ISTORIA

POSTELOR ROMÂNE

ORIGINEA, DESVOLTAREA ȘI LEGISLAȚIUNEA LOR

DE

CONSTANTIN N. MINESCU

INSPECTORUL REGIUNII III-a
POSTALĂ, TELEGRAFICĂ ȘI TELEFONICĂ

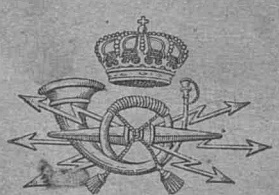

BUCUREȘTI

IMPRIMERIA STATULUI

1916

PREȚUL 12 LEI.

www.dacoromanica.ro

ISTORIA

POSTELOR ROMÂNE

ORIGINEA, DESVOLTAREA ŞI LEGISLAŢIUNEA LOR

DE

CONSTANTIN N. MINESCU
INSPECTORUL REG. III-a
POSTALĂ, TELEGRAFICĂ ŞI TELEFONICĂ

BUCUREŞTI
IMPRIMERIA STATULUI
1916

www.dacoromanica.ro

LUCRĂRI DE ACELAŞ AUTOR

1. Studii asupra organizării serviciului postal, telegrafic şi telefonic rural . . 1904
2. Studii comparative asupra organizării şi exploatării serviciilor postale în Germania, Elveţia şi România, cu propuneri pentru modificări, simplificări şi îmbunătăţiri ce trebuiesc introduse şi în Administraţia postelor române 1907
3. Organizarea şi funcţionarea serviciilor de cecuri şi virimente prin Administraţiunile de postă 1913

www.dacoromanica.ro

PREFAȚĂ

Posta modernă este una din instituțiile cele mai democratice și în această calitate ea servește interese de cel mai înnalt ordin, cum ar fi: afacerile de Stat; interesele marilor comercianți și industriași, ca și pe ale celor mai umili negustori; interesele orășenilor, ca și pe ale celor din cel mai neînsemnat sat; interesele bogaților, ca și pe ale săracilor; și, prin ingenioase combinațiuni, desvoltă și transportă tot felul de manifestațiuni ale activității omenești, în întreaga lume, făcând să dispară orice distanță și orice graniță.

Din punct de vedere comercial, industrial și civilizator, posta este auxiliarul cel mai puternic care înlesnește tranșarea tuturor afacerilor; și tot ea pune la îndemâna fiecăruia gândirile filozofilor, descoperirile învățaților și toate cuceririle științelor, artei și industriei.

Rolul postei este, dar, atât de mare și de însemnat, încât cu drept cuvânt s'a zis că: *Dacă am luà comerțului, industriei și popoarelor acest serviciu, totul va fi mort și popoarele se vor întoarce prin decădere la vieața primitivă.*

Posta, însă, pentru a ajunge la starea actuală, a trecut în fiecare țară prin multe faze, cari sunt strâns legate de vieața popoarelor și ca atare de istoria lor națională, iar cunoașterea și stabilirea acelor faze a dat naștere în toate țările civilizate la cercetări și scrieri amănunțite asupra istoricului postelor, lucrări cari se completează din ce în ce prin noi cercetări și scrieri.

Lipsa unei astfel de lucrări în țara noastră și neputința de a găsì științele necesare, ori de câte ori am avut nevoie în cariera mea, să studiez fazele prin cari a trecut unele din ramurile de serviciu ale administrațiunii postelor, m'a hotărît să răscolesc trecutul, să caut în lucrările istoricilor noștri vechi și noi, în dosarele arhivelor Statului, în dosarele Direcțiunii postelor, în biblioteca Academiei, în scrierile străinilor ce au vizitat în răstimp țara noastră, în Analele Parlamentare și foile oficiale ale Munteniei și Moldovei, orice științe relative la funcționarea serviciilor de poștă în țara noastră, să reconstitui vieața acestui serviciu dela origină, să o urmăresc pas cu pas prin toate epocile și transformările ce a suferit, până la așezământul și regimul de astăzi, și

www.dacoromanica.ro

să o redau publicului şi funcţionarilor postali şi telegrafici în acest volum, sub titlul de »Istoria Postelor Române«.

Pentru o înţelegere însă mai bună a faptelor şi fazelor prin cari a trecut posta română şi a se ştì astfel ce se petreceà la anumite epoci în ţările străine, am precedat lucrarea de un istoric restrâns al postelor la popoarele vechi şi asupra postelor moderne la cele mai principale State din Europa, lucrare extrasă după cei mai buni autori, cari s'au ocupat cu astfel de scrieri.

Lucrarea ce dau la lumină, sper că va folosì tuturor celor ce se ocupă cu desvoltarea socială şi economică a ţării, tuturor funcţionarilor telegrafo-postali, cari vor fi puşi în măsură să cunoască istoricul şi fazele prin cari au trecut serviciile Administraţiunii în cari funcţionează, şi tot prin ea se va stabilì multe puncte istorice, ştiut fiind că istoria poporului român nu se va scrì cu adevărat, decât atunci când se va scrì istoricul amănunţit al tuturor ramurilor de activitate din ţările române.

CONST. N. MINESCU.

www.dacoromanica.ro

ISTORIA POSTELOR ROMÂNE

ORIGINEA, DESVOLTAREA ŞI LEGISLAŢIUNEA LOR

PARTEA I

NUMIREA, ORIGINA, ETIMOLOGIA ŞI DEFINIŢIUNEA CUVÂNTULUI »POSTA«

Instituţiunilor la crearea lor li se dă un nume, prin care se cauta, până la un punct, a se definì cât mai clar posibil scopul urmărit prin înfiinţarea lor. Se întâmplă însă adesea că instituţiunile se transformă în cursul timpurilor, uneori se depărtează dela significarea primitivă şi ca atare nu mai corespunde numirii dela început; iar câte odată transformarea este atât de radicală, încât nu mai are nimic comun cu ideea principală.

Numele de *»postă«*, după cum vom arătà mai jos, a însemnat la început o idee, care corespundeà scopului acelei instituţii; în cursul timpului, însă, acea instituţie s'a transformat în aşa mod, încât astăzi vom căutà zadarnic căruia i s'ar cuvenì numele de postă, din mulţimea serviciilor ce se execută sub acest nume.

Cuvântul *postă* este o prescurtare din *posita,* participiul trecut femenin al verbului latin *ponere* (a pune), cuvânt prin care se înţelegeà releurile aşezate din distanţă în distanţă pe drumurile pe cari treceau curierii Statului.

Cu toate acestea, cuvântul de *postă* sau *posita* nu îl găsim întrebuinţat de autorii latini, în sensul special ce atribuim derivatului lui. Romanii cunoşteau serviciul de postă, se serveau de el, dar îi daduse numele de *cursus publicus.*

Cuvântul *postă,* în adevăratul lui sens, a început a fi întrebuinţat pentru prima dată prin evul mediu, pe timpul lui Alfonso al X-lea, Regele Castiliei (1252—1284) şi al Papei Honorius al III-lea (1216—1227), şi prin el se arătà un drept de circulaţiune, iar mai târziu îl gasim în memoriile cronicarului Commines şi în o ordonanţă a lui Carol al VIII lea, Regele Franţei, pe la anul 1487.

In acel timp, cuvântul *postă,* la singular, se întrebuinţà pentru a arătà casa şi grajdul în cari se găseau mai mulţi cai (releuri), în scopul de a asigurà transportul cât mai repede al curierilor Statului, cari duceau ordinele Administra-

www.dacoromanica.ro

ţiunii în toată ţara: iar la plural, *poste*, se întrebuinţă pentru a se arătă totalitatea unor astfel de releuri.

Mai târziu, particularii fura îngaduiţi de a trimite corespondenţele lor prin serviciul de postă organizat de Stat şi, cu timpul, prin desvoltarea relaţiunilor sociale, mişcarea corespondenţelor a luat o astfel de desvoltare, încât, de unde înainte corespondenţa particulară erà un accesoriu al postei, astazi a devenit obiectul principal.

În limba română prin cuvântul *postă* se înţelege:

1. Administraţiunea şi casa unde erà instalat un serviciu pentru prezentarea şi distribuirea corespondenţelor;

2. Casa făcuta din distanţă în distanţă şi unde se găseà un numar de cai, pentru a înlocuì pe cei ce aduceau pâna acolo căruţa postei, care transportà curierii, călatorii şi corespondenţele;

3. Măsura de drum, echivalentă cu 20 kilometri şi care erà distanţa obişnuită între releurile postale.

In ţara noastră, primele începuturi ale postei au constat în transportul curierilor domneşti; mai târziu, la acest serviciu s'a adaugat transportul particularilor şi, treptat, transportul corespondenţelor, gropurilor cu bani, pachetelor, etc.

Ca definiţiune a postei de astăzi, putem zice în general că: Posta, mai în toate ţările, este o instituţie publica, pusă sub controlul Statului şi căreea legea îi atribue, ca monopol, dreptul de a asigurà transportul şi schimbul diferitelor feluri de corespondenţe, atât ale autorităţilor de Stat, cât şi ale particularilor.

Aceasta definiţiune este însă incompletă, pentru că, atât la noi, cât şi în diferite State, posta se mai ocupă şi cu alte servicii, unele rezervate exclusiv ei, iar altele cari se pot face şi de către particulari, sau alte instituţiuni, şi că aceste servicii variază dela ţară la ţară, aşa că, în ceeace priveşte ţara noastră, o definiţiune completă se va da când vom tratà chestiunea monopolului şi întinderea serviciilor postale.

www.dacoromanica.ro

POSTA ÎN ANTICHITATE [1])

Posta a luat fiinţă din necesităţile ce au simţit oamenii de a corespunde între ei, imediat ce au început să se grupeze în familii, triburi şi popoare. Şefii acelor triburi şi popoare aveau nevoie de a transmite ordinele lor, în diferite părţi, cât de des şi de repede, şi, pentru a face acest lucru, aveau trebuinţă de cai, releuri, oameni, etc., într'un cuvânt, un început de serviciu de poştă organizată.

In acelaş timp, trebuinţele şi pericolele comune obligară pe primele popoare a legà relaţiuni între ele, pentru apărarea intereselor lor, pentru a încheià învoieli de amiciţie, sau pentru a se da afacerilor comerciale, înlesniri cari nu s'au putut face decât printr'un serviciu postal, dela popor la popor.

Când însă popoarele au supus dominaţiunii lor alte popoare, formându-se astfel State mai mari, pentru a se stabilì o legătură mai repede cu reşedinţa ţării şi pentru ca Şeful unui asemenea Stat să poată să transmità cu cea mai mare uşurinţă ordinele sale, în toate părţile ţării, şi să fie ţinut în curent de tot ce se petrece în întinderea Statului său, negreşit că s'a impus un serviciu de poştă mai bine organizat decât cel dintâiu.

Cum vedem, dar, începutul postei, sau mai bine zis al diferitelor sisteme de poştă, se ridică la timpurile cele mai îndepărtate; noi însă nu ne vom ocupà de istoricul postelor decât de acolo de unde avem date mai sigure.

Istoricii antichităţii fac menţiune de un serviciu postal organizat în următoarele ţări, pe cari le dau acì mai jos în ordinea desvoltării acelui serviciu:

ÎN EGIPT

Releuri de oameni şi cai existau în această ţară din epoca cea mai îndepărtată şi istoricii timpurilor vechi arată că curieri foarte repezi, numiţi »*Simmaci*«, făceau transportul scrisorilor şi poruncilor regelui.

---

[1]) L. Maury, les postes Romaines.
Paul Jaccottey, legislation et exploitation postale.
A. Belloc, les postes Françaises.
L'Union postale, 1879, Nr. 9.
A. Thieme, les postes des Califes.
Das Buch von der Weltpost.

www.dacoromanica.ro

Pe de alta parte, numeroase canaluri tăiate în valea Nilului, de natură sau de mâna omului, erau întrebuințate pentru îndrumarea corespondențelor. Curierii, culcați pe spate în o îmbarcațiune strîmtă, vâsleau cu picioarele.

În o descriere asupra serviciului postal, istoricul grec Diodor, din Sicila, arată următoarele: »Sculat dis-de dimineață, primeà el (Regele) singur depeșile »sosite din toate părțile regatului, pentru a fi în măsură de a tratà și regulà afa»cerile cât de înțelepțește posibil, după ce luà cunoștință exactă de tot ce se »petreceà în Statele sale«.

ÎN PERSIA

Urme istorice mai temeinice asupra organizării unui serviciu postal le găsim în aceasta țara, și iata cum se exprimă asupra acestei chestiuni istoricul și moralistul Xenophon:

»Cunoaștem încă o altă descoperire a lui Cirus, foarte folositoare, pentru a »asigură guvernarea întinsului său Regat; este un mijloc de a ști, fără întârziere, »tot ce se petrece în părțile cele mai depărtate.

»Socotind distanța, pe care un cal poate sa o strabata în o zi, fără a fi obosit, »el făcù să se construiasca, pe drumuri, grajduri despărțite între ele prin o aceeaș »distanță. El așează acolo cai și servitori însarcinați a-i îngriji. Însărcina, în »fiecare din ele, un om deștept, pentru a-i primì depeșile aduse de un curier, a »le încredința altui curier, a aveà grijă de voiajori și de caii cari soseau obosiți »și a-i înlocuì prin alții.

»Adeseaori, noaptea nu oprește trimiterea ordinelor, și curierului de zi ur»mează un curier de noapte. Astfel este iuțeala lor, că se zice că întreceau sborul »pasărilor. Dacă ar fi exagerare în aceste vorbe, cel puțin se poate spune, că nu »este în puterea omenească un mijloc de a călătorì mai repede pe pământ«.

Herodot, celebru istoric grec, mai dă următoarele detalii asupra aceleeaș organizări:

»Nimic, zice el, atât de repede, pentru muritori, ca curierii persani. Pe fie»care drum sunt înșirați, din distanță în distanță și pentru fiecare zi de drum, »poste de oameni și cai, instalați în stațiuni, special construite în acest scop.

»Nici zăpada, nici ploaia, nici căldura, nici noaptea, nu împiedică curierii »de a îndeplinì însărcinările lor, cu cea mai mare iuțeală. Primul care sosește »încredințează depeșile unui al doilea, acesta unui al treilea, și astfel se urmează »până când mesajul ajunge la destinațiune«.

Tot Herodot mai arată că Cirus, către anul 500 înainte de Cristos, în timpul expediționii sale contra-Sciților, înființase un serviciu de curieri, pentru a fi cât mai în grabă pus în curentul întâmplărilor, cari se produceau în Persia.

Plutarc, istoric grec, arată că Darius I-iu, fiul lui Histaspe, înainte de a se suì pe tronul Persiei, fusese inspector general al releurilor de poștă. Acest singur

www.dacoromanica.ro

fapt arată importanța pe care Perșii o dadeau acestei instituțiuni și influența de care se bucurà șefii stațiunilor postale.

Mai târziu, Xerxes, fiul lui Darius, a profitat mult de organizarea unui astfel de serviciu, căci, năvălind în Grecia și fiind bătut de Generalul Atenian Temistocle, la Salamina, și-a putut asigurà o retragere mai puțin dezastroasă, numai prin faptul că înainte de începerea răsboiului, din prevedere, umpluse stațiunile marilor drumuri cu cai, și Herodot ne arată că între Marea Egee și Capitala Persiei existau 111 releuri, separate unul de altul, prin cale de o zi.

Organizarea unui serviciu regulat de postă se impuneà în Persia din cauza marei întinderi a monarhiei, și istoricii timpului arată că acest serviciu erà rezervat exclusiv transporturilor ordinelor (depeșilor) de Stat.

Pentru trimiteri de mai mică importanță existau alergători numiți *imerodromi* și, în fine, pentru afaceri speciale și particulare se întrebuințau sclavii.

Instituțiunea postelor, astfel organizată, purtà numirea de *»angara«*, care în limba *pehlvi,* sau *parsi,* înseamnă *corvadă*, adică obligațiunea impusă locuitorilor țării de a dà concursul lor personal, acel al oamenilor lor, al vitelor și al instrumentelor de muncă sau transport, la executarea unui serviciu, care nu erà plătit și, deși acea instituțiune erà de interes general, totuș, nesatisfăcând interesele directe ale populațiunii, erà considerată ca o corvadă, de unde i-a rămas și numele.

Curierii persani se numeau *agaroi,* iar releurile de posta, atât de curate și comode, încât se ziceà că puteau fi locuite și de regi, purtau numirea de *agareion.*

Această frumoasă organizare a postelor persane s'a menținut peste 1.000 ani, adică până către anul 632 după Christ, când a început să decadă.

IN GRECIA

Deși Grecia antica a fost în apropierea atât a Egiptului, cât și a Persiei, și deși a avut relațiuni cu acele State, totuș nu a împrumutat organizarea postală din acele țări, și lucrul se explică, de oarece Grecia nu erà decât un fel de confederațiune de mici republici și orașe, având fiecare legile și vieața lor, cu un teritoriu puțin întins.

După scriitorii antici, fiecare din statele vechii Grecii aveà curierii lor particulari, cari alergau pe jos cu o mare iuțeală și suportau fără slăbiciune cele mai mari oboseli.

Curierii greci purtau numele de *Anghelos* (dela verbul Anghelo, anunț); cu toate acestea, curierii se mai numeau și *Himerodromeu*, pentru că durata serviciului lor nu treceà, obișnuit, de o zi.

Depeșile Statului se trimiteau prin curieri speciali și, în această privință, Herodot arată următoarele:

Eforii spartani, cari aveau putere mai mare decât regii și Senatul, comunicau

www.dacoromanica.ro

cu regii şi generalii în campanie prin mijlocul *Scytalei*, baston înconjurat de o bandă de piele, pe care ei scriau ordinele. Această bandă desfăşurată nu prezentă decât caractere fără şir, dar regele sau generalul citeă ordinul, prin mijlocul unui alt baston la fel şi pe care îl purtă cu sine.

Cât priveşte pe particulari, ei încredinţau trimiterile lor sclavilor, amicilor şi oaspeţilor ce primeau.

IN CHINA

Autorii chinezi arată că pe timpul dinastiei Khanilor, cu 300 ani înainte de Christ, în această ţară există un serviciu de postă organizat, însă nu dau nici un detaliu asupra organizării.

Epoca arătată de scriitorii chinezi corespunde cu epoca în care, în Persia funcţionă un serviciu postal, după cum am văzut, bine organizat; este însă puţin probabil că Chinezii, cu spiritul lor conservator şi cu ura ce au arătat în totdeauna pentru inovaţiunile străine, să fi adoptat acest serviciu dela Persani.

Mai probabil însă este că Persanii au împrumutat acest serviciu dela Chinezi, căci, cu mult înainte de era creştină, aceştia îşi întinseseră dominaţiunea peste Tibet şi Tartaria, ajungând astfel până la Marea Caspică şi ca atare vecini cu Perşii, cu cari, de sigur, că au şi intrat în relaţiuni.

Urme istorice asupra organizării postelor chineze nu se găsesc decât prin secolul al IX-lea după Christ, lăsate de negustorii arabi, cari au fost prin China, dar cele mai pozitive sunt rămase dela Marco-Polo, celebrul călător veneţian, care a trăit între anii 1252—1323.

Marco-Polo a făcut un voiaj, traversând toată Asia, prin Mongolia, şi a revenit prin Sumatra, după ce a stat 17 ani în China, la Curtea lui *Koublai-Khan*, un nepot a lui Gingis-Khan, şi, în memoriile voiajului său, arată, asupra organizării postelor în acea ţară, următoarele :

Din Khanbaligh (Pekin) plecau un mare numar de drumuri, cari duceau în diferite provincii.

Pe aceste drumuri erau dispuse, din 25 în 25 de mile, releuri bogat înzestrate, numite *Iamb*, sau *Yamb*, unde curierii împăraţeşti erau găzduiţi şi găseau pentru ei un pat prea bogat, cu frumoase perdele de mătase, cai totdeauna înşeiaţi şi gata de a alergă. In localităţile pustii şi lipsite de locuinţe, sau hanuri, pe cari trimişii săi trebuiau câte odată să le străbată, Marele Khan făcuse să se construiască, în lungul drumurilor, numeroase palate, în grajdurile cărora animalele de călătorie erau întreţinute pentru serviciul postal. Pe deasupra, între releuri, se găseau mici sate compuse cam din câte 40 de case, unde locuiau oamenii însărcinaţi de a purtă pe jos depeşile împăratului. Aceşti alergători, cu pântecile închingate, cu capul strâns în o bendiţă, aveau un brâu împodobit de mici clopoţei, al căror zgomot se auzeă de departe. *Ei plecau în galop, încredinţau*

www.dacoromanica.ro

depeşile tovarăşilor ce îi aşteptau, şi în aşa mod împăratul primeà în o zi şi o noapte noutăţi din locuri aşezate la zece zile de drum.

Acest mod de comunicaţie costà puţin pe Koublai-Khan, căci el nu ràsplăteà pe curierii săi decât cu scutirea de biruri ; iar caii dela releuri, al caror număr erà de 200.000, locuitorii provinciilor îi procurau gratuit.

Serviciul postal chinez astfel organizat erà reservat pentru transmiterea corespondenţelor oficiale, fondurilor Statului şi pentru transportul înalţilor funcţionari, autorizaţi de guvern.

El ofereà avantaje mari de tot din punctul de vedere administrativ şi politic, dar publicul erà exclus dela foloasele lui şi regulamente severe interziceau, chiar funcţionarilor, de a întrebuinţà acest serviciu pentru schimbul corespondenţelor particulare.

LA ROMANI

Data înfiinţării serviciului postal la Romani nu se poate stabili cu siguranţă, autorii vechi neprecizând-o ; totuş, după Titu Liviu, acest serviciu a existat sub republică, între anii 510—30 înainte de Christos, sub denumirea de *Angaries* (angariae), cuvânt, după cum am văzut, cunoscut de mai mult şi întrebuinţat tot în acelaş sens ca şi la Perşi, de oarece curierii republicii îşi procurau pe calea rechiziţiunilor caii necesari de schimb.

Când însă Romanii începură să-şi întindă stăpânirea lor asupra altor popoare şi să formeze un vast imperiu, împrejurul bazinului Mării Mediterane, prin forţa lucrurilor, guvernul imperial a fost silit să înfiinţeze un serviciu de poştă mai regulat, şi *Sueton*, istoric latin, ne arată pe împăratul August (pe la anul 30 înainte de Christos) ca organizatorul unui astfel de serviciu la Romani, sub denumirea de cursus publicus.

In accastă privinţă, *Sueton* arată, vorbind de August, că în scopul de a cunoaşte prin mijloacele cele mai repezi aceea ce se petreceà în provincii, el făcù să se aşeze la început pe drumurile militare, la scurte distanţe, oameni pe jos, cari transmiteau din mână în mână depeşile şi le făceau să ajungă repede din ţările cele mai depărtate.

De oarece însă acest sistem de poştă nu aduse împăratului serviciile ce sperà, depeşile ajungând încet la destinaţie, iar uneori erau rătăcite sau pierdute, August înlocuì oamenii pe jos prin curieri călări sau cu căruţe.

* * *

Pentru a se asigurà mersul regulat al serviciului postal, Romanii se îngrijiră de a face acele renumite drumuri, cari conduceau din mijlocul Romei, dela templul lui Saturn (de unde se măsurau distanţele) în diferite direcţiuni, către

www.dacoromanica.ro

frontierele imperiului şi ale caror urme se mai văd şi astăzi în toate ţările ce au fost supuse stăpânirii Romane.

Aceste drumuri, construite cu mari cheltueli şi muncă, se compuneau din o parte de mijloc (agger), care erà o şosea pavată cu mari blocuri poligonale de lavă basaltică, aşezate pe un pat format de trei pături diferite şi suprapuse.

Pătura inferioara erà compusă din pietre mici sau pietriş cu nisip, pătura de mijloc erà compusă din sfărâmături mici de piatră încleiată cu var şi pătura superioară, în grosime ca de 15 centimetri, se compuneà din un amestec de bucaţi de cărămidă arsă încleiate cu ciment. Grosimea totală a lucrării erà de aproape un metru.

Fiecare parte a drumului erà mărginită de un trotuar ridicat (crepido), în lungimea căruia se aflau borduri de piatră. Din milă în milă (1.472 metri) se găseau, pe marginea drumurilor, pietre pe cari se află indicată distanţa, iar altfel de pietre, aşezate în cursul drumului, serveau călăreţilor pentru a încălică pe cai sau a se repauzà.

Pe aceste drumuri admirabile erà organizat cursus publicus (posta romanilor), pentru a transportà poruncile imperiale, banii publici, funcţionarii Statului în misiune, ambasadorii şi chiar pe împăraţii Romani.

Cele mai principale reţele de drumuri erau în direcţiunile :

Roma-Capua-Neapoli-Reggio în Sicilia şi de acolo prin corabii speciale, trecând marea Mediterană, la Cartagina şi în nordul Africii.

Roma-Capua-Brindisi şi de acolo, trecând marea Adriatică, la Dyrrachium, prin Macedonia, spre Constantinopole.

Roma, prin Rimini şi Aquileia (Iliria Austriacă), conducând în Istria, Iliria, Panonia, Moesia, Dacia, Constantinopole şi Asia-Mică.

Roma, prin Centum-Colle (Civita-veche), Pisa, Genua, Marsilia, Narbona şi trecând Pirineii în Spania.

Roma, prin Milano şi trecând Alpii, se împărţeà în un drum ce duceà în Galia (Franţa) şi Britania-Mare, iar un altul în Germania.

Pe drumurile pe cari mergeà posta, din distanţă în distanţa, se aflau staţiuni împărţite în trei clase şi cari purtau, după importanţa lor, numele de: *Civitates, Mutationes şi Mansiones.*

Civitates erau staţiuni compuse din un local servind de adăpost pentru curieri, o magazie de furaj şi un grajd conţinând 40 cai.

Mutationes erau releuri, unde se găseau grajduri, căruţe, hambare cu furaj, stabilite la mici distanţe şi în apropierea oraşelor şi satelor. La fiecare din aceste releuri se aflau câte 20 cai.

După ţară sau topografia locurilor, la fiecare releu se gaseau cai de călărie sau căruţă, boi, măgari, catâri sau cămile.

Mansiones erau staţiuni de popas mai lung, sau locuri de culcare, cu mult

www.dacoromanica.ro

mai mari şi mai încăpătoare ca mutationes şi unde, în afară de grajduri speciale, se găseau pătulele publice şi magaziile pentru păstrarea proviziilor necesare armatelor în campanii şi găzduirea funcţionarilor şi militarilor transportaţi cu cheltuiala Statului.

In aceste staţiuni mai erau locuinţe rezervate guvernatorilor în inspecţiuni şi pentru voiajorii împuterniciţi a uzà de postă şi adeseori lângă ele se aflau palate în cari descindeau împăraţii.

Staţiunile de acest fel se găseau la o depărtare una de alta cale de o zi.

Din punctul de vedere al vitezei, serviciul postal erà împărţit : în posta repede (cursus celer sau velox) şi în posta grea de transport (cursus clabularis).

Posta repede întrebuinţà cai de călărie, de rassă mai bună, încălicaţi de voiajori, sau de curieri, însoţiţi şi de vizitii călări, cari duceau bagajele şi înapoiau la staţiune caii de transport.

Trăsurile, cari se întrebuinţau pentru posta repede, purtau în general numele de *Carpenta* şi erau de următoarele feluri :

Vereda sau *cisium*, un fel de gabrioleta uşoară, pe două roate, deschisă şi putând conţine două persoane ;

Rheda, trăsură mare, pe patru roate şi cu bănci, putând încăpeà în ea mai mulţi oameni şi bagajele lor ;

Caruca, trăsură pe patru roate, acoperită, la care se înhămau doi sau patru cai, şi care serveà mai ales pentru transportul la tezaur a banilor publici, proveniţi din provincii ;

Birota, trăsură mai mare, pe două roate, servind la transportul bagajelor, armelor, etc., şi la care se înhămau trei catâri ;

Posta grea sau de transport se faceà cu trăsuri grele şi mari, întrebuinţate pentru transportul bagajelor, mărfurilor şi aprovizionărilor militare şi la cari se înhămau, după nevoie, cai, catâri sau boi.

Personalul releurilor postale se compuneà din surugii (veredari, catabulenses), îngrijitori de catâri (muliones), rândaşi de cai (hippocomi), veterinari (mulomedici) şi meşteri de căruţe (carpentarii).

Direcţiunea şi supravegherea releurilor erà încredinţată unor funcţionari (manceps), sub ordinele cărora se găseà întreg personalul releurilor. Ei erau numiţi în funcţiune de prefectul pretoriului pe termen de cinci ani, şi se alegeau dintre locuitorii notabili ai oraşelor, obligaţi a îndeplini o asemenea funcţiune şi din care nu se puteau retrage decât la expirarea termenului, când li se decernà un titlu onorific.

Conducerea serviciului postal din o provincie sau mai multe erà încredinţată unor funcţionari, cari se numeau prefecţi de trăsuri (proefecti vehicularum), iar supravegherea releurilor erà încredinţată unor inspectori (judices curiosi). In fine, serviciul postal din întregul imperiu erà pus sub autoritatea prefectului

www.dacoromanica.ro

pretoriului (şeful casei militare), care erà un personaj foarte influent şi aveà o autoritate foarte mare, în ceeace priveà mersul şi administraţia postelor, exer-

Posta la Romani

citând acea putere în numele împaratului, care erà de drept şeful suprem al postelor Romane.

* * *

De acest serviciu aşa de bine organizat nu profità însă şi publicul, el fiind pus numai la dispoziţiunea împăratului, casei sale şi înalţilor funcţionari ai imperiului; aceştia din urmă însă nu erau admişi a face uz de postă decât în baza unei autorizaţiuni speciale *(diploma sau littaere evertionis)*.

Diplomele erau de pergament şi purtau sigiliul şi semnătura împăratului, sau a prefectului pretoriului, singurii în drept a liberà astfel de permise de circulaţie cu posta, şi în ele se menţionà: numele, demnitatea şi misiunea celui căruia se acordà, felul postei de care trebuià să uzeze, felul trăsurilor la cari aveà drept, felul şi numărul cailor ce puteà cere, durata valabilităţii diplomei, itinerariul de urmat, locul releelor şi, în fine, proviziunile ce el puteà să ceară la staţiuni (mansiones), cu arătarea cantităţilor şi calităţilor lor.

Intinderea drepturilor acordate prin diplome varià după demnitatea şi gradul titularului, şi, în această privinţă, un comentator al lui Marculf, care

www.dacoromanica.ro

a trăit prin secolul VII, ne dă o listă de ce puteà luà un ambasador pentru el şi suita sa şi în care se găseşte menţionată şi cantitatea de următoarele provizii: pâine, vin, slănină, carne proaspătă, carne de porc, purcei de lapte, berbeci, miei, gâşte, fasani, pui de găină, ouă, untdelemn, saramură, miere, oţet, chimion, nuci, cuişoare, usturoi, scorţişoară, sacâz, curmale, fisticuri, lumânări de ceară, brânză, sare, zarzavaturi, lemne, fân şi ovăz.

Un biurou special, pe lângă prefectul pretoriului, erà ocupat cu formarea şi supravegherea diplomelor, pentru a constatà contravenţiunile şi a le supune împăratului. Instrăinarea unei diplome atrăgeà pedepse foarte aspre atât pentru titular, cât şi pentru cel ce uzà de ea, şi ele constau în exilarea într'o insulă, iar mai târziu chiar în pedeapsa capitală.

Pliniu cel tânăr, literat roman şi amicul intim al Impăratului Traian, pe când se găseà ca prefect în Asia, arătă în una din scrierile sale că s'ar simţì foarte fericit de a obţine iertarea, de oarece se descoperise că a dat o diplomà a sa personală nevestei sale, pentru a călătorì cu posta, ducându-se la una din rudele sale grav bolnavă.

Un fapt prin care se caracterizează rigorile ordonanţelor în această privinţă este descris de Capitolin, care arată ca în timpul Împăratului Marcu Aureliu (161—180), se încredinţase lui Pertinax guvernământul unei provincii din Orient şi că noul proconsul întrebuinţă posta pentru a se duce la reşedinţa sa oficială. El însă crezând că funcţiunea sa erà un titlu îndestulător, nu găsì de trebuinţă de a căpătà o diplomă. Guvernatorul Damascului cerându-i însă diploma, Pertinax trebuì să răspundă că în graba plecării uitase să o ia. Această scuză nu fù găsită suficientă şi cu toate felurile de rugăminţi şi ameninţări, Pertinax, care în anul 193 a ajuns împărat, a fost nevoit să-şi isprăvească drumul mergând pe jos.

Transportul curierilor şi persoanelor se făceà relativ cât se poate de repede, şi Cicerone ne arată că un curier pe o cariolă cu două roate a străbătut în o noapte peste 97 kilometri, pentru a duce dela Roma la Americ ştirea asasinării lui Roscius.

Pliniu arată că la aflarea ştirii despre boala lui Drusus Germanicul, Tiberiu plecă din Lyon într'acolo şi ajunse la el în 24 ore, după ce străbătuse o distanţă de 295 kilometri, neschimbând decât de trei ori trăsura.

Pentru a caracterizà şi mai bine iuţeala transportului prin postă, un autor arată, vorbind de Diocleţian şi Maximin, că: abia Siria pierduse din ochi pe primul, că el se găseà în Panonia, că pe când se credeà că Maximin se aflà în Galia, el apăreà de odată la Roma; şi că în timpul când se socoteà că aceşti împăraţi erau mai mult ocupaţi, unul în Orient şi altul în Occident, ei apăreau de odată în Italia.

Cheltuelile pentru întreţinerea personalului, materialelor, localurilor, fura-

www.dacoromanica.ro

jelor, etc., necesare serviciului postal, încă dela înființarea lui, erau în sarcina provinciilor și orașelor, cari le procurau prin mijlocirea funcționarilor orășenești, și aceștia la rândul lor le repartizau asupra micilor proprietari (possesores), iar nobleța, clerul, armata și principalii funcționari erau scutiți de asemenea impuneri.

Această stare de lucruri dură până în timpul Impăratului Nerva (96—98), care, îmbunătățind finanțele Statului, făcù ca Italia propriu zisă să fie scutită de cheltueli și obligațiunea corvezilor la cari erà supusă populațiunea, cu care ocaziune se bătù și o medalie pentru comemorarea faptului, cu inscripțiunea „*Vehiculatione Italia remisa*“ (Italia scăpată de corvezile de transport).

Mai târziu, Impărații Adrian (117—138) și Septimiu Sever (193—211) au întins această scutire și pentru celelalte provincii, ușurând astfel populațiunea orașelor și comunelor de cheltuelile ruinătoare ce apăsau asupra lor.

Sub ceilalți împărați se pare însă că cheltuelile pentru întreținerea serviciului au fost suportate în întregime de comune, prin prestațiuni în natură.

Cursus publicus, după cum am arătat, funcționà pe drumurile militare și cele publice importante ; mai erau însă drumuri de mai mică importanță, cum erau cele scurte de legături și particulare, pe cari guvernul aveà nevoie de transporturi pentru trebuințele Statului, tezaurului, armatei, demnitarilor și ambasadorilor.

In acele locuri, împărații făceau să cadă toate sarcinile unor astfel de transporturi numai asupra supușilor lor și decurionii (membrii senatului municipal însărcinați cu incasarea și înaintarea impozitelor) erau obligați de a furnizà pe toată întinderea teritoriului lor, prin rechizițiuni, tot ce erà necesar pentru transporturile ce am arătat.

Obligațiunile pentru acest serviciu, atingeau agricultura, luând de prin ferme vitele necesare și dădeau naștere adesea la violente abuzuri de putere din partea agenților publici. Aceste sarcini oneroase, la cari se adăugà și *metatum*, un impozit de furaj și găzduire, s'a menținut până la căderea imperiului Roman.

* * *

Deși serviciul postal, în organizarea ce am arătat, erà pus numai la îndemâna Statului și a persoanelor autorizate, totuș el trebuie să fi satisfăcut și trebuințele publicului roman, și aceasta reiese din corespondența celor vechi, prin care adeverese că au primit mai multe scrisori dela acelaș corespondent, sosite odată, sau prin cererea unui răspuns prin expres, din care se deduce că nu toate corespondențele erau expediate prin acelaș serviciu regulat și că nu se expediau numai prin expreși.

Așa că, după toate probabilitățile, scrisorile particularilor se expediau prin

www.dacoromanica.ro

intermediul curierilor Statului şi numai în lipsa acestora, sau pentru lucruri mai voluminoase de trimis şi pentru voiajori, se recurgeà la alte mijloace.

In această privinţă, Sueton, istoricul latin, arată că hotelurile din acel timp, adică casele unde publicul erà găzduit şi nutrit în schimbul unei retribuţiuni, erau prevăzute cu trăsuri şi cai de închiriat, iar jurisconsultul Ulpian, consilierul Impăratului Alexandru Sever (170—228), arată că închirietorii de cai, cariole şi căruţe, se organizaseră în corporaţiuni adesea unite între ele.

Cetăţile aveau adeseaori curierii lor şi persoanele cari nu voiau să uzeze de ei, sau de corporaţiuni, se slujeau de sclavi sau de oameni particulari, dar de multe ori, după cum arată Cicerone, aceste persoane erau despuiate de bandiţi.

Prin aceste mijloace publicul Roman îşi satisfăceà interesele sale, bineînţeles, cu o mai mare întârziere, şi Cicerone ne arată că o scrisoare trimisă de dânsul fiului său, care se găseà la Atena, i-a sosit după 46 zile, şi o altă scrisoare trimisă de Quintus, din Britania-Mare, fratelui său Cicerone, a ajuns la Roma după 90 zile.

* * *

Sub împăraţii romani, cari succedară lui August, posta romană se execută bine sau rău, după cum acei împăraţi erau buni sau răi şi după cum se interesau sau nu de administraţia şi buna stare a imperiului lor.

Printre bunii împăraţi cari s'au ocupat şi de îmbunătăţirea şi organizarea serviciului postal citäm :

Nerva, care a domnit dela anul 96—98 şi care a făcut, după cum am arătat, ca cheltuelile serviciului postal în Italia propriu zisă să se suporte de Stat.

Traian (98—117), învingătorul Parţilor şi Dacilor, excelent organizator, deschise noui drumuri pentru postă, între cari unul dela Pont-Euxin (Marea Neagră) până în Galia (Franţa), şi tot el introduse în acest serviciu mai multe modificări de ordin administrativ.

Adrian (117—138) şi *Septimiu Sever* (193—211) aduseră îmbunătăţiri serviciului postal şi facură ca toate cheltuelile acestui serviciu să se faca în regie şi să se suporte de Stat.

Diocliţian (284—306) găsì la suirea sa pe tron serviciul postal dezorganizat de predecesorii săi, aşa că fù silit a face o nouă organizare, împărţind acest serviciu astfel :

1. Posta publică sau fiscală, rezervată transporturilor privitoare pe Stat şi aprovizionărilor generale ;

2. Posta militară ;

3. Posta particulară, care funcţionà pe drumurile vicinale şi de mică importanţă.

Tot el făcù o primeneală a personalului postei, înlocuind pe cei răi, şi acest serviciu devenì şi mai important când Diocliţian împărţì guvernarea im-

www.dacoromanica.ro

periului cu Maximin, Constanţiu şi Galeriu, căci el trebuiă să întreţină unitatea politică şi administrativă a imperiului, punându-l la adăpost de orice pericole.

Sub urmaşii lui Diocliţian, serviciul postal se execută bine şi i se aduse din ce în ce îmbunătăţiri ; iar ca fapt mai important de reţinut este că sub Constanţiu, la anul 360, posta aduse din Iliria, Italia, Spania şi Franţa, cu diplome speciale de parcurs, 400 de episcopi la Conciliul dela Ariminum (Rimini). Toţi aceşti înalţi prelaţi au fost transportaţi şi întreţinuţi pe cheltuiala fiscului.

Teodosiu-cel-Mare (379—395) se ocupă de organizarea şi îmbunătăţirea serviciului postal, stabilind reguli asupra admiterii agenţilor postali, controlul diplomelor, fixarea greutăţilor ce puteau fi duse de cai şi căruţe, transportul banilor în aur şi argint, sau produselor destinate fiscului, prevenirea certurilor între voiajori şi personalul postei, şi se forţă să restrângă liberarea diplomelor, care devenise un abuz sub predecesorii săi.

După moartea lui Teodosiu, imperiul roman se împărţi între cei doi fii ai sai, şi Arcadius lua imperiul de răsărit, iar Onorius pe cel de apus. Urmând însă împăraţi din ce în ce mai incapabili, imperiul roman începù să decadă pe toate caile şi la aceasta contribuì şi năvălirile barbarilor ca : Hunii, Visigoţii, Vandalii, Suevii şi Alanii, cari pe de o parte devastau tot ce găseau în cale, iar pe de alta cuprindeau provinciile romane, făcând să înceteze în ele orice urme de civilizaţie.

In fine, în anul 476, *Odoacru,* unul din şefii Herulilor, cuprinse Roma şi se proclamă rege al Italiei, distrugând astfel imperiul de Occident.

Postele fură în numărul instituţiunilor înghiţite sub torentul devastator al barbarilor, drumurile se stricară sub greutatea transporturilor, casele de posta dispărură, transporturile de toate felurile devenira rare şi neregulate, voiajurile devenirà periculoase din cauza hoţiilor, la cari se dedau atât barbarii, cât şi populaţiunea baştinaşă, redusă la cea mai neagră mizerie.

Posta însa nu pierì pentru totdeauna. Ea se ivì imediat ce începù să se restabilească ordinea, şi o adoptară chiar şi barbarii, cari o distruseseră. Aşa, pe la anul 500, Teodoric, regele Ostrogoţilor, prinţ inteligent şi energic, care urmareà ideea reînfiinţării imperiului roman, prin unirea acelui popor cu romanii, sub impulsiunea consilierului sau Cassiodor, înfiinţa din nou serviciul postal, aproape pe aceleaşi principii ca ale romanilor.

Vandalii cuprinzând Africa de Nord şi stabilindu-se acolo, după ce distruseseră totul, între anii 429—439, se organizară într'un regat, sub Genseric, care, pentru administrarea acestei foste provincii romane, restabilì serviciul postal, pe aceleaşi baze ca sub romani. Acest serviciu se executa destul de bine până către anul 534, când Belisarie, curagiosul general al lui Justinian, bătù pe Vandali şi puse capat acelui regat.

Francii, la prima invaziune în Galia, găsirà urme de un serviciu regulat de postă şi sub Clovis (481 — 511), cuprinzând aproape întreaga ţara, reorganizara serviciul postal.

www.dacoromanica.ro

Următorii acestui rege fiind însă slabi şi neîngrijindu-se de nimic, drumurile romane se stricară, casele de posta şi releurile disparură şi cu ele şi serviciul de postă, ca organizare de Stat.

Peste aproape 300 ani, însa, Carol cel Mare, cuprinzând şi punând sub autoritatea sa Franţa, parte din Spania, Italia şi Germania, până în Marea-Nordului, Elba şi Tisa, formă aproape în întregime imperiul roman de apus şi se încoronă în anul 800, la Roma, ca împărat roman.

Carol cel Mare, pătruns de ideea ca o buna administraţie a întinsului sau imperiu nu se puteà face decât cu un control permanent şi cu o bună comunicaţiune cu toţi reprezentanţii săi (missi dominici), puse să se reconstruiasca vechile drumuri romane, şi în anul 807 stabilì un serviciu postal, în legătură cu Spania, Italia şi Germania.

Curierii împăratului plecau din *Auxerre*, prin *Autun*, *Lyon* şi Muntele *St. Bernard*, în Italia; prin *Nevers* şi *Limoges*, spre Spania; şi prin *Paris* şi *Aix la Chapelle*, spre Germania.

Când însă Carol cel Mare dispărù, urmaşii săi, slabi şi timizi, nu putura menţine unitatea imperiului, care se fracţionă din ce în ce în bucăţi mai mici, iar serviciul postal dispărù în turburările produse, de luptele şi frământările feudalităţii.

In imperiul de rasarit, serviciul postal se mai menţinù câtva timp. Aşa, sub Justinian (527—565), el se mai executà încă, dar numai pe două drumuri, unul în Asia-Mica, spre Persia, şi altul spre Egipt, dar dispărù şi de pe acestea în curând, căci, pe de o parte, succesorii acestui împărat, slabi, dedaţi luxului, desfrâului şi luptelor religioase, lasară imperiul să decadă, iar pe de alta, ca vrajmaşii ce îl înconjurau de toate părţile îi rèduse cu totul întinderea.

Serviciul postal disparut însa din acest imperiu, îl vedem reînviind, cu mai multa forţă şi chiar mai perfecţionat, în imperiul arab, sub Califi.

POSTA CALIFILOR ARABI

Mahomet, fondatorul islamismului, dupa ce impuse religiunea sa diferitelor triburi din sudul Arabiei, pe la anul 630 după Christ, formă un Stat, care, sub predecesorii săi, ce purtau numirea de Califi, se întinse în scurt timp şi supuse dominaţiunii lor, pe de o parte, popoarele ce locuiau în Arabia, Asia-Mică, Persia şi Turchestan pâna la Indus şi Sir-Daria, iar pe de alta, trecând în Africa, cuprinse Egiptul, Tripolitania, Tunisul, Algeria şi Marocul.

Pentru administrarea acestui vast imperiu, care se întindeà dela Aden (Oceanul Indian) până la Derbent (ţărmul Marei Caspice), pe o distanţa de 30 grade de latitudine, şi dela Indus pâna la Tanger, pe o întindere cam de 78 grade de longitudine, s'a simţit necesitatea înfiinţării unui serviciu postal, bine organizat, şi arabii au gasit atât la perşi, cât şi la romani, normele de urmat în alcătuirea lui.

www.dacoromanica.ro

Înțeleptul și puternicul Calif Moavia, care a murit la anul 679, este considerat ca fondatorul postelor arabe; iar pe la anul 705, serviciul postal arab era astfel organizat, încât cele mai principale orașe ale imperiului erau legate între ele prin drumuri postale, pe cari se transportau cu cea mai mare ușurință depeșile Statului, funcționarii în misiune și la anumite ocaziuni și armatele, prin transporturi succesive de câte 50—100 oameni.

In timpul califului *Motamed* (870—892), epoca în care importanța Califilor mai scăzuse, de oarece unele provincii își căpătaseră independența lor, formând califate aparte, Bou Khordadbeh, directorul postelor din Irak-Adjemi, stabilì un ghid al drumurilor postale din acel timp, pentru califatul din Bagdad, iar Kodama, mort în 959, a scris un tratat asupra atribuțiunilor funcționarilor din acele timpuri și în care vorbește și despre funcționarii postelor. Acești scriitori dau relațiunile de mai jos asupra postelor arabe.

Posta era cunoscuta la arabi sub numele de *barid,* dela cuvântul persan *burida* (tăiat), de oarece cailor și catârilor cu cari se servea posta, li se tăiau coadele într'un chip special, pentru a se deosebì de cei ai particularilor.

Khordadbeh fixeaza la 930 numărul stațiunilor postale *(Sikka)* din imperiu, cari erau împarțite pe cele mai mari drumuri postale și aveau ca centru de plecare orașul Bagdad.

Primul drum conducea dela Bagdad spre Nord-Est, prin Hamadan și Rai (în apropiere de Teheran), la Nischapur, în provincia Corasan, cu o ramificație dela Hamadan la Ispahan.

Dela Nischapur spre Est, în Corasan și Turkestan, erau releuri stabilite de guvernatorul acelei provincii, care avea oarecare independență față de Califatul din Bagdad.

Al doilea drum începea cam dela jumătatea distanței între Bagdad și Hamadan, mergând spre Nord prin Margha și Berdha, la Tiflis, cu două ramificațiuni, și anume: Berdha-Derbent, pe malul Mării Caspice, și Berdha-Debil, spre Armenia.

Al treilea drum conducea spre Sud-Est, dela Bagdad spre Wasit, unde se împărțea în două, o parte mergând spre Bassora, oraș important și populat, aproape de golful Persic, iar cealaltă parte, dela Wasit, prin Farsistan, Istakhar, la Schiraz.

Al patrulea drum plecà din Bagdad, spre Nord-Vest, pe lângă cursul Tigrului, prin Samara și Mosul, prelungindu-se spre Armenia și Bizanț.

Al cincilea drum urmà cursul Eufratului până la Balis, de unde se îndreptà spre Vest, la Alep, Antiohia și Tars, cu o ramură dela Alep, prin Damasc, Palestina și Siria în Egipt, care în epoca lui Khordadbeh era dejà Stat independent, cu dinastia lui proprie.

În fine, al șaselea drum plecà din Bagdad, prin Kufa, la Mecca, leagănul islamismului, cu ramificație spre sudul Arabiei, la Sana și Aden.

www.dacoromanica.ro

După indicaţiunile lui Khordadbeh, toate releurile aveau cai, cari erau întrebuinţaţi pentru curierii ce duceau ordinele Califului. În unele părţi însa, cum erà în Siria şi Arabia, se întrebuinţau şi cămile, iar în staţiunile mari, ca şi la Romani, se găseà tot ce erà necesar, la transportul, hrana şi locuinţa înalţilor funcţionari şi trupelor ce se transportau cu posta.

Asupra iuţelii cu care mergeà posta arabă, *Aboulfeda,* istoric şi om de Stat arab, care a trăit între anii 1273—1331, arată că curierul care a adus la Bagdad ştirea morţei Califului Mansur la Mecca în anul 775, a întrebuinţat 11 zile pentru a face acest drum de 220 mile geografice. Unii autori vorbesc însa şi de transporturi de ştiri şi ordine de o repeziciune cu mult mai mare.

Deşi am arătat că posta arabă erà creiată numai pentru trebuinţele Statului, totuş, din oarecari fapte se trage concluzia ca ea transportà şi corespondenţele particulare, că aceasta se făceà de curierii şi şefii oficiilor, pe propriul lor cont şi ca autoritatea superioara îngaduià acest lucru pentru a-şi micşorà cheltuelile de exploatare, cari pentru întreg imperiul trebuie să fi fost colosal de mari, ţinând cont că *Marvardi* ne arata că pentru provincia *Irak* se ridicau la patru milioane de dirham (aproape patru şi jumătate milioane de franci).

Personalul postal se compuneà: din cel inferior, ca: oameni de serviciu, îngrijitori, curieri, etc., cari purtau numirea de *Mowattobum,* şi din cel superior, care la rândul său se compuneà din *Mowaqqiun,* sau şefii de staţiuni, şi *Farwaneqqiun,* directorii serviciului din o provincie.

Directorii se ocupau de buna efectuare a serviciului postal, în întinderea ce depindeà de ei, şi, în afară de aceasta, ei mai aveau o misiune foarte importanta. care constà în obligaţiunea de a observà şi raportà despre îndeplinirea atribuţiunilor funcţionarilor financiari, politici, administrativi, ai domeniilor Statului, etc., asupra situaţiunii agricole, a baterii monedelor, plata soldelor, starea trupelor, etc., în un cuvânt, de a supravegheà pe toate celelalte autorităţi şi a raportà orice nereguli.

Rapoartele directorilor de provincii se adresau directorului general al postelor, care, fiind unul din cei mai mari demnitari ai imperiului, lucrà direct cu Califul, căruia îi supuneà spre cunoştinţa şi hotărîre toate ştiinţele ce primeà din întreg imperiul; şi importanţa postei, ca administraţiune de guvernământ în un Stat, a caracterizat-o destul de bine Califul *Mansur*, care ziceà:

»Tronul meu se reazimă pe patru picioare, iar suveranitatea mea pe patru »oameni, un cadiu (judecător), care să nu greşească; un prefect de poliţie, ener»gic; un ministru de finanţe, cinstit, şi *un director de postă credincios, care să mă »încunoştiinţeze în mod drept de tot ce se petrece«.*

Autoritatea Califilor, însă, nu se putù menţine mult timp, din cauza luptelor între pretendenţii Tronului, aşa că se formară mai multe califate, cum erau cele din Bagdad, Egipt şi Cordova, cari la rândul lor se fracţionară în pro-

www.dacoromanica.ro

vincii mai mici, fiecare cu organizarea lor postala, pe o scara mai redusă şi care nu mai prezinta un caracter interesant.

Califatul cel mai important al Bagdadului căzù sub administraţiunea turcilor, cari dezorganizara serviciul postal din ce în ce, aşa că mai târziu, când Gingis-Khan, pe la sfârşitul secolului al XII-lea, cuprinse Persia, nu mai găsì nici un serviciu de poştă, şi, după cum ne arată *Makrisi*, erudit arab, care a trăit între anii 1360—1442, dete porunci sultanilor de a stabilì un serviciu regulat de posta. Cu toate acestea, zice scriitorul arab, *menzilurile* (releurile) erau rau organizate şi curierii acestui suveran nu făceau altceva decât de a luà cu forţa, din drumul lor, caii şi lucrurile de cari aveau nevoie.

Este însa de notat ca acest cuvânt »*menziluri*«, pe care îl arată Makrisi, o sa 'l gasim în istoricul postelor române, intrebuinţat în acelaş sens, prin anul 1775.

www.dacoromanica.ro

PRIMELE ÎNCEPUTURI ALE POSTEI MODERNE [1]

Curierii mănăstirilor [2]

In urma desmembrarii imperiului lui Carol-cel-Mare a disparut din Europa orice urmă de serviciu postal, ca organizare de Stat, de oarece chiar popoarele, cari prezintau un caracter național și unitar, s'au fracționat sub influența feudalismului, în atâtea mici sătulețe, orașe și cetați, astfel încât nu mai era posibila întreținerea unui serviciu postal pe bazele din trecut.

Cu toate acestea, chiar în cea mai mare confuziune a evului mediu, gasim totuș că au existat oarecari urme de comunicațiuni făcute prin mijlocirea lucrătorilor, meseriașilor și negustorilor, pe cari ocupațiunea lor îi sileà la drumuri dese; cele mai însemnate sunt însă cele făcute prin mijlocirea ordinelor religioase, cari, având așezăminte și bunuri în diferite țări, ca: Italia, Spania, Franța, Germania, Austria și Polonia, trimiteau pentru diferite afaceri și transporturi servitori, călugări ori curieri speciali, cari se însarcinau și cu transportul scrisorilor și a comisioanelor particularilor, pentru localitățile prin cari treceau.

In această privință, diferiți istorici ai timpului ne arată ca:

Bogata mănăstire din Saint Denis, fondată în 637, de Dagobert, înzestrata succesiv de regii Franței și de alți pioși legatari, posedà bunuri imense în Franța, Spania, Englitera și Germania și că pentru a fi în legătură cu sucursalele și reprezentanții săi, în diferitele țări, înființase curieri speciali.

Mănăstirea Benedictinilor din Cluny, aproape de Macon, fondată în anul 900, aveà curieri călări, cari o puneà în comunicațiune cu alte manastiri, răspândite în Franța, Spania, Italia, Austria și Polonia.

Ordinul Cistercienilor, fondat în 1098 și a carui reședință se află la Citeaux, aproape de Dijon, erà în relațiuni directe de corespondența prin aceleași mijloace, cu miile sale de sucursale, răspândite în toata Europa.

---

[1] A. Belloc. Les postes Francaises.

[2] P. Jaccottey. Legislation et Exploitation postales.

www.dacoromanica.ro

Mesagerii universitari

Una din instituţiunile datorite evului mediu, care a avut cea mai mare influenţa civilizatoare asupra popoarelor, a fost înfiinţarea Universităţilor.

Universitatea din *Paris*, fondata către anul 1150 şi împarţită în patru facultaţi: medicină, teologie, drept şi arte, atrase în scurt timp un număr considerabil de studenţi, nu numai din toate provinciile ce compuneau Franţa, dar şi din alte ţari, ca: Englitera, Elveţia, Prusia, Bavaria, Olanda, Polonia, Ungaria, etc., cari veneau să capete cunoştinţele ce se predau în acea şcoala de cei mai mari profesori ai timpului.

Studenţii însă aveau trebuinţa de a întreţine relaţiuni mai ales cu familiile lor, şi cum nu există un serviciu de asemenea natură, Universitatea obţinù permisiunea de a înfiinţà mesageri (curieri), pentru a duce la destinaţie scrisorile profesorilor şi elevilor, în provinciile Franţei şi în ţarile străine, şi a aduce la înapoere răspunsurile, bani, efecte de îmbracăminte şi alte obiecte, pe cari părinţii le trimiteau fiilor lor.

Mesagerii funcţionau sub supravegherea Universitaţii, se recrutau din oameni săraci, dar cinstiţi, şi numărul lor erà fixat la unul, pentru fiecare diocesà (departament bisericesc, pus sub autoritatea unui episcop), atât pentru Franţa, cât şi pentru ţările străine, cari aveau studenţi la Universitate.

Mesagerii efectuau la început cursele lor pe jos, cu un băţ special în mâna, iar mai târziu se serviră de măgari, cai şi caruţe, facând din ce în ce un serviciu mai regulat şi mai repede.

Cum însă, pe acele timpuri, drumurile parcurse de mesageri erau rele şi puţin sigure, mai cu seamă în timp de răsboaie şi turburări, şi cursele mesageriilor erau adeseaori întrerupte, sau nu se făceau cu regularitatea cerută, şi cum studenţii se găseau adesea în lipsă de cele trebuincioase, şi nevoiţi, ca atare, a se adresà diferitelor persoane din Paris, pentru a le face înlesniri şi avansuri de bani, s'a simţit necesitatea de a se înfiinţà, tot prin îngrijirea Universităţii, aşa zişii *mesagerii mari.*

Marii mesageri se recrutau dintre persoanele notabile şi bine situate din Paris, câte unul pentru fiecare diocesa din Franţa şi străinătate, fiind ţinuţi de a avansà banii şi cele trebuincioase studenţilor din diocesa respectivă, şi a le servì ca tutori şi părinţi. In schimb, marii mesageri se bucurau de avantajul de a fi luaţi sub protecţiunea Universitaţii, de a asistà la serbări, de a fi scutiţi de darea ce se plateà pentru trecerea drumurilor, de serviciul de gardă şi de alte corvezi.

La înfiinţarea lor, micii mesageri făceau serviciul postal numai pentru profesori şi elevi; în scurt timp însă ei se însarcinara şi cu transportul scrisorilor şi facerea comisoanelor particularilor. Mai târziu, ei începură a transportà mărfuri, aur, argint, lucruri preţioase, acte de procedură, a face diferite cercetari, a culege informaţiuni şi a transportà persoane, dând astfel naştere unui

www.dacoromanica.ro

adevărat serviciu postal, cu caracter semi-oficios şi pus şi la dispoziţiunea publicului.

In acelaş timp, Universităţile din *Bolonia* şi *Salerne* (Italia) ajunserà renumite, cea dintâiu pentru cursurile de drept şi cea din urma pentru medicina, atragând o mulţime de studenţi, nu numai din Italia, dar şi din Germania, Austria, Ungaria şi Polonia, aşa că şi aci se simţì nevoia de a se înfiinţà mesageri universitari, cari, ca şi in Franţa, erau împarţiţi în mari şi mici (magni nuncii, parvi nuncii), cu aceleaşi atribuţiuni.

Universitaţile înfiinţate în urmă se bucurară de aceleaşi privilegii. Aşa, pentru cea din *Tulusa* (Franţa de sud), fondată în 1229, Papa Grigore al IX-lea, printr'o bulă, cerea a se acordà protecţie, justiţie şi a se apărà de orice pagube mesagerii acelei Universitaţi.

In 1290, Papa Nicolae al IV-lea, printr'o bulă, prin care se acordà privilegii Universitaţii din *Lisabona*, invità pe Rege să acorde protecţie şi dreptate mesagerilor Universitarî.

De asemenea, Universitaţile: din *Praga*, fondată în 1348, din *Viena* (1365), din *Heidelberg* (1386), etc., avură mesagerii lor (nuncii jurati), întrebuinţaţi în acelaş scop ca şi în Franţa şi Italia.

Cum vedem, dar, influenţei civilizatoare a Universităţilor se datoreşte naşterea serviciului postal, pentru publicul care aveà nevoie de el, pe baze cu totul în afara de organizarea fiscala de Stat, pe care o avusese în trecut; în schimb însă şi posta, acest fruct al Universităţilor, a dat şi dă cel mai puternic sprijin ştiinţelor, de a patrunde în cele mai depărtate locuri şi în toate clasele societăţii, completând multora ceeace nu a putut, sau nu mai poate, să le deà şcoala.

Curierii universitari s'au menţinut încă mult timp în Europa, până catre finitul veacului de mijloc şi au fost cel mai bun mijloc de comunicaţie câteva sute de ani, şi adică până când au început să se formeze din nou State mai mari, cari pentru buna lor existenţă aveau nevoie de un serviciu postal pus pe noui baze şi care să corespundă, atât cerinţelor Statelor moderne, cât şi celor ale publicului, iar modul de organizare îl voiu arătà acì mai jos, separat, pentru Statele mai însemnate din Europa şi în ordinea introducerii lui.

www.dacoromanica.ro

POSTELE MODERNE ÎN PRINCIPALELE STATE DIN EUROPA [1])

IN FRANȚA

Prin anul 1464, Ludovic al XI-lea, Regele Franței, stabilì un serviciu postal, după unii autori, în scopul de a cunoaște în fiecare moment fazele boalei prin cari treceà fiul său, de care se aflà departe. Cei mai în măsură autori ai timpului ne arată însă că Regele, care se aflà în luptă cu vasalii săi și cu ducele Burgundiei, înființà acest serviciu în scopul de a fi exact informat de tot ce se petreceà, nu numai în Statele sale, dar și în țarile vecine în cari aveà agenții săi informatori.

Instituțiunea lui Ludovic al XI-lea, aveà aproape caracterul postelor antice și mai cu seama al postelor romane.

Prin o ordonanță, Regele stabilì că pe drumurile mari, la distanțe de 4 leghe, sa se înființeze releuri postale, conduse de persoane credincioase, cari depuneau juramânt de fidelitate Regelui. Aceste persoane purtau numirea de *maîtres coureurs,* iar mai tàrziu de *maîtres des postes,* și aveau ca atribuțiuni:

De a întreține patru sau cinci cai de talie ușoara, bine înșeiați și gata de a alergà în galop;

De a încalecà și conduce curierii Regelui, în schimbul unei retribuțiuni de 10 soli (50 bani) de fiecare cal și de distanța, și

De a duce gratis dela un releu la altul depeșile expediate de Rege.

Nimeni n'aveà dreptul a se servì de caii postei, sub pedeapsa cea mai aspră (pierderea vieții), afară de cei cari posedau un ordin al Regelui sau împuternicitului sau.

Afara de aceasta, Regele înființa funcționari speciali (commis) însarcinați de a controlà efectuarea serviciului, avându-și reședințele în orașele mai însem-

---

[1]) *A. Belloc.* Les postes Francaises; *P. Jaccottey.* Legislation et Exploitation postales; *M. Loeper.* Precis hystorique sur les postes Autrichiennes; Organisation des postes des villes dans l'ancien temps; Un reglement de 1662 poste de Wurtenberg. Le plus ancien ouvrage Allemand de L'hystoire de la poste; Das Buch von der Weltpost; *I. Brunner.* Postwefen in Bayern; *Fr. Weber.* Post und telegrafie in Wurtenberg; *M. Vauters,* les postes en Belgique avant la revolution francaise; *A. Polombi.* Notitie storiché sulle posti d'Italie; *L'Union postale 1882—1883,* Histoire des postes d'Espagne, de la Grande-Bretagne, Commencements des postes en Suisse; *M. Staeger.* Service postale Suisses pendant la republique helvétique; *N. Sokolov.* Notice hystorique sur l'origine et le developpement du service des postes Russes; *L'Union postale 1905.* Les postes de Russie au XIX siècle.

www.dacoromanica.ro

nate şi mai cu seamă la frontiere, în punctele de intrare în Franţa; iar cu conducerea şi supravegherea întregului serviciu însărcină un ofiţer al Coroanei, ataşat pe lânga persoana Regelui şi care purtă titlul de *Grand maître des coureurs.*

Din ordonanţa Regelui, se mai vede că comişii dela frontieră aveau obligaţiunea de a veghea ca nici un curier sosit din ţări straine să nu treacă în Franţa pe căi ascunse, de a luà cunoştinţă de depeşile şi corespondenţa adusă spre a se convinge că nu conţine nimic în contra Regelui, de a liberà pasapoarte şi, în fine, de a primì depeşile guvernului, îngrijind de expedierea lor la destinaţie.

Serviciul postal, astfel organizat, nu folosì la început decât Regelui şi celor autorizaţi de acesta, publicul continuând de a se servì de curierii universitari. În curând însă, curierii Regelui intrara în conflict cu curierii universitari, din cauza concurenţei ce-şi faceau şi această lupta s'a continuat mult timp, crescând din ce în ce, caci interesele angajate deveneau şi ele mari, prin progresul şi desvoltarea corespondenţelor publicului.

Asupra repeziciunii cu care mergeau curierii postali în acele timpuri, Ernst von Beust citează un exemplu cu un trimis al Regelui, care a întrebuinţat numai trei zile pentru a aduce corespondenţe din Milan la castelul Amboise, unde se găseà Regele.

Sub domnia Regelui Francisc I-iu, în anul 1525, printr'o ordonanţă, se dispuse ca grefierii judecătoriilor, să trimita prin curieri şi mesageri, plătiţi de cei interesaţi, actele de îndeplinirea procedurilor; iar prin 1527, printr'o alta ordonanţa, se interzise oricui de a închirià cai curierilor, stabilindu-se astfel un monopol în favoarea şefilor de releuri.

In anul 1572, sub domnia lui Carol al IX-lea, se citează ca exemplu de repeziciune cursa Paris-Madrid, care a fost facută în trei zile şi trei nopţi de un curier spaniol, însărcinat de a duce la Madrid ştirea masacrului dela *Saint Barthelemy* (24 August 1572).

Un alt curier a parcurs distanţa din Paris la Varşovia în 12 zile, pentru a anunţà pe Henric al III-lea, care în acel timp erà Rege al Poloniei, de moartea fratelui sau Carol al IX-lea şi de vacanţa survenită la tronul Franţei.

Sub domnia lui Henric al III-lea (1574—1589) se stabilì zile fixe pentru plecarea şi înapoierea curierilor şi mesagerilor şi se puse pentru prima dată în mod oficial posta la dispoziţiunea publicului, pentru ca să poata expedià scrisori şi alte hârtii, marfuri, aur, argint şi orice fel de lucruri.

Taxele stabilite în anul 1576 erau:

Pentru transportul pieselor de procedura, în teritoriul fiecărui Parlament (cum erà Toulouse, Grenoble, Bordeaux şi Dijon), câte 2 soli tournois[1]) de fiecare leghe;

Pentru transportul scrisorilor, de asemenea în teritoriul fiecarui Parlament:

[1]) Sol, moneda echivalentă cu 12 deniers sau 5 bani.

www.dacoromanica.ro

10 deniers tournois de fiecare scrisoare, în care se cuprindeà şi taxa raspunsului ;

15 deniers tournois pentru un pachet de 3—4 scrisori ;

20 » » » » » cântărind o unce [1]) sau mai mult.

Cât pentru transportul mărfurilor, argintului, aurului, sau altor obiecte, preţul trebuià hotărît, prin bună învoială, între trimiţători şi mesageri, cari erau responsabili de obiectele ce li se încredinţau, afara de cazul de furt prin atac pe drumurile mari.

Henric al IV-lea se ocupă cu mult interes pentru îmbunătăţirea serviciului postal şi în 1597 înfiinţa relee separate pentru închirierea cailor de transport necesari particularilor. Peste puţin timp însă le unì şi pe acestea cu serviciul postal, încredinţând conducerea întregului serviciu unui controlor-general, care încasà taxele din scrisori şi pachete şi vărsà Statului pentru acest monopol 97.800 livre.

Ludovic al XIII-lea, îndemnat de cardinalul Richelieu, se interesà de bunul mers al serviciului postal şi îi dete o organizaţiune mai bună, din care a tras profit atât Statul, cât şi publicul.

Conducerea postei fù încredinţata unui Pierre d'Alméras, în schimbul unei sume de 353.000 livre, vărsată la tezaur.

Alméras în 1622 stabilì curieri cari să plece şi să ajungă la ore fixe la: Paris, Lyon, Toulouse, Bordeaux şi Dijon; deschise în acelaş timp oficii postale în aceste oraşe şi puse funcţionari speciali, însărcinaţi cu primirea şi distribuirea la public a corespondenţelor, precum şi cu perceperea taxelor.

Printr'o ordonanţă regală din 1629, se puse obligaţiune guvernatorilor provinciilor şi tuturor persoanelor de distincţiune de a corespunde cu curtea numai prin intermediul postei, şi, pentru a se curmà abuzurile, se stabilì ca gratuitatea postală să nu fie acordată decât în afaceri privitoare la serviciile regelui, cancelarului, secretarului şi subsecretarului finanţelor.

In anul 1630 se înmulţì numărul oficiilor; se aranjă plecarea curierilor din Paris de două ori pe saptămână, stabilindu-se distanţele ce ei trebuiau să parcurgă atât pe timp bun, cât şi rău; se legă prin curieri Franţa şi Parisul cu Londra, Bruxelles, Anvers şi cu Elveţia şi Italia şi se înfiinţă controlorii provinciali, însărcinaţi cu supravegherea serviciului postal, împărţit pe circumscripţiuni.

In fine, tot sub Domnia acestui Rege, se stabilirà în 1632 reguli prin cari se opreà punerea de valori şi obiecte preţioase în scrisori şi pachete, aranjându-se ca astfel de obiecte să fie prezentate deschis, spre a fi vazute de funcţionarii postei şi înregistrate în condici, devenind în acest mod răspunzători de dânsele în cazuri de pierderi.

Sub Ludovic al XIV-lea, posta făcù noui şi importante progrese şi devenì

[1]) Măsură de greutate echivalentă cu 30 grame 59.

www.dacoromanica.ro

nu numai un ajutor prețios pentru particulari, dar și o sursa de venituri pentru Stat, și aceasta mai cu seama datorita geniului administrativ al lui Louvois.

In acest timp se sporì numarul curierilor cari faceau serviciul în interiorul țarii, cât și al celor ce faceau legatura cu țarile straine, și, pentrucà serviciul se desvoltà din ce în ce, se înființa un personal nou pentru a taxà și cântarì scrisorile și pachetele, a ține registrele de cele cari se expediau, a primì plângerile publicului și a face sà se execute regulamentele.

In anul 1643, prin o ordonanța regala, se reduse funcțiunile de curieri universitari, justificându-se aceasta masura prin faptul ca venitul rezultat din taxele scrisorilor și pachetelor este un monopol al Statului. Se dispuse însa a se da Universitații 40.000 livre, odata pentru totdeauna, și anual o suma echivaleuta cu cecace incasà Universitatea dela curierii sai.

Astfel disparura, dupa o existența de aproape 500 ani, curierii universitari, cari au fost primii pionieri ai serviciului postal pentru public.

In anul 1653, un anume Vélayer, special autorizat de rege, încercă sa îndeplinească o lipsa simțita, adica sa înființeze un serviciu postal în interiorul Parisului, căci trebuie știut ca dacă în acea epocă se puteà corespunde prin postă cu interiorul țarii și chiar cu strainatatea, pentru a trimite însa o scrisoare în interiorul acelui oraș erà nevoie de concursul unui servitor sau comisionar.

In acest scop, Vélayer înființa un oficiu postal chiar în curtea palatului și dispuse sà se așeze în diferitele strade ale Parisului cutii, în cari publicul sa își depună corespondențele. Cutiile erau golite de trei ori pe zi de funcționari speciali, corespondențele se aduceau la oficiu și de acolo prin alți funcționari, și tot de trei ori pe zi, erau duse la locuințele destinatarilor.

Acestei instituțiuni i se dete numele de *»la petite poste«*, și a fost prima încercare pentru înființarea serviciului postal în interiorul orașelor.

Pentru simplificarea lucrului și incasarea taxelor mai cu ușurința, Vélayer imaginà niște bilete mici, imprimate în urmatoarea forma :

Port payé le . . . . . jour
de . . . . . .
l'an 165 . . . . . .

Aceste mici bilete se gaseau de vânzare la oficiu, costau un *sou* (5 bani) unul și serveau la achitarea taxelor ce trebuiau platite pentru corespondența ce se expedià în interiorul Parisului, îndeplinind acelaș rol ca și timbrele postale cari s'au pus în aplicare cu caracterul de azi, cam peste 187 ani.

Locurile goale din biletul arătat urmau să se completeze cu data zilei, numele lunii și anului, dupa care biletul se lipeà pe scrisoare, sau se strângeà în formă de sul și se introduceà la un cap al plicului, în așa mod încât sa poata fi observat și controlat de funcționarii postei și totul se depuneà în cutiile de pe strade.

www.dacoromanica.ro

Incercarea lui Vélayer nu fù dusa la bun sfârșit, de oarece publicul, din spirit de răutate, aruncà in cutii șoareci, murdării, etc. Ideea însa prinse și fù reluată peste 30 de ani de englezi, cari introduseră acest sistem în Londra.

In anul 1660 se ținù la Paris o conferință postală, încheindu-se un tratat între Franța, Spania și Țările-de-Jos (posta Turn și Taxis). Prin acest tratat se regulà schimbul corespondențelor între acele țări, precum și tranzitul între Spania și Țările-de-Jos, în valize închise și cari erau transportate pe teritoriul Franței, în schimbul unei plăți, prin îngrijirea postelor acelui Stat.

In anul 1672, ministrul Louvois, care, pe. lângă celelalte atribuțiuni, îndeplinea și funcțiunea de șef și intendent general al curierilor postelor și cailor de închiriat din Franța, în scopul ca Coroana să câștige un beneficiu din o instituție înființată și întreținută de ea, închirie exploatarea serviciului postal cu contract în regulă, cu obligațiune ca contracciul să verse tezaurului din taxele incasate un milion de livre în numerar la facerea contractului și 1.700.000 livre pe fiecare an, în rate lunare.

Fraudele însă cari se făceau și sumele mari ce se plăteau, siliră pe antreprenor sa ceară rezilierea contractului, în caz când nu se vor luà măsuri pentru stârpirea fraudelor și dacă nu se vor modificà tarifele, lucru ce se obținù, prin facerea unui regulament de taxe în 1676.

După acel regulament, modul de aplicare al taxelor pentru scrisori și pachete, atât pentru interiorul țarii cât și pentru străinatate, varià după distanța de parcurs și greutate, astfel:

Intre Paris-Calais se percepeà 5 soli pentru scrisorile simple, 6 pentru scrisorile cu plic, 7 pentru scrisorile duble, iar pentru pachete câte 15 soli de fiecare unce.

Intre Paris-Metz se plăteà 4 soli pentru scrisorile simple, 5 cu plic și 10 duble, iar pentru pachete câte 12 soli de fiecare unce.

Intre Paris-Englițera se plăteà 10 soli pentru scrisorile simple, 11 pentru cele cu plic, 19 pentru cele duble, iar pentru pachete câte 30 soli de fiecare unce.

Intre Calais-Englitera se plateà 5 soli pentru scrisorile simple, 6 pentru cele cu plic, 9 pentru cele duble, iar pentru pachete câte 15 soli de fiecare unce.

Printr'o ordonanță din 1681 se luà măsuri și contra transportului ilicit al corespondențelor. Prin această ordonanță se stabilì că nimeni n'are dreptul de a transportà scrisori sau pachete cu scrisori, precum și de a face distribuirea lor, și că contravenienții vor fi pedepsiți cu o amendă de 300 livre și cu confiscarea echipajelor și cailor cu cari vor face transporturile. Cu modul acesta monopolul postal a fost mai bine regulamentat.

In urma răsboiului ce izbucnise între Franța și coaliția compusa din Englitera, Austria și Olanda, în anul 1700, Ludovic al XIV-lea se văzù nevoit, din lipsă de fonduri, a pune în aplicare un nou tarif intern, cu taxe mai ridicate.

Noul tarif pentru scrisori, pus în aplicare în anul 1704, fù fixat astfel:

www.dacoromanica.ro

Mai puțin de	20		leghe	. . . . .	3	sous.
Dela	20	la	40	»	4	»
»	40	»	60	»	5	»
»	60	»	80	»	6	»
»	80	»	100	»	7	»
»	100	»	120	»	8	»
»	120	»	150	»	9	»
»	150	»	200	»	10	»

Totdeodată, pentru a se simplifică operațiunile de ținerea socotelilor și rambursarea sumelor, se dispuse ca, pentru corespondențele adresate altor țări, plata taxelor să se facă la prezentare.

Cu această ocaziune se stabiliră taxe și pe trimiterile de bani și valori, fixându-se la un sou de livră, sau la 5 % din valoarea intreagă.

Sub Ludovic al XV-lea, în anul 1716, se încheie un tratat între posta franceză și Prințul de Turn și Taxis, General al postelor imperiale, prin care se regulă îndrumarea corespondențelor pentru țările străine. Parisul fù legat de două ori pe saptamână cu Hamburg și de patru ori cu Masseick, pe unde se faceà tranzitul corespondențelor pentru Saxonia, Danemarca, Suedia, Prusia, Polonia și Rusia.

In anul 1719, Regele dadù o ordonanța prin care se acordà universitații din Paris o despăgubire egala cu a 20-a parte din venitul rezultat din închirierea postelor, în schimbul privilegiilor ce avusese universitatea cu curierii sài.

Aceastà masură a fost provocată de universitate, în urma unei plângeri adresata Regelui, prin care arătà că, fiind deposedată de curieri sai, i s'a adus pagube și că i se cuveneà sa i se deà despagubiri bànești, în vederea serviciului ce-l aduceà cu învățământul gratuit. Suma ce s'a dat universității, dupa contractul stabilit în urma acelei ordonanțe, a fost de 125.528 livre.

Sub domnia acestui rege, și in baza unei cereri, se aprobă d-lui de Chamousset, consilier la Curtea de conturi, dreptul de a inființa pe socoteala sa un serviciu postal în interiorul Parisului, precum și in împrejurimile în cari nu se găseà un oficiu postal. Acest serviciu începù să funcționeze la 9 Iunie 1760.

Parisul fù divizat în nouă circumscripțiuni și in fiecare se găseà câte un oficiu care distribuià corespondențele in o rază fixată. Numărul factorilor distribuitori la început a fost de 117 și în urmă s'a mărit la 200. Pe fiecare zi erau trei distribuiri și peste o orà factorii se reîntorceau pe la destinatarii scrisorilor predate pentru a primì raspunsurile.

Factorii distribuitori aveau la ei o mica morișca sfârâitoare, cu care avertizau publicul de trecerea lor.

Taxele pentru interiorul Parisului erau fixate la 2 soli pentru scrisori, carți, bilete și pachete ce nu treceau peste o greutate de o unce și 3 soli pentru

www.dacoromanica.ro

pachete cu o greutate între 3—4 uncii. Pentru împrejurimile Parisului, taxele de mai sus erau mărite cu 1 sol de fiecare trimitere.

Primul an de exploatare al acestui serviciu postal aduse fondatorului un beneficiu de 50.000 livre, ceeace făcù ca Statul să se intereseze de afacere şi să îl deposedeze peste câţiva ani, în schimbul unei rente viagere de 25.000 livre, din care jumătate reversibilă, după moartea d-lui de Chamousset, asupra unei persoane arătată de dânsul.

Pe timpul domniei lui Ludovic al XV-lea, aşa zisul *cabinet negru*, care constà in desfacerea scrisorilor adresate unor persoane anumite, spre a li se află conţinutul în scopuri politice, şi care de altfel a existat şi sub predecesorii săi, Ludovic al XIII-lea şi al XIV-lea, luă o întindere şi perfecţiune foarte mare.

Funcţionari speciali şi bine plătiţi desfăceau cu cea mai mare artă şi perfecţiune orice scrisoare a persoanelor arătate, luau cunoştinţă de conţinut şi supuneau părţile privitoare celor în drept. Succesorul său, Ludovic al XVI-lea, ascultând însă de sfaturile ministrului său, integrul şi marele Turgot, care în 1775 îndeplineà şi funcţiunea de intendent general al postelor, desfiinţà acest urît obiceiu şi se citează sub domnia sa casarea şi anularea unei sentinţe condamnatoare data pe baza unor scrisori interceptate.

Ludovic al XVI-lea, în anul 1777, sub impulsiunea ministrului său de finanţe Necker, părăsì sistemul de închiriere al veniturilor postei şi stabilì regia, adică administrarea şi exploatarea făcută de Stat, la care se adaugă şi posta mică din Paris ; iar din un raport al acestui ministru din 1781 se constata ca produsul postei în acel an a fost cu 4.007.000 livre mai mare decât fusese sub antreprenor.

Masura luată însă nu se menţinù decât până în 1787, când postele fura date iarăş în antrepriză.

In anul 1789 se reunirà la Versailles reprezentanţii nobilimii, clerului şi ai Adunării naţionale, pentru a legiferà şi a luà măsuri de îndreptare generală, cu care ocazie se emise, de majoritatea reprezentanţilor, între alte desiderate, şi garantarea secretului corespondenţelor postale, iar raportul ce fù prezentat Adunării generale, în ziua de 27 Iulie 1789, de contele Stanislas de Clermont-Tonnerre, menţionà că :

»*Adunarea se ridică cu indignaţiune în contra violării secretului postei, una »din cele mai absurde şi infame invenţiuni ale despotismului*«.

Cu toate acestea, principiul enunţat nu fù legiferat decât la 25 Septemvrie 1791, când Adunarea naţională introduse în codul penal dispoziţiuni prin cari se pedepseà sustragerea şi violarea secretului corespondenţelor, săvârşità atât de către particulari, cât şi de către funcţionarii Statului.

Astfel, art. 23 (codul penal) prevedeà : »Ori şi cine se va dovedì că de bună-» voie şi cu dinadinsul a făcut să dispară o scrisoare încredinţată postei, sau că » i-a stricat sigiliul şi violat secretul, va fi pedepsit cu pierderea drepturilor civile.

www.dacoromanica.ro

» Dacă *crima* va fi comisă, fie în puterea unui ordin, isvorît dela puterea » executivă, fie de un agent al serviciului postelor, ministrul, care ar fi dat, sau » contrasemnat ordinul, ori şi cine l-ar fi executat, sau agentul postei care, fără » ordin, ar fi comis sus zisa crimă, va fi pedepsit cu doi ani de închisoare«.

Cu începere dela Ianuarie 1792, exploatarea generală a postei de scrisori, postei de cai şi de mesagerii, în baza unei deciziuni a Adunării Constituante, se făcù în regie, prin îngrijirea unui consiliu, compus dintr'un preşedinte şi patru administratori, interesaţi în produsul postei printr'o remisă, iar după detronarea regelui şi proclamarea republicii, supravegherea regiei fù dată în sarcina unui consiliu de nouă administratori, aleşi de Adunarea legislativă pe un period de trei ani.

Exploatarea postelor de către Stat nu dete la început rezultate bune ; beneficiile scădeau şi cheltuelile se măreau ; aceasta însă se datorà, pe de o parte, cheltuelilor făcute pentru îmbunătăţirea şi întinderea serviciului, iar pe de altă parte, turburărilor politice şi economice, petrecute în acea epocă. Cauzele de mai sus făcură ca posta să se deà din nou în antrepriză, însă pentru scurt timp, căci la 1799 se instituì din nou regia, sub conducerea a cinci administratori şi sub supravegherea unui comisar al guvernului.

In anul 1804, printr'o hotărîre a primului consul Bonaparte, se suprimă funcţiunea de comisar al guvernului, pentru administraţia postelor şi din acea administraţie se făcù o direcţiune generală, pendinte de ministerul de finanţe. Directorul general lucrà cu ministrul şi prezidà consiliul de administraţie, care fù redus la trei membri.

După proclamarea lui Napoleon ca împărat, Lavalette, directorul general al postelor, organizà, dupa indicaţiunile împăratului, un serviciu de stafete, pentru corespondenţa urgentă a Statului, care se puneà în ghiosdane închise, însoţite de un livret şi se transportau din staţiune în staţiune, de către un curier, care o predà curierului din altă staţiune, însemnându-se ora de sosire şi pornire din fiecare staţiune.

Depeşile astfel expediate, ajungeau pe cât de repede erà posibil în acele timpuri şi se puteà da cont de ori şi ce întârziere, pe distanţe ori cât de mari. In această privinţă Lavalette, în memoriile sale, zice :

»Stafetele porneau şi soseau în toate zilele din Paris şi din punctele cele »mai depărtate : Milan, Neapoli, Madrid, Lisabona şi, prin urmare, Tilsit, Viena, »Presburg şi Amsterdam, împăratul primeà în a 8-a zi răspunsul la scrisorile »trimise la Milan ; în a 15-a zi la cele din Neapoli. Acest serviciu îi fù foarte fo»lositor. *El fu, pot să afirm, fără îngâmfare, unul din elementele succeselor sale*«.

In 1806 se votă o lege prin care se modifică tariful scrisorilor, după cum urmeaza :

Taxa scrisorilor în interiorul oraşelor şi împrejurimi se ridică dela 10 la 15 centime.

www.dacoromanica.ro

Taxele pentru interiorul țării se stabiliră astfel :

Până la		50	kilometri	20	centime.
Dela	50 la	100	»	30	»
»	100 »	200	»	40	»
»	200 »	300	»	50	»
»	300 »	400	»	60	»
»	400 »	500	»	70	»
»	500 »	600	»	80	»
»	600 »	800	»	90	»
»	800 »	1.000	»	1 franc, 00	»
»	1.000 »	1.200	»	1 » 10	»
Mai mult de		1.200	»	1 » 20	»

Tendința acestui tarif fù de a mări taxele, pentru a se spori veniturile și a se stabilì în acelaș timp și zone mai întinse, de oarece cuceririle imperiului, ca : Olanda, Italia de Nord și Sud, țărmul Rinului, regatul Vestfaliei, confederația Rinului, puse sub protectoratul Franței, lărgiseră foarte mult câmpul de activitate al postelor franceze.

Impăratul Napoleon se servì de postă și în scopul de a transportà trupele sale din un loc în altul cu iuțeală și fără a se obosì, după cum reiese din ordinul de mai jos :

Generalului Clark, Comte d'Hunebourg

Ministru de răsboi

Paris, 24 Martie 1809.

»*Toată infanteria gardei mele, care soseşte din Spania, se va înapoià la Paris »în postă.* Ea se compune din trei convoiuri :

»1) 1.000 oameni vânatori și grenadiri, cari trebuie să fie mâine la Poitiers ;

»2) Două regimente de pușcași și restul grenadirilor și vânătorilor, cari »trebuie să fie actualmente la Bayonne ;

»3) Trei batalioane din arier-garda de vânători, grenadiri și pușcași, for- »mând 1.200 oameni, cari vor fi în puține zile la Bayonne.

» Dați ordine chirurgilor din garda mea de a venì la Paris în *postă* «.

Napoleon.

Istoricii timpului arată că, sub imperiu, *Cabinetul negru* funcționà cu multa întindere și faptul este confirmat chiar de Napoleon, pe de o parte prin corespondența sa cu oamenii timpului, iar pe de alta prin declarațiunile verbale ce a făcut la Sainte-Hélène companionilor săi de captivitate și asupra căruia s'a pronunțat astfel :

» Este o rea instituțiune, care face mai mult rau, decât bine. Se întâmplă » dese ori Suveranului de a fi în rea dispoziție, obosit, influențat din cauze straine

www.dacoromanica.ro

» lucrului supus deciziunii sale, şi apoi francezii sunt atât de uşurei, atât de » neconsecinţi în corespondenţe ca şi în vorbele lor ! Am întrebuinţat foarte ade- » seaori Cabinetul negru pentru a cunoaşte corespondenţele intime ale miniştrilor, » şambelanilor şi marilor mei ofiţeri, ale lui Berthier [1]) şi chiar ale lui Duroc « [2]).

De altfel, următoarea istorioara caracterizează destul de bine existenţa cabinetului negru sub imperiu şi în parte a modului lui de operaţiune :

Prinţul de Metternich, ambasadorul Austriei la Paris, având bănueli asupra indiscreţiunii postei franceze, însărcină pe un gravor, de a-i face două sigilii speciale şi identice, din cari unul îl oprì la el şi celălalt fu trimis ministrului afacerilor streine din Viena, cerând să se sigileze corespondenţele, ce-i vor fi adresate, cu acel sigiliu.

Prinţul observă însă, în curând, că, cu toate precauţiunile luate, cabinetul francez avea cunoştinţă de conţinutul scrisorilor sale şi, pentru a se convinge şi stabili adevărul, cerù sigiliul dela Viena şi însărcină pe un gravor, a da câte o lovitură cu cuţitul de gravat identică şi în mijlocul ambelor sigilii.

Funcţionarii cabinetului negru continuară a deschide corespondenţa prinţului şi a o sigilà cu copia sigiliului ce aveau fabricat, fără să observe uşoara modificare suferită de sigiliu.

Prinţul de Metternich, având în fine proba, înaintă directorului postelor sigiliul cu o scrisoare, în următorul cuprins :

Domnule,

» Am onoare de a vă face să observaţi că sigiliul meu, din nenorocire, a » primit o lovitură de cuţit. Daţi dar ordine pentru a se face una asemenea la al » vostru, pentruca să continui a nu observà nimic «.

» Primiţi, etc. «.

Dupa toate probabilităţile, amploiaţii în cauză au fost rău pedepsiţi pentru lipsa de prevedere ce au arătat. Faptul însă n'a avut influenţa de a face să înceteze operaţiunile de asemenea natură.

Ca fapt istoric şi interesant pentru postă, cred nemerit a arătà ca după căderea lui Napoleon şi trimiterea lui la Sainte-Hélène, Lavalette, directorul general al postelor pe timpul Imperiului şi unul din devotaţii lui Napoleon, a fost arestat şi condamnat la moarte de către Ludovic al XVIII-lea, sub motivul că, în timpul domniei de 100 de zile, usurpase funcţiunea de director general al postelor şi, cu toate insistenţele, sentinţa erà să fie adusă la indeplinire, dacă nu interveneà fuga lui, ce a avut loc în următoarele condiţiuni :

---

[1]) Berthier Louis Alexandre, prinţ de Wagram şi Neuchâtel, Mareşal al Franţei, Major general al Marii armate, care se bucurà de un mare credit pe lângă Impărat şi căruia Napoleon în scrisorile ce îi adresà îl intitulà varul său.

[2]) Duroc, general francez, mare mareşal al palatului.

www.dacoromanica.ro

In ajunul execuțiunii, d-na Lavalette, care, fiind bolnavă, a fost adusă pe un scaun purtător, însoțită de fiica sa, o guvernanta și un servitor, se prezinta la închisoarea Conciergerie, spre a-și luà ultimul ramas bun dela Lavalette.

Femeile sunt introduse în camera prizonierului, și acolo d-na Lavalette schimbă hainele cu bărbatul său, iar mai târziu gardianul conduse afară pe așa zisa d-nă Lavalette, care zdrobită de durerile disperării, eră susținuta de celelalte două femei și plângând sfâșietor își ștergeà lacrămile cu o batistă, care ii acopereà în parte figura.

La oarecare distanță de Conciergerie, prizonierul transformat se coborî din scaun, așeză în locu-i pe fiica sa, iar el dispare spre a se ascunde la un devotat prieten, de unde, peste opt zile, plecă din Paris, transformat în ofițer superior englez, însoțit de generalul Sir Robert Wilson.

Peste șase ani, Lavalette fu grațiat, dar avù durerea să nu mai fie recunoscut de nenorocita sa femee, care înebunise în urma întâmplării ce am arătat.

Sub domnia lui Ludovic al XVIII-lea, în anul 1817, se introduseră în Franța mandatele postale, cari înlesniră trimiterile de bani în numerar, iar în 1819, printr'o ordonanță, se stabilì ca trimiterile căzute în rebut, din cauză că n'aveau adresa, sau că o aveau incompletă, ilizibilă, sau erau adresate la persoane necunoscute, să se trimită la Paris, pentru a fi deschise imediat și reexpediate, după caz, prezentatorilor sau destinatarilor.

In anul 1828, sub Carol al X-lea, se dete extensiune serviciului postal, aranjându-se ca toate oficiile postale să fie legate zilnic prin curieri și se dispuse ca toate obiectele de corespondență încredințate postei să fie stampilate, atât la prezentare cât și la sosire, cu un sigiliu purtând data zilei, pentru ca publicul să controleze singur executarea serviciului.

Una din reformele cele mai însemnate, făcută sub domnia acestui rege, fu introducerea, cu începere dela 1 Aprilie 1830, a serviciului postal rural, legându-se toate comunele rurale cari nu dispuneau de un oficiu postal prin factori, cari distribuiau și primeau corespondențele odată la două zile. Cheltuiala necesitată de această reformă a fost pusă în sarcina publicului, adăugându-se câte 10 bani de fiecare scrisoare adresată sau depusă în localitățile rurale.

Importanța acestei reforme, prin care se chemà la o nouă vieață, populațiunea rurală, se văzù imediat, și desvoltarea corespondențelor fu atât de mare, încât guvernul lui Louis-Philippe, în 1832, printr'o nouă lege, dispuse ca toate comunele să primească și să expedieze zilnic corespondențele lor.

Cheltuelile se acoperiră tot din suprataxa ce am arătat mai sus, care fu menținută până în anul 1846.

In 1837 se înființară, prin îngrijirea Statului, linii de vapoare între Calais (Franța) și Douvres (Englitera) și între Marsilia-Livorno-Civita veche-Neapoli-Malta-Sira-Smirna-Constantinopole cu o ramificație Pireu-Sira-Alexandria (Egipt).

www.dacoromanica.ro

Vapoarele ce făceau aceste curse transportau şi posta, iar obiectele de corespondenţa, pachete şi trimiteri de bani, erau supuse la suprataxe, cari variau, după distanţele ce aveau de parcurs.

Tot prin acel timp s'au creiat în Franţa primele drumuri de fier, cari avură o influenţă cât se poate de mare asupra mişcării şi transportului corespondenţelor.

Dela Iulie 1839 începe în Franţa una din cele mai importante lupte pentru modificarea tarifelor postale, urmând în această privinţă exemplul Engliterei, unde, după propunerea lui Rowland Hill, taxele scrisorilor fusesera scăzute la 1 penny (10 centime), pentru o scrisoare simplă de o jumătate unce (cam 15 grame), în întreg teritoriul Marii Britanii.

In Franţa, însă, lupta fu şi mai lungă şi mai vie, căci, cu începere din 1839, chestiunea deveni cât se poate de arzatoare şi se discută în Administraţia postelor, în cercurile comerciale, în presă şi în Corpurile legiuitoare.

In Camerà, chestiunea veni regulat la ordinea zilei în anii 1839, 1841, 42, 43, 44, 45, 46 şi 47, fie cu ocaziunea votării bugetelor, fie incidental, ridicata de deputaţi. Se discută în şedinţe întregi, se numiră comisiuni de studii, miniştrii de finanţe prezentară contra-proiecte, în fine, putem zice că întreaga activitate a administraţiunii postelor şi a miniştrilor de finanţe, timp de opt ani, s'a învârtit, fără succes, împrejurul acestei chestiuni.

După revoluţiunea însă din 1848 şi după ce Franţa se transformă, pentru a doua oră, în republică, Etienne Arago, ca director general al administraţiunii postelor, propuse un proiect modificator al taxelor, care se şi votă şi deveni lege la 30 August 1848.

Prin acea lege, taxa scrisorilor, până la $7\,^1/_2$ grame, pentru întreaga Franţă, Corsica şi Algeria s'a fixat la 20 centime, iar pentru cele cu o greutate între $7\,^1/_2$—15 grame, la 40 centime.

Pentru scrisori şi trimiteri de hârtii de o greutate între 15 şi 100 grame taxa s'a fixat la 1 franc, iar pentru trimiteri mai mari de 100 grame câte 1 franc de fiecare 100 grame sau fracţiune.

Taxa pentru scrisorile recomandate s'a fixat la îndoitul taxei celor simple.

Totodată, prin acea lege, s'a hotărît şi înfiinţarea timbrelor postale de 20 şi 40 centime şi de 1 franc pentru francarea trimiterilor. Aceste timbre s'au pus în aplicare cu începere dela 1 Ianuarie 1849.

Cum vedem, dar, cu toată lupta dusă, spiritul fiscalităţii nu a permis a se face reduceri radicale de taxe, ca în Englitera şi în alte state, şi despre cari voiu vorbì la timp, totuş, însă, reducerile făcute, comparativ cu trecutul, însemnau un mare progres.

Rezultatul reformei fu că, cu toată creşterea de 50%, ce se constată în primul an asupra corespondenţelor, veniturile administraţiunii postelor scăzură cu 12.000.000 franci. Micşorarea taxelor a dat însă relaţiunilor, comerţului şi

www.dacoromanica.ro

industriei noi impulsiuni şi desvoltări, cari au făcut ca tezaurul să încaseze aceste pierderi pe alte căi.

Sub Napoleon al III-lea, ca împărat, în administraţiunea postelor franceze se mai introduseră următoarele dispoziţiuni:

Se acordă vânzătorilor de timbre postale, în 1853, o remiză de 2 %;

Se organiză şi se înmulţi, în 1854, numărul biurourilor postale ambulante;

Se dete, în 1857, extensiune serviciului postal maritim, în Marea Mediterană şi în Marea Neagră, cu care ocaziune s'a făcut şi legatura între *Constantinopole-Galaţi-Brăila* şi se înfiinţară noi linii între Franţa şi America-de-Nord şi Sud;

Se introduseră, în 1859, scrisorile cu valoarea declarată;

In 1861 se ridică prima greutate la scrisori dela $7^1/_2$ grame la 10 grame, iar a doua greutate dela 10 la 20 grame şi se stabiliră linii maritime între Suez-Aden-Indochina şi între Bordo-Brasilia-La Plata;

Se organiza, în 1864, serviciul de direcţiuni şi control în departamente, şi

In 1868 se introduse în serviciu expedierea mandatelor postale prin telegraf.

In anul 1870 se declară războiul franco-german, şi, cum serviciul postal în campanie nu era încă organizat, armata avù să sufere multe inconveniente; patriotismul şi devotamentul ce au arătat însă funcţionarii postali în aceasta ocaziune este mai presus de ori şi ce laudă, mai cu seamă când germanii înconjurară Parisul.

Micii funcţionari ai postei se ofereau, deşi ştiau că merg la o moarte sigură, a străbate rândurile inamice, unde mulţi şi-au găsit moartea, pentru ca să poată duce ştiri şi comunicaţiuni între Paris şi restul Franţei. Cadrul restrâns însă al unui istoric general al postelor nu-mi permite a cită exemple înalţătoare şi pline de învaţământ.

După războiu, pentru a-şi mări veniturile, Franţa adopta iarăş un tarif urcat, pentru toate trîmiterile ce se expediau prin poştă, cu toată opunerea, destul de justificată, a multor deputaţi şi financiari. Aceste taxe, însă, nu se menţinură mult timp, din cauza congresului postal dela Berna, în 1874, care făcù să se adopte taxe uniforme şi reduse, pentru relaţiunile dela ţară la ţară.

Acestea sunt, pe scurt, fazele prin cari au trecut postele franceze până la 1874, iar de atunci încoace ele sunt strâns legate de Uniunea postală universală, care, prin o concepţie frumoasa, a format din toate ţările un singur teritoriu, a suprimat frontierele, a simplificat tarifele şi a stabilit norme comune pentru manipularea diferitelor ramuri de servicii, cu cari se ocupă posta.

IN AUSTRIA

Primele începuturi ale serviciului postal în această ţară se datorează curierilor pe cari îi avea oraşul Viena, universităţile din Viena şi Praga şi Ordinul Teutonic.

www.dacoromanica.ro

Date sigure asupra înființării curierilor orașului Viena nu există ; din actele vechi însă se constată că, prin anul 1360, la primăria acelui oraș se află rezervată o camera specială, în care nu puteà intrà decât curierii, cari transportau atât corespondențele oficiale, cât și pe cele ale publicului și comercianților. Tot din asemenea acte se constată că mai târziu acel oraș întreținea un număr mai mare de curieri călări, supuși jurământului, pentru a face transportul corespondențelor de tot felul între Viena, Gratz, Olmütz, Krems, Znaim și Praga.

Universitatea din Viena, urmând exemplul celorlalte universități, înființase și ea mai mulți curieri, din cari câte unul pentru Breslau, Praga, Lintz, etc., atât pentru trebuințele profesorilor și elevilor săi, cât și pentru a fi în contact cu celelalte universități din Austria și Germania.

Ordinul Teutonic, prin anul 1395, de asemenea aveà curierii săi, cari circulau între Viena-Marienburg (oraș în Prusia) și între Viena-Veneția-Roma.

In timpul împăratului Frideric al III-lea (1440—1493), Roger de Taxis organiza un serviciu postal în Tirol și Stiria, făcând pe drumurile principale, din distanță în distanță, releuri cu schimb de cai. Acest serviciu însă erà rezervat numai curții împărătești, curierilor săi și înaltilor funcționari.

In anul 1493, Maximilian I de Austria, ales și ca împărat al Germaniei, hotărî ca Viena să fie orașul de reședință și capitala țărilor sale. Cum însă el administrà și Țarile-de-Jos, în numele fiului său minor Filip, aveà nevoie de un mijloc mai repede de comunicație între Bruxelles și Viena pentru a transmite decretele și ordonanțele sale.

In acest scop, el se adresă lui Francisc de Taxis, nepotul lui Roger, pentru a-i face o legătură postală cu releuri de cai între orașele sus arătate și-l însărcină totdeodată cu conducerea postelor din Țările-de-Jos.

In anul 1505, Filip I, care, pe lângă stăpânirea Burgundiei, Brabantului și Lorenei (Țările-de-Jos), mai erà și rege al Grenadei, Castiliei și Leonului, încheie cu Francisc de Taxis o convențiune, prin care acesta se angajà ca, în schimbul unei plați de 12.000 livre anual, să înființeze și să întrețină un serviciu de poștă între Țările-de-Jos (Bruxelles), curtea tatălui său împăratul Maximilian (acolo unde se va află), locul de reședință al regelui Franței și curtea Spaniei.

Legătura Țărilor-de-Jos cu imperiul german și cu Spania erà făcuta în scopul de a se întreține o corespondență regulată și cât mai repede, iar cu Franța pentru a ușurà relațiunile diplomatice.

Cursele postale ce am arătat s'au pus în aplicare imediat și numai pentru trebuințele caselor domnitoare, iar itinerariul curselor spre Austria erà : Bruxelles-Canstatt-Augsburg-Viena.

Carol Quintul, suindu-se pe tronul tatălui său Filip I, în 1516, și reunind sub sceptrul său și o parte din Italia, compusă din provinciile Neapol, Sicilia și Sardinia, iar prin anul 1519 ajungând și împărat al Austriei și Germaniei, îmbunătăți efectuarea serviciului postal ce găsise funcționând, prin mărirea numă-

www.dacoromanica.ro

rului releurilor şi prin înfiinţări de noui legături, cum a fost cea dela Augsburg prin Trent (Tirol) spre Verona-Roma şi Neapoli.

Pentru serviciul ce făceà Taxis primeà o remuneraţie; aceasta însă nu-i ajungeà să acopere toate cheltuelile necesare unui serviciu aşa de întins şi atunci el recurse în a primì şi dela public diferite trimiteri, pentru cari incasà taxe.

In statele ereditare ale Austriei se organiză mai târziu servicii postale regionale, dar treptat ele ajunseră în mâna succesorilor familiei Taxis. Aşa, sub. împăratul Matias, se încredinţă aceleeaş familii şi conducerea postelor din Ungaria.

Cum însă Taxis aveà foarte mult de făcut cu conducerea postelor din Ţările-de-Jos şi cu a celor din imperiul german, şi cum dânsul nu puteà urmà curtea imperială în călătoriile sale, prin 1612 posta austriacà se separă de cea a imperiului german şi conducerea ei fù încredinţată unui anume Charles Magni.

Cu toată separaţiunea însă a existat între ambele servicii o strânsă legatura şi o unitate de vederi, căci împăratul Germaniei fiind şi suveran al Austriei, negreşit că orice se găseà bun de introdus într'o parte se introduceà şi în cealalta.

Pe timpul împăratului Ferdinand al II-lea, în anul 1623, succesorii familiei Magni cedară drepturile lor asupra postelor din Boemia, Ungaria şi din celelalte ducate ale Austriei baronului Jean Christophe de Paar, care administrà postele din Stiria, pe preţ de 15.000 florini şi 6 cai de trăsură. Cu modul acesta se stabilì o unitate de conducere şi de vederi în ceeace priveşte executarea serviciului postal în toate Statele Austriei.

Familia Paar rămase în posesiunea şi conducerea postelor austriace, prin dreptul de moştenire, până în anul 1772, când, în puterea unei învoieli, i se lăsă numai titlul onorific de Director general al postelor şi o plată de 66.000 florini anual, iar administraţia şi exploatarea postelor trecù sub autoritatea Statului, spre a fi căutate în regie ca monopol.

Tot în timpul împăratului Ferdinand al II-lea, se făcù o legătură postală între Viena şi Breslau, prelungindu-se în anul 1662, după îndemnul electorului de Brandenburg, până la Berlin, care la rândul său se află legat cu Hamburgul şi cu Clèves (Prusia Renană). Această cursă, efectuându-se cu mare iuţeală, devenise un concurent serios al postei lui Taxis.

Serviciul postal în acele timpuri aveà ca atribuţiuni de a transportà: scrisori, pachete mici, bani în natură, precum şi călători; în curând însă începù să se trimită prin poştă şi jurnale, cari în unele oraşe erau editate chiar de funcţionarii postei.

Pentru scrisorile simple, adică până la o greutate cam de $7\,^1/_2$ grame, se plăteà şase creiţari, din cari trei la prezentare şi trei la destinaţie; iar pentru scrisorile cu destinaţie în alte ţări se plăteà la prezentare opt creiţari.

In ce priveşte transportul călătorilor, scriitorul Zeiller, prin 1650, arată că trăsurile întrebuinţate în acest scop aveau forma unui pat mare, acoperit şi în-

www.dacoromanica.ro

conjurat de perdele, pus pe patru roate, din cari cele dinapoi mai mari şi cele dinainte mai mici, şi că coşul trăsurii, în loc de arcuri, erà susţinut prin benzi late de piele sau chiar lanţuri, fixate la doi suporţi de fier.

Publicul şi mai cu seamă nobilii se purtau rău cu funcţionarii postei, îi maltratau, le luau caii cu sila, sau încărcau trăsurile peste aceea ce ele puteau suportà, ceeace dete naştere la o mulţime de plângeri din partea conducătorilor postei, şi această stare de lucruri a durat până când, printr'o ordonanţă, se dispuse, pe de o parte, ca personalul postei să răspundà la forţă prin forţă, iar pe de alta, se puse obligaţiune autorităţilor, sub cea mai aspră pedeapsă, de a da concursul lor la cererea funcţionarilor postei.

Împăratul Carol al VI-lea, în anul 1711, înfiinţă o autoritate superioară: Directoratul postelor, sub conducerea căruia fură puse toate biurourile postale din Austria, şi, din ordonanţele din acel timp, se vede că aceste biurouri se împărţeau în : oficii superioare, biurouri principale, biurouri simple şi releuri de postă. Personalul se compuneà din : administratori, directori superiori, directori de postă, secretari, buralişti, intendenţi, ofiţeri de postă şi funcţionari inferiori, antreprenori de transporturi, factori, surugii şi oameni de serviciu.

Tot acest împărat se ocupă şi cu construirea de drumuri bune pentru postă, citându-se ca cel mai însemnat şi căruia i s'a făcut lucrări de artă, cel dintre Viena şi Carlstadt, în Croaţia spre marea Adriatică.

Împărăteasa Maria Tereza continuă opera tatălui său, aducând îmbunătăţiri drumurilor postale şi dând întindere curselor, atât pentru transportul corespondenţelor, cât şi al călătorilor. Sub această împărăteasă, serviciul postal luă un mare avânt, mai cu seamă din cauza desvoltării comerţului şi al traficului.

Controlorul de posta Iosef Hecht, în o scriere a sa relativà la cursele postale, publicata în 1749, ne arată că Viena erà legată, pe drumurile principale, prin curse postale, transportând şi călători, în urmatoarele direcţiuni :

Viena prin Cracovia-Varşovia-Petersburg-Moscova ;
» » Brün-Breslau-Varşovia-Königsberg ;
» » Praga-Dresda-Francfurt/Oder-Danţig-Königsberg ;
» » Dresda-Berlin-Stralsund, spre Stokholm ;
» » Dresda-Leipzig-Magdenburg-Hamburg-Copenhaga ;
» » Brunnsvig-Hanovra-Brema-Emden ;
» » Strasburg, spre Paris.

In anul 1749, baronul Lillian aduse în Viena primele diligenţe postale sistematice destinate pentru transportul călătorilor şi darea lor în circulaţie s'a făcut cu mare solemnitate. Iată cum se exprimà în acel timp un ziar din Viena, asupra inaugurarii primei diligenţe între Viena şi St. Pölten :

» In ziua de Sf. Florian, întâia mare diligenţa imperială, împodobită cu dra-
» pele şi verdeaţa şi însoţită de 30 surugii în haine noi, plecă dela oficiul postal
» central, trecând prin faţa palatului imperial, unde Maiestăţile lor, înconjurate

www.dacoromanica.ro

» de suita de cavaleri și doamne, și-au făcut placerea de a o privi din » balcon.

» Inainte, Directorul general al postelor, contele Paar, ocupă o trasura de gala, » condusă de 10 surugii călari, sunând din cornuri, și după el venea diligența im- » perială, trasă de patru cai, în interiorul careea se aflau cavaleri de ai Curții. » Urmă apoi o trăsură, în care se aflau funcționari postali și un convoiu de surugii » călări, sunând din cornuri.

» Inaintea Castelului imperial, mii de oameni : nobili, burghezi și din popor, » aplaudau și svârleau palariile în aer, scoțând strigăte de bucurie«.

Cuprinsul acestor rânduri probează cât interes punea populațiunea orașului pentru reformele aduse serviciului postal și de cari profită în primul rând marele public.

In scurt timp, fură înființate servicii de diligențe, între : Viena-Brun-Praga, Viena-Linz-Pasau-Ratisbona, spre Triest și spre Tropau-Breslau, plecând odată pe saptamână.

Odată cu creiarea diligențelor, se începù și transportul mai regulat al mesageriilor, iar printr'o ordonanță din 1750 se stabilea că acolo unde administrațiunea postelor avea servicii de deligențe, numai ea putea transportà dela o localitate la alta mesagerii până la 10 kilograme greutate. Cu cât însă se mărea numărul serviciilor de diligențe, cu atât se întindeà și monopolul Statului, asupra acestui fel de transporturi.

Pentru accelerarea transportului corespondențelor, tot prin 1750, se înființara curse zilnice de curieri călări, cari transportau numai posta ușoară, între orașele mai însemnate ale Austriei; se înmulțiră numarul oficiilor postale în localitățile mici, prin creiarea unor biurouri numite depouri de scrisori, iar prin 1751 se adusera modificări în tariful scrisorilor, percepându-se de fiecare scrisoare simplă 6 sau 8 creițari, după distanța.

In anul 1772, după propunerea unui francez anume Hardy, se înființa în Viena o poștă locală, căreea vienezii îi deteră numele de Klapper-post, de oarece curierii distribuitori și strângători ai corespondențelor străbăteau străzile orașului făcând să sune o mică morișcă, pentru a atrage atențiunea publicului.

Orașul Viena fu împărțit în șapte circumscripțiuni, înființându-se în fiecare câte un oficiu secundar și unul central în Singer-strasse, iar în mahalale se înființară 10 oficii și 11 stațiuni. Oficiile secundare și cele din mahalale fură încredințate negustorilor cu prăvălii, iar stațiunile câte unui agent al postei cu câte un factor.

Fiecare oficiu purtà un număr special, care se reproduceà printr'o stampilă pe scrisorile depuse, iar taxele ce se percepeau erau de 1, 3, 5 și 17 creițari, proporțional cu distanța la care se găseà destinatarul. Hardy, neavând însă destulă experiență, n'a știut să facă a prosperà serviciul ce creiase și astfel fù nevoit a-l cedà unui olandez, Schooten van Bergestraaten. Acesta înmulți numărul factorilor, îi uniformă și introduse îmbunătățiri, cari plăcură publicului.

www.dacoromanica.ro

Astfel introduse pentru factori carnete, în cari publicul puteà să înscrie, pentru unele corespondenţe şi pachete, numele şi adresa destinatarilor, şi pentru ca destinatarii sa nu tăgăduiască primirea se înfiinţară şi recepise, în cari să se semneze de primire.

Din o mică carte, publicată în 1780, de antreprenorul Schooten, se vede că factorii distribuitori, pe lângă corespondenţe şi pachete, mai puteau fi însărcinaţi şi cu distribuirea anunţurilor şi circulărilor, cu remiteri de somaţiuni, cu diferite cumpărături şi comisioane şi cu depuneri sau ridicări de obiecte dela Muntele de Pietate. Afară de aceasta publicul, pentru ori şi ce afacere urgentă, puteà să ceară la oficiul central un expres, plătind 5 creiţari pentru oraş, 10 pentru mahalale şi dela 24 la 51 creiţari pentru împrejurimi.

Cabinetul negru, care, după cum am văzut, funcţionà în Franţa pe o scară întinsă, sub Ludovic XIV şi XV, existà în acelaş timp şi în Austria. Astfel, Alfred Michiels arată că directorul poliţiei austriace cumpărase pe curierii cabinetului prusian şi că în drumul dela frontieră la Viena, pe când caii fugeau în galop, ei desfăceau cu cea mai mare îndemânare corespondenţele, luau notă de conţinut şi resigilându-le, le făceau să ajungă în mâna ambasadorului Prusiei.

Faptul de mai jos, citat de A. Belloc, arată şi mai bine scara pe care se practică la Viena acest obiceiu.

Contele Torre Palma, pe atunci ambasador al Spaniei la Viena, băgase de seamă că corespondenţa guvernului său nu îi ajungeà în totdeauna intactă. Bănuiala însă se schimbă în siguranţă, în faţa unei probe indiscutabile.

Intr'una din zile, ambasadorul desfăcând corespondenţa sa, observă că textul unei scrisori nu aveà nici o semnătură şi, atrăgând atenţiunea secretarului său, constatară, pe de o parte, că scrisul erà de o mână germană, nu spaniolă, iar, pe de alta, că acest scris semănà cu al unui funcţionar dela ministerul afacerilor străine din Viena.

Fără a pierde timp, ambasadorul se duse la ministrul Austriei, faimosul principe Kaunitz, căruia îi zise: » Principe, porunciţi, vă rog, funcţionarilor voştri » să-mi restitue originalul scrisorii mele, de pe care ei mi-au trimis numai o copie«.

» Ah ! d-le ambasador, răspunse prinţul, fără a părea câtuş de puţin tul- » burat, vă cer mii de iertăciuni pentru osteneala ce v'aţi luat de a venì acì ; » aceşti zăpăciţi îmi fac în toate zilele astfel de lucruri «.

Prinţul Kaunitz chemă apoi pe unul din funcţionarii săi, căruia îi zise: » Aide, d-le, dă scrisoarea d-lui ambasador, care n'a primit decât copia şi înva- » ţă-te pentru altădată să înlături astfel de încurcături «.

Scrisoarea fù restituită ambasadorului, căruià prinţul îi adăugă : » Mă simt » umilit, că prostia lor v-a ocazionat acest deranj « şi îl conduse foarte politicos pâna la uşe, fără a părea că dă altă însemnătate faptului comis de subalternii săi.

www.dacoromanica.ro

Sub domnia împăratului Iosif al II-lea (1780—1790), se continuă a se introduce îmbunătăţiri în serviciul postal, prin creiarea de drumuri bune, înmulţirea diligenţelor şi alipirea postei locale din Viena la administraţia postelor imperiale, spre a fi căutate în regie, ca monopol de Stat.

Prin anul 1810, din cauza relei situaţiuni financiare a ţarii, se modifică tariful scrisorilor, adoptându-se taxe mai ridicate şi adică : Pentru o scrisoare simpla de $7\,^1/_2$ grame, până la o distanţă de patru poste, 16 creiţari; peste aceasta distanţa, 32 creiţari. Scrisorile simple adresate în străinătate, pentru orice distanţă, 48 creiţari la prezentare şi tot aceeaş taxă se percepeà pentru cele ce soseau din ţări străine.

Desvoltarea din ce în ce a transporturilor de călători sili pe administraţiunea postelor să introducă prin anul 1823 noi sisteme de diligenţe, numite *Malles-poste*, cari erau, comparativ cu vechile diligenţe, cu mult mai uşoare şi cu un mers mai repede. Cu aceste diligenţe se transportau pe lângă călători şi corespondenţă simplă şi scrisori cu valoare, rămânând ca obiectele de mesagerii să se expedieze tot prin trăsurile vechi şi grele.

In anul 1829, se unì, în Viena, serviciul de postă uşoară cu cel de mesagerii, iar în provincie cel al postelor uşoare cu al diligenţelor, formându-se astfel o singură autoritate, şi mai târziu, prin legea din 1838, se căută a se da o redacţiune mai deslușită dispoziţiunilor legale, precizându-se exact limitele dreptului şi privilegiilor acordate Statului prin monopolul postal.

Infiinţarea drumurilor de fier, şi punerea în aplicare a transportului corespondenţelor şi mesageriilor prin acest mijloc, mai cu seamă de prin anul 1845, însemnă noi progrese pentru administraţiunea postelor, pe de o parte pentru că transporturile se făceau cu mai mare iuţeală şi mai economic, iar pe de altă parte, pentru că serviciile de diligenţe şi transporturi din localităţile deservite de trenuri se desfiinţau şi se reînfiinţau în localităţile până atunci lipsite de un astfel de serviciu.

Puţini ani după reforma taxelor postale, făcută în Englitera de Rowland Hill, Austria îşi modifică şi ea tarifele, adoptând taxe mai scăzute ca în trecut. Noul tarif stabilì a se percepe : 6 creiţari pentru o scrisoare simplă ($7\,^1/_2$ grame) până la o distanţă, în linie dreaptă, de 10 mile geografice şi 12 creiţari pentru orice altă distanţa. Totdeodată se căută ca în convenţiunile încheiate cu diferitele State străine să se prevadă ca taxa scrisorilor să fie de 12 creiţari, cu dreptul de a se încărcà la destinaţie cu o mică suprataxă.

Un fapt însă de o mai mare importanţă, şi care a avut o influenţà covârşitoare în urmă, a fost încheierea, în anul 1850, a unei convenţiuni postale între Austria şi Prusia, la care aderă imediat Bavaria, celelalte State din Germania şi administraţiunea postelor Turn şi Taxis, formând astfel *Uniunea postală Germană*. Prin convenţiune, se prevăzù că teritoriul tuturor acelor ţări să fie considerat, din punct de vedere postal, ca un singur teritoriu, fără a se ţine cont de

www.dacoromanica.ro

graniţe; iar taxele se stabiliră la: 3 creiţari, sau echivalentul lor, pentru o scrisoare simplă până la o distanţă de 10 mile geografice; 6 creiţari dela 20 la 30 mile şi 9 creiţari pentru orice distanţă.

Tot în acel an, Austria introduse în serviciu timbrele postale pentru francatul corespondenţelor, biurourile postale ambulante şi manipularea mandatelor postale.

In anul 1866 se introduse în Austria taxa de 5 creiţari pentru scrisorile simple, în toată întinderea imperiului.

Ca fapt important asupra istoricului postelor din aceasta ţara, este de notat că în anul 1867 serviciul postal, în ceeace priveşte conducerea şi exploatarea, fù divizat în două administraţiuni distincte şi independente una de alta: cea austriacă propriu zisă şi cea ungară.

Administraţiunii postelor din Austria îi revine meritul introducerii cărţii postale în 1869, care treptat fù introdusă în toate ţările din lume.

In anul 1874, administraţiunea postelor din Austria luă parte activă la ţinerea congresului postal din Berna şi la intemeiarea Uniunii generale a postelor.

IN GERMANIA

Intocmirea unui istoric al postelor din teritoriul ce formează actualul imperiu German ne-ar cere un spaţiu foarte mare, de oarece în trecut această ţară a fost îmbucătăţită in o mulţime de state şi stătuleţe (aproape 2.000 în secolu al XVI-lea), cu organizarea lor proprie, atât administrativă cât şi postală.

Pentru a nu ieşì însa din cadrul ce ne-am propus, voiu căutà a face numai un istoric pe cât posibil mai scurt şi mai general.

Primele comunicaţiuni postale, pentru acei ce nu erau în stare să trimită oamenii lor speciali, s'au făcut, în timpuri îndepărtate, prin mijlocirea calugărilor, cari cutreerau ţările, prin cântareţii din acea vreme, cari făceau turneuri oarecum regulate, prin comercianţi şi prin măcelari.

Mai cu seama aceştia din urmă, prin felul comerţului ce exercitau, erau siliţi să facă drumuri dese pentru a-şi procurà vitele de cari aveau nevoie şi de oarece aveau o poziţiune stabilită, s'au bucurat în faţa populaţiunii diferitelor ţări germane de o bună încredere, atât pentru expediatul corespondenţelor cât şi pentru cel al obiectelor şi valorilor.

Cu timpul, oraşele desvoltându-se şi simţindu-se din ce în ce trebuinţa comunicaţiunilor, se înfiinţară curieri orăşeneşti, iar cu înmulţirea lor s'a simţit şi nevoia de a li se regulamentà funcţionarea. Aşa, oraşul Strasburg, în anul 1443, avea întocmit un regulament pentru curierii săi.

Oraşul Augsburg întreţinea curieri pentru a-i face legatura cu Veneţia. Alte oraşe, ca: Nürenberg, Colonia, Breslau, Francfurt, Danzig, Hamburg, Lübeck, Leipzig, etc., organizaseră servicii de curieri, atât pentru trebuinţele autorităţilor orăşeneşti, cât şi pentru ale cetaţenilor.

www.dacoromanica.ro

Acești curieri, în diferite gravuri vechi, sunt arătați mergând pe jos, îmbrăcați într'un costum special spre a puteà fi recunoscuți, purtau pe piept armele orașului căruia aparțineau și aveau atârnată o cutie argintată, în care duceau corespondențele ce li se încredințau.

Curierii umblau ținând în mână un băț lung, cu vârful metalic, pe care îl întrebuințau nu numai ca armă de apărare, dar le serveà și pentru a sări șanțuri, gropi și alte obstacole. Pe lângă aceasta, curierii mai purtau la ei și câte un pasaport, liberat de orașul de care depindeau și prin care se invitau toate orașele și autoritățile a le da ajutor în caz de trebuință.

La mijloacele de comunicație sus arătate, încă de prin 1386, se adaugă și curierii universitari cari, ca și în celelalte State, transportau pe lânga corespondențele și trimiterile profesorilor și elevilor și pe cele ale publicului.

Această stare de lucruri începù să se modifice prin anul 1505, când, dupa cum am arătat, Filip I-iu făcù legătura postală între Țările-de-Jos și Austria, prin mijlocirea lui Francisc de Taxis, legătură ce străbăteà o întinsa parte din teritoriul Prusiei Renane, Würtemburgului și Bavariei.

Posta lui Taxis, care la început funcționà numai pentru interesele Curții, fù pusă în curând la dispoziținea publicului, înființându-se oficii postale în localitățile mai principale prin cari treceà.

In anul 1516, Francisc de Taxis făcù legătura postală între Augsburg și Trent (Tirol); în 1522 se făcură legături cu Nüremberg-Francfurt pe Main și Schaffhausen, și nu mult după aceea se creiară noui linii, unind Hamburgul cu Italia și Olanda cu Elveția, înmulțindu-se astfel numărul localităților din țările germanice, cari puteau să profite de binefacerile serviciului postal, care se însărcină nu numai cu transportul corespondențelor, dar și cu cel al pachetelor, al valorilor și al călatorilor.

Asupra serviciului postal organizat de Francisc de Taxis, iată cum se exprimà M. de Beust în o scriere a sa apărută în anul 1747—1748 :

» Lumea întreagă considerà o astfel de întreprindere ca o afacere rea. Ni-
» meni nu-și puteà închipuì că taxele scrisorilor și pachetelor comercianților și
» altor persoane va produce o sumă îndestulătoare pentru întreținerea cailor,
» trăsurilor, surugiilor și oamenilor de serviciu. Dar când comercianții germani
» bagară de seamă că prin mijlocul postei, de curând organizată, ei puteau să-și
» procure cursul bursei și să știe prețul tuturor mărfurilor, în condițiuni puțin
» grele, fără a fi obligați pentru aceasta sa meargă la Bruxelles sau Anvers, orașe
» în cari comerțul erà tot atât de întins pe cât este actualmente în Amsterdam,
» grămădiră la tânăra postă a lui Taxis o cantitate așa de mare de scrisori, că
» Taxis constată din porturi un excedent de venituri pe care un principat
» german, de o importanță mijlocie, abia puteà să spere a-l aveà «.

De acì în colo, serviciul postal condus de familia Taxis și încurajat de împărații Rudolf al II-lea și Matias, precum și de urmașii lor, se întinse din ce în

www.dacoromanica.ro

ce şi pătrunse în cele mai multe State mari şi mici ale Germaniei, şi acolo unde nu se puteà impune, altfel, se recurgeà la subvenţiuni şi indemnizări, ce se acordau familiilor princiare.

Serviciului postal se datorează naşterea jurnalismului în Germania. Aşa, primele gazete periodice apărură prin 1600, sub formă de note manuscrise, pe cari le distribuià posta.

In 1616, administratorul postelor, Taxis, din Frankfurt pe Main, publică un mare jurnal imprimat, care devenì mai târziu gazeta direcţiunii postelor *(Oberpostamt Zeitung)*, iar în anul 1618 apărù *Curierul Fuldei (Fuldaischer Postreiter)*.

Aceste nume, precum şi altele date jurnalelor, ca: *Posta, Curierul, Surugiul, Şeful Postei,* etc., indică destul de bine partea luată de serviciul postal la creiarea şi întinderea jurnalismului şi a publicaţiunilor periodice.

Dintre Statele Germaniei cari au rezistat mai mult la introducerea serviciului postal condus de familia Taxis a fost Brandenburgul, Saxonia şi Meklemburgul, cari reuşiră a-şi creià instituţii postale independente şi naţionale; şi mai târziu postele brandenburgeze, devenite postele prusiene, fură miezul împrejurul caruia s'au grupat, sau cu cari s'au întrunit toate celelalte organizări, dând astfel naştere actualei poste imperiale germane.

* * *

In Brandenburg, încă de prin anul 1470, sub principele Albert Achile, existau curse postale de două şi trei ori pe săptămână între Custrin (oraş pe Oder)-Berlin-Torgau-Leipzig şi Weissenfels (Saxonia), iar de acolo spre Ansbach (Bavaria de Nord).

Prin anii 1499—1535, sub principii electori Ioachim I-iu şi al II-lea, se dete o mai mare întindere serviciului postal, înmulţindu-se numărul curselor şi regulându-se ca în localităţile atinse de curieri unul din funcţionarii consiliilor comunale să fie însărcinat a primì dela public şi a predà curierilor corespondenţele, precum şi de a predà destinatarilor pe cele aduse de curieri.

In anul 1589, se înfiinţă o cursă postală dela Hall prin Naumburg-Schliz-Hof la Ansbach, şi în 1603 spre Stettin. Totdeodată se înfiinţară în oraşele atinse de aceste curse oficii postale, la cari se depuneau şi înregistrau corespondenţele publicului.

Unindu-se Brandenburgul cu ducatul Prusiei în 1618, se căută a se da o întindere şi mai mare serviciului postal, înfiinţându-se curse dela Stettin spre Danzig şi Königsberg, cu prelungire spre Varşovia.

Sub electoratul lui Friderich Guillaume, în 1647, familia Taxis reuşì să stabilească o cursă postală din Colonia la Berlin, prin Münster şi Osnabrück şi spre Clèves (Prusia Renană).

In anul 1701, Brandenburgul, unit cu Prusia, fù recunoscut ca regat, sub

www.dacoromanica.ro

care formă de guvernământ se căută a se aduce îmbunătăţiri simţitoare postelor, mai cu seamă pe timpul domniei Regelui Friderich Guillaume I-iu (1713—1740), care, fiind un excelent administrator, înţelesese importanţa serviciului postal în organizaţia Statului şi o caracterizase cu următoarele cuvinte :

» Postele sunt absolut trebuincioase, pentru ca comerţul să progreseze şi ele » îndeplinesc funcţiunea untdelemnului în ruaiul maşinii guvernamentale «.

Sub domnia acestui Rege, prin ordonanţe şi regulamente, se aranjă în cele mai mici detalii itinerariul postelor ordinare şi extraordinare, al curierilor şi stafetelor, dispunându-se ca prinţii şi funcţionarii să-şi trimită corespondenţele prin stafete şi curieri, publicul prin postele ordinare cu cai şi trăsuri, iar transportul calatorilor să se facă prin postele cu trăsuri ordinare şi extraordinare.

Intre anii 1746—1787, se căută a se înmulţi numărul curselor postale, între cari cele mai principale au fost cele spre Emden (Marea Nordului) şi spre Amsterdam (Olanda). Tot în acest timp se mări şi numărul oficiilor postale şi se creiară drumuri bune pentru poştă.

In 1800, o corporaţiune de negustori, cu un capital de 13.124 lei, înfiinţa în Berlin un serviciu postal local pentru distribuirea corespondenţelor şi pachetelor. Berlinul fù divizat în două parţi şi în fiecare parte se înfiinţă câte un biurou principal şi mai multe secundare, conduse de negustori.

Publicul depuneà corespondenţele şi pachetele la oficiile secundare, de unde se transportau la cele principale şi de acì, prin 33 curieri, erau distribuite de opt ori pe zi în timpul verii şi de şase ori în timpul iernii.

Taxele corespondenţelor au fost fixate, la început, la 6 fenigi şi mai târziu la 10, iar pentru pachete se percepeau taxe dela două până la şase ori mai scumpe.

Afară de acestea, mai existau şapte biurouri de expres, cari, în schimbul unei taxe duble, efectuau imediat predarea.

Curierii aveau o uniforma particulară şi îşi anunţau trecerea printr'un clopoţel, pe care îl faceau să sune.

Serviciul de poştă locală astfel organizat s'a efectuat, nu tocmai satisfăcător, până în 1806, când se desfiinţă, în urma invaziunii armatelor franceze, şi nu reapăru decât în 1827, ca organizare de Stat.

In anul 1816, Regele Prusiei, în scopul de a înlătură orice amestec străin în efectuarea serviciului postal în întinderea regatului său, acordă familiei Taxis, în schimbul privilegiilor ce aveà, un întins domeniu, cunoscut sub numele de Krotoschin, al cărui venit anual erà socotit la două milioane lei.

Prusia fù între primele State cari, după ce-şi legă prin curse postale localităţile principale şi oraşele, se gândì şi la înfiinţarea unui serviciu postal rural. Ea stabilì, în 1824, cu titlu de încercare, factori cari să distribue de câteva ori pe săptămână corespondenţele şi pentru localităţile situate în afară de drumul curselor postale şi cari erau lipsite de un oficiu.

www.dacoromanica.ro

Peste doi ani, măsura găsindu-se bună, începù a i se dà întindere treptat şi în câtva timp se generaliză.

Taxele postale ce se percepeau în Prusia, prin anul 1825, pentru scrisori erau fixate după distanţă şi greutate. Aşa,pentru o scrisoare simplă, se percepeà :

Până la	2	mile	. . .	1	silber-groschen,	egal	cu	3	creiţari.		
Dela 2	la	4	»	. . .	1 1/2	»	»	»	»	4 1/2	»
» 4	»	7	»	. . .	2	»	»	»	»	6	»
» 7	»	10	»	. .	2 1/2	»	»	»	»	7 1/2	»
» 20	»	30	»	. . .	5	»	»	»	»	15	»

şi aşa mai departe, costul cel mai scump al unei scrisori simple fiind de 19 groschen de argint sau, în moneta noastră, cam 1 leu, 14 bani.

Aceste taxe însă fură modificate în 1844, micşorându-se mai cu seamă taxele scrisorilor cari aveau de parcurs distanţe mari. Aşa, dela 19 groschen de argint, taxele s'au scăzut la 6 groschen, adică cam la 36 bani.

* * *

In Saxonia există un serviciu postal încă de prin anul 1388, epocă la care oraşul Leipzig, centru comercial însemnat, se găseà în legătură cu oraşul Augsburg şi trimiteà curierii săi pedeştri şi călări la Nürenberg, Braunschweig, Magdeburg, Hamburg, Cöln, Sprea (Berlin), Dresda, Praga şi Viena.

Aceşti curieri formau un fel de corporaţiune specială şi publicul le încredinţà cu toată siguranţa scrisorile şi pachetele ce aveau de expediat.

Cu începere însă de prin 1488, se înfiinţă, pentru trebuinţele prinţului şi ale guvernului, curse de curieri speciali, iar dintr'un raport oficial din 1550 se vede că curierii postali ai principilor electori din Saxonia aveau datoria să expedieze mai departe corespondenţele guvernului din Brandenburg, făcând legătura cu Leipzig, Dresda, Heidelberg, Stuttgart, Augsburg, Nürenberg, Ulm, etc.

Principele August de Saxa, care a domnit între anii 1553—1586, dete o deosebită atenţiune serviciului postal şi, fiindcă corespondenţele se înmulţiseră foarte mult, înfiinţă curierii călări.

In anul 1590, consiliul comunal al oraşului Leipzig înfiinţă un şef peste cei 30 de curieri ce aveà şi afectă o cameră din localul vămii, spre a servì ca loc de întâlnire şi plecare al acestor curieri ; imediat însă, văzându-se desvoltarea luată de postă, se zidì un local special. Acelaş lucru se petrecù şi în Dresda, unde, în 1608, se clădì un local special, pentru serviciul postal, care numără 30 de curieri şi 10 ajutoare.

Prin anul 1628, familia Taxis reuşì, cu ajutorul unui anume Sieber, care erà pe atunci director general al postelor din Saxonia, să ia asupra sa şi administrarea postelor din această ţară ; izbucnind însă răsboiul de 30 ani şi Suedezii

www.dacoromanica.ro

cuprinzând ţara, posta locală decăzù foarte mult. După încheierea păcii, Lamoral de Taxis căută a pune mâna pe postele din Saxonia; principele elector se opuse însă şi ştiù să reziste la toate intervenirile împăratului Frideric al III-lea, făcute în acelaş sens.

Saxonia îşi organiză apoi un serviciu postal propriu, închiriat însă în schimbul unei sume ce se plăteà anual prinţului elector, sumă ce în anul 1658 se ridicà la 1.000 taleri. Prin anul 1681, posta fù declarată ca un privilegiu regal şi, stabilindu-se monopolul, se interzise diferiţilor particulari, dreptul de a ţine un astfel de serviciu şi de a transportà corespondenţe.

De acì încolo posta Saxonă se desvoltă treptat, prin înmulţiri de curse, prin activarea transporturilor şi prin înfiinţarea de diligenţe, din ce în ce mai bune, aşa că prin 1700 plecau din Leipzig 32 curse cu trăsura şi 8 curieri călări.

Răsboiul de 7 ani (1756—1763), care începù prin cuprinderea Saxoniei de către Frideric-cel-Mare, Regele Prusiei, făcù ca serviciul postal să se dezorganizeze cu totul; imediat însă, după încheierea păcii, serviciul se reorganiză şi mai bine. In acel timp existau în Saxonia: 162 oficii postale şi 231 curse, din cari 80 plecau din Leipzig şi 151 din Dresda.

Ca fapt însemnat, trebuie reţinut că la Ianuarie 1849 s'a ţinut în Dresda o conferinţă postală, compusă din reprezentanţii Austriei, Prusiei şi ai altor State din Germania, pentru adoptarea unei taxe unice şi stabilirea echivalenţelor de monete. Conferinţa însă n'a dat nici un rezultat practic, rămânând ca această dorinţă să fie adusă la îndeplinire în 1850, când s'a format Uniunea postală germană.

* * *

In Bavaria, posta înfiinţată de familia Taxis luă întindere mare, prin faptul că toate legăturile acelui serviciu spre Bruxelles, Viena, Roma, Lion (spre Spania), treceau prin acea ţară. Cu toate acestea capitala ţării, Münchenul, nu erà atinsă de nici una din cursele ce am arătat, iar transportul corespondenţelor sale se făceà prin intermediul biurourilor din Augsburg şi Ratisbona.

In cursul timpului, Bavaria făcù multe încercări pentru a-şi organizà un serviciu de postă propriu, dar nu reuşì, atât din cauza opunerii împăraţilor germani, cât şi din lipsă de bani, aşa că conducătorii acestei ţări se văzură nevoiţi a lăsà exploatarea postelor familiei Taxis, care le acordà în schimb o întinsă gratuitate.

Dăm în pagina următoare gravura unei diligenţe postale din Regensburg, a postei »Taxis«, între anii 1600—1700.

Cu asemenea diligenţe, prin anii 1700 — 1750, se făceà drumul dela Nürenberg la Augsburg în 30 ore, la Regensburg în 20, la Frankfurt pe Main în 54 şi la Leipzig în 64.

www.dacoromanica.ro

Adaug că Bavaria a păstrat până astăzi, în amintirea şi frumuseţea trecutului, cam aceleaşi uniforme pentru surugiii diligenţelor ce mai posedă şi pentru

Diligenţă postală din Regensburg

vizitiii diferitelor transporturi postale. Uniformele acestora sunt cât se poate de luxoase, având pălării înnalte de lac, cu cocardă de argint, fracuri albastre, veste roşii, pantaloni albi de piele de căprioară şi cisme mari de lac.

In urma păcii dela Presburg, Bavaria fiind ridicată la rangul de regat (26 Decemvrie 1805), influeaţa ei ca Stat crescù şi ar fi putut să-'şi organizeze un serviciu postal propriu; regele preferì însă a prelungì prinţului Carol Alexandru Iosef de Turn şi Taxis dreptul de a exploată serviciul postal în Bavaria, cu rezerva însă ca personalul să fie recrutat dintre supuşii săi.

In anul 1808, serviciul postal fù declarat ca un privilegiu regal şi printr'o ordonanţă s'a dispus luarea exploatării din mânile familiei Taxis, înfiinţându-se o Direcţiune generală a postelor, care să exploateze în regie atât postele din Bavaria, cât şi cele din provinciile: Franconia, Suabia, Tirol şi Palatinat, cari îi fuseseră alipite de curând.

Taxele pentru scrisorile simple, cu o greutate de $7\,^1/_2$ grame, s'au fixat în 1810, astfel:

Dela 1 la 5 mile . . . . . 3 creiţari;
„ 6 „ 11 „ . . . . . 4 „
„ 12 „ 17 „ . . . . . 6 „

şi aşa mai încolo, taxa ridicându-se după distanţe. Pentru o distanţă de 70—80

www.dacoromanica.ro

mile se plăteà 24 creiţari, adică aproape 50 bani ; când însă scrisorile erau mai grele, taxele se ridicau foarte mult.

La înfiinţare, Direcţiunea postelor fù alipită la ministerul de finanţe; mai târziu însă fù trecută la ministerul afacerilor străine.

In anul 1835, se înfiinţă în Bavaria prima cale ferata, între Nürenberg şi Furth, pe distanţă de 6 kilometri, urmată în 1840 de linia München-Augsburg şi mai târziu de altele, ceeace dete o nouă extensiune serviciului postal, prin repeziciunea transporturilor şi prin micşorarea cheltuelilor de exploatare.

* * *

In Würtenberg se găsesc urme de un serviciu postal, executat de curierii oraşelor, încă de prin anul 1420, şi, dintr'un ordin al ducelui Eberhard din Würtenberg, se constată că pe la 1495 existau în acea ţară doi curieri călări şi şase pe jos, toţi fiind puşi sub conducerea unui şef de curieri.

După ce Taxis înfiinţă în 1505 cursele postale între Ţările-de-Jos şi Austria, drumul postei fiind prin Würtenberg, şeful Statului acordă dreptul de trecere prin acea ţară şi crearea de releuri şi oficii, în schimbul gratuităţii corespondenţelor, pentru sine şi casa sa. Cum însă capitala Stuttgart nu eră atinsă de posta Taxis, ducele se văzù nevoit ca în 1553 să stabilească pe socoteala sa o legătură între posta Taxis şi oraşul său de reşedinţă.

Prin anul 1602, pe lângă cursa între Bruxelles şi Viena, familia Taxis înfiinţa o cursă între Olanda şi Italia, care, trecând iarăş pe teritoriul acelei ţări, contribuì la înmulţirea numărului oficiilor postale.

Răsboiul de 30 ani întarì în Würtenberg şi mai bine influenţa postei Taxis şi o făcù să se desvolte în anii următori din ce în ce mai mult, înfiinţându-se curse noi şi mărindu-se numărul oficiilor.

In anul 1709, ducele Eberhard Ludovic se încercă să înfiinţeze în Würtenberg o poştă naţională, însă, în faţa stăruinţelor depuse de împăratul Germaniei, se văzù nevoit a revenì asupra încercării sale şi posta acestei ţări rămase încă mult timp sub conducerea şi exploatarea familiei Taxis.

Inainte de căderea imperiului german, prin anul 1805, guvernul Würtenbergez luă în stăpânire postele Taxis, cu localuri, material şi personal, dând nouăi exploatări un caracter naţional. După 14 ani însă, regele Guillaume I ceda din nou exploatarea postelor aceleeaş familii, cu drept de moştenire, în schimbul unei redevenţe anuale de 70.000 florini.

Arendarea făcută dură încă mult timp şi acest Stat nu a putut să intre în posesiunea serviciului său postal decât în anul 1851, după multă trudă şi lungi negocieri, cu care ocaziune plătì familiei Taxis şi o despăgubire de 1.300.000 florini.

www.dacoromanica.ro

Am arătat pe scurt fazele prin cari au trecut postele în Prusia, Saxonia, Bavaria şi Würtenberg, cele mai însemnate State germanice, şi nu putem insistă şi asupra celorlalte, întrucât încă pe la începutul secolului al XIX-lea se găseau în cuprinsul actual al imperiului german 30 de administraţiuni postale diferite şi independente, cari foarte adeseaori nu trăiau în armonie din diferite cauze.

La schimbul corespondenţelor şi al trimiterilor postale de pe teritoriul unei administraţiuni pe teritoriul altei administraţiuni se produceau multe încurcături, nu numai din cauza greutăţilor de stabilire a coincidenţelor între curse, dar mai cu seamă din cauza calculării taxelor, cari trebuiau socotite pentru fiecare teritoriu traversat.

Calculatul taxelor pentru pachete şi valori deveneau adevărate probleme de aritmetică şi geografie, prin faptul că taxele variau, după calea urmată, după numărul Statelor cari concurau la transport şi după timpul de expediere, de zi sau noapte, taxele fiind diferite.

Această stare de lucruri îngreuietoare făcù ca în 1850 să se încheie convenţiunea postală între Austria, Prusia, Bavaria, Saxonia, celelalte State din Germania şi postele Taxis, formând „Uniunea postelor Germane", despre care am vorbit când am tratat istoricul postelor din Austria. Cu această ocaziune, s'a admis şi introducerea timbrelor postale pentru francarea corespondenţelor, cari s'au pus în aplicare: de Prusia, Hanovra, Saxa şi Würtenburg la 1850, de posta Taxis la 1852 şi de Mecklenburg şi restul Statelor germane în 1855.

In anul 1865 mai există în cuprinsul actual al Germaniei 17 administraţiuni postale diferite, în cari intrau şi postele Taxis, cari îşi aveau sediul la Francfurt pe Main. In urma războiului pruso-austriac din 1866, Prusia mărindu-şi teritoriul şi influenţa politică, prin anexarea ducatului Elbei şi regatului Hanovrei, rescumpără dela familia Taxis dreptul de exploatare al postelor din toate statele Germaniei, obiectele şi clădirile, pe un preţ de 3.000.000 taleri, sau 11.250.000 lei.

Din Statele Germaniei de nord şi mijloc, se formă apoi o confederaţiune, cu o singură administraţiune postală superioară, care să conducă întreaga exploatare şi se stabilì un tarif unic pentru scrisori, pachete, trimiteri de valoare şi jurnale, reducându-se aproape cu totul gratuitatea ce se acordà diferitelor autorităţi şi instituţiuni,

In fine, în 1871, după războiul franco-german, făcându-se unitatea politică, postele din toate Statele Germaniei fură organizate şi administrate, ca instituţiune comună a imperiului, cu excepţiune de regatul Bavariei şi Vürtenbergului, cărora li s'au lăsat autonomia numai în ce priveşte serviciul lor intern.

De aci încolo, administraţiunea postelor germane, sub conducerea Directorului general Stephan, funcţionar de carieră, trecut dela treapta cea mai de jos prin întreaga ierarhie, a luat o desvoltare din ce în ce mai mare, ajungând în scurt timp una din cele mai însemnate instituţiuni postale din lume.

www.dacoromanica.ro

Cum însă, tot acestui director general îi revine meritul pentru ţinerea congresului postal dela Berna şi înfiinţarea Uniunii postale universale, îi dăm aci mai jos fotografia şi câteva notiţe biografice.

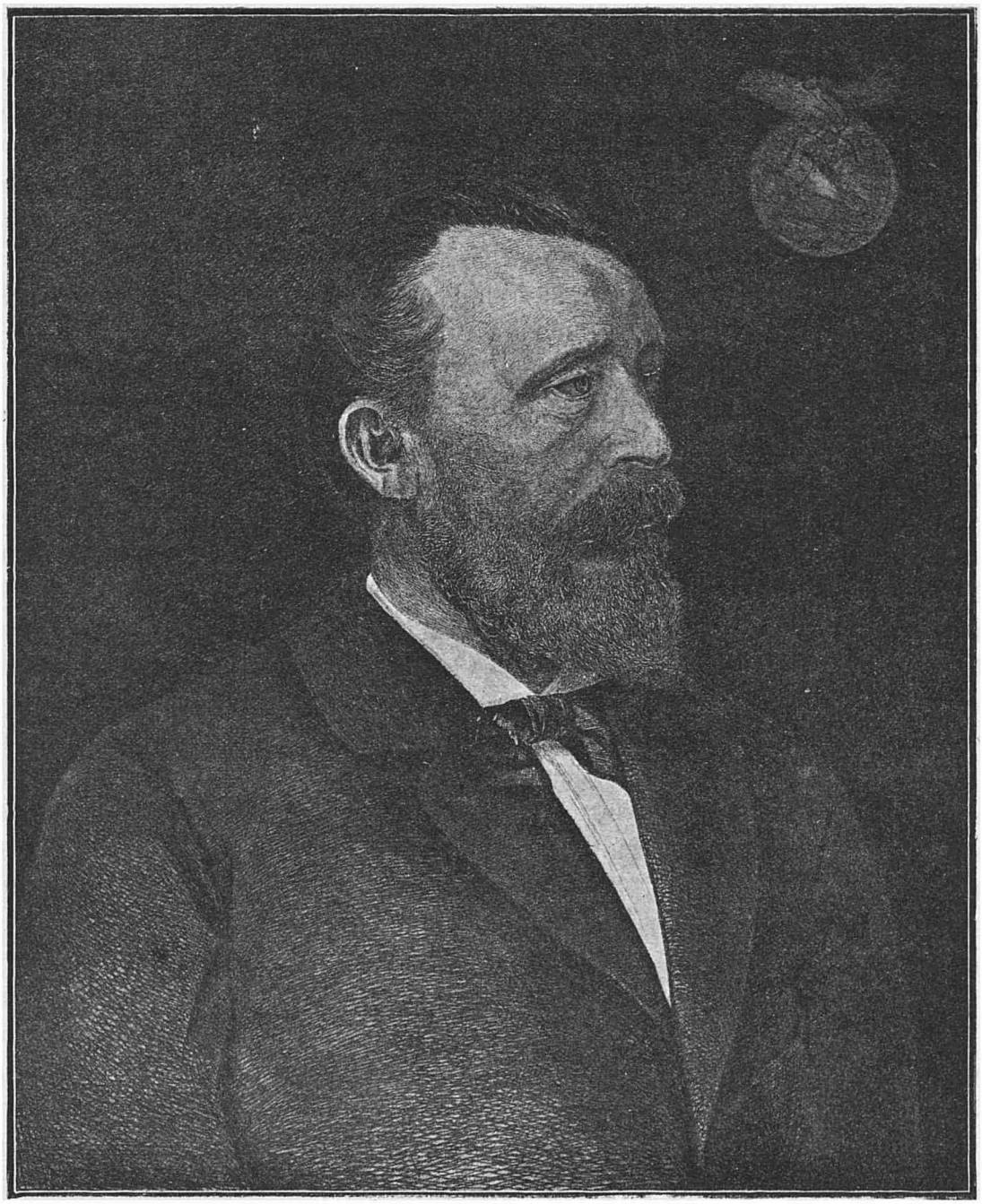

www.dacoromanica.ro

Henri Ştefan s'a născut la 7 Ianuarie 1831 la Stolp în Pomerania, ca fiu al unui simplu meseriaş, şi, după ce a terminat studiile gimnaziale, la etatea de 17 ani, a intrat în serviciul postelor prusiene, trecând chiar în oraşul său natal prin primele grade inferioare ale carierei sale.

Pe la 1851, Ştefan se găsea la Colonia, metropola provinciilor renane, punct însemnat de schimb cu ţările occidentale şi de peste mări, şi, după cum lui singur îi plăcea a o spune, acolo şi-a însuşit cunoştinţele relative la serviciul internaţional, cari l-au condus la ideea înfiinţării Uniunii postale universale şi tot acolo şi-a adunat primele materiale necesare la compunerea scrierii sale »Istoricul postelor din Prusia«, pe care a terminat-o la Berlin, unde a fost transferat în 1856.

Avansat în urmă ca consilier în administraţia superioară a postelor, Ştefan găsi un nou câmp de activitate, unde a avut ocazie să pună în profitul administraţiunii sale toată energia şi cunoştinţele ce posedă. In calitate de consilier superior, consilier intim şi de consilier intim superior, Ştefan s'a distins prin încheierea mai multor învoeli şi tratate postale între Prusia, mai târziu confederaţiunea germană de nord şi ţările străine, căutând mai totdeauna să stabilească reguli precise şi fixe asupra schimbului trimiterilor şi lichidărilor.

Printre lucrările mai importante ale lui Ştefan a fost aceea că, după războiul austro-prusian din 1866, a făcut fuziunea postelor lui Turn şi Taxis cu cele ale Prusiei, dând astfel drept acestui stat de a efectuă serviciul postal în multe state ale viitorului imperiu german.

La 26 Aprilie 1870, după propunerea lui Bismarck, consilierul intim superior Ştefan, în etate atunci de 39 ani, a fost numit ca Director general al postelor confederaţiunii germane de nord; iar în războiul franco-german, care isbucni nu mult după aceasta, noul conducător al postelor avù ocaziunea să deà probă cât de nemerită a fost alegerea făcută, dirijând personal serviciul postal şi telegrafic în campanie cu o energie incomparabilă şi cu prevederea ce îl caracterizà, făcând astfel ca aceste servicii sa se execute într'un grad de regularitate şi perfecţiune ne mai văzut până atunci.

După încheierea păcii, Ştefan atacă cu toată ardoarea chestiunea organizării Uniunii postale universale, în care scop întocmì un proiect de convenţiune, şi, după ce îl supuse Statelor din Europa şi Statelor-Unite din America, reuşì ca la 15 Septemvrie 1874 să se întrunească la Berna primul congres postal, la care luà parte reprezentanţii a 22 State din lume, spre a hotărì asupra crearii Uniunii.

Directorul general Ştefan depuse în susţinerea cauzei atâta abilitate, tact şi pricepere, încât, după desbateri de 24 zile, adică la 9 Octomvrie 1874, convenţiunea postală a fost încheiată şi semnată de delegaţii tuturor ţărilor.

Din acel moment Ştefan şi-a consacrat toată activitatea sa, pe de o parte, pentru desvoltarea şi desăvârşirea Uniunii postale, iar pe de alta, pentru organi-

www.dacoromanica.ro

zarea şi desvoltarea serviciilor postale, telegrafice şi telefonice din imperiul german, făcându-l să ajungă unul din cele mai însemnate servicii din lume.

Ţara sa, recunoscătoare, i-a dat toate onorurile şi în cursul vieţii şi activităţii sale a fost numit: membru în consiliul federal, în consiliul de Stat şi în Camera seniorilor, consilier intim personal al imperiului cu titlul de Excelenţa; Impăratul Wilhelm I i-a conferit în 1885 titlul de noblеţă ereditar, şi Impăratul Wilhelm al II-lea l-a ridicat la titlul de ministru de Stat, înfiinţând departamentul postelor; Facultatea de filosofie din Halle i-a conferit titlul de doctor *honoris causa*; mai multe mari oraşe din Germania i-a dat cetăţenia de onoare şi, în fine, i s'a acordat ordinele cele mai înalte ale ţării sale şi ale unui mare număr de State străine.

IN BELGIA

In această ţară, încă de prin secolul al XIII-lea, societăţile, corporaţiunile meseriaşilor şi oraşele aveau curierii lor postali, pe cari îi trimiteau cu diferite corespondenţe atât în interiorul ţării, cât şi în ţările străine. Aceşti curieri, pe lângă corespondenţele celor în drept, mai transportau şi pe ale persoanelor străine acelor corporaţiuni, în schimbul unei plăţi.

Prin anul 1505, după cum am văzut şi la istoricul postelor din Austria, se înfiinţară, de catre Francisc de Taxis, curse postale între Belgia şi Austria şi între Belgia şi Spania prin Franţa, în scopul ca Filip I-iu, stăpânitorul acelei ţări, să fie în schimb de corespondenţe cu Curtea tatălui său, Maximilian I-iu al Austriei, cu Curtea Franţei şi cu Spania, peste care domneà.

Carol Quintul, cu începere din 1516, perfecţionă opera începută de tatal său şi adaugă noui curse postale, din cari, în Belgia: între Bruxelles-Péronne (Franţa), între Bruxelles-Anvers şi Bruxelles-Ostanda.

Pentru ca Taxis, însă, să-şi poată scoate cheltuelile de întreţinere ale serviciului postal, admise ca şi publicul să uzeze de acest serviciu, după cum făcuse şi în Austria şi Germania; dar din această cauză căzù în conflict cu curierii oraşelor şi corporaţiunilor, cari aveau drepturi mai vechi asupra unor astfel de transporturi, aşa că pentru curmarea neînţelegerilor fù nevoie de a se dà în 1544 o ordonanţă regală.

Prin acea ordonanţă se stabilcà că curierii oraşelor şi corporaţiunilor aveau dreptul de a transportà numai corespondenţele şi trimiterile pentru interiorul ţării, iar cele cu destinaţie pentru străinătate trebuiau sa se transporte numai prin mijlocirea postei Statului (posta Taxis), prevăzându-se pedepse contra celor ce vor face fraude.

Catre finitul secolului al XVI-lea (1597), Impăratul Rudolf al II-lea căuta să restrângă drepturile curierilor corporaţiunilor şi oraşelor, şi, printr'o ordonanţă ce dete în acest sens, pe de o parte interzise curierilor de a mai aveà releuri

www.dacoromanica.ro

(schimburi de cai), iar pe de alta le puse obligaţiunea ca însărcinările ce li se dau să fie îndeplinite în întregime de unul şi acelaş curier; cu toate acestea însă, ordonanţa dată n'a avut nici un efect şi postele comunale continuară să se desvolte din ce în ce mai mult.

Prin anul 1600, oraşul Bruxelles aveà curieri postali, supuşi jurământului, cari mergeau spre Anvers, Colonia, Liège, Lille, Bruges, Arras, Dunkerque, Gand, Louvain, Namur, Mons, etc. De altfel, toate localităţile mai însemnate aveau curierii lor, numiţi de autorităţile comunale, iar acolo unde se simţeà nevoie funcţionau chiar mai mulţi curieri. Aşa, prin anul 1638, între Bruxelles şi Anvers existau 12 curieri postali.

Curierii plăteau o patentă proporţională cu importanţa serviciului şi traficului. Ei se însărcinau cu transportul şi distribuitul scrisorilor, pachetelor, trimiterilor de bani şi comunicărilor verbale, efectuând cursele pe jos, călări, cu cariola, sau în bărci.

Fiecare curier aveà la locuinţa lui fixata o cutie pentru depunerea corespondenţelor, şi pe ea erau indicate localităţile ce deserveà. Cât priveşte corespondenţa şi obiectele a căror destinaţie cădeà în raionul altui curier, ele se îndrumau dela curier la curier, prin schimb la punctul de întâlnire.

După cum am văzut mai sus, postele comunale erau cu mult mai importante şi luau o desvoltare din zi în zi mai mare, pe când postele regale (Taxis) se mărgineau numai la transporturile pentru străinătate, şi, cum unele oraşe aveau legături şi cu alte ţări, începù sa se conteste utilitatea acelor poste şi, mergându-se şi mai departe în această direcţiune, prin anul 1653, magistraţii oraşului Anvers propuseră guvernului desfiinţarea postelor Taxis.

Cetăţenii din Anvers nu se mulţumiră numai cu proteste, ci în scurt timp (1657) trecură şi la fapte, făcându-se stăpâni prin forţă pe transporturile de corespondenţă între Belgia şi Olanda; iar în urma instigaţiunilor făcute de către conducătorii meseriaşilor şi corporaţiilor, înfiinţară servicii de releuri între Anvers şi Amsterdam şi opriră trecerea oricărui curier al postei Taxis' pe acest drum.

Procurorul general intervenind, somă pe primarul din Anvers să se explice asupra privilegiilor ce îşi însuşiseră curierii oraşului. Urmă un lung proces, care se sfârşì în 1658 prin condamnarea curierilor la cheltueli de judecată şi, sub ameninţare de amendă în profitul Statului, li se interzise de a mai aveà releuri de schimb şi a mai transportà corespondenţe pentru străinătate. Cum însă curierii nu se supuneau acelei hotăriri, procurorul general ordonă ca să se execute sentinţa dată, aplicându-li-se amendă, dar reprezentanţii corporaţiilor, însoţiţi de o mulţime de oameni, se opuseră cu forţa la lucrările portăreilor.

La 30 Septemvrie 1659, procurorul general publică un act de exilare contra curierilor şi reprezentanţilor corporaţiilor, dar poporul năvălì la primărie, cerând revocarea hotărîrii luate şi insultă pe procuror, pe cassier şi pe consilierii comu-

www.dacoromanica.ro

nali. Apoi, din ce în ce mai întărîtată mulțimea se îndreptă spre locuința primarului, pe care o distruse în întregime.

Cum aceste fapte nu puteau rămâne nepedepsite, guvernatorul general trimise armata contra orașului, și atunci reprezentanții corporațiilor cerură iertare, obligându-se a restabili liniștea, a repară pagubele făcute și a se supune sentinței date. Totdeodată, urmărindu-se capii răscoalei, se dovediră vinovații și se condamnară la moarte șapte inși, din cari doi, mai puțin vinovați, fură gratiați de guvernator.

In urma păcii dela Nimègue, în 1678, Franța ocupând parte din Belgia și mai multe orașe principale, Marchizul de Louvois, care se găsea atunci în capul Administrațiunii postelor franceze, puse mâna pe oficiile postale și le dete organizația postelor franceze ca monopol de Stat, principiu ce se menținù și după retragerea francezilor și ocuparea țării de Philippe d'Anjou, care decretă în 1701 înființarea postelor ca instituție de stat pentru transportul corespondențelor și al călătorilor.

După această dată, prin diferite ordonanțe, se stabiliră tarife de taxele ce trebuiau să se perceapă și se prevăzură pedepse mai mari contra oricărui curier sau particular, care ar căută să facă concurență monopolului postal.

In acest timp, familia princiară Taxis făceà cele mai mari sforțări, susținute și din afară, pentru a luà din nou exploatarea postelor din Belgia, însă nu reușì la aceasta decât în 1725, când i se închiriă exploatarea postelor în schimbul unei plăți anuale de 80.000 florini de Brabant, iar în 1729 dreptul de închiriere fù ridicat la 125.000 florini.

Cu toate ordonanțele și deciziunile date, totuș orașele își menținură curierii lor, sub pretextul de a transportà corespondențele autorităților de cari depindeau și, cu toate obstacolele ce le puneau postele Statului, acești curieri se dedau la diferite fraude. Pe de altă parte, orașele făceau o mulțime de neajunsuri curierilor poștali ai Statului, supunându-i la diferite formalități de vămuire și întârzieri la intrarea în orașe.

Această stare de lucruri se menținù până în 1745, când Belgia fù cuprinsă de armatele lui Ludovic al XV-lea, care luă în stăpânire postele locale, numì ca directori de oficii funcționari francezi și le administră până la 1748, când, după pacea dela Aix-la-Chapelle, postele belgiene trecură iarăș în exploatarea familiei Taxis, cu un drept de închiriere de 135.000 florini.

Pe acel timp în Belgia, prin serviciul postal, se înțelegeà:

1. Serviciul postal propriu zis, care pe principalele drumuri ale țării se ocupà cu:

Transportul corespondențelor la destinație, fie pentru interiorul țării, fie pentru străinătate, precum și distribuirea la domiciliu, în cea mai mare parte din orașe;

Transportul călătorilor printr'un serviciu cu releuri. Călătorii puteau cere

www.dacoromanica.ro

la orice oră din zi sau noapte directorilor de oficii de a le pune la dispoziţie trasuri, cai şi surugii, pentru a-i transportă în orice localitate situată pe drumurile postale, în schimbul unui preţ fixat prin tarifele aprobate de Stat.

In afară de aceasta, prin 1769, se admise a se pune în scrisori şi valori; publicul însa era obligat a le prezentă la oficiile postale şi a plăti la depunere taxele de francare şi recomandare;

2. Curierii postali, în afară de reţeaua de mai sus, se însărcinau cu transportul scrisorilor, pachetelor mici, trimiterilor de valoare şi comisioanelor verbale, în baza unui tarif fixat şi impus de autorităţi. Ei transportau însă gratuit corespondenţele relative la serviciul administrativ al comunelor unde funcţionau şi efectuau cursele pe jos, călări sau cu cariolele, şi în acest din urmă caz li se permiteau a luă şi câte un călător.

Aceşti curieri se stabileau între două localităţi, când traficul putea sa le asigure un beneficiu, şi erau numiţi, în schimbul unei redevenţe anuale, de magistraţii locurilor unde îşi fixau reşedinţele;

3. Trasurile publice, cari transportau călători şi mărfuri, fără a se însărcină cu corespondenţe decât pe drumurile unde nu există un serviciu postal organizat. De altfel, în contra acestui din urmă serviciu au existat încontinuu plângeri pentru fraudele ce le făceau.

In anul 1776, un francez, anume Paris de l'Épinard, propuse înfiinţarea în Bruxelles a unui serviciu de poştă locală pentru distribuirea corespondenţelor în interiorul oraşului.

Proiectul fiind supus procurorului general, acesta hotărî respingerea propunerii. El motivă hotarîrea sa pe cuvintele că posta locală nu puteă prosperă decât în oraşele mari ca Londra şi Paris şi că asemenea antreprize nu se puteau susţine mult timp într'un oraş de o mică întindere, unde locuitorii notabili puteau foarte uşor trimite scrisorile lor prin oameni de serviciu. Această instituţie, zicea el, nu ar servì decât ca să pună în circulaţie pamflete şi păcăleli triviale, sau alte scrieri de asemenea natură, cari se puteau trimite oricând, fără ca autorii sa rişte a fi descoperiţi, lucru care ar trebuì mai bine oprit decât favorizat. Dar chiar admiţând existenţa acestui nou serviciu, ar fi mai bine ca dirijarea lui să fie încredinţata unui om de o cinste recunoscută, iar nu unui strain.

Serviciul postal se executa în Belgia pe bazele ce am arătat mai sus, până în 1792, când, în urma învingerii armatelor austriace la Valmy, Francezii ocupară acea ţara şi nu după mult timp (1794), Generalul francez Pichegru, cuprinzând şi Olanda, formă din ambele state *Republica batavică,* pe care o alipì la Franţa şi de care a depins până la 1814 — 1815, adică până la congresul dela Viena.

In acest timp, Belgia a fost supusă regimului postal ce domneà în Franţa, atât ca administraţie, exploatare şi tarife, cât şi ca personal, care erà în întregime francez, şi numai prin 1804, în urma unui ordin imperial, Directorul general al

www.dacoromanica.ro

postelor francoze de pe atunci, Lavalette, luă dispoziţiuni ca locurile vacante de funcţionari postali din Belgia să fie încredinţate locuitorilor din această ţară.

Congresul din Viena (1814—1815) stabilì unirea Belgiei cu Olanda, sub titlul de Ţările-de-Jos, şi încredinţă conducerea noului regat unui membru al familiei de Orania; la 1830 însă, în urma unei revoluţiuni, Belgia se declară ca Stat independent, sub conducerea lui Leopold de Saxa-Coburg.

Dela această dată începe pentru Belgia o nouă epocă de desvoltare în toate direcţiunile şi ca atare şi în ceeace priveşte serviciul postal.

In anul 1835, printr'o lege, se stabileşte taxe pentru toate felurile de trimiteri, fixându-se pentru scrisori după distanţă şi greutate astfel:

Până la 30 kilometri inclusiv se percepeà 20 bani.
Dela 30 până la 60 kilometri inclusiv se percepeà 30 bani.
» 60 » » 100 » » » » » 40 »

şi de aci în sus pentru fiecare 50 km în plus câte 10 bani. Aceste taxe se percepeau pentru scrisorile până la 10 grame greutate.

Intre 10 şi 15 grame se luà încă o jumătate taxă.
» 15 » 20 » » » taxele de mai sus duble şi de aci în sus de fiecare 10 grame greutate în plus $^1/_2$ din taxele iniţiale.

In ceeace priveşte taxele scrisorilor pentru străinătate, ele variau după greutate, distanţă şi învoelile făcute între diferitele State. Aşa, pentru o scrisoare simplă se percepeà:

Din Anvers la Marsilia	1 leu,	60 bani.
» » în Anglia	2 lei,	80 »
» » la Berlin	1 leu,	80 »
» » » Livorno	1 »	90 »
» » » Viena	1 »	20 »

Şi de multe ori aceste taxe, cu toată mărimea lor, nu reprezentau preţul francării complet până la locul de destinaţie.

In anul 1836, se introduse serviciul postal rural, percepându-se, ca şi în Franţa, o supratаxă de 10 bani, care să acopere cheltuelile de înfiinţare ale acestui serviciu. La început cursele factorilor rurali erau de trei ori pe săptămână; cu începere însă din 1842 ele s'au făcut în fiecare zi.

Supratаxa înfiinţată pentru crearea serviciului postal rural s'a aplicat în această ţară până la 1847, când s'a desfiinţat.

O îmbunătăţire de interes general s'a făcut în 1841, cu introducerea biurourilor postale ambulante, prin mijlocirea cărora s'au simplificat foarte mult operaţiunile de expedierea corespondenţelor şi s'au uşurat operaţiunile la sosire şi distribuire. Onoarea introducerii acestui serviciu revine Belgiei şi utilitatea inovaţiunii a fost recunoscută în scurt timp de toate Statele, cari s'au grăbit a adoptà acest serviciu.

In 1849 se introduse timbrele postale pentru francarea corespondenţelor. De

www.dacoromanica.ro

aci încolo se făcură treptat simplificări de taxe, mărindu-se greutatea corespondenţelor şi micşorându-se numărul zonelor, până în anul 1870, când se adoptă o taxă unică de 10 bani pentru scrisori până la 15 grame, în toată întinderea ţării.

In fine, în anul 1874 Belgia fù între ţările cari luară parte activă la ţinerea primului congres postal la Berna şi la fondarea Uniunii postale universale.

IN ITALIA

Italia, în epoca anterioară primelor începuturi ale postei moderne, se găsea fracţionată în mai multe State cu diferite forme de guvernământ, aşa:

La sud erà regatul Neapolului şi Siciliei, cu un guvern absolut.

La mijloc existau: Roma cu împrejurimile, ca republică teocratică, şi Toscana, împărţită într'o mulţime de mici republici.

La nord se găseau: Lombardia, unde apăruseră primii tirani; Piemontul, unde o puternică feudalitate, reprezentată prin comiţii de Savoia, şi marchizii de Montferat şi Salucii, întemeiară mici State; Genua şi Veneţia, puternice republici.

Pe de altă parte, în multe oraşe ca: Verona, Ferara, Florenţa, etc., familiile nobile formara mici monarhii.

Intr'un teritoriu astfel fracţionat în State şi Stătuleţe erà imposibil a se aveà un serviciu postal în bune condiţiuni. Diferitele comunicaţiuni dela oraş la oraş şi dela Stat la Stat, nu se făceau decât prin mijlocirea pelerinilor şi călugărilor, cari parcurgeau lumea creştină, şi a meşteşugarilor şi negustorilor, cari, prin felul meseriei şi ocupaţiunii lor, erau siliţi la dese calătorii.

Mai târziu, diferitele ordine bisericeşti, asociaţiunile de binefacere şi autorităţile judecătoreşti se văzura nevoite a înfiinţà curieri pentru transportul corespondenţelor lor, la cari se mai adăugară şi curierii universitari.

Dintr'o ordonanţă a împăratului Frideric I se constată că curierii universităţii din Bolonia existau de prin anul 1158, iar cei din Neapole încă de pe la fondarea acelei universităţi, în 1224.

Desvoltarea oraşelor şi a intereselor administrative impuse însă în curând crearea de curieri speciali. Aşa, se vorbeşte de curierii lui Visconti din Milan, prin anul 1300, şi de renumita companie de curieri ai republicii Veneţia, din 1305, cunoscuţi sub numele de »Curierii Serenisimei Seniorii«.

Despre începuturile unui serviciu postal mai regulat, Adriano Palombi, într'o scriere a sa asupra istoricului postelor din Italia, arată că în anul 1445, între Milan şi Genua, existau curse postale înfiinţate de ducele Francisc de Sforza, care punea pe coperta depeşilor adresate miniştrilor săi, ca avertisment pentru curieri: »repede, repede, sburaţi zi şi noapte că vă ameninţa pedeapsa furcilor«; iar din faptul existenţei acelui serviciu, pe acel timp, autorul trage concluziunea

www.dacoromanica.ro

că înființarea serviciului postal, ca organizare de Stat, a fost făcută în Italia înainte de înființarea acestui serviciu în Franța și în Austria.

După toate probabilitățile, însă, aci nu poate fi vorba decât de curieri speciali, înființați numai într'o direcțiune și pe o mică distanță. Cert însă este că origina unui serviciu postal regulat și cu schimb de releuri se datorește și aci membrilor familiei Taxis; că acest serviciu a fost înființat cam în acelaș timp în care s'a înființat și în Austria, Germania și Belgia și că primele curse au fost făcute pentru a se legă pe deoparte Roma, prin Insbruck, cu Viena, Germania și Belgia, iar pe de alta parte Roma, prin Genua, cu Franța și Spania.

Familia Taxis, care, după cum am văzut, a organizat serviciul postal într'o mulțime de State și pe care în unele l-a exploatat cu cel mai mare succes până aproape în zilele noastre, este originară din Italia nordică, iar leagănul familiei a fost la Cornello, aproape de Bergamo.

Această familie în cursul timpului a fost cunoscuta sub numele de Tasso, Tassis și Taxis, și tot din ea s'a tras și ilustrul poet Torquato Tasso, autorul Ierusalimului liberat.

Pentruca să se înțeleagă mai bine istoricul postelor din această țară, cred nemerit a arătà pe scurt fazele principale prin cari a trecut acest serviciu în cele mai însemnate State și provincii ca: Veneția, Savoia și Piemontul, Statele papale, și regatul Neapolului și Siciliei, State ce au dat naștere mai târziu actualului regat al Italiei.

* * *

Veneția, care, după cum am arătat mai sus, își aveà curierii săi de prin 1305 și se află în legătură și schimb de corespondențe cu orașele Saint-Gall, Augsburg și Lion, înțelese importanța serviciului postal și se grăbì să facă legături postale prin curieri călări, cu Padova, Verona, Bergamo, Milan, Mantua, Cremona și Bolonia.

Prin timpul Papei Clement al VII-lea, între anii 1523—1534, legătura cu Bolonia fù prelungită până la Roma, dar prin anul 1550 Papa Iulius al III-lea oprì efectuarea serviciului postal venețian pe teritoriul Statelor sale, pe motivul că acolo funcționà un serviciu postal propriu.

Prin secolul al XVII-lea, în Statul venețian se formară în Padova și Bergamo asociațiuni cu numele de »Cavallerie« și »Portalettere« (aducători de scrisori), pentru exploatarea serviciului postal. Taxele ce se percepeau erau de un sold ($2\,^1/_2$ bani) pentru o scrisoare și trei solde ($7\,^1/_2$ bani) de fiecare unce la pachete.

In scurt timp, pe lângă acele asociațiuni se formară și altele cu tarife separate și, prin concurență, ajungându-se la licitație publică, se reușì ca din concesionarea serviciului postal să se creeze tezaurului public un venit de 30.000 ducați (aproximativ 360.000 lei).

Starea aceasta de lucruri dură până la 1797, când Veneția, în urma păcii

www.dacoromanica.ro

dela Campo-Formio, între Austria și Franța, trecù sub dominațiunea Austrici. Cu această ocaziune, bătrânul Doga Manini, în vârstă de 90 ani, fiind silit a depune jurământ de credință împăratului Austriei și, aducându-și aminte de trecutul glorios al falnicei Veneții, căzù mort de durere.

Dela aceasta dată, cu o mică întrerupere între 1805—1815, Veneția și teritoriul ce formă acel Stat rămase sub stăpânirea Austriei, iar serviciul postal se execută după legile și regulamentele acelei țări.

Prin anul 1842, taxele pentru scrisori simple (în greutate aproximativa de 18 grame) erau fixate cam la 30 bani, daca locul destinațiunii nu treceà peste 10 mile și la 60 bani pentru orice distanță. In urmă, tarifele au fost micșorate din ce în ce până la 1866, când Veneția și teritoriul ei, după răsboiul dintre Italia și Prusia cu Austria, fură încorporate la regatul Italiei.

* * *

In Savoia s'a organizat un serviciu postal, după normele altor țări, sub domnia ducelui Emanuel Filibert (1533—1580); fù însă concesionat la diferite persoane până în anul 1604, când Carol Emanuel I, în urma răsboiului ce susținù cu Franța și Spania, pentru a-și restaurà finanțele, se hotărì a stabilì monopolul postal atât în Savoia cât și în Piemont, care se alipise în cursul timpului la acea țară.

Prin ordonanțele acelui duce, se interziceà căruțașilor și pietonilor să distribue corespondențe, de orice proveniență, prin incasare de taxe, și se da putere guvernatorilor să aresteze pe toți contravenienții, cât și pe curierii postali ai altor țări, cari ar fi fost lipsiți de autorizația acordată de Directorul general al postelor din acel Stat.

In anul 1697, ducele Victor Amedeu al II-lea dete o nouă organizare serviciului postal, încheie diferite învoeli, făcù ca veniturile acestui serviciu sa treacă în cassa Statului și stabilì taxe dela 1 la 3 solde ($2\,^1/_2$—$7\,^1/_2$ bani) pentru scrisori, ținând seamă de distanța la care urmau să fie transportate.

Dela data de mai sus serviciul postal se desvoltă din ce în ce mai mult, prin înmulțiri de curse și înființări de oficii postale, cari prin 1720 erau în număr de 42. Din cauza însă a desvoltării serviciului, cât și pentru a se pune capăt diferitelor abuzuri, prin anul 1773 se simțì necesitatea ca, pe deoparte să se înființeze personal de control, iar pe de altă parte, pentru a se face față cheltuelilor de exploatare, să se ridice tarifele pentru transportul corespondențelor.

In epoca marii revoluțiuni franceze și a lui Napoleon I, postele din Savoia și Piemont fură administrate în conformitate cu organizarea și legislațiunea franceză, însă după 1815 principii de Savoia, luând în stăpânire țările lor, deteră prin anul 1818 o nouă organizare serviciului postal.

Cu această ocaziune se introduseră în serviciu un fel de plicuri pentru scrisori, formate dintr'un sfert de hârtie, pe care erà imprimat un curier sunând

www.dacoromanica.ro

din corn. Aceste plicuri costau 15, 25 şi 50 bani, se întrebuinţau de cei cari trimiteau corespondenţe prin ocaziuni şi trimişi particulari şi erau făcute în scopul ca Statul să nu piardă drepturile sale de monopol nici asupra acelor corespondenţe.

Introducerea căilor ferate, desvoltarea stării sociale şi evenimentele politice deteră o nouă desvoltare serviciului postal din Savoia şi Piemont, devenite Regatul Sardiniei, şi impuseră întocmirea de noui legi de exploatare, precum cele din 1850 şi 1854, cari serviră drept normă şi pentru celelalte State ale Italiei.

* * *

Statul papal întreţineà, încă de mult timp, curieri pentru a pune la nevoie în comunicaţie pe şeful bisericii catolice cu curţile creştine şi cu diferitele ordine bisericeşti şi mănăstiri răspândite în ţările catolice. Către finitul secolului al XV-lea se simţì însă nevoie de a se înfiinţà curieri postali propriu zişi, cu itinerarii stabilite, pentru a pune, pe de o parte, Roma în legătură cu diferitele oraşe ale Italiei, iar pe de alta, pentru a stabilì coincidenţe cu postele Statelor principale din acel timp.

Dintr'o scrisoare a papei Leon al X-lea, adresată în anul 1514 vice-regelui Neapolului, prin care se interveneà în favoarea lui Gabriel Tasso (Taxis), pe atunci directorul postelor papale, rezultă că administraţiunea postelor din acel Stat erà încredinţată acelei familii încă de prin anul 1460, epocă care corespunde cu introducerea postelor în Tirol (Austria).

Dela data de mai sus, serviciul postal a progresat repede şi s'a întins în multe părţi ale Italiei, aşa în cât Roma ajunsese, graţie relaţiunilor diplomatice ale Sfântului Scaun, un centru însemnat de plecare şi sosire al curierilor postali, al diferiţilor trimişi extraordinari, al turiştilor şi al pelerinilor, cari uzau în călătoria lor de postă.

Asupra curselor postale, Herba, director de postă din Genova, într'un itinerariu al postelor din diferitele părţi ale lumii, publicat în 1563, arată că Roma, în acel timp, erà legată prin 11 curse postale, din cari cele mai principale erau următoarele :

O cursă care puneà în legătură Roma cu Nordul Italiei, Austria, Germania şi Ţările-de-Jos şi care urmà drumul prin Florenţa-Bolonia-Mantua-Castelnuovo (unde abutizau cursele din Milan şi Veneţia), Trent şi Insbruck. De acì, o ramură se prelungeà prin Salzburg şi Linz, la Viena, iar alta prin Augsburg-Kannstadt la Bruxelles şi Anvers.

O a doua cursă puneà în legătură Roma cu Franţa şi cu Parisul, urmând drumul de mai sus până la Bolonia, iar de acolo prin Parma-Turin-Muntele Cenis-Chambery-Lion-Paris.

O a treia cursă, numită a Spaniei, plecà din Roma, prin Florenţa-Piza-Genua-Avignon-Montpellier-Barcelona-Madrid.

www.dacoromanica.ro

O a patra cursă plecă spre sudul Italiei, prin Terracina-Neapole-Salerno-Cosenza-Messina, cu o ramificaţie din Neapole la Lecce, în apropiere de Brindisi.

Mai târziu, se înfiinţară în Roma diferite oficii postale străine acelui Stat. Aşa, posta spaniolă funcţionă în Piaţa Spanici, posta toscană în palatul Florenţa, şi posta napolitană în palatul Farnese, iar concesiunea acelor servicii fusese acordata în scopul ca autoritatea superioară bisericească şi înalţii prelaţi să se bucure de gratuitatea trimiterilor lor. Această stare de lucruri dură însă până în anul 1710, când Cardinalul Spinola aplică principiile monopolului postal şi interzise agenţilor celorlalte State de a aduce pagube şi obstacole postelor papale.

Intre anii 1769 — 1774, se modifică organizarea postelor, fixându-se noi itinerarii şi taxe postale, iar în anul 1816 se publică un regulament de administraţie, prin care între altele se prevedeà secretul corespondenţelor şi se fixau taxe pentru scrisori, imprimate şi trimiteri de bani.

Prin tariful stabilit, Statul papal fù împărţit în trei zone, fixându-se taxele scrisorilor simple pentru prima zonă la 2 baiochi (1 baioch valorà ceva mai mult de 5 bani), pentru zona a doua 5 şi pentru zona a treia 6 baiochi.

In anul 1840, se înfiinţară în Statul, papal curierii repezi (Stafete), cari circulau între Roma şi Bolonia, iar în 1852 se introduseră primele timbre postale pentru francarea corespondenţelor.

* * *

In regatul Neapolului şi Siciliei, existau încă de mult curieri, întrebuinţaţi numai la nevoile Statului atât în interiorul ţării, cât şi pentru a fi trimişi în străinătate, şi faptul existenţei lor se vede dintr'o scrisoare a regelui Ferdinand, datând din 1493, prin care se plânge că doi din curierii trimişi ambasadorului sau în Spania au fost opriţi şi maltrataţi la Perpignan (Franţa), iar corespondenţele ce duceau au fost sechestrate şi deschise, spre a li se află conţinutul.

Un serviciu postal, care să fie pus la dispoziţiunea publicului, nu s'a înfiinţat însă decât în anul 1580 de către cardinalul Perenotto, vice-regele Neapolului, care înfiinţă curieri călari pentru transportul corespondenţelor Statului şi ale particularilor cu cea mai mare iuţeală, în schimbul unei taxe dela un releu la altul.

Releurile postale erau aşezate unele de altele la distanţe variabile dela 3 la 18 mile italiene, iar distanţa între ele se numeà postă. Postele se ziceau duble când distanţa erà mare, sau jumătate de postă când distanţa erà mică.

Spre sfârşitul secolului al XVI-lea se introduseră în acel Stat primele căruţe pentru transportul călătorilor, cari mai târziu luară numele de diligenţe.

In regatul Neapolului, afară de curierii pentru transportul corespondenţelor, funcţionau şi »proccaci«, cari transportau mărfurile şi valorile; iar Codogno, într'o scriere a sa »Noul itinerariu al postelor din lumea întreagă«, publicată în Veneţia, prin anul 1676, arată ca aceşti »proccaci« n'aveau zile hotărîte de ple-

www.dacoromanica.ro

care, că mergeau zile întregi cu caii lor proprii sau cu catâri închiriaţi, şi că nu călătoreau noaptea decât dacă pe timpuri rele întârziau să sosească la locuinţele lor, sau în timpul verii când plecau de dimineaţă, ca să meargă pe răcoare.

In anul 1742, oraşul Neapole se află în legătură postală cu Turcia, printr'o cursă ce plecă din acel oraş, în ultima Sâmbătă a fiecărei luni, prin Brindisi, de unde, printr'o corabie, curierul treceà la Durazzo (Dyrrachium) şi de aci prin Albania şi Macedonia (cale urmată şi de posta veche a Romanilor), ajungeà la Constantinopol, după un drum de 20 zile.

La înapoiarea cursei din Constantinopol, expediţia postala sosind la Brindisi erà transportată la biuroul serviciului sanitar, unde, în prezenţa consulilor străini şi a funcţionarilor poştei, se procedà la desinfectarea tuturor trimiterilor, prin fumegaţiuni, după care se încredinţau funcţionarilor postei, spre a fi expediate atât în interiorul ţării, cât şi în celelalte State.

In timpul domniei lui Iosif Bonaparte, prin anul 1806, se aduseră îmbunătaţiri serviciului postal, prin înfiinţarea unei poste locale în Neapole, se modificară tarifele şi se admise înregistrarea obiectelor încredinţate postei, în schimbul unei plăţi. Se facù însă o greşeală neiertată, prin încredinţarea conducerii postelor şefului poliţiei, care căutà să violeze şi să afle secretul corespondenţelor.

Tot în acel an, se înfiinţă un serviciu de curieri speciali zilnici, între Paris-Alexandria (Piemont) şi între Alexandria-Neapole.

Pentru acest serviciu se plăteà şefilor de releuri :

In Franţa	1	leu,	50	bani	de	fiecare postă.
» regatul Italiei . . .	2	lei,	82	»	»	» »
» Statele papale . . .	3	»	13	»	»	» »
» regatul Neapolului .	3	»	10	»	»	» »

Salariul curierilor şi cheltuelile extraordinare erau fixate la 1 leu, 50 bani, de fiecare postă în interiorul Franţei şi la 2 lei, 25 bani, în Italia.

Cursa între Alexandria-Neapole se efectuà în 100 ore.

Tot cu această ocaziune se înfiinţă în Neapole şi un oficiu de postă francez.

Publicul din Neapole, Parma, Lion şi Paris puteà utilizà acest serviciu pentru expediarea corespondenţelor lor, însă plăteà o taxă de trei ori mai mare ca cea obişnuită.

După trecerea lui Iosif Bonaparte ca rege al Spaniei, tronul Neapolului fù ocupat, între anii 1808—1814, de Ioachim Murat, care dispuse ca serviciul postal să treacă sub administraţiunea finanţelor, şi, stârpind brigandajul ce domneà în acea ţară, făcù ca publicul să capete încredere în buna executare a serviciului postal.

Urmaşul său, Ferdinand I, între anii 1815—1825, reorganiză serviciul postal, stabilind două direcţiuni generale, din cari una la Neapole şi alta la Palermo, şi mai multe direcţiuni provinciale, formă o lege organică pentru funcţionarii postei şi întocmì noui tarife postale.

Tot cu această ocaziune se reglementă întinderea monopolului postal, care

www.dacoromanica.ro

eră limitat numai la transportul corespondenţelor, între oficiile postale situate dealungul drumurilor principale ale regatului, iar de aci încolo transportul şi distribuţia se făceà prin curierii comunelor.

In anul 1859, în urma răsboiului între Austria cu Piemontul şi cu Franţa, cea dintâiu îşi pierdù orice influenţă în cuprinsul întregii Italii, iar Lombardia se alipì la Piemont, făcându-se astfel unitatea Italiei-de-Nord. Tot de odată, se hotărì ca din celelalte State ale Italiei de mijloc şi Sud să se facă o confederaţiune sub preşedinţia Papei.

In curând însă Toscana, Modena şi Parma alungară pe ducii lor şi se uniră cu Piemontul, şi nu mult după aceasta Garibaldi, invadând în Sicilia şi Neapole, alungă pe Ferdinand al II-lea şi, cuprinzând şi teritoriul Statelor papale (afară de Roma), făcù unitatea Italiei, sub sceptrul lui Victor Emanuel al II-lea. Tot acest rege reuşì, în 1866, să anexeze şi Veneţia, iar în 1870 cuprinse şi Roma, din care făcù capitala ţării sale.

Odată cu unitatea naţională, se făcù o nouă lege pentru organizarea postelor, care se şi puse în aplicare, în anul 1862, contribuind la desvoltarea serviciului şi progresul ţării. Prin acea lege se stabilì întinderea monopolului postal, se mărì numărul oficiilor, se înmulţì numărul curselor ce se efectuau prin mijlocirea căilor ferate, vapoarelor, diligenţelor şi prin factori călări sau pe jos, iar în 1863 se introduse pentru scrisori o taxă uniformă de 15 bani în întreg teritoriul acelui regat.

De aci încolo, postele italiene progresară din ce în ce, iar în anul 1874 administraţiunea lor luă parte la congresul dela Berna şi la formarea «Uniunii postale universale».

IN SPANIA

In Spania se vorbeşte de existenţa curierilor regali încă de prin anul 1283, însă ei nu fucţionau decât pentru necesităţile curţilor regale. Astfel, din analele postelor spaniole, se constată că în anul 1334, pe lângă curtea din Aragon, funcţionau 20 de curieri, pentru a primì şi transportà ordinele acelei curţi, precum şi cele ale autorităţilor superioare de Stat.

Cum însă aceşti curieri nu satisfăceau şi interesele publicului, oraşele mai importante au început să înfiinţeze servicii postale proprii, cu curieri speciali, şi, pentru exploatarea lor, comercianţii se constituirà în asociaţiuni, dintre cari cea mai veche fù cea din Barcelona, înfiinţată prin anul 1300.

Statutele acestei asociaţiuni, aprobate de rege prin anul 1417, stabileau că fondurile pentru întreţinerea serviciului să se strângă prin cotizaţiuni regulate, prin amenzi aplicate curierilor neglijenţi, prin donaţiuni voluntare şi printr'un provizion perceput asupra taxei călătorilor.

www.dacoromanica.ro

Prin ordonanţele din 1445 se dispuneà că curierilor le erà interzis de a oprì scrisorile, că acele pentru cari expeditorii plăteau taxe speciale urmau să fie predate înaintea trimiterilor obişnuite, că trimiterile nu puteau fi predate decât destinatarilor, la domiciliul lor, şi că curierii sau orice altă persoană nu puteau luà cunoştinţă de conţinutul scrisorilor.

Astfel de asociaţiuni şi curieri mai existau şi în Valenţa, precum şi în alte oraşe din regatul Castiliei, şi din dispoziţiunile regulamentare de mai sus se vede că organizarea postelor orăşeneşti erà întru câtva bine făcută.

La 18 Ianuarie 1505, Filip I, ca rege al Grenadei, Leonului şi Castiliei şi stăpânitor al Ţărilor-de-Jos, făcù legătura postală despre care am vorbit deja, între Spania, Curtea regelui Franţei şi Ţările-de-Jos şi între acestea din urmă şi Curtea Austriei prin Germania, iar conducerea postelor din Spania fu încredinţată unui frate al lui Francisc de Taxis.

Prin serviciul astfel organizat, transportul corespondenţelor din Bruxelles la Paris se făceà în 44 ore, la Toledo în 12 zile şi la Grenada în 15 zile.

In timpul lui Carol Quintul, prin anul 1517, murind Francisc de Taxis, Direcţiunea postelor în vasta monarhie Ispano-Austriacă trecù la nepoţii săi Jean Baptist, Mateiu şi Simon. Cel dintâiu luă conducerea postelor din Ţările-de-Jos, Germania şi Austria, Mateiu pe a celor din Spania şi Simon pe a celor din Italia.

După ce însă Carol Quintul ajunse stăpânitor al Spaniei, Ţărilor-de-Jos, a celei mai mari părţi din Italia şi împărat al Austriei şi Germaniei, Jean Baptist de Taxis fù numit ca şef şi director al postelor din toate regatele şi senioriile acestui mare imperiu.

De acì în colo, conducerea postelor spaniole fù încredinţată succesiv urmaşilor lui Mateiu de Taxis, ajunşi mai târziu conţi de Villamediana, până în anul 1706, când exploatarea serviciului postal trecù sub administraţiunea Statului.

Cu toată organizarea dată serviciului postal de familia Taxis, şi cu toată stăruinţa ei de a organizà serviciul intern în mod uniform în toată întinderea acelei ţări, exploatându-l ca monopol, totuş oraşele, comunele şi asociaţiunile îi făcură atâta opoziţie, în cât se văzù nevoită să-şi îndrepte activitatea mai mult asupra organizării şi funcţionării serviciului postal în legătură cu ţările străine.

După itinerariul curselor postale publicat de Herba prin anul 1563, rezultă că principalele curse ce se efectuau în Spania prin acel timp erau următoarele:

Madrid-Valladolid-Burgos-Bayonne spre Franţa.

Madrid-Saragoza-Barcelona-Montpellier spre Genua şi Italia.

Madrid-Valenţa-Barcelona.

Madrid-Toledo-Cordova-Sevila.

Valladolid spre Lisabona (Portugalia) şi spre sudul Spaniei la Sevila.

Prin anul 1580, curierii postali plecau la fiecare 15 zile din Madrid sau Valladolid, reşedinţele regale, spre Franţa, şi dela Irun, punct de graniţă, se în-

www.dacoromanica.ro

dreptau spre Lion-Genua-Milan-Roma-Neapoli. La Lion însă curierii spanioli schimbau corespondenţele cu curierii francezi şi cu curierii liniei elveţiene spre Geneva-Lausana-Berna-Zürich şi Saint-Gall.

Pentru scrisorile expediate prin poştă în acel timp se plăteà, din Madrid la Milan, de fiecare unce (30 gr. 59) cam 3 lei, 35 bani, din Milan la Roma o taxă egala, din Milan la Neapole 4 lei, 20 bani, şi din Milan în Sicilia 5 lei.

In anul 1601, se încheiă o convenţiune postală între Spania şi Franţa, prin care se stipulă ca corespondenţele pentru Italia să se transporte prin Irun la Lion, de unde un curier francez să le facă a ajunge la Roma în 11 zile pe timpul verei şi în 12 zile pe timpul iernei, iar cele pentru Ţările-de-Jos urmau să se transporte până la Bordeaux de curierii spanioli, de unde prin curierii francezi erau transportate la Anvers în 11 zile.

Corespondenţele ţărilor străine cu destinaţiune pentru Spania se îndrumau toate la Madrid, de unde, prin mijlocirea oficiului postal din acel oraş, erau expediate la destinaţiune.

Desvoltarea crescândă a relaţiunilor interioare, făcù ca prin anul 1611 să se simţă necesitatea de a se îmbunătăţi efectuarea serviciului postal, în care scop se înfiinţară curse odată pe săptămână între Madrid şi oraşele principale ale Spaniei. Cu această ocaziune se introduseră în serviciu foi de drum pentru curieri, spre a se puteà controlà mersul lor.

Pentru înlesnirea schimbului de corespondenţe cu străinătatea şi mai cu seamă cu Ţările-de-Jos, în anul 1660 se încheie la Paris o convenţiune postală, prin care se stabileà mai bine legătura între Spania, Franţa şi Belgia.

Prin această convenţiune se introduceà tranzitul închis în valize, cari se predau la Irun curierilor francezi, spre a le transportà la Paris în $2\,^1/_2$—3 zile, iar dela Paris la Bruxelles în 40 de ore, activându-se astfel transportul corespondenţelor în mod simţitor.

Situaţiunea economică a acestei ţări devenind din ce în ce mai rea, regele Filip al V-lea se văzù nevoit a avizà la mărirea veniturilor şi, în acest scop, printr'o ordonanţă din 1706, dispuse încorporarea serviciului postal la Stat; exploatarea însă fù lăsată unor administratori numiţi de rege, cu obligaţiunea de a plăti o redevenţă anuală. Această stare de lucruri ţinù până la 1716, când serviciul postal începù să fie exploatat in regie, cu care ocaziune se întocmiră şi noui tarife.

Tarifele erau fixate în modul următor :

In interiorul ţării, pentru orice scrisoare simplă, se plăteà, după distanţe, între 18 şi 30 bani, iar pentru scrisorile duble între 27 şi 45 bani.

Pentru pachete se plăteà iarăş după distanţe, între 36 şi 63 bani de fiecare unce de greutate (30 gr. 59).

Pentru corespondenţele sosite din străinătate se plăteà la Madrid, la cele din Paris cam 81 bani, din Ţările-de-Jos 1 leu, 35 bani, din Italia şi Anglia 1 leu,

www.dacoromanica.ro

61 bani, iar pentru cele adresate celorlalte orașe din Spania taxele de mai sus se sporeau cu încă 30—40 bani de fiecare trimitere.

Prin anul 1720 se regulamentă și stabilì taxe pentru cei ce călătoreau și întrebuințau posta, fixându-se ca plată aproximativ 4 lei, 05 bani, de fiecare leghe pentru serviciul regelui și 4 lei, 56 bani, pe aceeaș distanță, pentru particulari. Când, însă, taxele se achitau, atât pentru ducere cât și pentru înapoere, se percepeà numai 3 lei, 04 bani de leghe.

Un drum făcut prin mijlocirea postei, pe acele vremuri, din Madrid la Paris costà 1.720 lei, la Roma și Londra 2.320 lei și la Viena 2.900 lei.

Numărul călătorilor prin poștă înmulțindu-se, se creiară așa zisele diligențe, cari se perfecționară și înmulțiră din ce în ce, ajungând, prin anul 1742, ca, pe drumurile mai principale, să circule diligențe cu 4 — 6 locuri, de două ori pe săptămână. Taxele pentru transportul călătorilor se micșorară aproximativ la 1 leu, 21 bani de leghe, în care intrà și găzduirea, precum și un prânz cuviincios.

In anul 1779, printr'un nou regulament, se făcù un tarif mai favorabil pentru scrisori, cărți și jurnale, admițându-se pentru cele din urmă și facerea abonamentelor prin intermediul postei.

Tot prin acel timp, se instituì și un Munte de pietate, al carui beneficiu erà întrebuințat pentru a se servì pensiuni văduvelor și copiilor funcționarilor administrațiunii postelor.

Evenimentele ce urmară în Franța, după această dată, cuprinderea Spaniei de Napoleon în 1804 și luptele duse de spanioli până în 1814, distruseră cu totul serviciul postal al acestei țări și ruinară comerțul și industria.

După restaurarea vechei familii domnitoare (1814), luptele intestine și revoluțiile interioare, precum și pierderea celor mai însemnate colonii, fură cauze cari amânară reconstituirea serviciului postal până către anul 1843.

Dela această dată se începù o nouă și serioasă reorganizare a întregului serviciu postal, pentru care se înființă și un serviciu de control ; iar în 1845, printr'o ordonanță regală, se introduse o taxă uniformă pentru corespondențele din interiorul țării și insulele din apropiere.

Taxele pentru scrisorile simple s'au fixat cam la aproape 27 bani, cu o progresiune determinată pentru cele mai grele. Jurnalele și publicațiunile periodice plăteau a cincea parte din taxa unei scrisori, egală în greutate, iar celelalte imprimate jumătate din taxa unei scrisori.

Reformele lui Rowland Hill avură influența lor și asupra acestei țări, care, în 1850, își ieftenì tarifele, iar înainte de stabilirea »Uniunii postale universale« (1874) Spania erà una din țările cu taxe mai scăzute. Așa, pentru o scrisoare loco se plăteà 5 bani, fără limită de greutate; iar pentru interiorul țării, insulele și posesiunile din nordul și apusul Africei câte 10 centime de fiecare 15 grame.

www.dacoromanica.ro

ÎN BRITANIA MARE

In această țară, încă de pe timpurile lui Henric I (1100 — 1135) se întrebuințau pentru afacerile regelui curieri speciali, cari purtau numele de *nuncii* și tot de astfel de trimiși speciali se slujeau și marii baroni ai țării, pentru a-și face diferite comunicări.

Sub regele Eduard al IV-lea, în timpul războiului contra scoțienilor, în anul 1481, se organizară releuri la distanță de 20 mile unul de altul și curieri cari să transporte pe câmpul de luptă știrile din capitală. După terminarea războiului, însă, acest serviciu se desființă.

Henric al VIII-lea, care domnì între anii 1509—1547, fù primul rege care se gândì să facă un serviciu de poștă în toată țara, cu releuri de schimb, însă numai pentru trebuințele Statului și dela care publicul erà exclus. Mai târziu, însă, dintr'o ordonanță a regelui Eduard al VI-lea, dată în 1548, se deduce că releurile începuseră a pune la dispoziția călătorilor cai de transport și că taxa se fixase la 10 bani de fiecare milă.

Pe la începutul domniei reginei Elisabeta, prin 1558, se constată că în Londra comercianții flamanzi și italieni, cari formau corporațiuni aparte, își disputau dreptul de a numì dintre ei un director al serviciului particular de poștă ce există între acel oraș și continent, și că în această luptă, intervenind și comercianții englezi, guvernul fù silit a numì în 1581 un director englez, atât pentru serviciul intern, care nu există decât întru aceea ce am arătat mai sus, cât și pentru cel internațional, de care însă profită și publicul.

Cum vedem, dar, Anglia, în ceeace privește serviciul postal, erà în urma altor State europene și numai după ce acest serviciu a funcționat în alte State aproape 100 de ani și după ce guvernul s'a convins de eficacitatea lui, se căută a se organizà și acì un serviciu postal ale cărui avantaje să fie puse la îndemâna tuturor celor ce vor fi în măsură să plătească taxele fixate.

Jacques I, regele Angliei, între anii 1603—1625, reorganizà serviciul postal din Londra, care erà în legătură cu continentul, iar pentru serviciul intern făcù pe de o parte curieri speciali, cari străbăteau linii întregi, schimbând numai caii din releu în releu și transportau ordinele și poruncile urgente; iar pe de altă parte, curieri cari transportau depeși închise, cu corespondență oficială, numai între releuri.

Sub Carol I, prin 1633, se stabilì o înțelegere, la Calais, între directorul postelor engleze și reprezentantul postei Taxis, pentru facerea unei legături mai bune între Anglia și Continent, și cum posta Taxis aveà dejà o legătură între Anvers și Calais, fù foarte ușor să se înființeze curse cu corăbii și între Londra și acel punct.

Prin anul 1635, sub acelaș rege, se dispuse ca serviciul postal intern să transporte și corespondența negustorilor și particularilor, înmulțindu-se numă-

www.dacoromanica.ro

rul curselor în toate părţile principale ale ţării. Curierii de pe liniile principale mergeau ziua şi noaptea şi străbăteau în 24 ore 120 mile engleze, adică aproape 193 kilometri.

Taxele pentru transportul corespondenţelor erau fixate la 2 pence (20 bani) pentru o scrisoare simplă, al cărui loc de destinaţie nu treceà de 80 mile ; 4 pence pentru o distanţă până la 140 mile ; 6 pence pentru distanţe mai mari şi 8 pence pentru Scoţia.

Pentru a se garantà însă un venit cât mai mare administraţiunii postelor, în 1637 se hotărî ca, acolo unde Statul are înfiinţat un serviciu de postă, nimeni să nu aibă dreptul de a transportà corespondenţe, stabilindu-se astfel monopolul postal. Dela această regulă erau însă exceptate universităţile din Oxford şi Cambridge, cari aveau şi ele curierii lor proprii, înfiinţaţi după exemplul universităţilor de pe continent.

In anul 1683, un tapiţer, anume Robert Murray, stabilì în Londra un serviciu postal local, cu atribuţiuni de a primì dela public şi de a distribuì corespondenţele şi pachetele pentru interiorul oraşului. Acestui serviciu, din cauza taxelor ce se percepeau, i se dete numele de *Penny-Post*, şi în scurt timp trecù, prin dreptul de cumpărare, sub administrarea unui anume William Docwray.

Asupra organizării acestui serviciu avem ca detalii că în oraş funcţionau mai multe oficii de depunere, că distribuirea se făceà dela şase la opt ori pe zi pentru părţile centrale ale oraşului şi de patru ori pe zi în părţile mai depărtate şi că taxele erau fixate pentru scrisori şi pachete, cari nu treceau de o livră greutate şi 10 lire valoare, la un penny (10 bani), iar pentru împrejurimi se plăteà 2 pence (20 bani).

Incercarea înfiinţării unui serviciu postal local în Londra reuşì chiar dela început, contrariu de ceeace am văzut că s'a petrecut în Paris cu câţiva ani înainte. Nu mult însă după înfiinţarea acestui serviciu, ducele de York, în calitate de Director general al postelor, consideră existenţa postei orăşeneşti ca o atingere a monopolului de Stat şi, în urma unei sentinţe judecătoreşti, incorporà şi această instituţie pe lângă administraţiunea postelor regale.

Antreprenorului Docwray i se dete ca despăgubire o pensiune, după unii de 200, iar după alţii de 500 lire anual şi în plus şi funcţiunea de controlor al serviciului postal din Londra. El însă nu se bucură de această favoare decât patru ani, căci, în urma unor acuzaţiuni de incorectitudine, îşi pierdù şi pensiunea şi slujba.

In Scoţia, serviciul postal luă desvoltare mai târziu, cu toate că capitala sa se află în legătură cu Londra. La început, legătura principalelor oraşe din Scoţia cu Capitala se dete în antrepriză cu contract, însă cu timpul şi acest serviciu devenind productiv se căutà în regie de Stat.

Cu Irlanda, încă de prin anul 1625, sub Carol I, se stabilise legături postale, prin corăbii, între Chester şi Dublin şi Haven-Waterford, iar pentru distribuirea

www.dacoromanica.ro

corespondenţelor în interior se organizase curse postale, percepându-se supra-taxe pentru parcursul ce trebuiă să se mai facă în interiorul acestei ţări.

In anul 1710, administraţiunile postelor din cele trei regate ce formau Marea Britanie, cât şi din coloniile sale, se uniră sub conducerea unui *Post-master General.*

Deşi serviciul postal în scurt interval făcuse mari progrese în această ţară, totuş pe acel timp cursele postale nu legau între ele decât centrele principale şi importante, iar localităţile şi oraşele mai mici erau cu totul lipsite de un astfel de serviciu. Spiritul negustoresc însă al rassei anglo-saxone şi iniţiativa privată foarte desvoltată în Anglia remedie răul prin 1720, când un anume Allen cerù şi obţinù autorizarea de a înfiinţà linii secundare de postă, legând pe so-coteala sa mai toate oraşele şi orăşelele prin curse postale.

Din sumele incasate, concesionarul îşi scoteà cheltuelile de întreţinere, dădeà extindere serviciului, plăteà Statului un drept de închiriere de 6.000 livre şi îi mai rămâneà şi un beneficiu. La moartea concesionarului Allen, în 1764, reţeaua postelor secundare se întindeà peste întreaga ţară, iar produsul net al acestui serviciu erà de 12.000 livre.

Serviciul postal şi traficul cu străinătatea se desvoltă şi el din ce în ce, aşa că în anul 1742 Anglia erà legată prin curse postale cari întrebuinţau şi co-răbii cu următoarele ţări:

Cu Franţa de două ori pe săptămână.

Cu Spania odată pe săptămână, prin intermediul postelor franceze şi odată direct, prin corăbii cari acostau la Corogne, port la Oceanul Atlantic.

Cu Belgia-Olanda şi Italia de două ori pe săptămână.

Taxele ce se percepeau pe acele timpuri erau destul de scumpe, astfel:

Până la Paris pentru scrisori simple se plăteà 90 bani de bucată, iar cele mai grele se taxau îndoit şi întreit.

La scrisorile pentru restul Franţei se plăteau taxe mai scumpe, iar cele din Franţa pentru Englitera erau supuse la sosire la taxe de 1, 2 sau 3 silingi, după greutate (1 siling egal cu 1 leu, 16 bani).

Scrisorile pentru Livorno-Genua şi Roma, expediate pe via Franţei, se taxau până la Lion, percepându-se 1, 2 sau 3 silingi, după greutate, iar pentru restul transportului taxele se incasau dela destinatar.

In Scoţia în 1750 şi în Irlanda în 1783 se introduseră noi îmbunătăţiri pentru serviciul postal, prin înmulţirea curselor şi a releurilor, precum şi prin activarea transportului corespondenţelor, spre folosul atât al publicului cât şi al administraţiunii postelor, care şi-a văzut crescând simţitor veniturile.

In anul 1792, se introduseră în serviciu mandatele postale, în scopul ca soldaţii şi marinarii să-şi poată trimite micile economii acasă; peste câţiva ani însă văzându-se că măsura este bună, se admise la acest nou serviciu şi publicul.

www.dacoromanica.ro

Cu începere de prin anul 1820, transportul corespondenţelor se activă într'o măsură din ce în ce mai mare, pe de o parte prin creare de noi drumuri şi pietruirea lor, după sistemul lui Mac-Adam, iar pe de alta prin înfiinţarea şi darea în circulaţie a drumurilor de fier.

Primul drum de fier, de care se servì posta, fù între Liverpol şi Manchester, în anul 1830. Cum însă construirea reţelelor se făceà încet, adevăratele binefaceri ale noului sistem de transport nu fură reale decât prin 1838 — 1839, când se şi stabilirà relaţiunile de serviciu între administraţiile căilor ferate şi postelor.

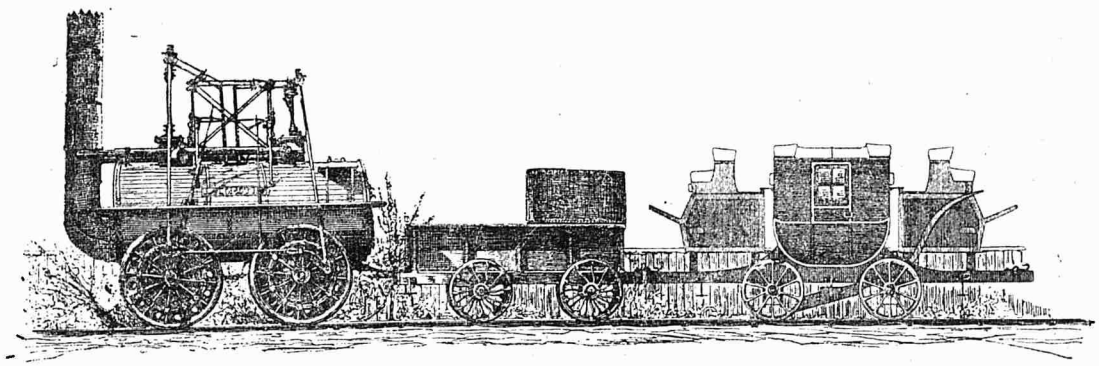

Primul tren

Taxele ce se percepeau pentru scrisori în teritoriul propriu zis al Angliei (fără Irlanda şi Scoţia) prin anii de mai sus erau fixate după cum urmează:

Pentru orice distanţă netrecând 15 mile							40	bani.
Dela	15	la	20	mile			50	»
»	20	»	30	»			60	»
»	30	»	50	»			70	»
»	50	»	80	»			80	»
»	80	»	120	»			90	»
»	120	»	170	»	1	leu,	—	»
»	170	»	230	»	1	»	10	»
»	230	»	300	»	1	»	20	»

Dela această distanţă în sus, taxele se sporeau cu câte 10 bani pentru fiecare 100 de mile, cu un adaus de 5 bani, când scrisorile erau destinate pentru Scoţia.

Pentru Irlanda se percepeau taxe speciale după cum urmează:

Până la	7	mile.			20	bani;
Dela	7	la	15	mile	30	»
»	15	»	25	»	40	»
»	25	»	35	»	50	»
»	35	»	45	»	60	»

www.dacoromanica.ro

Dela	45	la	55	mile	70 bani.
»	55	»	65	»	80 »
»	65	»	95	»	90 »
»	95	»	120	»	1 leu, 00 »
»	120	»	150	»	1 » 10 »
»	150	»	200	»	1 » 20 »
»	200	»	250	»	1 » 30 »
»	250	»	350	»	1 » 40 »

şi de acì în sus se adăugà câte 10 bani pentru fiecare 100 mile în plus.

Taxele specificate mai sus, pentru Anglia propriu zisă, Scoţia şi Irlanda, erau socotite numai pentru scrisorile simple, formate dintr'o singură foaie de hârtie, şi dacă scrisoarea ar mai fi conţinut un aviz, o chitanţă, etc., taxa se socoteà îndoit. Două foi de hârtie, fie din cea mai subţire (hârtie de mătase), expediate într'un plic, erau considerate ca scrisori duble şi ca atare taxate cu dublu port.

Greutatea acestor taxe nu apăsà decât asupra populaţiunii sărace, care nu se puteà sustrage dela ele. Negustorii găseau mijlocul de a le înlătură sau micşorà prin postele clandestine ce funcţionau, prin punere de scrisori în jurnale sau prin reunirea a mai multora, pentru a trimite pe o singură foaie mai multe comunicaţiuni. Membrii parlamentului se bucurau de gratuitate pentru corespondenţele lor şi prin abuz trimiteau ca atare şi corespondenţa familiei lor şi chiar pe a partizanilor lor politici.

Pierre Zaccone, în scrierea sa intitulată »La poste anecdotique et pittoresque«, dă următorul exemplu mişcător de fraudele cari se făceau atunci în Anglia: »Rowland Hill, care nu ajunsese încă secretar al direcţiunii postelor din »Londra, se găseà în una din zile într'un mic sat din Irlanda şi intrase într'un »han, pentru a se odihnì.

»In acel moment nu se aflà în han decât o tânără şi frumoasă fată de 18 »ani, care îndeplineà rolul de servitoare.

»Rowland Hill erà el curios, sau, ceeace poate fi mai de crezut, tânăra fată »erà puţin cam limbută? Noi nu putem să o afirmăm.

»Destul, însă, că în cinci minute, frumoasa fată încredinţase viitorului se»cretar-general cel mai dulce secret al inimii sale.

»Ea aveà un logodnic, acel logodnic locuià în Londra şi că trebuià să se »întoarcă pentru a o luà de nevastă, de îndată ce va fi strâns un capital.

»Rowland Hill ascultă cu bunăvoinţă povestirea ce i se făcù şi păreà că »poartă un deosebit interes la această limbuţie copilărească.

»— Este mult timp de când logodnicul d-tale a plecat? întrebă el cu interes.

»— Doi ani, răspunse servitoarea.

»— Dar cel puţin ai veşti dela el?

»— Oh! foarte adeseaori . . . . . .

www.dacoromanica.ro

»— Iţi scrie . . . . . .

»— In toate săptămânile ! . . . . . .

»Rowland Hill făcù un gest mişcat. Toate săptămânile adăugă el, dar scri»sorile costă scump pentru a venì din Londra în Irlanda şi această corespon»denţă trebuie să-ţi atace foarte mult zestrea.

»Tânăra fată surâse în mod şiret şi adăugă : aceasta ar fi aşa, în adevăr, »dar eu şi Patrick am descoperit un mijloc de a ne scrì, care nu ne costă decât »hârtia şi cerneala.

»— Adevărat, şi care este acel mijloc ?

»— Iată-l : Cu ajutorul a oarecari semne, aşezate în diferite feluri şi con»venite mai dinainte între noi, n'avem trebuinţă decât de a vedeà adresa scri»sorilor ce schimbăm, pentru a ghicì aceea ce conţine. In acest mod, până astăzi, »cu toate că am trimis sau am primit mai mult de o sută de scrisori, nu am »dat încă factorului nici cel mai mic ban«.

Rowland Hill recunoscù că mijlocul erà ingenios, dar începù să se gândească la ceeace auzise, şi găsì că această înşelăciune, oricât ar fi fost de simplă, constituià un abuz, care trebuià să producă administraţiunii mari pagube.

Cauzele pe cari le-am arătat mai sus făcură ca venitul administraţiunii postelor din Anglia să fie aproape staţionar timp de 20 ani, şi nemulţumirile publicului erau atât de mari încât o reformă se impuneà.

In anul 1837, apărù in Londra o broşură, care conţineà propuneri de reforme, pe cari autorul acelei lucrări, Rowland Hill, le susţineà cu cea mai mare căldură, cerând transformarea completă a sistemului postal din acel timp şi înlocuirea taxelor excesiv de ridicate şi cu numeroase progresiuni după distanţe şi conţinut, printr'o taxă unică de *un penny* (10 bani) pentru toate scrisorile preschimbate în interiorul regatului, până la o greutate de 15 grame.

In sprijinirea acestui lucru, autorul arătà că veniturile vor fi compensate prin creşterea numărului corespondenţelor şi simplificarea operaţiunilor de exploatare.

Această lucrare, bine documentată, a fost tratată cu cel mai mare dispreţ de administraţiunea postelor din acel timp, însă în schimb a fost primită cu cea mai mare simpatie şi încurajare din partea publicului, comerţului şi al presei.

Pentru susţinerea reformelor propuse, se formară asociaţiuni, cari să lupte a le aduce la îndeplinire. Parlamentul fù inundat de petiţiuni din intreg Regatul-Unit, prin cari se cereà scaderea taxelor şi modificarea sistemului de exploatare al postelor. Lordul Brougham, literat, istoric şi om politic, depuse o petiţiune în acelaş sens din partea corporaţiunilor Londrei.

In luna Maiu 1838, un număr de 150 deputaţi din Parlament, amici ai guvernului, se prezintară primului ministru, Lordul Melburne, cu care ocaziune deputatul O'Connel, marele agitator irlandez, îi ţinu următoarea cuvântare :

» Gândiţi-vă, d-le, că o scrisoare pentru Irlanda şi răspunsul la ea costa pe

www.dacoromanica.ro

» mii și mii din săracii și scumpii mei compatrioți mai mult de a cincea parte » din salariul lor săptămânal. Ei sunt prea săraci pentru a găsi alte mijloace, prin » cari să-și trimită corespondențele, și daca le închideți biurourile de postă, dupa » cum faceți acum, închideți inimilor iubitoare și afecțiunilor generoase posibili- » tatea de a comunică cu locul lor natal, cu părinții și amicii lor «.

Guvernul sfârși prin a cedà și acceptă propunerea, cu toată opoziţiunea administrațiunii postelor, al cărui secretar general, Colonelul Maberly, afirmà că:

Taxa uniformă este respinsă de opiniunea publică. *Că numărul scrisorilor nu se va îndoì în primul an, chiar când tot poporul englez va aveà gratuitatea corespondenţelor;* că oricât s'ar reduce tarifele cei săraci nu vor scrie; că reducerile vor fi indiferente comerţului, care nu dă înapoi faţă de tarifele ridicate.

Camera comunelor numì o comisiune pentru a examinà propunerile lui Rowland Hill, și, câteva săptămâni mai târziu, in Decemvrie 1839, în urma unui aviz favorabil, taxele scrisorilor până la 15 grame greutate se reduseră la 4 pence (40 bani) pentru intreg Regatul-Unit. Această stare dură însă scurt timp, căci la 10 Ianuarie 1840 fu adoptată taxa de 1 penny (10 bani) pentru scrisorile până la 15 grame în toată intinderea țării.

Cu aceasta ocaziune, administraţiunea postelor infiinţă plicuri cu timbru postal incrustat, după un model foarte îngrijit, lucrat de pictorul Mulraidy, iar la câteva luni după aceasta se emiseră timbrele postale propriu zise, în actuala formă, cu efigia Reginei Victoria.

Rezultatul acestei reforme fù că, de unde în 1839 se depuseseră 76 milioane de scrisori, în anul 1840 s'au depus 169 milioane, adică mai mult de indoit, iar de acì încolo numărul lor a crescut treptat în fiecare an, ajungând la o desvoltare colosală. Veniturile postei, cari pentru anul 1839 se ridicau la 59.769.075 lei, la finitul primului an de aplicare al taxelor scăzute se scoborîră la 33.782.425 lei, adica cu o diminuare de 25.987.450 lei. Acest deficit însă se micșoră din an în an prin creșterea veniturilor și după statisticile oficiale se constată ca in anul financiar 1850/851, adică după 11 ani, venitul postal atinse cifra anterioara reformei.

Cum reforma taxelor făcută de Rowland Hill a revoluţionat întreaga exploatare a serviciului postal din Regatul-Unit și a avut o influenţă covârșitoare asupra tuturor administrațiunilor postale din lume, cari și-au modificat treptat tarifele, conducându-se de aceleași principii din cari au isvorit avantaje enorme pentru industrie, comerţ și omenirea intreaga, cred nemerit a da câteva notiţe istorice asupra vieţii acestui om, luate după jurnalul Times, din August 1879, scrise cu ocaziunea morţii sale:

» Rowland Hill s'a născut la 3 Decemvrie 1795, ca al treilea fiu al unui co- » merciant bine situat, dar ruinat în urma unui războiu cu Franţa, așa că el fù » crescut din mica copilărie la școala aspră a sărăciei.

www.dacoromanica.ro

»La etatea de 12 ani ajută pe tatăl său, care conduceà o școală de copii și în »scurt timp încetă de a fi școlar pentru a devenì învățător. Educațiunea sa erà »incompletă, dar tatăl său il învățase un lucru de cea mai însemnată valoare, il »învățase de a gândì.

»Rowland continuă de a conduce școala tatălui său in unire cu un frate până »pe la etatea de 30 ani, când părăsì Birminghamul pentru a se stabilì in impre- »jurimile Londrei, unde, ajutat de frații săi, deschise o școală specială. Dar munca »excesivă de 15—16 și chiar 17 ore pe zi, în timp de ani îndelungați, il imbolnăvì »și la restabilire s'a văzut nevoit a-și căutà o nouă sferă de acțiune.

»Fiind cunoscut, mai cu seamă în urma scrierilor sale politice și sociale, de »câțiva oameni influenți ai partidului liberal, i se încredință funcțiunea de secretar »al unei societăți pentru colonizarea Australiei meridionale, post in care se achita »de îndatoririle sale cu un succes admirabil.

»Această funcțiune nu puteà însă să absoarbă întreaga activitate și energie »a unui om de talia lui Rowland Hill, și în orele lui de libertate începù să se ocupe, »pe de o parte, cu perfecționarea unei mașini de tipografie, iar pe de alta cu refor- »mele postale, și se zice că, la un moment dat, a ezitat mult timp spre a se hotărì »dacă trebuie să continue a se ocupà de presă, căreea reușise a-i aduce îmbună- »tățiri aplicabile, sau să se ocupe numai de reformele postale. Dar, spre binele »omenirii, el se decise pentru cea din urmă idee, și astfel, după cum am aratat »dejà, in 1837 publică broșura relativă la îmbunătățirile ce trebuiau introduse în »serviciul postal.

»In scurt timp, după cum am văzut, se adoptară taxele propuse de Rowland »Hill și guvernul se oferì a-l angajà cu leafă de 500 de lire sterline anual, pe timp »de doi ani, cât se credeà că aveà să dureze aplicarea reformelor. El respinse cu »indignare această ofertă și declarà ministrului că decât să-și vadă rău aplicate »planurile, mai curând erà gata să muncească pentru binele general fără nici o »retribuțiune.

»Guvernul îi fixă o leafă de 1500 de lire sterline anual și îi creă o funcțiune »la ministerul de finanțe, de unde însă puteà numai să recomande, iar nu să po- »runcească celor dela postă, cari îi arătau destulă rea voință, dela cel mai de sus »până la cel mai de jos, cu tendință ca reforma să cadă.

»Totuș, Rowland Hill, cu oarecare greutate, reușì să pună în aplicare câteva din »reformele sale; peste câțiva ani însă venind la putere guvernul conservator, el fù »concediat din funcțiune fără a i se acordà cea mai mică recompensă. Țara nu văzu »însă cu ochi buni o purtare atât de scandaloasă. O subscripție publica fù deschisă și »la un banchet dat în onoarea lui i se oferiră ca recompensă națională 327.860 lei. »De altfel, el nu rămase mult timp fără funcțiune, căci fù numit ca director și mai »în urmă ca președinte al companiei de drumuri de fier din Londra și Brighton.

»In anul 1846, guvernul liberal revenind la putere, se repară nedreptatea »făcută și Rowland Hill fu adus ca secretar al directorului general, iar în 1854

www.dacoromanica.ro

» fu numit secretar general al administraţiunii postelor, în care calitate el se » găsì cu adevărat liber, de a-şi pune în aplicare toate reformele ce proiectase.

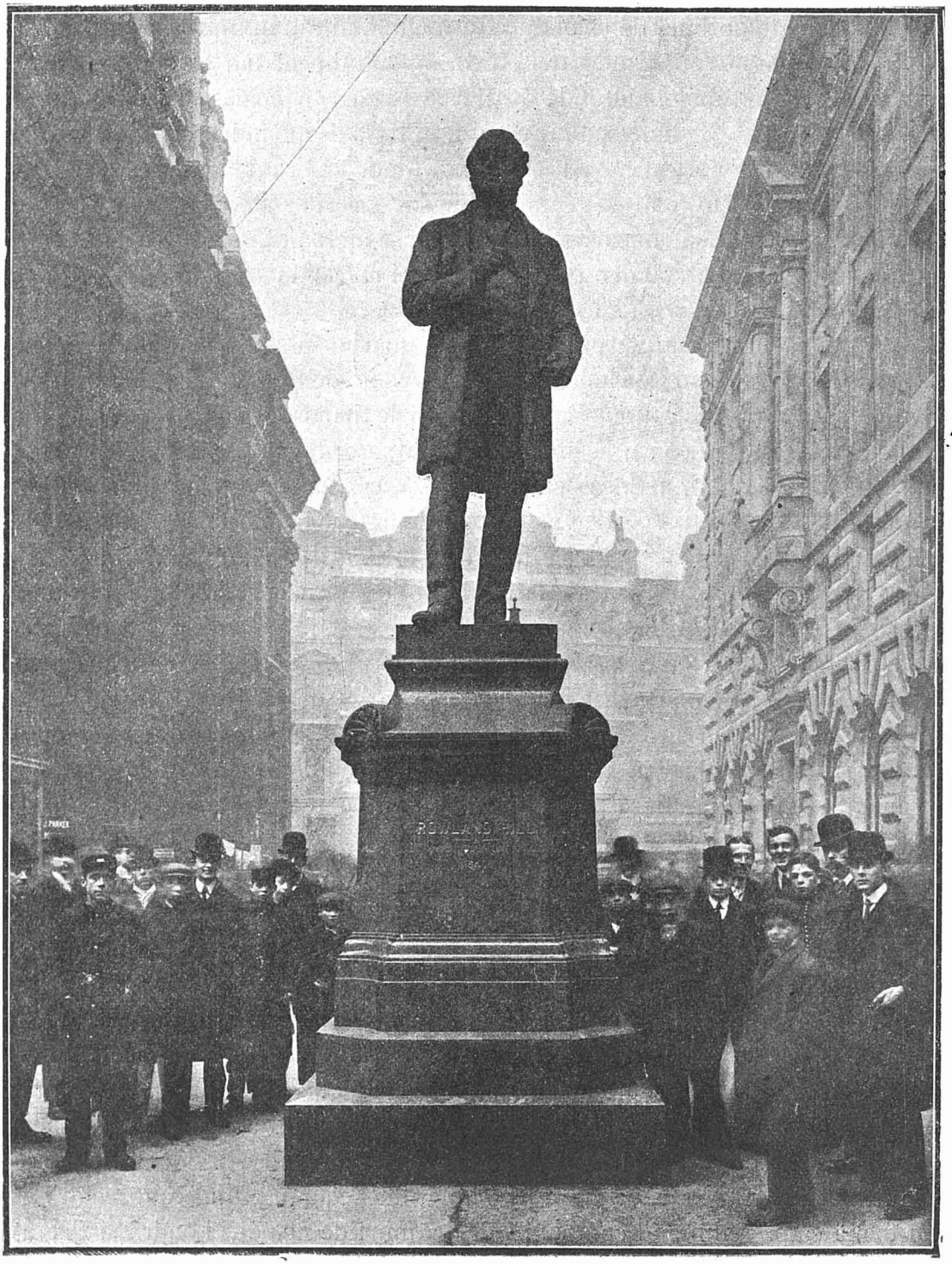

Rowland Hill

www.dacoromanica.ro

»Fiecare ramură de serviciu fù examinată şi pusă pe noui baze de execuţiune, cari »apoi au fost adoptate de mai toate Statele civilizate.

»Fù dat acestui om de a stà mulţi ani în capul administraţiunii postelor, »de a aduce la îndeplinire tot ce şi-a propus şi de a-şi vedeà rezultatele muncii »sale; iar când mai târziu, ajuns de ani şi de boală, demisionă, Regina Victoria, »printr'un Mesagiu special, adresat Camerei comunelor, propuse să i se decearnă »o recompensă naţională de 500.000 lei, care se votă în unanimitate, precum şi de »a i se servì ca pensiune 50.000 lei anual, adică leafa funcţiunii ce avusese.

»O mulţime de distincţiuni onorifice ii fură acordate. Fù proclamat membru »al Societăţii regale, Universitatea din Oxford îi decernă titlul de doctor, oraşul »Londra îl alese ca cetăţean de onoare, etc.«

Rowland Hill murì în anul 1879, în etate de 84 ani; iar pentru a i se comemorà şi mai bine faptele, în 1882 i se ridică în Londra, în faţa bursei, o statue care poartă această simplă inscripţie cu litere de aur :

Rowland Hill

El a creiat portul de un penny 1840.

Intre anii 1848 şi 1858 se dete cea mai mare extensiune şi desvoltare serviciului postal, prin: introducerea curselor postale zilnice, înfiinţarea serviciului postal rural, întinderea serviciului de distribuire, reorganizarea serviciilor în Londra şi mai cu seamă cel al distribuirii, creiarea unei taxe unice pentru coloniile engleze, îmbunătăţiri în Irlanda şi încheierea mai multor convenţiuni postale cu Franţa, Spania, Portugalia şi Confederaţiunea germană.

In anul 1860/61, se introduseră casele de economie postale şi în 1865 se creă serviciul rentelor şi asigurărilor asupra vieţii. Dela 1874 — şi mai cu seamă în ceeace priveşte serviciul postal internaţional — Englitera se conduse după regulile şi normele stabilite de Uniunea postală, la a cărei înfiinţare a luat parte.

IN ELVEŢIA

Elveţia, fiind aşezată cam în mijlocul Europei, a fost din timpurile cele mai vechi locul de trecere între Franţa şi Italia şi între această din urmă şi Germania, Belgia şi Olanda. Mai târziu, în evul mediu, când Veneţia se ridică ca singurul centru comercial, cu Levantul şi Orientul, negreşit că Statele mai sus arătate tot prin Elveţia trebuiau să-şi găsească un drum spre acel renumit oraş.

Curierii postali ai oraşului Nürenberg, în drumul lor spre Veneţia, treceau prin oraşul Saint-Gall şi teritoriul elveţian şi tot prin acest oraş treceau şi cei ce mergeau la Lion, un alt centru comercial şi intrepozit, atât al Franţei, cât şi al Spaniei, şi al cărui comerţ se făceà prin intermediul oraşelor elveţiene : Bâle, Geneva şi Saint-Gall.

Cele dintâiu date mai certe asupra organizării unui serviciu postal, în teritoriul actual al Elveţiei, le găsim la Saint-Gall, unde negustorii se uniră între ei

www.dacoromanica.ro

pentru a înființă un serviciu de curieri, care să-i pună în comunicație cu orașele, cu cari întrețineau relațiuni comerciale, pentru transportul corespondențelor, al marfurilor și al călătorilor.

La început, acele transporturi se făceau pe jos sau cu cai, mai adeseaori în convoiuri puse sub conducerea unui curier, care purtă armele și colorile orașului. Când însă cursele deveniră mai regulate, corporațiunile de negustori din diferitele orașe, prin cari treceau, se obligară prin contracte a contribui și ele la cheltuelile pentru întreținerea serviciului, cu condițiune ca curierii să le transporte și corespondențele lor.

Curierii din acele timpuri erau considerați ca funcționari orășenești și transportau gratuit corespondențele autorităților și ale corporațiunilor, cari contribuiau la întreținerea serviciului, iar pe cele ale persoanelor străine în schimbul unei plăți.

Curierii orașului Saint-Gall, îndeplinindu-și foarte cinstit datoriile lor, atraseră atențiunea orașelor din Germania ca: Nürenberg, Augsburg, Ulm, etc., cari cerură și obținură dreptul ca, în schimbul unei cotizațiuni, acei curieri să le transporte și corespondențele lor pentru Lion și sudul Franței.

Faptul însă că acest serviciu începù să producă beneficii orașului și corporațiunilor, făcù să se nască dorința ca și alte orașe elveține să înființeze asemeni curieri. Așa, în 1585, orașul Schaffhouse, în unire cu Zürich, înființă un serviciu de curieri spre Geneva și Lion, atât pentru transportul corespondențelor locale, cât și pentru cel al Germaniei cu Franța de Sud. După multe neînțelegeri, însă, survenite din cauza concurenței ce-și făceau curierii, intervenì o împăcare și printr'un aranjament se stabilì ca curierii să pornească odată pe saptămână din Saint-Gall și în cealaltă săptămână din Schaffhouse, pentru a face cursa la Lion și viceversa.

Nu mult timp însă după aceasta, frații Hess din Zürich, șefii unei mari case comerciale, care aveà o sucursală la Lion, înființară un serviciu de curieri postali între Zürich-Geneva-Lion, făcând astfel o însemnată concurență curierilor celor două orașe, de cari am vorbit mai sus.

Frații Hess păstrară acest privilej până în anul 1662, când guvernul cantonului Zürich încredință exploatarea serviciului postal din întreg cantonul direcțiunii Camerei negustorilor; aceasta însă însărcină la rândul său cu conducerea serviciului tot pe membrii familiei Hess, cari, sub auspiciile acestei oficialități, putură să închee convențiuni postale cu Milan (Italia), Bâle, Saint-Gall și Schaffhouse, pentru transportul corespondențelor atât interne cât și internaționale.

In afară de serviciile sus arătate, prin anul 1620, se constată că funcționà o cursă cu căruța și mai târziu cu trăsura între Geneva și Lion, pentru transportul corespondențelor, pachetelor cu mărfuri, valorilor și călătorilor; iar traficul trebuie să fi fost oarecum însemnat, de oarece antreprenorii acestui serviciu

www.dacoromanica.ro

plăteau şi o redevenţă autorităţii superioare a oraşului. Tot prin acel timp şi pe aceeaş distanţă, pentru transportul corespondenţelor, mai circulau curieri călări, cari erau în legătură şi schimb cu cei din Saint-Gall.

Cu începere însă din 1669, transportul corespondenţelor între Geneva şi Lion se făcù prin îngrijirea Administaţiunii postelor franceze, care înfiinţă şi un oficiu postal în Geneva.

In anul 1652, consiliul comunal al oraşului Schaffhouse autoriză pe bogatul negustor Klingenfuess, care, de acord cu reprezentanţii negustorilor din Bâle şi Saint-Gall, înfiinţă un serviciu postal pentru transportul corespondenţelor, altor obiecte şi al călătorilor între Saint-Gall, Schaffhouse şi Bâle. Nu mult după aceea, Klingenfuess dete extindere serviciului, prelungindu-l spre Soleure, Lucerne, Berne şi Lausane.

Serviciul postal înfiinţat de Klingenfuess rămase în posesiunea şi conducerea acestei familii încă câtva timp, după care dreptul de exploatare fu cedat familiei Taxis. Aceasta, însă, nu putù pune mâna şi pe serviciul postal din Bâle, cu toate stăruinţele ce depuse, de oarece consiliul oraşului declarase acest serviciu ca monopol şi hotărîse ca exploatarea să se facă prin comercianţii acestui oraş.

Posta din Bâle a jucat un rol important prin poziţiunea sa geografică, servind ca punct de tranzit atât pentru corespondenţele Statelor străine între ele, cât şi pentru cele ale cantoanelor Elveţiei.

Venitul net al acestor poste erà afectat la formarea unui fond special, la care se puteà recurge, după cererea consiliului orăşenesc, pentru opere de binefacere. Acest fond se puteà face şi productiv, prin împrumuturi pe cauţiuni, cu dobândă, acordate negustorilor din Bâle sau alte oraşe din Elveţia.

Măsurile luate, însă, în mai multe State din Europa, prin cari din serviciul pentru transportul corespondenţelor, pachetelor, valorilor şi călatorilor se creià un monopol în favoarea acelor State, avură influenţă şi asupra Elveţiei, caci diferitele cantoane începură să facă uz de acest drept, în scopul de a-şi creià venituri.

Cantonul Berna, între cele dintâi, prin 1675, decretă exploatarea postelor ca monopol în toată întinderea teritoriului său şi închirie exploatarea serviciului, pe termen de 25 ani, unei asociaţiuni, în capul căreea se găseà un anume Fischer.

Prin învoiala făcută se stabileau următoarele :

Personalul să poarte colorile cantonului.

Construcţia localurilor să fie în sarcina antreprenorului.

Cursele postale, cari se efectuau odată pe săptămână, să se facă atât la ducere cât şi la înapoiere de două ori pe săptămână.

Corespondenţele autorităţilor să fie scutite de taxe, atât în interiorul cantonului, cât şi în relaţiunile cu celelalte cantoane.

Antreprenorii să aducă cancelariei consiliului, de două ori pe săptămâna, ştiri sigure şi jurnale din Franţa şi Germania.

www.dacoromanica.ro

Taxele pentru scrisori să fie convenabile şi moderate, autoritatea rezervându-şi dreptul de a le reduce în cazuri de exagerări.

După doi ani de practica, se stabiliră taxele pentru diferitele trimiteri după cum urmează:

Pentru scrisorile simple, din Berna la Zürich, Lausane, Bâle, Schaffhouse, Geneva şi Neuchâtel, 15 bani de fiecare trimitere; pentru Saint-Gall 22 bani, iar pentru scrisorile duble, pe lângă taxa primă, se mai adăugă încă o jumătate de taxă.

Pentru pachete, 15 bani de fiecare 500 de grame.

Pentru valori în aur, 25 bani la suta de lei şi pentru cele în argint 50 bani la sută.

Nu mult după aceasta, Fischer devenì antreprenorul serviciului postal monopolizat, din cantoanele Soleure şi Friburg, iar în 1688 în cantonul Neuchâtel, cu care ocaziune oprì trecerea curierilor din Saint-Gall, Zürich, Schaffhouse şi Bâle spre Geneva şi Lausane.

Tot acest antreprenor luă apoi serviciul din cantonul Valais, şi prin aceasta intră în relaţiuni de schimb de corespondenţe cu Milanul, Veneţia şi restul Italiei.

Pentru acest drept, Fischer nu plăteà nimic; autorităţile şi particularii se bucurau însă de întreaga gratuitate pentru corespondenţa postală în interiorul acelui canton.

In anul 1692, Fischer făcù o învoială cu directorul postelor din Piemont, pentru stabilirea unui transport de corespondenţe între Turin şi Saint-Maurice, peste marele Saint-Bernard, în 48 ore, cel dintâiu luându-şi obligaţiune ca corespondenţele dela Saint-Maurice să fie expediate fără întârziere spre Geneva şi Franţa şi spre Berna, de unde în 6 zile să facă drumul până la Amsterdam.

Cu această ocaziune, se înfiinţă şi un transport de călători, prin cai de poştă, tot pe aceeaş cale şi pe aceleaşi distanţe, la început de două ori pe lună, şi în curând odată pe săptămână, percepându-se aproximativ 60 lei de persoană.

Antreprenorul Fischer, fiind un om priceput, în anul 1695, încheie o convenţiune postală cu electorul de Brandenburg şi intră în relaţiuni cu Anglia, Olanda şi cu postele Taxis, pentru înfiinţarea unui serviciu postal pe malul drept al Rinului, până la Bâle, spre a îndrumà pe acolo şi prin postele sale tranzitul corespondenţelor pentru sudul Europei.

In restul cantoanelor Elveţiei, pe cari nu le-am numit, nu există un serviciu regulat de poştă, iar schimbul rarelor corespondenţe se făceà prin diferite ocaziuni, ca: negustori, măcelari sau trimişi oficiali ai autorităţilor, pentru transportul corespondenţelor lor.

Starea aceasta de lucruri se menţinù în Elveţia până către anul 1798, când serviciul postal în unele cantoane il găsim considerat ca monopol şi arendat, iar în altele cedat pe un timp determinat unor familii nobile sau corporaţiunilor de

www.dacoromanica.ro

negustori. Fiecare din aceste antreprize aveau tarifele lor speciale şi organizaţiuni particulare.

In acel timp, însă, intervenind schimbări în organizaţia fundamentală a Elveţiei, prin înfiinţarea Republicii elvetice cu o conducere centrală, negreşit că pentru conducerea trebilor Statului, mai cu seamă în acea epoca când nu există telegraful şi drumul de fier, se simţeà absolută nevoie de un serviciu postal unificat, bine executat şi cu o organizare de Stat.

In acest scop, în anul 1798, se promulgă o lege organică, prin care se constituià postele ca monopol de Stat cu o administraţiune centrală, prevăzută de puterile trebuincioase şi de care depindeà cinci direcţiuni de arondisment (Berne, Bâle, Zurich, Saint-Gall şi Schaffhouse), iar prin regulamentul desvoltător al legii se stabileà că :

» Monopolul postal se întindeà la transportul scrisorilor, manuscriselor, im-»primatelor, trimiterilor de bani, pachetelor de mărfuri de tot felul netrecând »de 7 $^1/_2$ kilograme greutate şi la transportul călătorilor. Contravenţiunile se pe-»depseau cu 30 de lei amendă, care puteà fi ridicată la 90 lei în caz de recidivă. »Funcţionarii postelor se admiteau numai dintre cetăţeni elveţieni, femeile fiind »excluse. Garantarea secretului corespondenţelor fù considerată ca o datorie sacră »a guvernului către public «.

Tot prin acest regulament se stabileau taxe pentru fiecare fel de trimiteri, se prevedeà responsabilitatea postei, se creiau reguli pentru contabilitate şi administraţiune şi se aranjà ca reşedinţele tuturor cantoanelor să fie legate între ele prin curse postale de patru ori pe săptămână.

Unificarea şi centralizarea serviciilor postale sub o autoritate superioară a dat roade foarte bune, însă spiritul de descentralizare, de altfel rău înţeles, care domneà în acea ţară pe atunci, făcù ca în 1803 Dieta să pronunţe dizolvarea administraţiuuii postelor elveţiene şi prin acelaş decret se dispuneà ca fiecare canton să exercite monopolul postal în întinderea teritoriului său, că puteà cedà acest drept altor cantoane, societăţilor sau particularilor şi că fiecare canton are dreptul să-şi fixeze taxele şi să încheie convenţiuni cu alte cantoane sau cu ţări străine.

Cantoanele intrând în posesiunea serviciului lor postal, unele îl căutară în regie, iar altele îl deteră în antrepriză, astfel :

Cantonul Friburg arendă serviciul postal urmaşilor lui Fischer, şi aceştia îl exploatară până în anul 1832, când fu reluat şi căutat în regie în folosul cantonului.

Cantonul Geneva cedă exploatarea serviciului postal de asemenea urmaşilor lui Fischer până la 1831, după care dată îl administrà în regie.

Cantonul Vaud exploată serviciul postal în regie, prin funcţionari plătiţi cu leafă fixă şi cu o remiză din incasări.

Cantonul Valais fu incorporat la Franţa în 1810, cu care ocazie i se dete

www.dacoromanica.ro

organizarea postelor franceze; după retrocedare, însă, în 1814, serviciul postal trecù în mâna familiei Fischer, care îl administră până în 1830, când fu luat spre a fi căutat în regie.

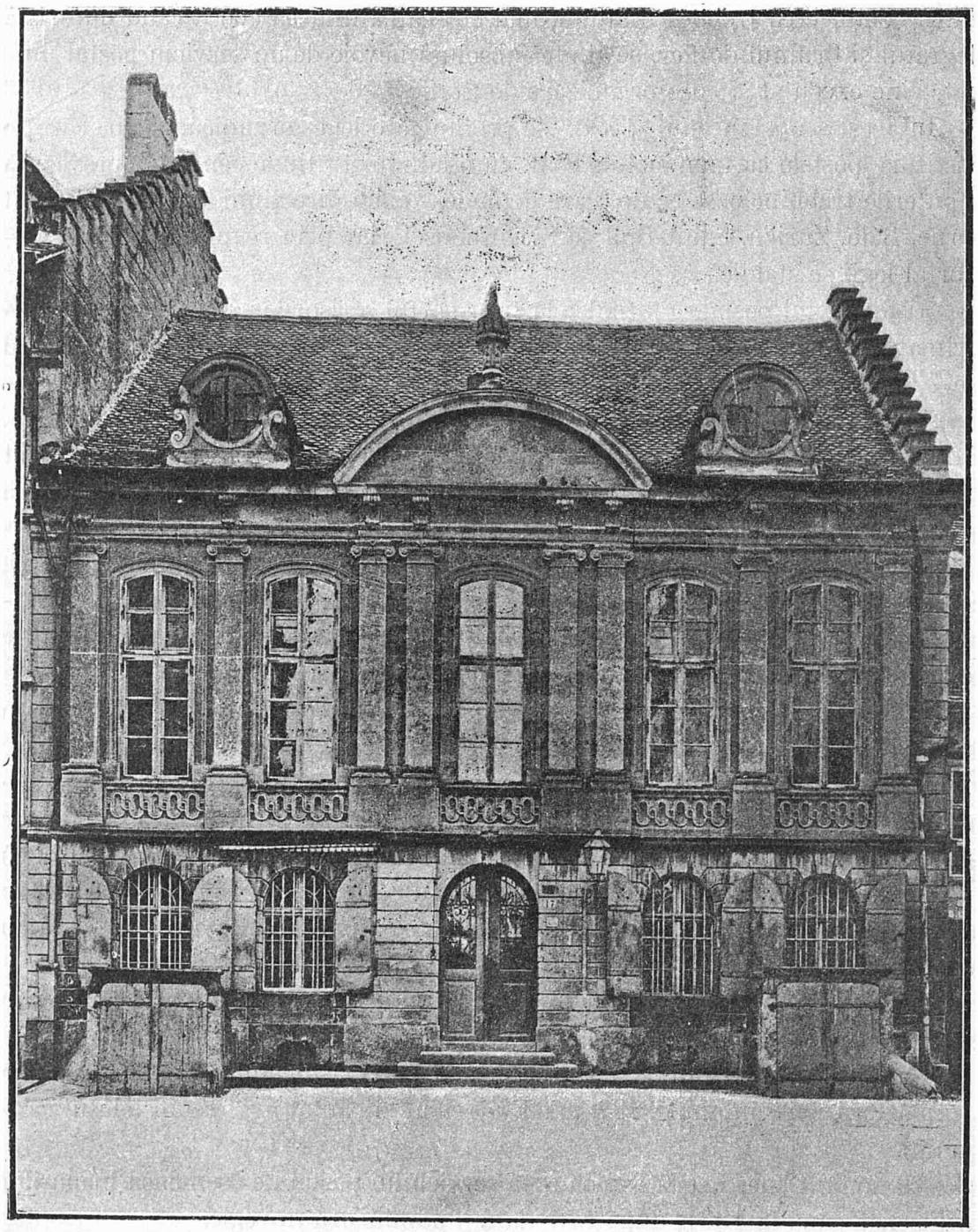

Casa din Berna în care s'a ţinut primul Congres Postal

www.dacoromanica.ro

Cum vedem, dar, în scurt timp, cantoanele rând pe rând înţeleseră importanţa serviciului postal şi necesitatea căutarii lui în regie, şi nu mult după aceasta, diversitatea taxelor, neînţelegerile între diferitele administraţiuni postale şi lipsa de unitate de vederi, impusera reintroducerea principiilor stabilite în 1798 şi prin Constituţia federală din 1848 se declarară postele ca monopol al confederaţiunii tuturor cantoanelor cu taxe mici pentru întreg teritoriul ţarii.

Prin legea de organizare care a urmat, se stabilì întinderea monopolului şi pedepse pentru contravenienţi, se înfiinţă o administraţiune centrala şi 11 direcţiuni regionale, se regulă numirea şi recrutarea personalului şi clasificarea oficiilor postale, se introduse biurourile poştale ambulante pe căi ferate şi pe vapoare şi se dispuse ca cursele postale şi de transport al călatorilor să se faca în regie, subvenţionate sau concesionate.

După aceasta, Elveţia încheiă tractate postale cu Austria şi Franţa şi în 1851 cu Spania, când s'a stabilit pentru prima dată principiul că taxele pentru scrisori şi imprimate să rămână în folosul ţării care le va încasà, iar în 1852 aderă la convenţiunea prin care se stabileà Uniunea postelor germane.

In anul 1863, Elveţia luă parte la conferinţa postală dela Paris, luptând cu alte State pentru îmbunătaţirea şi desvoltarea serviciului postal, şi tot acestei ţări îi revine meritul că în Berna, capitala confederaţiunii, în anul 1874, s'a ţinut primul congres postal, care a avut un rezultat practic şi a stabilit Uniunea postală universală, spre binele şi progresul întregei omeniri.

IN RUSIA

In această ţară, încă de prin anul 1270, în timpul dominaţiunii Tartare, se găseşte întrebuinţat cuvântul *Jam* (stabiliment de postă, releu) şi de *Jamstschik* (funcţionar al releurilor). In acel timp, prin serviciul postal se înţelegeà transportul dela o localitate la alta al prinţilor şi al funcţionarilor lor, utilizându-se caii şi căruţele populaţiunii.

Prin secolul al XIV-lea, după alipirea diferitelor principate ale Rusiei la principatul Moscovei, se dete serviciului postal o importanţă mai mare, şi obligaţiunea de a furnizà cai şi căruţe, care până atunci erà personală şi se întindeà asupra întregei populaţiuni, trecù asupra comunelor. Această obligaţiune, mai târziu, fù menţinută numai asupra comunelor situate în apropierea drumurilor de comunicaţiune.

In timpul domniei ţarului Ivan al IV-lea (1462—1505), văzându-se ca drumurile mari, cari legau Moscova cu celelalte oraşe ale ţării, erau în stare cât se poate de proastă, se dispuse ca ele să fie considerate ca proprietate a Statului, şi întreţinerea lor să se facă din produsul unui impozit, pus asupra întregei populaţiuni.

Se construiră apoi, pe drumurile mari, la anumite distanţe, case de un stil

www.dacoromanica.ro

uniform (releuri), în cari locuiau câte doi funcţionari, şi fiecare din aceştia primeau dela Stat câte trei cai, cu cari urmau să efectueze serviciul lor.

Atribuţiunile acestor funcţionari erau: de a percepe impozitul special, de a vegheà asupra bunei întreţineri a drumurilor şi de a rechiziţionà caii şi căruţele necesare curierilor cari duceau ordine, precum şi funcţionarilor ce călătoreau în baza unui certificat special, liberat de prinţul domnitor.

Conducerea serviciului din întreaga ţară erà încredinţată unei autorităţi superioare numită *»Jamskoi Prikas«*, un fel de minister, care s'a ocupat până la suirea dinastiei Romanov pe tronul Rusiei (1613) cu crearea de noui drumuri, cu ţinerea listei releurilor şi a funcţionarilor, cu plata lor, precum şi cu liberarea permiselor de călătorie funcţionarilor cari aveau trebuinţă de ele. Prin acel timp se admise însă ca funcţionarii releurilor să poată transportà şi persoane private, în schimbul unor taxe fixe.

Cum vedem, dar, până la epoca de mai sus, acest serviciu n'avea nimic de a face cu un serviciu postal propriu zis, şi că deşi erà întreţinut cu banii publicului, totuş nu foloseà decât Statului, iar publicul pentru a profità de el, numai ca transport de persoane, trebuià să platească noi taxe.

In anul 1665, sub ţarul Alexis Mihailovitsch, se organiză primul serviciu postal regulat pentru transportul corespondenţelor, între Moscova şi Riga, în legătură cu posta străină. Acest serviciu a purtat mult timp denumirea de *»posta nemţească«*, iar conducerea lui erà încredinţată unui olandez, van Sveden, care executà serviciul cu propriii lui cai şi primeà anual din cassa Statului o subvenţie de aproximativ 3.240 lei.

Nu mult după aceea se simţì nevoia de înfiinţarea unei alte curse între Moscova-Smolensk-Vilna spre Königsberg.

Serviciul postal astfel organizat nu serveà decât pentru transportul corespondenţelor în schimb cu străinătatea şi erà pus sub controlul ministerului afacerilor străine. In ce priveşte însă transportul corespondenţelor în interiorul ţării, el a început abia prin anul 1672 şi atunci prin serviciul cunoscut sub numele de Jam, cu care ocaziune s'a dat o ordonanţă, prin care se impuneà tuturor funcţionarilor de a nu mai uzà de curieri speciali pentru transportul corespondenţelor.

Prin acel timp, taxele pentru corespondenţe variau foarte mult, calculându-se după distanţă, greutate, precum şi după poziţiunea trimiţătorului. Aşa, funcţionarii Curţii plăteau mai puţin ca comercianţii.

Sub domnia lui Petru-cel-Mare (1689—1725), se înfiinţară primele oficii postale, în felul celor ce existau în străinătate, în oraşele St. Petersburg, Moscova, Riga, Viborg, Reval, Narva, Arhanghel şi Vologda; iar în scopul de a se asigurà o supraveghere cât mai bună asupra acestor biurouri se creie la ministerul afacerilor străine o secţiune a postelor, în capul căreia se puse un director general.

www.dacoromanica.ro

In oficiile postale s'a pus mai mult personal străin, mai ales germani, şi, cu toate că prin anul 1750 existau 20 de biurouri postale, totuş numărul lor erà insuficient, pentru o ţară cu o atât de mare întindere de teritoriu. Publicul însà mai erà servit prin funcţionarii releurilor postale, cari primeau corespondenţele la prezentare şi se însărcinau şi cu distribuirea celor ce soseau.

Traficul postal, prin acel timp, erà aşa de puţin desvoltat, că biuroul postal din St. Petersburg nu expedià decât 8 curieri, din cari: 5 de două ori pe săptămână, 2 odată pe lună şi 1 de două ori pe lună, iar biuroul din Moscova expedià 7 curieri odată pe săptămână.

Transportul corespondenţelor din Petersburg la Moscova se făceà în 7—9 zile şi după sosire adeseaori mai stăteau câte 2—3 zile, până să fie remise destinatarilor. Corespondenţe originare din localităţile dimprejurul Moscovei întrebuinţau câte 10—15 zile pentru a ajunge în acel oraş.

In timpul domniei împărătesei Caterina a II-a (1762—1796), se depuse o deosebită grijă pentru organizarea serviciului postal, care fù luat dela departamentul afacerilor străine şi constituit în o autoritate autonomă, sub numele de »Administraţiunea generală a postelor«. Se îmbunătăţiră oficiile existente prin sporirea personalului, se clădiră localuri speciale pentru biurourile cu schimb de cai, se stabiliră tarife postale şi se înmulţiră oficiile în toată întinderea imperiului, astfel că numărul lor ajunse spre sfârşitul secolului al XVIII-lea la 458, cu un personal de 5.000 de funcţionari.

Tarifele postale din 1783, obligatorii pentru întreaga populaţiune, prevedeà următoarele taxe:

Pentru scrisori până la o greutate echivalentă cu 12 grame se plăteà cam $5\ ^1/_2$ bani de fiecare 106 kilometri. Àceastă taxă nu erà tocmai scumpă, însă când erà vorba de distanţe mari, cum ar fi dela Petersburg la Irkutsk, taxa pentru o scrisoare simplă se ridicà la 3 lei şi 10 bani.

Pentru colete, taxele erau fixate la $5\ ^1/_2$ bani de fiecare 106 kilometri şi de fiecare 409 grame greutate.

In anul 1807, se introduseră în serviciu scrisorile de valoare cu cari se puteau trimite scrisori de schimb, titluri şi hârtii monedă, percepându-se taxa îndoit ca pentru scrisorile ordinare.

Tot în acel an se modificară tarifele postale, în spiritul de a se scumpì taxele pentru distanţele mici şi de a se ieftenì cele pentru distanţele mari. Aşa, pentru scrisorile simple până la 106 kilometri se hotărì să se plătească aproximativ 16 bani, iar pentru distanţe mai mari taxa pentru o scrisoare simplă ajungeà până pe la 1 leu, 35 bani.

Situaţiunea financiară grea în care căzù această ţară, mai cu seamă în urma războaielor ce susţinuse, făcù să se nască ideea ridicării taxelor postale, pentru a se mărì veniturile Statului, fără să se ţină socoteală că ridicarea taxelor din 1807 avusese ca efect scăderea schimbului de corespondenţe.

www.dacoromanica.ro

Taxele din noul tarif, pus în aplicare în anul 1818, s'au fixat la îndoitul celor din 1807. Rezultatul însă a fost o scădere şi mai mare de venituri şi o micşorare însemnată a traficului, ceeace impuse revizuirea din nou a tarifului.

După urcarea pe tronul Rusiei a ţarului Nicolae I (1825), se aduseră îmbunătăţiri însemnate serviciului postal prin înmulţirea numărului curselor postale şi prin înfiinţarea de curieri călari, cari făceau transportul corespondenţelor între oraşele lipsite de curse postale. Se înfiinţară noui oficii postale atât în Rusia propriu zisa, cât şi în Caucazia şi Siberia şi se introduse în serviciu manipularea coletelor cu valoare declarată, pentru cari pe lângă taxele ordinare se mai percepeà un drept de 1 $^0/_0$ din valoarea declarată.

In anul 1827, se înfiinţară, prin mijlocirea vapoarelor englezeşti, transporturi regulate de corespondenţe între Petersburg şi Londra. Mai târziu însă, între anii 1830—40, se formară mai multe societaţi de navigaţiune ruseşti, cari făceau legătura şi transportau corespondenţele postale, atât între diferitele porturi ale ţarii, cât şi cu Lübeck şi Stetin (Germania).

In Marea Neagră, pentru a se asigurà un transport postal regulat între Odesa-Constantinopol, se subvenţionă o societate de vapoare, care între anii 1830—40 făcù transportul corespondenţelor între acele oraşe. Cum însă acea societate se dizolvă, legătura postală fù întreruptă până când Statul puse vapoarele sale să o efectueze.

Drumul de fier, unul din factorii principali, care activează transportul trimiterilor postale, s'a introdus în această ţară în anul 1838, când s'a înfiinţat prima linie între Petersburg şi Tsarskoye-Selo, reşedinţa de vară a Curţii, urmată apoi de linia Petersburg-Moscova.

Urmând exemplul Angliei, în anul 1843, Rusia adoptă pentru scrisori o taxă uniformă de 27 bani pentru fiecare greutate de 12 grame, în toată întinderea ţării. De acì încolo, socotitul taxelor devenì foarte uşor, şi ca atare erorile deveniră din ce în ce mai rare.

Taxele uniforme şi scăzute produseră rezultate bune, căci treptat schimbul corespondenţelor se desvoltă în mod considerabil, şi în aceeaş proporţie se desvoltară şi veniturile.

Adoptarea taxei uniforme fù urmată de introducerea în 1848 a plicurilor timbrate, cari se vindeau pe valoarea timbrului incrustat, plus costul plicului fixat cam la 2 $^1/_2$ bani. Această inovaţie nu plăcù publicului şi în 1857 administraţiunea postelor introduse timbrele postale în actuala lor formă.

După răsboiul din Crimea (1854), se construì linia de drum de fier Moscova-Sevastopol, urmată în scurt timp de alte linii şi mai cu seamă din 1865 se dete o desvoltare foarte mare acestui mijloc de locomoţiune, care avù o influenţă covârşitoare asupra serviciului postal, prin activarea mersului corespondenţelor şi înfiinţarea de noi curse postale.

In privinţa transporturilor postale, Rusia este una din ţările cari uzează de

www.dacoromanica.ro

cele mai variate mijloace de transporturi. Astfel găsim că se întrebuinţează drumuri de fier, vapoare şi diligenţe, căruţe şi sănii trase de cai. In extremul nord, caii sunt înlocuiţi prin reni, în extremul orient prin câini, iar în deşerturile Asiei centrale prin cămile.

Renii, cari sunt mai rezistenţi decât caii, se înhamă ca şi ei, la sanii lapone sau siberiene. Harnaşamentul lor se compune din un fel de zgardă pusă după gât şi care prin benzi de piele se leagă la sanie. In loc de biciu se întrebuinţează un băţ lung, prevăzut cu un vârf de fier, prin mijlocul căruia, precum şi al frânelor legate la coarnele renilor, surugiul conduce expediţia.

Doi reni bărbaţi pot să tragă o sanie cu 265 kilograme, iar rezistenţa lor la oboseală este atât de mare încât pot parcurge în 24 ore o distanţă de aproximativ 266 kilometri.

Câinii au un mers mai puţin repede şi parcurg în 24 ore cam 85 kilometri. Pentru o sanie cu două locuri şi cu o greutate de transport de 480 kilograme trebuiesc 12 câini, însă când sania conţine numai conducătorul sunt de ajuns 6 câini.

In timpul mersului, unul din câini, care cunoaşte drumul şi este dresat, serveă de călăuză după comanda conducătorului, iar ceilalţi se înhamă la sanie, doi ca înaintaşi şi apoi ceilalţi trei. Câinii au însă un mare avantaj, căci cerinţele lor sunt foarte mici, şi dacă au fost bine hrăniţi înainte de plecare, pot rămâne 8 zile fără hrană.

Administraţiunea superioară a postelor în anul 1865 se unì cu cea a telegrafelor, dar serviciul executiv rămase tot despărţit până către anul 1884, dată la care ambele servicii fură reunite în unul singur.

In fine, în anul 1874, Rusia luă parte la Congresul postal dela Berna, când s'a stabilit »Uniunea postală universală«, în urma căreea, pentru a corespund pe de o parte celor stabilite în acel Congres, iar pe de alta, pentru a se satisface cerinţele publicului, se admise în serviciul intern introducerea carţilor postale, a obiectelor recomandate, probelor de mărfuri, hârtiilor de afaceri, a rambursurilor şi a altor îmbunătăţiri de interes general.

www.dacoromanica.ro

ISTORIA POSTELOR ROMÂNE

ORIGINEA DESVOLTAREA ŞI LEGISLAŢIUNEA LOR

PARTEA II

Pentru a ne da mai bine seamă de fazele prin cari a trecut serviciul postal în România, de cauzele cari au făcut ca începuturile acestui serviciu să fie puţin mai târzii şi organizarea lui mai slabă ca în alte State, cred necesar ca, odată cu lucrarea ce ne-am propus, să arătăm sumar, după istoricii noştri, cum a luat naştere poporul român, primele lui organizări şi evenimentele principale prin cari a trecut în decursul timpurilor.

EPOCA ROMANĂ

Ţările locuite de Români se aflau, cu trei sute de ani înainte de Christos, sub stăpânirea Dacilor şi Geţilor, popoare de origină tracică, cari mai târziu se contopiră într'un singur popor, cunoscut sub numele de Daci, cuprinzând teritoriul situat între Dunăre, Tisa, Marea Neagră şi Nistru.

Prin anul 146 înainte de era creştină, Romanii, cucerind Macedonia, se urcară treptat către Nord, aşa că, prin anul 15 după Christ, ajunseră până la Dunăre şi Marea Neagră şi veniră astfel în relaţiuni mai directe cu poporul Dac.

Mai târziu, Dacii, târîţi de forţa împrejurărilor, intrară în conflict cu Romanii, şi aceştia, prin anii 101 şi 104, sub conducerea împăratului Traian, îi bătură şi le transformară ţara în provincie romană.

După cucerirea Daciei, Traian dispuse a se stabilì aci mai multe legiuni şi aduse colonişti Romani, din diferite părţi ale imperiului, spre a completă golurile lăsate de populaţiunea locală, ucisă în războaie sau fugită.

Se organiză apoi administraţia ţării şi a oraşelor, înzestrîndu-le cu construcţiuni publice, ca: temple, amfiteatre, băi, instalaţiuni de apă, etc., şi se exploată minele de aur şi argint (cele mai bogate din acel timp), cele de sare, fier, marmură, etc., aşa că, în scurt timp, această provincie ajunse una din cele mai im-

www.dacoromanica.ro

portante ale imperiului, iar productivitatea şi bogăţia solului ei îi aduseră supranumele de »Dacia felix«.

Intre lucrările importante făcute de Romani a fost şi construirea a o mulţime de drumuri şi şosele, din cari parte construite după sistemul roman arătat la pag. 11, ale caror urme se văd şi astăzi şi pe cari a circulat posta romanilor, atât pentru întreţinerea relaţiunilor administrative între diferitele oraşe şi parţi ale Daciei, cât şi pentru a face legătura acestei provincii cu puterea centrală din Roma.

După Weltkarte des Castorius, reprodusă de Konrad Miller, după tabula aşa zisă Peutingeriana, făcută pe timpul împăratului Sever (193—211 d. Hr.) şi care reprezintă drumurile militare ale imperiului roman, pe care circulă şi posta, după cum ne arată istoricul Sueton, vedem că legătura Daciei cu Roma, capitala imperiului, se făceà pe două căi mai principalé, şi anume :

Primul drum, din Roma prin Ariminium (Rimini), Aquileia (în Iliria), Petoviana (Petten), Murfa-Maior (Eszeg), Taurunus (Semlin), Singidunum (Belgrad) şi Viminacio (Costolaţ), ca staţiuni mai importante ; şi de aci prin Vico Cuppe (Golubaci), ad Novas (Brniţa), Ad Scrofulas (Dobra), Taliatis (Milanovaţ) şi Egeta (Brza Palanca), lângă Dunăre, faţă de Drubetis (Severin).

Al doilea drum, din Roma prin Capua, Brindes (Brindizi) şi de aci prin corăbii la Dyrrachium (Durazzo), Scodre (Scutari) şi Naisso (Nisch), dela care punct plecau trei drumuri, şi adică: unul spre Viminacio (primul drum), un altul spre Ratiaris (Arcer), pe Dunăre şi cel din urmă prin Sertica (Sofia), Philipopolis, Hadrianopolis la Constantinopol.

Din cele două drumuri principale mai sus arătate se mai despărţeau şi altele, cari conduceau în Dacia Traiană, şi pentru o mai bună documentare şi înţelegere a lor, dăm aci o schiţă extrasă după tabula Peutingeriana (pag. 95), relativă la Dacia, precum şi o hartă a aceleeaş provincii (pag. 97), în care am prevăzut drumurile şi localităţile prin cari treceau, cu numirile lor dupa tabulă şi cu cele corespunzătoare de astăzi, după aratările istoricilor noştri Xenopol, Tocilescu şi Pârvan.

Drumurile ce conduceau în Dacia erau următoarele :

I. Dela Viminacio (Costolaţ, Serbia) se treceà Dunărea pela Lederata şi de aci prin Arcidava (Varadia), Centu Putea (N. Surduc), Bersovia (Jidovin), Azizis (Fiurlug sau Igiriş), Caput Bubali (Valea-Boului), ajungeà la Tivisco (Zegujani).

II. Dela Taliatis (Milanovaţ, Serbia) se treceà Dunărea la Tierna (Orşova) şi de aci prin Ad-Mediam (Herculesbad), Pretorio (Mehadia), Ad Pannonios (Cornia), Gaganis (Teregovia), Masclianis (Cârpa), Tivisco (Zegujani), Agnovie (Ohaba Bistr.), Ponte Augusti (Voislava), ajungeà la Sarmisegetuza (Grădiştea).

III. Dela Egeta se treceà Dunărea la Drubetis (Severin) şi de aci prin Amutria (între Butoeşti-Răcari), Pelendova (Coţofeni), Castris Novis (Gârleşti), Romula (Reşca), Arcidava (Enoşeşti), Rusidava (Drăgăşani), Ponte-Aluti (Ioneşti), Buri-

www.dacoromanica.ro

I

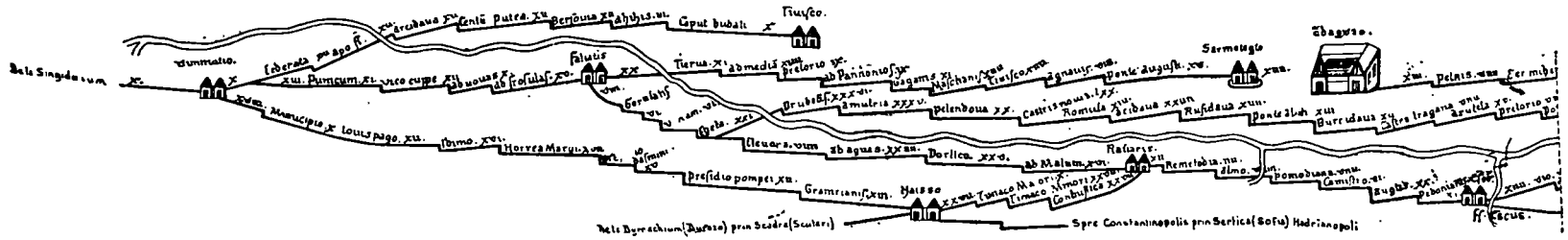

II [1])

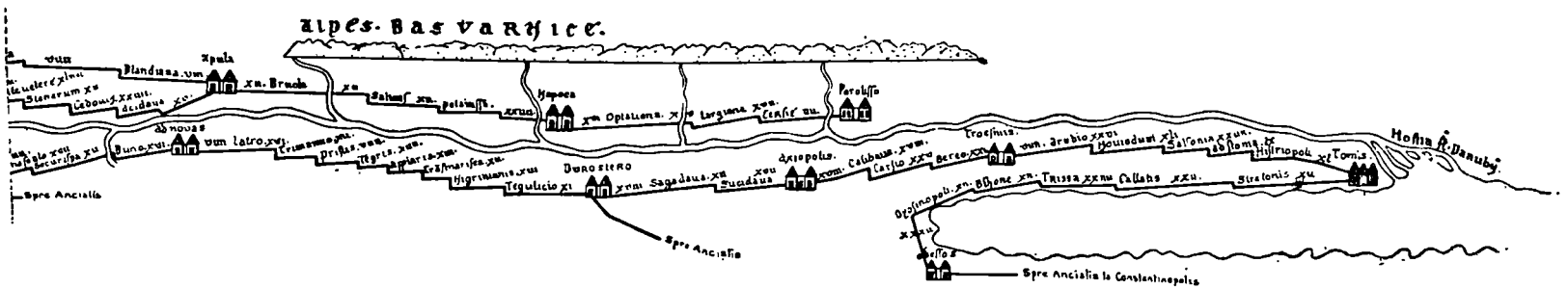

[1]) Această parte este continuarea celei dintâiu.

www.dacoromanica.ro

dava (Slăviteşti), Castra-Traiană (Gura-Văei), Arutela (Bivolari), Pretorio (Racoviţa-Copăceni), Ponte-Vetere (Câineni), Stenarum (Boiţa), Cedonia (Sibiu), Acidava (Mercurea), Apulum (Alba-Iulia).

Dela Apulum se deschideau două drumuri, şi anume:

Unul din Apulum la Blandiana (Joagiu), Germizera (Cicmău), Petris (Sauteşti), Ad-Aqvas (Szt Ohalma); şi un altul, din Apulum la Brucla (Aiud), Salinis (Felvincz), Potaissa (Turda), Napoca (Cluj), Optatiana (Zutor), Largiana (M. Egregi), Certia (Romiţa) şi Porolisso (Moigrad).

IV. Dela Egeta, un drum o luă pe malul drept al Dunării, pentru a stabili legătura cu localităţile din acea parte, cât şi cu părţile Daciei de jos şi răsărit. Acest drum conduceà prin localităţi mai principale ca: Ad Aqva (Negotin), Ad-Malum (spre Vidin), Ratiaris (Arcer) pe unde se făceà legătura cu Naisso (Nisch), Augustis (spre Rahova), Oescus (Ghighen), Ad-Novas (Şiştov), Pristis (Rusciuk), Transmarisca (Turtucaia), Durostorum (Silistra), Sagadava (poate Dervent), Sucidava (Oltina), Axiopolis (Cerna-Vodă), Calidava ori Capidava [1]) (Calachioi), Carsio ori Carsum (Hârşova), Bereo ori Beroe (Ostrov), Troesmis (Igliţa), Arubio (Măcin), Novioduni ori Noviodunum (Isaccea), Salsonia (Beştepe), Ad Stoma (lângă Razelm), Histriopolis (Caranasuf), Tomis (Constanţa), Stratonis (Tuzla), Callatis (Mangalia), Trissa (Caliacra), Bizone (Cavarna), Dyosinopoli ori Dyonisopoli (Balcic) şi de aci prin Odessos (Varna) şi Ancialis la Constantinopol.

In afară de drumurile principale ce am arătat mai sus şi pe cari ni le dă tabula Peutingeriana, istoricii noştri Xenopol şi Tocilescu ne mai dau în Dacia Traiană şi alte drumuri, cari plecau sau conduceau în drumurile principale, şi anume:

Dela Cluj către Rodna şi Bistriţa, unde se găseau mine de argint.

Dela Alba-Iulia către Baia Abrudului şi Zalatna, unde se găseau mine de aur.

Dela Alba-Iulia pe cursul Mureşului şi al Târnavei, până spre munţii Moldovei.

Dela Sibiu pe malul Oltului, până la trecătoarea Oituz.

Dela Alba-Iulia spre Sarmisegetuza (Grădiştea) şi de aci prin munţi şi pe malul Jiului la Bumbeşti (Gorj), de unde o ramură duceà la Drubetis (Severin), iar alta la Ponte Aluti (Ioneşti), continuându-se spre Piteşti, Târgovişte, Ploieşti.

Dela Castris-Novis, pe malul Jiului la Bechet şi dela Romula (Reşca), pe de o parte la Malva (Celeiu), iar pe de alta la Islaz. Aceste trei drumuri puneau în legătură drumul principal al Oltului cu drumul principal după malul drept al Dunării.

Dela Zimnicea în faţa lui Ad Novas (Siştov), prin Frumoasa, Roşiori, Urlueni, Piteşti, *Purcăreni* şi Câmpulung, treceà în Transilvania, spre a se unì cu drumul de pe marginea Oltului.

Dela Pristis (Rusciuk) pe lângă Bucureşti la Ploieşti, de unde o ramură tre-

[1]) Asupra numirilor duble, se adaugă că primele sunt luate după tabulă, iar secundele, după istoricii noştri.

www.dacoromanica.ro

DACIA TRAJANA

CĂILE DE COMUNICAȚIE ȘI CURSELE POȘTALE PRIN SECOLUL AL II-LEA DUPĂ CHRISTOS

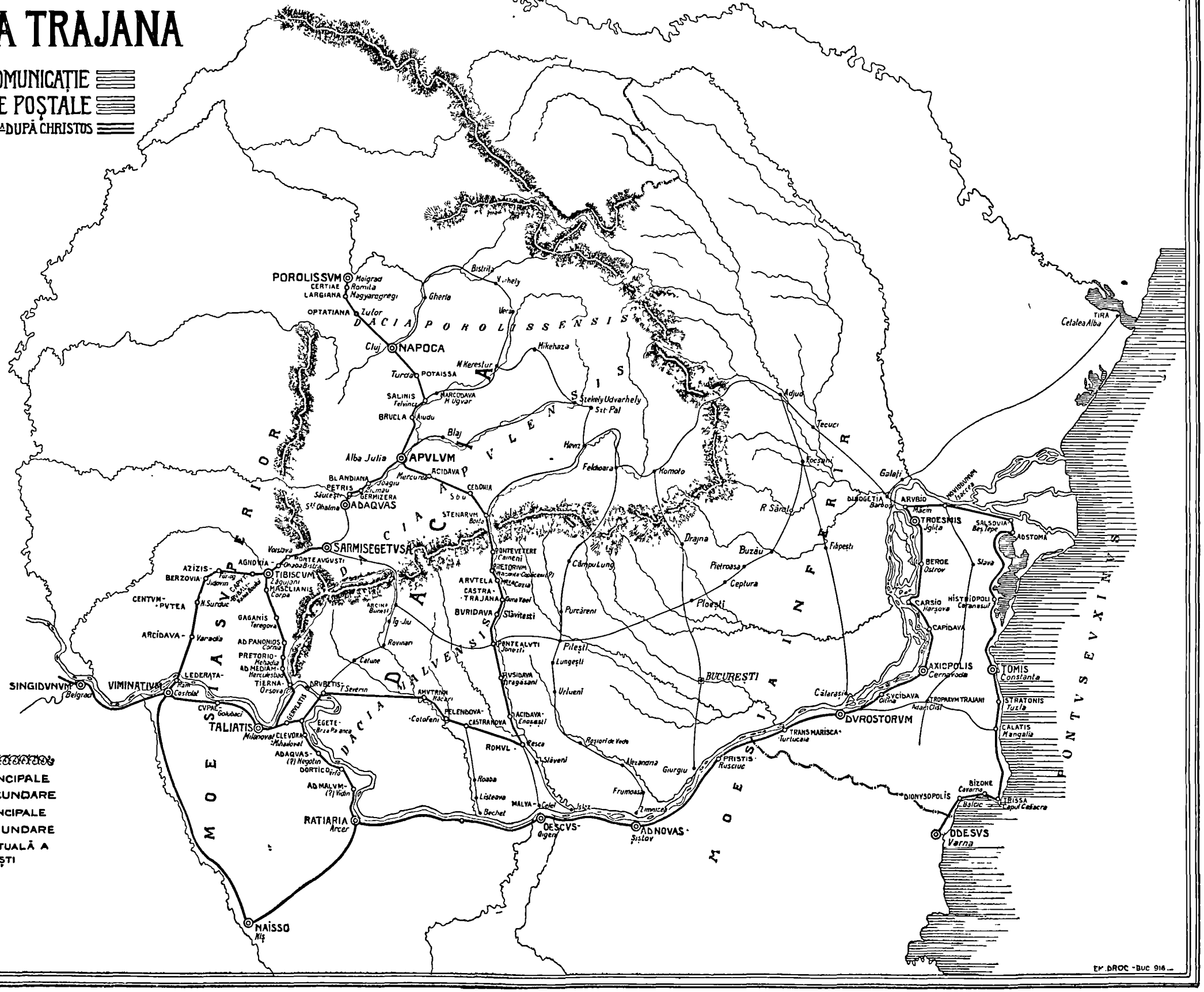

LEGENDA

- DRUMURI PRINCIPALE
- „ SECUNDARE
- STAȚIUNI PRINCIPALE
- „ SECUNDARE
- FRONTIERA ACTUALĂ A ȚĂREI ROMÂNEȘTI

EM. DROC - BUC. 916

www.dacoromanica.ro

cea prin Drajna în Transilvania, spre a se unì cu drumul Oltului, iar alta ducea spre Buzău, Râmnicu-Sărat, Focşani la Adjud.

Dela Durostorum (Silistra) prin Calaraşi, Filipeşti la Focşani.

Dela Dinogeţia (Barboşi), un drum conduceà la Tira (Cetatea-Albă) în Basarabia, iar un altul prin Tecuci, Adjud şi Oituz, puneà în legătură Moesia inferioară (Dobrogea) cu partea Daciei de peste Carpaţi.

Drumurile de mai sus (afară de cele arătate în tabula Peutingeriana) erau drumuri de traversare şi de interese locale, spre a legà diferite părţi ale Daciei; însă şi pe aceste drumuri se efectuà un serviciu de postă, mai restrâns, în felul celui ce am arătat că există la Romani (pag 16) şi care duceà ştirile dela periferii către centrele mai însemnate din drumurile principale, iar la înapoiere aduceà răspunsurile şi noi ordine.

Istoricul nostru Tocilescu, în lucrarea sa »*Fouilles et recherches archéologiques*«, vorbind despre acest fel de drumuri, ne arată că la *Purcăreni*, în judeţul Muscel, a găsit o inscripţie prin care se constată că castelul din acea localitate a fost construit prin anul 140 d. Hr., de către »*numerus burgariorum et veredariorum Daciae inferioris*«, şi tot acelaş istoric ne arată că *Burgarii* erau însărcinaţi cu apărarea castelelor şi turnurilor de observaţii, iar *Veredarii* erau curierii postali, cari transportau depeşile.

Astfel dar se probează existenţa serviciului postal în Dacia şi pe drumurile de mai mică importanţă.

De oarece Dacia făceà parte din imperiul Roman, serviciul postal s'a îndeplinit în acelaş mod şi după aceleaşi reguli ca şi în restul imperiului; cât priveşte însă corespondenţele particularilor, cari nu puteau uzà de curierii speciali, desigur că se trimiteau prin curierii Statului şi ele trebuie să fi fost în cantitate însemnată, de oarece locuitorii acestei provincii cunoşteau în mare parte scrierea şi cetirea, dovada despre aceasta fiind mulţimea inscripţiilor, făcute în o limbă corectă şi duioasă şi cari s'au găsit în toate colţurile Daciei.

Coloniştii Romani stabiliţi în Dacia, intrară imediat în relaţiuni de alianţă şi căsătorii cu populaţiunea băştinaşă şi din amestecul acestor două popoare se născù un popor nou, cel român, cu caractere distincte, aparţinând ambelor popoare.

Legiunile romane trimise în Dacia contribuiră şi ele în mare parte, atât la romanizarea acestei provincii, cât şi la formarea noului popor, prin faptul ca soldaţii, cari serviau, prin acele timpuri în armata câte 20—25 ani, se însurau cu femei locale, chiar în timpul serviciului lor, făceau copii şi la liberare li se dădură terenuri spre cultivare, legându-i astfel de pământul noei lor patrii.

Mai târziu, popoarele barbare, ca: Sarmaţii, Roxolanii şi Goţii, începură a atacà imperiul Roman prin câmpiile Moldovei şi Munteniei de astăzi, trecând chiar Dunărea, şi cum deja acest imperiu mergeà spre decadenţa, Romanii se

www.dacoromanica.ro

văzură siliţi prin anul 270 (sub împăratul Aurelian) să părăsească această frumoasă provincie în voia soartei.

Părăsirea Daciei se făcù prin retragerea peste Dunăre, în Serbia de astăzi, a trupelor şi a funcţionarilor, urmaţi de clasa avută, cari puteau să-şi transporte averile lor. Populaţiunea, însă, care aveà aci pământ şi gospodării formate, cei cari aveau legături familiare şi cei săraci, preferară a rămâne locului şi avură să sufere în timp îndelungat grozave şi cumplite năvăliri din partea hoardelor barbare până să se ridice din nou ca popor de sine stătător.

www.dacoromanica.ro

INVAZIUNILE BARBARILOR

Prin anul 375, d. Hr., Hunii, popor de rassă mongolică, unul din cele mai crude şi barbare şi cari nu se asemănau cu oamenii decât prin facultatea vorbirii, după ce au trecut din Asia, prin Rusia, ajung în ţările locuite de români. Aci pustiesc şi distrug tot ce găsesc în cale şi poate că neamul românesc ar fi dispărut, dacă aceşti barbari n'ar fi fost atraşi, de o pradă mai bună, către vestul Europei, şi dacă n'ar fi fost bătuţi de către generalul Aetius, în anul 451.

După Huni veniră Gepizii, popor de rassă germanică, cari cuprind părţile locuite de Români ; fiind însă mai blânzi şi trecând în curând în Moesia (Serbia de astăzi), Românii n'avură a suferi mult dela acest popor.

Către anul 555, se ivi în ţările locuite de Români un alt popor asiatic, Avarii, tot atât de barbar şi sălbatic ca şi Hunii, cu cari de altfel erau înrudiţi. Avarii se stabiliră în Ungaria de astăzi şi prădară ţinuturile româneşti, până pe la anul 779, când sunt bătuţi şi distruşi, ca Stat, de către Carol Magnu.

Tot cam prin acel timp, Slavii, popor barbar, dar mai blând ca cei arătaţi până aci, împinşi de alţi barbari din ţinuturile lor, de pe malurile Vistulei şi Mării Baltice, se coborîră în ţinuturile locuite de Români, iar parte din ei trecură Dunărea, în peninsula Balcanică, cuprinzând Bulgaria şi Serbia de astăzi.

Cei rămaşi în stânga Dunării se amestecară cu Românii şi fură asimilaţi, iar cei din dreapta Dunării, slavizară popoarele găsite, iar, mai târziu, impuseră limba lor şi Bulgarilor, ce veniseră peste dânşii.

Năvălirile repetate ale barbarilor sileau pe Români să-şi părăsească locurile lor, şi să se retragă în părţile muntoase, unde puteau să-şi apere mai bine atât vieaţa cât şi avutul lor. Imediat însă ce barbarii dispăreau, Românii se coborau din Carpaţii salvatori, treptat, spre câmpiile Munteniei, Moldovei, Transilvaniei şi Crişanei şi îşi reîncepeau vieaţa din trecut.

Desele emigrări avură ca efect o schimbare a felului de trai al poporului Român, făcându-l să ducă o vieaţă mai mult nomadă şi a se ocupă cu creşterea vitelor şi puţin cu agricultura. Aceasta din urmă, însă, numai în timpurile liniştite şi nu departe de munţi.

Prin secolul al IX-lea, puhoiul barbarilor mai contenind, Românii începură a se coborî pe coaste şi văi, a întemeiă oraşe şi sate, alegându-şi căpetenii con-

www.dacoromanica.ro

ducătoare (voevozi) și, continuând a se întinde, ajunseră și în părțile de câmp, unde se amestecară cu Slavii, Bulgarii și rămășițele altor popoare din cele trecute pe acî.

Astfel de voivodate se găseau înainte de venirea Ungurilor în Europa (898), citându-se între ele al lui Gelu în nordul Transilvaniei și al lui Kean în sudul ei și în nordul Munteniei. Voivodate se mai găseau în Crișana și Banat, iar constituirea celor din Moldova și Muntenia fu întârziată prin năvălirea Ungurilor și Pecenegilor.

Ungurii, popor de rasă mongolă, înrudit cu Turcii, venind din Asia, stătură mai mult timp în Rusia și de aci, trecând prin Moldova și Galiția, se stabiliră în Panonia, între Dunăre și Tisa, fără a întâmpină opunere, acea parte fiind lipsită de o populațiune locală.

De acî, Ungurii încep să prade, nu numai țările locuite de Români, stricându-le proaspata lor organizare, dar și pe cele din apus; bătuți însă de împărații germani și civilizați mai târziu de misionarii lor, se formară în Stat.

Pecenegii sau Pacinații, un alt popor de origină mongolă, cuprind părțile despre Nistru și se întind în Moldova și Muntenia de câmp. Mai târziu, însa, trecând în imperiul Bizantin, sunt bătuți în anul 1013 și distruși ca popor; o parte rămânând în dreapta Dunării, alții trec în Ungaria, iar cei rămași în Moldova și Muntenia cad sub stăpânirea Cumanilor.

Cumanii, popor de aceeaș rasă cu Pecenegii, cuprind, prin anul 1057, părțile locuite de ei în câmpiile Moldovei și Munteniei, de unde mai târziu încep să facă incursiuni în imperiul Bizantin și să se amestece chiar în afacerile de organizare internă ale acelui imperiu, care ajunsese spre decadență.

Tot prin acel timp, românii aflători în munții Munteniei și Moldovei începura a se coborî în văi, a se dedà agriculturii și a se constituì în mici State, situate astfel:

In Oltenia de astazi, există cnezatele lui Ion și Farcas, țara Lytira (Lotrului) și voivodatul lui Lyrtioy Basarab.

In Muntenia de nord se găseà voivodatul lui Seneslau, iar în câmpie țara Cumanilor.

In Moldova, între județele Râmnicu-Sărat și Putna, se găseà ținutul Vrancei, un fel de republică, locuit de o masă compactă de români, cu organizație desvoltată, atât administrativă cât și bisericească.

Mai în sus, prin județele Bacău și Neamțu, se găseà o massă însemnată de populație românească, despre care fac mențiune scriitorii greci, prin anul 1161, iar puțin mai sus, pe lângă Câmpulung (Bucovina), un alt centru împărțit în voivodate și cnezate.

In partea de câmpie a Moldovei, prin județele Tutova și Tecuci, se găseà un principat slavon, încă de prin anul 1134.

Voivodatele născânde ale Românilor trebuiau însă să mai indure și alte

www.dacoromanica.ro

nenorociri, cari le opriră desvoltarea şi organizarea lor, şi cea mai însemnată din acestea a fost teribila invaziune a Tătarilor, prin anul 1241, când acel popor de rassă mongolică pustiì aproape cu desăvârşire Moldova, Muntenia, Transilvania şi parte din Ungaria.

Acest popor, ultimul din rassele barbare, care se aruncă din pustiile Asiei asupra Europei, arse şi devastă tot ce întâlnì în calea sa, în timp de trei ani, după care, ne mai având cu ce se hrănì, în aceste îmbelşugate ţări, se retrase pe ţărmul Mării Negre.

Populaţiunea română, care ramase în fiinţă după această invaziune, fù cea care, după vechiul obiceiu, putù să-şi găsească un adăpost în văgăunile munţilor. A trebuit, însă, să treaca mulţi ani până să se coboare din nou şi să-şi restabilească organizarea distrusă.

In acel timp, Românii din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş cad sub dependinţa Ungurilor, cari la început îi supuse la o stăpânire omenească; mai târziu, însă, acea stăpânire devine din ce în ce mai aspră şi împilatoare, încât îi distruge ca organizaţie de Stat, nu însă ca naţiune, cu toată lupta ce o duce contra lor de o mie de ani.

www.dacoromanica.ro

CONSTITUIREA STATELOR ROMÂNE

Voivodatele din Muntenia ajung, către anul 1300, sub stăpânirea unui membru al familiei Basarabeştilor, a formă o singură ţară, care cuprindeà nu numai Muntenia de astăzi, dar şi sudul Moldovei, întinzându-se până la Marea Neagră.

Statul Moldovei se formă mai cu întârziere şi el este datorit atât populaţiunii aflătoare aici, cât şi venirii Românilor din Maramureş, între anii 1272—1290 şi mai târziu celei din 1348, când voevodul Bogdan formează din Moldova, Bucovina şi Basarabia până la Marea Neagră un singur Stat.

Odată cu formarea noilor State şi organizarea lor administrativă, se simţì nevoia de a se înfiinţà curieri călări, cari să transporte poruncile domneşti, în cele mai îndepărtate părţi ale ţării şi să aducă ştiinţele necesare unei bune administraţiuni.

Curierii Domnilor, pentru transportul lor, se slujeau de caii pe cari populaţiunea satelor şi oraşelor, prin cari treceau, erà obligată a le pune la dispoziţie; iar mai târziu, când circulaţiunea acestor curieri s'a desvoltat mai mult, s'a simţit nevoie de a se înfiinţà de sate şi oraşe mici cărucioare, numite olace, în cari trebuià să se facă transportul curierilor dela o localitate la alta.

Urmaşii acestor Domni, pentru a asigură existenţa şi buna pace a ţării lor, intrară mai întâiu în relaţiuni de prietenie şi apoi de încuscrire cu şefii ţărilor slavone de peste Dunăre şi cu regii Poloniei. Cu aceştia, Domnii români erau în schimb de corespondenţe prin curieri speciali, iar unii din ei făceau acest lucru şi cu papii dela Roma, cari căutau să-i atragă către biserica catolică.

In epoca dela 1384—1418, Tronul Munteniei a fost ocupat de Mircea-cel-Mare, care stăpâneà, pe lângă ţara românească, în limitele ce am arătat-o, şi ducatele Almaşului şi Făgăraşului, precum şi Dobrogea, împreună cu Silistra, până la Marea Neagră. In acel timp, însă, se ivì pentru ţara noastră un alt pericol mai însemnat, acel al Turcilor, cari, nu mult după aceea, ajunseră un pericol general pentru întreaga creştinătate.

Mărirea teritoriului, precum şi o mai bună organizare a ţării, făcută în timpul acestui domnitor, multiplicară afacerile de Stat, cari se tranşau prin

www.dacoromanica.ro

curieri şi, odată cu aceasta, se mări şi obligaţiunea satelor şi oraşelor de a procură cai, olace şi cele trebuincioase pentru transporturile curierilor.

Dela această obligaţiune, în natura, nu erau scutiţi decât acei cărora Domnul le acordă o favoare specială, întărită prin hrisoave. Astfel Hasdeu, în arhiva istorică a României, vol. I, pag. 97, ne dă urmatorul hrisov, prin care se scuteă de cai de olac satul Pulcăuţi :

Giurgiu, 1399, Mai 11.

»Eu, în Hristos Dumnezeu, prea pios şi de Hristos iubitor şi autocrat »Ioan Mircea Voivod, etc. . . . am binevoit ca satul Pulcăuţi, închiriat de »către jupânul Galea mănastirii Strugalea, să-l emancipăm şi Domnia-mea »de oerit, de porcărit, de albinărit, de găletărit, de vinăriciu, de gloată, de »*cai de olac*, de boi de cărat, mai pe scurt de toate slujbele şi dările mari şi »mici, cari să rămână în profitul acelei mănăstiri, precum îl emancipăm şi »de legea de a pescui morun trei zile pe an pentru Domnia-mea, lasând şi »aceasta în folosul mănăstirii, ba încă şi dela Curtea domnească să aiba »mertic, pe tot anul câte 15 găleţi de grâu şi câte două buţi de vin«.

Domnia lui Mircea este foarte interesantă din toate punctele de vedere, nu putem însă a ne ocupà aci de luptele acestui Mare domnitor, duse cu aliaţii săi creştini în contra Turcilor, cum a fost cea dela Cosova (1389) şi cea dela Nicopole (1396); nici de cele ce a purtat singur contra acestui teribil inamic, şi din cari, spre gloria lui, a ieşit învingător, cum a fost lupta dela Rovine (1396); ci de relaţiunile sale cu capii ţărilor vecine, cu ale altora mai depărtate şi chiar cu Sultanii Turcilor.

Istoricii noştri ne arată că Mircea, încă înainte de bătalia dela Cosova (1389), intrase în relaţiuni cu mai mulţi principi din Asia Mică, în scopul de a-i face să se revolte în contra Sultanului Amurat, pentru ca acesta să fie nevoit a-şi împărţi armatele şi ca atare să opună lui Mircea şi aliaţilor săi o mai mică forţă armată.

Tot prin acel timp, Mircea încheiă tractate de alianţă cu regii Poloniei şi ai Ungariei, preschimbate şi prelungite de mai multe ori, în cursul lungii sale domnii, dupa cum dictau împrejurările, precum şi cu vecinul său Alexandru-cel-Bun, Domnul Moldovei, care fusese ridicat pe Tronul acelei ţari prin stăruinţa lui Mircea.

In anul 1403 murind Baiazet, imperiul Turc se fracţionă între fii săi Soliman şi Mohamet, Soliman luând provinciile din Europa, iar Mohamet pe cele din Asia. Mircea, ca un perfect şi prevăzător politician, căută să profite de această împrejurare şi ajută pofta de Domnie, în Europa, unui al treilea frate, Muza, pe care îl aduce pe o corabie, din Asia, în ţara românească.

De aci Muza, cu trupe româneşti, sârbeşti şi ungureşti, trece în Turcia, bate pe fratele său şi ajunge Sultan, între anii 1406—1411, timp în care Mircea s'a bucurat de mare trecere şi autoritate asupra tuturora.

www.dacoromanica.ro

Cum vedem, dar, Mircea a trebuit să întreţină o întinsă corespondenţă cu regii Poloniei, Ungariei, Serbiei, cu Alexandru al Moldovei, cu popoarele din Asia Mică şi cu Sultanii Turciei şi negreşit că acea corespondenţă se tacea prin mijlocirea *curierilor şi trimişilor săi speciali.*

Urme istorice de schimb de corespondenţe particulare şi modul cum se făceà n'avem, deşì el trebuie să fi existat, dovadă despre aceasta reieşind din întinderea relaţiunilor comerciale ce existau prin acele timpuri, atât în interiorul ţării cât şi cu străinătatea.

Relaţiunile Munteniei erau cu Veneţia, pe calea Serbiei şi Bosniei, cu Ungaria şi cu ţările Tătăreşti : iar ale Moldovei cu Polonia, Rusia, Silezia, Brandenburg, Turcia şi Italia.

Exportul ţărilor noastre constà mai mult în miere, ceară, blănuri, oi, boi şi renumiţii sai cai, foarte iuţi şi cu o largă răsuflare, iar importul constà mai cu seamă în obiecte de lux, mătăsuri, catifea, arme şi lucruri de băcanie, importate în cea mai mare parte prin mijlocirea negutătorilor Genovezi, cari înfiinţaseră contuare la Cafa (Crimeea), Cetatea Albă (Basarabia), la Giurgiu şi la Calafat.

Pentru anunţarea, însă, a sosirii diferitelor mărfuri şi pentru diferitele comande şi oferte făcute din interiorul ţării, negreşit că a trebuit să existe un schimb de corespondenţe, iar efectuarea lui nu s'a putut face decât prin intermediul curierilor Statului, al funcţionarilor trimişi în ţară cu diferite însărcinări şi al celor ce călătoreau.

www.dacoromanica.ro

EPOCA DELA 1418 — 1504

Urmaşii lui Mircea, sub suzeranitatea Turciei, n'au corespuns situaţiunii lor, ţara decă zând sub ei din ce în ce, şi tot acelaş lucru s'a petrecut şi în Moldova, cu toate că această ţară şi-a păstrat independenţa aproape încă o sută de ani, adică până după epoca lui Ştefan-cel-Mare şi Sfânt, care a fost una din gloriile Românismului şi creştinismului.

Acest mare Domn a stăpânit Moldova dela 1457 — 1504, adică 47 de ani; a repurtat asupra vrăjmaşilor săi Poloni, Unguri, Tătari şi Turci 37 de isbânzi, şi a suferit numai 2 înfrângeri, dar şi acelea în mod trecător.

In intervalul mai sus arătat, serviciul postal s'a executat după aceleaşi norme ca şi în trecut, cu deosebire că scutirile pentru darea în natură a cailor şi căruţelor necesare la transportul curierilor devin mai frecvente.

Asupra acestui lucru, Hasdeu, în Arhiva istorică a României, ne dă două hrisoave, unul din 1430 al lui Dan Voevod şi altul al lui Vlad Ţepeş din 1490 [1]), prin cari se scutesc mai multe sate de dăjdii mari şi mici şi *de cai de olac.*

Tot în această epocă, se stabilesc relaţiuni mai dese şi schimb de corespondenţe între Domnii Munteniei, cari se aflau sub suzeranitatea Turciei, şi reprezentanţii lor pe lângă Poartă. Acest schimb se făceà prin nişte curieri speciali, numiţi *Călăraşi*, cari circulau între Bucureşti şi Constantinopol.

Foarte importante pentru noi sunt mai cu seamă relaţiunile lui Ştefan-cel-Mare cu străinătatea şi asupra acestora istoricii noştri, şi mai cu seamă d. Xenopol, ne arată următoarele [2]):

Prin anul 1470, Ştefan primeşte, din partea Şahului Persiei, anume Uzun Hassan, printr'un trimis special, o scrisoare prin care îi anunţă o victorie a sa contra Turcilor şi comunicându-i că are intenţiunea de a-i atacà din nou cu toate forţele, *cere lui Ştefan să aducă acest fapt la cunoştinţa tuturor principilor creştini*, spre a face şi ei acest lucru din părţile Europei.

Tot cam prin acest timp, Senatul Veneţian, care căutà să lovească pe Turci, trimite în Persia pe Paul Omenbonum, şi acesta este însărcinat ca, la înapoiere, să treacă prin Moldova cu misiunea de a încheià, în numele Şahului, o alianţă cu Ştefan.

Ştefan, la rândul său, îi dă o scrisoare, către Papa dela Roma, prin care îi cereà formarea unei coaliţiuni contra duşmanului creştinătăţii.

---

[1]) Vol. II pag. 5.

[2]) Xenopol, Istoria Românilor, t. IV, pag. 49.

www.dacoromanica.ro

In anul 1475, după marea victorie dela Racova, repurtată de Ştefan, cu 40.000 Români contra 120.000 Turci, când s'a nimicit întreaga armată turcească şi s'a prins mai mulţi generali şi peste 100 steaguri, răspândindu-se svonul despre aceasta, Senatul Veneţian intervine, pe de o parte, către papa pentru a ajută pe Ştefan, în sfânta sa întreprindere, iar pe de altă parte trimite lui Ştefan un medic, spre a-l vindecă de o rană ce aveà la picior şi o scrisoare prin care meritele marelui Domn, primul învingător serios al Turcilor, erau ridicate la ceruri. Tot prin acea scrisoare Senatul rugà pe Domn ca, la înapoierea *curierului*, să-i comunice amănunţit asupra mărimii victoriei.

In acelaş an, Ştefan scrie regelui Ungariei şi prinţilor creştini, anunţându-le victoria repurtată de el şi le cere a-i da ajutor, pentru a tăià dreapta duşmanului.

Dintr'o scrisoare a lui Ştefan, din 20 Iulie 1475 [1]), către solii săi, cari se întâlniseră cu acei ai regelui Matei al Ungariei, se justifică existenţa curierilor speciali şi a modului cum li se cereà să facă serviciu. »Să trimiteţi, ziceà »marele Domn, *un curier grabnic*, cu scrisorile voastre şi cu acele ale solilor, »cari vin către noi împreună cu voi, *care curier trebuie să zboare ziua şi noaptea »către regele Matei şi să-i deà de ştire despre aceşti duşmani ai creştinătăţii«*.

Nu mult după aceasta, Senatul Veneţian, interesându-se din ce în ce mai mult de personalitatea lui Ştefan, îi trimite ca ambasador în 1476 pe un anume Emanoil Gerardo, cu poruncă expresă de a se aflà necontenit pe lângă persoana Domnitorului, de a studià ţara, pe Domnul ei şi relaţiunile lui interne şi internaţionale, după cari urmà să trimită Senatului *rapoarte zilnice* [2]).

Corespondenţă întinsă a mai întreţinut Ştefan până la finitul vieţii sale (1504) şi cu Regele Poloniei, Hanul Tătarilor şi cu Ţarul Moscovei. Cu aceşti doi din urmă Ştefan se şi înrudeà.

Pentru afacerile de Stat şi din cauza incontinuelor sale lupte, Ştefan trebuie să fi întrebuinţat un mare număr de curieri, cari să-l pună în legătură cu întreaga ţară, dela locul de unde se aflà şi în vieaţa sa numai pe loc n'a stat acest Domn, care trebuià să lupte mereu şi în toate părţile ţării.

Un mare număr de curieri trebuie să fi avut Ştefan pentru satisfacerea multiplelor sale legături cu Hanul Tătarilor, Ţarul Moscovei, regii Poloniei şi Ungariei, Senatul Veneţian, papa dela Roma şi cu ceilalţi principi creştini.

De asemenea trebuie să fi circulat în ţara noastră un însemnat număr de curieri străini, aducând răspunsurile Curţilor sus arătate şi mai cu seamă acei ai Veneţiei, căci altfel nu se explică cum Gerardo şi-ar fi putut expedià zilnicile sale rapoarte către Senatul acelei ţări. Toţi aceşti curieri circulau în interiorul ţării cu cai şi olace româneşti, puse la dispoziţie, după porunca Domnului, de populaţia ţării.

[1]) Xenopol, Istoria Românilor, v. IV, pag. 62.

[2]) Xenopol, Istoria Românilor, v. IV, pag. 77.

www.dacoromanica.ro

EPOCA DELA 1504—1601

După moartea lui Ştefan şi din cauza intrigilor polonilor şi ungurilor, Moldova se văzù silită a recunoaşte şi ea suzeranitatea Turciei, păstrându-şi toate drepturile ca şi Muntenia, şi adică, alegerea Domnilor, garantarea religiunii, integritatea teritoriului şi dreptul de a aveà un reprezentant la Constantinopol, cunoscut sub numele de *Capuchehaia*, care, după cum vom vedeà mai târziu, a avut o importanţă deosebită în ceeace priveşte efectuarea serviciului postal.

Turcii, mai târziu însă, încălcară tractatele încheiate cu ţările române şi începură a numì Domni din cei ce le ofereau un tribut mai mare şi daruri mai bogate, şi acestea deveneau din ce în ce mai mari cu cât puterea turcilor creşteà, ştiut fiind, că, prin anul 1526 ei cuceriseră şi transformaseră în provincie turcească şi Ungaria. In schimb, Domnii numiţi de poartă căutau să scoata din spinarea ţărilor banii daţi la numire, pe cei ce îi dădeau spre a-şi menţine domnia, cât şi a agonisì averi pentru timpuri grele.

Tot prin acel timp, ţările Române începură a suferì de influenţa greceasca, atât pe terenul bisericesc cât şi politic, căci, după ocuparea Constantinopolului de turci, o mulţime de greci năvăliră în ţările române şi, sub scutul Domnilor, ocupară înalte funcţiuni şi spoliară în mod nedemn populaţiunea acestor ţări.

Starea aceasta de lucruri se menţinù până către anul 1593, când pe Tronul Munteniei se urcă Mihai Viteazul, care luptă în contra turcilor, ii batù de mai multe ori şi reuşeşte să reunească sub sceptrul său Muntenia, Moldova şi Transilvania, formând astfel unitatea naţională a Românilor. Acest vis a fost însă de scurtă durată din cauza perfidiei austriacilor şi ungurilor, cari asasinează mişeleşte pe Marele Mihai şi fac ca ţările române să cadă din nou sub dependenţa turcilor.

In intervalul mai sus arătat, serviciul postal, deşì rezervat tot pentru trebuinţele Statului, ia o organizaţie mai definită, fiind pus sub autoritatea Marelui Postelnic, care erà un fel de ministru al afacerilor străine şi care, între alte atribuţiuni, aveà şi pe acea a ţinerii corespondenţelor Domnului, atât cu interiorul ţării, cât şi cu străinătatea.

Curierii mergeau tot călari sau în olace, puse la dispoziţiunea lor de către satele şi târgurile prin cari treceau, afară, bineînţeles, de cele scutite prin po-

www.dacoromanica.ro

runcă domnească şi al căror număr creşteà din ce în ce. Pe lângă aceşti curieri, ar reieşì, însă, că mai existau în acel timp curieri speciali, cari făceau legătura între Galaţi-Iaşi, pentru transportul corespondenţelor aduse dela Constantinopol, de oarece curierilor turci le erà interzisă intrarea în ţară, şi curieri pe jos pentru ştirile de o mai mică importanţă.

In această privinţă, istoricul Xenopol [1]), vorbind despre misiunea lui Luca Cârjă, trimisul lui Ştefăniţă al V-lea, către regele Poloniei în anul 1523, ne arată, între altele, că acel trimis a spus regelui: »*Domnul meu a primit o ştire dela* »*sultanul turcilor printr'un olăcar*«, şi mai departe: »*că Domnul a primit o ştire* »*dela Vornicul ţării de jos printr'un umblător*«.

De asemenea, în tratatul încheiat între Moldova şi Turcia în 1529 [2]), la art. 10, se prevăd următoarele: »*Turcii, pe cari Poarta îi va trimite cu scrisori* »*adresate Principelui, nu vor trece Dunărea, ci se vor oprì pe malul opus al acelui* »*râu, dând depeşile în mâna guvernatorului dela Galaţi, care le va trimite Princi-* »*pelui şi asemenea se vor da curierilor Inaltei Porţi şi răspunsul dela acesta*«.

Asupra căruţelor de transport din acea epocă, istoricul N. Iorga [3]) ne dă o relaţiune a lui François de Pavie, seigneur de Fourquevauls, care, prin anul 1585, a făcut un voiaj în Turcia, Moldova şi alte ţări. Iată cum se exprimă Françios de Pavie asupra căruţelor cu cari a călătorit dela Curtea Moldovei spre Hotin: »Fiecare din noi se suì într'o căruţă mică aşa cum se fac în această ţară, »atât de joase şi uşoare încât la o mişcare greşită se poate sărì cu uşurinţă. In »ea nu poate încăpeà decât o singură persoană, perna sa şi mâncarea«.

Căruţa descrisă de Pavie trebuie să fi fost desigur un olac pus la dispoziţia sa prin autoritatea superioară a ţării. In tot cazul, chiar dacă am admite că, pe atunci, din cauza drumurilor, toate căruţele erau mici, totuş vedem că cele propriu zise de transport în cursul timpului s'au mărit, pe când căruţele postei (olacele) au rămas în ţările noastre în starea descrisă de Pavie încă vreo 250 ani.

Relaţiunile cu străinătatea sunt în acest timp mai puţin întinse ca spre sfârşitul perioadei trecute, însă cele cu Constantinopol devin din ce în ce mai dese, şi circulaţia curierilor (călăraşilor) între capitalele ţărilor române şi capitala Turciei foarte frecuentă. Aceasta se explică prin faptul că Domnii depinzând de Poartă trebuiau să afle dela reprezentanţii lor (Capuchehaiele), tot ce gândesc şi ce intenţiuni au cu ei marii demnitari turci, pentru ca la nevoie să-i îmbuneze cu diferite cadouri în bani şi lucruri scumpe, transportate în cele mai multe cazuri tot de curieri.

---

[1]) Xenopol Istoria Românilor, v. IV, pag. 205.

[2]) Mitilineu: Tratate şi convenţiuni, pag. 51.

[3]) N. Iorga: Note şi Fragmente, Istoria Românilor, partea I, pag. 38.

www.dacoromanica.ro

EPOCA DELA 1601—1716

După dispariția lui Mihai Viteazul, Domnii, atât în Muntenia, cât și în Moldova, se succedară unul după altul cu cea mai mare repeziciune, căutând fiecare să despoaie țările mai bine, și aceasta până către anii 1633—1634, când în Muntenia se numì ca domn Matei Basarab, iar în Moldova Vasile Lupu.

Acești Domni avură avantajul că au stat pe Tronul țărilor române, cel dintâiu 21 ani și cel de al doilea 19 ani, în care timp se ocupară cu organizarea administrativă și judecătorească, cu înființarea de școale și întemeierea de tipografii pentru tipăritul cărților.

Ca Domn, care a guvernat mai mult și s'a ocupat cu așezarea și buna stare a țării, a fost în Muntenia și Constantin Brâncoveanu, care a domnit 25 ani, adică dela 1689—1714, când a fost omorît de turci.

Nu mult după aceasta, turcii nesocotiră cu totul tractatele încheiate cu țările române și începură a numì Domni străini, aleși dintre grecii din Fanar, cu cari începe așa zisa epocă a Fanarioților.

* * *

In intervalul dela 1601 până la 1716, deși țările române erau în decădere din punct de vedere politic, totuș serviciul postal, atât intern, cât și în ce privește relațiunile cu străinătatea, a luat o desvoltare mai mare, introducându-se și transportul persoanelor prin postă, bineînțeles numai cu autorizația Domnilor.

Serviciul postal a rămas tot sub autoritatea Marelui Postlenic, care erà ajutat de mai mulți vătafi de călărași. Curierii erau împărțiți în curieri interni, cărora li se mai da și numirea de *Lipcani*, și curieri pentru străinătate, cari își păstrau numirea de *Călărași*.

Caii, olacele și nutrimentul pentru cai și personal erau tot în sarcina populațiunii din clasa de jos, a târgurilor și satelor, boierii și funcționarii fiind scutiți de această dare în natură.

In serviciul intern, chestiunile administrative, fiscale și de siguranță au contribuit la desvoltarea serviciului postal și la înmulțirea numărului de curieri ce circulau pe diferite drumuri. Această desvoltare făcù, însă, ca populațiunea târgurilor și satelor să fie din ce în ce mai îngreuiată prin procurarea mijloacelor

www.dacoromanica.ro

de transport şi apăsarea deveneà cu atât mai rea, cu cât Domnii, ce se succedară în epoca sus arătată, măreà numărul locuitorilor scutiţi de darea în natura.

Dintr'un document al lui Radu Şerban (1602 — 1610), publicat de d-l N. Iorga [1]), reiese, ca Domnul scuteà de alte biruri şi *cai de olac* pe grămăticul popilor saşi din Câmpulung şi pe un vecin Petre Ţervişul.

D-l Xenopol [2]) ne arată că în anul 1621, printr'o poruncă domnească, se ordonà a se lasà în pace satele Plopeni, Hrubeni, Cârligaţi, Cristeşti, Băsăşti, Coziaci şi Podeni de orice angarii, podvezi şi *cai de olac.*

Printr'un hrisov al lui Moise Vodă din 1633 şi al lui Ştefan Vodă din 1660 şi 1661, publicate de d-l N. Iorga [3]), se da scutire satului Docolina (judeţul Fălciu, pe drumul principal Vaslui-Bârlad) *de a da cai de olac,* cu adaugire că acei ce se vor luà din Vaslui sa meargă până la Bârlad şi viceversa şi că dela această regula sa nu facă excepţie decât cei ce vor aveà carte domnească.

Tot acelaş autor ne dă un hrisov din 1662 pentru scutire de *cai de olac* a satului Trebeş, din Bacau, unul din 1645 pentru o scutire tot de asemenea natură a opt locuitori din satul Călineşti şi un altul din 1700 pentru scutirea a doi dascăli şi doi ţârcovnici din Iaşi.

In relaţiuni cu străinătatea, curierii (călăraşii) faceau legătura între ţările Române cu Constantinopol şi cu Polonia, cu Rusia, Transilvania şi cu Viena. Numărul acestor curieri trebuie să fi fost destul de însemnat pentru ca să poată face acele legaturi, mai cu seamă că Domnii informau cu noutaţile ce aflau pe celelalte Curţi şi comunicau la Constantinopol ştiri aflate din alte ţări.

De asemenea, aceşti curieri făceau şi tranzitul corespondenţelor între diferite ţari şi Curţi, după cum vom vedeà mai jos.

In colecţia de documente Hurmuzaki, publicata de Academie [4]) se dă o scrisoare din 1604, a lui Eremia Movilă, către regele Poloniei, prin care ii comunică următoarele: »*Eri a sosit dela Constantinopol călăraşii mei, prin cari »Chehaia mea, care este în totdeauna pe lângă Poartă, îmi scrie că Impăratul »Turcilor a murit la 6 Decemvrie.* Şi mai departe adaugă: »*Aştept alţi călăraşi »cu noutăţi ulterioare«.*

In aceeaş colecţie se da o scrisoare [5]) din 1694 a ambasadorului Franţei la Constantinopol, anume Castagnères, către regele Poloniei, din care extragem: »Am înţeles prin aceasta ca Domnitorul doreà să fie despagubit de cheltuelile »facute, caci întrebând pe Capuchehaia sa cât costă o *cursă din Moldova în Po»lonia,* mi-a răspuns că stăpânul sau plăteà 50 écus (un écu valorând cam 3 lei). »I-am spus că voiu plăti de bună voie această sumă pentru *curierii ce Domnul a*

---

[1]) Studii şi Documente, vol. I—II, pag. 273.

[2]) Istoria Românilor, vol. V, pag. 180.

[3]) Studii şi Documente, vol. V, pag. 21, 34 şi 35.

[4]) Vol. II, supl. II.

[5]) Vol. I, supl. I, pag. 329.

www.dacoromanica.ro

»trimis pentru mine în Polonia şi pentru acei ce va trimite de aci în colo, când »mi se va aduce răspunsul la scrisorile mele«.

Intr'un cont de socoteli, al aceluiaş ambasador, dat tot în colecţia Hurmuzaki, găsim :

»Daţi unui curier al Domnului Moldovei, care mi-a adus scrisori pen-
»tru domnul de Polignac şi care a adus înapoi răspunsul meu . . 10.10
»Daţi Capuchehaei, ca gratificaţie pentru mai multe scrisori
»trimise şi primite din Polonia, un ceas . . . . . 120.—

Sumele de mai sus trebuie să fie tot în *écus* şi cea dată curierului trebuie sa fi fost tot ca gratificaţie.

Istoricul Xenopol ne arată că între anii 1685 — 1693, Const. Cantemir, Domnul Moldovei, înlesneà tranzitul corespondenţelor între ambasadorul Franţei la Constantinopol, cu Polonia [1]). Acelaş lucru se petreceà şi între anii 1693—1696 în timpul lui Constantin Duca, care înlesneà schimbul corespondenţelor între ambasada Franţei cu Polonia şi cu Tököly, fost principe al Transilvaniei [2]). Asupra acesteea, d-l Xenepol adaugă că Domnul Moldovei, pentru a fi în curentul evenimentelor, luà cunoştinţă de conţinutul scrisorilor ce treceau prin mijlocirea postei noastre, slujindu-se de iscusinţa unui grec franţuzit, anume Neculai Deport.

Tranzit de corespondenţă găsim şi între anii 1689—1714, când, după cum ne arată acelaş autor [3]), Brâncoveanu, Domnul Munteniei, înlesneà schimbul de corespondenţe între guvernul Austriei şi ambasada sa din Constantinopol. Corespondenţa erà trimisă în Bucureşti şi de aci, prin curierii români, la Constantinopol, dându-se în mâna Capuchehaiei, care, pe acel timp era grecul Enache Porfirita.

Cum însă acel reprezentant erà de rea credinţă, desfăceà scrisorile, luà cunoştinţă de conţinutul lor, îl comunicà Porţei şi în urmă le da ambasadei. Acelaş lucru făceà şi cu gazetele ce se trimiteau din Viena, pe aceeaş adresă.

Pe lângă curierii interni şi cei ce făceau legătura cu străinătatea, mai circulau în ţară şi trimişi şi curieri străini, cari în parcursul lor se slujeau de caii şi căruţele postei române, ba pe deasupra li se da şi tot ce le erà de nevoie pentru întreţinerea lor.

Relativ la aceasta d-l N. Iorga [4]) ne dă o poruncă a Domnului Vasile Lupu din Moldova (1638), prin care se cere a se da trimişilor Craiului din Ardeal, prin târguri şi sate, *cai de olac câţi le va trebui atât în ducere cât şi în înapoiere, hrană, mâncare pentru cai, popas şi tot ce va aveà nevoie.*

Acelaş autor ne dă o poruncă a lui Duca Vodă, Domnul Munteniei (1674),

---

[1]) Istoria Românilor, vol. VII, pag. 258.
[2]) Istoria Românilor, vol. VIII, pag. 78.
[3]) Istoria Românilor, vol. VIII, pag. 14 şi 16.
[4]) Studii şi Documente, vol. VI, pag. 24 şi 60.

www.dacoromanica.ro

prin care se cere ca la două slugi (poate trimişi sau curieri) ale lui Beldi Pal din Ungaria, mergând cu treburi la Udriu (Adrianopole), să li se deà din conac în conac *câte doi cai de olac* şi bucate, atât la ducere cât şi la înapoiere.

Transportul persoanelor prin serviciul postal reiese atât din cele două documente de mai sus, cât şi din scrierea lui Paul de Alepo [1]), care, în calitate de Archidiacon, a însoţit pe Patriarhul Macarie în călătoria sa în Moldova şi Muntenia, între anii 1650—1660 şi pe care a făcut-o prin mijlocirea postei. Autorul vorbind despre călătoria lor zice: »*Atari poste, cai şi căruţe sunt »acì în fiecare poliţie* (în înţeles de oraş, târg sau sat)«, şi mai departe, voind să arate iuţeala cu care a călătorit, zice: »*Cu una cu alta, mergerea noastră erà »mai repede decât sborul unei pasări*«.

[1]) Hasdeu Arhiva Istorică, tom. I, partea II, pag. 60.

www.dacoromanica.ro

EPOCA FANARIOŢILOR 1716—1821

Această epocă este cea mai ruşinoasă pagină a istoriei naţionale, căci în acest timp Domnii ţărilor române deveniră nişte funcţionari turci, cari, greci de origină, erau trimişi să administreze şi conducă un popor, căruia nu-i cunoşteà nici limba, nici obiceiurile.

Domnii Fanarioţi se succedau unul altuia cu cea mai mare repeziciune, pentru ca dese să fie şi darurile pe cari le luau Sultanii şi funcţionarii Porţei dela noii numiţi ; iar aceştia, la rândul lor, despuiau poporul român, fără cea mai mică milă sau remuşcare.

Mai trist pentru ţările române a fost ciuntirea teritoriului lor, prin cele mai mişeleşti uneltiri. Astfel, Austria, în anul 1775, sub cuvânt de rectificare a graniţelor despre Moldova, prin hărţi false şi dări de bani, obţine învoirea Porţii şi dulcea Bucovină, vesela grădină a Moldovei, cade în ghiarele Vulturului nesăţios.

Tot prin mişelii şi trădarea grecilor Moruzeşti, s'a răpit în 1812, de către Rusia, mănoasa Basarabie, jumătate din teritoriul Moldovei.

Revoluţia din 1821, a grecilor contra turcilor şi a românilor contra grecilor, puse capăt acestei nenorocite stări şi ţările române îşi recăpătară Domnii lor pământeni.

* * *

In răstimpul sus arătat, deşi rău pentru existenţa ţărilor române, totuş, serviciul postal, datorită împrejurărilor şi necesităţilor politico-economice, a trebuit să se îmbunătăţească treptat, să se organizeze pe baze mai echitabile şi să se pună la îndemâna publicului, atât ca transport de persoane, cât şi ca transport de corespondenţă.

Incă de pe la începutul acestei epoce, s'au înfiinţat *releuri de poştă*, numite menziluri, conduse de un căpitan de menzil, unde se găseau caii şi olacele necesare, pentru a transportà mai departe curierii Statului, funcţionarii în misiune şi persoanele autorizate de Domn a călătorì cu posta.

Referitor la aceasta, d-l N. Iorga [1]) ne dà o poruncă a lui Grigore Ghica,

[1]) Studii şi Documente, vol. V, pag. 392.

www.dacoromanica.ro

din 1739, către *căpitanii de menziluri, de a da olace cu câte patru cai, cai de călărie şi surugii, din conac în conac*, la doi soli francezi, lui Soliman agaşi al Măriei Sale Paşa dela Hotin şi la un Vizir Tătar, mergând la Hotin.

Drumurile de postă cele mai principale, din acel timp, erau, în Muntenia: Bucureşti-Târgovişte, Bucureşti-Craiova, Bucureşti-Silistra sau Giurgiu, peste Balcani-Adrianopole-Constantinopol, iar în Moldova: Iaşi-Bârlad-Galaţi-Şumla, peste Balcani-Adrianopole-Constantinopol şi Iaşi-Hârlău-Cernăuţi. Din aceste drumuri se lasau altele cari conduceau spre diferite oraşe şi târguri.

Asupra funcţionării serviciului postal, d-l Xenopol [1]) ne arată că între anii 1718—1739, în Oltenia, sub dominaţiunea Austriei, se organizase administraţia, punându-se în capul fiecărui judeţ un vornic (prefect) şi patru ispravnici (subprefecţi) şi că pe lângă fiecare ispravnic *se găseà câte trei vătăşei, cu însărcinarea de a transmite ordinele administrative.*

Cârmuirea centrală, care se găseà la Craiova, *aveà 20 stafetari*, cu un vătaf, însărcinaţi a *duce corespondenţele oficiale şi particulare.* Caii necesari efectuării serviciului se luau dela locuitorii satelor din drumul postei, ca şi în trecut.

Istoricii noştri fac menţiune, de abia către timpul mai sus indicat, de un schimb de corespondenţă particulară, care se puteà trimite prin mijlocirea postei, şi că pentru cazuri extraurgente se puteà trimite chiar un expres (stafetă).

In această privinţă, d-l Iorga ne dă un document, din protocolul Oltean 1735, cu următoarea cuprindere: »*Sfinţia ta nu vrei să plăteşti posta şi stafeta »aceia ce s'au trimis de acì la Sibiu şi la Ocna*, pentru moartea răposatului Sfin»ţiei Sale părintelui episcopului Inochentie«.

Relaţiunile între ţările române cu Turcia, Polonia şi Austria s'au menţinut şi în această epocă şi cu ele şi transportul corespondenţelor. D-l Iorga ne dă, în acest sens, două documente din 1741—1742 [2]), din care unul cu trimiterea postelnicului Ioani în Polonia şi un altul din care reiese că Domnul Mavrocordat primeà, pe aceeaş cale, gazetele ce apăreau în străinătate.

In colecţia Hurmuzaki [3]) găsim un cont de cheltueli făcute de Desalleurs, ambasadorul Franţei la Constantinopol, in lunile Octomvrie, Noemvrie şi Decemvrie 1753, după cum urmează:

»12 Octomvrie. Daţi unui servitor al Capuchehaiei, Prinţului Munteniei, care a adus scrisori . . . . . 2 piastri 90 aspri.

»19 Noemvrie. Aceeaş notiţă ca mai sus . . . . . 2 piastri 90 aspri.

»29 Noemvrie. Aceeaş notiţă, cu adăugire că servitorul a fost dela Capuchehaia Prinţului Moldovei . . . . . 2 piastri 90 aspri.

»19 Decemvrie. Aceeaş notiţă, servitorul fiind dela Capuchehaia Prinţului Munteniei . . . . . 2 piastri 90 aspri.«

---

[1]) Istoria Românilor, vol. IX, pag. 76.

[2]) Studii şi Documente, vol. V, pag. 360, 398.

[3]) Vol. I, supl. I, pag. 651.

www.dacoromanica.ro

Numărul curierilor, cari făceau cursele cu ţările străine şi cu Constantinopol, erà destul de important, după cum vom vedeà puţin mai târziu şi ei constau din curieri ordinari şi din curieri extraordinari.

Cheltuelile pentru facerea şi întreţinerea releurilor de postă, procurarea furajelor, a surugiilor şi olacelor, şi în această epocă erau în sarcina judeţelor, cari le repartizau asupra populaţiunii supusă la biruri, iar caii se luau dela locuitorii satelor şi târgurilor, situate în drumul sau în apropierea locului pe unde treceà posta.

Cum vedem, dar, toate cheltuelile pentru întreţinerea serviciului postal, reveneau asupra populaţiunii de jos, căci boierii, funcţionarii şi chiar alte clase erau scutiţi. Dar şi pe clasa de jos dările apăsau inegal, pentru că cei din drumul postei trebuiau să deà şi cai în natură.

Mai cu seamă cei din această din urmă clasă, des rechiziţionaţi pentru trebuinţele serviciului, prin degradarea şi moartea cailor, îşi vedeau avutul prăpădit. Executaţi însă a da înainte, perdeau totul, părăseau casele şi pământul, iar satele se distrugeau.

Această stare de lucruri atrase atenţiunea Domnilor, cari se văzură nevoiţi a avizà la mijloace de îmbunătăţiri şi la luarea cheltuelilor pentru întreţinerea serviciului postal pe seama Statului.

Istoricii noştri şi cei ce s'au ocupat de fazele prin cari a trecut serviciul postal ne prezintă pe Alexandru Ipsilanti, Domnul Munteniei, în anul 1775, ca primul organizator şi cel ce a luat în sarcina Statului cheltuelile pentru întreţinerea serviciului. Studierea însă a documentelor anterioare ne conduce să atribuim acest merit lui Constantin Mavrocordat, Domnul Moldovei, care a căutat, între anii 1741—1744, să introducă un sistem de reforme prin cari să imbunătăţească situaţiunea clasei de jos.

Documentul constatator a luării cheltuelilor serviciului postal în sarcina Statului ne este dat de d-l Iorga în „Studii şi Documente“, vol. VI, pag. 317, în cuprinsul şi forma următoare:

A pus la menziluri »Căpitani, oameni de Curte Domnii Mele«, orân-
» duind să cumpere şi cai. A scris la Zlotaşi să le deà bani căpitanilor.

» Ca să aşeze mezalurile, totodată, şi ca să nu se supere locuitorii ţării,
» nici cu cai a le luà de olac, nici de cheltuiala oaspeţilor precum para
» acmu; ce şi cheltuiala cu oaspeţii tot căpitanii să o poarte cu bani de
» gospod. Şi nici mezaluri să se dea aşa la fieşticari, precum se da pară
» acmu, nu voiu Domnia Mea, ci numai celor ce vor merge cu carte gospod
» de aci şi celor ce vor veni de acolo cu răvaşele dumnealor. Insă, când s'ar
» tămpla a veni şi vr'un Agă cu calabalâc mai mult, din gios, pe la Galaţi,
» au pe la Focşani, la unii ca acie, prinzând dumnealor cai cu chirie, aşea
» cu cai cu chirie să vie par la Iaş; şi mezilurile la unii ca acie să nu să
» supere, ce numai la ciohodari ce se vor tàmpla a veni cu trebi în

www.dacoromanica.ro

» olac . . . . . însă prea cu ochi deschiş . . . . . Şi pentru mân-
» carea lor iarăş ce să va cădea«.

Mai departe, acelaş autor ne dă un alt document[1]) în cuprinsul următor:

Pentru menziluri »Să nu să dia cai tuturora, numai aşa tivilichiu,
» după cum se da pârâ acmu«. Să se ia cai şi nutreţ cu bani. »Cailor să le
» puneţ fier, cu numele mezalului«.

Deşi mai târziu se revenì, în parte, în ceeace priveşte nevoile serviciului postal, la vechiul sistem, totuş principiul stabilit de Mavrocordat trebuià să se impună şi de aceea de acì înainte se găsesc în condicile domneşti cheltueli făcute de Stat pentru întreţinerea acestui serviciu, din cari, parte se suportau de către ţară prin dări speciale puse asupra satelor.

După o trecere cam de 33 ani, Alexandru Ipsilanti căută să facă în Muntenia o nouă organizare a serviciului postal, în scopul, pe de o parte, de a uşură nevoile populaţiunii şi a aveà un serviciu mai regulat, *iar pe de alta de a-l pune la dispoziţiunea publicului ca mijloc de transport.*

Prin organizarea făcută de Ipsilanti, s'au luat asupra Statului toate cheltuelile de clădire şi întreţinere ale releurilor de postă, dispunându-se ca ele să fie clădite în mod mai practic, cu locuinţe pentru funcţionari, camere pentru călători, grajduri şi curte mare.

Releurile erau puse sub conducerea unui căpitan de postă, având ca personal, după trebuinţele serviciului, păzitori, surugii şi bicigaşi, plătiţi de Stat.

Caii necesari, pentru fiecare releu, s'au stabilit după nevoile serviciului, fiind cumpăraţi şi întreţinuţi în totul de Stat.

Transportul curierilor domneşti se făceà cu olace, la cari se înhămau câte patru cai, surugiul conducând călare, iar transportul persoanelor se făceà fie călare, fie cu olace, plătindu-se ca taxe câte 10 bani de oră pentru un cal şi 60 bani pentru olac, dela un releu la altul, adică pe o distanţă cam de 20 kilometri.

Banii rezultaţi din serviciul de transport serveau la acoperirea în parte a cheltuelilor de întreţinere ale serviciului.

Conducerea serviciului postal din întreaga ţară erà încredinţată la doi căpitani, aflători în Bucureşti, cari aveau în sarcina lor administraţia, contabilitatea şi controlul serviciului.

Cum vedem, dar, Ipsilanti organizase, în anul 1775, serviciul postal ca instituţie de Stat, acesta suportând toate cheltuelile. Stabilise curse regulate cu schimb de cai, din releu în releu, căpătându-se astfel o mare iuţeală; iar meritul lui, ca organizator, constă mai mult în aceea că a fost cel dintâiu care s'a gândit să pună acest însemnat mijloc de comunicaţie la îndemâna publicului.

---

[1]) Studii şi documente, vol. V, pag. 318.

www.dacoromanica.ro

Motivele cari au îndemnat pe Ipsilanti să facă această organizare, sunt foarte interesante, pentru că în introducerea hrisovului său, Domul constată toate relele de cari sufereà populaţiunea ţării de pe urma vechei întocmiri a serviciului postal, şi de aceea cred necesar a-l dà acì mai jos în întregime :

Hrisovul Domnului Alessandru Ioan Ipsilant Voevod

Détoria Domnilor şi oblăduitorilor de ţĕri şi de stăpêniri, netăgăduită fiind spre a vedea şi cele mai de aproape şi spre a căută şi trebile cele mai mici tot cu o rîvnă şi silinţă ca şi cele mai mari, şi a dori de interesul fieşte-căruia ca şi ĕnsuşi de al sĕu, şi Domnia Mea dintru început de când ni s'a încredinţat din Dumneḑeéasca bunăvoinţă stăpânirea acestei ţĕri, pururea fiind rîvnitor de împlinirea acestei détoriĭ, priveghind şi în zi şi în nópte spre a vedeà şi cele mai de departe ca şi cele mai de aprópe, la câte antichimeni ale acestei priviri, am vĕḑut netrebnică curgere (prin câte ne-am luminat de la părintele luminilor, de la care se pogóră tótă darea cea bună şi tot darul cel desăvêrşit), nu am trecut cu vederea spre a face îndreptarea ce s'aŭ cuvenit, precum în faptă sunt vĕzute pururea la toţi credincioşi supuşii noştrii, vrênd a ne arĕta către tot pământul oblăduirei nóstre, nu numai Domn cu stăpânire, ci şi părinte cu libov, între altele dér ce am cunoscut vrednice de îndreptare, vĕzênd şi orênduiala menḑilurilor a se purta cu o curgere de tot împotriva cuvêntului celui cu cuvênt, întâiŭ a fi menḑiluriĭ în tótă ţéra şi a nu se împărtăşi de dênsele ceĭ ce au trebuinţă de dênsele a fi cu orênduială foarte silită şi tiranică ; să orênduesc sate întregĭ şi la aceasta pătimesce judeţul ; să orênduesc ómeniĭ ceĭ maĭ de frunte, şi la acésta pătimesce satul, dér acestora li se daŭ caĭ de undevaşĭ ? nu li se daŭ, pentru că de aceea se daŭ ómenĭ ceĭ maĭ de frunte, căcĭ aŭ caĭ, şi bine daŭ perindu-le vitele lor li se daŭ altele, nicĭ acésta sînt, éră eĭ détorĭ să pue altele în loc. Fie şi acésta, dér încaĭ le plătesc cine-va pentru ostenéla vitelor ? nicĭ acésta, dér hrana dobitoacelor ? şi acésta de la dênşiĭ, şi ast-fel pênă când ? pênă cênd sfêrşind tot şi ne maĭ putênd sta, se sparge minzilul, fuge satul şi în urmă este détor judeţul să dea alt sat ca şi cel d'întâi şi judeţul urméză asemenea pênă se sparge, căcĭ nu póte birui cu ceĭ nemernicĭ orânduelile, şi aşa câtă pagubă ţăreĭ şi Visfierieĭ, câtă neodihnă ticăloşilor locuitorĭ, câtă greutate şi acelor ce merg cu olacele, că de multe orĭ negăsind caĭ la uă poştă, trec pe ceĭ cu care vine de la cea-l-altă, şi aceia neputând ţinea, obosesc, şi aşa sunt siliţĭ au a rĕmânea din călĕtorie, séu a lua caiĭ locuitorilor ce'ĭ vor întempina şi a'ĭ lăsa în drum, şi de multe orĭ neîntâmpinând nicĭ locuitori, a se stânjini din grabnica sea călĕtorie şi aşea pătimesc la acésta, pe scurt şi menzilurile, şi satele, şi judeţele, şi călătoriĭ, şi ceĭ ce merg cu menziluri, şi ceĭ ce vor să mérgă şi nu aŭ miḑloc, şi în scurt pătimesc toţĭ, căcĭ pătimesc cei maĭ mulţĭ, dér a fi tot aceştĭ menḑilgiĭ şi slujitorĭ la acea căpetenie, unde rĕmâne acéstă netrebnică urmare? tréba menziluluĭ se pórtă aŭ la trébă slujitoriĭ să urmeze ? de caĭ de olacuri să îngrijéscă aŭ după făcĕtorĭ de rele să alerge ? Acéstă dér patimă de obşte, şi de obşte îi putem ḑice, căci pătimesce ceĭ maĭ mulţĭ, măcar că pênă acum curgea cu un miḑloc ca cum ar fi fost nebăgată în sémă, ca cum ar fi fost pricinuitóre de atâta stricăciune la atâţea, dér socotind-o cu adânc nu putem suferi a vedea atâta norod sub acésta patimă, ci hotărîm ca să punem uă îndreptare şi la acésta, şi hotărîm maĭ vêrtos a pune această îndreptare în lucrare şi în faptă, cu tărie şi străşnicie necăutând nicĭ într'un chip nicĭ la cheltuială, nicĭ la paguba Domniei Mele, numaĭ să i-a săvêrşit bun, ca să vedem Domnia Mea pe aceştĭ ce se necăjesc

www.dacoromanica.ro

într'acéstă pătimitóre învăluire a-şĭ dobândi repaosul şi înlesnirea sea, precum prin aceste ponturĭ orînduim cu desăvêrşită hotărîre :

1. Toţĭ caiĭ după la tóte menzilhanelele ce s'aŭ orênduit pe la locurile cele trebuincióse să se cumpere cu cheltuiala Domniei, şi să fie Domnescĭ ;

2. Hrana acestor caĭ să fie dela Domnie, şi cheltuiala se va plăti pe cât va ajunge din baniĭ ce se vor strînge după ogerit, căutându se socotéla ;

3. Menzilhanelele după orânduitele locurĭ să se facă de către ispravniciĭ judeţelor într'acestăşĭ chip : uă ogradă mare de gard vârşită, şi în ogradă grajdurĭ de ajuns după mĕsura cailor ; tot în ogradă casă pentru menzilgiĭ, tot în ogradă 3, 4 case pentru mosafirĭ ce merg şi vin.

4. Surugiĭ orânduim la fiește ..... caĭ .... câte un om, care să fie june neînsurat, pentru a fi slobod pururea în tótă vremea. Acéstă după cea deosebi ce va să fie apăraţĭ de toate dăjdiile, să i se dea şi léfă dela Domni pe lună câte bani 90, acest surugiŭ deosebĭ de pecetluit ce este să i se dea dela visterie, pentru a se cunósce că este deosebit de birnicĭ, să i se dea un semn de alamă cu pecetea Domnească, care să'l poarte precum şi ţimirașiĭ pentru a se cunósce că este deosebit şi din slujitorĭ ;

5. La fie-ce menzilhanea, atât pentru paza drumuluĭ de ómenĭ răĭ, cât şi pentru ca să nu se pótă împotrivi spre a plăti ugerit ceĭ ce trec cu menziluri, am orânduit uă căpeteniă de slujitorĭ cât s'aŭ găsit a fi cu cale, precum în catastihul cel pecetluit de la vistierie s'aŭ aşezat, care căpetenie de slujitorĭ să fiă şi menzilgi-başi, adică purtător de grije şi a menziluluĭ aceluia; orânduim şi un beşliŭ, doĭ după loc şi după trebuinţă. Slujitoriĭ sunt détorĭ să fie după cum poruncim în orânduiala ce am făcut pentru slujitoriĭ şi căpitanĭ;

6. De va fi sat la acel menzil şi căpitănia, şi menzilhaneaua să facă afară din sat aprópe, éră nu în sat ;

7. La menzilhaneaua Bucurescilor am hotărît să facem doĭ căpitanĭ za menzilgiĭ cu caftan şi cu măciucă, sub ascultarea dumnealui vel Spătar ca şi vel căpitan za lefegiĭ, care să'şĭ aibă rêndul după vel căpitan za dorobanţĭ; acesta să fie încărcat cu tótă tréba tuturor menzilurilor din ţéră, să aibă deosebit catastih şi condică întru care să se técă numele tuturor celor ce merg şi vin, cu arătare de unde aŭ venit şi unde s'aŭ dus ;

8. Orĭ-cine va veni de afară din ţéră cu menzil, căpitanul dela margine să'ĭ dea carte de menzil, şi toţĭ ceĭ-l-alţĭ càpitanĭ după la căpiteniĭ să'ĭ dea caĭ să'şĭ i-a ugeritul de fiește care cal câte banĭ 10 de cés, éră când va avea ferman inam văḑêndul şi zabet de beşlii să i se dea carte întru care să se cuprindă ca să nu plătéscă ugeritul, să'l treacă în condica sa dér pentru ca să nu pótă zabetul de beşliĭ, luând déră să spună minciunĭ cum că scrie menzil embru inam, să aibă datorită şi căpitanii de la menzil, cel după urmă pe unde va să ésă din ţéră să caute menzil embru de scrie inam şi aşa să'l técă în catastihul săŭ; întâiŭ cine va vrea să mérgă de aicĭ cu menzil să aibă voe să meargă de aicĭ plătindu-şĭ ugeritul, însă cu carte Domnéscă, éră nu fără de carte Domnéscă ;

9. Menziluri să nu dea căpitaniĭ de la margine fără numaĭ la ceĭ ce vor avea menzil embru, sau ferman, sau mehtup către noĭ, atât de la Ţarigrad cât şi după margine, sau menzil buiurultiurĭ dela Paşĭ, saŭ cărţile boierilor noştri, capichehaéle, urmând la ale ugerituluĭ, precum am poruncit la punctul de al optulea ;

10. Un logofĕt urânduit dinadins sub vel căpitan de menzilurĭ, care să aibă purtare de grije a menzilurilor să técă în condică numele celor ce merg şi vin şi a celor ce merg cu ugeritul şi a celor ce merg fără ugerit şi de dênsul să se scrie tóte cărţile Domnescĭ pentru menzil ;

11. Toţĭ ceĭ ce i-aŭ cărţĭ Domnescĭ pentru menzil pe orĭ ce tréptă saŭ orênduială va fi

www.dacoromanica.ro

să plătéscă orênduitul ugerit, afară numaĭ de la ceĭ ce vor orêndui în cărţile lor să nu plătéscă ugeritul, aceia să nu'l plătească, care aceste cărţĭ saŭ la întórcerea luĭ saŭ la locul care are să trécă pe urmă, de nu va fi să se întórcă să se ia cartea de căpitan cel ce va fi la minzil de la margine şi să se triméţă aicĭ la vel căpitan, cu reclamaţiune a tótă sĕptĕmâna, adică ce s'aŭ urmat ca să se treacă în condică, să se păzéscă ca nişte sineturi în vremea socoteliĭ ;

12. Toţĭ căpitaniĭ şi ceĭ de la margine şi ceĭ-l-lalţĭ aĭ menzilurilor pe cine va trece pe la menzilul săŭ saŭ cu ugerit saŭ fără ugerit, saŭ cu menzil saŭ şi fără menzil, să-l treacă în condica sea, şi în tótă septămâna să trimită catastih curat anume pentru câţĭ vor trece pe la menzilul săŭ şi cu pricina în scris a fieşĭ-căruia, şi catastihul să-l trămiţă la vel căpitan de menziluri, să-l trécă în condica sea pentru socotéla şi să ni'l aréte;

13. Câţĭ banĭ se vor strânge după ugerituri la tóte căpităniile, să aibă să-ĭ trimită căpitaniĭ pe tótă septămâna aicĭ cu catastihul ce'l scrim maĭ sus ;

14. Câţĭ merg şi vin cu menziluri să nu li se dea menziluri căruţe, ci numaĭ caĭ, déră să se afle la menzilhanale şi căruţe carĭ le avem orênduite în catastih, ca orĭ când va trece cineva care să aibă trebuinţă de căruţă saŭ pentru neputinţă, saŭ pentru altă trebuinţă să aibă voe să iea, déră să plătéscă deosebit ugerit câte banĭ 60 de căruţă până la cea-l-altă menzilhanea afară de ugeritul cailor ;

15. Caiiĭ de la un menzil ajungênd la cea-l-altă menzilhanea, să aibă aĭ întórce înapoĭ surugiĭ, fără de a nu putea să'ĭ tragă înainte nicĭ cu sila nicĭ cu voe niminea saŭ săĭ surdiséscă maĭ departe;

16. Ispravniciĭ, pricinile lor le va arăta cu slujitoriĭ judeţelor, carĭ ca nişte slujitorĭ, sunt détori să aibă caiĭ lor şi să se pedepséscă când vor zăbovi peste ceia ce se cădea, precum am hotărît în orênduelile ce am făcut pentru slujitorĭ ; éară cu menzil să nu se trăméţă slujitorĭ, nicĭ omul lor fără numaĭ când se vor întêmpla pricinĭ grabnice şi trebuincióse, care pentru ca să se păzéscă şi pentru ca să se facă cunoscut, după ce va ajunge aicĭ de vom cunóşte că aŭ fost trebuinţă de menzil, ĭĭ vom da cartea Domnieĭ Mele pentru întórcerea luĭ, într'u care să cuprindă, cum că de vreme ce aŭ venit cu trebuinciósă pricină să nu plătéscă nicĭ pentru venirea luĭ, nicĭ pentru întórcerea luĭ ugeritul şi aceste cărţĭ ale nóstre să fiă éră la vel căpitanul de menziluri ca să se scrie în condică, şi să se păzéscă şi acelea însuşĭ ca nişte sineturĭ, ca să se védă la socotélă după al treispredecelea pont ; éră când se va vedeà că nu aŭ fost trebuinţă să se triméţă cu menzil, să se facă taxil ugeritul şi pentru venirea luĭ, şi pentru întórcerea luĭ de la Ispravniciĭ judeţuluĭ, prin marafetul luĭ vel căpitan ;

17. De vreme ce menzilhanelele sunt afară din sate şi din casabale vom orêndui mijloc cu care să găséscă la menzilhanea cele maĭ trebuincióse pentru mâncarea şi hrana acelor ce merg şi vin ;

18. Câţi sunt trecătorĭ şi aŭ în mâinele lor menzil embru, şi menzil buiurultiurĭ dându-le menzilurĭ căpitani dupe margine, dupe mijlocul ce în pontul de al 9-lea şi al 11-lea, se porunceşte să 'ĭ povăţuéscă pe calea cea dréptă, şi cea maĭ pe scurt, şi să nu 'ĭ aducă prin Bucurescĭ fără numaĭ de vor avea maĭ sus dişiĭ şi vre-un ferman saŭ vre-uă carte către noi; acestea toate dupe Domnésca acésta a nóstră orênduélă ce saŭ făcut prin ponturĭ, poruncim ca să se pună în faptă şi în lucrare, dând deosebite poruncĭ ale nóstre, cinstiţilor şi credincioşilor boerilor Domnieĭ Mele, D-luĭ vel spătar şi D-luĭ vel Vist. pentru ca să vedem pe toţĭ supuşiĭ noştriĭ odihniţi şi la acéstă pricină cu mulţumita Domnieĭ mele; decĭ pentru însciinţare de obşte saŭ dat acéstă Domnéscă a nóstră prin aşedământ carte în chip de hrisov, care, după ce se va trece în condica Visterieĭ, să se păzéscă pururea la S-ta Mitropolie; şi

www.dacoromanica.ro

s'aŭ dat la velétul 1775, în luna luĭ Octombre la al doilea an, întru ântêia Domnie a Domnieĭ nóstre aicĭ în ţéră Românéscă, în oraşul Scaunuluĭ Domnieĭ Mele Bucurescĭ; şi s'aŭ scris acésta prin aşeḑământ carte de Constantin dascălul slavonesc dela şcóla Domnieĭ Me'e cea Slavonéscă ot S-tul Gheorghe cel vechiŭ.

(Iscălit cu a sea mână)
IO ALESSANDRU ION IPSILANT VOEVOD.

* * *

O organizare bună a serviciului postal trebuie să fi existat şi în Moldova şi aceasta se probează printr'un document dat de istoricul Urechiă, care ne arată că în anul 1776, în budgetul Moldovei, se face menţiunea: »Că pentru marea »cheltuială a postelor pe lângă ludele (birurile) satelor s'a cheltuit şi suma »de 49.856 lei«.

Din aceasta se poate deduce că la aceeaş dată serviciul postal şi în Moldova eră întreţinut tot de Stat, însă o parte din cheltueli se acopereau din bugetul ţării, iar o altă parte dintr'o contribuţie specială, pusă asupra satelor, spre a fi scutite de darea în natură.

Asupra serviciului postal din acel timp, Raicevich (Ignatiu Stefan), care, după cum arată singur, a trăit în ţările noastre 11 ani şi a ocupat şi funcţiunea de consul austriac, în scrierea sa intitulată »*Observatione storiche naturali et politiche intorno la Valachia e Moldavia*«, tipărită în 1788, vorbind despre postele şi curierii ţărilor române din epoca anterioară lui 1784, iată ce zice într'un capitol special:

» Releurile de postă sunt stabilite, în cele două principate, la o depăr-
» tare de patru leghe. Postele trebuie în totdeauna să ţină gata un număr
» mare de cai pentru serviciul Postei şi funcţionarilor săi, cari nu numai
» că nu plătesc nimic, dar cari încă, pentru cea mai mică întârziere, şi
» după toane, bate pe căpitanii de postă şi pe surugii şi îi forţează de-a
» alergà ca nişte disperaţi. Când trece un personaj însemnat, prinţul este
» ţinut de a-i procură o trăsură bună şi un număr mare din celelalte căruţe.
» Fiecare servitor ia una pentru el şi alta pentru şeaua şi geamantanul său,
» ceeace face că în o asemenea ocaziune sunt întrebuinţaţi 70—80 cai.
» Prinţul ia caii dela ţărani pe un preţ de nimica, ceeace înmulţeşte silniciile
» şi asupririle.

» Prinţii au două feluri de curieri, unii numiţi *Călăraşi*, cari fac drumul
» la Constantinopol, şi alţii *Lipcani*, cari nu se întrebuinţează decât în inte-
» riorul ţării, pentru a duce ordinele guvernatorilor şi altor funcţionari. Cei
» din urmă sunt plătiţi după distanţele pe cari le fac şi după un tarif al
» vistieriei.

» Acei ce merg la Constantinopol sunt adesea prădaţi în Turcia de

www.dacoromanica.ro

» tâlhari, de oarece ei duc totdeauna bijuterii şi bani aparţinând prinţilor. » Sunt lipcani hotărîţi a duce până la frontieră *scrisorile şi gazetele* ce vin » din ţările creştine; prinţii fiind îndatoraţi de a încunoştiinţà Poarta de » noutăţile politice. Altă dată ei aveau un agent la Varşovia, astăzi însă ei » se mulţumesc a aveà un simplu corespondent şi unul la Viena.

Tot acelaş autor ne dă cheltuelile Moldovei din anul 1783, în care găsim prevăzute pentru serviciul postal următoarele sume:

» Curierilor cari merg la Constantinopol	3.850	piastri.
» Curierilor expediaţi în ţări străine	12.400	»
» Curierilor interni	7.600	»
» Cai de postă şi surugii	20.000	»
» Pentru gazete şi alte foi publicate la Viena şi Varşovia .	2.390	»
» Pentru curieri extraordinari la Constantinopol	12.750	»
» Curieri extraordinari pentru ţările străine	4.300	»
Total . . .	63.290	»

Asupra valoarii piastrului, Lejeune, care în 1822, a tradus în franţuzeşte pe Raicevich, ne arată că în 1783 Galbenul de Olanda valorà 4 şi $^1/_2$ piastri, deci un piastru valorà cam 2 franci, 57 centime.

In anul 1802, valoarea piastrului, după acelaş autor, scăzuse cam la 1 franc, 59 centime, iar în 1821 la 75 centime.

Sub urmaşii lui Ipsilanti, Nicolae Caragea şi Mihail Suţu, între anii 1782 şi 1786, postele din Muntenia se dezorganizară întru câtva, din cauza lăcomiei şi hatârurilor boierilor însărcinaţi cu conducerea şi administraţiunea acestui serviciu.

Cei doi căpitani din Bucureşti fură înlocuiţi în administraţia şi conducerea postelor printr'un boier dela Spătărie (comandamentul armatei), care supravegheà serviciul printr'un cassier. Aceştia însă, în unire şi cu alţi boieri, împărţeau veniturile între dânşii, iar caii se ţineau cu nutreţ procurat, prin violenţe, dela ţărani.

Tot în acel timp, taxa pentru transport de 10 bani de cal şi oră se ridică la 20 bani; aceasta însă numai pentru clasa de mijloc şi cea de jos, căci boierilor li se dà dreptul, prin toleranţă, a călătorì cu taxele reduse de 10 bani.

Acelaş lucru se petrecù şi în Moldova, sub urmaşii lui Ghica, Constantin Moruzi, N. Caragea şi cei doi Mavrocordaţi, între anii 1777—1786.

Relaţiunile cu străinătatea şi cu Constantinopol şi în acest timp erau cât se poate de active, mai cu seamă că lumea se aşteptà la izbucnirea unui răsboi.

Domnul Munteniei, N. Caragea, aveà la Viena, după cum ne arată d-l Xenopol[1]), mai mulţi corespondenţi, printre cari şi un spaniol, Abatele Agala, cari

[1]) Xenopol, Istoria Românilor, vol. IX, pag. 200.

www.dacoromanica.ro

îi transmiteau regulat veştile ce le culegeau şi pe cari Caragea le trimiteà la Constantinopol.

In acelaş scop Moruzi al Moldovei [1]) aveà şi el un agent la Varşovia şi unul la Viena şi aceste ştiinţe erau foarte trebuincioase Porţii, care nu aveà nici un reprezentant pe lângă Curţile europene.

* * *

In anul 1787, izbucnind răsboiul între Rusia şi Austria de o parte şi Turcia de altă parte, rușii ocupară Moldova, iar austriacii Muntenia. Această ocupaţiune ţinù trei ani şi fù însoţită de toate mizeriile posibile, atât pentru ţările Române, cât şi pentru instituţiunile lor, mai cu seamă că parte din teatrul răsboiului fù pe teritoriul lor.

Serviciul postal fù pus sub autoritatea trupelor de ocupaţiune, cari îl utilizară în modul cel mai barbar, degradând caii şi căruţele, prin felurite transporturi de trupe şi proviziuni.

Căpitanii de postă se numeau de ruşi sau de austriaci, prin luare de bani, şi aceştia deşi incasau dela Vistierie cele necesare pentru întreţinerea serviciului, totuş, prin presiuni, luau caii trebuincioşi şi hrana lor dela sate.

Divanul ţării intervenì şi ceru comandantului general a se oprì călătoria cu posta a ofiţerilor şi a trupelor şi a se pune oameni de pază pentru respectarea acelei dispoziţiuni. Totdeodată se cerù ca numirile în funcţiunile de căpitan de postă să se facă de Vistierie, fără luare de bani, dintre oamenii vrednici, plătiţi cu leafă, după chibzuinţa Divanului şi aprobarea generalului comandant [2]).

Ocupaţiunea austriacă avù însă şi o influenţă în bine asupra serviciului postal, prin faptul că se deschise două noui linii de postă: Bucureşti-Piteşti-Curtea de Argeş-Câineni-Turnu Roşu şi Bucureşti-Ploieşti-Câmpina-Predeal, ambele în legătură cu posta austriacă.

In timpul ocupaţiunii, transportul corespondenţelor luă o desvoltare mai mare, atât pentru trebuinţele armatelor, cât şi ale publicului, şi se introduse şi trimiterile de pachete şi gropuri, de cari uză şi publicul. Unii susţin însă că acest fel de serviciu a încetat odată cu retragerea armatelor austriace, ceeace nu poate fi adevărat decât în ceeace priveşte pachetele şi gropurile, căci expedierile de corespondenţă continuară a se face prin mijlocirea căpitanilor de postă.

D-l N. Iorga, în »Studii şi Documente« [3]), ne dă o scrisoare din Craiova, cu

---

[1]) Xenopol, Istoria Românilor, vol. IX, pag. 196

[2]) Ureche, Istoria Românilor, pag. 421.

[3]) Vol. VIII, pag. 110.

www.dacoromanica.ro

data de 17 Iulie 1790, a unui Tudoran Mihail, către Casa Hagi Pop, din Sibiu, în care se zice:

» *In trecuta postă am scris dumitale* că au prins pe Stoian, căpitan, » dimpreună cu 35 feciori, dar au fost minciună«.

Tot acelaş autor ne dă corespondenţe şi din anii următori, mai cu seamă cu Transilvania, şi cari nu s'au putut expedià decât prin mijlocirea serviciului postal.

* * *

După retragerea armatelor ruseşti şi austriace, se numì ca Domni: în Moldova Alexandru Moruzi şi în Muntenia Mihail Suţu.

Cel dintâiu luă imediat măsuri pentru îndreptarea serviciului postal, care din lipsă de fonduri ajunsese într'o stare deplorabilă şi il dete în antrepriza unei companii, în capul căreia se găseà un grec C. Scufa. După 8 luni, însà, Moruzi fù permutat în Muntenia, unde căută să se ocupe iarăş de reorganizarea postelor.

In acest scop, Domnul luă postele de sub autoritatea Marelui Spătar (comandantul armatei) şi le încredinţă unui Hatman al postelor (un fel de Director general). Totdeodată numì o comisiune, compusă din Vel Vistierul I. Văcărescu, Vel Hatmanul C. Caragea şi Vel Spătarul Dumitru Manu, cari, după un îndelungat studiu, ajunseră la concluziunea că postele urmează a fi date în antreprinză, ceeace se şi facù la 1 Maiu 1795.

Hrisovul dat de Domnul Moruzi în această privinţă conţine următoarele dispoziţiuni:

1) Să se dea 700 cai de ţară dela Vistieria Domniei, fără plată, la a căror alegere să fie şi Isprăvnicei de judeţe, iar predarea se va face la 1 Aprilie;

2) Să li se dea caii vechi depe la menzilhanelele ce existau în ţară;

3) Să se repare menzilhanelele, făcându-se odăi pentrumosafiri, grajduri, orzării, însă nu cu cheltueli prea mari;

4) Fânul trebuincios celor 3.360 cai să se dea din judeţe, câte 2 care şi jumătate fân şi câte 2 kile şi jumătate de orz, pe cari le va plăti menzilhaneaua câte 3 lei carul fân şi 2 lei jumătate kila Brăilei de orz.

Plata se va face cu bani peşin locuitorilor, cari vor furnizà fânul şi orzul. Nu erà permis a se face tocmeli cu judeţele depărtate pentru furnituri fără ştirea Vistieriei. In caz contrariu, contracciii trebuiau să plătească îndoitul costului;

5) Judeţele să dea 500 căruţe până la sfârşitul lui August (predându-le treptat), şi contrariu urmează a plăti cu 5 taleri o căruţă.

De asemenea, li se vor dà şi căruţele vechi de pe la menzilhanele;

6) Să se dea 1.000 oameni cu pecetluit gospod pentru surugii şi rotari pe chezăşia sa-i telor, iar murind unul sau fiind beteag, va fi înlocuit, contracciii plătind pentru cei betejiţi un bir de 24 taleri pe an de fiecare.

Plata birului la Vistierie contracciii o vor face lunar, după cum tot lunar primeau şi ugeritul. De asemenea, le erà interzis de a aveà angajaţi alţi oameni afară de numărul de 1.000, sau să facă tocmeli cu satele, sau să primească plocoane dela surugii.

In caz contrariu, contracciii trebuiau să plătească întreit decât luase dela surugii, la cutia de milostenii.

www.dacoromanica.ro

Contracciii vor plăti surugiilor, cari încalecă caii la căruţe, ugeritul cuvenit, însă numai dela boieri şi negustori, nu şi dela cei cari au inam. Acest ugerit este de 5 bani de cal, care serveşte la hrana surugiilor, ce, în schimb, sunt obligaţi a face câte un car de fân, pe tot anul, fără plată, la menzilhaneaua lor;

7) Pentru *inamuri* ugeritul se va plăti de Domnie, şi anume: câte 10 bani pe ceas de fiecare cal, cuprinzându-se şi al surugiului, care nu va luà însă nimic.

Plata se va face prin Hatman în fiecare lună, dela Vistierie;

8) Curierii vor plăti ugeritul 10 bani pe ceas; boierii îmbrăcaţi cu caftane 15 bani pe ceas; negustorii şi alţii câte 20 bani de fiecare cal, plătind şi calul surugiului separat.

Pentru călători se vor eliberà cărţi Domneşti celor cari pleacă din oraşe, iar cei din judeţe vor luà teşcherele dela Ispravnici;

9) La toate menzilurile să fie câte o prăvălioară, care să aibă de ale mâncării, fiind interzise însă băuturile spirtoase. Dacă stăpânii moşiei nu vor voì să înfiinţeze asemenea prăvălii, vor aveà voie să o facă menzilgiii;

10) La fiecare menzilhanea va fi un beşliu (păzitor) pentru ţinerea orânduelii, iar leafa i se va da dela Vistierie;

11) Nu sunt scutiţi de bir: boernaşii, oamenii de neam şi maziliţii ce se vor aflà în slujba menzilhanelelor. Ei vor fi daţi printr'un catastih la Vistierie, spre a fi urmăriţi cu plata;

12) Caiii menzilhanelelor vor fi liberi a păşunà pe moşiile dimprejur, însă nu prin livezi nici prin arături;

13) Menzilhanelele pot aveà cai mai mulţi decât cere trebuinţa; nu li se va da însă nici un spor de fân, orz sau surugii;

14) In caz de agarlâcuri, când va cere Domnia, să fie datori a da până la 150 cai, tot cu plata de 10 bani de cal pe ceas, dar contracciii să fie înştiinţaţi cu 5 zile mai înainte;

15) Nu pot fi siliţi contracciii a-şi luà alţi tovarăşi, afară de cei cu cari s'au învoit dejà;

16) Contracciii vor plăti patru mii de taleri pe an Hatmanului ca arendă, plătibili în două rate.

Cei ce vor cere dela hătmănie răvaşe de slobozenie pentru menziluri vor plătì Hătmăniei câte 2 parale, de cal;

17) Contractul s'a încheiat pe termen de 5 ani.

Nu au voie a mai cere alţi cai, ci numai fân, orz, căruţe şi surugii.

După împlinirea termenului toate vor rămâne contracciilor, afară de binale (menzihanelele) fiind datori a aveà până la sfârşit complet numărul cailor şi aşezămintele nestrămutate.

Personalul postelor, după condiţiunile antreprizei, se numeà parte de Stat, iar parte de antrepriză.

Cei numiţi de Stat erau: Hatmanul postelor, care erà un fel de Director general şi făceà pe intermediarul între Stat şi antrepriză; Beşliii (păzitorii), cari erau soldaţi recrutaţi şi întreţinuţi de Stat pentru paza ordinei, şi Surugiii.

Cei numiţi de antrepriză erau: căpitanii de poştă şi personalul însărcinat cu controlarea şi exploatarea serviciului.

Voia, dată publicului, de a uzà de poştă erà subordonată unei autorizaţiuni din partea autorităţilor locale, prin care urmà să se arate că cel în drept nu este fugar sau urmărit pentru fapte pedepsite de lege.

Permisele de a uzà de poştă se liberau în Bucureşti numai de Hatmanul postelor; în capitalele judeţelor de Ispravnici şi în localităţile rurale de autorită-

www.dacoromanica.ro

ţile comunale. Cu toate acestea, antrepriza, căutând câştiguri mai mari, obţinuse permisiunea ca, în interiorul aceluiaş judeţ, publicul să poată obţine cai şi căruţe de poştă fără a fi nevoie de acele permise.

Deşi se luase măsuri pentru a nu se călători cu posta fără permise, totuş mulţi abuzau şi, sub diferite titluri, căutau a călători gratuit. Intr'un document, din Iulie 1795, găsim că un armean şi o slugă a sa au călătorit spre Găeşti-Leurdeni-Cârcinov îmbrăcaţi în haine turceşti, ca să ia cai de poştă, şi, fiind descoperiţi, stăpânul a căpătat 60 toege la tălpi, iar sluga 90. Armeanul a mai plătit la Casa menzilurilor şi taxele cuvenite şi i s'a pus în vedere că dacă va mai face o asemenea faptă va merge la Ocnă [1]).

Acelaş Domn luă măsuri pentru repararea drumurilor de poştă, a podurilor şi podeţelor de pe distanţele Curtea de Argeş-Câineni-Turnu Roşu, Câmpina-Predeal şi Bucureşti-Focşani, şi stabilì un maximum de timp în care trebuiau parcurse distanţele la anumite oraşe.

Dintr'un document din 1796, găsim că distanţele din Bucureşti la oraşele mai jos notate trebuiau să se facă în orele indicate în dreptul fiecăruia, astfel :

Din Bucureşti la Urziceni 9, Buzău 18, Focşani 30 ;
» » » Ploieşti 13 ;
» » » Târgovişte 12 ;
» » » Piteşti 18, Câmpulung 27, Râmnicu-Vâlcea 29 ;
» » » Roşiori 20, Slatina 30, Caracal 32, Craiova 36, Târgu-Jiu 46, Cerneţi (lângă Severin) 52 ;
» » » Brăila 34.

In cursul antreprizei se iviră mai multe neînţelegeri şi antreprenorii voiau să rezilieze contractul, pe de o parte pentru că ei nu vedeau un câştig însemnat, iar pe de alta pentru că nu se pricepeau în acest fel de afaceri.

Domnul, pentru a-i face să continue antrepriza, se văzù nevoit a le acordà concesiuni, ca reducerea numărului de cai şi surugii, măsuri cari nemulţumiră lumea, fără însă un rezultat practic, de oarece antreprenorii nu putură merge decât până la 1 Maiu 1796, când A. Ipsilanti, numit ca Domn în locul lui Moruzi, le făc noi concesiuni, spre a puteà conduce antrepriza până la 1797.

După această dată, postele fură date în antrepriză, pe termen de un an, Paharnicului Ion Hagi Moscu, care, pe acel timp, ţineà în antrepriză şi venitul vămilor şi salinelor.

Noul antreprenor obţinù a se introduce în contract următoarea clauză : *»Cei »ce vor cere cărţi de menzil din negustori sau şi alţii, ce vor aveà răvaşele spătă»riei de slobozenie, să li se deà îndată şi în toată vremea, fără greutate şi împri»cinuire«.*

Această clauză a fost pusă de antrepriză în scopul de a aveà o mai mare

[1]) Ureche, Istoria Românilor, vol. IV, pag. 706.

www.dacoromanica.ro

clientelă, însă ea deschise calea și deveni pentru mai târziu un drept câștigat al publicului de a uzà de postă, în ceeace privește transportul persoanelor.

La expirarea termenului, Hagi Moscu nu voì să mai continue cu antrepriza, așa că noul Domn, Hangerliu, se văzù nevoit să caute serviciul postal în regie. Cum însa acest Domn erà foarte hrăpăreț, recurse la toate mijloacele pentru a cheltuì cât mai puțin cu întreținerea acestui serviciu.

In acest scop, Domnul interzise exportul și vânzarea cailor în țară până ce s'a cumpărat ieften numărul de cai necesari postelor, și, pentru ca acest număr să fie mai mic, se restrânse dreptul celor ce voiau să călătorească cu posta.

Tot acest Domn, pentru a cheltuì mai puțin cu hrana cailor, autorizà pașunatul lor în diferite locuri, dând astfel ocazie la nesfârșite abuzuri.

Starea aceasta de lucruri se menținù și sub urmașii lui Hangerliu, cari, schimbându-se cât se poate de des, nu puteau să ia măsuri pentru o mai bună organizare a postelor.

In Moldova, însă, serviciul postal, care erà dat în antrepriză lui Scufa, încă din 1792, se menținù mai bine, executându-se cu oarecare regulă și punctualitate. De altfel, guvernul acestei țări făceà mai multe sacrificii ca Muntenia pentru întreținerea serviciului postal.

Istoricul V. A. Ureche, în scrierea sa »Istoria Românilor«, ne dă gravura unei căruțe de postă, plecând din Iași, în epoca 1786—1800, pe care o dàm în reproducere la pag. 131.

* * *

Prin anul 1799 în Moldova se numì ca Domn, după influența rusească, Constantin Ipsilanti, care imediat începù să se ocupe cu repararea drumurilor, podurilor și podețelor, nu numai în interesul bunului mers al postelor, dar și cu un alt scop, după cum vom vedeà mai jos.

Acest Domn, în anul 1802, fiind permutat în Muntenia, începù și acì să repare toate drumurile și podurile cari conduceau spre Moldova și lăsà în părăsire pe cele ce conduceau către Dunăre. Reparà releurile de postă, sporì numărul cailor și dàdù la mai mulți boieri însărcinarea de a inspectà postele[1]). Intr'un cuvânt, depuse toată silința spre a ingrijì de mijloacele de comunicație, în scopul de a servì pe rușì, cari făureau planul unui nou răsboiu cu turcii.

Serviciul postal, tot în acest scop, il rezervă mai mult pentru trebuințele Statului ; în schimb, însă, dete mai multă încurajare așa zișilor *Arabagii* (birjari), pe cari caută să-i organizeze în mod oficios, cu organe de conducere, curse și orarii regulate, spre a satisface interesele de transporturi atât ale publicului, cât și ale comercianților.

Conducerea serviciului arabagiilor fù încredințată la doi vătafi, cu reșe-

[1]) Ureche, Istoria Românilor, tom. VIII, pag. 673.

www.dacoromanica.ro

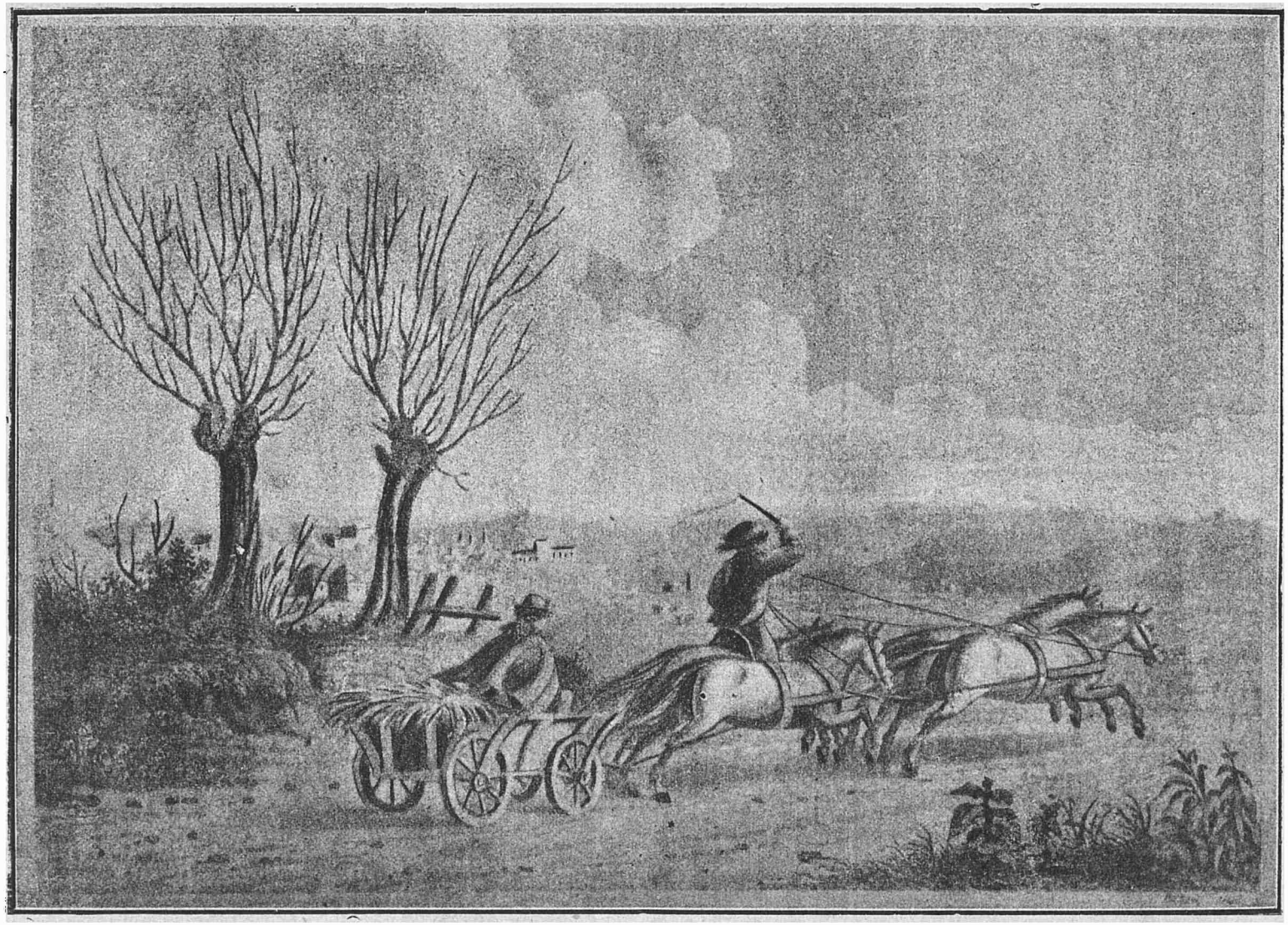

O căruță de poștă plecând din Iași

www.dacoromanica.ro

dința unul în Focșani și altul în București, și aceștia la rândul lor împărțiră drumurile între diferiți boieri, cari întreținеau caii și căruțele necesare pentru facerea transporturilor. Cu timpul însă, cei ce știură să profite, răscumpărară porțiunile de drumuri ale vecinilor lor și stabiliră astfel monopoluri, pe întregi linii de drumuri.

In ceeace privește relațiunile cu străinătatea, Ipsilanti, mai mult ca predecesorii săi, aveà corespondenți politici în cele mai principale orașe ale Europei, de unde i se comunicà, prin trimișii săi, toate evenimentele, activitatea și scopurile lui Napoleon-cel-Mare. Aceste sacrificii le făceà Ipsilanti, pe de o parte, în scopul de a ști cum să se orienteze în politica sa, iar pe de altă parte spre a comunicà Porții știri, cari de multe ori erau tendențioase, spre a încurcà pe turci în o politică greșită.

Pe timpul lui Ipsilanti, ambasadorul Franței la Constantinopol aveà curieri speciali, cari făceau cursa între acel oraș și București, unde se întâlneau și preschimbau corespondențele cu alți curieri ce făceau drumul Viena-București. In privința aceasta d-l Xenopol [1]) citează cazul unui curier care, sosind din Constantinopol și negăsind pe cel din Viena, sub pretext de urgență și spre a nu se aștepta prea mult sosirea celui dela Viena, Gaspari, ministrul afacerilor străine al lui Ipsilanti, ia corespondența și o expediază printr'un curier român, fără îndoială însă, după ce luase cunoștință de conținut.

Tot d-l Xenopol [2]), vorbind despre evenimentele din acea vreme, și din cari putem deduce timpul în care se puteà efectuà drumul Constantinopol-București, ne arată că Poarta, aflând despre purtarea trădătoare a lui Ipsilanti, îl condamnă la moarte și însărcinează pe un trimis spre a execută sentința.

Tatăl lui Ipsilanti și ambasadorul rus din Constantinopol, aflând însă de acest lucru, trimit un tătar spre a duce știrea Domnitorului și acesta parcurge enorma distanță Constantinopol-București în trei zile și trei nopți. Funcționarul Porții nu se lasă nici el mai pe jos, aleargă și ajunge la bariera Bucureștiului tocmai în momentul când Ipsilanti părăseà orașul prin altă barieră.

Scoaterea lui Ipsilanti din Domnie grăbì evenimentele, armatele ruse cuprinseră Moldova și Muntenia și răsboiul începù.

Rusia, ocupând țările române, puse imediat stăpânire pe administrația postelor și serviciul arabagiilor și le întrebuință în scopul și pentru afacerile lor dela 1806 — 1812.

Răsboiul se urmă ani de zile, parte pe teritoriul țărilor române, parte peste Balcani, cu șanse schimbătoare când pentru turci, când pentru ruși, iar țările fură supuse, pe de o parte, la contribuțiuni de milioane de lei pentru întreținerea armatelor rusești, iar pe de alta, la nesfârșite transporturi de proviziuni.

---

[1]) Istoria Românilor, vol. IX, pag. 282.

[2]) Istoria Românilor, vol. IX, pag. 285.

www.dacoromanica.ro

Zeci de mii de care, cu câte patru boi, trebuiau să transporte proviziunile armatelor, fie în interiorul ţării lor, fie peste Dunăre, din care cauză nu se mai făcură muncile agricole şi guvernul nu mai avù de unde să incaseze veniturile sale.

Despre situaţiunea ţărilor române din acel timp, Mariage, delegatul Franţei la negocierile păcei, în 1809, ziceà: »Aceste ţări sunt de o rodire minunată. Ele »erau acoperite de turme, dar armata ruseas că le-amâncat aşa de rău, că la în»ceputul lui 1809 ele nu mai înfăţişau decât închipuirea unui deşert«.

Abuzurile făcute în acel timp cu transporturile militarilor şi ale proviziunilor, prin mijlocul postei, neîngrijitul cailor şi aşezămintelor, dezorganizara cu totul serviciul postal, şi cu toate acestea tot Rusii cereau ca guvernul ţării să le deà mijloace pentru o bună efectuare a serviciului postal.

Cum însă guvernul nu aveà bani, se văzù nevoit a primì o donaţiune de lei 60.000 dela comerciantul Manuc Bei şi 100.000 lei luă cu împrumut, fără dobândă, dela acelaş, pentru a aduce îmbunătăţiri serviciului postal.

Cu aceşti bani, şi cu cei de cari mai dispuneà guvernul ţării, se luară măsuri pentru completarea cailor, repararea releurilor, care se făcù cu cherestea din pădurile Statului, şi se aprovizionară furajele necesare fiecărui releu.

Tot prin acel timp, rusii, pentru a satisface cerinţele lor şi a nu nemulţumì publicul, care nu mai aveà mijlocul de comunicaţie cu posta, fiind acaparat în totul de ei, însărcinară pe curierii lor de a transportà şi scrisori, gropuri şi pachete, cu plecări şi sosiri regulate.

Acest serviciu a început să funcţioneze la Ianuarie 1810, iar prin hrisovul dat de Divan în această privinţă se arată următoarele: »A se publicà la toţi lo»cuitorii că venind în Bucureşti Oştenescul postamt, cu cfartira cea mare, da»toria sa este să primească dela Oşteni şi particolari scrisori, pachete şi bani, ca »să le trimită ori unde vor fi rânduite« [1]).

In scopul de a se da o mai bună organizare serviciului postal, se intră în tratări cu Scufa, cel care mai avusese antrepriza postei în Muntenia, şi acesta, după lungi tratări, făcù o asociaţiune pentru exploatarea postelor, împreună cu Polizache Dimitrie, cu Vistierul Moscu, Clucerul Deşliu şi Consilierul rus Varlam.

Dăm acì mai jos punctele principale din contractul încheiat cu această asociaţie, la 9 Maiu 1811:

Acest contract conţineà următoarele puncte:

1) Contracciii se obligă, pe termen de 2 ani, a avea în Valahia 5.850 cai, la fiece postă câte un număr fix stabilit prin catastih, dela Divan, şi Divanul este dator a plăti pentru hrana cailor câte 185 taleri pe an de cal, sau în total 1.082.250 taleri pe an.

In schimb, contracciii le vor da cailor nu numai fân şi păşune, ci şi orz suficient şi vor avea căruţe (vara) şi sănii (iarna) suficiente pe la fiece poste.

[1]) Ureche, Istoria Românilor, vol. IX, pag. 593.

www.dacoromanica.ro

Divanul va da de asemenea la toate poştile surugii, rotari şi alţi oameni trebuincioşi, iar Vistieria va plăti menzil pentru toate olacele ce se vor trimite dela dânsa ;

2) Suma de 1.082.250 talere se va plăti într'un an, în şase câşturi, adică la început, pe 2 luni înainte, după iscălirea contractului, iar restul de cinci câşturi în curgerea lunei celei dintâiu.

In schimb epistaţii vor trebui să aibă la fiece poste caii prevăzuţi în catastih, la caz contrariu urmând a li se scădeà din sumă pentru caii lipsă.

Banii pentru menzilurile trimise de Vistierie se vor plăti de aceasta la finele fiecărei luni, după conturile înaintate de epistaţi, fără nici o prelungire ;

3) Divanul va orândui locuri bune de păşune în apropierea postelor, iar fânul îl va cosi şi găti cu cheltuiala sa.

Moşnenii, pe a căror locuri se va cosi, au să dea a 10-a căpiţă, iar ispravnicii vor îngriji de încărcatul şi transportul acestor fâneţe pe la postii ;

4) Divanul va orândui epistaţilor 2.000 oameni pentru toate postiile, din cari 1.462 surugii şi 538 rotari şi darvari şi deosebit de aceştia 172 biciugaşi, oameni vechi, cu ştiinţă de orânduiala postei.

Satele surugieşti avute până acum de epistaţi sunt într'aceste judeţe :

16	Slam-Râmnic.
7	Buzău.
1	Saac.
14	Ialomiţa.
8	Ilfov.
1	Vlaşca.
1	Dâmboviţa
48	Total.

Toate satele în cari sunt lude 25, se scutesc de darea carelor şi orice alte angarale, iar dăjdiile acestor sate se vor plăti de epistaţi ca şi în trecut, iar celelalte sate vor da ca şi mai înainte surugii şi vor plăti dăjdiile şi angaralele.

Toate cele trebuincioase surugiilor şi simbria li se va da de sate şi când vreun surugiu va muri sau va fugi, Divanul, după cererea epistaţilor, va da altul. Caii ce vor muri din neglijenţa surugiului, se vor plăti de surugiu ;

5) Casele postelor, grajdurile, magaziile, se vor face şi meremetisi de epistaţi, iar dacă se va da foc vreuneia din acestea de către trecători, ostaşi, etc., se vor reface pe cheltuiala Divanului ;

6) Oricine va luà căruţă şi cai va trebui să plătească menzil 10 parale pe oră de fiecare cal, fără nici o scutire de taxă pentru nimeni, nici pentru boieri, curieri, ostaşi sau sudiţi, etc.

Pentru podorojinile ruseşti, în conformitate cu porunca împărătească din 6 Iulie 1808, se va înhămà, deosebit şi fără nici o plată de progon la curieri, pe lângă doi cai, alţi doi, iar ceilalţi călători, pe lângă doi, încă câte unul.

Nimeni nu poate ţine la cfartirul său caii de poste mai mult de 6 oră ;

7) Locurile de păşune pentru cai să fie rezervate acestora în apropierea postelor şi nimeni n'are voie să are pe aceste locuri, ele fiind absolut rezervate pentru nutreţul cailor.

Moşnenilor acestor locuri li se va plăti de epistaţi câte 20 parale pe an de fiecare cal ;

8) Divanul va da zăloage pe la postile unde va fi trebuinţă şi dacă aceştia nu se vor purtà bine să se schimbe cu alţii ;

9) Oamenii postelor trebuie să fie nelipsiţi dela postul lor, spre a nu suferi trecătorii,

www.dacoromanica.ro

iar când vor fi reclamaţiuni în contra lor, se vor judecà de epistaţi. Contra acestei judecăţi călătorii pot reclamà şi celor mai mari pentru hotărîre definitivă ;

10) Pentru transporturile grabnice, epistaţii nu vor da mai mult de jumătate din caii dela o postă, spre a nu aduce întârziere celorlalţi călători ;

11) De asemenea şi ispravnicii şi alţi veliţi pământeni nu pot luà cai decât în aceleaşi condiţiuni şi plătind progoanele cuvenite ;

12) Divanul este dator a plăti orice cantităţi de fân ce se vor furà de pe lângă postii şi tot aşa şi pentru cantităţile cumpărate de epistaţi pentru completarea celor furate ;

13) Surugii vor da, ca şi în trecut, câte un car de fân de măsură pe an, iar Divanul va plăti, pentru îndestularea surugiilor dela posta din Bucureşti, pe fiecare lună, 900 talere;

14) Când urmează a se înfiinţà localuri noi de poste cu toate atenanţele lor, ele se vor face de epistaţi cu cheltuiala lor, iar Divanul le va da ajutor şi va fi obligat a le pune la dispoziţie locurile de păşune, nutreţul, a da oamenii necesari şi surugii câte unul la patru cai, şi a plăti şi taxele anuale stabilite pentru caii adăugaţi în plus ;

15) Când, dintr'o împrejurare oarecare, Divanul va cere a se scade din numărul cailor, maximul ce-l poate primì epistaţii a se scădeà este numărul de 150 cai.

După trecere de doi ani, dacă epistaţii nu vor mai voì a ţine postile, Divanul este dator a primì toate postile şi toţi caii, plătind de fiecare cal ce va puteà duce posta câte 90 talere.

De asemenea, va primì şi tot fânul şi nutreţul, plătind pentru el aceea ce i-a costat pe epistaţi.

Căruţele, hamurile, şeile şi altele vor rămâne fără plată Divanului.

De asemenea se prevăd aceleaşi condiţiuni şi pentru cel ce ar voì să ia după 2 ani antrepriza postelor dela vechiul antreprenor.

De aceea actualii contraccii vor primì dela cei vechi caii ce vor fi buni şi vrednici de postă, plătind, după contractul vechiu, câte 70 talere de fiecare cal. Tot aşa şi fânul şi orzul ce se va găsì.

Pentru păstrarea cărora s'a semnat de amândouă părţile.

1811, Maiu 9, Bucureşti.

* * *

Prin contractul încheiat, numărul cailor şi al surugiilor s'au sporit simţitor şi ca atare se sperà că şi mişcarea corespondenţelor, cât şi a celor ce călătoreau cu posta, să se facă cu mai multă uşurinţă. Abuzurile însă din trecut continuară, şi cu toate că în urma diferitelor interveniri ale Divanurilor ţării se hotărîse a se da la fiecare releu câte un ofiţer rus, care să pună capăt abuzurilor de gratuitate şi silnicie din partea armatelor, totuş ele se continuară ca şi în trecut.

Gratuităţi de corespondenţă şi transport pentru oamenii lor cereau pe acele vremuri şi consulii Franţei, şi mai cu seamă cei ai Austriei, pentru transportul gentei cu corespondenţă ce veneà şi se trimiteà în Austria pe via Bucureşti-Piteşti-Curtea de Argeş-Câineni-Turnu Roşu, şi în care se puneà şi corespondenţa ce soseà prin intermediul postei austriace, sau care se expedià din România pentru ţările străine, consulii incasând pentru aceasta taxele de transport. Gu-

www.dacoromanica.ro

vernul ţarii ştiù însa să se pună la adăpostul contractului încheiat cu antreprenorii postelor şi ii silì să plătească transportul curierilor lor [1]).

In fine, la 26 Maiu 1812, încheindu-se între ruşi şi turci pacea dela Bucureşti, armatele ruse se retrasera peste Prut, lăsând în mâna ţării administraţia serviciului postal foarte încurcată din cauză că ruşii nu achitaseră antreprenorilor transporturile făcute în timpul din urmă al ocupaţiunii.

De altă parte, caii şi releurile se găseau în cea mai proastă stare şi guvernul nu aveà cu ce să achite datoriile pentru furajele procurate postei.

* * *

Starea rea a postelor sili pe guvernele ţărilor române a se ocupà de îmbunătaţirile ce trebuiau sa se aducă şi cari nu se puteau face decât cu noi sacrificii, ca: plata datoriilor lăsate de ruşi, repararea releurilor şi schimbarea cailor istoviţi.

Pe lângă aceste pagube, ţările aveau să mai sufere şi alte pretenţiuni ale lui Scufa, care, ca supus rusesc, cere şi obţine dela noul Domn, Ion Caragea, plata unei sume de 301.673 taleri ca datorii ale ruşilor pentru transporturile făcute, şi mai târziu cere şi obţine alţi 375.000 taleri ca despăgubire pentru prejudiţiile ce i s'au cauzat în timpul ocupaţiunii ruseşti.

Ţara însă nu scăpă cu atât, căci după Scufa ridică pretenţiuni Deşliu, pentru o datorie de 84.000 taleri şi obţine producte în natură de o valoare de 150.000 taleri, şi mai în urmă şi Consilierul Varlam cere a fi despăgubit de venitul capitalului pus în asociaţia lui Scufa.

Pentru a se face faţă nevoilor ţării, guvernul se văzù silit a rezilià vechiul contract de arendare şi a încheià altul tot cu antreprenorul Scufa, însă cu un număr mai redus de cai pe toate distanţele, afară de drumul Bucureşti-Piteşti-Curtea de Argeş-Câineni, unde numărul cailor se îndoì, de oarece pe această cale se făceà legătura postală cu Austria, pe unde Domnul primeà în fiecare săptămână ştirile ce i se adresau de corespondentul său Genf, care îl ţineà în curent cu tot ce se petreceà în Europa.

Reducerea cailor, prin care se înlătură publicul dela transportul prin postă, dete naştere la nemulţumiri, cari avură de rezultat că Divanul ţării fù nevoit să se ocupe cu îmbunătăţirile de adus serviciului postal. Cu această ocaziune se stabilì că pentru întreţinerea serviciului necesar ţării trebuie să se cheltuiască 1.515.176 taleri anual.

Domnul aprobă, însă, ca din bugetul ţării să se deà numai 578.000 taleri, din cari 253.800 pentru întreţinerea a 3.384 cai, a câte 75 taleri de cal, şi 230.600 ca plată a 640 surugii, câte 30 taleri lunar, iar celelalte cheltueli să se

---

1) Urechie, Istoria Romanilor, vol. IX, pag. 592 şi 807.

www.dacoromanica.ro

facă din suma ce va prisosi din taxele incasate dela transporturi şi din dari în natură sau în bani asupra populaţiunii.

Serviciul postal, pe astfel de baze, fù arendat lui Scufa pe un period de patru ani, adică dela 1814 — 1818.

In Moldova, după cum reiese din condica de menziluri a lui Scarlat Calimach [1]), pentru executarea serviciului postal, se întrebuinţă un număr de 5.250 cai, din cari 1.689 în Moldova din partea stângă a Prutului (Basarabia) şi 3,511 cai în Moldova din partea dreaptă a Prutului, şi că exploatarea serviciului se făceà în regie, fiind prevăzute cheltueli pentru cai, orz, fân, plăţi de surugii şi altele.

In urma însă a luării Basarabiei de către ruşi, teritoriul ţării micşorându-se, s'au împuţinat pe de o parte veniturile, iar pe de alta nevoile, cari se satisfăceau prin serviciul postal, aşa că s'a căutat a se reduce atât numărul surugiilor, cât şi al cailor, care a ajuns la 1.200.

Intre anii 1812—1814, exploatarea postelor din Moldova a continuat a se face în regie de Stat, după care ele fură arendate unui consorţiu, care, în 1817, le cedă lui Scufa, cel ce ţineà şi antrepriza postelor din Muntenia. Aşa că, în ultimii ani despre cari vorbim, serviciul postal din ambele Principate se află reunit sub aceeaş conducere.

Asupra curselor şi legăturilor postale, într'un indicator al curselor postale din Europa, compus de I. G. Siegmeyer, verificator pe lângă administraţiunea postelor din Prusia, tipărit în anul 1819, găsim că ţările române erau legate între ele şi cu ţările vecine, după cum urmează :

Cursa postală între Iaşi şi Bucureşti atingeà localităţile următoare :

Iaşi,
Scânteia,
Vaslui,
Bârlad,
Bjergaszi (poate Berheci),
Focşani,
Râmnicu-Sărat,
Buzău,
Geulova (poate Jilavele),
Krotzy (poate Creaţa),
Bucureşti.

Moldova şi Capitala sa Iaşi erau legate cu următoarele ţări :

Cu Rusia, pe două căi :

1. Iaşi,
Tescureni,
Călăraşi,

2. Iaşi,
Mohilev (pe Nistru),
Bratzlov,

[1]) Iorga, Studii şi Documente, vol. XIX.

www.dacoromanica.ro

Kisinef,
Teraspol,
Odesa,
Nicolajev.
Kiev,
Smolensk și de aci spre Moscova și St. Petersburg.

Cu Austria, pe o singură cale, prin urmatoarele localităţi :

Iași,
Șipote,
Strojestin (Storești, Frumușica),
Botoșani,
Dorohoi,
Herţa,
Cernăuţi,
Sniatin,
Stanislau,
Lemberg.

Acest din urmă oraș se află în legătură cu Varșovia, Viena, Praga și Brün.

Muntenia și capitala sa București erau legate cu următoarele ţări :

Cu Austria, pe două cai :

1. București,
Găești,
Pitești,
Curtea-de-Argeș,
Sălătruc,
Câineni,
Turnu Roșu și de aci prin
Sibiu,
Mühlenbach,
Nagy Enied,
Turda,
Cluj,
Grosvardein,
Török Sz.-Miklos,
Szolnok,
Czeled,
Pesta, cu legături spre Viena,
Brün și Praga.

2. Bucureşti,
Baciu,
Balaci,
Statina,
Balș,
Craiova,
Argetoaia,
Cerneţi,
Orşova,
Mehadia,
Caransebeș,
Lugoș,
Temesvar,
Czeled, cu legături spre Pesta, Viena, Brün și Praga.

Cu Serbia, urmând aceleași localităţi ca la No. 2, până la Craiova și de aci prin :

Czoroyul (Cioroiul),
Kalafat,
Vidin,

www.dacoromanica.ro

Bazarjik,
Orewacz,
Nissa (Nisch).

Cu Turcia, prin următoarele localităţi :

Bucureşti,
Copăceni,
Daia,
Giurgiu,
Rusciuk,
Razgrad,
Şumla,
Smejedova,
Dobrolii,
Carnabol,
Ak Punar,
Adrianopole,
Baba Eskisi,
Corlu (Ciorlu),
Silivri,
Constantinopol.

In ceea ce priveşte legătura postală a Capitalei Turciei, în afară de cea mai sus arătată, care este dată ca în coincidenţă cu cursa Bucureşti-Sibiu-Pesta, itinerariul citat ne mai dă şi o altă legătură, prin Adrianopole-Filipopoli-Sofia-Nisch-Belgrad-Pesta.

* * *

La 15 Noemvrie 1820, izbucneşte în Basarabia revoluţia grecească, condusă de Ipsilanti, cu tendinţă de a răsculà contra turcilor pe români, sârbi şi bulgari, şi ca în învălmăşeala produsă să se obţină libertatea Greciei.

Revoluţia se întinse mai întâiu în Moldova şi apoi în Muntenia, dar găsì răsunet numai între greci, căci poporul român, sătul de dominaţiunea grecească, făcù o contra revoluţie, care luă proporţii mai mari, mai cu seamă în Muntenia, sub conducerea lui Tudor Vladimirescu. Acesta, după ce se făcù stăpân pe Oltenia, porneşte în spre Bucureşti, contra grecilor, însă, fiind atras într'o cursă de aceştia, a fost omorât în mod mişelesc.

In timpul revoluţiunii greceşti şi a lui Tudor, boierii mari şi mici rechiziţionară toate căruţele şi caii postei şi fugiră, cei din Moldova în Bucovina şi Transilvania, iar cei din Muntenia la Braşov şi Sibiu. Astfel, serviciul postal încetează cu totul în ambele ţări şi nu se reià decât mai târziu, după restabilirea liniştii.

Tot în acel timp, boierii aflători în Transilvania fac un memoriu Consu-

www.dacoromanica.ro

lului rusesc Pini de îmbunătățirile cari s'ar puteà aduce, în general, țării [1]), și într'un articol special se vorbește de cele ce s'ar puteà face pentru postă. Iată aci mai jos cuprinsul art. 21 din acel memoriu :

»Organizarea postelor țării să primească și ea o radicală reformă, cu »totul deosebită de cea până acum ; căci astfel cum se află este o povară »păgubitoare sătenilor, plătind destui bani pe an, mai cu seamă pentru plă- »cerea trecătorilor. De aceea zicem că trebuie, în loc de un contracciu, să »fie mai mulți, adică să ia fiecare câte o poștie sau câte un drum întreg, »chiar și mai multe, și cel puțin pe un termen de 10 ani, și să fie indatorați »a întreține cu ale lor cheltueli ori câți cai vor crede de ajuns pentru tre- »buința guvernului, în mergere și întoarcere, de două ori pe săptămână, »spre a se îndeplini astfel cu exactitate corespondența guvernului cu județele »și cu schelele după la hotare.

»Se va luà măsuri și pentru trimiterea, pe toată ziua, de câte trei »curieri extraordinari pe drumurile cele mari, iar pe cele mici câte doi »precum și pentru stafetele zilnice pe fiecare drum.

»Iar guvernul să predeà contracciilor la fiecare postă, pentru numărul »de cai ce vor aveà pe lângă obișnuita pășune de vară, câte trei care de măsură »de fân, fără plată. (Această aprovizionare vine cu lesnire guvernului, căci, »după cum va face aprovizionarea cu orz pentru oștire, asemenea va puteà »împlini și această trebuință. Cuprinzând-o în totalul regulării, fie prin »analogie, fie prin contract).

»Asemenea le va mai dà regulat pe fiecare lună și plata cunoscută »sub nume de progon, pentru expedițiile corespondenței generale și a ștafe- »telor, câte zece parale de cal, pe oră, iar surugiului câte un leu de postă și »curierilor îndoit. Să le mai deà, pe fiecare an, câte un număr hotărît de »căruțe, câte o căruță de fiecare patru cai, să le predeà asemenea și localul »stațiunilor postale bine zidite și care din timp în timp să se repareze de »către sătenii de prin prejur, cu priveghere din partea guvernului a nu se »face nici o împovărare sau abuz ; iar toat ecele trebuincioase la postă, pre- »cum : surugii, epistați, rotari, logofeți, hamuri și altele, să fie în socoteala »contraciilor. Dacă aceștia vor voi să întreție un număr mai mare de cai »pentru trebuința călătorilor, liberi să fie, însă îndestularea nutrețului pentru »acest prisos de cai să o întâmpine cu a lor cheltuială și să li se plătească de »către trecători câte 20 parale de cal, pe oră, și tot câte un leu de surugiu »de fiecare postă.

»Să li se deà asemenea privilejul recunoscut din vechime în România, »adică : acei cari vor luà contractul în urma lor, se ia asupră-le și caii de fie- »care poștă (afară de cei cari vor trece peste numărul hotărît) cu prețul ce »se va hotărî de guvern, pentru a nu încercà pagubă parțială« .

[1]) Aricescu, Istoria revoluției române, pag. 202.

www.dacoromanica.ro

EPOCA DELA 1822—1834

Revoluţiunea grecească şi mişcarea Românilor avură însă un rezultat bun căci Turcii recunoscură drepturile ţărilor române de a se guvernà prin Domni pământeni şi în 1822 numì în Moldova pe Ion Sandu Sturdza şi în Muntenia pe Grigore Ghica.

Noii Domni, intrând în funcţiune, căutară să restabilească mai întâiu liniştea şi ordinea în ţară şi apoi invitară pe vechii antreprenori ai postelor a reîncepe serviciul pe bazele contractelor ce existau înainte de revoluţiune. Aceştia însă amânară efectuarea serviciului până către anul 1823, în care timp şi-au adunat numărul necesar de cai şi surugii.

In anul 1826, Ion Sturdza căută să deà o nouă organizare postelor din Moldova şi, în acest scop, întocmì noi condiţiuni de arendare, specificate într'un model de contract, al cărui original se află în biblioteca direcţiunii generale a postelor.

Prin acel contract se prevedeà că numărul cailor pentru trebuinţele postelor se ridică dela 1.200 la 1.600, iar Statul erà obligat a plătì 400.000 lei pentru întreţinerea în bună stare a cailor, releurilor şi a 400 surugii, 40 căruceri şi *15 ţimiraşi la posta din Iaşi.*

Ţimiraşii postei din Iaşi erau oameni plătiţi de antreprenorul postei şi *însărcinaţi cu purtatul plicurilor* autorităţilor Statului, iar la celelalte ţinuturi acelaş serviciu se făceà de călăraşii isprăvniceşti.

In privinţa expedierii corespondenţelor oficiale, contractul prevedeà că: *»De două ori pe săptămână să se trimită plicurile pe la ţinuturi cu ţimiraşi, iar »când va cere trebuinţa se vor trimite plicurile şi în afară de zilele acelea rânduite »după obiceiul din vechime, şi pentru purtarea plicurilor, precum şi mai înainte s'a »obişnuit, se vor dà de către Vistierie la Casa menzilurilor câte două sute de lei pe »lună«.*

Cum vedem, dar, în acest contract se vorbeşte pentru prima dată de un transport de corespondenţă oficială, cu expedieri regulate de două ori pe săptămână şi cu facultatea ca, în cazuri urgente, să se trimită şi în alte zile, deşì din textul contractului reiese că acest obiceiu există din vechime.

www.dacoromanica.ro

Tot din acel contract mai reiese că Vistieria ţării eră obligată să plătească o sumă anuală cassei postelor pentru transportul corespondenţei oficiale, deci nu. există o gratuitate desăvârşită pentru astfel de transporturi.

In ceeace priveşte transportul persoanelor particulare, se prevedeà că se vor liberà cai cu taxa de 15 parale pe oră, însă numai după cum vor fi cai disponibili, lasându-se aceasta la dispoziţia antreprenorului şi oamenilor săi, iar transporturi în contul Statului s'a prevăzut a se acordà turcilor şi tătarilor ce vor venì cu porunci, lipcanilor şi curierilor de Ţarigrad, ce vor venì de peste hotar şi Zapciilor Vistieriei trimişi pentru diferite împliniri de bani.

Restul contractului prevedeà clauze asupra aprovizionării cu furaje, întreţinerea şi înfiinţarea releurilor, transporturi mari şi alte chestiuni de administraţie.

Cum însă, din cauza situaţiunii politice, se prevedeà un nou răsboiu, la licitaţia ţinută nu s'a prezentat nici un concurent, aşa că Domnul s'a văzut nevoit să încredinţeze exploatarea serviciului postal, pe bazele sus arătate, după cum se zice în hrisovul dat: »*Cinstitului şi credinciosului boier Gheorghe Buhuşi Hatman*«.

* * *

La 7 Maiu 1828, rușii declarară răsboiu turcilor şi armatele lor, cuprinzând Moldova şi Muntenia, luară în stăpânire administraţia ţărilor şi ca atare şi exploatarea serviciului postal.

De acì rușii trec Dunărea şi repurtează mai multe victorii, dar sunt nevoiţi a încetà lupta din cauza sosirii iernei. In primăvara lui 1829, lupta începe din nou şi, după câteva victorii, rușii impun pacea dela Adrianopole (Septemvrie 1829), prin care Rusia, în afară de altele, câştigă gurile Dunării şi dreptul de a ţine ocupate Principatele până la plata despăgubirii de răsboi, pe care o fixase la 10 milioane de galbeni.

Cum însă turcii n'aveau bani să plătească acea despăgubire, rușii se stabilesc de-a binelea în Principate şi le ţin ocupate până la 1834, căutând să le dea o organizaţie specială prin generalul Kisseleff, numit ca »Preşedinte deplin împuternicit al Divanurilor Moldovei şi Ţării Româneşti«.

Kisseleff, ca bun administrator şi ca om cu vederi largi, pentru acel timp, înţelese importanţa serviciului postal în funcţionarea Statului şi se ocupă a-i da o bună organizare, iar la 25 Aprilie 1830 publică o licitaţie pentru darea în antrepriză a postelor, pe termen de trei ani, începători dela 1 August acelaş an. Arendarea se prevăzù a se face, fie pentru întreaga ţară, fie pe judeţe sau porţiuni de drumuri.

La licitaţia ţinută în Muntenia, postele se adjudecară asupra Baronului Hristofor Sachelarie, iar contractul aflător în dosarele din 1830, ale Divanului săvârşitor (arhivele Statului), conţine următoarele condiţiuni principale:

1. Antreprenorul se obligă a aveà 3.228 cai în bună stare pentru transportul călătorilor şi al curierilor;

www.dacoromanica.ro

2. Din numărul cailor stabiliți la fiecare releu, s'a prevăzut a nu se da pentru transporturi decât două părți din numărul total și s'a pus la fiecare releu câte un om cu știință de carte, care să treacă într'o condică, șnuruită și pecetluită de Casa postelor, numărul călătorilor trecuți și al cailor dați, interzicându-se trecerea dela un releu la altul cu caii întrebuințați până acolo ;

3. S'a interzis curierilor și celor ce călătoreau să iasă cu caii și căruțele postei în afară de drumul fixat, excepțiune făcându-se numai pentru afacerile Statului și pe o distanță de o poștă dela ultimul releu ;

4. Se hotărî a nu se liberă pentru căruțele postei și pentru cele brașovenești mai puțin de 4 cai, pentru calești 6, și când vor aveà greutăți 8 cai, iar taxele să se plătească de toți și pentru toți caii ce se înhămau.

Ca greutăți, s'a fixat că un călător puteà să ia într'o căruță a postei 66 $^1/_2$ oca de bagaj ; când însă într'o căruță se aflau doi călători, fiecare nu puteà luà decât maximum 26 $^1/_2$ oca ;

5. S'a stabilit ca la fiecare releu să fie câte o căruță sau câte o sanie, de fiecare 4 cai, prevăzându-se ca ele să fie mai lungi cu o palmă și mai largi cu un lat de mână decât vechile căruțe și să aibă coșuri de nuele.

Pentru curierii Statului se dispuse înființarea de căruțe speciale, cu osiile bleuite și cu cercuri de fier la butiile roatelor. Numărul acestor căruțe s'a fixat la 807 și confecționarea lor trebuià să se facă într'un an de zile ;

6. Hamurile s'au prevăzut a fi cu piepți și frâne de piele, iar opritorile și șleaurile de frânghii de cânepă ;

7. Numărul surugiilor s'a fixat pe releuri, câte unul de fiecare 4 cai, și s'a stabilit că curierii și călătorii să nu-i bată și tot ce vor aveà de reclamat să consemneze într'o condică șnuruită, ce se va găsì la fiecare releu, iar antreprenorii postelor erau obligați à cercetà orice reclamațiune înscrisă în acele condici și a luà măsuri de îndreptare.

8. Hrana cailor s'a prevăzut a se da în mod îndestulător, antrepriza plătind totul, iar autoritățile județene erau obligate a da concursul lor celor ce cumpărau pentru poștă și a îngriji ca vânzătorii să se țină de angajamentele luate.

9. Pentru pășunatul cailor, s'a dispus a se rezervà locuri în apropierea releurilor, antreprenorii plătind costul după prețurile obișnuite ;

10. Caii urmau ca, în timpul ernei, să fie potcoviți la toate picioarele, iar în timpul verei numai la cele de dinainte ;

11. Surugiii erau scutiți de armată și de podvezi și angarale, împreună cu părinții lor ;

12. Slujbașii postelor se prevăzuse a fi plătiți cu lefuri după învoială și oameni cu acte în regulă ;

www.dacoromanica.ro

13. Acest punct tratà despre expedierea corespondenţelor administraţiunii de Stat şi de aceea îl dăm astfel cum erà prevăzut în contract:

»Să se urmeze expediţia cărţilor de două ori pe săptămână, tot într'a»cele două zile hotărite, precum s'a urmat şi până acum, atât de aci (Bu»cureşti) în tot cuprinsul ţării, prin drumuri de posta, cât şi din toată ţara »aici, iarăş prin drumuri de postă, având contracciul într'adinşi oameni »orânduiţi în chip de curieri pentru trimiterea cărţilor pe fieşcare drum, »şi pentru câte plicuri va primi în trebuinţă de slujbă, dela canţelăriile »de aici, dela Craiova, dela toate judeţele şi din orice postă, să nu i se »deà nici un fel de plată, dar însă să fie porunciţi toţi acei ce vor da aseme»nea plicuri la poste ca să nu plicuiască şi alte cărţi din partea corespon»denţei ale unuia şi ale altuia«.

Tot în acest articol se prevăzuse şi clauze pentru corespondenţele particulare, în următorul cuprins:

»*Ear cei ce vor da cărţi la poste particularnici, a să trimite cu expedi»ţiile, să plătească câte doi bani la dram pentru fieşcare poşte, şi cei ce vor voi »pentru siguranţa trimiterii cărţilor, să ia adeverinţe supt numire de recipi»suri, să plătească îndoit, adică câte patru bani de dram pentru fieşcare poştă«;*

14. Taxele pentru caii de rând şi ai curierilor, s'a prevăzut a se plăti imediat la locul plecării, câte 12 parale de cal şi ceas, posta socotindu-se a patru ceasuri, iar pentru caii ce se dadeau în trebuinţele stăpânirii sau a consulatelor, plata urmà să se facă la finitul lunii.

Taxele pentru stafete (trimişi expreşi) s'a fixat la taxa egală pentru doi cai;

15. Darea cailor pentru transportul călătorilor s'a prevăzut a se face în urma unei autorizaţiuni (podoroajnă), liberată de ispravnici *la toţi de obşte şi fără osebire*, iar pentru părţile mai depărtate de reşedinţa ispravnicilor de catre căpitanii postelor, cu chezăşia persoanelor cunoscute.

Căpitanii postelor n'aveau dreptul a liberà autorizaţiuni, decât până la cel mai apropiat loc de reşedinţă al ispravnicilor, de unde cei în drept trebuiau să-şi scoată autorizaţiuni în regulă;

16. Cârciumile şi băcăniile dela releuri se prevăzù a fi ţinute de stăpânul moşiei, pe care se află releul, iar acolo unde există o învoială, puteau fi ţinute şi de antreprenorul postei;

17. Antreprenorul singur erà în drept a cercetà pricinile ce se iveau cu slujitorii releurilor, afară de cele criminale, şi se interzise arestarea lor de către zapcii, slujitori şi alţi dregători ai ţării;

18. Pentru stricăciunile făcute în livezile şi semănăturile particularilor de către caii postelor, antreprenorul erà responsabil şi dator a despăgubì pe cei în drept.

www.dacoromanica.ro

19. Plata antreprenorului, după preţul ieşit la licitaţie, s'a hotărît a se face în rate anuale, a câte 157.903 lei fiecare rată ;

20. Antreprenorul îşi rezervase dreptul ca, luându-i-se fân sau grăunţe de pe la staţii, şi probând cu bune dovezi, să-i fie restituit, sau să i se plătească ;

21. In cazuri de treceri mari de calabalâcuri şi, ca atare, când va fi nevoie de mai mulţi cai, stăpânirea să îngrijească a se întâmpină o asemenea trebuinţă, prin alte înlesniri ;

22. Antreprenorul îşi rezervase dreptul de a i se da tablou de suma postelor, cailor şi curierilor, hotăriţi pe fiecare drum şi la fiecare staţie, fără a se face vreo scădere sau mutare în cursul contractului, iar de va fi nevoie a se adăugă cai la postele orânduite, sau a se infiinţă altele noi şi pe alte drumuri, să i se plătească în plus câte 293 $^1/_2$ lei de fiecare cal ;

23. Stăpânirea îşi rezervă dreptul să trimită oameni credincioşi ca să cerceteze de se păzesc regulele întocmite, iar antreprenorul să fie îndatorat a luă măsuri de îndreptare ;

24. Curţile releurilor, grajdurile, localurile pentru surugii şi cele pentru aşezatul grăunţelor şi fânului se prevăzù a fi drese de stăpânire şi să fie date antreprenorului în bună stare ;

25. La expirarea contractului, se prevăzù că dacă antreprenorul nu va continuà cu ţinerea postelor, şi ele vor rămâne asupra stăpânirii sau asupra altui contracciu, acela să primească două părţi din cai pe ales, cu preţ de lei 120 fiecare cal, precum şi fânul şi orzul ce se va află prin poste, cu preţ după învoială ;

26. Antreprenorul îşi luà angajamentul să nu rezilieze contractul în termenul celor trei ani de arendare, iar stăpânirea de a păzì toate condiţiunile.

Contractul, al cărui cuprins l-am arătat acì mai sus, şi care s'a încheiat la 1 Iulie 1830, este unul din contractele cele mai complete de până atunci şi prin el se stabileşte, pentru prima dată, taxele ce trebuiau să se perceapă pentru corespondenţele ce se expediau de public, avându-se în vedere greutatea trimiterilor şi distanţele de parcurs. Tot prin acest contract s'au stabilit şi taxele pentru stafete, adică pentru trimiterile de ştiri cu caracter urgent prin expreşi.

Sumele ce s'au plătit antreprenorului postelor din Muntenia, pe anul 1831, au fost de 947.418 lei vechi, plus 100.000 lei pentru transporturi făcute în contul Statului.

In Moldova, numărul cailor trebuincioşi pentru funcţionarea serviciului postal a fost socotit la 1.000 şi s'a dat în antrepriză, prin licitaţie publică, lui Nicolae Privileghie, pe termen de 3 ani, 1831—1834 [1]).

[1]) Analele Parlamentare, tom. III, partea II, pag. 369.

www.dacoromanica.ro

În Regulamentul Organic al Moldovei, se prevăzuse și înființarea unui oficiu postal în Iași, care să fie însărcinat cu îndrumarea corespondențelor în întreaga țară. Venitul acestui oficiu fù evaluat la 5.000 lei, însă cum amatorii n'au oferit mai mult de 2.500 lei, și Statul n'a voit să facă cheltueli, chestiunea rămase în suspensie [1]).

Pe acel timp, însă, după cum reiese dintr'un proiect de contract din 1830 (dosarul arhivei Statului), în București funcționà un oficiu de poștă rusesc, sub denumirea de »*Cantora de poștă*«, cu expediții la Craiova și Galați, prin curieri speciali, cari circulau cù căruțele antreprizei postelor, în schimbul taxelor obișnuite, adică 12 bani de cal și ceas.

In afară de aceasta, Kisseleff, prin Regulamentul Organic lucrat cu Divanul țării, și care erà o lege fundamentală, un fel de statut quasi-constituțional, prevăzù dispozițiuni privitoare la îmbunătățirea serviciului postal, cum erà îngrijirea drumurilor, creiarea șoselelor, desființarea dreptului de a călătorì gratuit și a dării în natură de orz și fân.

* * *

La Maiu 1832, antreprenorul Sachelariu făcù o propunere pentru înființarea unui serviciu de diligențe, cu plecarea de două ori pe săptămână, din București la Craiova, Câineni, Brăila, Galați și Focșani [2]).

Diligențele trebuiau să fie trăsuri suspendate, având șase locuri, și urmau să transporte călători, bagaje, corespondențe, trimiteri de bani în gropuri și pachete, toate cu taxe fixe.

Taxele ce se propuneau a se percepe pentru transportul călătorilor și al bagajelor erau socotite a câte 24 parale pe oră și cal, și pentru distanțele sus arătate urmà să se perceapă:

Din București	la Craiova	57 lei,	24	parale.
» »	» Câineni	52 »	32	»
» »	» Brăila	62 »	16	»
» »	» Galați	68 »	32	»
» »	» Focșani	48 »	—	»

Propunerea fiind supusă generalului Kisseleff, care administrà țara în numele rușilor, acesta puse următoarea rezoluție:

» Sfatul Administrativ va luà acest proiect al Baronului Sachelariu în de » aproape considerație și va discutà observațiunile făcute de mine.

» Găsesc proiectul prea util pentru această țară, dar pentru că el ar da mari » beneficii antreprenorului, va trebuì ca guvernul să tragă foloase din această » întreprindere. Această parte ar fi după mine:

» 1. Să micșoreze numărul cailor de poste și prețul să fie mai ieften pentru » viitorul contract trienal;

---

[1]) Analele Parlamentare, tom. III, partea II, pag. 164.
[2]) Arhivele Statului, dosarul din 1830, partea IV, pag. 3183.

www.dacoromanica.ro

» 2. Să se facă pe această bază un contract până în anul 1836, dând garan-»țiile îndestulătoare (dosarul administrativ din 1830, arhivele Statului)«.

Sfatul Administrativ, luând însă în desbatere proiectul sus arătat, opiniază a se amână punerea în aplicare până la viitoarea dare în antrepriză a postelor, când s'ar puteà obține un preț mai avantajos.

* * *

Contractul cu antrepriza Sachelariu a durat până la August 1833; mai înainte însă de această dată s'a căutat a se da extensiune serviciului postal prin deschidere de noi drumuri și construirea releurilor necesare, cari, după încheierea Sfatului Administrativ din Iunie 1833 [1]), se compuneau din:

O casă țărănească cu prispă, având două odăi, una pentru musafiri și una pentru căpitanul postei;

Un grajd încăpător pentru caii orânduiți și cu o rezervă de a treia parte, așa că dacă la un releu erà fixat un număr de 20 cai, grajdul trebuià făcut pentru 30 cai;

Două bordeie mari cu vatră într'însele, pentru locuința surugiilor;

Un bordeiu cu vatră pentru rotari și darvari, cu șopron, învelit dinainte, sub care urmà să lucreze rotarii;

O jicniță încăpătoare, bine învelită și lipită, în care să se pună proviziile necesare cailor;

Un obor de gard, servind ca fânărie, și

O curte împrejurul clădirilor, cu două porți de lați fără strașină.

* * *

La licitația ce s'a ținut în luna Maiu 1833 [2]), postele din Muntenia s'au adjudecat, pe periodul 1833—1836, asupra unei asociațiuni, în cap cu Slugerul Toma Apostolidis, Serdarul N. Vasilescu și Toma Zisul, cari au oferit prețul cel mai avantajos, și adică:

Prin contractul încheiat, numărul cailor s'a scăzut la 2.974, din cari 2.830 pentru postă și 144 rezervați pentru curieri, dispozându-se totdeodată ca căruțele de postă să fie mai mari, spre a puteà să încapă în ele și două persoane.

Taxele pentru transportul corespondențelor s'au ridicat dela 2 la 4 bani de fiecare dram și postă și la dublu pentru cele cu adeverință de primire, iar cele pentru transportul călătorilor dela 12 la 20 parale de cal și ceas, și cum posta se socoteà de patru ceasuri, rezultă că pentru o distanță de 20 kilometri se percepeau 80 parale.

Drumurile de postă din Muntenia, stațiunile și numărul cailor fixați la fie-

[1]) Dosarul Vorniciei Treburilor din Năuntru, arhiva Statului.

[2]) Dosarul Dep. din Năuntru din 1830, Arhivele Statului, No. 4.918.

www.dacoromanica.ro

care din ele după prevederile contractului din 1833, sunt cele prevăzute în harta dela pag. 149.

In Moldova, la 1 Ianuarie 1834 [1]), postele fură arendate, pe un period iarăş de trei ani (1834—1837), tot antreprenorului Privileghie, pe preţ de 442.000 lei, iar numărul cailor s'a ridicat la 1.310.

Prin noul contract s'a prevăzut că se va puteà transportà prin acest serviciu şi corespondenţa şi banii particularilor, însă taxele s'au lăsat să se fixeze de antreprenor, cu aprobarea sfatului administrativ.

Totdeodată s'a ridicat taxa de transport a călătorilor, ca şi în Muntenia, la 20 parale de cal şi ceas.

In 1834, rușii trebuind să se retragă din Principate, aceste ţări rămaseră să se administreze prin ele însăş. Cu această ocaziune, generalul Kisseleff, în darea sa de seamă despre Administraţiunea Munteniei şi Moldovei (publicată în colecţia Hurmuzachi [2]), vorbind despre poste, zice: »Staţiunile de postă, ruinate de intem-» perii şi arse în timpul ciumei, s'au reparat şi construit din nou, corespun-» zător comodităţii.

» Regulata întreţinere a cailor şi a obiectelor necesare staţiunilor de postă » erà asigurată prin condiţiunile decisive şi inspecţiunile guvernului.

» Toate acestea, adică îndreptarea cailor, podurilor şi a postelor, întru atât » a uşurat comunicaţia, încât corespondenţele trimise din Bucureşti la Iaşi şi » vice-versa, o depărtare de 22 poste (cam 440 kilometri), se primeau foarte exact » după 36 ore «.

[1]) Analele Parlamentare, tom. IV, partea II, pag. 90.

[2]) Documente privitoare la Istoria Românilor, pag. 440.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

EPOCA DELA 1834—1848

După retragerea armatelor ruseşti, deşi Regulamentul Organic prevedeà ca Domnii să fie aleşi pe vieaţă de Adunări extraordinare, totuş Poarta, în înţelegere cu rușii, numì ca Domni: în Moldova pe Mihail Sturza şi în Muntenia pe Alexandru Ghica.

In Moldova, deşì prin contractul pe periodul 1834—1837 se prevăzuse pentru serviciul postal 1.310 cai, totuş, din cauza timpului rău şi a secetei ce bântuià ţara, Obştească Adunare, în şedinţa dela 13 August 1834, a admis ca antreprenorului Privileghie să i se plătească pe întreaga durată a contractului anual câte 422.000 lei, însă să nu fie obligat a ţine pentru serviciul postal decât 1.000 cai.

Totdeodată, Adunarea a mai stabilit ca contractul să fie prelungit încă pe trei ani (1837—1840), tot cu preţul anual de 422.000 lei, dar pe acest din urmă period numărul cailor să fie de 1.310.

In Muntenia, Domnul însărcină Sfatul Administrativ, prin anul 1835, a face studiile necesare pentru îmbunătăţirea serviciului postal şi stabilirea condiţiunilor de arendare pe periodul 1836—1841 [1]).

Sfatul Administrativ a opinat, şi s'a încuviinţat de Obştească Adunare şi de Domn, a se căutà preţul cel mai avantajos pentru arendare şi licitaţia să se ţină în total pentru toate postele din ţară, sau în parte pe drumuri, în care sens s'au făcut şi publicaţiunile.

Tot Sfatul Administrativ opină în Decemvrie 1835 a se înfiinţà pe drumurile principale spre Craiova, Câineni, Brăila, Focşani, Giurgiu şi spre Predeal, prin Ploieşti, un serviciu de diligenţe, atât pentru trebuinţele Statului, cât şi pentru ale comerţului şi ale publicului, prin care să se transporte şi trimiteri de bani.

La licitaţia ţinută în Aprilie 1836 s'a cerut pentru întreţinerea postelor în întreaga ţară câte 440 lei de cal, iar în parte şi pe drumuri s'a obţinut un preţ mai scăzut cu 48.025 lei.

Domnul aprobă această din urmă ofertă, şi astfel, dela 1 August 1836, pos-

[1]) Arhivele Statului, Dosarul No. 5.396, Dep. din Năuntru 1835.

www.dacoromanica.ro

tele Munteniei fură arendate pe termen de cinci ani, pe porţiuni de drumuri, următorilor antreprenori:

Postelnicului Alexandru Ghica drumul Bucureşti-Focşani;

Paharnicului Ioan Roset drumurile Bucureşti-Călăraşi şi Târgovişte-Câmpulung;

Comisului Iancu Manu drumurile Tânganu-Olteniţa şi Giurgiu-Zimnicea-T.-Măgurele;

Medelnicerului Ioan Budişteanu drumul Bucureşti-Câineni;

Stolnicului Constantin Brătianu drumurile Piteşti-R. Vâlcea şi Piteşti-Câmpulung;

Vornicului Manolache Florescu drumul Bucureşti-Târgovişte;

Logofătului Gheorghe Voinescu drumurile Bucureşti-Ploieşti-Câmpina, Ploieşti-Târgovişte şi Ploieşti-Buzău;

Lui Constantin Piga drumul Bucureşti-Giurgiu, şi

Lui Hilel Zarafu drumurile R.-Sărat-Brăila, Buzău-Călăraşi, Bucureşti-Brăila, Bucureşti-Ipoteşti (malul Oltului), Roşiori-Piteşti-T. Măgurele şi totalul postelor din Oltenia.

Prin contractul încheiat, s'a prevăzut ca punct mai însemnat ca antreprenorii drumurilor să contribuiască între ei şi să ţină în Bucureşti o casă centrală, un fel de Direcţiune a postelor, cu care să se poată înţelege stăpânirea la orice nevoie[1]).

Cursele postale existente în acel timp sunt date în harta dela pag. 153.

Serviciul de diligenţe nu s'a înfiinţat însă din cauza antreprenorilor, cari au tot amânat punerea în aplicare a acestei dispoziţiuni, sub pretext că trebuiau să facă noui cheltueli.

* * *

Asupra serviciului postal şi a transportului călătorilor prin acele timpuri, Anatole de Demidoff, într'o publicaţiune, intitulată: »Voyage dans la Russie méridionale et la Crimée, par la Hongrie, la Valachie et la Moldavie, executé en 1837«, vorbind despre postele din Muntenia, la pag. 110, spune următoarele:

»După trei ore de alergături şi cereri, am putut aveà la dispoziţie toţi caii »pe cari posta din Giurgiu îi aveà adunaţi în ograda în care trăiau în plin aer. »S'au adunat 24, dar numai singure două trăsuri au profitat. (De sigur că tre- »buie să fi fost trăsuri speciale). Modul de înhămare la aceste trăsuri merită o »menţiune particulară. Caii sunt de o măsură mică, subţiri, şi nu de rassă. Ei »seamănă mult cu aceia ce obişnuit în Franţa se numesc purtători de cireşi, »*dar au o iuţeală şi o putere neobişnuită. Ei merg ca săgeţile.* Sunt înhămaţi în »modul cel mai simplu, prin mijlocul a două mici ştreanguri, cari le servesc ca

[1]) Dosarul Dep. din Năuntru 1835, Arh. Statului.

www.dacoromanica.ro

HARTA

ȚĂREI ROMÂNEȘTI

arătătoarea drumurilor de poștii

1840

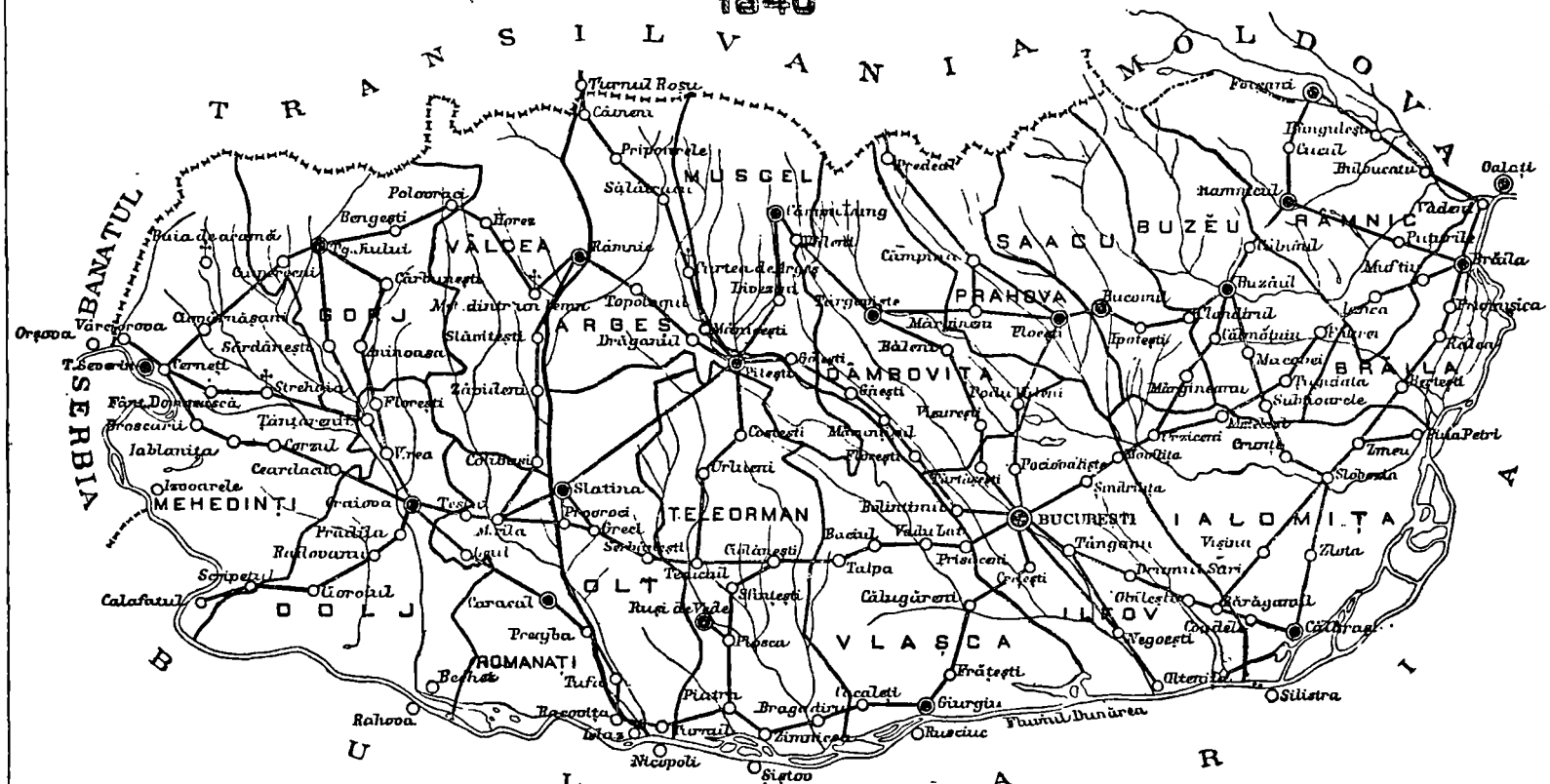

www.dacoromanica.ro

» şleauri şi cari sunt reunite în dreptul pieptului prin o bandă lată. Imprejurul » capului este învârtită, în formă de căpăstru, o altă funie mai subţire. Fără zăbale, fără potcoavė la picioare, animalul este astfel cu totul liber. Când în drumul dela un releu la altul caii sunt osteniţi, surugiii, scoborând, îi freacă la ochi » şi îi trag de urechi, convinşi că astfel se odihnesc.

» 12 din aceşti cai aprigi fură ataşaţi 2 câte 2 la fiecare din trăsurile » noastre. Totdeodată, aceste animale, întărâtate de strigătele lungi şi ascuţite » ale surugiilor, un fel de sălbateci pe jumătate goi, ne duseră prin câmpii curmate de râpe, pârâuri şi de mlaştine fără fund, în aceeaş seară la Bucureşti«.

Mai departe, acest călător arată că: »Surugiii, hăulind pe înaltele lor şei de » lemn, port încrucişate funiile ce le servesc de hăţuri şi iată-i urlând şi gesticulând ca nişte apucaţi, cari împing în galop şi fără odihnă ceata de cai aprigi, » jumătate nedomesticiţi, înhămaţi la o singură trăsură«.

Autorul acestei scrieri, de sigur om care a călătorit în multe poste străine, remarcă iuţeala şi puterea neobişnuită a cailor româneşti, însă arată pe surugiii noştri ca pe nişte sălbateci pe jumătate goi.

El a fost însoţit însă în călătoria sa de pictorul francez Raffet, care, reproducând în diferite schiţe cele văzute în ţările noastre, ne arată pe surugiii postei noastre (pag. 155) nici ca sălbateci, nici pe jumătate goi, ci cu trăsurile şi costumele româneşti.

In această schiţă, şi în primul plan, vedem şi un personaj îmbrăcat în costum străin, care trebuie să fi fost sau vreun călător, sau vreun funcţionar mai superior al postei. Acest costum, deşi străin, totuş trebuie să se ştie că serveà pe acel timp clasei suprapuse.

Tot Raffet ne mai dă un frumos tablou: »Un releu de postă« (pag. 156) împreună cu mai multe trăsuri de transport şi surugii.

In schiţă vedem casa postei cu şoproanele ei şi deasupra tradiţionalul cuib de barză, iar mai în faţă două trăsuri închise şi suspendate, la cari se văd înhămaţi un număr mare de cai. Aceste trăsuri trebuie să fi fost ale unor personagii mai marcante şi cine ştie dacă Raffet n'a făcut în aceasta chiar una din scenele călătoriei sale.

Mai spre dreapta, vedem aşa zisele braşovence, trăsuri cari serveau la transportul claselor de mijloc, iar în spatele lor mai multe olace şi caii trebuincioşi pentru transportul claselor de jos şi al curierilor.

Intreg tabloul reprezintă însă pitorescul şi frumosul de altă dată şi, în contrazicere cu Demidoff, Raffet ne arată trăsuri prezentabile, cai frumoşi şi vieaţă multă într'un releu, iar nu sălbăticie.

Tot lui Raffet datorim şi schiţa dela pag. 157, care ne arată călătoria lui Demidoff în trecere peste râul Buzău.

La 1 Ianuarie 1840, postele Moldovei s'au arendat, pentru un nou period de trei ani, Logofătului şi Cavalerului Teodor Sturza, cu condiţiune de a întreţine

www.dacoromanica.ro

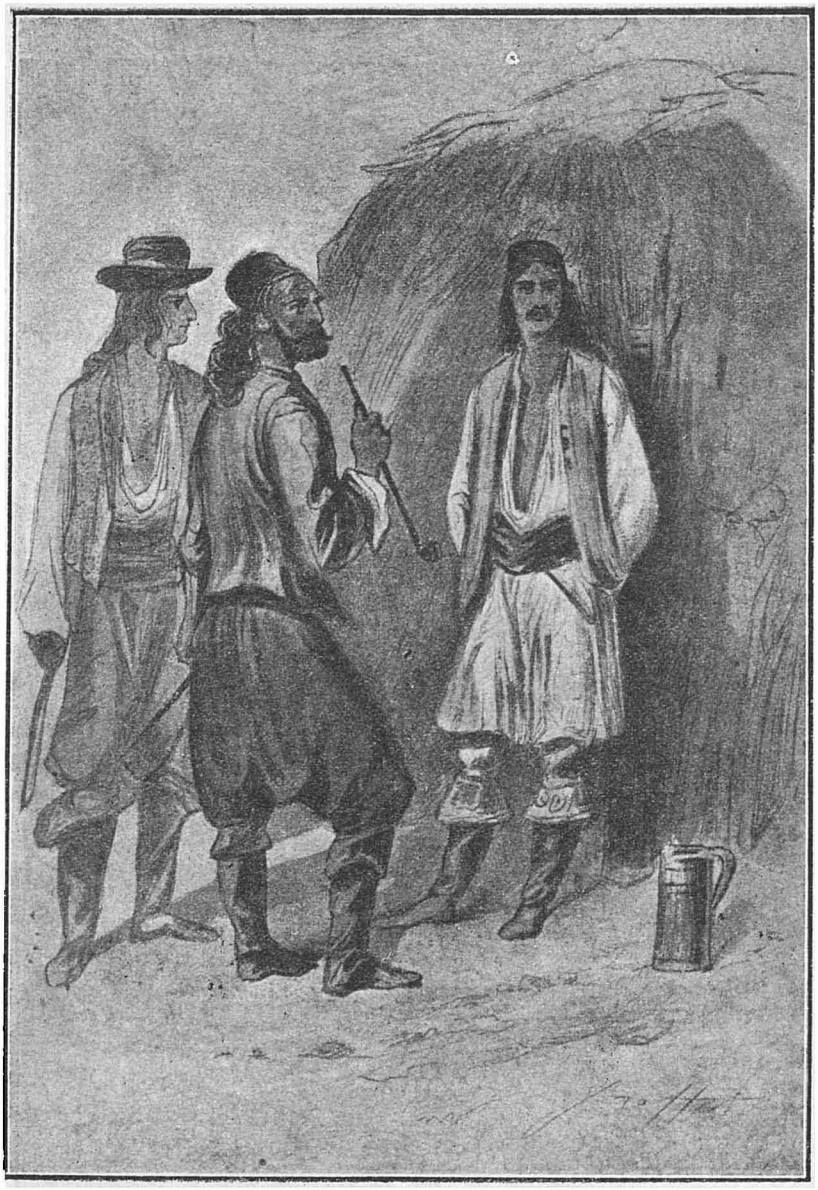

www.dacoromanica.ro

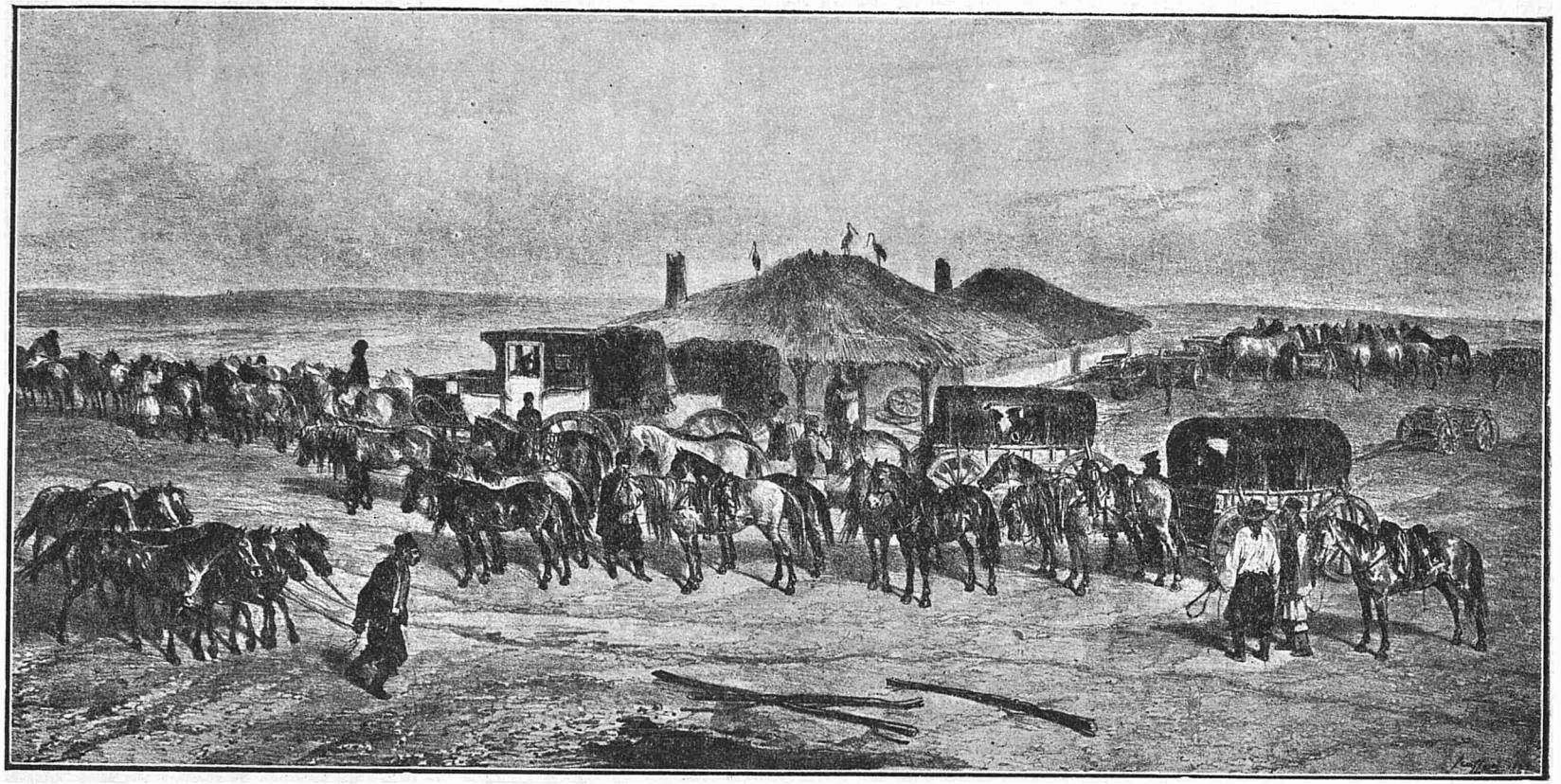

Un releu de poștă

www.dacoromanica.ro

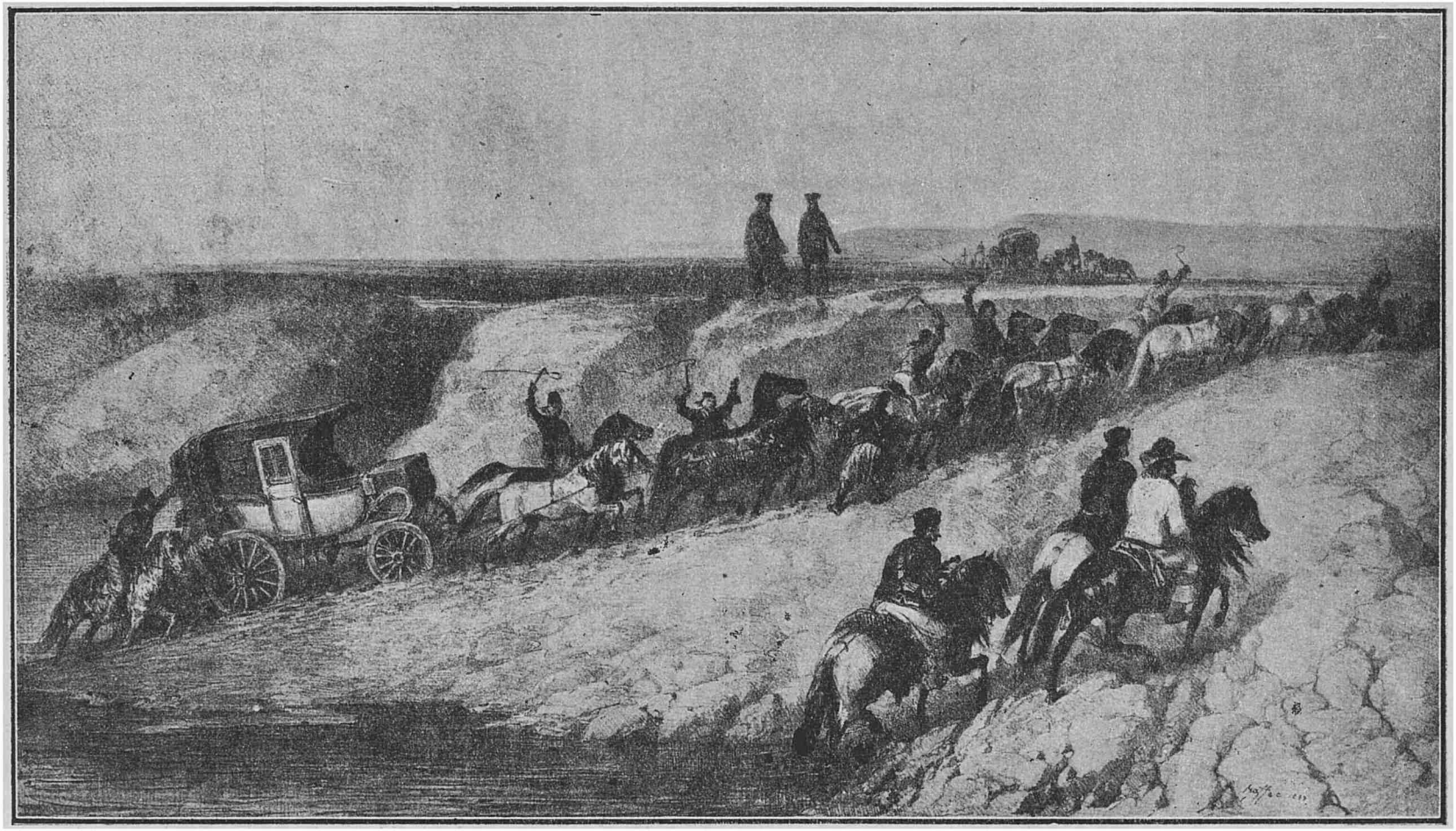

Trecerea postei peste râul Buzău

www.dacoromanica.ro

1.310 cai, pentru cari va primì ca plată câte 226 lei anual, sau în total 296.590 lei, iar în bugetul pe acelaş an găsim că s'a mai prevăzut şi suma de 53.665 lei, 60 parale, a se plătì antreprenorului în contul taxelor celor ce călătoreau în misiunile şi trebuinţele Statului [1]).

La August 1841, expirând contractul postelor în Muntenia, în urma licitaţiunii ţinute, se închiriază postele pe un nou period de 5 ani şi tot pe părţi de drumuri, de oarece experienţa din trecut probase că se pot obţine preţuri mai avantajoase, cu toate că Domnul Alexandru Ghica ar fi dorit să existe un singur antreprenor.

Prin noul contract [2]) s'au prevăzut, ca puncte deosebite de cele din contractele anterioare, următoarele :

Contracciii drumurilor spre Brăila, Giurgiu, Vârciorova, Câineni şi Focşani erau datori a ţine la punctele de frontieră câte două trăsuri braşoveneşti şi câte una la casa postelor din Bucureşti, pentru fiecare din drumurile sus arătate. Trăsurile, după prevederile contractului, trebuiau să fie încăpătoare pentru 6 persoane, acoperite cu coviltir de teletin şi îmbrăcate pe dinăuntru, cu scaune pe leagăn, şi dedesubtul lor prevăzute cu lădiţe.

La aceste trăsuri se dispusese a se înhămà 8 cai în timpuri bune şi 10 în timpuri rele, iar taxele se fixaseră la 40 parale de cal şi ceas, adică îndoit ca pentru celelalte căruţe, călătorii putând luà cu ei şi bagaje până la o greutate de 20 ocale.

Scopul înfiinţării acestor trăsuri a fost ca, după cum se arată chiar prin contract, călătorii ce soseau din străinătate, cu vapoarele, sau pe uscat, să găsească un mijloc mai bun de transport şi să nu fie siliţi a întrebuinţà care sau căruţe mici de postă.

Se căută a se restrânge călătoria în contul Statului, prevăzându-se în contract că acei ce călătoreau în astfel de mod trebuiau să prezinte scuteală (menzil) cu pecetea Domnească, în care să se prevadă şi pricina trimiterii, iar căpitanilor de poste li se puse obligaţiune de a înregistrà cuprinderea acelor scutiri, cu arătarea zilei de trecere în condici şnuruite, date de către Departamentul din Năuntru şi cari serveau la regularea plăţilor.

Se prevăzură pedepse grele pentru cei ce maltratau personalul postelor, stabilindu-se că cei ce vor aveà de reclamat contra acelor organe să înscrie reclamaţiunile lor în nişte condici speciale, cari urmau să fie revizuite de Departamentul din Năuntru, prin Directorul postelor.

Se introduse expedierea prin postă a gropurilor de bani, atât ale Statului, cât şi ale particularilor, stabilindu-se că antreprenorii postelor rămâneau responsabili pentru sustragerea sau pierderea vreunui pachet sau grop cu bani.

---

[1]) Analele Parlamentare, tom. IX, p. II, pag. 9 şi 539.

[2]) Analele Parlamentare, tom. X, p. I şi Dos. Dep. Interne, 1840, Arh. Statului.

www.dacoromanica.ro

Se stabiliră dispoziţiuni în ceea ce priveşte trimiterile de stafete (expreşi), atât pentru afacerile stăpânirii, cât şi pentru cele ale particularilor, în următorul cuprins :

»Pentru stafete, antreprenorii vor fi datori totdeauna a da un surugiu cu un »cal, cu plata progonului pentru doi cai, pentru toate postele întinderii drumului. »Dar fiindcă stafetele se pornesc atât de către Stăpânire, cât şi de către particu»lari, pentru grabnice trebuinţe, spre ajungerea acestui scop, contracciii drumu»rilor, luând odată plata cuvenită pentru stafetă, atât dela Stăpânire, cât şi dela »particulari, sunt datori, deodată cu pornirea ei, a da în mâna dătătorului ade»verinţă cu arătarea de ziua şi ceasul când o primeşte, apoi cu expediarea ei va »da menzil cu două peceţi în mâna surugiului ce va porni cu ea, care, îndată »ajungând la postă, va da căpitanului, împreună şi cu menzilul, iar acesta din »urmă, pe de o parte, va scrie în menzil ceasul când a ajuns menzilul la posta sa, »iar pe de alta va da surugiului ce a adus-o chitanţa de primirea stafetei şi de »ceasul când i-a adus-o, care se va întoarce cu dânsa la posta de unde s'a pornit, »spre a-şi da cuvânt de urmarea ce a făcut. Apoi stafeta, pornindu-se din fiecare »postă înainte până la locul unde se trimite, căpitanul postei punctului numit, »însemnând ceasul când a ajuns stafeta în posta sa, o va înmânà îndată şi per»soanei către care a fost adresată, întorcând menzilul înapoi la locul de unde s'a »pornit, care menzil se va înfăţişà spre dovadă de către contracciii postelor per»soanei ce a pornit-o, spre încredinţare. La întâmplare, însă, de a mijlocì vreo »zăbavă pentru ajungerea stafetei la locul unde s'a fost pornit, peste ceasurile ce »cuprind postele acelui drum, atunci contracciii, pe de o parte, vor plătì celui ce a »pornit stafeta îndoiţi banii ce i-a primit drept progon, iar pentru ale Stăpânirii, »pe lângă întoarcerea înapoi a progonului pomenit, vor fi răspunzători şi de orice »întâmplări şi neorânduell ar izvorî din întârzierea trimiterii unei asemenea sta»fete, şi asupra pornirii stafetelor se vor luà drept temeiu a se socotì distanţa de »o postă drept două ceasuri«.

O dispoziţie nouă introdusă prin contract fù aceea că antreprenorul drumului Brăilei fù obligat de a transportà *Gazeta Brăilei* fără a pretinde vreo plată şi a o expedià în tot cuprinsul Principatului, introducându-se astfel o nouă ramură de trimiteri prin postă, aceea a gazetelor.

O altă dispoziţie nouă fù aceea că antreprenorii postelor, prin înţelegere între ei, să aleagă un Director, persoană mai însemnată, cu caracter deosebit, pe care să îl facă cunoscut Stăpânirii. Pe lângă Director se stabileà să funcţioneze un ajutor cu doi scriitori şi o casă a postelor, iar cheltuelile pentru plata personalului sus arătat, chiria casei, servitorii şi cele trebuincioase se hotărì a se suportà, prin analogie, de către antreprenori.

Directorul postelor şi ajutorul său reprezentà Statul faţă de antreprenori ci funcţionarii lor. Ei aveau datoria de a fi în totdeauna la casa postelor, pentru a privegheà ca pornirile şi sosirile curselor să se facă regulat, ca expediţiunile de

www.dacoromanica.ro

scrisori, gropuri, stafete şi călători să se facă în mod satisfăcător şi ca funcţionarii să aiba purtări liniştite şi cinstite. Să îngrijească de asemenea de distribuirea corespondenţelor şi gropurilor sosite, şi să reguleze ca noaptea unul din scriitori să se afle de serviciu, pentru a satisface cererile urgente.

Tot prin acel contract, se stabiliră reguli în ce priveşte transporturile curierilor ruseşti şi a postei ce se făcea de către cancelarul Austriei.

Despre funcţionarea unor oficii postale străine, am arătat la pag. 146 că în 1830 există în Bucureşti un oficiu postal rusesc, cu expediţii la Craiova şi Galaţi, iar în 1840 găsim funcţionând un astfel de oficiu şi la Iaşi.

Oficiul rusesc din Bucureşti aveà curieri ordinari pe cari îi trimiteà spre Galaţi şi curieri extraordinari, cari făceau cursele între Bucureşti-Constantinopol, Bucureşti-Odesa şi Bucureşti, prin Iaşi, spre Petersburg.

Transportul acestor curieri se făceà prin căruţele şi caii postelor româneşti, antreprenorii fiind obligaţi a le dà tot concursul, în schimbul taxelor ce incasau şi cari erau egale cu ale particularilor.

Prin acelaş timp, austriacii înfiinţară şi ei oficii postale pe lângă consulatele din Bucureşti şi Iaşi, şi mai târziu şi în alte oraşe, expediind corespondenţele în gente închise, prin mijlocirea postei româneşti, pe drumurile Bucureşti-Câineni şi Iaşi-Mihăileni.

Dispoziţiunile înscrise în contractul din 1841 şi privitoare la postele străine sunt următoarele:

»Contracciul drumului Piteştilor, de două ori pe săptămână în Bucureşti şi »de două ori în Câineni, în zilele de expediţie, va fi dator a primì dela cinstita »K. K. agenţie aici şi la punctul Câineni asemenea geanta austricească şi a o »primì şi pornì, aşa pecetluită precum i se va dà atât cei de aici către dregătoriile »dela hotarul austricesc, cât şi cea de acolo aici către cinstita K. K. agenţie, şi a o »înaintà cu curieri orânduiţi într'adins pentru expediţie, primind de fiecare ex»pediţie plata cuvenită de o ştafetă, adică câte 5 lei pentru fiecare postă; totdeo»dată şi contracciii drumurilor Focşani, Brăila şi Giurgiu vor fi cu cea mai de »aproape băgare de seamă şi privighere ca ori când s'ar înfăţişà curierii ruseşti, »atât al extrapostei dela Ţarigrad la Petersburg şi Odesa şi dela Petersburg şi »Odesa la Ţarigrad, cât şi ai acei ordinare, să înlesnească fără minut zăbavă da»rea căruţelor şi cailor trebuincioşi, spre a nu întâmpinà curierii cea mai mică »împiedicare şi zăbavă în călătoria lor ce vor aveà prin postele Principatului, fiind »datori slujbaşii postelor a le arătà înlesnire şi toată cuvenita indulgenţă ca să »nu sufere cea mai mică întârziere sau nepotrivită primire prin postă, iar plata »progonului îşi vor primì fiecare din numiţii contraccii dela cancelaria cinstitului »cantor al postei ruseşti de aici spre despăgubirea plăţii progonului ce s'ar în»sumà pentru caii ce li s'ar slobozì după fiecare drum, fără a aveà nici un fel de »pretenţii pomeniţii contraccii, precum şi cel de sus al Piteştilor, pentru orice lucru »s'ar expedià prin numiţi curieri«.

* * *

www.dacoromanica.ro

Asupra transportului de călători prin poștă, ilustrul scriitor Ioan Ghica, într'o scrisoare a sa către marele poet V. Alexandri, în care îi narează călătoria sa din București la Iași, cu posta, prin anul 1841, descrie formele la cari a trebuit să se supună și peripețiile călătoriei sale în modul următor :

»După mai multe vizite pe la Vornicie, la Postelnicie, la Agie, la casa postei, »alergături, cari au dăinuit vreo 10 zile, într'o Vineri, în sfârșit, pe la ora 3 d. a., »trosc, pleosc, intră în curte opt cai cu doi surugii, precedați de un ciauș călare. »Cât te ștergi la ochi înșirase caii, câte doi, doi, la trăsură, un fel de brișcă ușoară, »s'o duci cu un cal; într'o clipă eram la capul podului de afară, bariera moșilor »de astăzi; chiueau și plesneau surugiii, pe ulițile Bucureștiului der idică lumea în »picioare, bărbați și femei alergau la uși și la ferestre ca să vadă cine trece.

»La streajă, un fel de logofăt în scurteică lungă de pambriu verde, se arată »înaintea cailor.

»Ho! Ho! și oprește trenul; cine sunteți d-voastră? mă întreabă, apro»piindu-se cu șapca în mână de ușa trăsurii.

— »Sunt cutare, îi răspund eu, declinându-i numele și pronumele.

»Căpitanul de barieră scoase un petic de hârtie din buzunar și însemnă cu »creionul zisele mele, muind vârful creionului de plumb pe limbă la fiecare literă.

— »Și unde mergeți d-voastră?

— »La Iași.

— »Să nu fie peste graniță?

— »In Moldova.

— »Dar pasaport aveți?

»Scot pașaportul și îl arăt; căpitanul mi-l ia din mână, se uită la dânsul, îl »mai întoarce, șoptește ceva cu secretarul său, apoi intră amândoi în cancelarie, »de unde ies după o jumătate de ceas cu pana după ureche, și îndoind pasaportul »pe cute mi-l înapoiază cu cuvintele :

— »Să umbli sănătos, coconașule.

»La barieră, se isprăvise caldarâmul și o luăm pe șleau, cu roatele în noroiu »până la bucea, caii la pas, și surugiii croindu-le cu bicele la dungi bășicate pe »spinare.

»După patru ore de răcnete și înjurături, cruci și răscruci, sfinți și evanghelii, »pe la opt seara intrăm în curtea postei dela Șindrilita; picioarele cailor pocneau »de câte ori ieșiau din noroiul gros, cleios și adânc. Făcusem 16 kilometri.

»Acolo, după ce m'am rugat și m'am certat vreo două ceasuri cu căpitanul »de poștă, cu căpităneasa și cu ceaușul, mi s'a dat de hatîr un surugiu cu șase cai, »în loc de opt scrișî în podorojnă; și pe când se ridică luceafărul de ziuă eram la »Moviliță, altă poștă. Aici refuz complet de a mă porni înainte; argumentul că»pitanului erà convingător.

— »Cum să-ți dau cai, d-le, păcatele mele, că aștept din ceas în ceas să

www.dacoromanica.ro

»pice curierul rusesc dela Ţarigrad ; şi cu omul împărătesc nu e de glumă, că-i »ştiu păpara.

»Iată-mă dar oprit în drum, Domnul ştie cât.

»Căpitanul, om politicos, m'a poftit în odaia de mosafiri să mă încălzesc şi »să mă odihnesc până or sosì caii din sus sau din jos.

»Pe un pat sofà, dela sobă până la fereastră, dormeà, dealungul, căpităneasa »cu un copil la sân, alături cu culcuşul căpitanului, care la strigătul de tenor al »surugiului meu sărise din plapomă numai în papuci şi în cămaşă de borangic ; »picioare la picioare cu căpităneasa dormeau, sforăind, doi bieţi călători, cari, ca şi »mine, aşteptau sosirea de cai. O căldură amestecată cu duhoarea de oameni »adormiţi de nu-ţi puteai trage sufletul !

»Sâmbătă seara ajungeam în Urziceni, capitala judeţului Ialomiţa, oraş înecat »în mocirlă dintr'un capăt la altul.

»Peste zi începuse un vânt rece şi noroiul se învârtoşà strângându-se de frig, »încât, încet, încet, se făcuse tare ca fierul, formând o cale zdruncinată ; roatele »săreau din hop în hop, aruncându-mă la fiecare pas al cailor dintr'un colţ »într'altul al trăsurii. Până la jumătatea postei Mărgineni am mers cum am mers, »dar acolo, dând într'un văgaş adânc îngheţat, m'am pomenit cu trăsura într'un »peş ; se rupsese osia şi rămăsese în trei roate. Surugiii descălecară, se uitară, de- »teră fiecare trei fluere de mirare, ceeace însemnà că erà cazul grav ; unul dehamă »săuaşul şi porni pe fugă spre postă să caute ajutor.

»Din ce în ce mai mult crivăţul se înteţeà şi frigul mă pătrundeà ; m'am strâns »cât m'am strâns, dar dacă am văzut ş'am văzut, m'am dat jos, imitând pe su- »rugiul care rămăsese cu mine; m'am adăpostit la spatele trăsurii, dând din mâni »şi din picioare ; dar şi aşa n'a trecut mult şi n'am mai putut jucà ; simţeam că »amorţeam ; mă apucase un fel de piroteală ; atunci m'am hotărît să deham şi »eu pe celălalt săuaş, şi am luat-o la fugă spre postă în voia lupilor cari începuseră »a urlà. Pe la jumătatea drumului veneà rotarul postei călare, aducând un drug »de lemn la spinare, şi despre ziuă intrà şi trăsura mea în postă. Am petrecut »ziua de Duminică în fabricarea osiei şi seara porneam spre Focşani, oraş a două »Principate, capitala a două judeţe, a Slam-Râmnicului pentru Muntenia şi a »Putnei pentru Moldova.

»Luni pe la amiazi, pe când eram în uliţa mare în mijlocul târgului, îmi iese »înainte un impiegat cu guler roşu şi cu spangă, face semn surugiilor să oprească, »se apropie de mine cu un aer maestos şi începe cu :

— »De unde vii ? Unde te duci ? Cum te chiamă ? Ce eşti ?

»Ii răspund :

— «Viu dela Bucureşti şi mă duc la Iaşi.

— »Unde ţi-i pasaportul ?

»Il caut şi i-l dau.

»Impiegatul autorităţii moldovene îl întoarce, îl observă, uitându-se când la

www.dacoromanica.ro

»mine, când la caracteristicele însemnate într'însul, comparându-le din ochi. Se »sfătueşte câtva cu colegul său de pe ţărmul muntenesc şi mă întreabă unde »trag, ca să-mi aducă pasaportul la gazdă. In zadar protestez, cerând să mi-l dea »îndată ca să pot urmă drumul; mi se răspunse că nu se poate până ce nu l'o vizà »ispravnicul, şi, fără mai multă vorbă, adresându-se către surugiul dinainte, îi zice:

— »Du-l, mă, la han la Petrea-Bacalu.

»Petrea-Bacalul erà pe atunci numele de modă al hotelurilor din Moldova, »cum am zice astăzi Grand hotel, fie cât de mic. Acest nume fusese ilustrat de »bogatul Petre-Bacalu din Iaşi, un văr al vestitului Hagi-Petcu Pristanda.

»De abià scăpasem de întrebările păzitorului graniţei, când trei paşi mai îna- »inte cad în investigaţiunile unui alt funcţionar; acesta erà omul otcupciului, »care, după ce mă întrebă dacă am ceva marfă sau ceva haine noi, începe a-mi »scotocì prin trăsură şi prin geamantan. Erà considerat ca mare pagubă pentru »fericirea Moldovei sau pentru a Munteniei dacă o bucată de caşcaval, de postav »sau vreo sticlă de rachiu ar fi trecut nevămuită dintr'o parte într'alta peste şan- »ţul care despărţeà Principatele. Aş întrebà pe protecţionistii sau pe partizanii sis- »temului vamal dacă, prin faptul că a pierit bariera de pe acel canal, stabilindu-se »liberul schimb dintr'o parte într'alta, România a păgubit ceva şi dacă nu stă mai »bine astăzi decât atunci.

»Peste şase ceasuri isprăvisem, se îndepliniserà toate formalităţile prescrise de »legi şi regulamente; un slujitor îmi adusese pasaportul cu iscălitura ispravni- »cului Iordache Pruncu; chehajaua îmi adusese podorojna şi iată-mă iar pe drum, »trăsnind şi plesnind.

»Caii vestitului Privileghie aveau privilegiul de a se hrănì cu răbdări prăjite, »cum ziceà surugiul, mâncare care-i făceà seci la pântece şi uşori la carne, te du- »ceau într'o goană dela o postă la alta, alergau cât puteau bietele dobitoace, ne- »greşit, cu speranţa, totdeauna înşelată, că dincolo vor căpătà câteva dramuri de »ovăz. M'au dus dela Focşani la Iaşi ca vântul. Zăpada acoperise grunzii, pusesem »trăsura pe tălpi de sanie şi alunecam ca năluca pe şesul alb.

»A cincea zi, după plecarea mea din Bucureşti, priveam dela Răpedea încân- »tătorul tablou ce se desvăluie dinaintea ochilor la apărerea Iaşului. Şi mă cobo- »ram la hotelul de Petersburg, în casele lui Beizadea Petrache Mavrogheni, din uliţă.

. . . . . .

»Călătoria dela Bucureşti la Iaşi mă costase 800 de lei vechi, aproape 300 de »franci, afară de cinci zile de osteneală, de suferinţă şi de necazuri«.

* * *

Tot asupra organizării şi funcţionării serviciului postal prin acel timp, în »Anuarul Principatului ţării Româneşti, pe anul 1842«, găsim următoarele:

Postele ţineau de Departamentul din Năuntru, Secţia III-a, care aveà ca atribuţiuni: lucrarea statisticii ţării, actele civile pentru înmulţirea sau împărţi-

www.dacoromanica.ro

rea populaţiunii, *administraţia postelor, corespondenţa*, şcoalele, eforia spitalelor şi alte aşezăminte publice.

Direcţiunea şi casa postelor se aflau instalate pe strada din dosul Ateneului, pe la începutul caiei Dorobanţilor, de unde a rămas şi numele acelei străzi: »Posta-Vecbe«.

Tot în acel timp mai funcţionă în Bucureşti:

Posta Austriacă sau Nemţească, cu sediul lângă colegiul şi biserica Sf. Sava, cari se aflau situate pe locul dintre statuia lui Mihai-Viteazul şi strada Academiei;

Posta Rusească, situată în apropierea celei dintâiu, pe lângă strada Doamnei, sau între stradele Academiei şi Colţea, cam prin strada Vestei, de unde e posibil să fi venit şi numele acelei strade.

In privinţa pornirii şi sosirii curselor ce transportau corespondenţe, în acelaş Anuar găsim:

Posta scrisorilor.

Plecarea din Bucureşti	Posta românească.	In Principat, de două ori pe săptămână, Lunea şi Vinerea, până la 6 ceasuri după amiazi.
	Posta rusească . .	Pentru Rusia şi Moldova, odată pe săptămână, Marţea până la amiazi, iar pentru Constantinopol la 15 zile.
	Posta austriacă . .	De două ori pe săptămână, Lunea şi Vinerea, pentru Statele Austriei, Germaniei, Italiei, Franţei şi Engliterei, până la 7 ceasuri seara.
Sosirea in Bucureşti.	Posta românească.	De două ori pe săptămână, Sâmbăta şi Vinerea.
	Posta rusească . .	Din Rusia şi Moldova, Sâmbăta. Dela Constantinopol, la 1 şi 15 ale fiecărei luni.
	Posta austriacă . .	De două ori pe săptămână, Marţea şi Sâmbăta; aceasta aduceă şi gazetele străine.

Pentru transportul călătorilor, acelaş Anuar dă publicului următoarele explicaţiuni:

Spre a călători cineva cu posta ţării, trebuie să fie însoţit de pasaport (podorojnă); aceasta se dă în Bucureşti la Poliţie sau Agie, iar pe afară dela Cârmuire.

Cărucioarele de poştă obişnuite în România sunt foarte mici, la pământ, şi prea neîndemânatice; e foarte de trebuinţă să aibă vericine echipajul său.

La trăsurile ţării se înhamă patru cai, câte doi, doi, şi câte opt pentru cele particulare; plata de fieşte care cal este câte doi lei pentru o postă.

Postele Principatului fiind date la contraccii pe drumuri, mai totdeauna se obişnueşte a se plăti la posta dintâiu de unde pleacă cinevaş, toată suma cuvenită pe postele călătoriei şi cari sunt mai toate ale unui contracciu.

www.dacoromanica.ro

La 15 Decemvrie 1841, se ţinù la Iaşi licitaţie pentru arendarea postelor Moldovei pe un period de trei ani, începători dela Ianuarie 1843, cu un număr de 1.400 cai, adjudecându-se asupra lui Nicolae Privileghie, cu preţul de 250 lei de fiecare cal [1]).

Ivindu-se însă supraoferte mai avantajoase pentru ţară, din partea lui Alecu Roseti Hatman, Vornicul Mavrocordat, Aga Iancu Cantacuzino, C. Catargiu şi Lipan Spătarul, s'a ţinut o nouă licitaţie, la care Privileghie a scoborît preţul la 205 lei de fiecare cal.

Prin contractul încheiat, se căută a se definì numărul cailor ce trebuiau să se înhame la căruţele cu cari se făceau transporturile, fixându-se numărul lor la 4 pentru căruţele obişnuite ale postei, la 8 sau 10 pentru căruţele mari, cari ar purtà bagaje şi poveri şi la 12 pentru trăsurile mari de călătorie cu câte patru locuri.

Pentru toate felurile de transporturi, se prevăzù însă că, dela 1 Octomvrie la 1 Aprilie, când drumurile sunt mai grele, să se plătească pe deasupra taxele încă pentru doi cai.

* * *

Asupra executării serviciului postal şi transportului de călători prin aceeaş epocă, în »*Album Moldo-Valaque*« din 1848, găsim între alte vederi din ţările române şi două schiţe reprezentând: »*Un releu de postă în Moldo-Valachia*« şi »*Un consul general străin în călătorie, releul dela Călugăreni*«. pe cari le reproducem la pag. 166.

In descrierea făcută în corpul albumului, asupra ţărilor române, călătorul, care a avut o misiune oficiosă din partea unui om politic din Franţa, prin 1840, arată că Domnitorii noştri, vasali ai împăraţilor Turciei, erau ţinuţi sub aspră pedeapsă de a încunoştiinţà în orice împrejurare pe Sultani de cele mai mici acte ale prinţilor creştinătăţii.

Aceşti Domnitori, în general bogaţi şi generoşi, vărsau din plin aurul peste tot şi în favoarea tuturor acelor cari, din principalele puncte ale Europei, ar fi voit a le da în schimb ştiinţele cele mai confidenţiale şi secrete, şi cum ştirile se primeau şi se expediau la Constantinopol prin postă, Domnitorii purtau o deosebită grijă asupra funcţionarilor acestui serviciu.

Mai departe, călătorul, vorbind de surugiii postei din ţările române, arată că a străbătut în vieaţa sa peste 40.000 leghe în postă, însă coducători ca surugiii Moldo-Valachi n'a întâlnit în nici o parte a lumii. Călătorul cel mai indiferent, cel mai îngrijorat şi cel mai ursuz, nu poate să nu se înveselească la vederea celor ce desfăşură surugiii Moldo-Valachi, ca indemânare, vervă, animaţie, filozofie, iuţeală şi veselie. Ei înjură însă de tremură ecourile împrejurimilor.

---

[1]) Analele Parlamentare, tom. XI, pag. II.

www.dacoromanica.ro

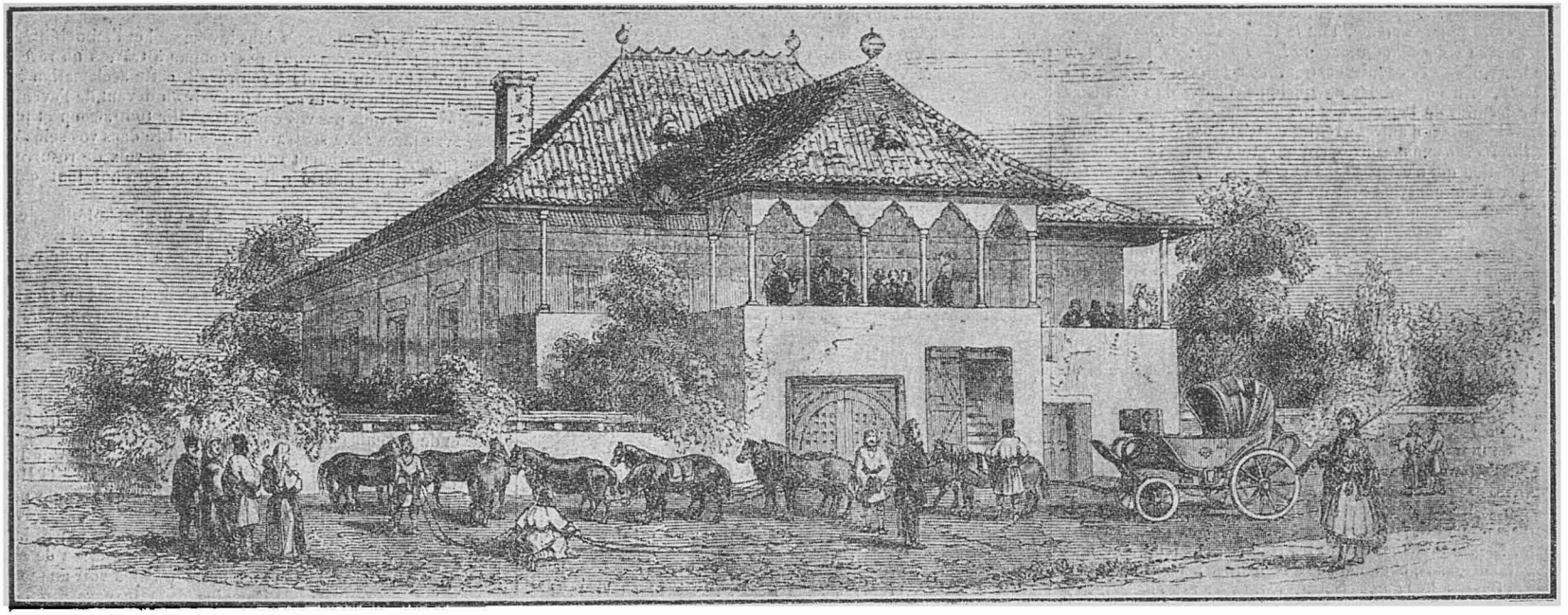

Un releu de poștă în Moldo-Vlachia

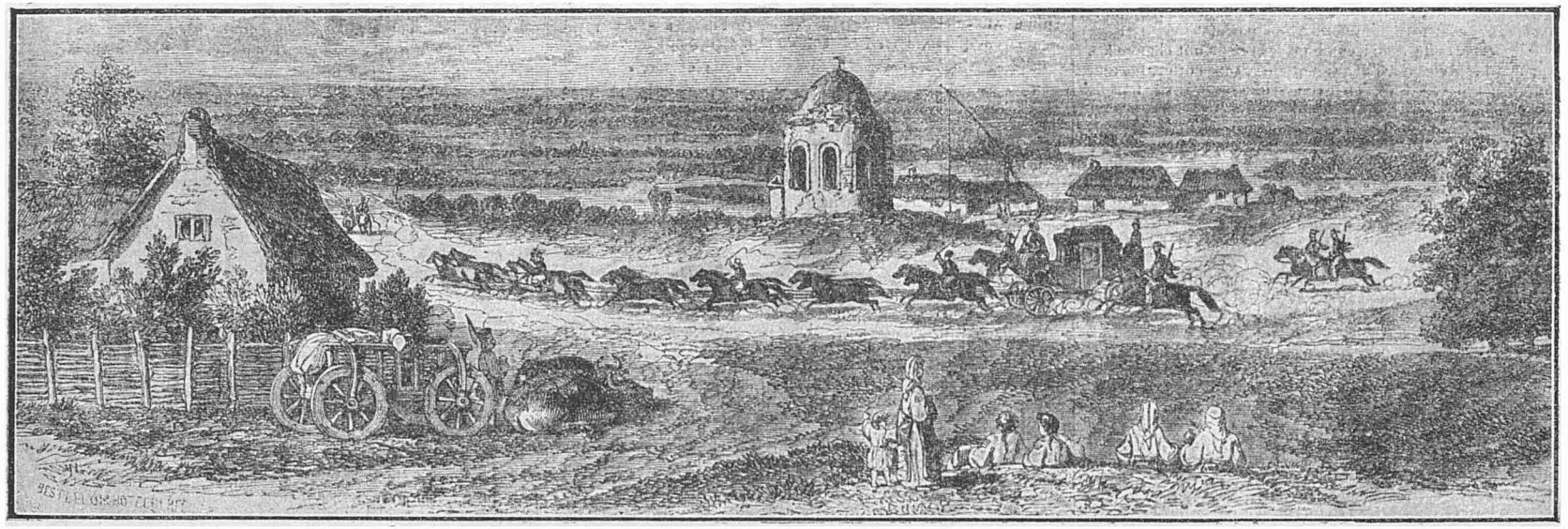

www.dacoromanica.ro

Un consul general străin în călătorie, releul dela Călugăreni

Asupra acestei din urmă părți, călătorul povestește faptul că într'o zi, pe când surugiii aveau onoarea de a conduce pe Mitropolitul țării, din cauza drumurilor rele, trăsura intrase într'o băltoacă, unde se înamolì cu totul. Surugiii se mărginiră să strige și să bată caii; din respect, însă, pentru Înaltul Prelat, neputând să deà drumul obișnuitului lor vocabular de înjuraturi, declarară însoțitorilor Mitropolitului că sunt în neputință de a scoate trasura.

Surugii

www.dacoromanica.ro

Pe când aceştia se gândeau să se ducă la câteva leghe pentru a aduce cai de ajutor, surugiii, după o consfătuire, se prezentară la fereastra trăsurii Mitropolitului şi, mărturisindu-i încurcătura şi scrupulele lor, nu-i ascund că dacă li se dă voie să înjure, ei vor scoate trăsura fără a fi nevoie de alţi cai.

Mitropolitul le dădù voie, având grija să-şi astupe urechile, iar caii, auzind limbajul cunoscut lor şi pe cari surugiii îl întrebuinţau în momente grele, făcură noi sforţări, scoasera trăsura şi astfel s'a putut urmà drumul.

* * *

Intr'o altă publicaţine, intitulată »Descrierea Moldovei şi Munteniei«, tipărită la Leipzig, în 1848, Dr. Ioh. Ferd. Neigebauer, vorbind despre organizarea şi efectuarea serviciului postal în ţările noastre, din epoca anilor 1844 — 1845, ne dă asupra postelor româneşti următoarele părţi interesante:

» Sub dependenţa Ministerului de Finanţe sau a Viesteriei se află monopolul »postal, care erà arendat ca şi cele lalte monopoluri. Serviciul postal se efectuà, »în general vorbind, într'un mod mulţumitor şi deşi Administraţia Postelor nu »da nici o garanţie pentru banii expediaţi prin postă (de altfel se expediau sume »mici), *totuş se auzeau rar de tot plângeri pentru pierderi.*

»In fiecare săptămână plecà regulat posta din capitalele Bucureşti şi Iaşi »la toate capitalele de judeţ cu un curier, care, cu patru cai, conduceà pe vreme »frumoasă o micà trăsură deschisă, numită căruţă de postă, *aşa de repede, încât »egalà aproape mersul trenului.* In urmă, însă, în ambele Principate, caii furà în»grijiţi aşa de rău, încât nu arare ori trebuià să se lase pe drum un cal sau doi »şi pe vreme urâtă adeseaori nu erau în stare să scoată căruţa cea uşoară din gro»pile, uneori adânci, ce existau pe drumurile rău îngrijite.

»Posta de scrisori veneà şi plecà de două ori pe săptămână în Capitală din »toate judeţele şi înapoi. .

»Posta internă a Moldovei şi Munteniei expedià scrisori numai în interiorul »ţării, toate scrisorile pentru celelalte ţări erau expediate de biurourile postale »străine. Posta austriacă expedià toate scrisorile în vestul Europei, iar posta ru»seascà pentru Rusia şi Turcia.

»Funcţionarii postei austriace erau legaţi cu agenţiile sau consulatele din »Bucureşti şi Iaşi, cari stabileau o legătură postală, prin intermediul postei in»terne cu Austria de două ori pe săptămână. Prin aceste curse se expediau în »Europa, prin Cernăuţi şi Lemberg, toate scrisorile din Moldova, şi tot aşa cele »din Muntenia şi Bucureşti, prin Câineni-Sibiu.

»Toate ziarele europene cari veneau în ţară se comandau la Viena, afară »de cele ruseşti cari veneau cu posta rusească.

»Un mare neajuns erà că nu se puteau primì sau expedià cu posta austriacă »bani şi pachete. Acest fel de trimiteri la sosire rămâneau într'un oraş de fron-

www.dacoromanica.ro

»tieră de unde puteà să le ridice destinatarul, după ce primeà o înştiinţare »dela poştă.

»Posta austriacă nu luà răspunderea pentru expediţiile trimise prin posta »locală, de oarece nu erau însoţite de curieri austriaci, cum era cazul cu posta »rusească.

»Posta rusească din Principate erà în legătură o dată pe săptămână cu Pe»tersburgul şi de două ori pe lună cu Constantinopol. O altă legătură se făceà »prin Galaţi cu vapoarele la Odesa. Posta rusească expedià şi bani şi pachete şi »răspundeà pentru orice pierdere«.

Către finitul epocii despre care vorbim, serviciul postal a început să fie mult accelerat şi uşurat în îndeplinirea lui prin scurtarea drumurilor, o mai bună întreţinere şi prin şoseluirea lor.

In Moldova, sub Mihail Sturza, se făcù prima şosea, care străbăteà ţara în lungul ei, dela Mihăileni (graniţa despre Bucovina), trecând prin Botoşani, Iaşi, Vaslui, Bârlad, Tecuci şi Galaţi. Un alt drum de mare însemnătate fù cel de pe malul Siretului, prin care se legà oraşele Fălticeni, Roman şi Bacău cu Galaţi.

De asemenea în Muntenia, mai cu seamă sub George Bibescu, ales ca Domn în 1842, se căută a se îmbunătăţi drumurile şi a se şoselui, în care scop se aduse şi un specialist din Austria.

Interesul ce depuse Bibescu pentru întreţinerea drumurilor reiese destul de bine din următorul ordin către Sfatul Administrativ, dat în anul 1845, în cuprinderea de mai jos :

»Pentru desăvârşita neîngrijire şi neorânduială ce am găsit pe drum, întru »călătoria noastră dela Bucureşti la Comarnic, atât din partea Cârmuirii judeţu»lui Prahova, cât şi din partea Obşteştii Direcţiuni a postelor, măcar că li se dăduse »în ştire cu mai multe zile înainte de această a noastră călătorie, Noi depărtăm »din slujbă pe Cârmuitorul acestui judeţ, Serdarul Ion Creţulescu, iar acel Obştesc »Director, Paharnicul Tache Zisul, se va pune la arestul Agiei pe soroc de »opt zile«.

* * *

In anul 1846, postele din Moldova şi din Muntenia s'au dat din nou în antrepriză, cele din Moldova pentru un period de trei ani, cu începere dela Ianuarie 1846 până la 1849, şi cele din Muntenia pentru un period de cinci ani, dela August 1846 până la 1851.

Prin contractul Moldovei [1]) postele s'au dat în antrepriză, după exemplul Munteniei, separate pe drumuri, şi adică :

Un drum din Sculeni, prin Iaşi-Vaslui-Huşi-Strimtura, care se adjudecă asupra lui A. C. Mavrocordat ;

[1]) Analele Parlamentare, tom. XIII.

www.dacoromanica.ro

Al doilea drum, din Bârlad, la Galați și Focșani, adjudecat asupra lui Aga Grigoraș Tufescu ;

Al treilea drum, din Podul-Iloaiei, la Mihăileni, în legătură cu posta Austriacă, spre Cernăuți, adjudecat asupra Postelnicului T. Ghica ;

Al patrulea drum, din Târgul-Frumos, la Falticeni, Roman, Piatra, Bacău, Ianoșeni, Ocna, adjudecat asupra lui Aga Iancul Casul.

Caii necesari întreținerii postelor s'au fixat la 1.520, împărțiți pe drumurile și releurile stabilite în harta Moldovei dela pag. 171, Statul fiind obligat a plăti câte 265 lei anual de fiecare cal, sau în total 400.150 lei. In afară de această sumă, antreprenorii mai primeau anual din taxele de transporturi ale celor ce călătoreau în contul Statului sume destul de însemnate, și cari în cursul anului 1847 s'au ridicat la 180.000 lei.

Taxele de transport pentru particulari s'au fixat la 30 parale de ceas și cal, iar pentru trebuințele Statului la 20 parale.

Tot prin acel contract, s'a prevăzut înființarea unei cancelarii, sub denumirea de »*Casa Menzilurilor*«, cu aceleași atribuțiuni ca și Direcțiunea postelor din Muntenia, compusă din următorul personal;

1 director, plătit cu 1.000 lei lunar.

1 secretar, » » 500 » »

2 scriitori, plătiți cu câte 100 lei lunar.

Totalul cheltuelilor de 21.600 lei anual s'a dispus a se suportà, prin analogie, de antreprenorii drumurilor postei.

In privința transporturilor de corespondență, contractul, pe răstimpul susarătat, cuprindeà următoarele dispozițiuni :

»Cât însă pentru particularnice scrisori, dacă antreprenorii vor voì a se în»sărcinà cu purtarea lor, vor fi slobozi a primì și plată, după pilda plății la posta »Nemțească, rămânând siguranța purtării lor pe a lor răspundere«.

Peste un an, însă, antreprenorii au cerut Domnului, sub motivele că, în urma unei mari epidemii, le-au murit un număr mare de cai și că, din cauza lipsei și scumpetei de furaj, au păgubit mult, să le prelungească contractul de arendare al postelor, în aceleași condițiuni, încă pe un period de trei ani, adică până la 1852, ceeace s'a și admis de Obștească Adunare, la 5 Martie 1847. [1])

Cu această ocaziune însă s'a sporit numărul cailor cu 68, iar suma ce se plăteà antreprenorilor s'a ridicat la 418.170 lei anual.

Pentru antrepriza postelor din Muntenia, pe periodul 1846 — 1851 [2]), la licitația ținută, s'a obținut ca preț, pentru întreaga țară, 918.000 lei, iar pe drumuri fracționate, suma de 708.404 lei. Oferta din urmă fiind cea mai avantajoasă, s'a și aprobat prin Ofisul Domnesc cu No. 74 din 1846.

---

[1]) Analele Parlamentare, tom. XIV, p. II, pag. 320.

[2]) Dosarul ministerului de interne 1845/46, Arhivele Statului.

www.dacoromanica.ro

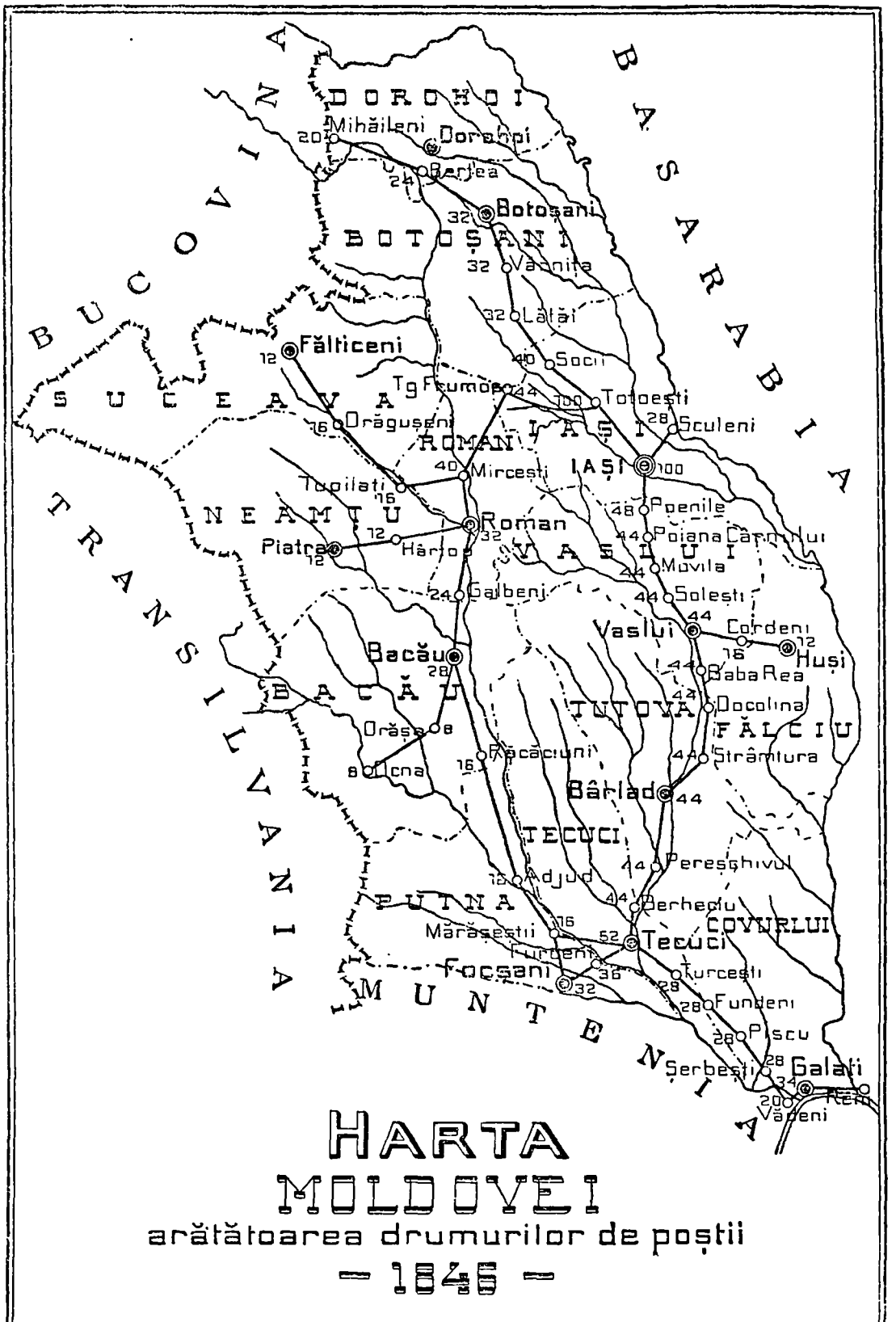

HARTA
MOLDOVEI
arătătoarea drumurilor de poștii
— 1846 —

www.dacoromanica.ro

Prin noul contract s'au prevăzut, ca condiţiuni deosebite, următoarele:

Răspunderea pentru pierderea valorilor erà ridicată în cazuri de călcări de tâlhari.

Taxele de transport s'au ridicat la 25 parale de cal şi de oră, socotindu-se posta de patru ceasuri, ceeace făceà că pentru o distanţă de 20 km să se perceapă 100 parale.

Pentru stafete, taxele erau îndoite.

Taxele pentru corespondenţe s'au menţinut tot la patru bani de dram şi de postă, iar cele pentru trimiteri de bani s'au fixat la 2 lei de postă şi de ocaua de aur şi la 10 parale de postă şi de ocaua de argint.

Se interzise a se introduce corespondenţa particulară în cea oficială şi se prevăzù pentru cei vinovaţi pedepse aspre.

Personalul Direcţiunii postelor a fost mărit, fixându-se lefurile şi cheltuelile în modul următor:

1 director	1.000	lei	lunar;	
1 ajutor	400	»	»	
1 şef de masă	400	»	»	
3 scriitori	300	»	»	
2 slujbaşi şi alergători	80	»	»	
Cheltueli de cancelarie şi un odăiaş	100	»	»	
Lemnele trebuincioase	100	»	»	
	2.380	»	»	sau anual 28.560 lei.

Această cheltuială se suportà, prin analogie, de antreprenorii drumurilor, cari alegeau pe director şi ajutorul său.

Director, pe periodul sus arătat, a fost ales Paharnicul Mihalache Pencovici, iar ajutor Iancu Bica.

La contractul încheiat, s'a mai adăugat, după cum se constată din dosarele mai sus arătate, încă două noui condiţiuni, din cari una privitoare la schimbul de corespondenţe şi valori cu Serbia şi Moldova şi alta, la înfiinţarea unui oficiu postal în centrul Capitalei ţării.

In privinţa schimbului de corespondenţe şi valori cu Serbia şi Moldova, prin adausul de contract, se stabileà că asemenea trimiteri, prezentate în Muntenia vor fi trecute peste Dunăre, de două orì pe săptămână, de căpitanul postei din Severin şi predate Cinovnicului Sârb, care le va îndrumà mai departe; iar cele pentru Moldova se vor predà la Focşani, din Moldova, în zilele de Miercuri şi Duminică seara, de unde curierii acelei ţări porneau Joi şi Luni dimineaţa.

Cele ce soseau din Serbia se predau căpitanului postei din Severin şi cele din Moldova căpitanului din Focşani-Muntenia, cari îngrijeau trimiterea lor mai departe.

Taxele pentru corespondenţele şi trimiterile din Muntenia pentru Moldova

www.dacoromanica.ro

şi Serbia se stabilise că erau cele interne şi se percepeau la prezentare, după numărul postelor ce aveau de parcurs pe teritoriul Munteniei; iar taxele pentru parcursul teritorial în Serbia şi Moldova urmau să se incaseze dela destinatarii acelor trimiteri.

In ce priveşte înfiinţarea unui oficiu postal în mijlocul comercial al Bucureştilor, s'a prevăzut ca antreprenorii postelor să închirieze o casă cu 11 încăperi, sus şi jos, în mijlocul târgului, spre a slujì pentru *cantora postei* şi ca local de cancelarie, atât pentru Direcţiunea postelor, cât şi pentru contraccii, rămânând în vechea clădire numai grajdurile şi locuinţa ceauşilor şi surugiilor.

Infiinţarea acelui oficiu a fost motivată de o cerere a neguţătorilor Capitalei, adresată Departamentului din năuntru, la 24 Ianuarie 1846, din care extragem ca părţi mai interesante următoarele:

» . . . . . plecaţi rugăm ca să binevoiască a să pune îndatorire Directo»rului postelor, a deschide o canţelarie în piaţa Capitalei, unde să se primească »gropurile şi scrisorile, orânduindu-se şi o sentinelă pentru paza canţelariei, spre »a nu se întâmplà vreo bântuire de oameni netrebnici, precum s'au urmat în »zilele trecute.

»Această măsură, văzându-se de folos şi trebuinţă, se *urmează în toate ora»şele Europei*, având canţelariile postelor în centrul oraşului, pentrucă fiind can»ţelaria postei la o depărtare mare, după cum se află aci, este o mare neîndemâ»nare a neguţătorilor şi primejdie cu trimiterea şi primirea gropurilor, mai vârtos »în vreme de iarnă.

»Aşa dar, încredinţaţi fiind pentru părintească îngrijire a oblăduirii, spre »inlesnirea şi înflorirea negoţului, nu suntem la îndoială că vom dobândì dorinţa »noastră«.

Ai Cinstitului Departament prea plecaţi:
(urmează semnăturile)

www.dacoromanica.ro

EPOCA DELA 1848 PÂNĂ LA 1859

Serviciul postal, pe bazele întocmite în 1846, s'a executat în bune condiţiuni, atât în Moldova, cât şi în Muntenia, până în 1848, când avù să sufere zăticniri, pe de o parte, din cauza revoluţiunii ce izbucnì în ambele Principate, contra protectoratului rusesc şi a amestecului acelei ţări în afacerile interioare ale ţărilor române, iar pe de altă parte din cauza ocupaţiunii Ruso-Turcă, care ruină finanţele ţărilor şi degradă printr'o barbară întrebuinţare, caii şi căruţele postelor.

După stingerea revoluţiunii şi încheierea convenţiunii dela Balta-Liman (1 Maiu 1849) între Rusia şi Turcia, se numiră ca Domni, pe termen de 7 ani, în Muntenia Barbu Ştirbey şi în Moldova Grigore Ghica, cari căutară să se ocupe îndată cu reorganizarea serviciului postal, prin stabilire de legături şi coincidenţe între postele interne şi între acestea şi cele ale ţărilor vecine, printr'o nouă desvoltare şi întindere a serviciului, cât şi prin introducerea altor îmbunătăţiri folositoare Statului şi publicului.

In privinţa stabilirii de coincidenţe între postele ţărilor române şi cele ale Statelor vecine, în dosarele Departamentului din Năuntru al Munteniei găsim că Vistieria Moldovei, cu adresa No. 4.721 din August 1849, comunică Departamentului zilele de sosire ale postei austriace la Iaşi, aranjamentul curselor din Iaşi spre Focşani şi Galaţi şi cereà a se luà măsuri ca postele Munteniei să fie puse în legătură cu sosirile şi plecările postelor moldoveneşti la Focşani.

Cererii de mai sus i s'a dat curs, şi în dosarele aceluiaş departament găsim adresele No. 6.132 şi 6.133 din Septemvrie acelaş an, către Principatul Serbiei şi către Vistieria Moldovei, prin cari li se comunică aranjamentul curselor postale din Muntenia în legătură cu acele ţări, cu invitaţiunea de a fi pus în aplicare cu începere dela Ianuarie 1850.

In ce priveşte îmbunătăţirile de ordin general în Muntenia, pentru a se satisface interesele administrative, Ştirbey căută să deà extindere serviciului postal prin organizarea unui serviciu pentru transportul corespondenţelor oficiale între reşedinţele judeţelor şi reşedinţele plăşilor din fiecare judeţ şi între acestea din urmă şi comunele ce formau plăşile, în care scop dete Departamentului din

www.dacoromanica.ro

Năuntru ordine în consecinţă la 19 Ianuarie 1851. Cum însă aceste dispoziţiuni sunt primele începuturi de organizare ale unui serviciu postal rural, cred nemerit a da acì, pe scurt, după *Buletinul Oficial* din 1851, No. 7, măsurile dictate de Domn pentru îndrumarea acelui serviciu.

Corespondenţele dintre Cârmuiri şi Subcârmuiri se vor expedià de două ori pe saptămână dela fiecare, prin dorobanţi călări (soldaţi cu schimbul), în zilele şi ceasurile hotărite, fixându-se plecarea dela Cârmuiri Marţea şi Sâmbata, la 10 dimineaţa, iar dela Subcârmuiri Miercuri dimineaţa şi Vineri seara.

Pentru a se face economie de oameni, se dispuse ca dorobanţii ce plecau dela Cârmuiri Marţea să ajungă până Miercuri dimineaţa la Subcârmuiri, să predeà corespondenţele ce duceau şi la înapoiere să aducă pe cele aflate acolo, iar Vineri Subcârmuirile să pornească corespondenţele prin dorobanţii lor cari trebuiau să ajungă la Cârmuiri până Sâmbătă dimineaţa, când predau pe cele aduse şi luau la înapoiere pe cele destinate pentru Subcârmuiri.

Tot în scop de economie de oameni, se prevăzù că acolo unde un dorobanţ, pentru a se duce la o Subcârmuire, treceà pe lângă o altă Subcârmuire, trebuià să transporte şi pachetul cu corespondenţa acelei Subcârmuiri, iar pentru Subcârmuirile cu totul depărtate se prevăzù că dorobanţii lor să vină până la o Subcârmuire situată mai la mijlocul distanţei, unde să facă schimbul corespondenţelor cu dorobanţii ce legau acea Subcârmuire cu Cârmuirea.

Pentru Subcârmuirile situate în apropiere de drumul postelor regulate, se stabilì ca dorobanţii să vie până la cel mai apropiat releu de postă, unde predau căpitanilor expediţia ce aduceau spre a fi expediată la Cârmuire şi primeau pe cea destinată pentru Subcârmuirea lor.

In cazuri urgente însà şi extraordinare, se prevăzù a nu se aşteptà zilele fixate şi a se trimite dorobanţi expreşi.

Prin aceeaş poruncă, se stabileà că corespondenţele satelor să se expedieze mai departe prin mijlocirea Subcârmuirilor şi că satele urmau sa trimità vătăşei la reşedinţa Subcârmuirilor de cari depindeau, spre a duce corespondenţele satelor şi a aduce la înapoiere corespondenţele Subcârmuirilor sau ale Cârmuirilor, specificându-se că vătăşeii nu trebuiau să fie întrebuinţaţi decât pentru transportul corespondenţelor.

Ca parte finală, Domnul obligà pe Cârmuirile de judeţe ca să înainteze Departamentului din Năuntru un tablou arătător de zilele şi orele pornirii şi sosirii expediţiilor între Cârmuiri şi Subcârmuiri, pentru ca Stăpânirea centrală să aibă ştiinţe exacte de mersul corespondenţelor oficiale în întreaga ţară.

In afară de aceasta, Ştirbey îngrijì a se stabilì noi condiţiuni pentru arendarea postelor pe periodul 1851—1856, prin cari se completà şi îmbunătăţeà executarea serviciului postal şi din cari cele mai principale au fost următoarele : [1])

[1]) Dos. Depart. interne 1850, arhiv. Statului.

www.dacoromanica.ro

Numărul cailor pentru efectuarea serviciului s'a ridicat la 4.036.

S'au stabilit condiţiuni pentru întreţinerea cailor, prevăzându-se ca ei să fie înfieraţi, potcoviţi pe tot timpul anului şi la toate picioarele. Să fie hrăniţi în tot timpul anului cu câte 6 oca grăunţe la două mâncări şi 7 oca fân în timp de 24 ore, neadmiţându-se a fi daţi la păşune decât între lunile Maiu—Septemvrie.

Caii din Bucureşti, în număr de 200, şi cei dela Craiova, în număr de 60, s'a dispus să se ţină în grajduri, nu departe de locul de plecare al postelor, spre a nu se aduce întârzieri în expedierea curierilor şi călătorilor.

Taxele pentru scrisori şi gropuri s'au menţinut tot cele din trecut, iar cele pentru călători s'au ridicat dela 25 la 30 parale de cal şi ceas, socotindu-se posta tot de patru ceasuri.

La stafete, taxele au rămas tot ca pentru 2 cai, însă posta urmă să se socotească pe două ceasuri, iar în timpuri rele pe două ceasuri şi jumătate.

S'a prevăzut ca la capitalele de judeţe şi la punctele de intrare în ţară, căpitanii postelor să ţină câte o condică în care să se treacă scrisorile ce se primeau dela particulari, sub dare de recepisă, şi se dispuse ca recepisele, după predarea obiectelor la destinaţie, să se înapoieze la origină şi să se înmâneze expeditorilor, precum se făceà în acel timp şi la agenţiile şi consulatele străine.

Prin acelaş contract, se luă dreptul antreprenorilor de a alege pe directorul postelor şi se stabilì ca el să fie numit de Domn, după recomandarea ministrului de interne, iar întreaga Direcţiune să fie pusă sub autoritatea poruncilor acelui minister.

Ca director al postelor, pe periodul 1851—1856, s'a numit Clucerul Mihail Pencovici, iar la Maiu 1851 s'au închiriat casele Cluceresei Elena Hiotu, din mahalaua Sf. Sava, pe preţ de 280 galbeni anual, dispunându-se a se instalà în ele Direcţiunea postelor şi oficiul postal, pentru primirea şi predarea la public a corespondenţelor şi trimiterilor de bani.

* * *

In Moldova, în cursul anilor 1850—1851, se stabiliră noui condiţiuni pentru arendarea postelor pe un period de 5 ani şi 8 luni, începători dela 1 Ianuarie 1852 [1]), adjudecându-se tot pe despărţiri, precum urmează :

I-a despărţire : Sculeni-Iaşi-Vaslui-Bârlad-Huşi şi Fălciu, asupra Hatmanului Nicolae Mavrocordat ;

A II-a despărţire : Bârlad-Tecuci-Focşani-Galaţi, cu legături spre Reni şi Brăila, asupra Cneazului Costache Moruzi ;

A III-a despărţire : Iaşi-Botoşani-Dorohoi-Mihàileni, asupra Vornicului Teodor Ghica ;

---

[1]) Desbaterile Divanului Obştesc al Moldovei 1851.

www.dacoromanica.ro

A IV-a despărţire: Tg.-Frumos-Mircești-Fălticeni-Roman-Galbeni-Bacău-Piatra-Adjud-Ocna-Oraşa, asupra Vornicului Nicolae Milo.

Numărul cailor, fixat la 1.896, a fost sporit chiar dela începutul anului 1852 cu încă 272, pentru trebuinţele serviciului de diligenţe ce s'a înfiinţat în cursul acelui an, iar cheltuelile înscrise în bugetul Moldovei pe anul 1853 [1]) pentru întreţinerea postelor se ridicaseră la suma de 753.080 lei, plus 180.000 lei pentru taxe de transporturi în contul Statului.

Condiţiunile antreprizei, stabilite de ministerul de finanţe, completate de Divanul Obştesc şi înaintate, spre aprobare, Domnului, cu Anaforaua No. 16 din 7 Martie 1851, cuprind dispoziţiuni prin cari se îmbunătăţeşte exploatarea acestui serviciu şi se adaugă noi clauze, puse atât în avantajul guvernului ţării, cât şi în al populaţiunii.

Printre dispoziţiunile cari nu existau în contractele anterioare enumărăm următoarele:

In caz de a se înfiinţà servicii de diligenţe pentru trebuinţele publicului pe orice drum, antreprenorii postelor vor fi datori a da de două ori pe săptămână, atât la ducerea, cât şi la întoarcerea diligenţelor, câte patru cai fără plată, în contul celor ce trebuie să dea pentru transportul curierilor; iar pentru caii ce vor trebuì mai mult diligenţelor se vor incasà taxele obişnuite.

Personalul Direcţiunii postelor şi lefurile lui s'au fixat astfel:

1 director	plătit cu	1.000	lei lunar.
1 secretar sau cassier.	» »	600	» »
1 expeditor.	» »	500	» »
3 scriitori, în total	»	450	» »
Cheltueli de cancelarie.		60	» »
Total . . .		2.610	» »

Pe lângă acest personal, Direcţiunea postelor mai aveà 15 curieri plătiţi cu câte 70 lei lunar, din carî 12 în Iaşi, pentru ducerea şi aducerea diferitelor trimiteri oficiale şi particulare, iar restul de 3, fixaţi în acelaş scop, câte unul la Huşi, Piatra şi Fălticeni;

4 slujitori, înarmaţi şi plătiţi tot cu câte 70 lei lunar, în scopul de a însoţì curierii când transportau valori în sumă mare;

2 factori, plătiţi cu câte 50 lei lunar, pentru distribuirea corespondenţelor, şi

1 om de serviciu, plătit cu 40 lei lunar.

Curierii, slujitorii şi factorii trebuiau să poarte uniforma slujitorilor ministerului de finanţe şi câte o mică geanta de piele la piept.

Atribuţiunile Direcţiunii postelor şi ale personalului său constau în:

---

[1]) Buletinul Oficial al Moldaviei No. 43.

www.dacoromanica.ro

A primì în capitala Iași toate trimiterile oficiale și a le expedià la destinație în diferite ținuturi prin curieri. Asemenea, de a primì pe cele prezentate în diferite localități și a le distribuì în Capitală după adrese, ținând în ambele cazuri registrele necesare spre a se stabilì primirile și predările ;

A face ca, în baza permiselor de călătorie în contul Statului, să se libereze celor în drept caii și căruțele necesare pentru astfel de transporturi, iar la finitul lunii de a adunà acele permise din întreaga țară, a le înaintà ministerului de finanțe, a incasà plata lor și a împărțì antreprenorilor sumele ce li s'ar cuvenì din astfel de transporturi ;

A incasà taxele călătorilor particulari, a adunà pe cele strânse la diferite releuri postale din țară și a le împărțì antreprenorilor, după distanțele parcurse în fiecare despărțire.

O dispoziție de cea mai mare importanță, și care s'a introdus pentru prima dată în condițiunile de arendare ale postelor din Moldova, a fost acea prin care curierii, cu ocaziunea transportului trimiterilor oficiale, erau obligați să transporte și scrisorile și gropurile cu bani ale particularilor, și antreprenorii n'aveau dreptul a se împotrivì la aceasta, nici a pretinde vreo plată, afară numai dacă greutatea trimiterilor ar fi fost mai mare de 100 oca, în care caz se prevăzuse că se va da o a doua căruță de postă, pentru care antreprenorii urmau a primì taxele cuvenite.

Luarea dreptului antreprenorilor de a transportà scrisorile și banii particularilor prin incasare de taxe a fost primul pas în țările române pentru stabilirea monopolului de Stat, asupra unor astfel de trimiteri și din el a decurs obligațiunea prevăzută prin condițiunile de arendare, ca cheltuelile pentru personalul Direcțiunii și ale celui aflător în acest scop prin orașe să fie în sarcina Statului.

In privința cheltuelilor și a regulelor de exploatare ale serviciului de scrisori, condițiunile de arendare prevedeau următoarele :

Expedierea scrisorilor particulare se va face sub privigherea ministerului de finanțe.

Un oficiu postal central va funcționà în Iași și câte un oficiu postal la fiecare reședință ținutală (capitală de județ).

La fiecare oficiu va fi câte un factor pentru înmânarea scrisorilor, iar la Iași doi.

Conducerea oficiilor dela reședințele ținuturilor va fi încredințată Sameșilor (cassierilor), cărora li se va da, pentru noua însărcinare, câte un spor de leafă lunar de lei 50, iar celor din Galați și Botoșani câte 100 lei, în vedere că în aceste orașe este mai multă corespondență.

Factorii distribuitori se vor alege și funcționà sub răspunderea Sameșilor, având ca semn distinctiv o șapcă de piele sau mușama, cu inscripția orașului în care vor funcționà, și o geantă de piele, pe care va fi scrisă indicația : »Portu Scrisorilor«.

www.dacoromanica.ro

Fiecare oficiu va aveà:

Un registru pentru scrisorile prezentate;

Unul, pentru cele sosite;

O condică pentru predarea depeşilor căpitanilor de postă;

O condică pentru ştafete;

O condică, în care se va înregistrà plata incasată din taxele scrisorilor.

Oficiile postale erau îndatorate a primì numai scrisorile adresate în interiorul ţării şi, după ce le înregistrà în condicile sus arătate, le alegeà pe destinaţii ţinutale, le formà pachete şi le predà sub semnătură càpitanilor de postă local.

Curierii, cari efectuau cursele postale, primeau dela cel dintâiu oficiu de expediere o foaie însemnată cu data zilei şi arătarea pachetelor ce au primit, pe cari căpitanii postelor de destinaţie urmau să adeverească primirea pachetelor, semnând şi punând data şi ora sosirii. Acele foi se depuneau la oficiul cel din urmă al distanţei şi se păstrau în arhiva oficiului.

Căpitanii postelor trimiteau imediat pachetele sosite oficiilor, cari, după desfacerea şi înregistrarea scrisorilor, le dădeau factorilor spre distribuire.

Scrisorile ce se depuneau la oficii trebuiau stampilate cu o pecete, purtând în mijloc numele oraşului şi împrejur data zilei de prezentare, iar când taxele se plateau la prezentare, se aplicà şi o altă stampilă, cu indicaţia: »franco«.

In privinţa taxelor, condiţiunile de arendare prevedeau că pentru scrisorile de o coală de hârtie se va plătì jumătate de sfanţ (40 parale), *fără a fi cântărite şi oricare ar fi distanţa până la destinaţie.* Pentru scrisorile cu o greutate dela jumătate litră (162 grame) până la o litră (323 grame) urmà să se perceapă un sfanţ, iar de aci în sus pentru fiecare jumătate de litră în plus câte un sfanţ.

Relativ la taxe, Divanul Obştesc exprimase însă părerea că ministerul de finanţe să chibzuiască pentru taxarea scrisorilor o altă măsură, după greutate, precum există şi în alte State învecinate şi să se propună în acelaş timp reguli pentru primirea, manipularea şi siguranţa gropurilor cu bani.

Dorinţele Divanului Obştesc s'au îndeplinit în scurt timp, după cum vom vedeà mai jos, prin adoptarea unui alt sistem de greutăţi şi introducerea manipulării valorilor; cât priveşte însă adoptarea unei taxe unice pentru interiorul ţării, trebuie să se ştie, *că Moldova a fost între primele State cari au adoptat acest sistem şi că ea n'a fost întrecută decât de Anglia, care a introdus taxa unică în 1840, Rusia în 1843, Spania în 1845, Franţa şi Elveţia în 1848; celelalte ţări menţinând tarife pe zone.*

Condiţiunile de arendare prevăzuse şi reguli asupra responsabilităţii personalului postal, stabilind că pentru abateri dela regulele fixate mai sus, cât şi pentru întârzieri, neîngrijiri, înşelăciuni, necredinţă, violarea scrisorilor şi sustragerea lor, făptuitorii vor fi supuşi, după caz, unei opriri din leafă, dela două săptămâni la trei luni, depărtarea din funcţiune şi închisoare, iar cei ce se vor

www.dacoromanica.ro

dovedì că au introdus corespondenţă particulară în cea oficială se vor pedepsì cu amendă egală cu un sfert din leafa lunară.

In fine, în partea ultimă, condiţiunile de arendare prevedeau şi dispoziţiuni relative la scrisorile destinate pentru localităţile rurale, cari, dacă nu erau adresate unei alte persoane din oraş, se dau, sub adeverinţă de primire, la isprăvnicie (prefectură), de unde urmaù să se trimită privighetorului ocolului respectiv, pentru ca acesta să îngrijească înmânarea lor celor în drept.

In cursul anului 1851 Sfatul Administrativ al Moldovei luă în desbateri, cu încuviinţarea Domnului, o cerere de cea mai mare însemnătate, făcută de Vornicii Nicolae Milo şi Teodor Ghica, prin care se propuneà înfiinţarea unui serviciu de diligenţe, cu trăsuri sistematice pe distanţele Iaşi-Mihăileni şi Iaşi-Galaţi.

Cursele urmau să se efectueze de două ori pe săptămână, în ambele direcţiuni, transportând călători, scrisori, jurnale, imprimate, bani şi mărfuri în pachete, cu percepere de taxe, după o tarifă specială.

Condiţiunile principale sub cari s'a aprobat înfiinţarea acestui serviciu, după Anaforaua Sfatului administrativ din 10 August 1851 şi aprobarea dată de Domnul ţării la 10 Ianuarie 1852, sunt următoarele [1]):

Concesiunea se da pentru 15 ani, cu condiţiune a nu se mai înfiinţà astfel de servicii nici pe direcţiunile sus arătate, nici în alte părţi, fără învoirea antreprenorilor.

Conducerea serviciului se încredinţà unui Director, numit de Domn, după recomandarea ministrului de finanţe, iar personalul necesar cancelariei urmà să fie numit de concesionari.

Diligenţele erau însoţite de către un conductor uniformat şi un jandarm, pentru siguranţa expediţiilor.

Concesionarii se obligau să plătească ca beneficiu Statului pentru întâiul an 5.000 lei, iar pentru ceilalţi, până la expirarea concesiunii, câte 10.000 lei anual.

La expirarea termenului de concesiune, se prevăzù ca diligenţele şi materialul să rămână pe jumătate în folosul Statului, iar cealaltă jumătate să poată fi răscumpărată tot de Stat, după preţuirea ce se va face.

Tariful încuviinţat de Sfatul administrativ şi aprobat de Domn, la 23 Fevruarie 1852 [2]), pentru diferitele trimiteri postale, cuprinde următoarele:

1. »Toate scrisorile proaste (simple) până la o coală de hârtie, fără deo»sebire de distanţă, în interiorul ţării, va plăti câte o jumătate sfanţ (40 »parale).

2. »Ce va păşì dela o coală înainte la două, va plăti altă jumătate de »sfanţ şi aşa înainte.

---

[1]) »Buletinul Oficial« al Moldovei, pag. 94 şi 365.

[2]) Buletinul Oficial al Moldovei 1852.

www.dacoromanica.ro

3. »Strahovoiul cu recepise tipărite (scrisori recomandate cu adeverire »de primire) va plăti câte $1^1/_2$ sfanţ pe toată coala de hârtie şi aşa mai înainte.

4. »Gazetele, de tot pachetul de o coală tipărită, 15 parale.

5. »Calendarul şi alte cărţi tipărite, de asemenea mărime, o jumătate »sfanţ, iar pentru orice alte tipărituri, 80 parale ocaua.

6. »Pentru gropul de bani în aur, de sută jumătate, pentru cele de bani »în argint, de sută trei sferturi şi asigurarea de fiecare monedă fără osebire, »un sfert la sută.

7. »Pentru deosebitele greutăţi în pacheturi, precum mărfuri de tot felul »şi probe, se va plăti câte 5 lei de fiecare oca«.

Serviciul de diligenţe înfiinţat a adus publicului servicii reale, pe de o parte pentrucă s'a pus la dispoziţia călătorilor trăsuri sistematice, iar pe de alta pentru că prin introducerea lui s'a dat extensiune trimiterilor ce se puteau expedià prin serviciul postal.

Avantajele sus arătate a contribuit ca serviciul de diligenţe să se întindă şi pe alte drumuri, şi dintr'o adresă a ministerului de interne al Munteniei către prefectura Slam-Râmnicului (R.-Sărat), din Martie 1853 [1]) se vede că Iaşul se legase, printr'un astfel de serviciu, cu Focşanii, prin Roman şi Bacău, stabilindu-se coincidenţe cu postele Munteniei şi tot din acelaş dosar rezultă că taxele pentru călători erau fixate la 8 lei de postă, plus o taxă unică de doi lei, fiecare călător având dreptul de a aveà 12 oca bagaj, iar pentru ceeace treceà peste acea greutate se plăteà câte 6 parale de oca.

La 9 Septemvrie 1852, în Moldova, după avizul Divanului Obştesc şi aprobarea Domnului [2]), se luă dispoziţia ca la toţi particularii, cari aveau nevoie de a călători cu posta, pe lângă permisul reglementar liberat de postă (podorojnă), să li se dea şi câte un imprimat special, numit blanchet, purtând sigiliul ministerului de finanţe şi în carę se indică numele călătorului, distanţa şi numărul cailor ceruţi.

Pentru aceste blanchete, cari se liberau de direcţie şi de căpitanii postelor, în afară de taxele stabilite, se percepea dela fiecare călător câte 5 parale de ceas şi de fiecare cal înscris în blanchet, iar suma primită se incasà într'o condică şnuruită.

Din ordinul de punere în aplicare al blanchetelor, cât şi dintr'un referat al ministerului de finanţe al Moldovei, din 25 Octomvrie 1852, ar reieşi că înfiinţarea blanchetelor a fost făcută numai în scopul de a se înlătură orice întârziere la liberarea cailor de postă particularilor, iar perceperea taxelor se justificà prin aceea că se face pentru a se acoperì cheltuelile cu imprimatul şi liberarea lor; în realitate însă măsura n'a putut aveà decât un caracter fiscal, în scop ca mi-

[1]) Dos. Depart. Interne, 1853. Arhivele Statului.

[2]) »Buletinul Oficial al« Moldovei, 1852, pag. 930.

www.dacoromanica.ro

nisterul de finanțe să-și creieze un nou venit, de oarece, cum pentru călătoria unei persoane trebuià patru cai și cum o postă erà socotită de patru ceasuri, se încàsà de Stat 80 parale de fiecare postă.

* * *

Exemplul dat de Moldova, cu înființarea serviciului de diligențe fu imitat imediat în Muntenia, unde, la Aprilie 1852, începù să funcționeze prima diligență, pe linia București-Giurgiu, concesionată antreprenorului St. Burchi, iar prin condițiunile aflătoare în dosarul ministerulni de interne, pe acel an, se prevăzuse pentru efectuarea serviciului următoârele :

1. Trăsura ce va face slujba diligenței va fi pe arcuri englezești și întocmai precum se obișnuește în celelalte părți ale Europei, cu 10 locuri înăuntru și unul lângă conductor, funcționând atâta timp cât va fi deschisă navigația pe Dunăre ;

2. Trăsura va fi înhămată cu opt sau zece cai de postă, după greutatea drumului, schimbându-se caii, după trebuință, la fiecare postă, pentru o mai repede călătorie ;

3. Plata pentru fiecare persoană, împreună cu bagajul său, dela 20 până la 25 oca, s'a fixat la 14 sfanți ;

4. Un conductor vrednic și cu bună garanție va purtà grijă de călători și de gropurile și pacheturile ce ii se vor încredința de negustori și particulari, de aici (București) pentru Giurgiu ;

5. Cursele urmau să se efectueze de două ori pe săptămână, aranjându-se ca prima cursă să plece din București Miercuri, pentru a duce la Giurgiu pe călătorii cari ar voì să se îmbarce Joi, în vaporul ce treceà spre Brăila-Galați, și să aducă Joi la București pe călătorii ce soseau cu vaporul dinspre Austria și alte țări, iar a doua cursă să plece din București Duminică pentru a duce la Giurgiu pe călătorii ce voiau să ia vaporul în susul Dunărei și a aduce înapoi pe cei ce veneau despre Brăila-Galați ;

6. Ceasurile de pornirea diligențelor trebuiau să se aducă la cunoștința călătorilor prin publicațiuni și se fixau după sosirile vapoarelor la Giurgiu ;

7. Concesionarul, pentru persoanele cari voiau să călătorească singure, aveà și un serviciu de extra-poste, dând la cerere cupeuri cu două locuri înăuntru și brișci cu patru locuri, pentru cari percepeà însă taxe îndoit de mari.

Serviciul de diligențe București-Giurgiu a fost înființat, după cum se vede, mai mult în scopul ușurării călătoriilor, cari deveneau și mai repezi și mai agreabile prin întrebuințarea vapoarelor, cari prin acel timp circulau pe cea mai mare parte din întinderea Dunării și puneau astfel în legătură atât Muntenia cât și Moldova cu țările centrale ale Europei. Avantajele însă ce ofereau diligențele

www.dacoromanica.ro

înființate influență într'atât, încât imediat se începură studii pentru înființarea unor astfel de servicii între București-Focșani, Galați-Brăila și București-Craiova.

Serviciul postal al țărilor române, care, după cum am văzut, făcuse mari progrese și se așternuse pe baze din ce în ce mai bune, avea însă să mai sufere noi și grele lovituri, cari să-i oprească desvoltarea și să-l facă a trece prin perioade critice.

La 10 Iunie 1853, în urma unui diferend, din cauza locurilor sfinte, isbucni un nou răsboi între Rusia și Turcia.

Armatele rusești ocupară Moldova și Muntenia și le ținură în stăpânire până la Iulie 1854, când Franța, Anglia și Piemontul iau partea Turciei, declară răsboi Rusiei, și atacând-o în Crimeea, o silesc să-și retragă armatele din țările române.

In timpul ocupațiunii rusești, țările române avură să suporte cheltueli extraordinare pentru întreținerea serviciului postal, prin sporirea numărului de cai, prin istovirea și moartea cailor, din cauza grelelor și nenumăratelor transporturi cerute de trebuințele armatelor, cât și prin deteriorarea căruțelor și caselor de poștă; iar dintr'un referat al departamentului de finanțe al Moldovei, din 30 Noemvrie 1854, către Sfatul administrativ, se vede că la intrarea oștirilor rusești numai acea țară și-a sporit numărul cailor cu 464, ceeace costă 156.440 lei, și că pentru pagubele aduse antreprenorilor li s'au dat ca despăgubire 835.000 lei.

De altfel și cheltuelile pentru întreținerea armatelor fură în cea mai mare parte în sarcina țărilor române, cari se înglodară în datorii de vreo 15.000.000 lei.

Țările române nu fură cruțate însă numai cu atât, căci, după retragerea rușilor, Austria ocupă cu armatele sale ambele țări și le ținu în stăpânire, după cum vom vedeà, mult timp, și cum și această ocupațiune eră tot în sarcina acestor țări, se iviră pentru ele noi greutăți financiare și prin urmare noi contractări de datorii.

In timpul ocupațiunii, reprezentanții Austriei căutară să-și întindă activitatea lor prin acapararea serviciului postal și în acest scop îi vedem înființând biurouri postale, pe lângă cele cari existau prin orașe, ca: Brăila, Giurgiu și Craiova, precum și în mai toate localitățile pe unde aveau agenții și starostii.

Din acele timpuri dăm la pag. 185 harta țărilor române, lucrată de vreun funcționar austriac, cu arătarea curselor postale existente și cu mențiunea că harta a fost întocmită după alcătuirea din 1848 și ea a fost revăzută în 1854.

Mergând mai departe și pentru a monopolizà transportul trimiterilor postale, Austria cere și obține, în Decemvrie 1854 (Dosarele Departamentului de Interne acelaș an), înființarea unei curse postale între București-Ploiești-Brașov, atât pentru transportul corespondențelor, cât și al banilor, al pachetelor cu mărfuri și al călătorilor, în următoarele condițiuni:

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

1. Antreprenorii postelor, de pe drumul arătat, se însărcinează cu transportul curierului austriac, purtător de scrisori, pachete şi gropuri, de două ori pe săptămână, în ducere şi tot de atâtea ori la înapoere;

2. Aceiaşi antreprenori sunt datori a întreţine numărul cailor trebuincioşi, în zilele şi ceasurile fixate, şi a îngriji repedea pornire;

3. Afară de vreo piedică neînvinsă, se va îngriji ca curierul şi pachetele între Bucureşti-Braşov să facă drumul în 18—22 ceasuri;

4. Antreprenorii vor plăti postei împărăteşti ca amendă pentru cel dintâiu ceas de întârziere un fiorin, pentru cel de al doilea doi fiorini şi aşa mai departe;

5. Căpitanii de postă, dela diferitele staţiuni, vor însemnă în orariu pornirea şi sosirea curierului;

6. Pentru acest transport, guvernul austriac se obligă să plătească antreprenorilor postei locale, pentru fiecare drum al curierului, taxele obişnuite pentru 6 cai, iar când se va transportă numai pachete cu corespondenţă taxele pentru doi cai.

Tot în acelaş scop şi în acelaş an, se dete în circulaţie o cursă postală, între oficiul postal austriac din Craiova şi Orşova. Această cursă funcţionă zilnic pentru transportul de scrisori şi de două ori pe săptămână pentru transportul de gropuri şi pachete.

In Moldova, pe lângă cursele de curieri austriaci, Iaşi-Mihăileni, cu legătură spre Cernăuţi, în 1854, se mai înfiinţă o legătură postală între oficiul austric din Galaţi, prin Tecuci-Adjud, cu Transilvania, de patru ori pe săptămână, atât pentru transportul corespondenţelor cât şi al banilor şi pachetelor.

La 27 August 1856 numărul curselor austriace, pe via Bucureşti-Braşov, s'a ridicat la patru pe săptămână, din cari trei curse repezi pentru posta de scrisori şi una pentru valori şi călători.

Cursele pentru expedierea postei de scrisori erau sub conducerea unui soldat şi porneau din Bucureşti în zilele de: Luni, Miercuri şi Vineri, la 6 ore seara, cu căruţe şi cai liberaţi de antreprenorii postelor române, iar cea pentru transportul valorilor şi călătorilor, sub conducerea unui unter-ofiţer şi a unui soldat, porneà odată pe săptămână, în fiecare Joi, cu o trăsură specială austriacă la carse înhămau, după trebuinţă, cai de postă româneşti.

La înapoere, cursele postei de scrisori porneau din Braşov Duminică, Miercuri şi Joi, la 11 dimineaţa, şi cea de valori şi călători Luni, la aceeaş oră.

Din cele mai sus arătate, cât şi din cele ce vom vedeà mai târziu, reiese că Austria, prin organizarea unui serviciu postal al său, în interiorul ţărilor române, nu urmăreà numai trebuinţele armatelor sale, nici progresul şi desvoltarea acestor ţări, ci aservirea lor economică, monopolizând prezentarea, transportul şi distribuirea trimiterilor postale, mai cu seamă în schimb cu străinătatea, şi

www.dacoromanica.ro

aceasta rezultă destul de clar din cele scrise de către profesorul de economie politică Stein, în ziarele din Viena, în 1856.

Acest profesor susţineà că, pentru motive economice, ţările române sunt necesare desvoltării Austriei. Că ar fi o greşeală a se încercà cucerirea lor prin arme, când Austria poate ajunge la acelaş rezultat prin alte mijloace, precum: monopolul navigaţiunii pe Dunăre, canalizarea râurilor interioare, exploatarea minelor şi pădurilor prin companii privilegiate, aşezarea capitalurilor austriace în tot soiul de întreprinderi productive, *stabilirea de poste, telegrafuri şi diligenţe,* colonizarea progresivă a ţărilor, şi mai ales întinderea cea mai mare a jurisdicţiei consulare.

* * *

Cu toate încurcăturile financiare produse de ocupaţiunile ruseşti şi austriace, totuş ţările române făcură tot ce a fost cu putinţă nu numai de a întreţine serviciul postal în mod regulat, dar încă, imediat ce timpurile au permis, a-i aduce şi îmbunătăţiri.

In Moldova, după cum am arătat, deşi în anul 1854 se acordase antreprenorilor postelor din despărţirile 1, 2 şi 4 despăgubiri în sumă de 835.000 lei, totuş ei consimţiră să renunţe la ţinerea postelor până la expirarea contractului [1]) şi să se publice o nouă licitaţie.

La licitaţia finală ce s'a ţinut la 11 Fevruarie 1855, postele din acele despărţiri, afară de legăturile Iaşi-Sculeni şi Galaţi-Reni, cari se desfiinţaseră, s'au concedat la diferiţi antreprenori, pe un răstimp de trei ani, începători dela Maiu 1855.

Numărul cailor pentru postele din despărţirile sus arătate s'a fixat la 1.055 *cai mari,* iar subvenţia ce trebuià plătită antreprenorilor reveneà la 820.587 lei [2]). Dacă însă la această sumă mai adăugăm şi 144.720 lei, costul întreţinerii posteloр din despărţirea a 3-a, care rămăsese în condiţiunile din trecut până la expirarea contractului (Septemvrie 1857), vedem că totalul cheltuelilor pentru întreţinerea serviciului postal pe anul 1855 se ridică la 965.207 lei, fără taxele de transporturi în contul Statului.

Condiţiunile de arendarea postelor pentru noul period, tipărite la Iaşi în 1855, tipografia Albinei, conţineau ca părţi principale şi deosebit de cele prevăzute prin contractele anterioare, următoarele:

Arendarea postelor să se facă pe staţiuni, nefiind îngăduit unei persoane de a ţine mai mult de trei staţiuni, nici pe nume străin, nici prin asociaţie, prevăzându-se că contravenienţilor li se vor anulà contractele şi caii din poştă se vor confiscà în folosul Statului.

Caii aflători în poste vor fi numai de cei mari, de 14 pumni înălţime, înhă-

[1]) Ref. depart. de finanţe No. 6.729, 1854, desbaterile Div. Obştesc.

[2]) »Buletinul Oficial« al Moldovei No. 19/1855.

www.dacoromanica.ro

Căruţă de poştă în ţările române între 1830—1850 după o schiţă aflată în muzeul postal din Berlin

www.dacoromanica.ro

Căruţă de poştă în ţările române între 1830—1850, după o schiţă aflată în muzeul postal din Berlin

www.dacoromanica.ro

mându-se la căruţele obişnuite ale postei 2, în loc de 4; la brisci, drosci sau butci câte 4, şi la carete şi trăsuri mari câte 6 cai.

Numărul cailor se prevăzù a nu mai fi sporit sub nici un cuvânt, iar în caz de retragere a trupelor de ocupaţiune numărul lor să fie scăzut la 750.

Caii urmau să fie ţinuţi la grajd iarna şi vara, hrănindu-se cu fân, maldăr şi orz. Se interziceà darea la imaş şi se prevăzù pedepse pentru cei ce ar contravenì acestor dispoziţiuni.

Hamurile şi toate cele necesare se stabilì a fi numai de piele, afară de ştreanguri, cari puteau să fie făcute din frânghie gudronată.

Căruţele de postă se hotărî a fi mai mari, pentru a încăpeà în fund două persoane şi cu capră dinainte, de unde să se mâe, vopsindu-se în întregime cu coloare *albastră*.

La fiecare postă, se dispuse a se găsì instalat câte un ceasornic de perete şi câte o condică de reclamaţiuni, pusă la dispoziţia publicului, pentru a-şi înscrie plângerile ce vor aveà contra serviciului postal. In scop ca acea condică să nu dispară, sau să se ascundă, se prevăzù a fi legată de masa căpitanului postei şi sigilată cu pecetea Vistieriei.

Taxele pentru transporturi s'au fixat la 60 parale şi cele pentru blanchete la 10 parale de fiecare cal şi ceas. Aceste taxe ar părea că erau îndoit de mari ca cele din trecut, însă în realitate erau egale, prin faptul că de astădată se întrebuinţà un număr de cai redus la jumătate.

Expedierea corespondenţelor, banilor şi pachetelor se prevăzù a se face tot de două ori pe săptămână, însă pentru ordinele urgente ale Statului către diferitele autorităţi din ţară, cât şi ale acelor autorităţi către departamentele respective, se dispoză înfiinţarea unui serviciu de stafete urgente.

Condiţiunile de arendare stabileau că acest fel de corespondenţe urmau să se încredinţeze în Iaşi direcţiunii postelor, iar în celelalte părţi căpitanilor postei din localitate, şi aceştia trebuiau să le pornească de îndată la destinaţie cu surugii călări, din postă în postă, până la locul de destinaţiune.

Pentru regulata expediere a acelor ordine, antreprenorii liniilor Iaşi-Focşani-Galaţi şi Iaşi-Roman-Bacău-Focşani erau obligaţi să ţină la dispoziţie câte trei cai şi trei surugii din cei mai buni şi activi, iar pe celelalte linii câte doi.

Ordinele se purtau de surugii în genţi de piele, spre a fi bine conservate, iar ca plată antreprenorii incasau taxele obişnuite pentru un cal, însă numai în ducere.

Relativ la expedierile de corespondenţe, în aceleaşi condiţiuni de arendare, mai găsim că, după cererea comandanţilor de trupe austriace, s'a prevăzut ca, în afară de cele două curse pe săptămână, să se mai înfiinţeze pe liniile Iaşi-Focşani şi Iaşi-Mihăileni încă cinci curse în dus şi întors pentru transportul corespondenţelor.

Aceste transporturi se făceau prin curierii postei, cărora antreprenorii tre-

www.dacoromanica.ro

buiau să le pună la dispoziţie o căruţă cu doi cai, pentru care incasau taxele obişnuite la sfârşitul fiecărei luni dela agenţia austriacă.

Tot prin condiţiunile de arendare a postelor, s'a mai prevăzut şi înfiinţarea unui biurou special pentru ţinerea socotelilor cu antreprenorii, compus dintr'un controlor plătit cu 600 lei lunar, doi scriitori cu câte 250 lei şi alţi trei cu câte 50 lei lunar.

Cheltuelile acestui biurou se suportau de antreprenori şi erà pus sub autoritatea directorului central al postelor, care aveà sub administraţiunea sa şi serviciul diligenţelor şi al oficiilor postale.

In Muntenia, Ştirbei căută să deà o nouă organizare serviciului postal, şi în vederea arendării ce trebuià să se facă cu începere dela 1 August 1856, numì o comisiune, compusă din Clucerii Steriadi şi Pencovici, Paharnicii Pâcleanu şi Mimi şi Ioan Stamu, cu însărcinarea de a revizuì condiţiile de arendare şi a introduce modificările şi inovaţiile reclamate de desvoltarea ţării.

Comisiunea sus arătată, lucră mai mult timp la Ministerul de Interne, secţiunea a III-a, şi întocmì condiţiunile generale pentru arendarea postelor pe periodul 1856—61 [1]), prevăzând ca puncte principale şi deosebite de condiţiunile anterioare următoarele:

Numărul cailor s'a scăzut la 3.388, cu adăugire că el puteà fi mărit după trebuinţă, iar drumurile postale s'au aranjat în 8 despărţiri:

I-a despărţire Bucureşti-Urziceni-Brăila-Galaţi şi din Urziceni prin Buzău-Râmnicu Sărat-Focşani, cu 764 cai.

A II-a despărţire Bucureşti-Ploieşti-Predeal şi Ploeşti-Buzău, cu 304 cai.

A III-a » Bucureşti-Târgovişte-Găeşti, cu 116 cai.

A IV-a » Bucureşti-Oltenita-Călăraşi, cu 196 cai.

A V-a » Bucureşti-Călugăreni-Daia-Giurgiu-Turnu, cu 252 cai.

A VI-a despărţire Bucureşti-Slatina-Craiova-Severin-Vârciorova, cu linii laterale spre Turnu, Zimnicea, Caracal şi Târgu-Jiu, cu 936 cai.

A VII-a despărţire Bucureşti-Ploieşti-Râmnicu Vâlcea-Câineni, cu linii laterale Piteşti-Câmpu Lung şi Râmnicu-Vâlcea, spre drumul Craiovei, cu 568 cai.

A VIII-a despărţire Severin-Calafat-Craiova-Caracal-Islaz-Bechet, cu 252 cai.

Postele din despărţirile sus arătate s'au arendat d-lor: G. Zisu, Serdarul C. Vărzaru, A. Gheorghiu, A. Dumitrescu şi Brezeanu, pe linii şi cu preţuri variabile, dela 159 până la 450 lei anual, de fiecare cal, urmând astfel ca Statul să plătească antreprenorilor în total 1.195.783 lei.

---

[1]) Dosarul Departamentului de Interne 1855, Arhivele Statului.

www.dacoromanica.ro

Pe lângă aceasta, antreprenorii mai aveau dreptul la :

Taxele căilor liberați pentru trebuințele Statului și particularilor ;

Taxele stafetelor oficiale și particulare ;

Veniturile din porto scrisorilor și banilor particulari ;

Plata locurilor din diligențe și a bagajelor călătorilor.

S'a mărit numărul drumurilor, pe cari circulau trăsuri învelite (brașovence), sub numele de diligențe, de doua ori pe săptămână, fixându-se drumurile și numărul lor astfel :

București-Brăila-Focșani, cu 8 trăsuri ;
Ploești-Predeal, cu 4 trăsuri ;
Giurgiu, » 4 » speciale ;
Slatina-Craiova-Vârciorova, cu 8 trăsuri ;
Pitești-Râmnic-Câineni, » 4 »

In afară de acestea, antreprenorii trebuiau să mai aibă trăsuri de rezervă în București și în capitalele de județe, pe unde treceau drumurile sus arătate.

Fiecare diligență urmă să fie însoțită de un conductor, care aveă loc rezervat pe capră și în seama căruia se da transportul corespondențelor, pachetelor și banilor, atât oficiali cât și particulari.

Se prevăzură reguli pentru expedierea banilor, atât ai Statului cât și ai particularilor, stabilindu-se ca ei să fie împachetați în mușama sau piele, legați, pecetluiți și cântăriți, înscriindu-se deasupra gropului greutatea în drămuri, suma banilor, felul monedelor și al metalului.

Trimiterile de mai sus trebuiau predate la biurourile postale, sub adeverință de primire, tipărită și semnată de primitor, în care urmă să se facă vorbire, de numele celui ce porneă banii, persoana și locul de destinație, greutatea valoarea, felul monedei și al metalului, taxa incasată și data prezentării.

De asemenea, se stabiliră norme pentru predări dela biurouri, conductorilor și curierilor, pentru predări și primiri în curs de transport, pentru cazuri de deteriorări și stricări de sigilii, pentru distribuire, precum și pentru greutatea maximă de transportat într'o cursă.

In ceeace privește capitalele de județ, situate în afară de drumurile diligențelor sus arătate, s'a dispus a fi legate prin curieri speciali, cari să transporte în căruțe de poste, înadins construite, corespondențe, pachete și trimiteri de bani, atât oficiale cât și particulare, iar în caz de trimiteri de sume mari cursèle se însoțeau și de un dorobanț dat de cârmuirile de județe, în scop de pază.

Conductorii diligențelor și curierii s'au prevăzut a fi oameni cinstiți și cu știință de carte, funcționând sub răspunderea antreprenorilor, de cari erau și numiți.

Pentru transportul corespondențelor, pachetelor și banilor, între Muntenia, Moldova și Serbia s'au menținut dispozițiunile din condițiunile de arendare anterioare, s'a elucidat însă un punct însemnat, adică dreptul de transit, și s'a aran-

www.dacoromanica.ro

jat ca pentru astfel de trimiteri, de ex. din Moldova în Serbia, taxele să se incaseze la prezentare pentru întreg teritoriul Moldovei şi Munteniei şi ca taxele cuvenite Munteniei să se predeà în natură, odată cu obiectele, la punctul de intrare în ţară. Acelaş lucru se stabilì şi pentru trimiterile din Serbia in Moldova, cu adăugire că taxa teritorială a ultimei ţări se percepeà dela destinatari.

Transportul genţilor austriace pe via Câineni s'a menţinut a se face în condiţiunile din trecut şi cu aceleaşi taxe, însă numai pentru timpul dela Aprilie până la 15 Octomvrie, prevăzându-se că pentru restul anului taxele să se ridice dela 6 la 9 lei, de fiecare postă.

Prin articolul 13 din condiţiunile de arendare, se prevăzù că antreprenorii postelor sunt obligaţi a întreţine cu a lor cheltuială *biurouri de postă* prin toate oraşele şi porturile ţării, unde să se predeà şi să se primească dela public scrisori postale şi gropuri cu bani.

Biùrourile s'a dispus a se instalà într'o casă în mijlocul localităţilor unde funcţionau, cu un personal compus dintr'un expeditor, un ajutor şi un împărţitor de scrisori.

Ele urmau să fie deschise publicului în toate zilele şi orele, pentru ca să primească trimiterile ce se vor prezentà cu două ceasuri înainte de pornirea curselor şi să distribue de îndată pe cele ce soseau.

La fiecare biurou, s'a prevăzut a se ţine patru condici, din cari două pentru expedierea scrisorilor şi valorilor şi două pentru sosiri. Condicile pentru valori trebuiau a fi şnuruite şi sigilate de Direcţiunea postelor, cu rubrici, în cari să se înscrie : numele prezentatorului, data, numele destinatarului, valoarea, greutatea, felul monedei şi o rubrică rezervată pentru semnătura conductorului sau curierului la expediere şi a destinatarului la sosire.

Biurourile s'a prevăzut a fi dotate cu mobilierul şi obiectele necesare şi cu stampile cu numele localităţilor în care funcţionau şi data zilei. Acele stampile urmau să se aplice atât pe corespondenţele prezentate, cât şi pe cele sosite.

La fiecare releu de postă, s'a dispus a se pune câte un ceasornic închis, la ale cărui arătătoare să nu se poată umblà.

Mersul cailor se stabilì a fi în trap, parcurgându-se distanţa de o postă într'un ceas şi jumătate până la două ceasuri, pe vreme bună şi în trei ceasuri pe vreme rea. Curierii însă, în cazuri extraordinare, puteau gonì şi în fuga calului, putând luà distanţa de o postă într'un ceas, iar pe vremea rea într'un ceas şi jumătate.

In scop de economie de cai, se dispoză că dacă întâlnirea a două căruţe de postă se întâmplà pe la jumătatea drumului, se schimbau caii, pentru ca să ajungă şi mai repede şi mai puţin obosiţi la locul de plecare.

Trimiterile prin stafete trebuiau să fie în formă de plic, cu greutate maximă de o oca, spre a se purtà într'o geantă de piele, pe piept. In cazuri de întârziere peste termenul necesar ajungerii stafetei, se restituià trimiţătorului taxa plătită împătrit.

www.dacoromanica.ro

Stafetelor comerciale se hotărî a li se da preferință la expediere față de cele particulare.

In ceeace privește taxele pentru transporturi de călători, stafete, scrisori și gropuri cu bani, s'au menținut cele din trecut, cu adăugire că pentru călători și stafete, pe timpul iernii, adică dela 15 Octomvrie până la 1 Aprilie, taxele se ridicau dela 30 la 45 parale de cal și de ceas. S'a prevăzut însă, în plus, că particularii, atât pentru transporturi, cât și pentru stafete, trebuiau să plătească de fiecare surugiu și pentru fiecare postă câte $^1/_2$ sfanț (40 parale), bani ce se dau surugiilor.

Statul personalului Direcțiunii postelor s'a sporit și ca număr și ca cheltueli, față de cel prevăzut în condițiunile anterioare, după cum urmează :

1 director	pe lună	1.000 lei,	pe an 12.000 lei.
1 subdirector	» »	400 »	» » 4.800 »
1 secretar.	» »	400 »	» » 4.800 »
1 ajutor dejurnă . . .	» »	250 »	» » 3.000 »
2 scriitori (a 150 lei) .	» »	300 »	» » 3.600 »
1 revizor	» »	250 »	» » 3.000 »
1 alergător	» »	100 »	» » 1.200 »
1 odăiaș	» »	50 »	» » 600 »
Cheltuiala cancelariei .	» »	100 »	» » 1.200 »
Lemne	» »	100 »	» » 1.200 »
		Total . . .	35.400 lei.

Cheltuelile sus arătate urmau să se plătească lunar de ministerul de finanțe, din fondurile afectate pentru întreținerea anuală a postelor.

Pe lângă obligațiunile din trecut, s'a prevăzut că directorul postelor trebuie să inspecteze toate postele din țară de trei ori pe an : odată toamna, odată primăvara și a treia oară când se va fixă de guvernul țării, interesându-se de tot ceeace privește buna întreținere și organizare a serviciului postal ; iar pentru întâmpinarea cheltuelilor s'a stabilit a se da directorului o diurnă lunară de 200 lei.

La încheierea contractelor, antreprenorii făcură însă obiecțiuni asupra înființărei diligențelor pe unele din drumurile mari și printr'un articol adițional obținură ca acea condiție să fie facultativă, iar expedierea trimiterilor oficiale și particulare să se facă tot ca în trecut, prin curieri.

* * *

Invingerea rușilor de către puterile aliate și încheierea tratatului din Paris, 30 Martie 1856, contribuiră a schimbă cu totul poziținea țărilor române, cărora li se recunoscù dreptul de a se administrà singure și fară amestecul nimănui, sub suzeranitatea Turciei și garanția puterilor contractante.

www.dacoromanica.ro

Prin acelaş tratat, se alipì Moldovei o parte din Basarabia şi se stabilì că reprezentanţii ţărilor să fie chemaţi spre a-şi exprimà dorinţele asupra organizării definitive ce trebuià să sé dea Principatelor române.

La Iulie 1856, împlinindu-se termenul pentru care fuseseră aleşi Domnii Ştirbey şi Ghica, în locul lor se pun locţiitori de Domni cu titlu de Caimacami, în timpul cărora se fac formele definitive pentru alipirea Basarabiei (Fevruarie 1857), se retrag armatele austriace din ambele Principate (Martie 1857) şi se procedează la facerea formalităţilor pentru consultarea ţărilor şi alegerea Domnilor, alegeri cari avură loc tocmai la 5 şi 24 Ianuarie 1859.

Dela Iulie 1856 şi până la începutul anului 1859 s'a introdus şi a intervenit în executarea serviciului postal din ambele ţări modificările şi îmbunătăţirile ce vom arătà mai jos.

In Moldova, după alipirea Basarabiei, s'au luat imediat màsuri pentru a se organizà şi în acele părţi un serviciu postal pentru trebuinţele Administrative, şi în acest sens găsim adresa No. 1.097 [1]), prin care Direcţiunea postelor face cunoscut Secretariatului de Stat, că s'au înfiinţat curieri călări pentru purtatul plicurilor Guvernului din Galaţi la Reni şi de acolo a se împărţi la Cahul, Bolgrad şi Ismail, cele mai însemnate oraşe din Basarabia.

Măsura de mai sus n'a fost decât provizorie, căci imediat s'au alcătuit drumuri şi releuri de poştă, s'a fixat numărul cailor trebuincioşi la 180 [2]) şi s'a publicat licitaţiune pentru arendarea postelor din acele părţi pe ziua de 4 şi 5 Iunie 1857.

Deşì condiţiunile de arendare erau cele ale postelor din ţară, totuş la licitaţiunea ţinută, cât şi la următoarele, în zilele de 2 şi 19 Iulie, 27 August şi 22 Octomvrie acelaş an, nu s'au prezentat concurenţi, aşa că s'a recurs la trimiterea lui Dimitrie Meleghi, comisar extraordinar, şi a revizorului Const. N. Cociu la Ismail (Basarabia) pentru ca să arendeze postele chiar în localitate [3]).

La 10 Noemvrie 1857, între guvernul Moldovei şi antreprenorul Teodor Ghica intervenì o învoială, prin care Statul răscumpără privilejiul acordat acelui antreprenor în 1852 pentru exploatarea serviciului de diligenţe, iar prin actul încheiat în acel sens [4]) se stabileau următoarele:

Teodor Ghica renunţă la orice pretenţiuni asupra Statului, relativ la ţinerea diligenţelor, iar trăsurile şi uneltele ce formau acea antrepriză, atât din Iaşi, cât şi din întreaga ţară, trec în posesiunea Statului, fără ca sus numitul să poată oprì ceva.

---

[1]) »Buletinul oficial« al Moldovei No. 27 din 1857.

[2]) »Buletinul oficial« al Moldovei No. 36 din 1857.

[3]) »Buletinul Oficial« al Moldovei No. 92 din 1857.

[4]) Dosarul 2463, Arhivele Statului, Bucureşti.

www.dacoromanica.ro

În schimbul acestei renunțări, guvernul țării se obligă să dea antreprenorului 11.000 galbeni, din cari 1.000 se va răspunde imediat, iar restul în termen de un an, cu dobândă de 7 %.

Această învoială fiind supusă Consiliului Administrativ, acesta prin raportul No. 6.091 [1]) adresat Caimacamului Moldovei la 12 Noemvrie 1857, opinează că:

»In privire că în toate țările civilizate transportul scrisorilor și a deosebi-»telor obiecte ce se transportează cu diligențele este confiat guvernului, care pre-»zentează în toată întâmplarea mai multă garanție și care singur poate da o des-»voltare folositoare acestei antreprize, în privire și a folosului material ce înfăți-»șează tabloul prezentat Consiliului de Dumnealui Secretarul Statului, odată cu al-»cătuirea săvârșită cu Dumnealui Vornicu Ghica, Consiliul extraordinar, chemat, »prin Apostilia Excelenței Voastre, a luă în desbatere chestia aceasta, a încu-»viințat citata alcătuire pentru răscumpărarea diligențelor.....

»Pentru a aveà însă această antrepriză a diligenților efectul priincios ce se »nădăjduește este neapărat a se face un proiect de modul cu care trebuie a se di-»rijà o asemenea antrepriză și pentru acest sfârșit Consiliul este de socotință ca să »se rânduească o comisiune de cinci fețe, și anume: Dumnealui Vel Vistiernic, Cnejii »Alecu și C. D. Muruzi, Dimitrie Cantacuzino și Dumnealui Directorul Departa-»mentului Lucrărilor Publice, cărora să li se adreseze de către Consiliu rugămintea »să binevoiască a se însărcinà cu această lucrare pe lângă care vor binevoì a »supune proiect și pentru antrepriza postelor, al cărui contract expiră în curând«.

Pe acest raport Caimacamul pune următoarea rezoluție:

»Se încuviințează, și prin ofisuri se va rânduì comisiunea propusă de Sfat«.

Prin rezilierea contractului cu antreprenorul diligențelor, Moldova stabilește definitiv monopol asupra transportului trimiterilor postale și face ca acest monopol să fie exploatat de Stat în folosul său, iar rezultatul a corespuns așteptărilor, pentrucă în intervalul dela 14 Noemvrie 1857 până la 1 Ianuarie 1858, după scăderea cheltuelilor de exploatare, a rămas Statului un profit net de 39.625 lei, 20 parale [2]).

Comisiunea întocmită pentru facerea proiectului de exploatare al serviciului de diligențe, precum și al condițiunilor pentru antrepriza postelor, a lucrat cu multă sârguință și a stabilit normele unei întregi organizări a serviciului postal, însoțind acel proiect cu o frumoasă expunere de motive cu atât mai interesantă, cu cât unele din principiile enunțate în acel timp ar puteà să ne serve și astăzi ca bază pentru îmbunătățirea și desvoltarea serviciului.

Din acea expunere de motive [3]) citâm acì mai jos următoarele părți:

---

[1]) Dosarul 2163, Arhivele Statului, București.

[2]) »Buletinul Oficial« al Moldovei No. 13 din 1858.

[3]) Dos. 489 al Moldovei, Arhivele Statului.

www.dacoromanica.ro

» . . . . . Institutul postelor, ce intră atât de mult în relaţiunile Statu-»lui şi ale particularilor, nu poate există fără un fundament legal, prin ur-»mare reformele trebuie să se bazeze pe o anumită lege postală . . . .

» . . . . . Postele sunt de neapărată trebuinţă ca mijloc de Administra-»ţie şi un institut de încredere, pentrucă atât guvernul cât şi particularii, »prin ele expediază cele mai importante şi secrete lucruri.

»Inzestrate cu drepturi şi mari mijloace din partea guvernului, ele sunt »chemate la lucrări pe cari instituţiile particulare nu le pot îndeplini«.

» . . . . . *Postele sunt mijloacele cele mai însemnate pentru relaţiile ma-»teriale, spirituale şi sociale, prin urmare cel mai de căpetenie agent al des-»voltării culturii poporului.*

»Necontenite înmulţiri şi uşurări ale mijloacelor de comunicaţii sunt, »după experienţele făcute, cele mai de căpetenie condiţiuni ale unei poste şi *»folosul ce l-ar puteà da publicului prin transporturi repezi şi sigure nu trebuie »să fie împiedicate prin tarife scumpe, pentrucă unde lipseşte comunicaţia »postei, sau unde tarifele prea scumpe opresc pe clasele de jos de a luà parte »sau a se folosì de ea, se înăduşă întinderea ei şi la o obştească desvoltare nici »este de gândit.*

» . . . . . Folosul ce se dobândeşte prin ieftinătatea comunicaţiei, dove-»deşte peny-post în Englitera [1]), *pentrucă cu cât posta este mai mult la dis-»poziţia publicului, cu atât mai mult folos aduce.*

» . . . . . *La poste, precum şi la orice institut public, nu este ertată nemiş-»carea, deci pentru o necontenită propăşire în toate se cere asemenea şi dela ele.*

»Deşì toate inovaţiile sunt nedespărţite de însemnate cheltueli, cari ar »aduce la îndoială rentabilitatea postelor, o asemenea îngrijire însă nu poate »fi considerată, *pentrucă folosul bănesc al postelor nu se poate privì ca scopul »lor de căpetenie, căci aducând postele în perfecţie, celelalte venituri ale Sta-»tului sporesc şi lesne se vede că la via comunicaţie sporeşte negoţul, prin »urmare şi venitul vămilor, timbrului şi al altor monopoluri ale Statului, în a »căror rubrici intră şi venitul postelor.*

»Cu toate însă că este greu a se dovedì prin cifre asemenea venit indi-»rect, totuş influenţa postelor asupra celorlalte venituri nu este de tăgăduit«.

. . . . . .

Comisiunea, pentru motivele sus arătate şi în scopul de a înbunătăţì organizarea serviciului postal, propune următoarele :

1. Sa se facă o hartă postală cu însemnarea staţiunilor. Distanţa normală a unei poste să fie de 7.000 stânjeni domneşti, şi numai unde localităţile târgurilor pretind se vor lăsà staţiunile şi în mai mare depărtare.

---

[1]) Reforma introdusă în 1840, prin care taxa unei scrisori simple în interiorul Engliterii se fixà la 1 peny (10 bani).

www.dacoromanica.ro

2. Pe drumurile postei să se facă șosele și să se țină în bună stare, împărțindu-se distanțele la fiecare mie de stânjeni prin stâlpi.

3. *Dreptul Statului asupra postelor să se statornicească prin legi postale.*

4. *O administrație sistematică să se introducă prin amploiați, cari cunosc atât manipulația postelor, cât și limbi străine, ca să fie în stare a întreține relațiile și socotelile atingătoare, cu postele din țările străine.* Darea postelor în antrepriză trebuie să înceteze și ele să se deà prin învoieli sau cu decretele Ocârmuirii, pe mai multă vreme, la proprietarii moșiilor sau la alte fețe.

5. Să se reglementeze transportarea obiectelor prin posta de scrisori, prin stafete și prin posta de persoane, stabilindu-se reguli asupra predării și primirii dela postă, *precum și responsabilitatea postei pentru obiectele ce i s'au încredințat spre transportare.*

6. Reglementarea transportului persoanelor prin extraposte, adică liberarea de cai de postă la particularii ce călătoresc cu trăsurile lor, cu trăsuri de postă, prin diligențe și prin trăsuri mai ușoare, acolo unde nu sunt drumuri bune.

7. *Formarea tarifelor pentru scrisori în serviciul intern stabilindu-se francarea prin mărci postale, în caz când taxele se achită la prezentare* și fixarea celor ce urmează a se incasà la destinație (scrisori porto). Alcătuirea tarifelor pentru stafete, transporturi prin diligențe și pentru scrisori și obiecte în schimb cu străinătatea.

Pentru introducerea acestor reforme, comisiunea recunoaște că vor trebuì bani, timp și personal cunoscător în manipulația postei, care să stabilească detaliile de aplicare, conducându-se întru aceasta după așezămintele postelor din țările străine.

Aceeaș comisiune, și în acelaș proiect de reformă, opinează că, după expirarea contractului în vigoare, postele, ca chestiune de transport, să se arendeze pe un nou period de trei ani, începători dela 1 Maiu 1858, în care interval să se introducă următoarele dispoziții:

1. Guvernul va aduce în țară doi amploiați și doi conductori străini, pe timp de un an, cari să cunoască și limba română. Din amploiați unul se va dà la Direcțiunea postelor din Iași și unul la oficiul Galați, spre a introduce reformele trebuincioase în manipulația trimiterilor, iar conductorii vor face cursele: unul pe linia Iași-Galați și altul pe linia Iași-Mihăileni.

Acești patru funcționari vor aveà îndatorirea de a învățà pe funcționarii pământeni manipulația in biurouri și pe conductori slujba și a alcătuì împreună cu directorul postelor, instrucțiuni în limba română, pentru organizarea diferitelor ramuri de serviciu.

2. *Căpitanii de postă să fie recunoscuți ca amploiați ai Direcțiunii, să poarte uniformă, spre a fi cunoscuți și să îndeplinească și însărcinarea de*

www.dacoromanica.ro

expeditori, după anume instrucțiuni. Depărtarea căpitanilor din funcțiune să nu se facă fără încuviințarea Direcțiunii postelor, și afară de leafa ce li se plătește de antreprenori, să primească și un adaus pentru funcțiunea de expeditor, după însemnătatea stațiunii ce conduc.

3. Dregătorii ținuturilor, școalelor și satelor să fie datori, după formala cerere a căpitanilor de poste, de a întreține drumurile și podurile în bună stare, cum și de a dà ajutorul necesar în alte neprevăzute cazuri.

4. *Diligențele nu vor transportà numai persoane, bani și scrisori, ci vor primì și pachete și mărfuri, până la greutatea de 44 oca, francate sau nefrancate, atât pentru interiorul țării, cât și pentru țările străine.*

5. *Secretariatul Statului va încheià convenții cu țările vecine și altele, ca să lipsească postele străine din țară și cari până acum au putut existà numai din pricină că postele din țară nu prezentau garanția cerută.*

6. Guvernul, care plătește antreprenorilor caii după contract, va plătì numai 1 leu pe ceas, de cal, la diligențe, furgoane și pentru posta de scrisori.

Persoanele particulare cu trăsurile lor vor plătì doi lei de cal pe ceas și vroind a merge mai grabnic, adică ca curier, vor plătì trei lei pe ceas de cal și bacșișul surugiului, câte un leu de fiecare cal și postă.

Particularii vor aveà drept a cere și trăsuri întregi pentru dânșii, în care caz vor plătì afară de cai și pentru întrebuințarea trăsurii, precum se obișnuește și în alte țări.

7. Pe lângă diligențele ce vor plecà în toate zilele, din Iași la Galați, și anume: de trei ori pe săptămână, prin Bârlad, și de trei ori, pe la Bacău, vor circulà de două ori pe săptămână trăsuri de postă mai ușoare, la Huși și spre Basarabia, dela Piatra și Fălticeni la Roman, dela Bacău spre Târgu-Ocna și Transilvania și dela Focșani la Tecuci.

Diligențele zilnice între Iași-Mihăileni vor întreține comunicație cu Dorohoi, iarăș prin trăsuri de poste mai ușoare.

In asemenea mod se va înlesnì ieftina și grabnica transportare de scrisori, obiecte și persoane.

8. Pentru regulata sosire a diligențelor pe la târguri și stațiuni trebuie hotărite și păzite ceasurile pornirii, *iar pentru înlesnirea pasagerilor trebuie să se organizeze restaurante pe la stațiuni anumite, unde, cu prețuri fixe, să se dea de mâncare călătorilor dimineața și seara la vremea mesei.*

9. Până la facerea unei hărți postale, de către un geometru, să se împartă provizoriu, pe harta ce există, distanțele între stațiunile postale, pe ceasuri, după cari se vor hotărî taxele de transport.

10. Pe temeiul alcătuirii din trecut și pe baza propunerilor făcute, *s e se întocmească un buget al postelor, ca să poată cunoaște guvernul țării sumele trebuincioase și folosul ce ar puteà rezultà în cei trei ani următori,*

www.dacoromanica.ro

precum și pentru a se puteà pregătì diligențele și trăsurile ușoare, în numărul trebuincios.

11. La Direcția postelor să se mai adauge încă un. funcționar și unul la expediția diligențelor, pentrucă numărul actual nu ajunge la ținerea contabilității și al lucrărilor curente.

Asemenea, să se sporească și lefile tutulor funcționarilor dela poste, ca să nu fie siliți a se mai ocupà și cu alte treburi, ci, liniștiți despre existența lor, să-și vadă numai de slujba postei, care este mai grea și cu mai multă răspundere decât alte slujbe.

Pe lângă proiectul sus arătat, comisiunea a întocmit și o instrucțiune asupra organizării serviciului postal, împărțirea lui și atribuțiunile personalului, cuprinzând în rezumat următoarele:

Serviciul postal se împarte în două ramuri, și adică:

Serviciul biuroului și serviciul grajdului.

Serviciul biuroului cuprinde întreaga manipulație și contabilitatea taxelor incasate, pentru scrisori, bani, lucruri și persoane, și se îndeplinește de către funcționarii biurourilor de postă.

Serviciul grajdurilor cuprinde cele atingătoare la transportul prin cai de postă și la lucrările făcute de biurouri.

Serviciul biuroului se împarte în:

1. Direcțiunea centrală a postelor cu reședința în Iași, pusă sub dependența și controlul ministerului de finanțe, cu atribuțiuni:

a) A ține contabilitatea veniturilor tuturor biurourilor, expedițiilor și stațiunilor de postă din întreaga țară;

b) A dispozà asupra chèltuelilor fixate prin buget, pentru reparația diligențelor și pentru plata lefurilor funcționarilor postei, fără a mai cere aprobarea ministerului de finanțe;

c) La finele fiecărui trimestru va înaintà ministerului de finanțe un cont de veniturile și cheltuelile postei, alăturând și banii ce se vor aflà în cassă ca excedent;

d) A supravegheà ca lucrările tuturor biurourilor, expedițiilor și stațiunilor de postă să se facă după regulile prescrise, spre a nu se întâmplà abuzuri păgubitoare și a le da la nevoie lămuriri asupra oricărui caz neprevăzut;

e) Va aveà în vedere întinderea relațiunilor și cu locurile unde nu s'au înființat poste și *prin târguşoarele mici; va însărcinà pe comisari și alte persoane cu primirea și aducerea cel puțin a scrisorilor până la cea mai apropiată stațiune de postă, în schimbul cărui serviciu li se va da un beneficiu de 5 sau 10 parale de fiecare scrisoare;*

f) A îngriji ca toate înființările de biurouri, expediții și stațiuni de postă, precum și orice măsuri sau schimbări făcute în folosul publicului, să fie aduse la cunoștința generală prin foile oficiale și organele administrative.

www.dacoromanica.ro

2. Biurourile de postă din Iaşi şi din toate capitalele de judeţe cu atribuţiuni :

a) Primirea scrisorilor, banilor şi lucrurilor dela public şi îndrumarea lor la locurile cuvenite ;

b) Expedierea persoanelor prin diligenţe ;

c) Liberarea de blanchete la călători ;

d) Distribuirea scrisorilor, banilor şi lucrurilor sosite prin postă ;

e) Ţinerea contabilităţii cu staţiunile şi expediţiile de postă din apropierea lor, pentru scrisori, bani, lucruri şi persoane ;

f) Supravegherea conductorilor şi a purtătorilor de scrisori, ca să nu faca abuzuri şi să nu se perceapă dela public mai mult decât taxele fixate.

La staţiuni, căpitanii de postă vor îndeplini slujba de expeditori întocmai după prevederile de mai sus.

La capitala Iaşi, precum şi la toate biurourile dela reşedinţele judeţelor, cassa de bani va aveà două încuietori cu două rânduri de chei, din cari, la Iaşi, o chee va fi la cassier şi o alta la directorul postelor, iar la celelalte biuroui, una la expeditorul postal, care se va numì dintre funcţionarii vrednici, şi cealaltă la cassierul judeţului, fiind ambii răspunzători pentru orice lipsă sau deficit.

Expeditorii postali de afară, în fiecare cursă şi împreună cu pachetul scrisorilor, vor înaintà biuroului de postă cu care se află în legătură şi contul banilor incasaţi din taxe.

Conductorii nu vor fi în drept a primì scrisori, pachete şi persoane în diligenţe sub nici un cuvânt.

Repararea diligenţelor, în cazuri de stricăciuni ivite în drum, se va face sub supravegherea conductorului şi a căpitanului de postă dela cea mai apropiată staţiune şi cheltuiala făcută se va justificà prin chitanţă iscălită de primitorul banilor.

La toate biurourile şi expediţiile de postă, orele de serviciu vor fi dimineaţa dela 8—12 şi după amiază dela 2—6, atât în timpul verei cât şi al ernei. In acest timp se vor *vinde timbre postale* pentru francatul scrisorilor, se vor primì şi predà scrisori, bani şi lucruri şi se vor liberà bilete de diligenţe şi blanchete, iar în afară de orele de serviciu biurourile vor fi închise, pentruca funcţionarii postei, fără a fi supăraţi de public, să reguleze expedierea şi contabilitatea obiectelor primite.

Tarifele şi instrucţiunile privitoare vor fi tipărite şi puse în perete la fiecare biurou şi expediţie postală pentru cunoştinţa generală.

Amploiaţii postei vor purtà uniformă, spre a fi cunoscuţi şi respectaţi de public.

La biurourile şi staţiunile de postă se va pune câte o tablă cu marca ţării, pe care va fi scris »*Biurou* sau *Staţiune de postă*«, spre a se vedeà de trecători.

Pentru tot felul de imprimate şi tipărituri, de cari va aveà nevoie Direcţiunea

www.dacoromanica.ro

centrală a postelor, atât pentru administrație, cât și pentru manipulație, *se va deschide un cont curent cu tipografiile locale. In acest cont se va incasà, după socoteala biurourilor postale, taxele după tarife pentru gazete și alte imprimate ce vor expedià tipografiile în țară și se va scădeà prețul pentru hârtiile tipărite Direcțiunii postelor. Contul se va incheià și lichidà la fiecare trei luni.*

In ceeace privește serviciul grajdurilor, instrucțiunile sunt cuprinse în condițiunile contractului de antepriză din trecut și modificate de aceeaș comisiune.

La fine, instrucțiunea prevedeà ca locurile vacante dela Direcțiunea postelor, cât și dela biurourile din orașele de reședință, să se ocupe de amploiați din serviciul postelor cari au practica acestui serviciu, și se stabileà că acei căpitani de postă, cari vor îndeplinì cu vrednicie și credință funcțiunea de expeditori, *vor puteà fi înaintați, de Direcțiunea centrală, ca funcționari la biurourile postale dela reședințele județelor, iar cei dela biurourile de reședință la biuroul din Iași și în cancelaria Direcțiunii.*

Prin această dispoziție, instrucțiunea prevedeà că se va înlocui totdeauna amploiații prin alții cunoscători, și în lucrări nu se vor întâmplà neorânduieli.

Comisiunea, în afară de cele arătate, mai întocmì liste de formularele postale pentru manipulație, instrucțiuni pentru transportul scrisorilor, banilor, lucrurilor și persoanelor, cu tarifele lor, precum și condițiunile de arendare a postelor pe periodul 1858 — 1861.

Condițiunile de arendare pe noul period, a cărei licitațiune s'a ținut la 11, 12 și 14 Martie 1858, cuprind îmbunătățirile ce comisiunea crezuse necesar să introducă (pag. 199), cu următoarele modificări și adăugiri:

Particularii cari vor merge cu căruțele postei sau cu trăsurile lor vor plati câte doi lei și jumătate de cal pe ceas.

Antreprenorii vor fi obligați a îmbrăcà pe surugii, din leafa lor, cu haine de sucman sau abà după aceeaș croială și formă, în întreaga țară.

Surugii, vor purtà la pălarii vara și la căciuli iarna un semn de alamă, ca să fie cunoscuți și cei ce se vor întâlnì cu ei să abată din drum.

La 1 Iulie 1858 se puse în aplicare, în Moldova, o altă tarifa pentru scrisori și transportul călătorilor cu diligențele și se introduse în serviciu timbrele postale pentru francatul corespondențelor și cutiile de scrisori.

Direcțiunea postelor și diligențelor a adus la cunoștința generală [1]) aceste modificări și inovațiuni după cum urmează:

1. Scrisorile simple, dela 1 Iulie, cari se vor prezentà fără plată, vor fi primite și expediate ca și cele francate, luându-se plata dela destinatari, după cum se face și în alte țări.

2. Pentru înlesnirea publicului, asemenea scrisori simple fără plată se

[1]) »Buletinul Oficial« al Moldovei, supliment la No. 54 din 1858.

www.dacoromanica.ro

vor pune, în Iași, prin lădițele de fier cu încuietoare, ce s'au pus prin piețele orașului, precum și la expediția centrală, la scara intrării, iar la celelalte biurouri dela reședințe, deocamdată, se vor dà deadreptul la biurou.

3. Pentru scrisorile ale căror taxe se plătesc la prezentare, se introduc timbre postale, ce se pot cumpărà dela magazinele din piață și pe la biurourile și expediținile postale. Valoarea timbrelor se fixează la 27, 54, 81 și 108 parale.

4. Costul unei scrisori în greutate de $2^1/_2$ dramuri (8.07 grame), pe distanța de 8 poște, se socotește la 27 parale, iar dela 8 poste în sus la 54 parale. (Dela această regulă se exceptează scrisorile pentru târgul Mihăileni, cari se taxează pentru prima greutate cu 27 parale, deși distanța dela Iași, pe drumul postei, este mai mare de opt poște).

5. Lădițele afectate servesc numai pentru scrisorile fără plată, iar acelea pe cari se vor lipì timbre postale se vor predà deadreptul la biurouri sau expediții, spre a se verificà justețea taxelor aplicate.

6. Pentru scrisorile pe cari publicul ar voì să le deà cu adeverire de primire (retour recepisă) se va plătì o taxă îndoită.

7. Adresele scrisorilor să fie bine lămurite, scrise românește și sigilate, iar celor cu adeverire de primire să li se aplice trei sigilii.

8. Scrisorile se primesc în întreaga țară simple francate sau cu adeverire de primire.

9. Distribuitorilor la casele particulare li se vor plătì pentru fiecare scrisoare, fără deosebire, câte 5 parale și pentru fiecare pachet câte 15 parale.

10. Scrisorile, pentru ca să se expedieze cu posta din aceà zi, trebuiau să fie prezentate cu un ceas înainte de închiderea post-pachetelor.

11. Scrisorile neplătite se scot din lădițe în fiecare dimineață, afară de Duminică, între orele 7 — 8 și se expediază în aceeaș zi pe drumurile destinate diligențelor.

Relativ la serviciul diligențelor, acelaș supliment de buletin aduceà la cunoștința generală următoarele:

Plata unui loc în diligențe sau brașovence se fixează la 6 lei de fiecare postă, plus 1 leu bacșișul surugiilor, pe aceeaș distanță. Bacșișul surugiilor se incassează la prezentare și se împarte surugiilor prin îngrijirea conductorilor ce însoțesc diligențele.

Oprirea locurilor se va face în toate zilele, afară de Duminică (când biurourile sunt închise), după pornirea diligențelor din acea zi.

Bagajele se vor aduce seara, în ajunul pornirii diligenței, pentru a nu se produce încurcături la pornire.

Orice călător care nu s'ar aflà la ceasurile hotărîte pentru pornirea diligenței pierde plata făcută și nici nu poate cedà biletul său unei alte persoane.

www.dacoromanica.ro

Biletele de călătorie se păstrează, şi la finitul cursei se vor încredinţă conductorîlor ce însoţesc diligenţele.

Pentru a se aduce la îndeplinire propunerea comisiunii de reforme (punctul 1, pag. 199), guvernul Moldovei intervenì pe lângă cel al Austriei în sensul de a-i trimite doi amploiaţi şi doi conductori, cari să instruiască personalul postal din ţară şi să întocmească reguli pentru manipularea serviciului. Cererea fù satisfăcută şi la 31 August 1858 agenţia Austriei din Iaşi comunică guvernului Moldovei că funcţionarii ceruţi au şi sosit [1]).

Funcţionarii trimişi în Moldova erau: Iochan von Manowarda, administrator de postă din Bucovina, şi Leon Scliba, oficiant; iar cei doi conductori se numeau Ianoş Szergedgi şi Frideric Nadler.

In comunicarea făcută de către agentul austriac se arătă că acei funcţionari rămâneau înscrişi în statul amploiaţilor Austriei şi că în tot cursul misiunii lor, care se fixase la un an, vor fi sub protecţia austriacă în tot ceace priveşte persoana şi avutul lor.

După trecerea anului fixat, cei doi conductori şi funcţionarul Scliba au fost concediaţi; Manowarda însă a continuat serviciul său sub titlul de »Instructor postal«, plătit cu 2.600 lei lunar, şi, după cum vom vedeà mai târziu, el a trecut în acelaş scop şi în Muntenia.

Urmându-se pe calea organizării serviciului postal, la Octomvrie 1858 se întocmì şi se puse în aplicare »Instrucţiuni de serviciu pentru conductorii postelor Moldovei« [2]). Aceste instrucţiuni, foarte detaliate şi complete, cuprind 75 articole, cari tratează despre:

Datoriile personalului, conduita către administraţie şi public, responsabilitatea lui.

Operaţiuni de verificare la pornirea diligenţelor şi obiectele ce trebuie să posede conductorii.

Modul de primire dela biurouri a expediţiilor de scrisori, bani şi lucruri, observaţiunile ce trebuie să se facă, orânduitul şi păstratul expediţiilor în drum.

Conducerea diligenţelor, personalul ce le însoţeşte în drum, atribuţiunile surugiilor, ajungerea la staţiuni, predarea expediţiilor.

Cazuri de întreruperi de curse, măsurile ce trebuiesc luate.

Rapoarte de efectuarea cursei şi pedepse pentru personalul însoţitor, în cazuri de neglijenţe şi rea credinţă.

In afară de biurourile postale dela capitalele de judeţe şi dela staţiunile de postă, Moldova caută a înmulţì numărul biurourilor, înfiinţându-le şi prin târ-

---

[1]) *Monitorul Oficial* No. 227 din 1864.

[2]) Tipografia Monferrato, Galaţi, Biblioteca Academiei Române.

www.dacoromanica.ro

guri. Un astfel de biurou s'a înfiinţat, la Septemvrie 1858, în Târgu-Neamţu [1]) pe motivul că acea localitate erà un centru comercial şi că în apropiere se aflau mănăstiri şi sate importante.

* * *

Perioada dela Noemvrie 1857 până spre sfârşitul anului 1858, deşi de scurtă durată, totuş reprezintă pentru Moldova cea mai frumoasă şi mai interesantă epoca de desvoltare şi organizare a serviciului postal până la acea dată şi bărbaţii de Stat moldoveni, prin : stabilirea definitivă a monopolului postal exploatat ca instituţie de Stat, înfiinţarea de biurouri postale speciale, înmulţirea numărului curselor de diligenţe, asigurarea personalului postal ca lefuri şi avansări, stabilirea regulelor pentru conducerea şi manipularea tuturor ramurilor de serviciu, formarea de tarife raţionale şi introducerea timbrelor postale şi a cutiilor de scrisori, au ştiut să facă şi să pună efectuarea serviciului postal pe baze corespunzătoare organizaţiilor similare din ţările civilizate.

Nu tot acelaş lucru putem să zicem despre Muntenia, unde postele au rămas în organizaţia făcută în 1856 (pag. 192), cu singura deosebire că, la Martie 1858, s'a înfiinţat un serviciu de diligenţe între Bucureşti-Ploieşti-Braşov, de către antreprenorul acelui drum, anume Iancu Brezeanu.

Anunţul prin care se comunică publicului înfiinţarea acelui serviciu [2]) conţineà următoarele dispoziţiuni :

Diligenţele vor merge de două ori pe săptămână, dela Bucureşti, prin Ploieşti, la Braşov şi înapoi, cu plecarea din Bucureşti Marţi şi Vineri, iar din Braşov Duminică şi Miercuri.

Cu diligenţele se vor transportà pe lângă pasageri şi colete cu marfuri şi gropuri cu bani de orice mărime, sub garanţia averii antreprenorului.

Diligenţele vor fi trase de 8—10 cai, ce se vor schimbà la fiecare staţiune şi vor fi însoţite de conductori cinstiţi, cu garanţie şi dorobanţi pentru pază.

Pentru transportul unei persoane dela Bucureşti la Ploieşti, cu bagajul sau, în greutate până la 40 funţi (20 kg), se percepeau 8 sfanţi [3]), iar pâna la Braşov 30 sfanţi (cam 22 franci).

Pentru 1.000 fiorini, valoare în hârtie sau aur, se percepeau 6 sfanţi, iar în argint 12 sfanţi.

Pentru pachete fără valoare câte 4 creiţari argint de fiecare funt (500 grame).

Nu mult după aceasta, numărul curselor de diligenţe pe această cale s'a ridicat între Bucureşti-Ploieşti la patru pe săptămână şi între Ploieşti-Braşov la trei pe săptămână.

* * *

[1]) »Buletinul Oficial« al Moldovei No. 78

[2]) Dosarul Direcţiunii postelor din 1858, arhivele Statului.

[3]) Un sfanţ egal cu 2 lei vechi 20 parale.

www.dacoromanica.ro

Deşi ţările române scăpară de ocupaţiunile străine dela Martie 1857 şi deşi prin tratatul din Paris se prevăzuse că ele se vor administrà singure şi fără amestecul nimănui, totuş atât ruşii cât şi austriacii îşi menţinură biurourile postale ce înfiinţaseră şi cursele ce aveau, făcând mai mult schimbul corespondenţelor din şi pentru străinătate.

Austria mai cu seamă căută să deà extindere serviciului său postal, prin înfiinţarea de biurouri postale în mai toate oraşele ţărilor române, însărcinând, acolo unde n'aveà agenţii şi starostii, pe diferite persoane ca : farmacişti, comercianţi şi meseriaşi, supuşi ai acelei ţări, cari, în schimbul unor beneficii băneşti, să efectueze serviciul postal, la prezentare, expediere şi distribuire.

Trimiterile ce se depuneau la aceste biurouri se înaintau consulatelor din Bucureşti şi Iaşi şi de aci, prin mijlocirea biurourilor şi a curselor ce întreţineau, se expediau în ţările străine, iar cele sosite din străinătate urmau aceeaş cale, însă în sens invers.

Expedierea trimiterilor postale între biurouri, starostii, agenţii şi consulate se faceà prin intermediul postei româneşti, ca pachete oficiale ; pe liniile însă unde circulau curieri austriaci, sau ruseşti, cum erà Bucureşti-Iaşi-Sculeni, Galaţi-Iaşi, Bucureşti-Câineni, Bucureşti-Predeal-Braşov, Galaţi-Adjud-Poiana Sărată-Braşov şi Iaşi-Mihăileni, se plăteau antreprenorilor postei locale taxele pentru numărul cailor ce-i transportau.

In Muntenia, cursa zilnică între Craiova-Vârciorova, înfiinţată de austriaci în 1854, după retragerea trupelor lor fù desfiinţată. De altfel, această legătură nu erà atât de trebuincioasă, de oarece Austria menţinuse legătura prin Câineni şi Predeal şi întrucât transportul trimiterilor, din părţile de Sud ale acelei ţări, se făceà prin cursele de vapoare cari atingeau porturile Munteniei.

Câţiva particulari din Craiova se asociară însă între ei şi formară o legătură postală în locul celei desfiinţate, numai de două ori pe săptămână, prin stafete, plătindu-se antreprenorilor taxele obişnuite pentru doi cai

In Moldova, după terminarea ocupaţiunii, Sfatul administrativ încuviinţă circularea postei austriace în toate zilele, între Iaşi-Mihăileni, pentru transportul corespondenţelor şi de două ori pe săptămână şi pentru gropuri şi pachete, cu o trăsură specială.

Sfatul administrativ însă pusese condiţiunea ca această poştă să nu transporte decât trimiterile din şi pentru străinătate, fiind-că transportul celor interne se luase în sarcina Statului.

Tot în Moldova, în anul 1858, cursa Braşov-Poiana Sărată-Adjud-Galaţi se prelungì până la Brăila, cu scopul de a atrage pe această cale şi trimiterile acelui însemnat port al Munteniei.

Serviciul postal rusesc şi austriac produceà venituri bune ţărilor cari îl întreţineau, şi aceasta erà una din cauzele principale cari se opuneau la desfiinţarea lui. In acest sens, într'o broşură intitulată »L'Autriche et les Principautés

www.dacoromanica.ro

Danubiennes«, apărută în 1858, la Paris, găsim următoarele: [1] »Biurourile de »de poștă și diligențele austriace exploatează astăzi amândouă Principatele și des- »organizarea actuală a tuturor ramurilor de serviciu public favorizează destul »de bine vederile Austriei, încât corespondența între București și Iași traversează »Statele austriace, trecând prin Cernăuți. Se socotește la aproape 100.000 »franci anual venitul biuroului de poștă austriac din Iași. Acel al biuroului din »București trebuie să fie cu mult mai mare«.

* * *

Nu putem termină însă ultima parte a epocei 1848—1859, fără a vorbì de o chestiune destul de importantă pentru țările române și care erà în directă legătură cu serviciul postal.

Cu ocaziunea răsboiului dus de Franța, Anglia, Piemont și Turcia contra Rusiei, în Crimeea, aliații și-au făcut o bază de operațiuni în Dobrogea, de unde trupe franceze s'au întins spre Rusciuk și de acì, în 1854, o companie de geniu, sub comanda căpitanului l'Amie, a venit în București.

Cum însă această trupă trebuià să fie în comunicație cu baza ei de operațiuni, căpitanul L'Amie construește o linie telegrafică București-Giurgiu, în legătură cu Rusciuk.

Tot prin acel timp, armatele austriace, intrând și ocupând parte din Moldova și Muntenia, au cerut, sub cuvânt de a comunicà cu țara lor, autorizarea de a înființà o linie telegrafică București-Ploiești-Brașov, atât pentru trebuințele armatei cât și ale populațiunii țării.

Domnitorul Știrbei a încuviințat acest lucru, cu condiție, însă, ca biurourile și liniile ce se vor înființà să fie sub autoritatea și controlul guvernului român, ca serviciul să se îndeplinească de funcționari austriaci până la formarea de funcționari români și că în acest scop austriacii să înființeze în București o școală de telegrafie pentru tinerii români cari vor voì să învețe acest meșteșug.

In cursul anului 1854, s'a lucrat linia București-Ploiești, iar dintr'un dosar al prefecturii de Ilfov (aflat la direcțiunea postelor), găsim că departamentul din Năuntru, cu ordinul No. 8.396 din 18 Noemvrie 1854, către cârmuirea de Ilfov, îi comunică terminarea lucrării și îi cereà să ia măsuri spre a da oameni de pază și reparare, și tot din acelaș dosar, (ordinul No. 4.566 din 3 Septemvrie acelaș an), rezultă că se luaseră măsuri pentru prelungirea liniei și pe distanța Ploiești-Brașov.

După aceasta a urmat apoi înființarea liniei Ploiești-Buzău-Brăila, în cursul anului 1855, și mai târziu a liniei spre Craiova și Pitești.

Conducerea serviciului telegrafic din Muntenia a fost încredințată, după recomandarea guvernului austriac, unui anume Hinterholzer, cu titlul de inspector al telegrafului.

---

[1] Acte și documente culese d. de D. A. Sturza, vol. 7, pag. 332.

www.dacoromanica.ro

La Noemvrie 1854 s'a deschis în București prima școală de telegrafie, cu o durată de 6 luni și cu un număr de 7 elevi români, cu studii a 6 clase gimnaziale și cunoștințe de limba franceză și germană.

In primăvara anului 1855 aceeaș școală a avut 35 elevi români, punându-se astfel primele baze ale personalului ce urmă să formeze cadrele corpului telegrafic român.

In Moldova, cu puțin timp mai înainte ca în Muntenia, găsim că se înființaseră oficii telegrafice la Iași, Focșani, Tecuci și Galați (unde prin 1854 eră ca șef Cezar Librecht), iar liniile telegrafice conduceau din Iași prin Târgu-Frumos, T.-Neamț, Fălticeni la Suceava (Bucovina), în legătură cu străinătatea, și din Iași prin Vaslui, Bârlad, Tecuci, Galați. Serviciul telegrafic eră sub conducerea austriacului Strighel, cu funcționari de diferite naționalități, din cari cei mai mulți austriaci și polonezi.

Prin anul 1857, funcționarii telegrafiști români, mai cu seamă cei din Muntenia, începură o întinsă agitație atât pentru a scăpă de conducerea funcționarilor austriaci, cât și pentru că străinii urmăreau să obțină concesiunea serviciului telegrafic român, pentru 90 ani.

Agitația a fost condusă de funcționarii români Soimescu N., care prin 1871—1877 a ajuns inspector general al postelor și telegrafelor; Filionescu, Augustin și alții, reușind spre sfârșitul anului 1857 ca o bună parte din funcționarii străini să părăsească serviciul.

Tot prin acelaș timp se naționalizează și serviciul telegrafic din Moldova, pe de o parte prin trecerea lui sub conducerea lui Simion Marcovici, fost director al eforiei școalelor, iar pe de alta prin introducerea de funcționari români.

www.dacoromanica.ro

UNIREA PRINCIPATELOR ŞI DOMNIA LUI CUZA

EPOCA DELA 1859 PÂNĂ LA 1866

Adunările Moldovei şi Munteniei, convocate la 5 şi 24 Ianuarie 1859, în dorinţa de a face din ambele ţări un singur Stat, aleseră ca Domn pe Alexandru Ioan Cuza, a cărui recunoaştere, de către Puterile Europei, deveni fapt împlinit la 24 Septemvrie acelaş an.

Ţările române deşi unite, totuş au trebuit să-şi menţină organizaţia lor legislativă şi administrativă separate încă câtva timp şi ca atare şi organizaţia lor postală, cu direcţiuni aparte, cea din Iaşi condusă de V. Grigoriu şi cea din Bucureşti de Tănase Bolintineanu.

Astfel dar, pentru arătarea fazelor prin cari a trecut serviciul postal şi a îmbunătăţirilor ce i s'au adus, vom fi nevoiţi a considera ţările tot ca separate şi a vorbi în parte de serviciul fiecăreea, până la 1 August 1862, data unirii şi contopirii postelor lor în o singură direcţiune generală, cu reşedinţa în Bucureşti.

In ceeace priveşte, însă, serviciul telegrafic, Cuza, după alegerea sa ca Domn al Moldovei, a numit ca director al telegrafelor din Moldova pe Cezar Librecht, iar la Maiu acelaş an l-a numit ca inspector general al telegrafelor din ambele ţări [1]).

* * *

In Muntenia, unde, după cum am văzut, serviciul postal rămăsese în inferioritate vădită faţă de cel al Moldovei, a trebuit ca în epoca de mai sus să se muncească mai mult, pentru a se aduce şi aci serviciul la nivelul celui din Moldova şi a se da publicului aceleaşi avantaje ca în ţara soră.

Cum însă contractele postelor expirau tocmai la 1 August 1861, şi ca atare nu se puteà face îmbunătăţiri de ordin mai general, guvernul îşi îndreptă în primul rând atenţiunea asupra asigurării transportului de călători prin mijloace mai comode şi mai puţin obositoare.

In acest scop, consiliul de miniştri, în şedinţa sa dela 27 Maiu 1859, hotă-

[1]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din 1859, pag. 189

www.dacoromanica.ro

raşte a se aduce la îndeplinire articolul din contractul încheiat în 1856, privitor la înfiinţarea serviciului de dilijenţe de către antreprenori, dar, cum aceştia se opuneau, consiliul luă măsuri pentru confecţionarea a 28 trăsuri, cari să fie utilizate pe drumurile Bucureşti-Brăila, Bucureşti-Buzău-Focşani, Bucureşti-Craiova şi Bucureşti-Piteşti-Râmnicu Vâlcea [1]).

Darea în circulaţie a diligenţelor s'a făcut pentru drumul Bucureşti-Focşani, în legătură cu diligenţele Moldovei, pe ziua de 8 Noemvrie acelaş an, iar a celor de pe distanţele Bucureşti-Brăila, Bucureşti-Craiova şi Bucureşti-Piteşti, cu începere dela 1 Ianuarie 1860.

Circularea diligenţelor între aceste localităţi se făceà de două ori pe săptămână în ambele direcţiuni, transportând pe lângă călători şi expediţiunile de scrisori şi gropuri, atât ale autorităţilor de Stat, cât şi ale particularilor.

Distanţa dela Bucureşti la Focşani se stabilise a se parcurge în 27 ore, la Brăila în 29, la Craiova în 37 şi la Piteşti în 15. Acest orariu fusese calculat pentru timpurile rele şi de iarnă, aşa că în timpuri bune aceleaşi distanţe se luau în mai puţin timp.

Plata locurilor din interiorul trăsurilor s'a fixat la 6 lei de fiecare persoană şi postă, iar pentru cele de pe capra trăsurii la 5 lei.

Pasagerii aveau dreptul a luà gratuit bagaje până la 15 oca, iar pentru cele ce treceau peste această greutate se percepeà o taxă de pe un tarif pe greutate şi pe distanţă cu un maximum de 44 oca.

Cu ocaziunea punerii în aplicare a serviciului de diligenţe, se stabilì şi regulele ce urmau să se păzească atât de public, cât şi de către conductorii ce însoţeau diligenţele.

Continuându-se pe calea înmulţirii şi îmbunătăţirii serviciului de diligenţe, la 30 Martie 1860, s'a dat în circulaţie diligenţa între Craiova-Vârciorova şi Piteşti-Râmnicu Vâlcea, cu două curse pe săptămână [2]); iar la 14 Maiu, acelaş an, pe linia Bucureşti-Ploieşti-Predeal se introduse de către antreprenorul respectiv diligenţe sistematice în formă de cupele, stabilindu-sè locuri de odihnă şi mâncare la Ploieşti şi Câmpina [3]).

La 17 August 1860, Adunarea legislativă a Munteniei, pe motivul că postele sunt o sursă de venituri, şi în vedere că acelaş serviciu în Moldova erà pendinte de ministerul de finanţe, s'au luat postele dela ministerul de interne şi s'au alipit pe lângă cel de finanţe ; iar cu decretul No. 602 din 13 Decemvrie 1860 [4]) s'a numit ca director al acestei instituţiuni Panaiot Sevescu.

Desvoltarea transporturilor de călători între Bucureşti şi Iaşi şi a celor de corespondenţă, atât între aceste oraşe, cât şi între Bucureşti-Brăila-Ga-

---

[1]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din 1859, pag. 309 şi 626.
[2]) Dosarul direcţiunii postelor din 1860.
[3]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din 1860, pag. 468.
[4]) » » » » » » » 227 şi 1405.

www.dacoromanica.ro

laţi, făcù ca, începând dela 18 Noemvrie 1861, pe de o parte, să se stabilească o mai bună legătură între diligenţele din Muntenia şi cele din Moldova la Focşani [1]), iar pe de alta să se înfiinţeze curse zilnice de cariole, conduse de curieri, pentru transportul numai al corespondenţelor postei de scrisori.

Aceste din urmă curse porneau din Bucureşti, în fiecare zi, la 5 ore seara şi erau în legătură, la Focşani, cu posta spre Iaşi şi la Buzău, cu un curier care făceà transportul între Buzău-Brăila-Galaţi.

Pentru aceleaşi motive şi ca unitate de vederi, administraţia postelor din Muntenia, de comun acord cu cea din Moldova, la 31 August 1861 [2]), stabilì reguli comune privitoare la admiterea şi la expedierea grupurilor oficiale şi particulare şi dispoză unirea ambelor servicii postale din Focşani într'un singur biurou, care fù instalat în mijlocul acelui oraş.

In vedere că la 1 August 1861 expirau contractele pentru antrepriza postelor, se votă de Adunarea legiuitoare o lege prin care guvernul erà autorizat a concedà până la 1 Maiu 1862 ţinerea postelor prin licitaţie publică, căutarea lor în regie sau tratarea prin bună învoială cu antreprenorii ce le ţineau [3]).

Ca urmare a acestei legi, guvernul neputând aprobà nici licitaţiunile ce s'au ţinut şi neavând timp a face preparativele necesare pentru căutarea în regie, a admis prelungirea contractelor prin bună învoială şi prin decretul No. 371 [4]) s'au concedat postele pe timp de 9 luni, adică până la 1 Maiu 1862, în condiţiunile de mai jos:

Drumurile No. 1 şi 2: Bucureşti-Ploieşti-Predeal-Văleni-Târgovişte şi Ploieşti-Buzău-Focşani-Brăila-Galaţi, d-lui Paraschiv Gheorghe, cu 900 cai, pe preţ de 433 lei, 30 parale de fiecare cal.

Drumurile 3, 4, 5 şi 6 din restul ţării s'au arendat d-lor G. Zisu, Pană Olănescu şi N. Alexescu, cu 1.248 cai, pe preţ de 516 lei de fiecare cal.

Numărul total al cailor din despărţirile sus arătate erà de 2.148, cu un preţ total pentru 9 luni de 1.037.343 lei, adică cu un plus faţă de trecut de 183.123 lei. Statul, în afară de această sumă, mai cheltuià pentru întreţinerea diligenţelor şi a transporturilor în contul său aproape încă 500.000 lei anual.

* * *

Cu începerea însă a anului 1862, în administraţiunea postelor din Muntenia se desfăşură o mare activitate pentru reorganizarea serviciului postal şi îndrumarea lui pe baze coresponzătoare cerinţelor timpului, stabilindu-se în scurt timp reguli pentru:

Arendarea postelor, cu începere dela 1 Maiu 1862;

---

[1]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din 1861, pag. 1319.
[2]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din » » 766, 801 şi 1101.
[3]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din » » 569.
[4]) *Monitorul Oficial* al Munteniei din » » 167.

www.dacoromanica.ro

Exploatarea serviciilor postei de scrisori, pachete, valori şi transportul călatorilor prin diligenţe de către Stat şi pe seama sa ;

Infiinţarea de biurouri postale ;

Formarea de tarife pentru scrisori, pachete, valori şi călători ;

Formarea de instrucţiuni pentru diferitele manipulări ;

Fixarea atribuţiunilor direcţiunii postelor.

Intre condiţiunile noului contract de arendare, găsim ca mai deosebit următoarele [1]) :

Fiindcă serviciul scrisorilor şi al gropurilor cu bani rămâne pe contul guvernului, antreprenorii sunt obligaţi a da caii necesari fără plată de progon.

Diligenţele de asemenea se vor ţine de guvern şi vor fi de două clase, mici şi mari ; la cele mici, cu greutate până la 700 oca, se vor înhămà câte 8 cai, iar la cele mari, până la greutatea de 900 oca, câte 12 cai. In timp însă de vreme grea, se vor adăugà la fiecare diligenţă încă câte doi cai.

Numărul de cai ce va trece peste cel fixat se va da cu plată de progon.

Numai guvernul are monopolul diligenţelor.

Numărul cailor şi subvenţia acordată de Stat, în urma licitaţiunii ţinute, s'a fixat astfel :

Drumul 1 şi 2, cu o subvenţie de cal în valoare de 478 lei, 28 parale şi $^1/_3$, care pentru un număr de 940 cai făceà. . . . . 450.000 lei.

Drumul 3, cu o subvenţie de 534 lei, 15 parale de cal, care pentru 512 cai făceà . . . . . 273.600 »

Drumurile 4, 5 şi 6, cu o subvenţie de 471 lei, 17 parale, de cal, care pentru 1.008 cai făceà . . . . . 475.200 »

In total, dar, pentru întreţinerea serviciului postal s'au prevàzut 2.460 cai, pentru cari se plăteà o subvenţie anuală de 1.198.800 lei. In afară de aceasta, Statul mai da antreprenorului drumurilor 1 şi 2, pentru întreţinerea serviciului de diligenţe de pe acele drumuri, 145.524 lei, 32 parale, şi mai cheltuià sume destul de însemnate cu întreţinerea diligenţelor de pe celelalte drumuri şi a personalului ce le însoţeau.

Ca completare a condiţiunilor din noul contract şi în urma votului Adunării Legislative din 31 Martie 1862, s'a hotărît, cu începere dela 1 Maiu, ca serviciul postei de scrisori, gropuri, pachete cu şi fără valoare şi transportul călătorilor prin diligenţe, să se exploateze de Stat, în regie [2]), deschizându-se totdeodată pe seama ministerului de finanţe un credit de 756.066 lei, 20 parale, care urmà să se acopere din veniturile produse de noua exploatare.

Pentru exploatarea serviciului postal în oraşele Bucureşti, Brăila, Craiova, Ploieşti, Calafat, Giurgiu şi Olteniţa, s'a înfiinţat câte un biurou postal indepen-

---

[1]) Dosarul direcţiunii postelor pe 1862, fila 19—32.

[2]) *Monitorul Oficial* al Munteniei şi Moldovei 1862, pag. 388, 417 şi 472.

www.dacoromanica.ro

dent, iar în orașele Buzău, Râmnicu-Sărat, Pitești, Slatina, Târgu-Jiu, Turnu-Severin, Râmnicu-Vâlcea, Caracal, Turnu-Măgurele, Călărași, Târgoviște și Câmpulung câte un biurou postal, condus de cassierii județelor respective, ajutați în manipularea serviciului de amploiați speciali.

Pentru diferitele trimiteri și transporturi postale, cu începere dela sus menționata dată, s'au fixat taxele următoare:

Scrisorile destinate a se distribui în orașul de depunere, până la greutatea de 5 dramuri, se supuneau la o taxă de 6 parale, iar cele destinate a se distribuì în interiorul țării, oricare ar fi fost distanța, se taxau după greutate, astfel:

GREUTATEA SCRISOREI	Scrisori francate		Scrisori nefrancate	
	Lei	Par.	Lei	Par.
Dela 1 până la 5 dram.	—	30	1	15
„ 5 „ „ 10 „	1	20	2	—
„ 10 „ „ 50 „	2	10	3	—
„ 50 „ „ 100 „	6	—	8	—

De acì în sus câte 6 lei, de fiecare greutate de 50 dramuri peste taxele sus arătate.

Scrisorile se mai puteau expedià ca recomandate și cu adeverință de primire; în acest caz, pe lângă taxele după greutate se mai plăteà la prezentare câte 30 parale pentru fiecare din acele forme de expediere.

Scrisorile simple se puteau depune, în afară de biurouri, și în cutiile de scrisori, ce s'au înființat la acea dată și s'au așezat prin stradele principale ale orașelor.

Scrisorile neplătite nu se puteau depune decât pentru localitățile unde existau biurouri postale.

In scopul de a se înlătură fraudele, s'a dispozat că cei ce vor pune corespondențe particulare în cea oficială, se vor destituì din funcțiune, iar destinatarii vor fi supuși la îndoitul taxei cuvenite [1]).

Taxa foilor tipărite puse sub bandă erà obligatorie la prezentare și s'a fixat la 3 parale de fiecare foaie, în mărimea unei coli. Acest fel de trimiteri nu trebuia să poarte scris decât adresa destinatarului și numele expeditorului.

Taxa unui loc în diligență, pentru o persoană, cu bagaj până la 15 oca și cu valoare până la 500 lei, s'a fixat la 3 lei de oră, adică pentru o distanță de 3.500 stânjeni.

Pentru orice valori și lucruri încredințate postei și orice bagaj mai mare de 15 oca, taxele s'au fixat pe valoare, greutate și distanță, în ore, precum urmează:

[1]) *Monitorul Oficial* al Munteniei 1862, pag. 509.

www.dacoromanica.ro

PE VALOARE		PE GREUTATE		Până la 5 ore		Dela 5 la 10 ore		Dela 10 la 15 ore	
				Lei	Par.	Lei	Par.	Lei	Par.
Dela	Până la	Dela	Până la						
1 leu	500 lei	1 dram	200 dr.	—	6	—	12	—	24
500 lei	1.000 »	200 dr.	400 »	—	12	—	24	1	8

De acì în sus, taxele creşteau cu câte 6 parale de fiecare 10 ore de distanţă, până la maximum 80 ore şi tot cu câte 6 parale de fiecare 200 dramuri greutate şi de fiecare 500 lei valoare.

Obiectele fără valoare se supuneau la taxă numai după greutate şi distanţă, iar la cele voluminoase şi de mică greutate portul cuvenit se mărea cu jumătatea taxei.

Pentru uşurinţa personalului, s'au elaborat şi instrucţiuni detailate pentru mânuirea întregului serviciu de postă uşoară, purtând titlul de »Regula postală pentru scrisori«, cari s'au şi tipărit în o broşură specială, cu data de Martie 1862.

Prin decretul No. 395 din 30 Maiu acel an [1]), organizându-se ministerul de finanţe, se prevăzù că postele formează o direcţiune dependentă de acel minister şi că ea va fi condusă de un director, ajutat de un şef de secţiune.

Atribuţiunile direcţiunii postelor s'au fixat astfel:

Privigherea asupra îndeplinirii obligaţiunilor din contractele cu antreprenorii postelor;

Administraţiunea postei de scrisori şi a diligenţelor;

Perceperea taxelor;

Verificarea agenţilor săi, contabililor şi contabilitatea respectivă;

Transmiterea rezultatului la contabilitatea generală.

* * *

In Moldova serviciul postal fiind organizat pe bazele pe cari le-am arătat în 1858, în epoca ce urmează nu s'au făcut îmbunătăţiri şi extinderi mari de serviciu, ci mai mult perfecţionarea celui existent.

Sacrificiile făcute de Moldova pentru întreţinerea serviciului său postal erau destul de mari comparativ cu cele ale Munteniei şi pentru a ne dà mai bine cont despre aceasta, dăm aci mai jos cheltuelile prevăzute pentru întreţinerea acelui serviciu după bugetul anului 1860 [2]).

[1]) *Monitorul Oficial* al Munteniei 1862, pag. 489.

[2]) *Monitorul Oficial* al Moldovei, pag. 866.

www.dacoromanica.ro

Cheltuelile Direcțiunii și ale biurourilor postale

1 director	1.500	lei	lunar.
1 instructor	2.100	»	»
1 controlor	800	»	»
1 ajutor de controlor	250	»	»
1 șef de biurou	400	»	»
3 scriitori, a 200 lei	600	»	»
1 registrator arhivar	200	»	»
3 slujitori, a 100 lei	300	»	»

Total anual 73.872 lei.

Biuroul din Iași

1 cassier și șef al biuroului	1.000	lei	lunar.
1 expeditor	800	»	»
2 scriitori cl. I, a 250 lei	500	»	»
1 intendent	200	»	»
4 curieri, a 150 lei	600	»	»
1 rândaș pentru grajd	80	»	»
25 conductori, din cari 4 de cl. I a 250 lei lunar, 8 cl. II a 200 lei și 13 cl. III a 150 lei	4.550	»	»

Total anual 92.760 lei.

Biuroul din Galați

1 expeditor	500	lei	lunar.
1 supleant	250	»	»
1 »	200	»	»
2 curieri, a 150 lei	300	»	»

Total anual 15.000 lei.

Biuroul din Focșani

1 expeditor	400	lei	lunar.
1 supleant	200	»	»
1 curier	120	»	»

Total anual 6.640 lei.

www.dacoromanica.ro

In această epocă, bărbaţii de Stat ai Moldovei ridicară câteva chestiuni de principii generale, destul de bine gândite şi cari urmau să găsească aplicare în curând. Astfel, la 5 Noemvrie 1859, ministrul de finanţe al Moldovei trimite celui de interne al Munteniei un proiect de organizare al serviciului postal, proiect, care, după cum reiese din adresa No. 12.698 [1]), a fost înaintat şi comisiunii centrale, care se ocupă cu facerea legilor.

Prin acel proiect, ministrul de finanţe propuneà :

Să se facă o lege bazată pe principii generale, stabilindu-se drepturile postei, însoţită de un reglement, cuprinzând toate instrucţiunile, pentru a se dà acestui serviciu o întindere îndemânatică, neîntreruptă şi exactă, în tot cuprinsul Principatelor Unite.

Să se înfiinţeze o nedespărţită întrunire a liniilor postale din ambele ţări, statornicindu-se un punct de centralizare a tuturor postelor, cu o singură Direcţiune generală, instalată la Focşani.

Şi, ca ultimă propunere, *că ar fi avantajios să se întrunească biurourile postale cu cele telegrafice* spre a se cruţà Guvernul de un îndoit număr de amploiaţi şi de case postale, pe la biurourile unde circulaţia este mică.

O altă chestiune, care şi-a avut importanţa sa, mai cu seamă în acel timp, a fost ridicată la 18 Ianuarie 1860, de către Mavrogheni, ministrul de finanţe al Moldovei, care, printr'o adresă [2]) către guvernul Munteniei, *propuneà ca jurnalele din Moldova, pentru Muntenia şi viceversa, să fie scutite de orice dare la postă şi transportul lor să se facă gratuit.*

Ministrul de interne al Munteniei acceptând propunerea cu No. 658 din 12 Fevruarie acelaş an către Direcţiunea postelor, *dă ordine a se luà măsuri în consecinţă, adoptându-se norma că jurnalele adresate abonaţilor din o parte pentru alta să se facă pachete, cari să se încredinţeze conductorilor dela diligenţele Bucureşti-Focşani şi Iaşi-Focşani, că la Focşani să se facă schimbul pachetelor şi că de acì în colo să se distribuie prin îngrijirea postelor respective.*

In vederea expirării contractelor postei, care urmà să aibă loc la Maiu 1861, consiliul de miniştri, cu încuviinţarea Adunării legiuitoare şi a Domnului [3]), pe de o parte, aprobă prelungirea contractelor până la Maiu 1862, iar pe de alta dispune a se alcătuì noi condiţiuni pentru arendarea postelor de cai cu începere dela acea dată.

Noile condiţiuni, publicate spre sfârşitul anului 1861 [4]), au fost întocmite pe principiul că postele se dau în întreprindere pe termene lungi, cu brevete şi fără subvenţiuni din partea Statului.

Condiţiunile prevedeau că brevetele constituiau titularilor drepturi asupra

---

[1]) Dosarul Dir. Postelor 1859.

[2]) Dosarul Dir. Postelor 1860.

[3]) *Monitorul Oficial* al Moldovei 1861, pag. 476.

[4]) *Monitorul Oficial* al Moldovei „ „ 1369.

www.dacoromanica.ro

transportului de călători prin poştă şi că aceste drepturi nu se puteau retrage decât în caz de rea efectuare a serviciului.

Beneficiul întreprinzătorilor urmă să rezulte din taxele ce s'ar fi incasat dela călători, socotite pentru fiecare poştă după tarifa de mai jos:

	Numărul cailor	Lei	Par.
1. Brisci cuprinzând o persoană sau două, cu 60 oca bagaj :			
Vara. . . .	2	12	
Iarna . . .	3	18	
2. Trăsură faeton de două persoane, cu 120 oca bagaj :			
Vara. . . .	3	18	
Iarna . .	4	24	
3. O caleaşcă pentru patru persoane:			
Vara. . .	4	24	
Iarna . . .	6	36	
4. O trăsură mare de voiaj :			
Vara. . . .	6	36	
Iarna . . .	8	48	

Posta se socoteă a 7.000 stânjeni (13.734 metri) şi ce treceă peste această distanţă, după împrejurări, ca sfert sau jumătate de poştă.

La fixarea preţului, se ţinuse cont de cheltuelile de întreţinere şi profitul ce trebuiă să rămână antreprenorului şi se avusese în vedere şi costul transportului de călători din alte State. In acest sens, publicaţia ne arată că în Franţa, pe distanţa de 10.000 metri şi pentru un cal, se percepeă 2 franci, iar în Moldova pentru 13.734 metri s'ar fi perceput cam 2 franci, 40 bani.

Neprezentându-se, însă, amatori pentru luarea postelor în condiţiunile sus arătate, s'a recurs la prelungirea contractelor cu vechii antreprenori, cu unii pentru un an, iar cu alţii pentru 2 ani, cu preţuri la unii mai scăzute şi la alţii mai ridicate, fixându-se în total numărul cailor la 1.624, iar totalul subvenţiei la 1.311.012 lei [1]).

UNIREA SERVICIILOR POSTALE DIN AMBELE ŢĂRI

Organizarea postelor devenind aproape identică în ambele ţări şi spiritul ce predomină în acel timp, de a se face cât mai curând desăvârşita unire a ţărilor române, impuse contopirea ambelor Administraţiuni postale într'o singură direcţiune, cu sediul în Bucureşti.

[1]) Dosarul Dir. Postelor din Moldova 1862, fila 137.

www.dacoromanica.ro

Deciziunea unirii postelor s'a luat de consiliul de miniştri în şedinţa sa dela 17 Iulie şi s'a aprobat prin decretul No. 527 din 23 Iulie 1862 [1]), când s'a hotărît :

Desfiinţarea Direcţiunii postelor din Iaşi pe ziua de 1 August, trecându-se parte din personal la Bucureşti, iar parte la biuroul postal din Iaşi. In personalul trecut la Bucureşti găsim şi pe instructorul Iochan von Manowarda, care rămase şi acî în aceeaş calitate până la Octomvrie 1864, când fù concediat [2]).

Ca director al postelor întrunite se menţinù Panaiot Sevescu, care funcţionà în aceeaş calitate în Muntenia încă dela Decemvrie 1860.

Cu unirea postelor, taxele din Muntenia deveniră obligatorii şi pentru Moldova şi se emise timbre postale, cu cari să se facă francatul corespondenţelor pentru întreg teritoriul României [3]).

Noile timbre postale aveau forma dreptunghiulară, cu colţurile tăiate puţin, ceeace le da forma unui octagon neregulat. In mijlocul timbrelor se află »*Vulturul*« şi capul de »*Zimbru*«, emblema ambelor ţări, iar dedesupt o goarnă postală. Sus şi jos inscripţia valoarei, în parale, iar în lături inscripţia »*Franco-Scrisorii*«.

Timbrele erau de trei categorii, de 3, 6 şi 30 parale şi se întrebuinţau astfel:

Cele de 3 parale pentru foile tipărite şi jurnale ;

Cele de 6 parale pentru scrisori loco, aplicându-se câte un timbru de 6 parale pentru fiecare greutate de 10 dramuri ;

Cele de 30 parale pentru scrisori destinate a circulà în toată întindere ambelor ţări şi cari se aplicau după tarifa arătată la pag. 215.

Timbrele se procurau dela biurourile postale, dela distribuitori sau dela comercianţi. Acestora din urmă s'a admis a li se da pentru vânzarea lor o rea mizà de $2^0/_0$, socotită însă :

Dela cele de 30 parale dela 75 lei în sus.
» » » 6 » » 25 » » »
» » » 3 » » 12 » » »

Confecţionarea timbrelor postale s'a făcut la început prin aplicarea cu mâna a clişeurilor, reprezentând acele timbre; în curând, însă, s'a publicat licitaţiune pentru procurarea unei prese speciale, necesară la imprimatul lor.

Prin publicaţiunea de punerea în circulaţie a timbrelor, se prevedeà că ele se vor întrebuinţà la achitarea taxelor pentru trimiterile, a căror platà erà obligatorie la prezentare, cât şi a scrisorilor, cu adăugire că scrisori porto nu se primeau, decât pentru localităţile unde existau biurouri postale.

Administraţiunea postelor unite dând însă mult de lucru atât ministrului de finanţe, cât şi secretarul general al acelui minister, s'a luat hotărîre şi s'a

[1]) *Monitorul Oficial* din 1862, pag. 678 şi 693.
[2]) *Monitorul Oficial* din 1864, „ 1060.
[3]) *Monitorul Oficial* din 1862, „ 722, 770 şi 734.

www.dacoromanica.ro

aprobat, printr'o deciziune din 4 August 1862 [1]), ca directorul postelor să aibă dreptul de a subscrie în numele ministrului şi pe a lui răspundere orice lucrări privitoare la:

Explicaţii asupra manipulării în orice materie postală ;

Repetirile pentru aducerea la îndeplinire a circulărilor şi ordinelor date de ministru sau secretarul general ;

Corespondenţa ordinară cu şefii biurourilor postale;

Observaţiuni asupra neexactităţilor ce se vor constată în conturile lunare ;

Comunicaţii de diferite ştiinţe cu ceilalţi şefi de servicii ;

Trimiteri şi cereri de còpii de pe diferite acte şi lucrări pentru ştiinţe de cancelarie sau completarea informaţiilor necesare, ce ar întemeià lucrările, ce reclamă rezoluţia ministrului sau secretarului general.

Organizarea serviciului postal şi exploatarea sa pe seama Statului, făcută în cea mai mare grabă, înfiinţarea celor mai multe biurouri postale sub conducerea cassierilor de judeţe şi numărul redus de curse, mai cu seamă în Muntenia, precum şi transportul postei în ambele ţări, prin deligenţe mari şi grele, pe drumuri impracticabile, prezentând neajunsuri, s'au făcut noi studii pentru îndrumarea serviciului pe baze mai bune şi se propuse noi modificări şi îmbunătăţiri.

Modificările supuse de ministrul de finanţe Al. Cantacuzino, încuviinţate de consiliul de miniştri şi aprobate de Domn cu decretul No. 615 din 7 August 1862 [2]), sunt consemnate în următoarele puncte :

1. Serviciul postei de scrisori se va osebì de îndată de acela al diligenţelor şi, spre îndeplinirea acestei trebuinţe, se va cumpărà 30 cărucioare postale, până la 70 [3]) galbeni una. Aceste cărucioare vor purtà numai pe conductori şi vor circulà în toată ţara cu expediţiunea uşoară, înhămându-se la dânsele doi cai mari sau patru mici.

2. Serviciul deligenţilor pentru transportul pasagerilor se va ridicà de îndată din sarcina Statului, cedându-se acest drept întreprinzătorilor particulari prin dare de oarecare ajutor din partea guvernului. Până când însă particularii vor concurà la asemenea întreprindere, şi ca publicul să nu simtă anevoinţi pentru transport, diligenţele de astăzi să se vânză de îndată cumpărându-se altele de o construcţie mai solidă, uşoare, încăpătoare şi, în fine, mai comode decât cele de astăzi. Pentru deocamdată, se vor înfiinţà asemenea diligenţe, cel puţin în număr de 12, cari se pot procurà până la suma de galbeni 250 una.

3. Se va ridicà deasupra cassierilor districtali însărcinarea de expeditori postali pe la toate punctele, conform cu statul anexat acì, care se aprobă de consiliu.

---

[1]) *Monitorul Oficial* 1862, pag. 746.

[2]) *Monitorul Oficial* 1862, pag. 825.

[3]) Un galben egal cu 32 lei vechi.

www.dacoromanica.ro

4. Spre a se puteà întinde serviciul postal în toată ţara şi a nu intrà în mai mari cheltueli, se vor înfiinţà biurouri postale pe la toate subprefecturile din ţară, însărcinându-se pentru acest serviciu unul din scriitorii subprefecturii sau şi chiar din particulari, după recomandaţia expresă a d-lor prefecţi, cărora să li se lase pentru expusa lucrare un scăzământ dela 10—20 la $^0/_0$, după trebuinţă, din profitul ce ar produce aceste biurouri.

Fiind că acum la începutul înfiinţării unor asemenea biurouri este probabil că profitul va fi foarte mic, încât această plată de 10—20 la $^0/_0$ să fie cu totul neînsemnată pentru acele persoane, de aceea, în caz când suma ce li se oferă, sub titlu de beneficiu, nu va puteà acoperì o sumă de lei 25 ce urmează a se adoptà ca plată lunară regulată, pentru acei însărcinaţi, neajungerile să se acopere din economiile ce rezultă din creditul acordat pentru statul ce a fost până acum în lucrare.

Acest mod pus odată în lucrare, orice corespondenţă particulară de prin sate se va trimite la biurourile de pe lângă subprefecturi de două ori pe săptămână în zilele hotărîte, spre a se expeduì în urmă la locul unde vor fi destinate.

Biurourile de pe lângă subprefecturi, primind asemenea corespondenţe particulare, le vor înaintà iarăş în zilele hotărîte la biurourile centrale dela reşedinţa prefecturilor prin intr'adins dorobanţi sau jandarmi, precum se face şi cu expediţia oficială.

5. Garanţiile ce sunt datori a pune unii din amploiaţii postali fiind foarte mari în proporţie cu retribuţia lor, se modifică în modul următor:

Fiecare amploiat postal, căruia i se încredinţează bani particulari şi oficiali, va depune o garanţie ipotecară sau în numerariu, în proporţie cu leafa sa pe un an şi garanţiile ce s'ar da de persoane recunoscute de solvabile, ministerul finanţelor să aibă facultatea a le primì şi fără ipotecă, precum se şi obişnueşte astăzi peste Milcov.

6. Circulaţia postală se va face conform marşrutului prezentat de d-l ministru al finanţelor, rezervându-şi ministeriul facultatea de a înmulţì aceste curse la caz de trebuinţă, plătind antreprenorilor respectivi adaosul ce va provocà o asemenea sporire. Pentru aceasta şi pentru cumpărarea obiectelor citate la art. 1 şi 2, se deschide un credit extraordinar de lei 160.650.

Prin adoptarea măsurilor specificate la punctele 1, 2 şi 6, Statul voià, pe de o parte, să lase mai mult iniţiativei private, înfiinţarea şi întreţinerea serviciului de transport al călătorilor, iar pe de alta să activeze, pe cât posibil, schimbul corespondenţelor postale, printr'un transport mai repede, cât şi prin înmulţirea numărului de curse, lucru la care s'a ajuns, după cum vom vedeà mai jos, şi în care scop s'a deschis creditul de 160.650 lei.

O măsură destul de bună a fost şi cea dela punctul 2, prin desărcinarea

www.dacoromanica.ro

cassierilor de judeţe, de efectuarea serviciului postal, pe care nu îl puteau efectuà cu ceruta exactitate, pe de o parte din lipsa de cunoştinţe, iar pe de alta prin multiplicitatea ocupaţiunilor lor şi înfiinţarea de biurouri postale oficiale.

Principiu însă nou şi de interes general, a fost cel de sub punctul 4, pentru înfiinţarea în mod economic a biurourilor postale dela reşedinţa subprefecturilor şi legarea lor, pe de o parte cu comunele ce formau plăşile, iar pe de alta cu capitalele de judeţe, dispoziţiunea prin care s'ar fi putut creià un serviciu posta rural, pus la dispoziţia populaţiunii rurale.

Aceasta însă nu s'a adus la îndeplinire şi populaţiunea rurală aveà să mai fie lipsită încă mult timp de un serviciu postal efectiv.

In urma modificărilor introduse, Statul personalului din întreaga ţară şi plata lui, s'a stabilit precum urmează:

	FUNCŢIUNEA	Pe lună fiecare		
		Leafă	Diurnă	
	Direcţiunea generală			
1	Director.	1.000	500	
1	Instructor.	—	2.600	Iohan von Monowarda trecut dela Iaşi la Bucureşti.
2	Şefi de secţie, administraţie şi control	1.000	250	
1	Controlor	800	200	
2	Şefi de biurou	500	200	
1	Subşef de biurou	400	200	
5	Verificatori gradul II.	300	150	
6	Copişti	150	150	
1	Arhivar.	400	200	
1	Ajutor	250	150	
1	Cusător şi servitor	—	150	
				Total anual 177.600 lei
	Biuroul postal din Bucureşti			
1	Şef al biuroului.	1.000	250	
1	Cassier	1.000	200	
1	Expeditor clasa I.	650	200	
2	„ „ II.	500	200	
6	Adjuncţi clasa I	300	150	
4	„ „ II	300	100	
1	Şef de conductori şi intendent .	300	150	
6	Conductori clasa I	300	100	
6	„ „ II	250	100	
6	„ „ III	200	100	
2	Purtători de gropuri	200	100	
2	„ „ scrisori, călări . .	200	100	
2	Purtători de scrisori, pe jos . .	100	100	

www.dacoromanica.ro

	FUNCȚIUNEA	Pe lună fiecare		
		Leafă	Diurnă	
1	Servitor.	—	100	
1	Rândaș	—	80	
	Matèrial și ecleraj.	—	—	600 pe lună Total anual 231.960 lei
	Biuroul postal Iași			
1	Șef al biuroului.	1.000	500	
1	Expeditor și cassier	600	200	
1	Subexpeditor	400	200	
2	Adjuncți clasa I	200	150	
2	» » II	150	150	
4	Conductori clasa I	200	150	
6	» » II	150	150	
6	Purtători de scrisori.	100	50	
1	Servitor	—	100	
1	Rândaș.	—	80	
	Material și ecleraj.	—	—	500 pe lună Total anual 107.760 lei

La celelalte biurouri, după importanța și necesitățile serviciului, s'a prevăzut câte un expeditor ca șef al biuroului, verificatori, conductori și împărțitori.

Expeditorul din Galați s'a prevăzut a fi plătit lunar cu 600 lei leafă și 200 lei diurnă.

Epeditorii din Brăila, Buzău, Focșani, Giurgiu, Craiova și Ploiești, lunar cu câte 400 lei ca leafă și câte 100 lei diurnă.

Expeditorii din Roman și Pitești, lunar câte 300 lei ca leafă, și câte 100 lei diurnă.

Expeditorii din Tecuci, Slatina și Vaslui câte 250 lei ca leafă și câte 100 lei ca diurnă.

Expeditorii din Bacău, Bârlad, Botoșani, Dorohoi, Fălticeni, Ismail, Cahul, Călărași, Caracal, C.-Lung, R.-Sărat, R.-Vâlcea, Târgoviște, T.-Jiu, T.-Măgurele și T.-Severin câte 200 lei ca leafă și câte 100 lei ca diurnă.

Expeditorii din Bolgrad, Mihăileni, Oltenița și Piatra-N. cu câte 150 lei leafă și câte 100 lei diurnă.

Expeditorii din Zimnicea, Țânțăreni și Calafat cu câte 100 lei leafă și câte 100 lei diurnă.

Verificatorii, la biurourile unde existau, erau plătiți lunar cu 150 lei leafă și 150 diurnă, conductorii cu 100 lei leafă și 100 diurnă și împărțitorii în general cu câte 100 lei lunar ca diurnă.

Cheltuelile de cancelarie și ecleraj s'au fixat, după importanța fiecărui biurou, între 20 și 50 lunar.

www.dacoromanica.ro

Totalul cheltuelilor pentru plata personalului, care s'a şi confirmat pe ziua de 1 Septemvrie 1862 [1]), şi al cheltuelilor de cancelarie şi ecleraj s'a stabilit anual la suma de 820.260 lei.

Prin noul aranjament al curselor postale [2]) s'au menţinut diligenţe numai pe drumurile : Bucureşti-Ploieşti-Buzău-Focşani - Bacău-Iaşi, Iaşi-Bârlad-Galaţi şi Bucureşti-Ploieşti-Craiova de trei ori pe săptămână şi Bucureşti-Urziceni-Buzău şi Iaşi-Mihăilenii cu câte două curse pe săptămână.

Celelalte diligenţe ca: Bucureşti-Giurgiu, Bucureşti-Ploieşti-Predeal, Bucureşti-Craiova, se întreţineau de antreprenori, iar dela Octomvrie acelaş an s'a mai înfiinţat încă un serviciu de diligenţe concedate între Buzău-Brăila-Galaţi [3]).

De altfel, acestui fel de diligenţe se căută a i se da întindere, publicându-se licitaţiune pentru concedarea şi a liniilor Piteşti-R. Vâlcea-Rîu Vadului, Craiova-Vârciorova şi Craiova-Bechet.

Pentru transportul corespondenţelor postale, pachetelor şi gropurilor, s'a mai adăugat încă o cursă pe săptămână, legându-se astfel toate biurourile, prin trei curse pe săptămână; acolo, însă, unde cursele cu cariola se combinau cu serviciul de diligenţe, sau unde interesele cereau, numărul curselor postale erà şi mai mare.

Aşa, între Bucureşti-Giurgiu s'au făcut curse zilnice, cu prelungire la T.-Măgurele de patru ori pe săptămână.

Curse zilnice mai existau, în acel timp şi între Bucureşti-Ploieşti-Predeal, Ploieşti-Buzău-Focşani-Brăila-Galaţi şi Galaţi-Iaşi.

* * *

Unirea postelor îndeplinită şi ultima reformă pusă în aplicare, timpul ce se scurge de la Septemvrie 1862 până către sfârşitul lui August 1864, este întrebuinţat mai mult la desăvârşirea celor întocmite până atunci, ne găsind mai de seamă, ca îmbunătăţiri şi inovaţiuni, de cât cele ce urmează :

Expirând unele din contractele de arendare ale drumurilor postale pe ziua de 1 Maiu 1863, s'a publicat licitaţie pentru darea în întreprindere pe termen de doi ani a drumurilor mai jos arătate: [4])

1. Bucureşti-Piteşti-C. Lung-R. Vâlcea şi R.-Vadului, cu 288 cai ;
2. Piteşti-Craiova şi parte din postele Olteniei, cu 352 cai ;
3. Bucureşti-Giurgiu-T. Măgurele, cu 128 cai ;
4. Bucureşti-Olteniţa-Călăraşi, cu 76 cai ;
5. Huşi-Leova, cu 28 cai ;
6. Reni-Fălciu, prin Ismail, Bolgrad şi Cahul, cu 176 cai;
7. P. Iloaiei-Botoşani-Dorohoi-Mihăileni, cu 300 cai ,
8. T-Frumos-Mircești, cu 68 cai.

---

[1]) *Monitorul Oficial* 1862, pag. 873.
[2]) *Monitorul Oficial* » » 827.
[3]) *Monitorul Oficiăl*, » » 1121.
[4]) *Monitorul Oficial*, 1863, pag. 243.

www.dacoromanica.ro

Prin publicaţia făcută se prevedeau următoarele:

Călătorii vor plăti pentru transport câte 2 lei, 10 parale de cal şi oră, socotindu-se ora a 3.500 stânjeni.

Taxa blanchetului să nu se plătească decât pe teritoriul Moldovei. Aceasta însă n'a durat decât pânăla 1 Septemvrie 1864, când s'a desfiinţat şi acolo [1]).

Surugii să nu mai strige prin oraşe şi să-şi anunţe trecerea prin semnale de goarne, cari se vor procura de antreprenori.

Unele din despărţirile sus arătate s'au dat în antrepriză, iar cele de sub numărul 1, 2, 3 şi 4 au rămas să se caute în regie de Stat, până se vor găsi amatori, tendinţa fiind ca arendarea lor să fie numai până la 1865, când urma să se facă o arendare a tuturor drumurilor de poştă, în condiţiuni mai avantagioase pentru ţară.

Taxele gropurilor fiind prea ridicate, din care cauză multe din ele se transportau prin postele străine sau prin ocaziuni, la 26 Iunie 1862 [2]) consiliul de miniştri aprobă să fie scăzute dela $^1/_2$ la $^1/_4$ de $^0/_0$, pentru trimiterile în aur şi dela $^3/_4$ la $^1/_2$, pentru cele de argint.

Tot în acest timp, în legiuirile ce se întocmeau pentru organizarea administraţiunii ţării, se prevăzură dispoziţiuni cari aveau să folosească serviciului postal, pentru mai târziu şi pentru îndelungat timp.

Astfel, la 21 Octomvrie 1864, în »*Regulamentul pentru funcţionarea şi atribuţiunile vătăşeilor*«, ministrul de pe atunci, M. Cogălniceanu, prevăzù ca primă îndatorire a acestui personal:

»De a purtà toate hârtiile de corespondenţă între comune şi subprefectura »de plasă, *precum şi de a face serviciul de postă între aceste localităţi*« [3]).

Acelaş ministru, în legea pentru înfiinţarea »*Consiliilor judeţene*«, sancţionată de Domn prin decretul No. 396 din 31 Martie 1864 [4]), prevăzù la art. 52 că, între cheltuelile obligatorii ale judeţelor, sunt şi cele necesare *pentru organizarea şi întreţinerea unui serviciu postal de scrisori între capitala judeţului şi comunele mai principale.*

O altă dispoziţiune, care urmà să-şi aibă însemnătatea sa, fù luată cu decretul No. 678 din 24 Maiu 1864, prin care s'a aprobat ca administraţiunea postelor să treacă de sub dependinţa ministerului de finanţe la cel de interne, unde se aflà alipită din 1862 şi administraţiunea telegrafelor.

Această măsură s'a luat în vederea unirii ambelor administraţiuni într'o singură direcţiune generală, fapt care s'a adus la îndeplinire nu mult după aceasta.

* * *

[1]) *Monitorul Oficial* 1864 pag. 787.
[2]) *Monitorul Oficial* 1863 » 553.
[3]) *Monitorul Oficial* » » 819.
[4]) *Monitorul Oficial* 1864, » 349.

www.dacoromanica.ro

In perioada dela 1859 până către unirea postelor cu telegrafele, serviciul postal austriac și rusesc continuă de a funcționà în țara noastră ca și în trecut; ba, cel austriac, putem zice, că a și progresat prin înmulțirea numărului de biurouri postale și prin atragerea în cercul lor de acțiune a întregului schimb de corespondențe și mesagerii cu străinătatea.

Guvernele române cari s'au succedat, încă de prin anul 1861, începură a face demersuri pe lângă reprezentanții Austriei și Rusiei pentru suprimarea postelor lor și efectuarea acestui serviciu de către posta română. Nu s'a putut însă ajunge la nici un rezultat.

Puterile interesate susțineau că postele lor funcționează în România în baza tratatelor încheiate cu Turcia, și cum România se află sub suzeranitatea acelei țări, urmà ca acele tratate să fie obligatorii și pentru noi, deși guvernul nostru replică, cu drept cuvânt, că tratatul și convențiunea din Paris din 1856 și 1858 prevăzuseră *»că țările române să se administreze singure și fără amestecul* nimănui«, și că *»tratatele internaționale ce Curtea Suzerană va fi încheiat sau va încheià cu Puterile străine, vor fi aplicabile Principatelor în totul ce nu vor atinge ale lor imunități«.*

O altă obiecțiune ce se făceà de cei interesați, erà că personalul serviciului nostru postal n'ar fi în stare să efectueze și acea parte de serviciu și că ei n'ar puteà să corespundă cerințelor izvorîte din relațiunile cu postele străine.

Asupra acestei ultime susțineri, Ion Ghica, ilustrul scriitor și om de Stat, care, prin 1863 se găseà ca ministru de externe, ne arată următoarele [1]):

»Unde-vă sunt, îmi ziceà unul din consuli, oamenii speciali, capabili și ex-»perimentați, cărora să le putem încredințà corespondența noastră diplomatică și »interesele supușilor noștri ?.

»Am răspuns acelui diplomat că, precum am putut învățà calculul dife-»rențial și integral, așa că manipulăm funcțiunile $\frac{dx}{dy}$ și $\int \frac{dx}{dy}$, tot așa de bine ca și »Delaunay și Puiseaux, nu mai puțin eram siguri de a învățà, dacă nu în câteva »săptămâni, dar în câteva luni, a manipulà primirea, expedierea și distribuirea »scrisorilor și pachetelor, ca și impiegații postei rusești și austriace«.

Cum însă nu puteam să susținem lupta cu cele două mari Puteri din cauza marilor chestiuni de cari depindeà existența noastră națională și în tranșarea cărora urmà să avem și concursul acelor țări, chestiunea postelor se tărăgănà și amânà din zi în zi.

UNIREA POSTELOR CU TELEGRAFELE

Deciziunea de a se unì postele cu telegrafele și a se centralizà astfel mijloacele de comunicație și transport într'o singură administrațiune, s'a luat, în ziua de 29 August, într'un consiliu de miniștri ținut sub președinția Domnitorului.

[1]) Ion Ghica, scrisori către Alexandri, pag. 25.

www.dacoromanica.ro

Jurnalul încheiat cu această ocaziune conţine cele ce urmează : [1])

Consiliul miniştrilor

Jurnal

Sub preşedinţia Măriei Sale Domnitorului.

Astăzi, Sâmbătă, în 29 August 1864, luându-se în desbatere referatul d-lui ministru de interne, lucrări publice şi agricultură cu No. 1.710, în privinţa propunerii de a se unì serviciul postal cu acel al telegrafelor, şi considerând că principiul de fuziune admiţându-se în toată întinderea sa, va produce o economie însemnată prin reducerea chiriilor de localuri ce se plătesc astăzi pentru trebuinţa ambelor serviciuri şi prin reducţiuni de personal ce se va socotì de prisos, mai cu seamă pe la staţiunile de o mică importanţă.

Incălzitul, eclerajul şi cheltuelile de cancelarie întrunite vor da asemenea o economie însemnată.

Epistaţii liniilor telegrafice vor servì la cazuri de trebuinţă şi ca conductori şi viceversa şi, prin urmare, privegherea liniilor telegrafice va fi cu mult mai garantată decât astăzi.

Purtătorii de depeşi în oraşele districtuale şi de subprefecturi vor puteà împărţì şi scrisorile.

Cantoniştii telegrafului ce sunt mereu pe drumuri, vor puteà da ajutor la diferite întâmplări diligenţelor şi curierilor şi vor puteà îndeplinì şi serviciul postei rurale pentru satele cele mai importante, deocamdată numai într'o distanţă mai apropiată dela tractul liniilor telegrafice.

Pierderile de timp ce încearcă astăzi diligenţele şi curierii prin diferite oraşe cu scrisori se vor evità prin îngrijirea ce vor aveà şefii de staţiuni de a înştiinţà prin telegraf pe staţiunile vecine despre plecarea diligenţelor şi a curierilor ca să poată pregătì pachetele la timp.

Pe la mai multe oraşe, unde astăzi sunt staţiuni telegrafice fără a fi şi biurouri postale, serviciul postal se va face de către staţiunile telegrafice fără a mai fi trebuinţă de a se înfiinţà biurouri postale.

Privigherea stării staţiunilor de cai, fiind o chestiune foarte importantă, se va puteà efectuà în viitor de către şefii staţiunilor telegrafice în apropierea reşedinţei lor, având fiecare şef sub privegherea sa staţiunile postale de pe tractul liniilor ce îi este astăzi încredinţat spre îngrijire, puindu-se capăt prin aceasta neorânduelilor ce există.

Regulele de contabilitate fiind identice în amândouă serviciurile, şi acì întrunirea nu va încercà nici o dificultate.

Personalul telegrafelor şi al postelor, formând atunci unul şi acelaş

[1]) *Monitorul Oficial* 1864, pag. 869.

www.dacoromanica.ro

corp, se va puteà întrebuinţà după o pregătire şi iniţiăre reciprocă de câtva timp pentru ambele categorii de servicii.

Intinsele relaţiuni internaţionale de astăzi ale serviciului telegrafic, precum şi experienţa dobândită întru aceasta vor facilità şi deschide calea unei grabnice regulări a postelor exterioare, felul relaţiunilor şi modul lichidării socotelilor cu Staturile străine, fiind cu totul identice pentru serviciul telegrafelor şi acel al postelor.

Economiile ce rezultă din întrunirea acestor serviciuri prin reducerea chiriilor, cheltuelilor de încălzire şi chiar a personalului se vor ridică aproximativ la 500.000 lei pe an.

Consiliul încuviinţează propunerea d-lui ministru de interne, agricultură şi lucrări publice de a se întruni în viitor serviciul postelor cu acel al telegrafelor sub denumirea de : *Direcţia generală a postelor şi telegrafelor,* rămânând ca d. ministru să execuţeze dispoziţiunile jurnalului de faţă după ce va obţine Inalta aprobare.

Cogălniceanu, N. Creţulescu, Steege, General Manu.

Ca Director general al postelor şi telegrafelor s'a numit, cu decretul No. 1.094 din 29 August, maiorul Cezar Librecht, care ocupă funcţiunea de inspector general al telegrafelor din ambele ţări, încă dela Maiu 1859 [1]), iar fostul director al postelor, Panaiot Sevescu, a fost lăsat în disponibilitate.

[1]) *Monitorul Oficial* al Munteniei, 1859, pag. 189.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI LIBRECHT

1 Septemvrie 1864 — 11 Fevruarie 1866

Librecht, om inteligent, energic, activ şi bun organizator, a desfăşurat, în timpul directoratului său, una din cele mai rodnice activităţi şi a reuşit să pună noi şi solide baze pentru organizarea şi desvoltarea administraţiunii postelor şi telegrafelor în toate direcţiunile.

* * *

Pentru o mai desăvârşită contopire a ambelor ramuri de serviciu, directorul general luă imediat măsuri şi dete ordine, [1]) pe de o parte, ca funcţionarii telegrafului să studieze cu atenţiune executarea serviciului postal şi cei dela postă să se iniţieze în manipularea şi executarea serviciului telegrafic, în scopul ca întreg personalul să poată funcţionă, fără întârziere, în ambele ramuri de serviciu ; iar pe de alta, dispuse ca şefii staţiunilor telegrafice, cari manipulau bani şi ipistaţii liniilor telegrafice, cari se asimilaseră cu conductorii postali, să depună garanţii în numerar sau ipotecare, în valoare egală cu leafa lor pe un an, cari să serve spre despăgubirea Statului în caz de lipsuri şi pierderi.

* * *

O deosebită stăruinţă depuse Librecht ca să forţeze pe antreprenorii drumurilor postale să efectueze cursele bine şi regulat, ca să posede numărul hotărît de cai la fiecare releu postal, pentru a nu frustă Statul, ca ei să fie destoinici şi bine întreţinuţi şi ca personalul şi obiectele necesare efectuării serviciului să fie complet şi bine întreţinute.

Pentru constatarea abaterilor dela obligaţiunile impuse prin contracte şi pentru îndreptarea relelor din trecut, Librecht se văzù nevoit a face o mulţime de inspecţiuni neaşteptate, atât în persoană cât şi prin alţi însărcinaţi [2]).

In urma unor atari inspecţiuni, găsindu-se postele drumului 3 arendate

---

[1]) *Monitorul Oficial* 1864, pag. 929 şi 943.

[2]) *Monitorul Oficial* 1864, pag. 921, 943, 1004 şi 1042.

www.dacoromanica.ro

lui Pană Olănescu, în cea mai mare decadenţă, s'au luat a se căută în regie de către Stat pe contul antreprenorului.

De asemenea, constatându-se pe drumul Bucureşti-Ploieşti-Buzău-Brăila lipsă de cai, iar cei în fiinţă în stare proastă, antreprenorul s'a amendat cu 26.192 lei, cari i s'au oprit din subvenţie, punându-i-se totodată în vedere că, la recidivă, postele din acel drum se vor luă şi căută în regie.

Pentru aceleaşi motive, s'a amendat antreprenorul drumului Predeal cu 956 lei şi s'a constrâns antreprenorii de pe drumurile Călăraşului şi Craiovei a aduce postele de pe acele drumuri în bună stare de funcţionare.

Inspecţiuni de asemenea natură făcându-se cât de des, antreprenorii căutau, spre a scăpă de pedepse, a recurge la diferite expediente şi a înşelă astfel supravegherea ce se exercită asupra lor.

Aşa, într'una din zile, directorul Librecht, care se găseă în inspecţia drumului Olteniţa, ajungând la posta Orăşti, constată lipsa unui cal şi a unui surugiu. De aci trecând la Negoeşti, observă acelaş lucru şi luând de scurt pe căpitanul postei, acesta se scuză că surugiul este trimis cu o stafetă.

Librecht, înţelegând scopul acestei stafete, părăseşte drumul Olteniţei şi ese la posta Cioricel, în drumul ce duceă spre Călăraşi, unde aşteptând primeşte în persoană stafeta expediată de căpitanul postei Negoeşti, în cuprinderea următoare :

»Domnul Maior Librecht, Directorul general al postelor şi telegrafelor, »având obiceiul a inspectă postele fără veste şi presupunând că tot aceeaş soartă »adastă în curând şi postele din drumul Călăraşului, fără să se ştie ora şi mi»nutul, căpitanii să ia grabnice precauţiuni a ţesălă caii, a curăţi grajdul, a cum»părâ streanguri, căpestre şi, în fine, a economisi, pe cât vor puteă, spre a nu se »luă măsurile de rigoare de către Direcţiune«.

Surugiul a fost înapoiat la locul său, iar Librecht şi-a continuat drumul prin celelalte poste şi după inspecţia ce făceă, puneă pe căpitani să îi semneze de vedere stafeta, pe care, după înapoerea sa, a trimis-o antreprenorului drumului respectiv.

* * *

Pentru înlăturarea confuziunilor ce domneau în exploatarea şi administrarea serviciilor postale şi telegrafice, cari se făceau în baza unor regulamente şi instrucţiuni, mai mult sau mai puţin complete, Librecht elaboră un proiect de lege, însă cum acel proiect nu puteă fi votat de Adunarea legiuitoare, aceasta fiind dizolvată, Domnul, în virtutea statutului din $^{2}/_{14}$ Maiu 1864, îl promulgă prin ordonanţa din $^{5}/_{17}$ Decemvrie, dispunând punerea acelei legi în aplicare, pe ziua de 1 Ianuarie 1865.

Cum aceasta este prima lege de organizare a postelor şi telegrafelor, prin

www.dacoromanica.ro

care se stabilesc principalele baze de exploatare a celor două mari servicii întrunite şi cum prin ea s'a înlăturat neajunsurile provenite din lipsa unor reguli precise, o dăm acì mai jos în întregime :

LEGE

TELEGRAFO-POSTALĂ [1]

TITLUL I

Art. I. — Statul îşi rezervă dreptul sau monopolul telegrafo-postale, care consistă în transmitere de comunicaţiuni prin firul electric şi transportul de obiecte şi persoane prin poste, şi aceasta în modul următor :

a/ Transmiterea de comunicaţiuni telegrafice prin fir ;

b/ Transportul scrisorilor, afară de cazurile excepţionale, relatate mai jos:

c/ Transportul de persoane cu schimbarea mijloacelor de transport, adică releuri postale cu staţiuni fixe.

Ca scrisoare se înţelege orice împărtăşire sau încunoştiinţare, scrise sau tipărite, închise sau sigilate şi adresate către persoane absinte din locul de unde se expediază.

Art. II. — Orice scrisoare emanată dintr'un loc unde nu există stabiliment postal, sau ce soseşte din străinătate spre a rămâneà în ţară, sau pentru trecere în tranzit, trebuie să fie prezentată la cel dintâiu biurou postal pentru transportarea la destinaţie, dacă adresantul nu locueşte chiar în oraşul sau comuna acelui biurou postal.

Art. III. — Transportul de scrisori fără mijlocirea postei poate aveà loc numai când corespondenţa emanează dela una şi aceeaş persoană către familia sa sau către corespondentul său ; tot în modul prescris în acest articol se poate aduce şi răspunsul la întoarcere.

Se înţelege că asemenea transmitere de corespondenţă nu se poate efectuà decât prin trimiterea unui expres.

Art. IV. — Transportul de scrisori şi obiecte este permis fiecăruia, când acestea sunt destinate pentru locul unde nu există comunicaţie postală.

Art. V. — Transportul de scrisori în cuprinsul unui oraş sau comnnă (loco-transport) este permis, însă nu se va puteà stabilì fără autorizaţia guvernului un serviciu pentru predarea de diferite corespondenţe şi prelevarea de taxe.

TITLUL II

Art. VI. — Nici un sechestru nu se poate pune pe accesoriile serviciului postal, şi anume, pe cai, trăsuri, hamuri, furaj şi venit ; asemenea pe orice obiect predat postei spre transportare, nu se poate pune sechestru înainte de predarea lui la adresă. Curieri, stafete, trăsuri de poştă şi cai în mergere şi întoarcere pentru serviciul postei şi tot personalul serviciului postal sunt scutiţi de toate taxele de şosele şi poduri.

Art. VII. — La întâlnirea postei cu transportul ierbei de puşcă pe la puncturi locuite, posta va stà pe loc până va trece transportul ; iar la întâlnirea pe câmp transportul de iarbă va stà pe loc până va trece posta pe lângă dânsul în pas, spre a nu se întâmplà pericole din scânteele ce pot ieşì din potcoavele cailor.

[1] *Buletinul Telegrafo-Postal* 1864, pag. 1.

www.dacoromanica.ro

Art. VIII. — Arestarea personalului telegrafo-postal în exerciţiul său, sechestrarea obiectelor ce le sunt încredinţate. In asemenea cazuri se poate aplică numai măsura de escortare a postei până la întâia staţie, dacă va cere necesitatea, spre a nu dosi abătutul.

Orice arestare trebuie mai întâiu încunoştiinţată şefului biuroului respectiv sau direcţiei generale; în caz însă când acesta este într'o depărtare încât să urmeze întârziere şi astfel comunicaţia să nu se poată face înaintea arestării, atunci însărcinatul cu arestarea trebuie a îngriji de un locţiitor competent provizoriu în locul persoanei ce este a se arestà, spre a nu suferi serviciul postal.

Art. IX. — Toate autorităţile administrative şi militare, poliţia şi autorităţile comunale sunt datoare a da tot ajutorul personalului postal, ce i s'ar cere pentru executarea serviciului.

Art. X. — Scrisorile sau obiectele postale pentru cari nu este răspunsă taxa pe deplin, se vor reţine de administraţia postală până la răspunderea portului întreg.

Art. XI. — Taxa telegrafo-postală sau rămăşiţele din veniturile telegrafo-postale se vor încăsui de autorităţile competinte după reclamaţiile stabilimentelor postale.

Art. XII.—Orice obiect postal ce nu s'a putut predà adresantului sau întoarce predătorului, va rămâneà în folosul Casei telegrafo-postale şi aceasta după împlinirea următoarelor formalităţi:

a) Prin avizul afişat în termen de un an în stabilimentul postal de primire;

b) Dacă după trecere de un an dela data avizării nu se va reclamà obiectul, direcţiunea generală va publicà de trei ori în *Monitorul Oficial* în interval de trei săptămâni;

c) Şi dacă după trecere de trei luni nu se va ivì reclamantul, obiectul se va vinde prin licitaţie, conform regulelor prescrise într'aceasta, şi productul se va vărsà la cassa telegrafo-postală, după scăderea portului şi altor cheltueli ce trebuie să figureze în venitul postal.

Art. XIII. — Antreprenorii de diligenţe şi transporturi de persoane ce fac curse regulate, sunt obligaţi a transportà fără platà, după cererea administraţiei postale, pachete în gente închise, obiecte de valoare, scrisori şi ziare pentru locuri ce traversă pe t· ată întinderea cursei ce fac până la destinaţia lor şi a garantà pentru buna păstrare şi predarea lor, cu sigiliile sau semnele postei neatinse. Orice antreprenor de transporturi de persoane este dator a cere şi a obţine mai întâiu autorizarea ministerului de interne prin direcţiunea generală a postelor şi telegrafelor. Marşrutul acestor întreprinderi se va compune şi modificà de direcţia generală, după trebuinţă, fără de care este interzis antreprenorului a efectuà acest serviciu.

TITLUL III

Art. XIV. — Personalul telegrafo-postal va păstrà inviolabilitatea telegramelor şi scrisorilor sub penalitatea dictată de legi.

Statul, prin administraţia telegrafo-postală va despăgubì, în caz de pierdere de telegrame, scrisori sau obiecte, ori stricăciunea acestor din urmă predate serviciului telegrafo-postal după regulele prescrise, şi anume:

a) Pentru o telegramă se va înapoià taxa dacă telegrama se va fi pierdut sau dacă se va constatà că aceasta s'a greşit în chipul de a nu puteà îndeplinì scopul ei, sau dacă se va fi predat destinatarului mai târziu decât dacă s'ar fi trimis prin postă;

b) Pentru o scrisoare recomandată ce s'ar pierde, pe lângă taxa plătită la predare, şi 4 galbeni în despăgubire;

c) Pentru o stafetă, pe lângă taxa plătită la pornire, 6 galbeni;

www.dacoromanica.ro

d/ Pentru o scrisoare şi grop în valoare declarată, după declaraţia valorii ;

e/ Pentru pachete fără declaraţia valorii, pentru un kilogram 5 lei ;

f/ Pentru bagajul fără declaraţia valorii, 10 lei.

Reclamaţiile pentru pierderi trebuie să fie făcute :

a/ Pentru telegrame, scrisori şi gropuri în timp de două luni din ziua predării la stabilimentul telegrafo-postal ;

b/ Pentru bagajul de călători, îndată după sosirea postei la locul destinaţiei, la primirea bagajului.

Reclamaţiile se fac la oficiile telegrafo-postale prin prezentarea adeverinţelor de primire şi doveditoare predării.

Art. XV. — Administraţia telegrafo-postală nu ia nici o responsabilitate pentru nepredarea telegramelor, scrisorilor şi altele, dacă din lipsăde adresă completă nu s'a putut află destinatorul.

Art. XVI.— Orice obiect care are greutatea constatată la primire şi care nu se vede vătămat pe din afară sau primirea unui obiect de către adresant fără nicio observaţie nu poate da loc la nicio reclamaţie de despăgubire, afară numai în caz de falsificare.

Art. XVII. — Obiecte şi scrisori nerecomandate pierdute sau întârziate în transport sau predare nu dau drept la nicio despăgubire.

Administraţia postală este asemenea dispensată de orice îndatorire de despăgubire în cazurile următoare :

a/ Dacă pierderea sau stricăciunea a provenit din forţă majoră din afară ;

b/ Dacă pierderea sau stricăciunea obiectului este provocată din neglijenţa prezentatorului, sau dacă, în caz de stricăciune sau întârziere, transportarea s'a efectuat pe riscul şi pericolul prezentatorului şi după declaraţia sa.

Art. XVIII. — Administraţia telegrafo-postală garantează numai pentru scrisori şi obiecte ce circulează înăuntrul ţării şi până la frontieră.

Art. XIX.—In caz de războiu sau pericole în genere, administraţia postală, făcând publicaţiuni oficiale în *Monitor*, este în drept a refuzà orice garanţie şi a primì obiecte postale pentru transport pe rizicul prezentatorului. In asemenea caz este permis fiecăruia a trimite obiecte de valoare prin orice alt mijloc va găsì cu cale.

TITLUL IV

Art. XX. — Oricine va transportà scrisori afară din cazurile prevăzute prin art. III şi IV din această lege se va pedepsì cu o amendă dela 10 până la 20 lei de fiecare scrisoare.

Art. XXI. — Cel ce va transportà persoane cu schimbarea mijloacelor de transport, adică releuri de cai, conform art. I, se va pedepsì cu amendă dela 50 până la 500 lei, afară de cazurile prevăzute la art. XIII.

Art. XXII.—Oricine va sustrage taxele postale în parte sau în total va răspunde serviciului postal suma sustrasă înzecită, şi nici într'un caz mai puţin de 10 lei.

Sustragerea se consideră predarea la poste în transport a scrisorilor sau obiectelor într'un chip fraudulos.

Art. XXIII.—Oricine va întrebuinţà posta pentru călătorii, fără a plătì taxa cuvenită, va fi supus la amenda înzecită acelei taxe ce se cuveneà a plătì.

Art. XXIV. — Pe lângă penalităţile prevăzute mai sus se vor împlinì în orice caz taxele sustrase cassei postei.

Art. XXV. — Oricine se va servì cu insignele serviciului telegrafo-postal fixate prin deosebit regulament se va amendà dela 50 până la 500 lei.

www.dacoromanica.ro

Art. XXVI. — Orice întreprinderi de transporturi particulare neautorizate de ministerul de interne sunt supuse la amendă dela 100 până la 500 lei şi confiscarea trăsurilor, cailor şi altor obiecte cu cari se săvârşeà asemenea transporturi frauduloase.

Art. XXVII.—Dacă antreprenorul unui serviciu de transport autorizat ve refuză primirea, transportarea şi predarea de pachete şi obiecte ale postei, stabilimentele postale sunt îndrituite a le trimite în costul acestui antreprenor cu orice mijloc şi preţ vor găsi.

Repeţindu-se refuzul a doua oară, se va opri acelui antreprenor dritul de transport pentru totdeauna.

Art. XXVIII.—Dacă un asemenea antreprenor se abate fără autorizare de timpul prescris pentru pornire şi călătorii, se va snpune la o amendă dela 50 până la 100 lei.

Art. XXIX.—Mai multe abateri din legea de faţă în acelaş timp sunt supuse la diferite amenzi în parte.

Recidiva va fi supusă amenzii îndoită şi pentru a treia oară înzecită.

Productul amenzilor va face parte şi va figurà între venitul cassei telegrafo-postale.

Art. XXX. — Prescripţia institutului postal pentru taxele sustrase sau amenzi este fixată la trei ani dela data comiterii faptei ce a provocat amenda.

Art. XXXI.—Pentru cercetarea şi aplicarea de amenzi, administraţiunea postală va încheià totdeauna proces-verbal cu expunerea de motiv şi va cere îndeplinirea lor prin puterea administrativă.

Art. XXXII.—Antreprenorii de transporturi, autorizaţi conform art. XIII, sunt îndatoraţi a se supune inspecţiunilor din partea administraţiei postale a mijloacelor lor de transport, precum şi a încăperilor pentru păstrarea obiectelor; tot personalul acestui serviciu funcţionează sub directa responsabilitate şi garanţia antreprenorului.

Antreprenorul cu tot personalul este dator a observà şi a urmà întocmai legilor şi regulamentelor postale.

Art. XXXIII.—După cererea administraţiei postale, amploiaţii poliţiei şi acei ai finanţelor sunt obligaţi a cooperà la ferirea şi descoperirea prevaricaţiunilor postale.

TITLUL V

Art. XXXIV.—Guvernul este autorizat a înfiinţà staţiuni telegrafo-postale şi a desfiinţà din cele existente după necesitate, precum şi a stabili şi schimbà tarifele telegrafo-postale.

Infiinţarea, suprimarea sau schimbarea curselor postale şi a reglementelor se face de Direcţiune cu aprobaţiunea ministerului de interne.

Art. XXXV. — Distanţele se vor formà în kilometri postali.

Administraţia telegrafo-postală va formà marşrutele cuvenite în kilometri, după care apoi se vor determinà taxele postale.

Art. XXXVI. — De plata taxelor şi a porturilor sunt scutite numai:

a) Corespondenţa Domnului şi a cancelariei sale cu orice autorităţi şi particulari;

b) Corespondenţa miniştrilor;

c) Corespondenţa prin postă a senatorilor şi deputaţilor, în tot timpul sesiunii;

d) Corespondenţele oficiale între autorităţi. Această corespondenţă trebuie să fie învestită cu sigiliul oficial al autorităţii respective, şi să poarte numărul şi numirea autorităţii dela care emanează;

e) Corespondenţa oficială a agenţilor sau consulilor acreditaţi pe lângă guvern şi care îndeplineşte formele prescrise la acest §, litera *d.*

Art. XXXVII. — Legea de faţă se va pune în aplicare dela 1 Ianuarie 1865. Dela acea dată sunt şi rămân abrogate orice dispoziţiuni contrarii acestei legi.

www.dacoromanica.ro

Odată cu legea de mai sus, s'a elaborat şi s'a pus în aplicare pe aceeaş zi un regulament pentru fixarea taxelor postale şi telegrafice [1]).

Prin acest regulament, taxele postale s'au scăzut în general cu o treime din ceeace se plăteà mai înainte, fapt care a avut de rezultat o desvoltare foarte mare de corespondenţă, din care au ieşit creşteri de venituri pentru Stat.

Taxa scrisorilor destinate au circulà în raza comunei de prezentare, s'a fixat la 5 parale, iar a celor destinate a circulà în toată întinderea ţării, la 20 parale, de fiecare 15 grame greutate, sau fracţiune din această greutate.

Francarea scrisorilor s'a făcut obligatorie la prezentare, şi s'a prevăzut că acele ce se vor găsi prin cutii nefrancate, în total sau în parte, să se supună la destinaţie, la o taxă care va fi cu 10 parale mai mult, de fiecare 15 grame sau fracţiune, pe lângă port sau ne ajuns.

Pentru foile tipărite puse sub bandă, s'a prevăzut a se percepe câte 2 parale de fiecare 15 grame, cu condiţiune ca, pe bandă, să nu fie scris decât adresa destinatarului, data şi semnătura expeditorului. Cele ce se depuneau însă de redacţii, urmau să se taxeze cu 2 parale de număr, chiar dacă erau însoţite şi de anexe.

Probele de mărfuri, sub bandă, sau împachetate astfel încât să se poată controlà conţinutul lor, se taxau cu 20 parale de fiecare 30 grame, tolerându-se ca în astfel de trimiteri, să se pună şi o scrisoare până la 15 grame greutate, care se cântăreà şi taxà cu proba.

Trimiterile de mai sus se puteau expedià ca recomandate, percepându-se pe lângă taxele după greutate câte 20 parale, iar cele recomandate se puteau expedià şi cu adeverinţă de primire, pentru care urmà să se plătească în plus 20 parale de trimitere.

Achitarea taxelor pentru trimiterile de corespondenţe, se făceà prin timbre postale şi cum taxele fuseseră modificate, s'au emis noi timbre cu efigia lui Cuza, în valoare de 20, 5 şi 2 parale, imprimate în culorile naţionale, adică în roşu, albastru şi galben [2]).

Pentru distribuirea la domiciliu a corespodenţelor sus arătate, s'a prevăzut a se percepe, în profitul distribuitorilor, câte 3 parale de fiecare trimitere.

Tipăriturile, ziarele şi probele de mărfuri, ce se găseau prin cutii nefrancate sau insuficient francate, pierdeau dreptul la reducere de taxe şi se considerau ca scrisori.

Pentru transportul gropurilor, pachetelor şi obiectelor de valoare s'a prevăzut că taxele să se formeze avându-se în vedere taxa de înregistrare, pe valoare, greutate şi distanţă :

a) Taxa de înregistrare erà fixă şi constà din 20 parale de fiecare trimitere;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal*, 1864, pag. 4.

[2]) *Monitorul Oficial*, 1864, pag. 1081.

www.dacoromanica.ro

b) Taxa pe valoare pentru fiecare 500 lei, s'a fixat după distanţă, în ore, la:

Dela 1 până la 15 ore			10 parale;		
» 15 » » 30 »			20 »		
» 30 » » 45 »			30 »		
» 45 » » 60 »	1 leu	—	»		
» 60 » » 80 »	1 »	10	»		
Pentru orice distanţă	1 »	20	»		

c) Taxa pe greutate de fiecare 500 grame, s'a fixat după distanţă, în ore, la:

Dela 1 până la 15 ore			10 parale;
» 15 » » 30 »			20 »
» 30 » » 45 »			30 »
» 45 » » 60 »	1 leu	—	»
» 60 » » 80 »	1 »	10	»
Pentru orice distanţă	1 »	20	»

Pentru scrisori de valoare, conţinând: hârtie monetă, bonuri, obligaţiuni, poliţe, cupoane, mandate şi alte hârtii ce înlocuiau valoarea banilor, se percepeà numai taxa de înregistrare şi valoare. Pentru obiecte şi pachete fără valoare se percepeà taxa de înregistrare şi cea pe greutate, iar pentru gropuri şi pachete cu valoare câte şi trele taxele.

Obiectele de mică greutate şi volum mare se supuneau la o taxă mărită cu 50 %.

Trimiterile de mai sus se puteau expedià şi cu adeverinţă de primire, incasându-se în plus 20 parale.

Pe lângă gropuri şi pachete se puteà trimite şi o scrisoare care nu se taxà, dacă erà mai mică de 15 grame, iar cele mai grele se taxau după tarifa scrisorilor.

Gropurile şi pachetele, cari nu se puteau predà destinatarilor, la înapoiere se încărcau cu jumătatea taxelor de înregistrare, greutate şi valoare; iar în caz de reexpedieri, se încărcau cu taxele pe valoare şi greutate, cuvenite pe noua distanţă de parcurs.

Pentru distribuirea obiectelor la domiciliu, se prevăzuse a se percepe câte 6 parale de fiecare trimitere până la 1 kilogram greutate şi 3.000 lei valoare, iar pentru ducerea avizelor, la cele mai mari ca greutate şi valoare, câte 3 parale.

Taxa pentru un loc în diligènţă se fixase la 3 lei de oră, putând ca fiecare călător să ia bagaj gratuit până la 15 kilograme şi 500 lei valoare, iar cel ce treceà peste această greutate şi valoare se supuneà la taxele pe greutate şi valoare specificate prin tarifa mai sus arătată, pentru obiecte şi pachete.

Pentru trimiterea unei stafete, în greutate până la 2 kilograme, se prevăzuse pe lângă progonul îndoit de un cal mic şi o taxă fixă de un leu pentru orice distanţă şi câte 20 parale pentru recepisa de liberare şi înapoiere.

* * *

www.dacoromanica.ro

Librecht căută să deă o organizaţie şi personalului administraţiunii postelor, stabilind o ierarhie, lefuri bune, pentru acel timp, şi norme pentru recrutarea şi înaintarea personalului.

Statul personalului postal şi telegrafic, cu începere dela 1 Ianuarie 1865, şi lefurile s'au fixat precum urmează [1]):

Numărul personalului din fiecare categorie	FUNCŢIUNEA ŞI GRADUL	Plătit ficare lunar cu lei vechi
	Personalul Direcţiunii generale	
1	Director general	[2]) 3.500
1	Şef al contabilităţii	1.400
1	Intendent şi şef al serviciului technic	1.400
1	Şef al secţiunii administrative	1.200
2	Controlori principali	1.200
2	„ clasa II	1.000
2	Verificatori	500
1	Registrator	700
1	Arhivar	600
	Personalul de execuţie	
4	Şefi de staţie clasa I	1.250
10	„ „ „ „ II	1.000
16	„ „ „ „ III	900
20	„ „ „ „ IV	800
20	Oficianţi „ I	700
20	„ „ II	650
25	„ „ III	600
25	„ „ IV	550
42	„ „ V	500
26	Elevi „ I	250
24	„ „ II	200
5	„ supranumerari	—

Admiterile în personalul executiv se făceau prin concurs, în clasa elevilor, iar înaintările, în mod ierarhic prin decret Domnesc, dupa propunerea directorului general.

Biurourile postale şi telegrafice se clasificara dupá importanţa lor, schimbându-li-se denumirea în staţiuni de clasa I, II, III, IV şi V.

---

[1]) Buletinul *Telegrafo-Postal*. pag. 46. şi condica Direcţiunii generale a postelor acelaş an.

[2]) Din cari 500 socotiţi ca diurnă.

www.dacoromanica.ro

Staţiuni de clasa I se găseau la: Bucureşti (posta şi telegraf), Iaşi şi Focşani;
» » » II » » » Bucureşti (telegraf de Stat), Galaţi, Craiova, Ploieşti, Brăila, Giurgiu, Botoşani, Bârlad, Severin şi Ismail;
» » » III » » » Bacău, Buzău, Bolgrad, Cahul, Dorohoi, Huşi, Mihăileni, Tg.-Ocna, Piteşti, Piatra-Neamţu, Câmpulung, Fălticeni, Slatina, Reni, Roman şi Vaslui;
» » » IV » » » R.-Vâlcea, Tecuci, Fălciu, Tg.-Neamţu, Oltenita, Călăraşi, Curtea-de-Argeş, R.-Sărat, T.-Vestei, Tg.-Jiu, Caracal, T.-Frumos, Leova, Mizil, T.-Măgurele, Găeşti, Calafat, Câmpina, Adjud şi Bechet.

Pentru efectuarea curselor postale şi transportul valorilor şi pachetelor, s'au ataşat pe lângă staţiuni, după trebuinţă, conductori pastali, al căror număr, clase şi lefuri se fixaseră astfel:

4 conductori clasa I plătit fiecare cu 400 lei lunar;
83 » » II » » » 300 » »
15 » » III » » » 250 » »
16 » » IV » » » 200 » »

In afară de aceasta, pentru distribuitul corespondenţelor postale şi telegrafice, al mesageriilor, întreţinerea liniilor şi alte necesităţi, găsim funcţionând pe aceeaş dată, la diferite staţiuni, după importanţa lor şi personal inferior, al cărui număr, categorii şi lefuri, se specifică mai jos:

4 curieri călări, fiecare a 250 lei lunar;
4 purtători de gropuri, » » 250 » »
23 curieri pedeştri, » » 200 » »
14 » » » » 150 » »
35 » » » » 120 » »
34 » » » » 100 » »
1 curier pedestru, » » 85 » »
2 curieri pedeştri, » » 50 » »
6 odăiaşi şi rândaşi, » » 120 » »
26 cantonieri, » » 80 » »
39 » » » 75 » »
15 » » » 70 » »
41 » cu lefuri variind între 31 şi 60 lei lunar.

* * *

Personalul telegrafului fiind uniformat încă din anul 1859, cu ocaziunea unirii postelor cu telegrafele, prin decretul No. 224 din 6 Fevruarie 1865 se

www.dacoromanica.ro

dispuse ca întreg personalul postal și telegrafic să poarte uniformă, atât în timpul serviciului, cât și la ceremonii.

Prin menționatul decret, uniforma ce trebuiă să poarte personalul se stabileà precum urmează [1]):

Personalul Direcțiunii generale

Ținuta mare

Mondir de postav civit, închis la 9 nasturi, cu marca corpului, gulerul și manșetele de catifea vișinie, având ca distincțiuni:

Directorul general, o broderie de flori cusută în aur împrejurul gulerului și la manșete;

Șeful contabilității și intendentul, două trese de aur cusute împrejurul gulerului și manșetelor, cu floare și 5 săgeți.

Șeful serviciului administrativ și controlorii principali ca și cei de mai sus, floarea însă numai cu 4 săgeți;

Controlorii de clasa II ca și cei de sus, floarea însă numai cu 3 săgeți.

Registratorul numai cu o tresă și o floare cu 5 săgeți;

Arhivarul ca și cel de mai sus, însă numai cu 3 săgeți;

Verificatorii tot ca registratorul, floarea însă cu o săgeată.

Pantalonii de postav civit cu doi lampași, de aur pentru Directorul general, iar pentru celălalt personal cu lampași de postav vișiniu.

Tricorn de castor, cu șiret răsucit de aur și glandule la ambele colțuri, cu panaș alb pentru Directorul general, iar pentru celălalt personal cu panaș roșu cu alb amestecat.

Centiron de aur cu bucle, pe care se află marca corpului.

Dragon cu ciucure gros grain și șiret de aur, pentru directorul general, ciucure gros grain și șiret de mătase pentru șeful contabilității, intendent, șeful administrativ și controlorii principali, iar pentru celălalt personal cu ciucuri subțiri și desfăcuți.

Sabie, spadă dreaptă cu teacă de oțel.

Mănuși și *cravată* militărești.

Ținuta mică

Mondir cu un rând de nasturi, cu marca corpului, guler de catifea vișinie, având ca distincțiuni:

Directorul general, două galoane de aur de $2\,^1/_2$ centimetri, puse orizontal pe mâneci;

---

[1]) Buletinul *Telegrafo-Postal* 1865 pag. 49.

www.dacoromanica.ro

Şeful contabilităţii şi intendentul, un galon de aur de 2 $^1/_2$ centimetri şi 5 şireturi de câte 2 milimetri;

Şeful administrativ şi controlorii principali, un galon lat de 2 $^1/_2$ centimetri şi 4 şireturi de câte 2 milimetri;

Controlorii de clasa II, un galon de 2 $^1/_2$ centimetri şi 3 şireturi de 2 milimetri;

Registratorul, cinci şireturi subţiri de 2 milimetri;

Verificatorii, un şiret subţire de 2 milimetri.

Pantaloni de postav ser deschis, cu doi lampaşi vişinii.

Centiron de lac negru.

Şapca de postav vişiniu, cu o bandă civită, cozoroc plecat şi marca tricoloră, având ca distincţiuni:

Directorul general, pe banda civită un galon de aur, în lăţime de 3 centimetri, divizat în trei;

Şeful contabilităţii, intendentul, şeful administrativ, controlorii principali şi cei de clasa II, un galon de aur de aceeaş lăţime, divizat în două; iar ceilalţi amploiaţi un galon de aur unit de 2 $^1/_2$ centimetri.

Manta, cabană de postav civit, cu glugă căptuşită cu vişiniu, fără nicio distincţiune. Cabana erà purtată de toţi amploiaţii, dela Director general până la elev.

Personalul de execuţiune

Ţinuta mare şi mică

Şefii de clasa I ca şeful administrativ;
» » » II ca controlorii de clasa II;
» » » III ca controlorii de clasa II, însă numai cu două săgeţi la mondirul de parade şi două trese subţiri, pe lângă galonul lat, la mânecile mondirului.
» » » IV ca cei de clasa III, însă numai cu o săgeată la mondirul de paradă şi un şiret subţire, pe lângă galonul lat, la mânecile mondirului.

Oficianţii

Ţinuta mare

Mondir ca la Direcţiune, cu distincţiuni la guler şi manşete, o tresă şi o floare de aur:

Pentru oficianţii de clasa I cu 5 săgeţi;
» » » » II » 4 »

www.dacoromanica.ro

Pentru oficianții de clasa III cu 3 săgeți ;
» » » » IV » 2 »
» » » » V » 1 săgeată.

Pantaloni de postav civit, cu vipușca vișinie.

Centiron ca la Direcțiune.

Dragon cu ciucuri de aur subțiri.

Ținuta mică

Mondir ca la Direcțiune, cu distincții pe mâneci :

Oficianții clasa I cu 5 șireturi orizontale de 2 milimetri ;
» » II » 4 » » » » »
» » III » 3 » » » » »
» » IV » 2 » » » » »
» » V » 1 șiret orizontal » » »

Pantaloni de postav ser deschis, cu vipușcă vișinie.

Centiron de piele neagră de lac.

Șapcă de postav vișiniu ca la Direcțiune, cu galon de aur unit de 2 centimetri lățime.

Elevii și expeditorii rurali

Poartă uniforma de mică ținută a oficianților, însă fără distincțiuni la mâneci și fără galon de aur la șapcă.

Conductorii de linii și diligențe

N'au decât ținuta mică :

Mondir de postav civit cu un rând de nasturi, cu marca corpului; guler de postav vișiniu cu aceeaș marcă, în metal, pusă la ambele capete. Ca distincții, după grad, poartă la mâneci, puse orizontal, 1, 2, 3 sau 4 galoane de mătase, în lățime fiecare de $^1/_2$ centimetru.

Pantaloni de postav ser închis, cu vipușcă vișinie.

Șapcă ca la oficianți, însă fără galon, și în locul cocardei marca corpului. In timp de ploaie se purtă șapcă de mușama.

Centiron de piele neagră. .

Pumnal de infanterie, iar în timpul serviciului și cartușieră.

Manta de postav civit gros, cu glugă formă militărească, având nasturi ca la mondir.

Capitanii de postă

Aceeaș uniformă ca conductorii de clasa II.

www.dacoromanica.ro

Curierii de scrisori şi telegrame din oraş şi dela ţară

Uniformă ca la conductori, însă fără nici o distincţie pe mâneci şi nasturi simpli, purtând pe piept, în partea stângă, marca corpului, atât la mondir, cât şi la manta.

In timpul verii, conductorii şi curierii purtau bluză de dril civit, cu distincţii la mâneci, strânsă la mijloc prin o curea de piele de lac de 3 centimetri lăţime, cu placă galbenă fără marca corpului.

Şapcă de muşama pentru ploaie.

Cantonierii şi surugiii

Poartă placă cu marca corpului, iarna la căciulă şi vara la pălărie, iar ceauşii au marca corpului şi pe piept, în partea stângă.

Cantonierii poartă vara bluză de pânză groasa şi iarna manta militărească.

Masa de întreţinere

Pentru a se puteà confecţionà uniformele personalului cu înlesnire şi pentru ca costul materialelor să fie mai ieftin, prin decretul No. 224 din Fevruarie 1865, se dispuse şi înfiinţarea unei »*Mese de întreţinere*«, care a şi început să funcţioneze pe ziua de 1 Aprilie acelaş an.

Masa de întreţinere funcţionà pe lângă Direcţiunea generală şi erà condusă de un consiliu de administraţie, compus din 5 funcţionari superiori, ai Direcţiunii postelor şi 3 şefi de staţiune, lucrând sub preşedinţia Directorului general.

Acest consiliu îngrijeà pentru furnitura materialelor, confecţionarea uniformelor, distribuirea lor şi ţinerea contabilităţii, pentru sumele cheltuite şi incasate.

Participarea la aceasta masă erà obligatorie, pentru conductori, căpitanii postelor, curieri şi cantonieri, şi facultativa, pentru personalul superior, al serviciului postal şi telegrafic.

Personalului obligat a luà parte la masa de întreţinere, i se făceà reţineri lunare, pentru acoperirea uniformelor şi a obiectelor de cari avea nevoie.

Fiecare participant posedà un libret, în care, pe de o parte, îi se treceà reţinerile facute, iar pe de alta, obiectele furnizate.

Personalul nou numit, trebuià, la intrarea în funcţiune, să depună o suma echivalentă cu cele trebuincioase pe un an.

Casa mesei de întreţinere erà subvenţionată, prin amenzile ce se aplicau personalului postal şi telegrafic.

* * *

La 1 Maiu 1865, expirând contractele de arendare ale serviciului postei de

www.dacoromanica.ro

cai, din întreaga ţară, s'a publicat o nouă licitaţiune, pentru zilele de 20, 21 şi 22 Ianuarie, acelaş an, la care urmă să se aibă în vedere două proiecte de arendare.

Primul proiect, lucrat de mai mult timp, prevedeà arendarea postelor pe termen lung şi fără subvenţiuni din partea Statului, dar care, ca şi în trecut, n'a avut nici o reuşită.

Al doilea proiect, elaborat sub Directoratul lui Librecht, prevedeà arendarea pe termen scurt, cu subvenţiuni din partea Statului şi condiţiuni pozitive, cari pe de o parte asigurau buna efectuare a serviciului, iar pe de álta nu mai puneau administraţia la discreţiunea antreprenorilor [1]).

Acest din urmă proiect, cu toată osteneala ce-şi deteră vechii antreprenori de a-l modificà, rămase astfel cum a fost redactat, şi postele se adjudecară, în zilele sus arătate, cât şi la licitaţiunile ţinute la 25 Fevruarie şi 1 Martie, asupra a diferiţi antreprenori, cu un număr total de 3.360 cai şi cu un preţ mai scăzut cu 277.410 lei, faţă de preţul din trecut.

Cu această sumă, chiar în cursul anului, Direcţiunea îmbunătăţì serviciul, prin creări de noi releuri şi adăugiri de cai, pe unde trebuinţa s'a simţit, completându-se astfel organizarea şi a acestui serviciu.

Drumurile de postă, staţiunile postale şi numărul cailor dela fiecare staţiune [2]) cu adăugirile din urmă, sunt arătate în harta dela pag. 246.

* * *

Cu cât însă executarea serviciului postal, se aranjà mai bine, pentru satisfacerea intereselor populaţiunii oraşelor ţării, cu atât contrastul deveneà mai isbitor faţă de completa părăsire a intereselor populaţiunii rurale, care, pentru ca să poată expedià o scrisoare, trebuià să se deplaseze uneori zile întregi, până la cea mai apropiată staţiune postală, sau să aştepte ducerea în spre acolo a unei rude, prieten, etc. Aceste inconveniente deveneau şi mai mari, când erà vorba de corespondenţa sosită la un biurou, cu destinaţie pentru localităţile rurale.

Pentru a remedià acest rău, Directorul general Librecht, pe baza art. 52 din legea consiliilor judeţene, stărue şi obţine decretul No. 357 din 26 Fevruarie 1865 [3]), prin care se stabileşte organizarea unui serviciu postal rural, precum urmează :

Art. I. — Administraţia telegrafo-postală va operà strângerea şi predarea corespondenţelor în toate comunele ţării ; spre acest sfârşit, se înfiinţează expediţiuni postale la toate reşedinţele de subprefecturi în ţară ; aceste expediţiuni vor stà în comunicaţie cu staţiunile telegrafo-postale mai apropiate.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 26 şi 157.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 152—156.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal*, 1865, pag. 73.

www.dacoromanica.ro

Art. II. — Toate comunele din ţară vor stă în relaţie de postă cu staţiunile telegrafo-postale sau numai postale deadreptul sau prin intermediarul expediţiunilor din reşedinţele subprefecturilor fixate la art. I.

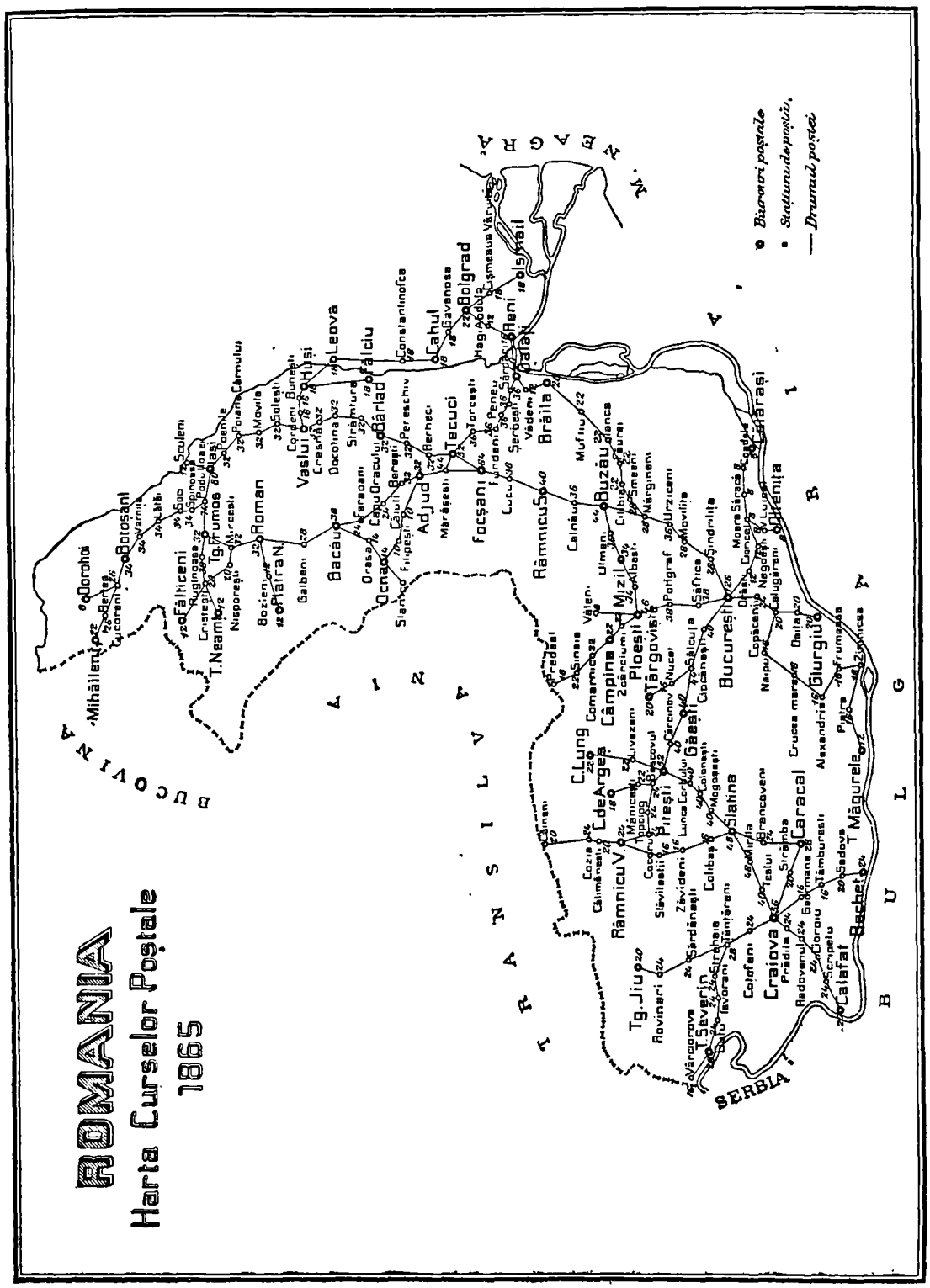

www.dacoromanica.ro

Art. III. — Conform alin. 11 dela art. 52 din legea pentru consiliile judeţene, cheltuielile privitoare la înfiinţarea şi întreţinerea serviciului postal rural privesc pe judeţ.

Art. IV. — Expediţiunile postale de subprefecturi se compun din personalul următor, cu emolumentele fixate de consiliile respective :

a) Un expeditor ;

b) Un curier ;

c) Un om de serviciu.

Art. V. — Serviciul distribuţiunilor comunale se va îndeplini de notarii comunelor, şi un călăreţ comunal va fi însărcinat cu transportul corespondenţelor.

Art. VI. — Expeditorii şi curierii rurali se vor recomandà de consiliile judeţene pe a căror respundere şi garanţă vor funcţionà, şi vor fi numiţi şi întăriţi de guvern, după un examen prealabil de aptitudine ; omul de serviciu va fi rânduit deadreptul de către expeditor.

Art. VII. — Notarul şi călăreţul dela art. V vor funcţionà pe răspunderea şi garanţa comunei care îi şi va numì.

Art. VIII.—Tot personalul serviciului postal rural, încât priveşte serviciul postal, depinde de direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor, cu toate drepturile şi obligaţiunile celorlalţi ampleiaţi telegrafo-postali în genere.

Art. IX. — Comunicaţiunile între expediţiile de subprefecturi şi staţiile telegrafo-postale cele mai apropiate se vor efectuà cel puţin de două ori pe săptămână, iar distribuţiunile comunale vor aveà comunicaţii cu expediţiunile de subprefecturi sau cu staţiunile telegrafo-postale cele mai apropiate, iarăş cel puţin de două ori pe săptămână.

Marşrutul, zilele şi orele de plecare şi sosire se vor fixà de administraţia generală.

Art. X.—Manipulaţia serviciului postei rurale se va urmà conform legilor, regulamentelor şi instrucţiunilor în vigoare pentru serviciul postal.

Art. XI.—Venitul serviciului postal rural se va vărsà la cassieriile particulare respective, prin paza regulelor prevăzute de lege pentru contabilitatea publică.

Art. XII.—Plăţile pentru personal şi întreţinerea acestui serviciu se vor efectuà după bugetele votate de consiliile judeţene respective şi la timpul cuvenit, precum se efectuează în toate celelalte plăşi ale Statului.

In baza sus arătatului decret, se întocmiră instrucţiuni detaliate pentru executarea şi exploatarea serviciului postal rural, cari s'au şi publicat, ca supliment la Buletinul Telegrafo-Postal No. 15 din 1865.

Prin aceste instrucţiuni şi în afară de cele conţinute în decret, se prevedeau în rezumat următoarele :

De două ori pe săptămână, în zilele de Duminică şi Joi, la ora 12, comunele vor trimite scrisorile şi corespondenţele lor, prin călăreţii comunei, la biuroul de expediţiune rurală, de unde primind expediţia sosită o vor aduce notarului comunei spre distribuire.

Tot de două ori pe săptămână, în zilele de Vineri şi Luni, biurourile de expediţiune, după sosirea tuturor trimişilor comunali, vor înaintà toată corespondenţa la staţiunea postală şi telegrafică cea mai apropiată, prin călăreţi înadinşi, iar la înapoiere aceştia vor aduce corespondenţele pentru biuroul de expediţie de care depind şi pentru comunele ce ţin de acel biurou.

Expeditorii şi notarii erau îndatoraţi de a primì şi predà publicului scrisori

www.dacoromanica.ro

simple, recomandate sau cu adeverință de primire și corespondențe oficiale. Nu mult după aceasta, s'au luat dispoziţiuni ca expeditorii să primească, atât la prezentare cât și la distribuire, și pachete fără valoare.

Notarul fiecărei comune urmă să aibă, pentru executarea serviciului, două jurnale, din cari unul pentru corespondenţele particulare, iar celălat pentru corespondenţele oficiale.

In primul jurnal se treceà în total, numărul corespondenţelor plătite și neplătite, iar cele recomandate și cu adeverire de primire, în parte, arătându-se numele expeditorului, destinatarului și taxa primită, urmându-se aceeaș normă și pentru corespondența sosită.

Pe corespondenţele ale căror taxe se plăteau la prezentare, se făceà semnul X, pe cele ale căror taxe urmă să se incaseze la destinaţie, se scrià cuvântul » *neplătit* «, iar pe cele înregistrate, indicaţia » *Recomandat* «, sau » *Cu recepisă de întoarcere* «.

Notarii trimeteau, atât corespondenţele particulare, cât și pe cele oficiale, prezentate, la expediţiile postale de cari depindeau, însoţite de o fatură, care se formă după jurnalul de primire, punându-se data zilei, numele comunei, plășii, judeţului și certificarea notarului, cu adăugire că corespondența oficială se treceà în fatură ca număr, autoritatea de origină și destinaţie.

În fiecare cursă, notarii erau obligaţi ca, odată cu corespondența, să înainteze și banii rezultaţi pentru plata scrisorilor trecute în fatură, iard in 15 în 15 zile, și pe cei încasaţi din taxele corespondenţelor neplătite, ce le soseau spre distribuire.

În jurnalul plicurilor oficiale se treceau numai cele sosite, fiindcă pentru cele prezentate, se păstrau chiar faturile de expediere, cari se înapoiau comunelor, imediat după primirea corespondenţelor, de către expeditorii rurali.

Expeditorii erau datori, la primirea expediţiunilor dela curierii comunali, a observà dacă numărul lor erà întocmai ca în fatură, a aplicà timbre postale pe cele pentru cari au primit banii și a le înregistrà în condicile ce posedau.

Expeditorii, la rândul lor, formau faturi pentru corespondenţele particulare și oficiale, pe cari le împachetau la un loc cu corespendența și le înaintau, prin curierul său, biuroului postal, cu care se aflau în legătură.

La finele fiecărei luni, notarii trimiteau expeditorilor, copie de pe jurnalul scrisorilor, și faturile primite spre a fi verificate și centralizate, într'un cont de venitul acelei expediţii și al comunelor pendinte.

Expeditorii urmau ca, în termen de trei zile, după finitul lunii, să înainteze contul său, însoţit de faturile sosite, la staţiunea postală de care depindeau împreună cu socoteala timbrelor, cu scrisorile nepredate și cu recepisa cassieriei de vărsarea venitului.

Această dispoziţie găsindu-se nepractică s'a modificat imediat, hotărîndu-se ca pe lângă cont să se trimită staţiunii postale și venitul biuroului de expediţie.

www.dacoromanica.ro

Staţiunile postale adăugau la contul lor veniturile biurourilor de expediţiune şi împreună cu anexele, le înaintau direcţiunii generale spre verificare.

Condicile, cumpenele, sigiliile şi toate cele trebuincioase executării serviciului, se procurau de judeţe, după modelele date de direcţiunea postelor.

Expeditorii postali şi notarii, la intrarea lor în funcţiune, trebuiau să depună jurământ de a păstrà şi respectà secretul corespondenţelor. Cei dintâiu depuneau jurământul în faţa şefilor de staţiuni, iar cei din urmă în faţa expeditorului şi a suprefectului plăşii.

Organizarea serviciului postal rural, deşi decretată numai dela 26 Fevruarie 1865, totuş, graţie stăruinţelor depuse de directorul general, a devenit fapt îndeplinit, şi la Iunie acelaş an, găsim că s'a confirmat personalul necesar, pentru funcţionarea acestui serviciu, în judeţele: Dâmboviţa, Olt, Botoşani, Prahova, Dolj, Ialomiţa şi Gorj, iar puţin mai târziu în judeţele Buzău, Teleorman, Muscel, Iaşi şi parte din Ilfov [1]).

Restul judeţelor rămăsese să înscrie cheltuelile necesare pentru întreţinerea serviciului postal rural în anul următor, când se sperà a se completà organizarea lui în întreaga ţară şi când, după cum ziceà singur Librecht: »Un locuitor »nu va aveà nevoie a-şi părăsì vatra, ci chiar din comună să poată adresà şi primì »răspuns dela un capăt la altul al ţării [2])«.

* * *

Ca inovaţiuni şi îmbunătăţiri introduse în timpul directoratului lui Librecht, atât în interesul publicului cât şi al administraţiunii postelor, mai cităm următoarele:

Introducerea abonamentelor la jurnalele din ţară şi străinătate prin intermediul postei, cu începere dela 1 Maiu 1865, dispozându-se ca posta să perceapă 10 % din costul abonamentului, plus celelalte cheltueli de trimiterea banilor şi francarea foilor [3]);

Infiinţarea în luna August, acelaş an, a patru biurouri sucursale de poştă şi telegraf în Bucureşti, situate spre periferia oraşului şi aceasta în scopul ca publicul să nu fie nevoit a venì dela marginea Capitalei până la centrul oraşului spre a prezentà trimiterile cari trebuiau depuse la biurou [4]).

Aceste biurouri purtau numere şi se aflau situate:

No. 2, în calea Craiovei (Rahovei);
» 3, » » Moşilor;
» 4, » » Mogoşoaiei (Victoriei);
» 5, » » Belvedere.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 116 şi 167.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 210.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 17.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 141 şi 196.

www.dacoromanica.ro

Cu începere din Noemvrie, acelaş an, s'a dispozat ca aceste biurouri să facă şi serviciul de distribuire al corespondenţelor postale şi telegrafice într'o rază oarecare ;

Creiarea de biurouri postale balneare la Slănic (Bacău), Balta-Albă (R.-Sărat) şi Călimăneşti (Vâlcea) ;

Luarea de dispoziţiuni ca trimiterile oficiale de corespondenţe şi pachete să se ridice de către autorităţile respective dela biurourile postale, prin autorizaţi în regulă, în scopul de a se scuti biurourile postale de distribuirea lor.

Relativ la acest fel de trimiteri se mai stabilì cari anume autoritaţi şi cari funcţionari au drept la gratuitatea trimiterilor postale, formele de prezentare, format şi împachetaj, măsură prin care s'a ajuns a se răstrânge gratuitatea şi a se mări veniturile [1] ;

Elaborarea nomenclaturii alfabetice a localităţilor rurale, cu specificarea judeţului din cari fac parte, a biuroului de expediţie rurală de care depind şi a biuroului postal de schimb, dispoziţie prin care s'a adus multă înlesnire în cartarea trimiterilor postale pentru localităţile rurale [2]).

Intocmirea formularelor necesare şi luarea de dispoziţiuni, pentru ţinerea cu începere din anul 1866, a statisticii de mişcarea trimiterilor postale [3]).

* * *

Din lucrările şi îmbunătăţirile sus arătate, făcute în scurt timp, se poate vedeà destul de clar activitatea depusă de Librecht pentru organizarea şi buna funcţionare a serviciului postal; trebuie însă să se ştie că această activitate erà şi mai mare, prin faptul că în acelaş timp el se ocupà şi cu introducerea de îmbunătăţiri în exploatarea serviciului telegrafic.

Intre acestea, ca mai principale, citäm [4]): Scăderi de taxe, înfiinţarea de noi linii telegrafice şi înmulţirea numărului de fire, cari au adus pe deoparte sporuri de venituri, iar pe de alta uşurări în expedierea corespondenţelor, cum şi încheieri de convenţiuni cu Austria, Rusia şi Serbia.

* * *

O deosebită stăruinţă a depus Librecht în chestiunea desfiinţării postelor străine şi efectuarea întregului serviciu postal, intern şi internaţional, de posta română, şi în această privinţă Librecht venise în capul administraţiunii postelor şi telegrafelor cu hotărîri bine definite.

In adevăr, numit ca Director general, pe ziua de 1 Septemvrie 1864, la 12 Octomvrie acelaş an adresează ministrului de interne Cogălniceanu următorul

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 19 şi 62.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 172.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 206.

[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865/66, pag. 203, 209, 1 şi 2.

www.dacoromanica.ro

referat, pe care îl dăm aci mai jos, în întregime[1]), pentru a se vedeà modul demn cum acest Director ştià să se adreseze ministrului său, lipsa de teama unui conflict cu Statele interesate şi marea încredere ce aveà atât în sine, cât şi în funcţionarii postei române, el, un străin de origină.

Referatul Directorului general al postelor şi telegrafelor No. 2.394 din 12 Octomvrie 1864, către ministrul de interne.

Rezoluţie:

»Aprobând cu plăcere o asemenea propunere, care de mult se urmă»reşte spre a se realizà, se va face notificaţiunea cuvenită agenţilor Rosiei şi »Austriei, prin ministerul de externe«.

Cogălniceanu.

»Măsurile de îmbunătăţire ce succesiv s'au luat, regularea serviciului »postal de scrisori şi cai, unificarea serviciului postal cu cel al telegrafelor, »îmi dau certitudinea că în curând vom aveà toată precizia şi exactitatea »dorită şi fără nici un obstacol s'ar puteà face, sunt încredinţat, posta şi »pentru străinătate şi vice-versa, cu atât mai mult că legea postală, temeiul »acestui serviciu, se află în studiul consiliului de Stat.

»In această privinţă, fiind o îndelungată corespondenţă între guvernul »României cu cabinetele MM. LL. Impăratul ruşilor şi al Austriei, pentru »încetarea postelor internaţionale, sunt de opiniune, atât din punctul de ve»dere politic cât şi material, ca serviciile postale internaţionale, cu începere »dela 1 Ianuarie viitor, să înceteze definitiv, rămânând a se face de posta ro»mână, luând subsemnatul toată responsabilitatea pentru îndeplinirea şi »acestui serviciu cu cuvenita regularitate şi precizie.

»Dacă şi d-voastră împărtăşiţi opiniunea mea, vă rog, d-le ministru, pe »deoparte, să faceţi a se comunicà de îndată şi într'un mod decisiv, prin d. »ministru de externe, guvernamentelor Statelor limitrofe, ce au asemenea ser»viciu în ţară, iar pe de alta, să mă autorizaţi a mă ocupà, fără amânare, cu »pregătirea instrucţiunilor şi tarifelor necesare, astfel ca la 1 Ianuarie să pot în»cepe funcţionarea, oprind cu desăvârşire trecerea curierilor străini, afară, »se înţelege, de curierii de cabinete, cari, ca şi în toate părţile lumii, vor »trece cu corespondenţa oficială a guvernelor lor într'o geantă, la care, afară »de sigiliul ce va purtà al postei sale, se va aplicà la punctul de intrare în »ţară şi un sigiliu al postei române, ce se va desigilà apoi la punctul de ieşire, »prin paza regulilor existente şi la alte State, în asemenea cazuri«.

Director general Librecht.

In baza referatului şi a rezoluţiunii de mai sus, cât şi al principiului de monopol stabilit prin legea ce intrà în vigoare la 1 Ianuarie 1865, ministrul de

[1]) *Monitorul Oficial* 1864, pag. 1071.

www.dacoromanica.ro

externe al României cere, la 2 Decemvrie, prin nota 6.187, consulilor generali ai Rusiei şi Austriei, încheierea de convenţiuni postale şi încetarea serviciului postal al acestor ţări, comunicându-se totdeodată că adjutantul maior Cesar Librecht, directorul general al postelor şi telegrafelor, este deplin împuternicit pentru a încheià convenţiunile şi regulamentele respective.

Decretul de împuternicirea lui Librecht, pentru încheierea convenţiunilor postale cu Austria şi Rusia, s'a subscris de Domn şi s'a publicat la 18 Decemvrie acelaş an [1]).

Cum însă Rusia şi Austria tot amânau chestiunea încheierii convenţiunilor şi nu dau un răspuns categoric, consiliul de miniştri, în şedinţa sa dela $^{8}/_{20}$ Aprilie 1865, hotăraşte ca serviciul postal internaţional, cu începere dela 1 Maiu 1865, să se efectueze de posta română, încheind următorul jurnal [2]):

Consiliul miniştrilor

Jurnal

»Asupra referatului d-lui ministru secretar de Stat la departamentul »de interne, agricultură şi lucrări publice, sub No. 1.935 ;

»Având în vedere legea postală şi telegrafică, prin care se interzice »oricui, fără excepţie, de a transportà scrisori, gropuri, etc., pe căile acelea »unde Statul are înfiinţate asemenea servicii ;

»Având în vedere că prin funcţionarea postei internaţionale, pentru şi în »afara ţării, se aduce o călcare acestei legi ;

»Considerând datoria ce avem de a păstrà intactă asemenea lege, »consfinţită în puterea Statutului dela 2 Maiu, recunoscut de toate pu»terile garante;

»Având în vedere cauzele ce au stăvilit până acum suprimarea servi»ciilor internaţionale, sunt lipsele de convenţiuni cu Statele limitrofe, a căror »încheieri s'au amânat din zi în zi;

»Având în vedere că dela 1 Maiu viitor st. v., când s'a fixat pentru ul»tima oară facerea serviciului cu străinătatea, de către posta română, nu se »poate amână mai mult, atât din punctul de privire al menţinerii legii, cât »şi spre a corespunde legitimei dorinţi a ţării;

»Pentru aceste considerente, consiliul miniştrilor, în şedinţa de astăzi, »$^{8}/_{20}$ Aprilie, hotăraşte ca, dela 1 Maiu viitor, serviciul postal cu străinătatea »să se îndeplinească de către posta naţională şi până la încheierea conven»ţiunilor, să se plătească de către posta română la biurourile fruntariilor »austro-ruse, porto-scrisorilor destinate din şi pentru interiorul ţării.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1864, pag. 6.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 105.

www.dacoromanica.ro

»Dispoziţiunile jurnalului de faţă se vor aduce la îndeplinire de către »d-l ministru de interne, agricultură şi lucrări publice, după ce mai întâiu »îl va supune la Domneasca aprobare«.

Ç. Bosianu, G. D. Vernescu, Manu, Bălănescu, I. Strat.

Acest jurnal s'a aprobat de Domn şi s'a publicat; iar prin decretul No. 559 s'a deschis un credit de 616.680 lei, pentru înfiinţarea şi întreţinerea serviciului postal internaţional, cu începere dela 1 Maiu.

Publicarea jurnalului consiliului de miniştri şi a decretului No. 559, termenul scurt ce se pusese incetării serviciului postal străin şi ferma deciziune de a se aduce la îndeplinire acest lucru avură darul de a face pe consulul general al Austriei să se grăbească să răspunză la nota No. 6.187 ce i se trimisese încă din Decemvrie 1864, prin următoarea notă adresată ministrului de externe al României [1]):

Domnule ministru,

»In scopul de a facilità negociaţiunile relative la concluziunea unei con»venţiuni postale între guvernul imperial şi acel al Alteţei Sale, aţi binevoit, »prin nota din 2 Decemvrie trecut No. 6.187, a face cunoscut agenţiei im»periale principiile generale cari, după opinia d-lui ministru de interne, vor »trebui a servì de bază organizaţiei viitoare a serviciului postal în Principate.

»Referând aceasta pe dată guvernului imperial, sunt astăzi însărcinat de »a aduce la cunoştinţa d-voastră că guvernul Maiestăţii Sale Imperiale şi »Regale Apostolice, pentru a intrà în negociaţiunile cari i s'au cerut, nu aş»teaptă decât sosirea la Viena a d-lui Cezar Librecht, Directorul general al »serviciului postal în Moldo-Valahia, numit comisar princiar ad-hoc.

»Guvernul imperial exprimă totdeodată dorinţa de a vedeà pe d-l Li»brecht investit din partea guvernului său de împuterniciri cât s'ar puteà »mai puţin mărginite, pentru a grăbì terminarea misiunii sale importante.

»Afară de aceasta, este bine înţeles că în intervalul până la încheierea »convenţiunii, lucrurile vor fi lăsate în statul-quo.

»Binevoiţi vă rog, d-le ministru, a aduce la cunoştinţa guvernului Al»teţei Sale Serenisime cele ce preced şi primiţi cu această ocazie expresiunile »reînoite ale înaltei mele consideraţiuni«.

Montlong.

No. 5.407, 27 Aprilie 1865.

Nota de mai sus supunându-se consiliului de miniştri chiar în ziua primirii

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 106.

www.dacoromanica.ro

sale, acesta hotărăşte, prin jurnalul de mai jos, ca pe deoparte să se pornească Directorul Librecht cât mai neîntârziat la Viena, iar pe de alta de a amână luarea serviciului postal internaţional până la 1 Iunie acelaş an.

Consiliul miniştrilor

Jurnal [1])

»Asupra referatului d-lui ministru secretar de Stat la departamentul de »interne, agricultură şi lucrări publice sub No. 2.126 ;

»Luând în privire nota primită dela d-l agent şi consul general al Aus- »triei, prin care comunică că guvernul M. Sale Apostolice doreşte a se în- »cheiă cu grăbire convenţiunea postală între guvernul Maiestăţii Sale cu al »României şi nu adastă pentru aceasta decât sosirea la Viena a d-lui maior »adjutant Librecht, Directorul general al postelor şi telegrafelor, numit, cu »înaltul decret No. 1.873, comisar deplin împuternicit pentru încheierea con- »venţiunilor postale cu Statele limitrofe, Austria, Rusia şi Serbia ;

»Având în vedere că cu acest mijloc se înlăturează greutăţile ce s'ar fi »putut iscă în serviciu când s'ar fi efectuat posta internaţională fără o con- »venţiune definitivă, ceeace se şi hotărîse dejà din cauza amânărilor ce se »aduceau acestei regulări ;

»Pentru aceste considerente, consiliul miniştrilor, în şedinţa de astăzi, 15 »Aprilie 1865, hotărăşte a se pornì, fără amânare, la Viena d-l maior Librecht, »spre a-şi îndeplinì misiunea cu care este învestit prin înaltul decret suscitat, »iar termenul definitiv pentru luarea serviciului postal internaţional de către »posta română se fixează la 1 Iunie viitor, până când convenţiunile urmează »a fi încheiate«.

C. Bosianu, G. D. Vernescu, I. Strat, Manu.

Directorul general Librecht pleacă la Viena, în ziua de 28 Aprilie [2]) însă de acolo nu se înapoiază decât cu o convenţiune telegrafică, iar nu cu cea postală atât de mult aşteptată.

Cauzele acestei nereuşite nu se pot atribuì decât amânărilor sistematice făcute de Austria, care nu puteà renunţà la menţinerea serviciului său postal, atât din cauze politice cât şi materiale şi care, pentru a nu-şi pierde acele interese, ne făceà dificultăţi în tranşarea chestiunilor importante din acel timp, ca chestiunea despăgubirilor pentru averile secularizate, jurisdicţia consulară şi altele.

Nereuşita se mai poate atribuì şi deselor schimbări intervenite în guvernul

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 107.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* 1865, pag. 108.

www.dacoromanica.ro

României şi a frământărilor politice ce existau în acel timp şi cari au condus la detronarea Domnitorului Cuza, fapt ce a avut loc în noaptea de 10 spre 11 Fevruarie 1866.

* * *

Nu putem încheià această epocă fără ca, faţă cu importanţa lucrărilor şi activităţii lui Librecht, să nu dăm câteva date asupra trecutului acestui om şi să arătăm ce s'a mai petrecut cu el în urmă.

Librecht, care erà de origină belgian, a venit în Moldova prin 1853 şi în anul următor îl găsim că ocupà funcţiunea de şef al biuroului telegrafic din Galaţi, funcţiune în care a fost cunoscut şi apreciat de prefectul judeţului, Al. Cuza.

Când Cuza a fost ales ca Domn al Moldovei, Librecht fù numit ca Director al telegrafelor din această ţară, iar imediat după unire fù confirmat în funcţiunea de inspector general al telegrafelor din amBele ţări.

Tot acest Domnitor, în vedere că Librecht făcuse serviciul militar în Belgia şi că se liberase cu gradul de sergent, îl introduse în armata română şi în câteva zile îl trece prin gradele inferioare, avansându-l sublocotenent şi numindu-l ca adjutant Domnesc.

Gradele de locotenent şi căpitan îi fură acordate în scurt timp şi la 1864, când Librecht fù numit ca Director general al postelor şi telegrafelor, el aveà gradul de maior şi adjutant Domnesc.

Ca inspector general al telegrafelor, ca adjutant Domnesc şi ca Director general al postelor şi telegrafelor, având mijloacele de comunicaţie în mâna sa şi dispunând în ţară de şefi de staţiuni, recrutaţi în mod inteligent, el ştiù să servească pe Domnul său, să îl ţină în curent cu tot ce se petreceà în ţară şi să exercite în acelaş timp o autoritate şi un control asupra tuturor ramurilor de activitate.

Intr'o astfel de situaţiune, fatal a fost ca Librecht să-şi creieze mulţi prieteni, dar şi mulţi vrăşmaşi, şi cu ocaziunea detronării lui Cuza fù arestat, înlocuit în funcţiunea de Director general, reformat din armată şi dat în judecată ca delapidator de bani publici.

Acuzaţiunile aduse lui Librecht, după cum reiese din raportul comisiunii însărcinată cu verificarea gestiunii sale ca Director general, erau în rezumat următoarele [1]):

Că pe nedrept a dispus construirea a 48 case de postă pe contul Statului, când nu trebuiau construite în acest mod decât 27, iar restul să se facă de antreprenorii drumurilor postei ;

Că, după ţinerea licitaţiunii, condiţiunile de construire ale acelor case au

[1]) *Monitorul Oficial* 1866, pag. 272.

www.dacoromanica.ro

fost modificate de ministru, după propunerea lui Librecht, din care cauză a rezultat profit pentru constructori;

Că a întrebuinţat conductori, curieri şi împărţitori de ai administraţiunii postelor şi telegrafelor, în serviciul său particular, ca vizitii, feciori, etc.;

Că a modificat distanţele în ore, între staţiunile de poştă, şi ca atare antreprenorii au incasat taxe de transport mai mari, atât dela particulari cât şi dela Stat;

Că antreprenorii drumurilor de poştă întreţineau un număr mai mic de cai în staţiuni şi ca atare au primit o subvenţie mai mare de la Stat;

Că dintr'un credit de 616.680 lei, deschis pentru facerea cheltuelilor, în vederea desfiinţării postelor străine din ţară, s'a cheltuit suma de 457.872 lei în alte scopuri;

Că, deşi, pentru unele drumuri, se aprobase anumite taxe pentru transportul expediţiunilor postale, totuş modificându-se taxele pentru alte drumuri, s'a revenit şi s'a acordat sporuri şi la cele dintâi;

Că a iertat pe unii antreprenori de jumătatea amenzilor ce li se aplicase;

Că a comandat diligenţe la Viena fără licitaţie publică şi că parte din ele sau confecţionat în Bucureşti;

Că a închiriat un apartament din casele sale pentru biuroul telegrafic de Stat.

Pentru faptele de mai sus, Librecht a fost dat în judecată şi condamnat de Curtea cu juri din Bucureşti; făcând însă recurs la casaţie, Curtea a casat sentinţa şi procesul s'a judecat din nou la Craiova, unde Librecht a fost achitat.

Achitarea lui Librecht atrase destituirea consilierilor Curţii de apel din Craiova, anume Otnescu şi Bălcescu şi punerea în neactivitate, prin retragerea funcţiunii, a colonelilor Lupaşcu şi Bogonos, locot.-colonel Holban, maiorului Dumitrescu, căpitanilor Scheleti şi Teodorescu, locotenenţilor Lipan, Macri şi Leca, şi sublocotenentului Nicolescu, pe motivele că au intervenit şi au influenţat pentru achitare [1]).

In urma achitării sale, Librecht părăseşte ţara şi trece în Spania, unde, ca şef de stat-major al Generalului Prim, se distinge în bătălia dela Albeya. In 1870 îl găsim că ia parte în răsboiul franco-german, servind în legiunea lui Garibaldi şi peste câtva timp moare la Londra în mizerie [2]), el care fusese acuzat că a furat milioane.

---

[1]) *Monitorul Oficial* 1867, pag. 873 şi 923.

[2]) Histoire Contemporaine par Fr. Damé, pag. 147.

www.dacoromanica.ro

EPOCA DOMNULUI ŞI REGELUI CAROL I

După detronarea Domnitorului Cuza, se instituì o locotenenţă domnească, compusă din generalul N. Golescu, colonel Haralamb şi Lascar Catargi, cari conduseră trebile Statului până la alegerea şi intrarea în ţară (20 Maiu 1866) a Principelui Carol de Hohenzollern, proclamat ca Domn al României.

Noul Domnitor, intrând în ţară pe la Severin, pentru a merge la Bucureşti, întrebuinţă serviciul postal, şi tot prin mijlocirea acestui serviciu străbătù în scurt timp ţara, pentru a o cunoaşte, iar în memoriile Sale găsim apreciaţiuni frumoase asupra curierilor şi cailor de postă.

O apreciaţiune bună asupra organizării serviciului postal faţă de starea generală a ţării şi a celorlalte servicii o face Domnitorul imediat după sosirea sa, prin următoarele cuvinte reproduse din aceleaşi memorii :

»*In România, ce e drept, serviciul postal şi telegrafic este foarte bine întoc-*»*mit;* căi ferate însă nu există până acum şi căile de comunicaţie sunt foarte »defectuoase«.

Totuş pentru serviciul postal mai erà mult de făcut, şi epoca despre care vom vorbì este cea mai însemnată epocă de propăşire şi desvoltare a acestui serviciu de neapărată şi mare utilitate publică, iar în cursul timpului, în exploatarea lui, intervin ca mai principale următoarele:

Serviciul postal internaţional este luat din mânile străinilor şi se exploatează de posta română, care intră astfel în relaţiuni directe cu administraţiunile similare din alte ţări.

Se creează drumuri de fier, cari dau serviciului postal iuţeala şi siguranţa cerută unui astfel de serviciu şi îi împuţinează cheltuelile de exploatare.

Traficul postal în strânsă legătură cu starea economică şi intelectuală a ţării se desvoltă în mod uimitor, şi, de unde până atunci Statul făceà sacrificii pentru întreţinerea serviciului postal, în scurt timp el ajunse să îşi scoată cheltuelile şi mai târziu să devină o sursă de venituri pentru Stat, din ce în ce mai importantă.

România este chemată să ia parte la întocmirea »Uniunii postale« (1874), care formă un singur teritoriu din toate ţările aderente, cu taxe şi formalităţi

www.dacoromanica.ro

postale identice, şi de atunci la toate congresele şi conferinţele postale ce urmară, spre desăvârşirea şi perfecţionarea operei de progres şi civilizaţie.

Se extind atribuţiunile serviciului postal, şi prin introducerea atât în serviciul intern, cât şi în schimb cu străinătatea, a cărţilor postale, a mandatelor postale şi telegrafice, a coletelor, rambursurilor, recouvrementelor, etc., se pune serviciul nostru la nivelul Statelor civilizate.

In fine, prin legi bine chibzuite şi revizuite în cursul timpului, se stabileşte din ce în ce mai bine exploatarea serviciului poştal şi se îmbunătăţeşte soarta personalului ce ia parte la îndeplinirea acestui serviciu.

Pentru ca să vedem însă desvoltarea firească a lucrurilor, vom împărţi această însemnată epocă în sub-capitole pe perioade de conducere, în cari vom arătà fazele prin cari a trecut serviciul postal şi îmbunătăţilile ce i s'au adus în timpul fiecărui Director general, în ordinea succedării lor.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI MILTIAD COSTIESCU

11 Fevruarie 1866 — 1 Iulie 1866

Miltiad Costiescu, şef de staţie clasa I şi dirigintele oficiului telegrafic privat din Bucureşti, fù însărcinat de locotenenţa domnească, după detronarea lui Cuza, cu funcţiunea de Director general al postelor şi telegrafelor, pe care o îndeplinì până la 1 Iulie 1866, când fù transferat ca şef al oficiului postal şi telegrafic din Iaşi. Nemulţumit însă de această retrogradare, Costiescu îşi dă demisiunea din corp şi mai târziu i se încredinţează funcţiunea de Director al Regiei monopolului tutunului.

In timpul directoratului său de scurtă durată nu putem cità ca fapte cari ne interesează decât următoarele :

A luat parte la lucrările comisiunii de anchetă, ce se formase pentru verificarea gestiunii fostului Director general Librecht.

A emis şi pus în circulaţie noi timbre postale, cu chipul Domnitorului Carol, de aceleaşi valori ca şi în trecut [1]).

A făcut să se prevadă în Constituţia ţării, sub art. 25, principiul garantării secretului corespondenţelor în următorul cuprins: »*Secretul corespondenţelor şi al »depeşilor telegrafice este inviolabil. O lege va determinà responsabilitatea agenţilor »guvernului pentru violarea secretului scrisorilor şi depeşilor încredinţate postei şi »telegrafului* [2])«.

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1866, pag. 549.

[2]) *Monitorul Oficial* » » » 637.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI NENICI

1 Iulie 1866 — 16 Martie 1867

Ion Nenici, şef de staţie clasa I şi diriginte al oficiului postal şi telegrafic Iaşi, a fost numit ca Director general al postelor şi telegrafelor, pe ziua de 1 Iulie 1866 [1])

Nenici, deşi funcţionar de carieră şi ca atare cunoscător al nevoilor administraţiunii ce i se încredinţase, totuşi n'a putut să se menţină în această funcţiune mult timp şi n'a putut să facă vre-o îmbunătăţire de interes general; ba contrariu, din cauza relei situaţiuni financiare a ţării, a trebuit să ia parte la desorganizarea serviciului postal, provenită din cauza reducerilor şi economiilor ce trebuiau sa facă în toate direcţiunile.

Din cauza acelei rele situaţiuni, chiar în cursul anului 1866, se făcuseră însemnate economii mai la toate ministerele şi autorităţile publice, iar prin proiectul de buget pe 1867, se cereau noi şi mari economii, dintre cari la Administraţiunea postelor şi telegrafelor 480.000 lei, obţinuţi prin reduceri de personal, de lefuri şi altele.

Deşi economii se cereau dela toate autorităţile constituite şi deşi atât guvernul cât şi Camera erau animaţi, în interesul ţării, de cel mai mare spirit de economie, totuşi, la votarea bugetului ministerului de interne, la partea privitoare pe poştă şi telegraf, în şedinţa Camerei dela 23 Ianuarie 1867 [2]), se urmează o impunătoare discuţiune, între cei mai mari oratori şi bărbaţi de Stat ai timpului, pe care o dăm aci mai jos, în rezumat, spre a se vedeà cum considerau acei mari bărbaţi, instituţia poştelor şi telegrafelor şi de ce simpatii şi consideraţiuni se bucură personalul acestei instituţiuni.

In sus citata şedinţă, *Vasile Boerescu,* cerând cuvântul, propune ca lefurile funcţionarilor postei şi telegrafului, să fie menţinute la cifra din trecut, şi în susţinerea cauzei arată că:

Personalul postei şi telegrafului, prin natura serviciului şi a misiunii

[1]) *Monitorul Oficial* din 1866, pag. 627.

[2]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 139—142.

www.dacoromanica.ro

lui, se găsește într'o poziţiune excepţională, şi n'ar trebui să se reducă lefurile.

Personalul având o ierarhie, nu înaintează decât după un stagiu în fiecare grad, şi numai după 12— 15 ani ajunge a aveà o leafă mai bună. A se reduce 100—150 lei lunar, ar fi a-l dà îndărăt, şi avansările câştigate să devină iluzorii.

O altă consideraţie e că serviciul lor e *foarte obositor, cerându-li-se muncă de zi şi noapte, care îi îmbolnăveşte de tineri. Contrariu propunerilor de reduceri, acest serviciu ar trebui menajat şi ridicat la gradul unde trebuie să ajungă.*

Cesar Boliac, susţinând cele arătate de V. Boerescu, adaugă că funcţionarii postei şi telegrafului trebuie să aibă cheltueli mai mari şi răspundere mai multă.

Pentru dânşii noapte nu există, noaptea este zi. Sunt strămutaţi foarte des dela un loc la altul şi nu li se dă decât plata postei, iar pentru rest trebuie să cheltuiască din punga lor.

G. Costaforu, unindu-se cu cele susţinute de predecesorii săi, adaugă că în această chestiune nu este vorba *de serviciul funcţionarilor administrativi sau judecătoreşti, care se poate îndeplini de oricine,* ci de un serviciu necesar întregii ţări, *care este o specialitate* şi că, în afară de puterea executivă, avem şi noi şi toată ţara nevoie ca telegraful şi posta să se menţină în bună stare.

Insistă asupra greutăţii serviciului, ce trebuie să facă funcţionarii postei şi telegrafului, neajunsurile ce au, şi termină cerând a se admite propunerea lui Boerescu, dacă Camera nu voieşte să strice organizarea actuală a serviciului şi să descurajeze pe tinerii români, cari s'au dedat acestui serviciu, pe cât de greu pentru dânşii, pe atât de folositor Statului şi societăţii.

Ion Brătianu arată că întrucât serviciul nostru de poştă şi telegraf are relaţiuni cu cele din străinătate, *acest serviciu trebuie astfel organizat încât să ne prezintăm bine şi să nu ne atragem observaţiunile acelor cu cari am încheiat convenţiuni.*

»Cereţi guvernului să păstreze şi să urmeze tradiţiile pe cari s'a aşezat »acest serviciu. Cereţi să nu-l lase să degenereze, precum au degenerat altele; »daţi-i însă mijloacele, nu i le refuzaţi«.

»Lefurile acestor funcţionari au fost fixate în 1859 şi atunci s'au so»cotit necesare pentru a se puteà găsì oameni capabili şi cari să facă sa»crificii. *Dela aceşti funcţionari nu se cere 4 — 5 ore de muncă pe zi şi »acelea fumând ţigări, ci lucrând nopţi întregi, fiind la dispoziţia serviciilor »publice şi particulare«.*

Mihail Cogălniceanu arată că reducerile făcute în numărul şi lefurile

www.dacoromanica.ro

personalului postal și telegrafic vor dezorganiză serviciul și din aceasta va pătimì nu numai guvernul, dar și populațiunea țării și mai ales comerțul.

Se unește cu cele susținute de Boerescu și Brătianu și, după ce arată că numai printr'o bună organizare a serviciului postal vom puteà încheià Conveņțiuni cu străinătatea, termină astfel :

»*Nu dezorganizați dar acest serviciu, căci telegrafiștii sunt păstrătorii »onoarei și intereselor, nu numai ale fiecăruia dintre noi, cari corespundem »pe baza discrețiunii lor, dar și a celor mai mari secrete și interese »de Stat.*

»*Dela acești funcționari trebuie să cerem : știință, moralitate, probitate »și activitate și menținerea salariilor, propuse de Boerescu, nu este nici de »cum un prisos, ci un drept câștigat și sacru*«.

Cu toată susținerea însă a marilor bărbați sus arătăți și cu toate simpatiile Camerei, totuș, în fața situațiunii financiare, destul de amenințătoare pentru țară, reducerile propuse s'au adoptat cu 49 voturi pentru și 39 contra, din 88 votanți.

După bugetul anului 1867, numărul personalului și lefurile, arătate la pag. 239, s'au scăzut și fixat precum urmează :

1	director general	2.500 lei lunar.
2	șefi ai contabilității și tehnicei	1.000 » »
2	controlori	700 » »
2	verificatori	400 » »
1	registrător	600 » »
1	arhivar	500 » »
3	șefi clasa I	1.000 » »
7	» » II	900 » »
17	» » III	800 » »
23	» » IV	700 » »
20	oficianți clasa I	600 » »
20	» » II	550 » »
28	» » III	500 » »
30	» » IV	450 » »
42	» » V	400 » »
23	elevi clasa I	250 » »
20	» » II	150 » »
8	conductori I	350 » »
85	» II	250 » »
22	» III	200 » »

* * *

www.dacoromanica.ro

Din cauza aceleeaș rele situațiuni financiare, județele, cari încă din anul 1865 înscriseseră sumele necesare pentru întreținerea serviciului postal rural, ne mai având fonduri, unele din ele diminuară, în mod simțitor, sumele înscrise în trecut, iar altele le reduseră cu totul, așa că în scurt timp se desființară expeditorii și curierii și cu ei și serviciul afectat numeroasei populațiuni rurale.

* * *

Ion Nenici conduse administrațiunea postelor și telegrafelor până la 16 Martie 1867, când din cauza retragerii guvernului demisionă.

Odată cu retragerea lui Nenici, dispare obiceiul ce se formase, că în capul unei astfel de administrațiuni trebuie să se numească un cunoscător al serviciului și se dă funcțiunii de director general un caracter politic.

Din această cauză directorii următori, oricât de buni ar fi fost și ori câte proiecte frumoase de îmbunătățiri ar fi avut, trebuiau să părăsească totul și să demisioneze, odată cu retragerea partidului care îi numise, iar mai târziu am avut și cazuri, când chiar sub același partid s'au schimbat mai mulți directori, din cauza schimbării miniștrilor de interne.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI ION FĂLCOIANU

16 Martie 1867—11 Septemvrie 1868

Ion Fălcoianu, licenţiat în ştiinţele exacte dela universitatea din Paris şi profesor de matematici la facultatea din Bucureşti, a fost numit ca director general al postelor şi telegrafelor pe ziua de 16 Martie 1867, după demisiunea lui Ion Nenici [1]).

Fălcoianu, preocupat de spiritul de economie din acel timp, şi întrucât la 1 Maiu 1868 expirau contractele de arendare ale postelor cu cai, reluă ideea, încercată sub predecesorii săi, de a se da postele pe termene lungi şi fără subvenţiuni din partea Statului şi în acest sens întocmì noi condiţiuni, cari se admiseseră de consiliul de miniştri şi se aprobară cu decretul No. 8.656 din 23/XI/1867 [2]).

Prin noile condiţiuni se stabileau în general următoarele:

Concedarea postelor prin licitaţie publică, pe termen de 21 ani, cu brevete, fără subvenţiuni din partea Statului.

Brevetele să se acorde pentru o postă, două sau mult trei şi pe drumurile concesionate, nimeni şi nici chiar Statul să n'aibă dreptul să înfiinţeze servicii de transport cu staţiuni fixe.

Beneficiile concesionarilor trebuiau să rezulte din transportul expediţiunilor postale, al particularilor şi stafetelor, după preţul oferit la licitaţie şi din o plată pentru cariolele ce se dedeau particularilor, fixată la 2 lei, 28 parale de postă.

Numărul cailor pentru toate releurile din ţară s'a fixat la 5.324, cu 160 căpitani, 160 ceauşi şi 1.331 surugii.

Căpitanii postelor erau obligaţi să poarte uniforma conductorilor postali, iar surugiii un port special şi adică: pălărie neagră de pâslă, formă rotundă, cu panglici tricolore, sau căciuli mici oltenești de oaie, purtând în faţă o tăbliţă

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 368.

[2]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1868, pag. 3 şi 86.

www.dacoromanica.ro

galbenă, pe care să fie scrisă numirea postei și numărul surugiului; ițari și mintean alb cu șireturi, cisme lungi, brâu roșu și ghebă cafenie cu glugă.

In caz de înființări de căi ferate, condițiunile prevedeau a se da concesionarilor alte poste, în alte direcțiuni, sau, în caz de renunțare, să li se deă despăgubiri bănești.

La licitațiunile ce s'au ținut la 1, 2 și 3 Fevruarie 1868 nu s'au prezentat însă concurenți decât pentru 21 de releuri din întreaga țară și aceștia cerând ca pentru transporturi să perceapă câte 6 lei, 30 parale de postă.

Cum însă aceste condițiuni erau mai rele ca în trecut, licitația nu s'a aprobat și s'a dispus ținerea unei noi licitațiuni, în zilele de 15—18 Martie, 1—4 și 15—18 Aprilie, cu care ocaziune s'au modificat după cererea amatorilor și condițiunile de arendare.

Prin noile condițiuni, deși se scosese uniformarea personalului, se scăzuseră garanțiile ce trebuiau depuse de concesionari și li se făcuse și alte ușurări, spre a-i îndemnà la luarea postelor, cu toate acestea, la licitația ținută, nu s'au prezentat amatori decât pentru 30 de releuri, cu prețuri pentru transport, variind între 5 lei, 10 parale, până la 6 lei, 30 parale.

In fața acestor rezultate, principiul arendării postelor pe termene lungi și fără subvențiuni căzând și de astă dată, administrațiunea postelor se văzu nevoită a cere guvernului, și acesta Camerei, a încuviința ca postele să se întrețină până la Iulie 1869 prin mijloacele ce se vor crede mai nemerite și în limitele cifrelor alocate în bugetul din 1867 [1]).

In baza încuviințării Camerei, s'a aranjat că pentru postele de pe drumurile Focșani-Iași prin Roman, Iași-Mihăileni și București-Pitești să se prelungească contractele cu vechii antreprenori; pentru celelalte drumuri mari transportul postei să se facă cu cai cu chirie, și pentru drumurile laterale ca: Pitești-C. Lung, Ploiești-T. Vestei, Piatra-Tg. Neamțu, etc., transportul expedițiilor să se facă prin mijlocirea conductorilor postali de pe acele linii, în schimbul taxelor ce se plătesc antreprenorilor.

Acest aranjament nefiind decât provizoriu, s'a dispus ca o comisiune compusă din d-nii: Mihăilescu, Racoviceanu, Săvescu, Peridi și A. T. Zisu, să alcătuească un nou proiect de condițiuni pentru arendarea postelor cu cai, din întreaga țară, pe termen de 5 ani și cu subvențiuni din partea Statului.

După noile condițiuni de arendare [2]) drumurile postei s'au împărțit în 18 secțiuni, nu mult diferite de cele arătate prin harta curselor din 1865 (pag. 246), cu 3.584 cai, 147 căpitani, tot atâți ceauși și 896 surugii.

Ca părți principale și dispoziții noi introduse în condițiunile alcătuite de comisiunea sus arătată găsim următoarele:

---

[1]) *Revista Telegraf și Poștă* din 1868, pag. 149.

[2]) *Revista Telegraf și Poștă* din 1868, pag. 194—201.

www.dacoromanica.ro

Din numărul cailor fixat la fiecare releu, jumătate se ţineà la dispoziţia Statului şi jumătate la a particularilor.

Din jumătatea rezervată Statului un sfert se dà gratuit pentru transportul expediţiunilor postale, iar celălalt sfert cu plata taxelor cuvenite.

Guvernul îşi rezervà dreptul de a oprì circulaţia particularilor cu cai de postă când necesitatea o cereà, în care caz se plăteau antreprenorilor, ca despăgubirì, taxele unei curse pe zi, socotite după numărul cailor afectaţi serviciului particular.

Caii de postă parcurgeau pe timp de vară câte 12 kilometri pe oră, pe toate căile, iar în timp de iarnă câte 10 kilometri pe drumurile şoseluite şi câte 7 kilometri pe cele neşoseluite. Timpul de iarnă se socoteà dela 15 Noemvrie la 15 Martie.

Antreprenorii în timpul contractului aveau a primì:

a) Subvenţia rezultată la licitaţie pe numărul cailor ce aveau în postă, plătită cu anticipaţie la 1 Septemvrie, Ianuarie şi Maiu ale fiecărui an, subvenţie ce pentru anul 1869 se prevăzuse în total la 900.000 lei noi ;.

b) Taxele pentru transportul expediţiunilor postale, fixate la 8 bani de cal şi kilometru, prevăzându-se în bugetul pe 1869 lei 300.000 ;

c) Taxele pentru transportul particularilor, fixate la 13 bani de cal şi kilometru, plus câte 50 bani trăsura de fiecare postă.

Statul îşi rezervà dreptul ca la înfiinţarea drumurilor de fier să rezilieze contractele fără nici o despăgubire, anunţându-se antreprenorii cu 6 luni înainte.

Darea în antrepriză pentru unele drumuri urmà să înceapă la 1 Septemvrie 1868, pentru altele la 1 Maiu 1869, iar expirarea contractelor pentru toate drumurile s'a hotărît să fie la o dată fixă.

Licitaţiunea pentru darea în antrepriză a postelor s'a ţinut în zilele de 28, 29 şi 30 Iunie 1868 ; neobţinându-se preţuri avantagioase, s'a ţinut o nouă licitaţie în zilele de 18, 19 şi 20 Iulie, la reşedinţele prefecturilor pe releuri în parte şi la 28, 29 şi 30 Iulie acelaş an la ministerul de interne pe secţiuni. Rezultatul nefiind bun nici de astădată, nu s'a aprobat decât darea câtorva releuri şi prin jurnalul consiliului de miniştri din 5/17 August 1868 s'a dispozat a se tratà concedarea postelor prin bună învoială, iar acolo unde nu se vor găsì amatori să se caute în regie [1]).

Sistemul însă de căutare în regie şi luarea cailor necesari cu chirie fiind foarte defectuos, executarea serviciului se resimţì intr'un mod apreciabil şi starea rea se menţinù până către începutul anului 1869, când succesorul lui Fălcoianu luă măsuri de îndreptare.

* * *

[1]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1868, pag. 248 şi 278.

www.dacoromanica.ro

Serviciul postal rural, după cum am arătat, desființându-se cu totul din lipsă de fonduri, directorul general Fălcoianu stărui și obținù ca ministrul de interne să deà următorul ordin circular către prefecți, prin care s'au stabilit noi norme, după cari să se facă îndrumarea corespondențelor postale pentru localitățile rurale într'un mod mai puțin costisitor pentru Stat.

Domnule prefect [1]),

Am primit nenumărate reclamări că scrisorile și ziarele adresate în comunele rurale merg foarte neregulat și suferă întârzieri mari, adeseaori se pierd, astfel că se poate zice că corespondența pentru aceste localități nu există. Până se va luà dispoziții pentru înființarea unui serviciu regulat de poștă rurală, administrația poate împlinì această lacună, pentru care s'au luat dispozițiile următoare:

Prefecturile și subprefecturile cari sunt învecinate de biurourile postale vor trimite pe un împuternicit la aceste biurouri, în zilele de poștă ce se vor indicà de șefii respectivi ai biurourilor postale, ca să primească și să predeà toată corespondența pentru districtul sau plasa ce-l privește.

Subprefecturile cari nu sunt învecinate de biurouri postale să trimită de două ori pe săptămână, Lunea și Joia, un împuternicit la prefectură care să primească și să predeà toată corespondența pentru plasa respectivă. Asemenea primăriile fiecărei comune rurale să fie datoare a trimite la subprefecturi iarăș de două ori pe săptămână, Miercurea și Sâmbăta, câte un vătășel călare, care să primească și să predeà corespondența pentru comunele lor.

In fiecare comună, notarii primăriilor vor primì și expedià prin vătașei, Joia și Duminica, corespondența în comunele lor.

Vătășeii din comunele rurale, pentru fiecare scrisoare predată la adresa sa, au dreptul a primì dela adresant câte trei parale în folosul lor, conform legii postale.

Pentru a se scutì administrațiunea postala de a ține contabilitate cu comunele rurale, ce nici s'ar puteà face într'un mod regulat, și pentru că purtarea corespondenței în comunele rurale se va face de vătășei, cari în mare parte nu pot garantà de valoare, de aceea veți face de a se anunțà prin comune că posta rurală nu primește decât ziare și scrisori simple (fără valoare sau recomandație și retur-recepisă), aceastea însă francate, plătite prin lipire de timbre postale, de cari se vor găsì la toate biurourile în cantitatea necesară. Pentru scrisorile de valoare, gropuri, pachete și scrisori recomandate, adresate în comunele rurale, acestea se vor ține la biurorile

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 995.

www.dacoromanica.ro

postale cari vor trimite avizuri adresanţilor prin posta rurală, spre a merge înşi-le sau împuterniciţii lor în regulă a le primì.

Pentru primirea corespondenţei dela biurourile postale, împuterniciţii prefecturilor sau subprefecturilor vor subscrì faturile ce însoţesc aceste corespondenţe.

Asemenea la prefectură şi subprefectură se vor ţine registre în cari se vor înscrì în fiecare zi numărul scrisorilor şi ziarelor primite şi expediate, cu arătarea numelui agentului ce le-au adus sau căruia i s'a dat a le purtà.

In cazurile când adresanţii scrisorilor şi ziarelor nu se vor găsì la adresa lor, notarii comunelor vor scrì pe dânsele »nu s'a găsit adresantul« şi le vor înapoià prin subprefectură şi prefectură la biuroul postal de unde s'au luat.

Pentru că la început francarea scrisorilor nu se va face de toţi, şefii biurourilor postale vor trimite avizuri adresanţilor şi în cazurile când vor primì scrisori nefrancate, însemnând pe aceste avize »D . . . . . , are a primì o scrisoare nefrancată, să trimită portul de . . . parale«, şi primind portul o va expedià la adresă, dacă nu va venì însuş adresantul să o ià.

Vă cer cu stăruinţă, Domnule Prefect, a dà ordine severe şi a priveghià ca dispoziţiile de mai sus să se execute cu punctualitate. Pentru aceasta veţi face a se afişà prin toate comunele, că orice reclamaţii, în această privinţă, să le adreseze direct către D-voastră, şi dovedind pe cel abătut, să-l observaţi şi să-l supuneţi la amendă, portul scrisoarei sau ziarelor întârziate sau pierdute, conform legii postale. Veţi dà ordine severe ca scrisorile să nu se deschidă de nimeni, sub osânda prevăzută de codul penal, cu închisoare până la un an, asemenea ziarele să nu se scoată de sub bandă şi să se cetească mai înainte de a le predà adresanţilor. Am auzit adesea că acest din urmă abuz este foarte răspândit şi vă atrag toată atenţiunea a pedepsì aspru pe acei ce ar comite asemenea fapte.

Posta nu ià răspunderea predării scrisorilor şi ziarelor decât când va cuprinde pe adresă numele adresantului, districtul, plasa şi comuna, scrisă în mod de a se puteà cetì.

Primiţi, Domnule prefect, încredinţarea considerăţiunii mele.

Ministru, ST. GOLESCU.

No. 5.965. — August 19.

Cum se vede, din cuprinsul circulării de mai sus, serviciul postal rural urmà să se îndeplinească numai prin organele administrative *şi nu se puteau expedià pentru localităţile rurale decât scrisori simple francate şi ziare; iar scri-*

www.dacoromanica.ro

sorile nefrancate, recomandate, pachete, scrisori de valoare şi grupuri, urmau să se ţină la ultimul biurou postal, de unde să se trimită destinatarilor avize, spre a veni să şi le ridice.

In scurt timp, văzându-se însă că avizele se pierd sau se rătăcesc, *direcţiunea postelor luă dispoziţiuni ca, pentru localităţile rurale, să nu se mai admită la prezentare decât scrisori francate* [1]).

* * *

La 1 Ianuarie 1868, urmând a se introduce noul sistem monetar, în baza legii sancţionată la 14/26 Aprilie 1867, direcţiunea postelor stabilì echivalentul vechilor taxe postale în noua monedă, lei şi bani, şi dela menţionata dată puse în circulaţie noi timbre postale, de următoarele valori:

de 2 bani în culoare galbenă,
» 3 » » » violetă,
» 4 » » » albastră-deschis,
» 18 » » » cărămizie.

* * *

In timpul directoratului său, Ion Fălcoianu a alcătuit trei proiecte de legi, menite să asigure desvoltarea serviciului postal şi telegrafic şi buna lui organizare, din cari [2]):

a) Proiect pentru fixarea taxelor postale şi telegrafice în serviciul intern, prin care se reduceau toate taxele în mod simţitor şi din care se sperà să reiasă o deosebită desvoltare a traficului postal şi a intereselor particularilor;

b) Proiect de lege telegrafo-postal, în care, pe lângă precizarea şi desvoltarea legii de exploatare din 1864, se prevăzù şi dispoziţiuni privitoare la organizarea administraţiunii centrale, înfiinţarea unei comisiuni administrative şi a unei şcoli telegrafo-postale, condiţiuni de recrutarea personalului administraţiunii postelor şi telegrafelor, stabilirea înaintărilor prin examene după o anumită vechime şi asigurarea poziţiunii personalului, prin faptul că la destituiri se luà consimţimântul comisiunii administrative, îmbunătăţirea lefurilor personalului, acordarea de cheltueli de transport şi mutări şi dispoziţiuni privitoare la pensiuni;

c) Proiect pentru înfiinţarea unei case postale, care să se alimenteze din anumite taxe postale, din amenzile aplicate personalului telegrafo-postal şi particularilor şi din produsul obiectelor căzute în rebut, venituri ce urmau să serve la acoperirea pagubelor ce ar rezultà pentru administraţie din pierderi, delapidări şi deteriorări de obiecte şi valori încredinţate postei.

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 1222.
[2]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1868, pag. 114—124.

www.dacoromanica.ro

Toate aceste trei proiecte au obţinut aprobarea ministrului de interne de atunci, I. C. Brătianu, care le-a depus în Cameră şi Senat, însă din cauza schimbărilor politice ele au rămas în stare de proiect. Principiile stabilite însă prin acele proiecte au servit succesorilor lui Fălcoianu la îmbunătăţirile şi organizările ce s'au adus în urmă instituţiunii postelor şi telegrafelor.

* * *

Dacă activitatea lui Fălcoianu în chestiunile ce am arătat până acì, ca arendarea postelor cu cai, a aranjării serviciului postal rural şi a legilor ce alcătuise, n'a fost încoronată de succes, totuş rămâne o chestiune de cea mai mare importanţă pentru administraţiunea postelor, adică chestiunea funcţionării postelor străine în ţara noastră, pe care acest director o ridică cu multă demnitate, o tratează cu o deosebită competenţă şi reuşeşte să o ducă la un bun sfârşit.

In această chestiune Fălcoianu, nu mult după venirea sa în capul administraţiunii postelor şi telegrafelor, adresează ministrului de interne următorul referat [1]).

Domnule ministru,

In toate ţările, posta se priveşte cu un regal al Statului, şi prin legea postală decretată în anul 1864, Statul român îşi rezervă dreptului său monopolul telegrafo-postal. Cu toate acestea s'a tolerat şi până astăzi de guvernul român a se efectuà în ţară servicii de poste străine, cari constitue o usurpare legilor şi drepturilor ţării.

Examinând dosarele privitoare la posta internaţională, se vede că guvernul român s'a încercat încă din anul 1861 a face să înceteze posta străină şi a încheià convenţiuni postale cu Statele vecine. Dară totul s'a redus la mai multe schimbări de note cu agenţii guvernelor austriace şi ruse, cari răspundeau după trei şi patru luni la notele guvernului, cerând baze de convenţiuni sau lămuriri oarecari, spre a provocà alte note şi alte răspunsuri tot atât de târzie. Până în fine, în 1865, guvernul austriac a binevoit a primì ca guvernul român să trimită un delegat la Viena spre a încheià o convenţiune postală, dară rezultatul a fost nul, ca totdeauna, şi nici se cunoaşte până astăzi.

Ca chestiune de interes public, posta internaţională se face astăzi într'un mod foarte incomplet, pentru că nu poate corespunde decât cu puţine localităţi ale ţării, şi încă, dacă până astăzi a avut oarecare întindere, este că a fost ajutată de posta română, care transportà gratis toată corespondenţa internaţională în cea mai mare parte a ţării, ca corespondenţa oficială, contrariu legilor şi regulamentelor noastre postale, pentru cari am luat măsuri ca orice abuzuri şi favori în această privinţă, să înceteze şi să aplice cu rigoare legile şi regulamentele în fiinţă. Totuş însă se probează cu aceasta că posta română este în stare a efectuà serviciul cu aceeaş regularitate ce s'a atribuit până acum postei străine, şi care formà principala obiecţiune a guvernelor interesate pentru menţinerea postei străine în ţară.

In privinţa taxei, care este o condiţiune esenţială pentru înlesnirea corespondenţei, că este astăzi foarte urcată pentru ţările noastre, întru atât că în străinătate suntem puşi pe aceeaş linie cu Indiile şi ţările afară din Europa, numai din cauză că nu avem convenţiuni postale cu Statele vecine, cari micşorând taxa, vor aduce mari înlesniri comerţului în genere,

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 987.

www.dacoromanica.ro

Cred, d-le ministru, că este de datoria guvernului a ne scoate de sub tutela postală în care au binevoit a ne ţine până astăzi guvernele vecine, care nu se mai poate motivă pe nimic, şi care este chiar contrariu demnităţii guvernului şi ţării. Prin suprimarea postei străine, deosebit de efectul moral ce va produce în ţară, se va aduce un adevărat serviciu comerţului Europei întregi, şi Statul va trage un folos însemnat, ce se absoarbe astăzi de străini.

Pentru curmarea definitivă a acestei chestiuni, sunt de opiniune să se invite guvernele vecine a trimite la Bucureşti, cel mult până la 15 Septemvrie, delegaţi deplin autorizaţi cari să încheie convenţiuni postale cu Statul român, cu ferma deciziune că, dacă până la acest termen, delegaţii nu se vor prezentă la Bucureşti, guvernul va interzice circularea curierilor străini pe pământul românesc.

Baza fundamentală a negocierilor postale va fi că guvernul român va efectuă singur posta internă şi internaţională pe răspunderea sa, fără cel mai mic amestec străin, care nu va fi permis sub nici o formă, şi pentru a se curmă orice cereri de explicaţiuni cari ar aduce noi întârzieri, se poate luă ca puncturi de plecare cele cuprinse în adresa direcţiunii sub No. 3.304 din 20 Noemvrie 1864, din dosarul onor. minister de interne No. 143/61, fila 296, cari au fost comunicate de atunci guvernelor austriace şi ruse, afară de învoirea ce se acordă curierilor de cabinete, ce-i credem inutili, deosebit de cheltuelile ce vor necesită în zadar guvernelor respective şi de cari se pot dispensă.

Rezolvarea acestei chestiuni, fiind de necesitate a se terminâ cât mai curând, vă rog, d-le ministru, să binevoiţi a luă dispoziţiunile ce veţi crede de cuviinţă ca să se anunţe de urgenţă d-lor agenţi ai guvernelor limitrofe, cari, — avem dreptul a sperà, — vor primi cu grăbire şi bunăvoinţă invitaţiunea ce aduce guvernul român pentru regularea serviciului postal internaţional.

Primiţi, etc.

Director al postelor şi telegrafelor,

I. FĂLCOIANU.

No. 5.911.
August 16/28.

In urma acestui referat, făcându-se intervenirile necesare pe lângă reprezentanţii din Bucureşti ai Austriei şi Rusiei, cel dintâi caută a nu recunoaşte decât în parte cele susţinute de directorul postelor, în ceeace priveşte transportul trimiterilor postale în mod ilicit, prin mijlocirea postei române, şi cere a se menţine statu-quo până la încheierea unei convenţiuni postale.

La obiecţiunile ridicate de Austria, şi cari fuseseră comunicate direcţiunii postelor, Fălcoianu răspunde prin referatul No. 6.030 [1]) în următorul cuprins:

Domnule ministru,

Am văzut cele cuprinse în notele No. 8.790 şi 8.922 ale d-lui aginte şi consul generale al Austriei, ce aţi binevoit a-mi comunicà, şi vă asigur că nu mă aşteptam să se confirme într'un mod atât de oficial informaţiunile ce am avut despre mijloacele ilegale cu cari se efectuà posta internaţională, după cum am avut onoare a vă raportà.

Am crezut şi cred încă că guvernul imperial austriac n'are nici o ştiinţă despre abuzul ce s'a comis până astăzi în această privinţă, şi că îndată ce-l va cunoaşte va mustrà aspru pe agenţii săi ce şi-au permis a comite fapte atât de grave. In adevăr, am constatat că corespondenţe interna-

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 1022.

www.dacoromanica.ro

ţionale se purtau gratis mai în toată ţara prin posta română împreună cu corespondenţa oficială, fapt ce este în contra legilor, şi în pachetele oficiale prezentate de posta austriacă s'au dovedit corespondenţe internaţionale private, ziare străine, scrisori şi chiar gropuri de bani, şi, astfel, aceşti agenţi subalterni au comis fapte cari prin legea postală se taxează de fraudă. Asemenea s'a dovedit în pachetele oficiale ale onor. consulat al Rusiei din Iaşi, sub No. 801, 741, 791 şi 780, prezentate spre expediere la Tutova, pe adresa prefecturii, numai ziare străine, pe cari d-l prefect le-au înapoiat onor. consulat şi staţia Iaşi le-a aplicat portul cuvenit, care s'a şi plătit de prezentator.

Aceasta nu este stat-quo ce d-l aginte şi consul generale al Austriei cere să se menţină prin nota sa No. 8.922, ci din contră, sunt încredinţat că este o confuziune în dorinţa ce emite d-l consul generale al Austriei, sau că a fost rău informat de agentul d-sale din Iaşi.

După cum am avut onoare a vă raportă, d-le ministru, prin decretul No. 230 din 8 Fevruarie 1865, guvernul român a acordat favoare d-lor consuli generali ai Puterilor străine de a puteà corespunde gratis prin postă, însă numai în chestiuni de serviciu, ca corespondenţă oficială cu agenţii dependinţi de d-lor în ţară, şi totdeodată se pune îndatorire şefilor de staţii a fi cu priveghere ca sub această formă să nu se petreacă şi corespondenţa privată, dictându-le şi procedura ce au să urmeze în cazuri de bănuială. Subscrisul fiind informat că corespondenţa internaţională a postei austriace circulă gratis prin posta română ca corespondenţa oficială, şi într'un mod ilegale, am chemat pe d-nii şefi de staţiuni la datoriile d-lor, amintindu-le decretul citat pentru a se conformà întocmai, şi făcându-i responsabili de orice abuz s'ar mai dovedì pe viitor; după aceasta, chiar de a doua zi am primit raporturi dela şefii de staţiuni din Bucureşti, Focşani, Roman, Bacău, Iaşi, etc., prin cari îmi denunţau că în pachetele oficiale prezentate de posta austriacă au dovedit corespondenţe internaţionale private, ziare străine, scrisori şi chiar gropuri de bani, în urma cărora am dat ordine să se taxeze acele pachete după regulamente şi să se aplice amenda prevăzută de lege în asemenea cazuri. Intru aceasta cred că Direcţiunea şi şefii de staţii şi-au făcut nu numai datoria, dar au ţinut demnitatea guvernului.

S'ar puteà oare pretinde de guvernul imperial austriac ca posta română să transporte gratis corespondenţa internaţională privată, pe când poşta austriacă prelevează taxe pentru acea corespondenţă ? Această pretenţiune nu s'a făcut, nu se poate face şi este învederat că guvernul nu poate îngădui o asemenea urmare păgubitoare fiscului şi înjositoare pentru ţară.

Posta austriacă a fost tolerată până astăzi a face postă internaţională în ţară şi n'a fost oprită întru nimic a aveà curieri ori pe unde a voit pentru purtarea şi strângerea corespondenţei sale. Aceasta este negreşit statu-quo ce d-l aginte şi consul generale cere a se menţine până la încheierea convenţiunilor postale şi acest statu-quo nu s'a atins întru nimic prin ordinele Direcţiei. Ordinele ce am dat prevăd numai ca, orice corespondenţă internaţională va circulà prin posta română, să fie supusă la plată ca şi corespondenţa internă, pentru că ar produce învederat cel mai trist efect de s'ar admite ca corespondenţa română să fie supusă la plată, iar corespondenţa străină să se poarte gratis de posta română, şi sunt sigur că guvernul Maiestăţii Sale Imperiale Apostolice nu va pretinde niciodată o măsură atât de nedreaptă.

Se ştie că posta imperială austriacă nu are curieri în ţară decât pe trei direcţiuni : Giurgiu-Predeal (care se face iarăş prin serviciul nostru de deligenţe), Galaţi-Cronstadt şi Iaşi-Mihăileni. Afară de acestea, purtarea corespondenţei internaţionale în toată ţara dela Severin şi până la Mihăileni se face de posta română şi ar fi fost în adevăr o dificultate foarte serioasă, dacă s'ar fi dispus de guvern ca posta română să nu mai primească corespondenţe internaţionale. Dar nu s'a dat până acum asemenea ordine ; din contră, posta princiară va urmà încă de a primì orice corespondenţă internaţională, însă plătind taxa prevăzută de lege, ca şi corespondenţa internă, căci aşa cere dreptatea şi legile.

www.dacoromanica.ro

Vă rog dar, domnule ministru, să binevoiţi a face să se răspundă d-lui aginte şi consul general al Austriei, că ordinele Direcţiei nu ating întru nimic statu-quo legal şi drept, care se va menţine încă până ce prin convenţiuni postale, ce nu vor întârzià a se realizà, serviciul internaţional se va regulà într'un mod mai cuviincios. Totodată vă rog, domnule ministru, să binevoiţi a invità pe d-nii agenţi şi consuli generali ai Austriei şi Rusiei a da ordine severe agenţilor dependinţi de d-lor de a se menţine strict în marginile legilor, spre a se evità orice neajunsuri ar puteà naşte negreşit din neobservarea lor.

Primiţi, etc.

Director General al telegrafelor şi postelor,

I. FĂLCOIANU.

No. 6.030.

23 August (3 Septemvrie).

In baza celor mai sus arătate, ministrul de interne, St. Golescu, face la 25 August 1867 un referat consiliului de miniştri [1]), arătând fazele prin cari a trecut chestiunea funcţionării postelor străine în ţară şi cere a se luà formal hotărîrea ca, dacă până la finele lunii Octomvrie, acelaş an, delegaţii Austriei şi Rusiei nu se vor prezentà la Bucureşti, pentru încheierea convenţiunilor postale, guvernul să nu mai permità funcţionarea unui serviciu de postă străin şi orice fel de trimiteri postale internaţionale să se primească la frontieră de posta română.

Consiliul de miniştri, prin jurnalul încheiat în aceeaş zi, aprobă în totul cele propuse de ministrul de interne şi îl însărcinează ca, împreună cu colegul său dela externe, să comunice reprezentanţilor Austriei şi Rusiei nestrămutata hotărîre a guvernului român de a sfârşì cu această chestiune şi să invite pe menţionatele State a trimite delegaţii lor, până la termenul mai sus arătat, pentru încheierea convenţiunilor.

Cum pentru buna efectuare a serviciului postal internaţional Direcţiunea postelor aveà trebuinţă de sporirea personalului său şi de cheltueli de exploatare mai mari, în urma încheierii consiliului de miniştri, dela 12 Septemvrie 1867, şi a aprobării date cu decretul No. 1.388 [2]) din 15 Septemvrie acelaş an, se deschide un credit de 123.050 lei, pentru preîntâmpinarea acelor cheltueli, pe timp de $3^1/_2$ luni şi adică până la 1 Ianuarie 1868.

Creditul acordat s'a repartizat astfel:

2 Inspectori şi instructori	10.500 lei.
24 Amploiaţi speciali de diferife grade	54.600 »
30 Elevi	26.250 »
20 Conductori	17.500 »
10 Curieri	4.200 »
Diurne pentru inspecţiuni	5.000 »
Material pentru biurouri	5.000 »
	123.050 lei.

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 1033 şi 39.

[2]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 1085.

www.dacoromanica.ro

În faţa atitudinii hotărîte a guvernului român, *Rusia cea dintâi consimte să desfiinţeze biurourile postale şi curierii ce funcţionau în ţară şi, de comun acord cu guvernul român, se stabileşte că prezentarea, distribuirea şi îndrumarea trimiterilor postale pe teritoriul român să se efectueze numai de posta română,* iar până la încheierea unei convenţiuni între ambele State să nu se facă decât un schimb de corespondenţe simple, excluzându-se trimiterile recomandate şi cu valoare.

Schimbul trimiterilor postale între România şi Rusia se aranjă a se face prin punctul Sculeni, unde s'a înfiinţat şi un biurou postal, iar, prin condiţiunile fixate la 25 Noemvrie 1867[1]) se stabili:

Că trimiterile postale pentru Rusia, se admit numai pentru localităţile unde se găsesc biurouri postale şi adresa lor să fie scrisă cu caractere ruseşti;

Că trimiterile să fie francate, prin timbre postale, până la frontiera fiecărei ţări, iar taxele pentru parcursul ţării de destinaţie să se perceapă dela destinatari.

Cât priveşte Austria, guvernul acestei ţări găsì mijlocul de a mai amână chestiunea încheierii convenţiunii postale şi încetării serviciului postal în ţara noastră până către începutul anului 1868, când Dumitru Brătianu, cu ocaziunea mergerii sale la Viena, în misiune politică, reuşeşte să convingă guvernul austriac de necesitatea încheierii acelei convenţiuni şi cere, la 1 Martie, ca directorul Fălcoianu să fie însărcinat cu această misiune.

Cum tot în acelaş timp Confederaţiunea Germaniei de nord încunoştiinţase guvernul român că doreşte încheierea unei convenţiuni postale cu ţara noastră şi că aşteaptă, la Berlin, pe delegatul României, cu depline împuterniciri, cu decretele No. 438 şi 471 din 16 şi 19 Martie 1868[2]) se însărcinează directorul Fălcoianu, ca împuternicit al României, a procedà la încheierea convenţiunilor postale atât cu Austro-Ungaria cât şi cu Confederaţiunea germană.

Fălcoianu pleacă, nu mult după aceia, la Viena, se duce şi la Berlin şi până la 2 Iulie acelaş an reuşeşte să încheie mult aşteptata convenţiune postală cu Austro-Ungaria, cât şi cea cu Confederaţiunea Germaniei de nord, convenţiuni cari erau menite să aibă o influenţă însemnată asupra desvoltării serviciului postal în România şi ale căror părţi esenţiale le dăm aci mai jos:

Convenţiunea postală cu Austro-Ungaria[3]) stabileà reguli privitoare la schimbul corespondenţelor postale şi ale trimiterilor de mesagerii între România şi Austro-Ungaria, sau originare din şi pentru alte ţări, la cari ambele State ar servì de intermediari.

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1867, pag. 1264.

[2]) *Revista Telegraf şi Posta* din 1868, pag. 147—148.

[3]) *Revista Telegraf şi Posta* din 1868, pag. 357.

www.dacoromanica.ro

Schimbul trimiterilor postale urmă să se facă pe căile şi punctele următoare:

1. Intre Mihăileni-Sinoutz ;
2. » Fălticeni-Suceava ;
3. » Adjud-Soosmezo ;
4. » Bucureşti-Braşov (prin Predeal) ;
5. » R.-Vâlcea-Sibiu (prin Câineni) ;
6. » Severin-Orşova (prin Vârciorova) ;
7. » porturile dunărene prin mijloacele de cari se va dispune.

Fiecare administraţiune eră obligată a suportă cheltuelile de transport pe teritoriul său.

Prin corespondenţe postale se înţelegeau: scrisori, probe de mărfuri, imprimate de orice natură, trimiteri recomandate şi cu expres, cu un maximum de greutate până la 250 grame.

Prin trimiteri de mesagerii se înţelegeau: scrisori cu valoare declarată, gropuri cu bani şi pachete (colete) cu şi fără valoare declarată.

Taxele pentru trimiterile de corespondenţe s'au fixat astfel:

1. Pentru scrisori simple, în caz de francare 25 bani şi în caz de nefrancare 50 bani de fiecare 15 grame sau fracţiune.

Scrisorile preschimbate între România şi părţile limitrofe din Austro-Ungaria ca: Bucovina, Transilvania şi Banat se supuneau la taxe reduse de 15 bani în caz de francare şi 30 bani în caz de nefrancare de fiecare 15 grame sau fracţiune.

Scrisorile insuficient plătite se considerau ca nefrancate, din cari se deduceau valoarea timbrelor aplicate.

2. Pentru imprimate şi probe de mărfuri câte 5 bani de fiecare 40 grame sau fracţiune, cu francarea obligatorie la prezentare. Cele insuficient francate se considerau ca scrisori cu deducerea valoarei timbrelor aplicate.

3. Pentru trimiterile recomandate sau cu aviz de primire, pe lângă taxele ordinare se percepeă câte 25 bani de trimitere.

Administraţiunea postelor austro-ungare eră obligată a plăti administraţiunii postelor române, pentru scrisorile francate destinate în România câte 10 bani şi pentru scrisorile nefrancate originare din România câte 20 bani de fiecare port simplu (15 grame)

Administraţiunea postelor române eră obligată a plăti administraţiunii postelor austro-ungare pentru scrisorile francate destinate teritoriului Austriei şi Ungariei câte 15 bani şi pentru scrisorile nefrancate originare din acele ţări câte 30 bani de fiecare port simplu.

Taxele pentru imprimate şi probe de mărfuri se împărţeau între ţările contractante în proporţie de 3 bani pentru Austro-Ungaria şi 2 bani pentru România.

www.dacoromanica.ro

Taxele pentru recomandare şi aviz de primire, precum şi cele pentru localităţile limitrofe rămâneau în profitul ţării care le-a perceput.

Pentru corespondenţa destinată sau originară din alte ţări (tranzit deschis) administraţiile contractante urmau să plătească taxele fixate prin convenţiunile respective în vigoare, sau cari se vor mai încheià.

Pentru tranzitul închis din Austro-Ungaria cu biurourile acelui Stat din Turcia se va plăti postelor române câte 15 bani de 30 grame greutate neto de scrisori şi câte 50 bani de un kilogram de celelalte obiecte, iar pentru tranzitul din România cu confederaţiunea germană se va plăti Austro-Ungariei câte 25 bani de fiecare 30 grame greutate neto de scrisori şi câte 75 bani de un kilogram de celelalte obiecte.

Trimiterile de mesagerii se taxau după tarifele în vigoare pe teritoriul fiecărei ţări şi expeditorii puteau achità taxele până la frontiera ţării de origină, până la destinaţie sau le puteau lăsà în sarcina destinatarilor.

Trimiterile de mesagerii se puteau da cu aviz de primire, percepându-se aceleaşi taxe ca şi pentru corespondenţe.

In caz de pierderi sau stricăciuni, indemnitatea se plăteà după valoarea declarată, iar pentru cele fără valoare după paguba reală, fără a întrece suma de 3 lei, 75 bani, de $^1/_2$ kg sau fracţiune.

Trimiterile de mesagerii din România pentru ţările străine vor fi supuse pe teritoriul Austro-Ungariei la taxele şi regulamentele în vigoare între acea ţară şi ţara de destinaţie.

Convenţiunea mai prevedeà dispoziţiuni relative la corespondenţele şi trimiterile de mesagerii scutite de taxe, la taxarea trimiterilor din România, adresate biurourilor austriace din Turcia, Asia şi Egipt, la abonamente la gazete, instrucţiuni pentru încheierea şi lichidarea conturilor, la reglementarea convenţiunii şi la punerea ei în aplicare, care se fixase pe ziua de 1 Ianuarie 1869.

Convenţiunea postală cu Confederaţiunea Germană[1]) stabileà schimbul reciproc între România şi ţările ce compuneau confederaţiunea al următoarelor trimiteri :

1. Scrisori ordinare ;
2. Ziare şi alte imprimate ;
3. Probe de mărfuri ;
4. Corespondenţe prin expres ;
5. Obiecte recomandate ;
6. Mandate poştale.

Maximul greutăţii până la care se admiteau trimiterile de corespondenţe s'a stabilit la 250 grame.

[1]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1868, pag. 364.

www.dacoromanica.ro

Taxele pentru scrisori s'au fixat în caz de francare la 25 bani și în caz de nefrancare la 50 bani de fiecare 15 grame sau fracțiune.

Gazetele, imprimatele și probele de mărfuri s'au supus la taxa de 10 bani de fiecare 40 grame greutate sau fracțiune din această greutate, cu francarea obligatorie la prezentare.

Taxele pentru corespondența prin expres la 30 bani, iar cea de recomandare și cu aviz la 25 bani de trimitere.

Produsul taxelor s'a stabilit a se împărți astfel încât România să primească câte 10 bani pentru fiecare porto de scrisori simple francate, originare din Confederațiune, 20 bani de fiecare porto de scrisori nefrancate și câte 4 bani de fiecare port simplu de gazete, imprimate sau probe, iar restul taxelor rămâneau în profitul Confederațiunii.

După aceleași norme se făceà și împărțirea taxelor ce treceau peste portul simplu, iar taxele de recomandare și aviz de primire rămâneau în profitul țării cari le incasase. Cheltuelile de tranzit cari trebuiau plătite Austriei pentru parcursul teritoriului său se suportau $^{2}/_{5}$ părți de către administrațiunea postelor române și $^{3}/_{5}$ de către Confederațiune.

In ceeace privește mandatele postale se specifică că asemenea trimiteri se vor depune până la maximum 187 $^{1}/_{2}$ franci (50 taleri), percepându-se ca taxe 50 bani pentru mandatele până la 93 $^{3}/_{4}$ franci și 1 leu pentru valorile mai mari.

Taxele mandatelor urmau să se achite la prezentare și se împărțeau în părți egale între ambele țări contractante.

Convențiunea mai prevedeà reguli pentru abonamente la gazete, tranzit deschis și închis, instrucțiuni pentru stabilirea și lichidarea conturilor, manipularea mandatelor și dispoziții pentru reglementarea convențiunii și punerea ei în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1869.

* * *

După încheierea convențiunilor sus arătate și înapoierea sa în țară, directorul Fălcoianu, în scopul ca punerea în aplicare a convențiunilor să se facă cât mai bine, cât și pentru reorganizarea în întregime a serviciului nostru postal, cu care ocaziune să se introducă și la noi inovațiunile recunoscute de bune în administrațiunile străine, propune ministrului de interne aducerea în țară a patru funcționari străini, lucru ce se admite de consiliul de miniștri, în ședința dela 5/17 August 1868 și se aprobă de Domn cu decretul No. 5.653 [1]).

In baza aprobării date și pentru a se aveà amploiați buni și cunoscători în ramura postei, guvernul român se adresă Consiliului federal al Elveției și acesta admițând cererea acordă, cu începere dela 15 Noemvrie 1868, câte un conce-

[1]) *Revista Telegraf și Poștă* din 1868, pagina 279.

www.dacoromanica.ro

diu de 6 luni d-lor: *P. Jeanrenaud,* directorul postelor din Neuchâtel, *E. Höhn,* ajutorul secretarului general al postelor, și *Ch. Schneider,* controlorul arondismentului din St. Galles, pentru a veni câte trei în România și a coopera la organizarea și noua îndrumare a serviciului nostru postal [1]).

* * *

In timpul când Ion Fălcoianu a încheiat convențiunile postale cu Austria și cu Confederațiunea germană, a reprezentat România la conferința telegrafică internațională, ce s'a ținut la Viena în Iulie 1868.

La această conferință s'a revizuit convențiunea încheiată la Paris în 1865 și la care România nu luase parte, stabilindu-se noi reguli, atât în ceeace privește mânuirea tehnică a serviciului telegrafic internațional cât și fixarea tarifelor diferitelor țări.

* * *

Directorul Fălcoianu a trebuit însă să-și înceteze activitatea începută, să nu poată să facă a se votă legile bune ce întocmise și să nu poată să pună în aplicare convențiunile postale, pentru a căror încheiere muncise atât de mult, din cauza următoarei nenorocite întâmplări.

In ziua de 7 Septemvrie 1868, conductorul postal N. Teodosiu, care plecase cu o cariolă din Galați, prin Mărășești-Adjud, spre Iași, ajungând în zorii zilei la Domnești, în apropiere de Adjud, observă ușa cariolei deschisă și din interiorul ei lipsă câteva pachete, saci cu corespondență și două gente cu gropuri, în valoare de 60.000 lei [2]).

Directorul Fălcoianu, fiind încunoștiințat despre acest fapt, pleacă imediat la Mărășești, unde se găsea deja prefectul de Putna, N. Constantinescu, și cel de Tecuci, D. Pop, și alți funcționari administrativi, precum și personalul postei din Mărășești și al cariolei din care dispăruse valorile, adus acolo spre cercetare.

La cercetări, conductorul cariolei susținea că plecând dela posta Mărășești, unde avusese de predat obiecte, a închis bine ușa cariolei și că ajungând la Domnești a găsit ușa deschisă și înăuntru numai câțiva pepeni și alte mici lucruri.

Afirmațiunea că la plecarea din Mărășești s'a închis bine ușa cariolei și faptul că în cariolă au rămas pepenii ușori și rotunzi și nu s'au găsit gentele grele cu gropuri, formă credința celor ce anchetau că la mijloc nu poate fi de cât un furt, comis de personalul postei dela Mărășești, sau cel al cariolei.

Convingerea făcută și cum personalul în cauză tăgăduia cu îndârjire, înalții funcționari ce se aflau la fața locului nu au intervenit să se înceteze torturarea

---

[1]) *Revista Telegraf și Poștă* din 1868, pag. 326.

[2]) » » » » » » » 294.

www.dacoromanica.ro

personalului bănuit, din cari cauze unii au şi murit, iar alţii au rămas betegi.

Faptul făcând sgomot, parchetul Curţii de apel din Focşani se sesizează de afacere, face cercetări şi dă în judecată pe funcţionarii cari au autorizat şi au luat parte la torturarea bănuiţilor, iar ministrul de interne, cu raportul No. 14.991 din 11 Septemvrie 1868, cere motivat destituirea directorului general Fălcoianu şi a celor doi prefecţi, care se şi aprobă de Domn în aceeaş zi [1]).

In urma judecării procesului, Fălcoianu fù condamnat la închisoare şi în timpul când îşi făceà osânda murì în penitenciar.

Adevărul asupra faptului care a cauzat atâtea nenorociri nu s'a aflat de cât peste 6—7 ani şi el s'a petrecut în împrejurările următoare:

Conductorul plecând din Mărăşeşti n'a închis bine cariola şi în cursul drumului uşa s'a deschis, iar genţile având la partea inferioară stinghii de lemn, lustruite prin întrebuinţare, au alunecat cu uşurinţă şi au fost găsite de un grup de ţărani din judeţul Putna, între cari se află şi un popă.

Banii în numerar s'au împărţit între cei ce îi găsise, iar valorile în hârtii şi genţile au fost îngropate lângă o cruce, în curtea bisericii la care slujeà popa care luase parte la găsirea valorilor.

Peste timpul mai sus arătat unul dintre făptuitori certându-se cu nevasta, aceasta la necaz a spus faptul altor ţărani şi aceştia denunţând cazul, s'au făcut mărturisiri complete şi cei în drept şi-au primit pedepsa.

* * *

După destituirea lui Fălcoianu, atribuţiunile de director general al postelor şi telegrafelor s'au îndeplinit provizoriu de Epaminonda Peridi, şeful secţiunii tehnice din direcţiunea postelor.

In timpul acesta, Camera, la 27 Noemvrie, şi Senatul, la 2 Decemvrie 1868, votează convenţiunile postale încheiate cu Austria şi cu Confederaţiunea germană.

[1]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1868, pagina 309.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI AL. COCIU

18 Decemvrie 1868—10 Martie 1870

Al. Cociu, venind în capul Direcţiunii postelor şi telegrafelor, găsì personalul superior al administraţiei centrale în plină activitate din cauza termenului scurt pentru punerea în aplicare a convenţiunilor postale încheiate.

Misiunea elveţiană şi întreg personalul Direcţiunii muncise foarte mult pentru formarea instrucţiunilor, tarifelor şi formularelor necesare, pentru ca serviciul să se poată efectuà în bune condiţiuni, cu începere dela 1 Ianuarie 1869, data punerii în aplicare a convenţiunilor.

Deşì însă convenţiunile se aprobaseră de Corpurile noastre legiuitoare şi deşì cu Austria se semnase şi regulamentul de punere în aplicare, totuş, din cauză că Corpurile legiuitoare din Austria şi din Confederaţiunea germană nu le aprobase, se simţì nevoie a se amână încă pentru câtva timp punerea lor în aplicare.

Indeplinindu-se în fine şi aceste din urmă formalităţi cu Austria, *se hotărî de comun acord ca, în seara de 31 Martie 1869, serviciul austriac de poştă să înceteze orice operaţiuni în ţara noastră şi că, cu începere dela 1 Aprilie st. n., poşta română să efectueze şi serviciul internaţional* [1]).

Inceperea serviciului internaţional s'a făcut cu deosebită solemnitate şi asupra faptului, în *Revista Telegraf şi Posta* din acel an, la pag. 122, găsim următoarele ştiinţe:

»Astăzi, 20 Martie curent, s'au desfiinţat postele străine în România.

»Inălţimea sa Domnitorul, spre a inaugurà în mod solemn deschiderea »serviciului internaţional de către posta română, a binevoit a merge pe la »10 ore dimineaţa, însoţit de d-l Ministru de Interne, la palatul postelor şi »telegrafelor, pavoazat şi împodobit pentru împrejurare şi unde o asistenţă »numeroasă îl aşteptà, în vederea acestei serbări.

»Inălţimea sa a fost întâmpinat, în josul scărei de onoare, de d-l Di-

[1]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1869, pag. 99.

www.dacoromanica.ro

»rector general al postelor şi telegrafelor, înconjurat de tot personalul acestui »serviciu.

»Domnitorul a binevoit a luà însuş iniţiativa remiterii celor dintâi »epistole, înscrise pe registrele internaţionale ale Administraţiunii române, »încredinţându-i două scrisori adresate Augustei sale familii, din cari una »francată, iar cealaltă recomandată, achitând portul lor în monedă de aur »naţională şi urmând cu cel mai viu interes îndeplinirea tuturor formalită- »ţilor necesare pentru a lor expediere.

»In fine, Inălţimea Sa a trecut sus în biurourile Administraţiunii tele- »grafo-postale, unde d-l Director general al acestui serviciu avù onoarea »de a prezentà Domnitorului itinerariile şi tarifele internaţionale, toate sta- »bilite şi tipărite în limba română.

»Inainte de a părăsì palatul acestei Administraţiuni, Măria Sa a bine- »voit a exprimà înalta sa satisfacţiune atât d-lui Director General, cât şi »d-lor membrii ai misiunii postale elveţiene, pentru măsurile îndemânatice »luate de dânşii în vederea unei practice şi cuviincioase instalaţiuni a noului »serviciu«.

In ceace priveşte convenţiunea cu Confederaţiunea germană de Nord, ur- meazà a se ştì că din cauzà că regulamentul de detaliu şi execuţie nu s'a sem- nat decât la 10 Aprilie 1869, punerea ei în aplicare s'a făcut pe ziua de 1 Iulie acelaş an [1]), şi că din cuprinsul acelei convenţiuni, singura parte rămasă în suspensiune a fost cea privitoare la schimbul de mandate postale.

Relaţiunile postale şi schimbul de corespondenţe cu Rusia s'a menţinut în cele stabilite şi arătate la pag. 275, cu singura adăugire că dela 1 Iulie 1868 s'a mai făcut o legătură postală între Galaţi-Odesa, prin vaporul Taurid, şi că la începutul anului 1869 s'au urmat tratative între directorul Cociu şi baronul d'Offenberg, agentul Rusiei din Bucureşti, pentru încheierea unei convenţiuni postale, dar fără a se ajunge la un rezultat hotărîtor [2]).

* * *

Prin luarea serviciului postal internaţional din mâinile străinilor se dădù o mare satisfacţiune poporului român, care ardeà de dorinţa de a nu mai vedeà amestecul nimănui în trebile ţării şi această legitimă dorinţă, după cum ne-o arată într'o dare de seamă ilustrul bărbat de Stat M. Cogălniceanu, *»s'a înde- »plinit într'un mod atât de satisfăcător, în cât să nu regrete nici chiar acei străini »cărora nu le venià să creadă că românii ar fi în stare să facă serviciul postei »internaţionale«*.

Dacă însă rezultatul încheierii convenţiunilor a fost înălţător ca parte mo-

---

[1]) *Revista Telegraf şi Postă* din 1869, pag. 199.

[2]) » » » » » 1868 şi 1869, pag. 249, 34 şi 372.

www.dacoromanica.ro

rală, el nu este mai pe jos ca parte financiară, căci de unde venitul postelor pe anul 1868 erà de 1.067.721 lei, 15 bani, imediat, în 1869, după luarea serviciului internaţional, el s'a ridicat la 1.769.480 lei, 25 bani, adică mai mult cu 702.259 lei, 10 bani, ceeace reprezintă o creştere de 66 %.

Este de notat totuş că mai rămăsese încă o parte slabă a exploatării serviciului nostru postal, şi aceasta constă în aceea că societatea austriacă de navigaţiune pe Dunăre făceà un transport ilicit de corespondenţe şi mesagerii, atât între porturile dunărene, cât şi între acestea şi Austria [1]).

Chestiunea luării postelor străine avù şi o influenţă binefăcătoare asupra soartei personalului postal şi telegrafic şi Camera recunoscând, în şedinţa din 9 Ianuarie 1869, munca ce a trebuit să se depună de acel personal şi avantajele ce vor rezultà pentru ţară, aprobă în principiu sporirea lefurilor personalului şi reducerea lor la sumele arătate la pag. 239, bine înţeles în echivalenţi de lei noi.

Cum însă Camera, nu mult după aceasta, a fost dizolvată, ministrul de interne, Kogălniceanu, alcătueşte un buget provizoriu, prin care sporeşte lefurile personalului şi pe care îl pune în aplicare prin credit extraordinar, cu începere dela 1 Fevruarie acelaş an, sub rezerva apropării Camerei [2]).

* * *

Aceeaş chestiune impuse Direcţiunii postelor a se ocupà cu o mai bună organizare a serviciului postei cu cai şi în acest scop directorul Cociu, imediat după venirea sa în capul acestei administraţiuni, caută să dea în antepriză cursele cari se efectuau în regie sau cu cai de ocaziune; înmulţì numărul curselor pe căile mai principale pentru a se activà mersul trimiterilor postale; înfiinţă noi curse de diligenţe şi mărì parcul trăsurilor, pentru ca transportul călătorilor să se facă în mai bune condiţiuni [3]).

Cursele de diligenţe şi postă din întreaga ţară, aflate în funcţiune la 1 Aprilie 1869, data luării serviciului internaţional, erau următoarele [4]):

1. Cursa de diligenţe, zilnic, din Bucureşti prin Ploieşti-Albeşti-Mizil-Buzău-Focşani-Puţu lui Haret-Adjud-Bacău-Roman - T. Frumos - Podul Iloaei la Iaşi, distanţă de 420 kilometri ce se parcurgeà în 58 ore.

Din această linie se bifurcau următoarele curse:

2 curse pe săptămână cu călăreţ între Albeşti-Urlaţi;

3 » » » » diligenţa între Buzău-Brăila-Galaţi;

2 » » » » călăreţ între Focşani-Odobeşti;

3 curse pe săptămână cu cariola între Adjud-Soosmezo-Tg. Ocna-Bacău.

---

[1]) *Revista Telegraf şi Posta* din 1869, pag. 358.

[2]) » » » » » 1869, pag. 69.

[3]) » » » » » 1869, pag. 354.

[4]) » » » » » 1869, pag. 105—112.

www.dacoromanica.ro

3 curse pe săptămână cu diligența între Bacău-Buhuși-Piatra-Tg. Neamțu-Cristești.

2 curse pe săptămână cu călăreț între Bacău-Moinești.

Diligență zilnică din Roman prin Cristești-Fălticeni-Suceava (Bucovina).

» » » Brăila-Galați-Tecuci-Puțu lui Haret.

» de 3 ori pe săptămână între Tecuci-Bârlad-Vaslui-Iași.

2. Cursă de diligență, zilnic, din București prin Ploiești-Câmpina-Predeal-Brașov, distanță de 166 kilometri, ce se parcurgeà în 23 ore.

Tot pe această cale se efectuau curse în fiecare zi, cu o cariolă în timp de 32 ore, stabilindu-se astfel două legături zilnice cu Brașovul.

Din această linie se bifurcau :

2 curse pe săptămână cu călăreț între Ploiești-Văleni.

2 » » » » » » Ploiești-Filipești.

3. Cursă de diligență, zilnic, din București prin Găești-Pitești-Slatina-Craiova-Țânțăreni-Severin-Vârciorova-Orșova, distanță de 357 kilometri, ce se parcurgeà în 57 ore.

Din această linie se bifurcau :

3 curse pe săptămână cu diligența între Găești-T. Vestei-Ploiești.

2 » » » » călăreț » Găești-Potlogi.

3 » » » » cariola » Pitești-C. Lung.

3 » » » » » » Slatina-Caracal.

3 » » » » » » Craiova-Bechet.

3 » » » » » » Craiova-Calafat.

3 » » » » » » Țânțăreni-Tg. Jiu.

2 » » » » călăreț » Severin-Baia.

4. Cursă cu cariola, de 4 ori pe săptămână, din București-Pitești-C. Argeș-R. Vâlcea-Câineni-Sibiu, distanță de 274 kilometri, ce se parcurgeà în 54 ore.

Din această linie se bifurcau :

2 curse pe săptămână cu călăreț între R. Vâlcea-Horez.

2 » » » » » » R. Vâlcea-Drăgășani.

2 » » » » » » R. Vâlcea-Ocnele-Mari.

5. Cursă de diligență, zilnic, între București-Giurgiu, distanță de 60 kilometri, ce se parcurgeà în 7 ceasuri. Această cursă se prelungeà de trei ori pe săptămână, din Giurgiu la Alexandria-Piatra-T. Măgurele.

Din această linie se bifurcau :

3 curse pe săptămână cu cariola între Piatra-Zimnicea.

2 » » » » călăreț » T. Măgurele-Islaz.

6. Cursă de diligență, de 3 ori pe săptămână, București-Oltoniță-Călărași, distanță de 134 kilometri, ce se parcurgeà în 34 ore.

7. Cursă cu călăreț, de 2 ori pe săptămână, București-Urziceni.

www.dacoromanica.ro

8. Cursă de diligenţă, zilnic, Iaşi-P. Iloaiei-Lătăi-Botoşani-Cucoreni-Mihăileni-Sinoutz (Bucovina), distanţă de 158 kilometri, ce se parcurgeà în 34 ore.

Din această linie se bifurcau :

2 curse pe săptămână cu călăreţ între Lătăi-Hârlău.
2 » » » » » » Botoşani-Burdujeni.
2 » » » » » » Botoşani-Suliţa.
2 » » » » » » Botoşani-Ştefăneşti.
3 » » » » cariola » Cucoreni-Dorohoi.
2 » » » » călăreţ » Dorohoi-Herţa-Mamorniţa.

9. Cursă cu cariola, de 3 ori pe săptămână, Iaşi-Sculeni.

10. Cursă cu cariola, de 3 ori pe săptămână, Iaşi-Fălciu-Bolgrad.

11. Cursă cu cariola, de 3 ori pe săptămână, Galaţi-Bolgrad-Ismail.

Din această linie se bifurcau :

2 curse pe săptămână cu călăreţ între Ismail-Chilia Veche-Vâlcov.
2 » » » » » » Bolgrad-Cubei.

Cursele ce se efectuau prin diligenţe şi cariole transportau atât corespondenţe cât şi mesagerii, iar cele cu călăreţ numai corespondenţe.

Trimiterile din ţară pentru străinătate se îndrumau în general, cele din vestul ţării prin Orşova şi Sibiu, cele din centru prin Braşov şi cele din nordul şi estul ţării prin Cernăuţi.

De acî încolo însă mersul expediţiunilor postale aveà să fie activat şi îmbunătăţit din ce în ce, prin darea în circulaţie a reţelei de drum de fier ce se lucrà şi din care la 19 Octomvrie 1869 s'a dat în exploatare linia Bucureşti-Giurgiu, iar către începutul anului 1870 şi linia Iţcani-Paşcani-Roman.

Cu această ocaziune s'a înfiinţat în gările Filaret şi Giurgiu câte un oficiu postal, dispunându-se ca transportul expediţiilor postale să se facă în ambele sensuri de câte două ori pe zi, în vagoane speciale ; s'a pus în legătură diligenţa Bucureşti-Roman-Iaşi cu trenul Roman-Paşcani-Iţcani spre Cernăuţi şi s'a legat oficiile T.-Neamţu, Botoşani şi Fălticeni prin curse postale la gările Paşcani, Vereşti şi Dolhasca [1]).

* * *

Executarea serviciului postal intern şi internaţional aşezându-se pe baze mai bune, directorul general Cociu, pe de o parte sub influenţa desvoltării traficului postal, iar pe de alta a tendinţei ce domneà în alte ţări pentru reducerea taxelor, alcătuì un proiect de lege pentru fixarea taxelor postale şi telegrafice în următorul cuprins :

---

[1]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1868, pag. 365.

www.dacoromanica.ro

LEGE PENTRU FIXAREA TAXELOR TELEGRAFO-POSTALE

CAPITOLUL I

Serviciul telegrafic

Art. I. — Serviciul telegrafic în interiorul României se va regulà după stipulaţiunile convenţiunii şi regulamentului serviciului telegrafic internaţional.

Art. II. — Taxa unei telegrame de 20 cuvinte, în interiorul ţării, se fixează la 1 leu, 50 bani, şi în interiorul aceluiaş judeţ sau comună la 1 leu.

CAPITOLUL II

Serviciul postal

§ I

Art. III. — Posta uşoară transportă obiecte fară valoare venale, în greutate maximum de 200 grame.

Art. IV. — Scrisorile se pot expedià francate, adică plătite de prezentator, şi nefrancate, adică să se plătească de primitor.

Art. V. — Taxa unei scrisori pentru greutate de 15 grame se fixează :

a) Din şi pentru aceeaş comună 3 bani, în caz de francare, şi 5 bani în caz de nefrancare ;

b) Din şi pentru interiorul ţării 15 bani în caz de francare, şi 25 bani în caz de nefrancare.

Art. VI. — Ziarele, foile periodice, cărţile, notele de muzică, planurile, hârtiile, fotografiile, cărţile de vizită, prospectele, circulările, anunţurile şi orice alte avize imprimate, gravate, litografiate şi autografiate, precum şi probele de mărfuri, toate acestea puse sub bandă sau împachetate astfel încât să se poată verificà conţinutul lor, se pot expedià numai francate cu bani 3 de fiecare 40 grame sau fracţiune de 40 grame. In caz de nefrancare se vor considerà şi taxà ca şi scrisorile.

Art. VII. — Obiectele postei uşoare se vor francà prin timbre postale. Timbrele postale se vor liberà de către ministerul finanţelor tuturor biurourilor postale, cari le vor vinde particularilor, precum şi detailiştilor, cari se vor însărcinà cu această vindere.

Aceşti detailişti, cumpărători în cantităţi de 500 bucăţi, se vor bucurà de un beneficiu de 10 la sută.

§ II

Posta grea (mesagerii)

Art. VIII.—Posta grea transportă obiecte de valoare de orice greutate şi fără valoare cu greutate dela 200 de grame în sus, precum şi persoane cu diligenţe.

Art. IX. — Obiectele de mesagerii, bani, scule, bancnote, bonuri, obligaţii, poliţe, cupoane, mandate şi orice alte obiecte de valoare se pot expedià francate sau nefrancate ; acele însă fără valoare se pot expedià numai francate.

Art. X. — Taxa obiectelor de mesagerii se fixează pentru distanţa de 150 kilometri sau fracţiune din 150 kilometri :

a) 15 bani pe valoare de fiecare 500 lei ;

b) 15 bani pe greutate de fiecare 500 grame.

Art. XI. — Taxa unui loc la diligenţă şi a 15 kilograme bagaj se fixează la 15 bani pe kilometru sau fracţiune de kilometru.

Militarii vor plăti locurile la diligenţă cu o scădere de o treime.

www.dacoromanica.ro

§ III

Dispoziţiuni generale

Art. XII.—Expeditorele oricărui obiect francat are facultatea a-l recomandà, plătind 20 bani.

Recomandaţia este obligatorie pentru orice obiect al postei de mesagerii.

Obiectele recomandate se vor primi sub liberare de recepisă şi se vor remite sub primire de recepisă.

Duplicat după recepisa de predare poate cere expeditorele, plătind 15 bani.

Art. XIII.— Obiectele francate retrase sau înapoiate se remit prezentatorilor fără a se înapoià taxa; iar acele nefrancate nu se vor remite decât după ce se va plăti taxa ce urmà să perceapă dela primitor dacă i s'ar fi remis.

Art. XIV.— Pentru remiterea la domiciliu a oricărui obiect, afară de ziare, se va plăti 2 bani în profitul factorului.

Taxele propuse prin proiectul sus arătat, faţă de cele fixate prin regulamentul legii din 1864, erau simţitor reduse, mai cu seamă pentru unele din trimiterile postei de scrisori. Astfel taxa scrisorilor pentru interiorul ţării, fixata în 1864 la 20 parale şi transformată la schimbarea sistemului monetar în 18 bani, de fiecare 15 grame sau fracţiune, după noul proiect se fixà la 15 bani de aceeaş greutate.

Reduceri însemnate se făceau şi la probele de mărfuri, dela 18 bani de 30 grame, la 3 bani de 40 grame, şi la imprimate şi ziare, mai cu seamà prin ridicarea greutăţii dela 15 la 40 grame.

Proiectul sus arătat, deşi s'a votat de Cameră şi Senat, la 12 Ianuarie şi 28 Fevruarie 1870, devenind astfel lege şi deşi această lege erà avantagioasă publicului şi în special comerţului, totuş, din cauze despre cari vom vorbì mai târziu, ea n'a fost pusă în aplicare decât peste un timp mai îndelungat şi cu radicale modificări.

Dispoziţia însă, ca modificările de taxe să se facă printr'o lege, a fost o lipsă de prevedere din partea Direcţiunii postelor, care renunţà astfel la principiul stabilit prin legea din 1864 (art. 34), după care asemenea modificări se puteau face cu cea mai mare uşurinţă prin regulamente şi adoptà sistemul îngreuetor, plin de forme şi întârzieri, ca taxele să fie modificate prin legi votate de Cameră şi Senat.

Susţinătorii acestei din urmă teorii invocau în sprijinul lor art. 109 al Constituţiei din 1866, care prevede că: *Nici un impozit al Statului nu se poate stabili şi percepe decât numai în puterea unei legi,* argumente nefondate, întrucât taxele postale şi cele telegrafice, nu sunt impozite nici directe, nici indirecte, ci plata unui serviciu făcut şi că adeseaori din taxele incasate nu rămân ţării noastre decât o mică parte, iar restul servă ca plată pentru serviciul executat de alte State.

* * *

www.dacoromanica.ro

Directorul Cociu în timpul cât a condus Administraţiunea postelor şi telegrafelor a mai luat şi următoarele măsuri în interesul general al Administraţiunii, al întregului personal şi a bunei executări a serviciului:

Urmărind principiul enunţat de predecesorul său Fălcoianu, prin deciziunea din 14 Aprilie 1869 [1]), institue pe lângă Direcţiunea generală un consiliu de administraţie, compus din şefii serviciilor: administrativ, tehnic şi al contabilităţii, şeful biuroului postal central şi membrii misiunii elveţiene.

Atribuţiunile acestui consiliu au fost fixate la început, la punerea în aplicare a convenţiunilor şi desvoltarea regulamentelor şi instrucţiunilor de serviciu, însă în scurt timp Directorul general, convingându-se de eficacitatea acestui consiliu, îi lărgì atribuţiunile, cu competinţa de a propune, a deliberà şi a se pronunţà asupra a tot ce priveşte administraţia şi exploatarea serviciului postal şi telegrafic [2]).

Stabilì reguli în ceeace priveşte înaintările şi mutările personalului, urmând ca cele dintâi să se facă cât se poate după vechimea în serviciu, iar cele de al doilea prin decret domnesc şi numai pentru adevăratul interes al serviciului. Ambele aceste dispoziţiuni s'au introdus în scopul de a se înlăturà intervenirile şi influenţa persoanelor străine de corp.

Înfiinţă un biurou special de personal, la care s'au format registre, cuprinzând numele fiecărui funcţionar, data intrării în corp, conduita, pedepsele disciplinare, înaintările şi alte diferite note [3]).

Dispuse ca *Buletinul telegrafo-postal,* care din 1866, încetase de a mai apare, să fie editat din nou de către Direcţiune, de două ori pe lună, şi în el să se publice regulamentele, instrucţiunile şi ordonanţele Administraţiunii postelor şi telegrafelor pentru ştiinţa personalului şi a particularilor.

In acelaş buletin se stabilì să se prevadă şi o parte privitoare la mişcarea postelor şi telegrafelor din alte ţări [4]).

Luă măsuri ca la oficiile mari şi cu trafic important, cum de ex. Galaţi şi Brăila, serviciile de poştă şi telegraf să se separe, conduse fiecare de către un diriginte şi aceasta în scop ca supravegherea execuţiunii serviciilor să fie mai bine făcută [5]).

Prelungì rămânerea în ţară a misiunii elveţiene până la Noemvrie 1870, în scop de a se terminà şi pune pe baze bune organizarea serviciului postal [6]).

---

[1]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1869, pag. 130.
[2]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1869, pag. 140.
[3]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1869, pag. 357.
[4]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1870, pag. 1.
[5]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1869, pag. 274.
[6]) *Revista Telegraf şi Poştă* din 1870, pag. 17.

www.dacoromanica.ro

Asupra acestei misiuni urmează a se ştì că guvernul Elveţian ne-a trimis, pentru a luà parte la organizarea serviciului nostru postal, şi îndrumarea mai cu seamă a serviciului internaţional, pe unii din cei mai buni şi meritoşi funcţionari ai acelei Administraţiuni şi că ei s'au achitat de însărcinarea ce li s'a dat cu deosebit tact, zel şi activitate.

Munca depusă de aceşti funcţionari pentru organizarea serviciului nostru postal şi amintirea recunoscătoare ce trebuie să purtăm primilor noştri îndrumători în ale serviciului postal internaţional, mă face să dau aci mai jos chipurile lor, însoţite de câteva date biografice:

Edmond Höhn

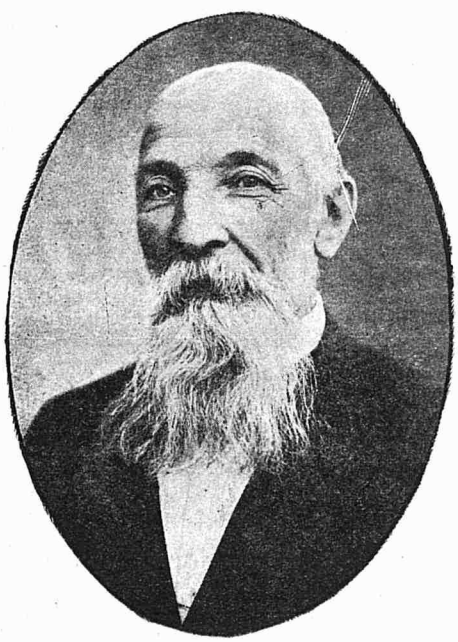

Paul Jeanrenaud

Iosif Karl Schneider

www.dacoromanica.ro

Edmond Höhn, înainte de a veni în România, ocupă funcţiunea de ajutor al secretarului general al postelor elveţiene şi, după ce a lucrat timp de un an la organizarea serviciului în ţara noastră, s'a înapoiat în Elveţia, unde şi-a reluat funcţiunea ce a avut.

In 1874 Höhn ia parte, ca secretar, la congresul postal ce s'a ţinut la Berna, când s'a înfiinţat »Uniunea postală«; la Noemvrie 1875, în vederea capacităţii şi puterii sale de muncă, a fost ridicat la gradul de secretar general al postelor, iar la Decemvrie 1878 a fost numit director general al postelor elveţiene, funcţiune pe care o îndeplinì până la sfârşitul anului 1892, dând probă de o activitate neobosită, pentru a aduce instituţia postelor din acea ţară la un grad de perfecţiune care să serve drept model.

In această calitate Höhn a reprezentat Elveţia la congresele şi conferinţele postale din Paris 1878 şi 1881, Lisabona 1885 şi Viena 1891.

La 1 Ianuarie 1893, Höhn, pentru cunoştinţele şi meritele sale pe tărîmul postal, a fost numit Director al biuroului internaţional al *»Uniunii postale universale«*, cea mai înnaltă funcţiune în domeniul postal, rămânând în această calitate până la 30 Ianuarie 1899, când moartea a pus capăt unei cariere strălucite şi a unei munci neobosite de 44 ani, depusă pentru prosperitatea instituţiunii postelor, atât din ţara sa, cât şi din lumea întreagă.

Paul Jeanrenaud, înainte de a veni în România, ocupă funcţiunea de director al arondismentului postal din Neuchatel, în care calitate reprezentase administraţiunea postelor elveţiene la conferinţa postală ce s'a ţinut în 1863 la Paris, în scopul înfiinţării Uniunii postale universale.

In România Jeanrenaud a lucrat timp de doi ani şi, cu toate că i s'au făcut propuneri de a fi numit ca director general al postelor noastre, totuş dorul de ţară l-a făcut să se reîntoarcă în patria sa şi să-şi reiă funcţiunea de director ce avusese înainte, depunând o neobosită activitate pentru buna stare şi prosperitatea serviciului postal în oraşul şi cantonul Neuchatel.

El a murit în anul 1903, după o activitate de 68 ani în serviciul postelor.

Iosef Karl Schneider, controlorul arondismentului postal din St. Gall, a luat parte la organizarea serviciului postal în România timp de doi ani, după care la înnapoiere şi-a reluat funcţiunea ce a avut.

A muncit îndeplinindu-şi îndatoririle cu zel şi deosebit tact, până la Noemvrie 1897, când a murit după ce servise în administraţia postelor 53 ani.

* * *

Directorul Cociu s'a preocupat şi de organizarea serviciului postal rural, şi, în urma intervenirilor sale, Ministrul de Interne, M. Kogălniceanu, cel care pusese principiul organizării acestui serviciu în legea consiliilor judeţene din 1864 şi care luase parte la organizarea lui în 1865, adresează prefecţilor de judeţe un ordin circular, pe care îl dăm aci mai jos, spre a se vedeà interesul ce purtà

www.dacoromanica.ro

acest mare bărbat de Stat organizării unui serviciu postal pentru populațiunea rurală, serviciu ce, după cum singur ziceà [1]), trebuie să funcționeze : *»Pentru ca »săteanul ca și orășeanul să se poată deopotrivă bucură de binefacerile postei, »acest prim element de vieață într'un Stat«.*

Domnule prefect,

Prin aliniatul II dela articolul 52 din legea asupra consiliului județean, se obligă consiliile a înființà și întreține un serviciu postal rural pe seama județelor.

Dispoziținnea aceasta fiind de cel mai mare folos, mai vârtos județelor, pentru cuvântul că cu cât mijloacele de corespondență vor fi mai bine organizate, pe atât interesele se vor înlesnì și prosperà ; pentru aceste motive, în anul 1864, când s'au instalat consiliile județene, le-am somat și stăruit a grăbì votarea mijloacelor pentru înființarea postei rurale, rezultatul însă a fost că unele din consilii, și din acestea prea puține, votară mijloacele necesare, iară altele nu.

Astăzi o mică parte numai din județe posedă serviciul postal rural, căci chiar din acelea ce votară mijloace în 1864 nu mai alocară nimic în anii următori, sau de au alocat, s'au mărginit în niște cifre atât de restrânse și rău distribuite, în cât nu pot oferì garanția neapărată pentru efectuarea serviciului cu cuvenita preciziune și regularitate.

Este timpul, d-le prefect, ca serviciul postal rural să se pună în aplicațiune în toată puterea cuvântului ; interesele reclam imperios ca tot românul, din orice unghiu al țării, să poată corespunde deadreptul din comuna-i peste tot globul.

A amânà mai mult punerea în aplicațiune a unei dispoziținni atât de vitale, pentru un sacrificiu ce ar face consiliile județene, sacrificiu la care il obligă legea și care este foarte neînsemnat în fața avantajelor ce ar trage, ar fi a devià la lege, la datorie și la spiritul civilizator al timpului în care trăim.

Prin urmare, revenind asupra aliniatului II dela art. 52 din legea specială, cer cu stăruință ca cu ocaziunea deschiderii sesiunii consiliului județean, din județul ce administrați, să insistați a se alocà în bugetul exercițiului anului viitor mijloacele neapărate pentru înființarea serviciului postal rural și efectuarea lui cu regularitatea neapărată, mijloace ce trebuiesc să fie egale pentru toate județele, de oarece pretutindeni serviciul trebuiește a se efectuà deopotrivă de bine.

Aceste mijloace, mărginite în strictul necesar, spre a puteà corespunde și cu trebuința, experiența mi-a dovedit că sunt cele următoare, adică : un

[1]) Situațiunea României, *Revista Telegraf și Poștă* din 1869, pag. 372.

www.dacoromanica.ro

şef de biurou expeditor pentru fiecare plasă, cu 110 lei mensual; un curier asemenea pentru fiecare plasă, cu lei 80 mensual, care să transporte expediţiunea dela reşedinţa judeţelor şi viceversa; câte unul sau doi factori, după mulţimile comunelor din plasă, cu câte lei 40 mensual, cari să distribue corespondenţele la destinaţiune, şi câte lei 30 mensual pentru încălzit, ecleraj şi cheltuiala de cancelarie. Osebit, pentru acele serviţii ce se înfiinţează din nou să se prevadă cheltueli de instalare pentru mobilier, adică: pentru cumpărătoare de cutii de scrisori, timbre, cumpene, etc.

Dintre amploiaţii citaţi mai sus, cred că factorii se pot numì direct de consiliile judeţene, iar şefii de biurou şi conductorii numai de către administraţiunea centrală a serviciuluî postal, în urma unui examen ce ar depune aspiranţii, din care s'ar constată că cunosc de ajuns serviciul în cât să corespundă cu postul la care aspiră.

Nu cred de prisos a explicà că motivul ce m'a îndemnat a prevedeà câte un factor sau doi la fiecare biurou rural, pentru distribuţiunea corespondenţelor în arondismente, este că astfel cum se urmează astăzi pe la arondismente, pe unde s'au înfiinţat deja servicii rurale de poştă, de a se distribuì corespondenţele prin vătăşei, pe lângă inconvenientul că-i distrag pe aceştia dela datoriile lor, mai are un alt inconvenient, nu mai puţin pernicios, că serviciul de distribuţiune nu poate fi îndeplinit cu precizia neapărată precum s'ar efectuà de către amploiaţii însărcinaţi exclusiv cu distribuţiunea.

Comunicând dar cele ce preced, vă repet, d-le prefect, a pune în vederea consiliului judeţean local motivele ce mă îndeamnă a nu amânà mai mult realizarea aliniatului II dela art. 52 din lege, şi a stărui de a se votà mijloacele sus comunicate, fără de cari funcţionarea serviciului postal rural n'ar puteà fi garantat de ajuns.

Ocupându-mă acum cu alcătuirea unui proiect de regulament pentru marşa acestui serviciu, pe dată ce se va terminà, vă voiu înaintà câteva exemplare pentru a le pune în vederea consiliilor judeţene.

Primiţi, d-le prefect, încredinţarea consideraţiunii mele.

Ministru, M. Kogălniceanu.

No. 11.271. — Octomvrie 10.

Nici ministrul Kogălniceanu şi nici directorul Cociu n'au putut însă sa aducă la îndeplinire organizarea serviciului postal rural, din cauza evenimentelor politice cari silirà pe cel dintâiu să se retragă din minister la 2 Fevruarie 1870 şi pe cel de al doilea din funcţiunea de director la 10 Martie acelaş an.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI AL. ZISU

10 Martie—23 Decemvrie 1870 şi 12 Martie—4 Noemvrie 1871

Al. Zisu, fost prefect şi deputat, a fost numit director general al postelor şi telegrafelor pe ziua de 10 Martie 1870 şi a funcţionat până la 23 Decemvrie acelaş an, când a demisionat odată cu retragerea cabinetului Manolache Costache; a revenit însă în aceeaş funcţiune la 12 Martie 1871, cu cabinetul Lascar Catargi, şi a stat până la 4 Noemvrie acelaş an.

La venirea sa în capul Administraţiunii, Zisu a găsit legea taxelor votată sub predecesorul său, dar nepusă în aplicare, şi nici nu s'a grăbit să o facă, sub cuvânt că prin art. IX al acelei legi se stabilcà că taxele mesageriilor fără valoare erau obligatorii la prezentare, dispoziţiune contrarie Convenţiunii cu Austro-Ungaria şi că prin aceeaş lege nu se fixà dacă distanţele pentru obiectele de mesagerii urmà să se calculeze după linia parcursă, sau în linie dreaptă [1]).

Inconvenientele arătate mai sus, şi cari s'ar fi putut înlătură cu uşurinţă printr'un regulament, au fost însă numai pretexte, pentru nepunerea în aplicare a legii, căci adevărul erà că Directorul Zisu voià să facă o reformă mai radicală şi o scădere şi mai simţitoare a taxelor. Cum însă facerea acestei reforme printr-o lege cereà timp, Zisu alcătueşte regulamentul de mai jos, pe care îl şi pune în aplicare, în baza art. 34 al legii din 1864, pe ziua de 15 Octomvrie 1870 [2]).

REGULAMENT

PENTRU

FIXAREA TAXELOR POSTALE IN ROMÂNIA

Art. I. — Serviciul postal se compune din:
a/ Serviciul corespondenţelor;
b/ Serviciul mesageriilor;
c/ Serviciul transportului călătorilor prin diligenţe.
Art. II. — Serviciul corespondenţelor conţine:

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1871, pag. 1 şi 12.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1870, pag. 177—181.

www.dacoromanica.ro

1. Scrisorile ordinare francate şi nefrancate;
2. Scrisorile recomandate francate;
3. Scrisorile ordinare şi recomandate oficiale;
4. Ziarele şi imprimatele de tot felul;
5. Probele de mărfuri.

Art. III. — Serviciul mesageriilor conţine:

Bani, valori şi obiecte de greutate.

Art. IV. — Serviciul transportului călătorilor cu diligenţe conţine:

Transportul călătorilor şi al bagajului lor.

A) Serviciul corespondenţelor

Art. V. — Taxa postală a scrisorilor în interiorul României, oricare ar fi distanţa şi cu excepţiunea prevăzută la art. 6, se fixează la:

a) 10 bani pentru o scrisoare francată în greutate până la 15 grame;

b) 20 bani pentru o scrisoare nefrancată în greutate până la 15 grame.

Pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame mai mult pentru o scrisoare francată se va adăugà 10 bani şi pentru o scrisoare nefrancată 20 bani. Afară de aceasta pentru aducerea obiectelor sosite cu posta de scrisori la locuinţa adresantului se va plăti 2 bani de fiecare obiect în profitul factorului.

Art. VI. — Cu excepţiune pentru scrisorile destinate a se distribui în interiorul comunei, unde au fost depuse, francarea se fixează la 5 bani, pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame, şi, în caz de nefrancare, la 10 bani, pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame.

Art. VII. — Impachetarea sub acelaş plic a mai multor scrisori cu adrese diferite se consideră ca o contravenţiune monopolului postal. In caz de bănuială, serviciul postal este în drept a cere destinatorului ca plicul să-l deschidă la biuroul de destinaţiune în prezenţa impiegatului postal.

Este oprit a se adresà veriunui biurou postal sub un convert mai multe scrisori cu adrese diferite, în asemenea caz fiecare din aceste scrisori se va taxà ca nefrancată.

Art. VIII. — Scrisorile sau plicurile recomandate se taxează după tarifa scrisorilor francate ordinare cu adăugire de 30 bani ca drept fix de înregistrare, şi cu condiţiunea expresă de a fi francate.

Art. IX. — In caz de a se pierde vreo scrisoare recomandată, administraţiunea postelor va plăti expeditorului sau destinatorului o indemnitate fixă de lei 50. Acest drept se pierde dacă nu s'a făcut nici o reclamaţiune în termen de 6 luni, socotit din ziua când s'a înregistrat scrisoarea pierdută.

Art. X. — Imprimatele, litografele, gravurile, fotografiile, autografele, probele de mărfuri, neconstituind prin ele însăşi nici o valoare venală, francate şi puse sub bandă astfel încât să se poată verificà cu înlesnire conţinutul lor, sunt supuse dispoziţiunilor următoare:

a) Taxa de francare în interiorul României, oricare ar fi distanţa, se fixează la 3 bani pentru 40 grame, sau fracţiune de 40 grame, afară de excepţiunile prevăzute la aliniatul *c*, în favorul publicaţiunilor periodice;

b) Imprimatele, etc., nu trebuie să conţină alte scrieri de mână decât numai acelea cari nici într'un mod nu pot da obiectului expediat caracterul unei corespondenţe;

c) Pentru publicaţiunile periodice francate prin bande timbrate pe cari şi le pot procurà editorii dela direcţiunea generală a postelor, se fixează la 1 şi jumătate bani pentru fiecare număr simplu sau însoţit de un supliment ce nu va trece în total peste o greutate de 40 grame;

www.dacoromanica.ro

d) Probele de mărfuri se vor pune sub bandă sau astfel încât să nu se lase nici o bănuială asupra naturei lor, şi nu vor conţine nici o altă scriere de mână decât adresa destinatorului, numerele, preţul şi o marcă de fabrică sau de comerciante ;

e) Greutatea maximum a unui imprimat, probă de mărfuri, etc., se fixează la 250 grame;

f) Imprimatele, etc., nefrancate, se vor taxà după tarifa scrisorilor.

Art. XI. — Francarea tuturor taxelor postei de scrisori se face prin timbre postale emise de administraţiunea postelor şi vândute drept valoarea lor nominală ; prezentatorii scrisorilor vor aplicà acele timbre pe partea care conţine adresa obiectelor ce voiesc a francà.

Francarea se va controlà de către personalul postal, care este dator a aplicà asupra timbrelor întrebuinţate stampila cu data biuroului expeditor.

La greutatea scrisorilor se va adăugà şi greutatea timbrelor postale.

Intrebuinţarea unui timbru postal care a mai servit dejà pentru francarea altui obiect este considerată ca o contravenţiune monopolului postal şi pedepsită în consecinţă.

Obiectele postei de scrisori nesuficient francate vor fi taxate ca scrisori nefrancate, ţinându se însă cont de valoarea timbrelor postale lipite pe dânsele.

Obiectele reexpediate, din cauza schimbării de locuinţă a destinatarilor, nu sunt pasibile de nici o taxă nouă, afară dacă numai francarea este valabilă pentru interiorul unei comune.

Art. XII. — Administraţiunea postelor primeşte prin oficiurile sale abonamente la jurnale, pentru cari peste plata abonamentului îşi rezervă un drept fix, oricare ar fi durata abonamentului subscris, de 30 bani pentru jurnalele interne, de 50 bani pentru cele străine.

B) Serviciul mesageriilor

Art. XIII.—Bazele pentru taxarea obiectelor de mesagerii în interiorul României sunt:

a) Distanţa ;

b) Greutatea sau valoarea ;

c) Dreptul de înregistrare.

Distanţa este calculată în linie dreaptă, iar nu fără a se ţine seamă de calea ce se parcură ; ea se fixează pe zone.

Cea dintâiu zonă se întinde până la 100 kilometri.

A doua „ „ „ „ „ 200 „

A treia „ „ „ „ „ 300 „

A patra „ „ „ „ „ 400 „

A cincia „ „ „ „ „ 500 „

A şasea „ „ „ dela 500 înainte.

Taxa ce urmează a se percepe se calculează :

a) Pentru obiectele de greutate câte 10 bani de fiecare kilogram, pe fiecare zonă ;

b) Pentru bani şi valori câte 10 bani pentru fiecare 500 lei, pe fiecare zonă.

Pentru fiecare obiect expediat se fixează un drept de înregistrare invariabil de 30 bani.

Art. XIV. — Obiectele de valoare în general se vor taxà după valoarea declarată ; dacă însă taxa pentru greutate ar fi mai mare, se va aplicà taxa după greutate.

Când mai multe obiecte de mesagerii sunt expediate sub aceeaş adresă, taxa pentru fiecare obiect este calculată separat după greutate sau valoare, dară nu se percepe decât numai o singură taxă de înregistrare.

Este interzis a se aşezà la un loc mai multe obiecte închise cu diferite adrese cari, separate, nu ar aveà o greutate mai mare de 5 kilograme.

www.dacoromanica.ro

Este asemenea oprit de a le expedià prin alte mijloace decât acelea de cari dispune posta.

Art. XV. — Prezentatorele unui obiect oarecare are facultatea de a declarà valoarea după voie ; în caz de pierdere sau stricăciune, despăgubirea nu poate trece nici odată peste valoarea declarată.

Art. XVI. — Administraţia postelor poate refuzà de a transportà prin mijloacele de cari dispune :

a) Obiectele prea fragile sau acelea a cărora manipulare le-ar puteà ocazionà stricăciune ;

b) Obiectele acelea a căror proporţiuni ar aduce dificultăţi la încărcarea şi transportul lor ; sau acelea pentru cari s'ar cere o îngrijire deosebită ;

c) Obiectele de o greutate sau de o dimensiune care nu s'ar puteà transportà cu mijloacele de cari dispune administraţiunea.

Art. XVII. — Este oprit a se servì de postă pentru transportarea obiectelor cari ar fi expuse la fermentaţiune (fierbere) sau putreziciune, a se inflamà sau a face explozie, precum de exemplu : praful de puşcă, fulminantele, chibriturile sau alte obiecte pernicioase.

Oricine ar expedià prin postă un asemenea obiect, fără a i se declarà conţinutul, va fi pasibile de penalităţile prevăzute de lege.

Afară de aceasta culpabilul va fi respunzător şi de stricăciunile ce ar rezultà.

Art. XVIII. — Orice obiect de mesagerie trebuie să poarte adresa scrisă deslușit.

Art. XIX. — Obiectele de mesagerii servesc drept despăgubire pentru taxele cu cari sunt încărcate dacă destinatorele ar refuzà primirea, şi dacă expeditorele este necunoscut sau nesolvabil, în asemenea caz după mai multe publicaţiuni, dacă nu se va prezintà nimeni până în termen de un an dela data expedierii obiectului, administraţiunea postelor este autorizată a se despăgubì de taxele rămase în sarcina sa prin vânzarea acelui obiect.

Dacă destinatorele şi expeditorele sunt necunoscuţi de administraţia postelor, suma ce va mai prisosì peste taxa acelui obiect se va vărsà la cassa postală.

C) Serviciul transportului călătorilor prin diligenţe

Art. XX. — Pentru transportul persoanelor prin diligenţe în interiorul României, taxa pentru fiecare kilometru parcurat se fixează după cum urmează :

20 bani pentru un loc clasa I ;
15 „ „ „ „ „ II.

Art. XXI. — Fiecare călător are dreptul a i se transportà gratis 20 kilograme de bagaj.

Prisosul se va taxà după tarifa obiectelor de mesagerii.

Dispoziţiuni generale

Art. XXII. — Condiţiunile de transportarea corespondenţelor şi obiectelor de mesagerii din şi pentru străinătate sunt determinate prin convenţiunile speciale încheiate sau cari se vor încheià cu Statele străine.

Art. XXIII. — In biurourile postale principale se va pune la dispoziţiunea persoanelor cari vor face cerere căsuţe speciale în cari se vor depune corespondenţele ce le sunt adresate.

Taxa ce trebuie să se plătească pentru o căsuţă se fixează la 2 lei pe lună.

Dreptul de a aveà o căsuţă nu scuteşte pe nimeni dela plata imediată a taxelor cu cari sunt încărcate corespondenţele, scuteşte însă de dreptul cuvenit factorilor.

Art. XXIV. — Taxa ce urmează a se plăti pentru o recepisă liberată de staţiunile

www.dacoromanica.ro

postale, fie pentru scrisorile recomandate, fie pentru obiectele de mesagerii, se fixează la 5 bani.

Livrete de recepise se vor vinde persoanelor cari vor face cerere. Taxa ce trebuie să se plătească dinainte pentru fiecare înscriere sau chitanţă de liberat din acest livret se fixează la 3 bani (centime).

Art. XXV. — Se consideră ca închise sau sigilate toate obiectele închise prin sigiliuri, cuie, gomă, cusătură, închizători sau orice alt mijloc, care pentru a se puteà scoate conţinutul lor ar cere ca împachetarea să fie sfărâmată, tăiată sau ruptă, sau să se întrebuinţeze chei sau alte instrumente.

Dispoziţiuni transitorii

Art. XXVI. — Orice dispoziţiuni contrarii acestui regulament sunt şi rămân desfinţate.

Regulamentul de mai sus prezentà faţă de legea lui Cociu avantajul însemnat, că taxa scrisorilor destinate în interiorul ţării, ce reprezentau grosul corespondenţelor, s'a scăzut dela 15 la 10 bani de 15 grame greutate sau fracţiune, taxă destul de scăzută şi pe care, în acel timp, nu o avea decât puţine State din Europa.

Avantajioase au fost şi dispoziţiunile luate, ca ziarele şi publicaţiunile periodice să se bucure de o taxă redusă de $1\,^1/_2$ bani de număr şi desfiinţarea taxei ce se încasà de factori pentru distribuitul corespondenţelor.

Ca inovaţiuni, prin noul regulament s'au introdus abonamente la gazete şi căsuţe postale, livrete de recepise şi stabilirea de taxe pentru cei ce voiau să ia adeverinţe de depunere.

Directorul Zisu, pentru a asigurà mai bine existenţa taxelor despre cari am vorbit mai sus, cât şi în scopul de a completà legea din 1864 şi a introduce noi ramuri de servicii, alcătuì un proiect de lege de exploatare, care se votă de Corpurile legiuitoare şi se sancţionă de Domn cu decretul No. 1.446 din 21 Iulie 1871 [1]).

Prin noua lege, s'au menţinut taxele fixate prin regulamentul din 1870, cu singura deosebire că la obiectele de mesagerii s'a micşorat distanţa unei zone şi s'a mărit numărul lor, ceeace sporeà taxele şi multiplicà formele la prezentare şi s'a reînfiinţat taxa de distribuire.

Faţă de legea din 1864, aceasta din urmă se prezentà cu mult mai completă, căci prin ea se îngrădeşte mai bine întinderea monopolului postal, se precizează obiectele cari pot fi refuzate sau proibite, se introduce dreptul guvernului de a oprì expedierea corespondenţelor deschise, cari ar părea primejdioase siguranţei Statului, se defineşte condiţiunile de admitere ale obiectelor cu taxe reduse şi se stabilesc reguli şi pedepse pentru manipularea banilor încasaţi de şefii oficiilor, garantarea secretului corespondenţelor, contravenţiunile personalului şi publicului şi reîntrebuinţarea şi falşificarea timbrelor postale.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1871, pag. 82-91.

www.dacoromanica.ro

Ca inovaţiuni, prin această lege s'a introdus expedierea banilor în numerar prin mandate postale în serviciul intern. Dispoziţie foarte bună, dar rău aplicată, prin faptul că depunerile se puteau face la orice oficiu, iar achitările numai la cassieriile dela reşedinţa judeţelor.

Cuprinsul acestei legi, care s'a pus în aplicare pe ziua de 1 Octomvrie 1871, este următorul:

LEGEA TELEGRAFO-POSTALĂ

PARTEA I

DREPTURI REZERVATE STATULUI

Art. 1. — Statul îşi rezervă dreptul sau monopolul telegrafo-postale; acest monopol constă în transmitere de corespondenţă prin telegraf şi transportul scrisorilor, ziarelor şi imprimatelor de tot felul, probelor de mărfuri, banilor, valorilor, obiectelor de greutate, călătorilor şi al bagajului lor prin schimbarea mijloacelor de transport, adică releuri de cai cu staţiuni fixe sau prin un serviciu regulat de diligenţe.

Art. 2. — Administraţiunea postelor poate refuză de a transportă prin mijloacele de cari dispune:

a) Obiectele prea fragili;

b) Obiectele a căror proporţiuni ar aduce dificultăţi la încărcare şi transportul lor, sau acelea pentru cari s'ar cere o îngrijire deosebită;

c) Obiectele de o greutate sau de o dimensiune care nu s'ar putea transportă cu mijloacele de cari dispune administraţiunea.

Art. 3. — Este oprit a se servi de poştă pentru transportarea obiectelor cari ar fi expuse la fermentaţiune (fierbere) sau putreziciune, a se inflamă sau a face exploziune, precum de exemplu praful de puşcă, fulminante, chibrituri, etc.

Oricine va expedià prin poştă un asemenea obiect fără a-i fi declarat conţinutul, osebit de penalităţile prevăzute de lege va fi răspunzător şi de stricăciunile ce ar rezultà.

Art. 4. — Oricine are acelaş drept de a se servi de telegraf şi poştă, se acordă însă preferinţă celor cari privesc un serviciu public şi afacerilor Statului, în ordinea efectuării serviciului.

Art. 5. — In cuprinsul unui oraş sau comună, oricine poate distribui obiecte sau corespondenţă prin expreşi, dar nu va putea stabili un serviciu pentru distribuirea de diferite corespondenţă şi a prelevà taxe fără autorizaţiunea guvernului.

Art. 6. — Dela o localitate la alta, între cari există un serviciu regulat de poştă, oricine poate corespunde prin expreşi şi trimite obiecte ale sale proprii la o altă persoană, dar nu va putea trimite obiecte dela diferite persoane cu prelevare de taxe sub penalitatea prevăzută de această lege.

Art. 7. — Guvernul poate opri transmiterea oricărei depeşe prin telegraf sau corespondenţă deschisă prin poştă care ar părea primejdioasă pentru siguranţa Statului sau care ar fi contra legilor ţării, ordinei publice sau bunelor moravuri.

Pe depeşile refuzate se vor însemnà motivele refuzării şi se vor restitui prezentatorelui.

www.dacoromanica.ro

PARTEA II

SERVICIUL TELEGRAFIC

TITLUL I

Despre reţeaua telegrafică, corespondenţa, arhiva

Art. 8. — Biurourile telegrafice se împart în trei categorii:

a) Biurouri cu serviciu permanent.

b) Biurouri cu serviciu complet, adică cari sunt deschise publicului dela 7 ore dimineaţa şi până la 9 ore seara, dela 1 Aprilie până la 30 Septemvrie şi dela 8 ore dimineaţa până la 9 seara dela 1 Octomvrie până la 31 Martie;

c) Biurouri cu serviciu limitat, adică cari sunt deschise publicului dela ora 8 dimineaţa până la amiază, şi dela ora 2 după amiază până la 6 ore seara.

Art. 9. — Depeşile pot fi redactate în orice limbă; ele vor fi scrise însă neapărat cu litere latine.

Art. 10. — Numai pentru corespondenţa de Stat se admit telegrame compuse în cifre sau litere secrete, fie în total, fie în parte.

Art. 11. — Telegramele cari rămân în deposit, originalele depeşilor şi bandele de semne se conservă timp de un an dela data lor, cu toate precauţiunile necesarii din punctul de vedere al secretului; după acest termen, se vor arde prin încheiere de procese-verbale.

Telegramele cari rămân în deposit se vor afişà şi prin liste la biurourile telegrafice.

Art. 12. — Originalele depeşilor nu pot fi comunicate decât expeditorului sau destinatorului, după constatarea identităţii sale.

Expeditorele sau destinatorele au dreptul a cere să li se libereze copii adeverite depe depeşa ce a transmis sau primit.

Art. 13. — Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor este datoare a pune, la prima cerere, la dispoziţiunea tribunalelor judecătoreşti, judecătorilor de instrucţiuni şi procurorilor, depeşile private ce s'ar socoti necesarii la descoperirea crimelor sau delictelor.

TITLUL II

Taxe telegrafice

Art. 14. — Francarea telegramelor şi a taxelor accesorii este obligatorie la prezintare.

Art. 15. — Taxa unei telegrame, socotită dela 1—20 cuvinte în interiorul ţării, socotită dela un biurou la oricare altul, este de 1 leu.

Pentru fiecare serie de 10 cuvinte mai mult taxa suplimentară va fi de 50 bani.

Art. 16. — Data, ora şi indicaţiunea locului de prezintare se transmit gratis, afară de aceste indicaţiuni toate cuvintele scrise de prezentator pe originalul depeşei sunt numărate şi taxate.

Art. 17. — La taxare se va observà prescripţiunile următoare:

a) Orice cuvânt trece peste 7 silabe, i se consideră prisosul drept un alt cuvânt;

b) Cuvintele compuse, despărţite prin trăsuri de unire, se socotesc ca atâtea cuvinte câte s'au putut întrebuinţà a se exprimà;

c) Orice literă alfabetică urmată de un apostrof sau cifră izolată se va socotì drept un cuvânt;

d) Toate semnele ce aparatul trebuie să le exprime se socotesc ca atâtea cuvinte câte se întrebuinţează spre a le reproduce;

e) Numele proprii compuse de oraşe, de persoane, de pieţe, de strade şi căi se socotesc drept un cuvânt;

www.dacoromanica.ro

f) Cinci cifre se socotesc drept un cuvânt, fiecare virgulă sau alte semne de despărţire între cifre se socotesc drept o cifră ;

g) Semnele de punctuaţie, punct, punct şi virgulă, apostroful, semnul de exclamaţie, semnul aducerii, semnul întrebării, două puncte, o linie, trăsura de unire, sublinia şi parentesul sunt excluse din numeraţie.

Art. 18. — Predarea depeşilor la domiciliu sau la biuroul postal al locului de destinaţie se face gratuit.

Plata şi tot ceeace priveşte expedierea telegramelor pentru localităţile unde nu există biurouri telegrafice, fie prin poştă, fie prin expres, se va determină prin un regulament de administraţie.

Art. 19. — Expeditorul unei telegrame are dreptul de a o recomandà ; când o depeşă este recomandată, biuroul de destinaţiune transmite prin telegraf expeditorului reproducţiunea integrală a copiei, trimisă destinatorului, şi tot odată a-i face cunoscut atât persoana care a primit telegrama, cât şi ora când i s'a înmânat.

Dacă predarea nu s'a putut efectuà, acest dublu aviz este înlocuit prin arătarea circumstanţelor cari s'au opus la remitere prin desluşirile necesare, pentru ca expeditorele să poată fi pus în poziţiune a face a i se înaintà depeşa adresantului.

Art. 20. — Taxa unei depeşe recomandată este îndoită de cea prevăzută la art. 15.

Art. 21. — Depeşa adresată în aceeaş localitate la mai mulţi destinatori sau la un destinator la mai multe domiciliuri, nu e supusă, afară de taxa prevăzută la art. 15, decât la un drept de copie de 50 bani de fiecare exemplar.

Expeditorele nu poate trimite copii şi la alte persoane după telegramele adresate Domnitorului, miniştrilor şi autorităţilor constituite.

Art. 22. — O telegramă care va trebuì să urmărească pe adresant prin staţiuni în interiorul ţării, va fi supusă de atâtea ori la taxa prevăzută la art. 15, la câte biurouri va fi adresată.

Art. 23. — Prezentatorul va trebuì a scrì în depeşă toate indicările eventuale relative la remitere, la domiciliu, răspuns plătit la depeşile recomandate sau a se urmări.

Art. 24. — Taxa răspunsurilor plătite se percepe :

După numărul cuvintelor designate de expeditor şi conform art. 15, minimum un răspuns plătit se fixează la 20 cuvinte.

Dacă răspunsul se înfăţişează de destinator cu mai multe cuvinte decât acele plătite, pentru prisos se percepe la cel care prezintă răspunsul taxa suplimentară pentru fiecare serie de 10 cuvinte.

Dacă răspunsul nu s'a prezentat în 8 zile după data depeşei primitive, biuroul destinator informează prezintatorelui printr'o depeşă care ţine loc de răspuns şi taxa încasată pentru răspunsul plătit rămâne câştigată fiscului.

Art. 25. — Prezintatorele unei telegrame are dreptul de a oprì transmiterea fie pe punctul de plecare, fie la acel de destinaţie ; taxa încasată rămâne în profitul fiscului.

Art. 26. — Pentru depeşile internaţionale se va percepe taxele în conformitate cu convenţiunile încheiate.

Art. 27. — Francarea taxei principale a depeşilor atât interne cât şi internaţionale se va efectuà prin timbre telegrafice, cari se vor lipì pe originalul depeşei de către chiar expeditor sau de către amploiatul telegrafic.

Asemenea se va puteà achità în timbre telegrafice toate celelalte cheltueli accesorii, cari pot fi fixate imediat ; depozitele şi taxa de copie se vor efectuà în numerar.

Timbrele telegrafice lipite pe depeşă se vor deprecià prin stampila de zi odată cu înregistrarea depeşii.

www.dacoromanica.ro

Art. 28. — Când timbrul aplicat de către expeditore pe o depeşă găsită în cutia de scrisori sau trimisă unui biurou telegrafic spre expediare nu achită pe deplin taxa, destinatorele acelei depeşe este obligat a completă taxa şi a plăti o suprataxă fixă de 50 bani.

In caz de refuz din parte-i depeşa i se pune la rebut.

Art. 29. — Se autorizâ guvernul de a fabricâ timbre telegrafice de 25 şi 50 bani, 1 leu, 2 lei şi 5 lei.

Aceste timbre se vor vinde particularilor numai de către biurourile telegrafo-postale şi numai pe valoarea lor nominală.

PARTEA III

SERVICIUL POSTALE

TITLUL I

Serviciul corespondenţelor, taxele postale

Art. 30.— Serviciul corespondenţelor conţine :

a/ Scrisorile ordinare francate şi nefrancate ;

b/ Scrisorile recomandate francate ;

c/ Scrisorile ordinare şi recomandate oficiale ;

d/ Ziarele şi imprimatele de tot felul ;

e/ Probele de mărfuri.

Art. 31. — Taxa postală a scrisorilor în interiorul României, oricare ar fi distanţa şi cu excepţiunea prevăzută la art. 32, este fixată la :

a/ 10 bani pentru o scrisoare francată până la 15 grame ;

b/ 20 bani pentru o scrisoare nefrancată, în greutate până la 15 grame.

Pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame mai mult, pentru o scrisoare nefrancată, care asemenea trece de 15 grame, se va adăugâ 20 bani şi pentru o scrisoare francată 10 bani.

Obiectele postei de scrisori nesuficient francate sunt taxate ca scrisori nefrancate, ţinându-se cont de valoarea timbrelor postale lipite pe ele.

Afară de aceasta pentru aducerea obiectelor sosite cu posta de scrisori la locuinţa adresantului, exceptându-se imprimatele de orice natură se va plăti 2 bani de fiecare obiect, în profitul factorului.

Art. 32. — Taxele postale a scrisorilor destinate a se distribuî în interiorul comunei unde au fost depuse se fixează la :

a/ 5 bani pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame în caz de francare ;

b/ 10 bani pentru fiecare 15 grame, în caz de nefrancare ; tot şi pentru fracţiuni de 15 grame.

Art. 33. — Este oprit a se adresâ unui biurou postal, sub un convert, mai multe scrisori cu adrese diferite ; în asemenea caz fiecare din aceste scrisori se va taxâ ca nefrancată.

Art. 34. — Scrisorile sau plicurile recomandate se taxează după tarifa scrisorilor francate ordinare cu adăugire de 30 bani, drept fix de înregistrare şi cu condiţiune expresă de a fi francate ; dacă se va cere şi o retour-recepisă, se va prelevâ în plus o taxă de 10 bani.

Art. 35. — Taxa pentru o foaie de reclamaţie despre un obiect recomandat sau cu valoare va fi de 10 bani ; această foaie de reclamaţie poate fi scutită de taxă numai atunci când prezintatorul plătind şi o retour-recepisă, nu va obţine dela poştă înapoiarea la timp a acestei retour-recepisă.

www.dacoromanica.ro

Art. 36. — Este cu desăvârşire oprit de a se introduce bani sau valori în scrisori, fie simple, fie recomandate.

In caz de bănuială, şeful oficiului de destinaţie este în drept a cere destinatorului deschiderea plicului în prezenţa sa ; în caz de refuz şeful oficiului este autorizat a procedă la deschiderea plicului în faţa autorităţii judecătoreşti competinte, care este primarul, acolo unde nu există procuror şi tribunal, se va dresă un proces-verbal despre cele ce se va constată şi după constatare se va percepe taxa îndoită, iară delicventul se va urmări conform codului penal, ca culpabil de înşelăciune.

Art. 37. — Imprimatele, litografiile, gravurile, fotografiile, autografele, probele de mărfuri neconstituind ele însişi nici o valoare venală, francate şi puse sub bandă încât să se poată verifică cu înlesnire conţinutul, sunt supuse dispoziţiunilor următoare :

a) Taxa de francare în interiorul României, oricare ar fi distanţa, se fixează la 3 bani pentru 40 grame sau fracţiune de 40 grame, afară de excepţiunile prevăzute la aliniatul 6 următor, în favorul publicaţiunilor periodice ;

b) Pentru publicaţiunile periodice taxa de fancare se fixează la $1\ ^1/_2$ ban pentru fiecare număr simplu sau însoţit de un supliment ce nu va trece în total peste o greutate de 40 grame ;

c) Imprimatele, etc., nu trebuie să conţie alte scrisori decât numai acelea cari nici într'un mod nu pot dă obiectului expediat caracterul unei corespondenţe ;

d) Probele de mărfuri se vor pune sub bandă, astfel încât să nu se lase nici o bănuială asupra naturei lor, şi nu vor conţine nici o altă scriere cu mâna decât adresa destinatorului, numerele, preţul şi o marcă de fabrică de comerciant ;

e) Greutatea maximum a unui imprimat, probă de mărfuri, etc., se fixează la 250 grame;

f) Imprimatele, etc., nefrancate sau nesuficient francate se vor taxă după tarifa scrisorilor.

Art. 38. — Francarea tuturor taxelor cuprinse în serviciul corespondenţelor se va face prin timbre postale, cari se vor lipi pe partea care conţine adresa, aceste timbre nu se vor puteă vinde particularilor decât numai de către biurourile telegrafo-postale, şi numai drept valoarea lor nominală.

La taxare, pe lângă greutatea obiectelor se va adăugi şi greutatea timbrelor postale. Obiectele reexpediate din cauza schimbării de locuinţă a destinatorilor, nu sunt pasibile de nici o taxă nouă, afară numai dacă francarea este valabilă pentru interiorul unei comune.

Art. 39. — Administraţiunea postelor primeşte prin oficiile sale abonamente la jurnale, pentru cari posed plata abonamentelor şi a transportului banilor abonamentelor la destinaţiune şi îşi rezervă un drept fix de 30 bani pentru jurnale din ţară ; în ceeace priveşte jurnalele străine se va urmă în conformitate cu convenţiunile încheiate cu Statele străine.

Art. 40.— In biurourile postale principale se va pune la dispoziţiunea persoanelor cari vor face cerere căsuţe speciale în cari se vor depune corespondenţele ce le sunt adresate.

Taxa ce trebuie să plătească pentru o căsuţă se fixează la 2 lei pe lună.

Dreptul de a aveà o căsuţă nu scuteşte pe nimeni dela plata imediat a taxelor cu cari sunt încărcate corespondenţele ; scuteşte însă dreptul cuvenit factorilor.

Art. 41. — Corespondenţele interne cari pentru diferite motive n'au putut fi remise destinatorilor, sau au fost refuzate de către aceştia, sunt declarate căzute în rebut şi se înaintează la finele fiecărei luni direcţiunii generale.

Suma taxelor acestor scrisori va fi scăzută prin facturi din totalul venitului din scrisori pe acea lună.

Scrisorile căzute în rebut se păstrează în timp de un an, peste acest timp se ard prin încheiere de procese-verbale.

www.dacoromanica.ro

TITLUL II

Mandatele postale

Art. 42. — Şefii biurourilor postale sunt însărcinaţi a emite mandate plătitoare la casieriile judeţului de o valoare egală cu sumele ce li se vor vărsà de expeditori.

Art. 43. — Aceste mandate până la o valoare de maximum 300 lei vor fi plătite la cassieria oricărui judeţ ; mandate de o valoare mai mare de 300 lei nu sunt plătibile decât la cassieria judeţului anume indicată de expeditor atunci când a făcut vărsarea la biuroul de prezentare.

Art. 44. — Mandatele postale sunt personale şi nu se pot transmite sub nici un mod asupra altei persoane.

Art. 45. — Pentru achitarea mandatelor în valoare mai mare de 300 lei se acordă un termen de 8 zile.

Art. 46. — Mandatele postale nu sunt plătibile decât în curs de o lună dela data lor, peste al cărui termen ele trebuiesc a fi preschimbate.

Art. 47. — Administraţiunea postelor va prelevà o taxă de $^1/_2$ % pentru sumele vărsate, contra cărora se va eliberà mandate postale ; pentru 50 bani va prelevà o taxă de 1 ban.

Art. 48. — Nu se va puteà emite un mandat postal pentru o sumă mai mică de 50 bani.

TITLUL III

Serviciul mesageriilor

Taxele mesageriilor

Art. 49. — Serviciul mesageriilor conţine : bani, valori, obiecte de greutate.

Art. 50. — Bazele pentru taxarea obiectelor de mesagerii în interiorul României sunt :

a) Distanţa ;

b) Greutatea sau valoarea ;

c) Dreptul de înregistrare.

Distanţa este calculată în linie dreaptă fără a ţine seamă de calea ce se parcură ; ea se fixează pe zone :

Cea dintâiu	zonă	se	întinde	până	la	60	km.
A doua	»	»	»	»	»	120	»
A treia	»	»	»	»	»	180	»
A patra	»	»	»	»	»	240	»
A cincia	»	»	»	»	»	300	»
A şasea	»	»	»	»	»	360	»
A şaptea	»	»	»	»	»	420	»
A opta	»	»	»	»	»	480	»
A noua	»	»	»	»	»	540	»
A zecea	»	»	»	dela 540 înainte.			

Art. 51. — Taxa ce urmează a se percepe pentru obiectele de mesagerii se calculează:

a) Pentru obiectele de greutate câte 10 bani de fiecare kilogram pe fiecare zonă.

b) Pentru bani şi valori, câte 10 bani pentru fiecare 500 lei pe fiecare zonă. Afară de aceasta se va percepe un drept fix de înregistrate de 30 bani pentru fiecare obiect de mesagerii.

www.dacoromanica.ro

Art. 52. — Obiectele de valoare în general se vor taxà după valoarea declarată, expeditorul unui obiect având facultatea de a declarà valoarea după voie; dacă însă taxa pentru greutate ar fi mai mare, se va aplicà taxa după greutate.

Când mai multe obiecte de mesagerii sunt expediate sub aceeaş adresă, taxa pentru fiecare obiect este calculată separat după greutate, sau valoare, dacă nu se percepe decât numai o singură taxă de înregistrare.

Este interzis a se aşezà într'un pachet mai multe obiecte închise cu diferite adrese.

Art. 53. — Obiectele de mesagerii servesc drept despăgubire pentru taxele cu cari sunt încărcate, dacă destinatorele ar refuzà primirea şi dacă expeditorele este necunoscut sau nesolvabile, în asemenea caz după mai multe publicaţiuni în *Monitorul Oficial*, dacă nu se va prezentà nimeni până în termen de un an, dela data expedierii obiectului, administraţiunea postelor este autorizată a se despăgubi de taxele rămase în sarcina sa prin vinderea obiectelor.

Dacă destinatorele şi expeditorele sunt necunoscuţi de administraţiunea postelor, suma ce va prisosi peste taxa acelui obiect se va vărsà la casa postală.

TITLUL IV

Serviciul transportului călătorilor prin diligenţe

Taxele călătorilor şi ale bagajului lor

Art. 54. — Serviciul transportului călătorilor cu diligenţe conţine transportul călătorilor şi a bagajului lor.

Art. 55. — Pentru transportul persoanelor prin diligenţe în interiorul României, taxa pentru fiecare kilometru parcurat se fixează după cum urmează:

20 bani pentru un loc clasa I.
15 „ „ „ „ „ II.

Art. 56. — Fiecare călător are dreptul a-i se transportà gratis pânăla 20 kilograme de bagaj.

Prisosul se va taxà după tarifa obiectelor de mesagerii.

PARTEA IV

DISPOZIŢIUNI RELATIVE LA AMBELE SERVICII

TITLUL I

Corespondenţele scutite de taxe

Art. 87. — Sunt scutite de plata taxelor telegrafice şi postale:

a) Corespondenţa Domnitorului şi cancelariei sale cu orice autorităţi sau particulari.

b) Corespondenţa miniştrilor cu orice autorităţi sau particulari.

c) Corespondenţa oficială a tutulor autorităţilor între dânsele.

d) Corespondenţa senatorilor şi deputaţilor cu biurourile acestor Adunări şi cu autorităţile în afacerile privitoare la mandatele cu cari sunt învestiţi;

e) Corespondenţa de serviciu a agenţilor administraţiunii telegrafo-postale.

Art. 58. — Sunt scutite de plata taxelor postale:

www.dacoromanica.ro

a) Corespondența agenților și consulaților acreditați pe lângă guvernul țării cu autoritățile și între dânșii ;

b) Corespondența oficială a primăriilor și consiliilor județene cu ministerul, prefecturile, sub-prefecturile precum și toate stabilimentele de binefacere dependinte de ministerul de interne pentru afaceri de serviciu.

Art. 59. — Un regulament special va determină dreptul fiecăreia autorități în parte și va regulà modul cu care are a se efectuà corespondențele de asemenea natură, rezervând dreptul de a corespunde prin telegraf numai în cazuri absolut necesarii, într'un mod cât se va puteà mai abreviat.

TITLUL II

Despre manipularea banilor de către șefii stației

Art. 60. — Veniturile telegrafo-postale se vor vărsà regulat din 10 în 10 zile la casieria județului.

Art. 61. — Șefii de oficii în nici un caz nu vor puteà efectuà plăți din veniturile telegrafo-postale.

Pentru cazuri absolut urgente și cari nu așteaptă emiterea unui mandat, șefii oficiilor vor primì dela direcția generală mandate de depozite pe suma ce direcțiunea va socoti suficientă pentru întâmpinarea acestor cheltueli.

Aceste mandate se vor emite dintr'un fond anume prevăzut în buget și cassierii județelor le vor aquità prin simpla semnătură a șefului de oficiu.

Șefii de oficiu vor înaintà imediat direcțiunii actele justificative pentru orice cheltuială plătită din depozit spre a emite mandate speciale în regulă, după care, primind banii dela cassieria locală, îi va pune în locul celor cheltuiți din depozit spre a rămânea acesta complet.

Art. 62. — Un regulament special va determină anume cazurile în cari șefii vor puteà efectuà asemenea cheltueli, rămânând în sarcina lor acelea cari nu vor fi aprobate de administrațiunea centrală.

TITLUL III

Pentru asigurarea serviciului telegrafo-postale

Art. 63. — Nici un sechestru nu se poate pune pe obiectele și accesoriile serviciului telegrafo-postale, precum : cai, hamuri, furagiu, material pentru linii, venit, etc., obiectele încredințate serviciului postei și oricărui impiegat al instituțiunii ce este obligat să aibă prin regulamentele de serviciu.

Art. 64. — Curierii, ștafetele, trăsurile de poștă și caii în mergere și întoarcere și tot personalul serviciului telegrafo-postale vor fi scutiți de toate taxele pentru treceri pe șosele și poduri.

Art. 65. — Arestarea personalului telegrafo-postal este interzisă în exercițiul funcțiunii, fără înștiințarea șefului respectiv spre a luà măsuri de înlocuire.

In cazuri ce ar necesità înlocuirea personalului telegrafo-postale în exercițiul funcțiunii adică însoțind o expediție, se poate aplicà numai măsura de escortare a poștei până la cea dintâiu stațiune, unde, după înștiințarea șefului local, pentru a luà dispoziții de înlocuire, se va lăsà cel urmărit la dispoziția autorităților competinte.

Art. 66. — Orice arestare a unui impiegat telegrafo-postale, când nu este în serviciu, este comunicată șefului său sau administrațiunii în 24 de ore.

Art. 67. — In afaceri de serviciu numai autoritatea telegrafo-postale este în drept

www.dacoromanica.ro

a cercetà contravenţiile personalului, afară numai când ministerul de care depinde autoritatea telegrafo postale, sau direcţia generală va cere intervenirea agenţilor justiţiei sau altei autorităţi.

Art. 68. — Liniile telegrafice vor fi priveghiate gratis de toţi agenţii de poduri şi şosele, de agenţii căilor ferate, de agenţii puterii publice pe cari priveşte poliţia drumurilor şi poliţia comunală, fiind datori în cazuri de întreruperi şi de stricăciuni a înştiinţà biuroul telegrafic cel mai apropiat şi în cazuri de delicte a urmări cu activitate pe culpabili pentru a-i da pe mâna autorităţilor competinte.

Art. 69. — Toate autorităţile civile şi militare sunt datoare a da tot concursul impiegaţilor telegrafo-postali, ori când îl vor cere pentru executarea serviciului.

Art. 70. — Comunele sunt responsabile pentru orice furturi sau stricăciuni aduse liniilor telegrafice în cuprinsul lor.

TITLUL IV

Pentru despăgubirea în cazuri de pierderi, spoliaţiuni şi stricăciuni

Art. 71. — Statul este responsabil pentru obiectele încredinţate serviciului telegrafo-postale în cazuri de pierderi, spoliaţiuni sau stricăciuni provenite din serviciu.

Reclamaţiile trebuiesc făcute în termen de 2 luni dela data predării obiectelor la biuroul telegrafo-postale, iar după expirarea acestui termen, reclamantul nu mai are dreptul la nici o despăgubire.

Art. 72. — Despăgubirile cuvenite se vor răspunde în termen de 2 luni cel mult dela data reclamaţiei din casa postală, prezentând adeverinţă doveditoare de predarea obiectelor.

Art. 73. — Despăgubirile la cari se supune Statul prin administraţiunea telegrafelor şi postelor sunt:

a/ Pentru o telegramă care se va fi pierdut sau dacă se va constată că s'a greşit în transmitere în mod de a nu puteà îndeplinì scopul, sau dacă se va predà la adresă mai târziu decât ar fi putut merge prin postă, se va restituì taxa telegramei;

b/ Pentru o scrisoare recomandată, sau o ştafetă pierdută pe lângă taxa plătită şi 50 lei noi;

c/ Pentru un grop şi pachet în valoare declarată, pe lângă taxa plătită şi valoarea declarată, cu toate aceste indemnitatea poate fi mai mică dacă s'a constatat că valoarea a fost mai mică decât cea declarată;

d/ Pentru bagaje şi pachete fără valoarea declarată, 2 lei noi de fiecare kilogram;

e/ Pentru obiecte ce s'ar stricà prin transport, administraţia poate despăgubì după estimaţia stricăciunii, liberând obiectul în primirea adresantului sau expeditorelui, sau poate considerà obiectul ca pierdut şi a despăgubì pe cei în drept după cum se specifică mai sus.

Art. 74. — Obiectele pentru cari Statul va fi plătit despăgubiri şi cari se vor găsì în urmă, precum şi despăgubirile la cari vor fi supuşi impiegaţii responsabili sau deturnătorii acestor obiecte, vor rămâne în profitul cassei postale.

Art. 75. — Statul este scutit de despăgubirile de mai sus în cazurile următoare:

a/ Când întârzierea sau nepredarea la adresă a telegramelor va provenì din lipsă de adresă precisă;

b/ Dacă pierderea sau stricăciunea obiectelor va provenì din neîmplinirea reglementelor postale de către prezentatori.

Art. 76. — Orice obiect va aveà greutatea constatată la primire şi nu se va vedeà

www.dacoromanica.ro

vătămat sau falsificat pe din afară, sau adresantul primind obiectul fără nici o observaţiune, nu mai dă loc la nici o despăgubire.

In caz de bănueli de falşificare, constatarea şi deschiderea obiectelor nu se va puteà face decât în prezenţa şefului biuroului.

Art. 77. — Afară de despăgubirile prevăzute mai sus, Statul nu ia nici o răspundere pentru pagubele ce ar proveni din erori, pierderi sau întârzieri în ducerea şi predarea corespondenţei telegrafo-postale.

Art. 78. — Termenele, condiţiunile şi sumele de despăgubiri ce se vor prevedeà prin convenţiuni speciale cu administraţiile străine pot fi diferite de cele însemnate în această lege ; vor fi asemenea obligatorii, însă numai pentru corespondenţa internaţională.

Art. 79. — In cazuri de resbel sau pericol în genere, Statul poate suspendà orice răspundere în privinţa serviciului, făcând publicaţiuni prin *Monitorul Oficial* şi afişând aceasta în fiecare biurou telegrafo-postal.

TITLUL V

Pentru garantarea secretului corespondenţei şi penalităţile aplicabile funcţionarilor telegrafo-postali, în cazuri de abateri şi contraveniri la lege

Art. 80. — Personalul telegrafo-postal, de orice grad, este dator a păstrà secretul telegramelor şi corespondenţei postale sub penalitatea prescrisă de lege.

Art. 81. — Orice funcţionar sau amploiat telegrafo-postal va fi destituit şi în cazuri grave va fi condamnat la amenda şi închisoarea prevăzută la art. 156 din codul penal :

a) Dacă printr'un mijloc oarecare ia cunoştinţă după conţinutul unei scrisori sau a unui pachet de hârtii sigilate ;

b) Dacă va înlesnì oricui de a sustrage un asemenea obiect încredinţat postei sau de a luà cunoştinţă despre conţinerea sa ;

c) Dacă va sustrage o scrisoare sau un pachet cu hârtii ;

d) Dacă va spune la o a treia persoană că două persoane corespund între ele prin postă ;

e) Dacă va comunicà conţinutul unei telegrame la oricare persoană străină, către care nu este adresată.

Art. 82. — Sunt supuşi la penalităţile prevăzute în codul penal (cap. II, art. 140 şi următorii) funcţionarii şi amploiaţii telegrafo-postali cari vor cădeà în unul din cazurile următoare :

a) Dacă pentru îndeplinirea datoriilor sale va primì bani sau alte foloase ce nu-i sunt datorite, sau dacă va percepe taxe, emolumente şi alţi bani peste tarifa legală ;

b) Dacă va destăinuì la oricine comunicaţiuni verbale sau conţinutul unor lucrări despre cari a avut cunoştinţă prin funcţiunile sale şi al cărui secret îi este prescris ;

c) Dacă va luà pe faţă sau în secret parte în afaceri de drept sau de interes a căror negociare, concluziune sau priveghere priveşte serviciul, sau singur sau în unire cu alţi funcţionari ;

d) Dacă va violà cu intenţiune datoriile puse în sarcina sa ;

e) Orice întârziere nejustificată, orice refuz arbitrar a expedierii unei depeşe, scrisori sau imprimat, dă dreptul părţii lesate la o acţiune civilă cu daune şi interese contra funcţionarului în contravenţiune.

www.dacoromanica.ro

TITLUL VI

Penalităţile aplicate particularilor pentru contraveniri la această lege

Art. 83. — Oricine va sustrage taxele postale în total sau în parte, fie prin declaraţie falşă asupra conţinerii obiectului sau obiectelor predate postei cu intenţiune de a se sustrage taxele, se va supune la plata taxelor cuvenite şi amendă dela 1 leu la 50 lei de fiecare bucată.

Nu se numeşte fraudă aceea când expeditorul nu voeşte a declarà valoarea conţinutului obiectului ce prezintă sau declară o valoare mai mică.

Dară este fraudă când se profită de favoarea acordată ziarelor, tipăriturilor, probelor de mărfuri, pachetelor, etc., prin reducerea taxei, pentru a ascunde scrisori şi alte corespondenţe cu intenţiune de a se sustrage taxele.

Art. 84. — Cel ce va întreprinde a transportà persoane prin schimbarea cailor fără mijlocirea postei, pe unde sunt releuri de poştă, se va amendà cu preţul îndoit al progonului ce ar fi plătit postei pentru toate cursele ce va fi efectuat în contravenţie.

Pentru a doua oară amenda va fi împătrită, iară pentru a treia oară se va face contravenientului confiscarea cailor, trăsurilor şi toate obiectele cu cari va face asemenea transport.

Art. 85. — Cel ce va ţine serviciu regulat de diligenţe fără autorizarea guvernului se va amendà cu 50 lei noi de fiecare cursă ce va fi efectuat.

Art. 86. — Cel ce se va dovedì că ţine un serviciu clandestin de poştă, se va pedepsì cu amendă până la 1.500 lei sau închisoare până la două luni.

Art. 87. — După cererea administraţiunii telegrafo-postale, agenţii administraţiei, ai poliţiei sau finanţelor sunt datori a cooperà la ferirea şi descoperirea prevaricaţiunilor postale, împlinirea taxelor şi amendelor prescrise de lege.

Art. 88. — Constatarea contravenţionarilor se va face totdeauna prin încheiere de proces-verbal, adeverit de autorităţile locale competinte.

Art. 89. — Acei ce se vor servì spre francare de timbre postale sau telegrafice cari au fost dejà întrebuinţate, sau cari vor contraface timbre postale, timbre telegrafice sau mandate postale, vor fi pedepsiţi ca autori de falsificare publică, conform dispoziţiunilor codului penal.

Dispoziţiuni generale

Art. 90. — Orice dispoziţiuni contrarii acestei legi sunt şi rămân abrogate.

* * *

Necesitatea unei legi organice pentru personalul administraţiunii postelor şi telegrafelor simţindu-se din ce în ce mai mult, directorul general Zisu alcătuì un proiect de lege în acest sens, împreună cu o comisiune compusă din T. N. Augustin, şeful serviciului administrativ, Cl. Radovici, şeful oficiului Craiova, M. Herişescu, controlor clasa I din serviciul contabilităţii, şi A. Breslauer, şeful oficiului postal Bucureşti [1]).

Proiectul întocmit, cu mici modificări introduse de Corpurile legiuitoare, devenì prima lege de organizare a corpului telegrafo-postal, care s'a pus în aplicare pe ziua de $^{1}/_{13}$ Iulie 1871.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1870, pag. 209-215.

www.dacoromanica.ro

Ca părți esențiale și distincte ale legii de mai sus, față de normele după cari s'a condus în trecut administrația și personalul postal și telegrafic, notăm următoarele:

Personalul administrațiunii centrale și al serviciului executiv a fost sporit la 427 funcționari, față cu 390 în 1869 și cu 249 din 1864.

S'a înființat postul de inspector general, în scopul de a se da Directorului general un ajutor, care să îl secondeze în lucrările de administrație, și patru posturi de inspectori, cari să exercite o supraveghere continuă asupra efectuării diferitelor ramuri de serviciu și manipulării bănești.

Șefii de servicii din trecut s'au transformat în șefi de secțiuni, asimilându-se în grad cu oficianții superiori clasa I, după propunerea Camerei și din spirit de economie, deși prin proiect se prevăzuse a fi egali în grad cu inspectorii, iar celelalte funcțiuni din administrația centrală s'au asimilat cu diferite grade din corp, în scopul de a nu se mai introduce în asemenea funcțiuni persoane străine.

In locul celor patru clase de șefi de stațiuni și cinci clase de oficianți, a căror diferențiare de lefuri eră prea mică și nu serveà de emulațiune la avansări, s'a făcut prin noua lege trei clase de oficianți superiori și trei de oficianți.

Pentru că se simțeà însă nevoie de șefi de oficii și mânuitori de bani la oficiile mari, s'au înființat și trei clase de perceptori, asimilați cu oficianții superiori. Acest personal se puteà recrută și din afară, dacă personalul corpului nu puteà să depună garanția cerută.

Se legiferă existența comisiunii consultative și i se lărgi atribuțiunile, urmând a-și da avizul și asupra suspendării și destituirii personalului.

Lefurile personalului nu s'au mărit cu mult și ca atare nici bugetul de cheltueli n'a fost încărcat prin sporirea lefurilor, dar prin faptul că se creiaseră locuri și grade superioare și pentru că se suprimase clasa IV de șefi de stațiuni și cele de oficianți de clasa IV și V, în urma punerii în aplicare a legii, mai tot personalul căpătă avansări și i se îmbunătățì situațiunea materială.

Asupra celorlalte dispozițiuni din lege, ca: înființarea școlii profesionale, stabilirea principiilor pentru avansări, pedepse, concedii, garanții, acordări de indemnizări, etc., dispozițiuni menite să formeze un bun personal, cu datorii și drepturi mai bine garantate, nu mai insistăm, importanța lor reieșind cu ușurință din textul legii. De altfel pentru cele mai puțin clare și cari s'au completat prin deciziuni ministeriale vom vorbì aci mai jos.

Acestea sunt în general modificările și îmbunătățirile introduse prin menționata lege; pentru acei cari vor dorì însă să cunoască legea în întregime o dăm aci mai jos:

www.dacoromanica.ro

LEGE

PENTRU ORGANIZAREA CORPULUI TELEGRAFO-POSTAL

TITLUL I

Administraţia centrală şi serviciul activ

Art. 1. — Administraţiunea telegrafelor şi postelor este dependinte de ministerul de interne.

Art. 2. — Personalul telegrafo-postale se compune în modul următor:

Administraţiunea centrală

1 Director generale;
1 Inspector generale;
2 Şefi des ecţiune;
4 Şefi de biurouri;
2 Ajutoare;
8 Copişti;
4 Controlori clasa I;
4 Controlori clasa II;
2 verificatori;
1 Registrator;
1 Ajutor;
1 Arhivar;
1 Magaziner.

Serviciul staţiunilor

4 Inspectori;
6 Oficianţi superiori clasa I;
4 Perceptori postali clasa I;
10 Oficianţi superiori clasa II;
10 Perceptori postali clasa II;
40 Oficianţi superiori clasa III;
20 Perceptori postali clasa III;
20 Oficianţi de clasa I;
30 „ „ „ II;
100 „ „ „ III;
75 Elevi clasa I;
75 „ „ II.

Numărul acestor amploiaţi se vor puteà adăugà prin bugetul anuale după cerinţele serviciului.

Numărul conductorilor, şefilor de cantonieri, cantonierilor şi curierilor, precum şi orice alt personal se va determinà pe fiecare an în bugetul generale al Statului.

Art. 3. — Exceptându-se directorele generale în toate celelalte posturi din administraţia centrală, nu vor puteà fi numiţi amploiaţi decât din acei ce fac parte din corpul telegrafo-postale, observându-se ierarhia.

Perceptorii postali vor puteà fi numiţi şi afară din corp, dacă nu se vor găsì impiegaţi telegrafo-postali cari să depună cauţiunea prevăzută la art. 22.

www.dacoromanica.ro

Perceptorii admiși însă afară din corp sunt datori, în termen de 6 luni, să depună un examen constatator că au dobândit cunoștințele de telegrafie cerute prin programa școalei.

Art. 4.—Postul șefului de secțiune se asimilează cu postul de oficiant superior clasa I; acel de controlor clasa I, cu acel de oficiant superiore clasa III și perceptore postale clasa III.

Acel de controlore clasa II, cu acel de oficiante clasa I ;

Acel de șef de biurou, cu acel de oficiante clasa I ;

Acel de ajutor, cu acel de oficiante clasa III ;

Acel de verificator, cu acel de oficiante clasa III ;

Acel de registratore, cu acel de oficiante clasa I ;

Acel de arhivar, cu acel de oficiante clasa I ;

Acel de ajutor, cu acel de elev clasa I ;

Acel de ajutor de registratore, cu acel de elev clasa I.

Art. 5. — Directorele generale depinde direct de minister ; el deschide corespondența, regulează serviciul, corespunde cu diferite autorități și ia toate măsurile cari interesează serviciul. Ministerul îi poate delegà parte din atribuțiile sale.

Un regulament administrativ va determinà atribuțiunile speciale ale inspectorului generale, precum și acelea cari îi pot fi delegate de către directorele generale ; tot prin acel regulament se vor determinà atribuțiunile și îndatoririle celorlalți impiegați telegrafo-postali.

Art. 6. — Directorele generale și toți ceilalți impiegați cari au o leafă de cel puțin 130 lei, sunt numiți de Domn, după prezentarea ministrului de interne; toți ceilalți impiegați sunt numiți de ministru după recomandațiunea directorului generale.

Art. 7. — Inaintările se vor face după ierarhiă-merite și după vechime, din grad în grad și din clasă în clasă, având în vedere data ultimei avansări și în caz de egalitate data intrării în serviciu.

Astfel inspectorele generale va fi numit dintre inspectori, inspectorii din oficianții superiori clasa I, sau perceptorii postali clasa I, și așa mai la vale cu excepțiunea prevăzută la art. 3 în privința perceptorilor postali.

Art. 8. — Impiegatul demisionat nu poate fi reprimit în corp decât cu o clasă mai jos de ceea ce a ocupat, unde trece cel din urmă la rând pentru înaintări.

Art. 9.—Serviciul telegrafo-postale se împarte în 4 circumscripțiuni ; fiecare circumscripțiune se împarte în stațiuni sau biurouri telegrafice și postale, și biurouri de expedițiuni rurale, toate dependinți de direcțiunea centrale.

În capul fiecărei circumscripțiuni se va numì un inspector.

In capul fiecărui biurou telegrafic sau postale se va numi ca șef de către directorele generale unul din oficianții superiori sau perceptorii postali, cari va răspunde de exactitatea serviciului și va avea sub ordinile sale pe toți ceilalți impiegați din biurou.

Un oficiante superior nu poate fi atașat ca manipulant decât pe lângă un biurou dirigiat de un oficiante superior, de o clasă cel puțin egală cu a sa.

Art. 10. — Oficianții superiori sau perceptorii postali însărcinați cu dirigerea oficiurilor sunt direct responsabili de întreaga manipulare a biurourilor, precum și de sumele încasate.

Art. 11. — Manipularea mesageriilor și încasarea veniturilor nu se poate încredințà decât oficianților superiori și perceptorilor postali.

Art. 12.—Se institue pe lângă directorele generale o comisie consultativă, compusă din inspectorele generale, inspectorii cu reședința în București și șefii de secțiuni.

Această comisie va fi prezidată de directorele generale și în lipsă de către inspectorele generale; această comisiune își dă avisul asupra :

www.dacoromanica.ro

1. Formării bugetului ;
2. Reparaţiunii creditului alocat pentru material ;
3. Licitaţiunilor şi contractelor ;
4. Suspensiunii şi destituirii impiegaţilor;
5. Şi în general asupra tuturor afacerilor ce i se defer de minister sau directorele generale.

Art. 13.—Se va înfiinţă în Bucureşti, sub privegherea inspectorelui generale, un curs practic pentru aspiranţi la funcţiunile telegrafo-postale. Asemenea se vor înfiinţă, după trebuinţă, cursuri practice şi pe lângă celelalte circumscripţiuni inspectorale, sub privegherea inspectorilor respectivi.

Un regulament special de administraţiune publică va fixă condiţiunile de admisibilitate a elevilor telegrafişti, precum şi programul cunoştinţelor ce urmează a li se predă, cu o remunerare suplimentară determinată şi trecută în buget.

TITLUL II

Onorariile impiegaţilor telegrafo-postali, diurne şi drept la pensiune

Art. 14. — Onorariile impiegaţilor telegrafo-postali se fixează precum urmează:

Administraţiunea centrală

	Pe lună: Onorariu	*Diurnă*
Directore generale	lei 750	250
Inspectore generale	» 550	150
Şeful de secţiune	» 450	—
Controlor clasa I	» 300	—
» » II	» 250	—
Şef de biurou	» 250	—
Ajutor	» 200	—
Verificatore	» 200	—
Registratore	» 250	—
Arhivar	» 250	—
Ajutor	» 100	—
Copist	» 100	—

Serviciul activ

	Pe lună: Onorariu	*Diurnă*
Inspectore	lei 500	150
Oficiante superior clasa I	» 450	—
Perceptore postal » I	» 450	—
Oficiante superior » II	» 375	—
Perceptore postal » II	» 375	—
Oficiante superior » III	» 300	—
Perceptore postal » III	» 300	—
Oficiante clasa I	» 250	—
» » II	» 225	—
» » III	» 200	—
Elev clasa I	» 100	—
» » II	» 75	—

www.dacoromanica.ro

Art. 15. — Diriginţii de oficiuri vor avea locuinţa gratis în localele oficiurilor. Acolo unde nu va fi cel puţin o cameră disponibilă pentru locuinţa diriginţilor, li se va dà o indemnizare de lei 1 pe zi.

Inspectorii de circumscripţiuni vor avea asemenea locuinţa gratis în localele oficiurilor, unde le este fixată reşedinţa. Acolo unde nu este cel puţin o cameră disponibilă pentru locuinţa inspectorelui li se va acordà o indemnizare de lei 2 pe zi.

Art. 16. — Impiegatul transferat în interesul serviciului va primi un loc gratis pe căile ferate, sau pe drumurile unde circulă deligenţe, iară acolo unde nu există nici drumuri de fier, nici deligenţe, va primi o despăgubire calculată după următorul tablou :

GRADELE	Costul transportului pe miriametru sau pe o fracţiune de miriametru
Inspectorul	4 lei noi
Oficiantul superior	3 » »
Perceptorul postal	3 » »
Oficiantul	2 » »
Elevul	2 » »

Art. 17. — Inspectorii în reviziunile lor nu au dreptul decât la preţul transportului prevăzut la art. 16.

Transferarea nu dă dreptul prevăzut mai sus când va fi provocată de abateri de serviciu sau în urma unei cereri.

Art. 18. — Directorele generale sau inspectorele generale, când merg în inspecţiune sau pentru afaceri de serviciu, primesc fiecare câte 6 lei pe miriametru sau fracţiune de miriametru, acolo unde nu există căi ferate sau serviciu de deligenţe.

Ei n'au drept la altă diurnă decât cea prevăzută la art. 14.

Art. 19. — Pentru regularea drepturilor la pensiune, impiegaţii telegrafo-postali vor fi asemănaţi cu militarii în privinţa termenului de serviciu, precum şi al vârstei.

TITLUL III

Concediurile

Art. 20. — Concediurile impiegaţilor telegrafo-postali se dau de către directorele general ; nu se poate acordà un concediu mai mare de 15 zile decât pe baza unui certificat medical.

In orice caz, un concediu mai mare de 15 zile nu se poate acordà decât pierzându-se salariul.

TITLUL IV

Pedepse

Art. 21. — Pedepsele ce se pot aplicà impiegaţilor telegrafo-postali, şi cari se vor regulà prin o deciziune ministerială, sunt următoarele:

I. Avertismentul.

II. Amenda, care nu va puteà covârşi jumătatea salariului pe o lună.

www.dacoromanica.ro

III. Permanenţa în serviciu pe un număr de zile determinată.

IV. Transferarea pe contul impiegatului.

V. Suspendarea din funcţiune pentru 3 luni, cel mult, pierzându-se dreptul de salariu.

VI. Destituirea fără a mai puteà fi reprimit în corp.

TITLUL V

Cauţiuni

Art. 22. — Oficianţii superiori vor depune o cauţiune egală cu salariul lor pe un an prevăzut în buget.

Perceptorii postali de clasa I vor depune o cauţiune în valoare de 60.000 lei, cei de clasa II în valoare de 30.000 lei şi cei de clasa III în valoare de 10.000 lei.

Conductorii postali vor depune o cauţiune egală cu salariul lor pe un an, prevăzut în buget.

TITLUL VI

Jurământul

Art. 23. — La intrarea în funcţiune impiegaţii telegrafo-postali vor depune următorul jurământ:

Jurământ

»Jur în numele Prea Sfintei Treimi că voiu servì în funcţiunea ce mi s'a încredinţat cu râvnă, cu credinţă şi cu dreptate, că nu mă voiu abate din datoriile prescrise şi că voiu respectà cu sfinţenie legile şi Constituţiunea patriei mele.

»Jur că nu voiu împărtăşì nimănui cuprinderea corespondenţei.

»Jur credinţă Domnitorului Carol I şi Dinastiei Sale.

»Aşa să-mi ajute Dumnezeu«.

TITLUL VII

Dispoziţiuni transitorii

Art. 24. — Numai cu ocaziunea punerii în aplicare a acestei legi, inspectorele generale şi inspectorii vor puteà fi numiţi din şefii de secţiuni şi şefii de staţiuni clasa I, II şi chiar III.

Titularii posturilor actuali din serviciul activ obţin de drept, din ziua promulgării acestei legi, gradul şi clasa corespunztoare, precum urmează:

Şefii de staţiune clasa I şi II obţin gradul de oficiant superior de clasa I sau perceptor postal clasa I; şefii de staţii clasa III pe acel de oficiant superior clasa II sau perceptor clasa II; şefii de staţii clasa IV şi oficianţii de clasa I pe acel de oficiant superior clasa III sau perceptor postal clasa III; oficianţii de clasa II pe acel de oficiant clasa I; oficianţii de clasa III pe acel de oficiant clasa II şi oficianţii de clasa IV şi V pe acel de oficiant clasa III.

Art. 25.— Orice dispoziţiuni anterioare, contrarii legii de faţă, sunt şi rămân abrogate.

* * *

Odată cu punerea în aplicare a legii de organizare se sancţionează şi regulamentul de mai jos [1]), prin care se fixează atribuţiunile directorului şi inspectorului general, al şefilor de secţiuni, inspectorilor, diriginţilor, personalului executiv superior şi inferior, precum şi întinderea şi reşedinţa circumscripţiilor postale:

1) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1871, pag. 73.

www.dacoromanica.ro

REGULAMENT

PENTRU

FIXAREA ATRIBUȚIUNILOR FUNCȚIONARILOR TELEGRAFO-POSTALI

Art. 1. — Directorele generale depinde direct de ministru și contrasemnează toate hârtiile sale; el deschide corespondența, regulează serviciul, corespunde cu diferite autorități și ia toate măsurile cari interesează serviciul.

Art. 2. — El prezidă în lipsa ministrului licitațiunile relative la serviciul său, decide definitiv în privința celor de o valoare până la 1.000 lei, și prezintă cele de o valoare superioară la aprobațiunea ministrului.

Art. 3. — El emite mandate de lefi; el poate asemenea emite mandate și de material însă numai pe baza unei aprobări sau delegațiuni speciale din partea ministrului.

Art. 4. — Inspectorele generale înlocuește de drept pe directore în atribuțiunile sale când acesta lipsește dela post.

Art. 5. — Inspectorele generale este special însărcinat cu supravegherea cancelariei administrațiunii centrale, cu executarea reglementelor și instrucțiunilor, cu supravegherea transmisiunii depeșilor și a stării liniilor, cu controlarea efectuării în regulă a curselor postale, cu controlarea raporturilor inspectorilor de circumscripțiuni și a biurourilor lor, cu distribuirea materialului necesar pe la inspectoratele de circumscripțiuni și cu inspectarea magaziilor.

El este asemenea însărcinat cu supravegherea cursului de telegrafie din București.

Art. 6. — El cercetează chestiunile ce-i sunt încredințate de către directorele general și îi supune rezultatul lucrărilor sale; el corespunde direct cu inspectorii de circumscripțiuni și cu diriginții de oficiuri, în ceeace privește atribuțiunile sale.

Art. 7. — Șefii de secțiuni contrasemnează toate hârtiile directorelui generale și inspectorelui generale, și sunt responsabili pentru orice hârtie care intră și iese din cancelariile lor.

Directorele generale va determină prin un regulament de serviciu interior atribuțiunile fiecărui șef de secțiune în parte și tuturor celorlalți amploiați din direcțiunea centrală.

Art. 8. — Inspectorele de circumscripțiune este șeful serviciului telegrafo-postale în circumscripțiunea sa; el corespunde în marginele atribuțiunilor sale cu diferitele autorități din circumscripțiunea sa.

Art. 9. — El dirige lucrările relative la înființarea și întreținerea de linii telegrafice și de biurouri, el controlează transmisiunea depeșilor și efectuarea curselor postale, perceperea taxelor și manipularea corespondențelor și obiectelor de mesagerii; el se asigură de starea casei, arhivei, condicilor, localului, magaziei, într'un cuvânt de tot ce este relativ la serviciul unei stațiuni.

Art. 10. — In caz de întreruperi, el ia toate măsurile necesarii pentru restabilirea comunicației, autorizâ deadreptul cheltuelile necesarii la restabilirea comunicațiunilor și referă cazul într'un raport detaliat directorului general (notificându-i tot deodată și modul cu care diferiții amploiați și-au îndeplinit datoriile lor).

Art. 11. — El vizitează cel puțin odată pe lună biurourile de reședință din circumscripțiunea sa și de două ori pe trimestru celelalte biurouri.

La fiecare stațiune inspectată dresează pe loc un proces-verbal în îndoit exemplar, din care unul îl trimite imediat inspectorului general, iară celălalt îl păstrează în arhiva circumscripțiunii.

Art. 12. — El vizitează cel puțin odată pe trimestru starea liniilor din circumscripțiunea sa și trimite un raport detaliat inspectorului general despre starea lor.

www.dacoromanica.ro

Art. 13. — El formează un dosar special pentru fiecare amploiat telegrafo-postal în care adună toate notele relative la serviciul său, aptitudinea, instrucţiunea, moralitatea şi purtarea sa.

Când un amploiat telegrafo-postal trece în o altă circumscripţiune, inspectorele transmite dosarul respectiv colegului său.

Art. 14.—La fiecare 6 luni, inspectorele formează un tablou general bazat pe notele din acele dosare pentru tot personalul din circumscripţiunea sa, şi-l trimite directorelui generale.

Art. 15. — Inspectorele trimite directorelui generale, cu avizul său motivat, orice cereri sau propunere de înaintare, de transferare, de suspendare, de destituire, de demisiune sau retragere la pensiune.

Art. 16. — El transmite directorelui generale cererile de concediu, după ce se asigură mai întâiu de veracitatea cazurilor invocate, şi-i dă tot deodată şi avizul său.

Art. 17. — El controlează toate cheltuelile extraordinare efectuate în circumscripţiunea sa, şi le transmite direcţiunii.

Art. 18. — Toate oficiurile telegrafo-postale din ţară se împart în 4 circumscripţiuni:

Circumscripţiunea I-a, cuprinde toate oficiurile din judeţele: Vlaşca, Ialomiţa, Brăila, Buzău, R.-Sărat, Prahova, Dâmboviţa, Muscel, Argeş, Vâlcea şi Ilfov.

Circumscripţiunea a II-a, cuprinde toate oficiurile din judeţele: Teleorman, Romanaţi, Olt, Mehedinţi, Gorj şi Dolj.

Circumscripţiunea III-a, cuprinde toate oficiurile din judeţele: Putna, Covurlui, Ismail, Bolgrad, Cahul, Tutova, Bacău şi Tecuciu.

Circumscripţiunea IV-a, cuprinde toate oficiurile din judeţele: Botoşani, Dorohoiu, Suceava, Neamţu, Roman, Iaşi, Vaslui şi Fălciu.

Art. 19. — Reşedinţa circumscripţiunii I-a se fixează în Bucureşti, cea de a II-a în Craiova, cea de a III-a în Tecuci şi cea de a IV-a în Iaşi.

Art. 20. — La fiecare reşedinţă de circumscripţiune se institue o magazie de depozit de material telegrafo-postal; această magazie se va încredinţă unui oficiant superior care va fi direct responsabil şi va ţine inventariile conform prescripţiunilor direcţiunii.

Art. 21.— Diriginţii de oficiuri se numesc de către directorele generale dintre oficianţii superiori şi perceptorii postali. Ei sunt însărcinaţi cu executarea ordinelor directorelui generale, inspectorelui generale şi inspectorilor respectivi şi sunt direct responsabili de întreaga manipulaţiune, de arhivă, de material şi starea liniilor dependinte de acel oficiu, având sub ordinele lor imediate pe toţi ceilalţi amploiaţi.

Ei sunt datori să ia parte la manipulare oricând va fi trebuinţă.

Art. 22.—Ei corespund deadreptul cu inspectorele generale şi cu inspectorele de circumscripţiune în cazuri anume determinate în articolele precedente, în celelalte cazuri ei se adresează la direcţiune.

Art. 23. — Orele de lucru şi îndatoririle de serviciu fiecărui amploiat sunt regulate de către diriginte, conform instrucţiunilor direcţiunii.

Dirigintele este în drept a chemă amploiaţii în serviciu afară de rândul lor, dacă trebuinţa o va cere.

Art. 24. — Diriginţii de oficiuri cu serviciu complet sau limitat sunt autorizaţi şi datori a prelungi închiderea biurourilor şi peste orele reglementare când trebuinţa o va cere; asemenea ei sunt datori a primi spre expediere afară de orele reglementare depeşile urgente oficiale şi chiar private în cazuri grave.

Art. 25. — Dirigintele adresează cererile de material inspectorelui şi le trece în inventariu conform instrucţiunilor.

www.dacoromanica.ro

El este responsabil de conservarea materialului şi de întrebuinţarea lui de către agenţii puşi sub ordinele sale.

Cererile de mobilier şi cari dau loc la veri o cheltuială diriginţii le adresează mai întâi inspectorelui şi acesta direcţiunii, dacă le aprobează.

Art. 26. — Dirigintele oficiului nu poate introduce nici o persoană străină în sala aparatelor fără permisiunea direcţiunii.

Art. 27. — Sunt însărcinaţi cu primirea şi transmisiunea corespondenţelor oficianţii superiori, perceptorii postali, oficianţii şi elevii de orice grad.

Manipularea obiectelor de mesagerii, de valori şi incasarea veniturilor nu se poate încredinţà decât perceptorilor postali şi oficianţilor superiori.

Manipulanţii de orice grad sunt direct şi mai întâi responsabili faţă de diriginţii respectivi.

Art. 28. — Conductorii sunt responsabili de toată expediţiunea ce li se încredinţează îndată ce au iscălit de primire, şi sunt sub ordinile imediate ale diriginţilor de oficiuri.

Art. 29. — Factorii sunt însărcinaţi cu distribuţiunea corespondenţelor la domiciliu şi cu serviciul interior al biurourilor, ei sunt sub ordinile imediate ale diriginţilor de oficiuri.

Ei sunt responsabili de corespondenţa ce li se încredinţează.

Art. 30. — Şefii de cantonieri şi cantonierii sunt însărcinaţi cu privegherea, reparaţiunea şi la trebuinţă construcţiunea liniilor telegrafice.

Ei sunt direct responsabili de materialul aflat pe linii şi de materialul ce li se încredinţează pentru reparaţiunea sau construcţiunea lor, precum şi de uneltele cu care se servesc.

Ei sunt sub ordinile imediate ale diriginţilor de oficiuri.

Art. 31. — Directorele generale va regulà prin instrucţiuni speciale întregul serviciu telegrafo-postal.

Pentru a se completà dispoziţiunile art. 21 din legea de organizare a corpului, prin deciziunea ministerială No. 8.318 din 8 Iulie 1871 [1]) se stabileşte că pedepsele disciplinare ale funcţionarilor postali şi telegrafici se vor aplicà precum urmează:

Art. 1. — Pentru orice abateri dela dispoziţiunile regulamentelor şi instrucţiunilor, amploiaţii culpabili se vor pedepsì cu amenda egală cu leafa sa dela o zi până la 15 zile, după gravitatea cazului.

In cazuri cu totul uşoare se va da amploiatului vinovat un avertisment.

Art. 2. — In caz de recidivă amploiatul culpabil se va pedepsì cu permanenţă dela 1 până la 3 zile şi totdeodată cu o amendă egală cu leafa sa dela 10 până la 15 zile.

Art. 3. — Dacă şi după aceasta amploiatul se abate dela datoriile sale va fi transferat pe compta sa.

Art. 4. — Dacă şi după aceste pedepse, se abate din nou dela datoriile sale, se va suspendà din funcţiune pentru 3 luni cel mult, pierzând şi dreptul la salariu, şi se va puteà chiar destituì, după gravitatea abaterii.

Art. 5. — In cazuri cu totul de natură de a compromite prestigiul

[1]) *Buletinul Telegrafo-Poştal* din 1871, pag. 104.

www.dacoromanica.ro

corpului, amploiatul culpabil va fi destituit fără a mai avea drept de reprimire.

Art. 6. — Pe lângă pedepsele specificate mai sus, amploiatul va fi obligat şi la restituirea sumelor la a căror plată este supus Statul prin legea telegrafo-postală, din cauza neglijenţei sau abaterii dela prescripţiunile legilor, regulamentelor şi instrucţiunilor telegrafo-postale.

Art. 7. — Diriginţii de oficiuri sunt autorizaţi a aplică pedepse disciplinare tuturor amploiaţilor culpabili cari se află sub ordinele lor.

Aceste pedepse vor constà în amenzi egale cu leafa dela 1 până la 3 zile şi în caz de recidivă şi cu permanenţă până la 24 ore.

In contra acestor pedepse amploiaţii nu vor aveà recurs decât la inspectorii de circumscripţiune şi numai cu ocazia vizitării biurourilor.

Art. 8. — Inspectorii de circumscripţiuni vor aplică ca pedepse disciplinare amenzi dela 1 până la 5 zile şi în caz de recidivă până la 10 zile şi permanenţă până la 48 ore.

Amploiatul pedepsit va aveà recurs contra acestor pedepse la direcţiunea generală.

Art. 9. — Se va păstrà un registru de abateri la direcţiunea generală în care se va înscrie toate pedepsele aplicate, atât de direcţiune cât şi de inspectori şi diriginţi.

Art. 10 şi cel din urmă. — Directorele general al telegrafelor şi postelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinirea a deciziunii de faţă.

In acelaş sens şi pentru completarea art. 7 din aceeaş lege, prin decizia ministerială din 23 Octomvrie 1871 [1]) se stabileşte pentru avansarea funcţionarilor postali şi telegrafici normele următoare:

Art. I. — Inaintarea elevilor clasa I la gradul de oficiant şi a oficianţilor clasa I la gradul de oficiant superior se va face prin concurs.

Art. II. — Pentru un loc vacant, atât de oficianţi cât şi de oficianţi superiori, se vor chemà câte 3 din cei mai vechi pe corp.

Dacă nici unul nu va însuşì condiţiunile necesarii a fi înaintat, se vor chemà alţi trei, şi aşa mai încolo.

Art. III. — Materiile asupra cărora au a fi examinaţii elevii spre a devenì oficianţi sunt cele următoare:

a) Materiile predate în cursul de telegrafie.

b) Manipularea la aparat;

c) Legile telegrafo-postale şi reglementele şi instrucţiunile necesarii unui amploiat manipulant.

Art. IV. — Oficianţii vor fi supuşi la acelaş examen ca elevii, plus

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1871, pag. 104.

www.dacoromanica.ro

asupra tuturor legilor, reglementelor şi instrucţiunilor telegrafo-postale de tot felul, cum şi asupra convenţiunilor încheiate cu Statele străine.

Art. V. — Comisiunea examinatoare îşi va aveà reşedinţa în Bucureşti şi se va compune din d-l director general al telegrafelor şi postelor ca preşedinte, d-l inspector general, d-l inspector al circumscripţiunii I, d-nii şefi de secţii şi d-nii diriginţi ai oficiurilor centrale.

Comisiunea va votà secret prin bile:

Bila albă înseamnă bine.

Bila roşie înseamnă pasabil, şi

Bila neagră înseamnă rău.

Art. VI. — Concurentul care va aveà 2 bile negre va fi respins; în caz când notele sunt egale cel mai vechiu se preferă. Concurentul care va dobândì majoritatea bilelor negre, nu se va mai puteà prezentà la concurs decât peste un an.

Art. VII. — Transportul concurenţilor va fi în contul lor.

Pentru recrutarea personalului din corp, prin decizia ministerială din 23 Octomvrie 1871 se stabileşte că aspiranţii să întrunească următoarele condiţiuni:

a) A fi român sau din părinţi naturalizaţi, pentru care va înfăţişà certificatul primăriei;

b) A aveà vârsta de 18 ani în sus, care se va probà prin actul de naştere;

c) Aspiranţii vor fi supuşi la un examen, care va aveà loc în Bucureşti, înaintea unei comisiuni, compusă din şefii de secţiuni şi dirigintele oficiului telegrafic central, sub preşedinţia inspectorului general sau, în lipsă, a inspectorului circumpscripţiei I.

d) Materiile asupra cărora vor fi examinaţi aspiranţii vor fi cele cari se predau în patru clase gimnaziale.

* * *

In vederea efectuării transportului expediţiilor postale, prin căile ferate date în circulaţie, cât şi pentru cele ce urmau să se deà în exploatare, Directorul Zisu face să se prevadă în regulamentul de exploatare al liniilor concedate, sancţionat la 30 Iulie 1870 [1]), următoarele dispoziţiuni referitoare la transportul expediţiilor şi executarea serviciului postal:

Art. 16. . . . . . .

La caz când transportul postei şi călătorilor ar devenì imposibil pe unele părţi ale liniei, administraţia drumurilor de fier va îngrijì a face transportul călătorilor şi postei cu vreun alt mod de transport.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1870, pag. 146—154.

www.dacoromanica.ro

Art. 48. — Concesionarii căilor ferate sunt datori a transportà gratuit posta.

Modul efectuării acestui transport se va fixà ţinând cont de împrejurările diferitelor localităţi şi anotimpuri, de către administraţia postelor, prin înţelegere cu direcţiunile companiilor.

Administraţia postelor va aveà dreptul a se servì de vagoane de postă proprii ale sale, iar compania este datoare a face gratuit transportul lor şi a impiegaţilor ce le vor însoţì, precum şi de a păstrà şi îngrijì asemenea vagoane în încăperile dependinte de drumul ferat.

Când orele de plecare ale trenurilor de călători se vor schimbà, compania este datoare a comunicà aceastà schimbare administraţiunii postelor cel puţin cu 15 zile înainte.

La gările şi staţiunile ce se vor indicà, compania este datoare a da un local pentru biuroul postei şi depozitul depeşilor, precum şi o magazie, de va fi nevoie, pentru încărcarea şi descărcarea malpostei.

Valoarea locativă a acestei magazii se va ţine în seamă companiei şi se va fixà în comun acord.

Art. 49. — Agenţii însărcinaţi cu serviciul postal şi telegrafic vor aveà intrarea liberă în gări şi staţiuni pentru îndeplinirea serviciului lor, conformându-se regulamentelor de poliţie interioară ale companiei.

Art. 52. — Agenţii postali şi telegrafici ai Statului vor circulà gratis în trăsurile companiei, când vor călătorì pentru serviciu.

Dispoziţiunile de mai sus serviră ca bază pentru începutul transporturilor postale pe liniile Paşcani-Iaşi, la 1 Septemvrie 1870, Bucureşti-Ploieşti la 9 Decemvrie 1870, Ploieşti—Buzău—Brăila la 18 Decemvrie 1870 şi Vereşti—Botoşani la 1 Noemvrie 1871 [1]).

Cât priveşte linia Galaţi-Tecuci-Adjud-Bacău-Roman, deşì s'a dat în circulaţie la 18 Decemvrie 1870, totuş din cauza inundaţiilor ce au survenit şi a ruperii câtorva poduri, exploatarea ei s'a amânat până către Septemvrie 1871.

Cu ocaziunea dării în circulaţie a liniilor ferate de mai sus, s'a suprimat marea arteră de diligenţe, între Bucureşti-Ploieşti-Buzău-Focşani-Roman-Iaşi, Buzău-Brăila-Galaţi, Galaţi-Tecuci, Roman-Fălticeni-Suceava şi Iaşi-Botoşani-Dorohoi-Mihăileni şi s'au înfiinţat altele, pe distanţele Ploieşti-Braşov, Buzău-Focşani-Mărăşeşti şi Botoşani-Dorohoi-Mihăileni.

Tot cu aceeaş ocaziune s'au înfiinţat oficii postale la gările Paşcani şi Iaşi, şi unul de schimb la gara Iţcani, pe teritoriul austriac.

Darea în circulaţie a însemnatei reţele de drum de fier, de care am vorbit, a avut o influenţă hotărîtoare şi asupra condiţiunilor în cari se făceà transpor-

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1870—1871, pag. 2061, 2152, 26 şi 1236.

www.dacoromanica.ro

tul expediţiilor prin posta cu cai şi pe cari directorul Zisu căută să le modifice, printr'un regulament aprobat de Domn, pe ziua de 23 Iunie 1871 [1]).

Prin acel regulament se renunţă la vechiul sistem de antreprize cu releuri şi subvenţii după numărul cailor aflători la releuri şi s'a admis antreprize între diferite localităţi cu un număr fix de curse pe săptămână.

Antreprenorii erau obligaţi a face transportul expediţiilor postale, după cum se stabileà prin contracte, adică cu diligenţa sau cu cariola, şi în schimbul acestuia primeau preţul obţinut la licitaţie şi incasau şi taxele călătorilor fixate prin art. 55 din legea de exploatare.

Cele dintâi curse postale date în antrepriză, după condiţiunile de mai sus, au fost cele de pe liniile Adjud-Soosmezo, Buzău-Focşani-Mărăşeşti şi Bucureşti-Oltenița-Călăraşi, concedate cu începere din Octomvrie şi Noemvrie 1871.

Cu această ocaziune s'au suprimat releurile postale intermediare, iar de acì încolo s'a adoptat aceeaş regulă treptat şi pentru celelalte curse, pe măsură ce li s'au reînoit contractele [2]).

* * *

Lipsa unui serviciu postal rural, lipsă ce cauză atâtea prejudiţii populaţiunii rurale, preocupă şi pe directorul Zisu, şi pentru funcţionarea unui astfel de serviciu alcătuì un proiect de lege în cuprinderea de mai jos:

LEGE

PENTRU

ÎNFIINŢAREA UNUI SERVICIU DE POSTE RURALE

Art. 1. — Conform art. 52 din legea consiliilor judeţene, aceste autorităţi vor înfiinţà cu cheltuiala casei judeţene câte un oficiu postale la reşedinţa fiecărei subprefecturi pentru expediţiunea corespondenţelor prin toate comunele rurale ale plăşii; fiecare din aceste oficiuri trebuie să aibă un expeditor cu o garanţie egală cu salariul pe un an.

Aceşti expeditori se numesc de direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor, după recomandarea consiliului judeţean sau comitetului permanent, şi sunt subordonaţi administraţiunii telegrafo-postale, dela care vor primì toate instrucţiunile privitoare la serviciu.

Orice expeditor, mai înainte de a fi numit definitiv, va practicà un timp de o lună într'un biurou postale, a luà cunoştinţă de serviciu, şi, după aceea, cunoscându-se apt, se va admite între expeditori.

La reşedinţele de subprefecturi unde se află oficiuri postale ale Statului nu se vor înfiinţà oficiuri judeţene. Oficiul postale în înţelegere cu subprefectura va transmite corespondenţa.

Art. 2. — In caz când vreun consiliu sau comitet permaninte, 15 zile cel mult după cererea direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor, nu i-ar supune spre confirmare expeditorii necesari, direcţiunea îi va numì deadreptul.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1871, pag. 77.

[2]) Darea de seamă 1872—1873, pag. 4.

www.dacoromanica.ro

Art. 3. — Consiliile judeţene vor fi datoare a trece în fiecare an în bugetele lor sumele necesare pentru plata expeditorelui, a mobilierului şi a celui alt material recunoscut necesar biuroului de expediţiune de către direcţia generală a telegrafelor şi postelor; în caz contrariu ministerul de interne le va înscrì ex-oficio.

Art. 4.— Salariul expeditorelui se fixează la 100 lei pe lună.

Art. 5.— Marşrutul curselor se regulează de direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor, astfel ca fiecare comună să poată primì şi trimite corespondenţa sa cel puţin de două ori pe săptămână.

Art. 6. — Pachetele corespondenţelor dela un biurou rural la biuroul postal sau la un alt biurou al Statului mai apropiat se vor transportà de către un dorobanţ; transportul pachetelor pentru comunele rurale se va efectuà prin vătăşei, după marşrutul format de direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor.

Art. 7. — Notarii din comunele rurale sunt obligaţi a îndeplinì funcţiunile de expeditori în comunele lor respective, în conformitate cu instrucţiunile ce vor primì dela direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor.

Art. 8. — Expeditorii rurali vor fi supuşi la o amendă dela 5 până la 20 lei de către direcţia generală a telegrafelor şi postelor, când nu se vor conformà instrucţiunilor sale; în cazuri grave ei vor fi destituiţi.

Asemenea notarii, vătăşeii, vor fi supuşi la o amendă dela 1 până la 5 lei în urma unui raport al expeditorelui rurale, în caz de a se abate dela îndatoririle puse de această lege şi instrucţiunile direcţiunii.

Aceste amende se vor vărsà în cassa judeţeană.

Art. 9. — Biurourile postale rurale nu vor puteà efectuà decât serviciul corespondenţelor, care conţine:

a) Scrisorile ordinare francate şi nefrancate;

b) Scrisorile recomandate francate;

c) Scrisorile ordinare recomandate oficiale;

d) Ziarele şi imprimatele de tot felul, precum şi depeşile telegrafice private;

e) Probele de mărfuri.

Art. 10.— Taxele incasate de biurourile postale rurale sunt în profitul Statului şi se vor vărsà regulat la finele fiecărei luni la cassieria judeţului, exceptându-se taxele pentru corespondenţele adresate din o comună altei comune din acelaş judeţ, cari sunt în folosul judeţului şi cari se vor vărsà asemenea regulat la finele fiecărei luni în cassa judeţului.

Această lege s'a votat de Cameră la 2 Iulie 1871, în timpul directoratului lui Zisu, iar de Senat la 9 Noemvrie acelaş an, în timpul directoratului lui G. Lahovari, prevăzându-se că punerea ei în aplicare să se facă cu începere dela 1 Maiu 1872.

Prin legea de mai sus, ca şi prin ordonanţa din Fevruarie 1865, de care am vorbit la pag. 245 se prevăzù că cheltuelile de întreţinere ale acestui serviciu să se suporte în întregime de judeţe; pentru ca ele să fie însă mai mici, s'a stabilit ca venitul incasat din taxele pentru trimiterile adresate din o localitate rurală pentru o alta din acelaş judeţ, să se bonifice judeţelor respective.

Prevederile legii de mai sus, faţă de ordonanţa domnească din Fevruarie 1865, prezintà inconvenientul că, din cauză de economie, s'a renunţat la cu-

www.dacoromanica.ro

rierii speciali, cari trebuiau să facă legătura biurourilor rurale cu oficiile şi la curierii călări ai comunelor, urmând ca cei dintâi să fie ramplasaţi prin dorobanţi (soldaţi cu schimbul) şi cei de al doilea prin vătăşcii comunelor, fapt ce face ca serviciul să nu se poată executà în bune condiţiuni.

* * *

Sub directoratul lui Zisu mai găsim ca lucrări şi fapte cari trebuiesc notate şi următoarele:

Cu începere din 1870 s'a aranjat un schimb de expediţiuni postale, de 3 ori pe săptămână în ambele direcţiuni, între Bucureşti-Constantinopol, în loc de două ori ca mai înainte, efectuându-se transportul prin mijlocirea drumurilor de fier Bucureşti-Giurgiu şi Rusciuk-Varna şi a vapoarelor între Giurgiu-Rusciuk şi Varna-Constantinopol [1]).

S'a stabilit, cu începere dela 22 Iunie 1871, că distribuirea corespondenţelor postale în Bucureşti să se facă de 4 ori pe zi, la orele 6 dimineaţa, 12, 5 şi 8 seara, iar ridicarea corespondenţelor din căsuţele postale dela oficiu să se facă la orice oră, dela 7 dimineaţa până la 8 seara [2]).

S'a încheiat o convenţiune postală cu Serbia, însă de conţinutul ei vom vorbì mai târziu, întrucât ea s'a aprobat de Corpurile Legiuitoare, la începutul anului 1874, şi s'a sancţionat pe ziua de 20 Fevruarie acelaş an [3]).

S'a alcătuit şi pus în aplicare pe ziua de 12 August 1871 un regulament pentru uniformarea personalului superior al postei şi telegrafului, în conformitate cu ierarhia stabilită prin legea de organizare a corpului.

Prin acest regulament s'a căutat ca uniformele să fie mai puţin costisitoare, s'a adoptat chipiuri de formă militărească, în loc de şepci şi tricornuri, şi s'a permis că directorul şi inspectorul general, inspectorii, şefii de divizii şi oficianţii superiori gradul I, în afară de serviciu, să poată umblà şi cu haine civile. [4])

Cu aprobarea consiliului de miniştrii din 5 Aprilie 1871 s'a dispozat trimiterea la Viena a lui M. Herişescu, şeful diviziei administrative, şi a lui Justin Bojinca, şeful oficiului postal Iaşi, pentru a studià organizarea serviciului postal şi telegrafic din Austria, ţară cu care eram în strânse legături de serviciu [5]).

Cu punerea în aplicare a regulamentului de scăderea taxelor, la 15 Octom-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1870, pag. 154.
[2]) *Monitorul Oficial* din 1871, pag. 679.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 111.
[4]) *Monitorul Oficial* din 1871, pag. 999.
[5]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1871, pag. 40.

www.dacoromanica.ro

vrie 1870, s'a admis primele benzi pentru jurnale, formate din hârtie verde, pe cari erà încrustat în negru un timbru postal de 1 $^1/_2$ bani. Aceste benzi, cu începere dela 1 Maiu 1871, au fost înlocnite cu altele de hârtie galbenă, cu timbru de coloare albastră [1]).

* * *

In ceeace priveşte serviciul telegrafic este de adăugat că directorul Zissu, prin legea din Iulie 1871, a scăzut taxele telegrafice dela 1 leu, 66 bani, la 1 leu pentru o telegramă dela 1—20 cuvinte, stabilind ca pentru fiecare serie de 10 cuvinte în plus să se perceapă câte 50 bani.

Scăderile de taxe au dat naştere la o desvoltare însemnată de corespondenţe telegrafice, ajungându-se, la un moment dat, să nu se poată face faţă traficului cu liniile ce existau, cari de altfel, din cauza economiilor din ultimii ani, se găseau în proastă stare de întreţinere.

* * *

In timpul directoratului lui Zisu s'a mai întâmplat un fapt, care îşi are importanţa lui şi care caracterizează simţul datoriei şi devotamentul către ţară şi Tron al personalului administraţiunii postelor şi telegrafelor :

In noaptea de 7 spre 8 August 1870, pe la ora 3 $^1/_2$ dimineaţa, un număr însemnat de oameni din oraşul Ploieşti, conduşi de Candiano Popescu şi Grigorescu, deputaţi; Matache Nicolau, fost deputat şi primar, şi alţii, proclamară detronarea Domnitorului, numirea generalului N. Golescu ca regent şi a lui Ion Brătianu ca ministru de răsboiu ad-interim.

Revoluţionarii căutară să pună mâna pe prefectură, cazarma dorobanţilor, pe alte autorităţi şi în primul rând pe oficiul telegrafo-postal, pentru ca să nu se poată comunicà nici o ştire la Bucureşti, sau în restul ţării, fără consimţimântul lor.

Funcţionarul de serviciu la telegraf în acea noapte, oficiantul Gr. Iorgulescu (fost diriginte al oficiului postal central Bucureşti, între anii 1899—1902 şi actualmente pensionar), iată ce detalii ne dă asupra faptelor petrecute în sus arătata noapte şi la cari a luat o parte atât de activă şi de inteligentă.

»In acea noapte, pe la 3 $^1/_2$ dimineaţa, aud bătăi violente în ghişet, »deschid uscioara şi văd în sală pe un anume Guţă Grădinaru, om de ai »lui Candiano, însoţit de 40—50 oameni, cari cu revolverul în mână îmi »spune, în repezeală, că în Bucureşti este revoluţie, Domnitorul a fost de»tronat, că în locul său s'a pus ca regent generalul N. Golescu şi că să-i »deschid uşa, căci altfel va intrà cu forţa.

»Neavând ce face am deschis şi m'am retras spre fundul biuroului,

[1]) *Monitorul Oficial* din 1871, pag. 488.

www.dacoromanica.ro

»iar Guță Grădinaru, intrând cu însoțitorii lui, dă un foc de revolver, fie »spre a mă înspăimântă, fie spre a dà vreun semnal.

»Văzând aceasta, am ieșit în balcon și cum lângă el se află stâlpul de »susținere al firelor, m'am agățat de el și m'am lăsat să alunec până jos »în stradă.

»Aci am fost prins de alți răzvrătitori și dus din nou în biurou, unde »Guță Grădinaru mă lăsă în paza a 5 oameni, cărora le dă poruncă să nu »mă lase să mă apropii de aparate sub nici un cuvânt și că dacă voiu în»cercà să fac acest lucru să mă împuște.

»Cei ce mă păzeau fiind beți, cum de altfel erà toată ceata care pă»trunsese în biurou, rămânând singuri, au trimis de au mai adus câteva »doniță cu vin și de ale mâncării și au băut până când s'au îmbătat deabi»nelea și au adormit.

»Pe la ora 5 dimineața m'am apropiat de aparate, am închis mani»pulatorul spre a nu face zgomot și am chemat oficiul central București. »Am întrebat pe amploiați ce se petrece pe acolo, și spunându-mi-se că »este pace și liniște, am cerut să-mi deà biuroul telegrafic dela casa pri»mului ministru și ministru de interne Manolache Costache.

»Comunicând amploiatului de serviciu, Osvald Dreutel, cele întâmplate, »i-am cerut să deștepte din somn pe ministru și să-l aducă la aparat, unde »i-am spus tot ce știam în privința revoltei izbucnită, i-am adăugat în ce »poziție mă găseam și ca atare să știe că nu voiu mai puteà comunicà »nici o știre«.

Mai târziu, Candiano, care își însușise funcțiunea de prefect, vine pe la ora $6\,^1/_2$ la biurou, însoțit de alți tovarăși și formează următoarele două telegrame [1]), pe cari le trimite la destinație prin oamenii săi:

București, 8 August 1870, 7.10 dimineața.

D-lui Maior Polizu.

Ploiești.

Vă fac cunoscut că Prințul Carol I s'a detronat astă noapte de către popor. In numele guvernului provizoriu vă ordon a luà comanda garnizoanei și pe dată a supune armata la jurământ pentru noul guvern. Tot de o dată vă veți pune la ordinele prefectului Alexandru Candiano Popescu, veți menține ordinea, iar de urmare veți raportà pe dată.

Ministru de răsboiu ad-interim,

I. Brătianu.

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1870, No. 175.

www.dacoromanica.ro

D-lui sergent însărcinat cu darea armelor.

Sunteţi invitat ca pe dată puscele ce aveţi în păstrarea d-voastră să le împărţiţi la popor.

Prefectul judeţului Prahova,
Candiano Popescu.

Acelaş Candiano mai redactează şi următoarele două telegrame şi, cu revolverul în mână şi sub ameninţare cu împuşcarea, sileşte pe funcţionarul Iorgulescu să le primească şi să le transmită la destinaţie:

D-lui căpitan Georgescu, comandantul punctului Predeal.

Principele Carol răsturnat, guvernul provizoriu instalat, având de cap pe generalul N. Golescu ca regent, sunt prefectul districtului numit de guvernul provizoriu, concentraţi imediat grănicerii şi în 24 ore, dacă se poate, să fiţi în Ploieşti.

Aştept dela patriotismul d-voastră şi dela energia d-voastră acest serviciu.

Candiano Popescu.

Ziarului Albina, la Pesta

Principele Carol este răsturnat, guvernul provizoriu înfiinţat sub titlu de regenţă. In Ploieşti mare entuziasm.

Candiano Popescu.

Pentru expedierea acestor din urmă depeşi oficiantul Iorgulescu chemă oficiile Bucureşti şi Predeal, le pune pe aceeaşi lamelă în schimbător şi transmite telegramele în acelaş timp ambelor oficii, adăugând oficiului Predeal să nu le dea curs de oarece conţin fapte neadevărate, şi că, spre a se convinge, n'are decât să întrebe pe oficiul Bucureşti, cu care îl dă afară din aparate.

Nu mult după aceasta, răsvrătitorii au căutat să se pună în comunicaţie telegrafică cu afiliaţii lor din alte oraşe, ca: Buzău, Brăila şi Tecuci. Cum însă oficiul telegrafic Bucureşti comunicase tuturor oficiilor întâmplările din Ploieşti, telegrafiştii din acele oraşe au refuzat să cheme la aparat persoanele în cauză sau să le comunice vreo ştire.

Răsvrătitorii înţelegând, în fine, că mişcarea lor n'a isbutit, că sunt demascaţi şi că din Bucureşti trebuie să fi plecat spre Ploieşti forţa armată, unii din ei s'au ascuns, iar alţii au părăsit oraşul, aşa că până spre seară liniştea s'a restabilit, iar capii mişcării au fost arestaţi.

Guvernul, prin comunicatul din 10 August 1870, publicat în *Monitorul Oficial,* restabilind faptele, constată zelul şi activitatea depusă de şefii oştirii şi *adresează mulţumiri corpului telegrafo-postal şi în special şefului oficiului Pre-*

www.dacoromanica.ro

deal, Iulin Filipescu, și amploiaților din Ploiești, oficiant Gr. Iorgulescu și elev N. Constantinescu, pentru cari s'au luat măsuri să fie avansați în vederea deosebitei și inteligentei lor purtări.

Pentru a se accentuà şi mai bine rolul funcţionarilor telegrafo-postali în evenimentele ce am arătat, primul ministru şi ministru de interne Manolache Costache adresează prin *Monitorul Oficial* No. 179 din 15/27 August directorului Zisu următoarea scrisoare:

Domnule director,

Cu ocaziunea turburărilor întâmplate la Ploieşti în ziua de 8 August curent, corpul telegrafo-postal s'a distins prin zelul, inteligenţa şi devotamentul său la datorie.

Profitând acum de întoarcerea d-voastră la post, vă rog, d-le director, a vă face, către întregul corp ce administraţi cu atâta succes, interpretul viilor mulţumiri ale guvernului şi în special d-lor: T. N. Augustin, şeful serviciului administrativ; G. Filionescu, şeful oficiului telegrafic din Bucureşti, cari au desvoltat atâta zel şi inteligenţă în acea ocaziune, precum şi tuturor d-lor şefi şi amploiaţi ai oficiilor: Bucureşti, Predeal, Ploieşti, Buzău, Brăila şi Tecuci, cu cari turburătorii au căutat a se pune în relaţiuni şi prin cari li s'a dejucat toate planurile lor criminale.

Primiţi, d-le director, asigurarea prea distinsei mele consideraţiuni.

Ministru de interne, M. Costachi.

In vederea aceloraşi fapte şi ca o deosebită atenţiune pentru corpul postal şi telegrafic, în ziua de 20 August Domnitorul a binevoit a primì pe d-nii: A. T. Zisu, director general; Augustin, şeful secţiunii administrative; Filionescu, şeful oficiului telegrafic Bucureşti; Filipescu, şeful oficiului Predeal; Iorgulescu, oficiant, şi Constantinescu N., elev, ambii dela oficiul Ploieşti.

Directorul Zisu, prezentând Inălţimii Sale, faţă fiind şi ministrul de interne, pe aceşti funcţionari, Domnitorul a binevoit a le exprimà mulţumirile sale pentru zelul şi activitatea cu cari în împrejurările evenimentelor dela Ploieşti şi-au îndeplinit datoria către ţară şi Tron, cari sunt aşa de strâns legate [1]).

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1870, pag. 168.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI EPAMINONDA PERIDI

23 Decemvrie 1870—12 Martie 1871.

Epaminonda Peridi a fost numit director general în urma retragerii lui Zisu, provocată de schimbarea guvernului şi formarea cabinetului prezidat de Ion Ghica.

Ion Ghica, ca ministru de interne, căută să pună în capul administraţiunii postelor şi telegrafelor un om cunoscător al acelor servicii, şi cel numit întruneà condiţiunile, întrucât intrase în telegraf ca mic funcţionar în 1857, trecuse prin gradele ierarhice şi până la Aprilie 1870 ocupase funcţiunea de şef al secţiunii telmice, de unde demisionase, pentru a ocupà pe cea de inspector al telegrafelor dela căile ferate, concesionate lui Strousberg.

Cu toată bunăvoinţa, însă, ce ar fi avut de a introduce îmbunătăţiri în administraţia, din care făcuse parte atât timp, totuş nu putù face nimic, întrucât la 12 Martie 1871 demisionă, din cauza retragerii lui Ion Ghica.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI GEORGE LAIIOVARI

4 Noemvrie 1871—31 Martie 1876.

George Lahovari, inginer şi fost director al contabilităţii din ministerul de finanţe, a fost numit, pe ziua de 4 Noemvrie 1871, ca director general al postelor şi telegrafelor, în urma demisiunii lui Al. Zisu, când a funcţionat pentru a doua oară.

La venirea sa în capul acestei administraţiuni găsì ultimele lucrări ale lui Zisu, ca legea de organizare a corpului, pusă în aplicare de câteva luni, legea de exploatare şi regulamentul pentru transportul expediţiunilor postale, în curs de aplicare, iar legea pentru organizarea serviciului postal rural, votată numai de Cameră.

Lahovari, înţelegând importanţa misiunii sale, căută să aplice cât mai bine legile şi regulamentele mai sus arătate, să le completeze şi să le îmbunătăţească şi ştiu să ià şi să propună noi măsuri, cari să asigure progresul şi îndrumarea întregii administraţiuni şi a serviciilor dependinte, spre a puteà ajunge să ocupe un loc demn între vechile organizări similare ale ţărilor din Europa.

* * *

In ceeace priveşte legea de organizare, Lahovari constatând că personalul fixat prin acea lege este insuficient, la votarea bugetelor pe anii 1873, 1874 şi 1875, prevede şi obţine sporirea personalului cu: 2 oficianţi superiori gradul I, 6 oficianţi superiori gradul II, 20 oficianţi superiori gradul III, 30 oficianţi clasa I-a, 25 oficianţi clasa II-a, 20 oficianţi clasa III-a şi 19 elevi, fapt prin care s'a putut aranjà efectuarea serviciului în mai bune condiţiuni şi să i se dea extensiunea cerută.

Prin sporurile de mai sus şi aranjarea lor în diferitele grade ierarhice, Lahovari urmărì pe de o parte câştigarea de braţe pentru efectuarea serviciului, iar pe de alta de a provocà avansări în corp, ceeace însemnà o îmbunătăţire a soartei personalului.

www.dacoromanica.ro

Relativ la aceeaş lege urmează a se ştî că dispoziţiunile prevăzute prin art. 22, după cari oficianţii superiori trebuiau să depună o garanţie egală cu leafa pe un an, n'a putut fi adusă la îndeplinire, întrucât personalul din aceste grade nu avea de unde să depună mii de lei de odată, cu toate ameninţările direcţiunii de a-i retrogradă, sau a-i lăsă în disponibilitate.

Pentru înlăturarea acestor inconveniente şi a măsurilor de represiune, Lahovari, pe de o parte, cu referatul No. 13.518 din 25 Iulie 1873 [1]), cere ministrului de interne a aprobă ca pentru formarea garanţiilor să se oprească la toţi funcţionarii corpului câte 5 % din salariul lor lunar, cu începere din aceeaş lună, iar pe de alta, întocmeşte în aceeaş privinţă următorul proiect de lege, care s'a şi votat de Corpurile legiuitoare şi s'a sancţionat cu decretul No. 604 din 16 Martie 1874:

L E G E

Pentru reţinerea mensuală de 5 % din salariile impiegaţilor telegrafo-postali

Art. I. — Se va reţine cu începere dela 1 Aprilie 1874 mensual 5 % dela toate gradele de elevi, oficianţi şi impiegaţi din direcţiunea generală, ale căror posturi corespund cu gradele de elevi şi oficianţi inferiori, pentru a puteà venì în ajutorul lor, în formarea garanţiei prevăzută la art. 22 din legea organizării corpului telegrafo-postal.

Aceste reţineri sau valoarea lor în efecte de ale Statului se vor depune la Casa de depuneri şi consemnaţiuni. Ele încetează când impiegatul va avea garanţia legiuită completă.

Art. II. — Impiegaţilor retraşi din corp şi asupra cărora nu va existà nici o împrejurare popritoare se vor înapoià aceste reţineri împreună cu procentele eventuale.

Prin legea de mai sus, pusă în aplicare pe ziua de 1 Aprilie 1874 şi prin aplicarea reţinerilor de 5 % întregului personal, Lahovari urmărì pe de o parte o mai bună garantare a administraţiunii postelor şi telegrafelor, întrucât şi micii funcţionari erau mânuitori de bani, iar pe de alta, formarea unui capital fiecărui funcţionar, fructificat prin dobânzi.

Tot relativ la personalul administraţiunii postelor, Lahovari a mai întocmit un regulament [2]) pentru uniformarea personalului inferior, stabilind următoarele condiţiuni pentru admiterea conductorilor postali [3]):

a) Să fie român sau împământenit;

b) Să aibă vârsta între 25—55 ani;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 90.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1872, pag. 147.

[3]) *Monitorul Oficial* din 1872, pag. 149.

www.dacoromanica.ro

c) Să aibă garanţie în numerar sau efecte de ale Statului, în valoare de 6.000 lei, iar în ipotecă până la 12.000 lei;

d) Să ştie a ceti şi scrie curent cu litere latine;

e) Militarii liberaţi vor fi preferaţi;

f) Să prezinte certificat de bună purtare şi moralitate.

* * *

Legea de exploatare pusă în aplicare la 1871 fiind supusă la diferite interpretări, iar manipulaţiunea diferitelor ramuri de serviciu făcându-se după norme stabilite prin uz şi după circulări învechite, Lahovari iă dispoziţiuni pentru întocmirea unui regulament al acestei legi [1]), care s'a şi sancţionat la 20 Decemvrie 1872 şi s'a pus în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1873.

Prin acest regulament s'au precizat şi desvoltat articolele din sus citata lege cari dădeau loc la interpretări, şi s'au stabilit norme pentru mânuirea fiecărei ramuri de serviciu, fapt prin care s'a ajuns la uşurarea executării serviciului şi mânuirea lui în mod uniform în întreaga ţară.

Relativ la aceeaş lege şi în scop de a se satisface atât cerinţele din interiorul ţării, cât şi relaţiunile cu străinătatea, Lahovari a intervinit pe lângă ministrul de interne şi, în urma aprobării consiliului de miniştri din 9 Septemvrie 1872 şi a decretului No. 1.569 [2]) din 19 Septemvrie acelaş an, a dispus ca:

Greutatea pentru taxarea imprimatelor şi probelor de mărfuri, în schimb cu străinătatea, să se ridice dela 40 la 50 grame.

Maximul greutăţii probelor de mărfuri şi imprimatelor să se fixeze la 500, în loc de 250 grame, cu o taxă unitară de 40 bani, pentru imprimatele cu greutate între 250—500 grame.

Dispoziţiunile de mai sus s'au pus în aplicare cu începere dela 1 Noemvrie 1872.

* * *

Legea pentru organizarea serviciului postal rural, votată de Cameră la 2 Iulie 1871, sub directoratul lui Zisu şi pe care am dat-o la pag. 321, după stăruinţele lui Lahovari, se votează la 9 Noemvrie acelaş an şi de Senat şi se sancţionează la 3 Martie 1872, cu menţiunea de a se pune în aplicare cu începere dela 1 Maiu acelaş an.

Mai înainte însă Lahovari alcătuì regulamentul şi instrucţiunile pentru mânuirea acestui serviciu, cari s'au şi sancţionat pe ziua de 1 Aprilie 1872 [3]).

Prin acest regulament, pe lângă desvoltarea legii, se prevăzură reguli ex-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 17—37.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1872, pag. 145.

[3]) *Monitorul Oficial* din 1872, pag. 527.

www.dacoromanica.ro

plicite, pentru executarea serviciului de către expeditorii rurali şi notari, se stabiliră formularele necesare mânuirii serviciului şi se întocmì o nomenclatură, după care să se îndrumeze corespondenţele localităţilor rurale.

Partea cea mai grea a fost însă aceea ca judeţele să înscrie fondurile necesare pentru plata expeditorilor şi procurarea mobilierului şi obiectelor postale, necesare atât biurourilor, cât şi comunelor rurale, şi în această chestiune Lahovari a depus o deosebită stăruinţă, până să vadă adusă la îndeplinire organizarea şi funcţionarea serviciului postal rural în întreaga ţară.

Ordinea şi data la care a început funcţionarea serviciului postal rural în diferitele judeţe ale ţării, a fost următoarea:

La Mai 1872 în judeţele Teleorman, Suceava, Dorohoi, Putna, Ilfov şi Botoşani.

La Septemvrie 1872 în judeţele Buzău, R.-Sărat, Roman şi Ialomiţa.
» Octomvrie » » » Bolgrad, Iaşi, Vaslui şi Muscel.
» Noemvrie » » » Dolj, Fălciu, Vâlcea şi Vlaşca.
» Decemvrie » » » Mehedinţi, Romanaţi, Olt, Argeş şi Brăila.
» Ianuarie 1873 » » Tutova, Argeş şi Prahova.
» Fevruarie » » » Cahul, Tecuci şi Bacău.
» Martie » » » Dâmboviţa.
» Iunie 1874 » » Covurlui.

In judeţele mai sus arătate s'au înfiinţat în localităţile de reşedinţă ale subprefecturilor 113 biurouri postale rurale [1]), din cari unele din ele, pentru o mai bună efectuare a serviciului de îndrumare a corespondenţelor, la gările [2]): Comana, Buftea, Crivina, Valea Călugărească, Albeşti, Ulmeni, Cilibia, Ianca, Galbeni, Titu şi Leurdeni.

Numărul comunelor rurale ai căror notari urmau să îndeplinească serviciul postal rural, şi cari au trebuit să fie înzestrate cu obiectele necesare manipulării serviciului, a fost de 2.900.

Pentru o mai bună îndrumare şi supraveghere a executării serviciului postal rural, Lahovari, în urma aprobării ministrului de interne, dată pe referatul No. 13.514 din 6 August 1873, înfiinţează în direcţiunea generală, pendinte de divizia contabilităţii, un biurou special sub denumirea de biuroul postelor rurale, cu următoarele atribuţiuni [3]):

a) Ţinerea corespondenţelor cu prefecturile de judeţe, comitetele permanente şi cu diriginţi oficiilor, în tot ce priveşte administraţia şi serviciul în general al biurourilor de poştă rurală;

b) Ţinerea contabilităţii pentru veniturile acestor biurouri, atât ale Sta-

---

[1]) *Darea de seamă* din 1872/73, pag. 19.
[2]) *Monitorul Oficial* din 1872, pag. 1296.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 188.

www.dacoromanica.ro

tului, cât şi ale judeţelor, controlând totdeodată toate conturile şi facturile diferitelor biurouri;

c) Ţinerea unor statistici exacte de veniturile şi cheltuelile acestor biurouri şi de numărul scrisorilor manipulate, pe specii şi categorii;

d) Ţinerea unui registru special de mersul serviciului şi de amenzile aplicate expeditorilor rurali şi notarilor;

e) Publicarea prin *Monitorul Oficial* şi *Buletinul Telegrafo-Postal* a deciziunilor şi măsurilor luate în privinţa acestui serviciu;

f) A face, după ordinul Direcţiunii, inspecţiuni generale şi parţiale expeditorilor rurali şi biurourilor comunale;

g) A pregăti şi publică mersul serviciului în diferite judeţe şi plăşi;

h) A priveghiă şi urmări de aproape tot ce se atinge de serviciul postelor rurale.

Tot în scopul unei mai bune îndepliniri a acelui serviu, Lahovari mai ia direct, sau prin ministerul de interne, şi următoarele măsuri:

S'a dispozat cu ordinul circular No. 10.021 din 2 Iunie 1873 [1]), ca expeditorii rurali să înainteze lunar Direcţiunii generale un tablou în care sa se arate numele comunelor pendinte de fiecare biurou, zilele în cari vin vătăşeii dela comune şi se înapoiază, cari anume comune n'au trimis vătăşeii şi ce măsuri s'au luat.

Cu ordinul ministerului de interne No. 9.773 din 24 Maiu 1873 [2]) către prefecţi, s'a interzis subprefecţilor de a mai aveà vreo autoritate asupra expeditorilor rurali şi, în cazul când nu-şi văd de serviciu, să-i raporteze Direcţiunii generale a postelor.

Cu ordinul ministerului de interne No. 3.791 din Fevruarie 1874 [3]) s'a dispozat ca prefecturile să nu mai aducă nici o modificare în executarea serviciului postal rural, fără ca această măsură să fie comunicată şi aprobată de Direcţiunea postelor.

Cu ordinul ministerului de interne No. 21.633 din 16/XI/1873 [4]) către prefecţi, s'a dispozat ca trimiterea corespondenţelor oricărei autorităţi să se facă numai prin posta rurală şi numai în cazuri extra-urgente şi în afară de zilele de curse să se poată expedià prin trimişi speciali.

Serviciul postal rural organizat în baza legii din 1871, cu toate neajunsurile lui, întru cât îndeplinirea se făceà prin dorobanţi şi vătăşei, totuş continuă să se desvolte şi să provoace un schimb de corespondenţe cu localităţile rurale, din ce în ce mai activ şi din care să rezulte pentru administraţia postelor incasări de venituri, iar din statisticile acelui timp găsim că venitul rezultat dela

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 143.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 141.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 93.

[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 4.

www.dacoromanica.ro

biurourile rurale în primul an de execuţie (1 Maiu 1871—31 Decemvrie 1872) a fost de 1.748 lei, 07 bani ; în anul 1873 acel venit atinge cifra de 12.489 lei, 19 bani, în anul 1874 el se ridică la 26.113 lei, 61 bani, şi în 1875 el ajunge la 30.856 lei, 66 bani [1]).

Cum însă judeţele protestau că cheltuelile pentru întreţinerea acestui serviciu erau prea mari (208.299 lei pentru întreaga ţară), Direcţiunea generală, în urma stăruinţelor şi ale ministerului de interne, întocmì un nou regulament pentru executarea serviciului postal, care s'a sancţionat la 1 Noemvrie 1875 şi s'a pus în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1876 [2]).

Prin acest regulament expeditorii rurali n'au fost menţinuţi decât la biurourile aflătoare în staţiunile de cale ferată, iar cei aflaţi la biurourile dela reşedinţa subprefecturilor s'au desfiinţat, trecându-se atribuţiunile lor, registratorilor suprefecturilor respective, în schimbul cărui serviciu se plăteà acestora o diurnă de 50 lei lunar.

Tot prin acelaş regulament, s'a modificat şi simplificat simţitor, atât manipulaţia serviciului, cât şi imprimatele utilizate şi s'a aranjat împărţirea comunelor rurale pe oficii şi biurouri rurale, într'un mod mai raţional, neţinându-se tocmai seamă de împărţirea administrativă.

Transportul corespondenţelor între oficii şi biurourile rurale s'a aranjat a se face după împrejurări, cu calea ferată, prin diligenţe, curse cu cariole, sau cu curieri călări, iar pentru celelalte prin dorobanţi.

Schimbul de corespondenţe între oficii şi biurourile rurale şi între comunele pendinţi s'a aranjat a se face de trei ori pe săptămână, în loc de două ori ca mai înainte, şi pentru asigurarea expediţiilor postale s'a dispus ca ele să fie închise în gente speciale, iar cheile să se afle, una în păstrarea expeditorului, iar cealaltă la notarul comunei respective, aşa ca vătăşeii să nu poată umblà în gente.

După noua întocmire, cheltuelile pentru întreţinerea serviciului postal rural s'au redus dela 208.299 lei, la 158.500 lei.

Cu ocaziunea punerii în aplicare a noului regulament se formă noi instrucţiuni pentru manipularea serviciului de către notari, registratori, expeditorii din gări şi manipulanţii de oficii.

* * *

Deşì, după cum am arătat, prin organizarea serviciului postal rural s'au înfiinţat şi s'au pus la dispoziţia publicului un număr de 113 biurouri postale rurale, totuş Lahovari a reuşit a mai înfiinţà în timpul directoratului său şi un număr însemnat de oficii telegrafo-postale.

Astfel, în cursul anului 1872, el înfiinţează oficiile Budeşti, Buhuşi, Dom-

---

[1]) Darea de seamă din 1874/75, pag. 22.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1876, pag. 21.

www.dacoromanica.ro

neşti, Drăgăşani, Ferbinţi, Mărăşeşti, Prefectura de Ilfov, Roşiorii-de-Vede şi Zimnicea.

In cursul anului 1873 înfiinţează oficiile: Barboşi, Filiaşi, Hârlău, Pârscov, Pătârlage, Sinaia, Brăila gară, Bucureşti Gara de Nord şi Galaţi gară.

Şi în cursul anilor 1874—1875 a mai înfiinţat oficiile: Bujor, Pleşoiu, Slobozia, Vârciorova şi Horez.

Tot în scopul de a înmulţi numărul oficiilor telegrafo-postale, Lahovari a alcătuit următorul regulament pentru înfiinţări de linii şi deschideri de biurouri telegrafice de către autorităţile judeţene şi comunale, care s'a aprobat şi sancţionat de Domn cu decretul No. 196 din 31 Ianuarie 1875:

REGLEMENT

Pentru înfiinţarea de linii şi deschiderea de biurouri telegrafice de către autorităţile judeţene şi comunale

Art. 1. — Orice autoritate judeţeană sau comunală poate înfiinţă linii şi deschide biurouri telegrafice sub următoarele condiţiuni:

Art. 2. — Infiinţarea de linii şi deschiderea de noi biurouri telegrafice de către consiliile judeţene sau comunale urmează a fi subordonate încuviinţării şi aprobării ministerului de interne.

Art. 3. — Când un judeţ sau comună voieşte a înfiinţă o linie telegrafică cu spesele sale, va trebui a face mai întâiu o cerere la Direcţiunea generală a telegrafelor, arătând linia ce vrea să construeze, cât şi locul biuroului, şi direcţiunea va trimite cu a sa cheltuială un impiegat spre a face studiul liniei şi a pregăti devizul necesar.

Art. 4. — Construcţiunea liniei, aşezarea şi legarea biuroului se va face prin îngrijirea direcţiunii generale.

Art. 5. — Orice linie şi biurou telegrafic înfiinţat de judeţ sau comună urmează a fi în legătură cu liniile şi biurourile telegrafice ale Statului.

Art. 6. — Materialul necesar pentru construcţia liniei cât şi aparatele vor fi întocmai ca acele întrebuinţate la direcţia generală a telegrafelor.

Art. 7. — Odată cu cererea autorizaţiunii ministerului, consiliul judeţean sau comunal va prezentă devizul de costul înfiinţării liniei şi biuroului aprobat de direcţiunea generală a telegrafelor. Costul materialului şi al aparatelor nu va puteă întrece preţurile ce se plătesc obişnuit de Direcţiune.

La caz de cerere din partea autorităţilor judeţene sau comunale, Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor se îndatorează a furnizà acele obiecte cu preţurile ce plăteşte şi dânsa.

Art. 8. — Pentru întreţinerea anuală a liniei şi a biuroului judeţean sau comunal, se vor prevedeà în bugetul respectiv, sub rubrică specială, sumele necesare cari urmează a fi mai întâiu aprobate de Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor.

Art. 9. — Consiliul judeţean sau comunal, obţinând aprobarea ministerială, se obligă la următoarele cheltueli:

a) Pentru înfiinţarea biuroului.

1. Cumpărătoarea stâlpilor, sârmei, fiarelor şi izolatorilor necesari, după dimensiunile şi modelurile date de către Direcţiune;

2. Cumpărătoarea aparatelor de lucru, a mobilierului şi a diferitelor stampile, asemenea după modelurile date de Direcţiune.

www.dacoromanica.ro

b) Pentru întreţinerea anuală.

1. Tot materialul şi utensilele necesare la întreţinerea liniilor ;

2. Pucioasă pentru izolatori, piele şi materialul necesar pentru întreţinerea în bună stare a bateriilor ;

3. Localul pentru biurou şi pentru şederea amploiatului, precum asemenea încălzitul şi luminatul localului şi spesele de biurou.

c) Personalul.

1. Salariul unui amploiat (dirigent) cu leafă de 200 lei mensual;

2. Salariile personalului inferior, adică a unui om de serviciu şi care va puteà funcţionà şi ca distribuitor de telegrame, şi a unui cantonier pentru întreţinerea liniei telegrafice, socotit câte un cantonier pentru o distanţă de 20 până la 30 kilometri. Salariile acestor agenţi nu vor puteà trece peste 50 lei mensual de fiecare.

Personalul acestor biuroùri se va numì şi va fi sub imediatele ordine ale Direcţiunii generale.

Art. 10. — Direcţiunea generală va furnizà fără plată acestor biurouri toate registrele, imprimatele, hărţile şi instrucţiunile necesare.

Asemenea repararea aparatelor se va efectuà fără nici o despăgubire în atelierul Direcţiunii.

Art. 11. — In caz când consiliul judeţean sau comunal ar omite într'un an a înscrì în bugetul său aceste cheltueli sau parte dintr'însele, ele se vor înscrì ex-oficio de minister după cererea Direcţiunii generale.

Art. 12. — Veniturile unor asemenea biurouri se vor incasà în folosul Statului.

Art. 13. — Când venitul a trei ani consecutivi va da o mijlocie anuală de 5.000 lei, atunci acel biurou se va întreţine exclusiv de Stat, fără ca judeţul sau comuna să mai aibă a plătì ceva pentru întreţinerea lui.

Art. 14. — Biurourile telegrafice deschise de judeţ, până la promulgarea acestui regulament, vor urmà a se întreţine în condiţiunile admise la înfiinţarea lor.

In baza acestui regulament, aflător şi astăzi în vigoare, s'au înfiinţat pe socoteala judeţelor multe oficii telegrafice, fără sacrificii din partea Statului şi cărora li s'au dat şi efectuarea serviciilor de postă. Mai târziu însă, cele mai multe din aceste oficii, treptat cu desvoltarea traficului şi în conformitate cu cele prevăzute la art. 13, au trecut în sarcina Statului.

* * *

In scopul de a se înmulţì numărul locurilor de depunere şi distribuire al corespondenţelor, directorul Lahovari obţine deciziunea ministerială No. 28.628 [1]) prin care se autorizà şefii gărilor, cari se vor desemnà de Direcţiunea generală a postelor, a efectuà serviciul postal de scrisori şi gazete, cu francarea obligatorie, atât la prezentare cât şi la sosire.

Efectuarea serviciului postal în gări s'a dispozat a se face pe următoarele baze [2]) :

In gările autorizate s'a fixat pe peron şi la vederea publicului câte o cutie

[1]) *Monitorul Oficial* din 1872, pag. 1296.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 45.

www.dacoromanica.ro

de scrisori, în care fiecare putea să-şi depună corespondenţele sus arătate, iar cu 45 minute înainte de trecerea unui tren cu serviciul postal, şeful gării era obligat a deschide cutia de scrisori, a scoate trimiterile depuse, a le stampilà şi a le expedià prin mijlocirea conductorilor postali cari însoţeau acele trenuri.

Pentru înlesnirea expedierii, s'a admis ca corespondenţele să fie închise în plicuri, adresate gărilor din dreapta şi stânga staţiunilor expeditoare până la primul oficiu de Stat, iar cele pentru destinaţiuni mai depărtate, cât şi cele pentru străinătate, s'a dispus a fi adresate închis primului oficiu de Stat.

Corespondenţele sosite se predau închis şefului de gară de către conductorii postali şi aceştia, după desfacere şi stampilare, le aranjau într'un dulăpior special fixat lângă cutia de scrisori, pentru ca publicul să le vadă şi să le reclame.

In baza acestor dispoziţiuni, cu începere dela 1 Decemvrie 1872, se autorizà gările: Băneasa, Frăteşti, Jilava şi Vidra de pe linia Bucureşti—Giurgiu să efectueze serviciul postal în condiţiunile ce am arătat, sub denumirea de biurouri de poste-restante pe calea ferată [1]).

Măsurile de mai sus dând bune rezultate în cursul anului 1873, s'a întins executarea aceluiaş serviciu şi la gările: Burdujeni, Cucuteni, Hălăuceşti, Liteni, Dolhasca, Ruginoasa, Berheci, Chitila, Făurei, Hanu-Conachi, Ianca, Monteoru, Periş, Sascut, Şerbeşti, Tutova, Valea-Călugărească, Ciocăneşti, Ghergani şi Goleşti.

In anul 1874 s'a dispus a se face acelaş serviciu de gările: Răcăciuni şi Vereşti, iar cu începere dela 24 Ianuarie 1875 şi de către gările: Butoeşti, Cârcea, Coţofeni, Işalniţa, Palota, Pieleşti, Potcoava, Răcari, Stolnici şi Tâmna depe linia Bucureşti-Vârciorova.

Deşi gărilor sus arătate nu li s'au dat decât un serviciu postal cât se poate de restrâns, totuş Lahovari prin măsurile luate a făcut primul pas, prin care s'a ajuns a se da serviciul postal aproape la toate gările ce s'au mai înfiinţat, şi prin extinderea atribuţiunilor s'a ajuns ca la câteva sute de gări să se facă mici oficii telegrafo-postale, spre binele şi folosul populaţiunii din împrejurimile lor.

* * *

O deosebită stăruinţă a depus Lahovari pentru activarea transportului trimiterilor postale şi înmulţirea numărului de curse între diferitele localităţi şi, profitând de micşorarea cheltuelilor de transport, în urma dării în circulaţie a reţelei de căi ferate, reuşeşte ca în timpul directoratului său să înfiinţeze noi curse de diligenţe, sporeşte numărul curselor la cele existente şi ajunge ca, până către sfârşitul anului 1875, să lege zilnic atât toate capitalele de judeţe, afară de Călăraşi şi Turnu-Măgurele, cât şi o mare parte din comunele urbane.

La această dată cursele postale se executau precum urmează [2]):

[1]) Darea de seamă din 1874/75, pag. 20.

[2]) Darea de seamă din 1874/75, pag. 2.

www.dacoromanica.ro

Curse cu calea ferată

Bucureşti-Giurgiu	2 curse pe zi.
Iaşi-Paşcani	2 » » »
Bucureşti-Vârciorova	1 cursă » »
» Itzkani	1 » » »
Tecuci-Bârlad	1 » » »
Botoşani-Vereşti	1 » » »

Curse cu diligenţa

Ploieşti-Predeal	2 curse pe zi.
Buzău-Mărăşeşti	1 cursă » »
Bârlad-Vaslui-Iaşi	1 » » »
Târgovişte-Titu	1 » » »
Caracal-Gara Piatra	1 » » »
Craiova-Calafat	1 » » »
Filiaşi-Târgu Jiu	1 » » »
Piteşti-Curtea de Argeş-R. Vâlcea	1 » » »
» Câmpu Lung	1 » » »
Bacău-Piatra-T. Neamţu-Paşcani	1 » » »
Galaţi-Reni-Bolgrad-Ismail	1 » » »
Bolgrad-Cahul-Fălciu-Leova-Huşi-Vaslui	1 » » »
Dorohoi-Leorda	1 » » »
Adjud-T. Ocna-Oituz	3 curse pe săptămână.
R. Vâlcea-Drăgăşani	3 » » »
Caracal-Bechet	3 » » »
Bucureşti-Oltenita-Călăraşi	3 » » »
» Urziceni	3 » » »
Giurgiu-Alexandria-T. Măgurele	3 » » »
Bacău-Moineşti	3 » » »

Curse cu cariola

Bolgrad-Cubeiu	1 cursă pe zi.
Fălticeni-Dolhasca	1 » » »
Dorohoi-Mihăileni	1 » » »
Iaşi-Sculeni	1 » » »
Ploieşti-Filipeşti	4 curse pe săptămână.
Zimnicea-Alexandria	3 » » »
Islaz-T. Măgulele	3 » » »
Urlaţi-Albeşti	3 » » »

www.dacoromanica.ro

Roşiori-Alexandria	2 curse pe săptămână.
R. Vâlcea-R. Vadului	2 » » »
Ploieşti-Văleni	2 » » »
Ismail-Chilia-Vâlcov	2 » » »

Schimbul trimiterilor postale cu ţările străine tot la aceeaş dată se făceà astfel [1]) :

Cu Rusia	*a)* Bolgrad-Cubei	zilnic cu cariola.
	b) Iaşi-Sculeni	» » »
Cu Austro-Ungaria	*a)* Bucureşti-Itzkani	zilnic cu calea ferată.
	b) » Vârciorova	» » » »
	c) Ploieşti-Braşov	2 ori pe zi cu diligenţa.
	d) Adjud-Soosmezo	3 » » sapt. cu diligenţa.
	e) R. Vâlcea-Sibiu	2 » » » » »
	f) Mihăileni-Sinoutz	zilnic cu diligenţa.
Cu Serbia	*a)* T. Severin-Cladova	zilnic cu barca.
Cu Turcia (biurourile austriace)	*a)* Giurgiu-Rusciuk	3 ori pe săpt. cu vaporul.
	b) Calafat-Vidin	2 » » » » »
	b) Galaţi-Tulcea	3 » » » » »

* * *

La pagina 283 am arătat că, în ceeace priveşte monopolul postal, mai rămâne o parte slabă, care constă în aceea că societatea de navigaţiune austriacă pe Dunăre făceà transporturi de corespondenţă şi mesagerii, prin incasări de taxe în profitul său, între porturile noastre unele cu altele şi între acestea şi străinătate.

Cum însă aceste transporturi erau păgubitoare administraţiunii noastre şi cum cu toate intervenirile amicale numita societate nu voià să înceteze cu contravenţiunile de acest fel, *directorul Lahovari pe de o parte intervine prin guvernul ţării către cel al Austriei, ca, în baza convenţiunii postale cu acel Stat să nu se mai expedieze nici un fel de trimiteri pe acea cale, iar pe de alta, opreşte cu energie primirea şi expedierea de corespondenţe şi mesagerii între diferitele porturi ale Dunării, prin mijlocirea vapoarelor acelei societăţi* [2]).

Măsurile de mai sus au silit pe zisa societate să-şi modereze pretenţiunile şi să convină la încheierea unei învoeli cu administraţia noastră pentru efectuarea transportului poştei cu vapoarele societăţii, în schimbul unei plăţi fixe.

Această învoială a fost încheiată la 18/30 Martie 1875, între directorul G. Lahovari şi I. F. Geissel, inspector delegat al societăţii, şi s'a pus în aplicare cu începere dela 1 Mai acelaş an.

---

[1]) *Darea de seamă* pe 1874/75, pag. 6.

[2]) *Darea de seamă* din 1874/75, pag. 7.

www.dacoromanica.ro

Prin această învoială [1]) se stabileà că administrația postelor române se puteà folosì pentru transportul trimiterilor postale atât de așa zisele vapoare de poștă, cât și de cele de pasageri, ale societății, pe distanțele Orșova-Galați și Galați-Ismail.

Primirea, îndrumarea și întreaga manipulare a trimiterilor postale se prevăzù a fi făcută numai de către funcționarii postelor române și că dela aceasta se exceptà numai trimiterile agenților societății între ele.

Societatea acordà administrației postelor române dreptul de a așezà pe puntea vapoarelor ce va utilizà o ladă, în care să se depoziteze trimiterile postale și un loc în clasa II-a conductorului care însoțeà expedițiile postale.

Transportul postei de scrisori, jurnale și probe de mărfuri urmà să se facă gratuit, iar pentru transportul mesageriilor și gropurilor în aur și argint administrația postelor române trebuià să bonifice societății $50^0/_0$ din taxele fixate prin legea din 1871.

Tot $50^0/_0$ se bonificà societății pentru mesageriile destinate biurourilor austriace de pe malul opus al Dunării, cât și pentru cele destinate a trece frontiera prin Vârciorova.

Obiectele de mesagerii sosite din străinătate prin mijlocirea vapoarelor societății trebuià să se încredințeze postei române, care procedà la distribuirea lor, incasând taxele cuvenite.

Conturile privitoare la transporturile postale se prevăzù a se încheià lunar și se soldau trimestrial, după foile de aviz ce însoțeau expedițiile.

In baza acestei învoeli, se începù dela 1 Maiu 1875 transportul expediționilor postale cu vapoarele societății, în modul următor:

Intre	T.-Severin-Galați	de 4	ori pe	săptămână.
»	Galați-Ismail-Chilia	» 2	» »	»
»	Brăila-Galați	» 4	» »	zi.

Cu acest mod s'a ajuns a se activà foarte mult mersul trimiterilor postale, atât între porturile noastre, unele cu altele, cât și schimbul între cele ale noastre și cele din Turcia (Bulgaria de astăzi).

* * *

Pentru a simplificà operațiunile de expediere ale corespondențelor prin calea ferata, a se micșorà munca în oficii și a se evità întârzierile, mai cu seamă în biurourile de transit, directorul Lahovari urmărì, imediat după venirea sa în capul administrațiunii postelor, chestiunea înființării unor biurouri ambulante cu calea ferată.

In acest scop el intervenì pe de o parte pe lângă administrația austro-un-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1875, pag. 115.

www.dacoromanica.ro

gară, pentru a înființă și ea un asemenea serviciu pe linia Krakau-Lemberg-Itzkani, în legătură cu serviciul ce urmă să se înființeze la noi pe linia București-Itzkani, iar pe de alta pe lângă ministrul lucrărilor publice, pentru a obligă companiile de drum de fier să îngrijească de a construi vagoanele speciale, necesare executarii acestui fel de serviciu [1]).

Lucrarile pregătitoare au durat însă până catre începutul anului 1875, când aranjându-se totul, prin decizia ministerială din 28 Martie 1875 [2]), s'a aprobat înființarea primului serviciu de postă ambulanta, cu începere dela 1 Maiu acelaș an, pe linia București-Itzkani.

Serviciul înființat făceà legătură postală între orașele principale, ca: București-Ploiești-Buzău-Brăila-Galați-Tecuci-Bacău-Roman și cu cele de pe liniile laterale ca: Bârlad, Iași și Botoșani și pentru activarea schimbului de corespondențe s'a pus în cartare directă cu biurourile ambulante străine ca: Lemberg-Krakau, Breslau-Oswiecim, Wien-Krakau, Wien-Insbruch, Paris și Oderberg-Kaschau.

Importanța noului serviciu simțindu-se imediat, Lahovari hotărî înființarea unui astfel de serviciu și pe linia București-Vârciorova, care s'a și pus în aplicare dela Maiu 1876.

* * *

Odată cu chestiunea înființării biurourilor ambulante, Lahovari urmărì cu cea mai mare stăruință și o altă chestiune de cea mai mare importanță, adică acea a atragerii tranzitului postal între țările din occident și orient prin țara noastră.

Acest tranzit, în timpul verii, urmă calea Viena-Orșova (cu trenul), Orșova-Rusciuk (cu vaporul societății austriace) și de acì prin Varna la Constantinopol, iar în timpul iernii calea Viena-Krakau-Odesa-Constantinopol.

In această chestiune Lahovari, cu ocaziunea trecerii sale prin Viena (1874), putù să convingă pe administrația postelor austro-ungare că drumul Viena-Krakau-Odesa-Constantinopol este cu mult mai lung decât cel prin Krakau-Iţcani-București-Giurgiu-Varna-Constantinopol și că pe această din urmă cale trimiterile postale puteau să ajungă la Constantinopol cu 24 ore mai de vreme și reușește a face să se înceapă tratative pentru îndrumarea tranzitului prin țara noastră.

Tratativele s'au urmat la București, între directorul Lahovari și delegatul Austro-Ungariei, Roessler, și în Octomvrie 1875 *se ajunge la încheierea unei învoeli, după care transitul trimiterilor postale între Viena și Constantinopol să se facă de două ori pe săptămână, în ambele direcțiuni, prin mijlocirea postelor române.*

Această învoială s'a pus în aplicare cu începere dela 1 Noemvrie 1875 și

[1]) Darea de seamă din 1872/73, pag. 8.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1875, pag. 106.

www.dacoromanica.ro

imediat după aceasta Lahovari intervenì către administraţiunile postelor din Germania, Anglia şi alte ţări, cari primiră a se folosì pentru trimiterile lor de această nouă cale, din care a reieşit pentru administraţia noastră un însemnat profit, atât moral, cât şi material [1]).

* * *

Directorul Lahovari, urmărind desvoltarea corespondenţelor şi înlesnirea ce se făceà publicului în alte ţări, prin introducerea cărţilor postale, propune ministerului de interne şi face lucrările necesare pentru introducerea şi la noi a acestui fel de corespondenţă, în baza unei legi speciale, sancţionată la 31 Martie 1873 [2]).

Primele cărţi postale cari s'au pus în circulaţie pe ziua de 1 Iunie 1873 erau de două feluri şi adică: simple, în valoare de 5 bani, şi cele cu răspuns plătit, al căror cost erà de 10 bani.

Intrebuinţarea cărţilor postale luă în scurt timp un mare avânt, fără a influenţà întru ceva cealaltă corespondenţă, sau incasările din vânzarea timbrelor postale, şi din cifrele de mai jos ne putem face o idee de cantitatea întrebuinţării şi repedea lor desvoltare.

Astfel, în anii de mai jos, s'a întrebuinţat în serviciul intern următorul număr de cărţi postale:

In 1874	s'au	întrebuinţat	78.237	bucăţi.
» 1884	»	»	1.057.569	»
» 1894	»	»	6.181.376	»
» 1904	»	»	18.232.465	»
» 1914	»	»	32.885.594	»

După introducerea cărţilor postale în serviciul intern, Lahovari cere, la 5 Septemvrie acelaş an, ministrului de interne a-l autorizà să trateze cu Statele străine pentru admiterea lor şi în schimb cu străinătatea şi, în urma aprobării dată cu decretul No. 1.657 din 17 Septemvrie 1873, reuşeşte a încheià o convenţiune în acest sens cu Germania, Austro-Ungaria şi Luxemburg.

Schimbul de cărţi postale între România şi Statele mai sus arătate s'a pus în aplicare cu începere dela 15 Martie 1874, în baza unei legi speciale [3]) şi primele cărţi postale emise au fost cele simple, în valoare de 10 bani şi cele cu răspuns plătit, în valoare de 20 bani.

Schimbul de cărţi postale cu celelalte State s'a introdus la Iulie 1875, în urma punerii în aplicare a deciziunilor congresului din Berna şi, ca şi în serviciul

---

[1]) *Darea de seamă* din 1874/75, pag. 6.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 122.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 66.

www.dacoromanica.ro

intern, acest fel de corespondenţă a luat o mare desvoltare. Astfel, în anii de mai jos, s'au expediat şi au sosit din străinătate următorul număr de cărţi postale:

	Expediate	Sosite
1876	35.435	16.410
1886	204.394	167.977
1896	1.132.597	845.398
1906	4.176.816	3.823.364
1914	5.026.016	5.039.736

* * *

Statistica, atât de importantă într'o administraţie, ţinându-se la direcţiunea postelor într'un mod sumar şi nepractic, Lahovari întocmì noi formulare pentru ţinerea ei în mod exact şi amănunţit, din cari să se constate desvoltarea traficului în diferitele ramuri de serviciu şi pe cari le supuse aprobării ministrului de interne, cu referatul No. 21.343 din Noemvrie 1873 [1]).

In scopul însă ca centralizarea datelor statistice să se facă în mai bune condiţiuni, Lahovari, cu decizia No. 5.742 din 16 Fevruarie 1874, înfiinţează pe lângă divizia contabilităţii un biurou special sub denumirea de «biuroul statistic al postelor şi telegrafelor», căruia i s'au dat următoarele atribuţiuni [2]):

a) A strânge pe fiecare lună tablourile statistice dela toate biurourile din ţară;

b) A însumà în tablourile recapitulative lunare şi anuale datele culese dela biurouri;

c) A controlà exactitatea cifrelor date de biurouri;

d) A dà explicaţiunile necesare şi a corespunde cu toate biurourile postale şi telegrafice, în tot ce priveşte statistica şi a face să se observe instrucţiunile date;

e) De a publicà în *Monitorul Oficial* şi *Buletinul Telegrafo-Postal* datele statistice, după aprobarea direcţiunii;

f) De a strânge toate materialele necesare pentru publicarea unei statistici la finele fiecărui an;

g) De a privegheà şi urmărì de aproape tot ce se atinge de serviciul statistic;

Mai târziu însă, cu ocaziunea punerii în aplicare a dispoziţiunilor congresului din Berna (1875), Lahovari modifică din nou formularele pentru ţinerea statisticii şi le complectă cu toate ştiinţele necesare, spre a se vedeà mai bine şi traficul cu diferitele State străine [3]).

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 91.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 72.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1875, pag. 170.

www.dacoromanica.ro

O deosebită staruință depuse Lahovari pentru încheieri de convenţiuni postale, atât cu ţările vecine, cât şi cu altele mai depărtate, prin cari să se stabilească mai bine relaţiunile de serviciu şi să se reducă, pe cât posibil, taxele pentru trimiterile postale.

In acest scop Lahovari reià tratativele cu Rusia şi la 17 Fevruarie 1873 [1]) reuşeşte să încheie o convenţiune postală cu această ţară, însă punerea ei în aplicare se amână până la 1 Octomvrie 1874, când s'a aprobat şi regulamentul ei de executare.

Convenţiunea încheiată stabileà reguli pentru schimbul corespondenţelor şi mesageriilor între ambele ţări, prevăzându-se ca părţi mai principale urmatoarele:

Legatura între cele două ţări urmà să se facă prin cursele Iaşi-Sculeni şi Bolgrad-Cubei, cheltuelile suportându-se de România.

Taxele pentru trimiterile de corespondenţe s'au fixat astfel:

a) Pentru scrisori simple la 40 bani de fiecare 40 grame sau fracţiune în caz de francare şi la 60 bani de aceeaş greutate, în caz de nefrancare.

Scrisorile preschimbate însă între oficiile postale limitrofe se supuneau la 15 bani în caz de francare şi la dublul taxei în caz de nefrancare.

Scrisorile insuficient francate se considerau ca nefrancate, scăzându-se însa valoarea timbrelor aplicate;

b) Pentru imprimate şi probe de mărfuri câte 5 bani de fiecare 50 grame sau fracţiune, cu francarea obligatorie la prezentare. Cele nefrancate sau insuficient francate se supuneau la taxele scrisorilor;

c) Pentru trimiterile recomandate sau cu aviz de primire, pe lânga taxele ordinare, se mai percepeau câte 25 bani de trimitere;

d) Pentru scrisori a se remite prin expres, pe lânga taxele ordinare, câte 50 bani de trimitere.

Produsul taxelor incasate se stabileà a se împărţi astfel:

a) Din taxele scrisorilor, imprimatelor şi probelor, două treimi se cuveneau Rusiei şi o treime României;

b) Taxele de expres se cuveneau ţarii de care depindeà oficiul distribuitor;

c) Celelalte taxe rămâneau în profitul ţării care le percepeà.

Pentru corespondenţele în tranzit s'au admis:

a) Tranzitul deschis, cu un preţ care nu puteà să covârşească taxa ruso-română arătată mai sus;

b) Tranzitul închis prin Rusia se supuneà la 40 bani de 30 grame de scrisori şi 1 leu pe kilogramul de celelalte obiecte, iar cel prin România la 20 bani de 30 grame scrisori şi 50 bani pe kilogramul de celelalte obiecte.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1873, pag. 49 şi 85.

www.dacoromanica.ro

Obiectele de mesagerii se supuneau la taxele interne ale fiecărei ţari, calculate dela punctele de frontieră de intrare sau ieşire, putându-se expedià francate sau nu până la frontierà.

Convenţiunea mai prevedeà dispoziţiuni privitoare la expedierea obiectelor de corespondenţe şi mesagerii, căderea în rebut, formalităţile de vàmuire, responsabilităţile în cazuri de pierderi sau stricăciuni şi încheierea conturilor între Statele contractante.

In aceeaş ordine de vederi, Lahovari stărue şi face a se votà de Corpurile legiuitoare la începutul anului 1874 Convenţiunea postalà cu Serbia, încheiatà de predecesorul sau Zisu, şi pe care o puse în aplicare după ce se sancţionă, la 20 Fevruarie acelaş an [1]).

Ca părţi esenţiale, prin Convenţiunea cu Serbia s'au stabilit :

Să se facă un schimb regulat de corespondenţe şi mesagerii între ambele ţări prin punctele Severin şi Cladova, cu vapoare şi bărci.

Cheltuiala de transport între punctele sus arătate şi acele de tranzit prin alte ţări să fie suportată în părţi egale de ambele State contractante.

Obiectele admise la transport erau: scrisori, imprimate şi probe de mărfuri până la o greutate maximă de 250 grame şi mesagerii (colete de orice fel, bani şi valori) până la o greutate maximă de 25 kilograme.

In privinţa mesageriilor se prevăzù clauza că greutatea lor puteà fi ridicată prin comună înţelegere până la 40 kilograme.

Taxele s'au fixat astfel :

a) Pentru scrisori simple, 15 bani de fiecare 15 grame sau fracţiune în caz de francare şi 30 bani pentru aceeaş greutate în caz de nefrancare.

Cele insuficient francate se tratau ca nefrancate, scăzându-se valoarea timbrelor aplicate ;

b) Pentru imprimate şi probe câte 5 bani de fiecare 40 grame sau fracţiune, cu francarea obligatorie;

c) Pentru trimiterile recomandate sau cu aviz de primire pe lânga taxele ordinare câte 25 bani de trimitere.

Taxele percepute pentru obiectele sus arătate ràmâneau în profitul ţarii care le-a incasat.

Taxele de tranzit erau 10 bani de 30 grame de scrisori şi 50 bani de kilogramul de celelalte obiecte.

Trimiterile de mesagerii puteau fi expediate francate sau nefrancate, supunându-se la taxele interne ale ţării respective, fiecare Stat având dreptul la taxele teritoriului parcurs.

Convenţiunea mai prevedeà dispoziţiuni privitoare la aranjamentul curselor

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1874, pag. 111.

www.dacoromanica.ro

de legatura, echivalentul monedelor şi greutăţilor, condiţiuni de admitere, francarea trimiterilor, reexpedieri, rebuturi, despăgubiri în caz de pierderi şi stricăciuni, drepturi vamale şi încheierea conturilor.

In afară de aceasta, Lahovari urmă tratative pentru încheierea unor convenţiuni postale cu Franţa, Italia, Grecia şi Turcia, precum şi revizuirea celor în vigoare cu Austro-Ungaria şi Germania [1]), însă întrunirea congresului din Berna a avut de consecinţă întreruperea oricăror alte negocieri, întru cât prin acel congres se urmăreà a se stabilì o înţelegere generală.

Congresul dela Berna

După cum am văzut din cuprinsul convenţiunilor postale, încheiate de România cu diferitele ţări, rezultă că trimiterile postale preschimbate între ţări erau supuse la taxe şi reguli diferite, că pentru stabilirea unor relaţiuni de schimb eră nevoie de încheierea unor convenţiuni speciale, şi că Statele cari aveau relaţiuni mai întinse trebuiau să încheie o mulţime de asemenea convenţiuni.

In afară de aceasta, socotelile între diferitele ţări pentru schimbul trimiterilor postale făcându-se pe numărul de bucăţi expediate sau primite, urmă să se ţină conturi şi socoteli îngreunătoare pentru buna efectuare a serviciului.

Acestor inconveniente se datoreşte propunerea făcută de Statele-Unite ale Americii de Nord, la Noemvrie 1862, pentru întrunirea unei conferinţe, unde reprezentanţii tuturor administraţiunilor postale să discute simplificările şi îmbunătăţirile de introdus în relaţiunile de schimb internaţional.

Ideea găsindu-se bună, la 11 Maiu 1863 reprezentanţii a 15 State din Europa şi Amèrica se adunară la Paris, şi, după mai multe discuţiuni, stabilirà principii generale, de natură a uşurà schimbul trimiterilor dela ţară la ţară. Aceste principii nu găsirà însă o aplicare imediată şi ele nu serviră decât la încheierea viitoarelor convenţiuni postale.

Mai târziu, către finitul anului 1868, de Stephan, consilier intim superior din administraţiunea postelor confederaţiunii Germaniei de nord, ajuns în urmă director general şi ministru al postelor imperiale germane, enunţă principiile pentru formarea unei »*Uniuni postale*« între toate Statele civilizate şi propune ca ele să fie desbătute de un congres universal.

Guvernul confederaţiunii germane însuşindu-şi acest proiect, făcù demersurile necesare pentru întrunirea unui astfel de congres, însă din cauza isbucnirii războiului franco-german lucrările fură părăsite.

După încheierea păcii se începură noi tratative şi, căzându-se de acord, se însărcină guvernul elveţian a invità pe reprezentanţii tuturor Statelor la un

[1]) Darea de seamă din 1874—75, pag. 5.

www.dacoromanica.ro

congres postal, ce urmă să se țină la Berna, la 1 Septemvrie 1873. Cum însă Rusia cerù amânarea, se fixă o nouă dată, așa că întrunirea congresului avù loc la 15 Septemvrie 1874.

La acèst congres luă parte reprezentanții Statelor următoare: Austria, Belgia, Danemarca, Egiptul, Elveția, Englitera, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Portugalia, România, Rusia, Serbia, Spania, Statele-Unite ale Americii de Nord, Suedia, Turcia și Ungaria, reprezentând, la un loc, un teritoriu de aproape 37.000.000 km. pătrați și o populațiune de 350.000.000 locuitori.

Congresul a durat până la 9 Octomvrie acelaș an și, după lungi desbateri, s'a ajuns a se încheià tratatul, prin care se creiă *»Uniunea generală a postelor«*.

Tratatul încheiat la Berna a avut ca scop de a formà din toate Statele participante, din punct de vedere postal, un singur teritoriu, în întinderea căruia taxele, condițiunile de admitere și transmiterea corespondențelor să fie supuse la un regim uniform.

Prin acest tratat se stabileau în general următoarele:

Egalitatea perfectă a tuturor Statelor aderente, din punct de vedere al dreptului de vot în congres;

Fixarea taxelor pentru întreg teritoriul uniunii la 25 bani de 15 grame pentru scrisori, cu facultatea de a varià între 20—32 bani, la $12\,^1/_2$ bani pentru cărți postale și la 7 bani de 50 grame pentru celelalte obiecte;

Cedarea, în beneficiul fiecărui Stat, a taxelor percese de el, suprimarea deconturilor în relațiunile directe, cheltuelile de tranzit în sarcina administrațiunii expeditoare și regularea acestor cheltueli prin statistici semestriale;

Plata tranzitului teritorial cu 2 lei kilogramul de scrisori și 25 bani kilogramul pentru celelalte obiecte. Aceste sume se puteau îndoì pentru parcursuri mai mari de 750 kilometri;

Tranzitul maritim gratuit până la 300 mile marine și plătit pentru distanțe mai mari cu 6 lei, 50 bani kilogramul de scrisori și 50 bani kilogramul de celelalte obiecte.

Prin adoptarea măsurilor de mai sus s'a făcut o adevărată revoluție în relațiunile postale universale. Mulțimea formalităților și diferitele taxe și reguli confuze au fost înlocuite prin uniformitate, frontierele au dispărut și taxele s'au redus în mod simțitor.

Consecințele acestui congres au fost de cea mai înaltă însemnătate și influența sa asupra stării economice a lumii și desvoltării relațiunilor universale, îl pune mai presus de orișice altă asociațiune internațională și cu drept cuvânt președintele congresului (E. Borel, Ministru elvețian) în discursul său de închidere i-a caracterizat importanța astfel:

»Congresul din Berna va însemnà o epocă importantă nu numai în fazele »instituțiunilor postale, dar chiar în istoria omenirii. Uniunea postală universală

www.dacoromanica.ro

»servind interesele circulațiunii, va fi totdeodată un instrument de împăciuire și »de apropiere între State«.

România a fost reprezentata la congresul dela Berna prin directorul Lahovari, care luă o parte activă la întocmirea convențiunii, unde i se admise mai multe propuneri și făcù parte din comisiunea care a alcătuit regulamentul de punerea în aplicație a acelei convențiuni.

Guvernul român a ratificat la timp convențiunea încheiată, pentru a puteà fi pusă în aplicare cu începere dela 1 Iulie 1875, iar taxele ce urmau să se perceapă s'au fixat printr'o lege specială, votată de Corpurile legiuitoare și sancționată la 1 Martie 1875 [1]).

După această lege și pentru toate Statele ce făceau parte din uniune urmà sa se perceapă :

a) 25 bani pentru scrisori simple francate, de fiecare 15 grame sau fracțiune.
b) 50 » » » » nefrancate, » » 15 » » »
c) 10 » » cărți postale simple, cu francarea obligatorie la prezentare.
d) 10 » » imprimate, probe de mărfuri și hârtii de afaceri, de fiecare 50 grame greutate sau fracțiune.
e) 30 » » recomandare.
f) 20 » » o recepisă de înapoiere.

Taxele reduse pentru localitățile și biurourile limitrofe, stabilite prin convențiuni speciale, s'au menținut și în viitor.

Tot prin aceeaș lege s'au adus modificările necesare legii de exploatare din 1871, pentruca, pe de o parte, să fie pusă în concordanță cu cele prevăzute prin convenția internațională, iar pe de alta, de a se stabilì o manipulație uniformă, atât în serviciul intern, cât și în cel internațional.

Modificările introduse au constat în :

La art. 30 s'au adăugat cărțile postale și hârtiile de afaceri ;

La art. 31 s'a suprimat ultimul aliniat, după care factorii percepeau câte 2 bani pentru distribuirea obiectelor postei de scrisori ;

La art. 37, alin. I, se adaugă hârtiile de afaceri ;

La alin. *a* și *b* s'a înlocuit 40 cu 50 grame.

La alin. *e* greutatea probelor de mărfuri s'a menținut la 250 grame, iar a celorlalte obiecte s'a ridicat la 1000 grame ;

La alin. *f* jurnalele și alte imprimate nefrancate, sau insuficient francate, nu vor fi admise la expediere, iar celelalte obiecte se vor taxà ca scrisori nefrancate, scăzându-se valoarea timbrelor aplicate.

Pentru punerea în aplicare a dispozițiunilor convențiunii postale universale, Lahovari depuse multă muncă și mult interes, dând instrucțiunile necesare pen-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Poștal* din 1875, pag. 89.

www.dacoromanica.ro

tru schimbul corespondenţelor, alcătuirea tarifelor cu ţările din uniune şi cu cele afară din uniune, cum şi pentru ţinerea şi formarea statisticilor, dupa cari trebuiă să se calculeze taxele de tranzit ce urmă sa plătim, sau să incasam dela Statele străine.

* * *

George Lahovari a condus administraţiunea postelor şi telegrafelor până la 31 Martie 1876, adică patru ani şi cinci luni, ceeace nu s'a mai întâmplat vreunuia din predecesorii săi, şi acestei împrejurări, cât şi spiritului său de bun organizator şi administrator se datoresc îmbunatăţirile ce s'au adus serviciului postal în timpul directoratului său.

De altfel tot atât de rodnică a fost activitatea acestui director general şi în ceeace priveşte organizarea şi buna îndeplinire a serviciului telegrafic, căruia i-a adus multe îmbunătăţiri, între cari putem cită: Reconstrucţia liniilor telegrafice, cari funcţionând de 10—12 ani se găseau în proastă stare de întreţinere. Adăugiri de noi fire pentru a se face faţă traficului desvoltat. Infiinţări de oficii şi construcţii de noi linii. Incheierea unei convenţiuni cu căile ferate, pentru ca gările să facă serviciul de telegraf şi pentru particulari. Introducerea depeşilor urgente. Infiinţarea de cabluri subterane în Bucureşti, pentru a face să dispară liniile aeriene. Reinstalarea în mod sistematic a oficiului telegrafic central şi dotarea lui cu aparate noi şi practice, etc.

Asupra serviciului telegrafic avem de adăugat că în timpul de conducere al directorului Lahovari s'a ţinut la Roma, în Ianuarie 1872, a treia conferinţă telegrafică internaţională, la care România a fost reprezentată prin generalul Ion Ghica, şi la Petersburg în Iunie 1875 a patra conferinţă, la care România n'a luat parte, dar a aderat la lucrări. La ambele conferinţe s'au stabilit noi reguli pentru uniformarea serviciului telegrafic în relaţiunile dintre State şi din cari parte s'au introdus şi în serviciul intern al ţărilor.

Afară de acestea Lahovari stabilì lucrări şi emise idei, pe cari deşì nu le putù pune în aplicare, totuş serviră ca mod de conducere urmaşilor săi şi între acestea putem cită:

Intocmirea unui proiect de lege, prin care se stabileà că prezentarea şi achitarea mandatelor postale să se facă numai prin oficiile postale, excluzându-se amestecul cassierilor de judeţe [1]), dispoziţie bună şi la care s'a ajuns prin legea din 1880.

Urmăreà tratative pentru introducerea serviciului de mandate postale, în schimb cu străinătatea, dispoziţie iarăş bună şi care s'a tradus în fapt, cu începere dela Aprilie 1879.

Emise principii pentru organizarea serviciului postal rural, în aşa mod ca

[1]) Darea de seamă din 1874/75, pag. 8.

www.dacoromanica.ro

în locul dorobanţilor şi vătăşeilor să se întrebuinţeze factori speciali, cari să deservească un număr oarecare de comune, stare de lucruri la care s'a ajuns abia peste 18—20 de ani [1]).

Lahovari deşi părăsise administraţia postelor şi telegrafelor, şi deşi în urmă ocupase alte funcţiuni însemnate, totuş păstră o deosebită dragoste atât instituţiunii cât şi personalului postal şi telegrafic, dragoste pe care ii plăceà să o manifeste în ori şi ce ocaziune. De altfel şi personalul corpului păstrà o frumoasà şi recunoscătoare amintire celui care îl condusese cu deosebit tact, dreptate şi bună voinţă.

* * *

Nu putem însă terminà acest capitol fără a arătà că peste 24 ani dela retragerea sa din funcţiunea de director general al postelor şi telegrafelor, George Lahovari a fost însărcinat să reprezinte România la congresul postal ce s'a ţinut la Berna, la 2 Iulie 1900, pentru a se sărbătorì a 25-a aniversare a înfiinţării uniunii postale universale.

Cu aceastà ocaziune, M. Ansault, delegatul Franţei şi preşedintele de vârstà al acestui congres, unde se adunaseră reprezentanţii tuturor Statelor din lume, în discursul său de deschidere, vorbind despre cei ce au luat parte la fundarea uniunii în 1874, zice următoarele [2]):

. . . . . »Avem şansa de a regăsì acì pe unul dintre semna»tarii pactului fundamental al uniunii. România a binevoit printr'o delicată »atenţiune, de care nu vom puteà să-i mulţumim în deajuns, a încredinţà mi»siunea de a o reprezentà acì ilustrului domn Lahovari, preşedintele Inaltei Curţi »de conturi şi fost director general al postelor şi telegrafelor, care în ceeace il »priveşte a binevoit să-şi reamintească de participarea sa activă la tratatul »dela Berna.

»Prezenţa sa printre noi adaugă o lucire particulară, la strălucirea natu»rală a sărbătorii, care ne-a adunat.

»Deci, domnilor, glorie şi recunoştinţă d-lui Lahovari«.

[1]) Darea de seamă din 1872/73, pag. 10.

[2]) »L'Union postale« din 1900, pag. 139.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI ŞTEFAN FĂLCOIANU

5 Maiu 1876 — 5 Aprilie 1877

In urma retragerii lui George Lahovari, administraţiunea postelor şi telegrafelor a fost condusă de inspectorul general N. Şoimescu, până la 5 Maiu 1876, când a fost numit în funcţiunea de director general locotenentul-colonel Ştefan Fălcoianu.

Fălcoianu venind în capul administraţiunii postelor şi telegrafelor se găsi în faţa cererii guvernului, format la 27 Aprilie 1876, sub preşedinţia lui Manolachi Costache, de a face economii în bugetul de cheltueli al acelei administraţiuni, cerere ce de altfel se făcuse tuturor instituţiunilor publice, din cauza relei situaţiuni financiare a ţării.

La administraţiunea postelor şi telegrafelor, dintr'un exces de zel, s'au făcut economii de 136.710 lei anual, din cari 112.710 lei la personal, prin următoarele reduceri [1]):

In administraţia centrală:
- 1 controlor clasa I.
- 4 controlori » II.
- 2 ajutoare.

In serviciul executiv:
- 2 inspectori.
- 2 oficianţi superiori clasa I.
- 2 perceptori clasa I.
- 2 oficianţi superiori clasa II.
- 4 perceptori clasa II.
- 6 oficianţi superiori clasa III.
- 4 perceptori clasa III.
- 5 oficianţi clasa I.
- 6 » » II.
- 10 » » III.
- 4 elevi clasa I.
- 25 » » II.
- 5 conductori gradul I.
- 6 şefi cantonieri.

[1]) *Monitorul Oficial* din 1876, pag. 4131.

www.dacoromanica.ro

Reducerea gradelor de mai sus din ierarhia corpului a mai fost motivată și pe faptul că aceste grade fuseseră adăugate prin buget, după votarea legii din 1871, fără a se ține seamă că cantitatea de lucru și operațiuni din 1871 până în 1876 se îndoise, pe când personalul nu crescuse decât cu o mică proporție și că în momentul reducerilor abia se putea face față multiplelor cerințe ale serviciului.

De altfel, reducerile făcute au fost cât se poate de nedrepte, căci, pe când la poștă și telegraf, un serviciu de producțiune, se redusese 136.710 lei, la întreg ministerul de interne și la autoritățile dependinte, ca: Imprimeria Statului, poliția Capitalei, administrațiunea județelor, serviciul penitenciarelor și serviciul sanitar, nu s'au redus decât 172.150 lei.

Ca consecință a reducerilor de mai sus, aprobate și de Corpurile legiuitoare la 9 și 20 Iulie 1876, cu decretele No. 1.520 și 1.511 din 3 August acelaș an [1]), s'a lăsat în disponibilitate un număr însemnat de funcționari și s'au făcut mai multe retrogradări.

In disponibilitate s'au lăsat dintre funcționarii străini ca origină și ca nume, deși cea mai mare parte din ei se aflau în corp dela înființarea telegrafului în țările române și deși ei renunțaseră de mult la orice protecție străină.

Asupra chestiunii personalului, mai avem de adăugat că mai târziu directorul Fălcoianu, voind să pună în acord legea de organizare cu reducerile facute, a alcătuit un proiect de lege care s'a votat de Corpurile legiuitoare și s'a sancționat pe ziua de 31 Martie 1877.

Prin acea lege art. 2 și 14 din legea de organizare se modificau precum urmeaza [2]):

Art. 2. — Personalul telegrafo-postal se compune în modul urmator:

Administrația centrală

1 director general;
1 inspector general;
2 șefi de secțiune;
4 șefi de biurou;
8 copiști;
3 controlori clasa I-a;
2 verificatori;
1 registrator;
1 ajutor;
1 arhivar;
1 magaziner.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1876, pag. 221.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 19.

www.dacoromanica.ro

Serviciul staţiunilor

2 inspectori;
6 oficianţi superiori clasa I-a;
2 perceptori clasa I-a;
Oficianţi superiori clasa II-a;
Perceptori clasa II-a;
Oficianţi superiori clasa III-a;
Perceptori clasa III-a;
Oficianţi clasa I-a;
» » II-a;
» » III-a;
Elevi » I-a;
» » II-a.

Numărul şefilor de biurouri şi ai celorlalţi funcţionari ai administraţiunii centrale, precum şi numărul perceptorilor şi oficianţilor de toate clasele, asemenea şi numărul celorlalţi funcţionari subalterni din serviciul staţiunilor, *se vor puteà adăugà sau micşorà prin bugetul anual, după cerinţele serviciului.*

Numărul conductorilor, şefilor de cantonieri, cantonierilor şi curierilor, precum şi orice alt personal, se va determinà pe fiecare an în bugetul general al Statului.

Art. 14 din aceeaş lege se modifică numai în ce priveşte lefurile elevilor, cari se fixară pentru cei de clasa I la 110 lei (în loc de 100 lei) şi pentru cei de clasa II la 100 lei (în loc de 75 lei).

Prin dispoziţiunile de mai sus s'a părăsit principiul destul de bun din legea organică din 1871, după care numărul funcţionarilor din corp nu se puteà reduce, ci numai sporì, şi s'a adoptat principiul dăunător, ca numărul personalului să fie fixat prin bugetele anuale, ca şi când oficiile telegrafo-postale sau diversele lor servicii se puteau extinde sau reduce ca şi numărul subprefecturilor, sau ca alipirile şi deslipirile de comune.

De altfel, urmează să se ştie, pe de o parte, că la alcătuirea legii din 1871 se calculase şi se stabilise ce personal trebuià să aibă fiecare oficiu, prevăzându-se strictul necesar, iar pe de alta, că într'o administraţiune ca a postelor şi telegrafelor lucrul creşte incontinuu şi că el se îndoeşte în aproximativ cinci sau şase ani, şi, ca atare, numărul personalului trebuie numai să crească, iar nu să fie redus.

Singura parte bună a legii de mai sus a fost cea conţinută în art. 14, prin care se sporeau lefurile elevilor, destul de mici în trecut.

* * *

www.dacoromanica.ro

Sub influenţa aceleeaş situaţiuni financiare, directorul Fălcoianu a alcătuit un proiect de lege, prin care s'au modificat taxele postale şi telegrafice precum urmează:

L E G E

Art. I.— Articolele 15, 31 şi 51 din legea taxelor postale din 1871 se modifică astfel:

Art. 15. — Taxa unei telegrame simple, socotită dela unu până la douăzeci de cuvinte, în interiorul ţării, dela un biurou la oricare altul, este de 1 leu şi 50 bani.

Pentru fiecare serie de 10 cuvinte mai mult taxa suplimentară va fi de 75 bani.

Art. 31. — Taxa postală a scrisorilor în interiorul României, oricare ar fi distanţa şi cu excepţiunea prevăzută la art. 32, se fixează la:

15 bani pentru o scrisoare francată până la 15 grame.

Pentru fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame mai mult, pentru o scrisoare francată se va adăugă 15 bani şi pentru o scrisoare nefrancată 30 bani.

Obiectele postei de scrisori nesuficient francate sunt taxate ca scrisori nefrancate, ţinându-se cont de valoarea timbrelor postale puse pe ele.

Predarea obiectelor sosite cu posta de scrisori la locuinţa adresantului se va face gratis.

Art. 51. — Taxa ce urmează a se percepe pentru obiectele de mesagerii se calculează:

a) Pentru obiectele de greutate câte 20 bani de fiecare kilogram pe fiecare zonă;

b) Pentru bani şi valori câte 20 bani pentru fiecare zonă.

Afară de aceasta se va percepe un drept fix de 30 bani pentru fiecare obiect de mesagerii.

Art. II. — Taxa epistolelor pentru străinătate va fi de 30 bani şi taxa ziarelor va fi de 5 bani.

Proiectul de mai sus s'a votat de Corpurile legiuitoare la 30 şi 31 Iulie 1876 şi s'a sancţionat pe ziua de 6 August acelaş an, cu menţiunea de a se pune în aplicare pe ziua publicării lui [1]).

Taxele prevăzute prin noua lege pentru telegrame, scrisori şi mesagerii în serviciul intern s'au majorat cu 50 %, şi, deşi cei cari le propuseseră sperau într'o creştere însemnată de venituri, totuş nu s'a ajuns la acest lucru, întru cât venitul postelor şi telegrafelor, care pe anul 1875 erà de 2.652.377 lei, nu s'a ridicat în 1876 decât la 2.823.965 lei, adică cu un spor neînsemnat de 171.588 lei.

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1976, pag. 4403.

www.dacoromanica.ro

O dispoziţie cu urmări nepractice a luat Fălcoianu prin desfiinţarea reţinerilor lunare pentru formarea garanţiilor funcţionarilor telegrafo-postali, în care sens a făcut să se voteze de Corpurile legiuitoare următoarea lege, care s'a şi sancţionat pe ziua de 22 Martie 1877 [1]):

L E G E

Art. 1. — Legea din 6 Martie 1874 pentru reţinerea mensuală de 5 % din salariile impiegaţilor telegrafo-postali se abrogă.

Art. 2. — Reţinerile făcute conform legii din 6 Martie 1874 se vor restitui celor în drept.

Odată însă cu abrogarea legii pentru formarea garanţiilor, Corpurile legiuitoare votează şi o lege prin care se modifica dispoziţiunile art. 22 din legea de organizare a corpului în sensul următor [2]):

L E G E

Articol unic.. — Art. 22 din legea pentru organizarea corpului telegrafo-postal se modifică precum urmează:

Art. 22. — Perceptorii postali clasa I-a vor depune la numirea lor în acest grad o cauţiune egală cu de şase ori retribuţiunea anuală.

Perceptorii de clasa II-a şi a III-a vor depune la numirea lor în aceste grade o cauţiune egală cu de trei ori retribuţiunea anuală.

Oficianţii superiori de toate clasele vor depune la numirea lor în aceste grade o cauţiune egală cu de două ori retribuţiunea anuală.

Conductorii postali vor depune la numirea lor în funcţiune o cauţiune egală cu salariul lor pe un an, prevăzut prin buget.

Aceste cauţiuni vor constă în numerar sau efecte publice garantate de Stat, acele pentru cari legea prevede anume a fi primite ca cauţiuni de către casele publice, după valoarea lor nominală.

Prin introducerea dispoziţiunilor de mai sus s'a ajuns iarăş la inconvenientele din trecut, când personalul nu puteà fi avansat în gradele de oficianţi superiori, pentrucă nu aveau de unde să depună garanţiile cerute, iar cei cari se găseau acolo erau ameninţaţi să fie retrogradaţi, forţându-se astfel şi unii şi alţii a împrumutà sumele necesare dela cămătari, cu dobânzi oneroase.

De altfel, urmează a se ştì că aceste neajunsuri au devenit şi mai pronunţate, întrucât prin modificările făcute garanţiile oficianţilor superiori au fost ridicate la îndoitul lor.

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 23.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 24.

www.dacoromanica.ro

Directorul Fălcoianu a modificat şi regulamentul pentru organizarea serviciului postal rural, întocmit şi pus în aplicare de G. Lahovari la Ianuarie 1876, prevăzând ca în locul registratorilor de subprefecturi, cari erau prea mult ocupaţi cu atribuţiunile serviciilor lor, să se numească iarăş expeditori rurali.

Noul regulament cu dispoziţiunea sus arătată, pus în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1877 [1]), ar fi urmat să dea rezultate bune, întrucât serviciul postal rural s'ar fi executat în mai bune condiţiuni cu oameni speciali. Cum însă judeţele nu puteau să suporte plusul de cheltueli ce rezultă din această reformă, a trebuit să treacă încă mulţi ani până s'a ajuns a se avea peste tot expeditori şi atunci totuş cu un număr mai restrâns de biurouri.

* * *

In timpul directoratului lui Fălcoianu şi după hotărîrea înaltei Curţi de conturi s'a stabilit că diriginţii oficiilor telegrafo-postale sunt justiţiabili de această Curte, şi cu ordinul No. 7.117 din 24 Maiu 1876 [2]) s'a pus obligaţiune diriginţilor, pe de o parte, de a formă şi înaintă conturi de gestiune pe anii 1873, 1874 şi 1875, iar pe de alta, ca în urmă să încheie astfel de conturi la finitul fiecărui an, precum şi la orice transferare sau încetare de dirigere a unui oficiu.

Conturile de gestiune s'a dispus a fi formate din două formulare, din cari unul erà privitor la veniturile postale şi telegrafice, iar celălalt privitor la primirea şi întrebuinţarea timbrelor postale.

La 5 Aprilie 1877 directorul Fălcoianu a părăsit conducerea administraţiunii postelor şi telegrafelor, întrucât din cauza evenimentelor ce se pregăteau a fost rechemat în armată şi numit ca director al ministerului de răsboi.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1876, pag. 273.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1876, pag. 194.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI C. PILAT

9 Aprilie 1 Iulie 1877

C. Pilat, fost maior în armată, de unde a demisionat pentru a luà parte la răsboiul franco-german, a fost numit director general al postelor şi telegrafelor pe ziua de 9 Aprilie 1877.

Directorul Pilat a luat conducerea acestei administraţiuni în momente grele şi printre primele sale acte găsim următorul ordin circular, dat corpului pe ziua de 13 Aprilie [1]):

Domnilor,

In circumstanţele actuale este timpul când fiecare român cu sentimente frumoase pentru ţară să depue tot concursul său moral şi fizic, cu o abnegaţie distinsă. Prin urmare, acum mai mult ca totdeauna, vă reamintesc sacra datorie ce vă incumbă, atât ca români cât şi ca amploiaţi, şi vă cer să lucraţi neîntrerupt, fără a dà ocazie de impulsiune din partea superiorilor şi fiţi încredinţaţi că la timp voiu ţine cont pentru zelul şi devotamentul cu care amploiaţii telegrafo-postali se vor distinge, prin concursul ce trebuie să deà serviciului său, acum mai mult ca în totdeauna.

Iar d-voastre, domnilor diriginţi, cari aveţi răspunderea serviciului ce dirigiaţi, veţi constatà şi îmi veţi comunicà la timp cu imparţialitate cum şi-au îndeplinit fiecare datoriile în asemenea circumstanţe.

Director general, C. Pilat.

Acest ordin, prin care se chemà la simţul datoriei întreg personalul telegrafo-postal, erà motivat de următoarele împrejurări:

De mai mult timp Rusia se aflà în ceartă cu Turcia din cauza asupririi popoarelor balcanice şi cum această din urmă ţară nu voì să-şi ià angajamente pentru introducerea de reforme, Ţarul Alexandru al II-lea dete ordin trupelor sale concentrate în Basarabia să treacă pè teritoriul României, lucru ce se şi

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 45.

www.dacoromanica.ro

făcù în ziua de 11/23 Aprilie, iar a doua zi, printr'o proclamaţiune, declară răsboi Turciei.

Mai înainte însă de intrarea ruşilor în ţară, între guvernul român şi rus s'a încheiat o convenţiune, prin care Statul rusesc chezăşuià respectarea drepturilor şi instituţiilor naţionale, menţinerea şi apărarea integrităţii Românici, se reglementà trecerea armatelor ruseşti prin ţară, raporturile autorităţilor locale cu comandanţii de trupe şi toate amănuntele privitoare la transporturi, aprovizionări, modalitatea de plată şi despăgubiri cuvenite Statului sau particularilor pentru furnituri şi îndestulări date oştirilor în trecere.

Armatele române concentrate îşi luară sarcina de a apără ţărmul Dunării contra Turcilor cu forţe mai aglomerate la Calafat, Băileşti, Corabia, Giurgiu, Oltenița şi Barboşi şi aceasta până la sosirea trupelor ruseşti, cari înaintau pe 4 drumuri şi adică:

1. Ungheni-Iaşi-Roman-Bacău-Focşani-Buzău-Băneasa (în apropiere de Bucureşti).

2. Ungheni-Iaşi-Vaslui-Bârlad-Focşani-Buzău-Ploieşti-Copăceni (pe Argeş).

3. Fălciu-Galaţi-Brăila-Slobozia-Călăraşi.

4. Cubei-Bolgrad.

Cu intrarea trupelor ruseşti în ţară şi punerea pe picior de răsboi a armatei române, corespondenţele postale şi telegrafice au crescut într'atât în cât personalul telegrafo-postal nu mai puteà face faţă cerinţelor serviciului, deşi el munceà cu cea mai mare sârguinţă şi dragoste.

Dosarele direcţiunii postelor şi telegrafelor din anul 1877, spre sfârşitul lunii Aprilie, sunt pline de referatele oficiilor şi ale inspectorilor telegrafo-postali, prin cari se arată că personalul este istovit de munca nesfârşită de zi şi noapte şi că el se află în serviciu, fără a aveà cel mai mic repaus.

Autorităţile de Stat se alarmează de această stare şi prefecţii de judeţe comunică Direcţiunii postelor că personalul telegrafo-postal a căzut de oboseală şi că se impune înmulţirea lui, spre a se puteà face faţă executării serviciului, multiplicat de atâtea nevoi.

In faţa acestora, directorul Pilat intervine pe lângă ministrul de interne şi, în urma aprobării dată de Corpurile legiuitoare, în ziua de 27 Aprilie st. v., se dispozează ca personalul corpului să fie sporit cu 5 oficianţi gradul I, 10 oficianţi gradul II şi 20 oficianţi gradul III [1]).

Locurile adăugate s'au completat pe ziua de 1 Maiu stil vechiu, parte prin avansarea personalului existent, iar parte prin reprimirea celor cari fuseseră lăsaţi în disponibilitate, cu ocaziunea reducerilor de personal din 1876, sub directoratul lui Ştefan Fălcoianu.

Numărul mic de personal adăugat n'a fost decât o trecătoare îmbunătă-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 48.

www.dacoromanica.ro

ţire, căci, după cum vom vedeà mai târziu, prin nouile cerinţe de înfiinţări de oficii prin locurile de cantonamente ale trupelor şi cele de campanie s'a ajuns ca lipsa de personal să fie şi mai simţită, iar munca depusă de personal din ce în ce mai supraomenească.

* * *

In baza convenţiunii încheiată între guvernul român şi rus, şi pentru a se stabilì relaţiuni de serviciu între administraţiunea postelor române şi serviciul postal de campanie rusesc de pe lângă diferite corpuri de armată, la 2/14 Maiu 1877 s'a încheiat între directorul general C. Pilat şi ajutorul şefului postelor de campanie rusesc următoarea convenţiune [1]):

CONVENŢIUNE

Despre primirea şi predarea corespondenţei şi a mesageriilor, de biurourile postale române, cantonamentelor militare postale ruse şi viceversa, în timpul războiului între Rusia şi Turcia

Subsemnaţii, director general al postelor şi telegrafelor şi ajutorul şefului postelor de câmp al armatei active am convenit:

1. Toată corespondenţa imperială rusă, oficială şi privata, cum şi mesageriile, vor fi supuse taxelor postale, conform convenţiunii uniunii postale şi legilor ţării.

Achitarea taxelor cuvenite ţării se va face conform art. XXIII din convenţia generală încheiată între guvernul imperial şi România.

2. Corespondenţa de tot felul se admite a se transportà în pachete închise, saci, gente şi geamantane.

3. Toată corespondenţa simplă, oficială, recomandată şi mesageriile se va trimite la biurourile române, totdeauna însoţite de o cartă după forma lit. A, în care se va însemnà greutatea corespondenţei, excluzând greutatea envelopei pachetului, şi a altor obiecte în cari se trimite corespondenţa.

4. Biuroul postal primind corespondenţa, va iscălì de aceasta într'o condică specială.

5. In cartele postale, biurourile române vor pune greutatea română, iar cele ruse greutatea rusă.

6. La caz de necesitate, în biurourile postale române, unde nu vor fi şi cantonamente ruse, se admite a fi orânduiţi câte un amploiat sau curier rus, pentru desfacerea corespondenţei, clasarea ei şi predarea după destinaţiune.

Director general al postelor şi telegrafelor române, C. Pilat.

Ajutorul şefului postelor de campanie, Indescifrabil.

No. 6.197. **1877, Maiu 2/14.**

---

[1]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 46 din 1877.

www.dacoromanica.ro

Ca urmare a acestei convenţiuni, cu ordinul circular No. 6.340 din 16/V [1]) catre oficii, s'a dispozat ca taxele pentru trimiterile depuse sau adresate corpurilor de trupe ruseşti să se crediteze, iar faturile respective să se înainteze lunar Direcţiunii, spre a se întocmì conturile generale.

In ceeace priveşte serviciul telegrafic, după o învoială făcută cu şeful serviciului rusesc din campanie, se stabilise că depeşile armatelor se vor considerà ca corespondenţe de Stat, cu taxe creditate, iar conturile urmau a se întocmì de direcţiunea generală, dupà borderourile formate şi înaintate lunar de oficii.

De oarece însă mai toată corespondenţa oficială a corpurilor, cea particulară a trupei, cât şi cea a numeroşilor furnizori ce însoţeau armatele, erà scrisă cu caractere slavone, s'a căutat ca pe lângă oficiile telegrafice dela graniţa despre Rusia, la cele situate în drumul armatelor, cât şi la cele de cantonamente, să se ataşeze amploiaţi sau soldaţi ruşi, cari cunoşteau manipularea aparatelor telegrafice.

Cum însă aceşti amploiaţi şi soldaţi erau slabi de tot, din care cauză ţineau liniile ocupate mult timp, amploiaţii români pentru a nu întârzià corespondentele proprii, s'au silit să înveţe alfabetul slavon şi să lucreze ei în locul personalului rusesc.

* * *

Turcii, ca demonstraţie contra românilor, cari nu se opuseseră la intrarea ruşilor în ţară, încep ostilităţile contra oraşelor noastre de pe malul Dunării. Astfel, la 4 Maiu st. n. bombardează Calafatul, a doua zi atacă la Smârda lângă Giurgiu şi a treia zi la Oltenița, la cari armatele române răspund cu succes.

Aceste atacuri repetându-se, Camera şi Senatul român, la 12 Maiu, iau act de începerea ostilităţilor şi la 21 Maiu 1877 proclamă independenţa ţării.

Atacuri ca cele mai sus arătate se repetă până când armatele ruseşti se apropie de Dunăre şi ocupă distanţa Galaţi-Turnu-Măgurele, după care armatele române se retrag în Oltenia, ocupând malul Dunării dela Islaz până mai în sus de Cetate.

Armatele române concentrându-se în acele părţi, s'a simţit imediat nevoia ca în anumite localităţi să se înfiinţeze oficii postale şi telegrafice, pentru trebuinţele armatei. Astfel de oficii s'au înfiinţat la Băileşti pe ziua de 2/V, la Galicea şi Moţăţei pe ziua de 25/V şi la Cetatea şi Poiana pe ziua de 30/V.

Dintre aceste oficii, cel dela Galicea şi cel stabil dela Calafat erau staţiuni centrale, în legătură atât între ele, cât şi cu alte oficii telegrafice militare, înfiinţate la Maglavit, Golenţi, Hunia, Fântâna-Banului, Moreni, Salcia, Gârla-Mare, Gruia, Desa, Piscu şi Negoiu.

In afară de aceasta la Calafat se mai aflau legate prin linii telegrafice şi cele şase baterii înfiinţate spre a bombardà Vidinul.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-postal* din 1877 pag. 58.

www.dacoromanica.ro

Instalarea oficiilor sus arătate şi construcţiunea liniilor telegrafice se facuse sub supravegherea oficiantului superior gr. II Petre Stoicescu, dirigintele oficiului Calafat, care avea şi conducerea întregului serviciu de campanie.

Legăturile postale se efectuau prin curse cu conductori, plecând din Craiova, prin Galicea-Poiana-Calafat, şi dela aceste oficii, cât şi dela Băileşti, Moţaţei şi Cetate se distribuiau corpurilor de trupe trimiterile de tot felul.

Trimiterile corpurilor de trupe şi ale unităţilor ce le formau circulau ca oficiale, iar ale corpului ofiţeresc, ale gradelor inferioare şi ale soldaţilor se supuneau la taxe ca orice trimiteri particulare, însă aceasta numai până la 24 Maiu, când cu decretul No. 1.208[1]), s'a dispozat ca corespondenţele postei uşoare, dela sau pentru militarii grade inferioare şi trupă să se facă gratuit pe tot timpul cât va dură campania.

In acest sens, cu ordinul circular No. 7.987 din 12 Iunie[2]) s'a pus în vedere oficiilor că corespondenţele adresate militarilor grade inferioare şi trupei aflate în campanie, sau dela aceştia către familiile lor, se vor însemnă pe partea adresei cu o cruce făcută cu creion roşu sau albastru, iar cele ce se vor găsi depuse în cutiile de scrisori se vor considerà ca francate, dacă din adresa va reieşi că sunt adresate unor asemenea militari, sau dacă vor fi certificate de sergenţii-majori că emană dela militari, sau vor purtà pe dos sigiliul oficial al corpului din care fac parte.

La oficiile sus arătate dându-se un personal restrâns, în cele mai multe cazuri un singur amploiat, iar cantitatea lucrului fiind foarte mare, personalul munceà în permanenţă, atât ziua, cât şi noaptea, spre a face faţă colosalului număr de trimiteri postale, cât şi corespondenţei telegrafice, din cari foarte multe cu caracter de cea mai mare importanţă, cum erau cele relative la evenimentele şi atacurile ce se dădeau aproape zilnic între turci şi români, cât şi cele privitoare la aprovizionările pentru hrana trupelor, furaje şi alte materiale.

In dosarele Direcţiunii postelor şi telegrafelor pe anul 1877 găsim o mulţime de referate din partea personalului acelor oficii, prin cari nu se plângeau propriu zis de munca depusă, dar cereau ajutoare în scopul de a îndeplinì serviciul în mai bune condiţii, şi, pentru a caracterizà devotamentul, abnegaţia şi puterea de muncă a acelui personal, este de ajuns a citì telegrama dirigintelui oficiilor din campanie, Petre Stoicescu, dată directorului general în ziua de 2/VI[3]) prin care arată că: »*Singurul funcţionar telegrafo-postal dela oficiul Galicea lucrează în permanenţă de 12 zile*«.

Telegrame prin cari se semnalà Direcţiunii postelor şi telegrafelor munca necurmată a acelor funcţionari şi se cereà sporirea numărului lor găsim date şi din partea comandanţilor de trupe, însă totul este zadarnic, şi din lipsă de

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 61.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag 13.
[3]) Dosarul Direcţiunii postelor, partea V, din 1877.

www.dacoromanica.ro

personal, ei trebuiau să continue greaua lor muncă, stând în barace, prin corturi şi rău hrăniţi, din cauza micilor lor salarii.

Această din urmă stare de lucruri aducându-se la cunoştinţa primului ministru I. C. Brătianu, se dispozează la 27/VI a se dà funcţionarilor telegrafo-postali dela oficiile din campanie câte 50 lei lunar ca indemnizaţie pentru suportarea cheltuelilor lor [1]).

* * *

In faţa evenimentelor ce se desfăşurau, directorul general C. Pilat a trebuit să demisioneze din această funcţiune, fiind rechemat pe ziua de 1 Iulie în armată, cu gradul de locotenent-colonel, grad pe care îl căpătase în armata franceză, în timpul războiului franco-german din 1870—1871, rămânând ca administraţiunea postelor şi telegrafelor să fie condusă de inspectorul general D. Floru, până la numirea unui titular, care a avut loc la 5 August 1877.

Evenimentele ce s'au petrecut în intervalul de mai sus, precum şi rolul îndeplinit de administraţiunea postelor române se rezumă astfel :

Un corp de armată rusesc trece Dunărea la 23 Iunie pe la Brăila, cuprinde Dobrogea până către linia ferată CernaVodă-Constanţa şi ameninţă cuadrilaterul format din cetăţile Silistra-Rusciuc-Varna-Şumla.

Grosul armatei, sub conducerea Marelui Duce Nicolae, trece Dunărea la 27 Iunie pe la Zimnicea, de unde se desparte în trei corpuri, cu următoarele destinaţiuni :

Corpul stâng cu destinaţiunea de a operà asupra Rusciucului şi a cuadrilaterului.

Corpul de mijloc cu destinaţiunea de a înaintà cât mai mult în interiorul Turciei, şi care reuşeşte ca la 7 Iulie să cuprindă Târnova, iar peste câteva zile să treacă Balcanii, răspândind groaza spre Adrianopole şi Constantinopole.

Corpul drept cu destinaţiune de a cuprinde partea de vest a Bulgariei de astăzi şi a ţine în eşec armata din Vidin.

In contra acestui din urmă corp plecă Osman-Paşa din Vidin, îl bate la 20 Iulie, cauzându-i o pierdere de 3.000 oameni şi ocupă Plevna, o poziţiune ameninţătoare pentru armatele ruseşti.

Ruşii văzându-şi baza de operaţiuni ameninţată, concentrează noi forţe şi ataca din nou pe Osman la 30 Iulie, însă de astă dată dezastrul este mai mare, întru cât pierd 8.000 de oameni şi o grozavă panică se răspândeşte în întreaga armată de operaţiuni.

Victoriile turcilor dela Plevna fac pe ruşi să treacă înapoi Balcanii, ţarul să părăsească Târnova, spre a se apropià de Dunăre, şi pe Marele Duce Nicolae să ceară ajutorul românilor prin următoarea telegramă [2]) :

---

[1]) Dosarul Direcţiunii Postelor, No. 1, partea VI din 1877.

[2]) Văcărescu, Luptele românilor, pag. 180.

www.dacoromanica.ro

Alteței Sale Domnitorului Carol

Poiana.

»Vino în ajutorul nostru. Treci Dunărea unde vei voì, cum vei voì, »sub ce condițiuni vei voì, dar vino grabnic în ajutorul nostru, Turcii ne »prăpădesc. Cauza creștină este pierdută«.

Nicolae

In urma trecerii armatelor ruseşti în Turcia, serviciul postal şi telegrafic al țării noastre începù a se executà cu oarecare uşurință, totuş însă cu greutate din cauza marelui tranzit, atât postal cât şi telegrafic, ce trebuià executat prin mijlocirea personalului nostru.

In privința serviciului postal şi telegrafic depe lângă armata noastră urmează să se ştie că în cursul timpului s'au mai înființat oficii la Gârla-Mare şi Gruia şi că personalul erà copleşit din ce în ce mai mult de lucru, atât din cauza evenimentelor ce se petreceau pe litoralul Dunării, cât şi prin creşterea nemăsurată a numărului de trimiteri de tot felul ce se făceà între trupe şi restul țării şi care se măreà cu atât mai mult, cu cât se prelungeau concentrările şi cu cât se prevedeà şi trecerea armatelor noastre în Turcia, spre a luà o mai activă parte la răsboiu.

Această stare de lucruri ținù până către începutul lunii lui August, când armatele române începură să se concentreze spre Corabia şi Măgurele, pe unde aveau să treacă Dunărea şi a venì astfel în ajutorul ruşilor.

Cu această ocaziune, lipsa de personal în administrațiunea postelor şi telegrafelor a ajuns şi mai simțită, întrucât trebuià să se deà nou personal la oficiile sus arătate şi trebuià să se găsească şi personalul trebuincios îndeplinirii serviciului pe câmpul de luptă.

Pentru această din urmă grea parte, personalul postal şi telegrafic n'a aşteptat imboldul nimănui şi singur s'a oferit să îndure privațiunile şi greutățile răsboiului. *Astfel, imediat ce s'a simțit că armatele române vor trece Dunărea, elevii Gr. Boboiceanu, S Prieteanu şi M. Stoicescu dela Calafat, în ziua de 5 August, cer telegrafic direcțiunii postelor să fie trimişi în campanie şi să urmeze operațiunile armatei în Turcia*[1]).

Cereri de acest fel s'au făcut şi de oficiantul Mincopol şi de toți aceia ce au trecut Dunărea, aşa că în această privință direcțiunea n'a avut decât greutatea alegerii şi a înlocuirii lor pe la oficiile de unde trebuiau luați.

[1]) Dosarul Direcțiunii postelor, No. I, p. VIII din 1877.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI C. F. ROBESCU

5 August 1877—5 Aprilie 1883

C. F. Robescu, profesor la liceul Mateiu Basarab, a luat conducerea administraţiunii postelor şi telegrafelor atunci când armatele române urmau să treacă Dunărea şi să ia parte la luptele din jurul Plevnei, cari aveau să decidă de soarta războiului.

Armatele române în număr de 35.000 oameni, cu 108 tunuri, trec Dunărea cu începere dela 12/24 August şi ajungând la Plevna, Domnitorul Carol ia comanda supremă şi a armatelor ruseşti aflate acolo şi compuse din 30.000 oameni, cu 282 tunuri.

Cum Osman Paşa se fortificase destul de bine în Plevna, se începù un şir de lupte eroice, în cari românii dau probe de cel mai înnalt curaj, cum a fost la Griviţa, Rahova şi la toate luptele date împrejurul Plevnei, lupte cari au condus la investirea complectă a acelei localităţi şi în fine la capitularea întregii armate a lui Osman, care a avut loc la 28 Noemvrie.

Nu vom intrà în amănunte asupra luptelor date şi de rolul covârşitor al armatei române în această campanie, faptele fiind destul de cunoscute, urmând a ne ocupà acì numai de felul cum s'a îndeplinit serviciul postal şi telegrafic.

Cu trecerea armatelor peste Dunăre s'a înfiinţat un oficiu la capul podului, pe malul stâng despre Turnu-Măgurele şi altul pe malul drept la Nicopoli.

Un alt oficiu s'a înfiinţat la Verbiţa, cartierul general al armatei române, şi un altul la Poradim, reşedinţa Domnitorului Carol, comandantul armatelor ruso-române, şi unde în curând a venit şi împăratul ruşilor, Alexandru al II-lea.

Legătura telegrafică cu armata de operaţiuni se făceà prin oficiul Măgurele, de unde firul de comunicaţie treceà prin cele două oficii dela Dunăre, Verbiţa şi Poradim; iar cea postală pe acelaş drum, prin curse zilnice cu căruţe de transport însoţite de conductori.

Oficiul dela Poradim se instalase într'o singură cameră din o casă ţărănească şi care serveà atât ca biurou cât şi ca locuinţă pentru cei 2 funcţionari daţi acolo, oficiantul inferior Dumitrescu Al. I. şi elevul Gheorghiu Lazăr.

Oficiul dela Verbiţa s'a înfiinţat în două corturi mari, sub conducerea ofi-

www.dacoromanica.ro

ciantului superior gradul III Manu Constantin (ajuns subdirector general între 1900—1902) şi mai târziu a lui Dim. Eliad, având ca amploiaţi pe oficianţii Gherman Ion, Pop Constantin, Mincopol Al., Tănăsescu G., Rădulescu G. şi elevii Brădeanu Const. şi Boboiceanu Gr.

Cum singurul mobilier ce s'a dat la acest din urmă oficiu, cel mai important şi care serveà interesele întregii noastre armate aflate în campanie, nu constă decât în masa de aparate şi dulapul cu baterii, personalul oficiului a trebuit să-şi facă singur celălalt mobilier, ca scaune, mese de manipulaţie, rafturi pentru cartatul corespondenţelor şi casete pentru conservatul mesageriilor din lăzi de efecte de ale armatei.

Corespondenţa postală şi telegrafică, atât prezentată cât şi sosită, fiind în mare cantitate, personalul muncea necurmat, pentru a puteà face faţă cerinţelor până căderà rupt de oboseală, neputând avea ca odihnă decât câteva ceasuri pe noapte şi acelea petrecute pe pae, în corturile în cari lucrau.

Cu venirea toamnei şi a iernii timpurii din acel an, cu întregul cortegiu de ploi, ninsori şi viscole, suferinţele personalului telegrafo-postal au ajuns şi mai grele şi n'au luat sfârşit decât datorită Domnitorului Carol, care vizitând oficiul dela Verbiţa pe la 6 Noemvrie şi văzând cum personalul nostru lucrà în corturi, cu sticlele de cerneală în mână spre a nu îngheţà, a dat ordin generalului Cernat să construiască bordee sistematice, cu uşi, ferestre şi sobe, după cum se făcuse pentru trupe şi cari să serve atât ca biurouri cât şi ca locuinţe personalului.

In timpul cât a ţinut operaţiunile la Plevna, personalul administraţiunii centrale exercità un control şi o supraveghere deosebită asupra îndeplinirii serviciului. Astfel, directorul general, Robescu, face inspecţiuni la Corabia, Caracal şi Măgurele; inspectorul general, D. Floru, la Alexandria, Zimnicea, Măgurele, Verbiţa şi Poradim [1]); iar cu supravegherea mai de aproape se însărcinase oficiantul superior gradul 1 Ştefan Chiriţescu, avansat la gradul de inspector pe ziua de 1 Noemvrie 1877 [2]), care avându-şi reşedinţa la Turnu-Măgurele, punctul de legătură cu ţara, îngrijeà pe de o parte ca scurgerea corespondenţelor să se facă fără piedici, iar pe de alta făceà inspecţiuni, aproape în fiecare săptămână, la Verbiţa şi Poradim.

* * *

După căderea Plevnei armatele române pornesc spre vest şi cuprind pe rând Lom-Palanca, Arcer-Palanca şi Nazâr-Mahala (10 Ianuarie 1878), unde se stabileşte cuartierul general al armatei de operaţiuni în contra Vidinului.

La $^{12}/_{24}$ Ianuarie, românii, după un strălucit atac, ocupă Smârdanul şi Inova, două din cele mai tari poziţiuni ale Vidinului, şi procedează la bombardarea

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1877, pag. 72, 74, 95 şi 105.
[2]) Fost subdirector general dela 1893—1897.

www.dacoromanica.ro

acelei cetăți; când însă se sperà să capituleze, intervine armistițiul dela Adrianopoli și mai în urmă pacea dela San-Ștefano, la 19 Fevruarie (3 Martie).

Cu plecarea armatelor spre Vidin, oficiul dela Poradim s'a desființat, iar cel dela Verbița s'a menținut sub conducerea oficiantului Koslinsky și elevului Panescu până la transportarea prizonierilor și trofeelor de răsboiu.

Personalul oficiilor dela Poradim și Verbița, care făcuse campania, s'a trimis la Măgurele, de unde urmà ca parte din el să reintre în țară, iar parte să urmeze operațiunile armatei în direcțiunea Vidinului.

In vederea acestor operațiuni, la 1 Ianuarie s'a deschis un oficiu postal și telegrafic la Rahova, care s'a legat prin cablu subfluvial cu oficiul Bechet, și tot prin acest oficiu se făceà și legatura postală cu o barcă însoțită de conductor.

Cu înaintarea trupelor spre Vidin s'au mai înființat oficii la Lom-Palanca, condus de oficianții Benedict Constantinescu și Marcel Teodorescu, la Nazâr-Mahala, unde erà statul-major, cu oficianții Const. Pop, G. Rădulescu, I. Gherman și elevul Gr. Boboiceanu, toți foști la Verbița, la Belorado cu oficiantul S. Băsceanu și un oficiu militar la Arcer-Palanca [1]).

Legatura postală a oficiului dela Nazâr-Mahala se făceà prin curse cu conductori, cari circulau între Calafat și acea localitate.

In urma încheierii păcii dela San-Ștefano, armatele române retrăgându-se în țară, oficiile sus arătate s'au desființat, iar personalul postal și telegrafic a fost trimis pe la oficiile de unde a fost luat sau unde s'a simțit nevoe mai mare.

* * *

In rezumat, rolul serviciului de poștă și telegraf, de mare însemnătate în timp de pace, a trebuit să se mărească și să ajungă la cea mai mare importanță în timpul răsboiului, prin felul serviciilor ce făceà, și că *întreg personalul administrațiunii postelor și telegrafelor, dela cel mai mare până la cel mai mic și-a făcut cu prisosință datoria.*

Nu trebuie însă a tăgădui că am intrat în campanie nepreparați. *Astfel a trebuit ca la înaintarea spre Plevna să se aștepte aducerea sârmei de pe la oficiile din Oltenia, spre a se puteà face linia la Verbița și Poradim.*

Că a trebuit să așteptăm sosirea cablurilor telegrafice dela Viena, spre a puteà face legătura oficiilor dela Rahova și Lompalanca, și că dela acest din urmă oficiu n'am fi putut face linia spre Nazâr-Mahala dacă inspectorul Chiriţescu n'ar fi găsit întâmplător în niște cazemate sârma și izolatorii trebuincioși, depozitați acolo de turci.

Că la Plevna nu s'au înființat oficii decât la cuartierul general al armatei române și la marele cuartier al Domnitorului, lăsându-se diviziile și corpurile izo-

[1]) Dosarul Direcțiunii postelor, No. 5, partea II din 1878.

www.dacoromanica.ro

late de trupe, a-şi primì toate trimiterile prin delegaţi sau trimişi speciali, cu întârzieri şi neregudi.

Că n'am avut trăsuri speciale, cu materialul necesar de manipulaţie, cari ar fi însoţit cu uşurinţă unităţile de trupe şi ar fi servit ca biuroure şi locuinţă comodă personalului.

Aceste constatări ar trebuì însă să ne serve de pildă ca nu cumva asemenea întâmplări să ne găsească în aceeaş stare, ştiut fiind că, în astfel de cazuri, ordine şi ştiinţe nedate şi nesosite la timp pot să primejduiască existenţa unei ţări.

* * *

Tratatul de pace dela San-Stefano, revizuindu-se de Congresul dela Berlin ($^{1}/_{13}$ Iulie 1878), s'a hotărît de marile Puteri ca România să devină Stat independent, să cedeze Basarabia Rusiei şi să primească în schimb Dobrogea.

Cedarea Basarabiei s'a făcut la 1 Octomvrie 1878, când s'au retras din acele părţi toate autorităţile, iar luarea în posesiune a Dobrogei pe la începutul lui Noemvrie acelaş an.

Funcţionarii telegrafo-postali au fost între cei dintâiu cari au trecut Dunărea, spre a înfiinţà oficii la Tulcea, Sulina, Chilia, Mahmudia, Isaccea, Măcin, Babadag, Constanţa, Hârşova, Cernavoda, Ostrov, Medgidie şi Cara-Omer şi a începe îndeplinirea serviciului postal şi telegrafic.

Cu această ocaziune, directorul general Robescu adresează pe ziua de 14 Noemvrie următorul ordin circular diriginţilor oficiilor sus arătate [1]):

Domnule diriginte,

Cunoaşteţi că noua provincie anexată este locuită de diverse rasse şi naţionalităţi.

Această împrejurare reclamă o bună administraţie şi o exemplară conduită a amploiaţilor transferaţi acolo, ca unul din mijloacele cele mai puternice de identificare a acelei populaţiuni cu întreaga ţară.

Prestigiul autorităţii trebuie conservat la înnălţimea sa ca cel mai sacru lucru, şi pentru acest finit veţi recomandà amploiaţilor moralitate şi o ireproşabilă conduită, atât în serviciu, cât şi în societate. Le veţi pune în vedere blândeţea cu care trebuie a se purtà în serviciu şi datoria de a da toate explicaţiunile ce li se vor cere de public relativ la serviciu, bineînţelegându-se că o mică abatere dela aceste îndatoriri poate da loc la grave şi displăcute consecinţe.

Guvernul şi ţara este în drept a crede că numai prin o asemenea înţeleaptă conduită şi administrare se poate atinge scopul, şi care este acela de

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1878, pag. 85.

www.dacoromanica.ro

a face populațiunea locală de a resimte libertatea, dreptatea și egalitatea înaintea legii, principii de ale căror efecte binefăcătoare populațiunea locală a fost lipsită și pentru realizarea cărora popoarele, și în special noi, ne-am luptat de secole.

Considerând că observarea principiilor expuse depinde dela stricta d-voastră priveghere și îngrijire, este bine înțeles că și răspunderea de neexecutarea lor vă incumbă asemenea. D-voastră îmi veți raportă dar imediat orice abateri ale amploiaților, spre a li se aplică penalitatea meritată.

Cruțarea, menajarea și favoarea din parte-vă, în asemenea cazuri, vor fi considerate ca cea mai gravă culpă, care nu vă va scuti de răspunderea ce aveți. Nu mă îndoesc câtuș de puțin, că d-voastră împreună cu tot personalul veți depune toată activitatea și inteligența, spre a justifică pe deplin încrederea ce am pus în d-voastră, când v'am ales ca diriginte al unui serviciu ce reclamă o promptitudine și discrețiune exemplară.

Primiți asigurarea considerațiunii mele.

Director general, C. F. Robescu.

No. 19.359.

Tot cu aceaș ocaziune Directorul general dispuse ca personalul din Dobrogea să poarte uniformă, pentru a fi cunoscut și a impune mai mult respect populațiunii din acea parte [1]).

* * *

După încheierea definitivă a păcii și retragerea armatelor rusești din țară, lucrurile reintrară în starea lor normală, iar personalul diriguitor al administrațiunii postelor și telegrafelor se găsește în măsură de a se ocupă cu îmbunătățirile ce trebuiau aduse instituțiunii și, în timpul de conducere al Directorului Robescu, până către anul 1883, se iau măsuri de ordin administrativ și de îmbunătățiri a diferitelor ramuri de servicii, se reformează legea de exploatare și de organizare a corpului și se încheie noi convențiuni și aranjamente cu străinătatea, din cari ca mai principale citâm următoarele:

In scopul ca *Buletinul Telegrafo-Postal* să fie la îndemâna fiecărui funcționar din corp, cât și la accea a particularilor ce au afaceri cu posta, s'a dispus cu ordinul circular No. 7.203 din 10/V/1880, ca acest *Buletin* să apară în fiecare lună, iar costul abonamentului s'a redus la 2 lei, 50 bani pe an pentru funcționarii telegrafo-postali și la 4 lei pentru particulari [1]).

In interesul unei mai bune îndrumări a corespondențelor postale, se formă și publică primele tablouri de cartare pentru biurourile ambulante București-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1878, pag. 86.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 182.

www.dacoromanica.ro

Iţcani I şi II şi Bucureşti-Vârciorova III şi IV, în cari pentru fiecare din aceste biurouri se stabileau postpachetele ce urmă să primească şi sa formeze atât la punctele de pornire, cât şi la cele ce atingeau în calea lor, specificându-se şi plaşile şi comunele rurale ce trebuiau predate la diferite oficii sau gări.

Tot prin aceleaşi tablouri se stabileă numărul postpachetelor ce trebuiau să se adreseze biurourilor ambulante străine, cu arătarea ţărilor sau provinciilor ale căror corespondenţe urmă să fie îndrumate prin acele biurouri, precum şi numărul postpachetelor ce trebuiă să se primească dela biurourile străine [1]).

Pentru a se cunoaşte poziţiunea personalului inferior, cu ordinul circular No. 2.289 din 9/II/1882, se dispoză ca diriginţii oficiilor să formeze registre de partizi, în cari să se treacă factorii şi cantonierii pendinţi de fiecare oficiu, cu arătarea datelor de admiteri şi avansări, a pedepselor aplicate de diriginţi, inspectori şi direcţiune, precum şi a altor notări.

Nu mult după aceasta şi întrucât asemenea ştiinţe erau trebuincioase şi direcţiunii generale, s'a dispus înfiinţarea unor asemenea registre şi la direcţiune şi cu ordinul circular No. 18.339 din 20/X/1882 s'a cerut oficiilor cópii de pe ele [2]).

Numărul oficiilor telegrafo-postale, în intervalul ce a urmat după răsboi până în 1883, n'a crescut decât cu 18 şi acelea mai toate înfiinţate şi întreţinute de judeţe în baza regulamentului din 1875.

Biurouri de postrestant s'au înfiinţat încă 10, prin introducerea serviciului la gările de pe liniile ferate date din nou în circulaţie.

Cât priveşte numărul biurourilor rurale de la reşedinţele subprefecturilor, el a scăzut dela 87 la 55, prin reducerea numărului de subprefecturi [3]).

Serviciul postal rural în acelaş interval de timp se desvoltă ca trafic din ce în ce, însă îndeplinirea lui lăsă foarte mult de dorit, prin faptul că se făceà prin organele administrative, ca expeditori, registratori de subprefecturi, vătăşe şi notari, cari având şi alte atribuţiuni, considerau serviciul postal ca un lucru cu totul secundar.

Aceste neajunsuri făcură pe directorul Robescu să propună ministrului de interne schimbarea bazelor organizării acestui serviciu, enunţând îndeplinirea lui prin factori rurali călări şi cu cariole, venindu-se de Stat în ajutorul judeţelor cu o sumă oarecare.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1881/82, pag. 246, 273, 134, 195 şi 203.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1882, pag. 73 şi 274.

[3]) Darea de seamă din 1876—80 şi 1881—82.

www.dacoromanica.ro

Cum însă în bugetul pe 1882—83 nu s'a înscris în acest scop decât o sumă de 15.000 lei, lucrurile au rămas tot în aceeaş stare [1]).

Asupra îndeplinirii curselor postale în acelaş răstimp avem de constatat un însemnat progres, astfel [2]) :

Cursele cu drumul de fier s'au înmulţit prin darea în circulaţie a noi linii şi anume :

Ploieşti-Predeal, cu începere din 1879, stabilindu-se prin ea o nouă legătură postală cu Austro-Ungaria.

Buzău-Focşani-Mărăşeşti, cu începere din 1881, prin care se excludeà înconjurul Buzău-Brăila-Barboşi-Tecuci, se stabileà o cale mai scurtă şi se activà mersul corespondenţelor atât cu Moldova cât şi cu străinătatea.

Cernavodă-Constanţa, linie construită de englezi sub dominaţiunea turcească şi pe care, cu începere din 1879, s'a înfiinţat o cursă postală pe zi, iar dela 1881 s'a adăugat încă o cursă.

Pe liniile ferate, date în circulaţie mai înainte, cu începere din 1880, s'a ridicat numărul curselor dela 1 la 2 pe zi, pe linia Vereşti-Botoşani.

Asupra căilor ferate urmează a se şti *că, cu începere din 1880, liniile Bucureşti-Roman, Bucureşti-Vârciorova şi Barboşi-Galaţi-Tecuci-Bârlad au trecut în posesiunea Statului şi că s'au administrat de o direcţiune specială.*

Curselor postale prin diligenţe li s'au dat desvoltare, atât prin înmulţirea numărului lor, cât şi prin înfiinţarea de noi linii.

Dintre cursele vechi, cu începere din 1879, între Giurgiu-Alexandria-Măgurele s'au făcut 6 curse pe săptămână, în loc de 3.

Intre cursele din nou înfiinţate găsim :

Docolina-Huşi-Fălciu	zilnic cu începere din 1878.					
Fălticeni-Dolhasca	»	»	»	»	1878.	
Moineşti-T. Ocna	trei curse pe săptămână din 1878.					
Drăgăşani-R. Vâlcea	»	»	»	»	»	1878.
Focşani-Odobeşti	»	»	»	»	»	1880.
Alexandria-Zimnicea	»	»	»	»	»	1880.
Zimnicea-Roşiori	»	»	»	»	»	1880.
Tulcea-Isaccea-Măcin	»	»	»	»	»	1880.
» Babadag-Constanţa	»	»	»	»	»	1880.
» Mahmudia	»	»	»	»	»	1880.
Cernavodă-Ostrov	»	»	»	»	»	1880.
Constanţa-Mangalia	»	»	»	»	»	1880.

[1]) Darea de seamă din 1881—82. pag. 4.

[2]) Darea de seamă din 1876/80 şi 1881/82, tabl. 7 şi 6.

www.dacoromanica.ro

Calafat-Cetatea	trei	curse	pe	săptămână	din	1881.
R. Vâlcea-Râu Vadului	»	»	»	»	»	1882.
Caracal-Corabia	două	»	»	»	»	1879 și dela August 1882 trei curse pe săptămână.

Asupra serviciului de diligenţe avem de adăugat că cu ordinul circular No. 17.366 din 30/IX/1879 s'a dispozat ca conductorii postali ce însoţeau diligenţele să aibă condici cu matcă, din cari să libereze chitanţe pasagerilor ce călătoreau şi că pe fiecare chitanţă să se aplice un timbru fiscal de 10 bani, în aşa mod ca jumătate să rămână pe chitanţă şi jumătate pe matcă [1]).

Curse postale cu barca s'au mai înfiinţat între Brăila-Măcin, de patru ori pe săptămână, cu începere din 1879, şi între Călăraşi-Ostrov, de trei ori pe săptămână, cu începere din 1880.

Cursele cu vapoare au rămas cele din trecut cu adăugire că, cu începere din 1879, s'au înfiinţat curse de şase ori pe săptămână între Galaţi-Isaccea-Tulcea şi între Tulcea-Sulina de cinci ori pe săptămână.

Cursele de tranzit au rămas astfel precum au fost întocmite în timpul lui Lahovari, dar numărul trimiterilor între occident şi orient sporind treptat, s'a ajuns în 1882 ca administraţiunea noastră să încaseze pentru astfel de trimiteri suma de 58.968 lei.

Legăturile cu străinătatea au rămas tot cele din trecut, afară de Rusia, cu care schimbul trimiterilor se făceà numai prin cursa de cale ferată Iaşi-Ungheni.

* * *

In urma modificării convenţiunii postale universale, ce s'a pus în aplicare cu începere dela 1 Aprilie 1879 şi despre al cărei conţinut vom vorbì puţin mai târziu, cât şi în scopul de a se introduce noi îmbunătăţiri în efectuarea serviciilor postale, directorul general Robescu întocmeşte un proiect de lege de exploatare, care se votă de Corpurile legiuitoare şi se sancţionă cu decretul No. 949 din 19 Martie 1880 [2]).

Această lege, faţă de cea din 1871 şi de modificările introduse în 1876, se prezintă cu mult mai completă în ceeace priveşte exploatarea serviciului postal şi prin ea se introduce, ca mai principal, următoarele modificări şi inovaţiuni:

S'a introdus manipularea hârtiilor de afaceri, pentru cari urmà să se perceapă taxe egale cu ale imprimatelor şi probelor de mărfuri, fixându-se în acelaş timp o taxă minimă de 15 bani pentru hârtii de afaceri şi una de 6 bani pentru probe.

S'au stabilit dimensiuni de 25 centimetri lungime, 10 lăţime şi 5 grosime pentru probe de mărfuri.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 51.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 5.

www.dacoromanica.ro

Maximul de greutate pentru imprimate și hârtii de afaceri s'a ridicat la 2 kilograme.

S'a prevăzut că mai multe foi din publicațiunile periodice, puse în acelaș pachet, să se taxeze cu de atâtea ori 1 $^1/_2$ bani câte foi vor fi.

Dreptul de recomandare s'a scăzut dela 30 la 25 bani și s'au ridicat taxele pentru avizele de primire și pentru reclamațiuni dela 10 la 25 bani.

S'a oprit a se introduce în scrisorile simple, sau recomandate, bani, valori în hârtie, sau obiecte prețioase, prevăzându-se că, în caz de contravenire, astfel de trimiteri se vor taxà ca mesagerii și se vor încărcà cu întreitul taxelor, fără a se scădeà valoarea timbrelor aplicate.

Pentru mandatele postale s'au stabilit noi reguli de manipulație, dispozându-se că astfel de trimiteri să se admită până la maximum 500 lei, și s'au autorizat oficiile să le și achite, lucru ce înainte se făceà numai de cassieriile județene.

S'a lărgit termenul de achitare al mandatelor dela una la trei luni și s'a dispus ca ele să poată fi transmisibile și asupra unei a treia persoane.

Taxele mandatelor s'au fixat la 25 bani, pentru fiecare 25 lei sau fracțiune, cu o taxă minimă de 50 bani, taxe de altfel mai scumpe ca cele din trecut și chiar ca cele din relațiunile cu străinătatea, pentru sume mai mici.

Tot în privința mandatelor s'a mai prevăzut că sumele depuse nu se vor socotì ca venit, ci vor servì pentru achitarea celor sosite, formându-se la direcțiune un fond pentru a rambursà oficiile, cari vor aveà mai multe achitări ca prezentări.

Pentru trimiterile de mesagerii s'a menținut taxarea pe aceleași principii, adică distanța, valoarea sau greutatea și dreptul de înregistrare.

Distanța s'a stabilit a fi calculată după calea parcursă, în zone de câte 60 kilometri, iar nu în linie dreaptă ca în trecut.

Taxele de valoare și greutate s'au sporit simțitor, luându-se pentru prima zonă, până la 200 lei valoare sau 500 grame greutate, 50 bani; pentru a doua zonă 75 bani, și pentru a treia sau mai mult 1 leu, pe când în trecut se percepeau 10 bani de fiecare kilogram, sau 500 lei valoare pe zonă.

Obiectele cu valori dela 200 la 1.000 lei, sau în greutate dela 500 grame la 1 kilogram, se supuneau pentru prima zonă la 1 leu; pentru a doua la 1 leu, 25 bani, și pentru a treia sau mai multe la 1 leu, 50 bani.

Dela 1.000 lei sau 1 kilogram în sus taxele creșteau proporțional pentru fiecare 1.000 lei sau 1 kilogram greutate cu câte 50 bani.

Dreptul de reclamațiuni pentru obiectele la cari posta acordă despăgubiri s'a prelungit la șase luni, în loc de două, cum erà înainte, și pentru contravenționi s'a prevăzut că cei ce sustrag taxele să fie supuși pe lângă amenda dela 1 la 50 lei și la întreitul taxelor.

Timbrele postale s'a dispus să se vândă în afară de oficii și de către șefii

www.dacoromanica.ro

de gări, debitanţii de tutun şi alte persoane, în scopul ca publicul să le poată găsì cu uşurinţă.

Cum însă debitanţii de tutun şi comercianţii nu voiau să se însărcineze cu aceasta, fără un câştig pentru ei, s'a simţit nevoie ca printr'un articol adiţional să se modifice art. 35 din legea de mai sus, prevăzându-se ca debitanţilor şi comercianţilor, ce vor voì să se însărcineze cu vânzarea timbrelor postale, să li se acorde o remiză de $3^0/_0$.

Această din urmă dispoziţie s'a pus în aplicare către sfârşitul anului 1882, cu care ocaziune, cu ordinul circular No. 22.193 din 13/XII/1882 şi 2.371 din 10/II/1883 [1]), s'a cerut tuturor diriginţilor a recomandà astfel de debitanţi, atât în diferitele părţi ale oraşelor, cât şi în localităţile rurale.

Relativ la timbrele postale urmează a se cunoaşte că prin deciziune directorială, cu începere dela 1 Maiu 1881 [2]), s'au introdus în serviciu timbrele »*porto*«, spre a servì la incasarea taxelor pentru trimiterile de corespondenţe expediate nefrancate sau insuficient francate.

Primele timbre porto au fost de 6 categorii, reprezentând taxele obişnuite, şi adică 2, 5, 10, 30, 50 şi 60 bani. Forma lor erà dreptunghiulară cu un oval în mijloc, în care se cuprindeà cifra taxei de perceput şi aveà ca inscripţii sus »*taxa de plată*«, jos »*bani*«, iar în părţile laterale »*posta română*«, imprimate în coloare castanie pe hârtie albă.

Dispoziţiunea pentru introducerea timbrelor porto a fost foarte bună şi prin ea s'au înlăturat neajunsurile din trecut, când corespondenţele nefrancate, sau insuficient francate, se încărcau prin faturi cu valori totale mai mici, iar diferinţa treceà în punga unor funcţionari de rea credinţă şi când iarăş prin înşelăciuni din partea funcţionarilor sau personalului distribuitor se incasau taxe mai mari în paguba publicului.

Acestea sunt în general modificările şi îmbunătăţirile introduse prin legea din 1880, însă pentru cei cari vor dorì să cunoască dispoziţiunile ei în detaliu o dăm aci mai jos:

LEGE TELEGRAFO-POSTALĂ

PARTEA I

DREPTURI REZERVATE STATULUI

Art. 1. — Statul îşi rezervă dreptul sau monopolul telegrafo-postal; acest monopol constă în transmiterea de corespondenţă prin telegraf şi transportul scrisorilor, ziarelor, imprimatelor de tot felul, probelor de mărfuri, hârtiilor de afaceri, cărţilor de postă, banilor, valorilor, obiectelor de greutate, călătorilor şi al bagajului lor, prin schimbarea mijloacelor de transport, adică releuri de cai cu staţiuni fixe, sau printr'un serviciu regulat de diligenţe.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1883, pag. 27 şi 43.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1881, pag. 98 şi 127.

www.dacoromanica.ro

Art. 2. — Administraţiunea postelor poate refuzà de a transportà prin mijloacele de cari dispune :

a) Obiectele prea fragile ;

b) Obiectele acelea ale căror dimensiuni ar aduce dificultăţi la încărcarea şi transportul lor, sau acelea pentru cari s'ar cere o îngrijire deosebită ;

c) Obiectele de o greutate sau de un volum care nu s'ar puteà transportà cu mijloacele de cari dispune administraţiunea.

Art. 3. — Este oprit a se servì de postă pentru transportarea obiectelor cari ar fi expuse la fermentaţiune (fierbere) sau putreziciune, a se inflamà sau face explozie, precum de exemplu : praful de puşcă, fulminantele, chibriturile, etc.

Oricine va expedià prin postă un asemenea obiect, fără a-i fi declarat conţinutul, osebit de penalităţile prevăzute de lege, va fi răspunzător şi de stricăciunile ce ar rezultà.

Art. 4. — Oricine are acelaş drept a se servì de telegraf şi postă ; se acordă însă preferinţă în ordinea efectuării serviciului, celor cari privesc un serviciu public şi pentru afacerile Statului.

Art. 5. — In cuprinsul unui oraş sau comună oricine poate distribuì obiectele sau corespondenţa sa prin expres, dar nu va puteà stabilì un serviciu pentru distribuirea de diferite corespondenţe şi a prelevà taxe fără autorizarea guvernului.

Art. 6. — Dela o localitate la alta între cari există serviciul regulat de postă oricine poate corespunde prin expres şi trimite obiectele sale proprii la o altă persoană ; dar nu va puteà trimite obiecte dela diferite persoane cu prelevare de taxe, sub penalitatea prevăzută de această lege.

Art. 7. — Guvernul poate oprì transmiterea oricărei depeşi prin telegraf sau corespondenţa deschisă prin postă, care ar părea primejdioasă pentru siguranţa Statului sau care ar fi contrarie legilor ţării, ordinei publice sau bunelor moravuri.

Pe depeşile refuzate se vor însemnà motivele refuzării şi se vor restituì prezentatorului.

PARTEA II

SERVICIUL TELEGRAFIC

TITLUL I

Despre reţeaua telegrafică, corespondenţa, arhiva

Art. 8. — Oficiile telegrafice se împart în 3 categorii :

a) Oficii cu serviciul permanent ;

b) Oficii cu serviciul complet, adică cari sunt deschise publicului dela 7 ore dimineaţa şi până la 9 ore seara, dela 1 Aprilie până la 30 Septemvrie, şi dela 8 ore dimineaţa până la 9 ore seara, dela 1 Octomvrie până la 31 Martie ;

c) Oficii cu serviciul limitat, adică cari sunt deschise publicului dela 8 ore dimineaţa până la amiazi, şi dela 2 ore după amiazi până la 6 ore seara.

Art. 9. — Depeşile pot fi redactate în orice limbă, ele vor fi scrise însă neapărat cu litere latine.

Art. 10. — Numai pentru corespondenţa de Stat se admit telegrame compuse în cifre sau în litere secrete, fie în total, fie în parte.

Art. 11. — Telegramele cari rămân în depozitele originale, depeşile şi bandele de semne se conservă în timp de un an dela data lor, cu toate precauţiunile necesare din punctul de vedere al secretului ; după acest termen se vor arde, prin încheiere de proces-verbal,

www.dacoromanica.ro

Art. 12 — Originalele depeşilor nu pot fi comunicate decât expeditorului sau destinatorului, după constatarea identităţii.

Expeditorul şi destinatarul au drept de a cere să li se libereze copii adeverite după depeşa ce au transmis sau primit.

Expeditorul nu poate cere a se trimite copie şi la alte persoane după telegramele adresate Domnului, miniştrilor şi autorităţilor constituite.

Art. 13. — Direcţiunea centrală este datoare a pune la prima cerere la dispoziţiunea tribunalelor judecătoreşti, judecătorilor de instrucţiune şi procurorilor depeşile private ce s'ar socoti necesare la descoperirea crimelor sau delictelor.

TITLUL II

Taxele telegrafice

Art. 14. — Francarea telegramelor şi a taxelor accesorii este obligatorie la prezentare.

Art. 15. — Taxa telegramelor se stabileşte pe cuvânt.

Taxa unui cuvânt este de 8 bani pentru telegramele transmise dela un oraş la altul şi de 5 bani pe cuvânt pentru telegramele transmise în interiorul aceleeaş comune.

Art. 16. — Data, ora şi arătarea locului de prezentare se transmite gratuite.

Art. 17. — La taxare se vor observà prescripţiunile următoare:

a) Verice cuvânt trece peste 15 litere se consideră drept un alt cuvânt;

b) Cuvintele compuse, despărţite prin trăsuri de unire, se socotesc ca atâtea cuvinte câte s'au întrebuinţat spre a le exprimà;

c) Verice literă alfabetică sau cifră izolată sau urmată de un apostrof se va socoti drept un cuvânt;

d) Toate semnele ce aparatul trebuie să le exprime se socotesc ca atâtea cuvinte câte se întrebuinţează spre a le reproduce;

e) Numele proprii compuse de oraşe, de persoane, de pieţe, strade şi căi se socotesc drept un cuvânt, dacă sunt scrise împreunate;

f) Cinci cifre se socotesc drept un cuvânt; fiecare virgulă sau alte semne între cifre se socotesc drept o cifră;

g) Semnele de punctuaţie: punct, punct şi virgulă, apostroful, semnul de exclamaţie, semnul aducerii, semnul întrebării, două puncte, o linie, trăsură de unire, sublinia şi parantezul sunt excluse din numeraţie; transmiterea lor însă este obligatorie.

Art. 18. — Predarea depeşilor la domiciliul sau la oficiul postal al locului de destinaţie se face gratuit.

Art. 19. — Expeditorul unei telegrame private poate obţine prioritatea de transmitere înscriind cuvântul »urgentă« înaintea adresei şi plătind pentru tot interiorul ţării o supratază egală cu taxa a opt cuvinte.

Depeşile urgente private au prioritate de transmitere numai după depeşile de Stat şi după cele urgente de serviciu, asupra tuturor depeşilor private şi ordinare de serviciu; iar în toate celelalte privinţe depeşile urgente sunt supuse acelor prescripţiuni şi regule de manipulare ca şi depeşile ordinare.

Art. 20. — Orice expeditor poate să plătească răspunsul ce cere dela corespondentul său, designând numărul cuvintelor, care se taxează conform art. 15 de mai sus.

In caz când destinatarul nu va prezentà răspunsul în termen de 8 zile după data sosirii depeşei primitive, oficiul destinatar informează pe prezentator printr'o depeşă care ţine loc de răspuns; iar taxa incasată pentru răspunsul plătit rămâne câştigată fiscului.

Art. 21. — Expeditorul oricărei telegrame are facultatea de a cere colaţionarea. In

www.dacoromanica.ro

acest caz, diferitele oficii cari concură la transmitere dau colaţionarea integrală, şi imediat după primirea ei.

Taxa colaţionării este doi bani de cuvânt.

Art. 22. — Expeditorul oricărei telegrame poate cere ca indicaţiunea datei şi orei la care telegrama sa a fost predată corespondentului său să i se notifice prin telegraf îndată după predare, sau cauzele cari împiedică predarea.

Taxa adeveririi de primire este egală cu taxa a 10 cuvinte.

Art. 23. — Expeditorul unei telegrame are dreptul a o recomandà. In acest caz, diferitele oficii cari concură la transmitere dau colaţionare integrală imediat după primire şi, afară de aceasta, oficiul de destinaţiune avizează pe expeditor despre data şi ora la care telegrama sa a fost predată sau cauzele împiedicării predării.

Taxa recomandaţiei este egală cu taxa a 20 cuvinte.

Depeşile cu mai multe adrese nu sunt admise la recomandaţie.

Art. 24. — Telegrama adresată în aceeaş localitate la mai mulţi destinatari sau a unui destinatar la mai multe domiciliuri, afară de taxa prevăzută la art. 15, e supusă la un drept de copie.

Dreptul de copie se taxează cu trei bani de cuvânt pentru fiecare exemplar, afară de cel primitiv.

Copiile de telegrame liberate din arhivă sunt asemenea supuse taxei dreptului de copie, conform prezentului articol.

Art. 25. — O telegramă care va trebui să urmărească pe adresant prin staţiuni în interiorul ţării va fi supusă de atâtea ori la taxa prevăzută la art. 15, la câte oficii va fi adresată.

Art. 26. — Telegramele adresate la localităţi unde nu există oficii telegrafice pot fi expediate prin expres de către oficiul cel mai apropiat ; în asemenea caz, pe lângă taxa prevăzută la art. 15, expeditorul va lăsà un depozit cât se va crede necesar de oficiul de prezentare, plătind şi taxa unei adeveriri de primire, în contul căreia oficiul de destinaţie va avizà data şi ora predării, sau cauzele cari au împiedicat-o, precum şi costul expresului, pentru lichidarea ulterioară a depozitului.

Dacă depeşa va fi recomandată, taxa adeveririi de primire nu se mai percepe.

Art. 27. — Prezentatorul este obligat a scri pe depeşa sa şi înainte de adresă toate indicaţiunile eventuale relative la remitere la domiciliu, răspuns plătit, urgentă, cu adeverire de primire, colaţionată, recomandată, a se urmări, cu expres, sau a se urmări.

Aceste indicaţiuni intră în numărul cuvinteler de taxat.

Art. 28. — Prezentatorul unei telegrame are dreptul de a-i oprì transmiterea, fie la punctul de pornire, fie la acel de destinaţie ; taxa incasată însă rămâne în profitul fiscului.

PARTEA III

SERVICIUL POSTAL

TITLUL I

Serviciul corespondenţelor. — Taxele postale

Art. 29. — Serviciul corespondenţelor cuprinde :

a) Scrisorile ;

b) Cărţile postale ;

c) Imprimatele de orice natură ;

d) Hârtiile de afaceri ;

e) Probele de mărfuri.

www.dacoromanica.ro

Art. 30. — Taxa transportului corespondenţelor în toată întinderea României, cuprinzându-se şi predarea la domiciliul destinatarilor, se fixează după cum urmează :

a) Pentru scrisorile destinate a se distribui în interiorul ţării, la 15 bani în caz de francare şi la îndoit în caz contrariu de fiecare scrisoare şi pentru fiecare greutate de 15 grame sau fracţiune de 15 grame ;

b) Pentru scrisorile destinate a se distribui în interiorul comunei, unde au fost prezentate, la 5 bani în caz de francare şi la îndoit în caz contrariu de fiecare scrisoare şi pentru fiecare greutate de 15 grame sau fracţiune de 15 grame.

c) Pentru cărţile postale, la 5 bani de carte ;

d) Pentru imprimate de orice natură, cu excepţiune de cele prevăzute la lit. *e* din prezentul articol, hârtii de afaceri şi probe de mărfuri la 3 bani de fiecare obiect sau pachet, având o adresă deosebită şi pentru fiecare greutate de 50 grame sau fracţiune de 50 grame, cu condiţiune ca acest obiect sau pachet să nu conţie nici o scrisoare sau notă manuscrisă având caracter de corespondenţă actuală şi personală şi să fie condiţionat în mod de a puteà fi verificat cu înlesnire.

Taxa hârtiilor de afaceri nu poate fi mai mică de 15 bani de trimitere, şi taxa probelor nu poate fi mai mică de 6 bani de trimitere ;

e) Pentru publicaţiunile periodice, 1 ban şi jumătate de fiecare număr simplu sau însoţit de un supliment, cari împreună nu vor trece peste greutatea de 50 grame.

Mai multe foi sub aceeaş bandă se taxează de atâtea ori câte 1 şi jumătate bani câte foi sunt.

Art. 31. — In caz de francare insuficientă, obiectele corespondenţei de orice natură sunt supuse, în sarcina destinatarilor, la o dublă taxă pentru suma insuficientă.

Cu toate acestea, afară de scrisori nu se vor da curs :

a) Obiectelor cari nu vor fi cel puţin în parte francate, sau nu vor îndeplini condiţiunile cerute mai sus, spre a fi favorizate de moderaţiunea de taxe ;

b) Obiectelor de natură a murdări sau deteriorà corespondenţa ;

c) Pachetelor de probe de mărfuri cari au o valoare comercială, asemenea nici acelora a căror greutate trece peste 250 grame, sau cari prezintă dimensiuni superioare de 25 centimetri în lungime, 10 în lăţime şi 5 în grosime ;

d) Pachetelor de hârtii de afaceri şi imprimate de orice natură, a căror greutate trece peste 2 kilograme,

Art. 32. — Obiectele arătate la art. 29 pot fi expediate cu recomandaţie.

Orice trimitere recomandată este supusă în sarcina trimiţătorului :

a) La taxa de francare ordinară a trimiterii, după natura sa.

b) La un drept fix de recomandaţie de 25 bani.

Art. 33. — Trimiţătorul unui obiect recomandat poate obţine un aviz de primirea acestui obiect, plătind înainte un drept fix de 25 bani.

Art. 34. — Trimiţătorul unui obiect recomandat care n'a cerut la prezentarea lui a obţine aviz de primire, poate cere cu toate acestea şi în urmă constatarea predării, plătind înainte taxa unei foi de reclamaţie care se fixează la 25 bani.

Pentru constatarea predării obiectelor recomandate ale cărora avize nu se vor înapoià în termen de 15 zile cel mult, foaia de reclamaţie se va face din oficiu.

Art. 35. — Francarea oricărei trimiteri cuprinse în serviciul corespondenţelor nu se poate operà decât prin timbre postale ; aceste timbre se vor puteà vinde drept valoarea lor nominală şi de diferiţi debitanţi de tutun, şefii de gări şi alţii.

Art. 36. — Obiectele reexpediate, din cauza schimbării de domiciliu a destinatorilor,

www.dacoromanica.ro

nu sunt supuse la nici o suprataxă, afară numai dacă francarea este valabilă pentru interiorul unei comune.

Art. 37. — Este cu desăvârşire oprit de a se introduce în scrisori, fie simple, fie recomandate, bani, valori în hârtie sau obiecte preţioase de orice natură.

In caz fortuit, când se descoper asemenea obiecte, se expediază la destinaţie ca mesagerie, taxându-se întreit, fără a se scădeà valoarea timbrelor aplicate.

Art. 38. — Toate oficiurile postale pot primì şi efectuà abonamente la jurnale, atât interne cât şi internaţionale. Pentru cele interne se va percepe peste taxa jurnalului şi a transportului un drept de comision de 2 la sută, în profitul administraţiei, care drept însă nu poate fi mai mic de 25 centime.

Pentru cele internaţionale se va urmà conform convenţiunilor speciale.

Art. 39. — In oficiile postale principale se va pune la dispoziţia persoanelor, cari vor face cerere, căsuţe speciale în cari se vor depune corespondenţele ce le sunt adresate. Taxa ce trebuie să se plătească pentru o căsuţă se fixează la 2 lei pe lună.

Dreptul de a aveà o căsuţă nu scuteşte pe nimeni dela plata imediată a taxelor cu cari sunt încărcate corespondenţele.

Art. 40. — Corespondenţele interne, cari pentru diferite motive n'au putut fi remise destinatarilor, sau au fost refuzate de către aceştia, sunt declarate căzute în rebut şi se înaintează la finele fiecărei luni direcţiunii generale.

Suma taxelor acestor scrisori va fi scăzută prin facturi din totalul venitului de scrisori pe acea lună.

Scrisorile căzute în rebut se păstrează în timp de un an, după care se ard prin încheiere de proces-verbal.

TITLUL II

Mandate postale

Art. 41. — Oficiurile postale cari vor fi anume determinate prin regulamentul respectiv sunt autorizate a emite şi achità mandate postale de o valoare egală cu sumele ce li se vor vărsà de către expeditori.

Art. 42. — Mandatele postale nu se vor puteà emite şi plăti în sumă mai mare de 500 lei.

Art. 43. — Mandatele postale sunt transmisibile la o a treia persoană, păstrându-se regulele prescrise prin regulament.

Art. 44. — Mandatele postale nu sunt plătibile decât în termen de trei luni dela data lor, peste acest termen va trebui a se da un nou aviz de către oficiul expeditor, spre a puteà fi plătit.

Art. 45. — Administraţiunea postelor va percepe o taxă de 25 bani pentru fiecare 25 lei sau fracţiune de 25 lei; cu toate acestea taxa nu va puteà fi mai mică de 50 bani, când valoarea unui mandat nu va trece peste 50 lei.

Art. 46. — Oficiile postale sunt autorizate pentru achitarea mandatelor postale a le plăti cu din sumele depuse de către expeditori şi în caz de neajungere chiar din propriul lor venit, cu obligaţiune de a se restituì casei din fondul pentru mandate postale, dela depozitul central, în cel mai scurt termen, spre a se puteà face vărsările la timp conform legii.

Art. 47. — Sumele depuse de către expeditori neconstituind un venit al Statului, numai taxele pentru mandatele postale se vor face venit.

www.dacoromanica.ro

TITLUL III

Serviciul mesageriilor

Taxele mesageriilor

Art. 48. — Serviciul mesageriilor conţine : bani, valori, scrisori de valoare şi obiecte de greutate.

Art. 49. — Bazele pentru taxarea obiectelor de mesagerii în interiorul României sunt :

a) Distanţa ;

b) Valoarea sau greutatea ;

c) Dreptul de recomandare.

Distanţa este calculată după calea parcursă ; ea se fixează pe zone.

Fiecare zonă este calculată pe o întindere de 60 kilometri sau fracţiune din 60 kilometri.

Art. 50. — Taxa ce urmează a se percepe pentru obiectele de mesagerii se fixează :

a) Pentru obiectele până la valoarea de 200 lei sau greutate de 500 grame, pentru întâia zonă 50 bani, pentru a doua 75 şi pentru a treia zonă sau mai departe 1 leu ;

b) Pentru obiectele în valoare dela 200 lei până la 1.000 inclusiv, sau în greutate de la 500 grame până la un kilogram, pentru prima zonă 1 leu, pentru a doua zonă 1 leu, 25 bani, şi pentru a treia sau mai departe 1 leu, 50 bani.

Dela 1.000 lei în valoare sau dela 1 kilogram greutate în sus, taxa creşte proporţional pentru fiecare 1.000 lei sau fracţiune, precum şi pentru fiecare kilogram sau fracţiune cu câte 50 bani mai mult.

Când mai multe obiecte de mesagerie sunt expediate sub aceeaş adresă cu o singură foaie de însoţire, taxa pentru fiecare obiect se percepe separat.

Este interzis a se aşeză într'un pachet mai multe obiecte închise cu diferite adrese.

Art. 51. — Obiectele de valoare în general se vor taxă după valoarea declarată, expeditorul unui obiect având facultatea de a declară valoarea după voie ; dacă însă taxa pentru greutate ar fi mai mare, se va aplică taxa după greutate.

Pentru trimiterile în monedă sau efecte publice de valoare expeditorul va trebui să declare adevărata valoare ; în caz eventual de a se constată că a declarat o valoare mai mică, va plăti drept amendă o taxă întreită pe întreaga valoare conţinută.

Art. 52. — Când un obiect de mesagerie se reexpediază sau înapoiază, va fi încărcat cu taxa şi pentru noul parcurs.

Art. 53. — Expeditorul unui obiect de mesagerie are dreptul de a opri expedierea fie la punctul de pornire, fie la cel de destinaţie ; în asemenea caz însă, dacă obiectul nu va fi expediat, în caz de francare i se va restitui taxa depusă ; iar dacă obiectul a fost expediat el va trebui să achite taxa pentru parcursul efectuat atât pentru ducere cât şi pentru întoarcere, în caz de a nu fi fost francat ; iar în caz de francare numai taxa de înapoiere.

Art. 54. — Expeditorul unui obiect are dreptul a cere la prezentare şi un aviz de primire, sau în urmă constatarea predării obiectului la adresă, plătind înainte taxele speciale, prevăzute la serviciul corespondenţelor.

Art. 55. — Obiectele de mesagerii servesc drept despăgubire pentru taxele cu cari sunt încărcate, dacă destinatarul ar refuză primirea şi dacă expeditorul este necunoscut sau nesolvabil ; în asemenea caz, după mai multe publicaţiuni în *Monitorul Oficial,* dacă nu se va prezentă nimeni până în termen de un an dela data expedierii obiectului, administraţiunea postelor este autorizată a se despăgubi de taxele rămase în sarcina sa prin vânzarea obiectului.

Dacă destinatarul şi expeditorul sunt necunoscuţi de administraţiunea postelor, suma ce va mai prisosi peste taxa acelui obiect se va vărsă la casa postală.

www.dacoromanica.ro

TITLUL IV

Regimul taxelor telegrafo-postale interne şi al condiţiunilor de transmitere

Art. 56. — Taxele telegramelor internaţionale, precum şi ale celor transmise prin intermediul oficiilor căilor ferate se vor percepe în conformitate cu convenţiunile încheiate sau cari se vor încheià cu ţările străine.

Tarifa taxelor pentru corespondenţele interne nu are nici o înrâurire asupra taxelor de cari sunt pasibile schimburile internaţionale ale postei de scrisori. Dar pentru obiectele de mesagerii ce sosesc din străinătate şi se expediază pentru străinătate, deosebit de taxele internaţionale cuvenite Statelor prin cari trec, trebuie să se taxeze după tarifa internă de mesagerie, pe distanţa ce are de parcurat în ţară.

Condiţiunile de transportarea corespondenţelor şi obiectelor de mesagerie din şi pentru strainătate sunt cele determinate prin convenţiunile speciale încheiate, sau cari se vor încheià cu Statele străine.

TITLUL V

Serviciul transportului călătorilor prin diligenţe

Taxele călătorilor şi ale bagajului lor

Art 57. — Serviciul transportului călătorilor cu diligenţe conţine: transportul călătorilor şi al bagajului lor.

Art. 58. — Pentru transportul persoanelor prin diligenţe în teritoriul Romàniei taxa pentru fiecare kilometru parcurat se fixează după cum urmează:

20 bani un loc clasa I.
15 » » » » II.

Art. 59.— Fiecare călător are dreptul a i se transportà gratis 20 kilograme de bagaj.

Prisosul se va taxà după tarifa de mesagerii.

PARTEA IV

DISPOZIŢIUNI RELATIVE LA AMBELE SERVICII

TITLUL I

Corespondenţe scutite de taxă

Art. 60.— Sunt scutite de plata taxelor telegrafice şi postale:

a) Corespondenţa şi mesageriile Domnitorului şi a cancelariei Sale cu oricari autorităţi sau particulari;

b) Corespondenţa şi mesageriile miniştrilor cu oricari autorităţi şi oricari particulari în întregul Statului;

c) Corespondenţa şi mesageriile oficiale ale tutulor autorităţilor între dânsele;

d) Corespondenţa senatorilor şi deputaţilor cu biurourile acestor Adunări şi cu autorităţile în afaceri privitoare la mandatele lor cu cari sunt învestiţi;

e) Corespondenţa de serviciu şi mesageriile agenţilor administraţiunii telegrafo-postale.

Art. 61.— Sunt scutite de plata taxelor postale: corespondenţele oficiale interne ale miniştrilor plenipotenţiari, ale însărcinaţilor de afaceri, ale consulilor şi agenţilor acreditaţi pe lângă guvernul ţării, dacă în ţările respective miniştrii, agenţii şi consulii Romàniei se bucură de aceeaş favoare.

www.dacoromanica.ro

TITLUL II

Despre manipularea banilor de către diriginții de oficiu

Art. 62.— Veniturile telegrafo-postale se vor vărsà regulat din 10 în 10 zile, la casieriile districtelor.

TITLUL III

Pentru asigurarea serviciului telegrafo-postal

Art. 63.— Nici un sechestru nu se poate pune pe obiectele și accesoriile serviciului telegrafo-postal, precum: cai, trăsuri, hamuri, furaje, material pentru linii, venit, etc., obiectele încredințate postei și obiectele oricărui impiegat telegrafo-postal ce este obligat să aibă prin regulamentele de serviciu.

Art. 64.— Curierii, stafetele, trăsurile de poștă și caii în mergere și întoarcere și tot personalul serviciului telegrafo-postal vor fi scutiți de toate taxele pentru trecere pe șosele și poduri.

Art. 65.— Arestarea personalului telegrafo-postal în exercițiul funcțiunii sale nu se va efectuà fără încunoștiințarea șefului dirigent respectiv, pentru a luà măsuri de înlocuire, însă până la înlocuirea sa, vor puteà luà măsuri de pază pentru asigurarea persoanei și chiar în oficiu.

In cazuri ce ar necesità arestarea unui impiegat telegrafo-postal, care însoțește o expediție, se poate aplicà numai măsura de escortare a postei până la cea dintâiu stațiune, unde după înștiințarea șefului dirigent local pentru a luà dispoziții de înlocuire, se va lăsà cel urmărit la dispoziția autorităților competinte.

Art. 66.— Orice arestare sau deținere, sub orice mod ar fi, a vreunui impiegat telegrafo-postal când nu este în serviciu, trebuie comunicată dirigintelui sau administrațiunii centrale în termen de 24 ore.

Art. 67.— In afaceri de serviciu numai autoritatea telegrafo-postală este în drept a cercetà contravențiunile personalului, afară numai când ministrul de care depinde autoritatea telegrafo-postală sau direcțiunea generală va cere intervenirea agenților justiției sau altei autorități.

Art. 68.— Liniile telegrafice vor fi priveghiate fără remunerar de toți agenții de poduri și șosele, de toți agenții căilor ferate, de agenții puterii publice pe cari privește poliția drumurilor și poliția comunală, fiind datori în cazuri de întreruperi sau stricăciuni a înștiințà biuroul telegrafic cel mai apropiat și în cazuri de delict a urmări cu activitate pe culpabili pentru a-i da pe mâna autorităților competinte.

Art. 69.— Toate autoritățile civile și militare sunt datoare a da tot concursul impiegaților telegrafo-postali, oricând li se vor cere pentru executarea serviciului.

Art. 70.— Comunele sunt responsabile pentru orice furturi sau stricăciuni aduse liniilor telegrafice în tot cuprinsul lor.

Art. 71.— Constatările făcute prin procese-verbale de către agenții telegrafo-postali pentru stricăciunea liniilor vor fi valabile în justiție până la proba contrarie.

TITLUL IV

Pentru despăgubirea în cazuri de pierderi, spoliațiuni și stricăciuni

Art. 72.— Despăgubirile la cari se supune Statul prin administrațiunea telegrafelor și postelor sunt:

a) Pentru o telegramă care se va fi pierdut, sau dacă se va constatà că s'a greșit în

www.dacoromanica.ro

transmitere, în mod de a nu puteà îndeplinì scopul său, sau dacă se va predà la adresă mai târziu decât ar fi putut merge prin postă, se va restituì taxa telegramei;

b) Pentru o depeşă recomandată pe lângă taxa plătită şi lei 50;

c) Pentru o scrisoare recomandată idem;

d) Pentru un grop şi pachet în valoare declarată, pe lângă taxa plătită şi valoarea declarată; cu toate acestea indemnitatea poate fi mai mică, dacă s'ar constatà că valoarea a fost mai mică decât cea declarată;

e) Pentru bagaje şi pachete fără valoarea declarată, 2 lei de fiecare kilogram;

f) Pentru obiecte ce s'ar stricà prin transport, administraţia postală poate despăgubì după estimaţia stricăciunii, liberând obiectul în primirea adresantului sau expeditorului, sau poate considerà obiectul ca pierdut şi a despăgubì pe cei în drept după cum'se specifică mai sus.

Art. 73.— Obiectele pentru cari Statul va fi plătit despăgubiri şi cari se vor găsì în urmă, precum şi despăgubirile la cari vor fi supuşi impiegaţii responsabili sau deturnătorii acestor obiecte vor rămâneà în profitul Casei postale.

Art. 74.— Statul este scutit de despăgubirile de mai sus în cazurile următoare:

a) Când întârzierea sau nepredarea la adresă a telegramelor va provenì din lipsa de adresă precisă;

b) Dacă predarea sau stricăciunea obiectelor va provenì din neîmplinirea reglementelor postale de către prezentatori;

c) Când valorile ce s'ar pretinde că au fost sustrase sau pierdute din scrisori sau grupuri şi pachete nu au fost prealabil declarate şi nici a perceput Statul pentru dânsele taxele legale pentru acele valori.

Art. 75. — Reclamaţiile de despăgubire trebuiesc făcute în termen de 6 luni dela data predării obiectelor la oficiul telegrafo-postal; iar după expirarea acestui termen, reclamantul nu mai are dreptul la nici o despăgubire.

Art. 76. — Orice obiect va avea greutatea constatată la primire şi nu se va vedeà vătămat sau falsificat pe din afară, sau adresantul primind obiectul fără nici o observaţiune, nu mai dă loc la nici o despăgubire.

In caz de bănueli de falsificare, constatarea şi deschiderea obiectelor nu se va puteà face decât în prezenţa dirigintelui oficiului.

Art. 77. — Afară de despăgubirile prevăzute mai sus, Statul nu ià nici o altă răspundere pentru pagubele ce ar provenì din erori, pierderi sau întârzieri în ducerea şi predarea corespondenţei telegrafo-postală.

Art. 78. — Termenele, condiţiunile şi sumele de despăgubiri, ce se vor prevede prin convenţiuni speciale cu administraţiile străine, pot fi diferite de cele însemnate în această lege şi vor fi asemenea obligatorii, însă numai pentru corespondenţa internaţională.

Art. 79. — In cazurile de răsboi sau pericole în genere, Statul poate suspendà orice răspundere în privinţa serviciului, făcând publicaţiune prin *Monitorul Oficial* şi afişând aceasta în fiecare oficiu telegrafo-postal.

TITLUL V

Pentru garantarea secretului corespondenţei şi penalităţile aplicabile funcţionarilor telegrafo postali, în cazuri de abateri şi contraveniri la lege

Art. 80. — Personalul telegrafo-postal de orice grad este dator a păstrà secretul telegramelor şi corespondenţei postale, sub penalitatea prescrisă de lege.

Art. 81. — Orice funcţionar sau impiegat telegrafo-postal va fi destituit şi în cazuri grave va fi condamnat la amendă şi închisoarea prevăzută la art. 156 din codul penal:

www.dacoromanica.ro

a) Dacă printr'un mijloc oarecare ia cunoştinţă după conţinutul unei scrisori sau unui pachet în hârtie sigilat;

b) Dacă va înlesni oricui de a sustrage un asemenea obiect încredinţat postei, sau de a luà cunoştinţă despre conţinerea sa;

c) Dacă va sustrage o scrisoare sau un pachet de hârtie;

d) Dacă va spune la o a treia persoană că două persoane corespund între ele prin poştă;

e) Dacă va comunicà conţinutul unei telegrame la oricare persoană străină, către care nu este adresată.

Art. 82. — Sunt supuşi la penalităţile prevăzute în codul penal (cap. II, art. 140 şi următorii) funcţionarii şi impiegaţii telegrafo-postali cari vor cădeà în unul din cazurile următoare:

a) Dacă pentru împlinirea datoriilor lor va primì bani sau alte foloase cari nu i sunt datorite, sau dacă va percepe taxe, emolumente sau alţi bani peste tarifele legale;

b) Dacă va destăinuì la oricine comunicaţiuni verbale sau conţinutul unor lucrări despre cari au avut cunoştinţă prin funcţiunile lor şi al căror secret le-a fost prescris;

c) Dacă vor luà pe faţă sau în secret parte în afacerile de drept sau de interes, a căror negociere, concluziune sau priveghere priveşte serviciul lor, fie singur, fie în unire cu alţi funcţionari;

d) Dacă va violà cu intenţiune datoriile puse în sarcina sa;

e) Orice întârziere nejustificată, orice refuz arbitrar în expedierea unei depeşi, scrisori sau imprimat, dă dreptul părţii lezate la o acţiune cu daune şi interese contra funcţionarilor în contravenţiune.

TITLUL VI

Penalităţile aplicabile particularilor pentru contraveniri la această lege

Art. 83. — Oricine va sustrage taxele postale în total sau în parte, prin declaraţiuni false asupra conţinerii obiectelor predate postei, cu intenţiune de a se sustrage taxelor, se va supune la plata întreită a taxelor cuvenite şi amendă dela 1 leu la 50 lei de fiecare bucată.

Este asemenea fraudă, când se profită de favoarea acordată ziarelor, tipăriturilor, probelor de mărfuri, etc., prin reducerea taxei, pentru a ascunde şi alte corespondenţe cu intenţiune de a se sustrage taxelor cuvenite.

Art. 84. — Cel ce va întreprinde serviciul de transporturi regulate de persoane, cu releuri sau schimbări de cai fără mijlocirea postei, pe unde sunt curse de diligenţe, se va amendà cu preţul îndoit al taxei pasagerilor, pentru toate cursele ce va fi efectuat în contravenţiune.

Pentru a doua oară amenda va fi împătrită; iar pentru a treia oară i se va confiscà caii, trăsurile şi toate obiectele cu cari va face asemenea transport;

Art. 85. — Cel ce va ţine serviciu regulat de diligenţe fără autorizarea guvernului, se va amendà cu 50 lei de fiecare cursă ce va fi efectuat.

Art. 86. — Cel ce se va dovedì că ţine un serviciu clandestin de poştă se va pedepsì cu amendă până la 1.500 lei, sau cu închisoare până la 2 luni.

Art. 87. — După cererea administraţiunii telegrafo-postale, agenţii administraţiei, ai poliţiei sau ai finanţelor sunt datori a cooperà la ferirea şi descoperirea prevaricaţiunilor postale, împlinirea taxelor şi amendelor prescrise de lege.

Art. 88. — Constatarea contravenţiunilor se va face totdeauna prin încheiere de procese-verbale, adeverite de autorităţile competinte.

www.dacoromanica.ro

Art. 89. — Acei ce se vor servi spre francare de timbre postale cari au mai fost întrebuinţate, sau cari vor contraface timbre postale sau mandate postale, vor fi pedepsiţi ca autori de falsificare publică, conform dispoziţiunilor codului penal.

Dispoziţiuni generale

Art. 90. — Orice dispoziţiuni contrarii acestei legi sunt şi rămân abrogate. Această lege se va pune în aplicare dela 1 Aprilie 1880.

* * *

Cu începere dela 1/13 Aprilie 1881 s'a introdus în executarea serviciilor postale un nou fel de serviciu, aşa zis al casei de economie, şi aceasta în baza unei legi speciale, sancţionată la 5 Ianuarie 1880, şi a regulamentului său desvoltător din 21 Octomvrie acelaş an [1]).

Prin legea şi regulamentul de mai sus se stabileà că între agenţii casei de economie se prenumeră şi şefii oficiilor telegrafo-postale, atât cei din localităţile de reşedinţă, cât şi cei din comunele urbane şi rurale.

In această calitate, diriginţii urmau să primească dela public economiile depuse, să le înainteze casei centrale şi să facă restituirile, servindu-se în efectuarea acestui serviciu de registrele şi imprimatele puse la dispoziţiune oficiilor de Direcţiunea casei de economie.

Cum însă casa de economie aveà mai în toate localităţile agenţii ei, ca administratori financiari, institutori, învăţători, perceptori, etc., oficiile noastre nu prea au fost îngreuiate cu un astfel de serviciu.

* * *

Desvoltarea luată de serviciul postal şi telegrafic în ultimii ani, adăugirea de noi servicii, cum a fost introducerea mandatelor postale, a efectelor de comerţ şi a coletelor postale, toate în schimb cu străinătatea şi despre cari vom vorbì în curând, scumpirea traiului pentru personal şi alte neajunsuri ale legii de organizare, făcură pe directorul general Robescu să studieze şi să propună modificarea legii din 1871, întocmind şi un proiect de lege.

Proiectul întocmit s'a votat de Cameră şi Senat la 5 şi 8 Aprilie 1880, s'a sancţionat la 12 Aprilie acelaş an şi s'a pus în aplicare imediat, cu restricţiune, însă. prin decretul de sancţionare, că părţile privitoare la sporirea salariilor funcţionarilor, vor intrà în vigoare la 1 Octomvrie 1880, iar cele privitoare la mărirea numărului de personal, cu începere dela 1 Aprilie 1881 [2]).

Ca părţi mai însemnate în noua lege şi deosebite de cea din 1871, găsim următoarele :

Numărul personalului administraţiunii postelor şi telegrafelor a fost ridicat

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 366 şi 372.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 169.

www.dacoromanica.ro

la 596 funcţionari, faţă de 427, prevăzuţi în legea din 1871. Cum însă parte din aceşti funcţionari fuseseră prevăzuţi prin bugetele anilor trecuţi, sporul de personal a fost mic şi n'a satisfăcut nici de astă dată adevăratele cerinţe ale serviciului.

S'a prevăzut că numărul oficianţilor inferiori de gradul III, al elevilor şi al personalului inferior se va stabili pe fiecare an prin bugetul Statului

S'au redus gradele de perceptori clasa I, II şi III şi s'a sporit cel al oficianţilor superiori de aceleaşi grade, trecându-se perceptorii în gradele corespunzătoare de oficianţi superiori.

Inaintările personalului din grad în grad s'a prevăzut a se face ca şi în trecut, în mod ierarhic, la vechime şi merit, iar pentru trecerea din clasa de elev la oficiant inferior şi dela oficiant inferior la oficiant superior să se ţină concurs.

Admiterea în corp s'a prevăzut a se face numai dintre tinerii cari vor posedà diploma de bacalaureat.

In personalul corpului s'a dispus a se primì şi funcţionare femei, în vârstă de 20—25 ani, dovedind o bună purtare, absolvirea cursului secundar, central, sau al azilului Elena Doamna. Acest personal urmà să fie primit ca eleve aspirante şi, după terminarea şcoalei teoretice şi practice, să poată avansà în ierarhia corpului până la gradul I de oficiant inferior.

Lefurile funcţionarilor postali şi telegrafici au fost sporite: pentru inspector general, inspectori şi oficianţi superiori gradul I cu câte 50 lei lunar, ale oficianţilor superiori gradul II şi III şi ale oficianţilor inferiori gradul I şi II cu câte 25 lei lunar, iar cele ale oficianţilor inferiori gradul III şi ale elevilor gradul I şi II cu câte 10 lei lunar.

Indemnizaţia de locuinţă s'a ridicat dela 1 la 2 lei şi s'a prevăzut a se acordà şi şefilor de diviziuni.

Pentru cazuri de boală, justificate cu certificat medical, s'a prevăzut că se pot acordà concedii mai mari de 15 zile, fără pierderea salariului. In această privinţă, cu ordinul circular No. 10.415 din 30/VI/1880 s'a hotărît, ca certificatele medicale să fie liberate numai de medicii primari ai judeţelor şi oraşelor.

Garanţiile personalului, prin noua lege, s'au sporit, prevăzându-se a fi egale cu leafa pe 4 ani pentru dirigintele-contabil, pe 3 ani pentru diriginţii din Iaşi, Galaţi, Brăila şi Craiova şi pe 2 ani pentru toţi ceilalţi oficianţi superiori.

Privitor la chestiunea garanţiilor, urmează a se ştì că, deşì după votarea legii de organizare s'a cerut în repetate rânduri personalului să-şi completeze garanţiile, şi i s'a dat termen pentru aceasta, totuş nu s'a ajuns la un rezultat practic, şi în 1882 găsim un nou ordin circular No. 14.992 din 20/VIII[1]), prin

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1882, pag. 256.

www.dacoromanica.ro

care se acordă personalului fără garanţii complete un nou termen de o lună, sub ameninţarea că cei ce nu se vor conformà vor fi socotiţi ca demisionaţi.

Pentru cei cari însă vor dorì să cunoască în detaliu dispoziţiunile celei de a doua legi de organizare, o dăm acì mai jos:

LEGE

PENTRU

ORGANIZAREA CORPULUI TELEGRAFO-POSTAL

TITLUL I

Administraţia centrală şi serviciul activ

Art. 1. — Administraţiunea telegrafelor şi postelor este dependinte de Ministerul de interne.

Art. 2. — Personalul telegrafo-postal se compune în modul următor:

Administraţia centrală

Un director general.
Un inspector general.
Doi şefi de diviziune, oficianţi superiori cl. I.
Patru şefi de biurou, oficianţi superiori cl. III.
Unusprezece copişti, elevi cl. II.
Trei controlori, oficianţi superiori cl. III.
Doi verificatori, oficianţi inferiori cl. III.
Un registrator, oficiant inferior cl. I.
Două ajutoare, elevi cl. I.
Un arhivar, oficiant inferior cl. I.
Două ajutoare, elevi cl. I.
Un magaziner.
Un mecanic.
Un ajutor de mecanic.
Un maestru presar.

Personalul de execuţiune

Trei inspectori.
Zece oficianţi superiori cl. I.
Douăzeci şi nouă oficianţi superiori cl. II.
Şasezeci şi opt oficianţi superiori cl. III.
Şasezeci şi unu oficianţi cl. I.
Cincizeci şi opt oficianţi cl. II.
O sută douăzeci şi şase oficianţi cl. III.
Optzeci şi opt elevi cl. I.
Nouăzeci şi şase elevi cl. II.
Douăzeci şi cinci elevi aspiranţi.

Numărul oficianţilor inferiori cl. III, elevilor, conductorilor, şefilor cantonieri, cantonierilor, curierilor se va determinà pe fiecare an prin bugetul Statului.

www.dacoromanica.ro

Art. 3. —Exceptându-se directorul general, în toate celelalte posturi din administraţia centrală nu vor puteà fi numiţi amploiaţi decât din acei cari fac parte din corpul telegrafo-postal, observându-se ierarhia.

Art. 4. — Postul şefilor de diviziune se asimilează cu postul de oficiant superior cl. I.

Acel de controlor cu acel de oficiant superior cl. III;

Acel de şef de biurou cu acel de oficiant superior cl. III;

Acel de verificator cu acel de oficiant cl. III;

Acel de registrator cu acel de oficiant cl. I;

Acel de arhivar cu acel de oficiant cl. I;

Acel de ajutor cu acel de elev cl. I;

Acel de ajutor de registrator cu acel de elev cl. I.

Art. 5. — Directorul general depinde de minister; el deschide corespondenţa relativă la serviciu; regulează serviciul; corespunde cu diferitele autorităţi şi ia toate măsurile cari interesează serviciul. Ministrul îi poate delegà parte din atribuţiile sale.

Un regulament administrativ va determinà atribuţiile speciale inspectorului general, precum şi acelea cari îi pot fi delegate de către directorul general; tot prin acel regulament se vor determinà atribuţiile şi îndatoririle celorlalţi impiegaţi telegrafo-postali.

Art. 6. — Directorul general şi toţi ceilalţi impiegaţi cari primesc o leafă cel puţin de 200 lei, sunt numiţi de Domn, după prezentarea ministrului de interne; toţi ceilalţi impiegaţi sunt numiţi de ministru, după recomandaţia directorului general.

Art. 7. — Inaintările se vor face din grad în grad, după merit şi vechime, în mod ierarhic. Inaintările din clasă în clasă se vor face prin concurs tot în mod ierarhic.

Când concurenţii vor fi de aceeaş forţă, se va preferì cel mai vechiu.

Inspectorul general va fi numit dintre inspectori, şi inspectorii vor fi numiţi din oficianţi superiori cl. I.

Art. 8. — Impiegatul demisionat nu poate fi reprimit în corp decât cu un grad mai jos de acel ce a ocupat, şi trece cel din urmă la rând pentru înaintări.

Pentru caz de boală, însă bine constatată, se poate reprimì cu gradul cu care a ieşit din corp.

Art. 9. — Serviciul telegrafo-postal se împarte în 3 circumscripţii, subîmpărţite în staţiuni sau biurouri telegrafice şi postale, şi biurouri de expediţiuni rurale, toate dependinte de direcţiunea centrală. In capul fiecărei circumscripţiuni se va numì un inspector. In capul fiecărui biurou telegrafic sau postal se va numì ca şef de către directorul general unul din oficianţii superiori, care va răspunde de exactitatea serviciului şi va aveà sub ordinele sale pe toţi ceilalţi impiegaţi din biurou.

Un oficiant de biurou nu poate fi ataşat ca manipulant, decât pe lângă un biurou dirijat de un oficiant superior, de un grad cel puţin egal cu al său.

Femeile dela vârsta de 20 la 25 de ani, cari vor justificà o bună conduită şi absolvirea cursurilor şcoalei centrale sau azilului »Elena« şi cari vor depune examenele de telegrafie teoretică şi practică, pot fi primite în corpul telegrafo-postal, până la gradul de oficiant inferior clasa I.

Art. 10. — Oficianţii superiori, însărcinaţi cu dirijarea oficiurilor, sunt direct responsabili de întreaga manipulare a biurourilor, precum şi de sumele incasate.

Art. 11. — Manipularea mesageriilor şi incasarea veniturilor nu se poate încredinţà decât oficianţilor superiori.

Art. 12. — Se institue pe lângă directorul general o comisiune consultativă, compusă de inspectorul general, inspectorul aflat în Bucureşti şi de şefii de diviziune. Această comisiune va fi prezidată de către directorul general şi în lipsă de către inspectorul general.

www.dacoromanica.ro

Această comisiune îşi dă avizul asupra:

1. Formării bugetului;

2. Repartiţiunii creditului alocat pentru material;

3. Licitaţiunilor şi contractelor;

4. Suspensiunii şi destituirii impiegaţilor;

5. Şi în general asupra tutulor afacerilor ce i se defer de către ministru sau directorul general.

Art. 13. — Se va înfiinţà în Bucureşti o şcoală în care se vor predà şi ştiinţe relative la postă şi telegraf.

Un regulament special de administraţie publică va fixà materiile de predat elevilor telegrafişti.

Aspiranţii nu vor puteà fi admişi în corp decât numai dacă vor justificà că au dobândit bacalaureatul.

TITLUL II

Onorariile amploiaţilor telegrafo-postali, diurne şi drept la pensiune

Art. 14. — Onorariile amploiaţilor telegrafo-postali se fixează precum urmează:

Administraţia centrală

		Pe lună	
		Onorariu	Diurnă
Director general	Lei	750	250
Inspector general.	»	600	150
Şef de diviziune	»	500	—
Controlor	»	325	—
Şef de biurou	»	325	—
Verificator	»	200	—
Registrator	»	275	—
Arhivar	»	275	—
Ajutor	»	130	—
Copist	»	110	—

Femeile vor începe cu salariul de 80 lei şi vor puteà înaintà din grad în grad numai până la acela de 275 lei lunar, echivalent cu gradul de oficiant inferior clasa I; în ceeace priveşte celelalte drepturi, se vor bucurà deopotrivă cu bărbaţii.

Serviciul activ

		Pe lună	
		Onorariu	Diurnă
Inspector	Lei	550	150
Oficiant superior clasa I . . .	»	500	—
» » » II . . .	»	400	—
» » » III . . .	»	325	—
Oficiant clasa I	»	275	—
» » II	»	250	—
» » III	»	200	—
Elev de clasa I	»	130	—
» » » II	»	110	—
Elev aspirant	»	80	—
Femei aspirante	»	80	—

www.dacoromanica.ro

Art. 15. — Diriginţii de oficiuri şi şefii de divizii vor avea locuinţa gratis în localurile oficiurilor. Acolo unde nu va fi cel puţin o cameră disponibilă pentru locuinţa lor, li se acordă o indemnizare de 2 lei pe zi.

Inspectorii de circumscripţiuni vor avea asemenea locuinţă gratis în localurile oficiurilor unde le este fixată reşedinţa; acolo unde nu va fi cel puţin o cameră disponibilă pentru locuinţa inspectorului se va acordă o indemnizaţie de lei 2 pe zi.

Art. 16. — Amploiatului transferat în interesul serviciului se va dă un loc gratis pe căile ferate sau pe drumurile unde circulă diligenţa, iar acolo unde nu există drumuri de fer, nici serviciu de diligenţe, va primi o despăgubire calculată după următorul tablou:

Gradele	Costul transportului pe miriametru sau fracţiune
Inspectorul	4 lei noi.
Oficiantul superior	3 „ „
Oficiantul	2 „ „
Elevul	2 „ „

Art. 17. — Inspectorii, în reviziunile lor, nu au drept decât la preţul transportului prevăzut de art. 16.

Transferarea nu dă dreptul prevăzut mai sus când va fi provocată de abateri de serviciu sau în urma unei cereri.

Art. 18 — Directorul general sau inspectorul general, când merg în *inspecţiune* sau pentru afaceri de serviciu, primesc fiecare câte 10 lei pe miriametru sau fracţiune de miriametru, acolo unde nu există căi ferate sau serviciu de diligenţe.

Art. 19. — Ei n'au drept la altă diurnă decât cea prevăzută la art. 14. Pentru regularea drepturilor la pensiune, amploiaţii telegrafo-postali vor fi asemănaţi cu militarii în privinţa termenului de serviciu, precum şi a vârstei.

TITLUL III

Concediurile

Art. 20. — Concediurile amploiaţilor telegrafo-postali se acordă de către directorul general; nu se pot acordă concedii mai mari de 15 zile decât pe baza unui certificat medical.

TITLUL IV

Pedepse

Art. 21. — Pedepsele disciplinare ce se pot aplică amploiaţilor telegrafo-postali şi cari se vor regulă prin o deciziune ministerială sunt următoarele:

I. Avertismentul;

II. Amenda, care nu va puteă covârşi jumătate salariul pe o lună;

III. Permanenţa în serviciu dela 12 până la 48 ore;

IV. Transferarea pe contul amploiatului;

V. Suspendarea din funcţiune pentru trei luni cel mult, pierzând şi dreptul de salariu.

VI. Destituirea.

www.dacoromanica.ro

TITLUL V

Cauţiune

Art. 22. — Dirigentul contabil postal din Bucureşti va depune o cauţiune egală cu salariul pe 4 ani.

Acei din Iaşi, Galaţi, Brăila şi Craiova vor depune o cauţiune egală cu salariul pe 3 ani; iar toţi ceilalţi oficianţi superiori vor depune o cauţiune egală cu salariul pe 2 ani prevăzut prin buget.

TITLUL VI

Jurământul

Art. 23. — La intrarea în funcţiune, amploiaţii telegrafo-postali vor depune următorul jurământ:

Jurământ

»Jur pe onoare şi conştiinţă că voiu servi în funcţiunea ce mi s'a încredinţat cu cre-»dinţă şi cu dreptate, că nu mă voiu abate dela datoriile prescrise şi că voiu respectà cu »sânţenie legea şi Constituţiunea patriei mele.

»Jur că nu voiu împărtăşi nimănui cuprinderea corespondenţelor.

»Jur credinţă Domnitorului Carol I şi dinastiei sale.

»Aşa să-mi ajute Dumnezeu«.

Art. 24. — Această lege se va pune în aplicare imediat, afară de sporirea de salariu, care se va pune în aplicare dela 1 Octomvrie 1880; iar sporirea de funcţionarii neprevăzuţi, în bugetul anului 1880 se va aplicà dela 1 Aprilie 1881.

Regulamentul desvoltător al legii organice [1]) s'a sancţionat cu decretul No. 2.007 din 18 Iulie 1880 şi prin el s'au stabilit ca părţi mai principale, şi în deosebi de vechiul regulament, următoarele:

Lărgirea drepturilor directorului general, în ceeace priveşte aprobarea licitaţiilor, stabilindu-se că el poate să decidă până la o valoare de 2.000 lei.

S'a pus obligaţiune ca inspectorul general să facă cel puţin câte o inspecţie generală tuturor oficiilor importante.

S'au specificat atribuţiunile şefilor de diviziuni, după serviciile ce conduc, precum şi ale biurourilor ce formau diviziunile.

S'a dat drept inspectorilor de a aplicà pedepse disciplinare personalului, până la 5 zile amendă şi 48 ore permanente, precum şi de a acordà concedii până la 24 ore.

Intinderea circumscripţiilor postale, contrariu celor prevăzute în trecut, s'a hotărît a se face după trebuinţele serviciului, prin decizie directorială, iar ca completare, cu decizia No. 12.513 din 27/IV/1880, s'a fixat astfel [2]):

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 231.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 180.

www.dacoromanica.ro

Circumscripţia I, compusă din judeţele: Mehedinţi, Gorj, Vâlcea, Dolj, Romanaţi, Teleorman, Olt, Argeş şi Muscel, cu reşedinţa în Piteşti.

Circumscripţia II, compusă din judeţele: Ilfov, Dâmboviţa, Vlaşca, Prahova, Buzău, Râmnic, Putna, Tecuci şi Bârlad, cu reşedinţa în Bucureşti.

Circumscripţia III, compusă din judeţele: Iaşi, Vaslui, Fălciu, Botoşani, Dorohoi, Suceava, Neamţu, Roman şi Bacău, cu reşedinţa în Iaşi.

Circumscripţia IV, compusă din judeţele: Constanţa, Tulcea, Covurlui, Brăila şi Ialomiţa, cu reşedinţa în Brăila.

S'au lărgit atribuţiunile diriginţilor, dându-li-se dreptul de a pedepsì personalul lor cu amenzi până la egalul lefii pe trei zile şi 24 ore permanenţă şi li s'a pus obligaţiunea de a se ocupà cu instruirea personalului şi mai cu seamă a elevilor şi personalului de linii, pentru a-i face să cunoască bine atribuţiunile lor.

S'a prevăzut că pentru concursurile ce urmau să depună elevii gradul I şi oficianţii gradul I, pentru a fi avanzaţi la gradul imediat superior, să se cheme câte 6 concurenţi de fiecare loc, din cari trei la vechime şi trei la alegere.

Comisiunea examinatoare se compuneà din membrii comisiunii consultative şi diriginţii oficiilor centrale din Bucureşti, sub preşedinţia directorului sau inspectorului general, iar cei reuşiţi se avansau în locurile vacante.

Concurenţii se examinau asupra cunoştinţelor trebuincioase funcţionarilor telegrafo-postali, mai restrânse pentru aspiranţi de oficianţii inferiori şi mai desvoltate pentru oficianţii superiori. De altfel, asupra acestei chestiuni s'a stabilit şi publicat un program special [1]), după care concurenţii trebuiau să aibă :

Cunoştinţe de chimie, electricitate statică, magnetism, aparate, construcţii de linii, instalaţiuni de oficii, deranjamente şi cunoaşterea legilor, regulamentelor şi convenţiunilor telegrafo-postale.

Pentru instruirea personalului, regulamentul mai prevedeà înfiinţarea unor şcoli practice şi teoretice, din cari una în Bucureşti şi alta în Iaşi, şi a unei şcoli superioare în Bucureşti, în care să se admită cei ce au absolvit cu succes cursurile primelor şcoli, iar absolvenţilor şcoli superioare să li se libereze diplome cu titlul de ingineri de telegrafe.

Din dispoziţiunile privitoare la şcoli nu s'au adus însă la îndeplinire decât înfiinţarea celor practice din Bucureşti şi Iaşi, pentru personalul femenin nou admis, şi la care s'a pus obligaţiunea de a urmà şi elevii şi oficianţii aflători în acele localităţi.

* * *

In timpul directoratului lui C. F. Robescu în relaţiunile de schimb cu

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1882, pag. 10.

www.dacoromanica.ro

străinătatea a intervenit revizuirea convenţiunii postale încheiată la Berna în 1874 şi încheierea de noi aranjamente, ale căror modificări şi cuprinsuri le rezumăm acì mai jos :

Congresul dela Paris

In conformitate cu prevederile convenţiunii stabilite la Berna, un nou congres urmă să se ţină în 1877 la Paris, pentru complinirea celor stabilite în privinţa uniunei postale; din cauza, însă, a războiului ruso-româno-turc, ţinerea congresului a fost amânată pentru 2 Maiu 1878.

La acest congres, la care au luat parte delegaţii a 33 State, reprezentând o întindere teritorială de 76.000.000 K. □ şi o populaţiune de 763.000.000 locuitori, România a fost reprezentată prin directorul general Robescu.

Principalele modificări aduse convenţiunii de acest congres sunt următoarele :

Numele de »Uniunea generală a postelor« s'a schimbat în »Uniunea postală universală«.

Tranzitul maritim s'a fixat la 15 lei de kilogram pentru scrisori şi la 1 leu pentru celelalte obiecte, iar cel teritorial de 6 lei, 50 bani, pentru kilogramul de scrisori s'a scăzut la 5 lei.

Taxele în întinderea Uniunii s'au fixat fără variaţiuni la :

25 bani pentru scrisori, de fiecare 15 grame sau fracţiune ;

10 bani pentru o carte postală ;

5 bani pentru hârtii de afaceri, imprimate şi probe de mărfuri, de fiecare 50 grame greutate, cu o taxă minimă de 25 bani pentru hârtii de afaceri şi 10 bani de probe.

Greutatea maximă pentru hârtii de afaceri şi imprimate s'a fixat la 2 kilograme.

Dreptul de recomandare pentru obiectele postei de scrisori s'a scăzut la 25 bani de trimitere.

In afară de revizuirea convenţiunii postale, reprezentanţii Statelor cari au luat parte la acest congres au întocmit şi două aranjamente de cea mai mare importanţă, privitoare la introducerea în serviciul internaţional a schimbului de scrisori cu valoare declarată şi a trimiterilor de bani prin mandate postale.

Pentru scrisorile conţinând valori s'a prevăzut în general că valoarea maximă de admis se va fixă între State, fără a fi mai mică de 5.000 lei de trimitere, şi că taxarea să se facă ca pentru scrisorile recomandate, percepându-se o taxă pe valoare, de 10 bani de fiecare 200 lei sau fracţiune, pentru ţările limitrofe, de 25 bani pentru celelalte şi un adaus de 10 bani, în caz când s'ar face şi un transport maritim.

Pentru mandatele postale s'a prevăzut ca maximul valorii unei trimiteri să fie de 500 lei, sau echivalentul acestei sume în moneda respectivă a fiecărei ţări, percepându-se ca taxe câte 25 bani de fiecare 25 lei sau fracţiune.

www.dacoromanica.ro

Conturile între ţări s'a stabilit a se încheiă lunar prin soldare, iar taxele percepute urmau să se împartă în mod egal între ţările de prezentare şi de destinaţie.

Dispoziţiunile congresului din Paris s'au pus în aplicare în România cu începere dela 1 Aprilie 1879, în baza următoarei legi, votată şi sancţionată cu decretul No. 596 din 14 Martie 1879 [1]):

L E G E

Art. 1.— Dispoziţiunile cuprinse în convenţiunea postală universală încheiată la 1 Iunie 1878 la Paris, precum şi învoelile privitoare la schimbul scrisorilor de valoare şi al mandatelor postale, încheiate : cea dintâiu la 1 Iunie, iar cea de a doua la 4 Iunie 1878, tot la Paris, se vor pune în aplicare în ceeace priveşte relaţiunile internaţionale cu începere dela 1 Aprilie st. n., anul curent 1879.

Art. 2.— Taxele generale pentru România se fixează pentru tot cuprinsul uniuni postale precum urmează :

a) Douăzeci şi cinci bani (25 b.) pentru o scrisoare simplă francată ;

b) Cincizeci bani (50 b.) pentru o scrisoare simplă nefrancată ;

c) Zece bani (10 b.) pentru o carte de postă simplă cu francarea obligatorie ;

d) Cinci bani (5 b.) pentru imprimatele de orice natură, hârtiile de afaceri şi probele de mărfuri în greutate de 50 grame sau fracţiune de 50 grame.

Taxa însă a unei trimiteri de hârtii de afaceri nu va fi mai mică de 25 bani, precum şi a unei trimiteri de probe asemenea nu va fi mai mică de 10 bani ;

e) Douăzeci şi cinci bani (25 b.) taxa de recomandare pentru toate obiectele postale, în relaţiunile europene ;

f) Cincizeci bani (50 b.) idem relaţiunile extra-europene ;

g) Douăzeci şi cinci bani (25 b.) taxa avizului de primire (recepisa de înapoiere) ;

h) Douăzeci şi cinci bani (25 b.) taxa unei foi de reclamaţie.

Art. 3.— Taxele postale pentru oficiile limitrofe, stabilite prin anume convenţiuni şi cari sunt inferioare taxelor generale fixate prin art. 2 de mai sus, se menţin şi pe viitor.

Art. 4.— Dreptul de transit se fixează la 2 lei (2 l.) pentru kilogramul de scrisori şi la douăzeci şi cinci bani (25 b.) pentru kilogramul de celelalte obiecte.

Art. 5.— Scrisorile de valoare vor fi admise de către oficiile postale române în schimb cu acelea ale ţărilor cari au aderat la învoiala relativă, până la concurenţa de 10.000 lei, şi asupra cărora se va percepe ca taxă de asigurare :

a) Zece bani (10 b.) pentru o valoare de 200 lei sau fracţiune de 200 lei, în schimb cu ţările limitrofe, cari au primit schimbul scrisorilor de valoare ;

b) Douăzeci şi cinci bani (25 b.) idem, în schimb cu ţările nelimitrofe ;

c) Treizeci şi cinci bani (35 b.) idem, în schimb cu coloniile ţărilor aderente la învoiala relativă.

Pe lângă taxele de asigurare indicate, scrisorile de valoare sunt supuse şi la taxa de francare şi de recomandaţie.

Art. 6.— Oficiile postale române cari se vor determină anume prin regulamentul de aplicare sunt autorizate a ordonanţă mandate postale asupra oficiilor ţărilor cari au aderat la învoiala relativă până la concurenţa sumei de 500 lei, precum şi a plăti pe acelea ce se vor

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1879, pag. 1 şi 2.

www.dacoromanica.ro

trage asupră-le de către oficiile ţărilor menţionate, asemenea până la concurenţa sumei indicate.

Art. 7.— Taxele ce se vor plăti de către expeditor, pentru fiecare trimitere de fond efectuat, se fixează la douăzeci şi cinci bani (25 b.) pentru fiecare 25 lei sau fracţiune de 25 lei; în caz însă când valoarea unui mandat nu va trece peste 50 lei, taxa nu va puteà fi mai mică de 50 bani.

Sumele depuse de către expeditor vor fi în aur, avându-se în vedere că rambursarea se face în moneda ţării de destinaţie.

Art. 8.— Oficiile postale sunt autorizate pentru achitarea mandatelor postale ce se vor trage asupră-le de către oficiile străine a le plăti cu din sumele depuse de către expeditori, şi în caz de neajungere chiar cu din propriul lor venit, cu obligaţiunea de a se restituì casei din fondul pentru mandate postale dela depozitul central, în cel mai scurt termen, spre a se puteà face vărsările la timp, conform legii.

Art. 9.— Prisosul sumelor depuse până la lichidarea conturilor cu ţările străine se va depune la Casa de depuneri şi consemnaţiuni, care este obligată a face restituirea chiar în moneda depusă, iar taxele cuvenite ţării pentru mandatele postale se vor face venit.

Art. 10.— Guvernul este autorizat a modificà prin comună înţelegere toate convenţiunile existente în spiritul convenţiunii postale universale.

Art. 11.— Toate dispoziţiunile anterioare, contrarii legii de faţă, sunt şi rămân abrogate.

Conferinţa dela Paris

In scopul de a se aduce cât mai multe înlesniri publicului din întreaga lume şi în deosebi comerţului, între 9 Octomvrie şi 3 Noemvrie 1880, s'a ţinut la Paris o conferinţă postală, la care România a fost reprezentată prin directorul Robescu, şi unde s'a încheiat un aranjament pentru introducerea în serviciul internaţional a schimbului de colete postale.

Prin aranjamentul încheiat se stabileau în principiu următoarele [1]):

Sub denumirea de colete postale se puteau expedià pachete fără valoare până la o greutate de 3 kilograme şi un volum de 20 centimetri cubi (produs din înnălţime, lungime şi lăţime).

Taxele pentru astfel de trimiteri, şi cari trebuiau achitate obligatoriu la prezentare, se compuneau dintr'un drept de 50 bani de fiecare Stat ce participà la transport.

In caz însă de transport maritim, se adăugà Statului în drept 25 bani pentru un transport netrecând 500 mile marine, 50 bani pentru un parcurs între 500—1.000 mile, 1 leu între 1.000—3.000, 2 lei între 3.000—6.000 şi 3 lei pentru parcursuri mai mari de 6.000 mile.

Taxele de mai sus se puteau sporì la origină sau la destinaţie, cu o supratax㠠de 25 bani de trimitere şi excepţional se admisese ca Englitera şi Islanda să perceapă 50 bani, Indiile engleze 75 bani şi Suedia şi Persia 1 leu.

In afară de aceasta s'a mai permis ţărilor de destinaţie a percepe dela destinatari un drept de factaj şi operaţiuni vamale, care nu puteà trece peste 25 bani.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1881, pag. 86.

www.dacoromanica.ro

Reexpedierea dintr'o țară în alta și înapoerea la origină s'a admis a se face percepându-se taxele dela destinatari în primul caz și dela expeditori în al doilea.

In cazuri de stricăciuni sau pierderi, expeditorul, sau după cerere destinatarul, aveau dreptul la despăgubiri corespunzătoare valorii reale a pierderii sau stricăciunii, fără însă ca despăgubirea să treacă peste 15 lei.

Dispoziţiunile aranjamentului de mai sus s'au pus în aplicare în România pe ziua de 1 Octomvrie 1881, după ce mai înainte s'a luat aprobarea Corpurilor legiuitoare.

Aranjamente privitoare la efecte de comerț

La 9/21 Maiu 1880 s'a încheiat între România și Franța un aranjament pentru intervenirea serviciului postal, în incasarea chitanțelor, facturilor, biletelor, tratelor și în general a tuturor valorilor comerciale, plătibile fără cheltueli.

Prin acest aranjament, care s'a pus în aplicare pe ziua de 1 August acelaș an [1]), se stabilea că :

Maximul valorii pentru astfel de trimiteri să nu treacă peste 1.000 lei, rezervându-și ambele State dreptul ca de comun acord și mai târziu să se depășească această sumă și să se facă și protestul efectelor de comerț.

Efectele de comerț urmau să se trimită de expeditori în plicuri închise, adresate direct oficiului de destinație ca obiecte recomandate, cu taxele obișnuite, și într'un plic nu se puteau pune decât valori de incasat dela un singur debitor.

Taxele incasate la prezentare rămâneau în profitul țării de origină, iar la destinație se percepeà în folosul țării respective o retribuțiune de 10 bani de fiecare 20 lei sau fracțiune din valorile incasate, cu un maximum de 50 bani.

Valoarea efectelor incasate se trimiteà depunătorului de oficiul incasator prin mandat postal, după ce se scădeà retribuția mai sus arătată și taxele mandatului.

Valorile neincasate se înapoiau scutite de taxe depunătorului.

Aranjamente identice s'au încheiat și pus în aplicare cu Germania, la 1 Martie 1881 [2]) și cu Belgia la 26 August acelaș an [3]), cu deosebire mai principală, că maximul valorii de trimitere din și pentru Germania se limitase la 750 lei (600 mărci).

* * *

In ceeace privește serviciul telegrafic, în timpul de conducere al directorului Robescu, prin legea de exploatare din Martie 1880, s'a modificat sistemul perceperii taxelor telegrafice, introducându-se principiul rațional al aplicării taxelor pe cuvânt. Taxa unui cuvânt pentru telegramele transmise în interiorul aceleeaș

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1880, pag. 194 și 227.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1881, pag. 18.

[3]) Bazilescu, curs de exploatare, pag. 453.

www.dacoromanica.ro

comune s'a fixat la 5 bani, iar pentru telegramele transmise dela un oraş la altul la 8 bani.

De asemenea în timpul lui Robescu s'a desvoltat reţeaua telegrafică prin construiri de noi linii, adăugiri de fire şi repararea celor existente.

In relaţiunile cu străinătatea, în acelaş timp, s'a ţinut la Londra în 1897 a cincea conferinţă telegrafică, la care România a luat parte cu vot deliberativ, reprezentată fiind prin directorul Robescu.

* * *

Către începutul anului 1883 a intervinit un fapt privitor laadministraţiunea postelor şi telegrafelor, care deşi n'a luat fiinţă, totuş trebuie cunoscut de acei cari se interesează de faptele prin cari a trecut sau ar fi putut să treacă această importantă instituţiune.

Ministrul lucrărilor publice din acel timp a prezintat Corpurilor legiuitoare un proiect de lege pentru reorganizarea acelui minister şi de unificare a administraţiunii căilor ferate cu postele şi telegrafele, iar în susţinerea proiectului se arătă că, *după socotelile făcute de Direcţiunea căilor ferate, s'ar face o economie de 300.000 lei.*

Prin menţionatul proiect se prevedeau ca principii generale următoarele [1]):

La ministerul lucrărilor publice se creeă o diviziune sub titlul »Diviziunea construcţiunii şi exploatării căilor ferate, a postelor şi telegrafelor«, iar din ambele administraţiuni se formă o direcţiune sub numele de: »*Direcţiunea generală a căilor ferate, postelor şi telegrafelor*«.

In această direcţiune se înfiinţau două noi diviziuni, din cari una a postelor şi alta a telegrafelor, conduse fiecare de câte un şef de serviciu.

Divizia postelor se compuneă din trei biurouri şi cea a telegrafelor din două biurouri, la cari se împărţeau toate lucrările privitoare la exploatarea acelor ramuri de servicii.

Pentru serviciile de poştă şi telegraf se menţinuse doi inspectori cu reşedinţa în Bucureşti.

Serviciul de telegraf al căilor ferate, ca personal şi întreţinere, se alipeă la divizia telegrafelor, iar incasarea veniturilor, contabilitatea şi plăţile în străinătate, privitoare la poştă şi telegraf, treceau la controlul căilor ferate.

Acest proiect, care pare că se inspirase de unele organe ale administraţiunii căilor ferate, cari făcuseră şi socotelile de economiile ce ar fi putut rezultă pentru Stat, economii de altfel netemeinice şi nedocumentate, provocă un curent ostil în întreaga Cameră, în public, cât şi în personalul corpului telegrafo-postal.

Proiectul în cauză venind în desbaterile Camerei, în şedinţa dela 4 Fevruarie

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1883, pag. 1050—1062.

www.dacoromanica.ro

1883, este combătut de mai mulţi deputaţi pe diferite teme, din cari citãm ca mai principale şi în rezumat următoarele :

T. Boldur Lăţescu se declară contra proiectului de alipire a postelor şi telegrafelor pe lângă administraţiunea căilor ferate, *considerând aceasta ca o dezorganizare pentru instituţia postelor şi telegrafelor, care după organizaţia sa se îmbunătăţise mai mult ca oricare altă ramură a serviciilor publice* şi termină arătând că în ţările străine postelor şi telegrafului li se dă o anumită importanţă.

N. Fleva întreabă dacă regularitatea şi punctualitatea ce se cere atât în administraţiunea căilor ferate, cât şi în cea a postelor şi telegrafelor, se va puteà păzì de una şi aceeaş direcţiune, şi dacă prin o astfel de economie nu s'ar dezorganizà serviciul postal şi telegrafic, sau dacă nu va fi împiedicat de a merge înainte, după cum se doreşte de toţi.

Continuând, *d-sa adaugă că în materie de economie există economie şi economie, şi că ea poate să fie pentru Stat şi pentru public. Dacă va fi ca serviciul postal şi telegrafic să se facă la gări, iar nu în oraşe, dacă ar fi ca pentru orice afacere, reclamaţiuni sau recomandarea unei scrisori să mergem la gară, atunci mai bine lipsă de o astfel de economie, pe care bietul public o va plăti înzecit.*

N. Ionescu arată *că fuziunea celor două administraţiuni n'are raţiune de a se face* şi nu prezintă nici o utilitate, oricât ar fi de mare economia ce se face ; d-l ministru ar trebuì să ştie că cel dintâiu principiu al producţiunii veniturilor este diviziunea travaliului.

Postele şi telegrafele astăzi sunt bine administrate ; contopindu-se cu căile ferate, unele vor fi preocupările unui cap de divizie, care s'ar gândì la exploatarea căilor ferate, şi cu totul altele ale unui director de postă şi telegraf, care ar avea să se ocupe numai de aceste servicii.

Postele şi telegrafele sunt un monopol de Stat recunoscut ca necesar, pe când chestiunea exploatării căilor ferate, sub raport economic, este în discuţie. Căile ferate pot fi exploatate şi administrate de companii, pe câtă vreme postele şi telegrafele nu pot fi administrate decât de Stat.

Termină arătând *că ambele administraţiuni au servicii de naturi deosebite şi, ca atare, că este contra ideei de fuzionare.*

In urma discuţiunilor urmate, şedinţa Camerei ridicându-se, rămâne a se continuà pe a doua zi.

In şedinţa dela 5 Fevruarie, după facerea formalităţilor de deschidere, *ministrul lucrărilor publice luând cuvân'ul declară* [1]) : »*Că, în urma discuţiu-*»*nilor urmate, văzând că chestiunea unificării postelor şi telegrafelor cu căile* »*ferate are nevoie de un studiu mai amănunţit, roagă Camera să amâne discuţia* »*acestui proiect, spre a fi trimis din nou la comitetul delegaţilor, când se va vedè* »*bine cum stă chestiunea*«.

Voci : Da, da, *prea bine.*

[1]) *Monitorul Oficial* din 1883, pag. 1067.

www.dacoromanica.ro

Faptul retragerii acestui proiect s'a adus la cunoştinţa personalului telegrafo-postal de Directorul general Robescu, prin următorul ordin circular dat în ziua de 16/28 Fevruarie [1]):

Domnule diriginte,

Din desbaterile Camerei legiuitoare, ce regulat vi se trimite pe lângă *Monitorul Oficial*, aţi luat negreşit cunoştinţă de noul proiect de lege relativ la unificarea serviciului telegrafo-postal cu acel al căilór ferate, formând pe viitor ambele aceste servicii o singură direcţiune, sub autoritatea ministerului lucrărilor publice.

In cursul desbaterilor pentru luarea în consideraţiune a acestui proiect emiţându-se diferite opiniuni, d. prim-ministru, în urma stăruinţelor noastre, a binevoit, în interesul ce poartă acestui corp, a decide întoarcerea proiectului în comitetul delegaţilor Camerei, spre a se studiă din nou şi a se vedeà dacă prin unificarea propusă nu s'ar aduce dezorganizarea serviciului telegrafo-postal.

Acestea comunicându-vi-le şi d-voastră, vă invit a le pune în vederea personalului dela oficiul ce dirigeţi, arătându-le, în acelaş timp, că subsemnatul, pe cât timp voiu aveà onoarea a dirigeà acest important serviciu, nu voiu încetà a stăruì pentru menţinerea lui şi pentru drepturile câştigate de personalul ce îl deserveşte.

Director general, C. F. Robescu.

Nu mult după aceasta, Directorul Robescu, care a condus administraţiunea postelor 5 ani şi 8 luni, cel mai lung timp de conducere din trecut şi până în prezent, şi în care timp a desfăşurat însemnata activitate ce am arătat, şi-a dat demisiunea pe ziua de 5 Aprilie 1883.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1883, pag. 66.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI AL. LIPOIANU

5 Aprilie 1883—24 Septemvrie 1884

Al. Lipoianu, locotenent-colonel în armată, a fost numit director general al postelor pe ziua de 5 Aprilie 1883, în urma demisiunii lui C. F. Robescu.

In timpul directoratului lui Lipoianu, de altfel de scurtă durată, putem cită ca fapte cari interesează organizarea şi executarea serviciului postal următoarele:

Intrucât, prin legea de organizare, nu se prevăzuse dispoziţiuni privitoare la detaşarea personalului din corp, pentru conducerea oficiilor întreţinute de judeţe, Lipoianu, prin deciziunea înregistrată la No. 36.126 [1]), completează aceasta şi stabileşte următoarele:

»Amploiaţii detaşaţi la oficiile judeţene nu îşi pierd dreptul lor la »vechime şi vor avea drept la înaintare deopotrivă cu colegii lor din corp, »după concurs, merit şi vechime, conform legii.

»In caz când judeţele nu vor plăti salariul echivalent cu gradul ce vor »obţine, ei vor fi trecuţi de drept în corp, înlocuindu-se cu alţii în modul »cum se specifică mai jos:

»Pentru oficiile ai căror manipulanţi sunt plătiţi cu salarii echivalente »de oficianţi gradul III, nu se vor puteà detaşà decât oficianţi de acest »grad, sau elevi de gradul I, cari au reuşit la concurs.

»Cu toate acestea, când nu se vor găsì amatori dintre oficianţi sau »elevi clasa I-a, cari au reuşit la concurs, se vor puteà ataşà şi dintre elevii »de clasa I, cari n'au fost chemaţi la concurs, însă numai în mod provi- »zoriu, până când se va cere locul de un amploiat, având dreptul cum se »prevede mai sus, primind dânsul salariul de oficiant pe timpul provizo- »ratului«.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1883, pag. 158.

www.dacoromanica.ro

Tot relativ la personalul detaşat la oficiile judeţene, legea de organizare neprevăzând dispoziţiuni relative la garanţiile lor, Lipoianu, prin decizia înregistrată la No. 2.605 [1]), stabileşte următoarele:

»Pentru completarea garanţiilor manipulanţilor dela oficiile depen-»dinte de comitetele permanente, se determină suma de 40 lei ca reţinere »lunară şi aceasta până la completarea sumei echivalentă cu salariul ma-»nipulantului pe un an, conform art. 1 din legea postelor rurale din 1871«.

Cum în aceaş categorie se găseau mai multe oficii de mică importanţă, conduse de oficianţi inferiori şi elevi fără garanţii, directorul Lipoianu, prin deciziunea înregistrată la No. 4.665 [2]), stabileşte următoarele:

»Impiegaţii inferiori, cari dirijază oficii unde nu este înfiinţat servi-»ciul de mesagerii, vor depune pe viitor ca garanţii numerar sau efecte ga-»rantate de Stat, în valoare echivalentă cu salariul pe un an, iar celor cari »n'au garanţii complete li se vor reţine câte 40 lei mensual până la com-»pletarea salariului pe un an«.

* * *

O deosebită grije a depus directorul Lipoianu pentru desvoltarea instrucţiunii profesionale a personalului, dând ordine diriginţilor de oficii a se ocupà cu instruirea personalului lor [3]). S'a interesat în deosebi de şcoala profesională de postă şi telegraf din Bucureşti, obligând personalul care nu urmase cursurile unei asemenea şcoli a asistà la ele şi, *pentru a da pildă subalternilor, pe de o parte asistà adeseaori la cursuri, iar pe de alta a făcut însuş pe profesorul, predând parte din cursuri.*

Tot în acest scop, directorul Lipoianu a întocmit noi şi amănunţite programe pentru personalul ce trebuià să depună concursurile de oficiant inferior şi superior, pe cari le-a publicat prin buletinul oficial [4]).

* * *

Directorul Lipoianu a dat întindere personalului femenin, pe care l-a sporit dela 38, cât erà la Aprilie 1883, la 82 în Aprilie 1884.

Numărul crescând al acestui personal *întrebuinţat numai în anumite oficii şi servicii de zi* nu puteà să fie decât în paguba serviciului şi a personalului bărbătesc, căruia i se lăsà părţile cele mai grele de serviciu şi nopţile mari.

* * *

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1884, pag. 34

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1884, pag. 34.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1883, pag. 164.

[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1883, pag. 167.

www.dacoromanica.ro

În timpul directoratului lui Lipoianu s'au înfiinţat oficiile: Ceatal, Gorgova, Piua-Petri, Bistriţa, Drăgăneşti (Olt), Herţa, Burdujeni-Târg, Târgşor, Broşteni (Suceava), Săveni, Mamorniţa, Spineni, Darabani şi Rădăuţi şi s'a dat în circulaţie liniile ferate: Buda-Slănic, spre sfârşitul anului 1883, şi Titu-Târgovişte şi Adjud-Tg. Ocna, către începutul anului 1884 [1]).

Cu această ocaziune s'a dat gărilor de pe acele linii îndeplinirea serviciului de poste-restante şi s'a desfiinţat diligenţele Titu-Târgovişte şi Adjud-Tg. Ocna-Soosmezo.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1884, pag. 13 şi 39.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI MIHAIL PASTIA

24 Septemvrie 1884—30 Martie 1888

Colonelul M. Pastia a fost numit director general al postelor şi telegrafelor, pe ziua de 24 Septemvrie 1884, în urma demisionării din acest post a locotenentului-colonel Al. Lipoianu.

Intre primele măsuri luate de directorul Pastia, a fost prezentarea unui proiect de lege prin care se modifică dispoziţiunile art. 13 din legea de organizare privitoare la recrutarea personalului.

Acest proiect, care s'a votat de Corpurile legiuitoare şi s'a sancţionat pe ziua de 1/13 Ianuarie 1885 [1]), cuprindeà următoarele dispoziţiuni:

»*Articol unic.* — La art. 13 din legea organizării corpului telegrafo-»postal se va adăugà următoarele aliniate:

»In mod provizoriu însă şi pe un period de 5 ani, cu începere dela »data promulgării acestei legi, se vor puteà admite în corp ca aspiranţi ti-»nerii cari au terminat 4 clase gimnaziale şi acei cari au absolvit cursu-»rile unui gimnaziu real sau al unei şcoale de comerţ.

»Absolvirea cursurilor arătate mai sus nu va puteà fi dovedita decât »prin certificate formale, liberate de şcoalele publice.

»Admiterea se va face numai prin concurs«.

Modificarea art. 13 din legea organică, în felul arătat, a fost făcută pe motivele că tinerii bacalaureaţi primiţi în corp, căutau să facă numai servicii din acelea cari le permiteau urmarea cursurilor la universitate şi că, odată ce îşi terminau cursurile, demisionau din corp pentru a ocupà alte funcţiuni, aşa că direcţiunea postelor nu-şi puteà formà un personal statornic.

Motivele invocate aveau o parte din adevăr; *tinerii bacalaureaţi însă nu*

---

[1]) *Monitorul Oficial* din 1885, No. 214.

www.dacoromanica.ro

fugeau de îndeplinirea penibilului serviciu telegrafo-postal, după cum se susţine şi atunci, ci pentru că n'aveau perspectiva unor înaintări mai repezi şi căpătarea unor salarii cari să le asigure traiul vieţii, lucru ce-i făceà să se ducă să le caute în alte administraţiuni mai dornice de a înnălţà nivelul cultural al personalului lor.

* * *

Pentru a se stabilì reguli mai precise asupra avansărilor, directorul Pastia alcătuì un regulament explicativ al art. 7 din legea de organizare, care s'a promulgat cu decretul No. 135, pe ziua de 22 Ianuarie 1885 [1]).

Cum prin acest regulament pe de o parte se aduceau schimbări însemnate în normele de avansări, din cari parte s'au introdus în legea ce a urmat relativ la organizarea corpului, iar pe de alta se stabileau programe pentru examene între gradele claselor de oficianţi, spre a se alege cei cari urmau să fie avansaţi la merit, îl dăm acì în întregime:

REGULAMENT

desvoltător articolului VII din legea de organizare a corpului telegrafo-postal

Art. 1. — Înaintările în ordine ierarhică la cari au dreptul funcţionarii telegrafo-postali sunt :

Elevul aspirant ;
Elevul gradul II ;
Elevul gradul I ;
Oficiantul inferior gradul III ;
" " " II ;
" " " I ;
" superior " III ;
" " " II ;
" " " I ;
Inspectorul de circumscripţiune ;
" general.

Art. 2. — Nimeni nu va puteà fi numit sau înaintat în diferite grade, admişi la examene sau concursuri, afară de excepţiunea prevăzută la art. 4, alin. *d*, decât având pe lângă celelalte condiţiuni stabilite prin acest regulament şi un stagiu anumit în fiecare grad, precum urmează :

a) Elevii în genere cel puţin 6 luni ;

b) Oficianţii inferiori şi superiori cel puţin 2 ani.

Art. 3. — La înaintări nu se va aveà în vedere altă vechime decât aceea a gradului.

Vechimea în grad se socoteşte dela data ultimului decret de numire, înaintare sau reprimire.

Art. 4. — In corpul telegrafo-postal nimeni nu poate fi admis decât ca elev aspirant, satisfăcând mai întâi cerinţele legii de admisibilitate.

Celelalte grade se obţin precum urmează :

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1885, pag. 19—20.

www.dacoromanica.ro

a) La gradul II de elev se înaintează elevii aspiranţi cari au terminat şcoala inferioară telegrafo-postală, la rând după clasificarea obţinută la examen ;

b) Gradul I de elev, după vechime, avându-se în vedere ordinea înscrierii în statul general ;

c) Gradul III de oficiant inferior şi gradul III de oficiant superior se obţin prin concurs ; iar celelalte grade de oficianţi inferiori şi superiori după vechime şi merit constatat prin examen.

Concursurile şi examenele se vor ţine asupra materiilor cuprinse în programele speciale ;

d) Numirile în posturile de şefi de divizie, inspector de circumscripţiune şi inspector general se vor face numai la alegere după propunerea directorului general, în mod ierarhic.

Art. 5. — Numirea sau înaintarea femeilor telegrafiste în diferitele grade se va face în limitele legii şi după aceleaşi reguli stabilite pentru bărbaţi ; ele însă nu pot depune examene sau concursuri de oficiante decât între dânsele şi numai în locuri vacante tot de femei, cari se vor determină prin bugetul fiecărui an.

Art. 6. — La examene sau concursuri se vor chemà din gradul imediat inferior locului vacant câte 10 elevi, oficianţi inferiori sau superiori, după ordinea înscrierii în statul de vechime.

Ziua fixată pentru ţinerea concursurilor sau examenelor se va anunţà cel puţin cu o lună înainte.

Art. 7. — Pierd dreptul pentru un an de a fi înaintaţi, precum şi acela de a fi chemaţi la examene sau concursuri elevii şi oficianţii de toate gradele cari se vor face vinovaţii de vreo abatere gravă bine constatată.

Art. 8 — Materiile asupra cărora vor fi chemaţi a depune examene în scris oficianţii din gradele inferioare şi superioare spre a puteà fi înaintaţi după merit şi vechime sunt :

A. *Oficianţii inferiori*

a) Teoria aparatelor în uz în România ;

b) Diverse combinaţiuni de legături telegrafice cu aparatele în uz şi descrierea marşei curentului ;

c) Compoziţia, montarea şi întreţinerea pilelor electrice în uz în România ;

d) Expedierea şi primirea telegramelor cu aparatele sistemul Morse ;

e) Manipularea postei uşoare ;

f) Cunoştinţa legilor de organizare a corpului şi serviciului telegrafo-postal, a regulamentului telegrafic intern, a convenţiunii şi regulamentului telegrafic internaţional, a regulamentului postal intern, a convenţiunii postale internaţionale şi a regulamentului respectiv, cu aplicaţiune însă la posta uşoară ;

g) Mijloacele de a înlătură deranjamentele aparatelor, liniilor şi pilelor electrice ;

h) A scrì, cetì şi traduce una din limbile franceză sau germană.

B. *Oficianţii superiori*

Osebit de materiile de sub litera A, vor fi chemaţi a depune examen încă :

a) Asupra tuturor convenţiunilor şi regulamentelor convenţionale cu aplicaţie la telegraf, poştă uşoară şi mesagerii ;

b) Despre construcţii şi reconstrucţii de linii ;

c) Despre administrarea întregului sistem de contabilitate a unui oficiu de telegraf şi poste.

www.dacoromanica.ro

Art. 9. — Materiile asupra cărora se vor ţine concursuri oral şi în scris pentru obţinerea gradului III de oficiant inferior şi gradul III de oficiant superior, vor fi consemnate în programe speciale, cari se vor publică prin buletinul telegrafo-postal cu 6 luni cel puţin înainte de ţinerea concursurilor şi vor fi susceptibile de modificări din 2 în 2 ani în sensul progresului ştiinţei.

Până la intrarea în vigoare a programelor prevăzute mai sus, concursurile se vor ţine asupra materiilor din programele publicate deja în *Buletinul telegrafo-postal* No. 12 din 1 Decemvrie 1883.

Art. 10. — Concursurile sau examenele se vor ţine înaintea unui juriu numit ad-hoc în ajunul zilei fixate pentru concurs.

Art. 11. — La ţinerea concursurilor se vor păzi următoarele reguli:

a) Comisiunea consultativă divide şi înscrie de mai înainte pe buletine de hârtie uniformă toată materia din programele speciale. Aceste buletine, cari vor fi învestite şi cu sigiliul direcţiunii, se vor predà în plic sigilat preşedintelui juriului odată cu ordinul de numire;

b) Juriul, în momentul deschiderii concursurilor, desigilează plicul cu buletine în faţa concurenţilor şi le depune într'o urnă, apoi unul din concurenţi, după invitarea preşedintelui, scoate numărul de buletine determinat de juriu, le ceteşte celorlalţi cari le înscrie în partea de sus a hârtiei pe care vor face compoziţiile;

c) Zilele, orele şi locul în care se vor ţine concursurile se vor determinà de direcţiune;

d) Concursurile în scris vor durà patru ore maximum; iar acelea asupra probelor practice de manipulare după cum va decide juriul;

e) Orice comunicaţie între concurenţi sau cu altă persoană, cum şi întrebuinţarea de cărţi, note, etc., cari ar viţià imparţialitatea concursului, este interzisă şi atrage după sine pentru acel abătut excluderea dela concurs;

f) Hârtia pe care se vor scrie compoziţiile se va da de preşedintele juriului şi va fi uniformă;

g) Fiecare concurent va sigilà iscălitura sa în josul compoziţiei.

După terminarea concursurilor, compoziţiile se vor depune în mâinile preşedintelui juriului, care, dimpreună cu ceilalţi membrii, le iscăleşte pe toate paginile, apoi determină ziua şi ora în care se va procedà la a lor verificare şi darea notelor; iar până atunci concursurile se vor păstrà în plic sigilat cel puţin cu două sigiliuri diferite;

h) Notele de apreciere se vor indicà prin numere arabice dela 1—10 inclusiv, exprimate prin litere şi cifre.

După terminarea acestor operaţiuni se desigilează numele concurenţilor;

i) La clasificare se va aveà în vedere nota medie generală cea mai mare, însă când concurenţii vor fi de aceeaş forţă clasificarea se va face după ordinea vechimei.

Nota medie pentru înaintare este şapte;

j) O compoziţie trebuie să obţie cel mai puţin nota şapte pentru fiecare subiect tratat, pentruca candidatul să poată fi admis la dreptul de avansare;

k) După terminarea operaţiunilor juriul încheie un proces-verbal în care va înscrie în ordinea clasificării pe toţi concurenţii pe cari dimpreună cu compoziţiile îl va înaintà direcţiunii.

l) Orice abatere din partea juriului dela regulele de mai sus atrage după sine casarea în toal sau în parte a concursurilor.

Art. 12. — Pentru examene se vor păzì aceleaşi reguli ca şi pentru concursuri, în limitele materiilor prevăzute la art. 8; clasificarea însă se va face între acei cu nota admisibilă numai după ordinea vechimei.

Nota cea mai mare are precădere între doi sau mai mulţi de aceeaş vechime.

www.dacoromanica.ro

Art. 13. — Comisiunea consultativă prevăzută la art. 12 din lege şi prezidată de directorul general fixează zilele pentru examene sau concursuri ; decide asupra chemărilor, regularităţii ţinerii concursurilor sau examenelor ; asupra casării lor în total sau în parte, asupra formării tablourilor de înaintări şi asupra ştergerii din acele tablouri, potrivit art. 14.

Toate aceste operaţiuni se vor constată prin procese-verbale motivate, şi deciziunile vor fi luate cu majoritate de voturi.

In caz de paritate, votul preşedintelui va fi preponderent.

Art. 14. — Inaintările se vor face după ordinea înscrierii în tablourile definitive, cari se vor publică prin *Buletinul telegrafo-postal* şi vor fi valabile pentru un an, socotit din ziua formării lor.

Din aceste tablouri se vor şterge elevii şi oficianţii inferiori sau superiori cari în cursul anului pentru care au fost formate se vor face vinovaţi de vreo abatere gravă bine constatată.

Art. 15. — Orice alte dispoziţiuni privitoare la înaintări din regulamentul decretat la 18/30 Iulie 1880 sunt şi rămân abrogate.

Acest regulament urmă însă să mai sufere o modificare, întrucât personalul femenin, care la Aprilie 1885 se ridicase la 101 funcţionare, ocupă cele mai multe locuri de elevi gradul I şi II, din care cauză personalul bărbătesc admis în corp nu mai găseà locurile trebuincioase pentru a puteà fi avansat.

Pentru îndreptarea acestui rău, a fost nevoie însă ca la art. 5 al regulamentului de mai sus să se adauge un aliniat în cuprinderea următoare [1]):

»Asemenea şi la gradele de eleve, ele nu vor puteà fi înaintate decât în »locuri vacante tot de femei«.

In baza acestei dispoziţiuni, pentru personalul femenin s'au prevăzut locuri speciale atât în buget cât şi în statul personalului şi, cum se ajunsese la convingerea că locurile acelui personal trebuiesc împuţinate şi completate cu personal bărbătesc, în anul 1887 găsim numai 90 funcţionare femei, iar în 1888 numărul lor se reduce la 84.

* * *

In scopul de a se precizà mai bine întinderea monopolului postal, atât în ceeace priveşte transportul mesageriilor şi al călătorilor, cât şi de a oprì stabilirea de reţele şi comunicaţiuni telefonice, ce începuse să se construiască de către unii interesaţi, directorul Pastia propune modificarea câtorva articole din legea de exploatare din 1880, care se votează de Corpurile legiuitoare şi se sancţionează la 3 Martie 1886.

Prin această lege, art. 1 al legii de exploatare s'a modificat astfel [2]):

»Statul îşi rezervă dreptul de monopol asupra telegrafului şi postei. »Nimeni altul n'are dreptul să transmită semnale dela un loc la altul, sau »să schimbe corespondenţe de orice natură fie prin maşini sau aparate te»legrafice, *telefonice* sau orice alt mijloc.

[1]) *Monitorul Oficial* No. 262 din 1886.

[2]) *Monitorul Oficial* No. 268 din 1886.

www.dacoromanica.ro

»Asemenea nimeni altul n'are dreptul să transporte scrisori, ziare, »imprimate de orice fel, probe de mărfuri, hârtii de afaceri, cărţi de postă, »bani, valori, *obiecte până la 5 kilograme greutate, sau să transporte cu cai »în mod regulat şi periodic persoane şi bagajele lor*«.

Tot prin această lege s'a suprimat şi aliniatul *d* dela art. 60 al legii de exploatare din 1880, prin care se acordă gratuitatea corespondenţelor deputaţilor şi senatorilor.

Modificarea art. 1 din legea de exploatare asupra transporturilor călătorilor şi bagajelor lor atrase după sine şi modificarea art. 1 din regulamentul desvoltător al acelei legi, prin adăugirea următoarelor aliniate [1]):

»De asemenea, administraţia postelor are dreptul exclusiv de a tran»sportă călători cu bagajele lor.

»Nimeni nu poate face transporturi de persoane în mod regulat şi pe»riodic, cu schimb de cai, pe unde Statul are înfiinţat un serviciu de dili»genţă; acolo unde Statul n'are asemenea servicii se va puteà înfiinţà de »alte persoane, însă numai cu învoirea Direcţiunii postelor.

»Această proibiţiune nu se va puteà întinde şi asupra serviciului ce »se face de birjari pentru transportul de călători şi al bagajelor lor şi care »rămâne liber a se exercità şi pe viitor«.

* * *

Numărul oficiilor postale şi telegrafice întreţinute de administraţia postelor în timpul de conducere al directorului Pastia a rămas staţionar şi n'a crescut decât cu 15 al celor întreţinute de judeţ şi cu 66 al biurourilor de poste-restante din gări, prin introducerea acestui serviciu la gările de pe liniile date din nou în circulaţie [2]).

* * *

Cursele postale în acelaş interval de timp au suferit mari modificări, activându-se transportul corespondenţelor şi trimiterilor postale, prin darea în circulaţie a următoarelor linii ferate:

Bacău-Piatra	la 15/II, 1885
Piatra Olt-Drăgăşani	» 13/II, 1886
Bârlad-Vaslui	» 13/XI, 1886
Bucureşti-Ciulniţa	» 17/XI, 1886
Ciulniţa-Călăraşi	» 17/XI, 1886
Făurei-Ţăndărei	» 21/XI, 1886
Costeşti-Roşiori	» 1/I, 1887

[1]) *Monitorul Oficial* No. 279 din 1886.

[2]) Darea de seamă din 1884—1887, pag. 3.

www.dacoromanica.ro

Piatra-Olt-Corabia . . . . . la 1/IV, 1887
Drăgăşani-R. Vâlcea . . . . . » 20/VI, 1887
Goleşti-C. Lung . . . . . » 1/VII, 1887
Ciulniţa-Feteşti . . . . . » 1/VII, 1887
Ţăndărei-Feteşti . . . . . » 1/VII, 1887
Roşiori-T. Măgurele . . . . . » 12/IX, 1887
Dolhasca-Fălticeni . . . . . » 10/X, 1887
Ciulniţa-Slobozia . . . . . » 20/X, 1887
Filiaşi-Cărbuneşti . . . . . » 16/I, 1888

Cu această ocaziune s'au desfiinţat cursele de diligenţă ce circulau între:
Bacău-Piatra,
Piteşti-C. Lung,
Giurgiu-Alexandria,
Olteniţa-Călăraşi,
Curtea de Argeş-R. Vâlcea,
Caracal-Bechet,
Vaslui-Bârlad şi
Bacău-Moineşti,
şi s'au înfiinţat noi servicii de diligenţă pe distanţele:
Corabia-Bechet . . . . . de 3 ori pe săptamână.
G. Băbeni-Horez-Bistriţa . . . . » » » » »
T.-Ocna-Moineşti . . . . . » » » » »

Tot cu ocaziunea dării în circulaţie a liniilor ferate ce am arătat mai sus, s'a renunţat la cursele postale cu vapoarele austriace între Severin-Giurgiu, menţinându-se numai cele între Giurgiu-Brăila-Galaţi.

* * *

Cursele de tranzit s'au menţinut cele din trecut, însă prin desvoltarea traficului s'a ajuns a se incasă 93.655 lei în anul 1887 [1]), faţă de 58.968 lei în 1882.

* * *

In timpul directoratului lui Pastia, în relaţiunile cu străinătatea a intervenit revizuirea convenţiunii universale şi a aranjamentelor atunci în vigoare, de către congresul postal ce s'a ţinut la Lisabona dela 4 Fevruarie la 21 Martie 1885 şi la care România a fost reprezentată prin Ion Ghica, agentul nostru diplomatic la Londra, asistat de Constantin I. Manu, oficiant superior gradul II.

Congresul dela Lisabona introduse în convenţiunea postală universală, ca modificări mai principale, următoarele:

Generaliză întrebuinţarea cărţilor postale cu răspuns plătit, în sensul

[1]) Darea de seamă din 1888—1892, pag. 7.

www.dacoromanica.ro

ca şi ţările cari nu le aveau introduse în serviciul lor intern să fie ţinute a dà curs celor sosite din alte ţări.

Limită dimensiunile imprimatelor şi hârtiilor de afaceri la 45 centimetri.

Autorizà întrebuinţarea cărţilor postale de industrie privată.

Lărgì categoriile obiectelor a fi tratate ca imprimate şi ca hârtii de afaceri.

Hotărì ca statistica pentru stabilirea drepturilor de tranzit să nu mai fie ţinută în fiecare semestru, ci odată la 3 ani, pe timp de 28 zile.

Congresul mai stabilì că, întrucât legislaţiunea internă şi modul de îndeplinire al serviciului intern al fiecărei ţări ar permite, să se admită retragerea corespondenţelor, schimbarea adreselor şi distribuirea prin expres.

In privinţa aranjamentelor în vigoare, relative la schimbul scrisorilor cu valori, al mandatelor şi coletelor postale, congresul introduse următoarele modificări :

Pentru scrisorile de valori :

S'a admis ca valoarea maximă pentru o astfel de trimitere sa se ridice dela 5.000 la 10.000 lei.

Pentru mandatele postale :

S'a admis obţinerea unui aviz de plată, în schimbul unei taxe egale cu avizul de primire al corespondenţelor recomandate.

S'au introdus mandatele telegrafice, pentru cari să se plătească taxele obişnuite ale mandatelor postale şi taxa unei telegrame, conform tarifelor în uz.

S'a dat drept prezentatorilor de a scrie pe cuponul mandatelor comunicări pentru destinatari.

Pentru coletele postale :

S'a admis ridicarea greutăţii unei trimiteri dela 3 la 5 kilograme şi s'au introdus coletele voluminoase, atât la prezentare, cât şi în tranzit, cu taxe mărite cu 50 %.

S'a stabilit că coletele pot fi prezentate cu declaraţiuni de valoare şi ramburs, până la concurenţa sumei de 500 lei de trimitere.

S'a dat drept prezentatorilor de a obţine un aviz de primire, în schimbul unei taxe fixe de 25 bani.

S'a hotărît ca în cazuri de pierderi să se acorde despăgubiri, după valoarea declarată, pentru cele cu valoare şi pentru cele ordinare câte 25 lei de trimitere.

In afară de lucrările sus arătate, congresul se ocupă şi cu întocmirea a două noi aranjamente, din cari unul privitor la introducerea serviciului recuvrementelor şi altul la acel al livretelor de identitate.

www.dacoromanica.ro

Prin aranjamentul privitor la recuvremente se stabileà :

Că serviciul postal se putea ocupà cu incasarea chitanţelor, faturilor, biletelor de ordine, tratelor şi în general cu a tuturor valorilor comerciale sau plătibile fără cheltueli, până la o valoare maximă de 1.000 lei de trimitere. Se lăsà însă la latitudinea ţărilor ca, de comun acord, să adopte între ele un maximum de valoare mai ridicat, precum şi îndeplinirea protestelor pentru efectele de comerţ.

Taxa unei trimiteri s'a fixat la aceea a unei scrisori recomandate, cu drept, pentru administraţia incasatoare, de a percepe de fiecare valoare incasată o retribuţiune de 10 bani.

Taxele şi retribuţia nu dădeà loc la nici un decompt.

Valorile neincasate să se înapoieze biuroului expeditor fără a se grevà de vreo taxă, iar sumele incasate să se trimită expeditorului prin mandate postale, după ce se vor scădeà dreptul de incasare, taxele fiscului şi cele ale mandatelor ce se emiteau.

Pierderea unei trimiteri de incasat dădeà drept la o despăgubire de 50 lei, iar în caz de pierderea sumei incasate, la o despăgubire egală cu suma pierdută.

Prin aranjamentul privitor la livretele de identitate se stabileà :

Că ţările contractante să emită şi să libereze, pe preţ de 1 franc şi după un model determinat, livrete de identitate persoanelor având afaceri la postă.

Titularii unor asemenea livrete puteau să-şi ridice trimiterile ordinare dela orice oficiu, în urma prezentării livretului, iar pentru obiectele cari se liberează contra unei semnături şi pentru mandatele postale să se deà o chitanţă extrasă din livret şi semnată de titular.

România a aderat la modificările aduse convenţiunii postale şi la celeaduse aranjamentelor relative la schimbul mandatelor postale, al recuvrementelor şi cel al livretelor de identitate, iar dispoziţiunile lor s'au introdus în serviciu după ce s'au aprobat de Corpurile legiuitoare şi s'au sancţionat cu decretul No. 361 din 23 Fevruarie 1886.

S'a renunţat însă la schimbul cu străinătatea al scrisorilor cu valori, introdus deja dela 1 Aprilie 1879, şi la acel al coletelor postale, introdus dela 1 Aprilie 1881 şi aceasta pentru motivele că [1]) : *»Ar fi fost o prea mare nedreptate pentru pu»blicul român ca să plătească mai mult decât străinii, căci pentru un colet postal »în greutate de 3 kilograme, cu destinaţiune pentru Germania, după aranjamen»tul internaţional, se plăteà 1 leu, 75 bani, pe când pentru acelaş colet expediat »din Bucureşti pentru Craiova se plăteà cu 2 lei, 50 bani«.*

[1]) Darea de seamă din 1883/87, pag. 7.

www.dacoromanica.ro

Motivele de mai sus numai temeinice n'au fost, întrucât scrisorile cu valori și colete postale se transformau în gropuri, sau în trimiteri de mesagerii, cu taxe mai ridicate, iar sporul de cheltueli se suportă tot de publicul român și în loc de a se schimbă taxele interne, s'a renunțat la serviciile ce am arătat, cari aduceau adevărate înlesniri publicului.

De altfel, după cum vom vedeà, răul s'a înțeles în curând și s'a căutat să se îndrepteze.

* * *

Tot în relațiunile cu străinătatea, directorul Pastia, la 13 Martie 1885, a încheiat o convenție cu Bulgaria, care s'a votat de Corpurile legiuitoare și s'a sancționat cu decredul No. 850 din 13 Martie 1886 [1]).

Prin această convenție se stabileà ca principii generale următoarele:

Un schimb regulat de corespondență și mesagerii originare din țările contractante, sau provenite din alte țări.

Schimbul trimiterilor s'a fixat a se face între:

Calafat-Vidin,
Giurgiu-Rusciuk și
Ostrov-Silistra.

Numărul curselor, orariile și modul de transport urmà să se aranjeze de comun acord între ambele țări, iar cheltuelile să se suporte în părți egale de țările contractante.

Obiectele postei de scrisori admise a circulà între ambele țări, precum și taxele la cari urmau să se supună, s'a hotărît a fi cele prevăzute prin convenția postală universală, cu excepțiune de taxa scrisorilor prezentate în localitățile limitrofe, care s'a fixat la 15 bani pentru cele francate și 30 bani pentru cele nefrancate.

Obiectele de mesagerii admise a circulà între cele două țări s'a stabilit a fi scrisori cu valori, gropuri și pachete cu și fără valoare declarată.

Taxele pentru scrisorile cu valori s'au fixat la cele stabilite prin aranjamentul internațional, iar cele pentru mesagerii taxele respective ale fiecărei țări.

Achitarea taxelor pentru gropuri și pachete cu valoare declarată s'a dispus a fi facultativă, la prezentare sau la destinație, iar a scrisorilor cu valori obligatorie la prezentare.

Mesagerilie înapoiate la origină și cele reexpediate după destinatari s'a stabilit a fi supuse la o nouă taxă, ca și când ar fi fost depuse din nou la postă.

In caz de pierderi sau stricăciuni s'au fixat despăgubiri după valoarea

---

[1]) *Monitorul Oficial* No. 276 din 1886.

www.dacoromanica.ro

declarată sau după valoarea adevărată a obiectului stricat, iar pentru cele fără valoare declarată o despăgubire egală cu cea stabilită prin convenţia postală a Uniunii, relativ la schimbul coletelor postale.

Convenţiunea mai conţineà părţi desvoltătoare a celor ce am arătat mai sus şi stabileà că conturile să se încheie lunar şi să se achite prin soldare la finele fiecărui trimestru.

Durata convenţiunii s'a fixat la un an, prevăzându-se însă că ea devine obligatorie din an în an, până ce va fi denunţată de una din ţările contractante.

* * *

In ceeace priveşte serviciul telegrafic, în timpul de conducere al directorului Pastia s'au luat ca mai principale următoarele măsuri :

S'au introdus în serviciu aparatele rapide Hughes, instalându-se astfel de aparate în Bucureşti şi Iaşi, pentru a face pe de o parte legătura acestor oficii între ele, iar pe de alta pentru a stabili legătura ţării noastre cu străinătatea.

S'a desfiinţat, prin legea din 1/13 Martie 1886, scutirea de taxe pentru telegramele oficiale, stabilindu-se ca asemenea telegrame să se plătească de autorităţile respective prin conturi, după cum se făceà şi în Statele străine. Această măsură a contribuit la micşorarea în mod simţitor a numărului de corespondenţe oficiale, astfel că de unde în anul 1885 se prezentase 175.458 telegrame oficiale, cu 5.210.125 cuvinte, în anul 1886 s'au prezentat numai 100.278 telegrame, cu 2.397.896 cuvinte.

In relaţiunile cu străinătatea, în anul 1885 s'a ţinut la Berlin a şasea conferinţă telegrafică, la care România a fost reprezentată prin directorul M. Pastia şi oficiantul superior I. Iacobescu, cu care ocazie s'au stabilit taxe terminale şi de tranzit fixe, pentru a se înlătură concurenţa ce se făcuse până atunci.

In timpul aceluiaş director, prin anul 1885, s'au înfiinţat în Bucureşti posturi telefonice, la ministerul de interne, externe, Cameră şi Senat, cari puteau comunică între ele prin mijlocirea unei centrale aflată la Direcţiunea postelor.

Tot pe atunci s'au înfiinţat la Galaţi posturi telefonice la primăria oraşului, parchet, Curtea de apel, pompieri şi la cinci comisii ale oraşului, în legătură cu o centrală aflătoare la poliţia oraşului Galaţi.

Prin măsurile de mai sus s'au pus primele începuturi ale introducerii serviciului telefonic în ţara noastră.

* * *

Directorul Pastia a avut intenţiunea să modifice şi legea de organizare a

www.dacoromanica.ro

corpului şi în acest scop a alcătuit şi un proiect de lege, care s'a depus în Cameră în sesiunea 1886—87 [1]).

Prin acel proiect se căută a se dà gradelor ierarhice o mai bună împărţeală, în scopul ca înaintările să se facă în mod mai regulat.

Se prevăzuse pentru transferări şi detaşări în interes de serviciu indemnităţi pentru personal.

Se stabileau reguli pentru formarea garanţiilor prin reţineri lunare, şi

Se înfiinţau consiliile de disciplină, cari aveau să judece greşelile grave ale personalului.

Din cauza, însă, a schimbării guvernului şi retragerii directorului Pastia, acest proiect, care conţineà principii bune, rămase în cartoanele Camerei.

[1]) Darea de seamă din 1884—87, pag. 22.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI MIHAIL SUȚU

30 Martie 1888—25 Aprilie 1889

Mihail Suțu a fost numit ca director general al postelor și telegrafelor pe ziua de 30 Martie 1888, în urma demisiunii colonelului Pastia.

Intre primele lucrări ale lui Suțu găsim pe cele făcute pentru reintroducerea schimbului de colete postale cu străinătatea, desființat, după cum am arătat, de predecesorul său.

In acest scop, pe de o parte, încunoștiințează biuroul internațional din Berna că România repune în vigoare dispozițiunile convențiunii din Paris din 1880, iar pe de alta, cu ordinul circular No. 7.937 din 23 Maiu [1]; dispune ca oficiile să reînceapă primirea coletelor până la greutatea de 3 kilograme, cu începere dela 1 Iunie 1888.

Cum, însă, se simțeà nevoie de a se introduce în serviciu și colete până la 5 kilograme, precum și pe cele cu valoare și ramburs, admise de congresul dela Lisabona, directorul Suțu întocmì un proiect de lege, prin care se aprobà actul adițional relativ la acest serviciu. Acest proiect s'a votat însă numai de Senat la 17 Decemvrie 1888.

* * *

Directorul Suțu, având în vedere numărul restrâns al oficiilor postale, din care cauză populațiunea erà nevoità a parcurge distanțe mari, a plàtì transporturi costisitoare și pierderi însemnate de timp, când aveà nevoie de serviciile postei, cât și în vederea de a se creà noi puncte, prin cari să se expedieze și să se primească corespondențele localităților rurale, *intrà în tratative cu G. Duca, directorul general al administrațiunii C. F. R., și, după amănunțite tratative, se ajunse la încheierea unei convențiuni, prin care personalul C. F. R. se însărcinà a îndeplinì o parte din atribuțiunile oficiilor postale.*

Prin acea convențiunea s'a dat în sarcina personalului gărilor îndeplinirea serviciului de corespondențe simple și recomandate interne și externe, mandate

[1] *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1888, pag. 151.

www.dacoromanica.ro

postale interne, obiecte de mesagerii interne şi internaţionale şi vânzarea timbrelor, la 133 gări de pe liniile ferate, dependinte atunci de administraţia C. F. R., punându-se astfel la dispoziţia publicului un atât de însemnat număr de mici oficii postale.

Dela îndeplinirea serviciilor postale sus arătate, s'au înlăturat gările de pe liniile companiei Lemberg-Cernăuţi-Iaşi, şi adică cele de pe porţiunile Roman-Burdujeni, Paşcani-Iaşi, Dolhasca-Fălticeni, Vereşti-Botoşani şi Leorda-Dorohoi.

Personalul gărilor, însărcinat cu îndeplinirea serviciilor postale mai sus arătate, primeà dela Direcţiunea postelor o diurnă lunară, care s'a fixat astfel: câte 40 lei la 26 gări, câte 30 lei la 13 gări şi câte 20 lei la 94 gări. Aceste diurne s'au fixat, ţinându-se seamă de cantitatea lucrului şi de munca ce trebuià depusă de fiecare şef de gară.

Instruirea şefilor de gări pentru a fi în măsură să îndeplinească serviciul postal s'a făcut de I. Iacobescu, dirigintele oficiului postal central Bucureşti, E. Alexandrescu, dirigintele oficiului Gara de Nord, şi oficiantul G. Gabrielescu, din partea direcţiunii postelor, şi A. Foulquier, şef de biurou, din partea direcţiunii C. F. R.

Convenţiunea, despre ale cărei principii am vorbit mai sus, şi care s'a încheiat la 12 August 1888 şi s'a pus în aplicare la 1 Noemvrie acelaş an [1]), are următorul cuprins, pe care îl dau acì, pentru cei ce vor voì să-l cunoască în întregime:

CONVENŢIUNE

Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor dorind a face o înlesnire publicului prin înmulţirea punctelor de unde se fac expediţiuni, cari după lege aparţin monopolului postal, şi direcţiunea generală a căilor ferate române voind a înlesnì îndeplinirea acestei dorinţe a direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor, au convenit următoarele:

Art. 1.— Direcţiunea generală a căilor ferate române consimte ca personalul să fie însărcinat cu primirea şi expedierea de:

a) Scrisori simple şi recomandate;

b) Probe de mărfuri;

c) Hârtii de afaceri;

d) Imprimate;

e) Mandate postale interne;

f) Obiecte de mesagerii;

g) Cu vânzarea de timbre postale, precum şi orice se va mai introduce din nou în serviciul postal general şi pe care direcţiunea generală a căilor ferate române de comun acord cu direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor va găsì de cuviinţă a se introduce şi în serviciul gărilor sau cu parte numai din aceste operaţiuni în gările unde exigenţele serviciului său propriu va permite fără ca să fie nevoită de a sporì personalul său.

Art. 2.— Direcţiunea generală a căilor ferate române nu ia asupra sa nici o răspundere pentru greşelile voluntare sau involuntare ce ar comite funcţionarii săi în executarea

[1]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 65 din 1888.

www.dacoromanica.ro

serviciului postal chiar şi în cazul când ar aveà ca consecinţă o pierdere bănească pentru serviciul postal; ea se obligă însă :

a/ A pedepsì pe cei vinovaţi din impiegaţii săi cu aceeaş asprime ca şi cum ar fi comis aceste greşeli în executarea serviciului ei propriu ;

b/ A reţine din salariul lor sumele ce ar datorà direcţiunii telegrafelor şi postelor din gestiunea serviciului ;

c/ In caz când vreun impiegat al căilor ferate va părăsì serviciul voluntar sau involuntar şi ar figurà asupra sa datorii băneşti către ambele administraţiuni, direcţiunea generală a căilor ferate se va despăgubì ea mai întàiu de sumele ce i se vor cuvenì, iar prisosul, dacă va fi, îl va da direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor.

Art. 3.— Pentru ca personalul căilor ferate care va aveà de executat şi controlat serviciul postal să se poată instruì, direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor va face să se tipărească instrucţiunile necesare asupra executării acestui serviciu, punând la dispoziţia căilor ferate numărul din aceste instrucţiuni necesare pentru personalul său.

Art. 4.— Dacă direcţiunea telegrafelor şi postelor va găsì necesar a face o cercetare asupra serviciului postal în vreuna din gări, agentul său va cere asistenţa inspecţiei de mişcare respective, care îi va da tot concursul fără să mai aştepte vreo autorizaţie specială dela direcţiunea generală a căilor ferate române.

Art. 5.— Direcţia generală a telegrafelor şi postelor va procurà cu spesele sale tot materialul, sigiliurile, stampilele şi imprimatele necesare la manipulaţia serviciului postal şi de care vor aveà gările necesitate ; asemenea va procurà într'un mod gratuit şi suficient toate legile, regulamentele şi convenţiunile privitoare la acest serviciu.

Art. 6.— Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor va plătì ca indemnizare o diurnă lunară impiegaţilor însărcinaţi cu manipularea şi controlul serviciului postal. Aceste diurne şi indemnizaţiuni vor varià după importanţa serviciului şi după cum s'au fixat în comun acord prin tabloul anexat la prezentul aranjament. Plata se va face la fiecare finit de lună la Casa centrală a direcţiunii generale a căilor ferate române, care va îngriji de distribuirea banilor.

Art. 7.— Distribuirea obiectelor sosite se va face deocamdată de către şefii de staţiuni numai în gări. Şefii de staţiuni vor fi însă datori de a avizà pe destinatarii obiectelor de mesagerii sosite în aceleaşi condiţiuni sau cu aceleaşi mijloace, precum se face avizarea coletelor sosite prin calea ferată.

Art. 8.— Pentru a uşurà impiegaţilor dependinţi de administraţia căilor ferate române lucrările de decompt, direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor va creditâ pe direcţia generală a căilor ferate române cu o cantitate de timbre pentru francare şi taxa de plată spre a fi distribuite şefilor de gări, după cum se va găsì de cuviinţă.

Când direcţiunea generală a căilor ferate române va aveà necesitate de alte timbre, le va cere direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor, înaintând odată cu cererea şi banii.

Art. 9.— Tot pentru motivele indicate la articolul precedent taxele mandatelor postale cuvenite Statului se vor soldà prin timbre postale franco aplicate chiar pe mandate.

Art. 10.— Şefii de gări vor fi obligaţi de a ţine situaţiuni în regulă de toate mandatele postale ce vor emite, şi ce le vor sosì spre achitare ; aceste situaţiuni vor fi înaintate la fiecare finit de lună de către direcţiunea generală a căilor ferate române direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor dimpreună cu condicile mandatelor ce le-au servit la manipulaţie, cu mandatele achitate şi cu prisosul de bani ce và fi rezultat din aceste operaţiuni.

La caz când vreo gară n'ar dispune de bani din fondurile postale pentru a achità

www.dacoromanica.ro

mandatele postale ce îi sosesc spre plată, şeful gării se va adresă telegrafic direcţiunii gunerale a telegrafelor şi postelor, cerând sumele de cari are nevoie, arătând totdeodată şi numărul ce poartă mandatele de achitat, precum şi biuroul care le-a emis.

După achitare, mandatele cari au fost plătite cu banii trimişi de un alt oficiu, se vor înaintă imediat oficiului de unde s'a primit banii, fără ca gara care le-a plătit să le înregistreze în vreun cont, rămânând ca oficiul care a trimis banii să le considere ca achitate de dânsul.

Art. 11.— Veniturile din taxele obiectelor de mesagerii expediate şi sosite, dimpreună cu registrele à-souche şi faturile de mesagerii sosite se vor înaintă de către şefii de gări la fiecare finit de lună prin direcţia generală a căilor ferate române direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor.

Art. 12.— Toate mancurile constatate din taxări se vor comunică de direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor direcţiunii generale a căilor ferate române spre a le incasă dela cei în drept, dacă mai sunt încă în serviciu şi dacă lipsa se poate împlinì din salariile lor, iar de nu, incasarea se va urmărì de administraţia postelor.

Art. 13. — Staţiunile de pe liniile pe unde se opresc trenurile accelerate 1, 2, 3 şi 4, în cari se află câte un biurou postal ambulant, vor schimbà post-pachete şi cu aceste biurouri, adică vor da corespondenţele interne şi externe pentru localităţile din direcţiunea în care merg trenurile şi vor primì pe acelea destinate lor.

Art. 14. — Expedierea obiectelor aparţinând serviciului de mesagerii se va face numai cu trenurile de persoane.

Art. 15. — La trenurile depe liniile Câmpina—Doftana, Buda—Slănic, Făurei—Feteşti şi Ciulniţa—Feteşti, pe unde actualmente nu circulă conductori postali, transportul expediţiunilor de corespondenţă şi a mesageriilor se va face de către şefii de trenuri, iar pe liniile celelalte, când la vreun tren nu se va aflà conductor postal, şefii de trenuri vor face transporturi numai de postă uşoară, iar nu şi de mesagerii.

Art. 16. — Mesageriile şi obiectele recomandate destinate pentru interiorul ţării se vor cartà în modul următor:

a) *Staţiunile liniei Bucureşti—Verciorova cu ramificaţiunile sale* vor cartà direct între ele, afară bine înţeles de acele obiecte destinate localităţilor lipsite de drum de fier, cari se vor cartà la cel mai apropiat oficiu postal, iar obiectele destinate pentru linia Bucureşti—Roman şi ramificaţiunile sale se vor cartà la Bucureşti—Gara de Nord;

b) *Staţiunile liniei Bucureşti—Roman cu ramificaţiunile sale* vor cartà asemenea direct între ele, afară de acele obiecte destinate localităţilor lipsite de drum de fier, cari se vor cartà la cel mai apropiat oficiu postal; iar obiectele pentru linia Bucureşti-Vârciorova cu ramificaţiunile sale se vor cartà la Bucureşti—Gara de Nord.

Art. 17. — Când nu vor fi de expediat decât obiecte simple, adică nereconandate, aparţinând serviciului de corespondenţă, ele se vor da neîmpachetate conductorului cursei a le distribuì pe la destinaţii, fără să i se dea faturi şi fără să i se ceară vreo iscălitură pentru dânsele, iar foaia de încărcare despre care se vorbeşte la art. 19 va fi albă.

Art. 18. — Mesageriile şi obiectele recomandate pentru străinătate se vor cartà de staţiunile de drum de fier la cel mai apropiat oficiu postal de frontieră, adică: Predeal, Vârciorova sau Roman; pentru Bulgaria la Bucureşti, iar acelea pentru Rusia la Bucureşti sau Roman.

Art. 19. — Pentruca atât administraţia telegrafo-postală cât şi aceea a căilor ferate române să poată face oricând va crede de cuviinţă o controlă repede asupra agenţilor săi cu privire la primirea şi expedierea post-pachetelor şi a obiectelor de mesagerii, asemenea şi în

www.dacoromanica.ro

scopul de a înlătură orice întârziere de trenuri şi de a împuţină pe cât posibil mai mult scriptele de control şi contabilitate, oficiurile postale şi acelea ale căilor ferate române nu va schimbă între ele faturi de scrisori şi mesagerii decât numai atunci când vor aveà obiecte de expediat şi cari trebuie să fie înregistrate în faturi, precum sunt mesageriile şi obiectele recomandate. Vor fi datoare însă atât biurourile ambulante cât şi conductorii postali, precum şi conductorii de trenuri, când transportul expediţiunilor postale se va face de dânşii, de a predà la fiecare gară şi în fiecare cursă o foaie de încărcare în care va trece: cel ce face predarea toate postpachetele, faturile şi obiectele de mesagerii, iar când nu vor avea nimic, vor da foaia de încărcare albă pe care se va face o observaţie că n'a fost nici un fel de expediţie.

Aceste foi de încărcare vor fi investite cu stampila de zi a cursei respective şi subsemnată de agentul care a liberat-o.

Tot asemenea vor procedà şi gările, adică vor da la fiecare cursă câte o foaie de încărcare în care vor înscrie într'un mod detailat toate postpachetele, faturile şi obiectele de mesagerii pentru diferitele destinaţiuni, iar când nu vor aveà nimic de expediat vor da o foaie de încărcare albă tot în condiţiunile descrise mai sus.

Conductorii postali după ce controlează dacă numărul obiectelor ce li se predă corespunde cu acelea ce sunt trecute în foaia de încărcare, semnează de primirea lor în registrul gării, iar foaia o ia cu dânsul, o iscăleşte şi o predă după terminarea cursei la cel din urmă oficiu postal sau staţie de gară împreună cu marşrutul general, pentru a se controlà dacă numărul obiectelor primite şi prevăzute prin foile de încărcare corespundè cu cele predate şi pentru care posedă în marşrute semnăturile primitorilor.

Tot asemenea şi şefii de gări la primirea obiectelor dela conductori, după ce iscăleşte în marşrutul lor, semnează şi foile de încărcare şi le păstrează, formând din ele dosare pe cari le înaintează la fiecare finit de lună direcţiunii generale dimpreună cu celelalte conturi.

Art. 20. — Orice abatere dela prescripţiunile legilor, regulamentelor şi convenţiunilor telegrafo-postale, precum şi orice iregularitate comisă în serviciul postal de către agenţii căilor ferate române, se vor aduce la cunoştinţa Direcţiunii generale a căilor ferate române, pentru ca să poată luà măsurile de represiune şi de îndreptare.

Art. 21. — Această convenţiune se încheie pentru un timp nedeterminat.

Direcţiunea generală a căilor ferate române îşi rezervă însă facultatea de a o denunţà în total sau în parte dacă experienţa i-ar demonstrà că practicarea ei totală sau parţială ar împovărà serviciul căilor ferate, avizând pe Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor cu trei luni înainte.

Convenţiunea de faţă, precum şi tabloul anexat la dânsa s'a făcut în dublu exemplar, din care se va conservà câte unul în arhiva fiecăreia din Direcţiunile contractante.

Făcut în Bucureşti, astăzi la 12 August 1888.

Director general al telegrafelor şi postelor, Mihail C. Sutzu.

Director general al căilor ferate române, G. I. Duca.

* * *

Desvoltarea relaţiunilor economice şi înmulţirea raporturilor populaţiunii rurale cu cea urbană impunând organizarea unui serviciu de poştă rurală, care să se îndeplinească în mai bune condiţiuni, directorul general M. Suţu concepe reformarea acelui serviciu, pe următoarele principii :

www.dacoromanica.ro

Fiecare judeţ să se împartă într'un număr oarecare de circumscripţii postale, compuse fiecare din un număr de comune rurale.

Circumscripţiile să se deservească de trei ori pe săptămână de curieri călări.

Un curier pornind dela reşedinţa sa urmă să parcurgă în circuit în prima zi 40 kilometri, ca să deservească în ducere jumătate din numărul comunelor fixate, iar a doua zi alţi 40 kilometri, ca să deservească o altă jumătate din numărul de comune, întorcându-se la locul de plecare.

Itinerarul curselor să se facă, pe cât posibil, numai pe drumurile practicabile judeţene, vicinale sau comunale.

Reşedinţa curierului postal rural urmă să fie într'o localitate unde există o gară de cale ferată, sau un oficiu telegrafo-postal, iar în lipsă de acestea, în una din comunele mai importante.

Aceste reguli stabilite, directorul Suţu le aduse la cunoştinţa diriginţilor dela oficiile capitale de judeţe, cu ordinul circular No. 15.435 din 6/IX/1888 [1]), cerându-le să studieze chestiunea, să-şi procure dela prefecturi datele necesare şi să înainteze Direcţiunii un proiect de organizarea serviciului, în judeţele în cari funcţionau.

In scopul de a interesă şi mai mult atât pe diriginţi, cât şi pe celălalt personal asupra organizării postelor rurale, cât şi pentru a aveà cât mai multe propuneri în acest sens, directorul Suţu, cu ordinul circular No. 1.385 din 27/XI/1888 [2]), a pus în vederea întregului personal, că la concursurile şi examenele viitoare de înaintări, concurenţii, pe lângă cunoştinţele hotărite prin programele respective, oficianţii superiori vor trebuì să întocmească şi să prezinte un proiect de organizarea postei rurale într'un judeţ, iar oficianţii inferiori într'o plasă.

* * *

In afară de acestea, directorul Suţu întocmì şi un proiect de modificarea legii de exploatare, prin care, între altele şi în afară de părţile privitoare la telegraf, se scădeau simţitor taxele pentru mesagerii, se introduceà expedierea obiectelor voluminoase şi a trimiterilor de mesagerii cu ramburs, atât în serviciul intern, cât şi în schimb cu străinătatea [3]).

Acest proiect de lege s'a aprobat de consiliul de miniştri în ziua de 25 Noemvrie 1888 şi s'a depus pe biuroul Camerei ; el însă a rămas în cartoane din cauza schimbării guvernului, care a cauzat şi retragerea lui Mihail Suţu.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1888, pag. 247.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1888, pag. 285.

[3]) Dos. Direcţiunii postelor No. 70 din 1888.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI DUMITRU CEZIANU

25 Aprilie—9 Noemvrie 1889

D. Cezianu, fost prefect de Romanaţi, a fost numit director general al postelor şi telegrafelor pe ziua de 25 Aprilie 1889, în urma retragerii predecesorului său M. Suţu.

Intre primele lucrări ale lui Cezianu găsim înfiinţarea de noi biurouri postale ambulante, şi anume :

Bucureşti-Burdujeni V.
Burdujeni-Bucureşti VI.
Bucureşti-Vârciorova VII.
Vârciorova-Bucureşti VIII.

Prin aceste dispoziţiuni Cezianu puse la îndemâna *publicului o a doua cursă postală pe zi în direcţiunile cele mai principale ale ţării şi reuşi să activeze mersul corespondenţelor şi să uşureze mânuirea serviciului postei de scrisori în întreaga ţară.*

* * *

Cum ţinerea statisticilor dădeà foarte mult de lucru personalului, întrucât datele se treceau zilnic în formulare speciale, se centralizau la sfârşitul lunii şi se înaintau Direcţiunii generale şi, cum foarte mulţi căutau să se scape de aceste lucrări punând date închipuite, directorul Cezianu, pe de o parte, în scopul de a simplificà lucrările, iar pe de alta, de a înlăturà risipa mare ce se făceà cu imprimatele, cu ordinul circular No. 14.621 din 20/VII/1889 [1]), dispune următoarele :

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1889, pag. 165.

www.dacoromanica.ro

a) Statistica obiectelor postei de scrisori se va ţine la patru epoci diferite ale anului, câte 7 zile la începutul fiecărei luni.

b) Datele obţinute se vor multiplică cu 13 (numărul săptămânilor dintr'un trimestru), iar rezultatul va fi totalul corespondenţelor dintr'un trimestru.

* * *

Pentru a dă personalului postal oarecare libertate, Cezianu ia dispoziţia, cu începere dela 14 Iulie 1889[1]), ca serviciul de mesagerii pentru primiri dela public să se facă Duminica, numai între orele 8—12 dimineaţa, iar personalul ce îndeplineă acel serviciu mai înainte toată ziua să se repartizeze astfel ca alternativ unii să aibă întreaga zi liberă, iar alţii numai o jumătate zi.

* * *

Ca uşurinţa pentru public şi întrucât la prezentarea mesageriilor se cereà ca pachetele cu şi fără valoare să fie împachetate în cutii tari şi pânză sau muşama, având sigilii aplicate pe la cusături, directorul Cezianu, cu ordinul circular No. 15.315 din 27 Iulie 1889[2]), dispoză ca mesageriile fără valoare să se admită la expediere cu orice ambalaj s'ar prezentà, fie chiar de mucava sau carton, destul numai că lucrurile dinnăuntru să nu fie expuse la stricăciuni, iar pentru lucrurile metalice sau de lemn, ca: chei, şurupuri, bastoane, etc., să nu se pretindă împachetare deosebită, ci numai o simplă adresă legată de obiect.

* * *

Cum prin legea de organizare din 1880 nu se făcuse o bună împărţeala a gradelor ierarhice şi cum pentru unele grade, prin adause bugetare, disproporţia ajunsese şi mai mare, din care cauză oficianţii superiori gradul III şi cei inferiori de acelaş grad stăteau câte 8—10 şi 12 ani fără a puteà fi avansaţi la grade mai superioare, directorul Cezianu prin bugetul pe anul 1889—90 făcù o nouà repartiţie a gradelor, prin scăderea numărului dela cele mai sus arătate şi adăugirea lor la cele mai superioare, lucru care dădu naştere la o mare mişcare în corp şi provocă un însemnat număr de înaintări atât de mult aşteptate, mai cu seamă în acel timp.

In ceeace priveşte avansările şi întrucât practica lucrurilor probase că examenele între gradele aceleeaş clase făceà mai multă perturbaţie în corp şi serviciu, fără nici un folos real, *directorul Cezianu, în urma unui referat şi încheierii consiliului de miniştri dela 1 August 1889*[3]), *suprimă examenele între grade ce se ţineau în baza regulamentului modificator din 1885 şi dispuse ca în viitor ele să se facă în conformitate cu prevederile legii de organizare.*

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1889, pag. 143.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1889, pag. 172.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1889, pag. 161.

www.dacoromanica.ro

Intrucât prin legea de organizare din 1880 se prevăzuse că pedepsele personalului din corp pentru fapte mai grave cari atrăgeau pedepse, ca suspendarea din funcţiune sau destituirea, urmau să se aplice după ce se luă şi avizul comisiunii consultative, şi cum aceste avize nu erau obligatorii, *directorul Cezianu, dintr'un spirit cât se poate de democratic şi pentru a asigurà mai bine poziţiunea personalului, înlocueşte o comisiune specială sub denumirea de comisiune disciplinară, care avea să judece şi să decidă asupra aplicării pedepselor mai sus arătate.*

Compunerea comisiunii şi modul de procedare a fost stabilit prin deciziunea directorială datà la 11 Noemvrie 1889 [1]), în următorul cuprins:

»Se constitue o comisiune disciplinară compusă din: membrii comi»siunii consultative, cei trei diriginţi ai oficiului central şi din doi amploiaţi »egali în grad cu amploiatul contra căruia este de aplicat verio pedeapsă »mai mare, pentru abateri grave dela datoriile de amploiat şi de purtare în »societate.

»Unul din aceşti din urmă doi membri se va desemnà de directorul »general şi celălalt de către inculpat. In caz când acesta ar fi cu reşedinţa »afară din Bucureşti, cheltuelile de transport vor privì pe inculpat.

»Se lasă inculpatului dreptul a se prezentà în persoană în faţa comi»siunii pentru a-şi susţine apărarea, cheltuelile de transport fiind în sar»cina sa.

»Această comisiune va avea regulat o şedinţă în toate Sâmbetele, având »a se pronunţà asupra cazurilor ce i se vor înaintà de directorul general.

»In caz de urgenţă va puteà fi convocată şi în orice altă zi.

»Deciziunile acestei comisiuni se iau prin majoritate de voturi, iar în »caz de paritate, directorul general va decide.

* * *

In afară de aceasta, Cezianu depune o deosebită atenţiune pentru buna efectuare a serviciului în general, apără interesele personalului în toate modurile şi ţinteà la îmbunătăţirea soartei lui, ceeace îl făcù să câştige în scurt timp simpatiile întregului corp, iar când din cauza schimbării de guvern demisionă, pe ziua de 9 Noemvrie 1889, el plecă lăsând unanime regrete în corp.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1889, pag. 239.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI MIHAIL SUȚU

28 Noemvrie 1889 — 26 Fevruarie 1891

Mihail Suțu a fost numit director general pentru a doua oară, pe ziua de 28 Noemvrie 1889.

Pentru a completă dispoziţiunile luate în primul său directorat, stărue şi obţine votarea legii prin care guvernul român era autorizat să adere la modificările introduse la Lisabona, privitoare la schimbul coletelor postale şi, cu ordinul circular No. 6.691 din 3/IV/1890 [1]), *dispozează ca oficiile postale să admită atât la prezentarea cât şi la sosirea în schimb cu străinătatea colete postale până la greutatea de 5 kg., colete cu valoare declarată până la suma de 500 lei şi colete voluminoase.*

In ceeace privește coletele cu ramburs, punerea lor în aplicare a fost amânată până la 1 Iunie 1890 [2]), pentru a se puteà face şi publică instrucţiunile necesare manipulării acelui serviciu.

Tot relativ la acest serviciu, şi în scopul ca coletele postale sosite din străinătate, încărcate cu taxe vamale sau cu rambursuri, cu destinaţie pentru gări sau pentru localităţi situate în apropierea lor, să ajungă la destinaţie mai cu uşurinţă şi destinatarii să nu fie nevoiţi a se deplasà până la cel mai apropiat oficiu, directorul Suțu, cu ordinul circular No. 19.687 din 19/VIII/1890 [3]), dispune ca asemenea colete să se îndrumeze la oficiul postal cel mai apropiat de locul destinaţiunii, care va anunţà pe destinatar despre sosirea coletelor şi sumele ce au de achitat, urmând ca după primirea banilor coletele să se expedieze la gările respective ca şi obiectele de mesagerii simple.

* * *

Ca completare a măsurilor luate în primul său directorat, Suțu intervine la 22/VII/1890 la ministerul lucrărilor publice şi obţine ca dispoziţiunile conven-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1890, pag. 8.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1890, pag. 13.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1890, pag. 238.

www.dacoromanica.ro

țiunii încheiate la 12 August 1888, relativ la executarea serviciului postal în gări, să se întindă cu începere dela 1 Fevruarie 1891 [1]) și asupra gărilor de pe liniile Roman-Burdujeni, Dolhasca-Falticeni, Vereşti-Botoşani, Leorda-Dorohoi şi Paşcani-Iaşi.

Asupra acestei convenţiuni urmează însă a se ştî că Direcţiunea C. F. R. nu mult după punerea ei în aplicare a căutat a o denunţà. Direcţiunea postelor însa cu referatul No. 14.738 din 28/VI [2]), intervine pe lângă ministrul de interne de atunci, Generalul G. Manu; acesta comunică cazul ministrului de lucrări publice, pentru ca, pe de o parte, să oblige organele Direcţiunii C. F. R. să respecte convenţia în cauză şi să execute serviciul postal în condiţiunile stabilite, spre folosul şi mulţumirea tuturor, iar pe de alta, ca convenţiunea încheiată să se revadă de delegaţii ambelor administraţiuni şi să se transforme într'un regulament administrativ.

Această din urmă dispoziţiune s'a tradus în fapt; sancţionarea însă a noului regulament s'a făcut la Octomvrie 1891, în timpul directoratului lui August Gorjan.

* * *

Tot ca completare a lucrărilor începute în primul său directorat, Suţu staruie şi obţine ca în bugetul Statului pe exerciţiul 1890—1891 să se înscrie o sumă de 79.200 lei pentru organizarea unui mai bun serviciu postal rural.

Scopul lui Suţu era ca cu sumele ce cheltuiau judeţele şi comunele cu plata vătăşeilor şi cu o subvenţie din partea Statului din suma mai sus arătată să se poată organizà un serviciu de poştă rurală pe bazele aràtate la pag. 424.

In acest sens, directorul Suţu intră în tratative cu prefectura judeţului Teleorman, care îi comunică, la 23 Martie 1890 [3]), că cheltuelile suportate de judeţ pentru întreţinerea serviciului postal rural sunt de 19.740 lei şi că această sumă o poate pune la dispoziţia Direcţiunii postelor dacă aceasta ía în sarcina sa organizarea şi întreţinerea serviciului postal rural din acel judeţ.

Tratativele urmate se aprobă la 17/IV/1890 de ministrul de interne G. Manu, care hotăraşte ca din sumele înscrise în buget să se deà pentru organizarea serviciului în judeţul Teleorman 10.000 lei, fapt prin care s'a putut dispune de o sumă totală de 29.740 lei şi din care s'a ajuns să se plătească factorii rurali, agenţii postali şi să se înzestreze factorii cu goarne şi genţi, iar comunele cu cutii de scrisori şi stampile de zi.

In principii generale, organizarea serviciului postal rural în judeţul Teleorman s'a făcut pe următoarele baze:

Comunele din întregul judeţ s'au împărţit în 16 circumscripţii, pendinte de

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1891, pag. 7 şi 33.

[2]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 65 din 1888.

[3]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 64 din 1890.

www.dacoromanica.ro

câte un oficiu postal și telegrafic sau gară, la cari se îndrumă corespondența pentru localitățile ce formau acele circumscripții.

Fiecare circumscripție s'a stabilit a fi deservită de trei ori pe săptămâna de un factor rural.

Factorii rurali, la intrarea în funcțiune, urmau să depună o garanție de 300 lei și să aibă doi cai, cu cari să asigure îndeplinirea serviciului în bune condițiuni. Ei erau obligați să poarte uniformă în felul factorilor urbani, să posede o geantă de piele în care să păstreze corespondența și imprimatele necesare manipulării serviciului, precum și un corn cu care să dea semnale, pentru ca publicul să știe de sosirea lor în comune.

Factorii rurali urmau să plece dela oficiile și gările de cari depindeau cu corespondențele adresate pentru localitățile ce compuneau circumscripțiile lor, și anume cu: scrisori simple sau recomandate, cărți postale, jurnale, imprimate, probe de mărfuri și telegrame ; să le distribue destinatarilor, să primească dela aceștia aceleași feluri de trimiteri spre expediere, să se înapoieze la locul de plecare și să depună la oficiu sau gară trimiterile ce primise dela public spre a fi expediate mai departe.

Cum însă factorii rurali nu puteau distribui direct întreaga corespondență ce li se încredința spre distribuire, din cauza lungimii circumscripțiilor și a numărului de comune, s'a simțit nevoia de numirea unor agenți postali în fiecare comună, funcțiune ce, de acord cu ministrul instrucțiunii publice, a fost încredințată învățătorilor din comunele rurale.

Atribuțiunile agenților postali constau în a primi dela public aceleași feluri de trimiteri ca și factorii rurali, a le încredința factorilor la trecere și a primi dela aceștia spre distribuire trimiterile pe cari nu le putuse remite destinatarilor, urmând ca acele trimiteri să fie reclamate chiar de public, întru cât învățătorii nu aveau organe de distribuire.

Pentru acest serviciu s'a stabilit ca Direcțiunea postelor să plătească agenților postali o diurnă de 5 lei lunar, care li se achită în timbre postale, pentru ca aceștia să le vânză celor ce aveau nevoie de ele.

Tot odată, pentru ca serviciul să se poată efectuă în bune condițiuni, s'au formulat și tipărit instrucțiuni de atribuțiuni și manipulare, atât pentru factorii rurali, cât și pentru agenții postali.

Pe aceleași baze și în scurt timp se organiză serviciul postal rural și în județele Vlașca și Ilfov, și văzându-se că rezultatele sunt bune, la 27 Octomvrie 1890, ministrul de interne, cu ordinul circular No. 25.953, pune în vedere prefecților de județe, că Statul a înscris în buget suma de 79.200 lei, că în județele Teleorman și Vlașca s'a reușit ca cu sumele ce se cheltuiau de județe cu plata vătășeilor, și cu o subvenție din partea Statului, a se organiză un serviciu postal rural în bune condițiuni și, atrăgându-se atențiunea prefecților asupra acestui lucru, le cereă să intervină ca comitetele județene să consimtă la aceasta, pentru

www.dacoromanica.ro

ca în cel mai scurt timp să se poată face organizarea serviciului în noile condiţiuni, în toată ţara.

Ca urmare a acestui ordin, serviciul postal rural s'a organizat până la finitul anului 1890 şi în judeţul Râmnicu-Sărat, iar cu începere dela 1 Ianuarie 1891 şi în judeţele Brăila, Buzău şi Iaşi.

In timpul executării serviciului însă, văzându-se că învăţătorii locueau de multe ori prin cătune, că adeseaori aceştia lipseau pentru interesele lor, că erau chemaţi la conferinţe, că se găseau în vacanţe şi că în acest timp nu erà cine să facă serviciul agenţilor postali, cu începere dela 1 Ianuarie 1891 [1]) şi în înţelegere cu prefecţii judeţelor respective, s'a stabilit a se da însărcinarea de agent postal notarilor comunelor.

* * *

Cu începere dela 1 Iulie 1890 s'a pus în aplicare convenţiunea încheiată între România şi Marea Britanie, privitoare la un schimb de mandate postale între ambele ţări, convenţiune care se încheiase în primul directorat al lui Suţu, dar care rămăsese neaplicată [2]).

Prin acea convenţiune se stabileau în principiu următoarele:

Serviciul de mandate între ambele ţări urmà să se efectueze prin mijlocirea biurourilor de schimb Bucureşti şi Londra.

Maximul sumei de emitere al unui mandat s'a fixat la 252 lei, valabilitatea lor la 12 luni dela emitere şi sumele nereclamate rămâneau în profitul ţării de emisiune.

Mandatele se vor emite de oficiile la cari se vor prezentà, ca şi pentru celelalte ţări, ele însă se vor înaintà oficiilor de schimb sus arătate, cari, în fiecare zi, va înaintà oficiilor de schimb din cealaltă ţară o listă specială, în care se va trece numărul de ordine, locul de origină, numele şi adresa expeditorului şi destinatarului şi valoarea mandatului în monedă engleză, franceză şi română.

Fiecare biurou de schimb va adeverì primirea listelor prin listele următoare trimise în direcţiuni opuse, urmărindu-se fiecare listă şi verificându-se ca, în caz de erori, să se semnaleze cazul.

După sosirea listelor, se vor formà de oficiile de schimb mandate interne şi se vor expedià biurourilor respective spre achitare.

La finele fiecărei luni oficiile de schimb îşi vor înaintà între ele şi câte o copie direcţiunilor respective, din următoarele conturi:

Un cont arătând totalul listelor primite în cursul lunii.

O listă cuprinzând mandatele neplàtite destinatarilor.

---

[1]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 64, p. II, 1890.

[2]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 49 din 1889.

www.dacoromanica.ro

O listă de mandatele perimate, adică al căror termen de valabilitate a expirat.

Direcţiunile respective vor formà conturile generale asupra schimbului de mandate între ambele ţări, cari se vor plăti prin soldare în poliţe asupra Parisului, la ordinul direcţiunilor postelor engleze sau române.

* * *

In scopul de a introduce în serviciul intern cărţile postale închise, directorul Şuţu propune modificarea regulamentului din 1873 pentru înfiinţarea cărţilor postale, şi cu decretul No. 2.611 din 22 Septemvrie 1890 [1]) s'a adăugat la art. II următorul aliniat:

»Se admite introducerea în serviciul postal şi a cărţilor postale închise, »purtând un timbru în valoare de 5 bani, prevăzut de lege.

»Se autorizà confecţionarea de cărţi postale închise, după formatul »adoptat în ţările din Europa; aceste cărţi însă nu vor puteà circulà de o »cam datà decât în interiorul comunei de prezentare«.

* * *

Intru cât personalul femenin admis prin legea de organizare din 1880, deşì trecuse atâta timp, nu avansase decât până la gradul I de eleve, directorul Suţu, prin bugetul pe anul 1890—91, pentru a face o mişcare în acest personal, obţine să se prevadă 10 locuri de oficiante inferioare gr. III, şi la 23 Martie 1890 se ţine primul concurs pentru obţinerea acestui grad.

* * *

In timpul de conducere al directorului Suţu s'au dat în circulaţiune următoarele linii de drum de fier, şi anume:

Râureni-Ocnele Mari	la	15/VII, 1888.
Dorohoi-Leorda.	»	15/XII, 1888.
Crasna-Dobrina.	»	25/VII, 1888.
Cărbuneşti-Târgu Jiu	»	1/VII, 1888.
Târgovişte-Lăculeţe	»	1/I, 1890.
Dobrina-Huşi.	»	15/X, 1890.

Cu această ocaziune s'au desfiinţat diligenţele Târgu Jiu-Filiaşi, Leorda-Dorohoi şi Dobrina-Huşi şi s'a dat efectuarea serviciului postal şi la gările de pe acele linii.

Oficii telegrafo-postale s'au înfiinţat la:

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1890, pag. 3.

www.dacoromanica.ro

Urşi	la 14/IV,	1888.
Pucheni	» 14/I,	1889.
Bivolari	» 26/VII,	1890.
Plăineşti	» 21/XII,	1890.

* * *

In afară de cele arătate, Suţu, în timpul directoratului său, mai atinse două chestiuni însemnate şi adică aceea *a construirii unui local propriu pentru administraţiunea centrală a postelor şi telegrafelor şi a oficiilor postale şi telegrafice centrale din Bucureşti*, precum şi modificarea legii de exploatare.

In privinţa localului, şi întru cât Direcţiunea generală, precum şi cele două oficii centrale de poştă şi telegraf se găseau instalate în strada Doamnei, colţ cu strada Vestei [1]), într'un local vechiu, ruinat, igrasios şi devenit neîncăpător prin desvoltarea traficului şi prin înfiinţarea de noi ramuri de serviciu, directorul Suţu, cu adresa No. 17.027 din 27/VII/1890 [2]) supune cazul ministrului de interne, Generalul G. Manu, care pune următoarea rezoluţie :

»Să se facă un proiect de lege pentru construirea unui palat, care se va »prezentă Corpurilor legiuitoare în sesiunea ce va urmă.

»Locul pe care se va construì să fie acelaş, cu exproprieri până în bu»levard şi strada Academiei.

»Direcţiunea postelor va întocmì un program de încăperile necesare şi »se va ţine un concurs pentru facerea planurilor«.

Cum însă pentru exproprierea clădirilor dimprejurul vechiului local se cereà aproape un milion de lei, şi cum în acest caz trebuiau mutate şi instalate în alte localuri atât Direcţiunea generală, cât şi oficiile centrale, ceeace ar fi dat ocazie la mari cheltuieli, s'a părăsit ideea dela început, aprobându-se de consiliul de miniştri, în şedinţa dela 5 Maiu 1890, a se întocmì un proiect de lege pentru deschiderea unui credit de 3.000.000 lei, pentru construirea unui palat al postelor şi telegrafelor pe un loc ce se va hotărî în urmă.

Pentru locul necesar acestui palat s'a ales la început locul de lângă Imprimeria Statului, bulevard şi cheiul Dâmboviţei, însă cum aci erà vorba să se construiască palatul Camerei, s'a ales definitiv locul din calea Victoriei, stradele Carol şi Stavropoleos.

In privinţa legii de exploatare, directorul Suţu reià lucrările făcute în primul său directorat şi întocmeşte un nou proiect de lege, care s'a aprobat de

[1]) Actualmente palatul Camerei de comerţ.

[2]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 90 din 1890.

www.dacoromanica.ro

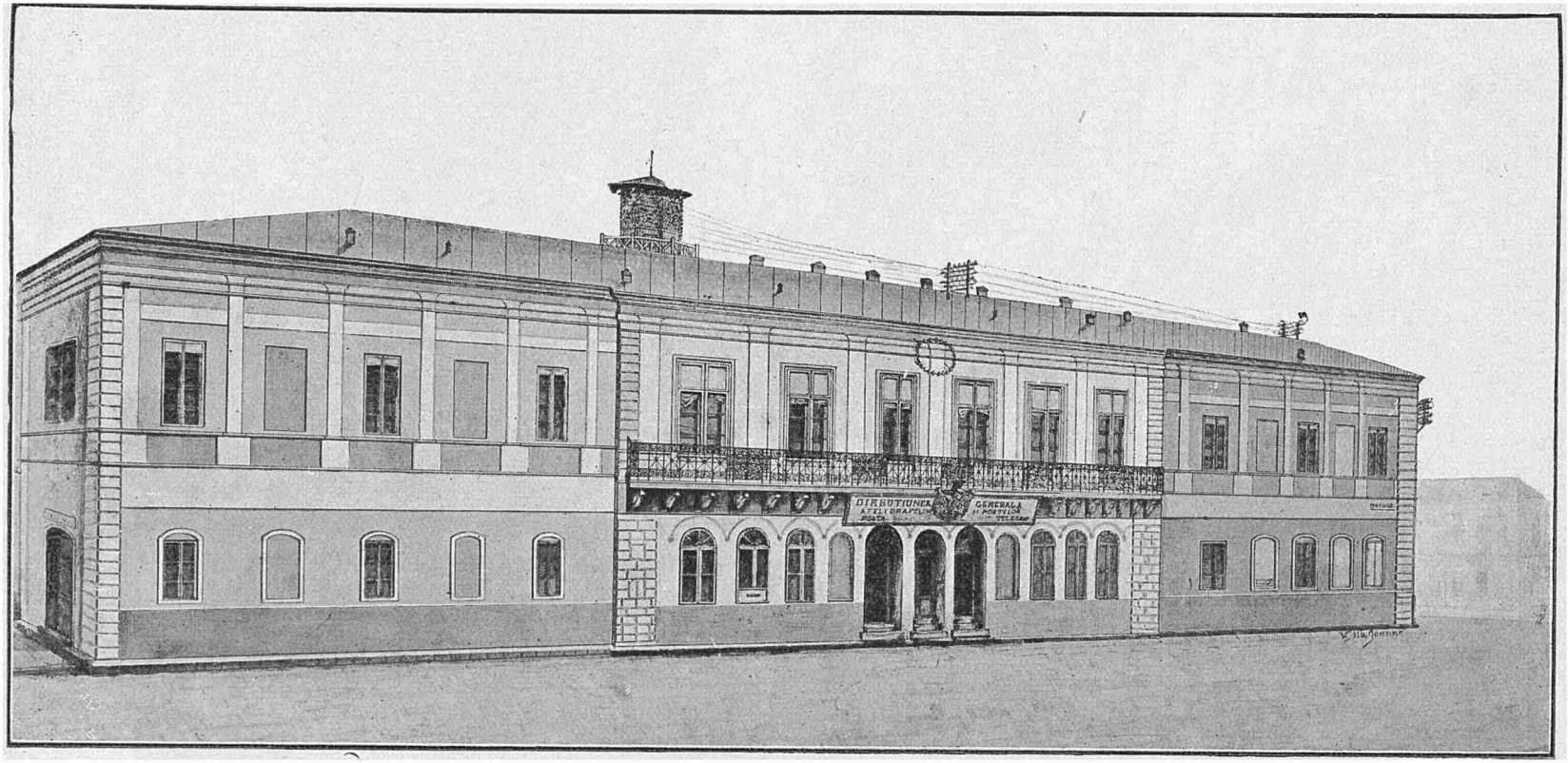

Vechiul local al Administrațiunii postelor din strada Doamnei.

www.dacoromanica.ro

consiliul de miniștri în ședința dela 26 Ianuarie 1891 [1]), spre a fi depus pe biuroul Corpurilor legiuitoare..

Prin acest proiect se propuneà, în ceeace privește serviciul postal intern, următoarele modificări :

Introducerea cărţilor postale închise de 15 bani.

Introducereà avizului de plată pentru mandatele postale.

Introducerea serviciului pentru incasarea cupoanelor și efectelor de comerţ.

Modificarea taxelor pentru mesagerii, stabilindu-se în mod mai raţional, și astfel se înlătură sistemul nedrept și îngreuietor al taxelor pe zone, atât pe greutate cât și pe valoare.

* * *

In ceeace privește serviciul telegrafic, în timpul de conducere al directorului Suţu, în anul 1890, s'a ţinut la Paris a șaptea conferinţă telegrafică, la care România a fost reprezentată prin directorul Suţu și șeful de divizie Ștefan Dimitrescu, și la care în afară de aranjamentul mai sistematic al diferitelor dispoziţiuni, privitoare la îndeplinirea serviciului telegrafic, s'au prevăzut ca mai principale următoarele modificări :

S'a admis în principiu a se percepe un minimum de 1 franc pentru o telegramă, chiar când taxa după numărul cuvintelor nu s'ar ridică la această cifră.

S'au scăzut taxele pe cuvânt în regimul extra-european pentru Statele mari și s'a mărit cele ale Statelor mici.

S'a introdus dispoziţia ca telegramele să poată fi predate la adresă și prin telefon.

S'a prevăzut ca unitatea de taxare pentru convorbirile telefonice în serviciul internaţional să fie de 3 minute.

* * *

Din cauza însă a luptelor politice ce se dădeau între fracţiunile partidului conservator, atunci la putere, din care cauză formaţiunile de guvern se schimbau atât de des, ambele proiecte au rămas în cartoanele Camerei, iar directorul M. Suţu a trebuit să se retragă, întrerupându-și o activitate destul de rodnică.

[1]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 70, p. I din 1888.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI AUGUST GORJAN

26 Fevruarie 1891—22 Fevruarie 1892

Colonelul August Gorjan a fost numit director general al postelor şi telegrafelor pe ziua de 26 Fevruarie 1891, în urma formării cabinetului sub preşedinţia lui Lascar Catargiu.

Directorul Gorjan, venind în capul administraţiunii postelor şi telegrafelor, a căutat să continue organizarea serviciului postal rural începută de predecesorul său şi reuşeşte a întocmi îndeplinirea serviciului pe aceleaşi baze şi în următoarele judeţe [1]):

Covurlui	cu	începere	dela	1/13	Septemvrie	1891.
Tecuci	»	»	»	»	»	1891.
Tutova	»	»	»	»	»	1891.
Fălciu	»	»	»	»	Octomvrie	1891.
Roman	»	»	»	»	»	1891.
Botoşani	»	»	»	»	Noemvrie	1891.
Suceava	»	»	»	»	»	1891.

Astfel că la sfârşitul anului 1891 serviciul postal funcţiona după noua organizare în 14 judeţe, iar sumele cheltuite în cursul exerciţiului 1891/92 au fost de 137.217 lei daţi de judeţe şi 109.863 daţi de Stat, sau în total 247.080 lei. In afară de aceasta, pentru procurarea obiectelor postale şi a materialelor necesare s'a mai cheltuit pe acelaş exerciţiu încă lei 15.284.

Tot pentru o mai bună efectuare a serviciului, directorul Gorjan luă dispoziţia ca factorii rurali să-şi facă cariole uşoare pe două roate, cu cari să îndeplinească cursele, stabilind că, pentru cei lipsiţi de mijloace, cariolele să se facă prin îngrijirea Direcţiunii, iar plata să se facă de cei în drept în 10 rate lunare.

* * *

In timpul directoratului lui Gorjan s'a sancţionat cu decretul No. 2.820

[1]) Darea de seamă din 1888/94, tabl. 5.

www.dacoromanica.ro

din Octomvrie 1891 şi s'a pus în aplicare *Regulamentul pentru fixarea raporturilor de serviciu între organele administraţiunii postelor şi telegrafelor şi ale administraţiunii C. F. R. şi efectuarea serviciului postal şi telegrafic de către staţiunile de căi ferate*[1]), regulament ce se întocmise din timpul directorului M. Suţu.

Prin acest regulament s'a făcut obligatorie îndeplinirea serviciului postal şi telegrafic de către şefii de gări, acolo unde Direcţiunea postelor nu avea oficii. S'a prevăzut însă că la gările unde serviciul va fi prea îngreuiat, să se dea de către Direcţiunea postelor impiegaţi speciali, spre a ajută pe şefii de gări.

Printre atribuţiuni s'a adăugat şi îndeplinirea serviciului postal rural.

Numărul gărilor cari îndeplineau serviciul postal s'a ridicat dela 133 la 154.

Diurnele şefilor de gări s'au sporit, fixându-se astfel :

Cl.	I	34	gări	a	42	lei lunar.
»	»	15	»	»	40	» »
»	II	19	»	»	32	» »
»	»	10	»	»	30	» »
»	III	60	»	»	22	» »
»	»	16	»	»	20	» »

S'au prevăzut dispoziţiuni privitoare la procurarea, întreţinerea şi repararea vagoanelor în cari se transportă posta, precum şi la localurile din gări pentru îndeplinirea serviciului postal şi s'a impus administraţiunii C. F. R. a ţine cont de cerinţele serviciului postal la pornirea trenurilor din gări.

Cum însă acest regulament se află în cea mai mare parte şi astăzi în vigoare şi deci este trebuitor funcţionarilor telegrafo-postal îl dăm acî în întregime :

REGULAMENT

PENTRU

FIXAREA RAPORTURILOR DE SERVICIU

între diferitele organe dependinte de Direcţiunea telegrafelor şi postelor şi Direcţiunea căilor ferate române privitoare la îndeplinirea serviciului de poştă şi exploatarea telegrafului prin staţiunile de căi ferate

CAPITOLUL I

Personal

Art. 1.—In toate localităţile din ţară unde există staţiuni de căi ferate şi Direcţiunea telegrafelor şi postelor nu ar avea un oficiu propriu al său, serviciul de telegraf şi poştă se va îndeplini prin şefii staţiunilor respective ; iar în staţiunile unde serviciul postal va fi prea desvoltat, şefii de staţiuni vor fi ajutaţi în acest serviciu de către impiegaţii speciali, numiţi de către Direcţiunea căilor ferate şi plătiţi de către Direcţiunea telegrafelor şi postelor.

Art. 2.—Pe liniile de mică importanţă anume denumite unde Direcţiunea telegrafelor

[1]) *Monitorul Oficial* din 1891, No. 169.

www.dacoromanica.ro

şi postelor nu ar aveà conductorii săi, transportul expediţiunilor postale se va face prin conductorii de trenuri.

Art. 3.—Inspecţiunile şi anchetele privitoare la serviciul telegrafic şi postal prin staţiunile de căi ferate se vor face de către personalul de control al căilor ferate; la caz de necesitate însă, pentru constatări speciale cerute de Direcţiunea telegrafelor şi postelor, cercetările se vor face prin comisiuni mixte.

CAPITOLUL II

Serviciul telegrafic

Art. 4.—Corespondenţele telegrafice private de tot felul vor fi taxate şi manipulate de către personalul căilor ferate în conformitate cu legile, convenţiunile, regulamentele şi instrucţiunile de serviciu privitoare la telegraf, fără a se mai percepe alte taxe suplimentare.

Art. 5.—Corespondenţele telegrafice private de serviciu şi oficiale prezentate la staţiunile de căi ferate, în caz de întrerupţie a firelor căilor ferate, pot fi transmise pe firele Direcţiunii telegrafelor şi vice-versa, fără a fi supuse la vreun decompt.

CAPITOLUL III

Serviciul postal

Art. 6.—Staţiunile de căi ferate vor îndeplini în partea postală numai următoarele atribuţiuni:

a/ Serviciul de corespondenţe de tot felul;

b/ Serviciul de mesagerii de tot felul;

c/ Serviciul de mandate postale interne;

d/ Serviciul de debit de timbre postale, şi

e/ Serviciul de poştă rurală, precum şi orice se va introduce din nou în serviciul postal general, pe care Direcţiunea căilor ferate de comun acord cu Direcţiunea telegrafelor şi postelor va găsi de cuviinţă a se introduce şi în serviciul postal de pe la gări.

Obiectele aparţinând serviciilor enunţate în acest articol se vor taxà şi manipulà de către personalul căilor ferate în conformitate cu legile, convenţiunile, regulamentele şi instrucţiunile de serviciu privitoare la poştă, fără a mai percepe alte taxe suplimentare.

Art. 7.—Distribuirea corespondenţei sosită se va face în gări de către şefii de staţiuni sau ajutoarelor lor, afară de gările unde vor fi factori speciali cari vor distribuì corespondenţele la domiciliu.

In staţiunile unde nu sunt factori, avizarea destinatarilor pentru sosirea obiectelor de mesagerii şi mandate postale se va face întocmai ca pentru mărfurile sosite prin calea ferată.

CAPITOLUL IV

Indatoririle şi responsabilitatea impiegaţilor

Art. 8. — Impiegaţii căilor ferate însărcinaţi cu executarea serviciului telegrafic şi postal sunt supuşi îndatoririlor şi responsabilităţii, atât pentru aceeace priveşte secretul corespondenţelor cât şi pentru efectuarea transmiterii corespondenţelor postale şi a obiectelor de mesagerii încredinţate lor, ca şi ceilalţi impiegaţi din serviciul telegrafelor şi postelor.

Direcţiunea căilor ferate române nu va aveà nici o răspundere pentru greşelile voluntare sau involuntare ce ar comite funcţionarii săi în executarea serviciului postal, chiar în cazul când ar aveà ca consecinţă o pierdere băneascà pentru serviciul postal; ea este obligată însă:

www.dacoromanica.ro

a) A pedepsi pe cei vinovaţi din impiegaţii săi cu aceeaş asprime ca şi cum ar fi comis aceste greşeli în executarea serviciului ei propriu ;

b) A reţine din salariul lor sumele ce ar datorà Direcţiunii telegrafelor şi postelor din gestiunea serviciului ;

c) In caz când vreun impiegat al căilor ferate române va părăsi serviciul voluntar sau involuntar şi ar figurà asupra lui datorii băneşti către ambele administraţiuni, Direcţiunea căilor ferate, despăgubindu-se de sumele ce i se vor cuvenì, va căutà ca din prisos, dacă va fi, să despăgubească şi pe Direcţiunea telegrafelor şi postelor.

CAPITOLUL V

Tratamentul personalului

Art. 9.—Pentru efectuarea serviciului postal, Direcţiunea telegrafelor şi postelor va plătì impiegaţilor căilor ferate prin Direcţiunea respectivă o indemnizaţie mensuală, care se fixează la cifrele prevăzute prin următorul tabel şi care în viitor va fi completat cu staţiunile ce se vor mai deschide prin comună înţelegere a Direcţiunilor respective.

Asemenea orice spor de personal necesar în interesul serviciului postal se va adăugà numai după ce ambele Direcţiuni vor fi convenit la aceasta.

Tablou de clasificarea gărilor

Clasa I cu 42 lei pe luna

1. Azuga.
2. Balaci.
3. Berheciu.
4. Beuca.
5. Bucecea.
6. Buşteni.
7. Căiuţu.
8. Cărbuneşti.
9. Cilibia.
10. Cioara.
11. Comana.
12. Costeşti.
13. Dâlga.
14. Doftana.
15. Dolhasca.
16. Făurei.
17. Feteşti.
18. Filiaşi.
19. Ghidigeni.
20. Hanu-Conaki.
21. Ianca.
22. Lăculeţe.
23. Lehliu.
24. Mărăşeşti.
25. Muttiu.
26. Oneşti.
27. Pantelimon.
28. Piatra (Olt).
29. Podul-Iloaei.
30. Roznov.
31. Slănic (Prahova).
32. Ţăndărei.
33. Ungheni.
34. Vereşti.

Clasa I cu 40 lei pe lună

1. Balş.
2. Buftea.
3. Chitila.
4. Corbu.
5. Crivina.
6. Ghergani.
7. Goleşti.
8. Hec.-Lespezi.
9. Leordeni.
10. Răcăciuni.
11. Sascut.
12. Stolnici.
13. Strehaia.
14. Ulmeni.
15. Valea-Călugărească.

Clasa II cu 32 lei pe lună

1. Băbeni.
2. Barboşi.
3. Bibeşti.
4. Brăneşti.
5. Cireşu.
6. Ciulniţa.
7. Comarnic.
8. Crasna.
9. Doiceşti.
10. Dudeşti.
11. Elena.
12. Fundulea.
13. Jilava.
14. Olteneşti.
15. Stâlpeni.
16. Tutova.
17. Vidra.
18. Vişina.
19. Vlăduleni.

Clasa II cu 30 lei pe lună

1. Albeşti.
2. Butoeşti.
3. Monteor.
4. Periş.
5. Potcoava.
6. Pufeşti.
7. Sihlea.
8. Timnea.
9. Valea-Seacă.
10. Zoiţa.

www.dacoromanica.ro

Clasa III cu 22 lei pe lună

1. Arceşti.	16. Florica.	31. Mogoşoae.	46. Schitu Goleşti.
2. Băicoi.	17. Frăsinet.	32. Munteni.	47. Sârbeşti.
3. Banca.	18. Frăteşti.	33. Murgeni.	48. Siliştea.
4. Băneasa.	19. Furnicoşi.	34. Nucet.	49. Silistraru.
5. Bărbăteşti.	20. Gârleni.	35. Papa.	50. Strejeşti.
6. Basarabi.	21. Ghimpaţi.	36. Plopeni.	51. Tăbăreşti.
7. Buda.	22. Gilortu.	37. Podoleni.	52. Troian.
8. Burdea.	23. Hagieni.	38. Poiana.	53. Urecheşti.
9. Ciumeşti.	24. Independenţa.	39. Râureni.	54. Urleasca.
10. Clucereasa.	25. Joneşti.	40. Romula.	55. Văcăreşti.
11. Copăcioasa.	26. Leorda.	41. Rosetti.	56. Văculeşti.
12. Creţeşti.	27. Liţa.	42. Rosieşti.	57. Vădeni.
13. Cristeşti.	28. Mărculeşti.	43. Ruginoasa.	58. Vameşu.
14. Cucuteni.	29. Mihăeşti.	44. Salcea.	59. Zăvideni.
15. Dedulesti.	30. Miroşi.	45. Săruleşti.	60. Zorleni.

Clasa III cu 20 lei pe lună

1. Boboc.	5. Coteşti.	9. Işalniţa.	13. Peleşti.
2. Brazi.	6. Coţofeni.	10. Liteni.	14. Prunişor.
3. Cârcea.	7. Galbeni.	11. Mircesti.	15. Putna-S.
4. Ciocăneşti.	8. Hălăuceşti.	12. Palota.	16. Răcari.

Afară de indemnizaţiile prevăzute mai sus, Direcţiunea telegrafelor şi postelor, conform art. 1, va plăti deocamdată până la noi trebuinţe pentru staţiunile Balş, Costeşti, Piatra (Olt) câte un ajutor permanent, iar pentru staţiunile Azuga, Buşteni şi Slănic (Prahova) câte un ajutor numai dela 1 Mai până la 1 Octomvrie în fiecare an cu câte 100 lei pe lună.

Conductorilor de trenuri prevăzuţi la art. 2 câte 30 lei pe lună.

Impiegatului superior din Direcţiunea căilor ferate române însărcinat cu dirijarea şi controlarea serviciului postal prin gări prevăzut de art. 3, o diurnă fixă de 180 pe lună ca indemnizaţie de deplasare.

Ajutorului acestuia 100 lei pe lună.

CAPITOLUL VI

Materialul şi obiectele de serviciu

Art. 10. — Legile, convenţiunile, regulamentele, instrucţiunile de serviciu privitoare la serviciul telegrafic şi postal, precum şi imprimatele şi obiectele necesarii se vor procură de către Direcţiunea telegrafelor şi postelor la toate staţiunile de căi ferate după necesitatea constatată de Direcţiunea respectivă, fără de nici o sarcină de cheltueli pentru aceasta.

Timbre postale

Art. 11. — Timbrele postale, de orice natură, se vor procură staţiunilor de căi ferate de către Direcţiunea respectivă, care singură va fi debitată cu valoarea cantităţilor ce-i va pune la dispoziţie Direcţiunea telegrafelor şi postelor.

Fonduri pentru mandate postale

Art. 12. — Direcţiunea telegrafelor şi postelor va pune direct la dispoziţia staţiunilor de cai ferate sumele necesare pentru achitarea mandatelor postale când staţiunile respective îi vor semnalà că nu au fonduri din venitul postal.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL VII

Vagoane postale

Art. 13. — Transportul expediţiei şi al personalului postal ce-l însoţesc pe căile ferate se va face prin vagoane speciale, cari vor fi procurate de către Direcţiunea căilor ferate în condiţiuni satisfăcătoare pentru manipulaţia serviciului postal în interiorul lor, precum şi de a face reparaţiile lor fără de nici o sarcină de cheltueli pentru Direcţia telegrafelor şi postelor, afară de reparaţiile mobilierului din vagoanele de poştă ambulantă cari vor privi pe Direcţia telegrafelor şi postelor.

Orariul curselor

Art. 14. — Direcţiunea căilor ferate va ţine cont de exigenţele serviciului postal pentru pornirea trenurilor din gări.

Localuri

Art. 15. — Localurile afectate oficiilor telegrafo-postale pentru cari natura serviciului postal exige fiinţa lor prin gări, nu vor comportă nici o sarcină de cheltueli pentru Direcţiunea telegrafelor şi postelor.

Linii telegrafice

Art. 16. — Direcţiunea căilor ferate va întocmi liniile sale telegrafice astfel ca şi firele Direcţiunii telegrafelor şi postelor să poată fi aşezate pe stâlpii săi fără inconveniente.

In schimb Direcţiunea telegrafelor şi postelor va plăti Direcţiunii căilor ferate pe fiecare an 9 lei pe kilometru şi pe fir telegrafic.

CAPITOLUL VIII

Contabilitatea

Art. 17. — Conturile mensuale ale staţiunilor de căi ferate, privitoare la telegraf şi poştă, centralizate de Direcţiunea căilor ferate, vor fi trimise la finele fiecărei luni Direcţiunii telegrafelor şi postelor spre verificare şi stabilirea conturilor de plată, cari se vor soldă chiar în trimestrul respectiv.

Toate lipsurile de taxe constatate de Direcţiunea telegrafelor şi postelor în perceperi de telegraf şi poştă se vor comunică Direcţiunii căilor ferate spre a le împlini dela cei în drept, pe cât timp aceştia se vor găsi încă în serviciul său.

In ceeace priveşte excedentele din depunerile de mandate postale, Direcţiunea căilor ferate le va trimite Direcţiunii telegrafelor şi postelor sub formă de aconturi până la încheiarea conturilor lunare, spre a se evită imobilizarea sumelor ce concură la achitarea mandatelor postale.

CAPIPOLUL IX

Măsuri disciplinare

Art. 18. — Orice abateri dela prescripţiunile legilor, regulamentelor, convenţiunilor şi instrucţiunilor de serviciu telegrafice şi postale, precum şi orice alte neregularităţi comise în serviciul postal de către agenţii căilor ferate române, Direcţiunea telegrafelor şi postelor le va aduce la cunoştinţa Direcţiunii căilor ferate române, pentru ca să poată luà măsurile de reprimare şi îndreptare.

www.dacoromanica.ro

CAPITOLUL X

Dispoziţiuni generale

Art. 19. — Dispoziţiile prezentului regulament fiind obligatorii, atât pentru serviciul telegrafelor şi postelor, cât şi pentru acela al căilor ferate române, toate regulamentele, convenţiunile şi dispoziţiile contrarii, anterioare regulamentului de faţă, sunt şi rămân abrogate.

* * *

In urma cererii diferitelor case comerciale şi în scopul de a se înlătură frauda, s'a admis ca publicul şi casele de comerţ să poată întrebuinţă pentru francarea corespondenţelor lor timbre postale perforate cu două sau cel mult trei iniţiale prin puncte mărunte şi cari să nu ocupe un spaţiu mai mare decât jumătatea părţii inferioare sau superioare a marginii timbrului postal.

Pentru a se folosi de această permisiune, s'a stabilit că doritorii să facă cerere în scris, alăturând un model cu iniţialele sau semnele ce voiesc să întrebuinţeze la perforatul timbrelor.

Această dispoziţiune s'a pus în aplicare cu începere dela 1 Ianuarie 1892 [1]).

* * *

Cum în arhivele oficiilor se aflau dosare vechi de corespondenţă şi diferite acte şi registre de manipulaţie, cari nu foloseau la nimic, directorul Gorjan, cu aprobarea consiliului de miniştri din şedinţa dela 21/XII/1891, introduse în regulamentul legii de exploatare un articol cu următorul conţinut [2]).

»Registrele şi actele de manipulaţie se vor conservă în arhiva oficiilor »în timp de doi ani, iar actele de corespondenţă şi *Monitoarele Oficiale* în »timp de 10 ani; după acest termen Direcţiunea generală le va vinde în »profitul Statului, cum va crede mai avantagios, însă actele de corespon- »denţă se vor da numai fabricilor de hârtie, în saci sigilaţi, spre a se trans- »formă în pastă, sub privegherea unui amploiat telegrafo-postal«.

* * *

In timpul directoratului lui Gorjan intervine revizuirea Convenţiunii postale universale şi a aranjamentelor în vigoare de către Congresul postal ce s'a ţinut la Viena, dela 20 Maiu la 4 Iulie 1891, şi la care România a fost reprezentată prin directorul Gorjan şi prin şeful de divizie Ştefan Dimitrescu.

Congresul dela Viena introduce, în *Convenţiunea principală,* următoarele modificări:

A făcut obligatorie pentru toate ţările din Uniune emiterea cărţilor

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1891, pag. 464.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1892, pag. 7.

www.dacoromanica.ro

postale cu răspuns plătit și autorizâ expedierea cărților postale nefrancate, supunându-le la taxele scrisorilor;

Ridică dimensiunile probelor de mărfuri, a imprimatelor și hârtiilor de afaceri la 30 cm lungime, 20 lățime și 10 grosime, iar când vor aveà formă de sul să aibă 75 cm lungime și 10 grosime;

Lărgì categoriile obiectelor ce circulau ca probe de mărfuri și admise inscripții manuscrise pe imprimate;

Introduse corespondențele recomandate cu ramburs până la 500 lei, urmând ca suma incasată să se trimită expeditorului cu mandat postal, după deducerea taxelor mandatului și a dreptului fix de 10 bani pentru incasare;

Reglementă modul de francare al corespondențelor depuse pe bordul vapoarelor și schimbul corespondențelor cu bastimentele de răsboi în stațiuni străine;

Stabilì reguli pentru tratarea obiectelor postei de scrisori nefrancate, sau insuficient francate, cari se reîntorc în țara de origină, din cauza reexpedierilor sau căderii în rebut;

Fixă taxa pentru transportul maritim în afară de Uniune la 20 lei kilogramul de scrisori și cărți postale și la 1 leu pentru celelalte obiecte;

Decise ca obiectelor recomandate nefrancate sau insuficient francate să li se deà curs în tranzit și oficiul de destinație să încunoștiințeze prin Administrațiunea de care depinde pe oficiul de origină;

Prevăzù dispoziții ca Administrațiunile postale din toate țările să facă a se introduce în legislațiunile lor măsuri pentru a împiedicà contrafacerea timbrelor postale sau întrebuințarea lor frauduloasă;

Insărcină biuroul internațional de a formà și ține în curent și a publicà o nomenclatură a tuturor biurourilor postale din întreaga Uniune și de a operà în viitor, pentru Administrațiunile cari vor cere, stabilirea balanței și lichidarea conturilor de orice fel, relative la serviciul intermediar al postei.

Congresul dela Viena revizuì și aranjamentele ce se încheiaseră până atunci, modificându-le și complinindu-le în principii generale, precum urmează:

La aranjamentul scrisorilor de valoare s'a prevăzut ca dreptul de asigurare să se perceapă și bonifice pentru 300 lei, în loc de 200, ca mai înainte. La acest aranjament s'a adăugat un nou serviciu, al cutiilor cu valori declarate, conținând bijuterii și alte obiecte prețioase.

Greutatea maximă a cutiilor cu valori s'a fixat la 1 kilogram, cu dimensiuni de 30 cm lungime, 10 lățime, 10 înnălțime și 8 mm grosimea pereților cutiei.

Asemenea trimiteri nu trebuie să conțină corespondență, monede în curs, bilete de bancă, valori la purtător și titluri.

www.dacoromanica.ro

Taxele pentru astfel de trimiteri s'au fixat la 50 bani pentru fiecare ţară participând la transport şi un leu pentru ţările cari vor participà la un tranzit maritim.

Taxele pe valoare pentru cutiile cu valori s'au fixat la o taxă egală cu a scrisorilor de valoare.

La aranjamentul coletelor postale s'a prevăzut că dispoziţiunile convenţiunii principale privitoare la rambursuri, retragerea corespondenţelor şi modificarea adresei şi distribuirea prin expres să se întindă şi asupra coletelor postale, cu rezerva ca dreptul de modificarea adresei să nu se admită pentru trimiterile cu o valoare superioară de 500 lei.

Expeditorii coletelor postale au obţinut dreptul de a adăugà la conţinut o factură deschisă, de a cere printr'un aviz înapoierea imediată a unui colet căzut în rebut, sau remiterea lui unui alt destinatar, sau a declarà că îl abandonează; de a luà în sarcina sa, între oficiile ce admit, drepturile vamale ce urmează a se achità de destinatari, în schimbul unei declaraţiuni prealabile la prezentare; şi de a înscrie pe cuponul buletinului de expediţie comunicări, bine înţeles dacă legislaţiunea ţării de origină sau de destinaţiune nu se opune.

La aranjamentul mandatelor postale s'a suprimat taxa minimă de 50 bani pentru mandatele netrecând de 50 lei.

S'a întins la mandate dispoziţiunile convenţiunii principale, relative la retragerea, schimbarea adresei şi distribuirea prin expres şi s'a autorizat, fără supliment de taxe, reexpedierea mandatelor ordinare, dintr'o ţară în alta, care participă la acest aranjament.

La aranjamentul recuvrementelor s'a prevăzut întinderea serviciului şi şi la cupoanele de dobânzi şi dividente, şi la titlurile amortizate.

La aranjamentul livretelor de identitate s'a scăzut costul livretelor la 50 bani, lăsându-se însă latitudine Statelor de a-l ridicà până la maximum 1 leu.

Congresul dela Viena admise şi un nou aranjament, întocmit de o conferinţă restrânsă, ce s'a ţinut la Bruxelles în 1890, între reprezentanţii Germaniei, Austriei, Portugaliei şi Belgiei, relativ la înfiinţarea serviciului de abonamente la gazete şi publicaţiuni periodice, prin intermediul serviciului postal, stabilindu-se în principiu următoarele norme:

Biurourile postale ale ţărilor ce vor aderà la aranjament să primească cererile de abonamente la gazete sau scrieri periodice publicate în diverse ţări contractante şi în unele cazuri chiar în alte ţări.

Serviciul internaţional de abonamente să se facă prin mijlocirea biurourilor de schimb desemnate în acest scop.

Fiecare administraţiune va fixà preţul cu care poate liberà celorlalte

www.dacoromanica.ro

Administraţiuni publicaţiunile sale interne ; acest preţ nu va puteà fi superior abonamentelor interne, decât cu taxele de transport şi tranzit.

Aceste din urmă taxe se vor stabilì după gradul de periodicitate, combinat cu greutatea mijlocie a publicaţiunii.

Administraţiunea ţării de destinaţiune va fixà preţul a se plătì de abonat, adăugând la preţul de revinere o taxă oarecare şi dreptul de comision sau de factaj, fără însă ca acestea să întreacă pe cele ce se percep pentru abonamentele interne. Ea poate adăugà însă, dacă va fi cazul, dreptul de timbru fix al ţării sale.

Gazetele şi publicaţiunile se vor expedià în pachete purtând indicaţia »*abonnements poste*«, adresate fie direct biuroului de destinaţiune, fie în bloc biurourilor intermediare.

Modificările mai sus arătate, aduse convenţiunii postale universale şi aranjamentelor postale în vigoare, s'au pus în aplicare, după ce au fost aprobate de Corpurile legiuitoare, pe ziua de 1 Ianuarie 1892, afară de aranjamentul pentru abonamente la gazete şi publicaţiuni, care s'a stabilit a se pune în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1893.

* * *

Cu ocazia aflării sale la Viena, Directorul Gorjan a studiat organizarea şi funcţionarea serviciilor de poştă, telegraf şi telefon din Austria şi, după înapoierea sa în ţară, adresează, la 17 Iulie 1891, un raport amănunţit ministrului de interne Lascăr Catargiu, în care, după ce arată modul de organizare al administraţiunii centrale şi al serviciilor executive, trece la plata personalului, recrutarea şi instruirea lui, chestiunea localurilor, transportul obiectelor postale şi funcţionarea serviciului de poştă rurală şi ajunge la următoarele concluziuni pentru ţara noastră :

» Statul să sacrifice în mare parte veniturile ce aduce posta şi tele-
» graful în câţiva ani consecutivi, spre a le îmbunătăţì, din toate punctele
» de vedere, ca ele să poată produce în viitor venituri şi mai satisfăcătoare
» pentru Stat; căci, altfel, în starea în care se găsesc astăzi, orice sforţări,
» fără sacrificii materiale, nu pot atinge nici idealul administraţiunii, nici
» satisfacţiunea publicului, care le întreţine prin dările sale şi taxele ce plă-
» teşte« [1]).

Nu mult după aceasta, *ministrul de interne Lascăr Catargiu dădù ordin Direcţiunii postelor a prepară legile necesare acelei instituţiuni, cari se alcătuiră de o comisiune compusă de Directorul Gorjan, împreună cu inspectorii şi capii de servicii din administraţia centrală şi constau din* [2]) :

Legea de organizare a corpului ;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1891, pag. 393.

[2]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 70, p. I, 1888.

www.dacoromanica.ro

Legea de exploatare ;

Legea pentru organizarea serviciului postal rural, şi

Legea pentru construirea palatului postelor.

Aceste lucrări s'au înaintat ministrului de interne cu referatul No. 47.379 din 27/X/1891, pe care ministrul Catargiu, în scop de a câştigà timp şi a nu se mai face lucrări zadarnice, ca referate la consiliul de miniştri, decrete, expuneri de motive, etc., pune rezoluţia că :

» *Intrucât astfel de proiecte mai sunt depuse în Cameră, să se comunice* » *delegaţilor de secţiuni noile modificări, spre a le avea în vedere pe cele ce* » *se vor găsi bune*«.

In timpul directoratului lui Gorjan s'au înfiinţat oficiile Tigveni şi Suici (Argeş) la 18/IV şi Filiaşi (Dolj) la 21/XII 1891.

* * *

Directorul Gorjan, fiind însă rechemat în armată, părăsì directoratul postelor şi telegrafelor pe ziua de 22 Fevruarie 1892.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI ERNEST STURDZA

22 Fevruarie—17 Octomvrie 1892

Ernest Sturdza luă conducerea administrațiunii postelor și telegrafelor în timpul când în Corpurile legiuitoare se discutau și se întocmeau reforme din cele mai însemnate pentru această instituție, ca : *legea de organizare a corpului, legea de exploatare, legea de organizare a serviciului postal rural* și *legea pentru construirea unui palat al postelor și telegrafelor,* legi cari au luat ființă și despre cari vom vorbi acì mai jos, în ordinea în cari au fost votate și puse în aplicare.

* * *

Legea de organizare a corpului, votată de Cameră și Senat la 16 și 21 Martie 1892 și sancționată cu decretul regal No. 1.574 din 28 Aprilie acelaș an [1]), este rezultanta îmbunătățirilor și completărilor ce s'au adus legii din 1880 în cursul timpului, prin diferite deciziuni directoriale, modificări de regulament, modificarea din 1885 privitoare la recrutarea personalului, a îmbunătățirilor prevăzute în proiectul depus în sesiunea 1886—87, în timpul directorului Pastia, a modificărilor introduse în Senat în sesiunea 1888—89 în timpul directorului Suțu și a celor propuse prin proiectul întocmit în timpul directorului Gorjan.

Ca părți însemnate prevăzute în noua lege și deosebite de legea din 1880 găsim următoarele :

Numărul personalului administrațiunii postelor și telegrafelor a fost ridicat la 1.026 funcționari, față de 596 prevăzuți în legea din 1880, adică cu o diferență în plus de 430. Cum însă parte din acești funcționari fuseseră adăugați prin bugetele anilor trecuți, sporul adevărat n'a fost decât de 216 funcționari, număr iarăș insuficient, după cum vom vedeà mai târziu, spre a face față desvoltării serviciului prin mărirea traficului, înmulțirea numărului de oficii și înființarea de noi servicii.

Numărul oficianților inferiori și al elevilor s'a prevăzut că poate fi sporit prin buget, după trebuințele serviciului.

---

[1]) *Monitorul Oficial* No. 24 din 1892.

www.dacoromanica.ro

S'a înființat gradul de subdirector general în loc de inspector general, funcțiunea de casier central în loc de diriginte contabil, asimilat oficiantului superior gradul I, funcțiunile de controlori de circumscripții ca organe ajutătoare ale inspectorilor de circumscripții, asimilați cu oficianții superiori gradul III, și s'a introdus în ierarhia corpului elevii de gradul III, plătiți cu câte 100 lei lunar.

Numărul inspectorilor de circumscripții s'a ridicat la 6, din cari unul pentru biurourile ambulante, și al șefilor de divizii din administrația centrală dela 2 la 3.

In scopul de a se primi în corp tineri cu un nivel cultural mai ridicat, s'a prevăzut ca bacalaureații să fie admiși ca elevi gr. I, iar cei ce vor aveà diplome de ingineri electricieni, sau diplome de absolvirea unei școli superioare de telegrafie din străinătate, ori a unei școli de poduri și șosele din țară sau străinătate, să fie primiți în corp ca oficianți inferiori gradul I.

Pentru cazuri de răsboi s'a prevăzut că se va detașà din corp personalul necesar pentru îndeplinirea serviciului postal și telegrafic în campanie, sub conducerea inspectorului circumscripției din zona de operațiuni și că acel personal va fi supus legilor militare.

Reședința inspectorilor de circumscripții s'a fixat prin lege, pe cât posibil în mijlocul circumscripției de administrat.

Conducerea oficiilor dela capitalele de județe s'a stabilit a fi făcută de către oficianți superiori.

Stagiul cerut la avansări s'a fixat pentru elevi la 6 luni, pentru oficianți inferiori la 2 ani și pentru cei superiori, inspectori și subdirector la 3 ani.

Lefurile personalului s'a sporit, față de legea din 1880, precum urmează:

Pentru	elevii		gr.	II	cu	câte	10	lei lunar.
»	»		»	I	»	»	20	» »
»	of.	inferiori	»	III	»	»	20	» »
»	»	»	»	II	»	»	20	» »
»	»	»	»	I	»	»	30	» »
»	»	superiori	»	III	»	»	50	» »
»	»	»	»	II	»	»	50	» »
»	»	»	»	I	»	»	50	» »
»	inspectori				»	»	150	» »
»	subdirectorul	general			»	»	250	» »
»	directorul	general			»	»	250	» »

In afară de aceasta, diurnele inspectorilor de circumscripții s'au ridicat dela 150 lei la 300 lei lunar, subdirectorului general dela 150 la 400 lei și a directorului general dela 250 la 500 lei lunar.

Garanțiile ce trebuiau depuse de personal s'au scăzut: pentru cassierul central la echivalentul lefii pe 3 ani în loc de 4, iar pentru diriginți și oficianții superiori dela 3 și 2 ani la echivalentul lefii pe un an.

www.dacoromanica.ro

Pentru formarea garanţiilor s'a stabilit a se reţine, începând dela oficianţii inferiori gr. III, câte 5% din leafa lunară, iar pentru cei superiori câte 10%.

Indemnizaţii de locuinţă, a câte 2 lei pe zi, s'au prevăzut a se da şi şefilor de divizii, iar personalului de execuţie dela oficiile Constanţa şi Sulina să li se deà câte 40 lei lunar în vederea scumpetei chiriilor în aceste localităţi.

Pentru personalul transferat în interesul serviciului s'a prevăzut ca cheltuelile de transport ale soţiilor, copiilor şi bagajelor lor să se facă în contul Statului.

Personalului ce călătoreşte, în scop de inspecţiuni sau misiuni, în locuri unde nu este cale ferată, vapoare sau deligenţe, i se va plăti pentru transportul cu trăsura câte 1 leu de kilometru.

In cazuri de dislocări sau detaşări provizorii s'a prevăzut a se da o diurnă de 6 lei pe zi oficianţilor superiori, 4 lei oficianţilor inferiori şi 3 lei elevilor.

Asupra poziţiunii personalului s'a stabilit că:

Cei bolnavi cu boale curabile pot fi puşi în disponibilitate pentru 6 luni, în urma unui certificat medical liberat de o comisiune de doctori, şi că în timpul disponibilităţii funcţionarul nu-şi pierde nici unul din drepturile sale, afară de leafă, care i se va da pe jumătate.

Cei demisionaţi se puteau reintoarce în corp cu un grad mai jos şi ultimul la vechime, afară de cei demisionaţi pentru caz de boală bine constatată, cari se puteau reprimì în acelaş grad.

După trecerea însă de doi ani dela demisionare, funcţionarii nu puteau fi reprimiţi decât cu un grad mai jos şi dacă dovedeau că mai posedă cunoştinţele profesionale trebuitoare gradului ce urmà să li se deà.

Destituirea personalului s'a stabilit că nu poate să se facă decât pentru cazuri de:

Lipsa totală a cunoştinţelor serviciului telegrafo-postal, purtare rea provenită din viţiuri, greşeli grave cari aduc discreditarea serviciului, greşeli contra onoarei ca funcţionar şi ca om şi cari ar scăpà prevederilor codului penal, şi, în fine, pentru cei condamnaţi la închisoare prin hotărîre judecătorească definitivă pentru fapte infamante;

Inainte de a se aplicà însă pedeapsa destituirii, s'a prevăzut a se luà avizul în scris al unui consiliu de disciplină.

Consiliul de disciplină s'a stabilit a fi compus din subdirectorul general, un şef de divizie şi un diriginte al oficiilor centrale traşi la sorţi şi din doi funcţionari egali în grad cu inculpatul, desemnaţi de el, din administraţia centrală.

Pe lângă direcţiunea generală s'a înfiinţat şi o *Casă de dotaţie*, menită de a venì în ajutorul funcţionarilor de orice grad şi familiilor celor căzuţi în infirmităţi şi fără drept de pensiune.

Fondurile acestei Case s'a stabilit a se alimentà din amenzile disciplinare aplicate personalului superior şi inferior, din donaţiuni benevole, din vacanţele personalului angajat cu diurne şi din procentele fondului.

www.dacoromanica.ro

Acestea sunt în general modificările şi îmbunătăţirile introduse prin legea de organizare din 1892; pentru acei însă cari ar dorì să o cunoască amănunţit o dăm acì în întregime.

LEGE

PENTRU

ORGANIZAREA CORPULUI TELEGRAFO-POSTAL

Sancţionată prin decretul regal No. 1.574 din 28 Aprilie 1892 şi publicată prin *Monitorul Oficial* No. 24 din 1 Maiu 1892

Administraţia centrală şi serviciul activ

Art. 1. — Administraţia telegrafelor şi postelor este dependinte de ministerul de interne.

Art. 2. — Funcţionarii telegrafo-postali se împart în cinci clase cu gradele lor.

Clasele sunt :

I-a. Director şi subdirector general.
II-a. Inspectorii.
III-a. Oficianţii superiori de gradul I, II şi III.
IV-a. Oficianţii inferiori de gradul I, II şi III.
V-a. Elevii de gradul I, II şi III.

Acest personal se divide în :

a) Personal de administraţiune centrală ;
b) Personal al serviciului de execuţiune.

Art. 3. — Corpul telegrafo-postal se compune din personalul următor :

Administraţiu centrală

1 director general.
1 sub-director general.
3 şefi de divizie.
8 şefi de biurou.
8 ajutoare de şefi de biurou.
2 şefi de lucrări tehnice.
12 copişti.
17 controlori.
10 verificatori gradul I.
10 verificatori gradul II.
1 translator.
1 desenator.
1 cassier central şi diriginte-contabil.
3 arhivari.
3 ajutoare de arhivar.
1 registrator.
4 ajutoare de registratură.

Personalul serviciului executiv

6 inspectori.
15 oficianţi superiori gradul I.
45 „ „ „ II.
75 „ „ „ III.
80 „ inferiori „ I.
110 „ „ „ II.
160 „ „ „ III, din cari 20 femei.
140 elevi şi eleve gradul I.
150 „ „ „ „ II.
150 „ „ „ „ III.

Art. 4. — Personalul, atât din serviciul de execuţiune cât şi cei asimilaţi, începând

www.dacoromanica.ro

dela oficianţii inferiori gradul I inclusiv în jos, se poate adăugà prin legea bugetară după trebuinţele serviciului.

Art. 5. — Ierarhia corpului telegrafo-postal este cea următoare :

Director general.
Subdirector general.
Inspector.
Oficiant superior gradul I.
" " " II.
" " " III.
" inferior " I.
" " " II.
" " " III.
Elev gradul I.
" " II.
" " III.

Art. 6. — Postul de şef de divizie şi cassier central se asimilează cu oficiantul superior gradul I ;

Acel de şef de biurou şi controlor cu oficiantul superior gradul III ;

Acel de verificator gradul I, de registrator şi arhivar, cu oficiantul inferior grad II ;

Acel de verificator gradul II, de translator, de desenator şi şef de lucrări tehnice, cu oficiantul inferior gradul III ;

Acel de ajutor de registratură şi de arhivă, cu elevul de gradul I ;

Acel de copist cu elevul gradul II.

Art. 7. — In lipsa Directorului general dela post, subdirectorul general îl înlocueşte în toate atribuţiunile sale.

Art. 8. — Exceptându-se directorul general, desenatorul sau translatorul, cari pot fi luaţi şi din afară de corp, nimeni nu poate fi admis în corpul telegrafo-postal decât ca elev de gradul III.

Se exceptează :

a) Tinerii cari vor posedà diploma de bacalaureat vor fi admişi în corp ca elevi de gradu I ;

b) Acei cari vor posedà diploma în regulă de ingineri electriciani sau diplome de absolvirea studiilor dintr'o şcoală superioară specială de telegrafie, ori de poduri şi şosele din ţară sau din străinătate, pot fi admişi în corp ca oficianţi inferiori de gradul I.

Art. 9. — Personalul telegrafo-postal, până la gradul de oficiant inferior gradul III inclusiv, se numeşte de Rege după recomandaţiunea ministrului de interne.

Funcţionarul de orice categorie, cu un salariu mai mic de 200 lei, se numeşte de ministru.

Art. 10. — In timp de răsboi se va detaşà din corpul telegrafo-postal personalul necesar pentru a face serviciu de telegraf şi poştă în campanie.

Tot personalul aflat în zona de operaţie a armatelor va fi supus legilor militare cu drepturile şi obligaţiunile ce decurg din acele legi.

Serviciul de campanie este obligatoriu pentru personalul telegrafo-postal.

In timp de răsboi tot personalul telegrafo-postal este susceptibil de a fi mobilizat ca telegrafişti în campanie.

Din momentul ce se va da ordin de mobilizare, nici o demisiune dată de vreun funcţionar telegrafo-postal nu poate fi primită decât de ministrul de răsboi.

In timp de pace personalul telegrafo-postal, aflat în poziţiune de rezervist, va fi scutit de orice concentrare şi exerciţii militare.

www.dacoromanica.ro

Art. 11. — Se institue pe lângă directorul general o comisiune consultativă compusă din subdirectorul general, de inspectorul cu reşedinţa în Bucureşti şi de şefii de diviziune.

Această comisiune va fi prezidată de către directorul general, şi, în lipsă-i, de către subdirector.

Această comisiune îşi dă avizul asupra :

1. Formării bugetului ;
2. Repartiţiunii creditului alocat pentru material ;
3. Asupra licitaţiilor şi contractelor ;
4. Suspensiunii şi destituirea impiegaţilor ;
5. Şi, în general, asupra tuturor afacerilor ce i se defer de către ministru sau directorul general.

Art. 12. — Serviciul telegrafo postal se împarte în cinci circumscripţiuni, subîmpărţite în oficiuri telegrafo-postale, staţiuni telegrafo-postale dela gările căilor ferate, biouroui de expediţiuni rurale şi o circumscripţiune de ambulanţă postală, toate dependinte de direcţiunea centrală.

In capul fiecărei circumscripţiuni este un inspector.

Reşedinţele circumscripţiunilor se fixează :

1. Craiova ;
2. Bucureşti ;
3. Focşani ;
4. Iaşi ;
5. Tulcea.

Art. 13. — In timp de răsboiu, inspectorul de circumscripţie, delegat de directorul general, dirige serviciul telegrafo-postal în zona de operaţiune a armatelor şi îndeplineşte pe lângă generalii comandanţi de armată funcţii analoage cu ale directorului general.

Modul de funcţionare a diferitelor ramuri de serviciu telegrafo-postal în campanie se va determină printr'un regulament special.

Art. 14. — In capul fiecărui oficiu este câte un diriginte numit de directorul general.

La oficiile din capitolele judeţelor diriginţii vor fi numiţi dintre oficianţii superiori ; la celelalte oficiuri se vor puteà numì şi dintre oficianţii inferiori de gradul I, în condiţiunile art. 22 din lege.

Oficiurile judeţene se vor dirige de funcţionarii detaşaţi din corp de către Direcţiune sub denumirea de manipulanţi.

Art. 15. — Personalul detaşat din corp pentru a îndeplini funcţiunea de manipulanţi la oficiile judeţene nu şi pierd nici unul din drepturile celorlalţi colegi ai lor.

Timpul cât funcţionarii telegrafo-postali vor funcţionà ca manipulanţi la oficiile judeţelor se va luà în consideraţie la constatarea drepturilor la pensiune, pentru care se vor face salariilor acelor funcţionari reţinerile legale, cari se vor vărsà la casa pensiunilor Statului.

Art. 16. — Pentru a fi primit în corpul telegrafo-postal ca elev de gradul III, trebuie să îndeplinească condiţiunile următoare :

a) Să fie român sau naturalizat ;

b) Să aibă etate de 18—25 ani împliniţi ;

c) Să posedă certificat de absolvirea studiilor a 4 clase gimnaziale sau a unei şcoale de comerţ sau reale ;

d) A fi scutit de orice infirmităţi de constituţie ;

e) A depune examenul prevăzut în programul special.

Art. 17. — Inaintarea personalului telegrafo-postal se face în mod ierarhic, din grad în grad, după merit şi vechime, alternând înaintarea între merit şi vechime.

www.dacoromanica.ro

Inaintările din clasă în clasă se vor face prin concurs, tot în mod ierarhic.

Meritul la elevi se va constată numai prin examene.

Inaintarea la clasa de subdirector general şi de inspector se face după alegere şi tot în mod ierarhic.

Art. 18. — Pentru a avea dreptul la înaintare, personalul telegrafo-postal trebuie să aibă stagiul următor :

Pentru elevi şase luni ;

Pentru oficianţii inferiori doi ani ;

Pentru oficianţii superiori, subdirectorul general şi inspectori trei ani.

Concursul, examenul, formarea tablourilor de înaintare, programul de concurs şi examene se vor stabili prin regulamentul de aplicare a acestei legi.

Art. 19. — Femeile din serviciul telegrafo-postal sunt considerate ca personal auxiliar.

Ele se bucură de toate drepturile bărbaţilor prevăzuţi prin prezenta lege şi pot înaintă între ele numai până la gradul de oficiant inferior gradul I inclusiv.

Certificatul de absolvirea unei şcoale secundare de fete va ţine loc pentru dânsele de certificate de studii prevăzute la art. 16 din prezenta lege.

Art. 20: — Invăţământul profesional al personalului telegrafo-postal se va face după un anume regulament special El este obligatoriu pentru elevi.

Onorariile personalului

Art. 21. — Onorariile personalului sunt următoarele :

	Leafă	Diurnă
	Lei	Lei
Director general	1000	500
Subdirector general	800	400
Inspector de circumscripţie . .	700	300
Oficiant superior gradul I . . .	550	
» » » II . . .	450	
» » » III . . .	375	
Controlor de circumscripţie . .	375	200
Oficiant inferior gradul I . . .	300	
» » » II . . .	270	
» » » III . . .	220	
Elev gradul I	150	
» » II	120	
» » III	100	

Garanţia

Art. 22. — Cassierul central va depune o garanţie echivalentă cu leafa pe 3 ani. Oficianţii superiori de toate gradele, precum şi cei inferiori, însărcinaţi cu dirijarea unui oficiu de Stat, judeţean sau comunal, vor depune asemenea o garanţie echivalentă cu salariul pe un an.

Art. 23. — Pentru formarea garanţiilor necesare fiecărui funcţionar, pentru gradul de oficiant superior sau diriginte, se va reţine dela toate gradele, începând dela oficianţi inferiori de gradul III în sus, câte 5 % din salariul mensual al fiecărui funcţionar care n'are garanţie.

www.dacoromanica.ro

Aceste reţineri, împreună cu procentele lor, se vor capitaliză la Casa de depuneri şi consemnaţiuni pe contul fiecărui funcţionar în parte.

Funcţionarul înaintat la gradul de oficiant superior, sau chemat la dirijarea unui oficiu, neavând garanţia completă, i se va reţine 10 % din salariu pentru acest scop.

Art. 24. — Garanţiile şi reţinerile prevăzute mai sus nu se pot cedă, nici urmări, în timpul cât impiegatul face parte din corp decât numai pentru despăgubiri către Stat.

De asemenea aceste garanţii şi reţineri nu se pot restitui amploiaţilor, nici în total, nici în parte, decât numai după retragerea lor din serviciu şi după verificarea gestiunii lor de către Curtea de conturi.

Indemnizaţie de locuinţă şi transport

Art. 25. — Inspectorii, şefii de divizie, precum şi diriginţii de oficiuri cari, din cauza insuficienţei localului, nu vor puteă aveă locuinţa la oficiul ce-l dirig, vor primi o indemnizaţie de câte doi lei pe zi.

Impiegaţii de orice grad, afară de diriginte, ataşaţi cu serviciul la oficiile Constanţa şi Sulina, vor primi asemenea ca indemnizaţie de locuinţă câte 40 lei mensual.

Art. 26. — Funcţionarul telegrafo-postal, transferat în interesul serviciului, are dreptul la transportul său, al soţiei şi copiilor săi în contul Statului cu calea ferată: pentru inspector şi oficiant superior în clasa I; oficiantul inferior şi elevul în clasa II

El are dreptul şi la transportul gratuit al bagajului şi mobilierului său.

Transportul acestor bagaje şi mobilier se va face cu trenul de mărfuri.

Art. 27. — In direcţiunile unde nu există cale ferată sau bastimente de apă, precum şi pe drumurile unde deşi ar circulă diligenţe, dar în lipsă de locuri suficiente pentru familie, bagaje şi mobilier, personalul telegrafo-postal are dreptul la o indemnizaţie în bani, care se fixează pe kilometri după cum urmează:

Pentru personalul transferat în interesul serviciului:

Lei 1, bani 50, pentru inspectorul, oficiantul şi elevul căsătorit;

Lei 1 pentru inspectorul, oficiantul şi elevul necăsătorit.

Pentru personalul ce călătoreşte în inspecţiune sau misiuni pe căi pe unde nu este drum de fier sau serviciu de transporturi regulate pe apă sau uscat:

Lei 1 pentru funcţionarii de orice grad.

Dislocaţiuni provizorii

Art. 28. — Personalul dislocat provizoriu, pe lângă indemnizaţia de transport, are dreptul la o diurnă care se fixează la şase lei pe zi pentru oficiantul superior, patru lei pe zi pentru oficiantul inferior şi trei lei pe zi pentru elev.

Funcţionarii chemaţi peste rând în serviciu au dreptul la o indemnizare egală cu jumătate leafa gradului lor pe o zi.

Dreptul la pensie

Art. 29. — Pentru regularea dreptului la pensie, funcţionarii telegrafo-postali se bucură de toate dispoziţiunile legii asupra pensiilor militare.

Poziţia personalului

Art. 30. — Poziţia personalului telegrafo-postal este activitatea, disponibilitatea, retragerea la pensie, demisiunea şi destituirea.

Art. 31. — Activitatea este poziţiunea funcţionarului care se găseşte îndeplinind veriuna din funcţiunile serviciului telegrafo-postal.

www.dacoromanica.ro

Disponibilitatea este poziţiunea funcţionarului care încetează timporar a face parte din serviciul activ.

Retragerea la pensie este poziţiunea funcţionarului care, îndeplinind anii de serviciu prevăzuţi de lege, se bucură de plata unei pensiuni.

Demisiunea este poziţiunea funcţionarului care încetează de a face parte din corpul telegrafo-postal, dar susceptibil de a reveni în corp.

Destituirea este poziţiunea funcţionarului scos definitiv din corpul telegrafo-postal, fără drept de a mai reveni.

Art. 32. — Funcţionarul care are vârsta prevăzută de lege şi timpul de serviciu necesar pentru dobândirea pensiunii complete, se va puteà pune la retragere din oficiu în interesul serviciului.

Despre disponibilitate

Art. 33. — Funcţionarul telegrafo-postal în activitate nu poate fi pus din oficiu sau obţine disponibilitatea decât în urma contractării unor infirmităţi curabile, şi aceasta pe timp maximum de şease luni.

Art. 34. — Disponibilitatea nu se poate acordà decât după ce funcţionarul a împlinit un concediu de boală de două luni şi în urma unui certificat al unei comisiuni medicale, constatând starea infirmităţii.

Art. 35. — Funcţionarul aflat în disponibilitate pentru infirmităţi timporare se bucură, pe timpul aflat în această poziţiune, de toate drepturile acordate persenalului telegrafo-postal.

Art. 36. — Directorul general poate supune, din oficiu, pe funcţionarul aflat în disponibilitate la examinarea unei comisiuni medicale, şi găsindu-l valid, îl va chemà în serviciu.

Art. 37. — Funcţionarul telegrafo-postal, pe tot timpul aflat în disponibilitate, nu are dreptul decât la jumătatea salariului gradului său.

Despre demisiune

Art. 38. — Funcţionarul telegrafo-postal îşi poate da singur demisiunea sau i se poate retrage funcţiunea din oficiu de către Direcţiune, considerându-se astfel demisionat.

Art. 39. — Demisiunile colective nu sunt admise.

Art. 40. — Funcţionarul care demisionează nu poate fi reprimit în corp decât cu un grad mai jos de acel ce a ocupat, şi trece cel din urmă la rând pentru înaintări.

Pentru caz de boală însă, bine constatat, se poate reprimi cu gradul cu care a eşit din corp, dacă absenţa lui a fost mai scurtă decât doi ani.

După trecerea de doi ani dela demisionare, funcţionarul nu poate fi reprimit în corp decât cu un grad mai jos decât acela cere l-a avut la ieşire, şi în urma unui examen asupra cunoştinţelor corespunzătoare acestui grad.

Despre destituire

Art. 41. — Funcţionarul telegrafo-postal din activitate şi disponibilitate nu poate fi destituit decât pentru unul din următoarele cazuri:

1. Lipsa totală a cunoştinţelor serviciului telegrafo-postal;
2. Ca măsură disciplinară:

a) Pentru purtare rea provenită din viţiuri;

b) Pentru greşeli grave eari aduc discreditare serviciului;

www.dacoromanica.ro

c) Pentru greşeli contra onoarei ca funcţionar şi om, şi cari greşeli ar scăpà previziunilor codului penal ;

d) Pentru cei condamnaţi la închisoare prin hotărîre judecătorească definitivă pentru fapte infamante.

Destituirea se va pronunţà de ministru, după propunerea directorului general.

Mai înainte de a propune destituirea unui funcţionar telegrafo-postal, directorul general este dator să ia avizul consiliului de disciplină, care îşi va formulà părerea în scris.

Consiliul de disciplina

Art. 42. — Se institue pe lângă Direcţiunea generală un consiliu de disciplină compus din : subdirector, un şef de divizie tras la sorţi din cei trei, unul din diriginţii oficiului central tras la sorţi, doi funcţionari în acelaş grad cu inculpatul, desemnaţi de dânsul din administraţia centrală.

Pedepsele disciplinare

Art. 43. — Pentru abateri dela regulamentul de execuţie a serviciului zilnic, funcţionarii telegrafo-postali sunt supuşi la următoarele pedepse după gravitatea cazului :

a) Avertisment ;

b) Amenda care nu va puteà covârşi jumătatea salariului pe o lună ;

c) Transferarea pe contul funcţionarului ;

d) Suspendarea din funcţiune, cu pierderea salariului pe termen maximum de două luni;

e) Destituirea, după ce se va luà şi avizul consiliului de disciplină prevăzut la art. 42.

Art. 44. — In regulamentul desvoltător al acestei legi se va prevede modul de aplicare al acestor pedepse.

Concediurile

Art. 45. — Concediurile funcţionarilor telegrafo-postali se acordă de către directorul general ; nu se pot acordà concedii mai mari de 15 zile decât pe baza unui certificat medical.

Casa de dotaţie

Art. 46. — Se institue o Casă de dotaţie a corpului telegrafo-postal, care se va alimentà din amenzile disciplinare aplicate personalului telegrafo-postal, superior şi inferior, afară de factori, din donaţiuni benovele, din vacanţele personalului angajat cu diurnă şi din bonificarea procentelor acestui fond.

Art. 47. — Fondul şi procentele acestei Case sunt destinate a veni în ajutorul funcţionarilor de orice grad şi a familiilor celor căzuţi în infirmităţi şi fără drept de pensiune.

Art. 48. — Un regulament special va determinà modul de funcţionare a acestei Case,

Jurământ

Art. 49. — La intrarea în funcţiune, funcţionarul telegrafo-postal depune următorul jurământ :

»Jurământ«.

»Jur, pe onoare şi conştiinţă, că voiu îndeplini datoriile mele cu credinţă şi că voiu »respecta cu sfinţenie legile şi Constituţia Patriei mele.

»Jur că nu voiu împărtăşi nimănui cuprinderea corespondenţelor.

»Jur credinţă Regelui Carol I şi Dinastiei Sale.

»Aşa să-mi ajute Dumnezeu«.

www.dacoromanica.ro

Regulamentul desvoltător al legii de mai sus, sancţionat cu decretul No. 2.197 din 28 Maiu 1892 [1]), cuprinde, în afară de părţile propriu zise desvoltătoare, dispoziţiuni detaliate privitoare la atribuţiunile directorului şi subdirectorului general, împărţirea administraţiunii centrale pe divizii şi biurouri, cu atribuţiunile fiecărei împărţiri, atribuţiunile inspectorilor şi controlorilor de circumscripţii, diriginţilor şi manipulanţilor.

* * *

Legea de exploatare s'a votat de Cameră şi Senat la 19 şi 28 Martie 1892 şi s'a sancţionat cu decretul regal No. 2.350 din 9 Iulie acelaş an [2]).

Această lege, faţă de cea din 1880 şi de modificările introduse în 1886, conţine, în ceeace priveşte serviciul postal, ca părţi esenţiale şi deosebite următoarele modificări şi introduceri :

Pentru urmărirea şi descoperirea crimelor şi delictelor s'a prevazut a se pune corespondenţele deschise la dispoziţia tribunalelor judecătoreşti.

S'au introdus cărţile postale închise de 5 bani pentru interiorul comunelor şi de 15 bani pentru interiorul ţării.

Publicaţiunile periodice, când vor fi puse mai multe foi sub aceeaş bandă, să se taxeze ca imprimate.

Pentru ziare s'a prevăzut facultativ principiul că administraţiunile de ziare pot să încredinţeze lista abonaţilor şi costul anticipat, pentru ca distribuirea foilor să se facă după acele liste.

Scrisorile recomandate s'a admis a fi încărcate cu ramburs până la 500 lei.

Obiectele căzute în rebut s'a stabilit ca, după trecerea de un an, să se deschidă de o comisiune, în scopul, pe de o parte, de a se puteà înapoià celor în drept, iar pe de alta, pentru a se puteà găsì obiectele şi documentele de valoare şi cari, după publicarea prin *Monitorul Oficial*, să se ţină la dispoziţia expeditorilor.

Termenul de valabilitate al mandatelor s'a fixat la 40 zile în loc de 3 luni.

Taxele mandatelor s'au scăzut, fixându-se la 25 bani de fiecare 25 lei sau fracţiune până la 200 lei, iar de acì înainte câte 50 bani de fiecare 100 lei sau fracţiune.

S'au introdus mandatele oficiale (scutite de taxe) pentru nevoile serviciului administraţiunii postelor şi telegrafelor.

Valoarea mandatelor ce nu se vor puteà achità destinatarilor, şi nu vor fi reclamate nici de expeditori în timp de 1 an, s'a prevăzut a se face venit la Stat şi s'a stabilit că trimiterile prin mandate sunt proprietatea expeditorilor, până în momentul predării lor la destinaţie.

In privinţa mandatelor s'a mai admis avizul de plată, reexpedierea fără a

---

[1]) *Monitorul Oficial* No. 49 din 1892.

[2]) *Monitorul Oficial* No. 87 din 1892.

www.dacoromanica.ro

se supune la taxe şi expedierea lor prin telegraf sub denumirea de mandate telegrafice.

S'a introdus în serviciul intern incasarea cupoanelor, chitanţelor, faturilor, biletelor la ordine, tratelor, a valorilor comerciale şi a celor plătibile fără cheltueli până la o valoare maximă de 1.000 lei, prevăzându-se norme de manipulare în felul celor din serviciul internaţional.

In serviciul de mesagerii s'au schimbat bazele de taxare din trecut pe zone, urmând ca taxele să se perceapă pe greutate şi valoare.

Pe greutate s'a stabilit o taxă unică de 1 leu până la 5 kg, pentru tot interiorul ţării, iar de acì în sus s'a dispus a se percepe câte 20 bani pentru fiecare kg în plus, oricare ar fi fost distanţa.

Pentru valoare taxele s'au fixat la 20 bani până la 500 lei şi 30 bani dela 500 la 1.000 lei. Dela 1.000 lei la 10.000 câte 30 bani de fiecare 1.000 lei peste taxele cuvenite până la 1.000 lei. Dela 10.000 lei la 20.000 lei câte 20 bani de fiecare 1.000 lei peste taxele arătate până acì. Dela 20.000 lei în sus se va percepe câte 10 bani de fiecare 1.000 lei peste taxele arătate mai sus.

Scrisorile de valoare până la 500 lei s'a prevăzut a se taxà, în ce priveşte greutatea, ca scrisorile recomandate, la cari se va adăugà taxa pe valoare ca la mesagerii, iar pentru cele mai mari de 500 lei se vor aplicà taxele ca pentru mesagerii.

Francarea obiectelor de mesagerii fără valoare declarată până la 5 kg s'a făcut obligatorie la prezentare.

S'a admis ca obiectele de mesagerii să poată fi încărcate cu ramburs până la 1.000 lei şi a se primì la expediere şi mesagerii voluminoase cu taxe pe greutate majorate cu 50 %.

In privinţa serviciului de mesagerii s'a prevăzut dreptul de retragere atât dupa prezentare cât şi după expediere şi s'a introdus distribuirea la domiciliu în schimbul unei taxe de factaj de 25 bani pentru obiectele până la 5 kg greutate şi de 50 bani pentru cele cari vor trece peste această greutate.

Relativ la perceperea taxelor, în general, s'a prevăzut principiul că ele se vor incasà prin aplicare de timbre postale pentru corespondenţe de tot felul, mandate postale şi mesagerii fără valoare până la 5 kg greutate şi s'a lăsat latitudinea ca sistemul să se întindă şi la altfel de trimiteri, dacă practica va dovedì că se înlesneşte manipularea lor.

Ca trimiteri scutite de taxe s'a prevăzut a se considerà şi trimiterile autorităţilor judeţene şi comunale, ale Creditelor agricole, ale portăreilor pentru cei cari se judecă cu acte de paupertate şi ale instituţiunilor de binefacere.

S'a prevăzut că anchetele şi cercetările făcute de inspectorii telegrafo-postali, precum şi de agenţii desemnaţi de Direcţiunea postelor, să facă probă în justiţie.

Completându-se dispoziţiunile din trecut, s'a prevăzut că se vor pedepsì ca

www.dacoromanica.ro

falsificatori şi cei cari vor contraface timbrele postale ale altor State din Uniunea postală universală.

S'a introdus în lege dispoziţiunile privitoare la arhive şi actele de manipulaţie despre cari am vorbit la pag. 443.

Acestea sunt dispoziţiunile principale introduse în legea de exploatare din 1892 şi la a cărei completare s'a lucrat atât în timpul directorului Suţu cât şi al lui Gorjan. Pentru cei cari însă vor voi să cunoască textul acestei legi în întregime îl dăm acì:

LEGE

TELEGRAFO-POSTALĂ

Sancţionată prin decretul No. 2.350 din 9 Iulie 1892, publicată în *Monitorul Oficial* No. 87 dela 19 Iulie 1892

PARTEA I

Drepturi rezervate Statului

Art. 1.—Statul îşi rezervă dreptul de monopol asupra telegrafului, telefonului şi postei Nimeni altul, fără autorizarea Direcţiunii telegrafelor şi postelor, nu are dreptul să transmită semnale dela un loc la altul sau să schimbe corespondenţe de verice natură, fie prin maşini sau aparate telegrafice, telefonice sau orice alt mijloc.

Asemenea nimeni altul n'are dreptul să înfiinţeze serviciuri pentru transport de scrisori, ziare, imprimate de orice fel, probe de mărfuri, hârtii de afaceri, cărţi postale, bani, valori şi obiecte până la greutate de 5 kilograme.

Art. 2.—Administraţia postelor poate refuză de a transportà prin mijloacele de cari dispune :

a) Obiecte prea fragile ;

b) Obiectele acelea ale căror dimensiuni ar aduce dificultăţi la încărcarea şi transportul lor, sau acelea pentru cari s'ar cere o îngrijire deosebită ;

c) Obiectele de o greutate sau de un volum care nu s'ar puteà transportà prin mijloacele de cari dispune administraţia postelor.

Art. 3.—Este oprit a se servì de poştă pentru transportarea obiectelor cari ar fi expuse fermentaţiunii (fierbere) sau putreziciunii, a se inflamà sau face explozie, precum, de exemplu : praful de puşcă, fulminantele, chibriturile, etc.

Oricine va expedià prin poştă un asemenea obiect, fără a-i fi declarat conţinutul, osebit de penalităţile prevăzute de lege, va fi răspunzător şi de stricăciunile ce ar rezultà.

Art. 4.—Oricine are acelaş drept a se servì de telegraf,. de telefon şi de poştă ; se acordă însă preferinţă, în ordinea efectuării serviciului, celor cari privesc un serviciu public şi pentru afacerile Statului.

Art. 5.—In cuprinsul unui oraş sau comună oricine poate distribuì obiectele sau corespondenţa sa prin expres, dar nu va puteà stabilì un serviciu pentru distribuirea de diferite corespondenţe fără autorizarea Direcţiunii telegrafelor şi postelor.

Art. 6.—Dela o localitate la alta, între cari există serviciu regulat de poştă, oricine poate corespunde prin expres şi trimite obiectele sale proprii la o altă persoană, dar nu va puteà trimite obiecte dela diferite persoane cu prelevare de taxe, sub penalitatea prevăzută de această lege.

www.dacoromanica.ro

Art. 7.—Direcţiunea telegrafelor şi postelor poate opri transmiterea oricărei telegrame prin telegraf sau corespondenţă deschisă prin poştă, care ar păreà primejdioasă pentru siguranţa Statului, sau care ar fi contrarie legilor ţării, ordinei publice sau bunelor moravuri.

Pe telegramele refuzate se vor însemnà motivele refuzării şi se vor restitui prezentatorului în termen maximum de 18 ore.

PARTEA II

Serviciul telegrafic

TITLUL I

Despre reţeaua telegrafică, corespondenţa şi arhiva

Art. 8.— Oficiile telegrafice se împart în trei categorii :

a) Oficii cu serviciul permanent ;

b) Oficii cu serviciul complet, adică cari sunt deschise publicului dela 7 ore dimineaţa până la 9 ore seara, dela 1 Aprilie până la 30 Septemvrie şi dela 8 ore dimineaţa până la 9 ore seara dela 1 Octomvrie până la 31 Martie ;

c) Oficii cu serviciu limitat, adică cari sunt deschise publicului dela 8 ore dimineaţa până la amiazi şi dela 2 ore după amiazi până la 6 ore seara.

Art. 9.—Telegramele vor fi redactate în orice limbă ; ele vor fi însă scrise neapărat cu litere latine.

Când telegramele nu vor fi redactate în limba română, expeditorul poate fi obligat a da traducţiunea în scris.

Art. 10.—Pentru corespondenţa de Stat se admit telegrame compuse în cifre sau litere secrete, fie în total, fie în parte ; telegramele particulare nu pot fi redactate decât în limbaj clar sau compuse în cifre, cu condiţiune însă, pentru acest din urmă caz, ca expeditorii să încredinţeze administraţiunii telegrafice dicţionarul cifrelor ce întrebuinţează pentru compunerea telegramelor şi să plătească pe lângă taxa ordinară şi taxa de colaţionare.

Art. 11.—Originalele telegramelor, cópiilor şi bandele de semne se conservă în timp de un an dela data lor, cu toate precauţiunile necesare din punct de vedere al secretului ; după acest termen se vor distruge prin încheiere de proces-verbal.

Art. 12.—Textul telegramelor nu poate fi comunicat decât expeditorului sau destinatorului, după constatarea identităţii.

Expeditorul şi destinatarul au drept de a cere să li se libereze cópii adeverite de pe telegrama ce a transmis sau a primit.

Expeditorul nu poate cere a se trimite cópii şi la alte persoane de pe telegramele adresate M. S. Regelui, miniştrilor şi autorităţilor constituite.

Art. 13.—Direcţiunea centrală este datoare a pune la prima cerere, la dispoziţiunea tribunalelor judecătoreşti, judecătorilor de instrucţiune şi procurorilor telegramele private şi corespondenţele postale deschise ce s'ar socoti necesare la descoperirea crimelor sau delictelor.

TITLUL II

Taxele telegrafice

Art. 14.—Francarea telegramelor şi a taxelor accesorii este obligatorie la prezentare.

Art 15.—Taxa telegramelor se stabileşte pe cuvânt.

Taxa unui cuvânt este de opt bani pentru telegramele transmise dela un oraş la altul şi de cinci bani pe cuvânt pentru telegramele transmise în interiorul aceleeaş cómune.

www.dacoromanica.ro

Pentru telegramele de orice categorie se va liberà prezentatorilor din registrul cu matcă o chitanţă de primire, plătind o taxa fixă de 5 (cinci) bani de fiecare telegramă.

Art. 16.—Tot ceeace expeditorul scrie pe conceptul telegramei sale pentru a transmite intră în calculul taxei, afară de indicaţiunile »cu... cópii«, semnele de punctuaţiune, apostroful, alinea şi trăsurile de unire.

Preambulul telegramelor, adică cuvintele, numerele sau semnele înscrise din oficiu în interesul serviciului, nu se taxează.

Numele oficiului de prezentare, data, ora şi minutul prezentării se înscrie asemenea din oficiu pe copia ce se predă destinatarului.

Expeditorul poate scrie aceste indicaţiuni în total sau în parte în textul telegramei sale ; atunci însă ele intră în numărul cuvintelor de taxat.

Art. 17.—La taxare se vor observà prescripţiunile următoare :

1. Maximum lungimii unui cuvânt este fixat la 15 caractere după alfabetul Morse ; excedentul până la concurenţa de 15 caractere se socoteşte totdeauna drept un cuvânt ;

2. Cu toate acestea se va socoti numai drept un singur cuvânt :

a/ Numele biuroului telegrafic de destinaţiune când este scris în adresă, oricare ar fi numărul cuvintelor şi caracterelor întrebuinţate pentru a-l exprimà ;

b/ Orice caractere, orice litere, orice cifre izolate ;

c/ Sublinierea ;

d/ Parenteza (cele două semne ce o formează) ;

e/ Guilemelele (semnele distinctive aşezate în capul şi la finele unui singur pasagiu)

3. Expresiunile unite printr'o trăsură de unire se socotesc drept atâtea cuvinte câte s'au întrebuinţat pentru a le formà. Cuvintele separate prin apostrof se socotesc drept atâtea cuvinte izolate ;

4. Impreunarea sau alterarea cuvintelor contrariu uzului limbii nu este de loc admisă. Cu toate acestea, numele proprii de oraşe, numele de persoane, numele de localităţi, pieţe, bulevarde, strade, etc., numele de corăbii, precum şi numirile scrise în litere se socotesc până la 15 caractere, drept atâtea cuvinte câte s'au întrebuinţat de expeditor a le exprimà ;

5. Numerele scrise în cifre se socotesc drept atâtea cuvinte de câte ori conţin cinci cifre, plus un cuvânt pentru excedent. Aceeaş regulă se aplică şi la calculul grupelor de litere;

6. Se socotesc drept o cifră punctele şi virgulele ce intră în formarea numerelor, precum şi barele de fracţiune ;

7. Literele adăugate la cifre pentru a însemnà numerele ordinare se socotesc fiecare drept o cifră.

Art. 18.—Telegramele cu adresă completă se remit gratuit la locuinţa destinatarului sau la biuroul postal, dacă sunt adresate poste-restante.

Telegramele cu adresă convenită se admit în serviciul telegrafic şi se remit destinatarului cu condiţiune ca acesta să-şi aibă adresa înregistrată la oficiul din localitate.

Inscrierea adreselor convenite la oficiu este supusă la o taxă fixă de 50 lei pe an, cu titlul de abonament plătit de destinatar.

Art. 19.—Expeditorul unei telegrame private poate obţine prioritatea de transmitere şi predare la destinaţie, înscriind cuvântul »urgentă« sau »(D)« înaintea adresei şi plătind pentru tot interiorul ţării o suprataxă de 50 bani.

Telegramele urgente au prioritatea de transmitere numai după telegramele de Stat şi după cele urgente de serviciu asupra tuturor telegramelor private şi ordinare de serviciu, iar în toate celelalte privinţe telegramele urgente sunt supuse aceloraşi prescripţiuni şi regule de manipulare ca şi telegramele ordinare.

www.dacoromanica.ro

Art. 20. — Orice expeditor poate plăti răspunsul ce cere dela corespondentul său In asemenea caz expeditorul trebuie să scrie înainte de adresă indicaţiunea : »răspuns plătit« sau (R. P.), arătând numărul cuvintelor plătite pentru răspuns, care se taxează conform art. 15 de mai sus. Dacă expeditorul nu a indicat numărul cuvintelor plătite pentru răspuns, se va considerà răspunsul ca fiind plătit pentru 10 cuvinte

Expeditorul unei telegrame multiple care voeşte să plătească răspunsul pe care îl cere dela destinatarii telegramei sale, trebuie să scrie menţiunea : »răspuns plătit« înaintea fiecărei adrese a destinatarului pentru care plăteşte răspunsul.

Expeditorul poate de asemenea cere dela corespondentul său un răspuns urgent ; în asemenea caz trebuie să scrie înainte de adresă indicaţiunea: »răspuns plătit urgent« (R. P. D.) şi va plăti taxa unei telegrame urgente după numărul cuvintelor ce cere să i se răspundà.

Destinatarul unei telegrame cu răspuns plătit primeşte dela oficiul de sosire un bon care îi dă facultatea de a expedià gratuit şi în limitele taxei plătite mai înainte o telegramă la o destinaţiune oarecare.

Când taxa unei telegrame plătită printr'un bon excedează suma valorii acestui bon, excedentul taxei se va plăti în numerar.

Acest bon nu este valabil decât în timp de şase săptămâni, socotite dela ziua în care s'a stabilit. Acest termen trecut el se va considerà ca nul şi neavenit şi taxa percesă rămâne câştigată fiscului.

Art. 21. — Expeditorul oricărei telegrame are facultatea de a cere colaţionarea. In acest caz expeditorul este obligat a scrie înainte de adresă indicaţiunea : »colaţionată« sau (T. C.)

Taxa colaţionării este de doi bani de cuvânt.

Colaţionarea, care consistă în repetarea integrală a telegramei, se face la toate aparatele de oficiul care a primit telegrama şi imediat după transmiterea telegramei de colaţionat.

Art. 22.—Expeditorul oricărei telegrame poate cere ca indicaţiunea datei şi orei la care telegrama sa a fost predată corespondentului său să i se notifice prin telegraf îndată după predare sau cauzele cari împiedică predarea.

El trebuie să înscrie în asemenea caz, înainte de adresă, indicaţiunea : »primirea adeverită« sau (C. R.)

Taxa adeveririi de primire este egală cu taxa a 10 cuvinte.

Art. 23.—O telegramă multiplă poate să fie adresată, în aceeaş localitate la mai mulţi destinatari sau unui destinatar la mai multe domiciliuri din aceeaş localitate.

Telegrama multiplă se taxează ca o singură telegramă, şi este supusă, afară de taxa prevăzută la art. 15, şi la un drept de copie.

Dreptul de copie se taxează cu 50 bani pentru fiecare serie de 100 cuvinte sau fracţiune de 100 cuvinte şi pentru fiecare exemplar. Această taxă se percepe şi pentru copiile eliberate din arhivă.

Art. 24. — O telegramă care va trebui să urmărească pe destinatar prin staţiuni în interiorul ţării va fi supusă de atâtea ori la taxa prevăzută la art. 15, la câte oficii va fi adresată.

Expeditorul trebuie să scrie atunci înainte de adresă indicaţiunea : »A se urmări« sau (F. S.)

Destinatarul unei telegrame poate cere să i se transmită telegrama în altă localitate, plătind destinatarul la primire taxa de reexpediare.

Art. 25. — Telegramele adresate la localităţi unde nu există oficii telegrafice pot fi expediate prin expres de către oficiul cel mai apropiat ; în asemenea caz, pe lângă taxa pre-

www.dacoromanica.ro

văzută la art. 15, expeditorul va lăsà un depozit cât se va crede necesar de oficiul de prezentare, plătind şi taxa adeveririi de primire în contul căreia oficiul de destinaţiune va avizà data şi ora predării sau cauzele cari au împiedicat-o, precum şi costul innadinsului pentru lichidarea ulterioară a depozitului. La telegramele cu innadins expeditorul trebuie să înscrie inainte de adresă »innadinsul plătit« sau (X. P.).

Art. 26. — Indicaţiunile eventuale scrise de expeditor intră în numărul cuvintelor de taxat.

Când însă vor fi scrise în mod abreviat, adică cu literele convenţionale ale servicinlui telegrafic, se vor taxà drept un cuvânt.

Art. 27. — Prezentatorul unei telegrame are dreptul de a-i opri transmiterea fie la punctul de pornire, fie la cel de destinaţie ; taxa incasată însă rămâne în profitul fiscului.

Art. 28. — Telegramele transmise prin staţiunile de căi ferate nu sunt supuse la nici o altă taxă specială decât cele prevăzute de această lege.

PARTEA III

Serviciul postal

TITLUL I

Serviciul corespondenţelor, taxele postale

Art. 29. — Serviciul corespondenţelor cuprinde :

a) Scrisorile ;

b) Cărţile postale deschise şi închise ;

c) Imprimatele de orice natură ;

d) Hârtiile de afaceri ;

e) Probele de mărfuri.

Art. 30. — Taxa transportului corespondenţelor în toată întinderea României, cuprinzându-se şi predarea la domiciliul destinatarilor, se fixează după cum urmează :

a) Pentru scrisorile destinate a se distribui în interiorul ţării, la 15 bani în caz de francare şi la îndoit în caz contrariu de fiecare scrisoare şi pentru fiecare greutate de 15 grame sau fracţiune de 15 grame ;

b) Pentru scrisorile destinate a se distribui în interiorul comunei unde au fost prezentate, la 5 bani în caz de francare, şi la îndoit în caz contrariu, de fiecare scrisoare şi pentru fiecare greutate de 15 grame sau fracţiune de 15 grame ;

c) Pentru cărţile postale deschise simple la 5 bani de carte pentru toată ţara şi la 10 bani acele cu răspuns plătit ;

d) Pentru cărţile postale închise la 5 bani de carte în interiorul aceleeaş comune şi la 15 bani pentru toată ţara şi pentru provinciile limitrofe unde scrisorile sunt admise a circulà cu taxa redusă de 15 bani ;

e) Pentru imprimate de orice natură, cu excepţiune de acele prevăzute la lit. *c* şi *d* din articolul de faţă, hârtii de afaceri şi probe de mărfuri, pentru fiecare obiect sau pachet având o adresă deosebită şi cu condiţiune ca acest obiect sau pachet să nu conţie nici o scrisoare sau notă manuscrisă având caracterul de corespondenţă actuală sau personală şi să fie condiţionat în mod de a puteà fi verificat cu înlesnire, se va percepe :

1. Pentru imprimate până la greutatea de 50 grame, 3 bani ;
2. Pentru probe de mărfuri până la greutatea de 100 grame, 6 bani ;
3. Pentru hârtii de afaceri până la greutatea de 250 grame, 15 bani ;

www.dacoromanica.ro

4. Peste greutăţile indicate mai sus sub No. 1, 2 şi 3, taxa se sporeşte cu câte 3 bani de fiecare 50 grame mai mult sau fracţiune din 50 grame ;

f) Pentru publicaţiunile periodice, un ban şi jumătate de fiecare număr simplu sau însoţit de un supliment, care împreună nu vor trece peste greutatea de 50 grame. Mai multe foi sub aceeaş bandă se taxează conform alinieatului *e* de mai sus.

Administraţia postelor va ţine la dispoziţia redacţiunilor bande timbrate pentru francarea ziarelor.

Administraţia postelor va puteà percepe şi în numerar aceste taxe dela administraţiile acelor ziare cari ar voi să încredinţeze postei listele abonaţilor lor şi să se aboneze la distribuirea ziarului după acele liste prealabil depuse. Asemenea abonamente nu pot însă fi pe un termen mai scurt de o lună.

Art. 31.—In caz de francare insuficientă, obiectele corespondenţei de orice natură sunt supuse în sarcina destinatarilor la o dublă taxă pentru suma insuficientă.

Cu toate acestea, afară de scrisori, nu se vor da curs :

a) Obiectelor cari nu vor fi cel puţin în parte francate, sau nu vor îndeplini condiţiunile cerute mai sus, spre a fi favorizate de moderaţiunea taxei ;

b) Obiectele de natură a murdări sau deteriorà corespondenţa când nu vor fi împachetate în condiţiunile prevăzute de regulament ;

c) Pachetele de probe de mărfuri cari au o valoare comercială, asemenea nici acelora a căror greutate trece peste 350 grame, sau cari prezintă dimensiuni mai mari de 30 centimetri în lungime, 20 în lăţime şi 10 în grosime, precum şi celor în formă de sul, având lungimea mai mare de 30 centimetri şi 15 centimetri de diametru ;

d) Pachetele de hârtii de afaceri şi imprimate de orice natură, a căror greutate trece peste 2 kg, sau cari prezintă pe una din feţele lor o dimensiune mai mare de 45 centimetri ; cu toate acestea, pachetele în formă de sul având lungime de 75 centimetri şi diametru de 10 centimetri, vor fi admise.

Art. 32.—Obiectele aratate la art. 29 pot fi expediate cu recomandaţie ; orice trimitere recomandată este supusă în sarcina trimiţătorului :

a) La taxa de francare ordinară a trimiterii după natura sa ;

b) La un drept fix de recomandaţiune de 25 bani.

Art. 33.—Trimiţătorul unui obiect recomandat poate obţine un aviz de primirea acestui obiect, plătind înainte un drept fix de 25 bani.

Art. 34.—Trimiţătorul unui obiect recomandat, care n'a cerut la prezentarea lui a obţine aviz de primire, poate cere, cu toate acestea şi în urmă constatarea predării, plătind înainte taxa unei foi de reclamaţiune care se fixează la 25 bani.

Pentru constatarea predării obiectelor recomandate, ale căror avize nu se vor înapoià în termen de 15 zile cel mult, foaia de reclamaţie se va face din oficiu.

Art. 35.—Corespondenţele recomandate pot fi expediate cu ramburs până la suma de 500 lei şi se vor tratà ca şi celelalte corespondenţe recomandate. Suma incasată dela destinatari trebuie să fie transmisă expeditorului prin mandat postal, după scăderea taxei mandatului ordinar.

Art. 36.—Obiectele reexpediate din cauza schimbării de domiciliu a destinatarilor nu sunt supuse la nici o supratаxă, afară dacă francarea este valabilă numai pentru interiorul unei comune ; în asemenea caz obiectele se vor încărcà cu diferenţa taxei de francare.

Art. 37.—Este cu desăvârşire oprit de a se introduce în scrisori, fie simple, fie recomandate, bani, valori în hârtie sau obiecte preţioase de orice natură.

In caz fortuit, când se descoper asemenea obiecte, se taxează şi expediază la destinaţie ca mesagerii, fără a se scădeà valoarea timbrelor aplicate.

www.dacoromanica.ro

Art. 38.—Toate oficiile postale pot primì şi face abonamente la jurnale atât interne cât şi internaţionale. Pentru cele interne se va percepe, peste taxa jurnalului şi a transportului, un drept de comision de doi lei la sută în profitul administraţiei postelor, care drept însă nu poate fi mai mic de 25 bani. Pentru cele internaţionale se va urmà conform convenţiunilor speciale.

Art. 39.—In oficiile postale principale se va pune la dispoziţia persoanelor, cari vor face cerere, căsuţe speciale în cari se vor depune corespondenţele ce le sunt adresate. Taxa ce trebuie să se plăteescă pentru o căsuţă se fixează la doi lei pe lună.

Dreptul de a aveà o căsuţă nu scuteşte pe nimeni dela plata imediată a taxelor cu cari sunt încărcate corespondenţele.

Art. 40.—Corespondenţele interne cari, pentru diferite motive, n'au putut fi remise destinatarilor sau au fost refuzate de către aceştia, sunt declarate căzute în rebut şi se înaintează la finele lunii Direcţiunii generale.

Suma taxelor scrisorilor nefrancate, căzute în rebut, va fi scăzută în contul timbrelor „taxa de plată“ al lunei la care se rapoartă.

Scrisorile căzute în rebut se păstrează în timp de un an, după care se distrug prin încheiere de proces-verbal.

Mai înainte de a le distruge, administraţia telegrafelor şi postelor este autorizată a deschide corespondenţele căzute în rebut, după expirarea termenului de un an, în scop de a găsì notiţele trebuincioase pentru a înapoià aceste corespondenţe celor în drept şi pentru a căutà obiectele şi documentele de valoare cuprinse într'însele, ţinându-le la dispoziţia celor interesaţi.

Lista acestor obiecte şi numele interesaţilor se va publicà prin *Monitorul Oficial*.

Deschiderea corespondenţelor rebut se va face de către o comisiune „ad-hoc“, supusă jurământului.

Art. 41.—Corespondenţele nefrancate căzute în rebut se restitue, în caz eventul, depunătorilor sau destinatarilor pentru taxele de porto cu cari au fost încărcate la prezentare

Art. 42.—Expeditorii corespondenţelor pe cât timp nu au fost predate destinatarilor pot cere retragerea lor sau modificarea adresei.

Cererea de formulat în această privinţă se transmite prin poştă sau telegraf, pe contul expeditorilor, cari trebuie să plătească :

a) Prin poştă, taxa unei scrisori recomandate, şi

b) Prin telegraf, taxa telegramei după tarifa ordinară.

TITLUL II

Mandate postale

Art. 43.—Oficiurile postale cari vor fi anume determinate prin regulamentul respectiv sunt autorizate a emite şi achità mandate postale de o valoare egală cu sumele ce li se vor vărsà de către expeditori, până la suma maximum de 500 lei.

Art. 44.—Mandatele postale sunt transmisibile la o a treia persoană, păstrându-se regulele prescrise prin regulament.

Art. 45.—Mandatele postale nu sunt plătibile decât în termen de 40 zile dela data lor ; peste acest termen va trebuì a se da un nou aviz de către oficiul expeditor spre a puteà fi plătite.

Art. 46.—Administraţia postelor va percepe o taxă de 25 bani pentru fiecare 25 lei sau fracţiune de 25 lei până la suma de 200 lei inclusiv ; dela suma de 200 lei în sus taxa va fi pentru fiecare sută de lei sau fracţiune de sută de lei de 50 bani.

www.dacoromanica.ro

Art. 47. – Administrația postelor este autorizată a emite și mandate postale din oficiu pentru trebuințele serviciului.

Art. 48.—Oficiile postale sunt autorizate pentru achitarea mandatelor postale, a le plăti cu din sumele depuse de către expeditor și, în căz de neajungere, chiar cu din propriul lor venit, cu obligațiune de a se restitui casei din fondul pentru mandatele postale dela depozitul central, în cel mai scurt termen, spre a se puteà face vărsările la timp, conform legii

Art. 49.—Sumele depuse de către expeditori neconstituind un venit al Statului, numai taxele pentru mandatele postale se vor face venit.

Art. 50.—Valoarea mandatelor postale cari nu se pot achità, nici se vor reclamà de către cel în drept în timp de un an dela data lor, se incasează în profitul Statului.

Art. 51.—Expeditorul unui mandat postal poate obține un aviz de plata acestui mandat, achitând dinainte o taxă fixă de 25 bani.

Art. 52.—Mandatele postale pot fi reexpediate după destinatari, fără nici un adaus de taxe suplimentare.

Art. 53. – Sumele convertite în mandate postale sunt garantate depunătorilor până în momentul plății lor regulate destinatarilor sau mandatarilor lor.

Art. 54.—Pentru sumele transmise prin mandate postale depunătorii vor primì chitanța constatatoare în mod gratuit.

Art. 55.—Mandatele postale, după cererea expeditorilor, pot fi transmise și prin telegraf până la suma de 500 lei, fixată prin art. 43 ; în atare caz el trebuie să plătească :

a) Taxa ordinară a mandatului, și

b) Taxa telegramei și sub condițiunile prevăzute, când eventual ar cere să se transmită cu verio indicațiune specială.

TITLUL III

Serviciul de încasarea cupoanelor și efectelor de comerț

Art. 56 —Sunt admise la incasarea prin postă : cupoanele, chitanțele, facturile, biletele la ordin, tratele și, în general, toate valorile comerciale și altele plătibile fără cheltueli și ale căror valori nu întrec, pentru fiecare trimitere, suma de 1.000 lei efectivi sau o sumă echivalentă.

Art. 57.—Suma valorilor de incasat prin postă trebuie să fie exprimată în moneda țării, adică lei și bani.

Art. 58 Trimiterea valorilor de incasat se face sub formă de scrisoare recomandată, adresată direct de către depunător oficiului postal care trebuie să incaseze fondurile.

Aceeaș trimitere poate să conțină mai multe valori de incasat de acelaș biurou postal asupra diferiților debitori în profitul aceleeaș persoane.

Art. 59 —Taxa unei trimiteri făcută în conformitatea art. 58 precedent este aceea a unei scrisori recomandate de greutatea acestei trimiteri.

O recepisă se va liberà gratuit celui interesat pentru fiecare trimitere, în momentul depunerii.

Art. 60.—Plata parțială nu este admisă. Fiecare valoare trebuie să fie plătită integral și într'o singură dată ; dacă nu, se consideră ca refuzată.

Art. 61.—Oficiul postal de destinațiune, însărcinat cu incasarea, percepe asupra sumei fiecărei valori incasate o retribuțiune de 10 bani.

Art. 62.—Suma incasată, după ce se va scădeà :

a) Retribuția fixată la art. 61 ;

www.dacoromanica.ro

b/ Taxa ordinară a mandatului şi, în caz eventual, drepturile fiscale aplicate valorilor, se convertesc de către oficiul care a operat incasarea într'un mandat postal în profitul depunătorului, care, prin excepţiune pentru incasarea valorilor, poate să fie până la 1.000 lei. Acest mandat i se trimite fără nici o altă cheltuială.

Art. 63.—Valorile cari n'au putut fi incasate se înapoiază biuroului de origină scutite de port şi fără a fi încărcate cu verio taxă oarecare.

Art. 64.—Afară de cazul de forţă majoră, în caz de pierderea unei scrisori recomandate conţinând efecte de incasat, Statul plăteşte depunătorului o indemnitate de 50 lei, în condiţiunile determinate prin art. 97 din legea de faţă.

In caz de pierderea sumelor incasate, Statul plăteşte depunătorului valoarea integrală a sumelor pierdute.

Art. 65.—Administraţiunea postelor nu este responsabilă pentru întârzierile de transmitere fie a scrisorilor recomandate conţinând valorile de incasat, fie a acestor valori sau a mandatelor postale.

TITLUL IV

Serviciul mesageriilor

Taxele mesageriilor

Art. 66.—Serviciul mesageriilor conţine: bani, valori, scrisori de valoare şi obiecte de greutate.

Art. 67.—Bazele pentru taxarea obiectelor de mesagerii în interiorul României sunt:

a/ Greutatea;

b/ Valoarea.

Art. 68.—Taxele obiectelor de mesagerii se compun din taxa cuvenită după greutate şi din taxa cuvenită după valoare, în modul următor:

1. *Taxa pe greutate*

a/ Pentru obiectele până la 5 kilograme, taxa este de un leu în tot interiorul României;

b/ Pentru obiectele cu o greutate mai mare de 5 kilograme, taxa de 1 leu se sporeşte numai cu 20 bani pentru fiecare kilogram sau fracţiune de kilogram.

2. *Taxa pe valoare*

Toate obiectele cari au o valoare declarată, deosebit de taxa după greutate, mai sunt supuse şi la taxa după valoare, care se percepe după cum urmează:

a/ Pentru o valoare până la 500 lei inclusiv taxa este 20 bani; dela 500 până la 1.000 lei inclusiv taxa este de 30 bani;

b/ Dela 1.000 lei până la 10.000 lei inclusiv taxa se sporeşte cu 30 bani pentru fiecare miie de lei sau fracţiune, peste taxa cuvenită până la 1.000 lei;

c/ Dela 10.000 lei până la 20.000 lei inclusiv taxa se sporeşte cu 20 bani pentru fiecare miie de lei sau fracţiune de miie, peste taxele prevăzute la aliniatele *a* şi *b*;

d/ Dela 20.000 lei în sus taxa se sporeşte cu 10 bani de fiecare miie de lei sau fracţiune de miie de lei, peste taxele prevăzute la aliniatele *a*, *b* şi *c*;

e/ Se exceptează la această regulă scrisorile cu valoare declarată până la suma de 500 lei, cari se vor taxà, în ceeace priveşte greutatea, după tarifa scrisorilor recomandate; iar în ce priveşte valoarea, după tarifa de mesagerii.

Când mai multe obiecte de mesagerii sunt expediate sub aceeaş adresă, cu o singură foaie de însoţire, taxa se percepe pentru fiecare obiect în parte.

Este interzis a se aşezà într'un pachet mai multe obiecte închise cu diferite adrese.

www.dacoromanica.ro

Pentru trimiterile în monedă sau efecte publice de valoare expeditorul trebuie să declare adevărata valoare ; în caz eventual de a se constată că a declarat o valoare mai mică, va plăti drept amendă o taxă întreită pentru întreaga valoare conținută.

Pentru obiectele de mesagerii fără valoare declarată, cu greutate până la 5 kilograme, francarea este obligatorie la prezentare ; iar pentru celelalte obiecte de mesagerii francarea este facultativă.

Orice declarațiune frauduloasă, superioară valorii reale introdusă în trimiterile de grupuri și casete cu bani sau scrisori cu valoare declarată, fie în monedă, fie în efecte publice de valoare, este oprită.

Art. 69.—Se admite la expediere prin poștă obiecte încărcate cu ramburs până la suma de 1.000 lei, pentru care francarea este obligatorie la prezentare.

Rambursarea nu se poate face expeditorului decât după depunerea banilor de către destinatar.

Valoarea rambursului incasându-se dela destinatar, după ce se deduce taxa ordinară a mandatului postal, restul se transformă, de către oficiul postal de destinație, în profitul expeditorului într'un mandat postal care, prin excepțiune pentru rambursuri, poate să fie până la 1.000 lei.

Art. 70.—Obiectele de ramburs, în ceeace privește taxa transportului și indemnizația cuvenită în cazuri de pierdere sau deteriorare, sunt supuse dispozițiunilor legii ca orice obiect de mesagerie.

Art. 71.—Obiectele de mesagerie voluminoase, peste taxa cuvenită după greutate, mai sunt supuse și la o jumătate din această taxă.

Art. 72.—Sunt considerate ca obiecte voluminoase :

a) Acele cari au o lungime mai mare de 150 centimetri ;

b) Acele cari, după felul lor, nu se pot încărcà cu înlesnire cu alte obiecte și au necesitate de un spațiu mai mare.

Art. 73.—Când un obiect de mesagerie se reexpediază sau se înapoiază, va fi încărcat cu taxe și pentru noul parcurs.

Art. 74.—Expeditorul unui obiect de mesagerie are dreptul de a oprì expedierea fie la punctul de pornire, fie la cel de destinație ; în asemenea caz însă, dacă obiectul nu va fi expediat, în caz de francare se va restituì taxa depusă, oprindu-se un drept fix de 25 bani ; această taxă se va plăti și pentru obiectele nefrancate în caz de retragere; iar dacă obiectul a fost expediat, el va trebuì să achite taxa pentru parcursul efectuat atât pentru ducere cât și pentru întoarcere, în caz de a nu fi fost francat ; iar în caz de francare numai taxa de înapoiere.

Art. 75.—Pentru depunerea obiectelor de mesagerii expeditorii vor primì chitanțe constatatoare în mod gratuit.

Art. 76.—Expeditorul unui obiect are dreptul a cere la prezentare și un aviz de primire sau în urmă constatarea predării obiectului la adresă, plătind înainte taxele speciale prevăzute la serviciul corespondențelor.

Art. 77. — Obiectele de mesagerii servesc drept despăgubire pentru taxele cu cari sunt încărcate; dacă destinatarul ar refuzà primirea și dacă expeditorul este necunoscut sau nesolvabil, în asemenea caz, după trei publicațiuni în *Monitorul Oficial*, dacă nu se va prezentà nimeni în termenul de un an dela data expedierii obiectului, administrația postelor este autorizată a se despăgubì de taxele rămase în sarcina sa, prin vânzarea obiectului.

Dacă destinatarul și expeditorul sunt necunoscnți de administrațiunea postelor, suma ce va mai prisosì peste taxa acelui obiect se va vărsà la casa postală.

www.dacoromanica.ro

Art. 78. — Obiectele de mesagerii predate la domiciliul destinatarilor sunt supuse la un drept de factaj de 25 bani de bucată până la greutatea de 5 kilograme, şi de 50 bani pentru cele cari trec peste 5 kilograme.

TITLUL V

Regimul taxelor telegrafo-postale interne şi al condiţiunilor de transmitere

Art. 79. — Taxele telegramelor internaţionale se vor percepe în conformitate cu convenţiunile încheiate sau cari se vor încheià cu ţările străine.

Tarifa taxelor pentru corespondenţele interne nu are nici o înrâurire asupra taxelor de cari sunt pasibile schimburile internaţionale ale postei de scrisori ; dar pentru obiectele de mesagerii ce sosesc din străinătate şi se expediază pentru străinătate, deosebit de taxele internaţionale cuvenite Statelor prin cari trec, trebuie să se taxeze după tarifa internă de mesagerii pe distanţa ce are de parcurat în ţară. Condiţiunile de transportarea corespondenţelor şi obiectelor de mesagerii din şi pentru străinătate sunt cele determinate prin convenţiunile speciale încheiate sau cari se vor încheià cu Statele străine.

TITLUL VI

Serviciul transportului călătorilor prin diligenţe

Taxele călătorilor şi ale bagajelor lor

Art. 80. — Serviciul transportului călătorilor cu diligenţe conţine : transportul călătorilor şi al bagajului lor.

Art. 81. — Pentru transportul persoanelor prin diligenţe pe teritoriul României, taxa pentru fiecare kilometru parcurat se fixează după cum urmează :

20 bani un loc clasa I.

15 bani un loc clasa II.

Art. 82. — Fiecare călător are dreptul a i se transportà gratis 20 kilograme de bagaj. Prisosul se va taxà după tarifa de mesagerii.

PARTEA IV

Dispoziţiuni privitoare la ambele servicii

TITLUL I

Perceperea taxelor

Art. 83. — Taxele telegrafice se percep în numerar.

Taxele postale relative la serviciul corespondenţelor, mandatelor postale şi mesageriilor fără valoare declarată până la 5 kilograme greutate, se vor operà prin aplicare de timbre postale, precum asemenea şi pentru orice alte obiecte pentru cari practica serviciului va dovedì că înlesnesc manipulaţiunea.

Taxele ale căror unităţi de bani ar da sume nerotunde, se vor rotunjì în profitul fiscului din 5 în 5 bani.

Timbrele postale se vor puteà vinde drept valoarea lor nominală de şefii de gări, precum şi de debitanţii de tutun şi de comercianţi, acordându-se o remiză maximum până la trei la sută pentru debitanţi şi comercianţi.

TITLUL II

Corespondenţe scutite de taxă

Art. 84. — Sunt scutite de plata taxelor :

a) Corespondenţa telegrafică şi postală de scrisori şi de mesagerii alè M. S. Regelui, cancelariei Sale şi adminstraţiunii domeniului Coroanei cu oricari autorităţi sau particulari ;

www.dacoromanica.ro

b) Corespondenţa telegrafică şi postală şi de mesagerii ale miniştrilor cu oricari autorităţi şi oricare particular în interiorul ţării în interes de serviciu ;

c) Corespondenţa telegrafică a autorităţilor judeţene numai pe liniile înfiinţate şi întreţinute cu cheltuiala lor, în interes de serviciu ;

d) Corespondenţa postală de scrisori şi mesagerii oficiale ale tuturor autorităţilor constituite, dependinte de Stat, judeţe sau comune între dânsele ;

e) Corespondenţa de scrisori şi mesagerii oficiale ale stabilimentelor de binefacere recunoscute de Stat ;

f) Corespondenţa telegrafică şi postală de scrisori şi mesagerii ale agenţilor administraţiunii telegrafelor şi postelor în afaceri de serviciu ;

g) Corespondenţele şi mesageriile emanate dela casele de credit agricol, precum şi acelea ce vor fi adresate numitelor case de către oricare autoritate sau Banca Naţională ;

h) Trimiterile portăreilor de pe lângă tribunale, Curţi de apel şi Inaltei Curţi de casaţie şi justiţie, adresate portăreilor, Curţilor şi tribunalelor din ţară, conţinând acte relative la procesele persoanelor ce se servesc cu acte de paupertate.

Aceste trimiteri vor trebui să fie depuse la poştă în plicuri deschise sau sub bandă pe care va fi aplicat şi sigiliul grefelor instanţelor respective, care va servi astfel de garanţie postei că nu sunt relative la alte afaceri.

Art. 85.—Sunt scutite de plata taxelor postale corespondenţele oficiale interne ale miniştrilor plenipotenţiari, ale însărcinaţilor de afaceri, ale consulilor şi agenţilor acreditaţi pe lângă guvernul ţării, dacă în ţările respective miniştrii, agenţii şi consulii României se bucură de aceeaş favoare.

TITLUL III

Despre manipularea banilor de către diriginţii de oficii

Art. 86.—Veniturile telegrafo-postale se vor vărsà regulat, din 10 în 10 zile, la cassieriile districtelor.

TITLUL IV

Pentru asigurarea serviciului telegrafo-postal

Art. 87.—Nici un sechestru nu se poate pune pe obiectele şi accesoriile serviciului telegrafo-postal, precum : cai, trăsuri, hamuri, furaj, material pentru linii, subvenţii, venit, etc., obiectele încredinţate postei şi obiectele oricărui impiegat telegrafo-postal ce este obligat să aibă prin regulamentele de serviciu.

Art. 88.—Curierii, stafetele, trăsurile de poştă şi caii în mergere şi întoarcere şi tot personalul serviciului telegrafo-postal vor fi scutiţi de toate taxele pentru trecere pe şosele şi poduri.

Art. 89.—Arestarea personalului telegrafo-postal în exerciţiul funcţiunii sale nu se va efectuà fără încunoştiinţarea şefului diriginte respectiv, pentru a luà măsuri de înlocuire, însă până la înlocuirea sa se va puteà luà măsuri de pază pentru asigurarea persoanei şi chiar în oficiu.

In cazuri când ar necesità arestarea unui impiegat care însoţeşte o expediţiune, se poate aplicà numai măsura de escortare a postei până la cea dintâiu staţiune, unde, după înştiinţarea şefului dirigent local pentru a luà dispoziţiuni de înlocuire, se va lăsà cel urmărit la dispoziţia autorităţilor competinte.

www.dacoromanica.ro

Art. 90.—Orice arestare sau deţinere, sub orice mod ar fi, a vreunui impiegat telegrafo-postal când nu este în serviciu, trebuie comunicată dirigintelui sau administraţiunii centrale în termen de 24 ore.

Art. 91.—Numai în afaceri de serviciu autoritatea telegrafo-postală este în drept a cercetà contravenţiunile personalului.

Actele dresate de inspectorii telegrafo-postali, precum şi ale agenţilor desemnaţi de direcţiunea respectivă, vor face probă în justiţie.

Art. 92.—Liniile telegrafice vor fi priveghiate fără remunerar de toţi agenţii de poduri şi şosele, de toţi agenţii căilor ferate, de agenţii puterii publice, pe cari priveşte poliţia drumurilor şi poliţia comunală, fiind datori, în cazuri de întreruperi sau stricăciuni, a înştiinţà biuroul telegrafic cel mai apropiat şi, în cazuri de delict, a urmări cu activitate pe culpabili pentru a-i da pe mâna autorităţilor competinte.

Art. 93.—Toate autorităţile civile şi militare sunt datoare a da tot concursul impiegaţilor telegrafo-postali, oricând li se va cere pentru executarea serviciului.

Art. 94.—Comunele sunt responsabile pentru orice furturi sau stricăciuni aduse liniilor telegrafice în tot cuprinsul lor.

Art. 95.—Constatările făcute prin procese-verbale de către agenţii telegrafo-postali pentru stricăciunea liniilor vor fi valabile în justiţie până la proba contrarie.

Art. 96.—Obiectele încredinţate postei spre expediere în genere, adică : scrisori, grupuri, pachete de orice natură, mandate postale, etc., sunt considerate proprietate exclusivă a depunătorilor, cari pot dispune de dânsele în orice mod ar voi, până în momentul predării lor regulate la destinaţie, când Statul este scutit de orice răspundere.

TITLUL V

Pentru despăgubiri în cazuri de pierderi, spoliaţiuni şi stricăciuni

Art. 97.—Despăgubirile la cari se supune Statul prin administraţiunea telegrafelor şi postelor sunt :

a) 1. Pentru o telegramă care s'ar fi pierdut.

2. Pentru o telegramă predată la adresă mai târziu decât ar fi putut parveni prin postă.

3. Pentru o telegramă colaţionată care s'a greşit în transmitere în mod de a nu puteà îndeplini scopul.

In toate aceste trei cazuri se va restituì taxa telegramei ;

b) Pentru un obiect recomandat, pe lângă taxa plătită şi o despăgubire de 50 lei ;

c) Pentru obiectele cu valoarea declarată, pe lângă taxa plătită şi valoarea declarată ; cu toate acestea, indemnitatea poate fi mai mică dacă s'ar constatà că valoarea a fost mai mică decât cea declarată ;

d) Pentru pachete fără valoarea declarată, 2 lei de fiecare kilogram ;

e) Pentru obiecte ce s'ar stricà prin transport, administraţia postelor poate despăgubì după estimaţia stricăciunii, liberând obiectul în primirea destinatarului sau expeditorului, sau poate considerà obiectul ca pierdut şi a despăgubì pe cei în drept, după cum se specifică mai sus.

Art. 98. — Obiectele pentru cari Statul va fi plătit despăgubiri şi cari se vor găsì în urmă, precum şi despăgubirile la cari ar fi supuşi impiegaţii responsabili sau deturnătorii acestor obiecte vor rămâneà în profitul casei postale ; când însă un impiegat a fost supus la plata unui obiect care în urmă a fost găsit, suma dela el împlinită îi va fi imediat restituită ;

www.dacoromanica.ro

iar Direcţiunea, prin aplicarea legii de urmărire, se va despăgubì dela cel în drept, care va trebui să restitue valoarea ce i s'a plătit.

Art. 99. — Statul este scutit de despăgubirile de mai sus în cazurile următoare:

a) Când întârzierea sau nepredarea la adresă a telegramelor va proveni din lipsa de adresă precisă;

b) Dacă pierderea sau stricăciunea obiectelor va proveni din neîndeplinirea dispoziţiunilor regulamentelor postale de către expeditori;

c) Când valorile ce s'ar pretinde că au fost sustrase sau pierdute din scrisori sau grupuri şi pachete nu au fost prealabil declarate şi nici a perceput Statul taxele legale pentru acele valori.

Art. 100. — Reclamaţiile de despăgubire trebuesc făcute în termen de 6 luni dela data predării obiectelor la oficiul telegrafo-postal; iar după expirarea acestui termen, reclamantul nu mai are dreptul la nici o despăgubire.

Art. 101. — Orice obiect va avea greutatea constatată la primire şi nu se va vedea vătămat sau falsificat pe din afară, sau destinatarul primind obiectul fără nici o observaţiune, nu mai dă loc la nici o despăgubire.

In caz de bănueli, constatarea şi deschiderea obiectelor nu se va puteà face decât în faţa dirigintelui oficiului.

Art. 102. — Afară de despăgubirile prevăzute mai sus, Statul nu ià nici o altă răspundere pentru pagubele ce ar proveni din erori, pierderi sau întârzieri în ducerea şi predarea corespondenţei telegrafo-postale.

Art. 103. — Termenele, condiţiunile şi sumele de despăgubiri ce se vor prevede prin convenţiuni speciale cu administraţiunile străine pot fi diferite de cele însemnate în această lege şi vor fi asemenea obligatorii, însă numai pentru corespondenţa internaţională.

Art. 104. — In cazuri de războiu sau pericole în genere, Statul poate suspendà orice răspunderi în privinţa serviciului, făcând publicaţiuni prin *Monitorul Oficial* şi afişând aceasta în fiecare oficiu telegrafo-postal.

TITLUL VI

Pentru garantarea secretului corespondenţei şi penalităţile aplicabile funcţionarilor telegrafo-postali, în cazuri de abateri şi contraveniri la lege

Art. 105. — Personalul telegrafo-postal, de orice grad, este dator a păstrà secretul telegramelor şi corespondenţei postale, sub penalitatea prescrisă de lege.

Art. 106. — Orice funcţionar sau impiegat telegrafo-postal va fi destituit şi în cazuri grave va fi condamnat la amendă şi închisoare, prevăzută la art. 156 din codul penal:

a) Dacă printr'un mijloc oarecare ià cunoştinţă de pe conţinutul unei scrisori sau unui pachet în hârtie sigilat;

b) Dacă va înlesnì oricui de a sustrage un asemenea obiect încredinţat postei, sau de a luà cunoştinţă despre conţinerea sa;

c) Dacă va sustrage o scrisoare sau un pachet de hârtii;

d) Dacă va spune la o a treia persoană că două persoane corespund între ele prin poştă;

e) Dacă va comunicà conţinutul unei telegrame la orice persoană străină către care nu este adresată, precum şi dacă cu intenţiune va suprimà sau modificà în transmitere textul unei telegrame.

Art. 107. — Sunt supuşi la penalităţile prevăzute în codul penal (capitolul II art. 140 şi următorii) funcţionarii şi impiegaţii telegrafo-postali cari vor cădeà în unul din cazurile următoare:

www.dacoromanica.ro

a/ Dacă pentru împlinirea datoriilor lor vor primi bani sau alte foloase cari nu-i sunt datorite, sau dacă vor percepe taxe, emolumente sau alţi bani peste tarifele legale;

b/ Dacă vor destăinui la oricine comunicaţiuni verbale sau conţinutul unor lucrări despre cari au avut cunoştinţă prin funcţiunile lor şi al căror secret le-a fost prescris;

c/ Dacă vor luà pe faţă sau în secret parte în afacerile de drept sau de interes a căror negociare, concluziune sau priveghere privesc serviciul lor, fie singur, fie în unire cu alţi funcţionari;

d/ Dacă va violà cu intenţiune datoriile puse în sarcina sa.

TITLUL VII

Penalităţile aplicabile particularilor pentru contraveniri la această lege

Art. 108. — Oricine va sustrage taxele postale, în total sau în parte, se va supune la taxa întreită a obiectului; acei ce vor face declaraţiuni false asupra conţinutului obiectelor predate postei şi al căror transport ar fi proibit, vor fi supuşi la o amendă dela 1—50 lei de bucată, precum şi acei ce vor declarà o valoare superioară valoarei reale a unui grop sau casetă cu bani, precum şi a unei scrisori cu efecte publice de valoare, constatându-se că conţinutul a avut o valoare inferioară, n'are dreptul la despăgubire în caz de pierdere pentru diferenţa dintre valoarea reală constatată şi chiar declarată în mod fraudulos superioară.

Amenda se pronunţă de Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor şi se va împlini prin agenţii fiscali după legea de urmărire.

Este asemenea fraudă când se profită de facultatea acordată ziarelor, tipăriturilor, probelor de mărfuri, etc., prin reducerea taxei, pentru a se ascunde şi corespondenţe cu intenţiune de a se sustrage dela taxele cuvenite.

Art. 109. — Cel ce se va dovedì că ţine un serviciu clandestin de poştă se va pedepsi cu amendă până la 1.500 lei, sau cu închisoare până la două luni.

Art. 110. — După cererea administraţiunii telegrafo-postale, agenţii administraţiei, ai poliţiei sau ai finanţelor sunt datori a cooperà la ferirea şi descoperirea prevaricaţiunilor postale, împlinirea taxelor şi amenzilor prescrise de lege.

Art. 111. — Se vor pedepsì ca autori de falsificare publică, conform dispoziţiunilor codului penal, acei cari vor fabricà, vor vinde, vor colportà sau distribui vignete şi timbre postale în uz în serviciul postal, contrafăcute sau imitate în cât ar puteà fi confundate cu vignetele şi timbrele postale emise de Statul român sau de un altul care face parte de Uniunea postală universală.

Asemenea se vor pedepsì, conform art. 108 pentru întrebuinţarea frauduloasă, acei ce se vor servì la francarea corespondenţelor cu timbre postale contrafăcute sau cari ar mai fi fost întrebuinţate.

Art. 112. — Registrele şi actele de manipulaţie se vor conservà în arhivele oficiilor în timp de doi ani; iar actele de corespondenţă şi *Monitoarele Oficiale* se vor conservà în timp de 10 ani; după acest termen Direcţiunea generală le va vinde în folosul Statului cum se va crede mai avantagios, însă actele de corespondenţă se vor da numai fabricilor de hârtie, în saci sigilaţi, spre a se transformà în pastă, sub supravegherea unui amploiat telegrafo-postal.

Art. 113. — Condemnaţiunile pronunţate de Direcţiunea generală în contra particularilor în puterea art. 108, vor puteà fi atacate cu apel la tribunal, conform art. 20 din legea de urmărire.

Dispoziţiuni generale

Art. 114. — Orice dispoziţiuni contrarii acestei legi sunt şi rămân abrogate.

www.dacoromanica.ro

Regulamentul desvoltător al legii de exploatare prin care se stabileşte şi modul de manipulare al diferitelor ramuri de serviciu s'a sancţionat şi pus în aplicare cu decretul No. 2.351 din 9 Iulie 1892 [1]).

* * *

Legea pentru organizarea serviciului postal rural s'a votat de Cameră şi Senat la 20 şi 28 Martie 1892 şi s'a sancţionat cu decretul No. 2.869 din 13 Iulie 1892 [2]).

Prin această lege s'a consfinţit tot ce se făcuse până atunci pentru organizarea serviciului postal rural în timpul directorilor Suţu, Cezianu şi Gorjan, numai în baza unor aprobări ministeriale, şi s'au introdus ca principii noi următoarele:

In interesul administraţiunii Statului, s'a prevăzut ca legătura comunelor rurale prin factori să fie astfel făcută în cât ele să-şi primească corespondenţele de cel puţin trei ori pe săptămână, iar a comunelor reşedinţă de subprefectură în toate zilele, afară de Duminică.

In comunele rurale unde serviciul postal va fi prea desvoltat sau unde se întâlnesc mai mulţi factori rurali, aşa că serviciul nu se poate efectuà de notari, s'a prevăzut a se înfiinţà agenţii speciale cari erau mici oficii postale.

S'a pus obligaţiune comitetelor judeţene a înscrie în bugetele judeţelor sumele necesare pentru întreţinerea postei rurale, aşa cum se vor cere de Direcţiunea postelor, dispozându-se ca, în caz contrariu, ele să fie înscrise din oficiu de către ministerul de interne.

Această lege fiind şi astăzi în vigoare cu mici modificări, despre cari vom vorbì la timp, o dau acì pentru cei ce vor voì să o consulte în detaliu:

L E G E

PENTRU

ORGANIZAREA SERVICIULUI POSTAL RURAL

(Sancţionată prin înaltul decret regal No. 2.469 din 13 Iulie 1892 şi publicată prin *Monitorul Oficial* No. 88 dela 22 Iulie 1892)

Art. 1. — Serviciul postal rural se va face de impiegaţi ai Statului numiţi de ministerul de interne şi puşi sub ordinele Direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor.

Art. 2. — Serviciul va fi astfel organizat în cât comunele rurale să primească şi să expedieze, cel puţin de trei ori pe săptămână, corespondenţele lor; iar între prefecturi şi subprefecturi schimbul să se facă în toate zilele, afară de Duminici.

Art. 3. — Personalul serviciului postal rural se compune din:

a/ Agenţii postali;

b/ Factorii rurali.

Art. 4. — Atribuţiunile agenţilor postali constă în a primì şi transmite orice fel de

[1]) *Monitorul Oficial* No. 87 din 1892.

[2]) *Monitorul Oficial* No. 88 din 1892.

www.dacoromanica.ro

expediţiuni prevăzute prin legea telegrafo-postală după cum se va regulà de Direcţiunea generală a telegrafelor şi postelor.

Dânşii vor mai puteà fi obligaţi şi cu distribuirea la destinaţie a obiectelor.

Art. 5. — Factorii rurali vor face pe jos, călare sau cu trăsura cursele ce li se vor fixà de Direcţia generală a telegrafelor şi postelor, calul şi trăsura fiind proprietatea lor.

Atribuţiunile lor consistă în a aduce şi distribuì singuri obiectele ce vor aveà pentru comunele din circumscripţia lor, după instrucţiunile ce li se vor da, precum şi de a primì dela public numai expediţiile pentru cari vor fi autorizaţi de Direcţia generală a telegrafelor şi postelor.

Art. 6. — In comunele unde nu va fi biurou postal sau agenţie postală, notarii sunt obligaţi să facă serviciul postal după instrucţiile ce li se vor da.

Art. 7. — Circumscripţiile postale, precum şi reşedinţa agenţilor postali şi a factorilor rurali se vor fixà de ministerul de interne.

Art. 8 — Sumele necesare pentru plata personalului vor fi în sarcina judeţelor, cărora le va venì Statul în ajutor cu câte 10.000 lei pe an pentru fiecare judeţ. Acest ajutor se va puteà mărì prin legea bugetară, când serviciul va luà o desvoltare care să ceară cheltueli mai mari.

Art. 9. — Cheltueli de instalare, precum şi acelea necesare la completarea şi întreţinerea în bună stare a obiectelor trebuincioase serviciului vor fi plătite de judeţ.

Art. 10. — Consiliile judeţene sunt datoare a trece în bugetele lor, în fiecare an, sumele necesare pentru acest serviciu după cum vor fi stabilite de ministerul de interne, iar în caz contrariu ministerul de interne le va înscrie din oficiu.

Art. 11. — Notarii cari vor face serviciul postal vor primì o indemnizaţie de cel puţin cinci lei pe lună şi retribuţiunile agenţilor postali şi a factorilor rurali se vor fixà de ministerul de interne.

Art. 12. — Agenţii postali şi factorii rurali vor fi obligaţi la o garanţie de 300 lei, care se va puteà formà şi prin reţineri lunare din salariile lor.

Când se va găsì necesar şi se va însărcinà agenţii postali sau factorii rurali şi cu alte îndatoriri din serviciul telegrafo-postal, afară de acel al corespondenţelor, garanţia lor poate fi mărită până la o sumă cel mult egală cu leafa ce primeşte într'un an.

Art. 13. — Garanţiile agenţilor postali şi ale factorilor rurali nu vor puteà fi urmărite sau înstrăinate, ci vor servì exclusiv numai pentru despăgubirea Statului.

Asemenea nu se va puteà pune nici un fel de sechestru pe trăsurile, caii şi hamurile impiegaţilor postali rurali, cari se vor considerà tot ca garanţii pentru serviciul ce îndeplinesc.

Art. 14. — Dispoziţiunile din legea telegrafo-postală privitoare la despăgubiri sunt aplicabile agenţilor, factorilor şi notarilor însărcinaţi cu serviciul postal rural.

Art. 15. — In caz de abateri dela instrucţiuni ministerul de interne poate aplicà notarilor amenda până la cinci lei într'o lună, iar agenţilor şi factorilor rurali le va aplicà amendele prevăzute prin legea telegrafo-postală.

Art. 16. — Pentru serviciul militar agenţii şi factorii rurali sunt consideraţi ca făcând parte din corpul telegrafo-postal şi, prin urmare, vor fi supuşi la aceleaşi legi şi regulamente ca şi ceilalţi impiegaţi telegrafo-postali.

Art. 17. — Un regulament va prevedeà modul executării serviciului, fixarea circumscripţiunilor postale, regularea salariilor, obligaţiunile şi drepturile impiegaţilor.

Art. 18. — Orice legi şi regulamente relative la acest serviciu sunt şi rămân abrogate.

Asupra organizării serviciului postal rural urmează a se ştì, că în timpul

www.dacoromanica.ro

directorului Sturza, şi înainte de a se sancţionă legea, acest serviciu s'a mai introdus treptat în următoarele judeţe [1]):

Bacău	la	13	Aprilie	1892.
Ialomiţa	»	»	»	»
Neamţu	»	»	»	»
Putna	»	»	»	»
Romanaţi	»	»	»	»
Vaslui	»	27	Maiu	»
Prahova	»	13	Iunie	»
Gorj	»	»	»	»
Dorohoi	»	»	»	»
Dolj	»	»	»	»
Dâmboviţa	»	27	»	»
Constanţa	»	»	»	»
Tulcea	»	»	»	»

Aşa că la intrarea în vigoare a legii sus arătate serviciul postal rural se găsea organizat în 29 judeţe, iar cheltuelile pentru întreţinerea lui pe exerciţiul 1892/93 s'au ridicat la suma de 805.787 lei, din care 290.000 lei daţi de Stat şi 515.787 lei daţi de judeţe.

* * *

Legea pentru construirea palatului postelor, care s'a votat de Cameră şi Senat la 20 şi 22 Maiu 1892 şi s'a sancţionat la 29 Maiu acelaş an are următorul cuprins:

Art. I. — Se autorizâ ministerul de interne a construì în Bucureşti un local pentru serviciul telegrafo-postal, pe un loc care se va hotărî de consiliul de miniştri.

Art. II. — Se deschide pe seama ministerului de interne un credit de 3.000.000 lei, care se va acoperì printr'o emisiune de rentă, sau prin orice alte mijloace ce va găsì guvernul mai nemerit.

Art. III.—Acest credit va servì pentru plata terenurilor, pentru construcţia localului, precum şi pentru cheltuelile de supraveghere a construcţiunii.

Asupra chestiunii clădirii localului urmează a se şti că consiliul de miniştri, în şedinţa dela 26 Iulie 1892, a hotărît ca palatul postelor să se clădească pe locul numit piaţa Constantin-Vodă, situat între strada Carol, Stavropoleos şi calea Victoriei, şi că pentru întocmirea programului şi a proiectului de construcţie să se însărcineze un arhitect, care împreună cu o persoană cunoscătoare a serviciului postal şi telegrafic să viziteze clădirile similare din străi-

[1]) Darea de seamă din 1888/94, tabela 6.

www.dacoromanica.ro

nătate şi să întocmească programul şi proiectul necesar, după cerinţele administraţiunii postelor [1])

In baza acestei încheieri, ministrul de interne hotăraşte a se trimite în străinătate directorul postelor Ernest Studza, însoţit de arhitectul Al. Săvulescu, cari vizitează în acest scop clădirile de poştă din Wiena, München, Zurich, Geneva, Paris, Bruxelles, Turin, Milano, Veneţia şi Buda-Pesta şi cari, după înapoiere, înaintează ministrului de interne un raport amănunţit asupra celor văzute, propunând tot de odată şi programul lucrării.

* * *

In timpul directoratului lui Ernest Sturza s'a dat în circulaţie linia ferată Iaşi-Vaslui la 1/V/1892, cu care ocazie s'a dispozat ca gările de pe acea linie sa îndeplinească şi serviciul postal şi telegrafic.

In afară de aceasta, s'au mai înfiinţat şi oficiile Nicoreşti (Tecuci) la 4/X şi Viziru (Brăila) la 14/X/1892.

* * *

Tot în timpul de conducere al directorului Sturdza s'a sancţionat la 23 Maiu 1892 [2]) şi s'a pus în aplicare prima lege de exploatare telefonică. Sub imperiul acestei legi s'a început exploatarea serviciului telefonic în ţara noastră şi s'au înfiinţat primele reţele telefonice în oraşele Brăila, Galaţi şi Bucureşti.

---

[1]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 90 din 1890.

[2]) *Monitorul Oficial* No. 45 din 1892.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI DUMITRU CEZIANU

17 Octomvrie 1892—16 Octomvrie 1895

Dumitru Cezianu a primit conducerea administrațiunii postelor și telegrafelor pentru a doua oară, *în urma stăruințelor personale ale ministrului de interne de atunci, Lascăr Catargi, care dorea să aibă în capul acestei instituțiuni un bun administrator, cât și în urma rugăminților ce i s'au făcut de mare parte din personalul corpului.*

Cezianu, venind în capul administrațiunii, găsì de curând votate de Corpurile legiuitoare legea de organizare a corpului, legea de exploatare, legea pentru organizarea postelor rurale și legea pentru construirea palatului postelor, legi la alcătuirea cărora luase parte fie ca director, fie ca deputat. Ii rămânea însă acestui director o parte destul de însemnată și de grea, adică a punerii în aplicare a acestor legi, a completării și îmbunătățirii lor.

* * *

Pentru o bună punere în aplicare și completare a legii de organizare a corpului, directorul Cezianu ia următoarele deciziuni:

Intocmește o programă specială de materiile și cunoștințele ce trebuiau să posede cei cari voiau să intre ca elevi în corpul telegrafo-postal, pe care o aduce la cunoștința tuturor, publicând-o în *Buletinul Telegrafo-Postal* din Decemvrie 1892.

Prin acea programă se cereà aspiranților să cunoască: electricitatea statică, dinamică și magnetismul, aritmetica rațională, geografia României, Europei și a celorlalte continente, traduceri din limba franceză sau germană în românește și caligrafia [1]).

Cum însă directorul Cezianu voià să ridice nivelul cultural al personalului și să-l selecționeze mai bine, nu mult după aceasta modifică programa de mai sus, cerând aspiranților de a intrà în corp cunoștințe în plus de istoria românilor, algebră, geometrie plană și principii generale de fizică asupra gravității și căldurii [2]).

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1892, pag. 550.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 159 și 136.

www.dacoromanica.ro

Tot de odată dispuse ca aspiranţii să depună un examen în scris şi oral la reşedinţele inspectoratelor telegrafo-postale, răspunzând la chestiunile ce se vor trimite în plicuri închise de către Direcţiunea generală.

Asupra învăţământului profesional al elevilor admişi în corp, directorul Cezianu, prin regulamentul sancţionat cu decretul No. 168 din 21 Ianuarie 1893, a stabilit următoarele norme [1]) :

Elevii admişi în corp trebuiau să capete primele cunoştinţe profesionale de la oficiile unde se ataşau, prin mijlocirea diriginţilor respectivi, urmând ca în primele şase luni să capete cunoştinţele serviciului telegrafic sau postal în toate ramurile lui, după care erau trecuţi să înveţe şi celălalt serviciu.

Elevii cari, în urma unui examen, se constată că nu şi-au însuşit cunoştinţele uneia din cele doua ramuri principale, erau obligaţi să repete încă şase luni partea la care n'au reuşit şi dacă nici după acest termen nu obţineau note satisfăcătoare, se licenţiau ca neapţi pentru serviciu.

Elevii ce terminau perioada practică se treceau într'un tablou ce se ţineà la Direcţiune şi după care se făceau chemările celor cari trebuiau să urmeze cursurile şcolii profesionale a cărui durată erà fixată la un an.

Programa şcolii cuprindeà cursurile următoare :

Exploatarea postală şi telegrafică ;
Electricitatea, magnetismul şi electrotehnica ;
Fizica ;
Chimia elementară ;
Matematica ;
Geografia;
Istalaţiunile de oficii ;
Desemnul.

Acest regulament mai prevedeà reguli pentru administraţiunea şcolii, obligaţiuni pentru profesori, cari puteau fi recrutaţi şi în afară din corp, îndatoririle elevilor, programul amănunţit al fiecărui curs şi reguli pentru examene.

Tot prin acest regulament se mai prevedeà că la nevoe se puteau introduce şi materii de un ordin mai înnalt, prin cari să se completeze cursurile unei şcoli superioare.

Intru cât legea de organizare a corpului şi regulamentul său prevedeà ca înaintările elevilor să se facă prin examen, directorul Cezianu, luând şi avizul comisiunii consultative, stabileşte următoarele reguli [2]).

Inspectorii de circumscripţii să examineze pe toţi elevii gr. III şi II din şase

---

[1]) *Monitorul Oficial* No. 238 din 1893.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 167.

www.dacoromanica.ro

în şase luni, şi anume dela 15 Fevruarie la 15 Martie şi dela 15 August la 15 Septemvrie, iar tablourile cu notele obţinute să se înainteze Direcţiunii până la 20 st. v. ale lunii Martie sau Septemvrie, unde să se centralizeze şi formeze un tablou general.

Inaintările să se facă de pe acest tablou, luându-se unul la vechime în ordinea din anuar şi unul la merit de pe tablou, iar dacă tabloul nu se va termină până la epoca unui nou examen, cei rămaşi să deà un alt examen.

Intocmeşte noi programe pentru concursurile personalului, pentru trecerea la clasa de oficianţi inferiori şi superiori, completându-le cu materiile necesare, în scopul de a ridică nivelul cultural şi profesional al funcţionarilor, şi le publică în *Buletinul Telegrafo-Postal* [1]), spre cunoştinţa tuturor.

In scopul de a scăpà Direcţiunea la numeroase interveniri şi stăruinţe pentru înaintarea personalului, a nu se mai face nedreptăţile din trecut şi pentru ca la merit să nu se înainteze decât funcţionarii cu adevărat meritoşi, iar meritul funcţionarilor să fie recunoscut numai de organele superioare ale Administraţiunii postelor, directorul Cezianu, cu decizia înregistrată la No. 70.630 din 6/X/1894, hotăraşte următoarele [2]) :

»*Tablourile de înaintări la gr. II şi I de oficianţi inferiori şi superiori* »*se vor face odată pe an în luna Ianuarie, iar la formarea lor se vor chemà* »*cu vot consultativ şi inspectorii de circumscripţii şi cel al biurourilor ambu*»*lante*«.

De oarece prin legea de organizare a corpului şi regulamentul ei de punere în aplicare se prevăzuse că funcţionarii telegrafo-postali se bucură de toate drepturile legii asupra pensiunilor militare, fără însă a se prevedeà şi o limită de vârstă, când funcţionarii puteau fi scoşi la pensie din oficiu, directorul Cezianu, pe de o parte, în scopul de a întinerì cadrele corpului, iar pe de alta, de a pune la retragere pe cei cari nu mai corespundeau cerinţelor serviciului, face să se completeze art. 160 şi 169 din regulamentul de punere în aplicare a legii, cu următoarele aliniate [3]) :

La art. 160 se adaugă :

»Pentru retragere la pensiune din oficiu, cu dreptul la pensiunea com»pletă, se vor aveà în vedere, conform legii pensiilor militare, a se aplicà »după 35 de ani de serviciu pentru funcţionarii inferiori până la oficiant »gr. I inclusiv şi după 40 de ani de serviciu pentru ceilalţi funcţionari su»periori«.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 316.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 460.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 1.

www.dacoromanica.ro

La art. 169 se adaugă :

»Trecerea în poziţie de retragere din oficiu, conform cu art. 38 din »lege, se va puteà aplicà acelor cari, având ca funcţionari inferiori vârsta »de 46 ani, iar ca funcţionari superiori vârsta de 50 ani, au cel puţin 18 »ani de serviciu, cari le dă drept la pensiunea prevăzută în legea pensiilor »militare«.

Regulamentul legii de organizare prevăzând că serviciul de mesagerii se va manipulà numai de oficianţii superiori, sau de oficianţii inferiori gr. I, directorul Cezianu, pentru a puteà dà acest serviciu şi la oficiile mici, dirijate de oficianţi gr. II şi III, precum şi de elevi, şi a venì astfel în ajutorul populaţiunii rurale, modificà art. 90 din acest regulament şi îi adaugă următorul aliniat [1]) :

»La oficiile judeţene, mesageriile se pot manipulà de manipulanţii »respectivi«.

Pentru a pune în aplicare principiul stabilit prin legea de organizare a corpului la art. 46, în privinţa Casei de dotaţie, directorul Cezianu întocmeşte un regulament pentru funcţionarea acestei Case, care se sancţionă cu decretul No. 3.823 din 12/XI/1893 şi se puse în aplicare pe ziua de 25/XI acelaş an [2]).

Prin acest regulament se specificà, că se pot acordà ajutoare lunare funcţionarilor telegrafo-postali şi familiilor lor, cari nu vor aveà dreptul la pensiune din cassa Statului, cât şi personalului plătit cu diurnă ca: factori, cantonieri, oameni de serviciu, etc.

Regulamentul mai prevede norme pentru funcţionarea şi administraţia Casei, constituirea fondurilor, plata ajutoarelor şi contabilitatea ce trebuie ţinută.

Deşì prin legea organică din 1892 se prevăzuse un spor de personal, totuş numărul lui a ajuns în scurt timp neîndestulător, prin desvoltarea traficului şi înfiinţarea de noi servicii, aşa că erà cu neputinţă să se mai deà o nouă întindere personalului şi aceasta mai cu seamă că în anii 1892/93 şi 1893/94 bugetul de cheltueli al administraţiunii postelor egalase aproape pe cel al veniturilor.

Cum însă directorul Cezianu, după cum vom vedeà mai târziu, voià să deà o întindere şi mai mare serviciului prin deschiderea de noi oficii şi înfiinţarea de noi servicii, s'a gândit la crearea unei clase noi de personal, aşa zis al »*impiegaţilor auxiliari*«, cărora să li se ceară condiţiuni uşoare de admitere, să nu fie întrebuinţaţi decât la anumite servicii de mică importanţă, să fie plătiţi cu lefuri mici, spre a nu se îngreuià bugetul de cheltueli şi cari să poată fi licenţiaţi la un moment dat, când situaţiunea financiară ar permite lărgirea cadrelor corpului.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 237.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 350.

www.dacoromanica.ro

Pe aceste principii s'a întocmit un proiect de lege, care s'a votat de Corpurile legiuitoare şi s'a sancţionat cu decretul No. 1.559 din Aprilie 1894 [1]).

Prin această lege se stabileau în principii generale următoarele:

Impiegaţii auxiliari pot fi bărbaţi sau femei, iar numărul lor se fixează prin bugetul fiecărui an, putând fi sporit sau micşorat, după trebuinţele serviciului.

Ei vor face serviciul de telegraf, poştă uşoară, pachete fără valoare şi vor mai puteà dirijà şi oficii mici, cari n'au serviciul de mesagerii.

Pentru a fi admişi ca impiegaţi auxiliari, aspiranţilor li se cereà să întrunească următoarele condiţiuni:

A fi român sau naturalizat;

Să aibă etatea de 16—28 ani;

Să posedă cunoştinţele a cel puţin patru clase primare;

Să aibă o bună conduită, şi

Să satisfacă un examen prin care să dovedească că au cunoştinţă perfectă de transmiterea şi primirea telegramelor prin aparatul Morse, că au o scriere bună şi citeaţă, cunoştinţe de aritmetică elementară şi noţiuni de sistemul metric şi că cunosc geografia României şi a ţărilor străine.

Cei cari reuşeau la examen se admiteau ca amploiaţi cu leafă primă de 80 lei lunar, urmând ca această leafă iniţială să poată fi sporită din an în an cu câte 20 lei lunar, până la maximum 200 lei lunar.

Indemnizaţiile de locuinţă pentru cei cari nu aveau locuinţă la oficii s'au fixat la un leu pe zi, iar pentru dislocări provizorii s'a prevăzut a li se da câte 2 lei pe zi.

Suspendarea din serviciu pentru mai mult de 15 zile şi destituirea acestor funcţionari s'a prevăzut a se da de directorul general, cu avizul comisiunii consultative.

Pentru transferări şi garanţii s'a prevăzut aceleaşi dispoziţiuni ca la personalul corpului.

Urmează a se şti însă că directorul Cezianu, deşi aveà nevoie de personal pentru întinderea serviciului, totuş el n'a admis ca impiegaţi auxiliari decât pe acei cari cunoşteau manipulaţia aparatelor Morse, că la plecarea lui nu se găseà decât un număr de 115 funcţionari de această categorie şi că el nu voià să deà o întindere mare acestui personal.

Întrucât condiţiunile de admitere ale personalului inferior, ca conductori, factori urbani, cantonieri şi oameni de serviciu, nu erau fixate nici prin legea de organizare şi nici prin regulamentul de punerea în aplicare al acestei legi şi, în

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 191.

www.dacoromanica.ro

scopul de a se recrută pe viitor un personal mai bun pentru îndeplinirea serviciului, directorul Cezianu, cu deciziunea din 12/IV/1893 [1]), stabileşte următoarele:

»Condiţiunile ce trebuie să îndeplinească aspiranţii cari solicită postul »de conductor sunt:

»*a)* Să fie român sau împământenit;

»*b)* Să aibă etatea dela 21—35 ani împliniţi;

»*c)* Să prezinte certificat de absolvirea studiilor a cel puţin 4 clase »primare;

»*d)* Să probeze că a satisfăcut legea de recrutare a armatei;

»*e)* Să probeze că are purtare bună în societate şi în serviciul ce a avut, »dacă a mai ocupat veriun alt post;

»*f)* Să probeze cu certificat medical, liberat din partea medicului pri»mar al oraşului sau judeţului, că nu este atins de verio infirmitate corpo»rală care l-ar face impropriu serviciului.

»Pentru cei din Bucureşti certificatul trebuie să fie liberat de medicul »Direcţiunii;

»*g)* Să depună garanţie în numerar sau efecte garantate de Stat egală »cu salariul pe un an;

»*h)* Să depună un examen satisfăcător, în prezenţa dirigintelui respectiv, »de cunoştinţele celor patru operaţiuni şi a cetirii şi scrierii vizibil sub dic»tando. Notele ce se vor da vor fi dela 1—10 şi nu vor fi admişi decât acei »cari vor obţine nota minimă 6. Cei cu studiu superior celor 4 clase pri»mare şi foştii sergenţi sau subofiţeri în armată vor fi preferaţi celorlalţi cu »note egale lor.

»Condiţiunile pentru admiterea factorilor, pe lângă cele prevăzute la »literele *a*, *b*, *d*, *f* de mai sus, sunt următoarele:

»*a)* Să aibă un certificat de moralitate şi bună conduită dela o per»soană cunoscută şi bine reputată din localitate, sau dela primăria locală;

»*b)* Să ştie a scrì şi cetì;

»*c)* Să depună un examen, păstrându-se aceeaş normă ca şi la con»ductori, asupra scrierii şi cetirii, precum şi a cunoştinţei stradelor din co»muna unde doreşte a fi confirmat factor.

»Foştii militari vor fi preferiţi;

»*d)* Să depună la intrarea în serviciu o garanţie de 100 lei.

»Condiţiunile de admitere a cantonierilor şi oamenilor de serviciu sunt »cele prevăzute la aliniatele *a*, *b*, *d*, *e*, *f* de mai sus din această deciziune; »acei cu ştiinţă de carte vor fi preferiţi«.

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 99.

www.dacoromanica.ro

Pentru o bună punere în aplicare a legii de exploatare şi pentru îndeplinirea serviciului în mai bune condiţiuni, directorul Cezianu ia următoarele dispoziţiuni:

In scopul de a simplifică operaţiunile de mânuire ale mandatelor postale internaţionale, desfiinţează vechile registre în cari funcţionarii trebuiau să completeze toate ştiinţele prevăzute în cotor, pe cupon şi corpul mandatului şi în recepisa ce se liberă expeditorului şi introduse un formular special, în felul celui de care ne servim actualmente, care să se completeze de prezentator atât pe cupon cât şi în corpul mandatului, rămânând amploiatului primitor a-i trece numai indicaţiunile de serviciu şi a-l înregistră.

Aceste reguli de manipulaţie, prin cari se uşură munca personalului şi se înlătură aşteptarea şi grămădirea publicului la ghişete, s'au pus în aplicare pe ziua de 1 Aprilie 1893 [1]).

Pentru a simplifică operaţiunile la prezentarea obiectelor recomandate simple şi cu ramburs, a scrisorilor cu valori declarate, a mandatelor, coletelor şi a mesageriilor, cu şi fără valoare declarată şi ramburs, cât şi a veni în ajutorul caselor comerciale, directorul Cezianu înfiinţează libretele de recepise, în cari posesorii urmau să-şi înscrie singuri : felul trimiterii, valoarea, greutatea şi suma rambursului, rămânând amploiatului a verifică numai înscrierile, a trece numărul de prezentare, taxa percepută şi a semnă de primire.

Aceste livrete, prin cari se uşură munca personalului, aşteptările la ghişete, şi se dădea publicului posibilitatea de a aveà la un loc toate ştiinţele relative la obiectele ce încredinţase postei, s'au pus în aplicare pe ziua de 1/13 Fevruarie 1893, costul lor fixându-se la început la 2 lei şi apoi reducându-se la 1 leu [2]).

In urma unei înţelegeri cu administraţiunea C. F. R., directorul Cezianu obţine *ca dela 1 Noemvrie.1894 staţiunile de cale ferată, pe lângă celelalte servicii postale, să îndeplinească atât la prezentare cât şi la distribuire serviciul intern al coletelor şi mesageriilor încărcate cu ramburs şi să participe la serviciul de distribuire al coletelor postale şi cutiilor cu valori declarate încărcate cu ramburs, ce vor sosì din străinătate* [3]).

In privinţa manipulării mesageriilor interne cu ramburs, s'a stabilit aceleaşi reguli ca şi pentru oficiile postale, iar pentru cele sosite din străinătate s'a dispus ca oficiile de frontieră să le carteze la oficiul postal cel mai apropiat de locul de destinaţie, care va oprì mandatul original de ramburs şi va formà un mandat intern oficial pe care îl va trimite gării de destinaţie cu obiectul de predat şi hârtiile însoţitoare. Gara de destinaţie, după incasarea rambursului, trimite oficiului valoarea prin mandatul ce a primit şi acesta completează mandatul original de ramburs, pe care îl expediază oficiului de prezentare.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 87.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 56.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 481.

www.dacoromanica.ro

Cu ocaziunea introducerii acestui serviciu la gări, şi în scopul de a se înlătură abuzurile, se confecţionă şi se dădù gărilor un nou tip de stampilă de zi de formă octagonală, cu instrucţiuni ca aceste stampile să fie păstrate sub cheie de şefii gărilor şi să se aplice numai pe mandatele postale în locul rezervat sigiliului cu armele ţării.

Prin măsura de mai sus, directorul Cezianu a adus un însemnat serviciu populaţiunii situate în apropierea celor 154 gări cari îndeplineau serviciul postal, şi cari dela acea dată au putut să primească şi să expedieze cu cea mai mare înlesnire trimiterile cu ramburs.

In privinţa serviciului de mesagerii, şi întru cât acest fel de trimiteri nu se ridicau regulat dela oficii sau gări, de oarece destinatarii de multe ori nu se grăbeau să le scoată, iar alte ori n'aveau sumele necesare pentru achitarea taxelor şi rambursurilor, din care cauză la oficii şi la gări se făceau adevărate magazii de mărfuri, directorul Cezianu a completat art. 78 al legii de exploatare atunci în vigoare cu următorul aliniat [1]) :

»In localităţile unde nu există serviciu de predarea obiectelor de me»sagerii la domiciliu, destinatarii sunt ţinuţi a ridică obiectele dela oficiul »postal în termen de trei zile cel mult dela primirea avizului. După expira»rea acestui termen, obiectele vor fi supuse pentru timpul cât vor stà în »depozitul oficiului la plata unui drept de magazinaj de 5 bani pentru fie»care zi de întârziere.

»Obiectele ce vor trebuì, din orice împrejurare, să se înapoeze la ori»ginà sau să se predeà, ori să se expedieze după cererea expeditorului la »altă destinaţiune, vor fi scutite de taxa de magazinaj cu care au fost în»cărcate«.

Tot în ceeace priveşte serviciul de mesagerii şi întrucât diferitele autorităţi depuneau spre expediere pachete mari şi grele şi al căror transport în vagoanele postale, în diligenţe sau cariole, se făceà cu mare greutate şi produceà o mulţime de neajunsuri în mânuirea expediţiilor postale şi a mesageriilor plătite de public, directorul Cezianu căută să îndrepte răul şi să pună restricţiuni prin introducerea în regulamentul legii de exploatare, la art. 79, a următorului aliniat [2]) :

»Ministerele şi toate autorităţile cari se bucură de gratuitatea taxelor »prevăzute de lege nu pot expedià prin poştă pachete sau colete de o greu»tate mai mare de 5 kilograme, afară de casete cu bani, cari se vòr puteà »primì şi expedià până la greutatea maximă de 50 kilograme«.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 197.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 393.

www.dacoromanica.ro

Aceste dispoziţiuni după intervenirea unor autorităţi au fost completate nu mult după punerea lor în aplicare în sensul următor [1]) :

»Ministerele şi toate autorităţile cari se bucură de gratuitatea taxelor »prevăzute de lege, nu pot expedià prin postă pachete sau colete de greu»tate mai mare de 5 kilograme, afară *de pachetele cu registre sau acte de »contabilitate, cari pot fi şi până la 20 kilograme,* precum şi casetele cu bani »a căror greutate nu va trece de maximum 50 kilograme«.

Pentru a satisface cerinţele publicului, *Cezianu admite în serviciul intern introducerea cărţilor postale de industrie privată* şi cu ordinul circular No. 43.041 din 20/X/1894 [2]) dispozează că asemenea cărţi postale pot fi de formatul celor simple sau cu răspuns plătit, timbrele de francare să se aplice după nevoe, dimensiunile să nu treacă peste 14 centimetri lungime şi 9 lăţime şi formatul hârtiei să fie în felul celei întrebuinţate de administraţia postelor pentru cărţile postale emise de dânsa.

Pentru astfel de cărţi postale s'a stabilit ca în caz de francare insuficientă să se perceapă dela destinatari dublul insuficienţei, iar în caz de nefrancare asemenea trimiteri să se considere ca scrisori nefrancate.

Tot pentru a satisface cerinţele publicului, Cezianu ia dispoziţiuni *a se admite în serviciul intern cu ramburs* nu numai scrisorile recomandate, ci şi celelalte obiecte, *ca imprimate, probe de mărfuri* şi *hârtii de afaceri;* pentru introducerea acestor dispoziţiuni a fost însă nevoie de modificarea art. 92, alin. IV din regulamentul legii de exploatare în sensul următor [3]) :

»Corespondenţele recomandate, de orice categorie, sunt admise la ex»pediere cu ramburs până la 500 lei.

»Francarea taxei ordinare şi de recomandare se operează prin timbre, »iar costul rambursului care se notează de expeditor pe obiect se incasează »în numerar«.

Pentru a completà măsura luată în primul său directorat, prin care se suspendă îndeplinirea serviciului de mesagerii în zilele de Duminică după amiazi, pentru a se da ore de odihnă personalului dela acest serviciu, directorul Cezianu, la Ianuarie 1893 [4]), în scopul de a dà libertate şi personalului dela ghişetele pentru primirea obiectelor recomandate şi mandatelor postale, care până atunci nu avusese nici Paşti, nici Crăciun, întinde măsura suspendării serviciului Duminica după prânz şi la acele servicii şi hotăraşte ca serviciile sus arătate să nu se îndeplinească după amiazi şi în zilele de sărbători mari ca :

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 347.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 479.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 278.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 54.

www.dacoromanica.ro

Sf. Vasile	1 Ianuarie.
Botezul Domnului	6 »
Sf. Ioan	7 »
Unirea Principatelor	24 »
Intâmpinarea Domnului	2 Fevruarie.
Proclamarea Regatului	14 Martie.
Buna Vestire	25 »
Sf. Paşti	3 zile.
Naşterea Regelui	7 Aprilie.
Sf. Gheorghe	23 »
Sf. Elisaveta	24 »
Innălţarea Domnului.	—
Zece Maiu	10 Maiu.
Sf. Constantin şi Elena	21 »
Adormirea Maicii Domnului. . .	15 August.
Naşterea Maicii Domnului. . . .	8 Septemvrie.
Innălţarea Sf. Cruci	14 »
Sf. Dumitru	26 Octomvrie.
Intrarea în Biserică	21 Noemvrie.
Sf. Nicolae.	6 Decemvrie.
Crăciunul	3 zile.

Tot în aceeaş ordine de idei şi pentru a da o jumătate de zi liberă pe săptămână personalului dela micile oficii, unde se găseà numai câte un singur amploiat, cu decizia înregistrată sub No. 65.473 din 13/IX/1895, directorul Cezianu dispune ca la oficiile în cauză Duminile după prânz serviciul postal să fie suspendat, iar pentru serviciul telegrafic stabileşte ca acele oficii să fie legate telefonic cu oficiile cu serviciu permanent sau complet, cele mai apropiate, urmând ca Duminicile după prânz corespondenţele telegrafice ce vor fi să se transmită şi primească prin telefon de către factorul sau omul de serviciu al oficiului respectiv [1]).

In scopul de a uşură lucrările Administraţiunii centrale, directorul Cezianu împarte oficiile telegrafo-postale în independente şi sucursale. Ca oficii independente s'a stabilit a fi cele dela reşedinţa judeţului şi cele din comunele urbane nereşedinţe, iar toate celelalte oficii din fiecare judeţ s'a stabilit a fi sucursale ale oficiului de reşedinţă, sau a celor din comunele urbane din acelaş judeţ.

Prin această dispoziţiune personalul oficiilor sucursale treceà sub administraţiunea directă a oficiilor independente, dela cari primeau orice ordin şi căruia trebuià să i se adreseze pentru orice afaceri de serviciu.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 372.

www.dacoromanica.ro

Contabilitatea oficiilor sucursale se simplifică, întru cât venitul, incasările şi actele de manipulaţie se înaintau oficiilor independente şi acele le contopeau cu veniturile, incasările şi actele lor de manipulaţie.

Punerea în aplicare a acestor dispoziţiuni s'a făcut cu începere dela Octomvrie 1894, cu care ocaziune s'au publicat instrucţiuni detaliate, prin cari se prevedeà ce au de făcut atât oficiile independente, cât şi cele sucursale, în tot ce priveşte întreaga administraţie şi manipulare a serviciului [1]).

Pentru a completà măsurile de activarea mersului corespondenţelor şi uşurarea manipulării serviciului postal, directorul Cezianu, după cum am văzut în primul său directorat, a înfiinţat biurourile ambulante 5, 6, 7 şi 8, iar imediat după a doua a sa venire, urmărind acelaş scop, înfiinţează :

La 1 Maiu 1893, biurourile ambulante Bucureşti-Predeal No. 11 şi Predeal-Bucureşti No. 12, prin cari s'a stabilit o nouă legătură postală cu străinătatea, prin mijlocirea biurourilor ambulante ungare.

La 1 Maiu 1894, biurourile ambulante Bucureşti-Iaşi No. 9 şi Iaşi-Bucureşti No. 10.

La 1 Septemvrie 1895, după darea în circulaţie a podului de peste Dunăre, directorul Cezianu înfiinţează biurourile ambulante Bucureşti-Constanţa No. 13 şi Constanţa-Bucureşti No. 14 şi ia măsuri pentru stabilirea unei legături şi schimb de trimiteri postale cu biurourile postale din Constantinopol, prin mijlocirea serviciului de navigaţiune română, pentru a atrage din nou tranzitul occidentului cu orientul prin ţara noastră, tranzit ce scăzuse aproape cu totul dela deschiderea liniei ferate Belgrad-Sofia-Constantinopol.

Tot la această dată, dându-se în circulaţie, pe linia Bucureşti-Vârciorova, un nou tren de noapte, directorul Cezianu înfiinţează biurourile ambulante Bucureşti-Vârciorova No. 15 şi Vârciorova-Bucureşti No. 16, prin cari se puneà la dispoziţia serviciului şi a publicului o a treia cursă pe zi în direcţiunile sus arătate.

Cum vedem, directorul Cezianu, în timpul cât a condus administraţiunea postelor, a înfiinţat 12 biurouri ambulante (înainte nefiind decât 4), aducând astfel o însemnată îmbunătăţire în îndeplinirea serviciului postal şi tot lui se datoreşte punerea în circulaţie a vagoanelor postale speciale de sistem mai nou, încăpătoare şi practice, pentru efectuarea unui serviciu postal ambulant în bune condiţiuni şi alcătuirea primelor tablouri de cartare pentru aceleaşi servicii.

* * *

In timpul directoratului său, *Cezianu s'a ocupat foarte mult cu chestiunea clădirii palatului postei,* stăruind pentru întocmirea cât mai repede a planurilor şi începerea lucrărilor.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 484—191.

www.dacoromanica.ro

Planurile întocmite de arhitectul Săvulescu s'au supus aprobării consiliului tehnic superior din ţară şi în urmă s'a cerut avizul arhitecţilor profesori din Paris, d-nii Ginain şi Geradet [1]).

Pe baza planurilor dresate, s'a publicat licitaţiune publică pentru darea în antrepriză a clădirii pe ziua de 22/I/1893, însă cum în cursul timpului survenise modificări, licitaţia s'a amânat pe ziua de 24/I/1894.

La această din urmă licitaţie construcţia s'a adjudecat asupra »*Societăţii române de construcţii şi lucrări publice*«, reprezentată de directorul ei Effingam Grant.

Construcţia, graţie stăruinţelor directorului Cezianu, s'a început imediat şi s'a urmat cu activitate, aşa că la 20 Octomvrie 1894, când s'a pus piatra de temelie, zidăria subsolurilor şi pivniţelor erà scoasă la suprafaţa pământului.

Serbarea punerei pietrei de temelie s'a făcut cu deosebită solemnitate şi ea a decurs astfel :

Joi, 20 Octomvrie, la orele 11 dimineaţa, M. S. Regele Carol, însoţit de adjutantul de serviciu, a sosit la locul construcţiunii, unde a fost întâmpinat de Lascar Catargi, prim-ministru şi ministru de interne, cu toţi miniştrii, preşedintele Camerei, preşedintele Innaltei curţi de conturi, primarul Capitalei, principele D. Ghica, preşedintele societăţii de construcţii, directorul Cezianu cu personalul superior al administraţiunii postelor şi telegrafelor, prefectul poliţiei Capitalei şi alţii.

Un serviciu divin s'a început imediat, iar după sfârşirea lui directorul Cezianu rosteşte următoarea cuvântare [2]) :

Sire,

»Sunt fericit că mi se prezintă ocaziunea a Vă puteà aduce recunos-»catoarele mulţumiri ale corpului telegrafo-postal, că Aţi binevoit a onorà »această serbare cu Innalta Maiestăţii Voastre prezenţă.

»Clădirea acestui palat, la care Maiestatea Voastră pune azi prima »piatră, se impuneà prin avântul ce, mai cu seamă în acești din urmă ani, »a luat serviciul telegrafo-postal. Acest edificiu va acoperì o suprafaţă de »8.000 mp şi va costà peste 3.000.000 lei, împodobind Capitala cu un mo-»nument, care se va puteà prenumărà între cele dintâiu palate postale din »Europa.

»Planurile au fost întocmite de distinsul nostru arhitect Săvulescu, iar »clădirea se face prin »Societatea română de construcţii şi lucrări publice«.

Sire,

»Serviciul postal, precum îl înţelegem astăzi, este de dată încă re-

[1]) Dosarul Direcţiei Postelor din 1890, No. 90.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 454.

www.dacoromanica.ro

»centă ; în adevăr, până la 1846 el nu se făceà decât pentru Stat, iar dela »această dată se organizează un serviciu şi pentru corespondenţa particu- »lară, dar îndeplinit de către antreprenori.

»La 1873, când s'a înfiinţat prima statistică de către d-l George Laho- »vari, fost director al postelor şi telegrafelor, corespondenţa postală numără »2.000.000 de scrisori, iar la 1893 ea se ridică la 25.000.000 ; aceasta ne »dă măsura desvoltării culturale ce a luat România în acest scurt interval ; »valorile ce s'au expediat prin serviciul de mesagerii al postei au trecut dela »300 milioane, cât erà la 1873, la 1 miliard în 1893.

»Progresul ce am făcut este mare ; mai avem însă mult de lucrat »pentru a ajunge la ţinta ce ne-am propus. *Corpul nostru telegrafo-postal,* »*care a dat atâtea dovezi de hărnicie, muncă şi răbdare, va fi, sunt convins,* »*la înălţimea acestei misiuni.*

»Cu această ocaziune, Sire, permiteţi-mi a Vă oferì, din partea Direc- »ţiunii generale a telegrafelor şi postelor, un atlas, conţinând harta telegra- »felor şi postelor pe fiecare judeţ, prelucrat de către această Direcţie, şi nu »pot sfârşì mai bine decât zicându-Vă :

»Să trăiţi Sire !
»Să trăiască M. S. Regina !
»Să trăiască întreaga familie Regală !
»Să trăiască România !

La aceasta M. S. Regele Carol a binevoit să răspundă prin următoarele :

»Ridicarea acestui măreţ palat pentru poştă şi telegraf dovedeşte din »nou cât de puternic este avântul pe care România l-a luat în toate ra- »murile publice. Sunt abia 30 de ani, de când posta internaţională, care »este un drept exclusiv al Statului, erà încă în mânile Puterilor vecine, şi »organizarea acestui însemnat serviciu încredinţat unei misiuni străine.

»Astăzi posta şi telegraful, conduse prin noi înşine, au dovedit o ad- »ministraţie de frunte şi au putut luà parte cu vrednicie la toate congresele »internaţionale, cari au regulat într'un mod minunat relaţiile cu lumea »întreagă.

»Pun dar, cu vie mulţumire, temelia acestui palat, dorind ca dânsul »să fie în curând isprăvit, spre a asigurà unei administraţii, care a luat o »desvoltare aşa de mare, un adăpost demn de importanţa sa«.

Cuvântarea Suveranului a fost ascultată de întreaga adunare cu un viu interes.

După aceasta, M. S. Regele şi persoanele aflătoare semnează actul de fon- daţie, care împreună cu o serie de monede române în circulaţie a fost zidit în colţul clădirii din spre biserica Sf. Dumitru şi strada Carol.

www.dacoromanica.ro

In urmă s'a servit şampanie, la care primul-ministru Lascar Catargi a urat Maiestăţii Sale ani mulţi şi fericiţi, spre a puteà asistà şi la alte multe solemnităţi de acceaş natură, pentru bincle şi prosperitatea ţării.

* * *

Una din chestiunile cele mai importante, şi pe care Cezianu căută să o rezolve în modul cel mai bun, şi pentru care depuse toată puterea sa de muncă, *a fost chestiuneu funcţionării şi executării serviciului postal rural, serviciu care erà menit să aducă mari foloase celei mai numeroase clase sociale, adică populaţiunii rurale.*

Cezianu, la venirea sa în capul administraţiunii postelor, găseşte organizarea serviciului postal rural făcută în grabă, pe principiile pe cari le-am arătat, în 29 judeţe; legea pentru organizarea acestui serviciu, votată abia de câteva luni, personalul executant neinstruit şi lipsit de obiectele trebuincioase manipulaţiunii şi cu diurnele neprimite din lipsă de fonduri, pe lunile August, Septemvrie şi Octomvrie, de oarece judeţele nu vărsase cotaparte din sumele necesare pentru întreţinere.

Pentru îndreptarea acestei stări de lucruri, Cezianu stărue pe de o parte pentru obţinerea unui credit suplimentar, cu care să se facă plata personalului şi de a se pune obligaţiune judeţelor pentru înzestrarea serviciului cu obiectele trebuincioase manipulării [1]), iar pe de altă parte, cu ordinul circular No. 47.586 din 2/XII/1892 cere personalului telegrafo-postal ca, având în vedere importanţa serviciului postal rural, *să nu-şi desmintă tradiţia şi să depună toată munca, pentru ca şi acest serviciu să se îndeplinească în bune condiţiuni* [2]).

Din punctul de vedere administrativ şi ca îmbunătăţiri mai principale, relativ la executarea serviciului postal rural, Cezianu, în timpul directoratului său, ia următoarele măsuri:

Ia dispoziţiuni să se formeze şi să se tipărească instrucţiuni speciale pentru executarea şi mânuirea serviciului postal rural de către agenţii speciali, factorii rurali şi agenţii comunali (notarii) [3]).

Aceste instrucţiuni s'au făcut cât se poate de amănunţit, în stil popular, spre a fi înţelese de personalul respectiv şi aranjate astfel încât cei în drept să poată căutà cu înlesnire ştiinţele de cari vor aveà nevoie.

Pentru a puteà îmbunătăţi organizarea şi funcţionarea serviciului postal rural, directorul Cezianu stărue din toate puterile ca la formarea bugetului pe anul financiar 1893/94, atât al Statului cât şi al judeţelor, să se prevadă în plus fonduri pentru o mai bună organizare a serviciului şi obţine 320.000 lei din

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1892, pag. 482.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1892, pag. 535.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 345.

www.dacoromanica.ro

partea *Statului și 691.571 lei din partea județelor,* sau în total 1.021.109 lei față de 805.787 lei din exercițiul 1892/93.

Prin sporirea fondurilor s'a ajuns a se face o nouă alcătuire a circumscripțiilor postale rurale, s'au micșorat circumscripțiile, făcându-se mare parte din ele în linie dreaptă, spre a se puteà deservì comunele atât la ducere cât și la înapoiere, s'a înmulțit numărul factorilor, s'au înființat 91 agenții speciale (mici oficii postale) în localitățile rurale mai importante, loc de întâlnire al factorilor rurali, și s'au făcut curse de 6 ori pe săptămână prin factorii rurali, la toate oficiile și agențiile speciale, la cari nu existau curse de drum de fier, sau diligențe, activându-se prin aceasta mersul corespondențelor în mod simțitor.

S'au lucrat și imprimat hărțile geografice și postale ale tuturor județelor, pe scara de $\frac{1}{300.000}$. Cele geografice conțineau toate comunele rurale cu împărțirea administrativă, drumurile pe categorii și apele, iar cele postale toate comunele rurale și modul .de deservire de factori, cu arătarea numărului curselor, numărul circumscripției și felul ei.

Cu această ocaziune s'au văzut părțile slabe ale deservirii localităților rurale, și, uzându-se de serviciile gărilor și inversările curselor, s'a activat mersul corespondențelor dela centru spre periferii.

Despre aceste hărți, pe cari le-a oferit și M. S. Regelui în două atlaze, vorbește directorul Cezianu în discursul ce a ținut la punerea pietrei fundamentale a palatului postelor și ele au fost compuse și lucrate de autorul acestei scrieri.

Ia măsuri pentru formarea, tipărirea și distribuirea la toate oficiile, gările și agențiile speciale a unei nomenclaturi alfabetice, conținând toate localitățile rurale din țară, ca comune și cătune, cu arătarea plășii și județului din cari fac parte, ca împărțire administrativă, precum și numele oficiului, gării sau agenției speciale prin care trebuiesc îndrumate corespondențele fiecărei localități.

Această nomenclatură a fost de mare folos pentru oficii și mai cu seamă pentru biurourile ambulante, evitându-se cartările eronate ce se făceau în trecut și ca atare întârzierile corespondențelor.

Pentru ca populațiunea rurală să aibă la îndemână timbrele postale trebuincioase la francarea corespondențelor, directorul Cezianu ia dispoziția ca agenții speciali să fie creditați cu un depozit de timbre franco și porto în valoare de 50 lei, factorii rurali cu un depozit franco de 20 lei și porto 10 lei și agenții comunali (notarii) cu un depozit franco de 10 lei și porto 6 lei [1]).

Timbrele franco s'au dat agenților speciali, factorilor rurali și agenților comunali, pentru a le vinde populațiunii rurale și cu banii rezultați să-și întregească depozitele cu alte timbre de aceeaș natură, unii dela alții și anume: agenții comunali dela factorii rurali, aceștia dela agenții speciali, și aceștia din

[1]) *Buletinul Telegrafo-Poștal* din 1893, pag. 96, 233 și 340.

www.dacoromanica.ro

urmă dela cel mai apropiat oficiu, iar cele porto pentru a se da în schimbul corespondenţelor a căror taxă urmă să se incaseze dela destinatari, înlăturându-se astfel ţinerea de socoteli între organele executive ale serviciului postal rural.

Fiindcă notarii comunelor rurale, unii din rea voinţă, iar alţii din nepăsare, nu voiau să înveţe instrucţiunile pentru manipularea serviciului postal rural şi ca atare nu îl îndeplineau în bune condiţiuni, directorul Cezianu intervine pe lângă ministrul de interne, şi acesta cu ordinul circular No. 18.082 din Maiu 1894 către prefecţi hotăraşte ca notarii tuturor comunelor rurale să se prezinte în zilele de Duminici şi sărbători, la cel mai apropiat oficiu, unde sub îngrijirea dirigintelui urmă să îndeplinească serviciul postal rural, şi să înveţe instrucţiunile de mânuirea acelui serviciu, până vor căpătă totalitatea cunoştinţelor.

Celor cari învăţau îndeplinirea serviciului şi instrucţiunile li se liberă certificate constatatoare de aceasta, iar cei cari nu executau ordinul sau nu erau în stare de a-şi însuşi acele cunoştinţe urmau să fie depărtaţi din funcţiunea de notari, ca neapţi [1]).

Pentru a se aveà ştiinţe adevărate şi cât mai repezi asupra îndeplinirii serviciului postal rural, directorul Cezianu hotăraşte ca fiecare oficiu postal. la finele fiecărei luni, să înainteze controlorului din circumscripţia respectivă un raport amănunţit de felul cum s'a îndeplinit serviciul rural în cursul lunii trecute, la circumscripţiile pendinţi de acel oficiu, arătându-se dacă notarii au fost prezenţi la trecerea factorilor şi în caz de lipsă de cine au fost înlocuiţi, starea cutiilor de scrisori, a stampilelor şi cumpenelor, dacă agenţii au timbre postale şi în fine a arătà orice nereguli şi neajunsuri s'ar fi întâmplat în îndeplinirea serviciului [2]).

Rapoartele oficiilor se centralizau de controlorii de circumscripţie pe judeţe şi se înaintau biuroului respectiv din Direcţiune, iar acesta le prezentà directorului Cezianu, care ţineà să rezolve şi să vadă personal întreaga situaţiune a serviciului postal rural, spre a luà măsuri de îndreptare.

Ia măsuri pentru a se reface tipele lipsă dela stampilele de zi ale comunelor rurale din ţară, să se completeze greutăţile lor la cumpene şi toate obiectele necesare mânuirii serviciului postal rural, şi pentru a se ţine o socoteală de asemenea obiecte, la 17/X/1893, hotăraşte a se formà la fiecare oficiu inventare separate de zestrea agenţiilor comunale, iar după completarea lor să se trimită còpii Direcţiunii spre a se formà asemenea inventarii pentru întreaga ţară [3]).

De oarece factorii rurali nu aveau unde să-şi facă uniformele necesare, şi în-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 252.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893/94, pag. 204 şi 408.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893/94, pag. 340, 363 şi 138.

www.dacoromanica.ro

trucât de multe ori le plăteau şi scump şi se lucrau din material prost, directorul Cezianu pune pe de o parte îndatorirea de a se uniformă întregul personal, iar pe de alta încurajază formarea unei antreprize în Bucureşti, care, cu începere dela 2/XI/1894, a început să furnizeze uniformele personalului rural pe măsurile înaintate de oficiile respective din ţară, stabilindu-se ca achitarea costului să se facă de personalul rural în 10 rate lunare prin reţineri din diurnele lor, după un preţ care s'a hotărît astfel [1]):

	Lei	Bani
O manta de postav ser pentru iarnă	35	25
O glugă	2	75
O pereche pantaloni postav ser	11	—
O bluză postav civit pentru iarnă	20	—
O bluză de dril gris închis	8	—
O pereche pantaloni de dril	6	—

Cu modul acesta s'a reuşit ca în scurt timp întregul personal rural să poarte acelaş fel de uniformă pentru întreaga ţară şi în condiţiuni destul de bune ca preţ şi calitate, fapt care a făcut ca la Noemvrie acelaş an să se stabilească aceleaşi reguli şi pentru uniformarea factorilor urbani.

Urmărind îmbunătăţirea îndeplinirii serviciului, şi întrucât populaţiunea rurală din cătune primeă corespondenţele dela reşedinţa comunelor mai târziu prin vătăşei, directorul Cezianu s'a gândit că parte din cătune, şi anume cele aşe ate în drumul de trecerea factorilor dela o comună la alta sau în apropiere de acel drum, s'ar puteà deservì de factorii rurali cu mici ocoluri sau măriri de circumscripţiuni, şi pentru a face ca şi această populaţiune să profite de foloasele serviciului postal rural, cu ordinul No. 55.738 din 14/XII/1894 către inspectorate, a luat măsuri ca aceştia să studieze chestiunea deservirii cătunelor şi să facă propunerile trebuincioase spre a se luà măsuri de urmare [2]).

Pentru ca serviciul postal rural să fie de aproape supraveghiat şi controlat, lucru ce nu se puteà face numai de inspectorul şi controlorul circumscripţiunii, cât şi în scopul de a se vedeà în localitate părţile slabe ale organizării acestui serviciu, directorul Cezianu hotăraşte cu începere dela Aprilie 1895 [3]) ca să se ataşeze pe lângă fiecare inspectorat câte doi oficianţi inferiori, sub numele de delegaţi şi cu însărcinările următoare:

Inspectarea micilor oficii dirijate de amploiaţi cu grad egal sau mai mic ca al delegatului;

Inspectarea agenţiilor speciale, factorilor rurali şi agenţilor comunali din

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 517.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pagina 569.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 175 şi 178.

www.dacoromanica.ro

județele ce compun inspectoratul, precum și instruirea și îndrumarea acelui personal pentru o mai bună îndeplinire a serviciului;

Anchetarea diferitelor cazuri de reclamațiuni și orice cercetări privitoare la îndeplinirea serviciului postal rural, precum și studierea și propunerea diferitelor îmbunătățiri ce ar urmà să se introducă în acel serviciu.

Acestui personal i s'a fixat ca cheltueli de transport și diurnă câte 200 lei lunar, ținuți fiind a întrebuința 20 zile în lucrări afară de reședința inspectoratului. Pentru transport acest personal erà îngăduit de a se servì și de cariolele factorilor în circumscripțiile lor.

Acestui personal i s'au dat:

Instrucțiuni și imprimate de rezervă spre a completà lipsurile ce ar constatà la agențiile speciale, la factorii rurali, precum și la agențiile comunale;

O cutie cu diferite tipe pentru stampilele de zi și una cu diferite greutăți, pentru a completà lipsurile la agențiile speciale și comunale;

Un depozit de timbre și cărți postale spre a completà depozitele agențiilor speciale, factorilor rurali și agenților comunali, și còpii de pe tablourile de inventar spre a controlà zestrea postală a organelor ce luau parte la îndeplinirea serviciului postal rural.

Pentru inspectarea oficiilor, delegații urmau să se servească de procesele-verbale existente, iar pentru inspectarea agențiilor speciale și comunale s'au format modele noi, cu adăugire că pentru inspecțiunile agențiilor comunale rezultatul constatărilor urmà să se treacă și în condica de inspecțiuni administrative a fiecărei comune pentru a fi vazut de subprefecți și autoritățile județene [1]).

De asemenea, pentru inspecțiunile factorilor s'au făcut tablouri prin cari trebuià să se arate dacă factorii aveau asupra lor obiectele trebuincioase mânuirii serviciului și în ce stare se găseau valoarea timbrelor găsite în natură și în numerar, modul de cunoaștere al instrucțiunilor, cum îndeplinesc serviciul și itinerariul cursei pe teren.

Măsurile luate cu înființarea delegaților au fost de cel mai mare folos și îndeplinirea întregului serviciu s'a resimțit în bine în scurt timp după înființarea acestui personal de control.

Pentru a se venì în ajutorul populațiunii rurale și pentru ca aceștia, când aveau să trimită sume de bani, cum ar fi rudelor și copiilor lor aflați în armată și școli, să nu fie nevoiți să se transporte până la oficiul sau gara cea mai apropiată, și care de multe ori se găseà la 20—30 kilometri depărtare și uneori chiar mai mult, directorul Cezianu dispune, cu ordinul circular No. 33.888 din 9/VIII/1894 [2]), *ca factorii rurali, cu începere dela 15/27 Septemvrie acelaș an, să primească în localitățile rurale ce formează circumscripția lor trimiterile*

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 244.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 366.

www.dacoromanica.ro

de bani în numerar până la o valoare maximă de 25 lei, sub denumirea de mandate postale rurale, şi tot dela această dată s'a autorizat oficiile şi gările să primească mandate postale până la aceeaş sumă, destinate tuturor localităţilor rurale, spre a fi direct achitate destinatarilor de către factorii rurali.

Pentru mânuirea acestei noi ramuri de serviciu s'au tipărit şi distribuit personalului instrucţiuni destul de amănunţite, spre a se înlătură greşeli şi nereguli.

Rezultatele date de această inovaţie au fost de cea mai mare însemnătate, aducând pe de o parte mari foloase populaţiunii rurale, iar pe de alta creşteri de venituri pentru administraţiunea postelor, ceeace a făcut pe directorii următori lui Cezianu să ridice treptat valoarea acestor feluri de trimiteri, atât la prezentare cât şi la achitare.

De altfel, pentru a se vedeà însemnătatea acestei inovaţiuni şi cât a fost de necesară pentru nevoile populaţiunii rurale, dăm acì mai jos, pe ani, numărul total al mandatelor prezentate şi achitate în localităţile rurale, prin intermediul factorilor rurali:

In anul	1894	7.955 bucăţi.
» »	1900	85.402 »
» »	1905	202.670 »
» »	1910	477.854 »
» »	1914	675.904 »

O altă inovaţie, iarăş de cea mai mare importanţă pentru populaţiunea rurală, făcută de directorul Cezianu, *a fost introducerea în serviciul rural, pe ziua de $^{1}/_{13}$ Iunie 1895*[1] *a coletelor postale atât la prezentare cât şi la distribuire.*

Acest fel de trimiteri s'a dispozat a fi admise până la greutatea de 3 kilograme, fără valoare declarată, fără condiţiuni de împachetaj şi fără scrisori de expediţie. Ele se puteau predà în localităţile rurale agenţilor speciali, agenţilor comunali şi factorilor rurali, însă distribuirea lor s'a dispus a se face numai prin agenţii speciali şi factorii rurali.

Şi această inovaţie, completată de urmaşii lui Cezianu, a corespuns cerinţelor şi trebuinţelor populaţiunii rurale, şi dovadă despre aceasta ne fac datele de mai jos, în cari se arată, pe ani, numărul total al coletelor postale prezentate şi distribuite în localităţile rurale:

In anul	1895	2.212 bucăţi.
» »	1900	23.707 »
» »	1905	81.122 »
» »	1910	237.863 »
» »	1914	470.111 »

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 204.

www.dacoromanica.ro

Pentru a satisface cerinţele publicului, cât şi pentru o mai bună îndeplinire a serviciului postal rural, Cezianu înfiinţează în timpul directoratului său următoarele oficii postale şi telegrafice, şi anume :

Spre sfârşitul anului 1892 : Tismana (Gorj) şi Cernica (Ilfov).

In cursul anului 1894 : Slănic (Prahova), Piatra, Căluiu, Obârşia şi Celaru (Romanaţi), Coteşti şi Dimitreşti (R.-Sărat), Bicaz, Hangu şi Prisecani (Neamţu), Drăguşeni (Covurlui), Ciochina şi Bărcăneşti (Ialomiţa), Băceşti (Roman), Murgeni (Tutova), Dorna (Suceava), Vida-Cârtojani şi Drăgăneşti (Vlaşca) şi Băileşti şi Bistreţ (Dolj).

In cursul anului 1895 : Balta, Broşteni şi Slivileşti (Mehedinţi), Drăgăneşti şi Bălţeşti (Prahova), Filiaşi (Dolj), Paşcani-Târg (Suceava), Stoiceni (Argeş), Mărăşeşti (Putna), Bâra, Dămieneşti, Porceşti şi Gheräeşti (Roman), Bălceşti (Vâlcea) şi Voineşti şi Dragomireşti (Dâmboviţa).

* * *

O deosebită îngrijire depuse directorul Cezianu pentru îndeplinirea serviciului statistic şi centralizarea datelor în administraţiunea centrală a postelor şi telegrafelor, pe care căută să-l modernizeze, simplificând formele din trecut, spre a prezentă cât mai adevărat mişcarea corespondenţelor postale şi telegrafice din întreaga ţară şi în schimb cu străinătatea.

In acest scop face să se tipărească noi broşuri pentru ţinerea statisticilor de fiecare oficiu, cu explicaţiuni asupra completării datelor din fiecare tablou şi pe cari trimiţându-le oficiilor cu ordinul circular No. 18.484 din 13/V/1894 [1]), atrage băgarea de seamă a diriginţilor asupra importanţei ţinerii statisticii, între altele, prin următoarele cuvinte din sus arătatul ordin :

. . . . . .

»O cunoştinţă în fond de situaţiunea serviciului nostru nu se poate obţine »fără o statistică care să reflecteze în mod exact mişcarea atât de variată a »corespondenţelor telegrafo-postale.

»Orice raport, fie el prezentat sub colorile cele mai vii, nu va puteà »da o idee precisă de importanţa serviciului într'un biurou telegrafo-postal, »dacă acel raport nu va fi bazat pe cifre.

. . . . . .

* * *

In scopul de a simplificà şi a unificà lucrările pentru ţinerea în regulă a arhivelor oficiilor, directorul Cezianu cu ordinul circular No. 971 din 11/I 1893 [2]), stabileşte ca fiecare oficiu să formeze şi să ţină obligatoriu următoarele dosare de corespondenţă :

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 288.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 43.

www.dacoromanica.ro

1. Dosarul administrativ, împărţit în trei :
   a) Lucrări privitoare la personal ;
   b) » » » serviciul postal rural ;
   c) » » » diferite părţi administrative.
2. Dosarul contabilităţii ;
3. » privitor la lucrări tehnice ;
4. » instrucţiunilor de serviciu, circulărilor şi statisticii ;
5. » autorizărilor, şi
6. Acta lucrărilor privitoare la operaţiunile de inventar, ce trebuiesc alăturate pe lângă dosarul inventarului.

Pentru a simplifică lucrările de cancelarie în administraţia centrală, cât şi pentru a uşurà operaţiunile de înregistrarea şi îndrumarea corespondenţei oficiilor, directorul Cezianu, cu ordinul circular No. 3.164 din 30/I/1893 [1]) dispune ca la referatele oficiilor adresate Direcţiunii generale, sub numărul de ieşire, să se scrie cuvântul »rezumat« şi sub acesta să se indice pe scurt afacerea despre care tratează cuprinsul referatului, iar sub adresă să se arate numele diviziei la care urmează să se îndrepteze referatul.

Tot pentru a uşurà lucrările registraturii generale, directorul Cezianu, cu decizia înregistrată la No. 86.968 din 18/XII/1894 [2]), dispune ca personalul din Direcţiunea generală, care va lucrà ordine către diferite oficii, să facă rezumat de conţinutul ordinului şi sub acesta să treacă, în mod exact, numărul anexelor ce urmează a se alăturà pe lângă fiecare ordin.

* * *

Pentru a se şti în mod deslușit situaţiunea materialelor şi obiectelor proprietatea Direcţiunii postelor, aflătoare în magaziile oficiilor postale şi telegrafice, directorul Cezianu dispune înfiinţarea de noi registre de inventar pentru oficii, mai simple şi mai practice de ţinut, stabilindu-se reguli pentru facerea operaţiunilor de încărcarea şi descărcarea diferitelor materiale şi obiecte, şi cari s'au trimis oficiilor cu ordinul circular No. 13.554 din 5/IV/1894 [3]).

Tot în acelaş scop, cu decizia înregistrată la No. 37.240 din August 1894 [4]), directorul Cezianu dispune înfiinţarea la Direcţiune a unui inventar general în care să se cuprindă toate materialele şi obiectele aflătoare în magazia centrală a Direcţiunii, la ateliere, la fiecare divizie, la oficiile postale şi telegrafice, la agenţiile speciale şi la comunele rurale.

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1893, pag. 53.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 545.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 200.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 401.

www.dacoromanica.ro

Activitatea lui D. Cezianu, atât de rodnică în direcţiunile ce am arătat, s'a întins tot cu aceeaş grijă şi asupra organizării şi funcţionării serviciului telegrafic şi telefonic, luând ca mai principale următoarele măsuri :

De oarece prin înfiinţarea serviciului telefonic în oraşele Bucureşti, Brăila şi Galaţi se simţeà nevoia de a se ţine convorbiri şi între aceste centre, directorul Cezianu, pe de o parte, la Noemvrie 1893, printr'un jurnal al consiliului de miniştri, stabileşte taxele convorbirilor interurbane la 2 lei, iar pe de alta, face lucrările necesare pentru propunerea unui proiect de lege, care se votă de Corpurile legiuitoare şi se sancţionă la 3 Martie 1894, prin care taxele telefonice pentru convorbirile interurbane se fixau astfel [1]) :

La 1 leu, 50 bani pentru fiecare convorbire interurbană de 3 minute pe liniile de 100 kilometri. Această taxă se măreà cu câte un leu pentru fiecare 100 kilometri de linie.

Pentru convorbirile interurbane se pot face abonamente pe serii de câte 50 convorbiri, plătindu-se taxele următoare :

50 lei pentru fiecare serie de câte 50 convorbiri, pe liniile de câte 100 kilometri indivizibili.

37 lei, 50 bani, peste taxa de mai sus, de fiecare 100 kilometri indivizibili, cari ar trece peste prima sută de kilometri de linie.

In acelaş sens şi pentru desvoltarea serviciului telefonic, directorul Cezianu propune şi obţine a se votă şi sancţionà la 3 Martie 1894 următoarea lege [2]):

Art. unic. — Orice autoritate de Stat, comunală sau judeţeană, precum şi orice instituţie de binefacere recunoscută de Stat, poate să-şi stabilească, cu a sa cheltuială, comunicaţiuni telefonice între diferitele sale servicii, cu condiţiune ca liniile telefonice să fie construite şi întreţinute de administraţia postelor şi telegrafelor pe contul autorităţii care le cere.

Asemenea reţele vor fi utilizate numai pentru convorbiri relative la afaceri de serviciu, fără vreo percepere de taxe.

Autoritatea care ar dorì să fie în legătură telefonică cu reţeaua generală a postelor şi telegrafelor, asemeni legături pot fi făcute numai între staţiile centrale şi orice convorbiri între acestea sau prin aceste staţii vor fi taxate după legea comună de exploataţie telefonică.

Prin această lege s'au pus primele baze pentru înfiinţarea telefoniei rurale, iar prin lucrările făcute de Cezianu şi continuate de către succesorii săi, stăruind pentru construirea reţelelor telefonice judeţene cu cheltuiala judeţelor respective, s'a ajuns în scurt timp să se lege telefoniceşte toate comunele rurale, stabilindu-se legăturile la oficii, subprefecturi şi la reşedinţele judeţelor.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 155.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1894, pag. 153.

www.dacoromanica.ro

Legarea comunelor telefonicește a adus mari foloase administrațiilor județene, atât pentru regularea mai repede a diferitelor afaceri administrative, cât și pentru siguranța publică. De acele posturi a început în scurt timp să se servească și publicul pentru tranșarea intereselor sale, atât prin convorbiri, cât și pentru transmiterea telegramelor într'un mod cu mult mai repede, decât prin mijlocirea factorilor rurali.

Tot pentru îmbunătățirea ambelor servicii, Cezianu propune și face să se voteze și sancționeze, pe ziua de 5 Maiu 1895, un proiect de lege prin care se modifică unele articole din legea de exploatare postală, telegrafică și telefonică, aducând acestei legi următoarele îmbunătățiri [1]):

A micșorat taxele pentru telegrame dela 8 la 5 bani de cuvânt, însă pentru ca venitul telegrafic să nu scadă în mod simțitor, a adăugat o supratașă de 25 bani de fiecare telegramă. Prin această măsură, directorul Cezianu a urmărit scăderea taxelor pentru telegramele cu un număr mai mare de 9 cuvinte și de cari a profitat publicul care obișnuește a dă telegrame mai mari și în special comerțul și industria ;

A introdus în serviciu un nou fel de telegrame de felicitare, sub denumirea de cărți de vizită telegrafice, compuse din adresă și semnătură, fără nici un text, cu o taxă fixă de 25 bani de bucată. Acest fel de telegrame nu se primeà la expediere decât la anul nou și în zilele onomastice, scutite fiind de taxa recepisei ;

A introdus principiul ca taxele telefonice să se plătească semestrial și în caz de refuz să se aplice legea de urmărire;

A admis ca posturile principale ale unui abonat să se poată legà, direct și fără a trece prin centrală, cu o fabrică sau un stabiliment al său propriu, plătindu-se o taxă de 150 lei pentru instalație și 100 lei anual pentru abonamentele făcute pe trei ani, 125 lei anual pentru abonamentele făcute pe doi ani și 150 lei anual pentru abonamentele făcute pe un an;

A schimbat regulele din trecut ale abonamentelor la rețelele urbane, cari erau fixate anual și după număr de convorbiri, dar a căror socoteală înmulțeà formele de exploatare și manipulație fără un folos real și a admis un sistem de abonamente mai rațional, pe clase de orașe și cu un număr ilimitat de convorbiri, și, pentru ca să se facă un număr mai stabil de abonați, a prevăzut reduceri de taxe pentru abonamentele cu termen mai lung.

Taxele de instalație și abonament s'au fixat astfel:

In orașele București, Brăila și Galați:

a) 150 lei ca taxă de instalație;

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 197—200.

www.dacoromanica.ro

b) 200 lei anual pentru abonamente făcute pe 3 ani;
225 » » » » » » 2 »
250 » » » » » » 1 an.

Pentru celelalte orașe:

a) 150 lei ca taxă de instalație;

b) 120 lei anual pentru abonamente făcute pe 3 ani;
145 » » » » » » 2 »
170 » » » » » » 1 an.

Tot aceleași taxe s'au stabilit a se plăti și pentru posturile instalate în afară de bariera orașelor până la 3 kilometri, cu adăugire de 10 lei anual pentru fiecare 100 metri de linie ce ar trece de bariera orașului, ca taxă de întreținere.

Pentru instalațiunile făcute la stabilimentele publice, precum: hoteluri, cluburi, restaurante, cafenele, etc., taxele de abonament arătate mai sus se socotesc pentru 1.000 convorbiri, plătindu-se câte 10 lei pentru fiecare sută de convorbiri în plus.

Taxele pentru convorbirile din cabinele publice s'au redus dela un leu la 50 bani, scăzându-se în acelaș timp durata convorbirii dela 5 la 3 minute și s'a prevăzut ca abonații la telefon să poată vorbi dela cabinele publice gratuit, dacă își vor justifică identitatea.

A schimbat apoi regulele de taxare pentru convorbirile interurbane pe distanțe, cu taxe proporționale și cu abonamente, fixându-le în mod mai practic, precum urmează:

75 bani pentru convorbiri de 3 minute între posturi din același județ;

1 leu pentru convorbiri de aceeaș durată între posturi din județe limitrofe;

2 lei pentru convorbiri între județe nelimitrofe.

* * *

Acestea sunt în general măsurile, îmbunătățirile și inovațiile făcute și introduse de directorul Cezianu in timpul cât a condus Administrațiunea postelor, telegrafelor și telefoanelor și cari au contribuit, pe de o parte la îndrumarea spre progres a acestei instituțiuni, spre folosul tuturor claselor sociale ale țării, iar pe de alta la mărirea veniturilor administrațiunii, și deși roadele unor reforme se constată după un interval de timp, totuș cele făcute de Cezianu au început a da roade imediate; astfel, de unde veniturile postelor, telegrafelor și telefoanelor pe anul financiar 1892/93 au fost de 6.149.042 lei, în anul financiar 1895/96 veniturile au ajuns la 8.497.423 lei, adică cu un spor de 2.348.381 lei, ceeace revine în timp de 3 ani la o creștere a veniturilor de 38 %.

In urma însă a retragerii guvernului prezidat de Lascar Catargi, direc-

www.dacoromanica.ro

torul Cezianu a trebuit să-şi înceteze rodnica şi frumoasa sa activitate, dându-şi demisia pe ziua de 16 Octomvrie 1895 şi plecă *numai cu singura părere de rău că n'a putut să-şi desăvârşească întregul program al lucrărilor ce aveà de făcut, pentru a aduce instituţia postelor la nivelul altor administraţiuni similare din străinătate, dar fourte atins de regretele unanime ale personalului postal şi telegrafic, pe care Cezianu a ştiut aşa de bine să-l înţeleagă, să-l îndrumeze la muncă, să-i apere drepturile şi interesele şi să-l conducă în timp de aproape 4 ani în modul cel mai demn şi drept, pentru progresul instituţiunii pe care atât de mult a iubit-o.*

In adevăr, lui Cezianu, atât în primul rând cât şi la începutul celui de al doilea al său directorat, i-a plăcut să se pună în contact cu personalul de execuţie şi nu făceà nici un drum în ţară fără a stà aproape tot timpul în vagoanele postelor ambulante şi nu treceà pe la nici un oficiu fără a se pune în contact şi a stà de vorbă îndelung cu amploiaţii de execuţie şi cu diriginţii, spre a aflà păsurile şi nevoile lor, părţile rele ale serviciului şi îmbunătăţirile ce trebuiesc a se aduce atât la centru cât şi în partea executivă, şi numai cei ce l-au cunoscut de aproape ştiu câtă dragoste şi bucurie simţeà Cezianu când întâlneà elemente cari îi dădeau idei şi soluţii bune.

Şi tot prin personalul de execuţie Cezianu a căpătat la început primele informaţiuni asupra capacităţii, puterii de muncă şi priceperii în a conduce şi da ordine ale personalului din administraţia centrală, şi, după ce s'a convins personal de fiecare, s'a înconjurat de cei buni şi capabili, spre a-l ajutà în sarcina ce-şi propusese.

Ca putere de muncă, Cezianu a dat cel mai frumos îndemn subalternilor săi, el muncind mai mult ca oricare, şi cei cari au lucrat în acel timp în apropierea lui Cezianu îşi aduc aminte cu admiraţie cum acest director, după ce lucrà câte 8—9 ceasuri pe zi la Direcţiunea postelor, căutând să vadă şi să-şi deà seama de tot, la plecare luà de lucru acasă vrafuri de corespondenţă şi rapoarte, pe cari le studià şi rezolvà până târziu noaptea.

Un astfel de om negreşit că ştià să aprecieze munca şi de aceea Cezianu, oricând se convingeà de subalternii săi că sunt slujbaşi muncitori, inteligenţi şi de iniţiativă, căutà să-i răsplătească cu vorbe bune şi încurajatoare, cu mulţumiri, cu încredinţări de servicii mai însemnate, sau cu avansări la merit, lucruri pe cari le făceà pe de o parte ca să-i îndemne la noi sforţări de muncă, iar pe de alta ca să servească de încurajare celorlalţi funcţionari.

Una din părţile cele mai frumoase ale lui Cezianu a fost însă aceea că, pentru a apărà drepturile şi interesele atât ale funcţionarilor cât şi ale Administraţiunii, a căutat să pună capăt amestecului în Administraţiunea postelor a politicianilor, cari cereau diferite favoruri ca: admiteri de personal, mutări din o localitate în alta, avansări, menţinerea în localităţile lor politice a unor anumite persoane, numai pe motivul că aşa cer interesele de partid, înfiinţări de oficii,

www.dacoromanica.ro

închirieri de anumite localuri, schimbări de curse în anumite scopuri, etc., etc., pe cari Cezianu le refuză categoric.

Când unii însă insistau şi căutau să-l forţeze, adeseaori Cezianu le răspundeà... : *Ei bine, d-le prefect, deputat sau senator, eu m'am amestecat vreodată în administraţia judeţului ce conduceţi, sau în afacerile politice ale judeţelor în cari vă aflaţi?*... Şi la răspunsurile negative ale acelora le adăugà... *vă rog să mă lăsaţi să administrez instituţia postelor aşa cum este drept şi bine.*

Când însă intervenirile erau de ordin mai important şi mai mari, Cezianu, pentru a nu i se micşorà prestigiul, nu ezità un moment pentru a-şi dà demisia, care i-a fost respinsă de multe ori de bătrânul om de Stat Lascar Catargi, care aveà o deosebită dragoste şi încredere în Cezianu.

Acest om întreg, drept, demn şi leal, prinsese atâta simpatie şi se identificase atât de mult de interesele corpului şi ale instituţiunii ce condusese, în cât, mult timp după plecarea sa, simţeà cea mai mare plăcere şi bucurie să steà de vorbă cu persoanele din corp pe cari le cunoscuse de aproape, căutând să afle cum merge fiecare din ramurile de serviciu, ce roade au dat reformele sale şi să indice ce ar mai trebui de făcut în Administraţia noastră... şi pronunţà pe *noastră* ca şi când ar mai fi făcut parte din ea, lucru care făceà pe mulţi să întrevadă revenirea lui Cezianu în capul Administraţiunii postelor, la venirea din nou la guvern a partidului conservator.

Dar nemiloasa moarte a făcut ca Cezianu să dispară dintre cei vii la 17 Fevruarie 1898, în vârstă numai de 46 ani, spre regretul tuturor cari l-au cunoscut şi în special al personalului postal şi telegrafic, unde impresiunea acestei neaşteptate şi premature pierderi a fost cât se poate de mişcătoare şi dureroasă.

Direcţiunea generală a postelor şi telegrafelor, după aflarea morţei lui Cezianu, a trimis tuturor ziarelor din acel timp următorul comunicat:

> Moortea prematură a mult regretatului fost director general al postelor şi telegrafelor, Dumitru Cezianu, a produs cea mai dureroasă impresiune asupra întregului personal postal şi telegrafic, dela directorul general până la cele de mai jos grade.
>
> D-l director general C. Chiru, adânc mişcat, voind a aduce un omagiu memoriei răposatului Cezianu, a dispus pe de o parte trimiterea unei coroane demnă de meritele răposatului, iar pe de alta a propus în comisia consultativă, care a admis în unanimitate, facerea în bronz a bustului regretatului Cezianu, care să se aşeze în una din sălile noului palat al postelor.
>
> Bustul se va face prin subscripţia corpului postal şi telegrafic.

Coroane pe catafalcul lui D. Cezianu s'au depus, în afară de Direcţiune, de personalul telegrafo-postal din Bucureşti, de acelaş personal din diferitele oraşe ale ţarii şi chiar de personalul inferior, iar telegrame de condoleanţe au fost

www.dacoromanica.ro

adresate familiei dela toate oficiile şi tot personalului telegrafo-postal se datoreşte baterea unei medalii comemorative, ca omagiu fostului lor director general.

Medalia avea în faţă bustul lui Cezianu, înconjurat de inscripţia: »*Dimitrie Cezianu, născut 1859, decedat 17 Fevruarie 1898*« ; iar pe verso: »*Omagii şi veşnică amintire din partea corpului telegrafo-postal, fostului director general în anii 1889 şi 1892*«.

In privinţa bustului lui Cezianu, fostul inspector D. Brătescu, în numele unui comitet constituit în acest scop, a trimis corpului un mişcător apel, pe care îl dăm mai jos în întregime:

Iubiţi colegi,

Totdeauna Corpul telegrafo-postal s'a distins prin însuşirile şi sentimentele cele mai alese; în toate ocaziunile el a probat că inimoşia este una din calităţile sale esenţiale; orice act inimos l-a atras şi entuziasmat. Astfel înzestrat de natură, funcţionarul telegrafo-postal îmbrăţişază cu grabă orice idee demnă de caracterul său, orice faptă care înnalţă pe om.

Intemeiat pe aceste virtuţi, mi-am permis a luà sarcina să mă adresez d-voastre, pentru a vă rugà să vă asociaţi la un *act*, prin care să se eternizeze memoria unuia din cei mai harnici Directori generali de telegrafe şi poste, anume Dimitrie Cezianu, decedat acum câteva zile, şi care în timp de aproape 4 ani şi-a consacrat toată activitatea sa pentru progresul telegrafelor şi poştelor.

Cu toţii ştim cu câtă hotărîre şi dragoste, cu câtă inimă şi ardoare, cu cât interes şi dreptate, cu cât devotament şi entuziasm Cezianu a lucrat pentru propăşirea instituţiei telegrafo-postale, pe care atât de mult a iubit-o.

Lucrările lui Cezianu au dat un avânt puternic desvoltării serviciilor telegrafo-telefonice şi postale în diferitele direcţiuni, au înnălţat instituţia, şi împreună cu dânsa şi corpul telegrafo-postal. Lucrările lui Cezianu au fost apreciate de oameni competinţi; d-l director general Chiru, în poziţie de a cunoaşte valoarea predecesorilor d-sale, a fost cel întâiu a constată meritele răposatului Cezianu, şi, pentru a concretizà sentimentele sale, d-l director Chiru a propus facerea bustului lui Cezianu în bronz şi aşezarea lui în una din sălile noului palat telegrafo-postal spre a eternizà memoria decedatului fost director general Cezianu.

Dacă această faptă onorează pe actualul domn director general Chiru, care merită toată lauda, apoi cu atât mai mult este de demnitatea corpului telegrafo-postal de a o realizà.

In scop dar de a da fiinţă acestei fericite idei, s'a constituit un comitet de acţiune compus din inspectorul Cociu, şefii de divizie Preda, Păunescu, Bulgaru şi subsemnatul, cari, adresându-ne d-voastră cu toată încrederea,

www.dacoromanica.ro

facem un apel călduros, rugându-vă a vă asocià cu noi şi a contribuì fiecare cu ce poate, pentru facerea bustului în bronz al răposatului Cezianu.

Orice sumă oferită în acest scop va fi achitată în 3—4 rate lunare, cu începere dela Martie.

Pentru subscrierea contribuţiei vi se trimite acì anexat o listă de subscriere, în care se va notà suma subscrisă, iar banii adunaţi să se trimită în fiecare lună d-lui Alexandrescu, dirigintele-contabil al oficiului postal central Bucureşti.

Subscrierea se face numai de funcţionarii telegrafo-postali şi de acei cari sunt retraşi la pensiune.

Listele, după terminarea subscrierilor, să se înapoieze subsemnatului.

Preşedintele comitetului,

Inspector, D. Brătescu.

Personalul corpului telegrafo-postal a răspuns la acest apel cu cea mai mare grabă şi dragoste, şi bustul lui Cezianu, făcut de sculptorul Bălăcescu, a fost aşezat în scurt timp în sala comitetului consultativ din palatul postelor, unde se găseşte şi astăzi.

Un alt bust al lui Cezianu, lucrat de sculptorul Romaneli din iniţiativa Direcţiunii, prin anul 1906, a fost aşezat pe scara de onoare a palatului postei, la a cărui construcţiune a contribuit atât de mult.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI CONSTANTIN CHIRU

19 Noemvrie 1895—23 Aprilie 1899

In urma retragerii lui Dumitru Cezianu, pe ziua de 16 Octomvrie 1895, Administraţiunea postelor, telegrafelor şi telefoanalor a fost condusă de subdirectorul general St. Chiriţescu până la 19 Noemvrie 1895, când a fost numit director general inginerul-şef Constantin Chiru.

Directorul Chiru venind în capul Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor, a căutat să continue şi să îmbunătăţească unele din lucrările începute de predecesorul său, să facă reforme de interes general şi să dea noi îndrumări exploatării serviciilor postale, telegrafice şi telefonice.

* * *

In ceeace priveşte personalul şi părţile privitoare la organizarea lui, directorul Chiru ia ca măsuri mai principale următoarele :

In scopul ca Direcţiunea să cunoască starea socială a personalului său şi greutăţile lor familiare şi a le avea în vedere la detaşări şi transferări dintr'o localitate în alta, dispune ca fiecare oficiu să întocmească şi să înainteze un tablou de starea socială a fiecărui funcţionar, inclusiv conductorii postali, arătându-se dacă este sau nu însurat, dacă are sau nu copii şi câţi. Tot deodată se stabilì ca pe viitor oficiile să încunoştiinţeze Direcţiunea de orice schimbare ce ar survenì în starea socială a acelui personal [1]).

Pentru ca în personalul inferior să nu se strecoare oameni cu purtări rele, incorecţi sau cari au suferit condamnări, s'a dispozat, cu începere dela 4 Octomvrie 1898, ca diriginţii, la recomandarea factorilor şi oamenilor de serviciu, să caute a se convinge de trecutul lor, cerându-le acte din cari să se constate ocupaţiunile şi faptele din trecut, respingând pe cei cu purtări rele şi cari au suferit condamnări [2]).

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1896, pag 169 şi 504.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 258.

www.dacoromanica.ro

Pentru păstrarea secretului corespondenţelor şi ca personalul să fie pătruns de răspunderile şi pedepsele la cari sunt supuşi cei cari contravin, dispune ca întreg personalul inferior de orice categorie, precum şi cel care se va numì în urmă, să depună jurământul prevăzut la art. 49 din legea de organizare a corpului, ca la depunerea jurământului să i se cetească dispoziţiile privitoare la păstrarea secretului corespondenţelor din legea de exploatare de sub art. 105—107 şi ca foile de jurământ semnate in regulă să se înainteze spre a se păstrà în arhiva Direcţiunii [1]).

In scopul de a alege elemente mai bune şi în stare de a urmà cursurile şcoalei profesionale de telegraf şi postă, dispune ca aspiranţii, înainte de a fi admişi în şcoală, să treacă satisfăcător un examan asupra cunoştinţelor din: aritmetica raţionala, geometria plană şi in spaţiu, algebra până la ecuaţiunile de gradul I şi fizica. Programa amănunţită s'a publicat în *Buletinul Telegrafo-Postal* [2]).

Intrucât în timpul din urmă exploatarea postelor şi telegrafelor căpătase întindere prin introducerea serviciului telefonic, dispune modificarea programelor pentru concursurile de oficianţi inferiori şi superiori, introducând în ambele programe cunoştinţe tehnice şi de exploatare a telefoniei şi adaugă în cea pentru superiori cunoştinţe asupra *istoricului postelor* şi a legilor de exploatare şi de organizare a corpului [3]).

De oarece personalul inferior al Administraţiunii postelor, ca conductori, capi de cantonieri, capi de factori, factori urbani, factori rurali, cantonieri şi oameni de serviciu, purtau uniforme cari difereau ca forme şi calităţi de materii, sau erau confecţionate prea luxos, pentru funcţiunea şi gradul ocupat, directorul Chiru întocmeşte un regulament relativ, care se sancţionă cu decretul regal No. 3.698 din 1897, stabilindu-se astfel reguli pentru uniformele de vară şi iarnă, la fiecare categorie din personalul sus arătat, ca formă şi felul materiei, pentru tunici, bluze, mantale, pantaloni şi şepci, precum şi semnele distinctive la gradele aceleeaş categorii de personal [4]).

In privinţa personalului, în timpul directoratului lui Chiru, din cauza desvoltării serviciilor şi a înmulţirii oficiilor postale, s'a simţit nevoie a i se sporì numărul. Acest spor însă, din spirit de economie, impus de cerinţe bugetare, s'a făcut în cea mai mare parte la personalul auxiliar, personal lipsit şi de cunoştinţele cerute unui bun funcţionar de postă, cât şi de pregătirea necesară, ridicându-se numărul lui dela 115 (în timpul lui Cezianu) la 243.

In acelaş timp, tot pentru aceste motive, cât şi a diferitelor interveniri, s'a

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 267 şi 281.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 58.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1896, pag. 90.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 468.

www.dacoromanica.ro

dat întindere şi personalului femenin, care în anul 1899 a ajuns la 299 funcţionare, faţă de 1.213 funcţionari bărbaţi, ceeace reprezintă o proporţie de 24.6 %, proporţie destul de ridicată, comparativ cu personalul administraţiunilor similare din străinătate, unde proporţia personalului femenin faţă de cel bărbătesc în acel timp erà de 5—8—10 sau cel mult 15 %.

Ca parte privitoare la organizarea personalului, trebuie adăugat că în timpul directorului Chiru s'a agitat foarte mult o chestiune de nedreptate ce se făceà personalului telegrafo-postal prin legile atunci în vigoare şi anume:

Prin legea de organizare a corpului din 1892 la art. 29 se prevăzuse că:

» Pentru regularea dreptului la pensiune, funcţionarii telegrafo-postali » se bucură de toate dispoziţiunile legii asupra pensiunilor militare«.

Când însă funcţionarii telegrafo-postali îşi regulau drepturile la pensiune, Casa pensiilor civile le aplicà dispoziţiile legii militare numai în ceeace priveà anii de serviciu, cerându-le 40 ani serviţi, spre a aveà maximul de pensiune, pe când funcţionarilor civili li se cereà 30 ani; iar când erà vorba de reţineri nu le făceà 10 % ca la militari, ci 18 % ca la funcţionarii civili.

Cu modul acesta funcţionarii telegrafo-postali erau mai năpăstuiţi ca ceilalţi funcţionari civili, deşi ei făceau un serviciu mai greu şi mai penibil ca oricari alţii.

Funcţionarii telegrafo-postali au protestat şi cerut în repetate rânduri asimilarea cu funcţionarii civili, lucru ce nu conveneà însă funcţionarilor superiori ai Administraţiunii centrale, cari voiau să rămână în funcţiunile lor până la 40 ani serviţi, ceeace a făcut ca spiritele să se agite, să se facă interveniri pe lângă oamenii politici şi aceştia să depună în Cameră, din iniţiativă parlamentară, un proiect de lege în sensul vederilor personalului.

De altfel, în această chestiune, directorul Chiru înclinà pentru tranşarea ei în avantajul mulţimii, însă, din cauza motivelor ce am arătat şi a schimbărilor politice, lucrurile au rămas în suspensie până în anul 1902.

* * *

In ceeace priveşte legea de exploatare, cât şi pentru o mai bună îndeplinire a serviciilor, directorul Chiru ia următoarele măsuri:

Propune şi face a se votà şi sancţionà la 12 Iunie 1896 [1]), printr'o lege specială, modificarea unor articole din legea de exploatare, pentru motivele şi în sensul ce se va arătà aci mai jos.

In scopul de a venì în ajutorul soldaţilor şi gradelor inferioare din armata

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Poştal* din 1896, pag. 165.

www.dacoromanica.ro

şi pentru ca scrisorile nefrancate ce primeau dela părinţii şi familiile lor, fie din neştiinţă sau lipsă de timbre postale, să nu fie supuse la îndoitul taxelor, la art. 30, alin. *a*, care fixează taxele scrisorilor, adaugă un nou aliniat formulat astfel :

» Scrisorile nefrancate adresate soldaţilor şi gradelor inferioare din » armată vor fi încărcate la destinaţie cu porto de 15 bani de fiecare greu- » tate de 15 grame sau fracţiune de 15 grame«.

Pentru a veni în avantajul agricultorilor şi comerţului de cereale, cari nu puteau expedià probe de cereale decât până la o greutate de 350 grame, cantitate neîndestulătoare pentru ca cumpărătorii să-şi dea seama de calitatea mărfii, pe de o parte ridică maximul greutăţii la astfel de trimiteri la 550 grame, adăugând la art. 31, alin. *c* următoarele :

» Se exceptează dela aceste reguli probele de cereale, cari se pot ad- » mite până la 550 grame« ;

iar pe de altă parte stabileşte ca taxele pentru probele de cereale până la 550 grame să fie cele ca pentru 350 grame, adăugând la art. 30, punctul 4, alin. *e*, următoarele :

» Se exceptează însă dela aceste dispoziţii probele de cereale, cărora » se aplică taxa prevăzută pentru probele de 350 grame, chiar dacă au o » greutate mai mare ca aceasta«.

Pentru a micşorà taxele postale ale publicaţiunilor periodice, în cari se cuprind şi gazetele şi cari înainte se taxau cu câte $1\,^1/_2$ bani de fiecare număr până la 50 grame, iar când se trimiteau la colportori în pachete se considerau ca imprimate şi ca atare se percepeà câte 3 bani de fiecare 50 grame, modifică alin. *f* de sub art. 30 în sensul următor :

» Pentru publicaţiunile periodice 1 ban de fiecare număr simplu sau » însoţit de un supliment, până la greutatea de 50 grame ; iar când publi- » caţiunea va cântărì mai mult de 50 grame se percepe 1 ban de fiecare » 50 grame sau fracţiune de 50 grame.

» Pachetele conţinând mai multe foi sub aceeaş bandă şi la aceeaş » adresă se taxează cu $1\,^1/_2$ bani de fiecare 50 grame sau fracţiune de 50 » grame«.

Reducerea făcută în favoarea gazetelor reprezintă 50 $^0/_0$ din taxa postală ce se percepeà înainte şi a avut ca rezultat reducerea costului de vânzare cu numărul şi al abonamentelor, din care a decurs mărirea tirajului şi înmulţirea numărului atât al gazetelor cât şi al revistelor.

In scopul de a veni în avantajul caselor comerciale, şi după cererile acestora, admite principiul şi autorizà casele comerciale să imprime pentru trebuinţele lor formulare de mandate postale interne, cu condiţiune ca aceste formulare să

www.dacoromanica.ro

fie întocmite la fel cu cele ale postei, ca formă, coloare şi carton, însă fără să poarte marca ţării şi timbru incrustat, urmând ca timbrele să se aplice la prezentare [1]).

De oarece prin art. 78 din legea de exploatare erà prevăzut că obiectele de mesagerii predate la domiciliul destinatarilor se supun la un drept de factaj de 25 bani de trimitere până la 5 kilograme şi de 50 bani pentru cele cari trec de 5 kilograme şi, întrucât legea se interpretà că achitarea taxelor de factaj să se facă numai de către destinatari, din care cauză se iveà o mulţime de neajunsuri între expeditori şi destinatari, directorul Chiru dă o interpretare dreaptă acestei chestiuni şi cu ordinul circular No. 3.095 din 1899 [2]) pune în vederea oficiilor că taxa de factaj se poate plătì şi la prezentare, în care caz se va aplicà pe buletinul de expediţie o etichetă cu inscripţia »factaj plătit«, lângă care se va lipì şi timbrul de factaj corespunzător, în valoare de 25 bani, sau de 50 bani.

Creşterea din ce în ce a numărului de colete şi pachete sosite din străinătate prin mijlocirea serviciului postal, mai cu seamă pentru Bucureşti şi cari trebuiau supuse la operaţiunile de vămuire, şi neputinţa publicului şi comercianţilor de a-şi părăsì afacerile, pentru îndeplinirea acelor operaţiuni, au contribuit la stabilirea unui acord între Administraţiunea postelor şi a vămilor, în baza căruia posta işi luà sarcina de a înfiinţà un biurou de comisiune şi expediţiune pe lângă vama postei din Bucureşti.

Acest biurou a început să funcţioneze cu începere dela 1 Octomvrie 1896, având ca însărcinări:

Indeplinirea formalităţilor de vămuire pentru pachetele importate, pentru cele destinate tranzitului sau exportului, lichidarea taxelor de transport, vamă şi a rambursurilor, precum şi predarea pachetelor la locuinţa destinatarilor.

Drepturile de comision ale biuroului s'au stabilit pe baza unei tarife întocmîte de către Camera de comerţ din Bucureşti şi erau de 1 leu pentru formarea unei declaraţiuni de import şi de 20 bani de fiecare pachet.

Sumele incasate se vărsau oficiului postal central şi serveau la plata personalului ce formà biuroul de expediţie, compus dintr'un şef, declaranţi şi impiegaţi. Cu începere însă dela 1 Aprilie 1897 s'a dispus ca întregul venit să se verse la Stat, iar plata acelor funcţionari să se facă din buget [3]).

In scopul ca toate vehiculele postei, atât proprietatea Direcţiunii cât şi ale antreprenorilor, să fie vopsite intr'o coloare uniformă pentru intreaga ţară, s'a dispozat cu ordinul circular No. 14.245 din 1898 [4]) ca furgoanele, trăsurile,

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 292.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 17.

[3]) *Darea de seamă* din 1894-1905, pag. 58. *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 126.

[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 116.

www.dacoromanica.ro

cariolele şi cărucioarele ce se întrebuinţau la transporturile postale să fie vopsite în coloare galbenă, coloare ce a rămas adoptată până în prezent.

Terminarea podului peste Dunăre, dela Cerna-Vodă, înfiinţarea biurourilor ambulante Bucureşti-Constanţa în 1895, crearea serviciului maritim român între Constanţa-Constantinopol şi prelungirea trenurilor exprese Paris-Ostanda-Bucureşti până la Constanţa în legătură cu vapoarele româneşti, cari activau mişcarea călătorilor din Occident spre Orient şi vice-versa, pe calea cea mai scurtă, *au fost cauze cari au făcut pe directorul Chiru să urmărească atragerea tranzitului de corespondenţe postale, telegrafice şi mesagerii pe teritoriul nostru.*

In acest scop, a intrat în tratative pe de o parte cu serviciul maritim român, pentru transportul poştei între Constanţa-Constantinopol, iar pe de alta cu Administraţiunea postelor otomane şi cu celelalte oficii postale străine din Constantinopol, pentru ca ele să expedieze posta ce vor avea pentru Austria, Germania şi Statele din Nord-Vestul Europei prin serviciul nostru maritim [1]), lucru ce s'a şi admis, întrucât era bine probat că noua cale deschisă era cea mai scurtă.

Pentruca legătura între posta română, cea otomană şi cele străine din Constantinopol să se facă mai bine şi în scopul de a se asigură un mijloc de mai bună îndrumare a tranzitului ce urmă să se atragă pe la noi pentru Asia-Mică, Egipt, Grecia şi chiar Extremul-Orient, directorul Chiru *a urmărit şi înfiinţarea unui oficiu postal român la Constantinopol, precum aveà Anglia, Franţa, Austria, Germania şi Rusia*, şi pentruca faptul să se petreacă mai pe nesimţite, cu consimţimântul serviciului maritim român, a însărcinat pe agentul său I. A. Seymery din Constantinopol cu supravegherea corespondenţelor sosite pentru Orient şi cu efectuarea serviciului postal la prezentare, în biurourile acelei agenţii, în care scop a dat sus numitului agent, pe ziua de 16 Martie 1896 [2]), un depozit de timbre postale române surcharjate, cele de 25 bani cu 1 piastru, cele de 10 bani cu 20 paras, cele de 05 bani cu 10 paras şi cărţile postale de 10 bani cu 20 paras.

Totdeodată s'a confecţionat şi i s'a dat pe aceeaş zi stampile de zi speciale cu inscripţiile din modelul de mai jos, spre a-i servì la stampilarea timbrelor

Stampila oficiului din Constantinopol

ce se aplicau pe trimiterile de corespondenţă depuse la acea agenţie.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1895, pag. 553.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1896, pag. 109.

www.dacoromanica.ro

Serviciul postal român s'a îndeplinit în Constantinopol până la 9 Maiu acelaş an [1]), când, în urma protestului guvernului otoman, care se opunea din răsputeri la stabilirea altor oficii postale străine în Constantinopol, a trebuit să se retragă depozitul de timbre şi s'a intrat astfel în starea normală, ca, prin mijlocirea serviciului maritim român, să se facă numai tranzitul trimiterilor postale ale biurourilor otomane şi cele străine pentru Occident şi vice-versa.

Starea aceasta s'a menţinut până la 1 Iulie 1897, când s'a încheiat de Direcţia postelor o convenţiune cu Administraţiunea C. F. R., de care depindeà în acel timp serviciul maritim.

Prin acea convenţiune se stabileau în principiu următoarele:

»Serviciul postal pe vapoare se va îndeplini de către un ofiţer al vapo-»rului, autorizat a face schimbul corespondenţelor cu biurourile din Con-»stanţa şi Constantinopol la bordul vaporului.

»Serviciul maritim român va primi 1 leu de bucată pentru transportul »cutiilor de valoare, plus câte 10 bani de fiecare 300 lei sau fracţiune.

»Pentru scrisorile de valoare s'a fixat tot 10 bani de 300 lei sau fracţiune.

»Pentru coletele postale o taxă de 25 bani de colet, plus taxa pe va-»loare, când coletele ar avea şi valoare declarată.

»Pentru obiectele de mesagerii 25 bani de fiecare 5 kilograme sau »fracţiune, plus taxele pe valoare.

»Câte 1 leu pe kilogramul de scrisori şi cărţi postale expediate închis »şi $12\,^1/_2$ bani pentru kilogramul de imprimate, hârtii de afaceri şi probe de »mărfuri, adică jumătatea taxelor de cari beneficiază Administraţiunea »postelor române dela Administraţiunile străine, în baza convenţiunilor »universale, pentru transportul tranzitului teritorial.

»Serviciul maritim român îşi luà răspunderea pentru valorile sau »obiectele pierdute, sustrase sau spoliate de personalul vapoarelor, în con-»formitate cu convenţiile şi aranjamentele postale.

»Nu îşi luà răspunderea însă pentru riscurile maritime, rămânând ca »Administraţiunea postelor române să le asigure la o societate, lucru ce s'a »făcut, tratându-se în acest scop cu societatea »Dacia-România«.

Atragerea tranzitului din Occident pentru Orient şi vice-versa prin România erà împărtăşită şi de Administraţia postelor germane, atât din punct de vedere exploatativ, întru cât în acel timp parcursul Berlin-Viena-Belgrad-Constantinopol se efectuà în 59 de ore, pe când cel dintre Berlin-Krakau-Cernăuţi-Constanţa-Constantinopol în 50 ore, adică o diferenţă care însemnà mult în tranşarea afacerilor comerciale şi economice, cât şi din punct de vedere al înnaltelor raţiuni de Stat, pentru a nu se întâmplà ca la un moment dat acea ţară să rămână izolată de Orient, când singura cale prin Belgrad-Sofia ar fi fost întreruptă.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1896, pag. 173.

www.dacoromanica.ro

Aceste considerente au făcut pe ministrul postelor germane Podbielsky să caute a desvoltă relaţiunile cu Administraţiunea postelor române şi în acest scop a făcut un voiaj în ţara românească, cu care ocaziune la 28 Iunie 1898 s'a căzut de acord în principiu pentru încheierea unei convenţiuni, prin care se stabileau comunicaţiuni directe şi repezi între Berlin, Bucureşti şi Constantinopol, spre a asigură un serviciu direct de corespondenţe postale şi telegrafice între România, Germania şi Orient.

Prin acea convenţiune se prevedeau următoarele[1]):

Art. I. — In conformitate cu aranjamentele încheiate între Direcţiunea Căilor Ferate Române de o parte şi acele ale Prusiei şi Austriei de altă parte, un tren zilnic, accelerat şi de poştă se va stabilì între Berlin şi Bucureşti, prin calea Myslovitz-Cracovia-Lemberg-Cernăuţi-Burdujeni.

Acest tren va circulà cel puţin de 2 ori pe săptămână între Buzău şi Constanţa, spre a fi în legătură cu vasele române de poştă, cari fac drumurile între Constanţa-Constantinopol.

Art. II. — Ca urmare a stabilirii trenului direct, arătat la articolul precedent, cele două Innalte părţi contractante s'au înţeles a scădeà taxele pentru coletele postale venind din Germania şi din ţările de dincolo de Germania, indreptate spre Constantinopol şi Orient şi vice-versa.

In acest scop, Guvernul Regal al României va reduce, cu începere dela 1 Aprilie 1899 (stil nou), cu 25 bani taxa de tranzit ce îi revine de fiecare colet postal. Departamentul Postelor Imperiului German va reduce de asemenea, cu începere dela aceeaş dată, cu 25 centime partea din taxe ce i se cuvine pentru aceste colete.

Zisul departament se mai îndatorează a stabilì, prin calea arătată la art. 1, expediţiunea directă a coletelor postale din Germania pentru România.

Tot prin această convenţiune se prevedeau şi părţi relative la înfiinţarea unui fir telegrafic direct Berlin-Bucureşti-Constanţa, prelungit printr'un cablu la Constantinopol, chestiune despre care vom vorbì puţin mai departe.

Convenţiunea stabilită în principiu, s'a căutat, de comun acord, a se aduce cât mai curând la îndeplinire şi în acest scop s'au luat măsuri pentru înfiinţarea de biurouri ambulante la trenurile exprese ce urmau să se înfiinţeze între Bucureşti-Burdujeni şi Burdujeni-Bucureşti, menite să înlesnească schimbul de corespondenţă cu România şi tranzitul pentru şi din Orient, aşa că după ratificarea convenţiunii (17 Fevruarie 1899) şi sancţionarea ei (2 Martie 1899) ea s'a putut pune în aplicare pe ziua de 1 Maiu 1899.

Incheierea convenţiunii cu Germania şi chestiunea asigurării maritime, pentru care se percepeau supratаxe îngreuetoare pentru unele Administraţiuni

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 347.

www.dacoromanica.ro

de poștă, cari găseau căi mai ieftene pentru expedierea tranzitului lor, au făcut necesară revizuirea convenţiunii încheiate cu serviciul maritim român din 1897 şi pe 1 Ianuarie 1899 s'a pus în aplicare noile dispoziţiuni, prin cari se prevedeà că :

Serviciul maritim renunţă la taxele pe valoare pentru obiectele de mesagerii de tot felul, aşa că România n'a mai fost nevoită să mai perceapă supratаxe pentru asigurări şi că taxele pe greutate pentru .transportul corespondenţelor, cutiilor cu valoare declarată şi al coletelor până la 5 kilograme s'au menţinut ca în trecut, iar ale pachetelor mai mari de 5 kilograme şi până la 50 kilograme, precum şi ale gropurilor cu bani, s'au ridicat dela 25 la 50 bani de fiecare 5 kilograme sau fracţiune.

S'a prevăzut ca serviciul maritim să deà locuinţă pe vapor şi nutriment gratuit amploiatului postal, care s'a prevăzut să însoţească expediţiunea până la Constantinopol şi înapoi.

Prin munca încordată ce s'a depus în chestiunea atragerii tranzitului pe teritoriul nostru şi prin dispoziţiunile luate, s'a ajuns în scurt timp ca, pe lângă tranzitul corespondenţelor, să se atragă şi tranzitul unui însemnat număr de colete din Occident pentru Orient şi vice-versa, al căror număr total a crescut precum se arată mai jos :

In anul	1897	s'au tranzitat	19.385	bucăţi.
» »	1898	» »	34.088	»
» »	1899	» »	47.191	»
» »	1900	» »	55.169	»
» »	1902	» »	80.633	»
» »	1904	» »	114.685	»

Ori, acest număr mereu crescând de colete a dat însemnate avantaje băneşti atât administraţiei noastre postale cât şi serviciului maritim şi dacă această idee s'ar fi urmărit cu aceeaş ardoare şi dacă serviciul maritim, român ar fi făcut curse zilnice la Constantinopol şi ar fi întins serviciul cu curse regulate în estul mării Mediterane, ar fi rezultat pentru ţara noastră avantaje şi mai mari şi poate că am fi atras şi marea cursă »Malles des Indes«, care circulă între Londra şi Indii cu corespondenţe şi trimiteri pentru întreg Extremul Orient.

* * *

Un deosebit interes depune directorul Chiru pentru înmulţirea numărului de oficii postale şi telegrafice, mai cu seamă în localităţile rurale, spre a pune mai la îndemâna publicului acest important serviciu.

Astfel, în timpul directoratului său, s'au înfiinţat următoarele oficii :

In anul 1896: Frumuşica (Botoşani), Vânju-Mare (Mehedinţi), Domneşti (Ilfov), Cara-Murat (Constanţa), Pueşti (Tutova),

www.dacoromanica.ro

Măicăneşti (R.-Sărat), Cataloi (Tulcea), Petroşiţa (Dâmboviţa), Găiceana (Tecuci).

In anul 1897: Brezoi (Vâlcea), Vidra (Putna), Comăneşti (Bacău).

In anul 1898: Câineni (Vâlcea), Lespezi (Suceava), Pogoanele (Buzău).

In anul 1899: Leordeni (Muscel), Mălini (Suceava), Poiana (Dolj), Comana (Vlaşca), Lehliu (Ialomiţa) şi Ghergani (Dâmboviţa).

* * *

Tot din punct de vedere de a se pune serviciul postal mai la îndemâna publicului, în timpul directoratului lui Chiru s'a dat îndeplinirea serviciului postal la noi staţiuni de cale ferată şi anume:

In anul 1896 la gările: Borcea, Dunărea, Saligny (linia Feteşti-Saligy), Livezile, Sălcuţa, Segarcea, Portăreşti, Afumaţi, Băileşti, Moţăţei şi Golenţi (linia Craiova-Calafat), Carasu, Vorniceni, Ungureni, Dângeni, Truseşti, Zlătunoaia, Todireni, Rediu, Larga, Movileni, Vlădeni şi Soldăneşti (linia Iaşi-Dorohoi).

In anul 1897 la gările: Plosca (Alexandria-Roşiori), Bârzeşti (Vaslui-Iaşi), Mătăsaru (Bucureşti-Piteşti).

In anul 1898 la gările: Grădiştea (Bucureşti-Giurgiu), Valea-Largă (Ploieşti-Predeal), Smârdioasa şi Ţigăneşti (Alexandria-Zimnicea) şi Jiblea (R. Vâlcea-Câineni).

In anul 1899 la gările Bascov, Merişani şi Radu-Negru (Piteşti-Curtea de Argeş).

* * *

Directorul Chiru la venirea sa în capul administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor a găsit formate de către predecesorul său tablourile statistice şi grafice necesare alcătuirii unei dări de seamă asupra mersului serviciului postal, telegrafic şi telefonic pe anii 1888—1893, nedată însă la lumină din cauza demisiunii lui Cezianu.

Cum însă o astfel de lucrare avea o deosebită însemnătate, directorul Chiru ia imediat măsuri pentru terminarea şi publicarea ei spre sfârşitul anului 1896, având delicata atenţiune de a constată şi arătă chiar dela început şi meritele predecesorului său.

Modul cum a fost alcătuită darea de seamă, din care reieşea progresul vădit in mersul instituţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor, a făcut pe ministrul de interne V. Lascar să trimită directorului Chiru următoarea adresă [1]):

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 65.

www.dacoromanica.ro

Domnule director,

»Am cetit cu atenţiune darea de seamă ce faceţi despre mersul serviciului importantei Direcţiuni ce conduceţi, pe anii 1888—1893, împreună cu statistica acelor ani şi mă grăbesc a vă exprimă deplina noastră satisfacţiune pentru lucrarea d-voastră.

»Guvernul, şi în special subsemnatul, nu poate decât să vă mulţumească atât d-voastră personal cât şi funcţionarilor superiori ai Direcţiunii, cari au ajutat şi colaborat la această operă de merit, destinată să invedereze la toţi neîntrerupta desvoltare şi progresele realizate, *mai cu seamă în aceşti din urmă ani*, de instituţia noastră telegrafo-postală«.

Ministru, V. LASCAR.

In timpul directoratului său, *Chiru se ocupă foarte mult cu lucrarea construcţiunii palatului postelor*, căutând să activeze lucrările şi în adevăr că reuşi ca la plecarea sa să lase construcţia aproape terminată şi tot sub el s'a început şi primele studii pentru amenajare, luminat, încălzit, mobilier, etc. Terminarea acestor lucrări s'a făcut însă, după cum vom vedeà, sub urmaşul său, M. Ghica.

* * *

O deosebită activitate depuse directorul Chiru pentru bunul mers al serviciului postal rural, căutând să obţină fonduri mai mari, atât din partea Statului cât şi a judeţelor, în scopul ca să înmulţească numărul curselor, să le întocmească în mod mai practic şi pentru ca corespondenţa să ajungă mai curând la destinaţie.

Pentru a aduce o mai mare înlesnire populaţiunii rurale, ia măsuri ca dela 13 Octomvrie 1897 valoarea mandatelor postale, ce se manipulau de factorii rurali, atât la prezentare cât şi la achitare, sa se ridice dela 25 la 50 lei de trimitere şi ca greutatea de admitere a coletelor postale mânuite de acelaş personal să se ridice dela 3 la 5 kilograme, atât la prezentare cât şi la distribuire [1]).

Pentru acest din urmă fel de trimiteri şi tot în scopul mai sus arătat, cu începere dela 1 Ianuarie 1899, a luat măsuri ca coletele rurale să se admită şi cu valoare şi ramburs până la 50 lei de trimitere [2]).

Ambele întinderi de servicii, pe lângă înlesnirea populaţiunii rurale, au avut ca urmare sporirea numărului de mandate postale şi colete din şi pentru localităţile rurale şi ca atare sporuri de venituri pentru administraţia postelor.

Ca urmare a lărgirii atribuţiunilor personalului rural, şi în scopul de a puteà să-i mai deà şi alte însărcinări, cu începere dela Maiu 1898, ia măsuri ca garanţiile agenţilor speciali şi ale factorilor rurali să fie sporite dela 300 la 500 lei,

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 394.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 18.

www.dacoromanica.ro

şi pentru ca să nu fie împovărătoare depunerea diferenţei, aranjază ca această sumă să se reţină din diurna lunară ce primeà fiecare câte 10 %, cu excepţie de cei cari vor vreà să o depună deodată [1]).

In vederea desvoltării postelor rurale şi întru cât administraţia, exploatarea şi controlul asupra acestei ramuri de serviciu se făceà în Direcţiunea generală de un biurou special, zis al postelor rurale, care căpătase desvoltare mai mare ca toate celelalte biurouri, directorul Chiru dispozează, cu decizia No. 102.661 din 22/12/1898, transformarea lui într'un serviciu independent, cu dreptul ca şeful serviciului să ia parte la lucrările comisiunii consultative şi pune principiul ca acest serviciu la o modificare a legii de organizare să fie prevăzut în împărţirea administraţiunii centrale ca o a patra diviziune [2]).

In timpul directoratului său, *Chiru a căutat să introducă o inovaţie de un ordin economic de cea mai mare însemnătate, şi adică efectuarea distribuirii produselor regiei monopolurilor Statului în localităţile rurale prin mijlocirea serviciului postal şi în special a factorilor rurali.*

Ideea acestei inovaţiuni a pornit pe la începutul anului 1898 dela Vintilă I. C. Brătianu, pe atunci director general al Regiei, care, preocupat de sporirea veniturilor acelei instituţiuni, a constatat că distribuitorii Regiei nu treceau prin comune, spre a aprovizionà pe debitanţi, decât la 15—20 zile, că prin unele treceau la 2—3 luni odată, că erau comune mai izolate prin cari distribuitorii nu trecuseră dela înfiinţarea Regiei, că satele şi cătunele erau lipsite de debite tocmai pentrucă distribuitorii nu treceau nici odată pe acolo şi că populaţiunea rurală, neavând la îndemână produsele Regiei nu le consumà sau se dedà la diferite contrabande, ce făceau ca veniturile acelei instituţiuni să fie staţionare sau să aibă creşteri mici, ce în total nu reprezentau puterea de consum a însemnatei populaţiuni rurale.

Pe de altă parte a observat că de multe ori pe acelaş drum pe care mergeau distribuitorii Regiei spre a duce produsele monopolizate mergeau şi factorii rurali spre a duce posta, că aceştia au şi ei cariole şi că vin în fiecare comună de 3 ori pe săptămână, nu la 2—3 luni odată, şi că dacă factorii rurali s'ar pune în măsură de a aveà mijloace de transport mai bune şi s'ar înmulţì numărul lor, pentru ca să deservească şi cătunele, s'ar puteà face o distribuire a produselor Regiei cu mult mai practică şi mai cu folos ca în trecut.

Aceste principii comunicate directorului Chiru, care, după cum am arătat, erà preocupat de a înmulţì cursele şi a aranjà mai bine efectuarea serviciului, în care scop la formarea fiecărui buget făceà mari sforţări pentru a obţine oarecari sporuri dela Stat sau judeţe, negreşit că au fost primite cu bucurie, având astfel posibilitatea ca cu sumele ce cheltuià Regia pentru distribuirea produselor sale,

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 125.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 304.

www.dacoromanica.ro

să înmulţească numărul factorilor rurali, al curselor la comune şi să deservească şi cătunele.

Tratativele începute prin Martie 1898 între sus citaţii directori generali a două instituţiuni de Stat din cele mai însemnate şi pornite din interesele ce fiecare purtă instituţiunii ce conduceà, şi având un scop comun de a se servì mai bine interesele populaţiunii rurale, au ajuns la bun sfârşit, stabilindu-se ca, cu începere dela 1 Septemvrie 1898, în judeţul Teleorman distribuirea produselor Regiei, ca încercare, să se facă prin personalul postal, căruia Direcţiunea Regiei să-i pună la dispoziţie suma respectivă de 26.340 lei, ce cheltuià cu distribuitorii şi cu care Direcţiunea postelor să pună în măsură serviciul postal rural din acel judeţ a corespunde scopului propus.

Principiile asupra cărora s'a căzut de acord pentru organizarea serviciului de distribuire al produselor Regiei în judeţul Teleorman au fost următoarele :

Să se înfiinţeze pe lângă fiecare oficiu câte un subdepozit de fabricate de ale Regiei şi treptat ce se vor vinde şi vărsà bani rezultaţi, să se întregească depozitele cu mărfurile necesare dela manufactura de tutun şi fabricile de chibrituri, timbre şi pulbere.

Să se îndatoreze factorii rurali ca, în schimbul unor sporuri de diurne, să transporte şi fabricatele Regiei necesare debitanţilor în localităţile ce deservesc.

Să se aranjeze ca în localităţile nedeservite de factori (cătune) aceştia să meargă cel puţin odată pe săptămână, exclusiv numai pentru a duce produse debitanţilor şi luà comenzi pentru săptămâna următoare.

Să se facă predarea fabricatelor la factori pentru fiecare debitant în colete sau saci în greutate de 5—15 kilograme.

In afară de acestea, s'a stabilit ca fiecare diriginte să ţină pentru subdepozitul său aproape aceleaşi scripte ca şi şefii depozitelor Regiei.

In baza celor stabilite, dela 1 Septemvrie 1898 numărul curselor pentru comune s'a sporit la 4, 5 şi 6 pe săptămână, deservindu-se în acelaş timp odată pe săptămână şi cătunele mai izolate.

Rezultatele obţinute imediat după punerea în aplicare au fost cât se poate de satisfăcătoare atât pentru Direcţiunea Regiei, cât şi pentru a postelor. Direcţiunea Regiei îşi vedeà vânzările crescând, iar Direcţiunea postelor ajunsese să sporească numărul curselor la comune şi să deservească şi cătunele, din care pe lângă avantajele pentru public, prin creşterea corespondenţelor, şi-a putut mări şi veniturile.

Avantajele Regiei au făcut pe acea administraţie ca la 27 Noemvrie acelaş an să propună Direcţiunii postelor ca dela 1 Aprilie 1899 să întindă acest serviciu şi în judeţele : Bacău, Botoşani, Dâmboviţa, Dorohoi, Ialomiţa, Neamţu, Vaslui şi Vlaşca, tot cu titlu de încercare, în schimbul unei plăţi de 220.504 lei, 40 bani.

www.dacoromanica.ro

Direcţiunea postelor primind acest lucru, s'au luat măsuri pentru organizarea serviciului de distribuire prin poştă pe aceleaşi principii pe cari le-am arătat mai sus.

Cum însă la câteva zile dela întinderea serviciului, directorul Chiru a părăsit conducerea postei din cauza schimbării guvernului, rămâne să vorbim despre îndeplinirea acestui serviciu şi de rezultatele ce a dat la directoratul succesorului său.

* * *

In relaţiunile că ţările străine în timpul directoratului lui Chiru intervin următoarele fapte:

La 15 Maiu 1896 directorul Chiru încheie o convenţiune postală cu Bulgaria, prin care se modifică art. 8 al convenţiunii postale din 1885, stabilindu-se ca taxele scrisorilor preschimbate între cele două ţări să fie reduse dela 25 la 15 bani de fiecare 15 grame sau fracţiune de 15 grame în caz de francare şi la 30 bani de aceeaş greutate în caz de nefrancare.

Tot prin aceeaş convenţiune se prevedeau şi oarecari modificări la conturile de mesagerii [1]).

In urma unei învoieli cu administraţiunile postelor din Austria şi Ungaria şi în scop de a se simplifică schimbul mesageriilor între România şi acele ţări, s'a convenit ca, începând dela 1 Martie 1897, toate obiectele de mesagerii până la greutatea de 5 kilograme, fără sau cu valoare declarată până la 500 lei, să fie francate obligatoriu la prezentare, taxându-se şi considerându-se ca colete postale [2]).

La 1 Aprilie 1899 încheie un aranjament postal cu Rusia, desfiinţându-se convenţiunea postală ce această ţară încheiase cu noi în 1873 şi care de fapt nu mai corespundeà cu schimbările ce intervenise în îndeplinirea serviciului.

Prin acest aranjament, între altele, s'a stabilit că schimbul obiectelor postei de scrisori, al scrisorilor şi cutiilor cu valori declarate şi al coletelor să se facă în conformitate cu convenţiunile şi aranjamentele internaţionale.

S'a mai prevăzut apoi dispoziţiuni privitoare la trimiterile de mesagerii, ce nu întruneau condiţiunile de a fi admise ca colete, dispoziţiuni pentru rambursuri, atât între ambele ţări cât şi în tranzit, şi s'au stabilit reguli pentru lichidarea conturilor [3]).

Acest aranjament, în urma aprobării consiliului de miniştri, s'a pus în aplicare pe ziua de 1 Iunie 1899.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 118.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 53.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 175.

www.dacoromanica.ro

In timpul directoratului lui Chiru în relaţiunile internaţionale a mai intervenit şi *revizuirea Convenţiunii postale universale şi a aranjamentelor internaţionale atunci în vigoare, de către congresul postal ce s'a ţinut la Washington dela 5 Maiu până la 15 Iunie 1897 şi la care România a fost reprezentată prin directorul Chiru şi prin şeful diviziei contabilităţii R. Preda.*

In Convenţiunea universală congresul a introdus mai multe modificări, pe cari le vom arătă aci mai jos, dintre cari cea mai principală a fost cea privitoare la tranzitul corespondenţelor.

Chestiunea tranzitului preocupase congresele anterioare în sensul gratuităţii absolute, la care însă nu s'a ajuns din cauză că unele Administraţiuni interesate, prin veniturile ce le aduceà tranzitul corespondenţelor, se opuneau, deşi se recunoşteà de toţi că sistemul adoptat în trecut erà nedrept şi inegal.

Această chestiune a dat naştere la discuţiuni întinse atât în comisiuni cât şi în şedinţele plenare ale congresului dela Washington, până s'a ajuns la o soluţie mai echitabilă, şi asupra ei, *într o şedinţă plenară a congresului, directorul Chiru deschizând discuţia a pronunţat următoarea cuvântare* [1]) :

Domnule Preşedinte, Domnilor membri ai congresului,

»Delegaţiunea României îşi permite a crede că modificaţiunile aduse »art. 4, relativ la plata cheltuelilor de tranzit, nu dau o justă soluţiune »chestiunii de inegalitate ce există astăzi între diversele ţări ale Uniunii. Eu »găsesc că remuneraţia tranzitului nu este complectamente justificată şi că »interesul general cere a i se pune capăt.

»Rezultă din deliberaţiunile primei comisiuni că aproape toţi membrii »au recunoscut, în principiu, că sistemul actual al plăţilor cheltuelilor de »tranzit nu mai poate fi menţinut şi aceasta este foarte natural, d-lor, căci »acest sistem a fost introdus pentru relaţiunile existând înainte de creaţiu»nea Uniunii postale universale.

»Dar astăzi când Uniunea cuprinde lumea întreagă şi când are o im»portanţă considerabilă atât prin întinderea enormă şi crescândă a comu»nicaţiunilor internaţionale, teritoriale şi maritime, cât şi prin imensa creş»tere a obiectelor de corespondenţă, sistemul actual de plata cheltuelilor »de tranzit nu mai corespunde scopului şi a devenit injust şi chiar con»trariu spiritului unităţii teritoriului postal al Uniunii.

»Cu toate acestea, delegaţiunea română recunoaşte cu plăcere că în»ţelegerea diferiţilor membri, survenită în cursul desbaterilor, cu privire la »plata cheltuelilor de tranzit, realizează un pas înainte pe calea progresului

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 192.

www.dacoromanica.ro

»şi a interesului general, şi îmi permit a face cele mai frumoase elogiuri la »toţi reprezentanţii ţărilor din Uniune pentru spiritul de conciliare ce au »manifestat.

»Delegaţiunea României dorind a fi în perfectă concordanţă de vederi »cu foarte onoraţii săi colegi ai congresului şi pentru a menţine spiritul »salutar de conciliaţiune, are onoare a declară că ea adoptă modificările »introduse la art. 4, speránd totdeodată că, în viitor, lucrarea privitoare la »plăţile cheltuelilor de tranzit va puteà fi terminată într'un sens mai sa»tisfăcător şi mai liberal«.

După lungi discuţiuni, la cari au luat parte delegaţii celor mai însemnate State, se pune la vot propunerea comisiunii pentru reducerea taxelor de tranzit şi se adoptă de congres cu 48 voturi pentru şi 3 contra, stabilindu-se că:

Deconturile stabilite după statistica ţinută în luna Maiu 1896 vor servì de bază pentru plata cheltuelilor de tranzit până la viitorul congres postal, însă cu modificările următoare:

1. Plata tranzitului teritorial se reduce cu 5 % pentru cei dintâi 2 ani dela punerea în aplicare a convenţiunii;

Cu 10 % pentru cei 2 ani următori, şi

Cu 15 % pentru toţi anii ce vor urmà după aceşti 4 ani de mai sus. Această reducţiune se va operà asupra sumelor ce datorează diferitele ţări din Uniune pentru tranzitul teritorial.

Ţările ale căror cheltueli şi venituri în materie de tranzit teritorial nu vor trece împreună peste suma de 5.000 lei pe an şi ale căror cheltueli întrec veniturile acestui tranzit sunt scutite de orice plată de tranzit.

2. Preţul tranzitului maritim, care erà fixat la 15 lei kilogramul pentru scrisori şi cărţi postale, se va reduce:

La 14 lei pentru cei dintâi 2 ani dela punerea în aplicare a convenţiunii;

La 12 lei pentru cei 2 ani următori, şi

La 10 lei pentru toţi anii ce vor urmà după cei 4 ani de mai sus.

In afară de acestea, în convenţiune s'au mai introdus modificările şi adăugirile următoare:

S'a prevăzut ca pentru cărţile postale nefrancate să se ia taxa dublă a cărţilor postale, ne mai fiind considerate ca scrisori.

Tot în ce priveşte cărţile postale, s'a prevăzut că în cazul când cele simple se supun la supra-taxe autorizate de convenţiune, se vor supune la aceleaşi taxe şi fiecare din părţile unei cărţi cu răspuns plătit.

Greutatea maximă a probelor de mărfuri s'a ridicat dela 250 la 350 grame.

Cererile de informaţiuni asupra soartei unui obiect recomandat s'a

www.dacoromanica.ro

prevăzut că se poate face şi în urma depunerii, plătindu-se aceeaş taxă de 25 bani.

Maximul rambursului pentru corespondenţele postale s'a ridicat dela 500 la 1.000 lei, cu facultate pentru fiecare administraţie de a micşorà acest maximum până la 500 lei.

S'a stabilit că în cazul când un mandat de ramburs nu se poate plati destinatarului şi cade în rebut, el rămâne la dispoziţia ţării de origină a obiectului încărcat cu ramburs.

Ţările cari îşi asumă răspunderea pentru obiectele recomandate în caz de forţă majoră vor puteà să perceapă o supratаxă de 25 bani de fiecare trimitere.

In caz de pierdere a unui obiect recomandat, în împrejurări de forţă majoră, pe teritoriul sau în serviciul unei ţări, care se însărcinează cu riscurile prevăzute acì mai sus, ţara unde a avut loc pierderea este răspunzătoare către Administraţia expeditoare, dacă aceasta din urmă se însărcinează şi ea cu riscurile de aceeaş natură.

In privinţa despăgubirilor pentru obiecte recomandate, s'a prevăzut că Administraţia de origină este autorizată a despăgubì pe expeditor în contul Administraţiunii intermediare sau destinatare, cari, încunoştiinţate în regulă, au lăsat să treacă un an fără a rezolvà afacerea. Afară de aceasta, în caz când o Administraţiune, a cărei responsabilitate este stabilită în regulă, a refuzat deocamdată plata despăgubirii, ea trebuie să iă în sarcina sa, afară de despăgubire, cheltuelile accesorii rezultate din întârzierea nejustificată adusă plăţii.

S'a interzis francarea corespondenţelor în serviciul internaţional, cu timbre postale emise pentru scopuri speciale, cum sunt timbrele postale numite comemorative, rămânând ca aceste timbre să se întrebuinţeze numai în serviciul interior al ţării cari le-a emis.

S'a scutit de taxe jurnalele şi pachetele cu jurnale cari vor purtà menţiunea »Abonnements-poste« şi cari se expediază în virtutea aranjamentului particular pentru abonamente la jurnale.

Dreptul de a corespunde cu scutire de taxe s'a întins şi asupra biurourilor postale ale tuturor ţărilor din Uniune.

S'a stabilit că hârtiilor de afaceri, probelor de mărfuri şi imprimatelor ce nu vor îndeplinì condiţiunile cerute de împachetare nu li se vor da curs.

De asemenea, că trimiterile ce vor conţine materii explozibile, inflamabile sau periculoase se vor distruge pe loc, fără a se mai înapoià la origină.

S'a mai prevăzut apoi că fiecare propunere relativă la regimul Uniunii, ce s'ar face în intervalul reunirii congreselor, să fie susţinută încă de alte două Administraţiuni.

www.dacoromanica.ro

Congresul dela Washington a revizuit şi aranjamentele ce se încheiaseră până atunci, modificându-le şi completându-le în principii generale, precum urmează :

La aranjamentul privitor la schimbul scrisorilor şi cutiilor cu valoare declarată, în afară de modificările ce se refer la manipulare, s'au mai introdus următoarele :

S'a ridicat maximul rambursurilor atât pentru scrisori cât şi pentru cutii dela 500 la 1.000 lei de trimitere, cu facultatea pentru Administraţiuni de a micşorà acest maximum la 500 lei.

S'a interzis introducerea în scrisorile de valoare a monedelor, a obiectelor supuse la drepturi vamale, a materiilor de aur şi argint, a bijuteriilor şi a pietrelor preţioase.

S'a stabilit ca în caz de pierdere a unei scrisori sau cutii cu valoare expeditorul să fie despăgubit cu valoarea declarată şi cu taxele plătite, afară de taxa de asigurare.

La convenţia coletelor postale s'au introdus îmbunătăţirile şi modificările următoare :

Maximul de greutate al coletelor postale, care în trecut erà de 3 sau 5 kilograme, s'a generalizat pentru toate ţările la 5 kilograme, cu facultatea pentru Administraţiunile cari ar voì să deà o desvoltare mai mare coletelor de a puteà ridicà acest maximum până la 10 kilograme, sporindu-se în proporţie taxele şi răspunderile.

Deosebit de taxele pentru greutatea coletelor, s'a prevăzut că Administraţiunile ţărilor de origină bonifică ţărilor de tranzit o taxă de asigurare de 5 bani pentru tranzitul teritorial şi de 10 bani pentru cel maritim, de fiecare valoare de 300 lei sau fracţiune.

Taxa specială de ramburs s'a prevăzut a se împărţì în mod egal între Administraţiunile de origină şi destinaţie.

Pentru cererile de informaţiuni asupra coletelor s'a fixat o taxă de 25 bani.

In caz de pierderea sau spolierea unui colet s'a fixat o despăgubire de 25 lei, iar pentru cele cu valoare declarată o sumă egală cu valoarea, plus taxele plătite, afară de taxa de asigurare.

La aranjamentul pentru schimbul mandatelor postale s'au introdus ca îmbunătăţiri şi modificări următoarele :

Taxa mandatelor s'a fixat la 25 bani pentru fiecare 25 lei sau fracţiune până la 100 lei, iar de acì în sus câte 25 bani de fiecare 50 lei sau fracţiune.

Din această dispoziţiune a rezultat o reducere de taxe pentru sumele

www.dacoromanica.ro

mai mari de 100 lei, întrucât dela prima sută în sus taxa de perces s'a fixat la 50 bani de fiecare sută, în loc de 1 leu, cum erà fixat înainte.

Tendința congresului ar fi fost ca să se scadă taxele la mandate și la prima sută de lei, însă directorul Chiru, în vedere că la încheierea conturilor lunare balanța României se stabilește cu solduri de plată și că, deosebit de acestea, comisionul pentru facerea plăților în străinătate este prea scump, n'a acceptat această propunere, arătând pagubele ce ar rezultà pentru țara noastră.

Congresul a ținut seamă de aceste motive și a fixat taxele pentru prima sută ca și mai înainte.

S'a mai admis ca mandatele telegrafice să poată fi reexpediate la o nouă destinație, întocmai ca și cele postale.

S'a prevăzut că reclamațiunile relative la plata unui mandat către o persoană neautorizată nu se vor admite decât în termen de un an din ziua expirării validității normale a mandatelor și că după trecerea acestui termen Administrațiunile încetează de a fi responsabile de plățile pentru achitări false.

La aranjamentul privitor la serviciul recuvrementelor s'a introdus numai două mici modificări, și anume :

S'a stabilit că trimiterile de recuvremente nu vor puteà conține decât numai maximum cinci valori de incasat asupra a diferiți debitori, și s'a prevăzut că mandatele de recuvremente, ce nu s'au plătit beneficiarilor, după expirarea termenului legal de prescripție, să se incaseze de către Administrațiunea țării expeditoare a valorilor de incasat.

La aranjamentul privitor la abonamentele la jurnale s'au introdus iarăș două mici modificări, și anume :

S'a stabilit că modificările în prețul abonamentelor la jurnale nu se aplică decât la noua perioadă de abonament și n'au putere retroactivă, și

S'a determinat că modul de lichidarea conturilor de abonamente prin mandat postal nu este absolut și că două Administrațiuni pot lichidà conturile lor și în alt mod, dacă cred necesar.

La aranjamentul privitor la libretele de identitate, care nu este încheiat decât între puține State, nu s'a făcut nici o modificare.

Modificările și îmbunătățirile sus arătate, aduse convenției postale universale și aranjamentelor postale s'au pus în aplicare, după ce au fost aprobate și de Corpurile legiuitoare, pe ziua de 1 Ianuarie 1899 [1]).

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1898, pag. 294.

www.dacoromanica.ro

Directorul Chiru depune o activitate intensă și pentru organizarea și buna funcționare a serviciilor de telefon și telegraf, luând ca mai principale următoarele măsuri :

La serviciul telefonic, directorul Chiru a căutat să traducă în fapt principiile din legea propusă de Cezianu și sancționată la Martie 1894, relative la înființarea rețelelor telefonice de către autoritățile de Stat, ca județele și comunele, și, în urma îndemnurilor și stăruințelor către prefecții județelor, *a reușit ca în timpul directoratului său să înființeze și să dea în exploatare 205 posturi telefonice în comunele rurale din diferite județe și să lase în curs de execuție iarăș un număr însemnat de posturi.*

Tot relativ la serviciul telefonic, directorul Chiru a urmat tratative cu Administrația postelor din Bulgaria pentru înființarea unui fir telefonic între București-Giurgiu, care să se lege la Rusciuc cu rețeaua telefonică bulgară printr'un cablu subfluvial, însă aceasta s'a adus la îndeplinire de succesorul său M. Ghica.

La serviciul telegrafic, la 3 Maiu 1896, directorul Chiru încheie un aranjament telegrafic cu Bulgaria, prin care taxa între România și Bulgaria s'a redus dela 13 la 10 bani pe cuvânt, cu un minimum pentru fiecare telegramă de 1 leu.

Bonificarea s'a stabilit a se face câte 5 bani de cuvânt, cu adăugarea taxelor accesorii.

Dispozițiunile acestui aranjament au intrat în vigoare la 1 Aprilie 1897 [1]).

Un alt aranjament telegrafic a încheiat cu Serbia, în baza căruia taxa telegrafică între ambele țări s'a redus dela 13 la 10 bani de cuvânt, dispozându-se în acelaș timp pentru simplificarea contabilității ca taxele să rămână în profitul țării care le-a perceput [2]).

Dispozițiunile acestui aranjament au intrat în vigoare dela 1 Maiu 1897.

Asupra serviciului telegrafic urmează a se ști că în timpul directoratului lui Chiru s'a ținut la Buda-Pesta, între 16 Iunie și 21 Iulie 1896, o conferință telegrafică la care România a fost reprezentată prin directorul Chiru și inspectorul Ștefan Dimitrescu.

Cu această ocaziune se introduse în executarea serviciului telegrafic internațional și unele modificări principale, ca:

Dispoziținni pentru măsurarea izolamentului și rezistenței firelor telegrafice internaționale ;

S'a adoptat aceeaș oră pentru toate biurourile unui Stat ;

S'a admis întrebuințarea în aceeaș telegramă a limbajului clar și secret ;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 120.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 222.

www.dacoromanica.ro

S'au introdus dispoziţiuni privitoare la telegramele convenite;

S'a adoptat un maximum de lungime al cuvintelor atât în regimul european cât şi extraeuropean;

S'a lăsat la facultatea destinatarului de a uzà de bonul răspuns-plătit nu numai la oficiul de unde i s'a liberat, ci şi dela alt oficiu;

S'a simplificat contabilitatea.

Punerea în aplicare a dispoziţiunilor de mai sus s'a făcut pe ziua de 1 Iulie 1897.

Cu ocaziunea acestei conferinţe, la care se găseau reprezentate toate ţările, directorul Chiru a reuşit să încheie mai multe aranjamente telegrafice cu diferite State, *obţinând reduceri de taxe destul de însemnate şi cu minime sacrificii din partea noastră spre folosul publicului şi mai cu seamă al comerţului şi industriei.*

Astfel de aranjamente s'au încheiat cu:

Italia, prin care acea ţară a redus taxa terminală cu 1 ban de cuvânt, iar România cu $^1/_2$ ban, aşa că taxa telegrafică pe cuvânt între România şi Italia s'a redus dela 24 $^1/_2$ bani la 23 bani.

Spania, prin care acest Stat a redus taxa terminală pe cuvânt dela 10 la 8 bani, iar România dela 6 $^1/_2$ la 6 bani, aşa că taxa telegrafică pe cuvânt între Spania şi România s'a redus dela 36 $^1/_2$ bani la 34 bani.

Austro-Ungaria, prin care taxa telegrafică pe cuvânt s'a scăzut dela 15 la 12 $^1/_2$ bani de cuvânt, din care 7 $^1/_2$ bani pentru Austro-Ungaria şi 5 bani pentru România.

Totdeodată Austria a convenit să reducă şi taxa de transit dela 8 la 6 $^1/_2$ bani de cuvânt pentru telegramele preschimbate între România şi Germania.

Germania, prin care acest Stat a redus taxa terminală pe cuvânt dela 10 la 7 $^1/_2$ bani, iar România dela 6 $^1/_2$ la 6 bani, şi cum Austria scăzuse taxa de tranzit dela 8 la 6 $^1/_2$ bani de cuvânt, s'a ajuns ca taxa telegrafică între România şi Germania să se scadă dela 24 $^1/_2$ bani la 20 bani.

Anglia, prin care acest Stat a micşorat taxa terminală pe cuvânt dela 10 la 8 bani, iar România dela 6 $^1/_2$ la 5 $^1/_2$ bani şi cum Austro-Ungaria consimţeà a-şi scădeà taxa de tranzit dela 8 la 6 bani, s'a ajuns ca taxa telegrafică între România şi Anglia să se reducă dela 42 $^1/_2$ la 37 $^1/_2$ bani.

Tratative pentru reduceri de taxe a urmărit directorul Chiru şi cu alte State ca: Franţa, Belgia, etc., dar nu s'a ajuns la un bun rezultat, întru cât acele State puneau reducerea taxei lor terminale în legătură cu reducerea taxei de tranzit a ţărilor intermediare, cari n'au consimţit la reducerea acestui drept.

www.dacoromanica.ro

In anul 1897 Serbia reducând taxa sa de tranzit dela 4 la 3 bani de cuvânt în scopul de a se atrage prin această țară tranzitul din Occident pentru Bulgaria și Orient, *directorul Chiru propune și face să se voteze și sancționeze o lege prin care se reduce și la noi taxa pentru tranzit dela 4 la 3 bani de cuvânt* [1]).

La pagina 516, vorbind de convențiunea încheiată între România și Germania, am arătat că convențiunea conținea și dispozițiuni relative la înființarea unui fir direct telegrafic între București-Berlin și a unui cablu Constanța-Constantinopol.

Dispozițiunile prevăzute în convențiune sunt următoarele [2]) :

Art. III. — O nouă linie telegrafică cu sârmă de bronz de 3 mm va fi stabilită între București și Berlin prin Galiția. Această linie va străbate granița germană la Myslovitz și granița română la Burdujeni.

Linia este destinată a funcționă cu aparatul Hughes, direct, fără translațiune.

Exploatarea acestei linii va începe îndată ce guvernul austriac va fi terminat partea intermediară cu sârmă de bronz.

Art. IV. — Linia telegrafică, menționată la articolul precedent, va fi prelungită dela București până la Constanța, și de acolo, printr'un cablu submarin, până la punctul de ieșire pe țărmul Turciei, lângă Constantinopol.

Art. V. — Principiile următoare vor fi observate la constituirea și exploatarea cablului dela Constanța la Constantinopol :

a) Construcțiunea și așezarea cablului se vor face de o societate privată, ale cărei statute vor fi aprobate de guvernul regal al României și de guvernul imperial al Germaniei.

Guvernul regal al României va acordă acestei societăți dreptul de ai fixă la țărm la Constanța capătul cablului, fără nici un prejudiciu pentru drepturile de suveranitate teritorială ale României.

Exploatarea cablului pe teritoriul României va aparține Direcțiunii regale a postelor și telegrafelor din București.

Supravegherea administrațiunii societății va aparține departamentului postelor imperiului german;

b) Dreptul de a fixă la țărm capătul cablului va fi concedat societății pe timp de 30 ani.

La împlinirea acestui termen de 30 ani, societatea va aveà dreptul de a continuà să funcționeze întrucât ea va fi îndeplinit condițiunile concesiunii și dacă guvernul român nu va voì să schimbe concesionarul.

In acest caz, societatea va fi preferită dacă va primì noile condițiuni;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1897, pag. 111.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 349.

www.dacoromanica.ro

c) In timpul acestui termen de 30 ani guvernul român se îndatoreşte a nu concede nimănui altuia de a construì un cablu submarin între România şi Turcia;

d) Societatea va fi îndatorită a înmulţì numărul cablurilor dintre Constanţa şi Constantinopol în cazul când şi întrucât, după apreciaţiunea comună a guvernelor român şi german, aceasta va fi necesar pentru expediţiunea regulată a telegramelor;

e) Cablul va aveà o singură sârmă conducătoare şi va fi construit după metodele cele mai perfecţionate;

f) Cablul, precum şi materialul trebuincios la instalarea sa şi la construirea clădirii cablului, vor fi scutite de taxe vamale în România;

g) Societatea va fi datoare să menţină permanent în bună stare cablul dintre Constanţa şi Constantinopol, precum şi capetele de pe ţărm ale cablului;

h) Convenţiunea internaţională telegrafică şi regulamentul ei de execuţiune, precum şi complementele şi modificările sale eventuale vor fi aplicate cablului şi exploatării sale;

i) Concesiunea va luà sfârşit în cazul când societatea ar contravenì cu ştiinţă la condiţiunile stipulate sau dacă cablul nu ar fi în stare a funcţionà timp de mai mult de şase luni din cauze altele decât acele de forţă majoră bine constatate.

Art. VI.— Guvernul român se îndatoreşte a acordà societăţii cablului o subvenţiune anuală de 50.000 franci, plătibilă în patru termene, la sfârşitul fiecărui trimestru.

In caz când veniturile brute ale societăţii, provenite din taxele ce se cuvin cablului dintre Constanţa şi Constantinopol, ar întrece 50.000 franci pe an, subvenţiunea amintită mai sus va fi redusă cu 5.000 franci de fiecare 10.000 franci deplini din acest excedent.

Dacă întreruperea exploatării cablului ar durà mai mult de o lună, reducerea subvenţiunii anuale se va face în proporţie cu timpul care ar trece peste o lună.

In baza celor stabilite în principiu, directorul Chiru a luat imediate măsuri pentru construirea firului direct pe teritoriul nostru între Bucureşti—Burdujeni, lucrare ce s'a terminat la 31 Decemvrie 1898, timp în care şi Germania făcuse construcţia firului pe teritoriul său.

O comunicaţie telegrafică directă însă între Bucureşti—Berlin nu s'a putut obţine decât la 7 Octomvrie 1899, dată când s'a terminat construcţia firului şi pe porţiunea Austriei. Cât priveşte chestiunea cablului, ea nu s'a rezolvat decât după câţiva ani, din cauza amânării tratativelor cu Turcia, care, având obligaţiuni cu societăţile englezeşti de cabluri, făceà greutăţi la darea concesiunii unei societăţi germane.

www.dacoromanica.ro

Ideea însă urmărită cu înființarea firului direct București—Berlin a avut ca avantaj că s'a activat foarte mult mersul corespondențelor noastre cu Germania și cu țările de dincolo de acea țară și vice-versa, înlăturându-se întârzierile cu retransmiterile în ambele direcțiuni, iar prin înființarea cablului Constanța—Constantinopol, având în vedere însemnătatea corespondențelor telegrafice din Occident pentru Orient și vice versa, s'a urmărit pur și simplu atragerea lor pe teritoriul nostru, pentru a avea foloase materiale însemnate, după cum vom vedea mai târziu.

* * *

Din cauza retragerii însă a guvernului prezidat de Dimitrie Sturdza, directorul Chiru a trebuit să-și înceteze rodnica și însemnata activitate depusă pentru îmbunătățirea serviciilor postale, telegrafice și telefonice, din cari au reieșit însemnate foloase pentru țară, și să treacă la ministerul lucrărilor publice, spre a conduce, ca inginer-șef, lucrările circumscripțiunii București, unde nu mult după aceasta a fost înaintat la gradul de inginer inspector general.

www.dacoromanica.ro

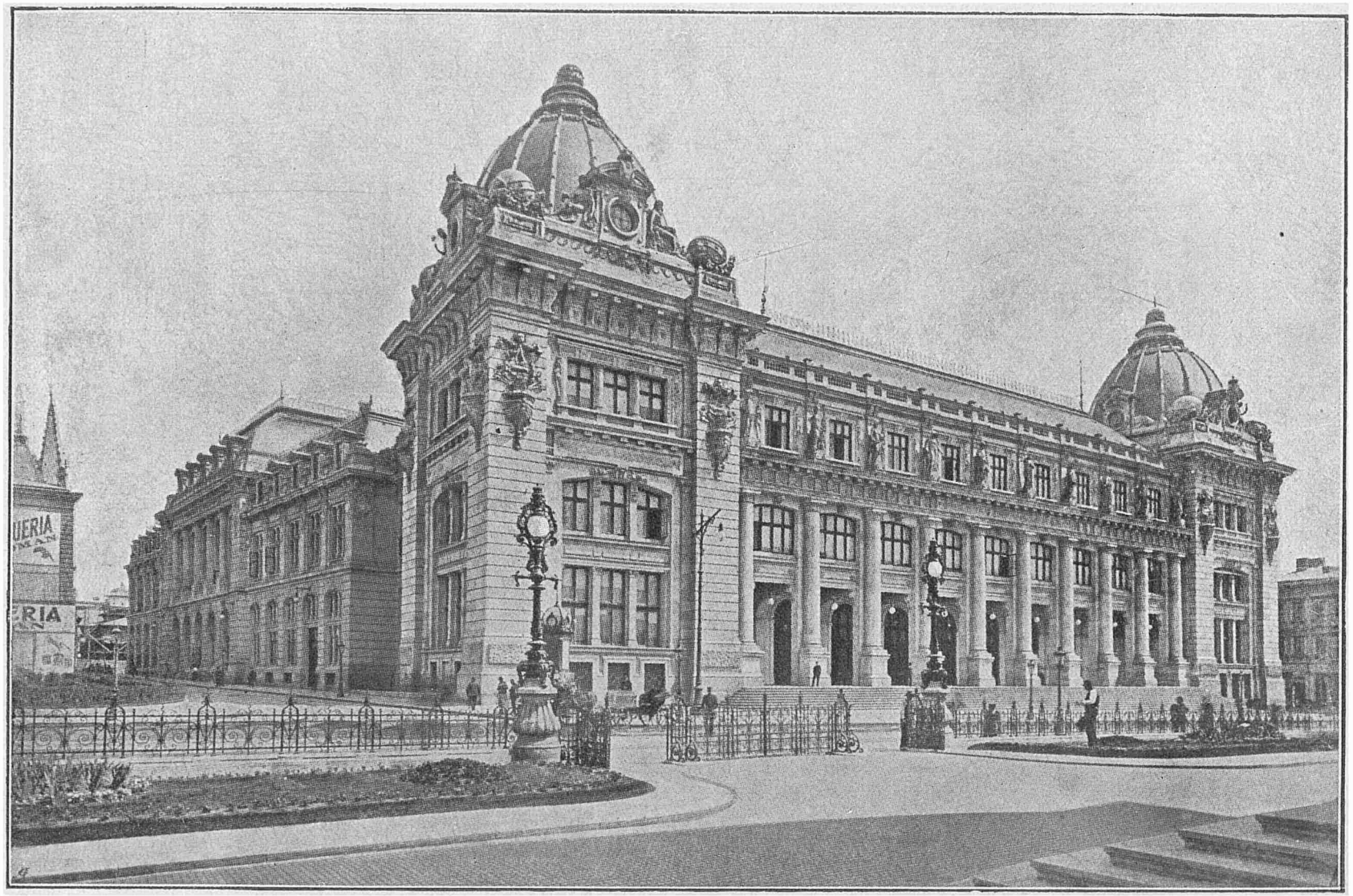

Palatul Administrațiunii postelor.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI MIHAIL GHICA

27 Aprilie 1899 — 14 Fevruarie 1901

In urma retragerii lui Const. Chiru a fost numit, pe ziua de 27 Aprilie 1899, ca director general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor locotenentul-colonel în rezervă Mihail Ghica.

Intre primele lucrări cari au preocupat pe directorul Ghica, imediat după venirea sa în capul Administraţiunii, *a fost chestiunea terminării construcţiunii palatului postelor şi facerea instalaţiunilor necesare, pentru ca Administraţiunea centrală şi oficiile centrale postal, telegrafic şi telefonic să se mute cât mai curând în noua clădire.*

In acest scop, directorul Ghica stărue şi obţine, la 3 Maiu 1899, un credit extraordinar de 209.227 lei, 50 bani, pentru instalarea luminei electrice şi a ascensoarelor, iar prin legea dela 2 Iulie acelaş an deschiderea unui alt credit de 1.191.227 lei, pentru efectuarea lucrărilor de amenajare, instalaţii de lumină, pentru aparatele, instrumentele, maşinile, materialele şi lucrările necesare instalaţiunilor speciale de telegraf, telefon şi postă, precum şi pentru confecţionarea mobilierului necesar [1]).

Cu sumele obţinute şi stăruinţa depusă, directorul Ghica reuşeşte ca, pe la Octomvrie 1899, să mute în noul palat divizia tehnică şi a contabilităţii, la Aprilie 1900 celelalte divizii şi servicii ale Administraţiunii centrale, şi nu mult după aceasta şi oficiile centrale postal, telegrafic şi telefonic.

* * *

In ceeace priveşte personalul şi părţile privitoare la organizarea lui, directorul Ghica iă în timpul directoratului său următoarele măsuri :

Intru cât factorii distribuitori dela oficii n'aveau nici o zi de odihnă şi erau îngreuiaţi de lucru şi Duminicile şi sărbătorile, directorul Ghica, cu începere de

[1]) *Buletinul Telegrafo-postal* din 1899, pag. 137 şi 167.

www.dacoromanica.ro

la Iunie 1899, dispozează ca factorii în zilele de Duminici şi sărbătorile prevăzute în legea repauzului duminical să nu facă decât o singură cursă de distribuire şi aceasta după sosirea cursei celei mai însemnate; iar în oraşele mai mari şi cu mai multe curse importante de sosire să se facă două distribuiri, factorii împărţindu-se în două serii, pentruca un factor să nu efectueze decât o singură distribuire în zilele mai sus arătate [1]).

Modifică condiţiunile de admitere ale conductorilor stabilite de directorul Cezianu şi despre care am vorbit în pag. 486, în sensul următor [2]) :

Alin. *d)* Se admit aspiranţii cari pe lângă celelalte condiţiuni vor probà că au făcut serviciul militar.

Subofiţerii reangajaţi şi liberaţi din armată vor fi preferaţi, fără a mai depune examenul prevăzut la litera *h*.

Cei dispensaţi de serviciul militar pentru infirmităţi nu se vor admite.

Alin. *f)* Aspiranţii vor fi examinaţi de medicul primar al oraşului sau judeţului, în faţa inspectorului circumscripţiei respective, şi nu se vor admite decât cei cari se vor constatà că nu sunt atinşi de vreo infirmitate corporală, care i-ar face improprii serviciului.

Pentru cei din Bucureşti examenul medical se va face de doctorul corpului.

Alin. *h)* Examenul asupra cunoştinţelor ce posedă aspiranţii se va cercetà de inspectorii respectivi, cari vor aprecià şi vor da notele cuvenite.

In scopul de a descentralizà lucrările Direcţiunii şi a da puteri mai largi inspectorilor de circumscripţii, în interesul unei mai bune efectuări a serviciului, directorul Ghica prin decizie directorială stabileşte următoarele [3]) :

Se deleagă d-lor inspectori următoarele drepturi şi îndatoriri :

I. — A aprobà concedii personalului superior şi inferior până la 15 zile inclusiv, lăsându-le toată libertatea de apreciere în asemenea aprobări, îngrijind ca ele să nu se transforme într'un fel de licenţă prejudiţiabilă serviciului, în care caz rămân responsabili. Cererile de concedii mai mari de 15 zile se vor adresà, în ordine ierarhică, tot d-lor inspectori cari, după ce le vor aprecià, vor pune pe ele avizul în scris şi le vor înaintà Direcţiunii în original fără alt raport. Concediile până la 15 zile le vor aprobà prin rezoluţii pe rapoartele respective şi le vor trimite interesaţilor în original, cu obligaţie pentru diriginte a le înapoià la expirarea concediului cu referat scris pe raportul de concediu chiar, prin care să se arate data punerii în aplicare şi înapoierii la post.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 170.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1899, pag. 335.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 174.

www.dacoromanica.ro

Pentru concediile ce vor aprobà, d-nii inspectori vor ţine lunar un tablou în care vor înscrie :

a) Numele şi pronumele amploiatului ;

b) Oficiul unde face serviciul ;

c) Gradul ;

d) Numărul zilelor aprobate ;

e) Data de când a pornit în concediu ;

f) Data înapoierii din concediu ;

g) Zilele absentate peste concediu ;

h) De cine a fost înlocuit în serviciu pe timpul concediului.

Pentru cazul dela lit. *g* vor arătà la observaţii : dacă absentarea peste concediu a fost motivată de un caz de boală bine constatat sau de forţă majoră şi dacă acea absentare a fost sau nu aprobată.

Acest tablou îl vor înaintà Direcţiunii la finele lunii cu raport separat.

Concediile mai mari de 15 zile aprobate de Direcţiune se vor comunicà şi d-lor inspectori.

La aprobarea concediilor se va ţine cont de concediile aprobate în cursul unui an, socotit dela punerea în aplicare a primului concediu din acelaş an şi imediat ce se vor împlini 60 zile de concediu pentru caz de boală amploiatul respectiv va fi pus în disponibilitate.

Orice zi de absentare delà serviciu peste 48 ore, ce póate acordà dirigintele, conform art. 186 din regulament, pentru caz de boală al unui amploiat, dirigintele respectiv este obligat a le raportà inspectorului respectiv, care le va înscrie în tabloul lunar de concediu.

II.—La zilele onomastice şi sărbători mari, pentru chemările peste rând, d-nii diriginţi vor raportà d-lor inspectori şi aceştia vor aprobà chemarea peste rând a amploiaţilor strict necesari pentru trebuinţele serviciului.

Pentru asemenea aprobări se va formà un tablou în care se va înscrie personalul pe oficii şi indemnizaţia cuvenită, conform art. 28 din lege. Chemările peste rând trebuie să fie cel puţin 6 ore de serviciu pentru a se acordà indemnizaţia.

Acel tablou se va înaintà Direcţiunii care dispune ordonanţarea pentru plata indemnizaţiei.

III.—Orice cerere de detaşări de personal superior sau inferior d-nii diriginţi de oficiu o vor adresà d-lor inspectori cari, găsind-o justificată, dispozează satisfacerea cu personalul dela un oficiu din circumscripţia de unde ar fi posibilă o detaşare provizorie.

Când asemenea cereri sunt motivate de interese personale ale unui amploiat, ramplasarea prin detaşare se face pe contul amploiatului care a provocat-o, afară de cazul când la un oficiu nu este decât manipulant.

Pentru ambele cazuri d-nii inspectori vor referà detailat Direcţiunii generale la finele fiecărei luni, indicând şi numărul zilelor de detaşare, spre-a se mandatà plata diurnei, conform art. 28 din lege, dacă este caz.

IV.—D-nii inspectori vor suspendà imediat din serviciu, sub rezerva aprobării Direcţiunii generale, pe oricare amploiat din circumscripţie, care s'ar face vinovat :

De o lipsă de bani din cassa oficiului sau obiecte de valoare încredinţate postei, cum şi pentru cazurile prevăzute la art. 41 din legea de organizare a corpului telegrafo-postal.

V. — Vor face Direcţiunii generale propunerile pentru distribuirea personalului din circumscripţie după trebuinţele reale ale fiecărui oficiu şi vor semnalà Direcţiunii prisosurile, cum şi orice alte lipsuri bine motivate.

www.dacoromanica.ro

La 1 Septemvrie al fiecărui an vor înaintà Direcţiunii un tablou pe oficii cuprinzător de personalul necesar fiecărui oficiu, în care vor indicà separat sporurile de orice natură ar mai trebui pentru a se aveà în vedere la alcătuirea bugetului.

VI. — Orice cereri pentru înfiinţări de linii telegrafice sau telefonice, pentru reparaţiuni, modificări sau schimbări de trasee, d-nii diriginţi le vor adresà d-lor inspectori şi aceştia, după ce le vor studià şi constatà utilitatea lor, vor cere aprobarea Direcţiunii, cu care ocazie vor trimite schiţele de plan, devizele de materiale şi de cheltueli.

VII. — Orice cereri pentru reparaţiuni de localuri, mobilier sau pentru adause de mobilier, aparate, etc., d-nii diriginţi le vor adresà d lor inspectori cari, încredinţându-se de utilitatea cererii, vor pune pe ele avizul în scris şi le vor înaintà în original Direcţiunii.

VIII.—D-nii inspectori vor fixà cantităţile de lemne necesare oficiului pentru timpul iernei, socotit dela 1 Octomvrie până la 1 Aprilie, şi vor înaintà Direcţiunii, cel mult la 1 Maiu în fiecare an, un tablou în care vor indicà cantităţile de lemne în steri sau stânjeni pentru fiecare oficiu, cu arătarea preţului, notându-se separat şi costul tăiatului, numărul de sobe întrebuinţate pentru serviciu, având în vedere preţurile obişnuite în localitate. La oficiile unde încălzitul se face cu cărbuni se va indicà cantitatea de cărbuni necesară şi costul.

Pentru iarna anului viitor acel tablou ni se va înaintà cel mult până la 15 Iunie.

IX.—Amenzile aplicate de inspectori pe baza art. 73 din regulament, se vor comunicà Direcţiunii la finele fiecărei luni într'un tablou detailat. Amenzile aplicate de diriginţi pe baza aceluiaş articol se vor comunicà d-lor inspectori, cari le vor înscrie în tabloul lunar.

Diriginţii vor comunicà inspectorului respectiv numărul jurnalului sub care s'a incasat amenda sau numărul referatului şi data cu care au trimis-o Direcţiunii pentru casa de dotaţie a corpului.

Tabloul va cuprinde următoarele coloane :

a) Oficiul unde este ataşat amploiatul amendat ;

b) Gradul ;

c) Suma amenzii ;

d) Numărul ziarului casei sub care s'a incasat ca venit extraordinar ;

e) Numărul referatului cu care s'a înaintat amenda Direcţiunii dacă se cuvine casei de dotaţie :

f) De cine este aplicată amenda ;

g) Cauza care a motivat amenda ;

h) Observaţiuni.

X. La 1 Octomvrie al fiecărui an d-nii inspectori vor mai înaintà Direcţiunii următoarele tablouri :

a) Un tablou care va cuprinde cantităţile de stâlpi cu dimensiunile lor, necesari construcţiilor sau reparaţiilor de linii din campania de lucru a anului următor ;

b) Un tablou care va cuprinde cantităţile de stâlpi cu dimensiunile lor, buni de întrebuinţat, aflaţi în depozitul fiecărui oficiu, în care tablou se vor înscrie şi stâlpii cu dimensiunile lor cari n'ar mai puteà servì ca proptele ;

c) Un tablou care va cuprinde toate reparaţiunile şi felul lor sau reconstrucţiile de linii necesare a se efectuà în campania anului următor.

Descentralizarea ce a voit Ghica să introducă în lucrările Administraţiunii a fost cât se poate de nemerită, de oarece inspectorii circumscripţiilor şi organele lor de control sunt în măsură să cunoască mai bine ca Direcţiunea personalul fiecărui oficiu, starea lui de sănătate şi chiar interesele lui, şi să poată ştì dacă,

www.dacoromanica.ro

acordând concedii, urmează sau nu să se trimeată înlocuitori și, în caz afirmativ, dela care oficiu, spre a nu se produce cheltueli prea mari cu deplasarea.

De asemenea, în chestiunea chemărilor peste rând și a detașărilor singuri inspectorii sunt în măsură a-și da seama de nevoile serviciului, cantitatea lucrului și personalul ce trebuie chemat pentru a face serviciu suplimentar și tot el va puteà ști mai bine ca oricare altul dacă dela un oficiu se poate detașà un amploiat la alt oficiu sau dacă un oficiu are nevoie de vreun amploiat în detașare.

Tot acelaș lucru se poate zice de aranjarea și distribuirea personalului, reparațiile și întreținerile de localuri, mobilier, aprovizionarea cu combustibil, pedepsele de aplicat personalului, înființarea liniilor telegrafice și telefonice, construcția, întreținerea și reparația lor, știut fiind că inspectorul aflător în mijlocul circumscripției sale, și ca atare aproape de acele lucrări, poate să le conducă și să le supravegheze cu mult mai bine decât cei cari se găsesc la sute de kilometri.

In administrația postelor însă nedomnind o unitate de vederi și o continuitate de lucrări, după retragerea lui Ghica, aceste măsuri, cari bine aplicate ar fi adus foloase certe, constatate în alte Administrațiuni, au căzut în desuetudine.

Prin legea de organizare a corpului din 1892 am văzut că se prevăzuse la art. 10 și 13, că în timp de răsboi se va detașà din corp personalul necesar pentru a face serviciul de poștă și telegraf în campanie, că serviciul în campanie este obligator pentru personal, că el va fi supus legilor militare, că din momentul mobilizării nici o demisiune din corp nu va fi primită decât de Ministerul de răsboi, că în timp de răsboi un inspector de circumscripție detașat va conduce serviciul de poștă și telegraf în campanie și că modul de funcționare al serviciului se va determinà printr'un regulament special, iar în schimbul acestora s'a prevăzut ca în timp de pace personalul telegrafo-postal, aflat în poziție de rezerviști, va fi scutit de orice concentrări și exerciții militare.

In baza celor de mai sus și a celor prevăzute prin art. 20 din regulamentul asupra serviciului în campanie al armatei, în timpul de conducere al directorului Ghica, de comun acord între Direcțiunea postelor și Marele stat-major al armatei, *s'a alcătuit un regulament pentru funcționarea serviciului de corespondență militară telegrafo-postală, atât în timp de pace, cât și în timp de răsboi.*

Acest regulament, care s'a decretat la 13 Decemvrie 1900, conținea în principiu următoarele dispoziții:

1. Indeplinirea serviciului telegrafic militar se lasă în sarcina ofițerilor și trupelor de geniu, iar posta militară în sarcina personalului postal și telegrafic civil, pus în timp de manevre și campanie la dispoziția Ministerului de răsboi.

2. Se stabileà relațiuni de serviciu între personalul civil telegrafo-postal și autoritățile militare, se echivalà gradele din corp cu cele militare și se stabileau semnele distinctive ce aceștia urmau să poarte.

www.dacoromanica.ro

3. Se înființă o comisiune mixtă telegrafo-postală, compusă din organe superioare ale armatei și postei, pentru a stabili reguli pentru îndeplinirea serviciului în manevre și campanie, formarea instrucțiunilor pentru autoritățile militare și personalul postal și telegrafic civil, relativ la corespondența telegrafo-postală militară, determinarea condițiunilor ce trebuie să îndeplinească materialele de telegraf, telefon și poștă și examinarea proiectelor de linii noi telegrafice, telefonice și postale ale Statului sau private.

La 25 Fevruarie 1900, printr'un regulament decretat, directorul Ghica modifică câteva articole din regulamentul de aplicare al legii de organizare a corpului, privitoare la examenele pentru avansarea elevilor și pentru ținerea concursurilor ce trebuiau trecute de cei cari urmau să fie avansați la clasele de oficianți inferiori și superiori.

Acest regulament conținea următoarele dispozițiuni [1]):

Art. 139. — Examenul pentru înaintarea la gradul II și gradul I de elev va fi oral și se va face de inspectori odată pe an sau de două ori de va fi necesitate, după programul stabilit de Direcțiune.

Art. 140. — Concursul pentru gradul III de oficiant inferior și gradul III de oficiant superior se va face cu teze în scris și examen oral.

Art. 142. — Concursurile în scris se vor face la reședințele inspectoratelor de circumscripțiuni în prezența inspectorului și a delegatului Direcțiunii; iar examenul oral se va face la București de către juriul numit ad-hoc de către directorul general; subdirectorul general este de drept președintele acestui juriu.

Art. 143.—La ținerea concursului se vor observà următoarele reguli :

a) Doi membrii aleși din comisiunea consultativă vor stabili, în unire cu directorul general, subiectele asupra cărora candidații vor trebui să facă teze în scris ;

b) Aceste subiecte se vor pune în plicuri sigilate și se vor trimite prin un delegat inspectorilor la reședința cărora se va ține concursul, astfel ca la toate reședințele să se concure la aceeaș oră ;

c) Inspectorul va deschide aceste plicuri la ora hotărîtă, când începe concursul, în prezența candidaților, cari vor puteà observà că plicul este sigilat, intact, și va dictà candidaților subiectele de tratat.

Se acordă 4 ore candidaților pentru concursul în scris ; după trecerea acestui timp concursul se închide ; se strânge dela concurenți tezele scrise, semnate de dânșii, apoi se semnează de inspector și de delegați și se pun toate într'un plic sigilat și semnat de inspectori și de diverși candidați și se înaintează astfel Direcțiunii generale ;

d) Juriul cercetează aceste teze și dă notele cuvenite, înaintând tezele și rezultatul concursului Direcțiunii generale spre confirmare ;

e) Notele de apreciere le vor indicà prin cifre arabice, dela 1—10 inclusiv ;

f) Acei cari vor obține la teza în scris media mai mică de 7 vor fi respinși ;

g) In timpul concursului în scris orice comunicație între concurenți sau cu alte persoane, precum și întrebuințarea de cărți, note, etc., cari ar vicià imparțialitatea concursului, este interzisă și atrage după sine excluderea candidatului ;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 92.

www.dacoromanica.ro

h/ Juriul concursului, după cercetarea tezelor în scris, şi după confirmarea Direcţiunii asupra rezultatului concursului în scris, procedează la examinarea orală a candidaţilor cari au reuşit la concursul în scris, dându-le note dela 1—10 pentru fiecare materie asupra căreea au fost examinaţi, face media acestor note, şi această medie, unită cu aceea dela concursul în scris, formează media generală, după care se face tabloul de clasificare al concurenţilor ;

i/ La clasificare se va avea în vedere nota medie generală cea mai mare ; când însă doi sau mai mulţi concurenţi sunt de aceeaş forţă, clasificarea se face după ordinea vechimei ;

j/ Candidaţii cari au media generală mai mică ca şapte sau la vreo materie la examenul oral mai puţin de şase sunt de drept eliminaţi ;

k/ După terminarea operaţiunilor, juriul încheie un proces-verbal, în care va înscrie, în ordinea clasificării, pe toţi candidaţii. Acest proces-verbal va fi înaintat Direcţiunii.

Art. 144. — Comisiunea consultativă, prezidată de directorul general, fixează zilele pentru ţinerea concursului, decide asupra chemărilor, asupra regularităţii ţinerii concursului, asupra casării lor în total sau în parte, asupra formării tablourilor de înaintare şi asupra eliminărilor din acel tablou.

Eliminările se fac pentru greşeli grave sau rea purtare şi sunt valabile şase luni printr'o deciziune a Direcţiunii generale, dată în urma părerii motivată a comisiunii consultative.

Toate aceste operaţiuni se vor constată prin proces-verbal motivat şi deciziunile vor fi luate cu majoritate de voturi.

In caz de paritate, votul preşedintelui este preponderent.

Tablourile formate astfel de comisiunea consultativă vor fi valabile pe timp de şase luni.

Tablourile de înaintarea elevilor reuşiţi la examenele date înaintea inspectorilor, conform art. 139, vor fi valabile timp de un an.

Sistemul inaugurat de directorul Ghica prin regulamentul sus arătat avea faţă de trecut următoarele desavantaje:

Se dislocă un număr de funcţionari din Administraţia Centrală egal cu numărul inspectoratelor şi că atât inspectorii cât şi aceşti funcţionari nu făceau altceva decât a supraveghea lucrarea tezelor de către concurenţi.

Se dislocau concurenţii odată la inspectorat pentru a trece concursul în scris şi a doua oară peste câtva timp, la Bucureşti, pentru a trece examenul oral.

Se ocazionau pe de o parte cheltueli Direcţiunii cu funcţionarii cari se trimiteau la reşedinţa inspectoratelor, pentru a asistà la ţinerea concursurilor în scris, şi cu detaşarea funcţionarilor cari trebuiau să înlocuească pe cei chemaţi la concurs de două ori şi în rânduri deosebite, iar pe de altă parte că şi concurenţii făceau cheltueli îndoite, odată cu ţinerea concursurilor la reşedinţa inspectoratelor şi a doua oară cu ţinerea celor din Bucureşti.

In afară de acestea, cu valabilitatea tablourilor numai pentru şase luni, pe de o parte se strică un principiu vechiu, care erà în spiritul legii de organizare, ca asemenea tablouri să fie valabile până la epuizare, iar pe de alta că, din şase în şase luni, urmà să se facă perturbări în toată ţara cu chemările a sute de funcţionari şi cu repetarea neajunsurilor ce am arătat mai sus.

Inconvenientele semnalate au făcut ca această modificare să nu se poată

www.dacoromanica.ro

menţine şi, sub urmaşul lui Ghica, prin abrogare, s'a revenit la dispoziţiunile regulamentare din trecut.

La 20 Maiu 1900, directorul Ghica, printr'un regulament decretat, modifică unele articole din regulamentul legii de organizare a corpului, privitoare la compunerea comisiunii consultative şi împărţirea Administraţiunii Centrale în secţiuni, subsecţiuni, servicii şi biurouri, cu atribuţiunile personalului de conducere.

Acest regulament conţineà următoarele dispoziţiuni [1]) :

Dispoziţiuni generale

Art. 1. — Administraţia telegrafelor şi postelor depinde de ministerul de interne şi se administrează de un director general, responsabil de toate actele administraţiunii sale.

Art. 2.— Administraţiunea generală a telegrafelor şi postelor se împarte în administraţia centrală şi serviciul de execuţiune.

Art. 3. — In administraţiunea centrală funcţionează o comisiune consultativă, compusă din :

Subdirectorul general;

Şefii de secţiuni (inspectorii de circumscripţie cu reşedinţa în Bucureşti) ;

Subşefii de secţiuni (şefii de divizie).

Şefii de servicii se vor convocà ori de câte ori vor fi chestiuni privitoare la serviciile lor.

Această comisiune este prezidată de directorul general sau în lipsă de subdirector.

Art. 4. — Asemenea funcţionează şi un consiliu de disciplină, compus conform articolului 42 din lege.

Art. 5. — Administraţiunea centrală se împarte, în ce priveşte rezolvarea lucrărilor şi semnătura, în trei secţiuni :

a) Secţiunea administrativă ;

b) Secţiunea de exploatare ;

c) Secţiunea tehnică.

Secţiunea administrativă este condusă de către subdirectorul general.

Secţiunea de exploatare şi secţiunea tehnică sunt conduse de cei doi inspectori, cu reşedinţa în Bucureşti, după cum se va determinà de directorul general.

Atribuţiuni

Directorul general

Art. 6. — Directorul general exercită toate atribuţiunile ce comportă direcţiunea superioară pentru conducerea, desvoltarea şi exploatarea întregului serviciu al telegrafelor, postelor şi telefoane'or.

Art. 7. — Directorul general lucrează direct cu ministrul, corespunde cu toate autorităţile şi administraţiile din ţară şi străine, în tot ce priveşte serviciul te'egrafo-postal.

El prescrie toate măsurile pentru mersul regulat al serviciului şi face a se aplicà legile, regulamentele şi instrucţiile date, observând ca tot personalul să-şi îndeplinească obligaţiunile ce îi incumbă, pentru ca toate lucrările să se efectueze la timp, cu îngrijire şi regularitate.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal*, supliment la No. 16 din 1900.

www.dacoromanica.ro

Art. 8. — Directorul general prezintă ministrului toate lucrările rezervate aprobării şi deciziunii sale, şi cari, prin natura lor, ar angajà responsabilitatea ministrului, şi contrasemnează corespondenţa ministrului relativă la serviciul telegrafo-postal.

Art. 9. — Sunt rezervate aprobări ministrului :

1. Proiectele de legi şi regulamentele asupra diverselor ramuri de serviciu ;

2. Propunerile pentru îmbunătăţiri şi modificările ce s'ar reclamà de diferite împrejurări ;

3. Numirile, înaintările, destituirile, suspendările cari trec peste 30 zile, punerea funcţionarilor în disponibilitate, retragerea funcţiunilor şi demisiuni'e ;

4. Toate chestiunile cari au un interes general pentru serviciu, şi

5. Proiectele de bugete anuale.

Art. 10. — Directorul general, după delegaţia ministrului, poate numì şi destitui personalul plătit cu diurne, precum şi personalul inferior. Amploiaţii din cadre şi impiegaţii auxiliari se numesc şi destitue prin decizie ministerială până la salariul de 200 lei, iar prin decret regal pentru funcţiunile retribuite cu mai mult de 200 lei.

Art. 11. — Directorul general prezidă licitaţiunile relative la serviciul său, decide definitiv asupra acelora de o valoare până la 4.000 lei, după delegaţia specială a ministrului, şi prezintă aprobării ministrului pe cele de o valoare superioară.

Art. 12. — Directorul general emite şi subscrie în numele ministrului ordonanţele pentru plată lefilor, de material şi orice alte cheltueli relative la serviciul său în limitele sumelor alocate prin buget şi numai după delegaţia specială a ministrului.

Art. 13. — El aprobă cheltueli până la suma de lei 4.000, dar tot după delegaţiunea specială a ministrului.

Art. 14. — El poate încheià contracte şi pentru cheltueli superioare acestei sume, în urma aprobării ministrului.

Art. 15. — El liberează, după delegaţia ministrului, certificate de călătorie cu calea ferată, pentru personalul corpului şi numai în interes de serviciu.

Subdirectorul general

Art. 16. — Subdirectorul general asistă pe directorul general şi îl înlocueşte de drept în toate atribuţiunile sale, oricând acesta lipseşte dela post.

Art. 17. — Subdirectorul general ajută pe directorul general în toate însărcinările şi, deosebit, el are controlul serviciului în general, atât în administraţia centrală cât şi în serviciul executiv.

Art. 18. — El rezolvă în special rapoartele şi procesele-verbale de inspecţiuni ale inspectorilor de circumscripţiuni şi ale biurourilor postale ambulante, supunând rezultatul la cunoştinţa directorului general, şi, independent de toate însărcinările sale, el face şi inspecţiuni generale, oricând crede de cuviinţă, sau oricând aceste inspecţiuni sunt reclamate de serviciu, atât în administraţia centrală cât şi în serviciul de execuţiune, pentru care va cere în totdeauna şi aprobarea directorului general, căruia la întoarcere îi va referà.

Art. 19. — Când subdirectorul general lipseşte dela post, el este înlocuit cu unul din inspectorii aflaţi cu reşedinţa în Bucureşti.

Inspectorii şefi de secţiuni

Art. 20. — Inspectorii şefi de secţiuni vor face şi inspecţiuni în toată ţara, relative la serviciile secţiunii lor, oricând vor crede necesar cu autorizarea directorului general, pu-

www.dacoromanica.ro

tând a luà cu dânşii pentru a-i ajutà la lucrările de inspecţiuni şi control un amploiat special din serviciile lor.

Directorul general deleagă pentru rezolvarea şi semnarea lucrărilor şi a corespondenţelor pe subdirectorul general şi pe cei doi inspectori, cari rămân responsabili de toate lucrările privitoare la secţiunile lor.

Delegaţiunile pentru semnătură se dau şefilor de secţiuni în marginile ce se vor stabili de directorul general pentru fiecare.

In nici un caz însă şefii de secţiuni nu vor puteà luà nici o dispoziţiune, care direct, sau indirect ar ocasionà cheltueli, angajări, numiri, destituiri de personal, contracte de lucrări sau orice alte obligaţiuni pentru Direcţiunea generală.

Asemenea în nici un caz nu vor puteà rezolvà, nici semnà lucrări relative la convenţiuni chiar gratuite, liberalităţi sau donaţiuni faţă cu terţe persoane sau Administraţiuni străine acestea fiind toate rezervate directorului general.

Şefii de secţiuni sunt răspunzători de executarea lucrărilor în secţiunile lor şi de aplicarea tuturor dispoziţiunilor reglementare de către subşefii de secţiuni şi şefii de serviciu.

Şefii de secţiune pot aplicà personalului, ce depinde direct de dânşii şi pentru abateri privitoare la serviciul lor, următoarele pedepse :

Reprimanda verbală ;

Reprimanda în scris ;

Amenda cu salariul dela una până la 8 zile, raportând directorului general pedepsele ce le aplică, precum şi cele aplicate de subşefii de secţiuni.

Pentru a se asigurà unitatea de direcţiune şi armonie între lucrările tuturor secţiunilor, cari adesea ori urmăresc atingerea unui acelaş scop, şefii de secţiuni vor fi întruniţi cel puţin de două ori pe săptămână de directorul general pentru a-şi face raport. Raportul consistă în prezentarea de către fiecare şef de secţiune al listei lucrărilor, efectuate de secţiunea sa, afară de afacerile curente, cari nu prezintă nici un interes pentru Direcţiunea generală.

Pe lângă prezentarea acelei liste de lucrări, şefii de secţiuni adaugă fiecare şi pe rând în auzul celorlalţi toate relaţiunile verbale ce crede necesar pentru a pune la curent pe directorul general, care la rândul său provoacă explicaţiunile trebuincioase. La raportul directorului general, acesta dă ordinele cuvenite pentru îndrumarea lucrărilor în sensul ce crede folositor serviciului.

Ordinele directorului general, precum şi explicaţiunile sale verbale sunt notate de şefii de secţiuni sau de subşefii de secţiuni, cari asistă şi ei la raport.

Aceste note se iau în carnete speciale vizate de şeful de secţiune, şi numite »carnete de raport«.

Secretarul directorului general asistă la raport şi-i prezintă după terminarea raportului procesul-verbal încheiat de dânsul după notele ce le va luà.

Directorul general poate delegà pe subdirector pentru primirea raportului, procedându-se în acest caz întocmai după cum s'a explicat mai sus. Se specifică că pe lângă atribuţiunile aci expuse pentru şefii de secţiuni, subdirectorul general păstrează toate atribuţiunile acestei din urmă funcţiuni. El face adeseaori inspecţiuni şi în serviciile secţiunilor II şi III.

Atribuţiunile şefilor de diviziune sau subşefii de secţiune,

Art. 21. — Pe lângă fiecare şef de secţiune funcţionează cu gradul de şef de diviziune un subşef de secţiune, care este ajutorul şefului de secţiune şi îl înlocueşte în toate atribuţiunile sale în caz de absenţă.

www.dacoromanica.ro

Subşefii de secţiune primesc dela registratura generală corespondenţa relativă la secţiunea lor şi o împart între servicii, însemnând cu cerneală roşie iniţiala serviciului. Ei controlează ca biurourile în diferitele servicii să execute întocmai lucrările ce cad în cercul lor de atribuţiune, obligând pe şefii de servicii a conduce cu severitate şi activitate lucrările în biurou şi a studià personal şi de aproape toate chestiunile de resortul serviciului lor, astfel că nici una din ramurile multiple ale acelor servicii să nu fie neglijată.

Subşefii de secţiune se încredinţează că întregul personal din secţiunea lor se conformă programului de serviciu zilnic, raportând şefului de secţiune orice abateri şi orice nereguli. Ei inspectează adeseaori şi în detalii registrele de intrare şi ieşire, arhiva şi toate actele la diferitele servicii, răspunzând de buna ordine şi de conservarea actelor. Asemenea inspectează în detaliu depozitele de materiale de orice fel ce ar depinde de secţiunea lor, controlând registrele şi inventariile cel puţin odată pe trimestru şi raportând în scris şefului de secţiune.

Subşefii de secţiuni sunt răspunzători de păstrarea şi buna întreţinere a localului ocupat de serviciile lor şi a obiectelor şi mobilierului întrebuinţate în biurourile acelor servicii.

In acest scop, unul din şefii de biurou în fiecare secţiune va fi însărcinat a ţine, sub controlul subşefului de secţiune, inventariile necesare. Fiecare şef de biurou răspunde de toate obiectele şi localul ce le are în primire pentru uzul biuroului său.

Orice pierdere sau stricăciune de mică importanţă se vor imputà de subşeful de secţiune vinovatului sau celui răspunzător şi se vor înlocul îndată prin propria îngrijire a subşefului de secţiune, de către personalul său de serviciu. Pentru cazurile unde nu s'ar găsì mijloace de îndreptare direct de subşeful de secţiune, acesta va raportà în scris subdirectorului general, care va luà măsuri de îndreptare.

Pe lângă toate aceste atribuţiuni, subşefii de secţiuni iau toate măsurile ce vor rezultà din instrucţiunile de serviciu ce le vor primì dela şefii de secţiuni.

Subşefii de secţiuni sunt autorizaţi a pedepsì pe toţi funcţionarii din secţiunea lor cu avertisment însoţit de observaţiuni verbale sau în scris, precum şi cu amendă egală cu leafa, dela 1 la 3 zile, referind şefului de secţiune.

In caz de lipsă, subşefii de secţiune sunt înlocuiţi de un şef de serviciu, ce se va desemnà de directorul general.

Art. 22.—Şefii de servicii conduc în executarea serviciului biurourile ce compun serviciile lor; şefii de servicii au sub controlul lor direct registratura şi arhiva serviciului, răspunzând faţă cu subşefii de secţiune de buna ordine şi de conservarea actelor.

Ei primesc corespondenţa destinată serviciului lor dela subşeful de secţiune, o studiază, prezintă pentru rezolvare şefului de secţiune afacerile ce au trebuinţă de a fi studiate de acesta şi repartizează lucrările între biurouri, însemnând pe hârtia respectivă numărul biuroului, în formă de fracţiune, sub iniţiala serviciului său, pusă de subşeful de secţiune.

Veghează cu cea mai mare atenţiune şi exigenţă ca fiecare şef de biurou să lucreze toate chestiunile ce-i sunt încredinţate fără nici o întârziere, dându-i toate instrucţiunile şi explicaţiunile necesare, fără însă a lucrà în locul şefului de biurou.

Studiază personal toate afacerile ce cad în cercul atribuţiunilor serviciului ce dirige, fiind dator a provocà la timp prin referate-memorii şi propuneri verbale din partea şefului de secţiune toate măsurile de execuţiune necesare pentru a asigurà bunul mers şi progresul neîncetat al administraţiunii.

Şefii de serviciu contrasemnează toate lucrările biurourilor lor, iar şefii de biurou vor

www.dacoromanica.ro

contrasemnă conceptele; în caz de lipsă, şefii de servicii sunt înlocuiţi de un şef de biurou ce se va desemnă prin ordin în scris de şeful de secţiune.

Art. 23. — Şefii de biurou lucrează personal după ordinele şi instrucţiunile şefului de serviciu. In principiu ei copiază singuri lucrările lor, şi numai pentru lucrările prea lungi sau în caz când serviciul este prea împovărat, se autorizâ a se însărcinâ un copist cu transcrierea. In acest caz, şeful de serviciu poate singur încredinţâ lucrarea biuroului de copişti. O lucrare e totdeauna mai bine executată când e copiată de autorul ei.

Şefii de biurou ţin toate registrele şi inventarele relative la biurourile lor.

Art. 24.—Pe lângă fiecare secţiune funcţionează un biurou de copişti, sub direcţiunea unui surveillat. Acesta primeşte lucrările de copiat dela şefii de servicii, le distribue copiştilor şi răspunde de exactitatea copierii şi de actele ce sunt încredinţate copiştilor. Nici un copist nu poate fi întrebuinţat direct de diferitele biurouri; nu poate există în administraţiunea centrală alţi copişti decât cei din biuroul special al secţiunii.

Art. 25. — Orice lucrare ce intră în Direcţiunea generală sau iese din cancelariile sale este înregistrată la registratura generală. Aceasta împarte corespondenţa sosită la registraturile de secţiuni şi primeşte dela acestea lucrările ce trebuie expediate.

In fine, afară de registraturile de secţiuni, fiecare serviciu are registratura sa.

Pe lângă fiecare serviciu este o arhivă, care va ţine în dosare clasate pentru fiecare biurou în parte arhiva serviciului.

Modificarea regulamentului în sensul şi cuprinsul arătat mai sus eră bine făcută şi aplicarea lui ar fi dat bune rezultate; însă întreaga reformă a păcătuit prin faptul că eră făcută printr'un regulament desvoltător, care nu numai că nu se bazâ pe un text de lege, dar conţineâ şi unele dispoziţiuni contrarii legii de organizare.

Astfel, legea de organizare prevedeâ că comisiunea consultativă se compune din subdirectorul general, inspectorul circumscripţiei II, inspectorul biurourilor ambulante şi şefii de divizii, pe când regulamentul prevedeâ că se compune din subdirectorul general, şefii de secţii, subşefii de secţii şi după caz şi şefii de servicii.

Legea de organizare prevedeâ împărţirea Administraţiunii Centrale în divizii, fixându-le numărul, iar nu în secţii, ai căror şefi nu existau nici în ierarhia corpului şi nici în legea bugetară.

Legea prevedeâ că în capul fiecărei circumscripţiuni se află un inspector, şi că aceştia făceau parte din serviciul executiv, cu atribuţiuni definitive, iar prin regulament inspectorii erau aduşi în Administraţia Centrală ca şefi de secţie şi inspectoratele rămâneau să se conducă de oficianţi superiori.

Cauzele de mai sus au făcut pe urmaşul lui Ghica să dea inspectorilor atribuţiuni fixate prin lege şi să se reintre în legalitate, prin revenirea la vechea organizare.

In ceeace priveşte personalul, în timpul directoratului lui Ghica se constată că numărul personalului bărbătesc a descrescut dela 1.213 (în timpul lui Chiru) la 1.176 funcţionari, iar persoralul femenin a crescut la 317 funcţionare,

www.dacoromanica.ro

ridicându-se astfel proporţia personalului femenin faţă de cel bărbătesc dela 24,6 % la 27 %.

In timpul directoratului lui Ghica, relativ la personal, au intervenit unele fapte cari au fost mult discutate de personal şi au dat naştere la polemici şi proteste prin presă, atât în acel timp cât şi în timpul de conducere al succesorilor săi, până ce cauzele au încetat. Dar iată faptele:

La 1 Aprilie 1900, în vederea modificării legii generale de pensiuni, care urmă să se modifice în rău, din cauza crizei financiare, un inspector şi un oficiant superior, în cursul lunii Martie, îşi dau demisiile pentru caz de boală, şi îşi regulează drepturile la pensie, fără a încetă serviciul până la 31 Martie, iar pe ziua de 1 Aprilie sunt reprimiţi în corp printr'un jurnal al consiliului de Miniştri [1]).

La Octomvrie acelaş an, şi pentru aceleaşi motive, subdirectorul general şi trei oficianţi superiori gradul I demisionează pentru caz de boală în cursul lunii Septemvrie, îşi regulează drepturile la pensie, fără a încetă serviciul până la 30 Septemvrie, şi pe 1 Octomvrie, prin decret regal, sunt reprimiţi în corp în gradele ce avuseseră până atunci [2]).

Aceste reprimiri s'au făcut pe baza art. 40, alin. II din legea de organizare a corpului, însă cum faptele citate au lezat pe mulţi funcţionari şi pentruca nedreptăţile făcute în acel timp să nu serve de îndemn şi exemplu altor nedreptăţi credem necesar a discută legalmente faptele şi a le caracterizà.

Legea de organizare a corpului din 1892, la art. 30, prevedeà că poziţia personalului este: activitatea, disponibilitatea, demisiunea, retragerea la pensie şi destituirea; iar la art. 31, că funcţionarii telegrafo-postali nu pot să-şi reià funcţiunea *decât din poziţiunea de disponibilitate şi demisiune.*

Tot în aceeaş lege, la art. 40, în baza căruia s'a făcut reprimirea funcţionarilor sus arătaţi, se prevedeà că:

> Art. 40.— Funcţionarul care demisionează nu poate fi reprimit în corp decât cu un grad mai jos de acel ce a ocupat, şi trece cel din urmă la rândul pentru înaintări.
>
> Pentru caz de boală însă, *bine constatat,* se poate reprimì cu gradul cu care a ieşit din corp, dacă absenţa lui a fost mai scurtă decât doi ani.

Ori, numai caz de boală bine constatat nu puteà fi când funcţionarii îşi dadeau demisiile, îşi regulau drepturile la pensiune, continuau serviciul până la 31 Martie sau 30 Septemvrie, iar pe ziua de 1 Aprilie sau 1 Octomvrie deveneau sănătoşi tun şi îşi reluau serviciul cu aceleaşi grade şi însărcinări.

De altfel, nelegalitatea faptelor reiese şi mai bine din aceea că, din momentul ce funcţionarii demisionaţi îşi regulau drepturile la pensiune, ei îşi

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 147.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 339.

www.dacoromanica.ro

schimbau poziţiunea, nu mai erau demisionaţi şi ca atare nu mai puteau fi reprimiţi.

Această călcare de lege a fost însă făcută pentru a se favorizà unii funcţionari superiori cari voiau, pe de o parte, să-şi asigure pensiuni bune, profitând de vechea lege de pensiuni, iar pe de alta, nu le conveneà să renunţe la avantajele funcţiunilor ce aveau: ca diurne, indemnizaţii, etc.

* * *

In ceeace priveşte executarea serviciului şi părţile privitoare la exploatare, directorul Ghica ià următoarele măsuri:

Pentru o mai bună îndeplinire a transporturilor postale în Bucureşti, şi adică între posta centrală şi gara Nord, între posta centrală şi oficiile sucursale din Capitală, transportul coletelor la domiciliu, ridicarea corespondenţelor din cutiile de scrisori şi transportul factorilor distribuitori dela posta centrală până la anumite distanţe, spre a înlesnì distribuirea şi întru cât cu subvenţia ce se plăteà antreprenorilor nu se puteà obţine un serviciu efectuat în bune condiţiuni, directorul Ghica a dispus ca acest serviciu să se caute în regie de Administraţiapostelor.

In acest scop, s'au construit grajduri, remize şi locuinţe personalului pe terenul din calea Plevnei şi s'a ajuns în scurt timp a se aveà cai, cariole, vizitii şi conductori în bune condiţiuni şi prezentabili, fără a se depăşì cu mult cheltuelile din trecut, întru cât antreprenorilor li se plăteà o subvenţie de 62.866 lei anual, iar cheltuelile în regie pe anul 1900 s'au ridicat la 75.775 lei.

Tot în acest ordin de idei, prin anul 1900 s'a încercat a se face în regie şi transportul expediţiilor şi pasagerilor prin curse de diligenţe între Bucureşti-Urziceni, Bucureşti-Olteniţa şi Buzău-Pătârlage, dar după câteva luni de încercare, stabilindu-se că cheltuelile sunt prea mari, s'a renunţat a le mai executà.

Am arătat la pag. 489 că în timpul lui Cezianu, şi pentru a se pune capăt trimiterilor oficiale de mesagerii grele şi voluminoase, s'au adus modificări regulamentului legii de exploatare, în sensul că nu se poate expedià prin postă de către autorităţi pachete mai mari de 5 kilograme, afară de pachetele cu acte de contabilitate, cari se admit până la 20 kilograme, şi cassetele cu bani până la o greutate de 50 kilograme.

Cum însă, în baza acestor dispoziţiuni, Direcţiunea C. F. R. voià să ne opreascà chiar transportul în vagoanele noastre a trimiterilor Administraţiunii postelor către oficiile sale, şi vice-versa, directorul Ghica a fost nevoit a intervenì şi a face ca consiliul de miniştri să deà în şedinţa dela 12 Decemvrie 1900 o încheiere, prin care se interpretà articolul privitor din regulament în sensul următor [1]):

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 2.

www.dacoromanica.ro

Art. 167 din regulamentul de aplicare al legii telegrafo-postală nu se aplică transporturilor Direcţiunii generale a telegrafelor şi postelor şi, dar, această Direcţiune, precum şi organele sale, vor puteà transportà cu vagoanele postale ambulante materiale şi obiecte până la o greutate de 50 kilograme.

Pentru a se satisface cerinţele diferitelor case comerciale, directorul Ghica a admis, cu începere dela Octomvrie 1900 [1]), ca prezentatorii pachetelor sau coletelor interne cu ramburs să poată formà singuri mandatele de ramburs pe formularele regulamentare şi să le alăture pe lângă buletinele de expediţie respective, pe cari să pună adnotaţia »cu mandat de ramburs«.

Intru cât legea de exploatare postală şi telegrafică dată din 1892 şi că acestei legi în cursul timpului i se adusese modificări de directorii Cezianu şi Chiru prin legi speciale, cât şi în scopul de a se introduce şi exploatarea telefonică, care se făceà în baza unei legi speciale, de a dà fiinţă legală biurourilor de comisiune şi expediţie, precum şi în scopul de a se mai introduce în acea lege modificările crezute necesare, directorul Ghica alcătueşte un proiect modificător al legii de exploatare, care s'a votat de Corpurile legiuitoare la 3 şi 19 Fevruarie 1900 şi s'a sancţionat la 25 Fevruarie acelaş an [2]).

Ca modificări mai principale şi deosebite de legea din 1892 s'au introdus următoarele:

S'a precizat şi definit mai bine intinderea monopolului postal, telegrafic şi telefonic.

S'a introdus un nou fel de oficii postale, sub denumirea de biurouri autorizate, despre cari vom vorbì mai târziu.

S'a prevăzut dispoziţia ca în timp de răsboiu scrisorile adresate militarilor grade inferioare, dela soldat până la exclusiv sublocotenent, să fie scutite de taxe.

Taxele scrisorilor şi a cărţilor postale închise loco s'au ridicat dela 5 la 10 bani.

Pentru înlăturarea contravenţiunilor ce se făceau cu punerea de bani, valori în hârtii şi obiecte preţioase în scrisori simple sau recomandate, s'a prevăzut că contravenienţii vor fi supuşi la o amendă dela 10 la 100 lei, iar obiectele vor fi supuse la taxa mesageriilor.

Pentru obiectele recomandate încărcate cu ramburs, s'a prevăzut a se incasà la destinaţie pe lângă taxele din trecut şi o retribuţie de 10 bani.

S'au scăzut taxele pentru mandatele postale interne până la 10 lei, dela 25 la 10 bani şi în schimb s'a prevăzut ca formularele pe cari se scriu

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 408.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 57.

www.dacoromanica.ro

mandatele să fie plătite de public cu câte 5 bani, reprezentat printr'un timbru postal incrustat pe formular.

Tot la mandate s'a prevăzut că pentru cele ce se vor achită la domiciliul destinatarilor să se perceapă o taxă de factaj de 10 bani la mandatele cu o valoare până la 100 lei şi de 20 bani la cele cu o valoare mai mare de acea sumă. De taxa de factaj au fost însă scutite mandatele până la 10 lei.

S'a prevăzut a nu se admite mandate postale scutite de taxe dela nici o autoritate.

S'a limitat la cinci numărul valorilor de incasat ce se pot trimite într'o scrisoare, pentru a ne pune în concordanţă cu părţile referitoare din serviciul internaţional.

Pentru mesagerii s'a introdus o taxă pe greutate de 20 bani pentru pachetele loco până la 5 kilograme şi una de 50 bani pentru cele ce urmează a se expedià în ţară până la greutatea de $2\,^1/_2$ kilograme, iar taxele pentru coletele mai mari de 5 kilograme s'au ridicat dela 20 la 25 bani de fiecare kilogram sau fracţiune.

In ceeace priveşte taxele pe valoare, la mesageriile până la 10.000 lei au rămas apoape ca şi în trecut. Dela 10.000 lei însă, până la 20.000 lei, taxele s'au scăzut dela 20 la 5 bani de fiecare 1.000 lei, ceeace reprezintă o scădere de 75 $^0/_0$, iar dela 20.000 lei în sus taxele s'au scăzut dela 10 la 5 bani, ceeace reprezintă o scădere de taxe de $50^0/_0$.

Tot la mesagerii s'a mai prevăzut ca obiectele nefrancate să fie supuse la destinaţie, în afară de taxele obişnuite, la o taxă de 25 bani, că pentru mesageriile încărcate cu ramburs să se perceapă la destinaţie o retribuţie de 10 bani, că taxele de factaj pentru obiectele până la 5 kilograme să se scază dela 25 la 20 bani şi că taxele de magazinaj să se ridice dela 5 la 10 bani.

S'a introdus în lege funcţionarea biurourilor de comisiune şi expediţiune, care luase fiinţă din timpul directoratului lui Chiru, stabilindu-se în mod legal atribuţiunile şi taxele de perces.

Acestea sunt principalele modificări ale legii de exploatare din 1900, relative la serviciile postale, rămânând ca părţile privitoare la telegraf şi telefon să le arătăm mai târziu.

Din modificările arătate mai sus se constată însă că la alcătuirea lor a domnit un spirit de fiscalitate nu tocmai justificat, urmărindu-se creşterea veniturilor cu orice preţ.·

In afară de aceasta se mai constată că tendinţa sporirii veniturilor n'a fost urmărită în mod egal pentru toate părţile serviciilor, iar fixarea unor taxe a fost chiar iraţională, astfel, deşi în acel timp aveam pentru mandatele postale interne cele mai ridicate taxe, comparativ cu ale tuturor administraţiunilor similare din străinătate, totuş acele taxe s'au mai mărit prin taxele de factaj, şi, contrariu,

www.dacoromanica.ro

deşi pentru valori aveam cele mai scăzute taxe din lume, totuş prin noua lege şi mai cu seamă pentru valorile mari taxele s'au scăzut enorm, cu toate că valorile de asemenea natură se depun de case mari, ca bănci şi societăţi, cari au câştiguri destul de însemnate şi ca atare pot plăti taxe mai ridicate.

Asupra legii de exploatare, despre care am vorbit mai sus şi care este în vigoare şi astăzi (cu micile modificări introduse în 1913), mai avem de adăugat că în privinţa biurourilor autorizate, creaţiune din nou, legea prevede că asemenea biurouri se vor înfiinţà numai în comunele rurale, precum şi în cele urbane a căror populaţie nu trece peste 6.000 locuitori şi se vor încredinţà la persoane notabile sau comercianţi din comună, cărora să li se acorde o remiză de cel mult 50 % din venitul biuroului.

Prin regulament şi instrucţiuni se stabilise că conducătorii unor astfel de biurouri trebuià să pună la dispoziţia Direcţiunii localul şi mobilierul necesar pentru instalarea oficiului şi să asigure distribuirea corespondenţelor în localitatea unde funcţionau prin mijloacele de cari vor dispune.

Şefii de biurouri autorizate trebuiau să depună o garanţie în numerar sau efecte, fixată de Direcţiune după veniturile oficiului, şi puteau să iniţieze în serviciul telegrafo-postal pe un membru al familiei lor în scopul de a aveà cine să-i înlocuească în cazuri de concedii sau boală.

Remiza ce urmà să se acorde şefilor de biurouri autorizate s'a stabilit prin instrucţiuni ca să se fixeze prin actul de autorizare şi să consiste din o sumă fixă din vânzarea timbrelor postale şi din cel mult 50% din celelalte venituri.

In baza acestor dispoziţiuni, cu începere dela 1 Maiu 1900, oficiile Balş, Suliţa, Secueni, Poiana, Drăgăneşti-Olt, Tigveni, Bălceşti-Vâlcea şi Filiaşi s'au transformat în biurouri autorizate.

Ideia funcţionării acestor biurouri şi încredinţarea conducerii lor la persoane în afară de personalul corpului telegrafo-postal, urmând ca aceste persoane în schimbul unei plăţi să suporte cheltuelile de exploatare, a fost luată după biurourile de asemenea natură ce există în unele administraţiuni din străinătate. Aplicarea însă în fapt a acestei idei şi prevederea de a se acordà conducătorilor acelor biurouri o remiză de cel mult 50 % din veniturile biurourilor a fost contrarie legii contabilităţii generale a Statului, şi întrucât acea lege prevedeà că veniturile trebuiesc vărsate în întregime la Stat, s'a recurs la darea remizelor numai din vânzarea timbrelor; iar mai târziu, tot pentru aceleaşi motive, s'a prevăzut ca conducătorilor acelor biurouri să li se plătească o sumă fixă prevăzută prin buget.

Cum însă bugetului nu i se poate dà întindere după voie, nu s'a mai putut înfiinţà astfel de biurouri şi astăzi, după atâta timp dela punerea în aplicare a acestor biurouri, n'avem în fiinţă decât un număr de 9 biurouri autorizate.

* * *

www.dacoromanica.ro

În timpul directoratului lui Ghica s'a înființat un număr restrâns de oficii, și adică: Bușteni (Iunie 1900), Azuga (Iulie 1900) și Onești (August 1900).

Tot în acest timp s'a dat îndeplinirea serviciului postal la următoarele stațiuni de cale ferată:

In 1899 la gările Asău, Goioasa, Agăș, Palanca, Uzu și Dârmănești (linia Tg.-Ocna-Palanca); Maria, Golășei, Folteşti, Tulucești, Frumușița, Fulgerești și Ghibărțeni (linia Galați-Berești); halta Pătroaia (Găești-Pitești); halta Rădiana (Adjud-Tg.-Ocna); Găgeni (Buda-Slănic); Smârdioasa și Țigănești (Alexandria-Zimnicea).

In 1900 la gările Berești (Galați-Bârlad); Jiblea (R. Vâlcea-Câineni); Elie-Radu (Comănești-Palanca) și Gura-Văii (Severin-Vârciorova).

* * *

In ceeace privește serviciul postal rural în timpul directoratului lui Ghica, avem de observat următoarele:

Prin legea de organizare a serviciului postal rural din 1892, la art. 8, se prevăzuse că: Sumele necesare pentru plata personalului vor fi în sarcina județelor, cărora le va veni Statul în ajutor cu câte 10.000 lei pe an pentru fiecare județ. Acest ajutor se va puteà mări prin legea bugetară, când serviciul va luà o desvoltare care să ceară cheltueli mai mari.

In baza acestor dispoziții, județele au contribuit pe anul financiar 1899—1900 pentru întreținerea serviciului postal rural cu suma de 758.729 lei, iar Statul cu 320.000, ceeace făceà că pentru întreținerea serviciului se cheltuià suma de 1.078.729 lei. Cum însă se simțeà nevoie de a se aduce îmbunătățiri și mai mari acestui serviciu, în legea de exploatare din 1900, la art. 11, s'a prevăzut că: plata cheltuelilor pentru întreținerea și exploatarea serviciului postal rural privește pe județe și pe Stat, în proporție de 50 % fiecare.

Prin această dispoziție se credeà că Statul va contribuì și el cu aceeaș sumă de 758.729 lei anual, cu care contribuiau județele, și ca atare se va ajunge la o mai bună organizare a serviciului; însă din cauza crizei financiare ce a urmat, județele n'au mai putut înscrie în anul financiar 1901—1902 decât 427.918 lei și Statul înscriind o aceeaș sumă, bugetul de cheltueli al postelor rurale s'a redus dela 1.078.729 lei la 855.836 lei.

La 7 Noemvrie 1900 se iau dispoziții ca agențiile speciale să primească la prezentare mandate postale interne până la 100 lei [1]).

Relativ la serviciul postal rural am arătat că la 1 Aprilie 1899 se introdusese serviciul distribuirii produselor regiei prin factorii rurali încă în opt județe.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 410.

www.dacoromanica.ro

In acest timp însă intervenind schimbarea partidului de guvernământ şi ca atare şi retragerea ambilor directori generali, cari luaseră parte la introducerea şi organizarea serviciului de distribuire, noul serviciu a rămas, putem zice, ca un copil lipsit de sprijinul părinţilor săi, supus la criticile şi loviturile ce i se dau de unii funcţionari superiori ai Administraţiunii postelor şi regiei, cari, rutinaţi şi obişnuiţi cu îndeplinirea unor anumite servicii şi după anumite reguli, n'au putut înţelege însemnătatea economică a acestei reforme.

Funcţionarii superiori ai postelor, cari erau contra acestui serviciu, susţineau că diriginţii sunt prea mult ocupaţi cu complicata contabilitate ce urmau să ţină şi că factorii rurali nu-şi îndeplineau însărcinările lor de distribuire a corespondenţelor postale, ocupându-se mai mult cu vânzarea produselor regiei.

Funcţionarii regiei susţineau că factorii rurali nu vor puteà transportà cantităţile de produse trebuincioase debitelor, că prin transporturi dese şi în mici cantităţi debitanţii îşi vor micşorà capitalurile întrebuinţate pentru cumpărarea produselor, că factorii nu vor aveà autoritatea cuvenită asupra debitanţilor pentru a-i face să se aprovizioneze şi nu vor puteà să le deà pe datorie, din care cauză veniturile regiei vor scădeà.

In primele luni serviciul s'a efectuat satisfăcător, atât pentru postă, cât şi pentru regie, întrucât vânzările mergeau bine, însă în timpul verei intervenind seceta grozavă din 1899/900 şi cu ea criza agricolă cea mai teribilă, consumarea produselor regiei a început să scază treptat în toată ţara şi mai cu seamă în judeţele de câmp, ajungând ca spre începutul iernei să devină oarecum îngrijitoare.

Deşi însă descreşterea vânzărilor, cum vom vedeà mai jos, erà generală, totuş parte din organele Administraţiunii postelor şi ale regiei, ajutaţi de antrepozitari, cari îşi vedeau interesele primejduite, au început să aducă învinovăţiri noului serviciu de distribuire, susţinând că din cauza lui Statul va suferì pierderi de milioane.

Cauzele arătate au făcut ca, prin luna Decemvrie 1899, să se numească o comisiune mixtă, compusă din doi reprezentanţi ai Direcţiunii postelor şi doi ai Direcţiunii regiei, cu însărcinarea să studieze cauzele descreşterii vânzărilor regiei, dacă ele sunt datorite relei organizări şi să-şi deà avizul dacă mai trebuie sau nu continuată distribuirea prin serviciul postal.

Comisiunea s'a ocupat mai mult cu stabilirea de relaţiuni şi reguli între cele două Administraţiuni interesate, iar în raportul ce a făcut a încheiat că îndeplinirea serviciului de distribuire prin intermediul postei să urmeze în cele 9 judeţe, tot ca încercare, încă un an de zile.

Delegaţii regiei înaintând raportul lor, ministrul de finanţe de atunci, *Generalul G. Manu, a aprobat ca sistemul de distribuire al produselor regiei prin poştă să se continue tot ca încercare şi în cursul anului financiar 1900/901.*

Directorul Ghica, rău sfătuit însă de unii din consilierii săi, cu referatul

www.dacoromanica.ro

No. 3.749 din 21/I/1900, către ministerul de interne, arată în linii generale că Direcţiunea postelor nu-şi poate luà angajamentul de a răspunde pentru pierderea, stricăciunea sau lipsa produselor ce i se incredinţează de regie, *că descreşterea vânzărilor produselor regiei în cele 9 judeţe, în cari distribuirea se face prin poştă, a fost cu mult mai mare decât în judeţele căutate prin antrepozitari, că pierderea este cu 90 $^0/_0$ mai mare în judeţele în cari serviciul s'a îndeplinit prin poştă, că prin aceasta se compromit veniturile regiei, că se îndrumează serviciul postal pe o cale greşită, compromiţându-se şi executarea acestui serviciu şi că pentru aceste motive roagă pe ministru să aprobe încetarea serviciului de distribuire prin poştă pe ziua de 1 Aprilie 1900.*

Pe acest referat ministrul de interne, Generalul G. Manu, care trecuse de puţin timp dela departamentul de finanţe la cel de interne, pune următoarea rezoluţie :

»Se va comunicà regiei că Direcţiunea postelor renunţă pentru viitor »la serviciul ce-i aduceà şi că se roagă regia să revie şi pentru judeţele pe »unde deserveşte posta cu sistemul dării în întreprindere, şi această reve»nire o aprob şi eu, *chiar dacă am aprobat, ca ministru de finanţe, ca să »se mai facă o încercare cu sistemul actual încă un an.*

»Schimbarea va începe dela 1 Aprilie 1900«.

In acest mod s'a desfiinţat serviciul distribuirii produselor regiei prin poştă, serviciu născut, după cum am arătat, *din cele mai frumoase intenţiuni ale directorilor generali Const. Chiru şi Vintilă Brătianu*, recurgându-se pentru aceasta chiar la argumente neadevărate.

Astfel, principalul argument al desfiinţării serviciului a fost că se aduceà regiei o pagubă însemnată şi că pierderile prin poştă au fost cu 90 $^0/_0$ mai mari de cât în judeţele căutate prin antrepozitari, pe când din datele statistice se constată că în anul 1899/900 vânzările produselor regiei în cele 9 judeţe căutate prin poştă au fost de 6.329.271 lei, 50 bani, faţă de vânzările efectuate în 1898/99, în valoare de 7.283.723 lei, 60 bani, deci cu un deficit de 954.452 lei, 10 bani, ceeace reprezintă o descreştere de venituri de 13,10 $^0/_0$; iar vânzările în cele 23 judeţe căutate prin antrepozitari au fost în 1899/900 de 14.608.390 lei, 15 bani, faţă de vânzările din 1898/99, în valoare de 15.991.252 lei, 65 bani, deci cu un deficit de 1.382.862 lei, 50 bani, ceeace reprezintă o descreştere de venituri de 8,64 $^0/_0$ [1]).

Cum se vede, dar, diferenţa de descreşteri între vânzările efectuate prin poştă şi antrepozitari n'a *fost decât 4,46 $^0/_0$, iar nu de 90 $^0/_0$, cum intenţionat s'a arătat ministrului de rezort.*

Tot asupra acestei chestiuni mai avem de adăugat că, prin înmulţirea curselor postale rurale în cele 9 judeţe în cari se introdusese serviciul distribuirii

[1]) Darea de seamă asupra postelor rurale din 1894—1905, pag. 23.

www.dacoromanica.ro

produselor regiei, s'a activat mersul şi schimbul corespondenţelor din şi pentru localităţile rurale şi din datele statistice se constată că *în anul 1898—1899, când am avut un număr mai restrâns de curse, numărul corespondenţelor din întreaga ţară, preschimbate cu localităţile rurale, au fost de 10.335.198 bucăţi; iar când în 1899—1900 am avut un număr mai mare de curse, numărul corespondenţelor s'a ridicat la 15.936.722 bucăţi, deci cu o creştere de 5.601.524 bucăţi, ceeace reprezintă o creştere de venituri de peste o jumătate milion de lei, şi că, după ce s'a desfiinţat serviciul distribuirii produselor regiei şi s'a redus numărul curselor, numărul corespondenţelor în anul 1900 — 1901 a scăzut la 10.338.578 bucăţi* [1]).

* * *

In relaţiunile cu străinătatea, în timpul directoratului lui Ghica, intervine următoarele:

La Ianuarie 1900, printr'un aranjament încheiat cu Britania-Mare, se stabileşte, pe lângă schimbul de mandate postale care funcţionă dela 1890, şi schimbul de mandate telegrafice până la o valoare de 252 lei.

Această dispoziţie s'a pus în aplicare pe ziua de 1 Fevruarie 1900 [2]).

Cu începere dela 1 Ianuarie 1901 s'a admis un schimb de mandate postale şi telegrafice între România şi Munte-Negru [3]).

S'a căutat a se da întindere tranzitului de trimiteri postale între Occident şi Orient prin România, stabilindu-se la Maiu 1900, un schimb direct între biurourile Pasau şi Myslovitz pentru coletele din Germania, pentru biuroul german din Smirna (Asia Mică) şi un schimb direct de scrisori şi cutii cu valoare între biuroul german din Constantinopol şi oficiul nostru Constanţa [4]).

* * *

In afară de cele ce am arătat, privitoare la administraţia, conducerea şi îndeplinirea serviciului postal, directorul Ghica a făcut lucrări şi luat măsuri şi în ceeace priveşte serviciul telegrafic şi telefonic, dintre cari cităm acî mai jos:

Relativ la serviciul telegrafic, prin legea de exploatare din 1900, a introdus următoarele modificări:

A prevăzut ca adresa telegramelor să se considere şi taxeze ca două cuvinte şi aceasta în scopul ca publicul să scrie adresa cât mai completă, pentru a se înlesni predarea la destinaţie.

---

[1]) Darea de seamă asupra postelor rurale din 1894—1905, pag. 22.
[2]) Darea de seamă 1894—1904, pag. 52.
[3]) Darea de seamă 1894—1904, pag. 53.
[4]) Darea de seamă 1894—1904, pag. 43.

www.dacoromanica.ro

S'a ridicat taxele pe chitanţele de primirea telegramelor dela 5 la 10 bani.

S'a stabilit că primirea cărţilor de vizită telegrafice să se facă nu numai în zilele onomastice, ci şi în orice zi a anului.

S'a prevăzut ca corespondenţa telegrafică prezentată de corespondenţii de ziare, formal autorizaţi, către redacţiile respective şi depuse la oficii între orele 2 p. m. şi 6 a. m. să se bucure de o reducere de 30 % din costul telegramei.

S'a introdus pentru telegrame adeverirea de primire prin postă, percepându-se o taxă de 25 bani.

S'a prevăzut înfiinţarea de bonuri telegrafice de diferite valori, purtând timbru incrustat, cari, deşi s'au experimentat atât în timpul directoratului lui Ghica cât şi mai târziu, totuş n'au putut prinde, nefiind practice.

De asemenea s'a prevăzut înfiinţarea de cărţi telegrafice cu taxa de 25 bani deschise şi 50 bani închise, cari să se distribuie prin expreşi în schimbul unei remize, dispoziţie însă care nu s'a adus la îndeplinire.

Relativ la serviciul telefonic, prin aceeaş lege de exploatare, s'au introdus următoarele modificări:

S'a menţinut taxa de instalaţie la 150 lei, schimbându-se însă normele pentru abonamente, cu o taxă unică de 100 lei anual pentru toate localităţile în cari vor fi reţele urbane (cu un minimum de 25 posturi).

Pentru posturile unde abonatul îşi exercită profesiunea sau comerţul, abonamentul s'a fixat la 150 lei anual, iar pentru posturile instalate la cluburi, hoteluri şi stabilimente publice la 200 lei anual. Pentru aceste din urmă posturi, dacă numărul convorbirilor trece de 2.500 anual, abonatul va mai plăti câte 50 lei pentru fiecare 500 convorbiri sau fracţiune din acest număr.

S'a admis că posturi principale pot fi instalate şi în afară de raionul unei localităţi cu reţea urbană, plătind aceleaşi taxe de abonament, instalaţia după deviz şi o taxă de întreţinere de 50 lei anual până la 3 kilometri, iar pentru distanţele în plus câte 10 lei anual pentru fiecare kilometru ce trece peste acea distanţă.

S'a prevăzut introducerea de sonerii în interior, plătindu-se instalaţia după deviz şi un abonament de 5 lei anual.

S'a introdus înfiinţarea de posturi de interior în aceeaş clădire cu postul principal sau în clădiri diferite ale aceleeaş proprietăţi, pentru cari s'a stabilit a se plăti ca instalaţie 150 lei, plus 20 lei anual ca taxă de abonament.

S'a prevăzut înfiinţarea de posturi suplimentare legate cu postul prin-

www.dacoromanica.ro

cipal, fără drept de a comunică cu staţia centrală, pentru care să se plătească o taxă de instalaţie de 150 lei şi un abonament de 40 lei anual.

S'a stabilit ca taxele rezultate din instalaţiuni să nu se facă venit ci sa formeze un fond special, care să servească pentru procurarea materialelor necesare instalaţiunilor telefonice.

Pentru mutări de posturi dintr'o cameră în alta în acelaş imobil s'a prevăzut a se percepe 20 lei, iar pentru mutări dintr'un imobil în altul 60 lei.

S'a dat drept abonaţilor de a expedià şi primì telegrame telefonate, plătind pe lângă taxele telegrafice şi un supliment de abonament de 25 lei anual.

Durata convorbirilor s'a fixat la 5 minute.

Taxa pe convorbire în reţelele urbane s'a fixat la 25 bani.

Taxa unei telegrame telefonată s'a fixat la taxa telegramei, plus o supratаxă de 25 bani, iar cea pentru o fonogramă la 50 bani de o serie de 20 cuvinte.

Taxele de 25 şi 50 bani pentru telegramele telefonate şi fonograme se plătesc îndoit pentru cele ce se vor prezentà dela ora 10 seara la 6 dimineaţa.

Taxele convorbirilor interurbane s'au redus la :

50 bani pentru convorbirile între două posturi din acelaş judeţ;

1 leu pentru posturi din judeţe limitrofe, şi

1 leu, 50 bani pentru posturi din judeţe nelimitrofe.

Aceste taxe se socotesc duble pentru convorbirile între 10 seara şi 6 dimineaţa.

Convorbirile urgente se plătesc dublu şi cu precădere asupra celorlalte.

Taxa unui aviz telefonic s'a fixat la 25 bani.

S'au prevăzut dispoziţiuni pentru instalarea reţelelor judeţene pe contul judeţelor, iar exploatarea să se facă de Stat, dându-se şi judeţelor 50 % din venit.

S'au introdus dispoziţiuni pentru înfiinţarea reţelelor private, cari nu sunt legate la un post de Stat sau judeţ, precum şi a celor în legătură cu astfel de posturi, stabilindu-se că cele dintâi se pot face şi de particulari, iar cele din urmă numai prin intermediul administraţiunii postelor după deviz.

S'au prevăzut abonamente dela posturile private pentru convorbiri cu comunele din acelaş judeţ, fixându-se la 50 lei pentru 200 convorbiri şi 100 lei pentru 500 convorbiri, cu un supliment de 25 lei pentru fiecare 100 de convorbiri în plus.

De asemenea s'au prevăzut abonamente dela posturile private pentru reţelele urbane în acelaş judeţ sau judeţe vecine cu o taxă de abonament de 200 lei anual sau 120 lei semestrial.

www.dacoromanica.ro

Este de observat însă că pe când la serviciul postal taxele s'au majorat, urmărindu-se astfel o pronunţată fiscalitate, taxele telefonice pentru abonamente s'au scăzut simţitor faţă de trecut şi faţă de taxele similare din străinătate, unde se constată taxe întreit şi împătrit mai mari.

In baza dispoziţiunilor sus arătate, prevăzute pentru înfiinţarea fondului instalaţiilor cu decretul No. 2.977 din 6 Iulie 1900, s'a sancţionat regulamentul pentru administrarea fondurilor instalaţiunilor telefonice particulare, judeţene şi private.

Prin acest regulament s'a stabilit că sumele incasate pentru instalaţiunile telefonice particulare, judeţene şi private nu se vor face venit la Stat, ci vor formă un fond în cassa administraţiunii postelor, spre a servì la cumpărarea materialelor trebuincioase şi la plata lucrătorilor întrebuinţaţi pentru facerea acelor instalaţiuni.

Tot la acel fond s'a dispus a se vărsà şi taxele de întreţinere pentru posturile în afară de bariera oraşelor, precum şi taxele de întreţinere pentru reţelele judeţene ce urmau a se plătì de judeţe după o prealabilă învoială încheiată cu administraţia postelor.

Administrarea fondului s'a stabilit a se face de directorul general şi de un consiliu de administraţie compus din inspectorul circ. II ca preşedinte, 2 funcţionari superiori din administraţia centrală şi un secretar.

Asupra acestui regulament este de observat că deşì prin art. 143 din lege se prevăzuse că fondul se va formà numai din taxele de instalaţii, totuş prin regulament s'a dispus ca la acel fond să intre şi taxele de întreţineri şi, deşì legea prin acelaş articol prevedeà că fondul nu va puteà fi întrebuinţat decât pentru cumpărarea materialului necesar pentru instalaţiuni, totuş în regulament s'a prevăzut că din acel fond se va face şi plată de lucrători.

Infiinţarea acestui fond a fost de mare utilitate pentru administraţia noastră, mai cu seamă că prin buget nu se prevedeau fondurile necesare pentru cumpărarea de materiale, însă mai târziu, din cauza legii contabilităţii generale, acest fond în anul 1908/909 s'a trecut în bugetul general al Statului, iar în anul 1909 a fost desfiinţat.

* * *

Tot în ce priveşte serviciul telefonic directorul Ghica a mai contribuit şi luat parte la facerea următoarelor lucrări:

A dat întindere reţelelor telefonice judeţene, făcând ca în timpul directoratului său să se deà în exploatare un număr de 415 posturi telefonice situate în diferite comune rurale din ţară.

A luat măsuri pentru instalarea unui multiplu telefonic în noul palat al postelor, furnizat de casa Western Electric Compani, cu o capacitate de 3.000 abonaţi.

www.dacoromanica.ro

Prin introducerea acestui multiplu s'a putut suprimà dela abonaţi sursele de electricitate atât pentru apel cât şi pentru conversaţiuni, şi să se uşureze foarte mult exploatarea, prin faptul că instalaţiunea permiteà ca personalul de execuţie, fără a fi în circuit, să observe începutul şi finitul conversaţiilor, precum şi deranjamentele ce surveneau pe linii.

A introdus pe o distanţă de aproximativ 3 kilometri firele telefonice în canaluri subpământene, dând astfel un mai mare izolament firelor, înlăturând deranjamentele din trecut şi urâtul aspect al stâlpilor de lemn pe stradele cele mai însemnate din mijlocul Capitalei.

* * *

In relaţiunile cu străinătatea, directorul Ghica, urmând lucrările începute de predecesorul său Chiru, la 13/25 Fevruarie 1900 încheie cu Bulgaria o convenţiune relativă la stabilirea unei comunicaţiuni telefonice cu acea ţară [1]).

Prin acea convenţiune se stabileau în principii generale următoarele:

Joncţiunea reţelelor se va face între Giurgiu-Rusciuc printr'un cablu, iar exploatarea se va întinde pe de o parte asupra reţelelor din Giurgiu, Bucureşti, Brăila şi Galaţi, iar pe de alta asupra reţelelor din Rusciuc, Sofia, Filipopoli şi Varna.

Administraţia postelor române se însărcinà cu furnitura, pozarea şi întreţinerea cablului, urmând ca cheltuelile ce se vor face să fie suportate în părţi egale de ambele Administraţiuni.

Unitatea adoptată pentru perceperea taxelor s'a fixat la 5 minute, durata unei convorbiri neputând fi mai mare de două unităţi, afară bine înţeles de cazurile când nu vor mai fi alte convorbiri cerute.

Taxele s'au stabilit:

Intre Giurgiu şi Rusciuc lei 1, bani 50.
» Bucureşti şi Rusciuc lei 2.
» Bucureşti, Giurgiu şi Sofia, Filipopoli, Varna lei 2, bani 50.
» Brăila, Galaţi şi Sofia, Filipopoli, Varna lei 3.

Taxele pentru convorbirile urgente s'au fixat la întreitul taxelor ordinare.

Impărţirea taxelor incasate din convorbiri se vor face în două părţi egale între ambele Administraţiuni.

Punerea în aplicare a convenţiunii nu s'a făcut însă decât după aşezarea cablului, care a avut loc mai târziu.

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1900, pag. 255.

www.dacoromanica.ro

Din cauza retragerii partidului conservator dela guvern, directorul Ghica demisiona pe ziua de 14 Fevruarie 1901 şi nu mult după aceasta murì.

După moartea sa şi întrucât din subscripţia pentru facerea bustului lui D. Cezianu prisosise suma de 2.748 lei, 20 bani, unii din funcţionarii superiori ai Administraţiunii centrale şi pe motivele că Ghica a lucrat mult pentru terminarea palatului postelor şi instalarea serviciilor, cât şi pentru că a făcut şi alte îmbunătăţiri de interes general, au propus ca suma sus arătată să fie întrebuinţată la facerea unui bust fostului director general Ghica, care să se aşeze în interiorul palatului postelor.

Directorul Cerchez, cu această sumă şi cu alte fonduri, a dispus să se facă încă un bust lui Cezianu şi unul lui Ghica, cari au fost lucrate de sculptorul Romanelli, şi s'au aşezat la Fevruarie 1906 în palatul postelor, în ambele părţi ale scării principale ce duce la Administraţia centrală.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI EMIL BALABAN

28 Fevruarie 1901 — 15 August 1903

In urma retragerii lui Mihail Ghica, s'a numit ca director general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor pe ziua de 28 Fevruarie 1901 inginerul-şef clasa I Emil Balaban.

Intre primele lucrări, cari au preocupat pe directorul Balaban, imediat după venirea sa în capul Administraţiunii, au fost reducerile de indeplinit în întregul buget de cheltueli al Direcţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor pe anul financiar 1901/902, reduceri impuse de altfel tuturor autorităţilor şi instituţiunilor publice din cauza stării financiare a ţării, destul de rea, în urma crizei agricole şi financiare din anul 1899/900.

Cu această ocaziune s'au scăzut lefurile personalului în mod simţitor, prin aplicarea a aşa zisei curbe a lui Haret, prevăzându-se în bugetul pe 1901/902 precum urmează :

	După legea din 1892		După bugetul din 1901/902	
	Leafă	Diurnă	Leafă	Diurnă
Director general	1000	500	800	400
Subdirector	800	400	640	320
Inspector de circumscripţie .	700	300	560	240
Oficianţi superiori gradul I	550	. . . . .	465	
» » » II	450	. . . . .	390	
» » » III	375	. . . . .	330	
» inferiori » I	300	. . . . .	272	
» » » II	270	. . . . .	247	
» » » III	220	. . . . .	202	
Elevi gradul I	150	. . . . .	141	
» » II	120	. . . . .	114	
» » III	100	. . . . .	95	

Reduceri proporţionale s'au făcut şi la lefurile personalului auxiliar, cum

www.dacoromanica.ro

şi ale celui inferior, ajungându-se pentru întregul personal la lefuri aproape egale cu cele de prin 1870, adică cu 30 ani îndărăt.

S'au redus de asemenea locurile vacante din ierarhia corpului şi anume:

2	locuri	de	inspector.		
2	»	»	oficianţi	superiori gradul	II.
9	»	»	»	inferiori »	I.
6	»	»	»	» »	II.
7	»	»	»	» »	III.
2	»	»	elevi	gradul	II.
18	»	»	»	»	III.

Reduceri însemnate s'au făcut şi la fondul pentru întreţinerea serviciului postal rural şi la toate capitolele bugetare, scăzându-se bugetul de cheltueli dela 8.220.494 lei la 7.006.352 lei, adică cu mai puţin de 1.214.142 lei, ceeace înseamnă că asupra întregului buget s'a făcut o reducere de 14,77 %.

* * *

In ceeace priveşte personalul şi părţile privitoare la organizarea lui, directorul Balaban a luat următoarele măsuri:

Văzând anomaliile ce se creiaseră prin modificarea art. 139, 140, 142, 143 şi 144 din regulamentul legii de organizare, privitoare la ţinerea concursurilor, formarea şi durata tablourilor, pentru obţinerea gradului de oficiant inferior şi superior, anomalii pe cari le-am arătat la pag. 538, a făcut un raport motivat ministerului de interne şi după aprobarea dată de consiliul de miniştri, cu decretul regal No. 1.967 din 12 Maiu 1901 [1]), pe de o parte se abrogă dispoziţiunile introduse în timpul directoratului Ghica, iar pe de alta se repune în vigoare dispoziţiunile vechilor articole ale regulamentului din 1892.

Intru cât conductorii postali, cari făceau curse în trenuri, aveau de suportat cheltueli pe la punctele de destinaţie din micile lor lefuri, directorul Balaban, cu tot spiritul de economie ce domneà pe atunci, a dispus, cu începere dela 1 Aprilie 1901, să se deà conductorilor postali o diurnă de 50 bani pentru fiecare noapte făcută în serviciu în afară de circumscripţia oficiului de care depinde [2]).

Acest principiu odată stabilit a servit altor directori ca mai târziu să mărească aceste alocaţiuni şi să se aducă astfel o îmbunătăţire şi acestor mici funcţionari.

La pag. 545 am arătat cum în timpul directoratului lui Ghica, şi contrariu legii de organizare, s'a admis ca funcţionarii postali şi telegrafici să-şi deà demisiunile pentru caz de boală, pe ziua de 31 Martie sau 30 Septemvrie, să-şi

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 308.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 314.

www.dacoromanica.ro

reguleze drepturile la pensie şi pe 1 Aprilie sau 1 Octomvrie să fie reprimiţi în activitate cu acelaş grad.

Precedentul odată stabilit a creat drepturi şi altora, şi în baza diferitelor influenţe străine, nu numai că starea s'a continuat şi în timpul directorului Balaban, pentru cei deja admişi, dar cu toată opunerea acestuia s'a mai reprimit un inspector pensionar, şi, la 1 Aprilie 1901, un alt inspector şi trei oficianţi superiori gradul I şi-au dat demisiunile şi după regularea drepturilor la pensiune au fost reprimiţi în aceleaşi grade [1]).

Cu ocaziunea modificării legii generale de pensiuni, în 1902, după stăruinţa directorului Balaban şi intervenirile făcute de personal, în fine, s'a recunoscut nedreptatea ce se făceà funcţionarilor telegrafo-postali prin aplicarea legii pensiunilor în trecut, fapt despre care am vorbit la pag. 511, şi prin noua lege s'a stabilit pe de o parte că ei vor fi asimilaţi în totul cu funcţionarii civili, iar pe de alta, avându-se în vedere munca acestor funcţionari în anumite servicii, la art. 8, alin. II s'a prevăzut ca funcţionarii dela postă, ca: conductorii diligenţelor, personalul ambulanţelor, personalul de revizie al telegrafelor şi telefoanelor de pe linii, manipulanţii telegrafo-postali şi telefonici până la gradul de oficiant inferior clasa I inclusiv, li se vor socotì anii de serviciu petrecuţi efectiv în aceste funcţiuni sporiţi cu 35 $^0/_0$, fără ca acest spor să poată trece peste 5 ani, iar etatea la care aceşti funcţionari vor puteà să-şi exercite drepturile la pensie se va determinà scăzându-se din limita de vârstă de 60 ani, 35 $^0/_0$ din timpul petrecut în serviciile mai sus enumerate.

In baza acestor dispoziţiuni şi a celor prevăzute prin regulamentul de aplicare al legii generale de pensiuni, s'a stabilit că vor aveà dreptul la avantajele prevăzute mai sus funcţionarii cari se vor găsì în condiţiunile de serviciu mai jos specificate [2]):

a) Conductorii postali cari fac curse postale cu diligenţa, cu cariola là gară şi inapoi, cu vaporul, cu barca, cu trenul, precum şi acei cari fac cursele pe jos la gară;

b) Personalul care face curse cu ambulanţele postale şi anume: factorii, conductorii, impiegaţii auxiliari, elevii şi oficianţii inferiori până la gradul I inclusiv;

c) Personalul de revizie al liniilor telegrafice şi telefonice şi anume: constructorii, capii de cantonieri şi cantonierii, cari construesc şi întreţin liniile telegrafice şi telefonice;

d) Manipulanţii telegrafo-postali şi telefonici, până la inclusiv gradul I de oficiant inferior şi anume: impiegaţii auxiliari, elevii şi oficianţii inferiori până la inclusiv gradul I, explicându-se că prin manipulant telegrafo-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 307.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 9.

www.dacoromanica.ro

postal şi telefonic se înţelege funcţionarul care exercită un serviciu la aparatele telegrafice şi telefonice, la postă la ghişete, cel care îndeplineşte funcţiunea de diriginte la un oficiu mic, ori ca manipulant la un oficiu sucursal.

Totdeodată s'a stabilit ca la Direcţiune să se ia notă de timpul pe care fiecare funcţionar îl serveşte în funcţiunile ce le dă drept la acele avantaje, spre a se avea în vedere la regularea drepturilor la pensiune.

In privinţa personalului urmează a se şti că directorul Balaban a înţeles cel dintâi pericolul ce se creiă bunului mers al serviciului postal şi telegrafic, prin întinderea dată personalului femenin, şi în timpul directoratului său a căutat, pe de o parte, să sporească numai personalul bărbătesc, iar pe de alta să reducă pe cel femenin, astfel numărul personalului bărbătesc dela 1.176 a fost sporit la 1.217, iar cel femenin dela 317 a fost scăzut la 273, făcând astfel ca proporţia personalului femenin faţă de cel bărbătesc să se reducă dela 27 $^0/_0$ la 22 $^0/_0$.

De altfel, directorul Balaban a atras băgarea de seamă a guvernului asupra acestei chestiuni, prin expunerea de motive la bugetul pe anul financiar 1903/904 [1]), când a arătat că personalul femenin nu mai poate fi sporit, că este în interesul serviciului de a i se micşorà proporţia, că această proporţie în alte State este de 5$^0/_0$ în Germania, 9 $^0/_0$ în Bulgaria, 10 $^0/_0$ în Elveţia, şi că în acele ţari sunt supuse la nopţi mari şi transferări, adică la condiţiuni de egalitate cu bărbaţii, cari nu se pot ajunge şi la noi şi cari de altfel nici n'ar fi în interesul general a se realizà.

* * *

In ceeace priveşte executarea serviciului şi părţile privitoare la exploatare, diretorul Balaban a luat următoarele măsuri:

Faţă de lipsa de personal şi întrucât la unele oficii serviciul de telegraf pentru public erà deschis toată noaptea, fără ca traficul local să ceară acest lucru, dispozează, cu începere dela 1 August 1901, ca oficiile: Fălticeni, Dorohoi, Vaslui, Huşi, R.-Sărat, Tg.-Jiu, R.-Vâlcea, T.-Vestei şi Câmpulung, iar dela 1 Septemvrie acelaş an ca oficiile: Piatra-Neamţu, Tulcea şi Sulina să facă serviciu de telegraf până la ora 11 noaptea [2]).

Pentru cazurile de o mare urgenţă însă a dispus ca în oficiile mai sus arătate să rămână dela ora 11 înainte câte un factor în sala aparatelor, spre a răspunde la chemările ce se vor face prin sonerii de oficiile cu serviciu permanent.

Pentru înlăturarea mancurilor şi sumizărilor greşite şi pentru ca cei cari

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 74.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 358.

www.dacoromanica.ro

le făceau înadins să nu pretindă că sunt greşeli involuntare, şi că plusurile rezultate din mancuri sau sumizări greşite se găsesc în casele oficiilor, directorul Balaban stabileşte, la Octomvrie 1901, următoarele norme : [1])

In caz când s'ar constată plusuri în casele oficiilor a căror proveniență nu se poate stabili, se va încheiă, chiar în ziua constatării, un proces-verbal semnat de diriginte şi de amploiatul la care s'a constatat plusul. Procesul-verbal şi plusul se va păstrà în cassa Dirigintelui într'un plic semnat de acesta şi amploiatul în cauză, iar direcţiunea va fi încunoştiinţată printr'un referat făcut de diriginte, la care se va alătură şi copie de pe procesul-verbal.

Lipsa acestor formalităţi, în cazuri de mancuri şi sumizări greşite, va face convingerea Direcţiunii că ele au fost făcute intenţionat, şi vinovaţii, pe lângă acoperirea mancurilor, vor fi supuşi şi la pedepse disciplinare.

Pentru a se stabili o controlă mai bună asupra veniturilor extraordinare, provenite din vânzări de stâlpi şi mobilier vechiu, asupra amenzilor aplicate particularilor pentru contravenţiuni, precum şi asupra sumelor a căror incasare nu se puteà face prin registrele cu matcă ce existau, s'a înfiinţat, cu începere dela 30/XI/1901 [2]) un registru special pentru incasarea veniturilor extraordinare, stabilindu-se că din aceste registre se vor liberà chitanţe de primire celor în drept, că sumele se vor înaintà Direcţiunii prin dirigintele-contabil al oficiului postal central, şi că, la sfârşitul anului financiar, registrele se vor înaintà spre verificare Direcţiunii generale.

Pentru un mai bun control în lucrările serviciului de ordonanţare din direcţiunea generală, cu decizia No. 110.170 din 27/XII/1901 [3]) s'au stabilit noi reguli pentru înregistrarea cererilor de plată, stabilirea sumelor ce trebuiesc plătite, prezentarea la aprobare, formarea ordonanţelor, păstrarea în dosare, şnuruirea, sigilarea, numerotarea şi certificarea lor.

* * *

In ceeace priveşte funcţionarea serviciului postal rural, urmează a se şti că din cauza economiilor ce s'au făcut în bugetul de cheltueli al Administraţiunii postelor pe anul financiar 1901—1902, fondurile pentru întreţinerea acestui serviciu s'au scăzut dela 1.078.729 lei la 885.836 lei, adică cu 222.893 lei, din care cauză a trebuit să se reducă numărul curselor postale, să se desfiinţeze agenţii speciale şi să se micşoreze diurnele factorilor, ceeace înseamnă un pas înapoi în organizarea acestui însemnat serviciu.

* * *

In ceeace priveşte oficiile telegrafo-postale în timpul directoratului lui Balaban

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 463.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1901, pag. 531.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1902, pag. 3.

www.dacoromanica.ro

nu s'a putut înființă decât oficiul Buștenari (Prahova), iar din cauză de economii s'au desființat oficiile : Pucheni (Prahova), Onești (Bacău) și Dumitrești și Balta-Albă (R.-Sărat).

Tot în acest timp s'a dat efectuarea serviciului postal la gările : Govora, Cornet și Lotru (linia Piatra-Râul Vadului), și Pârvu și Mierlești (linia Pitești-Slatina).

* * *

In relațiunile cu străinătatea, în timpul directoratului lui Balaban, intervin următoarele :

Dela 1 Maiu 1901 s'a stabilit un schimb direct de colete postale în saci închiși între Londra și biuroul englez din Constantinopol, pe via Pasau-Viena-Vârciorova-Constanța, iar dela 1 Septemvrie acelaș an un schimb de scrisori cu valoare declarată între Turcia cu România și cu Rusia [1]).

S'au încheiat aranjamente postale : la 2 Iunie 1902 cu Elveția, la 13 Septemvrie 1902 cu Serbia, la 11 Fevruarie 1903 cu Luxemburg, la 28 Martie 1903 cu Norvegia și la 30 Aprilie 1903 cu Olanda, toate privitoare la lichidarea prin mandate postale a rambursurilor cu cari sunt încărcate coletele postale [2]).

In baza unui aranjament cu Turcia, la 1 Iulie 1902, s'a pus în aplicare un schimb de mandate postale între România și Turcia de Europa și Asia, stabilindu-se în principii generale că :

Suma maximă până la care se pot emite mandatele din România pentru Turcia va fi de 500 lei, iar din Turcia pentru România de 2.200 piaștri.

Valoarea în litere și cifre la fiecare mandat din România pentru Turcia, s'a prevăzut a fi scrisă în limba română în lei și bani, iar din Turcia în România în limba turcă, cu caractere latine, în piaștri și lire.

S'a stabilit tabloul de conversiunea monedelor și numele oficiilor autorizate de a emite mandate.

Pentru celelalte reguli se va avea în vedere aranjamentul mandatelor internaționale dela Washington.

In baza unui aranjament cu Grecia, la 7 Noemvrie 1902, s'a revenit asupra dispozițiunilor din trecut, când numai 6 biurouri din Grecia participau la schimbul mandatelor postale, și s'a întins acest drept încă asupra a 88 biurouri [3]).

Regulile de manipulare s'au stabilit a fi cele prevăzute prin aranjamentul mandatelor internaționale dela Washington, cu deosebire că numai oficiile din Athena, Patras, Pireu, Sira, Volo și Corfu urmausă facă achitarea mandatelor în

[1]) Darea de seamă din 1894—1904, pag. 45 și 46.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1902 și 1903.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1902, pag. 325.

www.dacoromanica.ro

aur, iar celelalte în hârtie monedă, la care să se adauge diferenţa de curs după cota oficială, că mandatele emise pentru cele 88 biurouri se vor expedià la oficiul Athena, care le va convertì în mandate interne, percepând taxe interne de 30 lepta pentru valori până la 50 drahme, 50 lepta până la 100 drahme, 1 drahmă până la 200 drahme şi de acì în sus câte 30 lepta pentru fiecare sută de drahme până la 500 drahme, maximum de achitare [1]).

Convenţiunea postală încheiată între România şi Austria la Viena în 1868 ne mai corespunzând, în cea mai mare parte, cu legile interne şi cu convenţiunile şi aranjamentele internaţionale, s'a căzut de acord să se înlocuească printr'un aranjament postal ce s'a încheiat la Cernăuţi (Bucovina) la 15 Fevruarie 1903, pe de o parte între România şi Austria, iar de alta între România şi Ungaria.

La facerea acestui aranjament, care s'a pus în aplicare dela 1 Aprilie 1903, România a fost reprezentată prin G. Gabrielescu, şeful diviziei de exploatare.

Prin acest aranjament s'au stabilit, faţă de trecut, următoarele modificări mai principale [2]):

Taxa limitrofă pentru scrisori s'a menţinut între România şi Austria (pentru Bucovina), iar cea pentru Ungaria (Banat şi Transilvania) s'a desfiinţat, rămânând în fiinţă taxele prevăzute prin convenţia universală.

Corespondenţa scutită de taxe s'a prevăzut a nu se mai admite decât cea oficială a administraţiunilor şi biurourilor postale.

Valoarea mandatelor postale şi telegrafice atât cu Austria cât şi cu Ungaria s'a ridicat dela 500 la 1.000 lei, sau 1.000 coroane.

Pentru ca unele din oficiile noastre să nu întâmpine dificultăţi în achitarea mandatelor, s'a stabilit ca numai oficiile Bacău, Bârlad, Botoşani, Brăila, Bucureşti, Buzău, Constanţa, Craiova, Dorohoi, Focşani, Galaţi, Giurgiu, Iaşi, Ploeşti, Tulcea şi T.-Severin să achite mandate mai mari de 500 lei.

Coletele postale, scrisorile şi cutiile cu valoare declarată s'au admis fără a le limità valoarea, coletele putând conţine şi o scrisoare adresată destinatarului coletului, iar scrisorile cu valoare să poată conţine şi piese de monede.

S'a admis ca expeditorii coletelor pentru Austria şi Ungaria să iă în sarcina lor, dacă vor, plata taxelor vamale, comunale şi a biurourilor de comisiune şi expediţiune, pentruca destinatarii să nu aibă de plătit nici o taxă.

Pentru coletele destinate României s'a admis numai în principiu

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1902, pag. 323.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 60.

www.dacoromanica.ro

această măsură, rămânând ca punerea ei în aplicare să se facă dupăce se vor fi luat măsurile necesare pentru mersul regulat al acestui serviciu.

S'a prevăzut ca în caz de înapoierea coletelor la origină să se anuleze toate taxele cu cari ar fi încărcat coletul, afară de cele postale.

Pentru uşurinţa manipulării, s'a prevăzut ca coletele şi mai cu seamă cele cari conţin monede să nu aibă dimensiuni mai mici de 6 centimetri într'o direcţiune şi 3 într'o alta.

In schimb cu Austria, s'a admis scrisori recomandate şi scrisori şi cutii cu valoare declarată şi cu ramburs până la 1.000 lei, însă pentru Ungaria s'a menţinut maximul din trecut, de 500 lei.

Pentru trimiterile de mesagerii s'au menţinut dispoziţiunile vechei convenţiuni, şi, în fine,

S'a stabilit ca trimiterile de mesagerii, cum şi coletele, scrisorile şi cutiile cu valoare declarată destinate autorităţilor consulare austro-ungare să nu mai fie scutite de taxele postale.

Asupra acestei convenţiuni urmează a se şti că Ungaria, în privinţa scrisorilor, a declarat că nu mai admite taxe limitrofe şi a cerut ca taxa scrisorilor simple expediate din România pentru întreg teritoriul Ungariei să se fixeze la 15 bani de 20 grame şi a celor expediate din Ungaria pentru România să fie de 10 denieri, lucru ce ştiă că n'o să admitem, de oarece taxele noastre interne ar fi fost mai ridicate decât cele pentru Ungaria.

In realitate însă această ţară a urmărit să înlăture taxele reduse cu Banatul şi Transilvania, cari datau din 1868, şi ca atare de a îngreuiă relaţiunile cu românii de peste Carpaţi, supunând scrisorile la taxe mai ridicate.

Din partea noastră s'a cerut a se prevedeà în aranjamentul încheiat, că corespondenţe scutite de taxe nu se admit decât numai pentru corespondenţele oficiale între administraţiunile şi biurourile de postă, înlăturându-se astfel gratuitatea ce o aveà Austro-Ungaria cu ministrul său din Bucureşti şi cu numeroşii săi consuli şi viceconsuli din ţara noastră, lucru ce s'a stabilit de comun acord de către delegaţii cari au încheiat convenţiunea, specificându-se că gratuităţi nu se acordă nici pentru valori, nici pentru trimiteri de mesagerii.

In preajma însă a punerii în aplicare a aranjamentelor încheiate, ministrul austro-ungar din Bucureşti a intervenit, invocând lipsa de fonduri şi reciprocitatea (deşi noi avem puţine organe consulare în Austria şi Ungaria) şi a cerut ca să menţinem gratuitatea din trecut, lucru ce s'a aprobat de autoritatea noastră superioară şi se menţine contrar aranjamentului încheiat.

* * *

In afară de cele arătate mai sus, privitoare la administaţia, conducerea şi executarea serviciului postal, directorul Balaban a făcut lucrări şi în ceeace priveşte serviciul telefonic şi telegrafic, dintre cari citäm ca mai principale:

www.dacoromanica.ro

A depus un deosebit interes pentru continuarea lucrărilor începute de către predecesorii săi, relative la înființarea telefoniei rurale, și în adevăr în timpul directoratului său s'a ajuns a se dà în exploatare 1.209 posturi telefonice în comunele rurale din diferite județe.

A făcut să se instaleze un cablu telefonic subfluvial între Giurgiu-Rusciuk, pentru a se legà rețelele telefonice din România cu cele din Bulgaria și a se pune astfel în aplicare convențiunea telefonică încheiată între România și Bulgaria de către predecesorul său Ghica.

A reprezentat România la conferința telegrafică ce s'a ținut la Londra, cu începere dela 26 Maiu până la 10 Iulie 1903, cu care ocaziune s'a revizuit regulamentul telegrafic internațional, introducându-se ca mai principale modificări următoarele:

A prevăzut ca pe liniile aglomerate de corespondență să se introducă aparate rapide ca Baudot și Wheastone, cari s'au constatat că corespund trebuințelor serviciului.

A stabilit noi norme pentru întrebuințarea limbajului convenit.

A făcut să se reducă taxele pentru traficul din regimul extra-european.

A introdus dispozițiuni privitoare la telegramele de presă, cărora să li se facă o reducere de 50%, cu condițiune ca acele telegrame să fie adresate jurnalelor sau revistelor periodice, să fie destinate publicării și să fie prezentate dela orele 6 seara până la 9 dimineața.

A stabilit norme pentru simplificarea contabilității și lichidarea conturilor după numărul telegramelor, cu o medie de cuvinte, și, în fine,

A prevăzut norma pentru executarea serviciului telefonic internațional în mod detaliat.

* * *

Directorul Balaban, plecând la Londra pe la 9 Maiu 1903, și-a încetat de fapt dela acea dată conducerea Administrațiunii postelor, căci, la înapoiere, spre sfârșitul lunii Iulie, nemulțumit de unele fapte petrecute în lipsa sa, și-a dat demisiunea pe ziua de 15/28 August 1903.

Asupra conducerii din acel timp avem de adăugat ca trăsură caracteristică, că directorul Balaban, în chestiunea avansărilor personalului, la mutări și transferări, a căutat să nu aibă în vedere decât interesele serviciului, nelăsându-se influențat de alte cauze, și pe cât erà de drept și prevenitor cu interesele personalului care își făceà datoria, pe atât a fost de aspru și a pedepsit fără cruțare pe toți acei cari se dedau la incorectitudini bănești față de public și de Administrație.

www.dacoromanica.ro

INTERIMATUL LUI DIMITRIE BERLESCU

16 August 1903 — 31 Maiu 1904

In urma retragerii directorului Balaban, ministrul de interne de atunci, Vasile Lascar, n'a numit un titular, lăsând conducerea Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor subdirectorului general D. Berlescu, care de fapt conduceà instituţia dela 9 Maiu 1903, de când plecase din ţară directorul Balaban, spre a reprezentà România la conferinţa telegrafică dela Londra.

* * *

In ceeace priveşte personalul şi părţile privitoare la organizarea lui, în timpul de conducere al subdirectorului Berlescu, s'au luat următoarele măsuri :

Pentru a se venì în ajutorul funcţionarilor telegrafo-postali în grade mici, ca : oficianţi inferiori, elevi şi impiegaţi auxiliari, precum şi al personalului inferior, ca : conductori, factori, cantonieri şi oameni de serviciu, cari aveau lefuri mici, mai cu seamă în urma reducerilor făcute în 1901, din care cauză erau nevoiţi să se hrănească rău, prin birturi rele sau prin cârciumi, subdirectorul Berlescu, cu referatul No. 28.306 din 1/VII/903 [1]), a propus ministrului de interne înfiinţarea în palatul postelor a unei cantine, care să procure personalului sus arătat o hrană igienică, îndestulătoare şi cât posibil mai ieftină.

Regulamentul pentru înfiinţarea cantinei, decretat la 18 Iulie st. v. 1903, conţineà, în principii generale, următoarele :

Cantina se va administrà de un consiliu compus din diriginţii oficiilor centrale din Bucureşti, sub preşedinţia unui inspector, pentru care însărcinare nu vor primì nici o indemnitate.

Economul şi personalul de execuţie al cantinei se va numi de consiliul de administraţie.

Veniturile cantinei s'au stabilit a fi : din abonamentele incasate dela personal, din ofrande, din dobânzile garanţiilor în numerar ale perso-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, supliment la No. 13.

www.dacoromanica.ro

nalului şi cari nu se puteau împarţi celor în drept, precum şi din alte venituri întâmplătoare.

Consiliul de administraţie va îngriji, printr'un delegat, de aprovizionarea cantinei cu cele necesare, va verificà cheltuelile şi prepararea alimentelor.

Cantitatea de hrană la fiecare masă va fi îndestulătoare şi va constà din două feluri de mâncare, cuprinzând elementele nutritive şi pâinea necesară.

Plata abonamentului lunar pentru dejun şi prânz va fi de 15 lei lunar, iar numai pentru o masă de 8 lei lunar.

Cheltuelile pentru instalarea cantinei se vor luà din fondurile Casei de dotaţie.

Totodată, pentru o mai bună regulă, s'au alcătuit instrucţiuni detaliate de atribuţiunile consiliului şi personalului executiv, reguli pentru: facerea furniturilor şi plata lor, incasarea veniturilor, preţuri şi ordinea de ţinut în cantină [1]).

Inaugurarea cantinei s'a făcut la 7 Septemvrie 1903, cu oarecare solemnitate, spre bucuria micilor funcţionari şi a personalului inferior, şi exploatarea ei a mers câtva timp în cea mai bună regulă, aducând reale foloase personalului Administraţiunii.

Mai târziu, însă, dezinteresarea şi lipsa de supraveghere a celor însărcinaţi cu administraţia şi unele mici nereguli din partea personalului de execuţie, a contribuit la desfiinţarea cantinei, căzând astfel un principiu bun, umanitar şi de un înnalt ordin economic şi social.

Tot relativ la personal şi pentru a venì în ajutorul societăţii corpului telegrafo-postal, subdirectorul Berlescu, cu ordinul circular No. 43.640 din 10/X din 1903 [2]), a atras atenţiunea personalului asupra multiplelor nevoi la cari sunt supuşi în parte fiecare, lipsa de mijloace din partea Direcţiunii, spre a le venì în ajutor, foloasele rezultate din asocieri, ajutoarele date de societatea corpului membrilor săi şi familiilor lor în cazuri de boale, decesuri şi alte nenorociri, şi că, pentru aceste motive, Direcţiunea acordând tot sprijinul acestei societăţi, cere diriginţilor de a pune în vederea întregului personal din corp că dorinţa sa personală ar fi :

»Ca societatea corpului să progreseze cât se poate de mult, că ajutoa-
»rele ce va da personalului să fie cât de mari şi pe toate terenurile şi că noi,
»membrii aceluiaş corp, să ne găsim cu toţi adunaţi la un loc, în scopul
»umanitar de a venì în ajutorul aproapelui nostru şi a ne ajutà unii pe alţii
»la nevoi ca şi membrii aceleeaş familii«.

In adevăr, acest îndemn şi atragere de atenţiune a avut un rezultat frumos,

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, supliment la No. 18.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 299.

www.dacoromanica.ro

căci numărul funcţionarilor postali şi telegrafici ce s'au înscris în societate a fost foarte însemnat, societatea luând astfel o şi mai mare desvoltare.

In privinţa personalului, avem de adăugat că în timpul de conducere al directorului Berlescu s'au făcut noi încercări şi stăruinţe pentru a sporì personalul femenin fără succes însă şi nu credem de prisos a da aci mai jos încheierea Comisiunii consultative dela 5 Octomvrie 1903, relativă la această chestiune [1]):

»Având în vedere că în prezent există în corpul telegrafo-postal un »număr mare de femei, comparativ cu ţările străine;

»Având în vedere că femeile nu pot fi utilizate în serviciu ca bărbaţii, »de oarece sunt dispensate de serviciile de noapte, nu pot îndeplinì servicii »grele, obositoare, cum le îndeplinesc bărbaţii, şi nici nu pot suferì trans»ferări;

»Având în vedere naşterile şi boalele de copii la cele căsătorite, pre»cum şi alte împrejurări inerente sexului femeesc în genere, cari le fac a »lipsì dese ori din serviciu, în care timp nu-şi pot pune suplinitoare, spre »a nu suferì serviciul, cum se procedează în învăţământ, cu institutoarele »şi profesoarele;

»Pentru aceste motive, comisiunea este de părere nu numai a nu se »admite cererile suplicantelor, dar chiar a se micşorà numărul femeilor »aflate dejà în corp, urmând ca pe măsură ce se vor declarà locuri vacante, »ele să fie completate cu bărbaţi, până când se va ajunge la proporţia de »10 % femei, din numărul total al funcţionarilor«.

Şi cu toate acestea urmează a se reţine că prin acel timp proporţia personalului femenin faţă de cel bărbătesc nu erà decât cam 20 %.

* * *

In ceeace priveşte serviciul postal rural, în timpul de conducere al subdirectorului Berlescu s'au luat următoarele măsuri:

Pentru înlesnirea transacţiunilor între populaţia urbană şi cea rurală, cu începere dela 1 August 1903, s'a dispus ca valoarea mandatelor postale mânuite de factorii rurali, atât la prezentare cât şi la achitare, să se ridice dela 50 lei la 100 lei [2]).

Tot în acest scop, pe ziua de 1 Iunie 1904, s'a admis ca toate agenţiile speciale să primească, atât la prezentare cât şi la achitare, mandate postale până la o valoare de 200 lei, manipulându-le prin condici à-souche, ca şi oficiile [3]).

In vederea unei mai bune întocmiri a itinerariilor factorilor, cât şi pentru studii relative la întinderea serviciului postal rural, în scopul de a se deservì

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 320.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 234.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 89.

www.dacoromanica.ro

toate localităţile rurale, s'a dispus ca »*Serviciul postelor rurale*« din Direcţiunea generală să lucreze *hărţile geografice şi postale* ale tuturor judeţelor pe scara $\frac{1}{100.000}$.

Hărţile geografice conţineau comunele urbane şi rurale şi toate cătunele şi satele cu populaţiune cât de mică, apele, căile ferate şi căile de comunicaţie pe categorii ca: şosele naţionale, judeţene, vicinale şi comunale, precum şi drumurile naturale, şi au fost de un real folos pentru toate studiile ce s'au făcut în urmă, atât la estinderea serviciului postal rural, cât şi pentru înfiinţarea reţelelor telefonice judeţene.

Hărţile postale conţineau comunele, cătunele şi satele, cu indicaţiunea numărului locuitorilor, situaţiunea oficiilor postale şi telegrafice, a biurourilor autorizate, agenţiilor speciale şi a gărilor, cu arătarea serviciilor ce fac, iar pe ele s'au trasat itinerariile factorilor rurali, indicându-se, prin semne convenţionale: locul de plecare al factorilor, numărul şi felul circumscripţiilor, diurna fiecăruia, zilele şi orele de pornire, distanţele între localităţi şi orele de sosire în fiecare localitate.

Prin întocmirea acestor hărţi s'a reuşit pe de o parte a se avea la un loc cât mai multe date asupra funcţionării serviciului postal rural, iar pe de alta de a se stabili că în acel timp se deserveau prin factorii rurali, în majoritate de trei ori pe săptămână, 2.718 comune şi 1.684 cătune, cu o populaţiune rurală de 3.226.677 locuitori şi nu se deserveau 26 comune şi 4.889 cătune cu o populaţiune de 1.822.645 locuitori şi pot să afirm că aceste hărţi au servit a convinge atât pe directorii generali cari s'au succedat, cât şi pe unele organe mai superioare, de necesitatea întinderii serviciului postal rural, lucru la care nu se ajunsese cu repetatele rapoarte făcute în scris asupra acestei chestiuni.

Pentru a veni în ajutorul personalului ca: factori rurali, factori rurali conductori, ajutoare postale şi agenţi speciali, personal expus la diferite boale şi accidente, la moartea şi epuizarea cailor, stricarea cariolelor, iar când nu mai pot efectuà serviciul, după ani de zile, din cauză de boală, accidente sau bătrâneţe, să nu mai rămână muritori de foame întru cât nu aveau drept la nici un ajutor sau pensiune, subdirectorul Berlescu a dispus crearea unei Case de ajutor şi retragere a personalului postal rural, care s'a înfiinţat pe baza unui regulament aprobat şi decretat la 18 Iunie 1903.

Principiile generale pe cari s'a înfiinţat Casa, imediat după decretarea regulamentului, au fost următoarele [1]):

1. De a veni în ajutorul personalului în caz de boală, accidente şi moarte, ivite în timpul şi din cauza serviciului;

2. De a veni în ajutorul personalului când le mor caii, sau li se dis-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, supliment la No. 13

www.dacoromanica.ro

trug cariolele din cauza unui accident în timpul şi din cauza serviciului, prin cumpărarea altor cai şi cariole;

3. De a împrumută personalului sumele necesare pentru cumpărarea cailor şi cariolelor, epuizaţi sau stricate printr'o lungă întrebuinţare;

4. De a veni în ajutorul personalului în caz de boale sau moarte în familie, cu mici împrumuturi fără dobândă şi rambursabile în mici rate lunare;

5. De a servì personalului ajutoare lunare de retragere în cazuri de bătrâneţe şi infirmităţi căpătate în timpul serviciului;

6. De a servì aceleaşi ajutoare femeilor şi copiilor minori rămaşi după moartea personalului.

Fondurile Casei s'au stabilit a se formà din:

Procentele rezultate la depunerile în numerar pentru formarea garanţiilor personalului rural, formând un fond inalienabil;

Din amenzile personalului;

Din economiile prin vacanţe;

Din o reţinere consimţită de 2 % din diurnele personalului;

Din verice alte sume neprevăzute şi extraordinare.

Casa s'a prevăzut a se administrà de un consiliu de administraţie, compus din doi funcţionari superiori din direcţie, numiţi pe câte un an, şi din şeful serviciului postelor rurale, de drept.

Acest comitet lucrà sub preşedinţia directorului sau subdirectorului general.

Funcţiunile de preşedinte şi consilieri erau onorifice, iar pentru şeful serviciului postelor rurale, care aveà şi atribuţia de secretar, s'a prevăzut o diurnă de 60 lei lunar.

Ajutoarele de retragere pentru cei cari deveneau incapabili de a muncì s'au fixat astfel:

După 10 ani serviţi 30 % din diurnă.
» 15 » » 40 % » »
» 20 » » 50 % » »
» 25 » » 60 % » »
» 30 » » 70 % » »

Văduvele după cinci ani de casătorie aveau dreptul la 50 % din pensia cuvenită soţului.

Personalul postal rural care se retrăgeà de bună voie, pentru a aveà drept la ajutor de retragere trebuià să aibă vârsta de 60 ani şi cel puţin 20 ani serviţi.

Pentru a se venì în ajutorul personalului care aveà ani serviţi înainte de creiarea Casei, s'a prevăzut ca timpul servit înainte să fie considerat

www.dacoromanica.ro

ca drept câştigat pentru ajutoare de retragere, acelora cari vor vărsà reţinerile de 2 % pe anii serviţi mai înainte, cu dobândă de 5 %, în termen de 2 ani dela promulgarea regulamentului Casei.

Ajutoarele prevăzute prin regulamentul Casei s'a stabilit a se dà chiar dela înfiinţarea ei, iar ajutoarele de retragere după 5 ani, timp în care Casa îşi va formà fondul trebuincios.

Instrucţiuni pentru mânuirea fondurilor şi veniturilor Casei de ajutor s'au format şi publicat la timp prin *Buletinul Telegrafo-Postal* [1]).

In timpul de conducere al subdirectorului Berlescu s'au făcut de »*Serviciul Postelor rurale*« din Direcţiunea generală studii întinse asupra unei reorganizări a serviciului postal rural, pentru a se ajunge la deservirea în fiecare zi a tuturor comunelor şi cătunelor şi aceasta după cererea ministrului de interne de atunci, care prin legea pentru organizarea comunelor rurale dela 1 Maiu 1904 prevăzuse următoarele principii pentru organizarea serviciului postal rural:

Art. 3.—Comuna care nu va puteà suportà toate serviciile ce îi sunt impuse, va aveà dreptul să se întrunească cu una sau mai multe comune vecine.

Art. 10, alin. n. — A înfiinţà şi întreţine serviciul telefonic între reşedinţa comunei şi satele şi cătunele ei.

Art. 104.—Ele (comunele) pot înfiinţà în caz de trebuinţă, singure sau mai multe comune învecinate, un revizor de vite, un picher, unul sau mai mulţi cantonieri, *un împărţitor postal*, etc. . . . . .

Art. 108. — El (secretarul primăriei) mai este însărcinat cu serviciul postal rural şi serviciul telefonic, acolo unde nu sunt oficii telegrafo-postale sau agenţii speciale.

Art. 109. — La caz de absenţă sau împiedicare, secretarul va puteà fi înlocuit provizoriu prin unul din consilierii comunali cu ştiinţă de carte desemnat de consiliu şi fără drept de retribuţiune.

Art. 117.—Din retribuţiunea secretarilor se va reţine 10 %.

Fiecare secretar va aveà un livret al Casei de economie.

Perceptorul fiscal, însărcinat cu perceperea veniturilor comunale, va păstrà livretul secretarului şi va vărsà în fiecare lună la Casa de economie reţinerile efectuate.

Aceste reţineri se vor considerà şi ca garanţie pentru îndeplinirea serviciului postal rural şi serviciului telefonic.

Art. 118.— La ieşirea din funcţiune livretul se ve remite secretarului, iar în caz de moarte urmaşilor săi.

Art. 123. — Impărţitorii postali vor face serviciu la comunele, satele şi cătunele în cari vor funcţionà.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, supliment la No. 18.

www.dacoromanica.ro

Ei sunt numiţi şi revocaţi de Direcţia generală a telegrafelor, postelor şi telefoanelor.

In baza celor stabilite prin legea comunală şi în sensul vederilor Ministrului V. Lascar, s'a hotărît ca organizarea serviciului postal rural să se facă în principiu astfel :

a) Reşedinţele comunelor negrupate în cercuri şi reşedinţele cercurilor *să se deservească zilnic* prin factori rurali, plecând dela oficii, biurouri autorizate, agenţii speciale şi gări, ca şi în organizarea existentă.

b) Dela reşedinţele comunelor negrupate şi dela reşedinţele cercurilor să plece factori în legătură cu cei dela punctul *a,* cari să *deservească zilnic* satele, cătunele şi comunele negrupate, precum şi comunele, satele şi cătunele ce formează cercurile.

In acest sens s'au făcut lucrări pentru deservirea tuturor localităţilor rurale din întreaga ţară, stabilindu-se că sumele necesare pentru executarea serviciului în astfel de condiţiuni se ridică la 1.998.454 lei, adică cu un plus de 1.141.570 lei, cari trebuiau să se suporte parte de Stat şi parte de judeţe.

Principiile noui organizări ministrul Lascar le-a comunicat şi prefecţilor de judeţe în conferinţele ce s'au ţinut prin luna Maiu 1894, *când le-a cerut să facă toate sacrificiile pentru estinderea serviciului postal rural, atât din punctul de vedere al raţiunii de Stat, cât şi pentrucă posta este, după şcoală, principalul factor pentru întinderea culturii şi răspândirea civilizaţiunii.*

Tot în această conferinţă ministrul Lascar a comunicat prefecţilor că a hotărît trimiterea în străinătate a *şefului serviciului postelor rurale* din Direcţiunea generală, pentru a studiă în Germania şi Elveţia organizarea şi funcţionarea serviciului postal rural şi a aduce norme pentru o mai bună organizare.

* * *

Subdirectorului Berlescu 'i se mai datorează faptul că găsind în depozitul Direcţiunii generale un stoc de timbre postale făcute în 1900 la Paris, spre a fi puse în circulaţie la inaugurarea palatului postei, şi care n'a avut loc din diferite împrejurări, pune în circulaţie acele timbre şi, cum ele au fost cumpărate de colectorii şi filateliştii din ţară şi străinătate, reuşeşte a se realiză un beneficiu de 453.000 lei fără ca venitul timbrelor postale obişnuite aflătoare în curs să fi scăzut cu ceva.

In baza acestui beneficiu, subdirectorul Berlescu cere şi obţine deschiderea unui credit extraordinar de 40.436 lei pentru îmbunătăţirea şi completarea grajdurilor Direcţiunii postelor, spre a corespunde mai bine transporturilor postale multiplicate în ultimul timp, şi a unui credit de 398.661 lei, 90 bani, pentru înlocuirea liniilor telefonice aeriene din centrul Capitalei prin cabluri subterane aşezate într'o canalizare specială [1]).

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, supliment la No. 13.

www.dacoromanica.ro

Prin acest din urmă credit s'a putut prelungi canalizarea subterană de 3 kilometri începută de directorul Ghica cu încă 6 kilometri, înlăturându-se astfel pe de o parte deranjamentele ce se iveau în reţelele aeriene mai cu seamă în timpul iernei, iar pe de alta aspectul urât ce se dădeà străzilor Capitalei, prin stâlpii de lemn încărcaţi cu sute de fire şi marile şi greoaiele console de fier fixate în diferite clădiri.

* * *

In relaţiunile cu ţările străine în timpul de conducere al subdirectorului Berlescu intervin următoarele :

S'a încheiat la 5 Decemvrie 1903 un aranjament postal cu Bulgaria, relativ la schimbul de colete postale încărcate cu ramburs şi lichidarea rambursurilor prin mandate postale, care s'a pus în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1904 [1]).

Printr'un acord cu Britania-Mare, cu începere dela 1 Aprilie 1904, s'a dispozat ca valoarea mandatelor postale şi telegrafice preschimbate între România şi Britania-Mare şi Irlanda să se ridice la 504 lei, iar pentru colonii s'a menţinut maximul de 252 lei din trecut [2]).

S'a admis ca dela 1 Aprilie 1904 să se dea curs cărţilor postale ilustrate sosite din străinătate, a căror faţă rezervată puntru adresă va fi divizată în două părţi, printr'o linie verticală şi din cari pe una (care nu trebuie să fie mai mare decât $^1/_2$ din suprafaţa totală) să se scrie corespondenţă, iar pe cealaltă adresa destinatarului [3]).

* * *

Pentru a studià mai bine şi din toate punctele de vedere orice schimbări de sisteme în instalaţiuni, orice modificări şi introduceri de noi aparate şi materiale, subdirectorul Berlescu, cu decizia înregistrată sub No. 17.177 din 3/III/1904, dispune înfiinţarea unui comitet tehnic, compus din funcţionarii cu studii speciale şi din cei cunoscători ai materialelor tehnice, care va aveà sarcina să studieze şi să-şi deà părerea asupra chestiunilor sus arătate, ce i se vor trimite de Direcţiunea generală [4]).

* * *

Subdirectorul Berlescu îmbolnăvindu-se însă grav de cord, ministrul Lascăr a numit la 1 Iunie 1904 ca director general pe inginerul-şef P. A. Zahariade, iar el a rămas ca subdirector general mai mult în concediu până la începutul anului 1905, când s'a retras la pensie.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1903, pag. 344.

[2]) Darea de seamă din 1894—1904, pag. 53.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 67.

[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 45.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI PETRE A. ZAHARIADE

1 Iunie 1904—30 Decemvrie 1904

Petre A. Zahariade, inginer-şef al portului Constanţa, a fost numit director general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor pe ziua de 1 Iunie 1904.

Numirea sa, spre sfârşitul de guvernământ al unui partid şi ca atare pentru un scurt timp de conducere, n'a permis acestui director să atace chestiuni mai mari sau de interes general, mărginindu-se a face numai acte de administraţie.

Directorul Zahariade, ca lucrări mai importante, face următoarele :

Stabileşte reguli pentru numirea şi revocarea personalului plătit din fondul transporturilor, în care intră şi personalul grajdurilor Direcţiunii, urmând ca acestea să se facă numai de serviciul personalului [1]).

Dispozează, cu decizia înregistrată la No. 95.221 din 8/XII/904, ca administraţia cantinei telegrafo-postală să se facă numai de consiliul de administraţie, înlăturându-se amestecul altor organe [2]).

Ia măsuri pentru punerea în aplicare, pe Iulie 1904, a modificărilor introduse în regulamentul telegrafic internaţional, în urma conferinţei dela Londra [3]).

Hotăraşte, cu decizia înregistrată la No. 90.697 din 23/XI/904, a se pune regule în mânuirea bănească a fondului instalaţiunilor telefonice, stabilind că la furnituri şi contracte să se respecte legea contabilităţii generale a Statului, iar aprobarea cheltuelilor din acel fond să se facă în conformitate cu art. 8, 11 şi 13 din regulamentul legii de organizare [4]).

Continuă lucrările pentru punerea în aplicare a prevederilor din legea comunală, privitoare la serviciul postal rural, însă cum ministrul Vasile Lascar s'a

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 267.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 267.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 128.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1904, pag. 260.

www.dacoromanica.ro

retras din minister prin luna Noemvrie 1904, şi cum în urmă s'a schimbat şi partidul de guvernământ, posta rurală a rămas tot în starea din trecut.

Urmăreşte completarea reţelelor telefonice judeţene şi face în timpul său de conducere să se deà în exploatare 121 posturi telefonice înfiinţate în diferite comune rurale din ţară.

* * *

In urma retragerii partidului liberal dela guvern, directorul Zahariade demisionă pe ziua de 30 Decemvrie 1904.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI GR. CERKEZ

31 Decemvrie 1904—4 Noemvrie 1908

Gr. Cerkez, arhitect, inginer-şef şi profesor la şcoala de poduri şi şosele, a fost numit director general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor pe ziua de 31 Decemvrie 1904, în urma retragerii lui Petre Zahariade.

* * *

In ce priveşte organizarea şi funcţionarea Administraţiunii centrale, care, prin desvoltarea serviciilor, nu mai corespundeà organizaţiei din 1892, directorul Cerkez, în timpul său de conducere, a luat ca măsuri mai principale următoarele :

In scopul de a dà serviciului tehnic o organizaţie mai raţională şi în conformitate cu noile cerinţe, la întocmirea bugetului pe anul financiar 1905—1906 a prevăzut ca şeful diviziei tehnice să fie un inginer, iar pe ziua de 9 Aprilie 1905 a numit în această funcţiune pe inginerul-şef N. Vasilescu-Karpen, absolvent al şcolii superioare de electricitate din Paris [1]).

Tot în scopul arătat şi pentru ca la servicii speciale, cum ar fi arhitectura, atelierele, verificările, etc., să se găsească oameni cu cunoştinţe mai speciale, prin acelaş buget a prevăzut înfiinţarea a trei posturi de ingineri, cari s'au şi completat pe ziua de 14 Maiu 1905 [2]).

In vederea desvoltării ce luase serviciul postal rural prin organizările anterioare şi prin întinderea dată cu ocaziunea reintroducerii serviciului de distribuirea produselor regiei, la formarea bugetului pe anul financiar 1906—1907, a prevăzut, cu începere dela Aprilie 1906, înfiinţarea în Administraţia centrală a unei noi divizii, sub denumirea de *»Divizia postelor rurale«*.

Pentru a uşurà lucrările diviziei administrative, care aveà în sarcina sa şi lucrările serviciului contabilităţii, prin bugetul pe 1907—1908 a prevăzut deslipi-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 71.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 105.

www.dacoromanica.ro

rea acestui serviciu şi transformarea lui într'o divizie aparte, sub denumirea de »*Divizia Contabilităţii*«.

Intrucât lucrările serviciilor ce formau divizia de exploatare luaseră o mare desvoltare, din care cauză nu se mai puteau studià şi rezolvà de un singur şef de divizie, cu decizie directorială a dispus, cu începere dela 12/25 Noemvrie 1907 [1]), ca serviciile din acea divizie să se împartă precum urmează :

Divizia I-a : cuprinzând lucrările de exploatare postală internă şi internaţională, transporturi, localuri, instrucţii şi convenţiuni postale.

Divizia II-a : exploatarea telegrafică şi telefonică, statistica internă şi internaţională şi dările de seamă anuale.

Divizia III-a: controla mandatelor interne şi internaţionale şi controlele postale, telegrafice şi telefonice interne şi internaţionale.

De oarece postele ambulante şi cursele postale nu mai erau bine controlate şi supraveghiate dela reducerea inspectoratului respectiv din 1901—1902, şi cum în cursul timpului ele trecuseră sub supravegherea a diferiţi inspectori cari nu cunoşteau aceste ramuri ale serviciului, prin bugetul pe anul financiar 1907—1908 şi cu începere dela 1 Aprilie 1907 a prevăzut din nou postul de inspector al biurourilor postale ambulante.

In scopul de a se îndeplinì mai bine controlul şi supravegherea serviciului care luase o mare desvoltare, atât prin introducerea serviciului postal rural, cu ocaziunea introducerii serviciului de distribuirea produselor regiei, cât şi prin desvoltarea serviciului telefonic şi a reţelelor judeţene, prin decizie directorială şi cu începere dela 1/14 Maiu 1907 a hotărît ca serviciul executiv să se împartă în şase circumscripţiuni, compuse precum urmează [2]) :

Circumscripţiunea I-a	judeţele : Mehedinţi, Dolj, Gorj, Vâlcea şi Romanaţi, cu reşedinţa în Craiova.
Circumscripţiunea II-a	judeţele : Prahova, Ilfov, Vlaşca şi Ialomiţa, cu reşedinţa în Bucureşti.
Circumscripţiunea III-a	judeţele : Buzău, R.-Sărat, Putna, Bacău, Tecuci, Tutova şi Fălciu, cu reşedinţa în Focşani.
Circumscripţiunea IV-a	judeţele : Neamţu, Roman, Iaşi, Vaslui, Suceava, Botoşani şi Dorohoi, cu reşedinţa în Iaşi.
Circumscripţiunea V-a	judeţele : Olt, Argeş, Teleorman, Muscel şi Dâmboviţa, cu reşedinţa în Piteşti.
Circumscripţiunea VI-a	judeţele : Tulcea, Constanţa, Brăila şi Covurlui, cu reşedinţa în Brăila.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1907, pag. 258.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1907, pag. 121.

www.dacoromanica.ro

Totdeodată, pentru conducerea acestor circumscripţii, de oarece nu există numărul necesar de inspectori, a dispus ca trei din ele să fie conduse de oficianţii superiori gradul I, cu titlul de şefi de circumscripţie şi cu o diurnă de 150 lei lunar pentru deplasări.

* * *

In ceeace priveşte personalul şi părţile privitoare la organizarea lui, directorul Cerchez a luat ca măsuri mai principale următoarele:

In scopul ca în personalul auxiliar să se primească tineri cu nivelul cultural mai ridicat ca în trecut, a dispozat, cu începere dela Maiu 1906, ca aspiranţii pentru posturile de impiegaţi auxiliari să aibă cel puţin patru clase gimnaziale [1]).

Pentru a ridică nivelul cultural al personalului din cadrele corpului şi în scopul ca acestor funcţionari, meniţi să treacă prin întreaga ierarhie a corpului, să li se deă o cultură profesională corespunzătoare, a hotărît înfiinţarea unei şcoale profesionale, bazată pe următoarele principii [2]):

Durata învăţământului teoretic şi practic să fie de doi ani.

La admiterea în şcoală să se ceară fiecărui aspirant a depune:

Extract de pe actul de naştere, din care să rezulte că are etatea de 18—25 ani;

Act doveditor că este român sau naturalizat;

Act medical că este sănătos şi că nu suferă de boale cronice sau infirmităţi constituţionale, şi

Diploma de absolvirea unui liceu real, modern sau clasic.

Absolvenţilor şcolii să li se libereze, după notele obţinute, diplome sau certificate. Cei cu diplome să fie primiţi în corp ca elevi gradul I, iar ceilalţi ca elevi gradul III.

In şcoală să fie admişi şi elevii din corp cari ar aveà pregătirea de a urmà cursurile.

Cursurile de predat în şcoală s'au stabilit astfel [3]):

Electricitatea şi telegrafia fără fir, predate de inginerul-şef clasa II N. Vasilescu-Karpen, care îndeplineà şi funcţiunea de director al şcolii.

Matematica şi rezistenţa materialelor, de inginerul-şef clasa II V. Cristescu.

Fizica şi chimia, de inginerul ordinar clasa II N. Brătescu.

Construcţiile de linii, de oficiantul superior gradul I Al. Mihalcea.

Telegrafia, de oficiantul superior gradul II C. Cotescu.

Telefonia, de oficiantul superior gradul I G. Radacovici.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 85.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 237.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 273.

www.dacoromanica.ro

Exploatarea și geografia postală, de oficiantul superior gradul II C. Minescu.

Exploatarea telegrafică, de oficiantul superior gradul II A. Arsenescu.

Limba germană, de inginerul ordinar clasa III G. Vidrașcu.

Desemnul și geometria descriptivă, de inginerul ordinar clasa III V. Tănăsoiu.

Construcțiile civile, de inginerul ordinar clasa III L. Eraclide.

Statistica, dreptul și economia politică, de oficiantul inferior gradul II P. Popescu.

Limba franceză, de profesorul Maurice Juiland.

Deschiderea școalei și începerea cursurilor s'a făcut în ziua de 1 Noemvrie 1905, cu care ocazie directorul general Gr. Cerchez a ținut frumoasa și simțitoarea cuvântare pe care o dăm mai jos [1]):

Domnilor,

Sunt fericit că mi-a fost dat să pot reîntemeiă școala de postă, telegraf și telefon, care dăduse rezultate atât de frumoase și care a fost suprimată sub pretext de o meschină economie.

A tăgăduì utilitatea acestei școli este un non sens în epoca în care trăim. Ca să construești o șosea comunală se cere să fi învățat cartea cea mai grea a ingineriei; ca să te faci soldat școală specială; ca să te faci silvicultor, agricultor, lucrător de ateliere se cere școală specială ; ca să fii ajutor de judecător de pace în cea mai neînsemnată comună rurală, sau ca să devii subcomisar se cere licență; chiar pentru a devenì copist la orice dregătorie se cere cel puțin diploma de bacalaureat. De ce oare numai pentru serviciul telegrafo-postal unde se află instalațiuni atât de delicate de telegrafie, telefonie, telegrafie fără sârmă, etc., unde trebuiesc cunoștințe întinse de geografie, limbi străine, să fie deajuns instrucția care se poate căpătà în 4 clase primare sau cel mult în 4 clase gimnaziale ?

Nivelul cultural s'a ridicat în toate ramurile activității noastre naționale, trebuie fără doar și poate să fie înnălțat și în corpul telegrafo-postal, căruia cetățenii îi încredințează interesele lor cele mai primordiale și care trebuie să fie un corp de elită.

Netăgăduit, d-lor, că personalul actual al postelor, compus din mare parte de persoane cărora pentru admitere nu li s'au cerut condiții de instrucție înnaltă, formează totuș un personal excelent, mai bun poate decât acela al multor State din străinătate cu o cultură și civilizație mai veche decât a noastră, dar aceasta nu va să zică că acest corp trebuie să se cristalizeze în forma lui inițială și că nu este susceptibil de perfecționare.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 254.

www.dacoromanica.ro

Negreşit că se poate merge bine şi sănătos în trăsură, chiar pe un drum de câmp ; nu va să zică că pentru aceasta nu trebuie să se mai înfiinţeze drumuri de fier.

Şi în vremurile vechi, când ştiinţa erà apanajul unei mici caste, unui număr mic de iniţiaţi, au existat meşteşugari buni, artişti chiar; dar numai când ideile liberale cari au pregătit secolul XIX, au venit să împrăştie învăţătura ca o mană bine făcătoare asupra întregei omeniri, atunci numai toate ramurile activităţii omeneşti au luat desvoltarea aceea uimitoare de ale căror binefaceri societatea modernă se bucură.

Graţie acestei răspândiri s'au ivit toate acele invenţii surprinzătoare, cari fac mai mult parte din bazmuri, aceasta a născocit aburul, căile ferate, gazul, aplicaţiunile minunate ale electricităţii, telegraful, telefonul, telegrafia fără sârmă, etc.

De aceea, d-lor, în totdeauna instrucţia cât mai largă, cât mai întinsa va fi considerată ca cea mai mare binefacere dată unei naţiuni.

Am auzit zicându-se: Ce trebuie atâta carte ca să formezi un amploiat postal, destinat să bată telegrame la aparatul Morse sau să taxeze o scrisoare ?

Gândesc că ar fi trist dacă nu am considerà pe un amploiat postal de cât ca o maşină, ca un automat, destinat ca toată vieaţa lui să o petreacă gârbovit pe un aparat Morse şi să bată din degete până ce moartea sau un reumatism va venì ca să-l scape de acel chin. Nu, d-lor, gândesc ca personalul telegrafo-postal trebuie să aibă un ideal mai mare şi oricare să aibă putinţa să aspire a urcà cât mai sus treptele ierarhiei şi să fie în totdeauna gata de a puteà ocupà orice altă funcţiune decât aceea de a bate cu mai multă sau mai puţină pricepere manipulatorul aparatului Morse.

Dar, oare, chiar pentru a bate cu degetul acest aparat nu trebuie să cunoşti aparatul pe care lucrezi, principiile pe cari se bazează ?

Oare, în afară de orelè de serviciu nu rămâne amploiaţilor vieaţa sociala ? Nu trebuie ca ei să poată discutà cu temei cu un copist de tribunal ?

De aceea, d-lor, cred că am făcut bine întreg corpului postal, reînfiinţând această şcoală.

V'am ales ca profesori persoanele cele mai meritoase, cari cunosc aprofunzit, atât teoretic cât şi practic, materiile cari sunteţi chemaţi a le învăţà.

In capul şcolii am pus pe d-l Vasilescu Karpen, şeful diviziei tehnice, unul din cei mai distinşi electricieni, cu care ţara se poate fălì şi pe care mă bucur că am putut să-l atrag în corpul telegrafo-postal.

Puneţi-vă la lucru, căutaţi să corespundeţi sacrificiilor ce Statul le face cu această şcoală, căutaţi să deveniţi harnici şi destoinici amploiaţi postali.

Deşì poate plata ce o veţi primì la început nu va fi în raport cu meritele ce le veţi dobândì, aveţi însă în vedere că la terminarea acestor 2 ani

www.dacoromanica.ro

de studii veţi găsi înaintea d-voastre o carieră sigură, inamovibilă, ocrotită prin legi speciale şi în cari înaintările, dacă sunt încete, sunt însă sigure.

Nu-mi rămâne decât să vă zic din nou: puneţi-vă la lucru şi succes bun!

Cursurile şcolii au durat până la 1 Iunie 1906, după care elevii au fost trimişi să facă perioada practică la diferite oficii şi servicii, iar dela 1 Octomvrie 1906 au început a urmà cursurile anului al doilea.

Şcoala a funcţionat în condiţiunile mai sus arătate până în vara anului 1909, când s'a desfiinţat. In acest timp însă ea a format şi dat corpului elemente bine preparate, cari s'au deosebit în toate ramurile de serviciu pe unde au fost ataşate şi dacă şcoala s'ar fi menţinut până în prezent n'am fi avut să ne plângem atât de mult de reaua recrutare a personalului şi nici de lipsa cunoştinţelor profesionale.

In scopul de a venì în ajutorul întregului personal al administraţiunii postelor a cărui stare materială lăsà de dorit, mai cu seamă din cauza reducerii lefurilor din 1901/902, a întocmit un proiect de lege pentru înfiinţarea unui aşezământ, care prin economie, credit şi ajutor să uşureze starea acelui personal.

Principiile pe cari s'a înfiinţat acest aşezământ sub denumirea de Casa de economie, credit şi ajutor, stabilite prin legea din 28 Maiu 1905, sunt următoarele [1]):

A capitaliză şi face productive micile reţineri ale personalului.

A înlesnì creditul personalului prin avansuri asupra lefurilor, diurnelor sau pensiilor lor, scăpându-i de cămătari şi oameni de afaceri.

A venì în ajutorul funcţionarilor membrii ai Casei şi a familiilor lor, prin ajutoare băneşti, în cazuri de boale, morţi şi alte nenorociri.

A servì pensiuni lunare funcţionarilor reformaţi din cauza infirmităţilor şi cari n'ar aveà dreptul la pensiuni dela Stat.

A înfiinţà şi întreţine cantine postale, stabilimente de sănătate, aziluri şi instituţii de educaţie pentru copiii şi orfanii funcţionarilor membrii ai Casei.

Administraţia şi conducerea Casei a hotărît a se face de un consiliu de administraţie, numit dintre funcţionarii superiori ai Administraţiei centrale şi a oficiilor centrale din Bucureşti, răspunzător de administrarea Casei.

Pe lângă consiliu, Casa va aveà un director, un subdirector, un cassier şi personalul de execuţie trebuincios, recrutat de preferinţă dintre pensionarii Administraţiunii postelor.

Prin regulamentul desvoltător al legii a prevăzut în mod amănunţit îndatoririle consiliului de administraţie şi ale personalului Casei, regulele pentru păstrarea fondurilor, facerea reţinerilor, darea împrumuturilor, ajutoarelor şi pensiunilor, formarea fondurilor pentru stabilimente, bugetul şi contabilitatea Casei.

---

[1]) *Monitorul Oficial* No. 46 din 1905.

www.dacoromanica.ro

Tot prin regulament a mai prevăzut că pensiuni lunare nu se vor acordà decât peste 5 ani dela înfiinţarea Casei.

Primul consiliu de administraţie al Casei, numit pe ziua de $^1/_{14}$ Iunie 1905 şi care a făcut primele lucrări pentru înfiinţarea şi funcţionarea Casei, a fost compus astfel [1]):

Tache Ionescu, inspectorul circumscripţiei II;
N. Vasilescu-Karpen, şeful diviziei tehnice;
Al. Petrovici, » » administrative;
Const. Minescu, » » postelor rurale;
Chr. Bolintineanu, dirigintele oficiului telegrafic central;
Dim. Ghiţescu, şeful serviciului ordonanţării;
P. Popescu, şeful serviciului statistic;
C. Negroni, oficiant inferior gradul I;

iar ca organe principale de execuţie au fost numiţi:

N. Voinescu în postul de director;
Al. Păunescu » » » subdirector;
I. Stoicescu, » » » cassier,

câte şi trei foşti oficianţi superiori gradul I în Administraţia postelor.

Casa şi-a început imediat activitatea, dând însemnate ajutoare personalului, iar în timpul ce urmează a căutat să-şi modifice regulamentul şi legea constitutivă, pentru a corespunde şi mai bine scopurilor ei.

Astfel, la 20 August 1906, s'a modificat art. 113 din regulamentul Casei, în sensul de a se acordà pensiuni membrilor Casei cari n'ar aveà dreptul la pensiuni dela Stat, după un an dela înscrierea lor ca membri [2]). Ori, cum la introducerea modificării trecuse un an dela înfiinţarea Casei, cea mai mare parte din funcţionarii Administraţiei au căpătat imediat dreptul la asemenea ajutoare.

La 30 Aprilie 1907 [3]), printr'o lege specială, s'a modificat câteva articole şi aliniate din legea Casei, prin care s'au introdus următoarele îmbunătăţiri:

S'a întins acordarea ajutoarelor de retragere (pensiuni) şi asupra soţiilor şi copiilor membrilor Casei, morţi înainte de a aveà dreptul la pensiune dela Stat.

S'a prevăzut acordări de burse şi ajutoare pentru studii copiilor şi orfanilor membrilor Casei şi ajutoare pentru măritişul fetelor.

S'a dat dreptul soţiei şi copiilor membrilor decedaţi de a puteà să rămână ca membrii ai Casei.

S'au creiat noi venituri pentru Casă şi s'a scutit averea Casei şi operaţiunile ei de orice taxe de timbru şi înregistrare şi de dări către Stat, judeţ sau comună.

S'a stabilit că, dispunând de fonduri, Casa să poată dà împrumuturi şi

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 123.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 229.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1907, pag. 85.

www.dacoromanica.ro

funcţionarilor dela alte autorităţi ca şi pensionarilor civili, să-şi plaseze fondurile în împrumuturi ale autorităţilor constituite, sau să cumpere imobile.

Şi, în fine, pentru a se suprimă reţinerile ce se făceau personalului postelor şi telegrafelor pentru formarea garanţiilor, reţineri cari făceau ca lefurile acestor funcţionari să fie şi mai mult micşorate, s'a prevăzut ca garantarea Statului contra sustragerilor sau pierderilor pricinuite Administraţiunii postelor de personalul său să şi-o iă asupră-şi Casa de credit, până la o sumă egală cu salariul pe un an al fiecărui funcţionar.

In schimb s'a prevăzut ca funcţionarii, cari trebuiau să aibă garanţii, să depună la Casa de credit o sumă care s'a fixat astfel :

Pentru elevi şi auxiliari 50 lei.
» oficianţi inferiori 200 »
» » superiori 350 »

Partea practică a principiului arătat a fost că din sumele depuse s'a format un fond destul de însemnat, care fructificat de Casă a produs atât cât să acopere unele lipsuri, să se deă o dobândă de 3 $^0/_0$ depunătorilor fondului şi să rezulte şi un frumos beneficiu şi pentru Casă.

Rezultatele date de Casa de credit au fost cât se poate de bune şi din darea de seamă a anului 1908 se constată [1]) :

Că numărul membrilor înscrişi la finele acelui an erà de 3.153 funcţionari dintr'un număr total de 3.728.

Că în scurt timp membrii Casei aveau din depunerile permanente şi din garanţii, averea lor proprie, 521.677 lei.

Că averea Casei ajunsese la 753.231 lei, şi

Că în acest interval de timp se dăduse personalului însemnate ajutoare pentru boală, moarte şi pensiuni.

In privinţa personalului, în timpul de conducere al directorului Cerkez, din cauza creşterii traficului şi înfiinţării de noi servicii şi oficii postale şi telegrafice, s'a simţit nevoia a se mări numărul.

Personalul bărbătesc, care prin bugetul pe 1904/905 erà de 1.192, s'a sporit treptat ajungând în anul 1908/909 la 1.355, deci cu un spor de 163 funcţionari. Din acest spor însă, 40 funcţionari au fost adăugaţi la personalul din cadrele corpului, iar restul de 123 la personalul auxiliar, personal lipsit de pregătirea necesara, cât şi de cunoştinţele cerute unui bun funcţionar de poştă şi telegraf.

Cât priveşte personalul femenin, în acelaş interval de timp numărul lui s'a ridicat dela 234 la 715, adică cu un spor de 481 funcţionari, ceeace a făcut ca proporţia personalului femenin, faţă de cel bărbătesc, care în 1904/905 erà de 19,79 $^0/_0$, să ajungă în 1908/909 la 52.76 $^0/_0$. Proporţie păgubitoare bunului

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, supliment la No. 17.

www.dacoromanica.ro

mers al instituţiei din toate punctele de vedere şi care nu se găseşte în nici o altă Administraţiune de postă.

Tot relativ la personal urmează să se ştie că funcţionarii cu drepturile regulate la pensiune, şi despre cari am vorbit la pag. 545 şi 560, în cursul timpului şi sub oarecari presiuni s'au retras treptat, ultimii plecând pe ziua de 1 Maiu 1908 [1]), dată dela care, după un îndelungat timp, s'a intrat în legalitate.

* * *

In ceeace priveşte îndeplinirea serviciilor şi părţilor privitoare la exploatare, în timpul directoratului lui Cerkez s'au luat ca măsuri mai principale următoarele:

Cu începere dela 18 Martie 1905 s'au admis şi la prezentare, atât în serviciul intern, cât şi în schimb cu străinătatea, cărţile postale ilustrate, a căror parte rezervată adresei este împărţită în două, servînd una pentru scrierea adresei, iar cealaltă pentru corespondenţă [2]).

Pentru a se veni în avantajul orbilor, şi având în vedere volumul scrisorilor ce aceştia primesc sau expediază, a admis, cu începere dela 1 Ianuarie 1906, ca scrisorile adresate orbilor din ori şi ce parte a ţării şi destinate a fi citite de aceştia, precum şi cele scrise de orbi şi adresate la orice persoană, să fie considerate şi taxate ca imprimate spre a se bucură de reducerea taxelor pentru astfel de trimiteri.

Asemenea corespondenţe s'a prevăzut a fi prezentate în plic deschis, sub bandă sau legate cruciş cu sfoară, iar conţinutul să fie scris cu litere în relief sau cu litere mari făcute cu creionul. Adresa acestor trimiteri s'a prevăzut a fi scrisă astfel în cât să poată fi cetită de funcţionarii postei [3]).

In vederea marelui interes public, ce îl prezintă corespondenţa şcolilor secundare cu părinţii, tutorii sau corespondenţii elevilor, privitoare la situaţiunea elevilor din acele şcoli, cu începere dela 31 Ianuarie 1908, s'a dispozat ca astfel de corespondenţe scrise pe formulare speciale şi depuse de şcolile secundare să fie admise a circulă fără plată [4]).

Ia măsuri pentru întocmirea şi publicarea dării de seamă şi statisticii asupra mersului serviciului postal, telegrafic şi telefonic dela 1 Aprilie 1894 până la Aprilie 1905, lucrare care s'a şi dat la lumină până la August 1906 [5]).

Tot o asemenea dare de seamă s'a făcut şi publicat şi pentru intervalul dela Aprilie 1905 până la Aprilie 1907.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 121.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 65.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 10 şi 30.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 40.
[5]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 159

www.dacoromanica.ro

In scopul de a se puteà retrage din circulaţie oricând şi a se schimbà valorile de pe timbrele postale şi de pe orice formulă de valoare a Direcţiunii postelor, se modificà, cu decretul No. 3.409 din 6 Octomvrie 1906, paragraful 3 de sub art. 124 din regulamentul legii de exploatare în sensul următor [1]):

»Timbrele postale, cărţile, mandatele carton, etc., se pot modificà şi »retrage din circulaţie la orice epocă ar crede Direcţiunea generală; tot prin »deciziunea Direcţiunii generale se pot pune în *surchargé* (în *surchargé,* poate: »surcharge) pe timbrele mobile sau pe cele incrustate, după necesităţile ser- «viciului« ».

Pentru a se activà mersul corespondenţelor şi a se uşurà mânuirea serviciului postal, în Maiu 1905 dându-se în circulaţie un nou tren accelerat pe linia Bucureşti-Vârciorova, în legătură cu trenurile ungare spre Occident, s'au înfiinţat biurourile ambulante No. 19 Bucureşti-Vârciorova şi No. 20 Vârciorova-Bucureşti.

De asemenea, în acelaş scop, prin Decemvrie 1905, s'au înfiinţat biurourile ambulante No. 21 Bucureşti-Giurgiu şi No. 22 Giurgiu-Bucureşti, în legătură cu biurourile ambulante bulgare, atât pentru schimbul între ambele ţări cât şi pentru tranzit [2]).

Intru cât mandatele postale se achitau la domiciliul destinatarilor numai în anumite oraşe, unde erau conductori postali cari făceau acest serviciu, iar în toate celelalte părţi publicul urmà să se prezinte la oficii să le incaseze, cu începere dela 9/V/1908 s'a dispus ca toate oficiile să facă obligatoriu achitarea mandatelor la domiciliu prin personalul de care dispune, fie conductori, fie factori locali.

Prin această măsură s'a servit publicul, înlăturându-i multe neajunsuri şi s'au creiat venituri prin incasarea taxelor de factaj [3]).

In scopul de a face ca trimiterile de bani prin mandate telegrafice să nu sufere întârzieri, cu începere dela 26/III/1907 s'a dispus ca astfel de trimiteri să se achite nu numai în orele cât este deschisă posta, ci în tot timpul cât este deschis serviciul telegrafic [4]).

Spre a înlătură neplăcerile destinatarilor de mandate la achitarea taxelor de factaj, cu începere dela 4/I/1908 dispozează ca asemenea taxe să poată fi achitate la prezentare, în care caz să se lipească de faţa mandatului o etichetă »*factaj plătit*«, iar pe dos să se aplice timbre taxa de plată în valoare egală cu taxa ce s'ar fi cuvenit pentru factaj [5]).

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 267.
[2]) Darea de seamà din 1905—1907, pag. 103.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 139.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1907, pag. 60.
[5]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 9.

www.dacoromanica.ro

Pentru a înlesni trimiterea sumelor mici prin poştă şi ţinându-se seamă că populaţiunea mărginaşe a marilor oraşe n'are în totdeauna oficii în apropiere, din care cauză pierde timp şi interese, cu începere dela 8/21 Decemvrie 1906 s'au pus în circulaţie formulare de mandate cărţi postale, cari se puteau procurà dela oficii şi dela debitanţii de timbre [1]).

Formularele aranjate în carnete pe categorii erau imprimate pe carton acoperit cu un filigran, în care se arătà valoarea în lei pentru fiecare, adică: 0 lei, 1 leu, 2 lei . . . . . până la 10 lei.

Pe marginea cotorului se aflà o serie de cifre, crescând din 5 în 5, cari reprezintau banii, iar prin tăierea din cotor se puteà ca pe lângă valorile fixe în lei, să se arate şi valorile banilor dela 5 până la 95.

Modul de întrebuinţare al acestor mandate-cărţi erà următorul:

Trimiţătorul, după cumpărarea formularului şi achitarea valorii lui, scrià pe faţa mandatului-carte adresa destinatarului, pe dos adresa sa proprie şi într'un loc anume rezervat corespondenţa privitoare la trimitere. Cartonul-mandat mai prevedeà pe latura opusă cartonului o parte care se puteà detaşà şi care serveà ca recepisă de trimiterea mandatului.

Formularul completat de public se puteà depune în orice timp şi în orice cutie postală, de unde se ridicà de agenţii postei.

Aduse la oficiu, mandatele-cărţi postale se scriau în registrele respective şi, după învestirea cu formele cerute, prin cari căpătau valoare liberatoare, se expediau la destinaţie, unde se achitau ca ori şi ce mandat postal.

Din cauză însă că debitanţii nu voiau să se încarce cu atâtea feluri de formulare, iar pe de alta că publicul nu voià să iasă din regulile cu cari era obişnuit, inovaţia n'a prins, cu toată stăruinţa depusă de directorul Cerchez, şi cu toate că dela Iunie 1908 făcuse obligatorie emiterea mandatelor până la 10 lei pe formularele arătate [2]).

Relativ la mandatele-cărţi, avem de adăugat că la Octomvrie 1908 [3]) se reuşise a se face un singur formular de mandat până la 10 lei, înlăturându-se parte din neajunsurile din trecut, însă, din cauza retragerii directorului Cerchez, acest formular nu s'a pus în aplicare, şi nu mult după aceasta s'a retras din circulaţie şi mandatele-cărţi.

Unul din motivele principale pentru înfiinţarea diviziei III de exploatare, a fost ca acea divizie să stabilească noi reguli pentru facerea unei controle mai raţionale asupra serviciului mandatelor postale interne şi internaţionale şi ca consecinţă a se puteà cunoaşte situaţiunea exactă a mânuirii unui fond de peste 80.000.000 lei anual.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, supliment la No. 23.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, supliment la No. 12.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 320.

www.dacoromanica.ro

In adevăr, în Administraţiunea postelor, la introducerea mandatelor postale interne, cu prezentări şi achitări prin oficii, ce a avut loc în anul 1880, şi la acea a mandatelor internaţionale, prin anul 1879, s'a aranjat facerea unei controle restrânse, care constă în a se verifică achitările şi prezentările, iar excedentele ce reprezentau valoarea mandatelor neprezentate la plată se reportau din lună în lună asupra lunilor următoare şi din an în an asupra anilor următori.

Din cauza acestui fel de controlă, în Administraţia postelor nu s'au încheiat situaţiuni lunare sau anuale, prin cari s'ar fi descoperit nereguli făcute în mânuirea fondurilor şi s'ar fi ştiut cari sunt, după atâţia ani, profiturile Direcţiunii postelor şi ca atare ale Statului, din mandatele neprezentate la achitare, sau din operaţiunile făcute cu fonduri de milioane, cari produceau dobânzi şi dela mânuirea cărora rămâneau beneficii însemnate din diferenţe de plăţi.

In afară de acestea, controlele mandatelor postale găsindu-se în acel timp în întârziere cu ani de zile, Administraţia sufereà pagube însemnate, de oarece neregulile în manipulaţie se descopereau prea târziu şi astfel lipsurile nu se mai puteau acoperì dela cei vinovaţi.

Pentru a se pune capăt acestei stări şi în baza propunerilor făcute de autorul acestei scrieri, care studiase în Germania şi Elveţia funcţionarea unor astfel de controle[1]), s'a hotărît ca, dela 1 Aprilie 1908, să se ià următoarele măsuri:

Să se înfiinţeze un nou fond al mandatelor interne şi internaţionale, care, la cassieria generală, să aibă o singură partidă şi numai în scriptele Direcţiunii să fie separat.

Să se facă lunar controla asupra operaţiunilor după regulile propuse, stabilindu-se achitările, prezentările şi cele rămase în suferinţă, urmând ca totalul achitărilor şi cu cele rămase în suferinţă să se balanseze cu totalul prezentărilor.

Să se urmărească achitarea mandatelor rămase în suferinţă, fie destinatarilor, fie prezentatorilor, iar cele ce nu se vor puteà achità să se ţină în evidenţă, spre a se face la timp venit la Stat.

Să se îndeplinească treptat controla asupra trecutului şi să se stabilească, în fine, ce fonduri ar fi trebuit să se găsească ca beneficii pentru un timp de 28 ani şi cari ar fi reprezentat mandatele neprezentate la plată până în acel timp, precum şi dobânzile fondului şi diferenţele de conversiune şi de curs ce se adăugase la acelaş fond.

Deşì directorul Cerchez a urmărit cu mult interes tranşarea acestei chestiuni, totuş, din cauză că cei însărcinaţi cu îndeplinirea lucrării n'au depus pricepere şi munca trebuincioasă, noua controlă nu s'a ţinut în curent şi cea veche nu s'a terminat, iar mai târziu, neputându-se face plăţile necesare în contul fondului vechiu, ambele fonduri s'au reunit şi starea din trecut a dăinuit, după cum vom vedeà, încă câţiva ani.

---

[1]) Minescu. Studii asupra organizării serviciului postal, 1907, pag. 164.

www.dacoromanica.ro

Intrucât în acel timp existau unele oficii cari nu îndeplineau serviciul de mesagerii externe, altele cari făceau numai serviciul de mesagerii interne, cu valori limitate sau nelimitate, şi altele numai cu serviciul de mandate interne, pentru a stabilì o uniformitate, cu începere dela 1 Aprilie 1908 [1]), a dispus ca toate oficiile să fie obligate a îndeplinì toate ramurile de servicii postale interne şi internaţionale, şi anume: posta uşoară, mandate postale şi telegrafice, mesagerii, colete, cutii şi scrisori cu sau fără ramburs şi cu valoare nelimitată, obiecte recomandate cu ramburs, recuvremente, abonamente la căsuţe postale, abonamente la jurnale, livrete de recepise, livrete postale de identitate, cum şi achitarea la domiciliu a mandatelor postale şi telegrafice.

Pentru a se venì în ajutorul societăţilor de binefacere *Policlinica, Ţesătoarea* şi *Elisaveta,* societăţi puse sub patronajul M. S. Reginei Elisaveta, şi *Obolul* pusă sub patronajul A. S. Regale Principesa Maria, s'au tipărit şi pus în vânzare la începutul anului 1906 [2]) timbre postale zise de binefacere, cu valori postale de 3, 5, 10 şi 15 bani, şi se vindeau publicului pe valori de 10, 15, 20 şi 25 bani, urmând ca diferenţa între valorile postale şi cele de vindere să se deà societăţilor sus arătate.

Din vânzarea acestor timbre s'au putut dà societăţilor de sub patronajul Reginei o sumă aproape de 130.000 lei, iar celei de sub patronajul Principesei Maria 26.000 lei.

In scopul de a simplificà şi uşurà formele pentru obiectele de mesagerii, directorul Cerchez a urmărit ideea de a desfiinţà scrisorile de expediţie (fractele) cari însoţesc astfel de trimiteri, întrucât sunt îngreuietoare atât pentru public cât şi pentru serviciu.

In adevăr, scrisorile de expediţie trebuiesc procurate de public dela debitanţii de tutun, completate cu o mulţime de ştiinţe şi să poarte pe ele sigiliul de ceară şi tuş, la fel cu cel de pe pachete, ştiut fiind că orice nepotriviri sau omisiuni de forme fac ca trimiterile să fie refuzate la primire.

Afară de acestea, personalul postal mânuitor al unor astfel de trimiteri are o muncă mai mare, prin faptul că este obligat să controleze înscrierile şi să facă operaţiunile de înregistrare atât pe pachete cât şi pe scrisorile de expediţie.

Deşì aceste neajunsuri ar fi justificat desfiinţarea cu totul a scrisorilor de expediţie, totuş, pentru ca măsura să fie luată treptat, s'a dispozat, cu începere dela 3 Decemvrie 1905 [3]), desfiinţarea scrisorilor de expediţie numai pentru coletele postale interne fără valoare şi fără ramburs.

Această dispoziţie s'a aplicat însă cu multă greutate din cauza relei voinţe

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 95.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 16.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 279.

www.dacoromanica.ro

a celor ce trebuiau să o execute, mai cu seamă în București, și imediat după retragerea directorului Cerkez ea a fost desființată.

Cu toate acestea, măsura era bună și, în susținerea ei, arăt că în Elveția, țară cu un serviciu postal foarte bine organizat, toate obiectele de mesagerii cu și fără valoare declarată și ramburs se manipulează fără scrisori de expediție și lucrurile merg în cea mai perfectă regulă, probându-se astfel că adeseaori multe idei bune nu prind sau se înlătură din cauza spiritului rutinar al funcționarilor însărcinați cu aplicarea lor.

Construindu-se prima linie de drum de fier de interes particular între Mărășești-Panciu, s'a crezut necesar ca și pe acea linie să se facă transporturi postale și ca gările înființate să facă serviciu de poștă, telegraf și telefon. In acest scop și în urma tratativelor urmate, la 17 Noemvrie 1905, s'a încheiat o convenție prin care s'au stabilit condițiunile în cari să se îndeplinească aceste servicii.

Condițiunile mai principale cari formează baza convenției sunt următoarele [1]):

Societatea »*Vrancea*« își ia obligațiunea de a îndeplini, prin funcționarii săi, în stațiunile de pe linia Mărășești-Panciu, serviciul de poștă, telegraf și telefon, în conformitate cu legile, convențiunile, regulamentele și instrucțiunile de serviciu ale Administrației postelor.

Serviciile de telegraf și telefon se vor îndeplini gratuit de personalul societății; iar pentru serviciul postal, Administrația postelor va plăti manipulanților, prin mijlocirea societății, o diurnă lunară de 20 lei, în care intră și cheltuelile de cancelarie, pentru fiecare stațiune care va îndeplini acest serviciu.

Administrația postelor va procură societății imprimatele, registrele, tarifele interne și externe privitoare la mânuirea serviciilor de poștă, telegraf și telefon, precum și obiectele necesare ca : cumpene, cutii de scrisori, ștampile, dulapuri de post-restante, etc., fără nici o sarcină de cheltueli pentru societate.

Pentru transportul postei între Mărășești-Panciu, Direcțiunea postelor va plăti o sumă anuală de 1.200 lei, iar societatea va pune la dispoziția conductorului postal un compartiment special în vagonul de bagaje și va procură gratuit luminatul și încălzitul acelui compartiment.

In caz când cerințele serviciului vor impune circulația unui vagon special de poștă, Administrația postelor va plăti societății o taxă de rulaj socotită a $7^1/_2$ bani de osie și kilometru.

S'a dat societății facultatea ca pentru fiecare telegramă particulară prezentată sau sosită, internă sau externă, la vreuna din stațiunile sale, să

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 74.

www.dacoromanica.ro

incaseze, pe lângă taxele cuvenite Statului, şi o taxă fixă de 50 bani în profitul societăţii, oricare ar fi numărul cuvintelor.

S'a stabilit ca staţiunile *Mărăşeşti- Vrancea, Crucea-de-Jos, Răzoare* şi *Diocheţi* să facă, cu rezervele prevăzute prin convenţiune, şi serviciul postal intern şi internaţional, însă numai ca poştă uşoară, adică primiri şi expedieri de plicuri oficiale, scrisori, cărţi postale, jurnale, hârtii de afaceri, imprimate de orice natură şi probe de mărfuri, toate fără ramburs.

Funcţionarii societăţii, cari vor mânui serviciul postal, se vor supune, în cazuri de pierderi sau predarea neregulată a obiectelor recomandate, la aceleaşi reguli ca şi funcţionarii Administraţiunii postelor.

In baza acestei convenţiuni, dela 3 Martie 1906, staţiunea Mărăşeşti-Vrancea a început să îndeplinească serviciul de poştă uşoară, telegraf şi telefon, iar staţiunea Panciu numai serviciul de telegraf şi telefon.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1908 s'a pus în aplicare o convenţiune încheiată cu judeţul Prahova, care construise şi exploată linia ferată Ploieşti-Văleni, pentru ca şi gările de pe această linie să execute serviciul postal, telegrafic şi telefonic [1]).

Condiţiunile pentru îndeplinirea serviciilor au fost identice cu cele arătate prin convenţia încheiată cu societatea Vrancea, cu singura deosebire că, pentru îndeplinirea serviciului telefonic, s'a prevăzut ca funcţionarilor mânuitori să li se deà o primă de 20 $^0/_0$ din taxele telefonice incasate la prezentare.

In baza acestei convenţiuni şi dela data sus arătată, gările: Blejoi, Scăeni, Lipăneşti, Măgurele şi Scăioşi au început a îndeplini serviciul postal, telegrafic şi telefonic.

* * *

In scopul de a înlătură formele zadarnice şi a face ca unele părţi ale serviciilor să se îndeplinească cu braţe cât mai puţine, făcându-se astfel o exploatare cât mai intensă şi mai economică, după exemple luate din Administraţiunile postale străine şi în baza propunerilor făcute de autorul acestei scrieri [2]), s'au introdus în îndeplinirea serviciilor următoarele modificări:

Contabilitatea timbrelor postale. — De zeci de ani aprovizionarea oficiilor postale cu timbre franco şi porto se făceà de Direcţiunea generală prin trimiteri dela depozitul central, urmând ca după primire să fie încărcate în conturile lunare ce se ţineau separat pentru timbrele franco de cele porto.

In aceste conturi oficiile erau îndatorate *ca zilnic* să treacă în coloane orizontale şi verticale pe categorii vânzarea şi întrebuinţarea timbrelor franco şi porto, iar la finitul coloanei să pună valoarea totală a timbrelor din acea coloană.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 148.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, supliment la No. 18.

www.dacoromanica.ro

La sfârşitul lunii se adună fiecare coloană verticală, obţinându-se astfel numărul timbrelor vândute în cursul lunii din fiecare categorie, iar totalul valorilor fiecărei coloane verticale trebuiă să fie egal cu totalul general al valorilor zilnice din coloanele orizontale.

Totalul vânzărilor şi al valorilor, precum şi al celor date ca remize sau aplicate pe rebuturi se scădeà din totalul primirilor, iar restul se treceà în contul lunii următoare.

Conturile timbrelor franco şi porto, după închidere, se înaintau Direcţiunii postelor spre verificare.

In afară de acestea oficiile trebuiau să ţină conturi de gestiune în cari se treceau lunar totalul primirilor şi întrebuinţărilor, iar la sfârşitul anului se centralizau şi se înaintau Innaltei Curţi de conturi, care verificà gestiunea fiecărui oficiu şi dădeà hotărîri descărcătoare.

Operaţiunile de mai sus dădeau naştere la o întinsă corespondenţă între oficii şi Direcţiune, o deosebită activitate unui biurou special din Direcţiune, care verificà conturile, şi o muncă încordată şi migăloasă diriginţilor, răpindu-le un timp pe care l-ar fi putut întrebuinţà mai cu folos la supravegherea şi îndrumarea serviciului executiv.

In urma studiilor făcute, cu începere dela 1 Noemvrie 1905, s'a dispozat ca [1]):

Să se desfiinţeze conturile lunare de timbre franco şi porto, precum şi conturile de gestiune;

Depozitul central al Direcţiunii să acorde fiecărui oficiu un credit fix de timbre franco şi porto egal cu întrebuinţarea pe două luni, şi

Intregirea creditului să se facă direct de către oficii dela depozit, prin trimiterea banilor rezultaţi din vânzarea timbrelor.

Cu modul acesta s'a făcut economie de costul imprimatelor trebuincioase vechei manipulări şi s'a uşurat munca diriginţilor, controlei din Direcţie şi Curţii de conturi.

Corespondenţa oficială. — Acest fel de corespondenţă dădeà foarte mult de lucru personalului fiecărui oficiu, întru cât, după primire, se cartà în stelaje speciale pe oficii şi gări de destinaţie, iar în urmă corespondenţa fiecărui oficiu se înregistrà în faturi speciale bucată cu bucată ca număr de ordine, număr oficial şi adresa autorităţii destinatare.

Numărul faturilor depindeà după numărul şi destinaţia corespondenţelor oficiale, astfel că dacă un oficiu aveà plicuri oficiale pentru multe oficii şi gări din ţară, el trebuià să facă zilnic sute de aceste faturi.

Faturile se numerotau şi se înregistrau apoi într'o condică specială, spre a

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 195.

www.dacoromanica.ro

se urmărî înapoierea, iar după această operaţiune se legau împreună cu corespondenţele oficiale şi se expediau oficiilor respective.

Oficiile de destinaţie după ce verifică conţinutul faturii, certifică primirea corespondeţelor şi înapoià faturile oficiului de origină, înscriindu-le în alte faturi ce se formau de aceste oficii către oficiile de origină.

Oficiile de origină primind faturile expediate trebuiau să le scoată din registrul special de expediere despre care am vorbit mai sus şi să urmărească înapoierea tuturor faturilor expediate.

Cum vedem, dar, o muncă cât se poate de mare depusă de personalul din întreaga ţară şi o risipă însemnată de imprimate prin expedierea zilnică a mii şi mii de faturi în toate direcţiunile ţării.

Pentru înlăturarea celor mai sus arătate şi în scopul ca în mânuirea corespondenţelor oficiale să se introducă aceleaşi reguli ca în ţările străine, cu începere dela 1 Octomvrie 1905 [1]) s'a dispus în principiu ca :

Autorităţile publice să depună corespondenţele oficiale, fie în cutiile de scrisori, fie la oficii, cu condicile de transport. In acest din urmă caz se va semnà de primire de funcţionarii primitori.

Corespondenţele oficiale cu o importanţă specială se vor depune la oficii cu adnotaţia »*recomandat*«.

Expedierea corespondenţelor depuse în cutii sau cu condicile de transport se va face ca şi a corespondenţelor simple particulare, iar a celor cu menţiunea recomandat ca a obiectelor de aceeaş categorie.

Prin aceste simplificări s'a reuşit ca un însemnat număr de funcţionari, cari în trecut erau ocupaţi numai cu mânuirea corespondenţelor oficiale, să rămână disponibili pentru alte servicii a caror îndeplinire sufereà şi s'a făcut o însemnată economie cu suprimarea imprimatelor ce se întrebuinţau la manipulaţia din trecut.

Pentru a se simplificà mânuirea obiectelor recomandate şi a se scapà de formele îngreuietoare din trecut, cu începere dela 1 Octomvrie 1905 [2]) în principiu s'a dispus :

Să se înfiinţeze noi formulare pentru înregistrarea la prezentare a obiectelor recomandate, înlăturându-se rubricile netrebuincioase.

Să se facă în serviciul intern expedierea în bloc dela oficii la oficii, precum şi dela oficii la biurourile ambulante, adică trecându-se în faturi numărul total al recomandatelor, părăsindu-se forma din trecut şi care constà în trecerea fiecărui obiect în parte ca număr de prezentare, origină şi destinaţie.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 210 şi supliment la No. 18, pag. 6.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 211.

www.dacoromanica.ro

Prin aceste dispoziţii s'a uşurat munca personalului la prezentare, s'au activat primirile dela public, s'a micşorat activitatea personalului dela serviciile de expediere şi din biurourile ambulante şi s'a reuşit a se face şi economii la fondul imprimatelor.

Tot în scopul de a se simplifică operaţiunile şi a se scăpă de formele zadarnice şi îngreuietoare din trecut, cu începere dela 1 Ianuarie 1906 [1]) s'a dispozat desfiinţarea registrelor cartonate şi legate pentru înregistrarea telegramelor, a mandatelor şi a obiectelor de mesagerii, înlocuindu-se cu noi formulare, în cari, după ce s'au scos coloanele netrebuincioase, s'a reuşit ca pe o singură filă să se înregistreze un număr înzecit mai mare de trimiteri decât în formularele vechi.

Prin aceste măsuri s'a înlăturat munca fără folos a funcţionarilor şi s'au făcut însemnate economii la fondul imprimatelor.

* * *

Cu prilejul împlinirii a 40 ani de domnie a Maiestăţii Sale Regelui Carol I, s'a organizat o mare Expoziţie naţională la care a luat parte şi Administraţia postelor, expunând într'un pavilion special, numit »*Hanul de poştă*«, tot ce s'a putut adună privitor la instituţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

Pavilionul aşezat în partea stângă a expoziţiei, pe aleea Grigore Ghica Voevod, a fost construit în stilul vechilor case de poştă din Moldova, după planurile întocmite de comisariatul general al Expoziţiei.

Hanul de poştă se compunea din două caturi:

In catul de jos erau două încăperi la cari se intră printr'un gang. In partea stângă se instalase un oficiu postal, telegrafic şi telefonic, cu mobilier în stil românesc şi care a fost deschis publicului în tot timpul cât a durat expoziţia. In partea dreaptă eră o cameră ce reprezentă vechea căpitănie de poştă, aranjată şi mobilată ca în timpurile trecute.

Lângă hanul de poştă eră un şopron şi o curte în care se găseau aranjate: vechiul olac, felurite cariole postale vechi şi noi, şi diferite scule şi materiale întrebuinţate la construcţiile de linii telegrafice şi telefonice, dela cele mai vechi până la cele mai noi.

Tot acî se mai află un model de canalizare telefonică subterană, întrebuinţată în Capitală, iar pe pereţii şopronului se aşezaseră diferite tablouri ce reprezintau vechile căruţe de poştă în mers, precum şi curieri şi lipcani.

In catul de sus erau două săli din cari una mai mare şi alta mai mică.

In sala cea mare se expuseseră diferite aparate telegrafice şi telefonice şi

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, suplimente la No. 18 şi 24.

www.dacoromanica.ro

Hanul de poșta dela Expoziția națională din 1906.

www.dacoromanica.ro

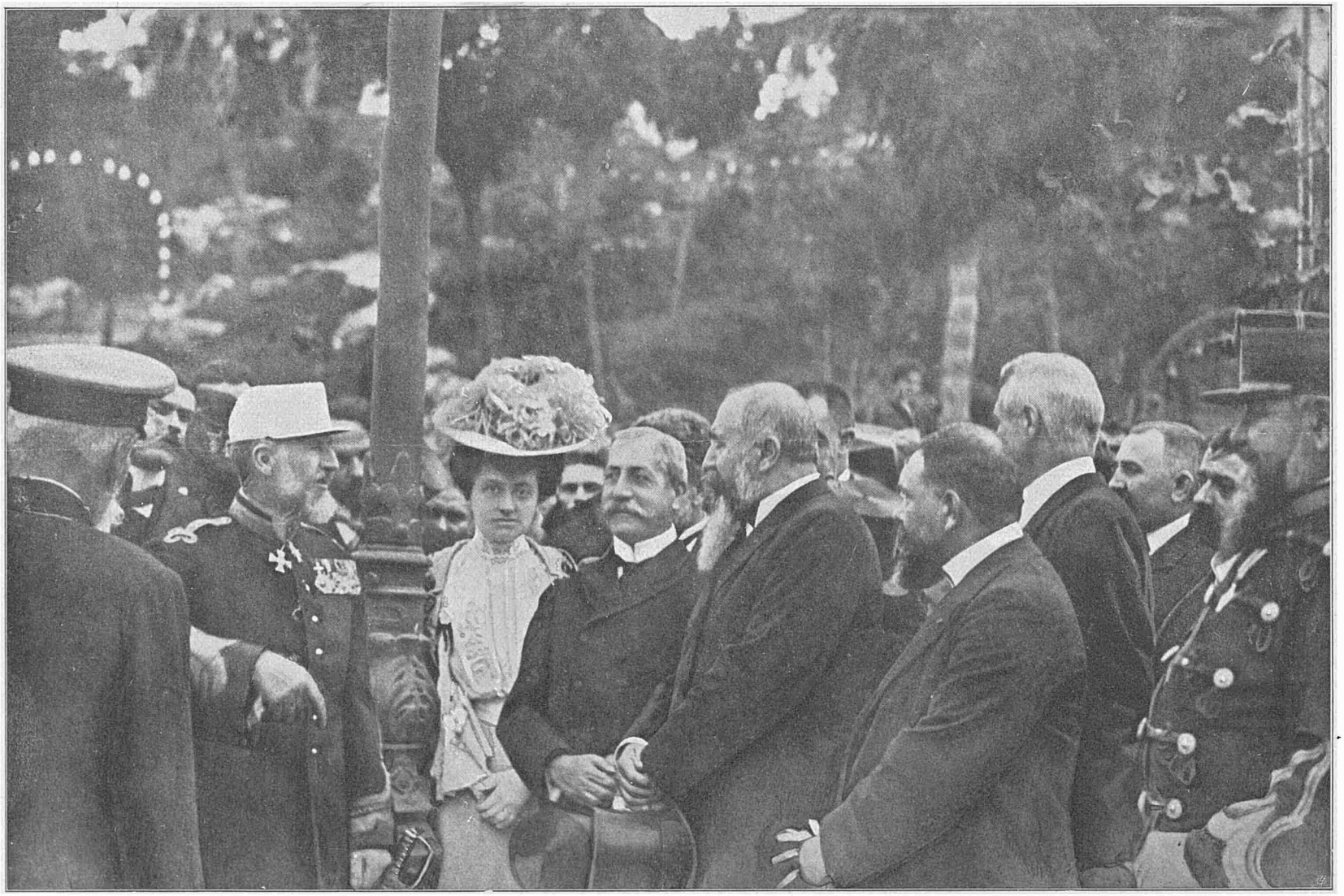

Vedere fotografică luată lângă pavilionul postei dela Expoziția națională din 1906, în momentul când M. S. Regele așteptă plecarea unui olac.

www.dacoromanica.ro

modeluri din materialele întrebuinţate la construirea liniilor telegrafice şi telefonice, aranjate în felul cum s'au întrebuinţat, treptat cu desvoltarea serviciului.

In aceeaş sala se instalase un comutator telefonic automat pentru 20 abonaţi şi aparate rapide Hughes, puse în funcţionare în scopul de a fi observate de public.

Pe pereţii sălii se puseseră panouri pe cari se aranjaseră diferite piese de aparate, fotografii ale personalului în costumele vechi de uniformă, vederi din serviciile Administraţiei şi ale oficiilor, plecări de factori şi diligenţe, diferite stampile şi sigilii cu caracter istoric, tablouri şi colecţii de timbre postale din 1858—1898, etc.

Tot în aceeaş sală şi deasupra panourilor se aranjase o galerie de tablouri, în care, la mijloc, se aflau portretele MM. LL. Regele şi Regina, iar dela stânga spre dreapta portretele directorilor generali ai postei, în ordinea în care au funcţionat, începând cu M. Costiescu, primul director general la sosirea în ţară a Domnitorului Carol, şi sfârşind cu Gr. Cerkez, aflat în funcţiune la data Expoziţiei.

In sala cea mică se expuseseră diferite hărţi relative la organizarea şi îndeplinirea serviciului postal rural, tablouri de deservirea localităţilor, tablouri statistice de corespondenţa postală pe categorii preschimbată cu localităţile rurale, precum şi diferite obiecte postale întrebuinţate în acest serviciu ca : cutii de scrisori, stampile, goarne, genţi, instrucţii, etc.

Tot în această sală se instalase o mică staţiune de telegrafie fără fir, în comunicaţiune cu altă staţiune instalată în palatul postelor.

Hanul de poştă a stat deschis publicului pe tot timpul cât a durat Expoziţia, iar la 12 Septemvrie 1906 pavilionul a fost vizitat cu deamănuntul de M. S. Regele Carol, care s'a interesat de aproape de mersul şi progresele realizate de Administraţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

Cu ocaziunea acestei vizite s'a luat o vedere fotografică lângă pavilionul postei, în momentul când M. S. Regele, lângă care se află directorul general Gr. Cerkez cu d-na şi comisarul general al Expoziţiei, Dr. C. Istrati, înconjuraţi de personalul din Administraţia postelor şi public, aşteptă plecarea unui olac, condus de surugiul Radu Odobac, care cu 40 ani mai înainte condusese pe M. S. Regele la intrarea în ţară, pe distanţa Slatina-Mogoşeşti.

Cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie, Direcţiunea postelor a pus în circulaţie o emisiune de timbre postale, sub denumirea de »*Timbre jubilare*«, executate în *taille-douce* la Londra.

Aceste timbre au fost cele mai bine reuşite din toate emisiunile de timbre scoase până atunci, atât ca lucrare artistică, cât şi ca concepţie, reprezentând scene şi întâmplări din vieaţa Domnitorului şi Regelui Carol I, astfel :

Timbrele de 1 ban reprezentau *momentul când Domnitorul Carol depune jurământul în faţa Corpurilor legiuitoare, în 1866.*

www.dacoromanica.ro

Timbrele de 3 bani reprezentau *călătoria prin ţară cu posta a Măriei Sale Domnitorului.*

Timbrele de 5 bani reprezentau pe *Măria Sa Domnitorul Carol I la tragerea întâiului foc de tun împotriva duşmanului din bateria dela Calafat în 1877.*

Timbrele de 10 bani reprezentau *întâlnirea Măriei Sale Domnitorului Carol cu Osman Paşa, la 1877, în timpul capitulării dela Plevna.*

Timbrele de 15 bani reprezentau *chipul Maiestăţii Sale Regelui la 1866 şi la 1906, adumbrite de aripile vulturului românesc.*

Timbrele de 25 bani reprezentau *trecerea armatei române în 1877, în faţa Măriei Sale Domnitorului Carol.*

Timbrele de 40 bani reprezentau *intrarea triumfală în Bucureşti a Măriei sale Domnitorului Carol în prezenţa armatei.*

Timbrele de 50 bani reprezentau pe *Domnitorul Carol I în fruntea armatei la 1877.*

Timbrele de 1 leu reprezentau pe *Maiestatea Sa Regele Carol la sfinţirea Catedralei Curtea-de-Argeş, în 1896.*

Timbrele de 2 lei reprezentau pe *Maiestatea Sa Regele Carol şi Familia Regală la târnosirea bisericii Sf. Nicolae (Iaşi), 1904.*

Tot în anul 1906, împlinindu-se 25 ani dela proclamarea Regatului, s'a scos şi pus în circulaţie o altă emisiune de timbre postale sub denumirea de »*timbre comemorative*«, având acelaş format, colori şi valori ca cele de mai sus.

Timbrele comemorative reprezentau în miniatură *o pagină din evanghelia bizantină, iar în interiorul cadrului un arhanghel care încununează cu stejar şi laur figura M. S. Regelui Carol.*

Timbrele jubilare şi comemorative au fost valabile pentru francarea corespondenţelor postale, atât în interiorul ţării cât şi în străinătate, dela 1 Iulie 1906 până la 1 Iulie 1907, iar din vânzarea lor (în afară de vânzarea obişnuită) s'a realizat un beneficiu de peste un milion lei, ceeace a permis directorului Cerkez să ceară deschiderea unui credit de 800.000 lei, cu care s'a sporit numărul firelor telegrafice şi telefonice în diferite părţi ale ţării, s'a pus în bună stare de funcţionare cele vechi şi s'a mărit capacitatea multiplului telefonic din Bucureşti dela 1.200 la 3.000 de numere.

Tot cu ocazia Expoziţiei şi după stăruinţele Comisarului general Dr. C. Istrati s'a scos o emisiune specială de timbre postale cu vederi din Expoziţie.

Aceste timbre, cu valoare de: 5, 10, 15, 25, 30, 40, 50 şi 75 bani, 1 leu 50 bani, 2 lei 50 bani şi 3 lei, n'au circulat decât 3 zile, nu s'au vândut decât la oficiul în interiorul Expoziţiei şi n'au servit decât la francarea corespondenţelor din interiorul ţării.

Din vânzarea lor, Administraţia Expoziţiei a obţinut un beneficiu de 80.000 lei.

* * *

www.dacoromanica.ro

M. S. Regele Carol I în 1906.

www.dacoromanica.ro

Chestiunea construirii de localuri proprii pentru oficiile postale a preocupat pe mulţi directori generali, prin faptul că localurile în cari se instalau oficiile erau case construite pentru locuinţe de familii şi, astfel, în cele mai multe cazuri, neîncăpătoare şi improprii aranjamentului şi executării serviciilor postale.

Pe lângă acestea, se mai adăugau neajunsurile diferitelor interveniri, pentru a se închiriă clădiri vechi şi neigienice, precum şi cheltuelile mari ce se provocau, în cazuri de mutări, cu facerea instalaţiunilor de interior şi cu schimbarea traseurilor liniilor telegrafice şi telefonice.

Pentru înlăturarea acestora, directorul Cerkez, prin stăruinţele sale, face să se voteze şi sancţioneze la 1 Martie 1906 o lege prin care se stabileà în principiu că [1]):

Se autoriză Direcţiunea postelor a construì localuri proprii instalării serviciilor, iar costul construcţiilor şi cumpărării locurilor să se facă prin anuităţi, după normele societăţilor de Credite urbane.

Fondurile necesare pentru aceste operaţiuni să se procure prin împrumuturi dela Creditele arătate sau dela alte aşezăminte de credit.

Plata anuităţilor la împrumuturile contractate să se facă din fondurile ce se vor alocà prin bugetul Direcţiunii postelor, pentru chirii de localuri şi indemnizaţii de locuinţe.

Pentru orice lucrări de clădiri sau cumpărări de terenuri să se obţină aprobarea consiliului de miniştri, şi ca valoarea clădirilor şi cumpărărilor ce se vor face în baza acestei legi să nu întreacă suma de 3.000.000 lei.

După votarea legii în chestiune, directorul Cerkez a început lucrările de construcţie pe la 7 Iulie 1906 şi treptat a făcut să se construească următoarele localuri: Bârlad, Bolintin, Botoşani, Calafat, Craiova, Curtea-de-Argeş, Galaţi, Govora, Mizil, Oltenita, Roman, Sinaia, Târgovişte şi R.-Vâlcea.

In dispozitivul încăperilor în noile localuri s'a ţinut seamă în primul rând de felul serviciilor, de legătura lor cu publicul şi de controlul ce dirigintele trebuie să exerciteze asupra serviciilor şi întregului local; iar în al doilea s'a căutat să se adapteze clădirile sub raportul arhitectural, în stil românesc, format după vechile monumente istorice.

Sumele necesare pentru clădiri, întru cât nu s'au putut luà dela Creditele urbane, s'au acordat de Stat, prin deschideri de credite extraordinare succesive asupra anilor 1907—1910, ridicându-se împreună cu amenajările la 3.394.154 lei.

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1906, pag. 43.

www.dacoromanica.ro

Un deosebit interes depune directorul Cerkez pentru sporirea numărului oficiilor postale, telegrafice şi telefonice, mai cu seamă în localităţile rurale, spre a pune mai la îndemâna publicului acest important serviciu.

Astfel, în timpul directoratului său, s'au înfiinţat următoarele oficii :

In anul 1905 : Comarnic şi Valea-Călugărească (Prahova).

In anul 1906 : Mihai-Bravul (Vlaşca).

In anul 1907 : Dărmăneşti (Bacău), Clucereasa (Muscel), Zlotești (Teleorman), Cislău (Buzău), Răsboeni (Neamţu), Melineşti (Dolj), Monteoru Buzău), Murfatlar (Constanţa), Piatra (Romanaţi), Băicoi (Prahova) şi biuroul autorizat Breaza (Prahova).

In anul 1908 : Pleniţa (Dolj), Cudalbi (Covurlui), Răcăciuni (Bacău), Ianca şi Făurei (Brăila), Vutcani (Fălciu), Cărbuneşti (Gorj), Crivina şi Inoteşti (Prahova), Stăniseşti (Tecuci), Ghidigeni (Tutova), Spineni (Olt), Bălţeşti (Prahova), Bereşti (Covurlui), Voineşti (Dâmboviţa), Telega, Moreni şi biurourile autorizate Râncezi şi Chiojdeanca (Prahova).

* * *

Tot pentru a se pune serviciul postal la îndemâna publicului, în timpul directoratului lui Cerkez, s'a dat îndeplinirea serviciului postal la următoarele staţiuni de cale ferată :

In anul 1905 : la gările Poiana-Ţapului (Ploieşti-Predeal) şi Dobrina (Crasna-Huşi).

In anul 1907 : la gările Vrancea (Mărăşeşti-Panciu) şi Teleajen (Ploieşti-Mizil).

In anul 1908 : la gările Ivăneşti (Bucureşti-Ciulniţa), Piscu şi Liești (Barboşi-Tecuci), Frunzeasca (Tecuci-Bârlad) şi Blejoi, Scăeni, Lipăneşti, Măgurele şi Scăioşi (Ploieşti-Văleni).

* * *

Una din preocupările de căpetenie ale directorului Cerkez a fost îmbunătăţirea serviciului postal rural. La venirea sa în capul Administraţiunii postelor a găsit că din întreaga ţară, afară de localităţile unde funcţionau oficii şi agenţii speciale, se deserveau prin factorii rurali, în majoritate de 3 ori pe săptămână, 2.718 comune şi 1.684 sate şi cătune, cu o populaţiune de 3.226.677 locuitori şi nu se deserveau 26 comune şi 4.889 sate sau cătune cu o populaţie de 1.822.645 locuitori.

Din cauză însă că fondurile bugetare nu-i permiteau să sporească numărul

www.dacoromanica.ro

curselor şi să deservească şi localităţile lipsite de un serviciu postal rural, a căutat să convingă pe ministrul de finanţe Take Ionescu şi pe secretarul său general N. Căpităneanu, că e bine de a se reluà pe alte baze încercările ce se făcuseră mai înainte, de a se distribuì fabricatele monopolizate prin factorii rurali.

Bazele pe cari s'a reluat chestiunea distribuirii produselor regiei prin organele postei au fost :

1. Evitarea greşelii dela 1899 şi 1900, când se înmulţiseră cursele numai la comunele şi satele situate în drumul factorilor rurali, dispozându-se ca la celelalte localităţi să se ducă factorii rurali numai odată pe săptămână, când puteau, şi numai spre a aprovizionà pe debitanţi cu fabricate monopolizate, şi

2. Simplificarea scriptelor relative la contabilitatea subdepozitelor dela oficiile postale, în scopul de a se scăpà diriginţii de mulţimea de formalităţi din trecut şi cari le răpeau prea mult timp din cel ce trebuià să pună pentru executarea şi supravegherea serviciilor postale, telegrafice şi telefonice.

Tratativele ducând la bun sfârşit, pe baza convenţiunii încheiate şi cu sumele ce se plăteau antreprenorilor s'a aranjat dela 1/14 Aprilie 1905 distribuirea produselor regiei prin factori, însă numai cu titlu de încercare şi numai în judeţele: Botoşani, Dorohoi, Iaşi şi Vaslui.

In anul 1904—1905 se dispuneà pentru întreţinerea serviciului postal rural din aceste 4 judeţe de 88.620 lei şi cu 85 factori se deserveau :

23 comune şi 28 sate sau cătune de 6 ori pe săptămână.
1 » » 1 » » » » 5 » » »
19 » » 21 » » » » 4 » » »
131 » » 98 » » » » 3 » » »

rămânând ca 5 comune şi 674 sate sau cătune să fie deservite prin vătăşeii comunelor, sau ca populaţiune se deserveà un număr de 245.125 locuitori şi nu se deserveà 261.640 locuitori.

După încheierea convenţiunii cu administraţia regiei, avându-se la dispoziţie şi suma ce se cheltuià de regie pentru distribuirea fabricatelor monopolizate în menţionatele judeţe, s'a sporit pentru anul 1905/906 numărul factorilor rurali dela 85 la 161 şi astfel s'a putut deservì absolut toate localităţile în mod regulat şi anume: toate comunele şi un număr de 275 sate sau cătune de câte 6 ori pe săptămână şi restul de 547 sate sau cătune de 3 ori pe săptămână.

Serviciul postal rural în cursul acelui an s'a îndeplinit în cele 4 judeţe cât se poate de bine, populaţia rurală a fost foarte mulţumită întru cât prin înmulţirea curselor la localităţile deservite s'a pus populaţia în măsură să-şi tranşeze mai cu înlesnire şi în scurt timp afacerile, iar populaţia nedeservită până atunci a putut în fine să profite şi ea de avantajele serviciului postal rural, înlăturându-se astfel amestecul autorităţilor comunale şi al vătăşeilor.

Numărul total al corespondenţelor particulare preschimbate prin factorii rurali în cele 4 judeţe, în anul 1904/905 (când a fost un număr restrâns de curse),

www.dacoromanica.ro

a fost de 1.109.060 bucăţi, pe când în anul următor 1905/906 (când s'au deservit toate localităţile) numărul corespondenţelor s'a ridicat la 1.751.155 bucăţi, adică cu un spor de 642.095 bucăţi, ceeace reprezintă o creştere de 57 $^0/_0$.

Prin introducerea sistemului de distribuirea produselor regiei prin organele postale au rezultat foloase pentru debitanţi, populaţia rurală şi administraţia regiei, căci prin aprovizionările dese ale factorilor debitanţii n'au mai fost nevoiţi să imobilizeze capitaluri prea mari, populaţia rurală a putut aveà produsele de o fabricaţie mai proaspătă şi în toate localităţile ori cât de izolate ar fi fost, iar administraţia regiei şi-a sporit veniturile chiar în primul an cu suma de lei 146.285.

Rezultatele încercărilor făcute fiind cât se poate de bune s'a intervenit pe lângă acelaş ministru de finanţe şi s'a admis ca noul sistem să se întindă cu începere dela 1/14 Aprilie 1907 încă în 15 judeţe şi anume: Argeş, Băcău, Buzău, Constanţa, Dâmboviţa, Dolj, Ialomiţa, Ilfov, Muscel, Neamţu, Roman, Romanaţi, Teleorman, Tulcea şi Vlaşca.

In aceste judeţe, în anul 1906/907, cu 458 de factori rurali se deserveau:

8	comune					de	7	ori	pe săptămână.
348	»	şi 278	sate	sau	cătune	»	6	»	»
5	»	» 10	»	»	»	»	5	»	»
210	»	» 129	»	»	»	»	4	»	»
818	»	» 693	»	»	»	»	3	»	»

şi nu se deserveau 4 comune şi 2.304 sate, cu populaţiune de 849.547 locuitori; iar cu începere dela punerea în aplicare a distribuirii produselor regiei prin organele postei cu 717 factori rurali s'au deservit:

8	comune					de	7	ori	pe săptămână.
1.209	»	şi 1.686	sate	sau	cătune	»	6	»	»
59	»	» 109	»	»	»	»	5	»	»
47	»	» 46	»	»	»	»	4	»	»
33	»	» 1.610	»	»	»	»	3	»	»

ceeace făceà ca toate comunele, satele şi cătunele din menţionatele judeţe să profite de avantajele serviciului postal rural.

Organizarea serviciului în aceste judeţe s'a făcut de pe modelul celei din Botoşani, Dorohoi, Iaşi şi Vaslui şi a dat de asemenea rezultate bune, atât pentru posta rurală cât şi pentru distribuirea şi vânzarea produselor regiei, ceeace a făcut că sistemul să se generalizeze cu începere dela 1/14 Aprilie 1908, când s'a introdus acelaş sistem şi în cele 13 judeţe ce mai rămăseseră şi anume: Brăila, Covurlui, Fălciu, Gorj, Mehedinţi, Olt, Prahova, Putna, R.-Sărat, Suceava, Tecuci, Tutova şi Vâlcea.

In aceste din urmă 13 judeţe, în anul 1907, cu 351 factori se deserveau:

5	comune	şi	3	sate	sau	cătune	de	7	ori pe săptămână.
183	»	» 135	»	»	»	»	»	6	» » »

www.dacoromanica.ro

111 comune şi 110 sate sau cătune de 4 ori pe săptămână.
764 » » 503 » » » » 3 » » »
şi nu se deserveau 8 comune şi 1.700 sate sau cătune cu o populaţie de 602.663 locuitori; iar cu începere dela punerea în aplicare a distribuirii produselor regiei, cu 532 factori s'au deservit:

16 comune şi 4 sate sau cătune de 7 ori pe săptămână.
573 » » 771 » » » » 6 » » »
308 » » 382 » » » » 5 » » »
105 » » 65 » » » » 4 » » »
6 » » 1.292 » » » » 3 » » »

făcându-se astfel ca toate localităţile rurale şi întreaga populaţie să profite de avantajele serviciului postal rural.

Progresul realizat în posta rurală, cu începere dela $^1/_{14}$ Aprilie 1905, în urma organizării ce s'a făcut cu ocazia introducerii serviciului de distribuirea fabricatelor regiei în toate judeţele, se poate vedeà comparând situaţia serviciului din 1904/905, când erà un număr restrâns de curse, cu felul deservirii localităţilor rurale în Aprilie 1908, când s'a generalizat noul sistem de distribuire, şi anume:

In anul 1904—1905 cu 902 factori rurali se deserveau [1]):

16 comune şi 4 sate sau cătune de 7 ori pe săptămână.
449 » » 334 » » » » 6 » » »
4 » » 10 » » » » 5 » » »
255 » » 178 » » » » 4 » » »
1.992 » » 1.158 » » » » 3 » » »
2 » » — » » » » 2 » » »

rămânând nedeservite 26 comune şi 4.889 sate sau cătune, sau ca populaţie rurală se deserveau 3.226.677 şi nu se deserveau 1.822.645 locuitori; iar la 1 Aprilie 1908 cu 1.401 factori rurali s'au putut deservì:

24 comune şi 4 sate sau cătune de 7 ori pe săptămână.
1.876 » » 2.763 » » » » 6 » » »
358 » » 491 » » » » 5 » » »
152 » » 111 » » » » 4 » » »
38 » » 3.447 » » » » 3 » » »

ceeace face ca toate localităţile şi întreaga populaţie să fie deservită prin factorii rurali.

Rezultatele obţinute prin introducerea serviciului de distribuire, în afară de faptul că, fără sacrificii din partea Statului, s'a putut îndeplinì sporirea numărului de curse şi deservirea tuturor localităţilor rurale, reforma prin ea însăş a dat şi foloase materiale de cea mai mare însemnătate, atât Administraţiei postelor cât şi regiei.

[1]) Intre totalul localităţilor din 1904/905 şi 1908 există deosebiri mici din cauza modificărilor introduse în legea comunală

www.dacoromanica.ro

Direcţiunea postelor, prin înmulţirea numărului de curse şi întinderea serviciului la localităţile nedeservite, a dat naştere la un schimb de corespondenţă de toate categoriile, din şi pentru localităţile rurale, cari s'au desvoltat treptat după cum se vede mai jos:

ANII	Totalul corespondenţelor
1904—1905	15.065.969
1905—1906	18.574.312
1906—1907	19.407.276
1907—1908	26.150.296
1908—1909	28.652.047
1909—1910	28.486.985
1910—1911	36.173.081
1911—1912	40.264.119
1912—1913	44.551.243
1913—1914	46.592.178
1914—1915	50.107.739

Din tabloul de mai sus se vede că, într'un interval de 10 ani, numărul corespondenţelor preschimbate cu localităţile rurale a crescut treptat dela 15 la 50 milioane de trimiteri, adică la mai mult ca întreit. Sporul de corespondenţe aduce însă sporuri de venituri, şi cum în 1904—1905 Administraţia postelor a încasat pentru totalul corespondenţelor preschimbate cu localităţile rurale 1.500.000 lei, prin creşterile din an în an s'a ajuns ca în 1914—1915 aceleaşi încasări să se ridice la peste 5.000.000 lei.

Direcţiunea Regiei, printr'o aprovizionare cu produse a localităţilor rurale mai repede şi mai deasă, făcută până în cele mai izolate şi mai mici localităţi, şi-a văzut veniturile crescând treptat, după cum se vede în tabloul de mai jos:

ANII	Vânzările produselor în primele 4 judeţe	Vânzările în 15 judeţe	Vânzările în ultimele 13 judeţe
1904—1905	2.932.905,32*[1])		
1905—1906	3.079.190,85		
1906—1907	3.266.083,35	17.248.902,10*[1])	
1907—1908	3.408.854,46	18.061.314,89	11.069.342,30*[1])
1908—1909	3.553.983,70	18.191.172,45	11.602.979,80
1909—1910	3.676.442,65	19.166.300.66	12.618.899,65
1910—1911	3.587.007,70	20.175.884,07	12.830.832.50
1911—1912	3.953.055,60	22.437.818,15	14.108.200,49
1912—1913		42.369.785,10	Cu începere dela 1 Aprilie 1912 nu s'a mai ţinut socoteală separată.
1913—1914		44.856.741,40	
1914—1915		47.842.642,25	

[1]) Cifrele însemnate cu * reprezintă vânzările făcute prin antrepozitari, celelalte prin poştă.

www.dacoromanica.ro

Din aceste date se observă creşterile realizate în fiecare an din vânzarea produselor regiei, şi dacă se neglijază primii ani şi se ià ca termen de comparaţie anul 1907—1908, se vede că totalul vânzărilor, care în acel an se cifrà la 32.539.511 lei, a crescut anual cu sporuri mari, ajungând la 1914/915, adică peste 6 ani, la suma de 47.842.642 lei, ceeace dă un spor de 15.303.131 lei sau o creştere de venituri de aproape 50 %.

Frumoasele rezultate date de astă dată de serviciul de distribuirea produselor regiei prin factorii rurali se datoreşte în cea mai mare parte continuităţii lucrărilor şi, în această privinţă, autorul acestei scrieri, care a avut conducerea serviciului postal rural din 1903 până în 1913, poate să afirme că directorii generali P. Zahariade şi V. Verzea, cari au succedat lui Cerkez, precum şi directorul general al regiei Oscar Kiriacescu, au dat tot concursul lor pentru reuşita acestei reforme de interes general.

Relativ la îndeplinirea serviciului postal rural avem de adăugat că în timpul de conducere al directorului Cerchez s'au mai luat următoarele măsuri :

Pentru a se înlesni trimiterile de bani în numerar, din şi pentru localităţile rurale, s'a dispozat ca valoarea mandatelor postale rurale, cari se manipulau de către agenţii speciali până la o valoare maximă de 200 lei şi de către factorii rurali până la 100 lei, cu începere dela 1 Maiu 1908 să se ridice la 500 lei, uniformizându-se astfel trimiterile de mandate în serviciul intern [1]).

Prin modificarea legii comunale, la 28 Aprilie 1908, s'a prevăzut la efectuarea serviciului postal şi telefonic următoarele :

»Secretarul primăriei va îndeplini serviciul postal rural şi serviciul te-
»lefonic şi că secretarului sau funcţionarului însărcinat cu acest serviciu i
»se va bonifică o remiză din taxele incasate, care se va fixà de Direcţiunea
»postelor prin regulamentul legii de exploatare«.

In baza acestui principiu, prin modificările introduse în acel regulament, şi care s'a sancţionat la 4 August 1908 [2]), s'au stabilit următoarele remize :

5 bani pentru fiecare convorbire simplă în interiorul aceleeaş comune ;

10 bani pentru o convorbire simplă în cuprinsul judeţului ;

20 bani o convorbire simplă între posturile din judeţe limitrofe ;

25 bani pentru o convorbire simplă între posturile din judeţe nelimitrofe ;

5 bani pentru o carte de vizită telegrafică prezentată (C. V. T.) ;

5 bani pentru fiecare aviz telefonic prezentat ;

10 bani pentru o fonogramă prezentată ;

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 141.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 291.

www.dacoromanica.ro

1 ban de cuvânt cu un maximum de 20 bani pentru fiecare telegramă telefonată, chiar când numărul cuvintelor ar trece peste 20;
4 lei de fiecare taxă de abonament, și
2 » » » » » » suplimentar.

Aceste remize s'a prevăzut a se plăti celor în drept de oficiul de care depinde postul județean, făcându-se scăderile din actele de manipulație.

Prin aceeaș lege comunală s'a mai prevăzut a se înființă școli pregătitoare pentru cei cari vor voi să ocupe funcțiunea de notar într'o comună rurală. Asemenea școli s'au și înființat la Tg.-Jiu, Curtea-de-Argeș, Panciu și Tg.-Neamțu, și diriginții oficiilor postale din aceste localități au fost însărcinați să predeà elevilor cunoștințele necesare teoretice și practice asupra îndeplinirii serviciului postal, telegrafic și telefonic în localitățile rurale.

In scopul de a contribuì la desvoltarea gustului de cetit și răspândirea jurnalelor și revistelor în localitățile rurale, directorul Cerkez aprobă, cu începere din luna August 1905, ca factorii rurali să vânză în localitățile ce deservesc ziarele : *Universul, Dimineața, Adevĕrul* și *Țara*, în condițiunile următoare [1]) :

Foile să fie trimise de către administrațiile ziarelor în pachete pe adresa factorilor rurali și aceștia să le vânză la cerere pe valoarea nominală amatorilor ce voiau să le cumpere.

Taxarea acestor pachete se făceà în conformitate cu legea, adică un ban de fiecare număr până la greutate de 50 grame.

Din valoarea foilor vândute factorii opreau în folosul lor câte un ban de fiecare număr, iar la finitul lunii înapoiau administrațiunii ziarelor respective foile nevândute și banii incasați.

Foile nevândute la înapoiere se taxau cu câte $1^1/_2$ bani de fiecare 50 grame sau fracțiune.

Inovațiunea făcută a prins și în scurt timp din ziarele *Universul, Dimineața* și *Adevĕrul* se trimiteau zeci de mii de numere, pentru care posta incasà taxele obișnuite, iar factorilor le rămâneau și lor mici beneficii.

Incercarea făcută ar fi condus cu timpul la introducerea abonamentelor la ziare numai prin postă, sistem ce există în Administrațiunile similare din străinătate și care simplifică operațiunile îngreuietoare de astăzi, însă din cauza turburărilor țărănești din 1907 măsura s'a revocat [2]).

* * *

In relațiunile cu stràinătatea, in timpul de conducere al directorului Cerkez, a intervenit revizuirea convențiunii postale universale și a aranjamen-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 175, 203 și 235.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1907, pag. 193.

www.dacoromanica.ro

telor internaţionale atunci în vigoare, de către congresul postal ce s'a ţinut la Roma dela 7 Aprilie până la 26 Maiu 1906 şi la care România a fost reprezentată prin directorul Cerkez şi şeful diviziei de exploatare G. Gabrielescu.

Congresul dela Roma a introdus în ceeace priveşte *Convenţiunea Universală* următoarele modificări :

S'a făcut pentru prima dată deosebire între tranzitul teritorial pe distanţe şi între tranzitul închis şi cel deschis, stabilindu-se taxe deosebite pentru tranzitul cu lungi distanţe de parcurs şi taxe foarte ridicate pentru tranzitul deschis, întru cât acesta dădeă mai mult de lucru biurourilor de tranzit.

Taxele pentru tranzitul închis s'a fixat astfel :

a) 1 leu, 50 bani pentru kilogramul de scrisori şi cărţi postale (în loc de 2 lei) şi 20 bani pentru kilogramul de alte obiecte, ca imprimate, hârtii de afaceri, probe de mărfuri (în loc de 25 bani), dacă distanţa parcursă nu trece de 3.000 kilometri ;

b) La 3 lei de kilogramul de scrisori şi cărţi postate şi la 40 bani de kilogram pentru celelalte obiecte, dacă distanţa parcursă este mai mare de 3.000 kilometri, dar nu trece peste 6.000 ;

c) La 4 lei, 50 bani pentru kilogramul de scrisori şi cărţi postale şi la 60 bani de kilogram pentru celelalte obiecte, dacă distanţa parcursă este mai mare de 6.000 kilometri.

Pentru tranzitul maritim, până la 300 mile marine, s'a prevăzut aceleaşi taxe ca la punctul *a*, iar pentru tranzitul maritim peste 300 şi pânăla 1.500 mile taxele s'au scăzut dela 5 la 4 lei pentru kilogramul de scrisori şi cărţi postale, menţinându-se la 50 bani taxa pe kilogram pentru celelalte obiecte.

De asemenea s'au scăzut taxele dela 15 la 8 lei de kilogramul de scrisori şi cărţi postale şi s'a menţinut 1 leu de kilogram la celelalte obiecte pentru tranzitul maritim, trecând peste 1.500 mile marine.

Taxele pentru tranzitul deschis între două Administraţiuni din Uniune, s'au fixat pe categorii de corespondenţă şi fără a ţine seamă de greutate sau destinaţiune astfel :

Pentru scrisori 6 bani de bucată ;
» cărţi postale 2 $^1/_2$ bani de bucată ;
» alte obiecte 2 $^1/_2$ bani de bucată.

S'a hotărît ca unitatea de greutate pentru taxarea scrisorilor să se ridice dela 15 la 20 grame, iar taxa dela 20 grame în sus să fie 15 bani pentru fiecare 20 grame sau fracţiune în caz de francare şi la îndoit în caz de nefrancare.

S'a stabilit a nu se admite ca imprimate, adică cu taxa redusă, trimi-

www.dacoromanica.ro

terile cari conţin timbre sau formule de francare, obliterate sau nu, precum şi orice imprimat constituind semnul reprezentativ al unei valori.

S'a completat o lipsă, prevăzându-se că la cărţile postale cu răspuns plătit expeditorul să nu poată cere condiţiunea de recomandare pentru cartea răspuns.

S'a fixat pentru rambursuri ca limită obligatorie suma de 1.000 lei în loc de 500, precizându-se totdeodată că ţara de destinaţie rămâne răspunzătoare de plata rambursului chiar în cazul când s'a uitat a se notă în scripte menţiunea »ramburs« şi suma rambursului.

S'a admis pentru obiectele recomandate cu ramburs ca expeditorul să aibă facultatea de a anulà sau a reduce rambursul în aceleaşi condiţiuni cum se face modificarea adresei.

S'a prevăzut ca biuroul internaţional din Berna să imprime *»cupoane răspuns plătit«*, pe cari să le vândă Administraţiunilor cari ar dorì să introducă serviciul de răspuns plătit.

Aceste cupoane să se vândă publicului pe preţ minimum de 28 centime unul, sau echivalentul acestei sume în moneta ţării care le vinde şi să se pună de expeditor în scrisoarea la care doreşte să aibă răspuns.

Corespondentul se prezintă cu acest cupon la un ghişet postal, de unde i se liberează un timbru postal pentru a-şi francà răspunsul.

La finele anului, fiecare administraţie trimite biuroului internaţional cupoanele pentru cari a dat în schimb timbre şi biuroul internaţional stabileşte creditele şi debitele.

S'au scutit de plata taxelor postale corespondenţele expediate sau primite de prizonierii de răsboi, fie direct, fie prin intermediul biurourilor de informaţiuni, ce se vor înfiinţà eventual în ţările beligerante sau neutre cari au primit beligeranţi pe teritoriul lor.

S'a precizat ca hârtiile de afaceri, probele de mărfuri şi imprimatele cari nu îndeplinesc condiţiunile de admitere, dar cari din greşală au fost admise la expediere, să poată fi predate la destinaţie dacă ţara respectivă este împuternicită de legislaţia sa internă a face aceste predări.

De asemenea s'a precizat că este oprit a se expedià prin scrisori, fie simple, fie recomandate, piese de monetă, până atunci fiind oprite numai monetele având curs, ceeace erà greu de constatat.

S'au adăugat la interdicţiuni obiectele a căror circulaţiune e oprită în ţara de destinaţie.

Congresul dela Roma a revizuit şi aranjamentele ce se încheiaseră până atunci, modificându-le şi completându-le în principii generale, precum urmează:

La aranjamentul privitor la schimbul scrisorilor şi cutiilor cu valoare declarată s'au introdus ca îmbunătăţiri şi modificări următoarele:

www.dacoromanica.ro

S'a stabilit ca pentru scrisorile cu valori declarate, drepturile de tranzit cuvenite administraţiilor intermediare să se constate prin ţineri de statistici, ca şi pentru corespondenţele recomandate, la epoci ce se vor stabili prin regulament.

S'au redus taxele pe valoare pentru scrisori şi cutii la 5 bani de fiecare 300 lei sau fracţiune, pentru fiecare ţară ce concură la transportul teritorial.

S'a admis scutirea de plata taxelor pentru prizonierii de răsboi.

S'a prevăzut, pentru trimiterile cu ramburs, ca expeditorul să aibă facultatea de a anulă sau reduce rambursul în aceleaşi condiţiuni cum se face modificarea adresei.

S'a interzis a se introduce în scrisorile de valoare obiecte al căror import nu este permis în ţara de destinaţie, hotărîndu-se ca cele ce eventual s'ar descoperì să nu se mai înapoieze la origină, dacă administraţia de destinaţie este autorizată de legile şi regulamentele interne să le predeà la destinaţie sub anumite condiţiuni.

S'a dispus caîn cazuri de reclamaţiuni, când se constată că neajunsurile cad în sarcina serviciului postal, să se restitue cheltuelile făcute cu reclamaţia.

S'a introdus dispoziţia ca pentru trimiterile adresate post-restant administraţia destinatară să nu aibă nici o răspundere, când a făcut predarea în mânile unei persoane care a justificat identitatea sa, potrivit regulilor în vigoare în acea ţară şi pe cât timp numele şi calitatea persoanei sunt la fel cu indicaţiunile din adresa obiectului.

La convenţia coletelor postale s'au introdus îmbunătăţirile şi modificările următoare :

S'au micşorat taxele pentru tranzitul maritim, fixându-se astfel :

50 bani pentru un parcurs maritim mai mare ca 500 mile marine, dar care nu trece peste 2.500 mile ;

1 leu dela 2.500—5.000 mile marine ;

1 leu, 50 bani dela 5.000—8.000 mile marine ;

2 lei dela 8.000 mile marine în sus.

In acelaş timp s'a stabilit ca pentru coletele cari nu vor fi mai grele de 1 kilogram taxa maritimă să nu treacă de 1 leu, oricare ar fi parcursul maritim ce ar face.

S'au redus taxele pe valoare, fixându-se la aceleaşi sume ca şi cele pentru scrisorile şi cutiile cu valoare declarată.

S'a fixat la 1.000 lei suma maximă a rambursului cu care poate fi încărcat un colet.

S'a introdus dispoziţia ca coletele expediate sau primite de prizonierii de răsboiu să fie scutite de taxe.

Ş'a acordat ţărilor destinatare dreptul de a percepe dela destinatari

www.dacoromanica.ro

taxe de magazinaj, egale cu taxele interne, în caz când coletele nu sunt ridicate la timp.

S'a prevăzut ca ţările cari au organizat serviciul de plata taxelor vamale în contul expeditorilor să poată incasă o taxă care să nu fie mai mare de 25 bani de colet.

S'a completat articolul privitor la interdicţii, specificându-se că materiile explozibile, inflamabile şi periculoase, animalele sau insectele vii, scrisorile sau notele ce au caracter de corespondenţă, obiectele oprite de legile vamale şi alte legi, nu pot fi introduse în coletele postale.

La aranjamentul pentru schimbul mandatelor postale s'au introdus ca îmbunătăţiri şi modificări următoarele :

S'au scăzut taxele pentru prima 100 lei dela 25 bani de fiecare 25 lei, la 25 bani de fiecare 50 lei şi s'a ridicat maximul valorii unui mandat la1.000 lei;

S'a prevăzut scutire de taxe pentru mandatele prezentate sau destinate prizonierilor de răsboi;

S'a introdus dispoziţia ca expeditorii mandatelor să poată cere şi în urmă un aviz de plată în schimbul unei plăţi de 25 bani ;

S'a admis ca expeditorii mandatelor telegrafice să poată a le retrage sau a le modifică adresa cu restricţiunea însă ca cererile să fie satisfăcute numai după primirea prin poştă a avizului de plată confirmativ.

Tot pentru acest fel de mandate s'a mai introdus o înlesnire, ca ele să poată fi reexpediate după destinatar chiar şi prin telegraf, dacă ţara nouei destinaţiuni îndeplineşte serviciul de mandate telegrafice şi dacă destinatarula declarat că cheltuelile de reexpediere să i se oprească din valoarea mandatului.

La aranjamentul privitor la serviciul recuvrementelor s'a introdus numai o singură modificare şi anume :

Ca depunătorul unui plic care conţine valori de incasat să poată să-l retragă cu totul sau în parte, sau în cazuri de erori vădite să poată rectifică indicaţiunile înscrise în borderoul cu care s'au expediat acele valori, atât timp cât efectele n'au fost nici achitate de debitori, nici înapoiate sau reexpediate de biuroul însărcinat cu incasarea.

La aranjamentul privitor la livretele de identitate s'a introdus de asemenea o singură modificare şi anume :

S'a prevăzut ca pe livret sub fotografia şi semnătura posesorului să se tipărească o listă a ţărilor cari au aderat la acest serviciu şi unde livretele sunt valabile.

La aranjamentul privitor la abonamentele la jurnale şi publicaţiuni periodice s'au introdus ca îmbunătăţiri şi modificări următoarele :

S'a hotărît ca schimbările de preţuri pentru abonamente să se aplice

www.dacoromanica.ro

numai la abonamentele cari se cer după primirea notificării preţurilor celor noi de către biuroul la care se face abonamentul ;

S'a admis a se face abonamente prin intermediul postei şi pentru termene mai mici ca trei luni, pentru a veni în avantajul publicului care vizitează localităţile climaterice şi balneare.

Modificările şi îmbunătăţirile aduse convenţiunii postale universale şi aranjamentelor în vigoare s'au pus în aplicare, după ce au fost aprobate de Corpurile legiuitoare, pe ziua de 1 Octomvrie 1907.

Imediat după punerea în aplicare a dispoziţiunilor stabilite în congresul de la Roma şi în conformitate cu cele prevăzute la art. XXXIII din regulamentul convenţiunii, s'a ţinut statistica pe timp de 28 zile din luna Noemvrie, pentru a se stabili drepturile ce fiecare ţară trebuiă să plătească celorlalte ţări pentru corespondenţele ce expediau, precum şi cele ce trebuiă să incaseze dela celelalte ţări pentru tranzitarea corespondenţelor lor.

In administraţia noastră cei însărcinaţi însă cu punerea în aplicare a convenţiunii şi cu luarea măsurilor pentru ţinerea statisticii nedându-şi seama de importanţa modificărilor privitoare la taxele de tranzit şi de marea diferenţă de taxe între tranzitul închis şi cel deschis n'au luat nici o măsură pentru a limită sau micşorà expedierea tranzitului deschis şi au menţinut cartările din trecut, când se dădeà deschis la biurourile de tranzit austriace şi germane o mare parte din corespondenţe, cari s'ar fi putut expedià închis.

Ori, cum tranzitul deschis, după noile prevederi ale convenţiunii dela Roma, costà de 7—10 ori mai scump ca tranzitul închis, s'a ajuns că de unde ţara noastră plăteà străinătăţii ca drept de tranzit 29.478 lei, 47 bani, după noua statistică a trebuit să plătim 66.312 lei, 89 bani, deci cu un plus de 36.834 lei, 42 bani anual, şi cum prin acea statistică s'au stabilit plăţile pentru 6 ani (1908 până la 1913 inclusiv), a urmat că, dintr'o nepricepere condamnabilă, ţara noastră a plătit în plus Statelor străine 221.006 lei.

Asupra relaţiunilor cu străinătatea avem de adăugat că, în timpul directorului Cerkez tranzitul postal din Occident spre Orient, şi viceversa, a continuat să se desvolte, mai cu seamă prin faptul că una din cursele Constanţa-Constantinopol s'a prelungit până la Pireu (Grecia), iar cu începere dela 5/18 Octomvrie 1906 până la Alexandria (Egipt), stabilindu-se astfel noi legături şi debuşeuri postale.

Cu această ocazie s'a revizuit convenţia încheiată cu serviciul maritim român, cu care s'a convenit ca taxele stabilite pentru trimiterile destinate la Constantinopol şi în Turcia să fie aceleaşi şi pentru Grecia.

* * *

Aceeaş activitate intensă depuse directorul Cerkez şi pentru buna orga-

www.dacoromanica.ro

nizare şi funcţionare a serviciilor telefonice şi telegrafice, luând ca mai principale următoarele măsuri :

In ceeace priveşte serviciul telefonic directorul Cerkez a căutat să completeze lucrările predecesorilor săi, privitoare la reţelele telefonice judeţene, cari ajungeau în acel timp spre completare şi în timpul său de conducere dă în exploatare peste 200 posturi telefonice în diferite localităţi rurale.

Pentru o bună îndeplinire a serviciului telefonic în Capitală directorul Cerkez pe de o parte a căutat să întindă canalizarea subterană, iar pe de altă parte pentru a satisface noile cerinţe a mărit capacitatea multiplului.

Tot în acelaş scop a căutat ca din creditul de 800.000 lei obţinut şi despre care am vorbit la pag. 598 să înfiinţeze linii speciale telefonice între oraşele următoare [1]) :

București-Caracal-Craiova-Severin.
» -Galaţi-Iaşi.
» -Constanţa.
» -Sinaia.
» -Câmpina-Comarnic.

Spre a se înlesni comunicaţiunile telefonice pentru părţile mai depărtate de centru sau de oficiile telegrafo-postale, directorul Cerkez a introdus în exploatarea serviciului aşa zisele *telefoane automate* a căror experimentare cu bune rezultate se făcuse în multe centre însemnate din străinătate.

Astfel de telefoane s'au introdus în anul 1906, când s'a instalat câte un post la Palatul de justiţie, la Expoziţie, la gara de Nord şi la primăria Capitalei în legătură cu oficiul telefonic central, la Ramadan în legătură cu oficiul Giurgiu, la gara Galaţi în legătură cu oficiul Bursă şi la gara Feteşti în legătură cu oficiul Feteşti.

Deşi însă s'ar fi putut dă extensiune la astfel de posturi, mai cu seamă în oraşele mari, instalându-se prin localuri publice şi instituţii, din cari ar fi reieşit însemnate avantaje atât pentru public cât şi pentru Administraţie, totuş ideea n'a fost urmărită.

In scopul de a dă întindere comunicaţiunilor telefonice cu ţările vecine, în urma tratativelor urmate, la 9 Octomvrie 1905 a încheiat un *aranjament* pentru stabilirea unui serviciu de comunicaţii telefonice între România şi Ungaria [2]).

Prin acest aranjament s'a stabilit legătura reţelelor telefonice române cu cele ungare prin punctul Predeal, urmând ca taxele pentru convorbiri şi oraşele cari le vor face să se stabilească de comun acord de către Administraţiile respective.

---

[1]) Darea de seamă din 1905—1907, pag. 214.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 268.

www.dacoromanica.ro

In baza acestora, comunicaţia între Bucureşti—Buda-Pesta şi alte câteva oraşe din România şi Ungaria s'a început la $^{1}/_{14}$ Decemvrie 1905, stabilindu-se durata unei convorbiri la 3 minute cu o taxă de 3 lei, din care 1 leu se cuveneà României şi 2 lei Ungariei.

Pentru convorbirile de presă şi pentru abonamente în timpul nopţei s'a prevăzut o reducere de 30 $^{0}/_{0}$.

Numărul convorbirilor crescând însă, s'a mai înfiinţat un fir special telefonic între Bucureşti—Braşov, care s'a dat în exploatare la 4 Septemvrie 1906, dela care dată s'a dispus ca pe firul principal să se ţină convorbiri între Bucureşti—Brăila—Galaţi cu Buda-Pesta, iar pe celălalt fir convorbirile localităţilor de pe valea Prahovei cu localităţile din Ungaria.

In ceeace priveşte serviciul telegrafic, directorul Cerchez, din creditul de 800.000 lei obţinut în urma vânzării deosebite a timbrelor jubilare şi comemorative, reuşeşte să reconstruească parte din traseele telegrafice principale şi să adauge noi fire, pentru a se face o mai bună scurgere a corespondenţelor telegrafice [1]).

Pentru a activà distribuirea telegramelor adresate abonaţilor la telefon, cu începere dela $^{1}/_{14}$ Aprilie 1907, s'a admis ca expeditorii, în schimbul plăţii cuvenite, să scrie pe astfel de telegrame *»distribuţie telefonică«*. In acest caz, oficiul de sosire să transmită destinatarului imediat după sosire conţinutul telegramei prin telefon, şi după aceea să-i trimită şi originalul acasă prin factori.

De asemenea s'a admis dela aceeaş dată ca abonaţii la telefon să poată cere ca orice telegramă ce ar sosì pe adresa lor să le fie transmisă prin telefon în schimbul unui abonament anual de 25 lei [2]). Aceste dispoziţiuni au fost luate în baza art. 175 din legea de exploatare, cari deşì existau de mult totuş nu fuseseră aduse la îndeplinire.

In scopul de a simplificà formalităţile de prezentare a telegramelor, directorul Cerkez a reluat chestiunea bonurilor telegrafice înfiinţate în timpul lui Ghika (pag. 554), şi cu începere dela $^{15}/_{28}$ Septemvrie 1905 a pus în circulaţie bonuri telegrafice de 25 bani pentru cărţile de vizită telegrafice şi de 60, 70 şi 1 leu pentru telegrame, având ca text şi semnătură 3, 6 şi 11 cuvinte.

Principiul erà ca pe aceste bonuri publicul să scrie telegramele ce ar aveà de expediat, şi astfel formate să le depună la ghişetele oficiilor sau în orice cutie de scrisori aflată pe străzile oraşului, înlăturându-se cu motivul acesta grămădirile şi aşteptările publicului la ghişete sau ducerea lui până la oficiul cel mai apropiat.

Pentru reuşita acestui scop şi pentru a îndemnà publicul la întrebuinţarea

[1]) Darea de seamă din 1905—1907, pag. 179.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1907, pag. 62.

www.dacoromanica.ro

bonurilor, cu toate că cu începere dela Septemvrie 1906, prin modificarea regulamentului de exploatare, s'a dispus ca telegramele scrise pe bonuri să fie scutite de taxa pentru recepisă, ceeace făceà ca astfel de telegrame să coste cu 10 bani mai puţin, totuş introducerea bonurilor, deşi ca parte teoretică ar fi prezentat foloase, n'a prins, publicul nu le-a întrebuinţat, iar după retragerea directorului Cerkez bonurile au fost scoase din circulaţie [1]).

Pentru a înlesnì comunicaţiile telegrafice ale presei, în urma unei înţelegeri cu Administraţia postelor ungare, cu începere dela 1 Noemvrie 1905, s'a admis între ambele ţări schimbul de *telegrame de presă* cu un tarif redus, de 7 bani de cuvânt, în loc de 13 bani.

Astfel de telegrame trebuiau să fie prezentate de corespondenţii ziarelor, publicaţiunilor sau agenţiilor de publicitate şi să conţină informaţiuni şi noutăţi politice sau comerciale, destinate a fi publicate în ziare.

Telegramele de presă urmau să fie adresate numai zıarelor, publicaţiilor sau agenţiilor respective, să fie redactate în limbaj clar în limbile română, ungară, franceză sau germană şi să se expedieze numai între orele 6 seara până la 9 dimineaţa [2]).

In urma multor amânări din partea Turciei, guvernul german obţinând, în fine, în primăvara anului 1905, aşezarea cablului Constanţa-Constantinopol, directorul Cerkez pe de o parte a luat măsuri pentru întinderea unui fir special de bronz între Bucureşti-Constanţa, iar pe de alta a dat tot concursul Companiei *Osteuropäische Telegraphengesellchaft,* pentru facerea lucrărilor necesare la scufundarea cablului, care s'a făcut cu mare solemnitate în ziua de 16 Maiu 1905.

La această solemnitate a luat parte: M. M. L. L. Regale şi Princiare; baronul Marschal von Bieberstein, Ambasadorul Germaniei la Constantinopol ; Kinderlen Waechter, Ministrul Germaniei la Bucureşti ; Kiazim Bei, Ministrul Turciei la Bucureşti; P. S. S. Episcopul Pimen al Dumării-de-Jos; Miniştrii Ţării şi alţi înnalţi demnitari ai Statului, când, după oficierea unui serviciu religios, s'a semnat actul comemorativ care s'a zidit pe pământul românesc, la căsuţa de unde a pornit desfăşurarea cablului [3]).

Lucrările pentru scufundarea cablului s'au continuat cu toată graba, aşa că pe la 20 Iulie 1905 s'a şi început schimbul de corespondenţe între Bucureşti-Constantinopol ; iar pe la 3 Octomvrie acelaş an, prin aranjarea unei tranzlaţii cu aparate Hughes, s'au ajuns la comunicaţii directe între Berlin-Constantinopol şi vice-versa.

Traficul corespondenţelor preschimbate prin mijlocirea cablului fiind destul de însemnat, Statul român n'a dat ca subvenţie societăţii cablului în anul

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905—1906, pag. 205, 228 şi 239.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, supliment la No. 19.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 124.

www.dacoromanica.ro

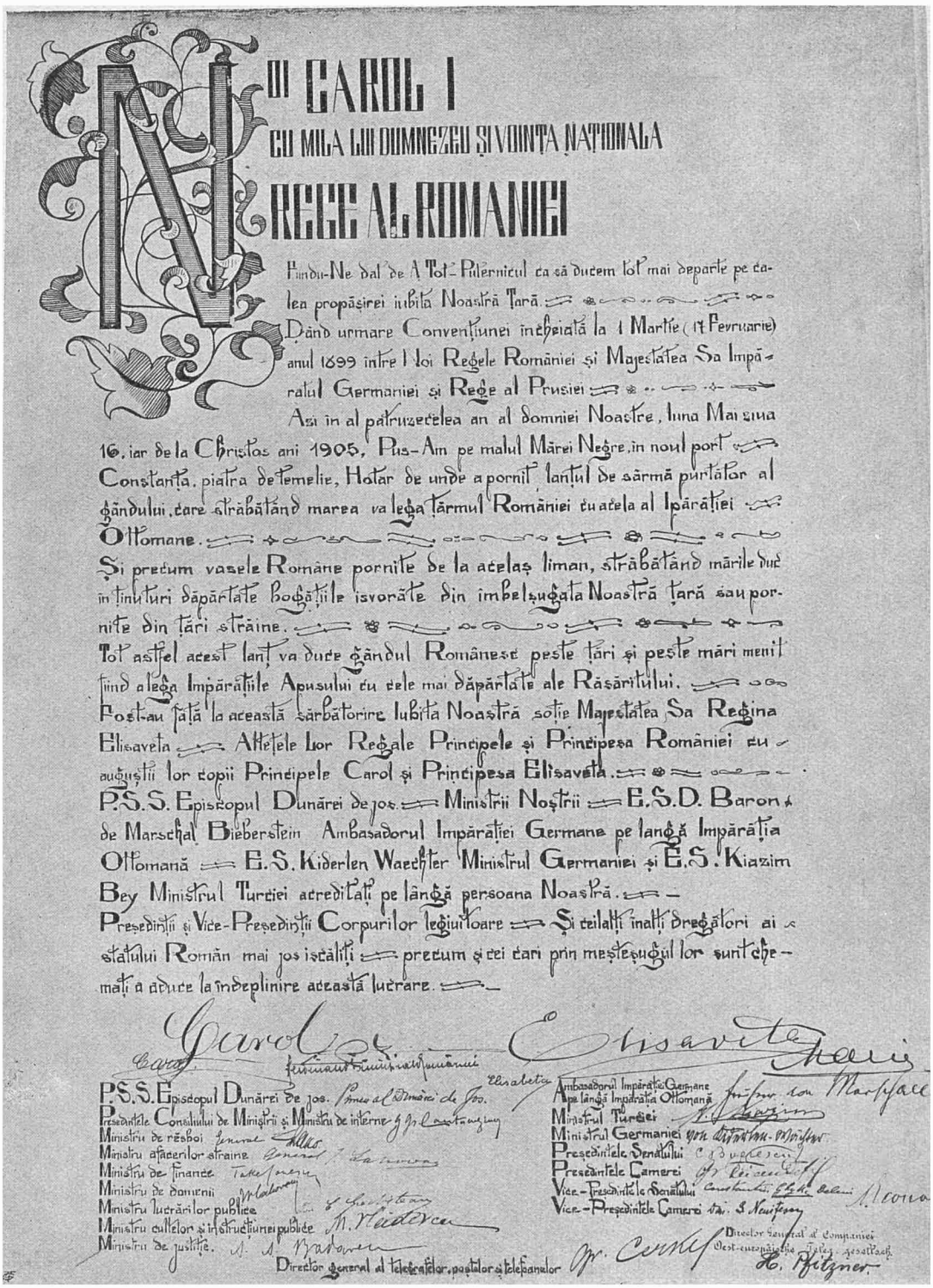

Actul comemorativ semnat cu ocaziunea scufundării cablului Constanța-Constantinopole, Maiu 1905.

www.dacoromanica.ro

1905 decât suma de 8944 lei, iar în primul semestru din 1906 suma de lei 5000.

De acî în colo, de oarece venitul cablului a ajuns la 150000 lei anual, conform convenţiunii, nu s'a mai plătit nici o subvenţie, iar venitul Administraţiunii noastre din taxele de tranzit au crescut treptat.

Telegrafia fără fir căpătând din ce în ce o mai bună aplicaţiune, în anul 1905 serviciul maritim român, prin societatea orientală de radiotelegrafie, a înfiinţat o astfel de staţiune la Constanţa în legătură cu posturile depe vapoarele acelui serviciu, cari făceau cursele Constanţa-Constantinopol-Smirna.

Cum însă această staţiune pentru a-şi ajunge scopul trebuiă legată cu reţeaua telegrafică a Statului şi cum singură Direcţiunea postelor are dreptul de monopol asupra comunicaţiilor telegrafice, de comun acord cu serviciul maritim, s'a întocmit şi decretat la 29 Noemvrie 1905 un regulament pentru stabilirea raporturilor între ambele Administraţii, cu privire la înfiinţarea şi exploatarea serviciului de telegrafie fără fir [1]).

După acest regulament, deservirea şi întreţinerea staţiunilor se făceà de către S. M. R. cu personalul său, iar schimbul de corespondenţă între staţiunile de coastă şi reţeaua telegrafică a Statului trebuià să se facă prin intermediul oficiului Constanţa, care serveà şi ca biurou de control. Tot prin regulament s'au fixat taxele şi împărţirea lor între ambele Administraţii, îndeplinirea serviciului începând la 1 Decemvrie 1905.

Relativ la serviciul telegrafiei fără fir, în anul 1906 s'a ţinut la Berlin dela 3 Octomvrie până la 3 Noemvrie o conferinţă radiotelegrafică internaţională, la care a luat parte şi România, reprezentată prin directorul Cerkez.

La această conferinţă s'a regulamentat punerea radiotelegrafiei în serviciul public internaţional, stabilindu-se reguli pentru comunicările între staţiunile de bord şi de coastă, şi vice-versa, precum şi legarea celor de coastă cu reţeaua Statelor şi fixarea taxelor.

Dispoziţiunile acestei convenţiuni s'au aprobat de Corpurile legiuitoare printr'o lege specială, care s'a pus în aplicare la 16 Iunie 1908 [2]).

* * *

Asupra serviciului telegrafic în relaţiune cu străinătatea urmează a se ştî că în timpul directorului Cerkez a intervenit ţinerea conferinţei telegrafice internaţionale dela Lisabona, care a avut loc între 4 Maiu şi 11 Iunie 1908 şi la care România a fost reprezentată prin directorul Cerkez şi şeful de divizie A. Arsenescu.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1905, pag. 271.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1908, pag. 193.

www.dacoromanica.ro

Cu această ocazie s'a introdus în executarea serviciului internaţional mai multe modificări şi îmbunătăţiri, din cari citäm ca mai principale următoarele:

S'au stabilit noi reguli pentru întrebuinţarea limbajului convenit;

S'a prevăzut ca adresele telegramelor *poste-restante* sau *telegraf-restant* să poată fi indicate prin cifre sau litere, dacă oficiile de destinaţie admit acest lucru;

S'a dispus ca telegramele adresate unor agenţii de reexpediere în scop de sustrageri de taxe să fie refuzate.

S'au redus taxele telegrafice pe cuvânt astfel:

Pentru Statele mari:

La 9 bani taxa terminală (dela 10 bani);
» 7 » » de tranzit » 8 »

Pentru Statele mici în cari se cuprinde şi România:

La 6 bani taxa terminală (dela $6^1/_2$ bani);
» $3^1/_2$ » » de tranzit » 4 »

S'au introdus principii privitoare la radiotelegrafie.

* * *

Acestea sunt în general măsurile, îmbunătăţirile şi inovaţiile făcute de directorul Cerkez în timp de aproape 4 ani, cât a condus Administraţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor şi ele au contribuit la îmbunătăţirea situaţiunii personalului şi la îndrumarea spre progres a instituţiunii.

Dacă unele din măsurile luate n'au dat rezultatele dorite de Cerkez şi constatate în alte Administraţiuni similare din străinătate, cauzele n'au fost datorite, după cum am arătat, decât lipsei de elemente muncitoare şi pricepute în ale exploatării serviciului.

Caracteristic este însă faptul că Cerkez a fost numit ca Director general la 31 Decemvrie 1904, sub un guvern conservator, şi că la 12 Martie 1907, venind un guvern liberal, Cerkez a fost menţinut în funcţiune.

Faptul acesta a făcut pe mulţi să creadă că, în fine, s'a rupt cu legenda că la orice schimbare de gevern să se schimbe şi directorul general al postelor şi că s'a înţeles şi la noi că Direcţiunea postelor este o instituţie care trebuie condusă, ca şi administraţiunile de acelaş fel străine, de titulari bine aleşi, cărora să li se deà timpul de a cunoaşte serviciile ce li se încredinţează, de a concepe, de a pune în aplicare şi de a duce la bun sfârşit reforme de interes general spre binele instituţiei şi folosul ţării.

In urma însă a unor nemulţumiri provocate de câţiva din subalternii săi, Cerkez a demisionat pe ziua de 4 Noemvrie 1908.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI PETRE ZAHARIADE

5 Noemvrie 1908 — 30 Decemvrie 1910

In urma retragerii lui Gr. Cerkez, pe ziua de 5 Noemvrie 1908, a fost numit Director general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor inginerul inspector general P. Zahariade, care mai ocupase această funcţiune dela 1 Iunie până la 30 Decemvrie 1904.

*
* *

In ceeace priveşte personalul şi părţile privitoare la organizarea şi funcţionarea lui, directorul Zahariade, în timpul său de conducere, a luat ca măsuri mai principale următoarele:

Pentru a îmbunătăţi situaţia materială a personalului postal şi telegrafic, atât de îngreuiată prin reducerile de lefuri din 1901, directorul Zahariade stărue din toate puterile şi reuşeşte ca, prin bugetul pe 1909/910, să se readucă lefurile personalului la cele dinaintea curbei din 1901, adică la sumele stabilite prin legea din 1892.

Prin acelaş buget directorul Zahariade sporeşte indemnizaţiile funcţionarilor, conductorilor şi factorilor cari făceau curse în biurourile postale ambulante şi a conductorilor postali cari făceau curse noaptea în diferite trenuri.

Intrucât prin legea de organizare din 1892 se stabilise ca, pentrù chemări în serviciul suplimentar, să se plătească funcţionarilor jumătate din leafa pe o zi, ceeace făceà ca funcţionarii mici în grade şi mai cu seamă auxiliarii să primească, pentru o muncă de 6—7 ore peste serviciul regulamentar, numai câte 1 leu, 50 bani, directorul Zahariade, prin bugetul pe 1909/910, stabileşte principiul plăţii unui astfel de serviciu pe ora de muncă, dispozând ca pentru fiecare oră de serviciu suplimentar să se plătească oficianţilor de toate gradele câte 1 leu, iar elevilor şi auxiliarilor câte 75 bani.

Prin această măsură s'a ajuns ca, mai cu seamă elevii şi auxiliarii plătiţi

www.dacoromanica.ro

cu lefuri mici pentru un serviciu suplimentar de 6 ore, să poată primì o plată de 4 lei, 50 bani.

In vederea scumpirii chiriilor, directorul Zahariade prin bugetul pe 1910/911 sporeşte indemnizaţiile de locuinţă pentru subdirector, inspectori, şefii de circumscripţii, cassierul central şi şefii de divizii dela 2 la 4 lei pe zi, şi prevede şefilor de servicii, controlorilor de circumscripţii şi ataşaţilor tehnici indemnizaţii de locuinţă de câte 2 lei pe zi.

Tot pentru aceleaşi motive, şi prin acelaş buget, prevede indemnizaţii de locuinţă de câte 30 lei lunar personalului dela oficiile Predeal, Vârciorova, Câmpina şi Sinaia.

De oarece funcţionarii postali şi telegrafici erau supuşi la dese mutări în interesul serviciului şi aceasta în ori şi ce timp al anului, din care cauză trebuiau să-şi părăsească locuinţele pentru cari plătiseră chiria şi ajunşi la nouile destinaţiuni trebuiau să plătească altă chirie, directorul Zahariade, pentru a înlătură aceste neajunsuri, pe de o parte, ià măsuri ca, pe cât posibil, transferările să se facă înainte de Sf. Gheorghe şi Sf. Dumitru, iar pe de alta, pentru cazurile când împrejurările n'ar permite acest lucru, prin bugetul pe 1910/911 prevede, la art. 121, principiul despăgubirilor de chirii pentru mutările făcute în cursul semestrului.

Aplicarea acestei măsuri s'a făcut prin decizie directorială, cu începere dela 1 Iunie 1910, hotărîndu-se în principiu următoarele[1]) :

Funcţionarii transferaţi sau încunoştiinţaţi despre aceasta cu o lună înainte de Sf. Gheorghe şi Sf. Dumitru să nu primească nici o indemnizare.

Funcţionarii transferaţi sau neavizaţi în condiţiunile de mai sus, să primească o indemnizaţie echivalentă cu chiria pe lunile rămase până la Sf. Gheorghe sau Sf. Dumitru următor, socotită după contractul de închiriere, însă despăgubirea să nu poată trece în nici un caz prevederile legii de organizare a corpului şi a impiegaţilor auxiliari, adică câte 2 sau 1 leu pe zi.

Funcţionarii necăsătoriţi să primească drept indemnizare o sumă fixă, socotită astfel :

15 lei pentru cei transferaţi din comunele rurale ;

20 » » » » » » urbane nereşedinţă de judeţ;

30 » » » » » » » reşedinţă de judeţ şi dela Predeal, Vârciorova, Sinaia şi Câmpina ;

40 lei pentru cei transferaţi dela Constanţa şi Sulina.

Funcţionarii căsătoriţi cari nu ar puteà stabilì prin contracte în regulă chiria ce plătesc, să fie despăgubiţi după regulile stabilite mai sus pentru funcţionarii necăsătoriţi.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 130.

www.dacoromanica.ro

Funcţionarii transferaţi după cerere sau drept pedeapsă, cei mutaţi în urma înaintării în grad şi cei transferaţi ca diriginţi sau manipulanţi de oficii nu vor primì nici o despăgubire de chirie.

Prin art. 21 din legea Casei de credit şi ajutor a personalului postal şi telegrafic se prevăzuse că: *Pentru sumele avansate ca împrumut în contul salariului sau pensiunii Casa va percepe o dobândă de 7 % pe an, care se va reţine prin anticipaţie la primirea avansului acordat;* iar prin regulamentul desvoltător la art. 130 se prevăzuse că: *Pentru sumele avansate în contul lefii, diurnei sau pensiunii, Casa va percepe o dobândă de 7 % pe an, calculată asupra totalei sume acordate şi se va reţine prin anticipaţie la primirea avansului.*

Deşì restituirea sumelor împrumutate se făceà în rate lunare, totuş dispoziţia acestor articole s'a interpretat în sensul că dobânda de 7 % trebuie să se calculeze la suma totală împrumutată, fără a se ţine seamă de amortisment, astfel că deşì legea prevedeà un procent de 7 %, totuş, prin faptul luării înainte şi pentru tot timpul procentul ajungeà la aproape îndoit.

Pentru a se venì în ajutorul personalului şi a se înlătură incasarea unei astfel de dobânzi, directorul Zahariade a modificat art. 130 din regulamentul Casei de credit şi ajutor în modul următor [1]):

Art. 130. Pentru sumele avansate în contul lefii, diurnei sau pensiunii Casa va percepe o dobândă de 7 % pe an, care se va reţine prin anticipaţie la primirea avansului.

In calcularea dobânzii se va ţine seamă de micşorarea capitalului împrumutat prin amortismentele succesive.

Cu modul acesta s'a ajuns ca dobânda incasată de Casă să fie cu adevărat de 7 % şi percepută numai la capitalul împrumutat sau care rămâneà neplătit.

In scopul de a simplificà operaţiunile ce se făceau cu garanţiile personalului inferior şi a se venì în ajutorul acestui personal prin micşorarea sumelor ce trebuià să aibă ca garanţii, şi ca atare a reţinerilor ce se făceau în acest scop, directorul Zahariade, cu începere dela 27/XII/1909, a stabilit pentru fiecare categorie de personal suma ce trebuià să posede ca garanţie şi care erà cu mult mai micà ca în trecut, dispunând în acelaş timp ca aceste sume să fie trecute la Casa de credit şi să se manipuleze acolo după regulile prevăzute pentru sumele depuse ca garanţie de personalul superior [2]).

Intru cât numărul personalului femenin faţă de cel bărbătesc luase o proporţie îngrijitoare pentru bunul mers al serviciului, şi pe motivul că acest personal nu poate fi întrebuinţat decât pentru anumite servicii, directorul Zaha-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 144.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, supliment la No. 24.

www.dacoromanica.ro

riade, prin decizia din 9 Ianuarie 1909, stabileşte ca, până la alte dispoziţiuni, să nu se mai primească nici o femee în personalul postal şi telegrafic [1]).

In ceeace priveşte personalul, directorul Zahariade cu decizia No. 6334 din 22/I/1909 [2]) a întocmit o comisie compusă din funcţionari destoinici, cu însărcinarea de a studiă legea de organizare din 1892 şi legea pentru înfiinţarea personalului auxiliar din 1894 şi a propune îmbunătăţirile şi modificările ce ar găsi cu cale a se aduce acestor legi.

Comisiunea s'a achitat de însărcinarea dată şi a întocmit în scurt timp un proiect modificator al legilor sus arătate, cuprinzând dispoziţiuni privitoare la organizarea şi funcţionarea întregului personal întrebuinţat în Administraţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

Prin proiectul propus se aduceau reale îmbunătăţiri atât organizării Administraţiunii centrale, cât şi recrutării, plăţii şi poziţiunii personalului [3]). Din cauză însă că în bugetul pe anul 1909/910 se prevăzuse un spor bugetar prin desfiinţarea curbei şi întru cât prin noul proiect de lege se provocau noi sporuri de cheltueli, lucrarea a rămas în cartoanele Direcţiunii.

* * *

Relativ la exploatare şi părţile privitoare la îndeplinirea serviciilor postale, directorul Zahariade, în timpul său de conducere, a luat ca măsuri mai principale următoarele :

In scopul de a completă convenţiunea încheiată cu judeţul Prahova pentru îndeplinirea serviciului postal, telegrafic şi telefonic, de gările depe linia Ploieşti-Văleni, la 3 Martie 1909 [4]) a încheiat cu administraţia acelui judeţ un supliment de convenţiune, prin care s'au introdus în serviciul acelor gări :

1. Prezentarea şi achitarea mandatelor postale interne;
2. Primirea, expedierea şi înmânarea obiectelor de mesagerii ca : grupuri şi scrisori cu valoare declarată, colete postale şi mesagerii interne cu şi fără valoare şi ramburs, colete şi mesagerii externe fără ramburs.

Intru cât urmă să se deă în exploatare calea ferată de interes particular Buzău-Nehoiaş concesionată băncii Marmorosch, Blank et Comp. şi în scopul ca gările acestei linii să îndeplinească serviciul postal, telegrafic şi telefonic pentru public, la 11 Martie 1909 [5]) a încheiat cu numita societate o convenţiune specială, care s'a pus imediat în aplicare.

Această convenţiune a conţinut aproape aceleaşi principii ca şi convenţiunile încheiate pentru liniile Panciu-Mărăşeşti şi Ploieşti-Văleni.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 23.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 27.
[3]) Dosarul Direcţiunii postelor No. 71 din 1909.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 82.
[5]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 74.

www.dacoromanica.ro

Pentru a se înlătură unele reclamaţiuni, cu începere dela 15 Aprilie 1909 [1]) a dispozat ca funcţionarii postei să semneze de primirea corespondenţelor oficiale în condicile de transport ale autorităţilor şi ca la predarea către autorităţi aceleaşi corespondenţe să se treacă în registre speciale în cari să semneze de primire delegaţii autorităţilor respective.

Spre a uşură urmărirea obiectelor recomandate, cu începere dela 1 Decemvrie 1910[2]), a revenit în parte asupra simplificărilor făcute în manipularea acestor corespondenţe şi a dispus ca oficiile la expediere să le treacă individual în faturi şi ca la sosire în loc de a fi înscrise într'un registru special să fie trecute în parte în faturile de sosire.

De oarece prin legea de exploatare se prevăzuse în serviciul intern taxe reduse pentru jurnale şi reviste, în scopul de a se încurajà astfel de publicaţiuni cari apar în ţara noastră şi întru cât prin îngăduire se dădea acest avantaj şi publicaţiunilor introduse la noi, la 11 Maiu 1910 [3]) stabileşte şi dispozează ca jurnalele şi publicaţiunile periodice apărute în străinătate, când se vor depune la oficiile din ţară spre a fi expediate în serviciul intern, să se taxeze ca imprimate, percepându-se câte 3 bani de fiecare 50 grame sau fracţiune.

In scopul de a se înlătură întârzierile şi neregulile cauzate cu achitarea mandatelor postale şi predarea obiectelor de mesagerii adresate gradelor inferioare din armată prin sistemul de a se încredinţà astfel de trimiteri cassierilor trupelor sau delegaţilor lor, s'a dispozat, în înţelegere cu ministerul de răsboi, ca dela 4 Noemvrie 1910 [4]), astfel de trimiteri să se achite sau să se predeà celor în drept direct de personalul postal.

In acest sens s'a stabilit ca oficiile să reguleze cu comandanţii de trupe ca de două ori pe săptămână la ore hotărîte conductorii postali să achite şi să predeà celor în drept trimiterile sus arătate în faţa comandanţilor de companii, escadron sau baterie şi ca aceştia să certifice identitatea persoanei şi semnăturii, aplicând sigiliul oficial al corpului respectiv.

Pentru ca personalul postal să cunoască forma şi coloarea timbrelor postale în uz, la 23 Iunie 1910 [5]) a dispozat ca oficiile să formeze şi afişeze un tablou care să cuprindă câte un exemplar din fiecare fel de timbre aflate în uz, înlocuind pe cele ce întâmplător ar fi retrase din circulaţie.

Spre a se aduce înlesnire publicului, cât şi în scopul de a se micşorà nu-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 100.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 281.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 132.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 260.
[5]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 158.

www.dacoromanica.ro

mărul cărţilor postale căzute în rebut, cu începere dela 2/XI/1910 [1]) a dispozat ca expeditorii unor astfel de trimiteri să poată scrì sau imprimà adresa sau firma lor pe partea rezervată pentru adresă.

* * *

In timpul de conducere al directorului Zahariade, pentru a se pune mai la îndemâna publicului serviciul postal, telegrafic şi telefonic s'au înfiinţat următoarele oficii :

In anul 1909: Buftea (Ilfov).

» » 1910: Nehoiu (Buzău), Bălceşti (Vâlcea) şi Dorna (Suceava).

Tot în acest scop s'a dat îndeplinirea serviciilor postale şi telegrafice la următoarele gări :

In anul 1909: La gările Verneşti, Cândeşti, Palanca, Ojeasca, Măgura, Rusăvăţu şi Păltineni (linia Buzău-Nehoiaşu).

In anul 1910: La gările Bădila (Buzău-Nehoiaşu), Sărăţuica, Broşteni şi Merii (Ploeşti-Slobozia), Gălbinaşi (Bucureşti-Budeşti), Fileşti (Galaţi-Tecuci), Sighireanu (Bucureşti-Ciulniţa), Simian (Craiova-Severin), Râul Vadului (R. Vâlcea-Câineni) şi Belceşti şi Cotnari (Hârlău-Podu Iloaei).

* * *

In ceeace priveşte îndeplinirea serviciului postal rural, directorul Zahariade în timpul său de conducere a luat următoarele măsuri :

In scopul de a înlesnì expedierea trimiterilor de bani în numerar din şi pentru localităţile rurale, cu începere dela 27 Fevruarie 1909 a dispus ca toate agenţiile speciale cari au instalaţiuni telegrafice să îndeplinească şi serviciul de mandate telegrafice, atât la prezentare cât şi la achitare [2]).

Spre a satisface pe de o parte cerinţele ministerului de finanţe şi a răspunde şi cerinţelor publicului, cu începere dela 1/14 Iulie 1910 [3]) a dispus ca un număr de 44 agenţii speciale să mânuească atât la prezentare cât şi la sosire în serviciul interu pachete până la 50 kilograme greutate şi cu ramburs până la 1.000 lei, gropuri şi scrisori cu valoare până la 2.000 lei şi cu excepţiune ca trimiterile perceptorilor către administraţiile financiare să fie admise la prezentare până la o valoare de 5.000 lei.

Pentru a venì mai mult în ajutorul personalului postal rural, cât şi pentru a completà unele lipsuri, directorul Zahariade, la Iunie 1909 [4]), a modificat re-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 258.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 67.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 177.

[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, supliment la No. 16.

www.dacoromanica.ro

gulamentul Casei de ajutor şi retragere a personalului postal rural din 1904, în care a făcut să se introducă ca mai principale următoarele modificări :

S'a considerat ca făcând parte din personalul postal rural conductorii-expeditori şi oamenii de serviciu, personal înfiinţat în urma introducerii serviciului de distribuire al produselor regiei.

S'a prevăzut a se acordà factorilor rurali împrumuturi pentru procurarea de furaje, iar în cazuri de secete mari Casa să cumpere şi să împartă acestui personal furaje în natură.

S'a stabilit a se dà ajutoare pentru boli, accidente şi moarte pentru cazuri provenite din cauza serviciului, deşi nu în timpul serviciului.

S'a hotărît a se da personalului împrumuturi fără dobândă şi în cazuri de naşteri în familie.

S'a pus de acord regulamentul cu prevederile legii Casei de credit a corpului, pentru ca fondul inalienabil al Casei rurale să se deà ca împrumut cu dobândă Casei de credit a corpului.

S'a ridicat la 200 lei împrumuturile ce se acordau factorilor rurali pentru procurarea cailor şi cariolelor.

S'a introdus dispoziţia ca personalul care, în urma vreunui act de curaj sau devotament în îndeplinirea serviciului, va căpătà leziuni sau infirmităţi grave ce l-ar pune în neputinţă de a-şi întreţine vieaţa să i se adauge la anii serviţi încă cinci ani, specificându-se că ajutorul de retragere nu va fi mai mic de 40 % din ultima diurnă, oricare ar fi timpul servit.

S'a prevăzut ca văduvele cu copii minori să primească întreg ajutorul de retragere cuvenit soţului.

S'a redus vârsta la care să se poată retrage personalul de bună voie la pensiune, dela 60 la 57 ani etate.

S'a hotărît ca ajutoarele de retragere să se constate şi să se acorde în ori şi ce timp, spre a nu rămâne personalul luni de zile fără ajutoare, şi, în fine,

S'au stabilit reguli mai practice pentru darea ajutoarelor, ţinerea contabilităţii Casei şi mânuirea fondurilor.

* * *

In afară de cele arătate mai sus, privitoare la Administraţia, conducerea şi îndeplinirea serviciilor postale, directorul Zahariade a făcut şi lucrări privitoare la serviciul telefonic, din cari cităm ca mai principale următoarele :

A urmat lucrările predecesorilor săi pentru terminarea reţelelor telefonice rurale.

A stabilit reguli în ceeace priveşte incasarea unor taxe telefonice, cari nu erau prevăzute prin lege şi regulament, astfel [1] :

[1] *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 101.

www.dacoromanica.ro

Pentru posturile suplimentare interurbane instalate în acelaş local cu posturile principale s'a hotărît ca să se perceapă câte 20 lei anual, peste taxele posturilor principale.

Pentru cazurile de mutarea unui abonat într'un local unde se află instalat un post telefonic, de oarece nu se mai execută nici o lucrare, s'a stabilit că nu trebuie să se incaseze taxele pentru mutare, prevăzute de lege.

De asemenea când doi abonaţi se mută unul în localul ocupat de celălalt nu se vor plăti taxele de mutare.

Se va plăti însă taxa de mutare, când prin repararea localului sau alte împrejurări, instalaţia s'a deranjat şi este nevoie pentru buna funcţionare de schimbarea aparatelor sau să se facă lucrări cu întrebuinţare de materiale.

A făcut lucrările necesare pentru procurarea şi instalarea unui nou multiplu telefonic cu o capacitate mai mare întru cât numărul abonaţilor la telefon crescând simţitor, multiplul din 1900 se completase în întregime.

In acest scop directorul Zahariade a vizitat instalaţiile de acelaş fel din mai multe oraşe din străinătate şi, în urma studiilor făcute, a ales sistemul propus de Casa Siemens şi Halske, cu o capacitate de 6.000 abonaţi, aranjat astfel ca pentru mai târziu capacitatea să se poată ridică la 10.000 şi chiar 14.000 abonaţi.

A modificat, în unire cu direcţiunea porturilor şi comunicaţiilor, regulamentul pentru îndeplinirea serviciului radiotelegrafic, prevăzând ca schimbări mai principale următoarele [1]):

Scăderea taxelor pentru radiotelegramele de Stat şi particulare.

Intinderea serviciului şi pentru Marea de Marmara şi Egee, stabilindu-se şi taxele respective.

Introducerea principiului ca achitarea taxelor să se facă în întregime la prezentare.

A încheiat, la 2 Decemvrie 1909, cu administraţia postelor ungare o învoială pentru regularea raporturilor privitoare la serviciul telegrafic, stabilindu-se ca mai principale următoarele [2]):

Taxele integrale pentru corespondenţele telegrafice preschimbate între România şi Ungaria să fie de 10 bani de cuvânt, cu o reducere de 50 % pentru telegramele de presă.

Taxele de tranzit pentru corespondenţa telegrafică din România cu destinaţie pentru Austria şi care ar tranzită prin Ungaria să privească pe Administraţia ţării de destinaţie.

Pentru înlăturarea socotelilor, s'a prevăzut ca taxele percepute în Un-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1909, pag. 268.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 102.

www.dacoromanica.ro

garia pentru corespondenţele telegrafice destinate în România şi cele percepute în România cu destinaţie pentru Ungaria să rămână în folosul ţării care le-a incasat. In schimb însă Administraţia română să bonifice Administraţiei ungare anual o sumă de 8.000 lei. De asemenea s'a mai prevăzut ca taxele pentru răspunsuri să rămână şi ele în profitul ţării care le-a încasat.

In scopul de a se menţine tranzitul corespondenţelor telegrafice din occident pentru orient prin România şi a nu luà alte căi mai ieftine, prin legea sancţionată la 20 Angust 1910 [1]) a scăzut taxa terminală a României în relaţiunile cu Turcia dela 5 la 4 $^1/_2$ bani de cuvânt, iar cea de tranzit dela 3 $^1/_2$ bani de cuvânt la :

3 bani pentru corespondenţele din Belgia, Olanda, Luxemburg, Danemarca, Suedia şi Norvegia ;

2 $^1/_2$ bani pentru corespondenţele din Germania ;

2 bani pentru corespondenţe din Britania-Mare şi Elveţia.

1 $^3/_4$ bani pentru corespondenţele din celelalte ţări din occident în relaţiunile cu Turcia de Europa şi de Asia.

* * *

Din cauza însă a retragerii guvernului liberal, directorul Zahariade a demisionat pe ziua de 30 Decemvrie 1910 şi a trecut ca director de serviciu în administraţia C. F. R.

Conducerea Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor de către directorul Zahariade se poate caracterizà, în special, prin îmbunătăţirea soartei personalului şi prin o bună şi dreaptă administrare, neinfluenţată de cauze din afară.

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1910, pag. 219.

www.dacoromanica.ro

DIRECTORATUL LUI VICTOR VERZEA

30 Decemvrie 1910—16 Octomvrie 1912

In urma retragerii lui Petre Zahariade, pe ziua de 30 Decemvrie 1910, a fost numit director general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor Locot.-colonel Victor Verzea.

* * *

In ce priveşte organizarea, funcţionarea şi buna stare a personalului, directorul Verzea, în timpul său de conducere, a luat, ca măsuri mai principale, următoarele :

Pentru a pune capăt diferitelor interveniri, provocate în cea mai mare parte de unii funcţionari ai Administraţiunii postelor, cerând diferite favoruri în paguba colegilor lor, directorul Verzea la 17 Martie 1911 [1]) dă un ordin circular, prin care, după ce desaprobă astfel de obiceiuri, pune în vedere personalului că dacă au de semnalat sau de cerut ceva, să o facă personal şi în scris pe cale ierarhică, sau chiar direct, cunoscând că acei cari vor mai recurge la mijloace înjositoare pentru funcţionari cu poziţiuni asigurate prin legi şi regulamente, vor fi notaţi rău la caziere şi chiar pedepsiţi.

Deşi ordine în acest sens se mai dăduseră şi de alţi directori, totuşi caracteristic a fost că directorul Verzea, deşi venit numai de câteva luni în capul administratiunii, a înţeles că de asemenea mijloace nu se slujesc decât numai anume funcţionari, cari le repetă sub toate regimurile politice şi sub toţi directorii, înfierând astfel de obiceiuri prin următoarele cuvinte :

»Cercetând de aproape, m'am convins că cea mai mare parte din cei »cari au recurs la asemenea mijloace, sunt dintre funcţionarii speculatori »de împrejurări şi după notele găsite din trecut, am constatat că s'au servit »de aceleaşi mijloace însă de alte persoane, intervenind către direcţia tre-

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 61.

www.dacoromanica.ro

»cută ; pe când cu bucurie am constatat că funcţionarii meritoşi şi conştiin-
»cioşi de datoria lor şi-au urmat cu încredere calea funcţionarului cinstit,
»demn şi încrezător numai în meritele sale, fiind convinşi că legile existente
»le asigură drepturile ce au«.

Negreşit că astfel de cuvinte, urmate de fapte şi acte de dreptate, au impresionat în bine întregul personal şi au avut de efect că chiar cei rău năraviţi s'au abţinut mai târziu dela interveniri.

Convingându-se că personalul femenin se mărise în mod simţitor faţă de personalul bărbătesc, şi că acel personal nu puteà fi întrebuinţat decât în serviciile cele mai uşoare şi numai în timpul zilei, pe când funcţionarilor bărbaţi le rămâneau nopţile mari şi serviciile cari încep dela ora 4 sau 5 dimineaţa, directorul Verzea, la 19 Octomvrie 1911 [1]), printr'o decizie motivată, dispune pe deoparte ca să nu se mai admită nici o funcţionară-femee în Administraţia postelor, iar pe dealta ca toate cererile de admitere ce se găseau la direcţie să se pună la dosar, înapoindu-se actele celor în drept.

De altfel, dându-se întindere personalului bărbătesc şi reducându-se cel femenin, s'a ajuns, la Iunie 1912, ca proporţia personalului femenin faţă de cel bărbătesc să scadă dela 52.7 % la 48.4 %.

In scopul de a se formà elemente din cari să se recruteze funcţionari pentru Administraţia postelor, directorul Verzea înfiinţează la 1 Iulie 1911 [2]) o şcoală profesională practică, în care să se înveţe mânuirea aparatelor Morse, Hughes şi Wheatstone şi cunoaşterea modului de funcţionare al acestor aparate.

Durata şcolii s'a fixat la 5 luni şi în ea s'a stabilit a se admite tineri cu studii de cel puţin 4 clase gimnaziale, dându-se preferinţă celor cu cunoştinţe mai înaintate.

Elevilor şcolii s'a stabilit să li se plătească o diurnă de 50 lei lunar, iar după terminarea cursurilor cei cari probau că şi-au însuşit cunoştinţele necesare erau admişi în personalul auxiliar.

Intrucât în cursul timpului în personalul corpului şi al impiegaţilor se introduseseră funcţionari bărbaţi şi femei cari nu învăţaseră dela început mânuirea aparatelor telegrafice şi ca atare nu puteau fi întrebuinţaţi la toate serviciile, ceeace făceà ca lipsa personalului să fie şi mai simţită, directorul Verzea dispune pe deoparte ca funcţionarii din această categorie, atât din corp, până la oficianţi inferiori gradul I cât şi cei din personalul impiegaţilor, să facă practică pentru învăţarea mânuirii aparatelor telegrafice, iar pe de alta ca aceşti funcţionari să fie examinaţi în lunile Aprilie şi Maiu 1912, şi că celor ce nu-şi vor însuşi cunoştinţele necesare să li se aplice pedepse disciplinare cari să-i înlăture de la înaintări [3]).

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 242.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 138.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911—1912, pag. 179 şi 23.

www.dacoromanica.ro

Aceste măsuri aplicate cu stricteţe ar fi făcut ca întregul personal să poată fi întrebuinţat mai cu folos, dar cum ele nu s'au mai aplicat după retragerea directorului Verzea, starea din trecut s'a continuat.

In dorinţa de a veni cât mai mult în ajutorul personalului, directorul Verzea, prin legea specială din 27 Fevruarie 1912 [1]), introduse modificări în legea Casei de economie, credit şi ajutor a personalului pendinte de Administraţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor, în cuprinsul următor:

S'a stabilitt ca consiliul de administraţie să se compună din 5 funcţionari din Administraţia centrală şi 4 pensionari, foşti funcţionari superiori în corpul telegrafo-postal. Membrii pensionari să fie numiţi pe 5 ani.

S'a prevăzut ca preşedintele consiliului de administraţie să se aleagă dintre membrii consiliului cu majoritate de voturi.

S'a introdus dispoziţia ca directorul şi personalul superior al Casei să nu poată fi revocat din funcţiune decât pentru motivele cu cari se înlocuesc sau se destitue funcţionarii telegrafo-postali.

S'a hotărît ca funcţionarii Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor în activitate să fie înscrişi din oficiu ca membri ai Casei şi ca reţinerile pentru depunerile permanente să fie obligatorii.

S'a completat dispoziţiunile privitoare la despăgubiri din fondul comun al garanţiilor, prevăzându-se ca cererile pentru despăgubiri să fie însoţite de acte prin cari să se constate că delapidatorii au fost condamnaţi de justiţie şi că, în cazuri de deces, sinucideri sau dispariţie, să se stabilească faptele prin încheieri de acte în regulă.

In afară de modificările de mai sus, s'au mai prevăzut între scopurile casei două noi principii de cel mai mare interes economic şi social pentru întregul personal şi prin care Casa erà autorizată:

a) De a înlesni membrilor Casei, funcţionari în activitate, procurarea de locuinţe ieftene şi igienice prin clădire, cumpărare, degrevare de datorii şi ipoteci şi acordarea de împrumuturi pentru reparaţiuni şi adause;

b) De a înlesni membrilor casei procurarea de combustibil sau alte obiecte de primă necesitate prin înfiinţarea unui magazin de desfacere cu preţuri avantajioase.

Pentru aducerea la îndeplinire, mai cu seamă a celor din urmă principii, directorul Verzea a depus o deosebită stăruinţă şi, ajutat de directorul Casei N. Voinescu şi de consiliul de administraţie, a luat următoarele măsuri:

A cumpărat cu suma de 140.000 lei dela Creditul urban din Bucureşti, un loc în suprafaţă de 72.000 m. p., situat în şoseaua Mihai-Bravu (Bulevardul de centură), foarte aproape de linia tramvaiului din calea Dudeşti, în scopul de a-l

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 36.

www.dacoromanica.ro

parcelă şi a se construì de Casa de credit locuinţe pentru personalul inferior. Tot în acest sens, directorul Verzea a urmărit cumpărări de terenuri în aceeaş direcţiune, dar mai aproape de centrul oraşului, pentru a se construì locuinţe personalului superior.

A cumpărat dela Casa Bisericii un loc în suprafaţă de 3.109 m. p., situat lângă Palatul Postelor şi Biserica Sf. Dumitru, cu preţ de 93.277 lei, preţ cât se poate de avantajios, în scopul de a se clădì pe el un local special pentru Casa de economie, credit şi ajutor, amenajat astfel ca să rezulte noi foloase atât pentru Casă cât şi pentru personalul administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

Programul de ce trebuiă să cuprindă construcţia şi dispozitivul, în liniamente generale, a fost întocmit de directorul Verzea şi consiliul de administraţie al Casei, stabilindu-se astfel :

In subsol, s'a prevăzut a se face băi calde şi reci pentru personalul superior şi inferior, servindu-se gratuit, cantină pentru personalul inferior cu preţuri cât se poate de reduse, săli de distracţie pentru personalul superior cu reviste, jurnale, bilearde, popice, etc., şi pivniţele necesare prăvăliilor din parter.

In parter, s'a prevăzut a se face în ambele părţi despre poştă şi biserica Sf. Dumitru prăvălii şi biurouri, cari să se închirieze şi să producă venituri Casei; cantină pentru personalul superior al Administraţiei postelor; sală mare de spectacole cu anexele ei, servind ca sală pentru conferinţe, întruniri, serbări, serate şi baluri date în cerc intim sau public de personalul postal şi care la nevoe să poată fi închiriată şi la alte societăţi, şi săli pentru magazinul de consum cu materii de primă necesitate, trebuincioase personalului pendinte de Administraţia postelor.

In etajul I, s'a prevăzut a se face biurouri pentru Administraţia Casei de credit, săli pentru societatea corpului, a conductorilor şi pentru consultaţiuni medicale cu tot confortul necesar.

In etajele II şi III, s'a prevăzut a se face camere confortabile pentru închiriat cu luna personalului Administraţiunii postelor din Bucureşti, cât şi pentru cei veniţi din provincie.

Intregul local s'a prevazut a aveà încălzire centrală, lumină electrică, ascensoare, precum şi toate cele necesare unei clădiri moderne.

Pe baza acestui program, arhitectul P. Antonescu a întocmit planul şi devizele, stabilindu-se ca întreaga clădire să coste 1.300.000 lei.

Executarea construcţiei s'a dat prin licitaţie publică antreprenorului S. Vasilescu, care a lăsat preţul cel mai avantajios. Lucrările s'au început în toamna anului 1912 şi s'au continuat, actualmente fiind aproape terminate.

Cât priveşte construcţiile de locuinţe pentru personalul superior şi inferior, după retragerea directorului Verzea, ideea n'a mai fost urmărită şi Casa de cre-

www.dacoromanica.ro

dit n'a intervenit decât prin împrumuturi individuale pentru cumpărări şi degrevări de imobile la un număr restrâns de funcţionari.

* * *

Una din chestiunile cele mai însemnate şi pentru care directorul Verzea a depus o deosebită bunăvoinţă şi putere de muncă, atât pentru binele instituţiei cât şi pentru buna stare a personalului, a fost modificarea legii de organizare a corpului din 1892 şi a personalului auxiliar din 1894, legi cari, după o existenţă de aproape 20 ani, nu mai corespundeau cerinţelor unei bune organizări şi funcţionări a Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

In acest scop şi pentru a face o lucrare cât mai bună şi folositoare, directorul Verzea la 27/VI/1911, cu decizia No. 73.691 [1]), pe de o parte întocmeşte o comisiune restrânsă pentru adunarea materialului şi ştiinţelor necesare la întocmirea unui ante-proiect pentru »*organizarea personalului Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor*«, iar pe de alta cere tuturor inspectorilor, şefilor de circumscripţii şi celor mai buni diriginţi din ţară să studieze şi să propună modificările ce ar trebui aduse legilor în vigoare.

Directorul Verzea şi membrii comisiunii restrânse au întocmit ante-proiectul legii, şi la 20 Octomvrie 1911 a fost dat în discuţiunea comitetului consultativ, la care s'au chemat şi inspectorii, şefii de circumscripţii şi unii dintre diriginţii oficiilor din ţară.

După o lungă discuţiune, în scopul de a se introduce tot ce s'a crezut mai bun şi mai folositor instituţiei şi corpului, ante-proiectul luând o formă definitivă a fost aprobat de consiliul de miniştri în şedinţa dela 8 Fevruarie 1912, devenind astfel proiect de lege.

Acest proiect, graţie stăruinţelor directorului Verzea şi bunei voinţe a ministrului de interne Al. Marghiloman, a devenit lege, votându-se de Cameră la 3 Martie 1912 cu 61 voturi pentru şi 3 contra şi de Senat la 7 Martie acelaş an cu unanimitatea membrilor prezenţi [2]).

Prin această lege s'au introdus ca modificări mai principale faţă de legile din 1892 şi 1894 următoarele :

Personalul Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor s'a împărţit într'un mod mai raţional în patru clase şi anume :

Personalul din cadre, format din personalul corpului, cuprins în legea din 1892.

Personalul impiegaţilor, format din personalul auxiliar primit în conformitate cu legea din 1894 şi parte din personalul femenin din corp, până la elevele de gr. I inclusiv.

Personalul afară din cadre, format din personalul cu cunoştinţe speciale de inginerie, arhitectură, mecanică, etc.

---

[1]) Dosarul Direcţiunii Postelor, serviciului personalului, No. 65 din 1912.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 67.

www.dacoromanica.ro

Personalul inferior, format din magazineri, conductori, constructori, cantonieri, factori, etc., cari până atunci n'au avut o poziţiune definită şi n'au fost prevăzuţi în nici o lege organică.

S'a prevăzut principiul ca personalul să poată fi sporit prin legile bugetare, treptat cu desvoltarea exploatării şi introducerea de noi servicii.

Administraţia centrală s'a împărţit, după natura lucrărilor, în trei mari despărţiri, conduse fiecare de câte un inspector şi anume:

Inspectorul personalului, contenciosului şi contabilităţii.

Inspectorul exploatării postale, telegrafice şi telefonice.

Inspectorul serviciilor tehnice.

Acestor inspectori li s'au dat diferite atribuţiuni în scop de descentralizare, pentru a uşurà pe directorul general de lucrările de mai mică importanţă şi a i se lăsà timpul să se ocupe cu studiul chestiunilor de ordin mai superior.

Fiecare inspectorat s'a împărţit în divizii, specificându-se prin lege numărul lor.

Tot în scop de descentralizare, s'a prevăzut ca inspectorilor regionali, pe lângă atribuţiunile de inspecţiuni şi control, să li se dea personalul necesar, să poată să ia măsuri în cazuri de concedii, ramplasări provizorii, detaşări dintr'o localitate în alta şi să ia dispoziţiuni în cazuri de întreruperi şi deranjamente de linii, etc., pentru ca nu la orice cerere de concediu şi la orice cheltueală, fie cât de mică, să se aştepte personal sau aprobări dela Direcţiunea generală.

Din ierarhia corpului s'a scos gradul de subdirector general, pentru ca cel ajuns în această treaptă ierarhică să nu mai fie înlăturat prin punere la pensie ca în trecut şi s'a transformat în funcţiune, care să fie încredinţată, după aprecierea directorului general, unuia dintre inspectorii cei mai capabili.

De asemenea s'a prevăzut ca inspectorul ce ocupă funcţiunea de subdirector, inspectorii din Administraţia centrală şi inspectorii regionali să fie egali în grad şi să aibă aceeaş leafă, directorul general repartizându-i şi dându-le însărcinări după priceperea şi puterea lor de muncă.

Partea avantajoasă a acestor dispoziţiuni a constat, pe de o parte, în aceea că se desvoltà emulaţiune între inspectori, toţi căutând să muncească şi să se distingă spre a fi observaţi şi aleşi ca inspectori în Administraţia centrală sau ca subdirector; iar pe de alta, că dacă un director se înşelà în aprecieri sau dacă cei aleşi nu mai corespundeau însărcinărilor date, răul se puteà repară printr'un simplu ordin de serviciu, pe când cu totul altfel s'ar fi petrecut lucrurile dacă acele funcţiuni ar fi fost grade, în care caz cei cari le ocupau ar fi trebuit să le menţină în paguba instituţiei ani de zile.

www.dacoromanica.ro

S'au stabilit noi dispoziţiuni pentru îndeplinirea serviciului postal şi telegrafic în timp de răsboi, pentru înfiinţarea de linii strategice, precum şi pentru procurarea materialelor necesare din timp de pace, în înţelegere cu marele stat-major al armatei.

S'a prevăzut ca oficiile postale şi telegrafice din principalele oraşe ale ţării să fie dirijate de oficianţi superiori gr. I, iar cele din celelalte reşedinţe de judeţe şi de oficianţi superiori gr. II, în scopul, pe de o parte, ca aceste funcţiuni să fie ocupate de personal mai încercat, iar pe de alta, pentru ca ei, având lefuri mai bune, să poată reprezentă Direcţiunea într'un mod mai demn.

Pentru a ridică nivelul cultural al funcţionarilor Administraţiunii, s'a prevăzut ca recrutarea personalului din cadre, menit a formă cea mai însemnată parte a personalului de execuţie şi conducere, să se facă numai dintre tineri bacalaureaţi, sau absolvenţi ai şcolilor superioare de comerţ, cari vor trebuì să întrunească condiţiuni speciale de admitere şi să urmeze cursurile unei şcoli profesionale.

Tot în acelaş scop s'a prevăzut ca tinerii cari vor absolvì şcoli speciale de poştă şi telegraf din străinătate, cu cursuri superioare şcolii profesionale din ţară, să fie primiţi în personalul din cadre ca asistenţi gr. I, adică cu un grad mai superior decât ies absolvenţii şcolii noastre; iar cei cari vor posedà diplome de ingineri electriciani, recunoscute de corpul tehnic, să fie admişi în personalul afară din cadre, cu leafa gradului ce vor aveà în acel corp.

In personalul impiegaţilor s'a trecut personalul auxiliar, bărbaţi şi femei, şi elevele din corp şi s'a prevăzut ca pe viitor în această clasă de personal să nu se mai admită decât femei şi acestea pentru anumite localităţi şi servicii, în cari ar puteà fi utilizate cu folos.

Acestui personal i s'a stabilit condiţiuni de admitere mai ridicate ca cele dinainte, şi, în scopul ca să nu i se mai dea întindere prea mare, în interesul bunei îndepliniri a serviciului, s'a prevăzut condiţiunea ca numărul total al personalului femenin, faţă de cel bărbătesc, să nu întreacă proporţia de 25%.

Tot prin lege s'a prevăzut ca locurile personalului impiegaţilor devenite vacante să se şteargă din buget, iar din sumele rezultate să se creeze locuri pentru personalul din cadre, astfel ca într'un interval de timp personalul auxiliar să dispară şi să nu rămână decât impiegate femei, bine înţeles într'o proporţie redusă.

S'a prevăzut condiţiuni de admitere atât pentru personalul afară din cadre cât şi pentru personalul inferior.

www.dacoromanica.ro

Pentru înaintările personalului din cadre, s'a menţinut concursurile pentru obţinerea gradului de oficiant inferior şi superior gr. III, în scop de selecţionare, iar pentru înaintările între celelalte grade s'a căutat să se deà, mai mult ca în trecut, preferinţă vechimii în grad, afară de ultimele grade ierarhice, unde s'a dat preferinţă meritului.

In ceeace priveşte înaintările la merit, s'au stabilit noi reguli şi s'a prevăzut ca ele să se facă prin tablouri anuale întocmite de comitetul consultativ, după recomandările inspectorilor regionali şi ţinându-se cont de notele aflate la Direcţiune, puterea de muncă, aplicare şi serviciile îndeplinite de fiecare funcţionar, iar pentru gradele mai superioare, pe lângă cele de mai sus, să se aibă în vedere ca cei propuşi să posede spirit de conducere, iniţiativă şi impunere subalternilor.

Titlurile academice căpătate de personalul din cadre din propria lui iniţiativă sau după desemnarea Direcţiunii generale, precum şi lucrările originale făcute de acelaş personal şi cari ar aduce servicii instituţiei să constitue drepturi la o singură înaintare la alegere.

Inaintările personalului tehnic (inginerii) afară din cadre s'a prevăzut a se face după regulile şi stagiul prevăzut în legea de organizare a corpului tehnic, iar a celuilalt personal afară din cadre şi a personalului inferior după regulile stabilite prin regulament.

Lefurile personalului din cadre s'au sporit simţitor faţă de cele fixate prin legea din 1892, sporuri justificate prin multiplicarea serviciului, marea răspundere băneasc şi prin faptul că în timp de aproape 20 ani de când datau cele vechi, vieaţa şi condiţiunile de traiu se scumpiseră foarte mult, ceeace făcuse ca în acest interval lefurile funcţionarilor din alte administraţiuni să se sporească chiar de mai multe ori.

Aranjamentul sporurilor a fost făcut astfel ca să profite mai mult funcţionarii din clasa de mijloc şi cei mici.

Cât priveşte personalul impiegaţilor, pe de o parte, s'au prevăzut locuri prin lege, pentru a se puteà să li se îmbunătăţească starea prin înaintare, iar pe de alta, s'a stabilit ca acestor funcţionari să li se sporească lefurile din 3 în 3 ani cu câte 20 lei lunar.

Dela aceste sporuri se înlăturau însă, pentru un anumit timp, sau pentru o perioadă de 3 ani, cei cari arătau rea voinţă, sau aveau purtări rele.

S'a prevăzut întregului personal din cadre, afară din cadre şi al impiegaţilor, iar personalului inferior numai celui din oraşele reşedinţă de judeţe şi dela frontieră, indemnizaţii anuale de locuinţă, echivalente cu leafa bugetară dela 1 până la 3 luni, ţinându-se cont de clasa din care face parte funcţionarul şi de localitatea în care funcţionează.

www.dacoromanica.ro

Aceste indemnizații au fost de cel mai mare folos funcționarilor telegrafo-postali, cari sunt supuși la cele mai dese transferări și, din cauza felului de serviciu de zi și noapte, sunt obligați a stà pe chirii mai scumpe, în apropierea oficiilor postale, situate în centrul orașelor.

Pentru transferări în interesul serviciului, pe lângă transportul său, al soției, copiilor și bagajelor în contul Statului, s'a mai prevăzut a se acordà funcționarilor o indemnitate de demenajare și amenajare fixată la 450 lei pentru inspectori. oficianți de toate gradele și asimilații lor, 300 lei pentru asistenți, impiegați și asimilații lor și 150 lei pentru personalul inferior, reducându-se pentru personalul necăsătorit la a treia parte.

S'au suprimat diurnele fixe lunare decâte 300 lei pentru inspectori și 200 lei pentru controlori, prevăzute în trecut, și s'a stabilit a se da acestui personal diurne numai pe zilele când vor fi în inspecțiuni sau anchete.

S'a aranjat în mod mai rațional plata personalului dislocat provizoriu. sporindu-se indemnitatea la 10 lei pe zi pentru oficianții superiori și asimilații lor, 8 lei pentru oficianții inferiori și asimilații lor, 6 lei pentru asistenți și impiegați și 4 lei pentru personalul inferior.

Pentru personalul necăsătorit însă indemnitățile de mai sus se scădeau la jumătate.

Regularea drepturilor la pensiune s'a stabilit a se face în conformitate cu legea generală de pensiuni, însă, avându-se în vedere că funcționarii Administrațiunii postelor, telegrafelor și telefoanelor, prin natura serviciilor ce îndeplinesc, se epuizează mai repede ca funcționarii altor instituțiuni, s'a prevăzut că cei cari vor împlini etatea de 57 ani și 36 ani de serviciu efectivi, în conformitate cu art. 1, al. V și art. 24, al. *c* din legea generală de pensiuni, să fie de drept și obligatoriu puși la retragere din oficiu, pentru a-și regulà drepturile de pensie la cea dintâiu epocă de înscriere.

Totodată s'a mai prevăzut ca funcționarii cu drepturile regulate la pensiune sub nici un motiv să nu mai poată continuà serviciul, sau să fie reprimiți optând pentru funcțiune, spre a nu se mai repetà cazurile din trecut și a se pune capăt încercărilor făcute în acest sens.

S'a stabilit aplicarea pedepselor într'un mod mai rațional, dispunându-se ca pedeapsa suspendării și a transferării pe contul funcționarului, pedepse cu urmări destul de grave, să se aplice de comitetul consultativ.

Tot relativ la pedepse, s'a prevăzut ca pentru lipsa cunoștințelor serviciului, pentru purtarea rea provenită din vițiuri și greșeli ce aduc discreditarea serviciului, fără a se fi comis fapte infamante sau cari cad sub prevederile codului penal, să nu se mai aplice, ca în trecut, pedeapsa destituirii, ci retragerea funcțiunii, care se va hotărî de consiliul de disciplină.

www.dacoromanica.ro

S'a introdus dispoziţia ca fiecare funcţionar să poată obţine anual concedii recreative dela 15 la 30 zile, ţinându-se cont de grad, vechime şi serviciile îndeplinite, şi ca aceste concedii să se acorde treptat în cursul anului, pentru ca serviciul să nu sufere.

Şi, în fine, s'a prevăzut ca dispoziţiunile legii să se pună în aplicare pe 1 Octomvrie 1912, cu excepţie de sporurile de cheltueli, cari să se prevadă în bugetul dela 1 Aprilie 1913.

Acestea sunt în general modificările şi îmbunătăţirile mai principale introduse prin legea pentru organizarea personalului Administraţiei postelor, telegrafelor, telefoanelor şi a serviciilor dependinte, iar principiile ei au fost luate din cele mai bune legi ale Administraţiilor postale din ţările străine, adaptate mijloacelor ţării noastre şi erau menite să deà aceleaşi roade ca şi în acele ţări, şi să îndrumeze spre progres întreaga noastră instituţie.

Pentru punerea în aplicare a părţii financiare a legii trebuind însă ca bugetul de cheltueli al Administraţiunii postelor să fie sporit cu aproximativ 1.800.000 lei, directorul Verzea, în scopul ca Statul să nu primească dela această Administraţie un excedent de venituri mai mic ca în trecut, în acelaş timp întocmeşte şi un proiect modificător al legii de exploatare, despre care vom vorbì mai târziu, menit să creeze noi şi însemnate surse de venituri pentru serviciile de postă, telegraf şi telefon.

Imediat după sancţionarea legii de organizare, directorul Verzea, ajutat de comisiunea care a luat parte la întocmirea ei, a procedat la formarea regulamentului desvoltător al legii.

Regulamentul întocmit în mod cât se poate de amănunţit şi explicând toate părţile legii, spre a nu se mai dà loc la interpretări, a fost dat în discuţiunea cea mai largă a comitetului consultativ, la care au fost chemaţi şi inspectorii din ţară, şefii de circumscripţii şi unii din diriginţii de oficii.

Regulamentul astfel format şi discutat, s'a sancţionat la 21 Septemvrie 1912 [1]), punându-se în aplicare în tot ceeace priveşte partea administrativă pe ziua de 1 Octomvrie acelaş an.

Paralel cu întocmirea regulamentului, în intervalul dela Aprilie până la Octomvrie 1912, directorul Verzea ia măsuri treptat pentru punerea în aplicare a dispoziţiunilor administrative conţinute în lege, astfel: înfiinţează inspectoratele exploatării şi cel al serviciilor tehnice, dând ambilor inspectori atribuţiuni de descentralizare; întocmeşte comitetele de exploatare şi tehnic pentru studierea anumitelor chestiuni; pune în aplicare concediile recreative în spiritul legii; ia măsuri pentru înfiinţarea şcolii profesionale, care să formeze personalul corpului; şi, în fine, face toate lucrările ca la Octomvrie 1912 totul să fie gata pentruca

[1]) *Monitorul Oficial* No. 146 din 1912.

www.dacoromanica.ro

Administrația postelor, telegrafelor și telefoanelor să se conducă, în ceeace privește părțile administrative, după noua lege de organizare și regulamentul desvoltător.

* * *

In ceece privește îndeplinirea serviciilor postale și părțile privitoare la exploatare, directorul Verzea a luat ca măsuri mai principale următoarele :

In scopul de a ușurà formele pentru predarea obiectelor recomandate, aprobă, cu începere dela Decemvrie 1911 [1]), ca asemenea trimiteri să se poată predà împuterniciților cu procuri legalizate de autoritățile judiciare sau polițienești, rămânând ca procuri autentificate, conform dispozițiunilor regulamentului, să se ceară numai pentru mesagerii.

Pentru a face ca cotele burselor ce funcționează pe lângă Camerele de comerț, și cari publică prețul de vânzare al efectelor, cerealelor și alimentelor, să poată fi distribuite la un număr cât mai mare de persoane din întreaga țară, dispune, cu începere dela Septemvrie 1911 [2]), ca atât cota oficială a Bursei din București cât și a celorlalte Burse din țară, să se considere ca publicațiuni periodice, și ca atare să se taxeze cu 1 ban de fiecare exemplar, iar nu ca imprimate, cu taxa de 3 bani.

De oarece la ghișetele de poste-restante ale oficiilor se prezentau, pentru a ridicà corespondența, băieți și fete sub vârsta de 18 ani, unii purtând chiar uniformele școlilor ce urmau, și în scopul de a se pune capăt căderii în desfrâu și imoralitate, după cum se făcuse și în țările străine, cu începere dela Aprilie 1912 dispune ca [3]) :

Să se refuze liberarea oricărei corespondențe la ghișetele de poste-restante minorilor cari nu vor fi însoțiți de părinți și de rude adulte, sau dacă nu vor prezentà autorizațiuni legalizate din partea acestora, că pot ridicà astfel de corespondențe.

Cât pentru școlarii în uniforme ei să prezinte autorizațiuni vizate de directorii școlilor ale căror cursuri urmează.

In urma cererilor și pentru a satisface interesele caselor comerciale, cu începere dela 22 Iulie 1912 [4]), dispozează ca pachetele cu și fără valoare declarată să poată fi închise și cu plumburi, în felul celor ce se întrebuințează la biurourile vamale și la căile ferate, și pe cari să se imprime cu ajutorul unor mașini inițialele sau marca specială a expeditorului. Totdeodată s'a stabilit ca, în ase-

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 283.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 236 și 286.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 142.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 230.

www.dacoromanica.ro

menea cazuri, pe foile de însoţire, în locul rezervat pentru sigiliul cu ceară, să se aplice cu tuş facsimilul iniţialelor sau mărcii aplicate pe plumb.

Spre a completă prevederile art. 122 din regulamentul legii de exploatare şi în scopul de a stabilì reguli uniforme, dispozează, cu începere dela 9 Septemvrie 1912 [1]), ca toate oficiile cari au căsuţe postale cu chei pentru public, să perceapă dela fiecare abonat o garanţie de 5 lei, spre a se aveà cu ce să se refacă cheia în caz de pierdere sau nepredare la expirarea abonamentului.

Totdeodată s'a stabilit ca, pentru verificarea situaţiunii căsuţelor şi a depozitelor, oficiile să înfiinţeze un registru de partizi, în care să se indice numele abonatului, data când s'a făcut abonamentul, termenul lui şi depozitul pentru garanţie.

In scopul de a activà mersul trimiterilor postale pe liniile aglomerate, dispozează, la 21/VIII/1911, înfiinţarea biurourilor ambulante Bucureşti—Galaţi No. 23 şi Galaţi—Bucureşti No. 24, iar cu începere dela 16/VIII/1912 înfiinţarea biurourilor ambulante Bucureşti—Câmpu-Lung No. 25 şi Câmpu-Lung—Bucureşti No. 26.

Pentru a simplificà operaţiunile de trimiteri de bani în numerar între oficii şi spre a nu îngreuià operaţiunile controlei din Direcţiune, cu începere dela 6 Aprilie 1911 [2]), dispune ca mandatele postale schimbate între oficii în interesul serviciului să se emită pe valori nelimitate.

Privitor la mandatele postale şi întrucât perceperea diferenţei de curs se făceà numai în baza aranjamentului internaţional al mandatelor postale, iar fixarea ei depindeà de diferite împrejurări, printr'un regulament, sancţionat la 17 Ianuarie 1911 [3]), stabileşte ca diferenţa de curs să se fixeze de către Direcţia generală a postelor, la 1 şi la 16 ale fiecărei luni, după cursul schimbului asupra străinătăţii, pe preţul oferit pentru napoleoni de aur, cuprins în cota oficială a Bursei, publicată în *Monitorul Oficial*, rotunjindu-se fracţiunile din 25 în 25 bani.

Tot relativ la perceperea diferenţei de curs şi de oarece pentru mandatele postale internaţiouale, cari nu se achitau celor în drept, la înapoere nu se restituià decât valoarea depusă, iar diferenţa de curs rămâneà în profitul Administraţiei, ceeace erà nedrept, a dispozat, cu începere dela Ianuarie 1912 [4]), ca la toate mandatele internaţionale înapoiate, odată cu valoarea lor, să se restitue depunatorilor şi diferenţa de curs percepută la prezentare.

Intrucât operaţiunile cassieriei generale se făceau în aşa mod că nu se puteà

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 256.
[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 93.
[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 93.
[4]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 16.

www.dacoromanica.ro

stabilì cu uşurinţă situaţiunea cassei, cât şi în scopul de a se îndeplini un control practic asupra unei însemnate manipulări băneşti, cu începere dela 1 Aprilie 1912[1]), stabileşte noi reguli şi registre de contabilitate, cari să se ţină unele de Direcţie şi altele de cassierie, putându-se astfel verificà zilnic şi cu cea mai mare uşurinţă incasările, plăţile şi soldul cassei.

In scopul de a se înlătură întârzierile ce se făceau cu rambursarea cheltuelilor ocazionate oficiilor pentru diferite lucrări, cât şi pentru a se îndeplini un control mai serios asupra lor, dispune, cu începere dela Iunie 1912[2]), pe de o parte ca toate oficiile să înainteze actele de portofoliu aflătoare în casele lor spre a se face lichidarea cât mai în grabă, iar pe de alta stabileşte noi reguli de urmat pentru viitor.

* * *

Chestiunea funcţionării controlei mandatelor postale şi stabilirea situaţiunii de mânnuirea fondurilor din trecut, despre cari am vorbit la pag. 589 a preocupat foarte mult pe directorul Verzea, care imedit după ce a luat conducerea Administraţiunii postelor a căutat cu insistenţă să pună regulă în efectuarea controlei mandatelor şi să i se prezinte situaţiunea exactă a fondului, însă neputând obţine rezultatul dorit, la 20 Noemvrie 1911, prin decizia motivată de mai jos, constată faptele şi dispozează :

Având în vedere că dela introducerea serviciului de mandate internaţionale, în anul 1879, şi a modificărilor introduse în manipularea mandatelor interne, în 1880, nu s'a făcut la aceste servicii decât o controlă, prin care se stabileà achitările şi prezentările, şi aceasta cu mari întârzieri, iar suma celor rămase neachitate se reportà din an în an asupra anilor următori, şi ca atare nu s'a stabilit nici odată o situaţiune exactă de manipularea unor atât de însemnate fonduri ;

Având în vedere că această stare de lucruri a fost recunoscută şi de predecesorii mei şi, că în 1908 s'au luat dispoziţiuni pentru introducerea unui nou sistem de controlă, care să permită facerea situaţiunii fondului, precum şi de a se lichidà fondul anterior acelei date, dispoziţiuni cari n'au fost aduse la îndeplinire de diviziile de exploatare şi contabilitate ;

Având în vedere că dela venirea noastră în capul acestei Administraţiuni am cerut a se stabilì situaţiunea fondului din trecut şi a celui actual până la finitul anului 1910, şi că sus arătatele diviziuni n'au putut a ne da o situaţiune exactă, clară şi bazată pe acte ;

---

[1]) Dosarul Direcţei postelor No. 70, din 1910.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 209.

www.dacoromanica.ro

Noi,

Directorul general al postelor, telegrafelor şi telefoanelor,

Decidem :

1. Controlele mandatelor interne şi internaţionale cu biurourile lor de reclamaţiuni, arhiva respectivă, precum şi personalul acelor servicii se deslipesc dela divizia de exploatare şi se alipesc la divizia postelor rurale, unde vor formă două servicii, dirijate fiecare de către un şef de serviciu, sub conducerea şefului acelei diviziuni, Const. Minescu ;

2. Dela 1 Ianuarie 1912 se va înfiinţà un nou fond al mandatelor interne şi internaţionale, urmând ca de aci înainte ambele controle să se faca lunar şi în aşa mod încât să cunoaştem exact situaţia fiecărei luni, iar fondul actual să se lichideze treptat şi pe măsură ce se va controlà şi lichidà conturile lunilor trecute şi în curs ;

3. Divizia contabilităţii îşi va aranjà registrele pentru noul fond, în aşa mod ca să avem o situaţie clară şi exactă a sumelor intrate şi ieşite, şi tot astfel o situaţie a lunilor asupra cărora controla s'a efectuat definitiv de către divizia postelor rurale ;

Domnii şefi de divizii, posta rurală, contabilitate, exploatare şi administraţie vor aduce la îndeplinire prezenta deciziune.

Directorul general, Locotenent-Colonel V. VERZEA.

Controla mandatelor începută dela 1 Ianuarie 1912 pe bazele sus arătate s'a îndeplinit în regulă, stabilindu-se lunar suma prezentărilor, achitărilor şi a celor rămase în suferinţă. Pentru acestea din urmă se puneà stăruinţă a se achità fie destinatarilor, fie expeditorilor, rămânând ca cele ce nu se puteau achità să se facă la timp venit la Stat.

Cu punerea în aplicare a noului sistem de controlă s'a căutat a se simplificà şi formele de mânuire ale mandatelor postale, astfel, cu începere dela Maiu 1912 [1]), s'a dispus să se ţină o singură situaţiune pentru mandatele achitate, în loc de două ca în trecut şi că în acea situaţiune să se treacă mandatele în ordinea achitării, înlăturându-se munca zadarnică din trecut, când mandatele se aranjau pe oficiile de origină, număr de prezentare şi data emisiunii.

De asemenea, cu începere dela Iulie 1912 [2]), s'a dispus a nu se mai oprì la oficii còpii depe registrele de prezentare ale mandatelor postale, înlăturându-se iarăş munca personalului şi întrebuinţarea unei mari cantităţi de imprimate.

Cât priveşte vechea controlă, până la Aprilie 1912 s'a adus şi ea în curent, s'au achitat mandatele în restanţă până la sfârşitul anului 1911 şi s'au lichidat conturile cu străinătatea.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 176.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 228.

www.dacoromanica.ro

Cu această ocazie la fondul vechiu al mandatelor în loc de excedent însemnat, cum ar fi trebuit să fie, de oarece la acel fond se adăugaseră sume însemnate din dobânzile rezultate din mânuirea fondului, din diferenţele de conversiune şi din mandatele neprezentate la achitare pe timp de 31 ani, s'a constatat un deficit destul de mare, ce urmă să se definească printr'o revedere a mânuirii fondului în trecut, lucru care ar fi putut duce şi la stabilirea răspunderilor, dar care, după retragerea directorului Verzea, spre sfârşitul anului 1912, nu s'a mai continuat cu râvna cerută şi nu s'a sfârşit încă.

* * *

O chestiune de mare însemnătate şi folos pentru Administraţiunea postelor, telegrafelor şi telefoanelor, şi care s'a tranşat satisfăcător în timpul de conducere al directorului Verzea, a fost chestiunea privitoare la tranzitul corespondenţelor, despre care am vorbit la pag. 611 şi pentru care, dintr'o lipsă de prevedere, Administraţiunea noastră plătise în plus Administraţiunilor străine, în timp de 6 ani, peste 200.000 lei.

Cum în acel timp se apropia termenul pentru ţinerea unei noi statistici, după care urmă să se stabilească plata tranzitului pe un period următor de alţi 6 ani, s'a dispus punerea în cartare directă a biurourilor postale ambulante române cu mare parte din biurourile străine, înlăturându-se astfel tranzitul deschis, care, fiind de 7—10 ori mai scump ca cel închis, provocase sporul de cheltueli sus arătat.

Prin măsurile luate, şi în urma statisticii ce s'a ţinut spre începutul anului 1913, s'a ajuns că de unde în trecut se plăteau Administraţiunilor străine anual 61.000 lei, să nu mai plătim nimic, ba încă să incasăm dela ele 215.000 lei anual.

* * *

Construirea de localuri proprii pentru oficii a preocupat foarte mult şi pe directorul Verzea, care a dispus să se studieze şi să se întocmească planuri tip, pentru oficii mici situate în comunele rurale, pentru oficii situate în comunele urbane, pentru oficii în orice capitală de judeţ şi pentru oficii în oraşe unde se află şi reşedinţa inspectoratelor regionale.

A intrat apoi în tratări cu o societate străină de construcţiuni, care dispuneà de mari capitaluri şi făcuse construcţiuni în alte ţări, pentru a ne construì localurile trebuincioase, plătind un amortisment anual de $5\,^1/_2 - 6\,^0/_0$, ceeace ar fi făcut ca numai din chiriile ce se plăteau să se amortizeze costul clădirilor. Din cauza însă a izbucnirii războiului balcanic şi a retragerii capitalurilor, chestiunea a rămas în suspensie.

* * *

www.dacoromanica.ro

In scopul de a pune mai la îndemâna publicului serviciile de poştă, telegraf şi telefon, directorul Verzea în timpul său de conducere a înfiinţat următoarele oficii :

In anul 1911 : Bucureşti-Bursă, Potcoava (Olt), Poiana (Dolj), Govora (Vâlcea) şi biuroul autorizat Zvoriştea (Dorohoi) ;

In anul 1912 : Oneşti (Bacău), Islaz (Brăila), Suliţa şi Ripiceni (Botoşani) şi biuroul autorizat Ceptura (Prahova).

Tot în acest scop s'a dat îndeplinirea serviciului postal la următoarele staţiuni de cale ferată :

In anul 1911 la gările : Călineşti (Bucureşti-Piteşti), Spinoasa (Podul Iloaiei-Hârlău), Nehoiaşul (Buzău-Nehoiu), Căţelu (Bucureşti-Oltenita), Stăneşti, Chiriacu şi Toporu (Giurgiu-Drăgăneşti), Ialomiţa, Armăşeşti şi Poenaru-Bordea (Ploieşti-Slobozia), Docăneasa şi Tălăşmani (Bârlad-Bereşti), Palas, Medeea şi Valul lui Traian (Cernavodă-Constanţa).

In anul 1912 la gările : Pasărea, Bogdana, Bărăganul şi Dorobanţul (Bucureşti-Constanţa), Bălănoaia (Giurgiu-Drăgăneşti), Ciorani, Netoţi, Andrăşeşti şi Căzăneşti (Ploieşti-Slobozia), Baldovineşti (Brăila-Barboşi), Ulmuleţu şi Şoimu (Roşiori-Zimnicea) şi Umbrăreşti (Galaţi-Tecuci).

* * *

In ceeace priveşte îndeplinirea serviciului postal rural, directorul Verzea a luat ca măsuri mai principale următoarele :

Pentru a aduce o mai mare înlesnire populaţiunii rurale, a dispus, cu începere dela Iunie 1912, ca toate agenţiile speciale pe lângă serviciul de colete postale interne să îndeplinească şi serviciul de colete externe cu valoare şi ramburs, însă numai la sosire [1]).

Tot în acelaş scop a dispus, cu începere dela August 1912, ca toate agenţiile speciale şi factorii rurali să primească la prezentare şi să distribuie direct publicului colete postale interne cu valoare şi ramburs până la 500 lei [2]).

Relativ la serviciul postal rural, este de adăugat că întru cât prin modificarea legii generale de pensiuni s'a prevăzut trecerea tuturor caselor de ajutor la Casa generală de pensiuni a Statului, cu începere dela 1/14 Aprilie 1912, Casa de ajutor a personalului postal rural s'a desfiinţat, iar fondul ei în sumă de 360.910 lei, 25 bani s'a trecut la Casa pensiilor.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 191.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 231.

www.dacoromanica.ro

Prin măsurile luate şi susţinute de ministrul de finanţe de atunci s'a prevăzut ca numai parte din ajutoarele ce se acordau personalului rural de Casa lor să se acorde de Casa generală de pensiuni, factorii rurali fiind astfel lipsiţi de împrumuturile pentru cumpărări de cai, cariole şi furaje şi de ajutoarele când le mureau caii sau li se stricau cariolele în timpul şi din cauza serviciului, ajutoare de cea mai mare însemnătate pentru buna îndeplinire a serviciului postal rural.

* * *

In relaţiunile cu străinătatea, în timpul directorului Verzea, a intervenit o înţelegere între România şi Grecia pentru introducerea mandatelor telegrafice între ambele ţări cu începere dela Octomvrie 1912 [1]).

* * *

Aceeaş activitate intensă a depus directorul Verzea şi pentru buna organizare şi funcţionare a serviciului telegrafic şi telefonic, luând ca mai principale următoarele măsuri:

In ceeace priveşte serviciul telegrafic:

A continuat lucrările începute de predecesorul său pentru mutarea şi instalarea oficiului telegrafic central Bucureşti în actualele săli, în scopul ca în locul său să se instaleze multiplul telefonic.

A stabilit, cu începere dela 23 Iunie 1911 [2]), ca reducerea de 30% acordată corespondenţilor de gazete să se facă atât agenţiei telegrafice române din Bucureşti pentru telegramele adresate sucursalelor sale din ţară, cât şi sucursalelor pentru telegramele ce vor adresă agenţiei.

A admis, cu începere dela 19 Iunie 1912 [3]), ca pentru telegramele de presă preschimbate între Rusia şi România de către agenţiile telegrafice din Bucureşti şi Petersburg şi între cea din urmă şi agentul său din Bucureşti să se acorde o reducere de 50%.

A dispus, în scopul de a se activă mersul corespondenţelor telegrafice şi a se înlătură înfiinţarea multor fire telegrafice directe, să se facă studii amănunţite pentru formarea de centre telegrafice, în diferite părţi ale ţării, cum ar fi: Craiova, Piteşti, Bucureşti, Ploieşti, Constanţa, Brăila, Galaţi, Bacău şi Iaşi, la cari să abutizeze oficiile din regiunea lor, iar centrele să se lege între ele prin aparate rapide.

---

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 255.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 183.

[3]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 198.

www.dacoromanica.ro

A introdus în serviciul oficiului telegrafic central Bucureşti în Iulie 1911 aparatul rapid Wheatstone, în scopul de a se activà schimbul corespondenţelor telegrafice între Occident şi Orient pe via Berlin-Bucureşti-Constantinopol.

Cum însă în Administraţia postelor germane se încercà un nou aparat rapid »Siemens«, directorul Verzea, cu ocaziunea unei vizite ce a făcut la Berlin, a intervenit pe lângă acea Administraţie să se construească şi să se introducă asemeni aparate şi pe linia Berlin-Bucureşti-Constantinopol.

In ceeace priveşte serviciul telefonic :

A continuat lucrările începute de predecesorul său şi a activat instalarea multiplului telefonic din Bucureşti.

A dispus, cu începere dela 27 Ianuarie 1911 [1]), să se formeze tablouri pe oficii de existenţa şi situaţia tuturor posturilor telefonice judeţene, întrucât se instalaseră o mulţime de astfel de posturi fără ştirea şi aprobarea Direcţiunii.

A înmulţit numărul circuitelor telefonice dintre Bucureşti-Sinaia şi dintre Bucureşti-Brăila-Galaţi, în scopul de a uşurà comunicaţiunile telefonice între aceste localităţi.

A făcut să se lucreze şi să se dea în exploatare la 1 August 1912 [2]) un circuit telefonic special între T. Severin-Vârciorova-Orşova, admiţându-se a se ţine convorbiri între Craiova, Severin şi Vârciorova cu Orşova, Herculesbad, Lugoş, Temeşvar, Nagykikinda şi Szeged.

A început la Iulie 1911 tratative cu Administraţia postelor austriace pentru înfiinţarea unei comunicaţiuni telefonice directe între Bucureşti-Viena, fără a trece pe teritoriul ungar, în scopul de a se satisface atât multiplele interese comerciale, industriale şi de presă, cât şi ca înnaltă raţiune de Stat.

Tratativele au dus la bun sfârşit, încheiându-se în acest sens o convenţiune în anul 1912. Linia Bucureşti-Viena s'a întins pe un traseu special dealungul căiei ferate Buçureşti-Buzău-Bacău-Burdujeni, în legătură cu linia austriacă, ce urmà drumul Cernăuţi-Lemberg-Krakau-Viena.

A luat măsuri să se facă studii pentru refacerea reţelelor telefonice judeţene pe principiul ca în fiecare judeţ, pe lângă oficiile şi agenţiile speciale existente, să se mai înfiinţeze şi alte oficii şi agenţii, ca la acele centre să se lege prin fire directe fiecare localitate rurală şi ca centrele să se lege între ele şi cu capitala judeţului prin fire speciale şi directe.

Prin acest sistem s'ar fi ajuns să se înlăture neajunsurile exploatării de astăzi şi dacă s'ar fi legat şi capitalele de judeţe cu centrul ţării prin fire speciale am fi putut să avem un serviciu telefonic real.

* * *

[1]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1911, pag. 41.

[2]) *Buletinul Telegrafo-Postal* din 1912, pag. 232.

www.dacoromanica.ro

Pentru a aduce la îndeplinire prevederile art. 10, al. IV, din legea de organizare a personalului Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor şi a serviciilor dependinte, în privinţa construcţiilor liniilor telegrafice de interes strategic şi procurarea materialelor de poştă, telegraf şi telefon necesare în timp de răsboi, directorul Verzea, înainte de votarea acelei legi, cu adresa No. 7466 din Fevruarie 1912 [1]) a arătat ministerului de răsboiu reaua stare şi lipsa de cele trebuincioase în care se găseà Administraţia postelor şi că materialul de care dispuneà armata nu corespundeà scopului din toate punctele de vedere şi a cerut a se numì o comisiune mixtă, care să întocmească pe de o parte un nou regulament pentru funcţionarea diferitelor ramuri de serviciu postal, telegrafic şi telefonic în campanie şi manevre, iar pe de alta să stabilească materialele necesare pentru a corespunde cerinţelor de atunci şi cele viitoare.

Deşì însă comisiunea s'a achitat de însărcinările date şi deşì măsurile propuse au fost aprobate de comisia mixtă superioară compusă din delegaţi ai marelui stat-major şi ai Direcţiunii postelor, prin luna Decemvrie 1912, totuş campania din 1913 ne-a găsit, în ceeace priveşte serviciile de poştă, telegraf şi telefon, destul de nepreparaţi.

* * *

In acelaş timp cu întocmirea legii de organizare a personalului Administraţiunii postelor şi a serviciilor dependinte, şi despre care am vorbit mai înainte, directorul Verzea s'a gândit şi la modificarea legii de exploatare din 1900, în scopul pe de o parte de a pune acea lege în acord cu noile cerinţe ale serviciilor, iar pe de altă parte a revizuì taxele, a dà desvoltare unor anumite servicii şi a introduce altele noi, spre a mărì şi creià noi venituri Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

In acest scop, la 28 Iunie 1911, pe de o parte întocmeşte o comisiune pentru a strânge materialul necesar la alcătuirea legii de exploatare, iar pe de alta cere inspectorilor, şefilor de circumscripţie şi unora din diriginţii oficiilor din ţară să facă propunerile ce vor crede că trebuiesc aduse acestei legi.

Directorul Verzea şi membrii comisiunii au întocmit ante-proiectul legii de exploatare şi l-a dat în discuţiunea comitetului consultativ, la care s'a chemat a luà parte şi cei cărora li se ceruse a face propuneri de modificări.

După o lungă discuţiune, în scopul de a se întocmì o lucrare cât mai bună, ante-proiectul a luat formă definitivă şi a fost aprobat de consiliul de miniştri în şedinţa dela 22 Fevruarie 1912, depunându-se pe biuroul Camerei la 4 Martie acelaş an.

Prin acest proiect se aduceau legii de exploatare din 1900 ca mai principale următoarele modificări :

---

[1]) Dosarul Direcţiunii Postelor No. 74 din 1912.

www.dacoromanica.ro

Plata cheltuelilor pentru întreţinerea şi exploatarea serviciului postal rural s'a prevăzut a fi pusă în sarcina Statului care incasează veniturile, degrevându-se judeţele de însemnatele sume cu cari contribuiau la întreţinerea acestui serviciu.

Intre serviciile ce se îndeplinesc prin poştă s'a prevăzut a se introduce:

Operaţiunile de incasarea, plata şi transfertul sumelor de bani prin cekuri şi virimente, serviciu care aduce multă înlesnire comerţului, industriei şi întregului public în Austria, Ungaria, Elveţia, Germania şi Belgia

Distribuirea actelor judiciare (citaţiuni, somaţiuni, etc.), după cum se face în Germania, Elveţia, Franţa, Belgia, etc., dispoziţie ce ar aduce foloase populaţiunii, întru cât s'ar puteà îndeplinì diferite proceduri cu taxe minime.

Posibilitatea ca Direcţiunea postelor să se însărcineze şi cu alte servicii, a căror introducere s'ar găsì necesară, fără a fi nevoie să se modifice legea.

Totdeodată s'a mai prevăzut ca :

Taxele pentru scrisori să se scadă prin ridicarea greutăţii de taxare dela 15 la 20 gr.

Predarea obiectelor recomandate să se facă şi cu expres, prin trimişi speciali, imediat după sosirea curselor, în schimbul unei suprataxe de 25 bani de trimitere.

Pentru înlesnirea comerţului, industriei şi presei să se introducă aşa zisele *»scrisori în gară«*, cari să se predeà destinatarilor la sosirea trenurilor, percepându-se o suprataxă de 50 bani sau un abonament lunar de 5 lei.

Taxa jurnalelor şi publicaţiunilor periodice, ce se trimit colportorilor în pachete, să se scadă dela 1 $^1/_2$ la 1 ban de 50 grame sau fracţiune, prevăzându-se ca greutatea unor asemenea pachete să se ridice dela 2 la 5 kg.

Publicaţiunile străine, cari se introduc în ţară pe altă cale decât prin poştă, să fie supuse la taxele de imprimate.

Corespondenţele recomandate să poată fi încărcate cu ramburs până la 1000 lei de trimitere, în loc de 500 lei, şi ca taxă de retribuţie să se incaseze la prezentare, întru cât personalul postal face serviciul şi în cazurile când nu le poate predà la destinaţie.

Corespondenţele căzute în rebut din cauză că nu s'au putut predà nici destinatarilor, nici expeditorilor să se deschidă imediat, iar nu după un an, şi, după ce se află numele expeditorilor, să li se înapoieze împreună cu actele sau valorile conţinute.

Valoarea mandatelor postale în serviciul intern să se ridice dela 500 la 1000 lei, iar taxele să se scadă în mod raţional, avându-se în vedere

www.dacoromanica.ro

că taxele mandatelor la noi erau de 5—10 ori mai scumpe ca în toate ţările din lume.

Mandatele telegrafice urgente să se plătească chiar în cursul nopţii, percepându-se o suprataxă.

Taxa de factaj pentru mandatele postale să se perceapă pentru toată lumea, scutindu-se de ea numai mandatele până la 10 lei adresate militarilor grade inferioare în activitate, precum şi ale elevilor şcolilor pe timpul duratei cursurilor.

Valoarea mandatelor ce nu se vor puteà achità nici prezentatorilor, nici destinatarilor să se facă venit la Stat după trecere de un an, iar nu după trei ca în trecut.

Titlurile amortibile şi chitanţele de abonamente la jurnale şi reviste să se admită la incasare, considerându-se ca efecte de comerţ, venindu-se astfel în ajutorul presei, care cheltueşte sume însemnate cu incasatorii abonamentelor.

Trimiterile de bani în gropuri şi scrisori să fie supuse la taxe mai ridicate pentru valorile mari, întru cât taxele în vigoare pentru astfel de trimiteri sunt mai scăzute ca în toate ţările străine.

Cutiile cu valoare declarată să se introducă şi în serviciul intern.

Taxele de factaj pentru coletele postale şi mesageriile mai mari de 5 kg, pentru localităţile rurale, să se perceapă de factorii rurali în folosul lor, pentru ca aceştia să poată să-şi facă cariole mai încăpătoare şi să aibă cai mai buni.

In scopul de a se activà vămuirea coletelor şi pachetelor postale sosite din străinătate să se facă operaţiunile necesare numai de către funcţionarii postelor şi ai vămii, înlăturându-se amestecul persoanelor străine, cari caută să păgubească Statul. Tot de odată să se scadă taxele pentru astfel de operaţiuni.

Pentru a se sporì veniturile şi a se înlăturà fraudele, să se scadă remiza ce se acordă debitanţilor pentru vânzarea timbrelor postale dela 2 la 1 %.

Taxele telegramelor adresate ziarelor de corespondenţii lor să se scadă prin ridicarea reducerii dela 30 la 50 %.

Telegramele cu adrese convenite să poată fi predate după o anumită oră şi în altă stradă sau număr în schimbul unei suprataxe anuale de 25 lei.

In cazuri de retragerea corespondenţelor telegrafice, dacă n'a avut loc transmiterea, să se restitue taxele incasate, oprindu-se numai un drept fix de înregistrare de 25 bani de telegramă.

Unitatea de taxare pentru convorbirile telefonice să se reducă dela 5 la 3 minute, după cum se găseşte în cele mai multe State.

www.dacoromanica.ro

Reţelelor telefonice să li se dea o împărţire mai raţională şi să se desfiinţeze taxele pentru instalaţie şi întreţinere, majorându-se în schimb taxele de abonament cu o mică sumă, pentru a se creà noi venituri.

Aceste sporuri de taxe erau justificate pe de o parte prin marile cheltueli de exploatare, iar pe de alta prin micimea taxelor noastre faţă de ţările străine, căci în Bucureşti pentru un post telefonic se plăteşte ca abonament anual 100 lei, pe când în Budapesta 315 lei, în Viena 438 lei, în Berlin 437 lei şi în Paris 400 lei.

In reţelele judeţene să fie limitat numărul autorităţilor cari au drept la telefon, înlăturându-se astfel abuzurile.

Taxele convorbirilor ţinute de corespondenţii ziarelor cu redacţiile respective să fie reduse cu 50 %.

Pentru depunerea trimiterilor înregistrate să se înfiinţeze livrete de recepise, cari să se vândă publicului pe costul lor, simplificându-se astfel formele de depunere şi înregistrare.

Taxele postale, telegrafice şi telefonice, fixate prin lege, să fie considerate ca taxe maximale, şi ca atare ele să se poată sporì sau reduce, după aprobarea consiliului de miniştri, cu decret regal, şi aceasta în scopul ca să nu se mai recurgă la procedeul lung şi complicat al facerii unei legi pentru orice modificare cât de neînsemnată.

Toţi cei cari vor contravenì legii de exploatare, vor frustrà taxele postale, telegrafice şi telefonice şi vor căutà să înlăture monopolul Statului, precum şi cei cari vor confecţionà şi vor întrebuinţà, fără autorizarea Direcţiunii, sigilii, stampile de zi, chei de cutii de scrisori, lăzi şi saci de ai postei, să fie supuşi la pedepse mai aspre.

Pentru diferite cercetări şi urmăriri asupra diferitelor prezentări de obiecte, bani şi valori ce necesită întrebuinţarea personalului în timp mai îndelungat şi fără folos pentru Administraţie, cei interesaţi să plătească Direcţiunii cheltuelile ce se vor ocazionà cu chemarea personalului pentru a face asemenea lucrări în orele afară din serviciu.

In vedere că sporirea veniturilor Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor este datorită înmulţirii trimiterilor postale de toate categoriile, a telegramelor şi a convorbirilor telefonice, pentru a căror satisfacere se cere un număr mai mare de braţe, o muncă mai multă şi cheltueli mai mari de exploatare, să se înscrie în bugetul Statului din excedentul de venituri, rezultat la încheierea anului precedent, cel puţin 50 % pentru sporul de personal necesar, aprovizionarea de materiale şi alte imbunătăţiri.

Materiale trebuincioase Administraţiunilor publice ale Statului, judeţelor sau chiar particularilor spre a servì la instalaţiuni în legătură cu liniile Statului să nu se poată întrebuinţà până nu vor întrunì condiţiunile tehnice prevăzute în caietele de sarcini întocmite de Administraţia postelor,

www.dacoromanica.ro

telegrafelor şi telefoanelor, şi aceasta din cauză că materialele şi aparatele telegrafice şi telefonice respinse de Administraţia postelor, pe motiv că nu întrunesc condiţiunile cerute, se luau şi se întrebuinţau de serviciile militare, de autorităţile judeţene sau de alte instituţiuni.

Verificarea acestor aparate şi materiale să se facă de serviciul respectiv din Direcţiunea postelor şi telegrafelor, suportându-se cheltuelile de administraţiunea interesată în întrebuinţarea lor.

Directorul Verzea, tot prin acest proiect, a căutat să deà o soluţiune satisfăcătoare chestiunii gratuităţii postale, care făceà ca veniturile Administraţiunii postelor să crească încet şi să nu reprezinte adevărata capacitate de producere.

In adevăr, după datele statistice, în anul 1871, în serviciul intern, la 2.129.684 scrisori particulare, şi pentru cari s'au incasat taxe, s'au prezentat 595.122 corespondenţe scutite de taxe, adică la fiecare 100 scrisori plătite se depuneau 27,9 neplătite.

Dela această dată, prin înmulţirea autorităţilor de Stat şi prin lărgirea gratuităţii la instituţiile de binefacere, creditele agricole, portărei, băncile populare, obştele şi cooperativele săteşti, casele de credit ale militarilor, profesorilor, funcţionarilor dela interne şi finanţe, şi la o mulţime de societăţi, s'a ajuns ca proporţia corespondenţei neplătite, faţă de cea plătită, să crească treptat, ajungând :

In 1892 la . . . . 36 %
» 1900 » . . . . 46 %
» 1905 » . . . . 58,8 %
» 1910 » . . . . 73,8 %

pe când în alte ţări corespondenţa scutită de taxe faţă de cea plătită este foarte redusă, având proporţie de : 3 % în Germania, 6 % în Franţa, 12 % în Elveţia, 13 % în Olanda, 17 % în Austria, iar în altele gratuitatea este cu totul înlăturată.

Conducându-se de lucrările şi regulile stabilite în alte State, directorul Verzea prin proiectul despre care am vorbit a prevăzut că :

Vor fi scutite de taxe :

a) Corespondenţa de scrisori şi mesagerii, telegrafică şi telefonică a M. S. Regelui, A. S. R. Principelui Moştenitor, a cancelariilor Lor şi a Administraţiunii Domeniilor Coroanei, adresate autorităţilor şi particularilor ;

b) Corespondenţa telefonică în interes de serviciu a autorităţilor judeţene pe liniile înfiinţate şi întreţinute cu cheltueala judeţului. Aceasta însă numai până ce Statul va luà întreţinerea unor asemenea instalaţiuni pe seama sa ;

c) Corespondenţa postală de scrisori, mesagerii, telegrafică şi telefonică,

www.dacoromanica.ro

în afaceri de serviciu, a Administraţiunii postelor, telegrafelor şi telefoanelor şi a organelor sale adresată autorităţilor sau particularilor.

Vor fi supuse la taxe reduse:

a) Corespondenţa postală de scrisori şi mesagerii în interes de serviciu, a tuturor autorităţilor dependinte de Stat, judeţe şi comune, între dânsele şi către particulari. Nu se vor bucurà însă de taxe reduse: Cassa de depuneri, *Monitorul Oficial*, teatrele, barourile avocaţilor, Creditele agricole şi viticole, băncile populare şi obştele cu Cassa centrală, Cassele de credit ale militarilor, profesorilor, funcţionarilor dela finanţe şi interne, şi orice alte instituţiuni similare, cari au capitaluri, venituri şi excedente;

b) Corespondenţa postală de scrisori şi mesagerii a instituţiilor de binefacere recunoscute de Stat, adresată autorităţilor sau particularilor. Pentru instituţiile de binefacere, cari nu primesc subvenţii dela Stat şi cari din operaţiunile lor se vor dovedì că n'au excedente de venituri, s'a prevăzut a se înscrie în bugetul Statului o sumă, în schimbul căreia să li se pună la dispoziţie timbre postale pentru francarea trimiterilor, după cum se face în Elveţia;

c) Corespondenţa postală deschisă sau sub bandă, a portăreilor de pe lângă tribunale şi Curţi, între dânşii, conţinând acte relative la procesele persoanelor ce se judecă cu certificate de paupertate.

Taxele reduse pentru trimiterile de mai sus fuseseră fixate astfel:

Pentru scrisori 2 bani de fiecare 20 gr sau fracţiune, cu un maximum de 500 gr.

Pentru mandate postale 5 bani de fiecare 100 lei, şi

Pentru mesagerii 25 bani de trimitere până la 5 kg, 50 bani dela 5—20 kg şi 1 leu dela 20—50 kg.

In ceeace priveşte perceperea taxelor, se stabilise ca ele să se facă prin timbre postale speciale, cari să se vândă de Direcţia postelor autorităţilor şi instituţiilor respective, iar acestea să le distribue organelor lor, prevăzându-se şi modul cum să se facă verificarea, spre a se evità fraude din partea funcţionarilor dela acele autorităţi.

Aceste principii ale proiectului de modificarea legii de exploatare erau menite să schimbe bazele exploatării serviciilor postale, telegrafice şi telefonice, să modifice şi să aranjeze taxele în mod mai raţional, să modernizeze posta prin completarea şi lărgirea serviciilor existente şi să introducă noi servicii ca îndeplinirea procedurilor şi înfiinţarea cekurilor şi virimentelor, servicii de cea mai mare utilitate pentru public.

Toate acestea trebuiau să dea un spor de venituri de cel puţin 4—5 milioane anual, care ar fi acoperit sporurile ocazionate cu punerea în aplicare a legii de organizare şi ar fi dat Statului şi un excedent cu mult mai mare ca în trecut.

Proiectul de lege în chestiune după ce a trecut prin secţiunile Camerei s'a

www.dacoromanica.ro

pus la ordinea zilei, la începutul lunii Aprilie 1912, însă, din cauza schimbării ministrului de interne, votarea s'a amânat pentru sesiunea de toamnă, când, intervenind formarea unui nou guvern, proiectul a rămas în cartoanele Camerei.

* * *

Cele de mai sus arată în general măsurile şi îmbunătăţirile introduse de directorul Verzea, în scurtul timp cât a condus Administraţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor.

Conducerea sa a fost caracterizată printr'o bună şi dreaptă administraţie, neinfluenţată de cauze din afară, printr'o strictă aplicare a legilor şi regulamentelor, printr'o deosebită grijă de buna stare a personalului, tradusă în fapt prin legea de organizare, care a îmbunătăţit atât de mult soarta funcţionarilor telegrafo-postali şi enunţarea principiilor ce sunt trebuincioase la o exploatare cât mai raţională a serviciilor de poştă, telegraf şi telefon, principii pe cari n'a putut să le aducă însă la îndeplinire din cauza retragerii sale pe ziua de 16 Octomvrie 1912.

www.dacoromanica.ro

ÎNCHEIERE

Acestea sunt fazele prin cari a trecut instituţia postelor în ţara noastră, în tot ceeace priveşte origina, desvoltarea şi legislaţiunea lor, din timpurile cele mai îndepărtate, până către sfârşitul anului 1912, şi dacă ne-am oprit la această dată, cauza este că faptele ce urmează sunt prea recente şi deci este bine ca ele să fie apreciate mai târziu.

Pentru a se vedeà însă în mod mai concret desvoltarea luată la noi de serviciile postale, dăm aci o serie de tablouri cuprinzând : date statistice din anul 1867 sau dela introducerea unor anumite servicii până inclusiv 1912, asupra mişcării trimiterilor postei de scrisori, mesagerii şi mandate postale, atât în serviciul intern cât şi internaţional ; veniturile pe categorii şi cheltuelile făcute din alocaţii bugetare sau din credite, precum şi deficitele şi excedentele cuvenite anual Statului.

Din cele arătate amănunţit prin această lucrare rezultă destul de vădit marile progrese făcute de instituţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor din ţara noastră, mai cu seamă în epoca de domnie a Regelui Carol I, în care am ajuns să ne ridicăm la nivelul vechilor organizaţii similare din străinătate, aşa că astăzi putem zice că această instituţie este constituită pe baze solide şi că poate să corespundă tuturor cerinţelor.

Cu toate acestea, instituţia postelor, telegrafelor şi telefoanelor, mai mult ca oricare altă instituţie, nu trebuie să stea pe loc, ci să meargă tot înainte, spre a răspunde trebuinţelor publicului şi Statului, cari se măresc pe fiecare zi şi reclamă noi înlesniri potrivite cerinţelor vieţei moderne; astfel că cu toţii trebuie să ne silim să perfecţionăm şi să desăvârşim o astfel de instituţie, despre care cu drept cuvânt s'a zis că: *Gradul de civilizaţie al unui popor, sau al unei ţări, se măsoară după starea de perfecţiune a acestui supranatural organ de transmitere al ideilor, simţimântelor şi al lucrurilor, şi că acolo unde manifestările sunt regulate, sigure, repezi şi puţin costisitoare, acolo este prosperitatea economică, activitatea comercială şi vieaţa inteligentă.*

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De obiectele postei de scrisori prezentate în serviciul intern în cursul anilor 1867—1912

ANII	Scrisori	Cărți postale	Jurnale și imprimate	Probe și hârtii de afaceri	Recomandate	Oficiale	OBSERVAȚIUNI
1867.	858.848	—	—	—	—	531.196	
1868.....	789.375	—	—	—	—	501.242	
1869.... .	1.357.123	—	—	—	—	534.051	
1870.....	1.819.176	—	—	—	—	500.786	
1871.....	2.129.864	—	—	—	—	595.122	
1872... ..	2.399.290	—	—	—	—	693.103	
1873... .	—	—	—	—	—	—	Nu există date.
1874.....	2.155.047	78.237	1.354.871	—	124.872	1.012.597	
1875.....	2.281.434	101.252	1.647.129	—	140.122	955.820	
1876.....	2.278.310	130.139	1.189.715	12.583	139.138	764.833	
1877.....	3.223.169	189.846	3.470.574	16.835	248.669	954.954	
1878.....	4.245.397	348.405	3.757.453	25.829	188 614	1.009.807	
1879.. ...	3 205.230	628 141	1.206.784	85.046	218.670	1.097.124	
1880.....	3 576.257	685 802	1.599.864	182,318	221.565	1.961.086	
1881.....	4.104.357	699.765	1.936.658	175.450	244.063	1.847.099	
1882.....	4.393.803	946.102	1.983.884	193.787	368.560	1.915.248	
1883.....	4.706 626	995.184	2.001.112	197.810	381.110	1.985.131	
1884.....	4.932.196	1.057.569	2.396.739	176.713	279.528	1.493.261	
1885.....	5.600.904	1.295.186	2.886.315	443.913	497.527	2.052.195	
1886.. ...	5.845.850	1.314.815	2.929.540	495.592	501.214	2.129.847	
1887.....	6.021.422	1.386.458	2.875.212	475.910	605.113	2.211.160	
1888.....	5.712.523	2.022.581	2.329.450	523.123	589.522	2.907.571	
1889.....	6.477.690	1.900.720	2.615.149	554 910	597.115	2.798.715	
1890.....	6 539.702	2.188.097	2.729.865	554.725	611.074	2.429.847	
1891.....	7.438.568	2.504.830	2.964.378	726.864	964.285	2.696.548	
1892.....	7.475.760	2.812.051	2.979.199	730.498	1.060.124	2.710.030	
1893.... .	7.869 595	6.986.080	3.128.154	767.018	1.125.641	2.845.590	
1894.....	8.657.415	6.181.376	10.943.221	304.655	709.929	2.860.724	
1895.....	8.271.318	6.807.724	22.183.928	228.444	725.135	3.511.552	
1896.....	8.217.307	7.154.230	23.276.348	385.797	783.662	4 311.825	
1897.....	10.275.996	12.258.681	25.784.390	423.927	867.533	6.011.848	
1898.....	10.084.834	8.943.634	23.267.817	582.215	960.833	6.733.795	
1899.....	10.372.212	8.273.018	28.380.773	840.120	1 194.076	6.451 633	
1900.....	9.754.403	8.799.022	22.669.690	471.113	888.145	4.493.292	
1901.....	9.061.075	9.940.933	17.625.427	541.199	769.322	5.142.470	
1902.....	12.058.237	14.147.646	24.908.318	576.936	814.722	5.085.723	
1903.....	12.519.567	15.270.799	24.508.545	672.108	1.084.134	6.622.780	
1904.....	14.551.953	18.232.465	35.080.805	657.987	1.094.398	7.226.499	
1905.....	14.688 634	20.597.756	146.885.039	733.669	1.287.871	8 205.898	
1906.....	16.150.298	25.095.807	138.659.746	898.553	1.338.897	12.413.108	
1907.....	15 910.550	26.470.707	69.232.308	748.091	1.761.727	7.152.079	
1908	20 138.296	28.579.818	70.050.342	742.594	2.180.375	10.666.375	
1909.....	16.436.254	26.566.892	68.150.982	568.154	2.245.347	12.128.616	
1910.....	19.835.019	29.671.837	73.068.768	1.079.253	2.002.705	11.998.296	
1911.....	19.490.969	32.681.960	72.035.437	810.087	2.183.342	13.187.352	
1912.....	23.665.545	35.786.716	73.056.060	1.099.535	2.835.514	12.942.961	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De obiectele postei de scrisori prezentate pentru străinătate în cursul anilor 1872—1912

ANII	Scrisori	Cărți postale	Ziare și imprimate	Probe si hârtii de afaceri	Recomandate	OBSERVAȚIUNI
1872.....	516.633	—	—	—	192.596	
1873.....	—	—	—	—	—	Nu există date.
1874.....	638.246	—	140 986	—	91.123	
1875.....	899.956	—	162.719	—	104.045	
1876.....	1.081.248	35.435	196.190	37.118	88.165	
1877.....	1.653.665	53.448	250.024	27.730	114.413	
1878.....	1.739.673	67.485	386.341	44.489	140.950	
1879.....	543.051	41 837	185.498	41.458	117.667	
1880.....	832.973	67.054	246.263	53.040	197.305	
1881.....	1.247 913	165 028	355.745	114.065	276.829	
1882.....	1.389 511	215.781	407.452	142.951	347.489	
1883.....	1.590.947	193.416	375.465	160.841	324.155	
1884.....	1.515.892	188.095	374 748	162.987	316 250	
1885.....	1.483.236	199.840	454.361	149.421	201.562	
1886.....	1.479.182	204.394	460.522	150.169	205.787	
1887.....	1.497.194	203.536	474.999	156.136	208.268	
1888.....	2.493.372	855.556	804.013	364.774	348.832	
1889.....	2.379.265	791.756	700.904	342.691	347.345	
1890.....	2.506.495	816.466	738.353	333.796	363.806	
1891.....	2.905.319	996.952	896.821	409.944	416.693	
1892.....	3.020.249	1.232.911	873.583	554.989	514.412	
1893.....	3.170.324	1.294.601	917.128	582.694	544.727	
1894.....	2.484.272	900.021	617.969	313.518	391.885	
1895.....	2.795.279	936.491	776.201	260.232	378.083	
1896.....	2.786.509	1.132.597	971.084	377.377	393.386	
1897.....	3.072.440	1.156.434	1.064.106	396.000	464.147	
1898.....	3.665 842	1.123.602	850.825	399.857	582.894	
1899.....	3.987.292	1.214.141	988.511	415.841	476.684	
1900.....	3.561.852	1.642.588	947.083	356.508	463.939	
1901.....	3.944.977	1.939.251	1.088.268	408.896	430.790	
1902.....	3.845.269	2.550.607	1.474.714	559.712	398.523	
1903.....	5.496.985	3.780.051	1.755.158	946.127	434.368	
1904.....	4.711.250	3.437.696	1.454.206	644.732	424.937	
1905.....	5.660.972	3.675.254	1.709 360	564.178	479.021	
1906.....	5.393.842	4.176.816	1.753.347	853.380	649.060	
1907.....	4.514.302	3.845.812	1.828 656	522.218	654.133	
1908.....	4.355.658	3.526.602	1 378.483	447.353	602.043	
1909.....	3.879.112	2.716.941	1.379.083	454.809	616.511	
1910.....	4 726.832	3.226.974	1.310.663	767.725	664.215	
1911.....	7.723.156	4.913 099	2.416.820	770.720	707.908	
1912.....	8.248.034	4.792.147	2.894.229	579.065	719.373	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De obiectele postei de scrisori sosite din străinătate în cursul anilor 1872—1912

ANII	Scrisori	Cărți postale	Ziare si imprimate	Probe si hârtii de afaceri	Recomandate	OBSERVAȚIUNI
1872.....	598.483	—	—	—	74.760	
1873.....	—	—	—	—	—	Nu există date.
1874.....	785.595	—	653.547	—	79.361	
1875.....	861.606	—	721 352	—	82.511	
1876.....	845.761	16.410	681.409	32.998	80.963	
1877.....	725.746	35.842	785.942	33.635	89.995	
1878.....	1.021.356	37.796	906.645	47.928	116.828	
1879.....	744.274	54.222	781.103	38.216	79.774	
1880.....	1.128.897	79.819	965.993	51.439	125.688	
1881.....	1.752.052	97.088	1.023.095	76.651	155 589	
1882.....	1.488.692	107.911	1.137.492	97.032	179.546	
1883.....	1.528 136	111.616	1.209.984	120.601	192.764	
1884.....	1.496.498	110.780	1.203.378	121.199	190.581	
1885.....	1.361.577	169.126	1.131.125	118.752	164.695	
1886.....	1.370.692	167.977	1.137.699	120.440	163.195	
1887.....	1.440.106	171.502	1.148.458	125 555	166.581	
1888.....	2.248.325	568.816	1.773.914	340.668	380.372	
1889.....	2.081.633	612.264	1.713.448	325.062	389.281	
1890.....	2.313.325	935.114	2.041.910	340.993	490.755	
1891.....	2.692.832	1.040.385	2.318.497	457.008	544.785	
1892.....	2.741.706	1.055.280	2.366.024	456.478	563.493	
1893.....	2.878.211	1.103.280	2.484.263	479.263	591.518	
1894.....	3.019.308	1.095.332	1.992.507	320.974	332.094	
1895.....	2.794.653	697.584	2.533.780	181.558	314.141	
1896.....	3.292.864	845.398	3.381.177	241.048	349.993	
1897.....	3.380.522	971.391	3.024.932	328.981	437.717	
1898.....	3.589.432	1.083.479	2.531.721	316.572	476.576	
1899.....	4.403.400	1.471.258	1.621.525	286.779	481.511	
1900.....	4.296.995	1.622.077	3 142.271	310.946	388.658	
1901.....	2.878.397	1.513.978	2.211.772	256.188	422.777	
1902.....	5.121.155	2.212.738	3.002.292	394.894	344.786	
1903.....	6.095.859	2.881.828	5.461.373	374.906	348.409	
1904.....	4.623.441	2.584.933	3.293.271	381.929	380.124	
1905.....	5.521.627	3.272.450	3.916.121	428.570	362.559	
1906.....	6.788.760	3.823.364	3.783.453	491.391	413.242	
1907.....	5.146.745	3.064.515	3.539.491	383.304	434.377	
1908.....	5.037.089	3.768.947	3.542.855	376.197	456.468	
1909.....	4.887.629	2.683.781	3.955.747	342.038	476.184	
1910.....	5.248.675	2.860.312	4.122.265	538.496	480.127	
1911.....	6.629.555	2.914.415	4.577.069	379.538	721.742	
1912.....	6.914.708	3.005.462	4.015.559	477.420	974.993	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De obiectele de mesagerii prezentate în serviciul intern în cursul anilor 1867 – 1912

ANII	Colete si pachete cu si fără valoare si ramburs	Scrisori si grupuri	Pachete oficiale	Scrisori si grupuri oficiale	OBSERVAȚIUNI
1867	94.113	—	—	45.246	
1868	92.557	—	—	42.166	
1869	133.923	—	—	45.140	
1870	178.483	—	—	42.672	
1871	220.400	—	—	47.884	
1872	159.133	—	—	54.461	
1873	—	—	—	—	Nu există date.
1874	59.123	99.747	26.400	24.534	
1875	59.970	103.858	29.438	25.709	
1876	55.496	109.801	30.112	30.110	
1877	58.409	116.634	29.283	24.524	
1878	69.420	130.698	30.687	32.664	
1879	34.026	99.208	19.830	24.370	
1880	59.918	130.587	41.217	39.026	
1881	68.305	131.416	37.097	36.331	
1882	79.180	144.494	41.064	36.841	
1883	81.220	161.424	45.401	37.367	
1884	80.195	159.610	44.951	36.195	
1885	75.986	154.991	48.939	46.579	
1886	77.215	155.782	49.291	45.975	
1887	79.310	157.910	51.712	46.710	
1888	77.280	188.435	47.718	45.494	
1889	78.959	177.520	49.475	40.910	
1890	69.702	185.314	38.315	55.315	
1891	78.038	197.295	49.526	64.895	
1892	81.137	198.281	49.773	65.219	
1893	89.026	207.691	52.258	67.479	
1894	165.862	124.200	70.973	60.924	
1895	235.082	136.526	82.083	53.376	
1896	283.196	145.555	85.144	53.880	
1897	271.885	145.645	82.324	56.256	
1898	282.462	179.262	93.953	57.536	
1899	293.333	173.426	102.155	91.062	
1900	391.310	141.318	105.473	81.163	
1901	446.108	168.368	103.339	86.037	
1902	500.368	165.925	120.339	86.090	
1903	592.419	177.678	130.368	84.339	
1904	586.025	154.539	127.341	81 296	
1905	674.325	179.118	145.034	84.981	
1906	718.252	191.791	162.867	89.995	
1907	626.047	202.405	157.307	92.497	
1908	653.074	235.875	171.372	96.740	
1909	838.821	208.241	188.296	126.519	
1910	948.412	222.770	188.215	100.641	
1911	890.811	239.717	188.862	94.259	
1912	905.397	234.807	327.072	109.036	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De obiectele de mesagerii preschimbate cu străinătatea în cursul anilor 1872 – 1912

ANII	PREZENTATE		SOSITE		OBSERVAȚIUNI
	Pachete și colete cu și fără valoare și ramburs	Gropuri, scrisori și cutii cu valoare	Colete și pachete cu și fără valoare și ramburs	Gropuri și scrisori cu valoare	
1872	52.533	—	28.391	—	
1873	—	—	—	—	Nu există date.
1874	7.978	54.841	27.702	13.181	
1875	8.388	52.355	26.320	13.321	
1876	7.870	52.238	24.091	15.968	
1877	9.023	74.935	31.155	16.164	
1878	8.769	69.587	36.648	15.348	
1879	11.635	49.565	33.261	15.756	
1880	13.585	52.023	35.624	19.201	
1881	14.433	71.388	35.150	18.393	
1882	16.364	80.247	39.380	18.821	
1883	16.137	108.505	69.830	18.793	
1884	16.815	106.928	71.499	18.520	
1885	12.005	89.440	71.600	22.890	
1886	12.944	90.872	75.284	24.476	
1887	10.825	91.225	78.353	25.066	
1888	25.714	51.171	114.850	30.027	
1889	30.320	59.479	161.775	32.444	
1890	55.412	61.615	145.487	45.787	
1891	42.434	64.181	211.397	39.311	
1892	44.862	64.788	215.779	40.512	
1893	47.118	68.021	226.584	42.523	
1894	31.294	33.249	276.910	18.354	
1895	22.575	31.393	433.492	18.926	
1896	24.009	27.798	488.847	21.080	
1897	93.122	28.563	476.681	25.112	
1898	92.109	30.178	526.658	36.035	
1899	112.425	26.933	602.692	37.095	
1900	48.234	47.587	504.791	14.464	
1901	34.390	40.289	455.959	25.574	
1902	37.439	26.043	524.939	24.720	
1903	34.187	26.813	555.032	22.212	
1904	32.675	25.669	550.316	20.445	
1905	37.887	23.393	541.817	25.141	
1906	52.483	23.555	587.724	28.046	
1907	33.460	25.852	510.839	22.665	
1908	38.533	25.168	574.947	21.730	
1909	36.493	28.886	507.636	49.952	
1910	44.491	58.592	723.415	22.743	
1911	37.466	25.564	878.806	27.517	
1912	42.324	15.094	703.964	28.613	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De mandatele postale din serviciùl intern şi internaţional în cursul anilor 1871—1912

ANII	MANDATE INTERNE		MANDATE INTERNAŢIONALE				OBSERVAŢIUNI
			PREZENTATE		SOSITE		
	Bucăţi	Valori Lei	Bucăţi	Valori Lei	Bucăţi	Valori Lei	
1871.....	255	18.108					
1872.....	1.619	79.728					
1873.....	2.364	140.508					
1874.....	3.409	173.855					
1875.....	2.575	122.082					
1876.....	1.922	89.489					
1877.....	3.083	153.112					
1878.....	2.748	181.702					
1879.....	1.262	94.924	3.459	503.827	504	48.633	
1880.....	7.703	564.006	8.870	1.255.001	1.229	120.586	
1881.....	23.706	1.426.129	12.988	1.764.550	1.406	124.075	
1882.....	71.834	3.821.650	18.566	2.293.619	2.173	170.816	
1883. .. .	104.259	5.414.496	21.873	2.423.639	3.125	241.518	
1884.....	126.674	6.518.673	22.304	2.280.068	3.879	270.271	
1885.....	141.887	7.141.771	21.826	2.289.702	4.315	317.386	
1886.....	152.449	8.159.823	23.472	2.444.963	4.986	388.917	
1887.....	173.988	9.032.675	26.844	2.624.897	6.809	482.540	
1888.....	187.606	9.758 738	33.550	2.747.217	8.147	602.451	
1889.....	210.989	11.214.667	51.908	3.956.782	10.414	804.639	
1890.....	253.117	12.498.695	65.916	4.873.147	13.106	950.537	
1891.....	255.873	14.882.478	86.792	6.644.211	14.572	997.626	
1892.....	283.319	14.467.796	119.125	9.939.127	16.544	1.162.970	
1893.....	307.484	15.191.184	160.330	11.543.098	18.996	1.399.479	
1894.....	395.239	17.560.940	198.069	12.829.919	22.541	1.383.885	
1895.....	484.051	20.998.258	239.020	14.811.420	24.885	1.550.431	
1896.....	515.555	22.685.776	258.426	15.358.009	26.972	1.652.250	
1897.....	557.144	26.750.055	282.618	16.128.675	30.956	1.878.933	
1898.....	711.412	27.939.384	296.615	17.500.868	32.032	2.128.140	
1899.....	885.515	25.127.136	243.828	17.220.580	30.997	1.581.548	
1900.....	663.873	27.194.088	284.906	15.779.110	57.069	2.909.664	
1901.....	776.317	28.027.829	316.101	16.242.863	55.647	3.288.831	
1902.....	860.694	29.255.915	359.801	16.019.435	61 247	3.506.226	
1903.....	941.046	32.343.020	330.311	13.633.606	69.254	3.854.342	
1904.....	935.954	31.758.985	317.526	13.414.647	70.139	3.768.675	
1905.....	1.106.045	39.516.433	394.045	20.038.671	73.633	4.159.008	
1906.....	1.146.048	43.593.444	374.833	27.919.161	78.961	4.546.331	
1907.....	1.396.485	51.476.468	372.275	31.676.465	78.299	4.720.051	
1908.....	1.260.134	56.495.584	350.782	26.698.046	76.886	4.522.451	
1909.....	1.578.782	61.737.756	377.125	20.160.873	82.046	5.083.448	
1910.....	1.691.559	67.427.849	389.243	22.039.393	83.146	5.183.962	
1911.....	1.728.841	68.385.830	391.591	21.782.413	89.039	5.583.535	
1912.....	1.821.496	78.838.323	410.588	24.489.767	86.218	5.608.017	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De veniturile Administraţiunii postelor şi telegrafelor în cursul anilor 1867 — 1912

ANII	VENITURILE								OBSERVAŢIUNI
	Posta		Telegraf		Telefon		Total		
	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B	
1867.....	455.724	22	896.258	90	—	—	1.351.983	12	
1868.....	532.379	47	1.041.213	26	—	—	1 573.592	73	
1869	1.267.566	20	1.120 521	84	—	—	2.388.088	04	
1870.....	1.234.227	19	1.095.334	38	—	—	2.329.561	57	
1871.....	947.237	37	1.089.469	28	—	—	2.036.706	65	
1872.....	1.074.097	42	1.099.485	06	—	—	2.173.582	48	
1873.....	1.290.159	09	1.125.788	72	—	—	2.415.947	81	
1874.....	1.425.974	90	1.148.911	06	—	—	2.574.885	96	
1875.....	1.421.245	38	1.231.132	07	—	—	2.652.377	45	
1876.....	1.560.645	57	1.263.319	74	—	—	2.823.965	31	
1877.....	2.090.357	34	1.875.193	48	—	—	3.965.550	82	
1878.....	4.321.591	97	2.039.475	61	—	—	6.361.067	58	
1879.....	3.544.677	95	1.442.315	17	—	—	4.986.993	12	
1880.....	2.327.358	04	1.472.184	52	—	—	3.799.542	56	
1881.....	2.385.934	51	1.642.793	32	—	—	4.028.727	83	
1882	2.453.728	24	1.623.193	19	—	—	4.076.921	43	
1883.....	2.507.757	46	1.573.378	74	—	—	4.081.136	20	
1884.....	2.439.348	54	1.541.748	73	—	—	3.981.097	27	
1885.....	2.508.031	19	1.733.957	42	—	—	4.241.988	61	
1886.....	2.547.784	58	1.982.684	—	—	—	4.530.468	58	
1887.....	2.862.198	52	2.187.020	36	—	—	5.049.218	88	
1888.....	2.923.600	19	1.969.919	55	—	—	4.893.519	74	
1889.....	3.108.779	26	2.091.517	39	—	—	5.200.296	65	
1890.....	3.463.461	84	2.471.113	14	—	—	5.934.574	98	
1891.....	3.649.035	15	2.395.698	58	—	—	6.044.733	73	
1892.....	3.650.123	88	2.498.918	59	—	—	6.149.042	47	
1893.....	4.098 143	40	3.119.835	58	60.614	79	7.278.593	77	
1894.....	4.974.640	22	2.731.916	53	102.935	48	7.809.492	23	
1895.....	5.527.080	32	2.789.661	73	180.681	25	8.497.423	30	
1896.....	5.593.472	91	2.669.293	66	218.379	91	8.481.146	48	
1897.....	6.029.548	51	2.718.196	51	266 359	90	9.014.104	92	
1898.....	6.672.047	90	2.979.215	38	296.045	89	9.947 309	17	
1899.....	6.329.007	95	2.611.168	57	339.071	—	9.279.247	52	
1900.....	6.258.814	08	2.691.930	74	409.845	42	9.360.590	24	
1901.....	6.548.690	33	2.654 254	55	463.635	95	9.666.580	83	
1902.....	6.855.439	36	2.787.391	02	568.686	41	10.211.516	79	
1903.....	7.416.147	34	2.628.923	47	645.282	52	10.690.353	33	
1904.....	7.138.385	19	2.950.572	21	687.870	51	10.776.827	91	
1905.....	7.561.061	34	2.975.827	73	808.866	29	11.345.755	36	
1906.....	8.776.385	92	3.420.796	60	967.121	24	13.164.303	76	
1907.....	9.954.694	16	3.830.906	01	1.116.473	83	14 902.074	—	
1908.....	10.778.670	42	3.368.491	47	1.213.637	34	15 360.799	23	
1909.....	12.158.775	87	3.459.743	63	1.389.736	50	17.008.256	—	
1910.....	12.072.976	01	3.654.456	14	1.807.493	22	17.534.925	37	
1911.....	13.426.482	73	4.466.243	63	1.976.872	79	19.869.599	15	
1912.....	13.823.188	03	4.766.610	10	2.336.249	87	20.926.048	—	

www.dacoromanica.ro

TABLOU

De cheltuelile Administraţiunii postelor şi telegrafelor în cursul anilor 1867—1912

ANII	CHELTUELILE						COMPARAND VENITUL CU CHELTUELILE REZULTĂ:				OBSERVAŢIUNI
	După buget		Credite		Total		Deficit		Excedente		
	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	
1867.....	2.413.707	65	6.193	85	2.419.901	50	1.067.918	38			
1868.....	2.980.148	14	184.933	65	3.165.081	79	1.591.489	06			
1869.....	3.400.539	67	296.900	43	3.697.440	10	1.309.352	06			
1870.....	3.133.132	93	193.521	67	3.326.654	60	997.093	03			
1871.....	2.783.356	47	417.688	18	3.201.044	65	1.164.338	—			
1872.....	3.114.010	34	369.424	92	3.483.435	26	1.309.852	78			
1873.....	3.132.244	07	214.584	15	3.344.828	22	928.880	41			
1874.....	3.219.761	96	138.660	04	3.358.422	—	783.536	04			
1875.....	3.190.571	58	76.151	51	3.266.723	09	614.345	64			
1876.....	3.184.195	66	492.198	68	3.676.394	34	852.429	03			
1877.....	2.950.904	94	93.883	94	3.044.788	88	—	—	920.761	94	
1878.....	3.941.735	11	39.080	33	3.980.815	44	—	—	2.380.252	14	
1879.....	3.523.585	34	50.130	53	3.573.715	87	—	—	1.413.277	25	
1880.....	3.665.398	59	264.048	53	3.929.447	12	129.904	56	—		
1881.....	3.602.106	77	57.442	42	3.659.549	19	—	—	369.178	64	
1882.....	3.723.320	—	131.015	55	3.854.335	55	—	—	222.585	88	
1883.....	3.666.169	—	213.994	08	3.880.163	08	—	—	209.973	12	
1884.....	3.553 009	—	222.878	96	3.775.887	96	—	—	205.209	31	
1885.....	3.592.094	—	157.007	59	3.749.101	59	—	—	492.887	02	
1886.....	3.639.510	—	144.773	55	3.784.283	55	—	—	746.185	03	
1887.....	3.595.924	33	160.638	20	3.756.562	53	—	—	1 292.656	35	
1888.....	3.527.153	62	396.768	90	3.923.922	52	—	—	969.597	22	
1889.....	3.780.777	33	234.402	86	4.015.180	19	—	—	1.185.116	46	
1890.....	4.094.580	44	150.474	68	4.245.055	12	—	—	1.689.519	86	
1891.....	4.404.894	32	150.933	46	4.555.827	78	—	—	1.488.905	95	
1892.....	5.974.800	78	27.210	66	6.002.011	44	—	—	147.031	03	
1893.....	7.192.985	45	73.252	25	7.266.237	70	—	—	12.356	07	
1894.....	7.889.980	69	157.000	—	8.046.980	69	237.488	46	—		
1895.....	8.060.831	25	128.000	—	8.188.831	25	—	—	308.592	05	
1896.....	7.955.104	15	41.100	—	7.996.204	15	—	—	484.942	33	
1897.....	8.136.270	—	45.055	45	8.181.325	45	—	—	832.779	47	
1898.....	8.278.270	—	5.532	50	8.283.802	50	—	—	1.663.506	67	
1899.....	8.287.270	—	33.970	85	8.321.240	85	—	—	958.906	67	
1900.....	8.220.494	—	8.239	65	8.229.482	65	—	—	1.131.107	59	
1901.....	6.925.352	—	81.239	—	7.006.591	—	—	—	2.659.989	83	
1902.....	6.952.588	—	81.898	25	7.034.486	25	—	—	3 177.030	54	
1903.....	7.002.580	—	125.951	—	7.128.531	—	—	—	3.561 822	33	
1904.....	7.542.853	—	45.250	95	7.588.103	95	—	—	3.188.723	96	
1905.....	7.630.788	—	373.096	70	8.003.884	70	—	—	3.341.870	66	
1906.....	8.643.460	—	1.488.544	45	10.132.004	45	—	—	3.032.299	31	
1907.....	8.273.460	—	2.414.993	55	10.688.453	55	—	—	4.213.620	45	
1908.....	9.622.460	—	961.729	60	10.584.189	60	—	—	4.776.609	63	
1909.....	11.473 460	—	617.620	—	12.091.080	—	—	—	4.917.176	—	
1910.....	11.523.460	—	617.620	—	12.141.080	—	—	—	5.393.845	37	
1911.....	11.959.580	—	613.612	90	12.573.192	90	—	—	7.296 406	25	
1912.....	12.859.580	—	1.454.640	—	14.314.220	—	—	—	6.611.828	—	

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERII

	Pagina
1. Prefaţă	3
2. Numirea, originea, etimologia şi definiţiunea cuvântului »postă«	5
3. *Posta în antichitate:* în Egipt, Persia, Grecia, China, la Romani şi Arabi.	7
4. *Primele începuturi ale postei moderne.* Curierii mănăstireşti. Mesagerii universitari.	23
5. *Postele moderne în principalele State din Europa:*	
In Franţa.	27
» Austria	39
» Germania	46
» Belgia.	57
» Italia	62
» Spania	68
» Britania-Mare.	72
» Elveţia	81
» Rusia.	87
6. Postele romane în Dacia-Traiană	93
7. Dispariţia lor în urma invaziunii barbarilor	101
8. Constituirea Statelor române. Primele începuturi ale postei	105
9. Funcţionarea postelor în ţările române în epocile dela:	
1418—1504	109
1504—1601	111
1601—1716	113
1716—1821	117
1822—1834	141
1834—1848	151
1848—1859	175
10. Funcţionarea postelor în timpul Domnitorului Cuza. Unirea postelor din Muntenia cu cele din Moldova. Unirea postelor cu telegrafele. Directoratul lui Librecht.	211
11. Organizarea, funcţionarea şi desvoltarea postelor în epoca de domnie a Regelui Carol I	257
Perioadele de conducere:	
Directoratul lui Miltiad Costiescu	259
» » Ion Nenici	261
» » Ion Fălcoianu	265
» » Al. Cociu	281

www.dacoromanica.ro

	Pagina
Directoratul lui Al. Zisu	293
» » E. Peridi.	329
» » George Lahovari	331
» » Ştefan Fălcoianu	353
» » C. Pilat	359
» » C. F. Robescu	367
» » Al. Lipoianu	403
» » Mihail Pastia	407
» » Mihail Suţu	419
» » Dumitru Cezianu	425
» » Mihail Suţu	429
» » August Gorjan	437
» » Ernest Surdza	449
» » Dumitru Cezianu	481
» » Constantin Chiru	509
» » Mihail Ghica	533
» » Emil Balahan	559
Interimatul lui Dimitrie Berlescu	569
Directoratul lui Petre Zahariade	577
» » Grigore Cerkez	579
» » Petre Zahariade	617
» » Victor Verzea	627
12. Incheiere	653
13. Tablouri statistice pentru diferite trimiteri din 1867—1912	655
14. » » » » venituri şi cheltueli din 1867—1912	661

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro